

Yeni

ÇÖZÜM

BAĞIMSIZLIK DEMOKRASİ SOSYALİZM MÜCADELESİNDE

SEÇME YAZILAR

BELEDİYE-İŞ
1 NOLU ŞUBF
KLIYIZ
ZANAÇĞIZ

YARILARDA

YARILARDA

Haziran

ÇÖZÜM SEÇME YAZILAR

Haziran

Kasım 1994, İstanbul

ÇÖZÜM-SEÇME YAZILAR

Baskı: Gürtaş Ofset

HAZİRAN YAYINCILIK SANAYİ VE TİC. LTD. ŞTİ:

Alayköşkü Cad. Sıdıka Batu İşhanı No: 12/303 Cağaloğlu-İSTANBUL

Tel: (0-212) 528 61 08

Yeni ÇÖZÜM, "Yaşanmış tarihin, tarih sayfalarından silinmek istendiği, güncelin tersyüz edilerek sunulduğu, söz hakkının fazlasıyla emekçilerin elinden alındığı bir dönemde" çıktı.

Yeni ÇÖZÜM'ün birinci sayısı yayınlandığında takvimler Aralık 1986'yı gösteriyordu. Türkiye'de sosyalist kesimin o güne kadarki tarihi açısından büyük bir rakama ulaşarak 33 sayı yayınlandı. Mart 1990'da son sayısı çıkarken, Yeni ÇÖZÜM artık yaklaşık 3 yıllık bir tarihi kesitin direnişlerini, mücadele birikimlerini gelecek kuşaklara bırakan binlerce sayfanın onurunu taşıyordu.

Yeni ÇÖZÜM oligarşinin tüm baskı ve terörüne, kendi mevzisini yaratıp genişletmeye çalışan sosyalist basın üzerindeki tüm yasaklamalarına karşın; cunta yıllarının pasifikasyonunun ve depolitizasyonunun aşılmasında önemli bir misyonun sahibi oldu. Yazı işleri müdürleri, muhabirleri defalarca gözaltılar, tutuklamalar yaşadılar. Haklarında milyonlarca liralık para cezaları, onlarca yıllık hapis cezaları verildi. Derginin pek çok sayısı toplatıldı, büroları basıldı. Ama cunta yılları boyunca sendikal örgütlükleri, haklan ellerinden alman emekçiler; YÖK sultasına mahkum edilmeye çalışılan öğrenciler; zindanlarda direniş destanları yaratan devrimci tutsaklar; yoksul gecekondu halkı sahip çıktılar ÇÖZÜM'e. Çünkü ÇÖZÜM, Devrimci Sol Güçlerin sesi, soluğuydu.

Daha işin başında "Çıkarken" yazısında, "ÇÖZÜM, toplumsal yaşamdan kopuk, masabaşında ahkam kesen, entelektüeller dergisi olmayacaktır." denilmişti. Olmadı da. ÇÖZÜM, yine "Çıkarken"de söylediği gibi, top-

lumsal yaşamdaki çelişkileri sergilerken, değiştirilmesi doğrultusunda yükselen çabalara da omuz verdi.

Yeni ÇÖZÜM'ün üç yılı, mücadelenin ve devrimci yayıncılığın ilkelerinden taviz verilmeyen, egemenlerle uzlaşılmayan onurlu bir tarihtir. Yeni ÇÖZÜM'ün sayfaları süreci doğru çözümlemenin, doğru devrimci politikaların ve direniş geleneklerinin onur sayfalıdır. Yazılanların yaşanılanları aydınlatığı, yaşanılanın yazılanları doğruladığı bir tarihtir ÇÖZÜM.

Bu tarihin bir özeti olması düşüncesiyle hazırlanan Seçme Yazılar'ı yayınlamaktan onur duyuyoruz.

Yeni ÇÖZÜM'ün 33 sayısı gerçekte bir "son" da olmamıştır. Aynı mücadeleye anlayışı, aynı yayıncılık anlayışı, yeni isimler, biçimler altında sürmüştür. Ve kuşku yok ki sürecektir de.

Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde Yeni ÇÖZÜM adı, devrimci hareketin tarihinde onurun, kararlılığın, radikalliğin adı olarak yerini aldı. ÇÖZÜM'ün 32. sayısından 5 yıl sonra darbeyi ihanet çetesi bu ismi kullanarak kirletmeye çalıştı. Devrimci harekete ve devrimci hareketin önderliğine karşı en aşağılık, en iğrenç saldırılarla, tanımlamalarla, iftiralarla dolu sayfalardan oluşan dergisini Devrimci ÇÖZÜM adıyla sunmaya kalkışan kontra çetesi, bu onurlu adı kullanmakla, kirletmekle suçlarına bir yenisini daha ekledi. ÇÖZÜM, yayınlandığı süreç boyunca, devrimci değerlerin, devrimci ahlak ve kültürün, oligarşiye karşı mücadelede kararlılık ve tutarlılığın, devrimci adaletin, yoldaşça güven ve dostluğun simgesi oldu. Hep öyle kalacak ve öyle anılacaktır.

Yeni ÇÖZÜM Seçme Yazılar, Türkiye devrimi açısından tarihsel bir önem taşıyan bir sürecin öğretici bir belgesidir. Tüm devrimciler açısından, halka ve devrime karşı sorumluluk taşıyan tüm kişi ve gruplar açısından özümsemişi gereken bir birikimin belgesi olduğuna inanıyoruz. Tarihimiz onurumuzdur, onurla sunuyoruz.

HAZİRAN

Temmuz-Ağustos 1987, Sayı: 6

KUŞAKLAR EDEBİYATI VE GENÇLİK DÜŞMANLIĞI

Son günlerde, geleneksel sol içinde geçmişî değerlendirme yönünde bir eğilimin giderek güçlendiğini görüyoruz. Temelinde "geçmiş"in yarattığı potansiyel üzerinde etkin olabilme arzusunun yattığı bu çabalarla ilgili olarak söylenecek o kadar çok şey var ki, bunları yeterince irdeleyebilmek ve layık oldukları yere oturtabilmek için ciltler yazmak gerekiyor. Ancak, biz burada geleneksel solun görüşlerini en kristalize haliyle ifade eden bir yazıyı ele almanın yeterli olacağını sanıyoruz. Bu çerçevede geçmişe bakışın nasıl olmaması gerektiğini de ortaya koymaya çalışacağız. Söz konusu yazı, "Gelecek" dergisinin Mart 1987 sayısında (s.5) Gökhan Tekin imzasıyla çıkan "77 Kuşağı Üzerine" yazısıdır.

Yazılı ifade edilen görüşlerin değerlendirilmesine girmeden önce "geçmiş değerlendirilmesi" üzerine birkaç noktaya değinmek gerekiyor:

Birincisi, **bir siyasi çizgi açısından geçmişî değerlendirmek öncelikle kendini değerlendirmektir. İdeolojik-pratik geçmişini bu değerlendirmenin merkezisine yerleştirmeyen bir bakışın temelinde geçmişinden korku ye geleceğe yönelik bir pragmatizm vardır.**

İkincisi, geçmiş hakkında söz söyleyebilmenin en önemli koşulu; geçmişte var olmak ve o geçmişî tüm yönleriyle yaşamaktır. Var olmak ise, izlenen tüm politikalarla süreci belirleyen, siyasal gelişmeler üzerinde etkide bulunabilen

aktif bir siyasal konumda olmaktır. Fiziki olarak var olan ama herhangi bir politika üretmeyip izleyici durumunda kalanların varlığından söz edemeyiz.(1)

Soruna bu iki noktanın belirleyiciliği altında yaklaşmak birçokları için olanaksız veya "hesapları bozan" bir durum olabiliyor, oluyor da. Bu olanaksızlığı aşmanın, hesapları tutturmanın yolu ise, idealizm ve burjuva jargonunu kaçınılmaz yöntem ve araçlar olarak kabul etmekten geçiyor. Ele aldığımız yazı da, bu açıdan oldukça zengin örnekleri barındıran bir yazı.

DEVİRİMCİ MÜCADELE Mİ? KUŞAKLAR "RESMİ GEÇİDİ" Mİ?

Gelenek yazarı daha yazıya girer girmez -başlıktan itibaren- soruna materyalist değil, idealist bir gözle baktığını ortaya koyuyor. İdealizm tarihe nasıl bakar diye sorduğumuz zaman, bu sorunun tüm yanıtlarını bu yazıda bulabiliyoruz.

İdealizm, toplumsal gelişmeleri, değişimleri, Lenin'in son derece kolay fakat mutlak bir şekilde kısır, skolastik ve kupkuru bir yöntem olarak nitelendirdiği doğa yasalarıyla açıklamaya çalışır. "Biyolojik okul" da denilen bu burjuva tarihçiliğinin tüm özelliklerini, ele aldığımız "77 Kuşağı Üzerine" yazısında bulmak mümkün.

Gelenek yazarına kalırsa, 60'lardan itibaren devrimci mücadeleyi iki genç kuşak ve bu kuşakların özellikleriyle açıklamak gerekiyor. Öyle de açıklıyor. Son 20 yıllık devrimci mücadele ikiye bölünüyor. Birincisi '47 doğumlu kuşağın sürüklediği ve belirlediği '65-71 dönemi, ikincisi ise '57 doğumlu kuşağın sürüklediği ve belirlediği 75-80 dönemi.

Aynı anlayış Yalçın Küçük'te var.(2)

"Türkiye'de sol yol, hep ve on yılda bir tazelenerek sürüyor. Bunu tümüyle olumlu saymak mümkün olmuyor." (abç) (3)

Y. Küçük "sol yol" demekle kendini ve düşüncesini bu olumsuzluktan "kurtarıırken", araya soktuğu "tümüyle" kelimesiyle de en son siyasal manevraları için taktik bir esneklik alanı sağlıyor.

Gerek "Gelenek" yazarında, gerekse Y. Küçük'te ortaya çıkan bu tespitlerin kaynağında, "geleneksel sol"un son 20 yıldır devrimci mücadeleye damgasını vuran devrimci düşünce ve pratiği "öğrenci-gençlik olayları" derecesine indirerek mahkum etme anlayışı vardır. Verilmek istenen mesaj "Bunlar öğrencidir, gençtir", "saman alevi gibi yanıp sönerlerdir. Bu onar yıl arayla -hurra diye- gelen ve -elvada demeden kaybolup- giden genç kuşakların alternatifi ise "geleneksel sol"dur. Dünyanın başka bir yerinde böyle bir anlayış görülmüş müdür (Örneğin Lenin veya Mao'nun vb.'nin doğum tarihleri tartışılmış mıdır?) tam bilmiyoruz ama, Türkiye'de bu tip tartışmalar "geleneksel sol"un umudunu bağladığı son silah durumundadır.

Bu tip "ideolojik" silahlar, oportünizmin devrimci hareketler karşısındaki klasik araçlarıdır. Lenin ve Bolşevikler veya Mao ve ÇKP doğum tarihlerinden dolayı bir "değerlendirme"ye tabi tutulmalıydılar ama geri işçileri veya köylüleri bir araya getirenler olarak "değerlendirildiler". Oportünizm bugün de benzer saldırılarda bulunmaya devam ediyor, değişen bir şey yok.

"Öğrenci-gençlik olayları" terimi malum amaçlarla 1960'lardan itibaren burjuvazi tarafından siyasi literatüre sokulmuş bir terimdi. O günden beri de

devrimci hareket karşısında oportünizmin en kullanışlı silahı durumundadır bu terim. Gelişen devrimci mücadele karşısında gerek teorik, gerekse ideolojik açıdan acz içine düşen "geleneksel sol" burjuva tandanslı bu terime dört elle sarılmış ve devrimci harekete karşı bir silah olarak kullanmaya çalışmıştır. Silah burjuvaziden alınınca, cephanenin de oradan alınması gerekiyordu. Bu silahın cephanesi ise "maceracılık", "anarşizm", "terörizm" demagojileriydi. Geleneksel sol bu cephaneyi de bol bol kullanmaktan geri kalmadı.

Sonuç, hayret verici bir gençlik düşmanlığıdır. **Burjuvazi gençliğe karşı güvensizlik ve düşmanlık tohumları ekerken, geleneksel sol da başka bir cepheden aynı hedeflere vurmaya çalıştı. Tüm bunlar, gençlik nezdinde devrimci hareketi mahkum etmek içindi.** Gençliğe her vurduklarında devrimci harekete vurduklarını sandılar. Ancak olmadı, ne gençlik düşmanlıkları devrimci harekete zarar verdi, ne de devrimci gençlik üzerine düşen görevlerden kaçındı. Gençlik de, tüm diğer halk sınıf ve tabakaları gibi üzerine düşen görevleri yerine getirip **devrimci mücadelenin sürekliliği** içinde yerini aldı.

YENİ AKIL HOCALARIMIZ:

AYHAN SONGAR, LATİFE TEKİN, AHMET ALTAN

Yukarıda, idealizmin tarihi ve toplumsal olayları açıklarken, toplumsal gelişmenin yasaları dışında her yola başvurulduğunu söylemiştik. Gelenek yazarı da idealizmin tüm yöntemlerini kullanmaktan geri kalmıyor ve bu kez de 75-80 devrimcilerini psikolojik açıdan bir "değerlendirme"ye tabi tutuyor.

"Bu yanılla gerçekten de **her türlü baskıya karşı, ama öte yandan en büyük baskıyı kendi üzerinde kuran bir insandır**(abç) (4)

"**Aktif gençliğin hoşnutsuz olduğu biraz da kendisiydi(...) Okumamış büyüklerin okumuş çocukları.**" (abç) (5)

Ne kadar derin tahliller: Ancak bunları ilk defa söyleyen Gelenek yazarı değil. İdealizm de tarihi, toplumsal gelişmeleri, psikolojik etkenleri, insan iradesi, istekleri, arzusu ve içgüdüleri çerçevesinde açıklar. Diğer yandan bunlar Türkiye'de 12 Eylül'den beri tekrarlanıyor ve Gelenek yazarının bunları tekrarlaması pek de hoş değil, çünkü bunlar 12 Eylül'den beri oligarşinin temel demagoji malzemeleri. Ayhan Songar, Turan İtil bunların "bilimini", Latife Tekin, Ahmet Altan, Sinan Çetin gibileri de bu işin "sanafını yaptı. Pek yapacak bir şey kalmadığı halde Gelenek yazarı neden bunlarla uğraşıyor acaba?

Birincisi ve temel olanı, oportünizmin burjuva ideolojisini devrimci saflara taşıyıcılık misyonudur.

İkincisi "geleneksel sol"un Makyavelizmidir, pragmatizmidir. 12 Eylül sonrası oldukça kabul gören bu "tahlil"ler fazla çaba harcamaya gerek duyurmayacak ölçüde "sistemleştirilmiş"tir. "Geleneksel sol" böyle hazır bir fırsatı kaçıramazdı.

Üçüncüsü, hiçbir zaman özgüvene sahip olamayan geleneksel sol, sürekli bir yerlere dayanmak ihtiyacıdadır. Burada da "bilimsellik" bir dayanak noktası olarak kullanılmak istenmiş, "bilimsellik" adına burjuvazinin demagoji araçlarıyla devrimcilere saldırılmıştır.(6)

Sonuç olarak -yazının ilertki bölümlerinde örneklerini bolca görebileceğimiz gibi- Gelenek yazarı da devrimci mücadeleyi, devrimci düşünce ve pratiği karalamak için burjuva idealizmini, oligarşinin demagoji malzemelerini yazısına temel almıştır. Ne var ki, oportünizmin başka da çaresi yoktur.

SIYASETTE AMPİRİZM VE AGNOSTİSİZM

İdealist düşünce, tarihsel süreç içinde, sömürünün devamı açısından çeşitli felsefi akımlarda ifadesini bulmuştur. Ancak tüm bu öğretilerde biline-mezcilik ve metafizik yöntem temel olma niteliğini sürdürmüştür. Ampirizm de 17-18 yy. ilerici burjuvazisinin ihtiyaçlarına cevap veren, kaba deney ve salt duyumu ön plana çıkaran idealist felsefe akımlarından biridir ve tüm idealist öğretiler gibi temelinde bilinemezcilik ve metafizik yöntem vardır.

Siyasal alanda ampirizm, tekil ve dönemsel sonuçları, tüm diyalektik bağlantılarından ve tarihselliğinden kopararak açıklama biçiminde tezahür eder. Ampirizmin ülkemizdeki en klasik anlayışı "Denendi olmadı, o halde yanlış" şeklinde somutlanabilir. Hemen tüm oportünist gruplarda var olan bu anlayış Gelenek yazarında da var. '65-75, 75-80 dönemlerindeki devrimci mücadeleyi böyle bir anlayışla yok saymaya çalışıyor.

Gelenek yazarı, yazının giriş ve sonuna yerleştirdiği iki paragrafla ampirist "Denendi olmadı, o halde yanlış" mantığının en iyi örneğini veriyor:

"77 döneminin gençlerine gelince; onlar daha çok 'yok olmuş' bir kesim izlenimi veriyorlar. Sanki kendilerine özgü bir dönemleri vardı; onu tamamladılar ve gittiler." (7)

"Tek tek insanlar olarak var ya da yoklar; ama bir 'kuşak' olarak bir 77 kuşağı' olarak geçmişte kaldılar." (8)

Herkesin bir gençlik dönemi vardır, bir süre sonra yaşlanmaya başlar ve artık o "genç" olarak yoktur. Bunu Gelenek yazarı da bilir. O halde "yok oldular" derken kastettiği ne? "Kuşak" kelimesinden de anlaşılacağı gibi Gelenek yazarının derdi 75-80 dönemine damgasını vuran siyasal çizginin "yok olduğu" mesajını verebilmek. Yok oluşlarını da şu tekil sonuçlardan yola çıkarak kanıtlıyor: Yenilginin karamsarlığına kapılmışlar, geçmişlerine lanet yağdırıp yenilginin felsefesini yapmaya başlamışlar. Aynı anlayış, benzer kelimelerle Y. Küçük'te de ifadesini buluyor; o da hiç umutlanmadığı bu '57'lilerin durumunu "kafkaesk sürecin girdabına düştüler." (9) şeklinde özetliyor.

Ne kadar hazin bir son? Hiç kimsenin aklına gelmiyor, bu döneme damgasını vuran siyasal çizginin (ideolojik-pratik) son durumu nedir? 12 eylül sonrasında asıl olarak geleneksel solda görülen bu kaçışın teorileştirilmesi eğiliminin faturası tekil birkaç örnekten yola çıkılarak 75-80 döneminin devrimci mücadelesine kesiliyor ve hemen "yok oldular" teorisi yapılıyor. Ne kolay! Burjuvazi de 7 yıldır aynı sakızı çiğniyor.

Bu mantık karşısında söylenecek çok şey var, ancak şu kadarını söylemekle yetinelim: Bir siyasi **grup** veya yapının durumu esas **olarak** kitleler özelinde değil, siyasal görüş ve **pratiği temelinde değerlendirilir**. Bu açıdan bakıldığında sürekli kendini inkar temelinde gelişen, bunalmış, karamsar, yılmış düşüncelerin öncelikle ve özellikle geleneksel soida kuramsal

bir çerçevede oturduğu görülecektir. Bu sonuca varmak için de tek tek karamsarları, yığınları, arayış içinde olanları, kaçacakları ve hatta hainleri saymaya gerek yok. Siyasal çizginin (ideolojik-pratik) izlediği rotaya bakmak yeterlidir. Ayrıca unutmadan ilave edelim, 12 Eylül sonrasının siyasal gündemini belirleyen de -"içeride" veya "dışarıda" olsun- yine bu "yok oldu" denilen '75-80 döneminin devrimci çizgisidir. Geleneksel solun yaptığı ise önce daha güvenceli yerlere çekilmek ve uygun şartlarda siyasal arenaya girmek için icazet beklemekten öteye gitmemiştir.

Bir de Gelenek yazarının yazının girişinde yaptığı "yaşanılanın yaşanıldığı an." (10) yeterince kavranamayacağı tespiti var. Bu, bilinemezciğin (Agnostisizm) siyasal anlamda ifadesinden başka bir şey değildir ve ileri süreceği ampirist görüşlerin tabanını oluşturmaktadır. Çünkü "deney" o anda devam etmektedir ve duyularımızla algılayacağımız sonuçlar ortaya çıkmadan bir şey söylemek mümkün değildir.

Diğer yandan bu bilinemezci anlayış geleneksel solun temel bazı özelliklerinin de itirafıdır. Birincisi bu tespitle siyasal önderlik reddedilmekte, tarihi misyonu tercih edilmektedir. Siyasal önderliğin rolü, "yaşanılanı yaşanıldığı an" kavramak ve buna uygun politikalar üreterek süreci yönlendirmektir. Bir tarihçinin ise "yaşanılanı yaşanıldığı an" diye bir derdi yoktur. O, her zaman, sürecin tüm sonuçlarının ortaya çıkmasını bekler ve ancak ondan sonradır ki egemen eğilim yönünde bunları yazıp değerlendirir. Gelenek yazarı bu ikinci misyonu tercih ediyor ve yazı da bunun ifadesi.

İkinci olarak bu tespit geleneksel solun söz konusu dönemlerde bir siyasal etkinlik içinde olmadığı ve izleyiciliğinin itirafıdır. "Yaşanılanın yaşanıldığı an" kavranamayacağını söyleyen bir düşüncenin kavrayamadığı koşullarda politika üretmesi ve aktif bir rol üstlenmesi zaten mümkün değildir.

Aynı şekilde süreci "yaşarken" kavramayanların biri de Y. Küçük:

"1974-975 yıllarının hareketliliği karşısında şaşırıldığını yazmak zorundayım. İçinde idim; yalnız **bir tarih olarak bakıldığında, bütün ve bütünsellik içinde**, eğilimler ortaya çıktığında son derece şaşırtıcı görünüyor."(abç) (11)

Söylemiştik. Yaşarken kavrayamayanlar, kavrama yönünde çaba göstermeyenler tarihçilerdir. Her şey belirginleşip, tüm sonuçlar ortaya çıktığında da tarihçilere düşen, çoğu zaman şaşırp kalmaktır. Şaşkınlık da her türlü yanlışlığa gebe bir ruh halidir.

EKONOMİZM YA DA SİYASAL ÖNDERLİĞİN ROLÜ

ML literatür "ekonomizm" konusunda oldukça zengindir. Gelenek yazarının ifade ettiği düşüncelerle ilgili olarak bu literatürün bir bölümünü buraya taşıyabilirdik, ancak yine Gelenek'te yer alan bir başka yazı, bizi böyle bir çabadan alıkoymaya yetiyor. (12)

Bu yazıda ekonomizm hakkında Stalin'den şöyle bir alıntı var: "... her şeyi mazur gösterir, herkesi uzlaştırır, olayları saptar ve iş işten geçtikten sonra bunları açıklamaya çalışır."

Bu pasaj bizim buraya kadar "77 kuşağı üzerine" ile ilgili söylediklerimizin en özlü ifadesi. Bunlara yeniden dönmeyeceğiz. Alıntı şöyle devam ediyor:

"Ya partinin rolü? Bunların eylem içindeki rolleri. Ama 'üretici güçlerin dü-

zeyi' kadar kesin bir etken karşısında bir parti ne yapabilir ki?"

Biz de "77 kuşağı" yazarına soruyoruz; ya siyasi partilerin rolü? Açık bir cevap yok. Gelenek yazarına kalırsa gençlik '60'lardan beri kendi kendine kabarıp alçalıyor. Bu kabarıp-alçalmada etken olan siyasi çizgiye ilişkin tek söz yok. Nasıl olsun ki?

"Kırdan kopmuş ama kırsal özellikleri hala taşıyan, yeterli bir kültürel birimden yoksun, daha önemlisi yaşadığı büyük kentte oturmuş bir sınıfsal kategoriye henüz girememiş bir topluluktur söz konusu olan" (13) ve bu topluluğu belirleyen sosyo-ekonomik yapının karşısında siyasal-çizgiler-partiler ne yapabiliirdi ki?

Gelenek yazarına kalırsa, gerçekleştirdikleriyle "...o güne dek duyulmamış, görülmemiş ölçüde önemli etkiler" yaratan, "ortalığı bir anda soru işaretleri'nin kaplamasına, "her kesimde bir değişim talebi'nin yükselmesine neden olan gençlik, tüm bunları -verili sosyo ekonomik koşullarda- gördükleri eğitim sonucu, "okumamış büyüklerin, okumuş, çocukları" olarak ve vatan kurtarma düşleriyle yapmıştı. Bu kadar basitti.

Bir de yaratılan potansiyel sorunu vardı. Gelenek yazarı, usulüne uygun bir şekilde bu potansiyeli de açıklamalıydı ve açıklıyor.

"Gerçekten 'halkın' içinden' çıkan temiz insanlar sınıfsal bilincin çok gerisinde bir bilinçle kendi dönemlerine müdahale ettiler (...) Gençliğin çıkışı halka siyasal anlamda ulaşmadı ama, eylemlerle kitleler arasında 'duygu' bazında bir kaynaşma gerçekleşti(...) Halk için bunlar, kendi içlerinden çıkan üstelik de tahsilli, bilgili insanlardı. Duygu bazındaki çalışma böyle sağlandı."(abç) (14)

Evet sorunları böyle basit ve kolayca açıklamak varken, ideolojiyi, siyasi çizgiyi işin içine karıştırmaya ne gerek vardı? Böyle davranmakta Gelenek yazarı kendi açısından zorunlu ve "haklı" olabilir. Yine de aklımıza gelen sorulardan birini sormak istiyoruz. Söz konusu dönemde (68'ler kastediliyor) partileriyle, milletvekilleriyle ve 50 yıllık gelenekleriyle tarihlerinin en "güçlü" dönemlerini yaşayan geleneksel Sol, neden haikle "duygu bazında" da olsa bir kaynaşma sağlayamadı. Öyle ya, tahsilse, en yükseği; bilgiyse deryalar kadar engini tekellerindeydi, ama yine de "duygu bazında" da olsa bir çalışmayı sağlayamadılar. Gelenek yazarının mantığıyla düşünersek geriye bir neden kalıyor, o da Gelenek Sol halkın içinden çıkmamıştır ve pek de temiz insanlar değildir. Bu durumda yeniden soruyoruz, Gelenek yazarına: Halkın içinden çıkmayan bu geleneksel sol nereden çıktı?

KAOS MU ANTI-FAŞİST MÜCADELE Mİ?

'65-75 dönemini "biyolojik" ve "psikolojik" kökenleriyle kolay ve basit bir şekilde açıklayan Gelenek yazarı '75-80 döneminde biraz zorlanmaya ve bu zorlanmanın etkisiyle olacak, daldan dala atlamaya, daha fazla burjuva jargonuna başvurmaya başlıyor. Biyolojik bölünmeyi sağlamak için önce bu '65-71 mücadelesinin yarattıklarını silmek gerekiyor ve bunun için 73'lerde geçici bir yükseliş gösteren Ecevit Mavisi kullanılıyor.

Ecevit Mavisi Y. Küçük'te de var tabii ki. Bugünlerde söz konusu potansiyelin derinliğini yeni yeni anlayan ve kafasında şekillendirdiği "boşluk"lar

üzerine hesaplar yapan Y. Küçük, Temmuz 1979 tarihli bir yazısında bu potansiyeli kolayca Ecevit'e teslim ediyor.

"Görkemli dönem kısa sürdü. Birikimini yatay yaptı. Hiçbir derinliği olmadan. (...) Dipsiz birikintinin üzerine Ecevit'in Mavi dalgası geldi. Aldı, götürdü." (15)

Bunları duyan da 73'ten beri tüm Türkiye solunu Ecevit'in yönlendirdiğini sanacak. Evet, kısmi olarak doğru, 73'lerden sonra Ecevit geleneksel solu peşinden sürükledi ve yönlendirdi. Ancak yine 73'lerden beri Ecevit'e rağmen gelişen bir devrimci hareket vardı ve 75-80 dönemine damgasını vuran da bu gelişimdi.

Çarpıtmalar bu kadarla bitmiyor tabii. En büyük çarpıtmalardan biri ise dönemin nesnel koşullarının yok sayılması temelinde yükseliyor.

Gelenek'teki yazının bütününe baktığımızda 75-80 döneminde büyük bir hareketlilik yaşandığını anlıyoruz. Pratik oldukça yüksek boyutlara yükseliyor, toplumda önemli sıçramalar var vb. Ancak bunların nedeni ve nasılı konusunda tek kelime yok. Öyle bir dönem ki, toplum bir altüst oluş süreci içinde, ama kimse ne yaptığını bilmiyor ve tam bir "kaos" ortamı yaşanıyor.

Bugün kime sorarsanız 75-80 dönemini karakterize eden olgunun faşist terör ve anti-faşist mücadele olduğunu söyleyecektir. Ancak Gelenek yazarı bu konulara girmekten, hatta bunları çağrıştıracak şeylerden özellikle kaçınıyor. Amaç, döneme damgasını vuran gelişmeler karşısındaki izleyiciliklerini, politikasızlıklarını gizlemek ve dönemin devrimci mücadelesine damgasını vuran siyasal çizginin örgütlülüğünü-politikasını-mücadelesini inkar etmek. Amaç bu olunca mücadeleyi nesnel koşullarından soyutlayıp bir kör dövüşü olarak lanse etmek ve her türlü çarpıtma için kendini haklı görmek doğal oluyor.

Burada yeniden Y. Küçük'e dönmemiz gerekiyor. Y. Küçük'e göre de 75-80 dönemi "umutsuzluğun yaygın ölüme dönüştüğü" (16) bir iç savaşı dönemidir. Ve iç savaşta yapılanların çoğu "prestij" içindir. Ama bu düşünce Y. Küçük'ün değil. Bir itirafçı hainin. (17) Y. Küçük "tez'lerini güçlendirmek için bir hainle aynı -kulvarda yol almakta sakınca görmüyor. Y. Küçük'e birilerinin bir yolun yanlış olduğunu ve anti-faşist mücadelenin prestij için verilmediğini anlatması gerek. Eğer bir mevzi, onlarca faşist odağın yürüttüğü faşist terör önünde set oluşturuyorsa; kentin önemli ve büyük bir bölümünün faşist teröre teslim olmasını engelliyor, can güvenliğini sağlıyorsa ve kentin önemli merkezlerinin faşist denetim altına girmesini engelliyorsa orayı ne pahasına olursa olsun savunmak bir prestij sorunu değil, anti-faşist mücadelenin devrimcilerle yüklediği tarihsel ve kaçınılmaz bir görevdir. Ülkemizde prestij ve ün oldukça ucuzdur, böyle zorlu yollara başvurmak gereksizdir. Prestij ve ün peşinde koşanların yapabileceği daha ucuz kahramanlıklar vardır ve bu ucuz kahramanlarımızın hiçbir fırsatı kaçırdıklarını söyleyemeyiz doğrusu. (18)

YİNE ANARŞİZM, YİNE TERÖRİZM

Burjuvazinin öteden beri devrimci mücadeleye saldırısındaki temel demagoji malzemesi "anarşizm-terörizm" edebiyatıdır. Aynı demagojinin geleneksel solda da benimsendiğini görmek zor değil. Bir dönem açıkça sürdürülen bu saldırı kampanyası günümüz koşullarında biraz daha kapalı ve usta-

ca yürütölmeye çalışılıyor. Bu konuda da Gelenek yazarı ile Y. Küçük arasında oldukça dikkat çekici bir benzerlik var. Bu kez önceliği Y. Küçük'e veriyoruz.

"Sokaklarda öğrenci ve köyden yeni kopmuşlar kadınlar ile başlangıçta çok az ve giderek artan sayıda işçiler görüyorlar." (abç) (19)

"...Sol bu aşamada sığ ve kitlesel birikimden yoksun. Ayrıca bu aşamada solun en büyük yük taşıyıcısı, her türünden öğrenci gençlik oluyor. Bir jenerik özelliği biliniyor; çarpıcı olanı tartmadan alıyor," (abç) (20)

Tam bu cümlelerin bitiminde Y. Küçük bir dipnot düşüyor ve Marks'tan Proudhon'a ilişkin bir pasaj aktarıyor. Aktarılan pasajda Marks, "Bu küçük burjuva ütopyası" olan Proudhon'un: "...önce öğrencileri, daha sonra da özellikle lüks sanayilerde çalışan, bilmemekle birlikte eski saçmalara kuvvetle bağlı olan Paris işçilerini" (21) kendine çektiğini ve iğfal ettiğini söylüyor.

Y. Küçük bundan sonrasını okuyucuya bırakıyor. Paris'te de, Türkiye'de de öğrenciler ağırlıkta, Paris'te küçük burjuvamız lüks sanayi işçileri, Türkiye'de köyden yeni kopmuş küçük burjuvalar; Paris'te "eski saçmalara kuvvetle bağlı" olanlar, Türkiye'de "çarpıcı olanı tartmadan alanlar" belirleyici. Tüm bunlara bir de kitlesellikten yoksun olmayı eklerseniz, tanım tamamlanıyor. Anarşizm, neden açıkça söylenmeyip böyle dolambaçlı bir yol izlendiği ayrı konu. Birtakım "boşluk" hesapları sonucu çıkarılan kitabın gerekli etkiyi yaratması için halk deyimiyle böyle "kaçak güreşme"si gerekiyor Y. Küçük'ün.

Gelenek yazarına göre de bildikleri tek yer, mahalleler. Hani şu köyden yeni kopmuş, kentleşememiş, sınıfsal bir kategoriye girememiş kitlenin ikamet ettiği mahalleler (yani gecekondu).

Türkiye'nin ve hareketin sosyo-ekonomik tahlili bu şekilde yapıldıktan sonra darbeyi de ideolojik açıdan vuruyor Gelenek yazarı:

"Yadsımaya, yıkmaya daha yakın; ama yadsımama, yıkılanın yerine bilinç ürünü bir şey koymada yetersiz bir gençlik." (abç) (22)

Bu da bir anarşizm tanımı ama Y. Küçük kadar ince ve ustaca hazırlanmamış. Burjuva jargonu açıkça kendini belli ediyor. Örneğin, bu cümleden sonra hemen dilimizin ucuna "yıkıcı eşkiya" vb. kavramlar geliyor.

Hem Gelenek yazarı, hem de Y. Küçük açısından son yirmi yıla damgasını vuran devrimci mücadele, aynı zamanda "terörizm"di, "maceracılıktı.

"Pratiğe öylesine bir anlam verildi ki giderek fetiş haline getirildi." (23)

"Hemen hemen her şeyi olan pratiğin." (24)

"Bir dönemin yaka silkilen pratiğinin yaratıcıları olarak." (25)

Y. Küçük de farklı şeyler söylemiyor; **"Kendilerini kanıtlayabildikleri dar siyasal pratik..."** (26)

Alıntıları çoğaltmaya gerek yok. Onlara göre döneme damgasını vuran devrimci mücadele hiçbir ideolojik-siyasal gelişim sağlayamamış ve kitleselleşememiştir.

Fakat ortada kabul etmek istemeseler de bir gerçek vardı. Bu hareket her şeye rağmen gelişip güçleniyordu. İdeolojik ve siyasal açıdan birçoklarını rahatsız eden gelişmeleri bir yana, kitlesellik açısından da birçok sol harekete göre oldukça ileri sayılırlardı. Bu durumda yapılacak tek iş var, o da

kitlenin ne olduğu konusunda yeni kıstaslar keşfetmek:

"Kitlenin gücü yalnızca fiziksel bir güç değildi. Kitlenin gücü, psikolojik ve başka etmenlerle bütünleşip, fiziksel toplumun ötesinde, niteliksel bir etkileme öznesine dönüşmesindeydi." (27)

Bunları yazanın kim olduğunu bilmesek bu kapalı-muğlak ifadelerin altında derin anlamlar yattığını sanacağız. Bildiğimiz 60 yıllık geleneksel sol bu, kitle kuyrukçuluğunu ilke edinmiş, her şeyi adam sayısına göre değerlendiren, kitleye örgütlü bir güç olarak değil, blöf aracı olarak bakan geleneksel sol. Burada kapalı sözler altında yatan mesaj şu: "Fiziksel toplumun ötesinde niteliksel bir etkileme öznesine" dönüşen, yani sol partiye oy veren bir kitle, gerçek kitledir. Örgütlü bir güç haline gelmiş kitle, "yapan"dır, "kuran"dır. Etkileme öznesi olmasını istemek ise onun blöf aracı veya oy potansiyeli olarak kof bir güç halinde kalmasını istemektir.

Y. Küçük bu konuda daha da kızgın. Ona göre de sol bir partiye (TİP'e) oy vermeyen kitle, sürüdür.

"1 Mayıs'ta (1977 1 Mayıs'ı kastediyor) Taksim Meydanı'na beş yüz bin kişi toplanıyor. Seçimde bizim listemiz beş bin alıyor. Çok üzüldüm ancak hiçbir zaman kendimi eksikli görmedim. Eksikli, bize oy vermeyen kitlelerdi." (abç) (28)

Ne kadar kolay değil mi? Kendi politika ve taktiklerini hiç değerlendirmeden, kitleleri suçlu ilan et. Sosyalistliğin yeni bir türü ile karşı karşıyayız herhalde. Kimseye popülizmi salık vermiyoruz, ama salt kendini ve oy yolunu tercih etmedi diye kitleleri suçlamanın da devrimci ahlak ve nesnellikle ilgisi olduğunu sanmıyoruz. Y. Küçük'ün, '68'lerden bu yana TİP'in ve devrimci hareketin gelişimini az çok bilmesi gerekir. Ve yine az çok bilmesi gerekir ki; o günden bugüne gerileyen kitleler değil TİP vb. (1978'lerde bir sıçrama yapan CHP de, '77 sonrası aynı sürece girmiştir) partiler oldu. Kitleler gelişmeye ve genişlemeye devam etti, yalnız bu gelişim çizgisini giderek artan bir şekilde, devrimci hareketin saflarında yaşadılar. Y. Küçük vb.lerini çok üzen ve kızdıran da bu durum herhalde.

SONUÇ

"77 kuşağı üzerine" yazısı baştan da belirttiğimiz gibi geleneksel solun devrimci harekete karşı düşüncelerini olanca basitliğiyle sergileyen bir yazı. Şimdiye kadar ele aldıklarımız bir yana, tüm cümlelerde bu basitliği bulmak mümkün. Örneğin, son olarak şu söylenenlere bakalım:

"Aşırı biçimci, giyimi, kuşamı, konuşması ile (...) her tür kadın-erkek ilişkisini bir tabu olarak gören (...) en büyük düşü de "profesyonellikle yatan bir gençlik." (29)

Bu kadar basit ve yanıltıcı bir suçlamaya cevap vermek gerçekten güç. Aynı basitliğe düşmemek için Gelenek yazarının hakkını verelim ve '75-80 dönemi devrimcilerinin yanlış yaptığını kabul edelim. Evet devrimciler yanlış yapmışlardır. Bir kere modayı sıkı sıkıya takip etmeliydiler ve "ağabey"leri gibi ellerine birer pipo geçirip çenelerindeki top sakallarıyla ve de rakı sofralarıyla "biçimci" olmaktan kurtulmalıydılar. Ayrıca bu kadar dürüst ve ahlakçı

kesilmelerine de gerek yoktu; cinsel özgürlüğü savunup uygulayarak "ağabeylerinden geri kalmamalıydılar. Bir de devrimci olmaya, bu yola baş koymaya (Gelenek yazarının "profesyonellik" dediği bunlar olsa gerek) gereğinden fazla önem vermiş, bu işi ciddiye almışlardı. Oysa boş vakitlerini bu işe ayırmaları yeterliydi.

Oldu mu? Tatmin oldunuz mu? Çok yazık! Geleneksel sol hala aynı yerde duruyor.

Baştan da söyledik. Geleneksel sol, son 20 yıla damgasını vuran devrimci hareketin gelişimi karşısında telaş içindedir ve bu telaşın verdiği pervasızlıkla her türlü yöntemi kullanmaktan geri kalmamaktadır. Onlar için önemli olan devrimci hareketin yarattığı potansiyeli sömürebilmektir. Bunun için geçmiş devrimci mücadele inkar edilmeli, bu mücadeleyi sürdürenler aşağılanmalı, yerden yere vurulmalıdır. Geçmişte, sahiplenebilecek, övünebilecekleri bir olumluluk olsa, bu kadar pervasız davranmayacaklar belki, ama yok ki.

Y. Küçük de bunun farkında ki, geçmişe ilişkin bir şeyler yaratmaya çalışıyor. Devrimciler faşist terör ve Ecevit gerçeğini sergilerken provokasyon edebiyatıyla devrimcilere saldıran Yürüyüş dergisini (Birikim dergisiyle birlikte) "etkin ve saygın" ilan ediveriyor. (30) Gerek Yürüyüş, gerekse bir aydın kulübü olan Birikim çevresi, sınıflar mücadelesinde izleyicilik ötesinde bir konum üstlenmediler hiçbir zaman. Yürüyüş beş bin oyla çizgisinin iflasını gördü. Birikim'in de siyasal örgütlenme diye bir sorunu hiç olmadı, aksine hep küçümsedi, uzak kaldı. Yalnız burada Y. Küçük'ün anlatmak istediği "Biz iyi akıl hocasıydık" ise, o ayrı. Sınıflar mücadelesinin akıl hocasına değil, siyasal önderliğe ihtiyacı vardır. Bu yüzden bu iki dergiyi de kimse dinlememiş ya...

Artık bu konuda fazla bir şey söylemeye gerek yok. Herkes geçmişi de, bugünü de ve kimin ne hesaplar içinde olduğunu da biliyor. Bu tip değerlendirmeler, yazılar bir süre daha devam edecektir. Ama boşuna. Çirkinlik ve basitlik örnekleri olmaktan öteye gidemeyeceklerdir.

Reformizmin, oportünizmin ayakları altındaki toprak bugün yine kayıyor. Öyle sanıyoruz ki, kısa bir süre sonra yeni değerlendirmeler yapmak zorunda kalacaklardır. Son olarak, bu zorunluluğu duyanlara, duyacaklara dostça bir önerimiz olacak. Bugün herkes biliyor ki, geçmiş mücadele ne '47'lilerle, ne de '57'lilerle karakterize edilebilir. Böyle "kuşak"lar keşfederek devrimci hareketi, devrimci mücadeleyi "Gençlik Olayları" diye gösterme orijinallğine düşmemek gerekir. Devrimci mücadele bir siyasal çizgi ışığında verildi ve geleneksel solun birçok kesiminde, daha fazla ve örgütlü olarak emekçi halkı kucakladı. Bu dün de böyleydi, bugün de. Devrimci hareketi karalamak için onun ideolojik-siyasal çizgisini çarpıtmak, geçmiş mücadeleyi inkar etmek, devrimcileri küçük düşürmeye çalışmak esas olarak oligarşinin yararınadır. Bunu hiç unutmayalım.

- (1) İzleyicilik ve pasifizmin de bir politika olduğu söylenebilir. Doğrudur da. Ancak bu politika, sınıflar mücadelesinin dışında kalmayı hedefler ve amacı süreci etkileyip yönlendirmek değil, sürecin dışında kalmaktır. Bu anlamda son 20 yıldır izleyici-pasifist politikalarıyla kendini siyasal mücadelenin odak noktasından

uzak tutan, mücadelenin sonuçlarını bekleyen geleneksel solun bu süreçte, gerçek anlamda bir siyasal varlık oluşturamadığını söyleyebiliriz.

- (2) Yazıyı kaleme alırken amacımız sadece Gelenek'teki "77 Kuşağı Üzerine" yazı sını değerlendirmektir. Ancak konuyu biraz irdelediğimizde, bu yazı ile Y. Küçük'ün görüşleri arasındaki -geleneksel solun klişeleşmiş düşüncelerinin de ötesinde- "şaşırtıcı" bir benzerlik dikkatimizi çekti. Bu nedenle yer yer Y. Küçük'e de değinmek zorunda kaldık.
- (3) Y. Küçük, Türkiye Üzerine Tezler-3, syf.573
- (4) Gökhan Tekin, "77 Kuşağı Üzerine", Gelenek 5 (Mart 87), syf.70
- (5) G. Tekin, agy, syf.70
- (6) Aynı "bilimsellik merakı Y. Küçük'te de var. "Küfür Romanları" isimli kitabında, 12 Eylül sonrasının önemli konularından birini, salt bu "bilimsellik merakı yü zünden Ayhan Songar'ın "uzmanlık" alanına sokmuş ve sonuçta konuyu aydın lar arası bir çekişme haline getirebilmiştir.
- (7) G. Tekin, agy, syf.67
- (8) G. Tekin, agy, syf.72
- (9) Y. Küçük, Bilim ve Edebiyat, syf.320-321
- (10) G. Tekin, agy, syf.67
- (11) Y. Küçük, T.Ü. Tezler-3, syf.492-493
- (12) Metin Çulhaoğlu, "Geleneksel Solun Anatomisine Doğru", Gelenek 4 (Şubat 87), syf.23
- (13) G. Tekin, agy, syf.69
- (14) G. Tekin, agy, syf.68
- (15) Y. Küçük, Bil. ve Ed., syf.57
- (16) Y. Küçük, Bil. ve Ed., syf.443
- (17) Y. Küçük, T.Ü. Tezler-3, syf.416
- (18) Y. Küçük'ün T.Ü. Tezler 3'te ileri sürdüğü görüşler hakkında söylenecek çok şey var. Ancak şu kadarını söyleyelim: Y. Küçük TİP reformizmi içinde o kadar kaybolmuştur ki, devrimci hareketi tanımamaktadır, gelişimini ve görüşlerini bil memektedir. Bu bilgisizliğini sıkıyönetim savcılarının iddianamelerine, işkence ye dayanan polis ifadelerine ve itirafçı hainlerin dilekçelerine dayanarak gider meye çalışması ise doğru olmadığı gibi, sağlıklı da değildir. Bu "kaynaklardan edindiği bilgi(!)lerle birtakım garip ve çarpıtılmış düşünceleri devrimci harekete mal etmeye çalışması ve siyasal hesaplarını bunlar üzerine kurması ise kendi sini L Tekin, A. Altan gibilerinin konumuna düşürmekte ve "Eylülist" tanımının içine sokmaktadır.
- (19) Y. Küçük, T.Ü. Tezler 3, syf.479
- (20) Y. Küçük, T.Ü. Tezler 3, syf.479
- (21) Aktaran Y. Küçük, T.Ü. Tezler 3, syf.479-480
- (22) G. Tekin, agy, syf.69
- (23) G. Tekin, agy, syf.72
- (24) G. Tekin, agy, syf.72
- (25) G. Tekin, agy, syf.72
- (26) Y. Küçük, Bil. ve Ed., syf.321
- (27) G. Tekin, agy, syf.71
- (28) Y. Küçük, Bil ve Ed., Önsöz, syf.8
- (29) G. Tekin, agy, syf.70
- (30) Y. Küçük, Bil. ve Ed., syf.215-216

SINIF MÜCADELESİNDE PSİKOLOJİK-MORAL SAVAŞ VE DİRENİŞ RUHU

Devrimci yaşantımız gereği, en sık kullandığımız kavramların başında "mücadele" ve "savaş" sözcükleri gelmektedir. Kuşkusuz bizi ilgilendiren, devrimci bir sınıf mücadelesi perspektifi ve bunun somutlandığı "siyasal savaş"tır. (Siyasal savaşın, iktidar perspektifini ve bunun gerektirdiği -askeri, siyasi, ideolojik, ekonomik-demokratik- tüm boyutları içerdiğini belirtelim.) Bu yazıda, Marksizm'de mücadele biçimleri ve savaş taktikleri sorununun, sadece belli bir boyutuna- "psikolojik-moral savaş"- değinmek istedik. Sürece ve güncel görüşlerimize ışık tutacağı inancıyla bir yaklaşım sunmaya çalışacağız.

1- Savaş-Politika İlişkisi

"Savaş politikanın silahlarla sürdürülmesidir." (1) Marksist kuramın gerçekliği içinde de yerini alan ve genelde herkesçe kabul gören savaş sanatının bu özelliği, sınıf mücadelesinin zenginliği içinde de anlamını bulmaktadır.

Esas olarak insan unsuru etrafında yoğunlaşan savaş "bu yanılla bir bilim veya sanat olmaktan çok, sosyal bir faaliyet" özelliği gösterir. Karşılıklı iradelerin çarpıştığı bir şiddet hareketidir ve amaç, düşman iradesine boyun eğdirerek onu silahsızlandırmaktır. Diğer yanılla savaş, politikanın basit, edilgen ve mekanik bir aracı da değildir, *"...savaş, askerin sivil boyuna eğmesi gibi, politikaya boyun eğmez. Savaş sadece, politikanın bazı hallerde en yüksek şekli, bir anlık sonucudur, tıpkı ayaklanmanın devrimin tümü olmadığı halde, onun en can alıcı anı olması gibi"* (Savaş Üzerine'ye Önsöz, Pierre Naville, syf.28-29). Kısacası savaş, kendi başına ve soyut bir olgu değil, her koşulda politik bir araç durumundadır.

Askeri boyutuyla bu şekilde özetleyebileceğimiz "savaş", sınıflar mücadelesi platformunda nasıl bir anlam kazanmaktadır? Uzun süreli mücadele içinde, nitelikçe farklı yeni bir toplumun hedeflendiği devrimci mücadele sürecinde, gündeme gelecek savaş taktikleri de -doğal olarak- kendi başına ve mevzi savaşlar olmaktan çıkacak, politik kurmaylığa bağlı devrimci stratejinin bir parçası olarak işlev görecektir. Silahlara kumanda eden, her zaman politika (proletaryanın sınıf örgütü) olacaktır.

Egemen sınıfların varlıklarını ve çıkarlarını koruyabilmeleri, ancak devlet aracılığıyla uyguladıkları zora başvurmalarıyla olanaklıdır. Baskı ve sömürü altında tuttukları emekçi kitlelere karşı; ana eksenini "zor" ögesinin oluşturduğu çok yönlü ve sürekli bir "savaş hali" içerisinde. Emekçi sınıfların da bu savaşı kabullenmekten ve gereklerini yerine getirmekten başka seçeneği yoktur.

Diyebiliriz ki, sınıflar mücadelesine göre, yazılan tarih bir anlamıyla da, egemen sınıfların ezilen sınıflara karşı uyguladıkları "zor"un ve buna karşı

direnişlerin tarihidir, öyleyse "zor"un iktisadi evrim karşısında oynadığı rol açıktır. *"İlkin her siyasal zor, önce toplumsal nitelikte iktisadi göreve dayanır ve ilkel toplulukların dağılmasının toplum üyelerini özel üreticiler haline dönüştürdüğü, yani onları ortak toplumsal görevlerin yöneticilerine daha da yabancı kıldığı ölçüde artar."* (Engels, 'Tarihte Zorun Rolü'). Toplumsal gelişmeyi ve tarihsel ilerlemeyi sağlayan, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin çözümü de, yine "zor" unsuruna bağlı olarak gerçekleşir. Yani *"zor, bağrında yeni bir toplum taşıyan her eski toplumun ebesidir."* (Marx)

O halde sınıflar savaşı da, egemen sınıflarla ezilen emekçi sınıfların karşılıklı iradelerinin zor kullanma temelinde çatıştığı bir savaştır. Zor, her zaman asli unsurdur. Burada önemli olan ise, kullanılan "zor" aracına (savaşa), her kesimin kendi sınıf çıkarları ve programı doğrultusunda yön verebilmesidir. Kısacası politika her zaman savaşa hükmeder.

2- Psikolojik-Moral Savaşın Anlamı ve Direniş Ruhu Egemen sınıflar, düzenlerini korumak için zoru esas almakla birlikte, amaçları sadece fiziki tasfiye değildir. Savaşta fiziki tasfiye; ancak ideolojik, siyasal tasfiye ve moral yıpratma (güçsüzleştirme) ile bütünleştiği ölçüde anlam kazanır ve kalıcı sonuçlara yol açar. Bunun için kitlelerin muhalefetine etkisizleştirilmesinde, zoru tamamlayıcı başka araçlara da gereksinim duyarlar. Egemenliklerini kitleler nezdinde meşrulaştırıcı, ikna edici, onaylatıcı, yanıltıcı, zorunlu bırakıcı yol ve yöntemler de kullanmak zorunda kalırlar. Kısaca bu kategoriye yerleştirdiğimiz biçimleri "psikolojik moral savaş" taktikleri ve ideolojik-kültürel baskı olarak ifade edebiliriz. Egemen sınıfların, sürgit ve sınırsız şekilde açık şiddet politikası uygulayabilmelerinin, hem pratikte, hem de sürecin mantıklı işleyişi açısından olanaksızlığı, bu tür zoru tamamlayıcı savaş unsurlarına gereksinimi ortaya çıkarır. Bunların içinde ideolojik-kültürel baskı ve egemenlik araçlarının gündeme getirilişi; genelde sınıf egemenliğini meşrulaştırıcı ve kitlelere onaylatıcı işlevi görür, yanlış bilinçlendirmenin aracıdır. Dolayısıyla, her dönem canlı biçimde gündemdedir. Psikolojik-moral savaş taktikleri ise, doğrudan çıplak şiddeti tamamlayıcı işlev görür ve genelde emekçi sınıflara (ilerici-devrimci güçlere) yönelik açık saldırı politikalarıyla birlikte gündeme gelir. Bu nedenle, psikolojik moral savaşta başarılı olabilmenin koşulu; buna dayanak oluşturacak şiddetin ve şiddeti uygulayabilme gücünün gerekliliğidir. Savaşta, şiddeti uygulayabilme gücüne ve bu yönde pratiklere sahip olamayan bir tarafın, psikolojik-moral avantajlar elde edebilmesi de olanaklı değildir. Çünkü *"...maddi güçlerin etkileri, manevi güçlerin etkileriyle tamamen kaynaşmış durumdadır ve bunları bir maden alaşımı gibi kimyasal bir işlemle ayırmaya imkan yoktur"* (Clausevitz, syf.216). Kısacası, sınıflar savaşında başarıya ulaşabilmek için, tüm manevi-siyasal olanakların kavgaya sürülmesi zorunluluğu vardır.

Ortaya çıkan bir başka sonuç da, devrimcilerin, düşmanın psikoiojik-moral saldırılarını etkisizleştirebilmesinin yoiunun; düşmanın açık şiddetine barışçıl olmayan bir temel mücadele ile karşı koyabilme gücüne ve kararlılığına sahip

olmaktan geçmesidir. Düşmanın gücünü etkisiz kılacak bir mücadele biçim politikasına sahip olmadan; ne psikolojik-moral saldırılar etkisiz kılınır, ne de kendi psikolojik-moral savaş taktiklerimizi başarıyla uygulayabiliriz. Türkiye sınıflar mücadelesi tarihinin önemli kilometre taşlarından ikisini oluşturan 12 Mart ve 12 Eylül süreçleri, bu olgunun pratik ifadesi çeşitli örneklerle doludur.

Biraz daha açmaya çalışalım. Psikolojik-moral savaşın unsurları nedir ve pratikte nasıl şekillenir? Atılımcı bir direniş ruhu sınıflar savaşında niçin önemlidir? Sınıflar savaşının üzerinde yükseldiği nesnellik her zaman ve birbirbir biçimde siyasal savaşa yön veremez. Bir sürü etken, nesnellik üzerinde - dolayısıyla sınıflar savaşının seyrinde- rol oynayacaktır. Öte yandan, savaşın asli unsurunun her zaman insan olması ve dolayısıyla insan duygu ve düşüncelerinin, kişisel yetenek ve becerilerinin... savaşın seyrinde rol oynaması da; psikolojik-moral öğelere daha fazla önem kazandırmaktadır. Özgüven, siyasal cesaret, irade ve kararlılık gücü, atılımcı karakter... gibi manevi değerlerin ortaya çıkardığı **"savaşçı, devrimci ruh"**, çoğu zaman nesnelliği etkileyerek, savaşın genel seyrinde tayin edici rol oynar. (2) Bu açıdan, *"...teori, insan unsurunu hesaba katmalı ve cesarete, yiğitliğe, hatta cürete yer vermelidir."* (Clausevitz). Bu durum, yıkılmak istenen düzenin bağrında filizlenen ve giderek maddi bir olguya dönüşen devrimci mücadelede politikanın (devrimci öncünün iradesinin) belirleyici oluşuyla da uyum içindedir. Sınıf mücadelesinde de, ölçü alınan nesnellik (egemen sınıfların düzeninin güçlülüğü) değil, devrimci inanç (teori), irade, cesaret ve kararlılığın yön verdiği politikalaradır. Yoksa hiçbir zaman nesnelliği değiştirecek ve engel olmaktan çıkartacak konuma ulaşamaz. *"Manevi değerler, savaşın en önemli unsurlarından biridir. Bunlar savaşın ruhudur, onun bütün varlığına yayılırlar. Tüm kuvvetleri kitle halinde harekete geçiren ve onlara rehberlik eden iradeyi ta baştan etkileri altına alırlar, hatta onunla özdeşleşirler. Çünkü iradenin kendisi de manevi bir güçtür."* (Clausevitz, syf.216)

Bir başka boyutuyla ele alırsak, "insanların bilinçlerini belirleyen, maddi yaşamlarıdır" ve "dünyayı sadece yorumlamakla kalmayıp, değiştirmek gerekir" şeklinde ML dünya görüşünün tezleri, sınıf mücadelesinde **radikal** olunmasının zeminini oluşturur. Radikalite ise coşku, irade güçlülüğü, cesaret ve atılımcı ruh sorunudur. "Maddi yaşamın bilinci belirlediği" gerçeği; devrimcilerin kitlelere sürekli olarak daha ileri hedefler gösterme, yeni değer yargıları ve yeni bir yaşam biçimi önermesini; düzenin yasallığı, değer yargıları ve yaşam biçimi dışına taşan sürekli bir eylemlilik içinde tutulmalarını zorunlu kılar. Emekçi sınıflar ancak böylelikle, düzenin yanlış bilinçlendirmesinden uzaklaştırılabilir ve sosyalizm yönünde bilinçlendirmenin koşulları oluşturularak, mücadeleye seferber edilebilirler. Yani devrimci-moral değerlerin yön verdiği sürekli bir radikalite zorunludur. Kitleler, düzene muhalif bilinç ve eylemliliği sağlayacak bilinçle donatılmadıkça; doğal olarak egemen sınıfların politikalarının her türlü etkisine açık hale geleceklerdir. Örneğin faşizmin açık saldırı dönemlerinde kitlelerin faşizmin programına ayak uydurup sessiz kalmaya yönelmelerini onaylar tavırlar içine girmeleri; kendilerine güven verip yönlendirecek bu tür bir radikalizmden, bilinçli tutumdan uzak kaldıkları

içindir. Yoksa kitlelerin eylemsiz kalmalarının nedeni, mevcut durumu onaylamaları değildir. Sonuç olarak, her şeyi nesnelliğe indirgeme ve eylemlilik zeminini bununla sınırlama şeklindeki ekonomist-statükocu anlayışla sınıflar savaşı başarıya ulaştırılamaz.

Savaş sanatının, özünde insan unsuruna, canlı ve moral öğelere dayanması, ilk olarak inanç, cesaret ve kendine güven olgularını gündeme getirir. Burada sözünü ettiğimiz cesaret, kuşkusuz körükörüne ve bilgisizce uygulanan cesaret değildir. Salt kişisel cesaret de değildir. Kaynağını herhangi bir inanç veya kurumdan, değer yargılarından alan, "sorumluluk karşısındaki manevi cesarettir söz konusu olan... Devrimciler açısından cesaretin anlamı ise, sınıfına ve insanlığa karşı sorumluluktan kaynaklanan "siyasal cesarettir. Taşınan sorumluluğun, davaya bağlılığın ve her türlü özveriye göze alabilmenin derecesi, siyasal cesarete sahip olmada esas rol oynar. Bu tür olumlu değerlere sahip olamayanların, sınıflar savaşında siyasal cesarete dayalı ataklık, yaratıcılık ve dinamizme sahip olmaları da beklenemez. Örneğin Türkiye'de sıkça karşılaşıldığı gibi; reformist-ekonomist anlayışların "...*aman fazla ileri gitmeyin, eylem yapmayın, yoksa faşizm gelir, baskı artar*", "*Eylem yapılırsa darbe yeriz, koşullar hazır değil, halk anlayamaz ve ürker!*..." yollu akıl(!) vermeleri, kendi güçlerine güvenemeyen, sınıf mücadelesinin keskinleşmesinden korkan, dolayısıyla da hiçbir siyasi cesareti gösteremeyen küçük burjuva karakterlerinin ifadesidir. Söz konusu kesimler bu zaaflarını gizleyebilmek için de, çoğu zaman devrimcilere ve doğru politikalarına sürekli saldırma, karalama gereksinimi duyarlar. Egemen sınıflarla aynı ağız kullanmak zorunda kalsalar bile, bu misyonlarını gerçekleştirmekten çekinmezler. Devrimci mücadeleye yön veren ve geliştiren her türlü olumlu ve radikal çıkışı, siyasal cesaret ve kararlılık örneği eylemleri "bireysel terörizm" ve "maceracılık" diye mahkum etmeye(!) çalışırlar. Onlara göre, 12 Eylül militarizminin uygulamalarına karşı, devrimci onuru korumak ve zindanlarda ölüm oruçlarına gitmek, şehitler vermek maceracılıktır! Doğru siyasal hedeflere yönelik etkili eylemler geliştirmek "bireysel terörizmdir! Kısacası, bu mücadele kaçınılığı ve teorisyenlerine göre, 12 Eylül militarizmini geriletan ve uykularını kaçıran her türlü devrimci faaliyet yanlış! Bu tür anlayışlar bir yana, kendisine devrimci diyen, sınıf savaşımında yerini alan herkes, egemen sınıfların açtığı savaş kabul etmek zorundadır. Savaşın kabulü ise, zafere kadar kesin inanca dayalı kendine güveni ve siyasal cesareti zorunlu kılar.

Atılmalığın ve siyasal cesaretin ters yönü ise, bilindiğı gibi korkaklıktır. "...*Atılmalığın korkaklıkla her karşı karşıya gelişinde, başarı şansı daima atılmalıktan yanadır. Zira korkaklığın bizzat kendisi bir denge kaybıdır.*" (Clausewitz) Sınıf savaşında korkaklığın kaynağı da; inanç ve halka bağılılıktaki zayıflık, gerekli özveriye göze alamama şeklindeki küçük burjuva sınıf temelidir.

Atılmalılık ruhu ve siyasal cesaretin, sınıf savaşındaki olumlu işlevini gerçekleştiren kolektif hareket bilinci haline dönüşmesi ise devrimci önderliğin/öncünün belirleyici rolünü öne çıkarmaktadır. Doğru hedeflere yönelmek, doğru taktikler ve politikalar üretmek, kitlelere güven vererek, coşku, kararlılık, kendine güven ve özveri ruhu aşılama; önderliğin yetenek ve becerisine, siyasal cesaret

ve atılımcı-yaratıcı karakterine bağlıdır. Önderliğin sınıflar savaşındaki bu rolü ve önemi, Türkiye gibi ülkelerde çok daha fazla ağırlık taşır.

Devrimci mücadele sürecinin uzun bir kesitinde genelde güç dengesi düşmanın lehine olacağından, zaman olarak düşmanın fiziki tasfiyesini ancak uzun vadede olanaklı kılabacak psikolojik-moral üstünlüğe ve sürekli yıpratmaya dayalı savaş taktikleri izlenmesi durumu doğar. Ki bu nesnelliğin ortaya çıkardığı mantiki bir sonuç, zaten pratikte ifadesini nizami olmayan bir savaşta bulmaktadır. Böylesi bir perspektif mücadelenin her alanında yansımaları bulmak zorundadır. Yani, devrimci volantrizme dayalı ve sürekli kitlelerin önünde giderek yol gösteren bir önderlik, yaratıcı ve dinamikliğe dayalı hareket ruhu, öğrenme-öğretme diyalektiğini kitlelerle birlikte canlı olarak yaşayan, moral değerleri yüksekte tutan bir dinamizm. Ayrıca emperyalist işgal ve olgunlaşmamış da olsa sürekli milli kriz koşulları; militarizme karşı direniş ruhunu canlı tutabilmek, kitlelere güven verip harekete geçirebilmek, devrimci öncünün sorumluluğunu ve iradeci rolünü daha da artırmaktadır. Kapitalist metropollerdeki gibi barışçıl mücadele yöntemleriyle kitlelerin örgütlenmesi olanağının bulunmadığı, bunun barışçıl olmayan mücadele temelindeki uzun mücadele süreçlerini gerektirdiği koşullarda öncünün oynayacağı rol, yakaçağı kıvılcımla ve yaratacağı gelenekle kitlelerin mücadeleye aktif katılımı yolunu açmak olacaktır. Bu ise, sağlam moral değerlerle donanmayı ve psikolojik-moral savaşın gereklerini ciddi biçimde yerine getirmeyi gerektirir. Kendisini böylesi bir misyona göre hazırlamayan önderliklerin, sınıflar savaşını başarıya ulaştırmaları olanaksızdır.

Evet, kitlelere umut ve coşku aşılayamayan, kendine güven ve cesaretini güçlendiremeyen, dinamik bir ruhla harekete geçiremeyen bir önderlik, hiçbir şekilde misyonunu yerine getiremez. Yerine getirilemeyen misyon ise -özellikle 12 Eylül sürecinde örneklerine sıkça rastlandığı gibi- kitlelerin başıboşluğa ve kendiliğindencilığe terk edilmesi, cesaret ve umutlarının, inançlarının sarsılarak yerini karamsarlığa ve yılgınlığa bırakması sonucunu doğuracaktır. Düşmanın yoğun propagandası, ideolojik-siyasi saldırı bombardımanı, şiddet politikasının caydırıcı ve yanlış bilinçlenme doğrultusundaki "eğitici" sonuçları da bu zeminde güçlenir.

Devrimci inanç, kararlılık, kendine güven ve siyasal cesaret gibi moral öğeler bilimsel teori ile bezenmelidir. Pratiğe dönüşmeyen ve sürece hizmet etmeyen soyut entelektüel-teorik zenginlik, sınıf mücadelesinde hiçbir anlam ifade etmez. Tersine bireyi ve devrimci yapıları bürokratik hale dönüştürmesiyle, bir süre sonra entelektüel bilgi birikiminin de kendi kendini tüketmesine yol açar. Türkiye solunun geleneksel (ekonomist-reformist) kesimlerinde yaygın olan bu teoriyi ve entelektüel birikimi fetişleştirme hastalığı (ki bu "üstünlükleri!" nedeniyle, sınıf mücadelesinin kızgın pratiği içindeki devrimcileri sık sık "teorisizlik"le "her şeye namlunun ucundan bakmakla" suçlarlar!..) (3) gerçekte pratik görev ve sorumluluklardan kaçışın, siyasal cesaretsizlik ve kendine güvensizliğin yansıması olarak yorumlanmalı.

Savaşın politik bir amacın hükmettiği bir eylem olması, söz konusu politik amacın önemine ve niteliğine uygun bir özveriyi de gerekli kılar. Bu açıdan özveri bilinci ve ruhu bütün bir moral değer olarak sınıflar savaşında

önemli bir yere oturur. Önlerine koydukları amacın önemine ve yüceliğine uygun özveri gösterme bilinci taşımayanlar; bu konuda da sorumluluklarını gizleyecek çeşitli kılıflar yaratma yoluna gitmekten kaçınmamaktadırlar. Tipik örnek 12 Eylül sürecinde özverili bir mücadeleyi göze alamayanların uydurdıkları, "Düşman güçlü, bir şey yapamayız, baskı daha da artar", "Devrim dalgası geriledi, geri çekilmeliyiz", "Böyle şeyler için de ölünür mü, güçlerimizi gelecek günlere saklayalım!" gibi ancak kendilerini tatmin ettikleri teorilerdir. Açıktır ki, bu tür mücadele etmeme "teorileri", düşmanın ideolojik, siyasi ve moral saldırılarına teslim olmaktan, savaşın gereklerini yerine getirememekten, siyasi coşku ve direniş ruhu yoksunluğundan başka bir anlama gelmemektedir. Gerçekte sınıf savaşının şiddetinden korkmanın, kitlelerin devrimci önderlik altındaki atılganlığına ve yaratıcı inisiyatifine ayak uyduramayışın sonucudur bu...

3- Devrimciler Psikolojik-Moral Savaşın Gereklerini Yerine Getirmek Zorundadır.

Buraya kadar genel özellikleriyle kabaca ortaya koymaya çalıştığımız gerçekler; sınıflar savaşının ciddiye alınması gereken bir boyutunun ifadesidir. Çünkü, omuzlanan savaş, çeşitli cephelerde birden süren çok yönlü bir savaştır. Ve bu çok yönlülük içinde, emekçi sınıfların zora dayalı fiziki karşı koyuşları; ideolojik, siyasi ve moral savaş unsurlarıyla bütünleştirilmek zorundadır.

Tarihte örneklerine sıkça tanık olunduğu gibi; emekçi sınıflar ve sol açı-sından ortaya çıkan ciddi darbeler ve gerilemeler, çeşitli açmazlar -genelde- arkasından her zaman yılgınlığı ve uzlaşmacı çözüm arayışlarını da ortaya çıkarmaktadır. Örneğin Avrupa'da (ve Türkiye'de) "yeni sol" akımların ortaya çıkışında -diğer nedenlerle birlikte- bu tür siyasi-moral etkenlerin rolü yadsınabilir mi? Bu tür gelişmelerin, salt nesnelliğin ürünü olduğunu daha akıllı başında kimse savunamaz. Türkiye'de de 12 Mart ve 12 Eylül milita-rizmlerinin depremine tutulan reformist-ekonomist anlayışların -kendilerine yeni katılanlarla birlikte- mücadele kaçınıklığına daha sıkı sarılmaları; yeni teori arayışlarının giderek sosyalizm dışı akımlara kapılmalarıyla noktalan-ması; pasifikasyonu, yılgınlık ve karamsarlık ortamını, devrimcilere güven-sizliği güçlendirici rol oynamaları, oligarşi ile aynı ağızdan devrimcilere "ideo-lojik" saldırıda bulunmaları... henüz sıcaklığını koruyan gelişmeler...

Emekçi halkımızın devrimci kurtuluş mücadelesinde, önemli kayıpların ifadesi olan bu tür olumsuzlukların aşılması, görev olarak önümüzde durmaktadır. Devrimciler bu olumsuzlukları aşarak her koşulda, devrimci onuru, inancı korumak ve başeğmezlik geleneği yaratmak zorundadırlar. Devrimci moral değerleri yüksekte tutarak, bu tür kayıpların önüne set oluşturmali, emekçi halkımızın devrimci savaşını kalıcı bir rotaya oturtulmalıdır. Sınıf sa-vaşımında bu tür moral değerlere sahip olunmadan, başarılı bir direniş, dola-yısıyla kitleleşme sağlanamaz. Kitlelere ulaşmanın, güven verebilmenin ve harekete geçirebilmenin yolu, moral değerleri yüksek tutmaya dayalı stra-teji izlemekten geçiyor.

Ve Türkiye solu içinde böylesi bir sorumluluğu coşkuyla üstlenecek, bu tür olumlu değerlere ve geleneklere sahip olan kesimler de vardır. Örneğin, sınıflar mücadelesi tarihinde önemli bir sürece damgasını vuran Dev-Genç ve THKP-C'nin yarattığı gelenek ve devrimci miras, 70-80 arası yıllarda 71 mücadelesinin mirasını savunan devrimci hareketin doğru çizgideki mücadele ile ülke genelinde sağladığı yaygın kitlesellik yadsınamaz bir gerçektir. Ve bu olguya revizyonizmin ve oportünizmin tüm karaçalmalarına karşın özlem duyduğunu biliyoruz. Ama o coşku, moral ve siyasi atılganlık öğelerine sahip olamayanlar, bugün de, yarın da görevlerini yerine getiremeyeceklerdir. Sözünü ettiğimiz devrimci mirasa dayalı direniş ruhu ve siyasal atılganlık geleneği sayesinde ki, 12 Eylül gibi en zor koşullarda bile mücadelenin sürekliliği korunabilmektedir. Nitekim, bu birikimin ve devrimci geleneklerin yaşatılmasının sonuçları, günümüzde de somut biçimde yaşanmaya başladı... Bugün ne 71'den, ne de 75-80'li yıllardan kopartılıp, kimilerinin yaptığı gibi "kuşaklar" sorunu olarak ele alınamaz. Hele 75-80 kuşağı "yok oldu" diyenlerin ülkede yaşadıklarından ve sınıf mücadelesine katıldıklarından kuşku duymak gerekir!..

- (1) (Savaş Üzerine, Cari Van Clausevitz, Mayıs 1975) Ünlü Prusyalı generalin savaş ve savaş-politika ilişkisi üzerine ortaya koyduğu görüşleri, hala büyük ölçüde geçerliliğe sahip olduğu için "Savaş Üzerine" yapıtını esas alarak sık sık alıntı yapma yoluna gittik.
- (2) Bu yazdıklarımıza, geleneksel reformist-revizyonist kesimler "Bak gördünüz mü, biz demiyor muyduk?" nakaratlarıyla dört elle sarılacaklardır mutlaka... Sevinçlerini bir kere daha yarıda kesmek pahasına tekrar edelim: "Savaşçı devrimci ruh"un mücadeledeki önemini vurgularken, nesnelliği tümden bir kenara itip, her şeyi bununla açıklıyor değiliz. Bunu tartışmak bile abes... Üzerinde durduğumuz, farklı bir soyutlama düzeyindeki nesnelliğe etki eden (ve bazen de yön veren) psikolojik-moral faktörlerdir.
- (3) Aslında bu kesimler -istisna da olsa- sınıf mücadelesinin gerçekleri kafalarına çarptıkça, bazen doğruları hatırlamak zorunda kalmaktadırlar: *'Teorik sorunları mızı gereğinden fazla abartmak, bunları akşamdan sabaha çözmek gerektiğini sanmak tehlikesinden kendimizi kesinlikle uzak tutmalıyız'*. (Yeni Öncü, s.2) Evet, çok geç de olsa, bu tür gerçeklerin farkına varmaya başlamaları sevindirici kuşkusuz... Bu arkadaşlar şimdiye kadar "ilk defa biz değildik, hep biz yazıyoruz" edebiyatıyla kendilerine övünme malzemesi yaratmaya çalışıyorlardı. Buna rağmen birtakım şeyleri sadece yazıp-çizmenin -üstelik yazılanların doğruluğunun tartışılması bir yana- devrimcilik olmadığını, olamayacağını hayat öğretti... Teori ancak pratiğe hizmet ettiği ölçüde anlam kazanabilir. Pratik ise, hem teorinin üzerinde yükselir, hem de onu zenginleştirici işlev görür. Bu diyalektik bağı gözardı edip, "Önce her konuda yazıp, teoriyi ayrıntılarıyla netleştirelim, pratik, ardından gelir" mantığı, ekonomizm ve reformizmin mantığıdır. Ve yukarıdaki örnekteki gibi sınıf mücadelesinin gerçekleri karşısında her zaman ayakları havada kalmaya mahkum olur. Ne yazık ki, Türkiye solunda birçok siyasi yoğunluk, hala bu olumsuzlukları devam ettiriyor.

Eylül 1987, Sayı: 7

12 EYLÜL'ÜN DÜNÜ-BUGÜNÜ VE REFORMİZMİN GÜNAHLARI

12 Eylül'ün 8. yılına giriyoruz ve Türkiye solunda 12 Eylül üzerine yazılanlar hala bitmedi. Bu gidişle pek biteceği de benzemiyor. Bunu doğal ve gerekli buluyoruz; elbette siyaset yaptığını iddia eden herkes, böylesine önemli bir konuda görüşlerini ifade edecek, değerlendirme yapacak; tartışmalar olacaktır.

Yazılarda, demeçlerde sıkça tekrarlanan; 12 Eylül'ün Amerikan emperyalizmince tezgahlanmış, insanlık dışı bir terör rejimi olduğudur. Hemen herkes bu noktada birleşiyor. Ama ya ötesi?..

Bunun ötesinde söylenenlere yakından bakıldığında, siyasetin bu kadar basite alınmaması gerektiğini düşünmemek elde değil. Söylenenlerin tarihsel gerçeklere ve somut olaylara aykırı olmamasının yanında, dile getirdiği derslerle de emekçi halkın mücadelesine katkıda bulunması, bu değerlendirmelerin-görüşlerin gerçek değerini belirleyen kıstaslardır. Oysa bugün, yaşananları az-çok bilen birçok insan, söylenenlerin çoğu karşısında "Bunlar ne zaman olmuş!" diye hayrete düşmekten kurtulamıyor. Hatta yazılanlardan bazılarının altındaki imzayı görmeden oligarşi adına mı, sol adına mı söylendiğini anlayabilmek hayli güç.

12 Eylül, Türkiye sınıflar mücadelesinde önemli bir dönemeçse ve bizler bu önemli dönemeçten emekçi halkın kurtuluş mücadelesine katkıda bulunacak dersler çıkarmak istiyorsak, hayalcilikten ve grup çıkarıcılığından kurtulma-

lıyız. Belki bunlarda ısrar etmekle geçici bir dönem için size inanan bazı insanlar bulabilirsiniz, ancak gerçeklerin üstünü uzun süre örtmek mümkün değildir. Mücadele bir süre sonra yüzünüzü açığa çıkarır ve en büyük darbeleri yine o aldattığınız insanlardan yersiniz.

Emekçi sınıflar adına siyasal mücadele yürüttüğünü söyleyip burjuva siyasetçiliğinin iplerinde cambazlık yapanların hiç de az olmadığı bir ortamda, yerine getirilmesine inandığımız öncelikli görevlerin bir parçası olarak görüyoruz bu hatırlatmaları.

Evet, 12 Eylül'ü anlamamız büyük önem taşıyor, ama iyi anlamamız için her şeyden önce kendimizi ne 12 Eylül sabahının paniğine, ne oligarşinin demagojilerine, ne de "demokrasi" aldatmacasına kaptırmamız gerekiyor. 12 Eylül'ü nedenleri ve sonuçlarıyla bir bütün olarak ele alabilmek, gerçeğe en yakın değerlendirmesini yapabilmek ve ondan sınıflar mücadelesinin yararına dersler çıkarabilmek, sınıfsal bakış açımızı, yani diyalektik materyalizmi kendimize rehber edinmekle mümkündür.

12 MART-12 EYLÜL

12 Eylül'ün nedenlerini anlayabilmek, Türkiye'nin emperyalizmin bir yeni-sömürgesi olduğunu, sürekli millî kriz içinde olduğunu kavrayabilmekten geçer. Şayet bunları kavrarsak 12 Eylül'ü nedenleriyle, sonuçlarıyla kavramamız zor olmayacaktır.

Bu temel verilerle 12 Mart'tan itibaren Türkiye'de yaşanan gelişmeleri ele alıp bunları 12 Eylül'e kadar getirmemiz gerekiyor. 12 Eylül'ü 12 Mart'tan (hatta 12 Mart öncesinden) ve 12 Mart sonrası yaşanan gelişmelerden koparıp 3-5 generalin iradesine bağlayamayız.

12 Mart, dünya çapında emperyalist sistemin yaşadığı krizin ülkemizde yarattığı etkilerle, oligarşi içi çelişkileri işbirlikçi tekелci burjuvazi lehine çözmek ve yükselen sınıflar mücadelesini bastırmak amacıyla tezgahlanan bir açık faşizm dönemidir.

1950'lerden ve özellikle '60'lardan sonra hızla gelişen ve ekonomik hayata egemen olan işbirlikçi tekелci burjuvazi, zaten '61 hareketinin getirdiği başta anayasa olmak üzere sosyal ve siyasal kurumlarla tam bir çelişki halindeydi. 1965'ten sonra bu kurumlar fiilen işlemez hale getirilmişse de, alt ve üstyapı arasındaki bu çelişki özellikle bir kriz anında egemenliğini koruması ve çıkarları doğrultusunda gerekli tedbirlerin alınması açısından büyük problemler yaratıyordu. '61 hareketi, devletin çeşitli kurumlarında cılız da olsa etkinliğini sürdüren küçük ve orta burjuva unsurlar da dahil tüm kalıntılarıyla silinip atılmıyordu. Sosyal-siyasal alanda faşist kurumlaşma tamamlanmalı, tüm toplum zapturapt altına alınmalıydı. Yıllarca sonra ortaya çıkan gerçekler, egemen sınıfların bu amacını açıkça gözler önüne sermiştir. 12 Mart'tın en üst sorumlularının ağızından yapılan açıklamalara şöyle bir göz attığımızda, 12 Mart yönetiminin programıyla, 12 Eylül yönetiminin programının hemen hemen aynı olduğu rahatlıkla görülecektir.

Ancak 12 Mart bu programını çok sınırlı olarak hayata geçirebilmiştir. Gerek işbirlikçi tekелci burjuvazinin zayıflığı, gerekse devrimci mücadelenin 12 Mart yönetiminin faşist yüzünü çok çabuk açığa çıkarması, bu operasyonu ta-

mamlanamamış bir operasyon olarak kalmaya mahkum etmiştir. Özellikle THKP-C'nin yürüttüğü mücadele, egemenlerin hedefine ulaşamamasında stratejik bir rol oynamıştır. Bu mücadele ile reformcu, Atatürkçü ve Demirel'e karşı görünümüyle, halkta, hatta reformist sol ile küçük burjuva aydın ve demokratlarda büyük bir umut yaratan 12 Mart'ın ilk hükümetlerinin maskesi düşürülmüş, gerçek yüzü açığa çıkarılarak ham hayaller yıkılmıştır. Kendi iç sorunlarını çözemedi ertelemek ve halk güçlerine yönelmek zorunda kalan oligarşi, baskıcı terörist yüzünü açığa vurmuş, "Balyoz Harekatı" gibi tarihe mal olan sindirme operasyonları başlatmak zorunda kalmıştır. Böylece 12 Mart yönetiminin karşısında muhalefet cephesi genişlemeye, gelişmeler egemenler için tehlikeli bir rotaya girmeye başlamış, ordunun daha fazla yıpranmadan devreden çıkarılması kaçınılmaz olmuştur. Oligarşi içi çelişkilerin çözülemeyişi ve küçük burjuva reformistlerle oligarşi arasındaki nispi dengenin bozulması, siyasal istikrarı da altüst etmiş, altı ayda bir hükümetler değişmeye başlamış, 14 Ekim 1973 seçimlerine kadar doğru dürüst bir hükümet dahi kurulamaya- rak istikrar adına gelen 12 Mart, daha beter bir istikrarsızlık yaratmıştır.

12 Mart operasyonu, başardıkları ve başaramadıklarıyla egemen sınıfların birçok sorununu geleceğe devrederken, 12 Eylül'e kadar uzanan 74 sonrası sürecin karakteristik özelliklerini de belirtmiştir. Bunları kısaca özetlersek:

- 14 Ekim 1973, 12 Mart'ın sonu sayılır, ancak bu tarih hiçbir zaman 12 Mart'ı zorlayan krizin hafiflediğinin işareti olmamıştır. Ekonomik-siyasi kriz devam etmekte, emperyalist sistemin de süren krizi bu durumu daha da ağırlaştırmaktadır. İşbirlikçi tekeli burjuvazi durumunu biraz daha kuvvetlendirmiş olsa da, oligarşi içi çelişkiler çözümlenmemiş olarak durmakta, bu sürekli bir siyasi istikrarsızlık kaynağı olmaktadır.

Silahlı mücadeleyi sürdüren devrimci örgütler fiilen dağıtılmış, yenilgiye uğratılmış, ilerici-devrimci kişi ve örgütler üzerine yoğun bir baskı ve terör uygulanarak pasif ize edilmiştir. Ancak bunların yanında ML devrimci hareketin verdiği doğru ve kararlı mücadele ile büyük bir potansiyel yaratması ve halk kitleleri nezdinde prestij kazanmasının önüne geçilememiştir. Ortaya çıkan bu potansiyel gerçekten büyüktür ve doğru bir rotada örgütlendiğinde düzenin geleceği için tehlike oluşturmaktadır. Nitekim 73 sonrası pasifikasyonun kırılmasıyla fiilen açığa çıkan bu potansiyelle sınıflar mücadelesi daha da yükselmeye ve yaygınlaşmaya başlamıştır.

Kendi içinde daha da ayrınılındırılabileceğimiz bu gelişmeler karşısında oligarşinin çözüm yolları ise pek fazla değildir. Ekonomik krizi atlamanın tek yolu emekçi halkın üzerindeki sömürüyü katmerleştirebilmektir. Ancak tüm yönleriyle teşhir olmuş ve tepkilerin odağı durumuna gelmiş bir baskı döneminden (12 Mart) yeni çıkmış olunması, bizim gibi ülkelerde sömürüyü artırmak için gerekli zemini oluşturmanın temel yolu "zor" ögesinin istenildiği gibi kullanılmasını engellediği gibi, emekçi sınıfın kendi haklarına sahip çıkma mücadelesi de adım adım gelişmektedir. Kısaca oligarşinin, doğrudan resmi güçlerle pasifikasyonuna yönelik yüksek dozajlı bir saldırıyı göze alması mevcut koşullarda pek mümkün değildir.

Diğer yandan bir çığ gibi büyüyen devrimci potansiyel, kısa ve uzun vadede en önemli sorun olarak kendini her geçen gün daha çok hissettirmektedir.

Oligarşi bu gelişmeler karşısında geleneksel polis baskısının yanında, özel olarak iki önleme başvurdu. Bunlar, Ecevit CHP'sinin ve sivil faşist hareketin devreye sokulmasıydı. Bu iki önlemle mevcut potansiyel ve halkın yükselen mücadelesi, iki yönlü kuşatma altına alınarak yok edilmek amaçlanıyordu. Bir yandan çözülmesi gereken sorunların en büyüğü olan 71 ML devrimci mücadelesinin yarattığı geniş potansiyel CHP potasında toplanarak eritilecek, diğer yandan bu potaya sokulamayan kesimler ise sivil faşist terörle sindirilecekti.

Açıktır ki, bu durumda proletarya ve devrimcilik adına arenada dolanan her hareketin izleyeceği politika, bu araçları etkisiz kılmak ve oligarşinin oyununu bozmak üzere şekillenmeliydi. Bu da CHP'nin sahtekarlığını geniş bir şekilde halka teşhir etmeyi, düzeni değiştirmenin değil korumanın aracı olduğunu göstermeyi, faşist hareketin terörüne karşı ise devrimci şiddeti çıkartarak halk üzerindeki pasifize edici etkisini kırmayı ve faşist odakları dağıtmayı gerektiriyordu.

Oysa reformist sol ve sol yelpaze içinde yer alan geniş bir kesim, tam aksi bir politika izliyordu. Mücadeleden tek anladıkları tıpkı oligarşinin yapmaya çalıştığı gibi, CHP'nin kuyruğuna takılıp, halka verilmeye çalışılan sahte umutları pekiştirmek, sivil faşist saldırılar karşısında mevcut demokratik mevzileri terk ederek halkı faşistlerle karşı karşıya bırakmaktı. Demokratik mevzileri terk etmenin "faşistleri resmi güçlerle karşı karşıya bırakarak iki düşman gücü çatıştırmak" gibi dehşetengiz gerekçeleri de bulunmuştu. Devrimci hareketin 71'de fiziki yenilgisinin yarattığı olumsuzluklar ve 74'te içinde bulunduğu dağınıklık, bunlara daha rahat at oynatacakları bir ortam da sağlamıştı. Ortada büyük bir potansiyel vardı, fakat bu potansiyeli örgütleyecek bir yapı yoktu. Devrimci hareketten arta kalanların bir kısmı yenilginin yarattığı yılgınlık içinde ihanete sürüklenmiş, devrimci düşünce ve pratiğe küfredecek kadar düşkünleşmişken, bir kısmı ise daha tehlikeli bir yol izliyor, çoktan terk ettiği devrimci görüşleri savunuyor görünerek potansiyeli çarçur ediyordu. Ortaya öyle bir tablo çıkmıştı ki, düne kadar "anarşist, terörist" diye saldırdıkları devrimci önderlere kahramanlık menkıbeleri düzmeye başlayan geleneksel reformizm ile aradaki farklılıklar silikleşmeye, ortadaki potansiyel kapanın elinde kalır duruma gelmeye başlamıştı.

İşte bu ortamda, örgütsüz de olsa 71'den aldığı perspektifle devrimcilerin silahlı direnişine rağmen, faşist hareket demokratik mevzileri işgal hareketini genişletebilmiş, CHP üstlendiği misyona ilişkin 77'lere kadar gerçekten belirli bir işlev görmeyi başarmıştı. Ecevit'in "Ne Ezilen, Ne Ezen, İnsanca Hakça Bir Düzen" vb. demagojik sloganları bir süre için emekçi halkı sahte umutların peşinde koşturup düzen sınırları içinde tutabilmişti. Bırakalım emekçi halkı, solun büyük bir kesiminin bile gölgesine sığınıp tek kurtuluş veya basamak (!) olarak görüp peşinde koştuğu bir dönemde, Ecevit'in bu başarıyı sağlaması gayet doğaldı.

Ancak tüm olumsuzluklara karşın devrimci çizgiyi gerçekten savunanlar da yok değildi. Bunlar sınıflar mücadelesinden bir an bile kopmadan teorik-pratik gelişmeleri oranında örgütlenmeye ve sürece müdahale etmeye çalışıyorlardı. 78'lere gelindiğinde ise proletaryanın bağımsız hareketi olarak are-

nadaki yerlerini almışlardı. Bu yıllara gelindiğinde, CHP'nin iktidar deneyleriyle sahtekarlığının bizzat pratikte ortaya çıkmış ve halk kitlelerince görülmüş olmasıyla, sivil faşist harekete karşı mücadele daha bir önem kazanmıştı. 78-79'lara gelindiğinde Ecevit'in halk kitleleri nezdinde "umut" olma niteliği kalmadığı gibi, ona bel bağlamış her türlü sağ reformist çizginin de soluğu tükenmiş, mücadelede etkinliği silinmeye yüz tutmuştu. Süreç ML'lerin lehine geliyor, her geçen gün devrimci hareket daha geniş kitlelerle kucaklaşıyor, kadrolaşma ve örgütlenmede ileri mesafeler katediliyor, yükselen mücadele sağ-reformistleri bir kenara fırlatıp atıyordu. Bundan sonra faşist hareketle, solun ve halkın sindirilmesi oyununu bozmak da fazla uzun sürmedi. Öyle ki, devrimci mücadelenin şiddetli darbeleri karşısında faşist hareket aman dileyip oligarşiden bir an önce resmi güçleri devreye sokmasını isterken, sivil faşist saldırılara karşı halk kitlelerinde saflaşma da derinleşmiş ve milli kriz süratle bir iç savaşa doğru derinleşmeye başlamıştı. Yani her iki silah da ters tepmiş, oligarşi ipleri elinden kaçırmıştı.

79 yılı ve sonrası artık oligarşi açısından ne pahasına olursa olsun bu durumun önüne geçmek için yeni çareler aramayı iyice dayatıyordu. Oligarşi mevcut yöntemlerle ne ekonomik krize çare bulabiliyor, ne de sınıf mücadelesinin yükseltilmesini önleyebiliyordu. Devlet kurumları iyice dejenere olmuş, halk burjuva politikaları ve partilerinden nefret etmeye başlamış, siyasi kriz had safhaya ulaşmıştı. Ekonomik krize çare olarak geliştirilen IMF patentli 24 Ocak kararlarının bu şartlarda hayata geçirilmesi ve sonuçlarının göğüslenmesi şansı hemen hemen hiç yoktu. Sivil sıkıyönetim, sıkıyönetim, resmi güçlerin artan işkence ve katliamları gibi bu şartlarda başvurulabilecek her türlü yöntem denenmiş, bir çare olmamıştı. Diğer yandan emperyalist sistemin krizi de derinleşmiş, emperyalist güçler de bir müdahaleyi dayatmaya başlamışlardı. Özellikle, emperyalizmin Ortadoğu'daki jandarması İran Şahı'nın ve gözde müttefiki Afganistan'daki gerici yönetimin devrilmesi, Ortadoğu'daki emperyalist çıkarları koruyabilecek güçlü ve istikrarlı bir Türkiye'yi ve emperyalizmin her dediğini yaptırabileceği bir yönetime olan ihtiyacı zorunlu hale getirmişti.

Gelinen noktada tek bir çare vardı: Orduyu devreye sokmak, tam bir baskı-terör rejimi altında devrimci mücadeleyi sindirerek krizi atlatmak için gerekli tüm sosyal-siyasal-ekonomik önlemleri süratle hayata geçirmek... Oligarşi geçmiş deneylerden çıkardığı derslerle de bunun hazırlıklarını en iyi şekilde yapmış, 12 Eylül'ün 12 Mart gibi tamamlanamamış bir operasyon olarak kalmaması için işi baştan sıkı tutmuştu.

12 EYLÜL VE SOLUN DURUMU

12 Eylül'ün gelir gelmez neler yaptığını uzun uzun anlatmaya, çözümlemeye pek gerek yok. Kısaca şöyle özetleyebiliriz: Emekçi halkın tüm ekonomik-demokratik-siyasal haklarını baskı-ve terörle ortadan kaldırmak, devrimcilere karşı tam bir katliam politikasını yürürlüğe koymak; emperyalizm ve işbirlikçilerin çıkarları doğrultusunda gerekli her türlü sosyal-siyasal-ekonomik önlemleri almak...

Bu misyonlarla yüklü bir rejime karşı sessiz kalmamak, emekçi halkın mü-

cadelesini yükseltmek tüm devrimcilerin en başta gelen göreviydi kuşkusuz. Ancak Türkiye solunun büyük bir kesimi geleneksel mücadele kaçkınlığının en uç örneklerinden birini veriyordu. Devrimciyim diyen her örgütün 12 Eylül'e karşı nasıl mücadele edileceğini düşünmesi, bu konuda emekçi halka somut çözümler önermesi gerekirken, Türkiye solunun hemen birçoğunun aldığı ilk karar geri çekilme kararı oldu. Birçoğu bu kararlarını fiili olarak örgütlenmeyi dağıtmak, sempatizan ve militanlarına başlarının çaresine bakmayı öğütlemek, halkı mevcut yönetimle baş başa bırakarak, Avrupa yollarına düşmek olarak uyguladı.

Proletarya adına üstlendiği misyona uygun davranan ve kendi anlayışı doğrultusunda tutarlı bir tavır belirleyerek, tüm kamuoyuna değişik çağrılarda bulunanlar, ne yazık ki çok azdı. Örneğin 12 Eylül'ün ilk haftasında yayınlanan bir bildiride, 12 Eylül'ün 45 milyonluk halkı yenemeyeceği haykırılarak şöyle bir çağrıya yer veriliyordu:

"Tüm halkımız, işkence-katliam ve terörle her türlü hakkının ortadan kaldırıldığı, insan onurunun, Kürt ve Türk halklarının ulusal onurlarının haysuszca çiğnendiği bu faşist diktatörlüğe karşı dişe diş mücadele etmekten başka yol yoktur." *"Baskı, terör, işkence ve yoksulluk düzeninden kurtulmanın yolu birlik ve mücadeleden geçer."*(1) Ancak geri çekilme veya mücadelede ifadesini bulan temelden farklı bu iki çizgi bir yana, 12 Eylül'e karşı ancak kara mizah konusu olabilecek tavırlar da sergileniyordu. Örneğin TKP'nin durumu bu açıdan çok ilginçtir:

12 Eylül'ü "Askersel Devirge" olarak gören, faşist nitelmesi yapanlara tavır alarak eleştiren TKP şöyle diyor:

"TİP, TSİP, Kürt Devrimci Demokratları cuntaya karşı konum alıyorlar. Partilerine yönelik saldırılara karşı göğüs germeye ve örgütlenmeye çalışıyorlar. Ama bu parti ve gruplar cuntayı faşist olarak nitelermekte, varolan çelişkileri ve savaşım olanaklarını göremiyorlar, geniş demokratik güçleri birleştirebilecek esnek bir tutum takınamıyorlar. Bu parti ve gruplar cuntanın Türkiye'de faşist hareketi temsil eden MHP'ye de vurduğunu unutuyorlar."(2)

Bu alıntıyı irdelememiz gerekiyor. Çünkü TKP ile birlikte biz de değişik yönlerde de olsa burdan çok önemli noktalara varacağız. Öncelikle bir çelişkiye dikkat çekerek başlayalım: Marksizm'den ve proletaryanın devrimci deneylerinden birazcık haberi olanlar bilir ki, bir ülkede faşizm var ise ya da faşizm tespiti yapılıyor ise ML'ler faşizm karşısında tüm güçleri birleştirmek göreviyle karşı karşıyadırlar. Çünkü faşizm, iktidarın sınıf karakterinin alabildiğine daralması, ona karşı olan sınıflar yelpazesinin ise genişlemesi demektir. Bu nedenle ML'ler böyle dönemlerde tüm demokrasi güçlerini birleştirecek azami oranda esnek bir tutum takınırlar. Ama TKP tam aksine faşizm tesbiti yapmanın bu esnekliği göstermeye engel olduğunu söylüyor. Neden?..

Nedeni çok basit: "Can çıkmadan huy çıkmaz" derler ya, TKP' nin de canı çıkmadan huyu çıkmıyor. Onun derdi demokrasi güçlerini birleştirmek değil, cuntada bile peşine takılacağı bir kanat bulmak. O güne kadar pek kolay şekilde at oynattığı siyasal zeminin yok olduğunu kabul etmek istemiyor. Bunun için zehir hafiye gibi, umudunu ayakta tutacak ipuçları arıyor.

TKP'ye umut veren gelişmelerden birisi; yukardaki alıntıda geçen cunta-

nın MHP'ye karşı tavrı... Hadi bu bakar körler için yutulacak bir yem diyelim. Ya şu müthiş tespite ne dersiniz:

"En gerici emperyalist çevreler, bugünkü koşullardan yararlanarak Türkiye üstündeki baskıları artırıyor. Bu durum, cunta ile ya da bir kesimi ile emperyalist çevreler arasında ikincil sorunlarda da olsa çelişki yaratabilir. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist dünyanın gücü cuntanın politikasını etkiliyor. Cuntanın sosyalist ülkelerle işbirliği yolundaki girişimleri, emperyalizmin en saldırgan kesimlerinin politikasıyla çelişkiler taşıyor."

İşte bu çelişki ve Sovyetler Birliği'nin sayesinde "ülkede işçi sınıfı ve ilerici güçlerin savaşımları için daha elverişli koşullar" olacağını bekliyor TKP. Eh cunta içinde Amerikancı kesimlerden yana güçler dışında "Dış politikada realist görüşleri ağır basan, şu ya da bu ölçüde de olsa ulusal çıkarları gösteren güçler" de olduğuna göre reformistlere de gün doğmuş oluyor. (3)

Ama pek yazık, henüz bunlar fiilen ortaya çıkmış değil. TKP'nin hayalinde oluşturduğu sarılacak dal bir türlü ete kemiğe bürünmüyor. O zaman, o güne kadar beklemekten başka çare kalmıyor.

"TKP'nin amacı, halkın, demokrasi güçlerinin ortak savaşımlarıyla cuntanın devrilmesidir. Ancak cunta rejimine son vermek bugün için olanaklı değildir. Çünkü bunu başarmak için objektif koşullar bugün henüz yeterince olgunlaşmamıştır. Bu nedenle bu belge, henüz yeterince olgunlaşmamıştır." (4)

Evet, hele bir Sovyetler cuntayı ya da cunta içinde bazılarını iyice kendine bağlasın, şu cunta içindeki realist ulusalcı güçler, Amerikancılara karşı ayaklansın, böylece işçi sınıfı ve ilerici güçlerin savaşımları için daha elverişli koşullar oluşsun ve hatta cuntayı devirmek olanaklı hale gelsin, TKP de o zaman mücadele etmeye ve mücadele çağrısı yapmaya hazırdır.

Peki tüm bu hayaller gerçekleşmezse ne olacak?.. Onun da kolayı var, söylenenlerin üzerine bir çizik çekersen, "Amerika'nın baskılarından hoşnutsuzluğunu" keşfettiğin cuntaya, bu defa veryansın edersin. Amerikancılığın, uşaklığından girer, faşistliğinden çıkarsın! TKP de aynen böyle yapmadı mı?..

Yukarıdaki alıntıların kaynağı olan "Politik durum, TKP'nin tutumu" başlıklı yazıyla henüz işimiz bitmedi.

"Rejimin faşist olduğunu kanıtlayabilmek için en başta onun emperyalizmin en saldırgan kesimlerine dayandığını kanıtlamak gerekir." (5)

Katliamlar, emekçi halkın tüm ekonomik-demokratik haklarının gaspedilmesi, yüzbinlerce insanın işkenceden geçirilip onbinlercesinin zindanlara doldurulması, işbirlikçi tekellerin yararına 24 Ocak kararlarının uygulanması, Amerikan emperyalizminin bir dediğinin iki edilmemesi, MESS Başkanı Turgut Özal'ın ekonomik politikanın başına geçmesi, tekellere katılmayan burjuva kesimlerin batacağını bas bas bağırması... Bunların hiç ama hiçbirini yeterli kanıt olmuyor TKP için. Kimbilir, belki de yurtdışında bunları görmek, hissetmek mümkün değildi...

Cuntaya kendisiyle ayrı bakış açısında olsa da, terörizme karşı olduğu mesajını da verip, bir avuç teröristin yaptıklarından komünist hareketi karalamak için yararlanmaması gerektiğini belirterek icazet dilemekten de geri kalmadan devam ediyor proletaryanın tek biricik temsilcisi (!).

"Faşist ve Mao'cu teröristler dışında tüm politik tutuklular, işçi ve sendika-

cılar hemen serbest bırakılmalı, koğuştur imalara son verilmelidir. Yurttaşlıktan çıkarma kararları kaldırılmalıdır."(6)

O halde demokrasi mücadelesi için esneklik ve benzeri şeyler adına yaşasın "Maocu teröristlere karşı cuntanın "realist" ve "ulusalcı" kanadıyla birlik ve tabii cunta ile işbirliğini geliştirerek. TKP'ye gerekli icazeti sağlayacak Sovyetler Birliği'nin girişimleri. Artık mücadeleye ne gerek var!..

İmza ve isimler olmasa bu yazının kim tarafından ve kimin adına yazıldığını anlamak gerçekten pek kolay değil.

Görüldüğü gibi 12 Eylül karşısında solun tavrı farklılıklar, hem de derin farklılıklar içeriyor. Bir kısmı mücadeleyi savunuyor, bir kısmı ise arenayı terk ediyor, daha da ötesi 12 Eylül'den medet umuyor, akıl veriyor.

Mücadele anlayışlarındaki bu farklılıkların temelinde diğer birçok şeyin yanında, bu grupların devlete bakış açısı ve devrim anlayışı yatıyor.

ML'ler, Türkiye'yi sürekli faşizmle yönetilen, emperyalizmin gizli işgali altında bir yeni-sömürge olarak görüyor. MHP ve sivil faşist hareketi bunlara bağlı bir olgu olarak ele alıyor ve barışçıl olmayan mücadele metotlarını esas alıyordu.

Diğerlerinin mücadele çizgisini belirleyen ise sürekli faşizmi kabul etmemeleri, MHP'yi klasik faşist örgütlenmelerden farklı görmeyip devletin dışında ele almaları, yeni sömürgecilik konusunu tüm bağlantılarıyla ortaya koyamamalarıydı. Bunlar, barışçıl olmayan mücadele metotlarına duydukları antipati bir yana, barışçıl geçişe varan devrim anlayışlarını savunmaktaydılar.

Burada 12 Eylül açısından üzerinde önemle durulması gereken bir konu ortaya çıkıyor: O da 12 Eylül öncesi anti-faşist mücadele ve sivil faşist hareketin değerlendirilmesi. Gerek 12 Eylül'ün gerekçeleri arasında olması, gerekse solun büyük kesiminin 12 Eylül değerlendirmelerinde önemli yer tutması ve 12 Eylül'deki tavırlarına gerekçe oluşturması açısından anti-faşist mücadele ve sivil faşist harekete bakış açısı oldukça önemli bir konu.

12 EYLÜL-ANTI-FAŞİST MÜCADELE İLİŞKİSİ "PROVOKASYON" TEORİLERİ

12 Eylül'ün ilk konuşmasında Kenan Evren gerekçelerini, devlet otoritesinin boşlukta olması, "anarşi, terör, bölücülüğün önlenememesi, ülkenin iç savaşın eşiğinde olması" gibi noktalarda açıklıyordu. Bunlar derinleşmiş milli krizin ifadesinden başka bir şey değildi aslında.

Oligarşinin önceden beri sürdürdüğü anarşi-terör demagojisi 12 Eylül döneminde daha da hızlanacak, 12 Eylül'ün kullandığı en önemli meşruluk gerekçelerinden birini "can güvenliği" konusu oluşturacaktı.

Terör enine boyuna ele alınacak, nasıl "dış mihraklar tarafından kışkırtıldığı, silah kaçakçılarının bu işlerdeki rolleri" ortaya konulacak ve sınıflar mücadelesi "terör" diye damgalanıp "mahkum edilecekti". Bu arada 12 Eylül'ün kurtarıcılığının vurgulanması, sınıflar ve partiler üstü görünümünün yaratılması için tüm halk kitleleri nezdinde teşhir olup yıpranan burjuva partilerine ve önde gelen siyasi kadrolara da tavır alınması ve özellikle sınıflar mücadelesinin doğrudan çatışan taraflarından biri olan MHP'ye -geçici de olsa- vurulması gerekiyordu.

Bu yapılanlarla sadece halk kitleleri nezdinde değil, solun bir kesiminde de 12 Eylül'ün "meşruluğu" sağlandı.

Kafasında böyle bir "meşruluğu" kabullenen solun mücadeleyi sürdürmesi olanak dışıydı. Ancak yine de varlığını göstermek ve tüm sorumluluklardan kurtulmak için suçlular yaratılması gerekiyordu. Süreç böyle işledi ve oligarşinin 12 Eylül terörüne karşı mücadeleyi tatil eden, kendini yurtdışına atan geleneksel reformist sol, mücadele eden güçlere karşı saldırıya geçti.

*'Türkiye 12 Eylül 1980'e kasıtlı, çok hesaplı bir biçimde getirildi. On dokuz ilde sıkıyönetim ilan edilmesine karşın, **terörizmin gerçekten önlenmesi için çalışılmadı, tersine kışkırtıldı. Silah kaçakçılığı yetkililerin bilgisi dahilinde aldı yürüdü. Eylemciler el altından silahlandırıldı. (...) Hapishaneler yol geçen hanına dönüştü. Asker, sivil istihbarat, tüm güvenlik kuvvetleri, sıkıyönetim komutanlıkları terörizm karşısında sanki felce uğramış gibi işlevsizdiler.**'(abç)*

*"... **bu kargaşa durumu 11 Eylül'ü 12 Eylül'e bağlayan gece ne sihirirdi ne keramet birden değişiverdi. Ve işlemeyen mekanizmalar tıkır tıkır işlemeye başlayarak birbiri ardına operasyonlar ve geniş tutuklamalar yapılmaya koyuldu,**"(abç)*

Demirci'lerin Zincirbozan'da iken yayınladığı bildiriye duyan ya da okuyanlar burada yazılanların, benzeri ifadelerle o bildiride de yer aldığını bilirler ama, burada yazılanlar Süleyman Demirel'e ait değildir. Bu sözler bugün TKP ile birleşme hazırlığında olan TİP Başkanı B.Boran'ın ağzından çıkan sözlerdir. (7)

TİP ile TKP birleşme aşamasında olduğuna ve TİP Başkanı böyle önemli bir konuda hiç de görmezden gelinmeyecek şeyler söylediğine göre, TKP'nin de bu konuda benzer görüşler taşıdığını anlamak pek zor olmayacak.

TKP'nin 1983 yılında yapılan 5. kongresinde çalışma raporunu okuyan TKP Genel Sekreteri H. Kutlu, bu önemli konuda şunları söylüyor:

*"Bu dönemde (73 sonrası kastediliyor-Y.Çözüm) Türkiye Solu adına ortaya çıkan, kendilerine ML türünden adlar yakıştıran, **anarko-terörist grupların bireysel terörizmi (...) küçümsenmeyecek olumsuzluk yaratmıştır. Bireysel terör eylemleri yalnızca o dönemde faşist tirmanışın durdurulması, askersel devirgenin önlenmesi için yaşamsal önem taşıyan sol güçlerin birliğini önleyici bir etmen olarak kalmadı. Aynı zamanda sol güçlerin yaygınlığını yıprattı. İşbirlikçi tekelci burjuvazinin ve ABD emperyalizminin Türkiye üzerindeki planlarına yardım etti**."(abç)*

Evet geleneksel reformist sol, 12 Eylül'e bir sorumlu arıyor. Ama ne yazık ki bu sorumluyu, mücadeleyi sürdüren solun içinde arama sevdasına kapılmış. Bu yüzden geçmiş mücadeleyi yerlere vurmakta, emperyalizmin ve oligarşinin bir provokasyonu olarak göstermekte, mücadele edenleri de emperyalizmin ve oligarşinin aleti olarak değerlendirmekte bir sakınca görmüyor.

Zaten klasik provokasyon teorisi budur. Bu teorinin pratikteki biçimlenmesi ise, mücadele kaçkınlığına tekabül eder. Ülkemizde en ufak bir gelişmede dahi provokasyon arayan ve yaşamları boyunca "dikkatleri hazırlanan provokasyona çekmek" dışında bir siyasal eylemleri olmayanların sayısı hiç de az değildir. Bugün yayınlanan çeşitli dergileri şöyle bir karıştırırsanız, birçoğunda ge-

rek açıktan gerekse dolaylı bu provokasyon teorisinin savunusunun yapıldığını görmek işten bile değil. Birkaç örnek göstermeye çalışalım:

Yarın dergisinin Haziran '87 sayısında yer alan "Van Cinayeti ve Faşizmin Hesapları" başlıklı yazıda bu senaryo-provokasyon teorileri tekrarlanıyor. (Tekrarlanıyor diyoruz, çünkü bu yazının bir önceki sayfasında Benice Boran'la bir röportaj var ve B.Boran yukarıda bir pasajını aktardığımız bu provokasyon teorilerini geniş olarak anlatıyor orada.) Yarın'a göre 12 Eylül öncesinde ilerici örgütler faşizmin çok güçlü olduğu bireysel terör alanına çekilmeye çalışılmıştır ve bu da başarılıdır. Yani Yarın'a göre de 12 Eylül öncesi anti-faşist mücadele terörizmden, bireysel terörizmden başka bir şey değildir.

Ancak Yarın bu kadarla kalmıyor, tutumunu bir adım daha ileri götürerek devrimci örgütlere ajan provokatör yerleştirmenin yaygın bir yöntem olarak kullanıldığını söylüyor. Mücadeleye karşı duyulan öfke ve kinin de bir ölçüsü olmalı. Ama mücadele geleneğinin olmaması ve tecrit olmanın verdiği korku, tüm değerleri gözden silebiliyor. Acaba Yarın dergisi 12 Eylül öncesi anti-faşist mücadeleye damgasını vuracak, bütünü karakterize edecek bir ajan-provokatör örneği gösterebilir mi? Hangi devrimci örgütten çıkmıştır bu ajan provokatörler ve bu devrimci örgütün anti-faşist mücadeleyle bir ilgisi olmuş mudur? Belki de biz bilmiyoruz. Yarın'ın yakın olduğu çevreden böylesi unsurlar çıkmış olabilir kimbilir? Aslında genel olarak ele alındığında, devrimci örgütlerin içine ajan yerleştirme konusunda oligarşi başarılı olamamıştır. 12 Eylülcülerin en çok yakındığı konulardan birinin bu olduğu nasıl görmezden gelinir? Türkiye devrimci hareketi pek çok konudaki zaafına ve olumsuzluklarına karşın, bu konuda olumsuz bir tablo çizmemiştir.

Evet bu yaklaşım, kestirme ve kolay olduğu kadar sorumluluktan, hesap vermekten ve mücadelenin yüklediği görevlerden kaçmanın "teorik" yoludur. Ancak B.Boran, H.Kutlu gibi reformizmin sözcülerinin, ya da Yarın gibi reformist çizginin savunucularının günahını almayalım. Aynı anlayışta olan başkaları da var. Hem de epeyce. Ancak onlar daha değişik hesaplara sahip olduğundan (Örneğin, H.Kutlu gibi TKP'yi yasallaştırmak gibi dertleri şimdilik olmadığından) daha örtülü tarzda veriyorlar mesajlarını.(8)

Anti-faşist mücadeleye açıkça provokasyon yakıştırmasını yapmaya cesaret edemeyenler dolaylı yollardan "anarşizm", "dar siyasal pratik" vb. türden yorumlarda bulunuyorlar. Anarşizm-terörizm gibi yaklaşımların kimlere ait olduğu ve nereden kaynaklandığı açık bir şey. Yalnız "dar siyasal pratik" diyenlerin neyi kastettiklerini anlamak pek mümkün değil. Eğer bundan kastettikleri taktik esneklikse, faşist hareket ile reformizmin devrimci hareket karşısında düştüğü konumu iyi incelesinler. Ama bunu değil de, H.Kutlu gibi "dar sınıfsal bakış açısı"nı kastediyorlarsa ve geniş bakıştan yine H.Kutlu gibi "Hümanizm, barışçılık, diyalog, birbirini anlama"(9) türünden oligarşiye mesaj kaygısında içeren şeyleri anlıyorlarsa, yolları açık olsun deriz. Biz sınıfsal bakış açısı denilince bunlardan çok farklı şeyler anlıyoruz. Ve bakış açımızın proletaryanın bakış açısı olduğunu, gerekli taktik esneklikleri, en geniş ittifakları içerdiğini devrimci hareketin tüm geçmişi kanıtlamaktadır.

Bugün tüm provokasyon teorisi savunucuları, anti-faşist mücadelede dev-

rimcilerin düştüğü tek bir provokasyon örneği gösteremezler. Ancak tek tek hepsinin tarihini incelediğimizde, sol içinde izledikleri politika ve bu politikanın sonucu olarak sürdürdükleri sol içi çatışmalarla birçok kere oligarşiye provokasyon zemini hazırladıklarını görürüz. Hiçbiri bunları görmezler ve hepsi de solun yenilgisini birlik olmamaya ve birlik olunmamasını da -H.Kutlu'da olduğu gibi- sürdürülen anti-faşist mücadeleye -onların deyimiyle terörizme- bağlarlar. Örneğin tüm bunları söyleyenler, 1 Mayıs 1977'ye hiç değinmezler. Oysa provokasyon aranıyorsa, 1 Mayıs 1977'ye bakılmalıdır. Neden 1 Mayıs 1977'ye bakılmak istenmiyor? Neden o gün takınılan tutum yargılanmıyor? Nedeni basit, çünkü işlerine gelmez. Çünkü kendileri kaçınılmaz olarak mahkum olacaktır da ondan...

1 Mayıs 1977 katliamında oligarşiye katliam zemini hazırlayan revizyonizm ile oportünizmin sorumluluğu gözardı edilemez. Birbirlerine sosyal faşist-Mao'cu bozkurt diye saldıran bu iki grup sorumsuz bir anlayışla hareket ederek provokasyon zeminini oluşturmuşlardır. 1 Mayıs dışında daha yüzlerce olumsuz gelişmenin hazırlayıcısı olan sol içi çatışmaların sözünü etmek, kimsenin işine gelmiyor. Nasıl gelsin, TKP hala "Mao'cu bozkurtlar"a karşı cuntanın kanatlarıyla işbirliği umarken!.. Onların derdi başka. Varsa yoksa "anti-faşist mücadele yürütenler emperyalizmin ve oligarşinin oyunu gelmiştir." (10)

SİVİL FAŞİST HAREKETİ DOĞRU DEĞERLENDİRMELİYİZ

12 Eylül öncesi anti-faşist mücadeleyi sürdürenler, gerçekten emperyalizmin ve oligarşinin oyununa mı gelmişlerdi?

Bizim bu konudaki yaklaşımımız 12 Eylül'ün demagojik saldırılarından etkilenecek değerlendirme yapan reformizmin yaklaşımı gibi olamaz. Biz, konunun daha geniş bir açıdan, siyasi ve tarihi çerçevesinden ele alınarak değerlendirilmesi gerektiğine inanırız.

Yazının girişinde, 12 Eylül'ü doğru özümleyebilmek için Türkiye'nin yeni sömürge durumunun ve buna bağlı olarak devlet yapısının kavranması gerektiğini belirtmiştik. Çünkü ülkemizde verilen anti-faşist mücadele, bu olgular kavranmadan anlaşılamaz. Anlaşılamadığı için de kalkılıp "terörizm" diye damgalanmaya çalışılır.

Ülkemizde anti-faşist mücadelenin anlamını kavramak, aynı zamanda bizim gibi ülkelerdeki sivil faşist hareketin misyonunun anlaşılmasını da gerektirir.

Bizim gibi ülkelerde -birçoğunun lafta da olsa kabul ettiği- devletin, sahip olduğu özelliklerden dolayı klasik faşist hareket bulamayız. Her şeyden önce emperyalizm ve oligarşinin böyle klasik işlevlerle yüklü bir faşist harekete ihtiyacı yoktur. Ortaya çıkan faşist hareketler her ne kadar örgütlenme biçimleri, demagojileri, emekçi halka ve devrimci mücadeleye saldırı biçimleri açısından klasik faşist hareketlerle benzerlikler taşıyor olsalar da, temelde emperyalizm ve oligarşinin ona yüklediği işlev açısından klasik faşist hareketlerle ilgisi yoktur.

Faşist hareketlerin Türkiye gibi ülkelerde belirleyici karakterleri, oligarşiye kitle tabanı hazırlamak ve gelişen devrimci hareketi bastırmaktır. Bu noktada,

bizim gibi ülkelerde sivil faşist hareketlerin devlete egemen olması -iktidar olması- hiç mümkün değil midir sorusu çıkabilir.

Önce şunu belirtelim ki, sivil faşistlerin devlete egemen olması bir devlet biçimi değişikliği sonucu olmaz. Olsa olsa daha açık oynayacak bir siyasi kadronun nöbete geçmesi söz konusu olabilir. Ancak emperyalizm ve oligarşi, faşist hareketin bu şekilde nöbete geçmesini öncelikle tercih etmez. Başka çarenin kalmadığı durumlarda zorunlu bir tedbir olarak bu yola başvurur. Agah Oktay Güner'in (keza Türkeş'in de) "Fikrimiz iktidarda biz içerde" sözleri bu duruma bir örnek sayılabilir. 12 Eylül'ü tüm halk nezdinde yüzleri açığa çıkmış sivil faşist kadrolarıyla değil, yıpranmamış kadroları ile gerçekleştirmiştir. 12 Eylül dönemi bu kadrolarla yürütülmüştür. O şartlarda en yıpranmamış kadroları bünyesinde barındıran kurum ordudur. Kuşkusuz ordunun da yıprandığı ve başka çarenin kalmadığı koşullarda, emperyalizm ve oligarşi sivil faşist hareketi tercih edebilir. Ama bu onun öncelikli tercihi olamaz.

Öte yandan faşist hareket belli bir misyonu yerine getirmesi için ta başından itibaren emperyalizm ve oligarşi tarafından yukarıdan-aşağıya örgütlenmiştir. Faşist hareketin devletin gizli kurumlarıyla organik ilişkisi ve işbirliği bugün bilinmeyen bir şey değildir. Ecevit 12 Eylül sonrası açıklamalarından birinde, Erzurum'da Özel Harp Dairesi Başkanının MHP il başkanı olduğunu öğrendiği zaman nasıl şaşırdığını açıkladığında bu gerçeği itiraf ediyordu. Oysa Ecevit'in itiraf ettiği bu gerçek, her türlü oportünist-revizyonist sol tarafından anlaşılamadı, faşist hareket devlete şikayet edildi, **"demokratik sisteme"** yönelik bir tehlike olarak, "tırmanan" bir tehlike şeklinde tanımlandı.

Özetlersek; Türkiye gibi ülkelerde faşist hareket, devrimci mücadelenin "tehlikeli" boyutlara yükselme eğilimi taşıdığı dönemlerde emperyalizm ve oligarşi tarafından yukarıdan aşağıya örgütlenen, asıl görevi oligarşik devlette kitle tabanı hazırlamak ve devrimci mücadeleyi terör yoluyla bastırmak olan sivil veya yarı-resmi (Nikaragua, El Salvador, Filipinler örneklerinde olduğu gibi) milis örgütlerdir. Asıl işlevleri devletin resmi kurumlarının müdahalesi için provokasyon ortamı hazırlamak değil, terör yoluyla halk kitlelerini teslim almaktır. Ancak faşist hareket bu görevini başaramadığı zaman devletin resmi kurumları devreye sokulur ve faşist hareket de bunu sağlamaya yönelik bir işlevi üstlenir. Bu olguyu sadece sivil görünümlü faşist hareketlerin sözkonusu olduğu ülkelerde görebiliriz. Çünkü yarı-resmi de olsa devletin damgasını taşıyan bir faşist hareketin olduğu ülkelerde, mücadelenin seviyesi oldukça yükselmiştir ve devletin resmi güçleri zaten devrededir.

Türkiye'deki faşist hareketin durumu da bu çerçevenin dışında değildir. Ülkemizdeki faşist hareketin ortaya çıkışı, gelişimi ve sonuçta kazandığı konum bunun kanıtıdır.

Türkiye'de faşist hareket '60'lardan itibaren hızla gelişen ve düzenin icazet sınırlarını aşan devrimci mücadele karşısında örgütlenmiş, emekçi halk ve devrimci örgütlerin üzerine salınmıştır. 71 devrimci hareketi karşısında yeni ve zayıf örgütlenmesiyle pek bir şey yapamayan faşist hareket, 74 sonrası süreçte, bu misyonunu tüm yönleriyle yerine getirmeye çalışır.

Faşist hareketin 74 sonrası üstlendiği bu misyon karşısında solun büyük kesiminin üzerine düşen görevleri yerine getirdiğini söyleyemeyiz. Büyük

kısmı faşist hareketin saldırılarını provokasyon olarak görüp, ekonomist bir anlayışla kendini sınıflar mücadelesinin dışına atar. Örneğin TKP'nin bu dönem için çizdiği politika şudur:

"... Dünya barış güçleriyle omuz omuza vererek, pratik yumuşamanın kazanımlarının askersel yumuşamayla tamamlanması, ülkemizin emperyalizme çok yönlü bağımlılığına son verilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin, işçi sınıfının, geniş emekçi yığınların ekonomik ve sosyal hakları için savaşımla oldu."(11)

Görüldüğü gibi detantı sağlamayı baş görev olarak tespit eden TKP, emekçi halka kan kusturan faşist terörden hiç söz etmiyor. Söz etmemesi de doğal, çünkü faşist teröre karşı mücadeleyi terörizm olarak görüyor.

Tabii ki sadece TKP değil bu anlayışta olan, geleneksel reformist-revizyonist çizginin geneldeki tutumu bu olmuştur.

Ancak Türkiye solu reformist ve revizyonistlerden ibaret değildir. Gelişen bir ML devrimci hareket de vardı ve sahip olduğu siyasi çizgi ile hayatın her alanında faşist terörü püskürtmenin, caydırmanın, emekçi halkı faşist demagojinin etkisinden kurtarmanın mücadelesini verdi.

Devrimci hareket, revizyonist-oportünistler gibi faşist terörü oligarşik devletten ayrı görmüyordu ve faşist teröre karşı mücadele ile emperyalizm ve oligarşiye karşı verilen mücadelenin ayrılamayacağını söylüyordu. Mücadele de bu anlayışa uygun olarak biçimleniyordu.

78-79'lar, artık faşist terörün sürdürülen devrimci mücadele karşısında başarısızlığının ortaya çıkmaya başladığı yıllardır. Türkeş'in bu yıllarda örgütteki yığınlığa ve disiplinsizliğe ilişkin MHP iddianamesinde yer alan değerlendirmeleri, bunun göstergelerinden biridir. Keza yine 78 sonlarında Türkeş, "yetki ve sorumluluğun askeri yönetime devredilmesini" istiyor. Ama kafasını provokasyonla bozan reformist-revizyonist sol, bunu anlamıyor ve hemen faşist hareketin provokasyonu olarak yorumluyor. Oysa bu gelişmeler, artık faşist hareketin uyguladığı tüm teröre rağmen, devrimci mücadelenin yükselmesine ve halk kitlelerinin daha yoğun bir oranda devrimci saflara katılmasına engel olamadığının bir ifadesidir. Devletin resmi kurumlarına "gelin, biz beceremedik" diye bağıırışıdır. Gerçekten de 79 sonbaharından itibaren yurt çapında süren çatışmanın ağırlık noktası devletin resmi kurumlarıyla olan çatışma olmuştur.

Anti-faşist mücadelenin yükselmesi faşist hareketi büyük oranda işlevsiz bıraktığı gibi, her türlü reformist-revizyonist solu da sınıflar mücadelesinin dışında bıraktı. Anti-faşist mücadelenin önemini görmeyen ve kabul etmeyenlerin sınıflar mücadelesinin dışında kalması ve izleyici durumuna düşmesi kaçınılmazdı. Nitekim 12 Eylül'e gelindiğinde, solun büyük kesimi izleyici durumundaydı.

Bugün bu izleyici konumlarını kamufle etmek isteyen reformist-revizyonist sol, anti-faşist mücadeleyi karalamak ve bu mücadeleyi savunup sürdürenleri gözden düşürmek için elinden geleni yapıyor.

Örneğin, anti-faşist mücadeleyi salt öğrenci gençlikle sınırlı bir olgu olarak gösterme çabaları bunlardan biridir. Oysa faşist terör salt öğrenci gençliği hedef almamıştı. Ve anti-faşist mücadele salt bu alana özgü bir olgu değildi.

Fabrikalar, okullar, mahalleler ve her türlü yerleşim birimi azgınca süren faşist terörün tehdidi altındaydı ve devrimcilere düşen görev bu teröre karşı mücadele etmektir.

12 Eylül öncesi işçi sınıfının sendikal örgütlenmeleri büyük oranda reformistlerin elindeydi. Reformizm tepeden inme yöntemlerle, çeşitli entrikalarla yönetimlerini eline geçirdiği bu sendikal örgütlenmeleri, ekonomist bir anlayışla ücret-hak mücadelesinin sınırlarına hapsedmişti. İşçi sınıfının bu tip örgütlenmeleri -provokasyon teorileri ile- anti-faşist mücadelenin dışında tutularak, bu büyük güç oligarşinin icazet sınırları dışına çıkarılmamıştı. Ancak buna karşın işçi sınıfı yine de anti-faşist mücadelenin dışında değildi. Fabrikalarda örgütlü anti-faşist mücadelenin dışında tutulan işçi sınıfı, bu mücadelenin örgütlü olarak bulunduğu yerlerde katılıyordu. Bugün birçoğunun küçümseyip dudak büktüğü, mahallelerde sürdürülen anti-faşist mücadele işçi sınıfı ve diğer halk katmanlarının katılımı ile yürüyordu. Çünkü işçi sınıfının villaları yoktu, gecekonduvarlarında oturanlar onlardı ve her türlü zorluğu olduğu gibi faşist terörü de devrimcilerin örgütlülüğü altında yenmek için mücadele ediyordu.

Bu bölümü kapatmadan birkaç önemli noktayı daha vurgulamamız gerekiyor. Reformizm, 12 Eylül'ün gerçek nedenlerini bulmak istiyorsa "provokasyon" saplantısından kurtulmalı ve suçluları anti-faşist mücadelenin dışında aramalıdır. 74 sonrası bu süreçte emekçi halkı teslim almaya yönelik faşist teröre karşı mücadele, ilerici-devrimci olduğunu iddia eden her grubun görevidir. Bu mücadeleden kaçarak izleyici durumuna düşenlerin, bir tarih edinmek ve bu tarihin gerçek sahiplerini karalamak amacıyla sürdürdükleri kampanya boşunadır. Ve her zaman olduğu gibi hüsrarla sonuçlanacaktır. (12)

79'lara gelindiğinde artık 12 Eylül tipi bir rejim kaçınılmazdı. Bu aşamada görev, 12 Eylül gelmesin diye mücadeleyi tatil etmek değil, gelecek olan baskı rejimini en güçlü şekilde karşılamaya hazırlanmaktır. Öyle bir güç de ancak mücadele içinde kazanılabilirdi. Mücadeleyi tatil etmek belki 12 Eylül gününü engellerdi, ama 12 Eylül ortamını engelleyemezdi. Mücadelenin tatili halinde sokaklarda, mahallelerde, fabrikalarda, okullarda vb. her yerde askerlerin yerine sivil faşistlerin devriye gezip nöbet tuttuğu bir "12 Eylül"ü yaşar olurduk. Reformist sol bunu hiçbir zaman anlamadı, anlamıyor, anlamak da istemiyordu.

Reformist sol, faşist teröre karşı mücadele etmediği gibi, 12 Eylül'e karşı da mücadele etmemiş ve bu tutumuyla 12 Eylül'ün başarısında pay sahibi olmuştur. Karşısında zayıf bir muhalefet ve direniş bulan 12 Eylül, halk kitlelerine yönelik demagoji ve terörünü engelsiz sürdürmüştür. 12 Eylül'e karşı mücadele yerine baskıdan kurtulmayı amaçlayan ve bu yönde geri çekilme kararları alıp yurtdışına taşınan reformist sol, emekçi halkı 12 Eylül'ün terör ve demagojisi karşısında savunmasız bırakmıştır. Bunun sorumluluğundan ne provokasyon teorileri ile ne de devrimcilere yönelttiği saldırılarla kurtulamaz.

REFORMİST SOL 1974 ORTAMINI BU KEZ BULAMAYACAK

Yukarıda 12 Mart sonrası Türkiye solunun durumunu ele alırken, yığınlığı

ve pasifizmi bayrak edinen reformizmin geliştirdiği taktikleri ve 74 sonrası olumsuzlukların yaratıcısı ve nedeni olduğuna kısaca değinmiştik. 74 sonrası ortaya çıkan potansiyel karşısında reformizmin en belirgin taktiği, geçmiş mücadeleyi siyasi özünden koparıp soyut bir efsane haline getirmek ve devrimci önderleri de birer "kahraman" haline getirerek puan toplamaya çalışmak olmuştur.

Bugün reformizm bu konuda daha dikkatli davranmakta ve 74 sonrasında yaptığı birtakım hatalara düşmemeye çalışmaktadır. (13) 12 Eylül'e ve sonrasına da bu "derslerin" işiğında yaklaşan reformizm, yaşanmış tarihi ve bu tarihe malolmuş gerçekleri, istediği gibi yoruma tabi tutabilmektedir.

Dışında kaldığı mücadeleyi karalamaktan çekinmeyen reformizm, sıra kendi "savaşım"ına gelince yere göçe sığmıyor ve kendi kendine menkıbeler düşmekten geri durmuyor.

Onlara göre 12 Eylül ncesi en doğru mücadele çizgisi, kendi çizgileridir. Ama somut olarak yapılanlar ve sonuçları sorulduğuna cevap yoktur. Çünkü sürece damgasını vuran anti-faşist mücadelenin dışındadırlar. Sayabilecekleri birkaç ekonomik-demokratik eylemdir. Ve bunlar da tabandan işi sınıfının baskısıyla gündeme gelen, ama reformist önderliklerin budayıp sonuçsuz hale getirdikleri, en az kazanımlarla son verdikleri eylemlerdir.

Sorun biraz derinleştiğinde reformizm, 12 Eylül ncesi mücadele edemediğini, görevlerini yerine getiremediğini itiraf etmek zorunda kalır. Bugün bazıları bunu yapıyor da... Ancak bunu yaparken, yine de suçu anti-faşist mücadeleye veya kendi dışındaki sola atarak temize çıkma çabasından vazgeçmiyorlar.

Örneğin H. Kutlu, B. Boran vb. gibilerine göre solda birlik sağlanamadığı için, 12 Eylül rahatça gelmiştir. Ve bu birliğin sağlanamamasının en büyük nedeni "terörizm" dedikleri anti-faşist mücadele ve bunun yürütücüsü devrimciler, yani "bireysel terristlerdir. Oysa bu birlik ığırtkanlarının hepsinin de sol içi çatışmalar konusunda oldukça kabarık bir dosyaları vardır. Ve anti-faşist mücadeleye yönelik bir birliği hiçbir zaman savunamamışlardır. Amaçladıkları masa başı birliklerini 12 Eylül ncesi üç ayda bir kurup dağıtmışlar ve kendi aralarında oynadıkları bu birlik oyununa da devrimcilerin hiçbir olumsuz etkisi olmamıştır. Reformizm bu birlik çabalarının neden başarısız olduğunu açıklamalıdır. Ama altında sübjektivizm ve çıkarıcılık yatıyorsa bunu nasıl yapsın? Elbette yapamaz?..

Reformizmin 12 Eylül sonrası değerlendirmeleri de mücadele kakınılığının gizlenmesine, mücadeleyi sürdürenlerin karalanmasına dayanır. Siyasi arenayı tamamen terk ederek Avrupa yollarına düşen geleneksel solun bir kesimi, bu konumunu meşrulaştırmak için ülkede verilen mücadeleyi inkar etmekte, yok saymaktadır. Onlara göre '83-'84'e kadar ülkede hiçbir ses çıkamamış, kimse mücadele etmemiştir.

Örneğin B. Boran'a göre 12 Eylül sonrasının mücadelesi, demokrasiye geilmediğinin, partilerin, parlamentonun varlığının demokrasi olamayacağının açıklaması biçiminde olmuştur.(14) '83-'84'lere kadar mücadelenin olmadığını ima eden ve devrimci mücadeleyi S. Demirel'in "Yasaksız Türkiye" mücadelesine indirgeyen bu anlayışın sol adına savunulması ilginçtir.

'83-'84 yılına kadar mücadele olmadığını o kadar çok tekrarlayanlar var ki, neredeyse mücadeleyi sürdürenler kendilerinden kuşkulananacak, bizim yaptığımız neydi diye...

Örneğin Çağdaş Yol, 12 Eylülle birlikte "toplumsal mücadele adeta bıçakla kesilmişçesine" duruvermiş, "ilk iki yıl kitleler çapında ve yasal planda tam bir durgunlukla geçmiştir" diyor.(15)

Geçmişte ve bugün siyasal pratikte hiçbir varlığı olmayan ve kendi kendine solun "akıl hocalığı'na soyunan "Gelenek" dergisi için de *"hapishanelerde... 1980-1983 yıllarında Türkiye'de derin sessizliğin hüküm sürdüğü dönemlerde hemen her eğilimden siyasiler işte bu konservasyon ortamında onurlu bir biçimde direndiler."*(16) (abç)

12 Eylül sonrası bir kısım sol için mücadele gerçekten bitti. Ama ülkedeki sınıflar mücadelesi hiç bitmedi ve söylendiği gibi, öyle "tam sessizlik", "durgunluk" hiçbir zaman olmadı. Devrimci hareket her alanda, yurtiçinde, yurtdışında, cezaevlerinde vb. uzanabildiği her alanda, mücadeleyi gücü oranında aksatmadan sürdürdü. Gerçekleri görmek isteyen ve birazcık dürüstlüğü olan herkes bunu kabul edecektir.

Varolan bir mücadeleyi kabul etmemek veya cezaevlerinde sergilenen teslimiyet çizgilerini gizleyip herkesi direnişçi yapmak da devrimci mücadeleye bir şey kazandırmaz. Aksine birçok şey kaybettirir. Ama reformizm bu durumdan bir şeyler kazanabileceğini umuyor. '83-'84'lerde gelen "demokrasi"nin kendilerine bunun demokrasi olmadığını söyleme izni vermesine kadar mücadele olmadığını gizlemek için, daha önce hiç mücadele olmadığını söyleyip temize çıkmaya çalışıyor. Cezaevlerindeki teslimiyetçi politikalarını gizleyerek herkes direndi havası yaratmaya ve böylece cezaevlerinin yarattığı prestijden yararlanmaya kalkıyor. Ama nereye kadar?(17)

12 EYLÜL BİTTİ Mİ?

12 Eylül henüz bitmedi. Bu hem oligarşi açısından hem de sol açısından böyledir.

Oligarşi, 12 Eylül'ün açık baskıcı rejimini kurumlaştırmak istemiş ve bu yönde birçok yeni düzenlemeler, kurumlar yaratmıştır. Kuşkusuz ekonomik ve siyasi istikrarsızlık, oligarşinin tüm düzenlemeleri başından itibaren aynı düzeyde ve etkinlikle sürdürmesini engellemekte, iç ve dış etkenler oligarşiyi zor duruma düşürmektedir. Ancak istikrarsızlığın, bağımlı, zayıf ekonomik ve siyasi yapının doğal bir sonucu olarak, oligarşinin kendiliğinden 12 Eylül rejiminden vazgeçmesi mümkün değildir. Bunu sağlayacak olan, emekçi halkın mücadelesidir. Ve bu da şimdilik yeterince zorlayıcı olmamaktadır. Bu doğrultuda devrimci örgütlenmelere oldukça büyük görevler düşmektedir.

Bu noktada solun aydınlık bir tablo oluşturduğunu söyleyemiyoruz. solun büyük bir kesimi henüz 12 Eylül fobisini kafasından silemedi. Doğrudan mücadele yerine yine kaçamak yolları seçmekte ve neredeyse tüm stratejisini burjuva fraksiyonları arasındaki çelişki ve çatışmalara göre şekillendirmektedir.

Oylara bakışta tam bir burjuva yasallığı etkindir. Dolayısıyla emekçi halkın mücadelesinin meşruluğu burjuva yasallığının bürokratik koridorlarına hapsedilmektedir.

TKP-TİP gibileri, oligarşinin icazetini almak için her kapıyı zorlarken, ülkedeki mücadelenin ana sınıfları tali plana itilmektedir.

Özetle reformist sol, mücadele etmek ve meşrulaşmak için oligarşinin izni ni beklemekte, mücadelenin yaratıcı gücünü harekete geçirmek yerine bu gücün hareketini engellemek için her gün yeni sorunlar icat etmektedir. Bunlardan biri de, hala ısrarla savunulan ve her gelişmede öcü gibi emekçi halkın karşısına çıkarılan "provokasyon" teorileridir.(18)

Sınıflar mücadelesinde bugün önemsiz bir yer işgal etmesine karşın bu konuda savunulan ve solun bir adım ilerlemediğini gösteren bir örnek de mültecilik konusudur.

Yurtdışı mücadelenin önemi inkar edilemez, kişiler düzeyinde birtakım insanların örgütlü olarak yurtdışına çıkması normaldir, gerekli olabilir. Ancak bu zorunlu durumu her koşulda geçerli ve en doğru tavır olarak sunmak reformizmin mücadele kaçkınlığını meşrulaştırmak yönteminden başka bir şey değildir.

Bugün yurtdışında bulunan mültecilerin hemen hepsi bu durumlarının nedenlerini açıklamaya, meşru göstermeye çalışıyor, ancak B. Boran, Görüş dergisi ile yaptığı röportajda, "demokrasi mücadelesi" vermek için yurtdışına çıkmak tek çareydi diyerek en doğrusunu yaptığını savunuyor ve daha da acısı bunun tek alternatifini "hapiste yatma, mahkemede savunma yapma" olarak görüyor. (19) Herhalde o da çokları gibi Selimiye önünde kuyruğa girmek ya da yurtdışına çıkmak dışında üçüncü bir alternatif düşünmemiş olmalı.

B. Boran'ın bu anlayışı değişik biçimlerde de olsa tüm mültecilere egemendir. Bu nedenledir ki, yurda dönmek ve mücadele etmek için hiçbir çaba göstermemektedirler. Gerekçeleri de hazırdır. Onlara göre mültecilerin "**dönecekleri şartların yaratılması**" (abç) gerekiyor ve bir diğerrinin ifadesiyle "dönme ortamı yaratılmadı" deniyor.(20)

Bunlara göre en önemli sorunlardan biri mültecilerin yurda dönüş ortamını hazırlamaktır, sol bu konuya önem vermelidir. Yurda neden dönecekler diye sormamız gerekiyor. Eğer mücadele için ise, bunun için Cem Karaca gibi pasaport istemeleri gerekmiyor devrimcilerin. Mücadelenin öne çıkardığı görevleri düşünenler, birtakım fedakarlıkları göze alıp bu görevleri omuzlamaya koşarlardı. Ama onlar omuzlarına yük istemiyorlar, omuzlarda karşılanmak istiyorlar ve bu gidişle de hep bekleyeceklerdir.

Şu anda bu mültecilerin hemen hepsi yurtdışındaki konumlarıyla mücadelenin dışında ve gerektiğinde yararlı olamaz durumdadırlar. Ki böyle bir durum olmasa, zaten dönmek durumu olmaz. Bugün yurtdışında devrimci mücadelenin yüklediği görevleri omuzlamış insanlar da vardır ve bunların ülkeye dönmek, orada kalmak diye bir sorunları yoktur. Esas sorunu olanlar, orada herhangi bir özel görevle bulunmayan, salt 12 EylülPün baskı-terörüyle veya bunun psikolojik baskılanmasıyla yurtdışına çıkmış olanlardır. Gerek Taner Akçam'ın gerekse Mihri Belli'nin söyledikleri onların hangi psikoloji içinde olduklarını çok iyi ortaya koymaktadır.(21) Tabii kaçınılmaz olarak birçoğu yozlaşmış, Avrupa'da çeşitli anti-Marksist akımların etkisi altına girmiş, ülkedeki mücadeleye ilişkin herhangi bir kaygı taşımayan insanlar durumuna düşmüşlerdir. Bu konumları sürdükçe daha da kötü durumlara düşeceklerini söylemek

kahinlik olmaz. Onlar için tek kurtuluş, ülkedeki mücadeledir ve bu mücadele kimseden pasaport sormuyor.

Bunun dışında 12 Eylül her yenilgi döneminde olduğu gibi, ideolojik-siyasi inkarları körüklemiş, burjuva idealist görüşler yaygınlaşmıştır. Kişisel düzeyde de dikkate alınması gereken bir konu olmasına karşın, bu yenilginin sonuçları ideolojik-siyasi anlamda asıl etkisini siyasi gruplar üzerinde göstermiştir.

12 Eylül'ün hemen sonrası oldukça etkili duruma gelen ve açıktan savunulan "sivil toplumcu" anlayış ve ideolojiler bir süre sonra mücadelenin etkisiyle etkisini kaybetmiş gibi görünse de, yenilgi ortamının yarattığı tüm burjuva ideolojileri gibi "sivil toplumculuk" da örtülü olarak çeşitli siyasal grupların ideolojik çizgilerine sızmış ve yerleşmiştir. Bunun en büyük etkisi de, tüm solda birdenbire ortaya çıkan "demokrasi" havariliği ve "burjuva hümanizmi" gibi ilginçliklerdir.

Sonuç olarak 12 Eylül emekçi sınıfların üzerinde koyu bir baskı-terör dönemi olarak tarihe geçmiştir ve bu dönem halen sürmektedir. Tüm devrimcilerin görevi; bu baskı ve terör döneminin yarattığı kurum ve düzenlemeleri emekçi halkın çıkarları doğrultusunda düzeltmek, ortadan kaldırmaya çalışmaktır. Emekçi halk bu yönde eğitilmeli, mücadeleye seferber edilmelidir.

Diğer bir görev de, 12 Eylül öncesi ve sonrası mücadele kaçını teori ve pratikleriyle emekçi halkı oligarşinin baskı ve terörüne teslim edenlerin teşhir edilmesi, halktan tecrit edilmeleridir. Önümüzdeki süreçte bu görevleri yüklenmemiz gerekiyor.

- (1) Devrimci Sol iddianame, İst. sky, kom. askeri savcılığı, 12 Ağustos 1981, syf.128-136
- (2) TKP, TKP işçinin Sesi, TKP Devrimci Kanat, iddianame, İst. sky. kom. ask. savcılığı, 1982, syf .85-89
- (3) Agk
- (4) Agk
- (5) Agk
- (6) Agk
- (7) "Sol'un Üç Kaçak Lideri Hesaplaştı", Milliyet, 30.7.1982
- (8) "Gündem Sorunu", Mayıs Dergisi, Haziran 1987, syf .3
- (9) Milliyet, 16 Mayıs'87
- (10) Buraya kadar verdiğimiz tüm örneklerde aynı tema işleniyor. Hemen hepsi de anti-faşist mücadeleyi emperyalizm ve oligarşinin oyununa gelmek, bu mücadelede kanını-canını verenleri de emperyalizm ve oligarşinin aleti olarak değerlendirenler. Bu noktada üslubumuzdan şikayetçi olanlara sormak istiyoruz: Başta H. Kutlu ve B. Boran olmak üzere mücadeleye ve bu uğurda canını-kanını veren devrimcilere, bu şekilde saldıranlara, küfredenlere ne denilmesi gerekiyor? Bu yapılanların, üstlenilen rolün siyasi literatürde bir adı vardır ve o adı koymak gerekir. Bu seferlik bu adı koyma işini üslubumuzu eleştirenlere bırakıyoruz. Yalnız, bu işi yaparken "yaşlılık" veya "utkan gelenek" gibi gerekçelerin ardına sığınılma sın. Plehanov da çok yaşlıydı; Alman KP bugün TKP gibilerinin kafalarında yarat tıklarından çok daha gerçek ve köklü bir "mücadele geçmişi"ne sahipti. Ancak tüm bunlar ne Plehanov'u, ne de AKP'ni kurtarabildi.
- (11) TKP'nin 83. kongresinde H. Kutlu'nun konuşmasından.
- (12) Emekçi halka karşı sivil güçlerle saldırı ve teslim olma politikası egemen sınıfların her zaman kullandıkları bir yöntemdir. Bu yöntem ülkenin somut durumuna

göre değişik biçimlenebilir. Örneğin, 1905 devrimi öncesi Rusya'sının çok daha farklı koşullarında ve değişik bir biçimde ortaya çıkan "Kara Yüzlerle ilgili RSDİP 3. kongre kararları, ML olduğunu iddia edenler için önemli dersler içerir: "... Hükümetin (...) Kara Yüzler denilenleri örgütlemekle ve halkın genel olarak gerici, bilinçsiz ya da ırkçı, ya da dinsel düşmanlıklarla gözü dönmüş unsurlarını devrime karşı kışkırtmakta olduğunu gözönünde bulunduran RSDİP 3. kongresi, partinin bütün örgütlerini (...) Kara Yüzler'in ve genel olarak hükümetin yönettiği bütün gerici unsurlara karşı silahlı direnmeyi örgütlendirmeye çağırıyor." (Lenin, İki Taktik) (abç)

Reformistlerin provokasyon gözlükleriyle bakarsak, 1905 devrimi öncesi Bolşevikler de oyuna gelmişlerdir, çünkü onlar da 1903'te yeniliyor.

- (13) Bu konuda en açık ve yüzsüz davrananlardan biri TKP'dir. Ve en detay noktalara kadar sinsice hesaplar yapmakta, politikalar çizmektedir. Yukarıda alıntılar yaptığimiz "politik durum ve TKP'nin tutumu" başlıklı 1982 tarihli yazıda şunlar söylüyor: "*Karşı-devrimci öz taşıyan terörist eylemlerde bulunanları, uğradıkları bu baskıdan ötürü kahramanlaştıran, onları öne çıkaracak bir ajitasyon, işçi sınıfının bilincini bulandırır. Bu nedenle onlara karşı uygulanan insanlık dışı yöntemlerle (idam, işkence, insan avı...) karşı çıkmalı ama, tek tek kişiler kampanya konusu yapılmamalıdır.*" (abç) (TKP, TKP/İ. Sesi, TKP Devrimci Kanat, iddianame, syf.37)

Evet TKP 71'den çok "özlü" dersler çıkarmış ve 12 Eylül'ün hemen ertesinde '81'in ilk aylarında 12 Eylül'e karşı direnenleri "karşı-devrimci öz taşıyan eylemlerle suçluyor ve gelecekte başına bela olmaması için saflarında bir kemikleşme yaratmak istiyor, halka bu konuda olumsuz (kendisi için olumlu) mesajlar yolluyor.

- (14) Görüş, Temmuz'87, s.8
(15) Çağdaş Yol, Temmuz '87, s.6-7
(16) Gelenek, Temmuz, Ağustos '87, syf.47
(17) Reformist TKP, TİP vb. taraftarları 12 Eylül zindanlarında utanmazca teslimiyet politikası izlerken ve direniş mevsisinde "Bağımsız" denen apolitik-yılgın unsurlarla birlikte yaşarken, yayın organlarında, radyolarında "Yoldaşlarımız cezaevlerinde direniyor" diye nara atıp, direniş güçlerinin büyük özveri ile yürüttüğü mücadeleye sahip çıkılmak istendiği hafızalardan silinmeyecektir. Kuşkusuz sadece TKP'ye çok karşı olan ama özde onunla pek farkı olmayanlar da var. Yeri geldiğinde onlar da anlatılacaktır.
Direnen devrimciler her yerde olduğu gibi, cezaevlerinde de mücadelenin sürdürdüğü mesajını vermişlerdir. Direnişin olmadığı yerlerden de mesajlar çıkmıştır tabii ki. Ama bu mesajlar ezilmişliğin, yenikliğin, yılgınlık yayan mesajlarıdır. Kimlerin direniş, kimlerin yılgınlık mesajları verdiği bugün biliniyor artık.
(18) Gerek Yarın dergisinin Haziran '87 sayısındaki "Van Cinayeti ve Faşizmin He sapları" yazısı, gerekse Gün dergisinin Şubat '87 sayısındaki "Mücadele Söylen tilerinin Ardında Yatanlar" yazısı, bu provokasyon mantığının sergilendiği örnek lerdir. Her iki yazıda da oligarşinin provokasyonlarına gelinmemesi çağrısı yapılmakta, ortaya çıkan sorunlar karşısında mücadele değil, sessizlik, uslu durmak, oyuna gelmemek önerilmektedir.
(19) Görüş, Temmuz'87
(20) Ahmet Kaçmaz, Görüş, Temmuz '87, syf.7
(21) Yeni Gündem, syf.62, Taner Akçamla röportajı

DEVRİMCİ MÜCADELE VE ANTI-FAŞİST MÜCADELE

"Ellerinden geleni yaptıkları halde gericiliğin direnmesi, burjuvazinin ihaneti ve yığınların bilinçsizliği yüzünden çabaları boşa gidecek olursa, proletaryanın temsilcilerini kimse suçlayamayacaktır. Ama eğer sosyal demokrasi kazanmaktan korktuğu için, burjuvazinin yüz çevirmesi kaygısıyla hareket ettiği için demokratik devrimin devrimci enerjisini azaltacak olursa ve devrimci ateşi söndürecek olursa, herkes ve her şeyden önce de sınıf bilincindeki proletarya kendisini suçlayacaktır."

(Lenin, İki Taktik)

70'li yıllarda, o güne kadar Türkiye soluna hakim olan reformist geleneğin aşılması ve sınıf mücadelesinin yeni bir nitelik kazanmasından bu yana, Türkiye devrimci hareketi iki önemli yenilgi süreci yaşamıştır. Sonrasındaki gelişmeler üzerinde önemli etkilerde bulunan bu kesitler, sol yelpazede kaçınılmaz olarak geçmiş tartışmaları gündeme getirmiş, bu merkezde süren bir ideolojik mücadele belirli bir süre etkinliğini korumuştur.

Bu esasen solun gelecek mücadelelere daha etkin bir şekilde hazırlanması ve geçmiş pratiği hakkında halka hesap vermesidir. Ama ne yazık ki, bugün 12 Eylül öncesi sürece ilişkin ortaya atılan birçok görüş, böyle bir sorumluluktan uzak, halka ve devrimcilere hesap sorma mantığıyla ortaya sürülmektedir.

Sorumluluk duyanların zaten bunca yıl beklemek diye bir sorunları olmamıştır. Bunlar; inkarcılığın, yurtdışına taşınmaların, yılgınlığın revaçta olduğu, halka ve kendine güvensizliğin, "bu dönemde mücadele edilmez", "başaramayız", "geri çekilme" teorilerinin yapıldığı yıllarda, bir yandan geçmiş mücadelelerini değerlendirip, hata ve sevaplarıyla halka açıklarken, diğer yandan çıkarılan dersler ışığında azgın baskı ve teröre rağmen tutsaklık, işkence ve ölümler pahasına mücadeleyi sürdürmeye, kitleleri yeniden harekete geçirmeye çalışmışlardır.

Bugün ortaya sürülen görüşlerin çoğunda ilk göze çarpan böyle bir sorumluluk ve anlayıştan tamamen uzak olmalarıdır. Ne tesadüf ki, 12 Eylül başlarında kaçış teorilerini üretenler de, 12 Eylül öncesi savundukları mücadele taktikleri pratikte iflas etmiş olanlar da yine bunlardır. Her şeyden önce kendi pratiklerini önlerine koyup halka sonuçlarını açıklamaları gerekirken,

hiç değilse bu konuda bir çaba göstermeleri gerekirken, resmi tezlerle uyum içinde olanlar bir süreci ve o sürece damgasını vuranları karalıyor, ya da yok sayıyorlar. Kitlelerin yavaş yavaş politize olmaya başladığı sırada geçmiş değerlendirmesi adına, adeta devrimci demokrat kamuoyunun hedefi bulan-dırılmaya ve kaos ortamı yaratılmaya çalışılıyor.

Kimilerince, değerlendirme, inkarcılık ile karıştırılıyor. Kendileri gibi geçmişini inkar etmeyenleri eleştiriyorlar. Kuşkusuz bazılarının geçmişini inkar etmesi gerekiyor. Ama bu olumlu bir inkar olduğunda bir anlam ifade eder. Oysa inkarcılık kendisiyle birlikte her şeyi inkar etmek, ya da 12 Eylül'ün yarattığı sağcılaşma ve pasifikasyonun katalizörlüğünde daha çok batağa saplanmak şeklinde karşımıza çıkıyor.

Kimileri, geçmiş, "öncü" teorilerinin, "küçük burjuva maceracılığının" iflasıdır diyor. Ve "biz demiştik", "uyarmıştık" bilmişlikleri ile devam ederek defalarca iflas etmiş "bilmişliklerine" rağmen, bir türlü vazgeçemedikleri akıl hocalığını sürdürmenin meşru hakları olduğunu ispata çalışıyorlar.

Bütün bunlar biraz yakından irdelendiğinde görülecektir ki, 12 Eylül öncesine karşı açıkça ve içten içe bir nefret dile getirilmekten, değerlendirme adına bu tarihsel kesitin üzerinden atlanmaktan, yok sayılması gerektiğini ispata çalışmaktan başka bir şey yapılmamaktadır. Yani kısaca, geçmişte sınıf mücadelesi karşısında sergilenen sorumsuzluk, yine sorumsuzlukla yargılanmaya çalışılıyor.

Örneğin bir kuşaklar teorisi yaratılmaya çalışılıyor. '68 kuşağı deniyor, '77 kuşağı deniyor, '87 kuşağı öngörülüyor. Bir yandan bunların üzerine sosyal, siyasal çözümlerler getiriliyor, diğer yandan, bunlar arasında duygusal, psikolojik bağlar dışında bir ilişki olmadığı savunuluyor. '68 kuşağından kısmen sempati ile söz edilirken, '77 kuşağı günah keçisi ilan ediliyor ve '87 kuşağının antipati temelinde şekilleneceği varsayılıyor. Zaten şemayı kurunca dilediğini yok etmek son derece kolaylaşıyor. Sonra iş kimin nasıl ezilip yok olduğunu anlatmaya kalıyor. Teoriyi yapanın neden yaşadığına ise her ne hikmetse hiç değinilmiyor. Aslında "geleneği" ortaya çıkarmak, teorisini yapmak adına tam bir ilkelik sergileniyor. Şöyle doğdu, böyle yaşadı, böyle öldü, ruhuna fatiha... Ama teoriyi yapan yaşıyor, ona kulak verin... İşte "gelecek" in geçmiş değerlendirmesinin en özlü ifadesi budur.

Mücadeleyi ve mücadelenin ortaya koyduğu gerçekleri çarpıtarak ya da inkar ederek gerçeklerden yakayı kurtarmaya çalışanların bir yere varamayacakları açıktır. Sadece kendi siyasi çıkmazlarını derinleştirebilirler. Ancak bu onlara karşı mücadelenin gereksiz olduğu anlamına gelmez.

Bugün 12 Eylül öncesine karşı kötöleme kampanyası açanların başında oligarşi geliyor. Bunu anlamak zor değil. 12 Eylül öncesi emekçi kitlelerin politizasyonu ve sınıf mücadelesi ülkemiz tarihinde görülmemiş boyutlara çıkmış, milli kriz alabildiğine derinleşmiş, egemen sınıf iktidarı tüm kurumlarla tam bir dejenerasyona uğratmıştır.

Peki oportünizme ve revizyonizme ne oluyor? Statükonun bozulması, sınıf mücadelesinin şiddetlenmesi onların da pek hoşuna gitmeyen şeylerdir. Ayrıca 12 Eylül öncesi sınıflar mücadelesi bu politikanın tam bir iflasını sergilemiştir. Ucuz suçlamalarla bu dönemin üstünden atlamalarının ve '69'lu,

70'li yıllarda sonuçlanmış tartışmaları yeniden piyasaya sürmelerinin altında yatan gerçek budur.

Kendilerine sol yelpazede yeni yer arayanlara gelince, bunlar zaten kendilerinden önce her şeyi yanlış göstermek durumundadır.

Burada sorunumuz geçmişin övgüsünü yapmak değildir. Gerçekleri bir kez daha vurgulamak, bugünün görevlerine ışık tutucu tarzda, geçmiş mücadelenin ayırt edici özelliklerini ortaya koymaktır. Özellikle süreci çarpıtanların, böyle bir süreç yaşanmamış gibi davranarak birikimi yadsıyanların dikkatini çekmek, sağlıklı bir tartışma platformunun yaratılmasına hizmet etmektir.

Tarihsel gerçekleri çarpıtmak, yok saymak, kimseye bir yarar sağlamaz. Bunun üzerine oturtulan siyasi taktiklerin ne halka, ne de kendine yararı olur. Herkes öncelikle kendi pratiğini değerlendirmeli, başkalarını öne sürerek sorumluluktan kurtulma sevdasından vazgeçmelidir. Hata ve eksiklikleri örtmek, saklamak yerine açıkça gözler önüne sermek, bunların üzerine cesaretilice gitmek ve özeleştirici silahını elden bırakmamak; kendine ve halkına güvenen herkesin uygulaması gereken yöntem budur.

YÖNTEM ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

"Marksizm, bizi sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut özelliklerini en doğru, aslına en uygun ve objektif olarak doğrulanabilir, denetlenebilir, bir hesabını yapmaya zorunlu kılar. Biz Bolşevikler, bu kurala, bilimsel temele dayanan bir siyaset bakımından mutlaka zorunlu olan bu kurala, her zaman sadık kalmak zorundayız." (Lenin, Nisan Tezleri)

Eğer tarihsel olaylara doğru bir yaklaşımda bulunmak istiyorsak, kullanacağımız yöntem yine budur. Bilimsel yöntem, yer, zaman ve koşulların hesaba katılmadığı koşulları reddeder. Aksi yaklaşımla ortaya konulacak görüşler, olaylar ve olgular karmaşıklıktan, eklektiklikten, saçma sapanlık ve rastlantılar yığını olmaktan kendini sakınamayacaktır.

Görünüşte kimse diyalektik materyalist yöntemi reddetmemekle beraber, pratikte materyalizm yerine idealizmin, diyalektik yerine metafiziğin uygulandığı; burjuva dünya görüşün egemen olduğu toplumlarda bolca görülür. Sınıflar mücadelesinin çıkarları yerine, dar, pragmatik grup çıkarları ön plana geçirildiğinde ise bu başvurulması kaçınılmaz bir ikiyüzlülük olmaktadır.

Bu nedenledir ki, sık sık yöntem sorunu üzerinde durmak gerekiyor.

Bugün bu her zamankinden daha çok önem taşımaktadır.

12 Eylül yönetimi bir yandan sivil hareketi zor yoluyla sindirme ve fiziki tasfiye etmeyi sürdürürken, diğer yandan ideolojik saldırılara da özel önem vermiş, giderek genişleyen şekilde sınıf mücadelesini yanlış yollara kanaliz edecek düşünce tohumları ekmıştır. Yoğun baskı ve katliamlarla yürüyen "barış ve kardeşlik" demagojisi bunun en çarpıcı örneğidir. Bu demagoji en geri halk kitlelerinden, en bilinçli kesime kadar çeşitli dozlarla etkisini göstermiştir. Onca hayal kırıklığına rağmen bugün hala yasallıktan, barış ve kardeşlikten söz edenlerin varlığı bu tahribatın derinliğini gösterir. Bu tahribatı en aza indirmek, ancak ona karşı kararlı bir mücadele vermekle mümkündür. Yaşanan yenilgi yılları, hemen daima felsefi bozgun yılları olmuştur. Küçük burjuva saflarda yeniden keşfedilen felsefi idealizm; inkarcılık, düşünsel

tahribat, suskunluk ve yasakların hakim olduğu yıllarda içten içe sistemleşmiş, kurumlaşmış, ilk fırsatta "Marksizmi savunma" bayrağı altında piyasaya sürülmüştür. Ortaya sürülen yeni buluşların, teorik düşlerin altında bu bozgunu görmek zor değildir ve bunların hepsi sonuçta yığınlara hedef şaşırtmak, devrimci mücadele isteklerini köreltmek, ortalığı bulandırmak noktasında birleşmektedir.

Somut pratik görevler somut koşullarda belirlenir. Bu akıldan çıkarıldığında, geçmişte izlenen şu veya bu politikalarla ilgili somut koşulları dikkate almadan yapılacak her tespit içi boş bir laf yığını olmaktan öteye gitmeyecektir.

Çünkü objektif olguların, yığınların ve sınıfların talep ve hareket biçimlerinin yerini niyetler alacaktır. Ele alınan süreçte, çelişkinin pratikteki görünümü nedir? Politik platformda ifadesini nasıl bulmaktadır, çatışmalar hangi merkezde odaklaşmaktadır. Bu merkezde yoğunlaşan mücadelede, kim nasıl bir tutum takınmakta, neden buna gerek duymaktadır? Öncelikle cevap aranması gereken sorular bunlardır.

Geçmiş politikalar böyle kendi nesnelliği içerisinde ortaya konulduğunda, sorunun sanıldığı kadar karmaşık olmadığı görülecektir. Bugün kötöleme kampanyasını sürdürenlerin yüzlerce sayfalık yazılarına rağmen, devrimcilerle yönelik saldırıların da birkaç cümlede ifadesini bulduğu anlaşılabilecektir. Ortaya atılan eleştirilerde kısaca "Niçin halkın önüne devrimci bir politika, devrimci bir alternatif koydunuz? Niçin halkı umutsuzluk ve şaşkınlık içinde burjuva fraksiyonların birinden diğerine koşturarak alıkoymaya çalıştınız? Son derece ağır bedelleri ödemeyi gerektiren kitleleri faşizme teslim etme ve can güvenliği talebine niçin sahip çıktınız?" denilmek istenmekte, gelecekte yine aynı sorumsuz davranışlar için meşru zemin oluşturulmaktadır.

Kuşkusuz ki, bunun ilk şartı, geçmişi bugüne bakarak yargılama hastalığından kurtulup kendi koşulları içinde ele almak ise, ikinci şartı da, o tarihsel dönemin nesnel ve öznel şartlarını yeterli ölçüde kavramış olmaktır. Bu ise çok yönlü ve özellikle içten bir gözlemleri gerektirir. Yani o dönemin sınıflar mücadelesi pratiği içinde yer almış olmayı gerektirir. Pratikten kopuk üretilen teori, görünüşteki tüm tumturaklılığına rağmen önemsiz bir teoridir. Soyut, içi boş bir laf yığıdır. Kimileri bu anlayışı, ideoloji düşmanlığı gibi ucuz suçlamalarla mahkum etmeye çalışsa da, tersine anlatılmak istenen ideolojiye karşı saygı ve sorumluluğun gereğidir. Devrimci teori ve yöntemler bilinmek isteniyorsa, devrim eylemine katılmak gerekir. Yoksa örnek gösterilen "Birikim" vb. gibi, nereye varılacağı açıktır. Böyleleri gözler önünde süren savaşın hoş görülebilir bir açıklamasını yapmayı başarsa bile, devrimci pratiğin önünü aydınlatacak bir teori üretmekten, doğru taktik ve sloganlar ortaya koymaktan her zaman yoksun kalacaklardır. Çünkü nesnel olaylara yaklaşımda, ideoloji tek başına yeterli değildir. İdeolojinin prizmasından geçireceğimiz süreç hakkında edindiğimiz bilgiler objektif, sağlam bilgiler ise çok yönlü bilimsel bir gözleme dayanıyor ise, ancak o zaman sağlıklı bir tahlil yapmış ve geleceğe ilişkin saptamalara ulaşmışız demektir.

1975-1980 YILLARININ ÖZNEL, NESNEL KOŞULLARI NEDİR?

Biliriz ki, egemen sınıflar, halkı baskı altında tutmak için iki yol geliştir-

mistir. Birincisi, zor, şiddet, kan dökücülük, işkence vb.de ifadesini bulan açık terörün yöntemleri, ikincisi ise, yalan, dalkavukluk, ikiyüzlülük, sahte vaatler, sus payı, sadakalar ve işe yaramaz imtiyazlar vb. ile sınıf egemenliği ile sömürüyü gizleyerek, halkı iknayı esas alan yöntemlerdir.

Bunlardan birinden diğerine geçişler, ikisinin değişik zamanlarda kendine özgü bileşenler içinde uygulanması gündeme gelebilir. Bunu tayin eden, halk kitlelerinin mücadelesi ve egemen sınıfların içinde bulunduğu sosyal, siyasal ve ekonomik koşullardır.

Tek ilkesi daha çok kâr olan tekелci kapitalizm, ekonomik hayattaki tekelini siyasal hayatta da uygulamak, halk kitlelerini son sınırına kadar sömürebilmek için, daima birinci yöntemi kullanma eğilimindedir. Bu nedenle serbest rekabet döneminde rekabetin zorunlu bir sonucu olarak liberalizm ve demokratik ilkelerin yerini tekелci dönemde siyasal gericiлик ve faşizm eğilimleri almıştır. Tekелci kapitalizmin bu özlemi gerçekleştirmesine engel olan tek güç vardır artık: Halk kitlelerinin demokrasi bilinci, örgütlülüğü ve mücadelesi... Bugün bellibaşlı emperyalist kapitalist ülkeler de siyasal demokrasi yaşıyor ve daha ileri mevziler kazanabiliyorsa, bunun temel nedeni budur. Bu mücadele ve bilinç olgusu, burjuvaziye, krizin alabildiğine derinleştiği, taviz verme olanağının kalmadığı, halkı ikna gücünü yitirdiği koşullar olmadığı sürece birinci yöntemle başvurmaktan alıkoymaktadır. Yani ancak açık terör yöntemi, bir son çare ve zorunluluk olarak gündeme gelmektedir. Bizim gibi yeni sömürge ülkelere gelince, burjuva demokrasisini ikame edecek ve yaşatacak olan bu şartlardan hiçbirisi yoktur. Ülkedeki demokrasi bilinci ve güçleri zayıftır. Açık faşist dönemlere geçişte nispi demokratik hakların korunması için ciddi bir çabanın olmaması, halktan ciddi bir tepkinin gelmemesi bunun en bariz örneğidir. Egemen sınıflar, sürekli sosyal, siyasal ve ekonomik kriz hüküm sürdüğü için, sömürü çıkarlarını demokratik koşullarda sürdürebilecek durumda değildir. Mevcut sömürü ve baskı düzeni karşısında halk kitlelerinin memnuniyetsizliğini açık baskıcı yöntemlerle nötralize etmek zorundadır. Öyle ki, son derece gerici yasalar dahi bunun için yeterli olmaktadır. Resmi ağızlar, her ne kadar yasalardan söz etse de, genel olarak kendi belirlediği yasaların dışında yöntemlerle hükmünü sürdürmektedir. Yasadışı faşist gelenekler kurumlaştırılmış ve her şeyin üzerinde tutulmuştur. Yasa tanımazlığı egemen sınıflar kendileri için tartışılmaz bir kale sayagelmışlerdir.

Sömürge ülkelerin içinde bulunduğu bu koşullar demokrasi sorununu, anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimi ile çakıştırmıştır. Egemen sınıf iktidarını tasfiye edip halk demokrasisini kurmadan burjuva demokrasisi anlamında biçimsel bir demokrasiden söz etmek, bu ülkelerde sadece bir hayaldir.

Emperyalizm bu ülkelerde resmi baskı güçlerini (polis, istihbarat teşkilatı, ordu... vb) doğrudan denetim altında tutmaya ve bu işlevlerine göre örgütlendirip yönlendirmeye özel bir önem vermiştir. Ancak açık terörcü yöntemlerin her devletin niteliğini kısa sürede açığa çıkarması kaçınılmaz olduğundan, hem de faşizmin ayaklarını basacağı bir kitle tabanı zorunlu olduğundan, resmi güçler dışında yarıresmi ve gayriresmi milis örgütlenmeleri de geliştirmektedir. Hemen her yeni sömürge ülkede örnekleri görülen bu tür yapı-

lar, devletin niteliğinin kitlelerden gizlenmesinde ve sınıf mücadelesinin terörle bastırılmasında önemli işlevler görmüştür. Görünürde bağımsız, ama gerçekte devletin resmi güçleriyle iç içe hareket eden bu milisler ile yukarda yine Pentagon'a bağlı resmi militarist örgütlenme, sömürge ülkelerde egemen sınıflar iktidarı ve uygulanan faşist politikanın belkemiğini oluşturmaktadır. Çeşitli süreçlerde, bunlardan biri veya diğeri halka uygulanan baskı, terör ve sindirme politikasının uygulanmasında ön plana geçmektedir.

İşte 75-'80 dönemine damgasını vuran, egemen sınıflarca arenaya sürülen sivil faşist örgütlenmelerle olan çatışmalardır. Ülkemizde kökeni 1935-40'lı yıllara kadar varır. Sivil faşist örgütlenme, çeşitli safhalardan geçerek, '60'lı yılların sonlarına doğru MHP çatısı altında organize bir faşist kadro partisi haline dönüştürülmüş, 12 Mart'ta gelişmesi ve yetkinleşmesi için tüm olanakları sağlanarak resmi güçlerin çekilmesiyle ortaya çıkan boşluğu doldurmak üzere, arenaya sürülmüştür. Gelişen kitle muhalefetine kontrol altında tutulmasında, reformizm tercihi de gözardı edilmemekle beraber, sivil faşist terör, emekçi halka karşı uygulanan politikanın merkezi noktasını oluşturmuştur. Süreç esas olarak bu merkezde ele alınan geçici taktik manevralarla aşılmaya çalışılmıştır.

Egemen sınıfları böyle bir taktiğe iten, '60'lardan sonra giderek palazlanan işbirlikçi tekellerin, 27 Mayıs hareketinin getirdiği ortamı tamamen tasfiye etme, oligarşi içi çelişkileri kendi çıkarına yeniden düzenleme, karakteriyle tam bir uygunluk gösterecek şekilde ekonomik, sosyal ve siyasal düzenlemeleri gerçekleştirmek için başvurduğu 12 Mart darbesinin tamamlanmamış bir operasyon olarak kalması ve bunun yolaştığı sonuçlardır.

12 Mart darbesiyle yapılmak istenenlerin 12 Eylül programının hemen hemen aynısı olduğu bugün açık seçik ortaya çıkmış, kamuoyuna yansıyan belgelerle sabitleşmiştir.

Böylece 12 Mart'ta egemen sınıflar açısından birçok sorun geleceğe aktarılırken toplumsal mahalefet de kısa sürede kendini açığa vurmuştur. Bu durumda aynı politikada ısrar, kitlelerde zaten yoğun olarak oluşan resmi güçlere karşı antipatiyi derinleştirmekten, radikal dönüşümlerin gerekliliği bilincini geliştirmekten başka sonuç doğurmazdı. Yani egemen sınıflar, en istenmedik durumu elleriyle yaratmış olurlardı. Bu nedenle, resmi baskı aygıtının toplumsal muhalefetle karşı karşıya gelmesinin önlenmesi, onun dışında görünümlü bir terörle toplumsal muhalefetin bastırılması en uygun yol olarak belirmiştir.

Özet olarak 75-'80 sürecinde egemen sınıfların politikası kendi genişliği içinde iki merkezde odaklaşıyordu.

1) Esas olarak, terör, korku ve sindirmeyle toplumsal muhalefeti bastırarak, yukardan aşağı açık terörcü bir diktatörlüğe kitle tabanı yaratmak için sivil faşist hareketin devreye sokulması.

2) Buna rağmen gelişen sol potansiyelin kontrol altına alınması için bir emniyet sübabı olarak reformist görünümlü CHP'yi yedekte tutmak...

73 seçimlerine sol sloganlarla giren CHP, örgütsüz potansiyeli kendi potansiyelinde eritmesine rağmen 14 aylık hükümet döneminde bütün prestijini yitirdi. CHP ilk kez 70 mücadelesinin açığa çıkararak somut olarak gözler önü-

ne serdiği, halkın düzen değişikliği talebini istismar ediyordu. Fakat olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin yaşandığı bir ülkede bırakalım bu talebe cevap vermeyi, en sıradan sosyal demokrat uygulamaları bile gerçekleştiremeyeceği kısa sürede ortaya çıktı. İkinci kez iktidara gelişi ise, bundan çok daha farklı bir platformda gerçekleşecek, oligarşinin çıkarlarını savunmaktan başka bir misyonunun olmadığı çok daha açık bir şekilde gözler önüne serilecekti. Bu yıllar, faşist terörün halkı iyiden iyiye bezdirdiği, kitlenin can güvenliğinden başka bir şey düşünemez hale geldiği yıllardı. Öyle ki, halk adeta "CHP gelsin bizi faşistlerden kurtarsın da başka bir şey istemiyoruz" diyordu. Ama, CHP bu en masum talebe bile kulaklarını tıkamış, sivil sıkıyönetim uygulamaları, "anarşiye karşı istikrar tedbirleri, olağanüstü hal yasaları" vs. uygulamalarla, oligarşinin açık terörcü yönetim özlemine cevap veren ve onun altyapısını oluşturan bir program benimsemiştir. CHP'nin ortaya attığı bütün bu formülasyonlar, 12 Eylül yönetimince işlerliğe kavuşturulacaktı.

İlk yıllarda faşist terörün başlıca hedefi gençlikti. 70 mücadelesinin en yoğun bir şekilde gençlik saflarında potansiyel bulması ve bizim gibi ülkelerde gençliğin taşıdığı dinamizm ve faşist hareketin kadroya ihtiyaç duyması, bunun başlıca nedeniydi. Ama gençlik, geçmiş mücadeleden aldığı perspektifle, kendiliğinden ve dağınık da olsa, bu saldırılara militanca karşı koymaya çalışıyordu. Böylece sivil faşist güçlerle alt düzeyde başlayan çatışmalar, süreç içerisinde, resmi güçlerin de desteğiyle gençlik kesimini de aşarak toplumun her kesimini sarmaya başlamış, kitlesel bir karaktere bürünmüştür. Örgütlenmesini ilerlettiği oranda devrimcilerin iradi müdahalesinin de bu yaygınlaşmada önemli payı olmuştur.

74'teki CHP iktidarının peşinden devreye sokulan ve 78 sonlarına kadar süren I. ve II. MC iktidarı döneminde, faşist saldırılar iktidarın desteğinde tam bir tırmanışa geçmişti. Artık hayatın her alanı faşist saldırıların baş hedefiydi. Faşist işgal, üniversitelerden mahallelere, fabrikalara, köylere ve kentlere kadar uzanmıştı. Ancak bir yandan faşist saldırılar sürerken, diğer yandan halk buna karşı duyduğu tepki ile sola sempati besliyor, devrimciler pratik içinde yavaş da olsa faşist teröre karşı koyma konusunda yetkinleşiyor, örgütlenmelerini ilerletiyorlardı. Faşist hareket giderek kitle katliamlarına yöneldi. Ayrıca resmi güçlerle sivil faşist güçlerin baskıları da daha çok iç içe koordineli bir hal alıyordu. Özellikle resmi güçlerin açıktan devreye sokulması için son hazırlıkların yapıldığı 1980 yıllarında bu iç içelik kimseden saklanmadan, açıktan açığa uygulanıyordu. Maraş katliamında, resmi güçlerin katliamcıları bırakıp, halka ve devrimci güçlere karşı saldırıya geçmesi, Ordu-Fatsa operasyonları vb. bunun en bariz örnekleriydi.

Kitle katliamı ilk kez, gizli-açık, resmi-yarı resmi güçlerin katılımıyla gerçekleştirilen "1 Mayıs 77" katliamıydı. Bunu 16 Mart 78'de üniversite katliamı takip etti. 78 sonu ve 79 sonrası ise, tüm Anadolu çapında çok daha organize ve kapsamlı katliamlara sahne olacaktı. Sivas, Malatya, Maraş, Elazığ, Çorum gibi illerde gerçekleştirilen soykırımlarda yüzlerce insan katledildi.

Faşistlerin kitle katliamına yönelmesi, resmi güçlerin daha çok devreye girmesi, aynı zamanda egemen sınıfların sivil faşistler üzerine kurulu politika-sının süratle iflasa doğru gittiğini de gösteriyordu. Özellikle 78 sonları 79

başlarından itibaren, egemen sınıflar açısından ekonomik ve politik kriz alabildiğine derinleşmiş, halk kitlesinde memnuniyetsizlik ve sivil faşistlere karşı nefret yükselmiş, sürece daha iradi müdahalelerde bulunabilecek örgütlenmeler gerçekleştiren devrimci güçlerle sivil faşistler arasında çatışmalar yoğunlaşmıştı. Egemen sınıflar yönetemez duruma düşmüştü. Derinleşen egemen sınıflar arası çelişkinin politik platforma yansımaları sonucu düzen partileri uzlaşmamakta, hükümetler, koalisyonlar birbirini izlemekteydi. Ekonomi, tarihin en bunalımlı sürecine girmiş, işsizlik, yaşam koşullarının zorluğu ve hayat pahalılığı had safhaya çıkmıştı. Siyasi partiler ve parlamento iyice yıpranmış ve halkın gözünden düşmüştü. Emperyalizmin ve oligarşinin ekonomik çıkmazına çare olarak geliştirilen 24 Ocak Kararları'nı bu koşullarda uygulamak olanaksızdı. Ayrıca emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarları da militarist bir yönetimi zorunlu kılıyordu. Böylece 12 Eylülle oligarşi, militarizmin üstünde yükselen açık terörü, "yeni" bir politikayı devreye sokmuş bulunuyordu.

1975-1980 yılları düzene karşı halk muhalefetine de Türkiye tarihinde görülmemiş boyutlara çıktığı yıllardı. 70 mücadelesi emekçi halk için uyarıcı işlev görmüş, düzene karşı potansiyel memnuniyetsizlik, çeşitli biçimlerde kendini açığa vurmuştur. Emekçi kitlelerin ekonomik-demokratik mücadelelerinde belirgin bir yükselme vardır. "Doğu'da canlanan ulusal talepler, sosyalizmden önemli ölçüde etkilenen ve sürece denk düşen mücadele biçimlerini benimseyen örgütlenmeleri ortaya çıkarmıştır. Ancak soldaki dağınıklık ve sivil faşist terör bu potansiyeli sivil faşist harekete karşı sol bir potansiyel olarak şekillendirmiştir. Sivil faşist saldırılar yaygınlaştıkça, bu potansiyel de yaygınlaşmış, can güvenliği talebi halk kitlelerinin baş talebi haline gelmiştir. Özellikle oligarşinin böl-yönet mantığı gereği, sivil faşist saldırıların Alevi kesime yönelerek, Sünni kesimi faşist demagojiye açık hale getirmeye çalışması, Alevi kesimin bugün kitleler halinde sola ve devrimcilerle birliğe yönelmesi sonucunu doğurmuştur. (1)

Eğer bir politika belirlenirken, her şeyden önce, kendi dışında sınıfların durumu, ülke koşulları ve buna koşut çeşitli aşamalarda şekillenen egemen sınıfın politikalarını dikkate almak gerekiyor ise, 1975-80 yıllarında devrimcilerin mücadelesini değerlendirirken, öncelikle açık-seçik ortaya konulması gerekenler bunlardır.

Ama bu da tek başına yeterli değildir, halk güçlerinin, devrimci hareketin kendi iç durumunun da dikkate alınması, olmazsa olmaz bir koşuldur.

Soruna bu açıdan yaklaştığımızda karşı karşıya bulunduğumuz tablo ise, bir yandan zorlu yıllardaki mücadelenin politik kazanımları, teorik-pratik deney ve tecrübe birikimi, diğer yandan bir yenilgi sonrasında örgütsel anlamda yaşanabilecek en olumsuz koşulların birleşimidir.

Ülkemizde ilk olarak 1970'li yıllarda sol harekette egemen olan elli yıllık reformist gelenek aşılmış, sınıf mücadelesi doğru bir ideolojik-politik çizgiye kavuşmuştur. Kısa sürede pratikle doğruluğunu kanıtlayan bu çizgi, izlenecek yolun ne olduğunu da hiç kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde göstermiştir. Emekçi halkta, demokratik ve sol kesimde geniş bir potansiyel yaratan bu mücadele, 12 Mart sonrası Türkiye devrimci hareketinin ana kaynağı olmuştur.

Ancak hareket fiziki olarak yenilmiş, kadroları egemen güçlerce yok edil-

mistir. Geride kalanlar yenilginin kafalarda yarattığı bozgunla hareketin bittiği psikolojisine kapılmış, kimisi yeni arayışlar içerisine girmiş, kimisi yıllanmış oportünist-reformist tezleri yeniden keşfetmiş, kimisi ise daha sinsi ve tehlikeli bir yol seçerek geçmişini savunuyor görünümünü altında içten içe hareketin politik ideolojik görüşlerini uzun sürede tasfiyeye yönelmiştir. Gelinen nokta tam bir kaos ortamıdır. 70 mücadelesi nedir, ne değildir, bugün alacağı biçim vb. gibi tüm sorular ortada durmaktadır.

Örgütsel dağınıklık, tecrübeli-inisiyatifli kadroların yokluğu,sağlı sollu gruplaşmaları ve bölünmeleri de beraberinde getirmişti. Doğru devrimci çizgiye dıştan yönelen şiddetli saldırılar yanında, içten de teorinin dejenere edilmesi ve bulandırılması, işi daha da içinden çıkılmaz hale sokmuş; gizli tasfiyecilik, hareketin ve kitlelerin örgütlenmesi, anti- faşist mücadele, parti sorunu gibi hayati sorunları meçhul bir geleceğe ertelemiş, siyasi mücadeleyi örgütlemek yerine günlük işlerle vakit öldürme ve hareketin içindeki samimi militanları oyalama yolunu seçmişti.

Baştan beri potansiyelin yoğunlaştığı gençlik hareketi içinde yer alan devrimciler, tüm dezavantajlarına karşın, faşist saldırıları göğüslemek için, kitlelerin ekonomik-demokratik taleplerine sahip çıkmak için zorunlu olarak bir araya gelip politika saptamak ve kitlelerin mücadelesini yönlendirmek durumunda kaldılar. Bir yanda teorik siyasi kaos ve kargaşa vardı, diğer yanda alabildiğine geniş potansiyelin ileri götürülmesi ve dayatan mücadele...

78 sonlarına kadar sürece müdahale yerine kendiliğindencilik ve oportünizmin mücadeleyi örgütleme, devrimci teoriyi sağcılaştırma çabaları hüküm sürdü . Genç önderler ve militanlar, mücadele, öğrenme, kavrama ve kavratma sürecini beraber yaşayarak olumsuzlukları aşmak durumundaydı. Bunun başka yolu yoktu. Ya inkarcıların, dava kaçkınlarının peşine takılarak, gelişen devrimci hareketler, kitle eylemleri ve faşist saldırılar karşısında" provokasyon" edebiyatı yapıp kitlelerin sorunlarına uzak, dergi çıkartmaktan başka bir şey bilmeyen, mücadeleye ve halka yabancı bürokrat-tanzimat tipi aydınlar olacak, ya da cesaretle ileri atılıp, var olan devrim deneylerini Türkiye koşullarına göre değerlendirerek, parti-örgüt-ideolojik mücadele, sürece müdahale ve halka önderliği bizzat hayatın içinde zenginleştirerek öğrenecekti. Ancak 1978'den sonra doğru bir perspektifle örgütlenme ve mücadele ile bu konuda doğru adımlar atılabiliyordu.

Devrimci hareket yaygın bir kitleliliğe ve doğru bir taktiğe sahip olması- na karşın, siyasi arenada örgütlü olarak yer almasının gecikmesi ve baskı koşullarının sürdüğü ortamda, ideolojik ayrışma ve netleşmenin yaşandığı koşullarda kitlelerin somut taleplerine sahip çıkarak ileri atılmak devrimci görevdi...

Parti niteliğinde veya o düzeyde bir örgütlülüğe sahip olmamak, birçok olumsuzluğu ve eksikliği beraberinde getiriyordu. 78'lerde önemli bir sıçramanın yapılması da henüz yeterli örgütlülüğe kavuşmak anlamına gelmiyordu. Tüm bunlara karşın, faşizmin halkı teslim alma programını bozmak için mücadele etmek gerekiyordu. Hiçbir devrimci örgütlülük gökten zembille inmeyeceğine göre, bunun ana yolu genel olarak mücadele, örgütlenme, öğrenme prosedürünü takip etmektir.

Zamanla yarışmak gerekiyordu. Devrimci hareket süreci kendi denetimlerinde yönlendirmek için hızla ve cüretle ileri atılmak zorundaydı. Her devrimci örgütlenme, kendi nesnel ve öznel koşullarında mücadele içinde kendi evrimini tamamlamak zorundadır. Devrimci harekete de, anti-faşist mücadelenin sürecin temel halkasını teşkil ettiği koşullarda, bu evrimi gerçekleştirmek hayatın dayattığı görevdi.

İşte 1975-80 yılları üzerine kalem oynatılacaksa, "anti-faşist mücadele" halkası yakalanmadan yapılacak tespitlerin havanda su dövmekten öteye gitmeyeceği bilinmelidir.

Reformist sol da gençlik üzerine yığınla söz söylemesine karşın, tıpkı oligarşi gibi gençliğe güvensiz olup bolca nasihat edebiyatı yaparak gençliği küçümsemektedir.

Reformist sola göre, neredeyse her şeyi ve tek doğruyu artık nesli tükenmiş birkaç yorgun savaşçı bilebilir. Gençlik deneyisizdir, tecrübesizdir, maceraya açıktır vb. vb... nitelermeleri sıralayıp dururlar. Bu yorgun savaşçılar dünya devrimci hareketi üzerine de vaaz vermeyi çok sevmelerine karşın, bu devrimlerde en önemli rolü oynayan, yöneten, savaşan insanların yaş ortalamalarını söylemek, nedense hiç akıllarına gelmez...

Gençliğe yabancılaşmış yaşlılarımızın birazcık dinamizm, atılganlık ve mücadele ruhu almaları Türkiye devrimci hareketinin yararına olacaktır. Gençliğe yabancılaşmak ve onu horlamak, özünde değişimi kabul edememek ve statükoculuğu savunmaktan kaynaklanan bir düşünce yapısının sonucudur.

Genç kadrolara güvenmeyen devrimci hareketlerin geleceği yoktur... Kendilerini ne kadar çok bilgi görürlerse görsünler, şimdiye kadar olduğu gibi hayatın gerisinde kalmaya mahkumdurlar.

'70'lerde olduğu gibi, 1975-80 sürecine de geleneksel solun çok ürktüğü ve horladığı bu yeni kuşaklar damgasını vurmuştur.

Yorgun savaşçılar her nedense '80 sonrasını hiç sözkonusu etmemektedirler. Oysa dağlarda, sokaklarda, zindanlarda, idam sehpalarında, işkence-de, direnen, mücadele eden, ölen genç insanlar hiç tükenmedi. Mücadele hiç durmadı. Ama anlıyoruz. Yaşlılarımız gençlerle birlikte değillerdi. Neredeydiler ve ne yapıyorlardı acaba?

DOĞRU DEVRİMCİ TAKTİK VE OPORTÜNİZM

Emperyalizmin yeni sömürgesi olan ülkemizde, toplumsal sürecin kaçınılmaz doğrultusu, anti-emperyalist, anti-faşist, anti-oligarşik demokratik halk devrimidir. Hiçbir güç bu gelişimi engelleyemeyeceği gibi, bu sürecin üzerinden atlayarak toplumu daha ileri bir aşamaya getirmeyi başaramayacaktır.

Devrimciler bu amacı asla gözardı etmeden, somut gerçeklere dayanan bilimsel bir yöntemle tespit edilmiş, belirli bir stratejiden hareketle ve diyalektik bütünlük içinde, günün koşullarına uygun taktiklerle siyasi, ekonomik-demokratik ve ideolojik mücadeleyi örgütleyerek halkı bu doğrultuda seferber etmeye çalışırlar.

Bu taktiklerin doğru bir şekilde saptanması, sürece damgasını vuran öznel ve nesnel koşullarda halk kitlelerinin ön plana çıkan çelişkilerini objektif

ve kesin bir doğrulukla saptamayı gerektirir. Bir anlamda taktik, mevcut süreçte kitlelerin ön plana çıkan çelişkilerinin çözümü için uygulanabilecek bir programın tespit edilmesidir. Ancak böyle bir anlayışla emekçi halk bilinçlendirilerek politize edilebilir ve siyasi iktidara karşı yönlendirilebilir.

1975-80 yıllarında devrimci taktik, yukarıda belirlediğimiz koşulları dikkate almak, faşist teröre karşı caydırıcı ve kitleleri etki altına almasını engelleyici bir mücadeleyi ve bu mücadele içerisinde doğru devrimci teorinin çarpıtılmasına karşı ideolojik mücadele vererek kadrolaşmayı ve örgütlenmeyi sağlayarak partiyi yaratma görevini içermektedir...

Bu koşullarda, halkın can güvenliği talebini gözardı etmek, faşist saldırılara karşı mücadele etmemek, kitleleri faşizme teslim etmek ve onlardan tecrit olmak demek; sınıf mücadelesini reddetmek, kitlelerin taleplerinin tümünü kendiliğindenciliğe bırakmakla özdeşti. Nitekim bu görevden kaçanlar, ya birer birer kitlelerden tecrit olmuş, ya da yer yer ve zevahiri kurtarmak anlamında da olsa, bu savaşa girmekten başka yol olmadığını kabul etmek zorunda kalmıştır.

Kim ne derse desin, "sol"daki gerçek saflaşma da kendini bu ekseninde gösteriyordu. Pratikte resmi ve sivil faşist teröre karşı mücadele anlayışlarındaki farklılık dışında, ikinci, üçüncü dereceden meseleleri ön plana çıkaranlar, tartışmaları bu tür eksenslere çekmeye çalışanlar ya anti-faşist mücadeleden kaçışlarını ve taktiksizliklerini gizlemek isteyenler, ya da suni bölünmelerden çıkar umanlardı. Bu sübjektivizm, anti-faşist mücadelede önemli tahribatlara yolaçtı. Faşist terör karşısında önemli bir potansiyeli atıllaştırdı. Sol içi ilişkilerde dejenerasyon, çatışmalar veya gerçek birlikler yerine çıkar birliklerinin oluşmasına neden oldu. Bugün herkesçe tespit edilen "sol"un bunalımının başlangıcı (Bu bunalımı genele maletmek herkesi kendi gibi görme hastalığıdır. Aslında bunalım, oportünist-revizyonist sola aittir.) bu sübjektivizmin açığa çıktığı faşist teröre karşı oportünist politikaların (ya da politikasızlıkların) iflas ettiği 1978 sonrasına kadar dayanır. Her gün daha çok dayatan anti-faşist mücadele karşısında kaçacak yer bulamayan, politikaları iflas eden, kitleden tecrit olmaya başlayan oportünist sol da, bu çıkmazı aşmak için sol içi çatışmalara yönelmek başlıca yöntem olmuştu. Yanlışa yanlışa çözüm arandığı, gerçek çözümün doğru siyasi hat, doğru mücadele anlayışına yönelmekle olacağının anlaşılmak istenmemesi veya hala eski politikada körü körüne ısrar, bu çıkmazı giderek yozlaşma ve çöküşün eşiğine yaklaştırıyordu. 12 Eylül, bu konuda erken doğumun vesilesi oldu. Yoksa bugün tüm yönleriyle gözler önündeki bu bunalım, daha o günden kaçınılmaz hale gelmiştir. 12 Eylül öncesine bu saflarda duyulan antipatinin en önemli nedenlerinden biri, bu iflası tekrar yaşamaktan duyulan korkudur. Ama ne yazık ki, aynı anlayışlar bugün de değişmemiştir. Bu anlayışlarla bugüne ilişkin çizilen politikalar da kaçınılmaz olarak yeni iflaslar, yeni hayal kırıklıkları ve bunalımlar yaratacaktır.

Anti-faşist mücadelede sol güçlerin izlediği taktikler ve bu taktiklere yön veren anlayışlar en genelde iki başlık altında toplanabilir:

1- Ülkemizde burjuva anlamda bir demokrasinin varolduğu anlayışından hareketle, sivil faşist hareket ve devletin biçimi arasında nitelik farkı görenler,

2- Sivil faşist hareket, devletin niteliği ve egemen sınıfların merkezi politikası arasında bir çelişki görmeyenler, dolayısıyla halkın can güvenliği talebine doğrudan sahip çıkma ve bu doğrultuda bir politika izlemeye çalışırlar.

Reformist ve revizyonist anlayışlarca ileri sürülen birinci görüş:

Bunların halkın can güvenliği talebine sahip çıkma, bu doğrultuda bağımsız bir politika tespit etme diye bir sorunları olmamış; devletle faşist hareket arasında doğacak bir kapışmaya umut bağlamışlardır. Sivil faşist harekete karşı mücadeleden anladıkları tek şey, devleti faşist hareketin üzerine sevk edici yasal düzeyde ajitasyon ve propaganda yapmak, "masum öğrenci, emekçi ve devrimcileri" katleden faşistlere karşı halkın vicdanında nefret duyguları yaratmaya çalışmaktır. "Faşizme geçit yok" sloganlarıyla sorunu salt ajitasyon ve propaganda düzeyinde anti-MHP bir mücadeleyle indirgemekte ve CHP kuyrukçuluğunda ifadesini buluyordu bu görüş. CHP'nin halk için bile umut olmaktan kısa sürede çıkması, vurucu faşist kadroların bizzat devlet denetimindeki kamplarda eğitilmesi ve bunun kimseden gizlenmemesi, resmi ve faşist terörün son derece koordineli saldırıları, adeta görmezden geliniyor, gerçekler kavranmak istenmiyordu. Faşistlerin, devletin en üst yetkilileri tarafından "güvenlik kuvvetlerinin yardımcısı" ilan edilmesi bile bunun için yeterli olamıyordu, olamazdı da. Çünkü bir kez gerçekleri görmemek için yemin edilmişti. Revizyonizmin tek istikrarı her dönem bu yemine sadık kalmasıydı.(2)

Bunlara göre MHP'ye aynı yöntemle karşılık vermek provokasyona gelmekti "anarşizm"di... Resmi güçlere karşılık vermek ise, neredeyse karşı-devrimcilikle özdeş tutuluyordu. Yapılacak tek şey, faşist güçlerin saldırı hedefi seçtiği alanları boşaltmak, sivil faşistlerle resmi güçleri karşı karşıya bırakmaktı. Anti-faşist mücadelenin yoğun olduğu bu alanlardan bu kaçış, "İşçi sınıfına gitmek" sloganıyla perdeleniyordu. "İşçi sınıfı" diye diye, işçi sınıfının diğer halk güçleriyle dayanışması baltalanıyor, bu güçlerin devrimci potansiyeli yadsınıyordu. Faşist hareketin niçin bu alanları hedeflediği hiç düşünül-müyordu. Hiçbir direnme çabası gösterilmeden faşistlerin önu gönüllü olarak boşaltılıyordu adeta hedeflerine bir an önce varmaları isteniyordu.

Öz olarak bu politika karşısında emekçi halkın can güvenliği talebine çözüm aramak için bir burjuva fraksiyonundan diğerine koşmaktan ya da faşist terör karşısında teslim olup onun kontrolü altına girmekten başka çaresi yoktu. Kimi yılgınlıkla faşist hareketin etki alanına girerek onun demagogilerine angaje olacak, kimi reformizmde çare arayacak, kimi devlete umut bağlayacaktı. Kitlelere layık görülen şaşkınlık, umutsuzluk, karamsarlık ve teslimiyetti...

Revizyonizm, kitlelerin can güvenliğine gerçek anlamda sahip çıkan devrimci bir alternatif ortaya koymayı düşünmek bile istemiyordu. Şiddete dayalı mücadelenin dayatması, esasında onu da şaşkına çevirmişti. Devrimcilik adına, "işçi sınıfına gitmek" adına, burjuva fraksiyonlarının kanatları altına sığınma ve ondan medet umma anlayışı söz konusuydu. Anti-faşist çatışmalar yaygınlaştıkça, bu kişiliksiz anlayış daha ileri boyutlara ulaşacaktı. Çünkü sınıflar mücadelesinin en evrensel kuralı; ya zora karşı zorla, yasadışılığa karşı yasadışı mücadelelerle karşı koymak, ya da teslimiyetti... Bundan başka yol yoktu.

Şimdi hem faşist hareketle devletin bağlantısını, hem CHP'nin reformizm sahtekarlığını kitlelere göstermek ve kavranmasını sağlamak yerine aksini mesajlamakla, sivil faşist hareketin yolunu düzlemek ve oligarşinin merkezi politikasına hizmet etmekten başka bir şey yapılmadığı açık değil mi? Revizyonizm, ne kadar tersini iddia ederse etsin, 75-80 yıllarında izlediği politika objektif olarak tastamam bu amaca hizmet etmiştir. Bu ayıp, geçmişe karşı ucuz kötüleme kampanyalarıyla gizlenemez.

Bu politikanın iflas etmesi ve kitlelerden tecrit olması için o yıllarda fazla beklemek gerekmemiştir. Faşist hareketin saldırıları hayatın her alanına yayıldıkça, CHP'nin sahtekarlığı açığa çıktıkça ne işçi sınıfı demagojisiyle kaçacak yer kalmış (3), ne de CHP'nin anti-faşist güçler arasında yer aldığının inandırıcılığı kalmıştır. Revizyonist politika için sonuç: İflas, açmaz ve bunalımlardır...

İkinci başlık altında topladığımız sol güçlere gelince; bunlar 71'de "şiddetle karşı şiddet" temelinde bir mücadele bayrağı açan yapıların potansiyeli üzerinde yükselen güçlerdir.(4)

Faşist saldırılar önüne barikat kurulması ve giderek 80'li yıllara doğru faşist işgallerin kırılması, faşist hareketin teşhir edilmesi ve nihayet oligarşinin bu silahının ters teptirilmesinde bu güçlerin hepsinin payı vardı. Ancak bunların arasında oportünist anlayış ve taktikler geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Bu nedenle, bu cephede yer alanları da, kendi içinde, oportünist anlayış ve devrimci çizgi olmak üzere ikiye ayırmak gerekiyor.

Oportünizm, görünüşte kitlelerin can güvenliği talebine sahip çıkmayı savunuyor, faşist teröre karşı aktif bir mücadeleden yana olduğunu söylüyor, ancak pratikte kitlelerin kendiliğinden mücadelesinin peşinden sürüklenen pasif direniş çizgisinin ötesine geçemiyordu. Program ve plandan yoksun, sınıf mücadelesi genel karakterinden kopuk, günlük politikalar etrafında şekillenen bir mücadeleydi ortaya konan... Bu anlayışı giderek çeşitli biçimlerde teorileştiren bu yapılar anti-faşist mücadeleyi MHP'ye karşı günlük mücadele içine hapsedtiler. Her zaman güçlü olan egemen sınıfların işine gelen pasif savunma çizgisi, savaşın en ilkel kurallarını bile gözardı ediyordu. Böyle bir anlayışın faşist terörü caydıramayacağı, terörün kitleler üzerindeki psikolojik etkisini ortadan kaldıramayacağı, yaygın anti-faşist potansiyeli edilgenleştirip atıllaştıracağı açıktı. Faşistlerle çatışmalar kitleselleşip yaygınlaştıkça, onun ihtiyaçlarına cevap veremez duruma gelecekti. Kitlelerin hedefini muğlaklaştıracak, resmi sivil faşist güçler arasındaki koordinasyonu ve iç içeliği kavramalarını zorlaştıracaktı. Kısacası mücadelenin ileriye doğru her adımında, bu politikanın da çıkmaza girerek iflas etmesi kaçınılmazdı. Nitekim öyle de oldu. Özellikle faşist hareketin katliamlara yönelmesi ve resmi güçlerin kademe olarak devreye sokulması, bu saflarda da bunalımın başlangıcı oldu. Yeni arayışlar, ayrışmalar ve sol içi çatışmalara yönelmeler, sağa sola yalpalamalardan, revizyonist cepheye gönüllü yazılmaya varıncaya kadar, yeni konumlar belirlenmeye başlandı.

Devrimcilere gelince, tüm örgütsüzlüklerine rağmen, daha başlangıçtan itibaren, gücünü emperyalizm ve oligarşiden alan faşist teröre karşı mücadeleyi faşizme ve emperyalizme karşı, halka dayanan maddi bir güç çıkarma

anlayışıyla hareket ettiler. Sivil faşist harekete karşı mücadeleyi demokratik devrim mücadelesinden ayrı görmeyerek, aktif bir mücadele çizgisini hayata geçirmeye çalıştılar. Ancak bu anlayışa sahip olmalarına rağmen, 78'lere kadar saflarda var olan örgütsüzlük, ideolojik keşmekeş, kadrosuzluk, kendiliğindenci tarzda da olsa tüm ülkede faşist teröre karşı açılan aktif mücadele cephesinin örgütlü, iradi ve programlı mücadeleye dönüştürülmesini engelledi. Halkın can güvenliğini sağlarken, faşist hareketle oligarşi ve emperyalizm bağlantısını, MHP'nin oligarşiden bağımsız olmadığı bilincini halka vermek, bu doğrultuda halkı örgütlerken diğer ekonomik-demokratik ve politik taleplere de sahip çıkmayı ihmal etmeyerek ve tüm bunları siyasal iktidar mücadelesi doğrultusunda yönlendirecek zenginlikte bir programı hayata geçirecek örgütlenme ve kadrolara duyulan ihtiyaç her geçen gün kendini daha çok hissettiriyordu. 78'lerden sonra eksikliklerine rağmen, kendiliğindenciliğin aşılması, halkın temel talebine cevap verecek, sürece uygun örgütlenmeler yaratılarak, böyle bir programla hayata geçirilen mücadele ile, faşist harekete önemli darbeler indirildi. Manevra kabiliyeti daraltıldı. Halk kitlelerine umut ve moral verildi, kitlesellik hızla gelişti ve giderek oligarşinin sivil faşist hareket üzerine kurulu politikası geri tepmeye başladı. Oligarşi bundan doğan boşluğu doldurmak için resmi güçleri daha çok devreye sokmak zorunluluğu duydu. Bu defa iflas eden oligarşinin taktiği idi. Resmi güçler açıkça devreye girdikçe devletin sivil faşistlerle olan ilişkileri daha net açığa çıktı ve oligarşinin sağ ve sol demagojisi etkisizleşmeye başladı. Resmi devlet terörüne karşı gelişen mücadele, egemen sınıflar için daha büyük açmazları beraberinde getirecektir.

Bu mücadelede sivil faşist hareketle, devletin iç içeliği ve ayrılmazlığının tüm çabalara rağmen yeterince halka kavratılmaması, oligarşinin yedekte tuttuğu militarist güçleri devreye soktuğu, '80'li yıllardaki militarizmin sağ ve sol demagojisinin kısmen de olsa etkinlik kazanmasında önemli rol oynamıştır. 12 Eylül'ün can güvenliği talebine sahip çıkma demagojisi, sınıf mücadelesinin ivmesinin düşmesinde etkili olmuştur. Ama yazının başındaki, Lenin'den yaptığımız alıntının içeriğiyle soruna baktığımızda; halk 78 yılına kadar tüm eksikliklerine rağmen somut ve güncel talepleri uğruna yüksek bir enerji, coşku ve kararlılıkla mücadeleyi sürdüren, örgütlü ve iradi müdahale yıllarında halk yararına bu mücadelede, önemli siyasi sonuçlar elde eden ve yılgınlık, pasifizm, inkarcılık, mücadele kaçkınlığının revaçta olduğu '80'li yıllarda savaş alanını bir an bile terk etmeyen devrimcilerin değil, her dönem mücadeleden uzak durma, yalpalama ve kararsızlığı ile tanınanların yakasına sarılacaktır. Halk kendi talepleri uğruna kararlılıkla mücadele sürdürenleri sempati ve desteksiz bırakmamıştır. 78-80 yıllarında anti-faşist mücadele halka malolmuş, önemli bir deney birikimidir. Bugünün devrimci güçlere yüklediği görevleri doğru bir şekilde kavramak, bu sürecin üzerinden atlamakla değil, onun birikimlerine sahip çıkmakla mümkündür... Yorgun savaşçılarımız, Türkiye devrimci hareketi tarihinde dinamizm, atılganlık ve kendi özgücüne güveni getiren, 60 yıllık revizyonist geleneği yıkan, 20 yıllık en parlak ve görkemli tarihimizi unutturamayacak ve devrimci hareket geçmişten daha nitelikli ve güçlü biçimde gelişecektir.

- (1) 12 Mart sonrası halk kitlelerinin mücadelesindeki yükselişi kavramak, kitlelerde her zaman varolan düzene karşı memnuniyetsizlik potansiyeli ve bunun açığa çıkmasında 70'li yıllardaki devrimci mücadelenin oynadığı rol gözardı edilirse, mümkün değildir. Bunları veya bunlardan birini gözardı edecek her tespit, yüzeysellikten ve anti-bilimsellikten kurtulamayacaktır. Nitekim Gelenek'in 5. sayısında 77 kuşağı üzerine değerlendirme yapan yazar, birçok noktada düştüğü çıkmaza, bu noktada da düşmekten kurtulamamaktadır. Gelenek yazarlarına göre '68'lerden sonra sınıf mücadelesine müdahale eden ve 70'lere damgasını vuran gençlerin, sınıf bilincinin çok gerisinde olmalarına rağmen yaptıkları müdahaleyle halk kitlelerini derinden sarsmaları, geniş sempati ve "düzen değişikliği" talebi uyan dırmaları bir paradokstur. Bu gerçeğe dogmatik kafa yapılarının kavrayamayacağı bir durumdur. Çünkü paradoks gerçeğin kendisinde değil, değişen zaman ve koşullarla, dogmatik kafa yapılarının kavrayırsızlığı arasındadır. Bu nedenle yazar, "paradoks" çözümlemeye çalıştıkça, bilimsellikten daha çok uzaklaşıyor. Herkesi yüzeysellik ve teorik derinlikten yoksunlukla eleştirenler, kendi teorik derinliğinin çapını da ortaya koymuş oluyor. Çözümleme çok basit! "O güne dek du yulmamış, görülmemiş etki yaratan" gençler, halkın içinden gelen tahsilli, bilgili insanlar oldukları için, halkın duygularını harekete geçirme avantajları nedeniyle bu etkiyi yarattılar... (Her ne kadar bu belirleme yapılırken "nedenlerden biri" kaydı konmuşsa da, başka bir nedenden söz edilmediğine göre, tek belirleyici olarak ele alınmıştır.) Sorunu bu kadar basitleştiren Gelenek yazarı, herhalde şu soruların cevabını da düşünmüş olmalıdır: Sınıf mücadelesinde halkı bu denli etkileyen stratejik ve taktik görüşleri formüle edip pratiğe geçirenler, nasıl "sınıf bilincinin çok gerisinde" olabilir? TİP, MDD veya 60 yıllık TKP içindeki insanlar halkın içinden çıkmamış mıydı, aynı niteliklere sahip insanlar bu hareketlerde yer al mıyor muydu ki onlar böyle bir etkinin onda birini yıllar süren mücadeleleriyle ya ratamadılar? Yoksa bu gençlerle onların propagandasını yaptıkları şeyler arasın da bir fark mı vardı? Bunların hepsi de aynı niteliklerde insan malzemesine sahip olduklarına, aynı idealin propagandasını yaptıklarına göre, kerameti "bu gençlerin" kitlelere ulaşmada kullandıkları yöntem ve mücadele taktiklerinde aramak gerekmiyor mu? Sorular uzatılabilir. Ama sonuçta hepsinin cevabı tek cümlede ifadesini bulacaktır; Halk kitlelerinde düzene karşı varolan potansiyel memnuniyetsizlik ve bu memnuniyetsizliği açığa çıkarmakta uyarıcı işlev gören mücadele yöntemleri...
- (2) Bugün bu gerçekler, bizzat oligarşinin mahkemelerince tescil edilmiş ve kamuya sınırlı da olsa yansımış olmasına rağmen, üzerinde yükseldiği başlıca de magoji "sağ'a da sol'a da karşıyız" sloganı olan 12 Eylül döneminde faşist hareketin aklanması için her şeyin yapılmasına ve birçok faşist kadronun bugüne kadar görülmemiş ölçüde resmi kurumlarda istihdam edilmesine rağmen hala aynı yemine sadık kalanlara kuşkusuz kitleler layık oldukları değeri biçecektir.
- (3) Sınıflar mücadelesinin alabildiğine yükselen bir çizgide ilerlediği o dönemlerde yurtdışına taşınmak kuşkusuz sıradan bir demokrat için bile ayıplanan bir şey olurdu.
- (4) Bu potansiyel üstünde yükselen, ama sol fokocu bir anlayışı savunan grupların, kitlelerin taleplerine sahip çıkmak diye bir programları hiçbir zaman olmadığı için, bunlardan ayrı tutuyoruz. Bunların mücadelesinin değerlendirilmesi konumuzun dışında kalmaktadır.

TÜRKİYE-AET İLİŞKİLERİ: DEMOKRASİYE GEÇİŞİN Mİ, YOKSA EMPERYALİSTLERLE DAHA SIKI BÜTÜNLEŞMENİN Mİ YOLU AÇILIYOR?

Geçtiğimiz aylarda hükümetin, AET'ye tam üye olunması konusunda yaptığı başvuruyla birlikte, AET konusu kamuoyunda tekrar güncellik kazandı. Burjuvazinin çeşitli temsilcilerinden sol çevrelere kadar uzanan geniş bir yelpaze içinde farklı yaklaşımlar, beklentiler ortaya konuldu. Kimilerine göre AET üyeliği, ihracat ve serbest dolaşım kapılarını açacak, döviz bolluğu doğacak. Kimilerine göre de, "demokrasi"nin yolu açılmak zorunda kalacak ve daha hızlı biçimde "Avrupalı"laşacaktık!

Hükümetin attığı yeni adımla, yıllardır tartışılan üyelik konusunun tekrar gündeme gelişinin, kuşkusuz somut ve sürece ilişkin nedenleri var. Ekonomik ve siyasi olarak iki başlık altında toplayabileceğimiz bu nedenler; tarihsel gelişim ve egemen sınıfların nesnel durumuyla birlikte ele alınmalıdır. Yoksa nesnel temeline oturtmadan, güncel politikalar çerçevesinde gündeme gelen bir sorunmuş gibi değerlendirmekle, hiçbir şeyi açıklamış olmayız.

Egemen sınıfların AET üyeliği istemi, neden ve hangi koşullarda gündeme gelmişti? Bunun için biraz gerilere gidip gelişmelere başlangıç tarihinden itibaren değinmek gerekiyor.

Genel olarak 1947-49'lara kadar emperyalizme karşı siyasal bağımsızlığı koruyabilen Türkiye'de, bu dönemle birlikte palazlanarak tekelci nitelik kazanmaya başlayan sermaye güçlenir, emperyalizmle işbirlikçi karakterde bütünleşme ihtiyacı duyması (başka deyişle buna zorunlu kalmaları) ve özel olarak yaşanan konjonktürün de etkisiyle, emperyalistlerle bağımlılık ilişkilerini hızla geliştirmeye başlar. Ayrıca dış konjonktür açısından sürece paralel bir gelişme de; ABD emperyalizminin -sistemin başat gücü olarak- yeni pazarlara yerleşme, egemenlik ve sömürü alanlarını genişletme çabaları içinde bulunmasıdır. Bretton Woods Anlaşmasına bağlı olarak, IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası emperyalist kuruluşların ortaya çıkışı, Marshall ve Truman Doktrinleri, NATO'nun kuruluşu... bu politikaların somut-pratik sonuçları olarak ortaya çıkar. Bu politikalar gereği, Türkiye'ye "elini uzatan" emperyalizm, elinin boş kalmadığını görerek, hızla egemenlik ilişkilerini yerleştirmeye başlar. Artık Türkiye, emperyalizmin yeni-sömürgesi olma yolunda ilerlemektedir.

DP iktidarı döneminde, "Küçük Amerika" olma ve "her mahallede bir milyon yaratma" düşleriyle yukarıdan aşağıya çarpık kapitalistleşme hızla geliştirilir. Emperyalizmin sermaye ihracı ve teknolojisiyle her yeri kaplayan lüks tüketim mallarıyla, yaşam biçimi ve kültürel değerleriyle toplumun her hücre-sine nüfuz etmeye başlaması; halk kitlelerinin gözünü boyamaya yönelik sah-

te refah ve mutluluk tablolarıyla sürdürülür. Bu şekilde süren emperyalizme bağımlılığın ve yeni sömürgecilik ilişkilerinin doğal (zorunlu) ve mantıklı sonuçları ise, kısa sürede ortaya çıkmaya başlar. Egemen sınıflar, iç ve dış kaynak ihtiyacı başta olmak üzere, çeşitli açmazlarla karşılaştıkça, emperyalistlerle zorunlu olarak daha sıkı ilişki ve bütünleşmeye, onların dayattıkları programlara ayak uydurma yoluna girdiler. Bu doğrultuda gündeme gelen yeni adımlardan birisi de AET'ye üyelik için başvurulmasıdır.

Türkiye, AET'nin kuruluşundan iki yıl sonra (Yunanistan'ın başvurusunun hemen ardından), 31 Temmuz 1959'da üyelik için başvurur. Bunun ardından Türkiye ile AET arasında 12 Şubat 1963'te Ankara Anlaşması imzalanmış ve 1 Aralık 1964'te de yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilen amacı, *"Türkiye ekonomisinin gelişmesini, Türk halkının yaşam koşullarını ve iş bulma düzeyini dikkate alarak, tarafların ticari ve ekonomik ilişkilerini sürekli ve dengeli biçimde güçlendirmektir. Bu amaca ulaşılması için, AET ile gümrük birliğine ilke olarak (aşamalı) geçilmesi ve bu arada, Türkiye'nin ekonomik politikalarının AET'nin ekonomik politikalarına yakınlaştırılması öngörülmektedir. Türkiye hazırlık, geçiş ve son dönem olarak adlandırılan dönemlerin sonunda AET'ye tam üye olabilecektir."* (Türkiye Ekonomisi, Y. Kepenek, syf.334)

Ortaklık anlaşmasının bu maddelerini okuyan ve gerçeklerden yeterince bilgisi olmayan birisi, görüldüğü gibi, "Türkiye'yi çok seven yardımsever bir kuruluşla" karşı karşıya bulunduğumuzu sanabilecektir. Emperyalistlerin yaldızlı sözlerle söyleyerek Türkiye'ye dikte ettirdikleri ve işbirlikçi egemen sınıfların da, sevinçle, ellerini ovuşturarak karşıladıkları bu anlaşmanın sonuçlarını, emekçi halkımız en ağır biçimde hissedecek, bedeli onun sırtına yüklenecektir. Kısacası amaç maddesinde yer alanlar, emperyalistlerin Türkiye'de daha da yoğunlaştıracakları sömürünün gizlenmesine, halkımıza şirin gösterilmesine hizmet ediyordu.

Bu anlaşma, işbirlikçi egemen sınıflar açısından on yıllardır gündemde tuttıkları "Batılılaşma" kompleksini tatmin etme ve ekonomik olarak da kendilerini daha fazla sağlama alma noktasında oldukça sevindiriciydi. Dönemin başbakanı İ. İnönü'nün imza töreninde yaptığı konuşma (12 Eylül 1963), bu sevinçlerini ve verdikleri önemi göstermesi açısından oldukça ilginçtir: *"Beşeriyet tarihi boyunca zekasının vücuda getirdiği en cesur eser olan AET, hiç şüphe yok ki, dünyanın müstakbel nesillerine bırakılacak zengin miras olacaktır. Bugün Türkiye'yi ebediyyen Avrupa'ya bağlayacak olan anlaşmayı imzalamış bulunuyoruz. Bu birlik, tarihi ve coğrafi icaplardan doğmaktadır."* (Türkiye'nin Düzeni, D. Avcıoğlu)

Görüldüğü gibi çarpık-cılız bir kapitalizm üzerinde ayakta durmaya çalışan Türkiye işbirlikçi tekeli burjuvazisi, ülkeyi emperyalistlere peşkeş çekeceği ve birlikte sömürebilecekleri için tam bir bayram sevinci içindedir!..

'63 Anlaşmasının ardından, beklenildiği şekilde, hazırlık dönemi ancak uzatmalı biçimde tamamlanabilir. 10 Ocak 1973'te yürürlüğe giren **"Katma Protokol"** ise, geçiş dönemi koşullarını düzenlemekteydi. Katma protokole göre AET, Türkiye'den aldığı sınai mallara uyguladığı gümrük vergilerini tümüyle kaldırıyor, ancak pamuk ipliği, pamuklu dokuma ve (yün) halı üzerinde-

ki vergileri bu kuralın dışında tutuyordu ki, buradaki uygulama, AET tekellerinin Türkiye gibi ülkelerle anlaşmaya nasıl baktıklarını tipik biçimde sergilemektedir. Görünüşteki serbestlik, ancak kendi çıkarlarına hizmet ettiği ve azami kârlılığı sağladığı ölçüde ve ancak kendileri için serbestliktir. Türkiye'nin sınai ürünlerde, AET tekelleriyle rekabet koşulları bulunmadığı için, bu alanda gümrük vergilerinin tümünden kaldırılması kendilerine hiçbir zarar vermeyecek, tersine Türkiye pazarına daha fazla yerleşmelerini sağlayacaktır. Tekstil, gıda gibi emek-yoğun nitelikli ve Türkiye gibi ülkelerde -işbölümü gereği- görece gelişme olanağı bulabilen sanayi dallarında ise, vergilendirme ve kota sınırlamaları sürdürülerek, kendi tekellerinin zarar görmesi engellenebilmektedir. Ki mevcut ekonomik-siyasi eşitsizlik ve bağımlılık ilişkileri gereği, bu tablo hemen her alanda ortaya çıkmaktadır.

Katma protokol, AET emperyalizminin derinleşen krizi ve ortam sorunlarıyla birlikte, mevcut şekliyle bile "fazla masraflı" olmaya başladığı için, 1978'de askıya alınır. AET ülkelerinde yaşanan ekonomik krizin gittikçe boyutlanması; Türkiye'nin yıllardır gündemde tuttuğu üyelik talebinin sürekli geciktirilmesi ve genelde soğuk bakılmasında rol oynar. Mevcut anlaşma prosedürüne göre, ilişkilerin gittikçe sıklaştırılması ve engellerin azaltılması gerekirken, sürekli geciktirici yönde adımlar atılır ve yeni engeller çıkartılır. Örneğin daha önce 1980 başlarında, Türkiye'nin tam üyelik için başvuracağını açıkladığı bu dönemde, AET ülkeleri de TC vatandaşlarına "vize" uygulaması getirerek, ilişkileri daha da yokuşa sürmekten çekinmezler.

Ve nihayet, 12 Eylül dönemiyle sağlanan "istikrar" koşullarında -1987 Nisan'ında- kesin üyelik için tekrar başvurulur. Bu kez AET emperyalistlerinin yaklaşımı, geçmişe oranla ve görünüşte daha "sıcak"tır. ANAP hükümetinin tam üyelik başvurusunun, nedenleri ve zamanlaması konusunda ekonomik ve siyasi temelde yoğunlaşan etkenlerin rol oynadığını belirtmiştik. Ekonomik nedenler, yukarıda değinilen çarpık kapitalist gelişim ve emperyalizmle daha sıkı bütünleşme sürecinin ortaya çıkardığı somut ihtiyaçlar kapsamında gündeme gelirken, siyasi nedenler olarak da içerde bir kısım muhalefet güçlerini nötralize edebilmek ve "istikrar" görünümü yaratabilmek sayılabilir. Öte yandan, çeşitli güçlüklerle karşı karşıya bulunan işbirlikçi tekeldi burjuvazi, tüm isteklerinin ABD emperyalistlerince karşılanmadığının/karşılanmayacağını farkındadır. Kredi, yardım vb. çeşitli beklentiler noktasında ABD'den her istediğini elde edemeyişleri, oligarşiyi AET emperyalizmiyle daha fazla yakınlaşmaya itmektedir. AET'yi, bu noktada ABD ile ilişkilerde denge unsuru olarak değerlendirmek amacı da güdülmektedir. Nitekim ABD ile ilişkilerde birtakım güçlüklerle karşılaşıldığı bir süreçte üyelik başvurusunun gündeme getirilişi, bu olguyu da akla getiriyor.

Bunların dışında oligarşi, esas olarak da, 12 Eylülle sağlanan "istikrar" ortamını ve çeşitli avantajlarını yitirmeden, bu fırsatı değerlendirme anlayışıyla hareket etmiş ve başvuruyu yapmıştır. Çünkü AET ülkelerinin yıllardır gönlüsüz davranmalarındaki ve üyeliği geciktirmesindeki asıl etken; Türkiye'nin "güvenilirlik" ve "istikrar" durumudur. Türkiye "riskli" tanımından uzaklaştıkça, AET emperyalistleri için güvenilirliği artacak ve istedikleri gibi sömürebilecekleri ortam doğacaktır. Ama bir taraftan da Türkiye gibi ülkelerin genelde sü-

rekli milli kriz içinde bulunmaları; ve de kitleleri, ancak sürekli kılınan baskı-terör cenderesi içinde tutabilmesiyle "istikrarın" sağlanabilmekte oluşu, "güvenilir pazar" olma özelliklerini riske sokmaktadır.

Sorunun başka bir boyutu da, Türkiye gibi ülke ekonomilerinin, AET ile tam üyelik ve bütünleşme sürecini gerçekleştirebilmek için, AET tekellerinin çıkarlarına, sömürü politikalarına uygun altyapıyı, ekonomik-siyasi organizasyonu ve gelişme düzeyini gerçekleştirebilmiş olmaları koşulunun aranmasıdır. Bu alanlardaki eksiklik sürdükçe, AET emperyalistleri için bütünleşmeden beklenen amaçlar tam gerçekleşmeyeceği için, üyeliği geciktirme yoluna gideceklerdi.

Öte yandan, ortaklıkla birlikte gündeme gelecek "serbest dolaşım hakkı", AET ülkelerine, Türkiye gibi ülkelere ucuz işgücü akımına yol açacak; bu da zaten ciddi kriz içindeki AET ülkelerindeki işsizliği daha da artıracak ve sosyal muhalefetin yükselmesine yol açarak çeşitli yeni sorunlar doğuracaktır. Özellikle '80'li yıllarda işsizlik ve enflasyonun, bunlara bağlı olarak yeni sorunların iyice boyutlandığı biliniyor. Yapılan çeşitli araştırmalar ve yayınlanan resmi istatistikler bunu somut olarak gösteriyor. Böylesi sorunlarla boğuşan AET emperyalistlerinin, bu sorunları daha da artıracak biçimde, ucuz işgücü akımına kapılarını serbestçe açması pek olanaklı görülmemektedir. Yaşanan krizin başka bir boyutunu oluşturan AET ülkelerinin, gerek kendi aralarındaki ve gerekse de ABD ve Japon emperyalistleriyle olan çelişkileri de Türkiye gibi ülkelerin üyeliğini güçleştirmekte, çeşitli sorunlar çıkabilmektedir. Görüldüğü gibi AET emperyalistleri, kendileri için oldukça kârlı görülen, bol "ucuz işgücü" konusunda bile istedikleri gibi hareket edememekte, gönülsüz davranmak zorunda kalmaktadırlar.

Türkiye'nin üyeliğine bir başka engel de, AET ülkelerindeki demokrat-ile-rici kamuoyu ve proletaryanın gücünün, Türkiye'nin siyasal yapısı ve demokratikleşmesi konusunda, kendi egemen sınıflarına sürekli baskı unsuru oluşturmalarıdır ki, bu durum, AET ülkelerinin siyasal tercihlerinde önemli bir etken olmaktadır. Başka bir etken de, -uluslararası işbölümü gereği- AET ülkelerinin görece yeri bulunduğu bir kısım sektörlerde (tekstil, gıda vb.) ortaya çıkacak rekabet ve pazar daralması sorunlarında odaklaşan endişelerdir. Özellikle tekstil gibi Türkiye'nin rekabet olanağının bulunduğu sektörlerde, şimdiye kadar vergilendirme ve kota sınırlaması gibi engellemelerle denge sağlayabilen AET ülkeleri, tam üyelik durumunda çeşitli sorunlarla karşılaşacaktır.

Sıraladığımız bu nedenler dolayısıyla, AET emperyalistleri, Türkiye'nin üyeliği konusunda hesaplı ve uzun süreli gözleme dayalı, aşamalı bir uygulama yoluna gittiler. Ve bu süreçte, Türkiye'den beklentileri, tam doyurucu hale gelmediği için de gönülsüz yaklaşımlarını hala korumaktadırlar. Kısacası, yıllardır AET'ye tam üyelik çabasında olan işbirlikçi tekeli burjuvazi, bugüne kadar koşullarının elverişsizliği, ülkedeki genel siyasi durum ve de AET ülkelerinin kendi çıkarlarını öne çıkaran hesaplı yaklaşımları sonucu bu amacını gerçekleştirememiştir. Genelde, kendilerine daha uzun vadeli ve sağlam-geniş sömürü ilişkileri sağlayacak olmasına rağmen; "çelişki" gibi görünen AET ülkelerinin bu gönülsüzlükleri yanıltıcı olmamalıdır. Şu an zaten, Türkiye'yi

geniş biçimde sömürü ilişkileri içinde tutmanın rahatlığı içinde davranmaktadırlar. Bir taraftan da, yukarıda değinilen sorunların çözülmesi çabaları yönünde Türkiye sürekli zorlanmakta, baskı altında tutulmaktadır. Türkiye'yi **"tam açık pazar"** haline getirme amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Sonuçta gerçekleşecek olan da, -kamuoyunda da sık sık esprisi yapıldığı gibi— onların "ortak", Türkiye'nin "pazar" olacağı gerçeğidir.

Burada, AET ile hiç ilişki yokmuş, tam üyelikte bütünleşme sağlanacakmış gibi bir yanılgıya düşülmemesi gerektiğine tekrar işaret edelim. Türkiye pazarındaki yabancı sermaye yatırımları incelendiğinde, AET tekellerinin zaten en fazla paya sahip olduğu görülecektir. Söz konusu olan "tam ve güvenilir bir açık pazar" haline getirme amacıdır.

AET ÜYELİĞİNDEN KİMLERİN ÇIKARI VAR

Egemen sınıfların, AET üyeliğinden umdukları pratik yararları şu şekilde özetleyebiliriz: Pazar büyümesi ve daha geniş ölçekli üretime geçişin sağlayacağı çeşitli avantajlarla (verim artışı, maliyet düşüklüğü vb.), ekonominin çarpık ve cılızlığından kaynaklanan sorunlar daha kolay aşılabilecek; rekabet olanakları nedeniyle ekonomi (sanayi) daha rasyonel bir yapıya kavuşabilecek, elverişli koşullarda dış yatırım, kredi ve yabancı sermaye olanakları sağlanabilecek, ihracat olanakları genişleyecek, serbest dolaşım sayesinde ucuz işgücü ihracıyla işsizlik azaltılacak ve döviz kaynakları artacak, emperyalistler arası çelişkilerden yararlanma temelinde, işbirlikçi tekelci sermayenin hareket olanakları genişleyecek ve avantajları artacak; ve genelde Avrupa standartlarına doğru yaklaşan bir çağdaşlaşma ve bu yönde kurumlaşma sağlanacak, uluslararası güvenilirlik ve prestij artırılacaktır...

İşbirlikçi tekelci burjuvazi, bu beklentileri doğrultusunda bir an önce üye olabilmek için her türlü çabayı göstermekten geri durmamaktadır. Örneğin genelde emperyalistlerin Türkiye'ye yüklediği askeri-siyasi rolü bile (Ortadoğu'ya yönelik "sıçrama tahtası" ve "Truva Atı" misyonu), Türkiye egemen sınıfları "koz" olarak kullanmaya çalışmakta; "Biz Doğu ile Batı arasında köprüyüz" diyerek "çıkarlarımızı en iyi biz koruyabiliriz" mesajı verilmektedir.

Yukarıda sıraladığımız amaç ve beklentiler, egemen sınıfların farklı kesimlerinin farklı tercihleri biçiminde yansımaktadır. Genelde işbirlikçi tekelci burjuvazinin tüm kesimleri, AET üyeliğine taraftardır ve çıkarları böylesi bir ilişkiyi gerekli kılmaktadır. Ancak bu kesimlerin içinde de farklı eğilim kendini belli etmekte, iç pazara yönelik organize olmuş geleneksel tekel grupları (Koç, Sabancı) daha ihtiyatlı ve hesaplı davranmaktan yana gözükmektedir, iç pazar kaygısı fazla sorun taşımayan ithalat, ihracat ağırlıklı tekeller ise hemen üyeliği savunmaktadırlar. Geleneksel iç pazar tekellerinin endişesi, üyelikle birlikte koruma ve desteklerin ortadan kalkacak oluşu ve yoğun rekabet koşullarında, eskisi gibi rahat kâr edemeyecekleri gerçeğinden kaynaklanıyor. Bu nedenle AET'ye girişi, daha uzun vadeli, aşamalı ve (kendilerinin rahat ayak uydurabileceği) belirli koşulların gerçekleşmesine bağlı olarak istemektedirler. Ancak bu kesimler de, -özellikle 24 Ocak programıyla birlikte- yapılarını dış pazara dönük biçimde zorlayarak, uyum sağlama sürecine hızla adım atmış durumdadırlar. Dolayısıyla tam üyelik konusundaki endişeleri bu-

gün daha da azalmış durumdadır. Gerçekte, Türkiye'deki AET yatırımları dikkate alındığında da görüleceği üzere, geleneksel iç pazar tekelleri de yapılarını ağırlıkla AET ile bütünleşme üzerine kurmuş ve geleceklelerini bu stratejide görmektedirler. Genelde Türkiye'deki AET tekelleri ve sermayesiyle işbirlikçilik temelinde zaten belli bir bütünleşme gerçekleşmiş durumdadır. Dolayısıyla tam bütünleşmeye ilişkin endişeleri de fazla önem taşımamaktadır. Sadece azami kârlılık ve çıkarlarını daha iyi koruyabilme noktasında tercihlerini belirtmektedirler.

İşbirlikçi tekелci burjuvazi dışında, dış pazara yönelik faaliyeti (ve kapasitesi) bulunmayan, bütünleşmede devredışı kalacak orta ve küçük sanayi kesimleri ise, AET üyeliğinden herhangi bir yarar elde edemeyecekleri için, isteksiz bir tavır içinde gözükmektedirler. Bu konuda tipik örnek olarak, Anadolu burjuvazisi ve esnafın geniş bir kesiminin sözcüsü durumundaki MSP-RP çizgisinin yaklaşımı gösterilebilir. Bu kesimler üyeliikle birlikte, korumacılığın da kalktığı rekabet koşullarında, yok olma sürecine gireceklerinin farkında olduklarından karşı çıkmakta; birtakım dinsel-kültürel vb. motifler de işin içine sokularak bu talep dile getirilmektedir (Haçlı zihniyeti, "faizci Batı" ...gibi). Özünde tekелci burjuvazinin çıkarlarının savunucusu olmasına rağmen, kitle tabanı açısından küçük burjuvazinin muhafazakar kesimlerinin fanatik-ırkçı temeldeki özelemlerine seslenen faşist MHP (ve uzantıları) çizgisi de; AET konusunda kesin bir tercih belirtmemekle birlikte, karşı çıkan bir tavır içinde olmadığı da gözlenmektedir. ANAP iktidarı da, tekелci burjuvazinin doktrinci partisi olarak, AET emperyalistleriyle tam bütünleşmeyi savunmak zorunda olsa da, genelde ABD ve İslam ülkeleriyle uzun vadeli ilişkilere ağırlık tanıyan ve AET karşısında bunlara öncelik veren bir yaklaşıma sahiptir. Tam üyeliğe kendini hazırlayan sermaye kesimlerini belli ölçülerde rahatsız eden ANAP'ın bu tavrı, dayandığı kitle temelinin heterojenliği (din motifleriyle hareket eden kesimler çoğu zaman etkili olabiliyor) ve de genelde egemen sınıfların tümünün çok yönlü çıkarlarını gözetken misyonu çerçevesinde açıklanabilir.

Bunların başında; AP-DYP çizgisi, geleneksel iç pazar tekellerinin tipik sözcüsü olması dolayısıyla, bunların çıkarlarına uygun tercih belirtirken; SHP-CHP çizgisi de, yine tekелci burjuvazinin reformcu eğilim taşıyan kesimlerinin sözcüsü olmaları dolayısıyla, özellikle siyasal bütünleşmeyi öne çıkararak tam üyeliği savunmaktadırlar.

AET EMPERYALİST BİR KURULUŞTUR!

Kabaca niteliğini ortaya koymaya çalıştığımız AET, dünyanın başlıca emperyalist güçlerinden biridir. Dolayısıyla AET tekellerinin varlığı, başka ülkelere, halkların sömürüsü, yoksullaşması ve acıları pahasına varlığını sürdürmektedir. Ki bugün, Türkiye'nin, emperyalizme bağımlılığının en güçlü ayaklarından birisi, AET oluşturmaktadır. Geri bırakılmış bir ülke oluşumuzun, her türlü zenginlik kaynaklarının talan edilmesinin, emekçi halkımızın yoksulluk ve sefaletle itilişinin baş sorumlularından birisi, AET emperyalistleridir. Ülkemizdeki yabancı sermaye yatırımlarının ve dışarıya aktarılan kâr oranlarının (sömürünün) içindeki AET payı dikkate alındığında, bu gerçek çok daha açık olarak görülebilir.

Bunlar yetmezmiş gibi, AET'ye tam üye olunarak; ülkemiz tümüyle açık pazar, ucuz işgücü cenneti(!), lüks tüketimin ve emperyalizmin yoz kültürünün yaşam kalıplarının egemen kılındığı... "emperyalistler için bir cennet" haline getirilmek isteniyor. Bu nedenle 1963 Ankara Anlaşmasıyla başlatılan süreç, tipik bir bağımlılık ve çağdaş kölecilik adımıdır. Bu anlaşmayla gündeme gelen, ticaret serbestliği, dış ticaret ve devlet tekellerinin kaldırılması, yabancılara serbest ticaret hakkı gibi uygulamaların; Osmanlı İmparatorluğu'nun yarı-sömürgeleşmesine yol açan kapitülasyonlardan özünde hiçbir farkı yoktur. Aynı bağımlılık, daha ince ve üstü örtülü biçimlerde yine sürdürülmeye çalışılmaktadır. AET üyeliği demek, emperyalizme gönüllü teslimiyetin ve ülkemizin tüm zenginlik kaynaklarının, işgücünün vb. peşkeş çekilmesi anlamına gelmektedir.

AET üyeliği, ülkemizin -cılız da olsa- var olan sanayileşme ve gelişme dinamiklerinin uluslararası tekellerin çıkar planlarına bağımlı kılınması, geleceğinin ipotek altına sokulmasıdır. Bunun bir anlamı da, sadece emperyalist tekellerin çıkarlarına uygun faaliyet yürüten, onlarla bütünleşen ve işbirliği yapan sermaye gruplarının ayakta kalabileceği, orta-küçük sermaye gruplarının tasfiye süreci yaşayacağıdır. Küçük-orta sanayi kesimlerinin yıkım süreci yaşaması yanında, genelde kambiyo denetimlerinin, zorunlu olarak gevşetilecek oluşu nedeniyle TL de fiili olarak konvertibıl duruma dönüşecektir. Serbest piyasa uygulamasının ve ithalattaki patlamanın, paranın değer kaybını azamileştirmesinin pratik sonucu ise ekonominin tümünden yıkıma uğraması ve emperyalizme bağımlılığın daha da pekişmesi olacaktır. Ki, bunun bedeli de, en ağır biçimde emekçi halkımıza ödetilmeye çalışılacaktır.

Diğer yandan "serbest dolaşım" hakkına bağlı olarak Türkiye, AET emperyalistleri için tam bir ucuz işgücü cenneti işlevi görecek; bunlarla birlikte nitelikli eleman ve "beyin gücü" ihracı da gerçekleştirilerek, ülkemizin sömürsü yoğunlaştırılacaktır. Bu nedenle ortaklık anlaşmasında amaç olarak gösterilen, 'Türkiye'nin kalkınmasının (sanayileşmesinin) sağlanacağı, halkın yaşam koşullarının iyileştirileceği...' gibi demagojiler tam bir yanıltmacadır. Emperyalist sömürüyü, AET'nin emperyalist niteliğini gizlemeyi amaçlayan göz boyama taktikleridir.

AET'nin kuruluş amacı ve ortaya çıkış koşulları dikkate alınınca da, emperyalist niteliği açıkça görülebilir. AET, Avrupa tekeli sermaye gruplarının II. Paylaşım Savaşı sonrası içinde bulundukları olumsuz koşullardan çıkabilmek ve diğer emperyalist güçlerle (ABD) rekabet edebilir duruma gelmek, sorunlarına daha kolay çözüm olanakları yaratabilmek amacıyla oluşturdukları emperyalist bir organizasyondur. Bu özelliği baştan beri değişmemiştir ve bugün de aynıdır.

Ve tüm bunlar nedeniyle diyoruz ki; AET gibi emperyalist bir kuruluşla daha sıkı bütünleşme içine girmenin, halkımıza kazandıracağı hiçbir şey yoktur. Tersine daha fazla sömürü, daha fazla yoksulluk, daha fazla baskı, işkence ve terörle karşılaşmasının koşullarının yaratılması anlamına gelmektedir. Tekelci sermaye sözcülerinin, "Daha demokratik ve çağdaş olacağız, işçilerimiz hazır ve bol ücretli iş olanağına kavuşacak. İhracatımız artacak.." yollu demagojileri de bu gerçeği gizleyemez. Sözüünü ettikleri "demokrasi", halkımız için

değil bir avuç egemen sınıf kesimi için sözkonusu olacak; halkımıza layık görülen de yine "coplu, süngülü demokrasi" olmaya devam edecektir. Eğer dedikleri gibi, AET emperyalistleri "demokrasi"yi getirecekse ve buna oligarşinin de itirazı yoksa; en basitinden, kendileri niye en küçük demokratik hakkı bile halkımıza layık görmüyorlar diye sormak gerekecek!.. Kısacası, AET emperyalistlerinin "demokrasi" diye -hele bizim gibi ülkeler için!- bir sorunları yoktur. "Bol paralı hazır iş olanağı"nın ne anlama geldiğini ise, yıllardır Avrupa kapılarında ucuz kölelik yapan İşçilerimiz iyi bilmektedirler. Tekelci burjuvazinin bu demagojiyle dile getirmeye çalıştığı şey, gerçekte, ucuz işgücü pazarlanması sayesinde hem bol dövizle kavuşmak, hem de göbeğinden bağlı oldukları tekelleri memnun etmektir. Ellerini ovuşturmalarının nedeni bu...

Bu noktada emekçi halkımızın gerçekte AET'ye üye olup olmama diye bir sorunu yoktur. Dolayısıyla halkın çıkarlarını savunan devrimcilerin de, egemen sınıfların AET emperyalistleriyle bütünleşmelerinde, tercih belirtme diye bir sorunları olamaz. Egemen sınıfların kendi çıkarlarını ilgilendiren bu konuda, halkımızın sorunu, her türlü sömürden ve kölelik zincirlerinden kurtulma sorunudur. Bu nedenle diyoruz ki, Avrupa emperyalistlerinin kuruluşu olan AET'ye hiçbir şekilde girilmemeli; tersine var olan bağları da kopartma yolları aranmalıdır.

AET'NİN "DEMOKRASİSİNE TAV OLAN TKP REFORMİSTLERİ!..

Buraya kadar, konuyla ilgili egemen sınıfların gerekli beklentilerini ve amaçlarını ortaya koymaya çalıştık. Ancak üyeliğin; burjuva-liberal eğilimli çevrelerden, bir kısım geleneksel sol çevrelere kadar, geniş bir yelpaze içinde tartışıldığı yan var ki, o da "demokratikleşmeye yol açacağı" beklentisi!.. Demirel'lerin, Ecevit'lerin, temsil ettikleri sınıf çıkarlarına ve özel olarak da kendi ideolojik yaklaşımlarına uygun bir "demokrasi" beklentisinde olmaları anlaşılır bir şey. Peki kendisine sol -üstelik yılların büyük partisi!- diyen kesimlere ne oluyor? Birdenbire burjuva demokrasisi hayranı kesilmelerini neye yormak gerekir acaba? Avrupa'nın -"Avrupa komünizmi"nin- bereketinden mi kaynaklanıyor yoksa?

5 Nisan 1987 tarihli Güneş gazetesinde yer alan bir söyleşide, TKP Genel Sekreteri H. Kutlu şunları söylüyor: *"Biz nesnel olarak, Türkiye AET'ye girmesin demiyoruz. Ama dliyoruz ki, bugünkü ekonomik durumda bu bizim çıkarımıza olmayacaktır(...) Biz, Batı kamuoyuna sesleniyoruz: Türkiye gerçekten AET'ye girmek istiyorsa, Türkiye'de demokrasi ve insan hakları gerçekleşmelidir(...) Politik göçmenlerin Türkiye'ye özgürce dönmelerinin koşulları yaratılmalıdır."* (abç)

Yılların "deneyimli" mültecilerini böylesine körleştiren, Türkiye gerçeklerinden ve sosyalizmin en temel ilkelerinden uzak düşüren anlayış, herhalde basit bir "taktik" olarak yorumlanamaz. Bu gelişimin, özü revizyonizme dayanan çok daha köklü nedenleri olmak zorundadır. Ülkemizdeki ve dünyadaki belirleyici çelişkileri yanlış değerlendiren; "emperyalistlerle barış içinde" gerçekleştirecek ekonomik gelişmenin sosyalizme doğru ilerlemeyi sağlayacağını savunan(*) sınıf mücadelesinde volantinizmin rolünü ve "sosyalist insan" yaratmayı geri plana iten bu ekonomist-reformist bakış açısı; doğal olarak her şeyi nes-

nellığın yasalarına hapsediyor ve kendi dışındaki güçlere bel bağlamayı öne çıkarıyor. Böyle olunca da, Türkiye'deki sınıf mücadelesinin gerektirdiği tutarlı politikalar yerine, "sahibinin sesi" politikaları yol gösterici oluyor! Emperyalizme karşı mücadele etme yerine, onun varlığını-saldırganlığını meşrulaştırıcı ve uzlaşmacı "barışçılık" çizgisi egemen kılınıyor. Güç dengelerine göre politika yürütmeyi savunan pragmatizm ve ilkesizlik öne çıkıyor. Yine bu anlayışlara göre, emperyalizm, hemen bugünden yarına yok edilemeyecek somut bir gerçekliktir (ki genel bir doğru), bu nedenle politikalarımızı belirlerken önem verilmesi gerekir. Böyle denilirken nedense; halk kurtuluş savaşlarının, anti-emperyalist mücadelelerin, radikal çıkışların, daha somut bir gerçeklik olduğu ve bunların esas alınması gerçeği hep gözardı ediliyordu...

"Biz ilkesel olarak, Türkiye AET'ye girmesin demiyoruz. Ama diyoruz ki, bugünkü ekonomik durumda bizim çıkarımıza olmayacaktır" derken sergilenen mantık da ilginçtir. AET'nin emperyalist bir kuruluş olduğu kabul ediliyorsa, buraya girmenin emekçi halkımıza hiçbir yarar sağlayamayacağı çok açık değil mi? Tersine, sömürü, yoksulluk ve sefalet daha da artmayacak mı? "Bugünkü ekonomik durumda **bizim çıkarımıza** (abç) olmayacaktır" derken, kimin adına konuşuyorlar acaba? "Biz"den kastedilen kim ya da kimler? AET'ye girişin, emekçi halkımızın çıkarlarına temelden aykırı olduğu bilindiğine göre, "bizim çıkarımıza..." diyerek, sermayenin herhangi bir kesiminin sözcüsünün ağzıyla konuşmak "dil sürçmesi" mi? Yoksa, burjuva milliyetçiliği yapmayı da mı "yeni görevleri" arasında aldı TKP?! Ya da Avrupa'nın havası suyu... ne söylediklerini bilemeyecek kadar kendi kimliklerine yabancılaşırdı mı onları?..

"Türkiye gerçekten AET'ye girmek istiyorsa Türkiye'de demokrasi ve insan hakları gerçekleştirilmelidir" Evet, önce Türkiye'de "demokrasi" gerçekleştirilirse, AET'ye girmenin başka hiçbir sakıncası yoktur!.. "Politik göçmenlerin Türkiye'ye özgürce dönmesinin koşulları yaratılırsa...", yani TKP yasallaştırılırsa -ah şu yasallık- her şey bir çırpıda hallolur nasıl olsa... Görüldüğü gibi bu bayların, kendi reformcu, pragmatik kafa yapılarında "legalizm" düşlerinden başka bir şey yoktur. Tüm faaliyetlerine ve geleceklerine bu düşünce yön vermektedir. AET'ye girmek, ülkemizin emperyalizme bağımlılığını daha da artırmış, sömürü ve yoksulluk daha da artarmış, hiç önemli değil; nasıl olsa bu sorunlar gelecekte sosyalizmle çözülür!.. Gerçekten bu yaklaşımlarıyla, tekelci sermayenin reformcu eğilimdeki temsilcilerinden (Ecevit, SHP...) özünde en küçük farklılıkları bile yoktur.

Hayır, diyelim bu istemlerinde haklılar.. Gerçekten burjuva demokrasisi kapsamında, geniş bir demokratik hak ve özgürlükler yelpazesi Türkiye gibi ülkelerde olanaklı mı acaba? En başta şunu belirtelim: Sınıf mücadelesi yasalarının herkese öğrettiği en basit doğru; hiçbir hakkın bizzat onu kullanacakların mücadelesi olmadan elde edilemeyeceği, kalıcı ve güvenceli kılınmayacağı gerçeğidir? Türkiye'nin demokratikleştirilmesinde, umudunu AET emperyalistlerinin rolüne bağlamak, olsa olsa burjuva liberallerinin ve reformistlerin işidir. Ülkemizin nesnel gerçekliği; reformlarla, adım adım "ilerlemekle" demokrasiye ulaşmanın önünde -sözü bile edilmeyecek derecede- engel oluşturmaktadır. Gerçekte ise emekçi halkımız için demokrasiyi, AET emper-

yalistleriyle girilen ilişkiler değil; tersine emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı yürüttükleri kendi mücadeleleri sağlayacaktır. Ülkemizde gerçek demokrasiyi ancak, emekçi halkın nihai kurtuluşa ulaşan mücadelesi sağlayabilecektir. 8u yaklaşım, güncel boyutta birtakım demokratik hak ve özgürlükler-reformlar vb. için mücadele etmemizi de dışlamaz. Ancak bunlar her zaman, temel görevimize -politik iktidar sorununa- bağlı şekillenmek zorundadır.

Başka bir boyutuyla, bu temel sosyalist ilkeleri bir kenara bırakıp, milliyetçi-reformcu bir anlayışla hareket edildiğinde bile demokrasi umudunu AET ülkelerine bağlamak, halkımız için yine onursuzluğu savunmakla özdeştir. Böylesi bir onursuzluğa devrimciler hiçbir şekilde ortak olamaz. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerindeki "bir başka emperyalist ülkeye karşı" daha iyi "başka bir ülkenin mandacılığını savunmayı" anımsatır şekilde, ABD'ye karşı AET ile bütünleşmeyi ve onun demokrasiciliğine sığınmayı savunmanın, devrimcilikle, sosyalistlikle hiçbir ilgisi olamaz.

Peki çoğu solcumuzu, küçük burjuva aydınımızı cezbeden, AET'nin demokrasiciliği nereden geliyor acaba?

Nedenleri sıralarsak, ilk akla gelen, proletaryanın nicel güçlülüğü, bilinç ve örgütlenme düzeyinin, mücadele deneyiminin yüksekliği olmaktadır. İkinci olarak burjuva sınıf ilişkilerinin oturmuşluğu, demokratik hak ve özgürlüklerin, değer yargıları ve kurumların... tarihsel olarak kitlelerin kendi mücadeleleriyle kazanılmış ve gelenekselleştirilmiş oluşu sayılabilir. Ayrıca geleneksel işçi aristokrasisi ve görece refah yüksekliğine uygun bir siyasal yapı ihtiyacı -burjuvazi için- ortaya çıkmaktadır. Ek bir faktör olarak da II. Paylaşım Savaşı sonrasında, Avrupa emperyalistlerinin uğradığı yıkım ve kaybı, her an nefesini hissetmeye başladıkları "komünizm tehlikesi" ve de ABD emperyalistlerine muhtaç duruma düşmelerinin yarattığı güçsüzlük sonucu; kitlelere ödün vererek, daha geri mevzide tutunmak zorunda kalmaları sayılabilir.

Bunların tümünün bileşimi ekseninde, Avrupa ülkelerinde egemen sınıflar, sürekli baskı unsuru olan demokratik-ilerici bir kamuoyu ortaya çıkarmıştır. AET ülkelerinin, Türkiye gibi ülkelere "demokratikleşme" çağrısı yapıp, bu yönde birtakım koşullar öne sürerken, hareket noktalarını bu olgu oluşturmaktadır. Yoksa AET'nin emperyalist tekellerinin, Türkiye gibi yarı-sömürge ülkelerde "demokrasi" olup olmamasıyla hiçbir ilgileri yoktur. Tersine baskı ve diktatörlük ortamı daha çok işlerine gelir, daha fazla sömürü ve daha fazla kâr ortamı anlamına gelir. Sömürgeleştirdikleri halkların "demokratiklikleriyle" ne derece ilgili olduklarını fırsat buldukça göstermekten de çekinmiyorlar zaten! Örneğin; Fransız emperyalizminin, Yeni Kaledonya gibi elinde kalmış sömürgelerinde hala işlemekten çekinmediği insanlık suçları, "Yeşil Barış" gemisini batırması, Çad'daki ve bir kısım Afrika ülkelerindeki sömürgeci politikaları, yine başta İngiltere olmak üzere, emperyalist ülkelerin Güney Afrika "demokrasisi"nin nimetlerinden(!) yararlanırken, İrlanda halkının özgürlüğünü bomba yağdırarak engellerken... çifte standart uygulamaktan çekinmemesi bu konuda birkaç somut örnektir. Emperyalistler "demokratikliklerini" böyle sergilerken, hala, onlara ilgisi olmayan misyonlar yüklemek, ahmaklık değil de nedir!

Bugün emperyalizmin bu ikiyüzlü tutumunu teşhir etmek, en başta gelen görevlerimizden biridir ve yine bugün vazgeçilmez temel görevlerimizden bi-

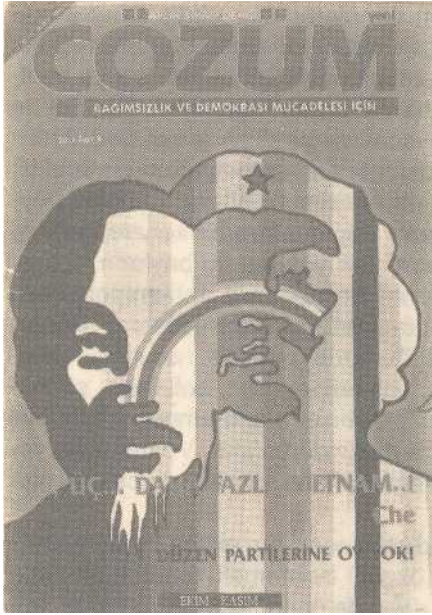
risi de "Bağımsız Türkiye" şiarına, devrimciler olarak sıkı sıkıya sarılmak olmalıdır. Ülkemizin her geçen gün daha çok emperyalistlerin boyunduruğuna sokulduğu koşullarda, bu temel ilkeye -anti-emperyalizme- sıkı sıkıya sarılmak ve bu yönde mücadele etmek daha da önem kazanıyor. Türkiye'de emekçi halkın gerçek kurtuluşunu sağlayacak değişikliğin temel hedeflerinden birisinin emperyalizm olması; mücadelenin anti-emperyalizm perspektifi olmadan başarıya ulaştırılamayacağını da temelini oluşturur. O halde böylesine önem taşıyan bir konuda, neden anti-emperyalizm bir kenara bırakılıyor? Yoksa "Bağımsız Türkiye" gibi bir sorunları yok mu bu bayların? Legal olabilme ya da "ilerleme" için "geniş cephe" hesaplarıyla anti-emperyalizm bir kenara bırakılamaz. Devrimci ilkeler pragmatizme feda edilemez. Bunun tarihsel sorumluluğu büyüktür. Bizim gibi ülkelerde, bırakalım devrimci olmayı, tutarlı bir demokrat olmanın bile yolu, anti-emperyalist, anti-faşist olmaktan geçerken, kendisine "işçi sınıfı partisi", diyenlerin anti-emperyalizmi bile bir kenara atmaktan çekinmemesi oldukça düşündürücüdür. Ve tuttukları yolun, hangi istasyonda noktalanacağını kestirmek de zor olmayacak bu durumda.

Sınıf mücadelesinde esas politikayı, dıştan esen rüzgarlara ve dengelere göre belirlemek yerine, kendi ülkemizin özgülü belirlemek zorundadır. Hele bu "olmazsa olmaz" nitelikte bir konuysa daha da önem kazanır. O halde, politikamızın ana eksenini anti-emperyalizm oluşturacaksa, işçi sınıfı bilincini savunanlar, emperyalist kurum ve kuruluşların saldırgan politikalarını teşhir edip, gerçek yüzlerini göstermek ve onları nihai olarak ülkemizden kovmak perspektifiyle hareket etmek zorundadırlar. Bunu yapmamak, bu görevden kaçmak, kendi varlığıyla çelişmek olur. Bunu yapmamak bir yana, bir de "emperyalistlerle birlikte yaşama" adına, onların varlığını meşrulaştırmak ve niteliğini değişik gösterecek anlayışlarla hareket etmek ise, hiç bağışlanamaz. Ve bu, adeta gerçekten işçi sınıfı partisi olup-olmamanın da önemli bir ayrıacıdır.

Kısacası anti-emperyalizm ilkesinde, bugün daha da duyarlı olunması gerekmektedir. "Bağımsız Türkiye", başta ABD emperyalizmi olmak üzere AET'ye, saldırgan ABD'ye, IMF ve Dünya Bankası'na, askeri paktlara ve ikili anlaşmalara, askeri üslere ve çökuluslu tekellere... kısacası, emperyalizmden kaynaklanan her türlü bağımlılık ilişkisine karşı olmaktan ve mücadele etmekten geçmektedir. Emperyalist kurum ve kuruluşlarla "birlikte yaşama"yı değil, onlara karşı olmayı ve mücadeleyi hedef göstermeli, öğretmeliyiz yığınlara...

Ve bugün AET'ye karşı olmak, emperyalizme karşı olmaktan başka bir anlama gelmiyor. Ülkemizi emperyalist zincirlerle daha fazla sarıp sarmalayacak bu ilişkilere karşı olmalıyız. Demokrat, yurtsever ve ilerici olmanın bile, asgari koşulu, bu görevi benimsemekten geçer. Ve emekçi halkımızın temel çıkarları da emperyalizme karşı olmakta, mücadele etmekte yatmaktadır.

(*) Asıl konumuz olmadığı için, bu tür anlayışların genel dünya görüşlerinin kapsamlı eleştirisine girmiyoruz.

Ekim-Kasım 1987, Sayı: 8

AF DEĞİL ÖZGÜRLÜK!

Son aylarda çeşitli kesimler tarafından dile getirilen "genel af talebi" kamuoyunda yeniden güncellik kazandı. Zindanları dolu olan bir ülkede dönem dönem bu konunun ön plana çıkması kaçınılmaz bir olgudur.

Egemen güçler ve onların temsilcileri çeşitli burjuva partileri, toplumsal muhalefetin yükselmesiyle ya da zaman zaman kendi iç çelişkilerinin derinleşmesi sonucu zindan kapılarını kısmen ya da daha büyük oranda aralamak zorunda kalabiliyorlar. Ve elbette bunu halk kitlelerine "devletin lütüf" olarak sunmaya çalışıyor, onların bilinçlerinde "devlet baba" imajını pekiştirmenin bir aracı olarak kullanıyorlar.

Gerçeğin bu olmadığı, yani egemen sınıfların dönem dönem çıkardıkları "af yasalarıyla devrimcileri, yurtseverleri bağışlama durumunda olmadığı" açık bir gerçektir. Onların arzusu devrimci ve yurtseverleri zindanlarda çürütmek ve yok etmektir. Ama bu arzuları çoğu kez nesnel gerçeğe ters düştüğü için gerçekleşemez. Devrimci ve yurtseverleri yaşam boyu zindanlarda tutamadıkları gibi, toplu olarak yok etme politikasını da uygulayamazlar.

Demokrasicilik oyununun hep gündemde olduğu ülkemizde, zaman zaman farklı biçimlerde de olsa egemen sınıfların bu arzusu hep süregelmiştir. Ama diğer yandan zindan kapıları da, dar ya da geniş olarak zaman zaman açılmak zorunda kalmıştır.

Bugün 12 Eylül'ün topluma ve ülkeye layık gördüğü ekonomik, sosyal ve siyasal program muhteva olarak devam etmekle birlikte, birçok yerinden delinmiş ya da delinmeye yüz tutmuştur. 12 Eylül'ün yapay olarak oluşturduğu çeşitli kurumlar yeniden inşa ediliyor. Çeşitli burjuva sınıfları fraksiyonları ve burjuva sınıfları temsil eden güçler yeniden siyasî arenada yer almaya çalışıyor. Kısaca oligarşi cephesinde kıyasıya bir savaş sürüyor. Bu çatışmanın yarattığı siyasî istikrarsızlık, neredeyse ülkede her yıl bir seçimin yaşanmasına neden oluyor. Seçim atmosferi hep canlı tutuluyor. Öte yandan güçlü olmasa bile devrimci bir muhalefet yavaş yavaş gelişiyor ve kendini hissettiriyor.

Böylesine istikrarsız, yoğunlaşmış çelişkilerin yaşandığı ülkede (sürekli milli krizin varlığı da diyebiliriz buna) oligarşi, devrimci-yurtseverleri yaşam boyu zindanlarda tutamaz. Kuşkusuz mücadelenin farklı evrelerinde farklı gelişmeler olacaktır. Ama genelde bu gerçek değişmez.

Burjuva partilerinin bir kesiminin bile, 12 Eylül'ün yaralarını sarmak adına (yani 12 Eylül'e sünger çekmek adına) "genel af talebini öne çıkarabildiği bugünkü koşullarda, proleter devrimciler, yurtseverler nasıl bir yaklaşımı benimsemelidirler?

Çoğu kuruluş, parti ve dergiler "genel af sloganına sahip çıkarak, bu sloganı öne çıkarıyorlar. Ve herkese "af istiyorlar...

Daha açık bir ifade ile, oligarşiden devrimci ve yurtseverleri affetmesini istiyorlar. Üstelik istenen bu affa, insanlık düşmanı işkenceciler, faşistler de dahil...

Bu yaklaşım asla savunulmaz. Devrimciler, "genel af ya da doğrudan "af sloganlarını kullanmamalıdır. Egemen güçlerin devrimcileri affetmesi için hiçbir neden yoktur. Devrimciler; bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadele ettiklerinden zindanlara düşmüşlerdir., Zindanlarda tutsak, mahkemelerde sanık olsalar da, gerçekte özgür olan ve yargılayan onlardır. Suçlu değil, suçlayıcılarıdır. Onların affedilmesini istemek, 7 yıldır can pahasına sürdürdükleri siyasî kimlik ve onur mücadelesini yadsımak olur.

Onlara "pişmanlık getirin, dayatma ve yaptırımlara uyun, affedelim" dediler. "Akıllı uslu olun, cezaevinin disiplin kurallarına uyun, infazınız yanmasın, erken çıkın" dediler. "Mahkemelerde siyasî savunma yapmayın, iyi hal gösterirseniz hakimlerin vicdani kanaatleri lehinize olur, az ceza ile kurtulursunuz." dediler. Ama onlar tüm bunları reddettiler.

Çünkü onlar için sorun, proletaryanın bayrağını her koşulda yükseklerde dalgalandırmaktı. Bunun için yargılandıkları mahkemeleri proletaryanın davasının savunulduğu kürsülere, çürütülmek için atıldıkları zindanları siyasî kimlik ve onurun korunduğu kalelere dönüştürdüler. Bunun için direndiler, öldüler, sakat kaldılar...

Egemen sınıfların "af için direniş yapıyorlar" demagojilerine karşı "hayır, af istemiyoruz" dediler.

1984 Nisan'ında çeşitli talepler için başlattıkları süresiz açlık direnişi ve ölüm orucu içindeyken egemen sınıf sözcülerinin "af istiyorlar" dema-

gojisine karşı proleter devrimciler 1. Ordu 2 No.'lu Askeri Mahkemesi'ne verdikleri 30 Nisan 1984 tarihli 20 imzalı dilekçede aynen şöyle diyorlardı:

Af ancak suçlular için gerçekleştirilir. Bizler ülkemize ve halkımıza karşı görevlerimizi yerine getirdiğimize inanıyoruz. Bugün de aynı inancımızı koruyoruz, yarın da koruyacağız. Görevlerini yerine getirenlerin affedilmesi mümkün müdür? Affedilecek olanlar varsa, eğer birilerinin affedilmesi gerekiyorsa; bunlar dünya insanlığına, halkımıza ve ülkemize karşı işledikleri suçların cezasını er geç çekecek olan vatan hainleri, işkenceciler ve faşistlerdir.

Dünya tarihi bağımsızlık ve kurtuluş için savaşanların, düşmanlarından sadece hesap sorduklarına, mücadelelerinin bedelini ödemekten korkmadıklarına; yaptıklarından dolayı sadece halklarına karşı sorumlu olduklarına tanıktır. Türkiye'nin bağımsızlığı ve kurtuluşu için mücadele edip esir düşenler de, düşmanlarından kendilerini affetmelerini istemediler, istemeyeceklerdir. Gerçekten o kadar alçalmış olsaydık, bizi yaptıklarımıza pişman edip af dilenen zavallılar durumuna düşürmek için yıllardır uygulanan baskı ve işkencelere direnmenin bir anlamı olur muydu? Dahası bugün de burjuvazi, bizleri af dilenen, (...) köleliği kabul eden insanlar haline getirmeye çalışmıyor mu?

Bizler yaptıklarımızın ve yapamadıklarımızın hesabını Türkiye halkına veririz, veriyoruz. Yalnızca halkımızın ve tarihin hakkımızda vereceği karara saygı duyarız. (...) Bugünün suçluları da halka ve tarihe karşı yaptıklarının hesabını verecektir. Tarih bizi aklayacak, Türkiye halkı ne amaçla ve kimlere karşı savaştığımızı anlayacak; bizleri insanlık onurunu koruyan, yurdunu seven, halkına karşı duyduğu sorumluluğun bedelini ödemekten korkmayan KURTULUŞ SAVAŞÇILARI olarak değerlendirecektir. Buna inanıyor ve güveniyoruz."

İşte bunun için sosyalistler, "af değil, devrimciler için özgürlük istemelidirler.

Toplumsal suçlular için de af değil, özgürlük istemelidir. Çünkü onların sorumlusu düzendir. Suçu yaratan düzenin kendisidir.

Sosyalistlerin ne özgürlük, ne de af istemeyecekleri insanlık düşmanı işkenceciler ile eli kanlı faşistlerdir. Aksine onların cezalandırılmasını ve çöreklandıkları kurumların dağıtılmasını istemelidirler.

Sınıf mücadelesinde burjuva hümanizmine yer yoktur. Proletaryanın hümanizmi sınıf gerçeğine göre biçimlenir. Bu bilinçle diyoruz ki; işkencecilere ve halk düşmanı faşistlere ceza.

Devrimci tutuklu ve hükümlülere ÖZGÜRLÜK!..

PROLETARYANIN ÜÇ BÜYÜK ZAFERİ VE ERNESTO CHE

Proletaryanın egemen sömürücü sınıfların son temsilcisi burjuvaziye karşı yürüttüğü kavga, ardında kesin dönemeçler, büyük deneyler, kahramanlar bırakarak ve her gün hayatın canlı pratiği içinde gelişip yetkinleşerek devam ediyor.

Geride bırakılan yıllar bu mücadeleye Ekim ayında özel bir yer kazandırmıştır. Proletarya, nice zaferler arasında en büyük iki zaferini bu ay içerisinde kazanmış, nice kayıplar arasında büyük önderlerinden birini bu ay içerisinde kaybetmiştir. 25 Ekim 1917'de (1) emperyalist-kapitalist cephe yarılıp ilk gedik açılıp, dünya halklarına sosyalizm çağının geldiği müjdele-nirken, bundan 32 yıl sonra, 1 Ekim 1949'da, sömürge ülke halklarına gerçek kurtuluş yolunu gösteren Çin Devrimi gerçekleşmiştir. Ama kan ve ateş pahasına sürdürülen bu onurlu kavga, doğaldır ki zaferler kadar acılar ve kayıplarla da birlikte yürümek zorundaydı. İşte, 1967 yılında ve yine bu görkemli zaferler ayının 9. gününde, bu defa bir devrim önderi, bir büyük enternasyonalist militan, destansı yaşamını destansı bir ölümle noktalıyordu. Bu, proletarya mücadelesinde Sovyet ve Çin devrimlerinden sonra üçüncü büyük dönemci oluşturan Küba Devrimi'nin önderlerinden ve emperyalizmin III. bunalım döneminin ML kuramcılarında Ernesto Che Guevara'ydı...

Proletaryanın bu devrimci deneyleri, oynadıkları tarihsel misyon nedeniyle, aynı zamanda, oportünizmin en çok çarpıtmalarına uğrayan deneylerdir. Özellikle oportünist "sol"da adeta kurumlaşmış olan "şablonculuk" bunun en yaygın biçimidir. Proletaryanın bu şanlı devrim deneylerinden, Ekim Devrimi oportünizm tarafından şablonlaştırılarak canlı-tarihsel-nesnel koşullarından soyutlanıp içeriği boşaltılırken, diğer iki devrim deneyi ya görmezden gelin-mekte ya da "tesadüf, "çok özel bir durum" vb. gibi anti-Marksist açıklamalarla doğrudan reddedilmektedir. Esasen bu nokta, oportünizm ve burjuvazi-nin proletarya hareketine karşı yürüttükleri saldırının kesişme noktasının ta kendisidir. Bir farkla ki, oportünizm bunu, ML adına ve ML teoriiyi canlı pratik-ten koparıp dondurarak, dolayısıyla proletarya hareketini yeni zaferlere götü-recek teori ve pratik gelişimin önüne set çekerek yaparken, burjuvazi açıktan ve doğrudan müdahalelerle yapar. Ama her şeye karşın nesnel gelişimi dur-durmak kimsenin elinde değildir. Mücadele, oportünizmin hapsedmeye ça-lıştığı kalıpları parçalayarak, "Amacım iki, üç daha fazla Vietnam'lar yarat-maktır" sloganıyla günümüzün somut görevini ortaya koyar. Che'nin öngör-düğü yolda, emperyalizmin barikatlarını yıkıp yeni Vietnam'lar yaratarak iler-lemeye devam etmektedir.

"Teori" diyor Stalin, "Çeşitli ülkelerdeki işçi hareketinden elde edilen tec-

rübelerin genel bir tarzda ele alınmasından başka bir şey değildir'. (Leninizmin İlkeleri) O halde, dünyadaki işçi hareketlerinin hiçbirini şablonlaştırmayacağımız gibi gözardı da edemeyiz. Aksine her ülkenin proletarya hareketini büyük bir dikkatle gözlemek, seçici bir şekilde incelemek, onun genel yönünü alıp ayrıntılarını atmak ve somut pratikte yeniden hayat vermek gerekir. Salt kendi pratiğiyle yetinmek, bilinç ögesini dar sınırlara hapsedmek, hareketin gelişimini engellemenin bir başka biçimi olur. Hareketin teorik-pratik gelişimini ne öncesi ve sonrasından, ne de genel ve özel biçiminden bağımsız ele alamayız.

Bu yazımızda, özellikle üç devrimin genel dersleri üzerinde duracak ve sonuçta bir senteze varmaya çalışacağız. Enternasyonalist dayanışma diye bir şeyden hemen hemen söz etme olanağının kalmadığı günümüzde, Che'nin enternasyonalist ruhunu yaşatmanın önemi üzerinde duracağız.

DOGMATİZME KARŞI ML'NİN ZAFERİ OLARAK ÜÇ DEVRİM

Sovyet, Çin, Küba devrimleri sadece burjuvaziye karşı kazanılan büyük zaferlerden değildir. Çünkü bu devrimler, önderliğini yapan, teori ve taktiklerini belirleyenlerce, Marksizmin Ortodoks savunucuları arasında da -diğer devrimlerle kıyaslanmayacak ölçüde- şiddetli mücadelelere de sahne oldu. Bu nedenledir ki, özellikle bu devrimler aynı zamanda dogmatizme, mekanik kavrayışa ve oportünizme karşı Marksizmin yaşayan ruhunu, zaferini de simgeliyorlar...

Anarşizm, narodnizm, maceracılık... vb. çığlıkları arasında, onların kafasına vura vura ML yolda adım adım ilerleyerek, oportünist dogmaları yerle bir ederek hedeflerine ulaşan bu devrimlerden çıkartılacak ilk ve en temel ders, işte bu olmalıdır. Çünkü bu Marksizmin özüdür.

"Marks ve Engels bizim teorimiz bir dogma değildir, eylem için bir kılavuzdur, demeyi adet edinmişlerdi. Kari Kautsky, Otto Bauer vb.(...) en büyük yanlışı, en ağır suçu bunu anlamamaları, proletarya devriminin en önemli anlarında bu teoriyi kullanmaya güç yetirememeleridir." (Lenin, Sol Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı)

Bu ağır suçun oportünist yolun yolcuları tarafından işlenmeye devam edildiği, hem de bu defa Lenin'e karşı olma noktasında değil, onun adının da paravan olarak kullanılarak yapıldığı bir gerçektir.

Marksizmi, kendilerinden başka bileninin olmadığı, proleter devrimcilerin ortalığı karıştırmaktan başka bir şey yapmayan huzur bozucu bilgi fukaraları oldukları, anarşist, blanquist bir yol tutturdıkları ve bu yüzden işçi sınıfı mücadelesinden tecrit edilmesi, yok edilmesi gereken zararlı unsurlar oldukları... vb. bu kibirli, bu burunları havada, çok bilmiş akıl hocalarının değişmeyen iddialarıdır. Bugüne kadar bu iddialar ve ateşli Marksizm savunuculuğu(!) değişmeden tekrarlanıp durulmuştur, proleter devrimciler için bu saldırılar adeta bir yazgı halini almıştır.

"Sezar'ın Hakkını Sezar'a Vermek" gerekir. Mücadeleden kopukluk ve entelektüel tatmin onlara bazen soyut bilgiler edinme fırsatını bolca verir. Ama bu baylar her şeyi öğrenirler de, her nedense kitabı bilgilerle Marksist

olunamayacağını; Marksist olmanın her şeyden önce dogmalardan kurtulmakla, Marksizmin yaşayan ruhunun yine yaşayan bir şeyle, somut sınıf mücadelesiyle birleştirilmesiyle ve devrim yapmak için yolumuzu aydınlatacak teoriyi bu pratikten çıkardığı, bu pratikle sinayarak sağlamlaştırmakta ve pratikte sınanan teorinin aydınlatıldığı yolda büyük bir kararlılıkla yürümekle olduğunu bir türlü öğrenememişlerdir. Bütün ustalara bu gerçeği biktırasıya tekrar ettirmek zorunda bırakanlar yine kendileridir. Ama biktırasıya tekrar ettirdikleri bu gerçeği, yapıtlarını ve kendilerini yaldızlı sözlerle anmaktan pek mutlu oldukları ustalardan öğrenememişlerdir.

Garip gibi görünen bu durum esasında kavrayış eksikliğinde değil, bir başka noktada devrim yapmak için yola çıkılmış olup olunmamasında ya da devrim yapmak için yola çıkma cesareti gösterip göstermeme noktasında düğümlenmektedir. Bu nedenle Marksist-Leninistler lafızlar yerine, Marksizmin özünü alarak içinde yaşadıkları tarihsel sürecin nesnel koşullarını diyalektik-materyalist bir bakış açısı ile analiz ederler. Marksist ilkelerin temeli üzerinde ve sınıflar mücadelesinin canlı pratiği içerisinde kendilerine hep "nasıl ve nereden başlamalı" sorularını sorarak mücadelenin dayattığı pratik sorunlara çözüm ararlar ve devrimin rotasını tespitte çalışırlar. Bütün bunlar oportünistlerin pek ilgisini çekmemiştir. Onlar Marksizm adına "hu" çeken dervişler gibi kendilerinden geçerek ibadet için gerekli huzuru bozan devrimcilere dış bilemekten başka bir şey yapmamışlardır. Kimileri de hayal aleminden şu veya bu nedenle çıkıp çevrelerine baktıklarında gerçeklerle yüz yüze gelmenin şaşkınlığı içinde yeni tanımlar keşfederek asıllarına dönmüşlerdir. Bu sonuncular 1900'lere doğru Bernstein'la Marksizm'den ilk büyük kopuşu gerçekleştirdiler. Ama bunu, asıl büyük kopuşu, II. Enternasyonal oportünistlerinin kopuşu takip edecekti. Bu ikincileri esasen konumuzu ilgilendiren keşimdir.

Bir yanda "koşullar değişti, Marksizmin yanlışları ortaya çıktı" diye onun özünü değiştiren, sınıf mücadelesi yerine sınıf uzlaşmasını koyan Bernstein, diğer yanda ise sözde Bernstein'a ateş püskürürken, Marksizmi bir başka açıdan tahrif eden II. Enternasyonal oportünizmi ve türevleri Ekim Devrimi öncesinde proletaryanın mücadelesi önüne dikilen başlıca engellerdi. Açıkta açığa Marksizmi reddeden Bernstein'ın ve onun Rusya'daki kolu legal Marksistlerin saflardan tecrit edilmesi, pek zor olmamıştı. 1902'lere gelindiğinde 2-3 yıllık bir mücadele süreci bunlar için yetmişti. Ama Marksizmin dogmatik tahrifçileri (Menşevikler, II. Enternasyonalciler vb.'lerin), daha yıllarca Marksizm paravanası altında varlıklarını koruyacaklardı. Keza bu tip sapmalar proletarya saflarında görülen en yaygın, tecriti en zor ve dolayısıyla en tehlikeli olan, bu nedenle de sürekli ve dikkatli bir mücadele gerektiren akımlardı.

Lenin, 1900'lerden itibaren değişen şartları ve sınıf mücadelesinin gerek Rusya'da gerekse dünya ölçüsündeki seyrini dikkatle inceleyerek Marksizmi somut koşullara yaratıcı bir biçimde uygularken, Marks ve Engels'in sözlerine kölece bağlanmadan eleştirici bir gözle yaklaşarak, Marksizmi yeni koşullarda derinleştirip zenginleştirirken, oportünizm, onu Marksizm'den uzaklaş-

makla suçluyordu. Çünkü Lenin, onlar gibi dogmalara tapınmıyor, aksine onları yıkıyordu.

Marks ve Engels, tek tek ülkelerde proleter devrimin olanaksız olduğunu, kapitalizmin dünya ölçüsünde bir bunalıma girmesiyle zamandaş dünya devrimi olarak patlak vereceğini, ilk proleter devriminin ise Almanya-İngiltere gibi üretici güçlerin en çok gelişmiş olduğu, proletaryanın kültür seviyesinin en yüksek olduğu ülkelerden birinde patlak vereceğini söylemişti bir kez. Artık oportünizm başka bir teori tanıımıyordu. Ama Marks ve Engelsin bu sadık kullarının (!) onlardan ayrıldığı ufak bir ayrıntı vardı. Marks ve Engels'in bir kısım sözlerinden hiç "taviz" verilmezken, çok istisnai şartlar için söylediği "barışçıl geçiş" tezi, koşullar değişti diye bir çırpıda ön plana çıkarılıyordu. Marksist devrim teorisinin özünü oluşturan "zor"a dayalı devrim tezi, oportünizm için kabul edilemezdi. O işine geleni alıyor, bunlara karşı gelenleri afaz ediyor, işine gelmeyen ise elinin tersiyle itiyordu. Bu nokta, hemen hemen bütün dogmatiklerde tanık olduğumuz, onların en tipik karakteristik özelliklerinden biridir. Onlar zor olandan, devrimci olandan daima kaçınmışlardır. Zaten yaptıkları, en başta Marksizm dogmaları üzerine gevezelik edip devrimcilere saldırarak, ikinci olarak ise, devrimci görevlerden kaçmak için teoriler üretmektir...

20. yüzyılın başlarında kapitalizm yeni bir evreye girmişti. Serbest rekabetçi kapitalizm döneminde, Marks ve Engels'in öngördüğü her şey bu aşamada geçerli olamazdı. Artık kapitalizm çöküş aşamasına gelmiş ve dünya ölçüsünde devrimin objektif şartları olgunlaşmıştı. A veya B ülkesinde üretici güçlerin gelişim seviyesine de bakmaya gerek yoktu. Çünkü, emperyalizm tek tek özel kapitalist ekonomileri yıkmış, onları, dünya ekonomisi denilen bir zincirin halkaları durumuna getirmişti. Ancak Marks ve Engels döneminde belirgin olarak ortaya çıkmamış olan kapitalizmin "politik ve ekonomik gelişim yasası" nedeniyle dünya devrimi zamandaş olmayacak, önce bir ya da birkaç ülkede olacaktı... Emperyalistler arasında paylaşımı tamamlanan dünyanın yeniden paylaşımı zorunluluğu tek tek ülkelerde devrimin olabileceğini ve yaşayabileceğini gösteriyordu. İlk proleter devrim -şartlar dünya ölçüsünde olduğundan dolayı- üretici güçlerin en çok geliştiği ülkede değil, emperyalist zincirin en zayıf olduğu ülkede olacaktı. Bu yüzden her ülkenin proletaryası, üretici güçlerin gelişmesi gibi boş beklentiler içine girmeden, kendi sınırları içinde aşamalı ve kesintisiz mücadele vermeli, uygun koşulları yakaladığında devrimini yapmalıydı. Burjuvazi bu dönemde devrimci niteliğini yitirdiğinden, Burjuva Demokratik Devrimi'ni (BDD) yapamamış geri ülkelerde proletarya bu devrimin görevlerini de üstlenmeli, iki devrimin görevlerini tek bir süreçte bütünleştirmeliydi. Ve bürokrasi ve militarizmin olağanüstü geliştiği bu aşamada barışçıl geçiş tezleriyle uğraşmak ahmaklara özgü bir tutum olabilirdi ancak...

Bu nedenledir ki, o dönemin dogmatikleri hala İngiltere ya da Amerika'da, patlak edecek ilk devrimi beklerken, Lenin, 1902'de ünlü eseri "Ne Yapmalı"da, Rus proletaryasına, tarihin onları dünya proletaryasının öncüsü olma gibi şerefli bir görevle karşı karşıya bıraktığını müjdeliyordu.

Ama bu tespiti karşı oportünizmin her tonu koro halinde sesini yükseltmeye başladı. Üretici güçlerin henüz yeterince gelişmediği geri kalmış Rusya'da devrim istemek anti-Marksistlikti, anarşizmdi, narodnizmdi... vb. Üstelik burjuvazinin devrimi proletaryayı ilgilendirmezdi. Burjuvazi kendi devrimini yapmalı, proletarya sadece demokratik kazanımlarını genişletme mücadelesiyle yetinmeliydi. Burjuva devrimi için proletaryadan kan dökmesini isteyen Lenin ne yapmak istiyordu?

Bunlara, burjuvazinin öncülüğüne dokunulmaması gerektiğini savunan oportünizmin söyledikleri içindeki yaldızlı sözler açıklandığında, tam da burjuvazinin çıkarlarını savunduğu, burjuvazi adına proletaryanın kan dökmesini isteyen bizzat kendileri olduğu açıkça ortaya çıkmaktaydı. Yani oportünizm, sübjektif niyeti ne olursa olsun, objektif olarak burjuvaziye hizmet ediyor, onun ömrünü uzatmaya çalışıyordu. Lenin bunlar için şöyle diyordu:

"Bu adamlar bu gevezeliklerle devrime sırt çevirdiklerini ve burjuvazinin yanına geçtiklerini sezmiyorlar." (Aktaran Stalin, Sağ-Sol Sapmalar)

Uzun süre geçmeden, somut pratik Marksizmin dogmatik kavrayışlarına karşı, Lenin'in zaferini kesinleştirdi. Ama oportünizm öylesine kin ve ihtirasla doluydu ki, gerçeği kabul etmek yerine, Sovyet Devrimi'nin yıkılacağı günü dört gözle bekleyerek doğrudan karşı-devrimci saflarda yerini almakta tereddüt etmemişti. Uluslararası platformda ise "kanlı bıçaklı" gibi görüldüğü "düşman" kardeşleriyle birleşerek (Bernstein'cılık) bugün tekeli burjuvazinin reformist tercihi olan "sosyal demokrat" partileri oluşacak ve tarihsel yerlerini alacaklardı. Ancak bu proletarya hareketinin oportünizmden yakasını sıyırdığı anlamına gelmezdi. Oportünizmin bir biçimi gerçek yerini alırken, diğerleri yeni koşullara uyarak ve daha ustaca gizlenerek öncekinin bıraktığı boşluğu dolduruyor ve her dönem Marksizm adına son derece renkli tablolar ortaya çıkıyordu. Çin Devrimi'nde Mao, Küba Devrimi'nde Fidel Castro ve Che'nin karşısına çıkanlar, aynı oportünist dogmatizmin koşullara uyum sağlamış haliyken; bu defa Mao ve Castro'ya karşı, Lenin'i savunma adına, Lenin'in sözlerine sıkı sarılarak ve asıllarını (yani Kautsky'yi, Bernstein'ı, Menşevikleri) "yerden yere vurup" inkar ederek ortaya çıkıyorlardı. Ortada somut bir gerçek olarak duran Sovyet Devrimi'ni inkar etmek demek o dönem proletarya saflarında, tamamen tecrit olmak demektir. Bu nedenle dogmatizm Sovyet Devrimi'nden sonra kendini esas olarak şablonculuk biçiminde göstermiştir demek yanlış olmayacaktır. Bundan sonra her gelişen yeni devrim ya bazılarınca çok özel bir devrim olarak hiç üzerinde durmaya değmez görülmüş, ya da yeni şabloncular yaratmıştır.

Dogmatizme göre Ekim Devrimi nasıl gelişmişse Çin Devrimi de öyle gelişecek, koşullar hazır olduğunda proletarya ayaklanarak iktidarı ele geçirecektir. Devrimin rotası, hedefi, kuvvetleri ve kuvvetlerin düzenleniş planı, savaşım yöntemleri, her şey hazır, belirlenmiştir!

Mao şöyle dediği ve hayata geçirdiği için anti-Leninist, anti-Marksistti:

"Çin devrimci savaşının kendi ayırıcı özellikleri olduğunu kabul etmeyen, bilmeyen ya da bilmek istemeyen kimseler, Kızıl Ordu'nun Koumintang kuvvetlerine karşı verdiği savaş, genel olarak savaşla ya da Sovyetler Birli-

ğindeki iç savaşla bir tutuyorlar. Sovyetler Birliği'nde Lenin ve Stalin'in yönettiği iç savaş deneyiminin dünya ölçüsünde bir önemi vardır. Çin Komünist Partisi de dahil, bütün Komünist Partiler bu deneye ve Lenin'le Stalin'in savaş ile ilgili teorik yorumlarına, kılavuzları olarak saygı duyarlar. Ama bu onu kendi saflarımıza mekanik olarak uygulamamız değildir. Çin'in devrimci savaşını Sovyetler Birliği'ndeki iç savaştan ayıran pek çok özellik vardır. Bu ayrı özellikleri hesaba katmamak ya da onların varlığını inkar etmek, hiç kuşkusuz yanlıştır." (Çin Devrimci Savaşında Strateji Sorunları)

Her şeyden önce Çin sömürge bir ülke olduğundan sürekli milli kriz (olgunlaşmamış da olsa) vardı. Bu ise sürekli devrim durumunun varlığı, yani devrim için gerekli nesnel şartların varlığı demektir. Bir başka deyişle iktidarı ele geçirmenin koşulları vardı. Sürekli milli krizin varlığı, aynı zamanda karşıdevriminde sürekli zora başvurması demektir. Devrimci hareket ister istemez daha baştan silahlı mücadele temelinde hareket etmek zorundaydı. Yani silaha (zora) başvurmak, iktidar mücadelesi için gerekli olduğu gibi zorunluydu da... Bu şartlarda önce hazırlık, sonra ayaklanma ile bir anda iktidarı almak gibi bir strateji izlenemezdi. Bunu savunmak, özünde zora dayalı devrimi reddetmekten başka hiçbir anlama gelmezdi. Bu Marksizmin en evrensel ilkelerinden birini tahrif etmek olurdu. Zaten dogmatizmin Marksizmi revize ediş yöntemi budur. Böyle bir ülkede devrimci süreç, evrim ve devrim dönemlerinin iç içe geçtiği tek bir süreç olarak kavranılmıyordu.

O halde devrimci zor nasıl örgütlenecekti? İşte bu nokta Sovyet Devrimi'nden bu yana dogmalarla ML'ler arasındaki mücadelenin düğüm noktalarından birisi olagelmıştır. Gerek Çin, gerekse Küba Devrimi'nde de aynı durum söz konusudur. Dogmatizm şunu asla kavramamış ya da kavramak istememiştir.

"Marksizm, savaşım biçimleri sorununun kesinlikle tarihsel bir incelenmesini ister. Somut tarihsel durumdan uzak bir sorunla uğraşmak diyalektik materyalizmin esas ilkelerinin anlaşılmadığını gösterir. (...) Bir savaşım yöntemi ya da biçimi ancak belli bir somut durumun istemlerini tümüyle karşıladığı, uyguladığı koşullara tam uygun düştüğü, devrimci ve ilerici güçlerin cesaretini yükselttiği, onları eyleme geçirttiği, düşmanın zayıflıklarından tam olarak yararlanmaya olanak verdiği, bütün bu nedenlerden dolayı o anın geçerli güçler dengesinde mümkün en büyük üstünlüğü sağlayabildiği zaman en iyi, en uygun yöntem ya da biçimdir." (Lenin, İki Taktik, abç)

İşte bunun için doğru savaşım biçimlerinin tespiti yüksek bir devrimci yaratıcılık ister ve Marksizmde savaşım biçimleri son derece çeşitlidir. Şaşıaali devrim programları çıkarmak, tüzük maddeleri sıralayıp örgüt kurmak ve sonra komünistlikten dem vurup, meydanlarda nutuk atmak maharet değildir. Asıl sorun doğru savaşım biçimini tespitite gösterilecek yaratıcılık ve ML kavrayıştır. Yaratıcılık gibi tatsız işlerin oportünizmin hiç hoşuna gitmediği bilinen bir şeydir. Onlar için nasılsa daha önce birileri, bu işe katlanıp birtakım yöntemler tespit etmiştir. Yeni şeyler aramanın ne anlamı var? Müritliğini yapar "hu" çeker, yeni şeyler arayanlar varsa ya birkaç kılıç darbesiyle peşinde

hizaya sokarsın, ya da afaroz edip dergahtan atarsın olur biter!.. Gerçekten bu noktada oportünizm tam bir acizlik içindedir. Bugüne kadar onlarca devrim, çeşitli savaşım yöntemleriyle başarıya ulaşmış olmasına rağmen, hala Sovyetik ayaklanmayı tek model gören ve her şeyi onun kalıbına sokmaya çalışan zavallılar vardır. Bu Marksizmin karikatürü değildir de nedir? Bu belki henüz başka bir devrim deneyi yaşamamış 1920'lerin Çin Marksistleri için yanılgı olarak hoşgörülebilir (ki doğru yolu çok kısa sürede anlamış ve bu konuda olağanüstü yaratıcılık göstermişlerdir). Ama bugün için yanılgıdan çok daha öte bir şeydir.

Çin'de somut durumun gerektirdiği savaşın biçimi ne olabilir? Güçlü bir düşmana karşı zayıf bir güçle nasıl savaşılacak, hangi güçler temel alınacaktı? Dogmatizm toplu ayaklanmadan başka bir şey düşünmezken, Çin Devrimi acı deneylere mal olsa da bu sorunun yanıtını bulacak, dogmatizmin engellerini yıkacak ve 1 Ekim 1949'da zafere ulaşacaktı. Ve ML devrim, örgüt anlayışı ve çalışma tarzını derinleştirip zenginleştirecekti.

Gerek şehirlerde proletaryanın nicel ve nitel olarak güçsüzlüğü, gerekse de emperyalizm ve işbirlikçilerinin politik ve askeri güçlerini bu merkezlerde yoğunlaştırması, bu alanlarda örgütlenerek düşmanı zorlamayı ve giderek bir ayaklanmaya hazırlamayı olanaksız kılıyordu. Ama proletaryanın yarı-feodal, yarı-sömürge olan bu ülkede demokratik devrimde sonuna kadar kesin bir tutum takınmaya yetenekli, güçlü bir müttefiki vardı: Köylülük... Keza Leninist kesintisiz devrim anlayışı da proletaryanın köylülüğe önderlik ederek, onunla sağlam bir ittifak temeli üzerinde iki devrimin görevlerini tek bir devrimci süreçte tamamlamaya dayanıyordu. Proletarya, savaş sürecinde kendisi için sınıf bilincine vardıkça, yeni toplumun örgütlenmesine daha aktif ve güçlü olarak katılarak tarihsel misyonunu yerine getirir. Yine proletarya güçsüz de olsa partisi aracılığıyla köylü kitleleri yönetebilir, onlara önderlik edebilir ve onların devrimci potansiyelini harekete geçirerek demokratik devrimi tamamlayabilir ve kesintisiz bir şekilde sosyalizme götürebilirdi. Çünkü proletaryanın öncülüğünün esasını ideolojik öncülük oluşturmaktadır. Esas olanın bu olması, fiili öncülük olmadan da proletaryanın, köylü kitlelerini partisi aracılığıyla yönetmesini olanaklı kılmaktadır.

Köylülerin bu engin devrimci potansiyelini pratikte gören Mao, 1927'de Kanton Ayaklanması yenilgisinin hemen ardından şöyle diyordu:

"Çin Devrimi bir köylü devrimi olacak ya da hiç olmayacak." (Hunan'daki Köylü Hareketine İlişkin Rapor, 1927)

Acı bir deney sonucu da olsa Çin Devrimi bir noktadan itibaren kendi yolunu çizmeye başlamıştı. Ve dogmatizme karşı mücadele içinde gelişmişti. Devrim sağlam bir işçi-köylü ittifakı üzerinde, emperyalizme ve feodalizme karşı olan tüm sınıf ve tabakaların birleştirilmesiyle yükselebilirdi.

Çin Devrimi güçlü bir düşman karşısında zayıf bir güçle yola çıkmak zorundaydı.

"Gerici güçler çok kuvvetli olduğu için, devrimci güçler ancak yavaş yavaş gelişir. Ve bu olgu savaşımızın rotasını tayin etmektedir. (...) Devrimci bir savaşımı bizim yaptığımız gibi 10 yıl sürdürmek başka ülkelerde hayret

uyandırabilir. Ama bizim için 8 aylık dönemdeki bir başlangıç kesimi gibidir."
(Mao, Askeri Yazılar)

Kim olursa olsun, eğer biri, böyle bir pozisyonda düşmanına karşı savaşmak istiyorsa, bu savaşın biçimi, düşmanın zayıflıklarından azami ölçüde yararlanmayı sağlayacak olan, eldeki sınırlı güçleri en iyi şekilde değerlendirmeyi sağlayacak olan gerilla savaşı olmak zorundadır. Elbette bu savaş adım adım güçlenerek düşmanı alt edecek bir güce ulaşmak uğruna devrimci politik amaçlarla verildiğinde başka bir nitelik kazanacaktır. Bu savaş politik askeri bir savaştır. Bir başka deyişle, düşmanın yumuşak karnı olan kırların(2) temel alınarak, kırlardan şehirlerin kuşatılması, iktidarın parça parça alınması stratejisidir. Kızıl siyasi üslerin kurulduğu bölgelerde, bunların daralıp genişleyen, çoğunlukla da toptan yer değiştiren esnek bir yapısı olmasına rağmen; bir yandan MDD'nin görevleri yerine getiriliyor, diğer yandan ise nihai hedef için (tüm ülkede iktidarı ele geçirmek için) bir basamak, bir atlama tahtası işlevi görüyordu.

Mao'nun 1927'de Kiangsi'de kurduğu ve 7 yıl dayanan ilk Kızıl siyasi üs, ÇKP içerisinde bir yandan sempati toplarken, bir yandan büyük eleştirilerle karşılaşmıştır.. Dogmatizme göre Lenin'de böyle bir tespit yoktur. Hazır olunmadan isyan bayrağı açmak intihar demektir vb... Lenin'de veya bir başka ustada herhangi bir mücadele yönteminin olmamasının, ondan sonra olamayacağını sanmak bir saçmalaktır ve bunun tartışılacak bir yanı da yoktur.

"Lenin'in büyüklüğü, özellikle Marksizm'in sözlerine tutsak olmaması, Marksizmin özünü kavramak, onun özünden hareket ederek, Marks'ın ve Engelsin öğretilerini geliştirmeye devam etmek gerektiğini anlamasıdır."
(Stalin, Sağ-Sol Sapmalar)

Mao'nun ve devrimini gerçekleştiren bütün önderlerin büyüklüğü de bunu anlamış olmalarında değil midir? Böyle olmasaydı, proletaryanın mücadelesi yerinde sayardı. Oysa Çin Devrimi, Marksizmi özünden kavrayışı ve önderliğinin yaratıcı dehasıyla, sömürge bir ülkede proletarya devriminin yolunu çiziyor ve köşe taşlarını yerine oturtuyordu. Leninist devrim anlayışı, Çin Devrimi'yle yeni bir boyut kazanıyor, tabuları yıkarak teoriyi zenginleştiriyor, proletarya ve ezilen ulus mücadelesini aynı ve tek potada birleştirerek, Lenin'in devrim odağının doğuya kaydığı tespiti ve "dünya proletaryası ve ezilen halkları birleşin" sloganı en canlı ifadesini buluyordu.

Küba Devrimi de Sovyetik ayaklanmanın şablonculuğunu yapan KP'lerle mücadele içinde gelişmiştir. 1925'te kurulan KP aynı mekanik kavrayışla, ayaklanma günlerinin hayaliyle yaşıyor, yıllardır devam eden ve özellikle kırsal kesimlerde etkinlik gösteren kendiliğinden ve bölgesel ayaklanmalara ve bütün ülkede hiç eksilmeyen politik çalkantılara müdahale edemiyor, ege-men sınıfların ardına takılarak hayatta kalmaya çalışıyordu. Esasen bu, özellikle bütün L. Amerika ülkelerinde aynı yıllarda kurulan KP'lerin ortak özellikleriydi. Halkın ihtilalci potansiyeline müdahale edip devrimi omuzlayacaklarına, burjuva fraksiyonların kanatları altında rahat yaşam arayan bu partiler, ÇKP gibi sürecin çözümünü kendi içinde üretecek dinamizmden yoksun olmaları sonucu, ya kendiliğinden yok olmuşlar ya egemen sınıflarca

yok edilmişler, ya da onların icazetleri altına girmişlerdir. Ama ne olursa olsun ortak bir şey varsa, o da uzlaşmaya doğru atılan her adımda halkın sempatisini kaybedip nefretini kazanmalarıdır. Çin Devrimi ile olduğu kadar, kendi ülkelerindeki somut sınıf mücadelesinin durumu ile de pek ilgilenmeyen, kendi dışlarında gelişen silahlı mücadeleyi anlamaya çalışıp gerekli müdahaleyi yapacaklarına, ona bir tepki ile yaklaşan, silahlı mücadeleye karşı hastalık derecesinde alerji duyan bu KP'ler 1950'lere gelindiğinde tam bir çıkmaz içindedir. Yeni sömürgeci devletin ortaya çıkışı, peş peşe gelen darbelerle, yer yer halk hareketinin bir ürünü olarak ortaya çıkmış bulunan demokratik hareketlerin yıkılıp, diktatörlüklerin yaygınlaşması sonucu eski yaşam olanaklarını bulamamış, aksine yoğun bir baskı ve kovuşturmaya uğramışlardır. Küba Devrimi, işte bu atmosferde, KP'lerin dışında gelişecektir.

1953'te Fidel Castro ve 170 arkadaşı, Batista diktatörlüğüne karşı tek yolun silahlı mücadele olduğunu ilan ederek pasifizmin dogmalarını parçalayarak Moncada kışlasına saldırır. Amaç; hiçbir meşruluğu olmayan diktatörlüğe karşı nefret duyan halkın bu memnuniyetsizliğini ayaklanmaya çevirmek için ona cesaret vermek ve kışladan ele geçirilecek silahları halka dağıtarak ayaklanmayı gerçekleştirmektir. Bu hareket istenen amaca ulaşmamış ve yenilmişti. Ama iki şeyi ortaya koymuştu: 1- Tutulacak yolun kesin olarak silahlı mücadele yolu olacağı: Çünkü bu silahlı girişim, halkı harekete geçirmese de, dikkatleri üzerinde toplamış, geniş yankı ve sempati uyandırmıştı. O halde az bir güçle savaşa başlayan öncü, giderek halkın güven ve desteğini kazanabilir ve kitleleri peşinden sürükleyerek iktidarı alabilirdi. 2- Silahlı mücadelenin şehirleri temel almasının yanlışlığı. Halkın diktatörlüğe karşı birden ayaklandırılmasının mümkün olmaması, şehirlerdeki gücün ve halkın ruh halinin buna uygun düşmemesi, uzun süreli bir savaş stratejisi izlemenin zorunlu olması, hareketin gerilla mücadelesi temelinde kırlardan şehirlere bir rota izlemesini zorunlu kılıyordu. Bu deney sömürge bir ülkede devrimin izleyeceği rotayı bir kez daha ortaya koyuyordu. Nitekim 1956'da Granma çıkarması sırasında Frank Pais'in önderliğinde Santiago'da yapılan ayaklanma girişiminin başarısızlığı, şehirli kitlelerden umulan desteğin alınmayışı Küba'da bu düşüncüyü hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde doğrulamış oluyordu.

Böylece Küba Devrimi de kendi somut deneyleriyle, dogmaları aşıyor ve kendi yolunu çiziyordu. 1956 yılında Che de içlerinde olmak üzere Fidel Castro ve 87 arkadaşının tekrar Küba'ya dönmeleri -87 kişinin çoğu çıkarma sırasında ölüp tutuklansa da- Sierra Maestra'ya varan küçük bir grubun, kırlardan şehirlerin kuşatılması stratejisi ile ilk kıvılcımı yakmaları bir anda bütün ülkeyi saran bir hareketin gelişmesinin başlangıcı olmuştu. Gerilla hareketleri halkı ajite edip harekete geçiriyor, onlara cesaret veriyor, kitlesele politik mücadelenin diğer biçimlerini geliştiriyor, bütün bunlar da gerilla hareketlerini destekleyip güçlendiriyordu.

1956 Aralık'ında başlayan hareket, 1958 başlarında, yani yaklaşık bir yıl sonra, Batista'nın on bin kişilik kuvvetle saldırısına karşı direniyor ve Batista'yı kuvvetlerini Sierra'lardan çekmek zorunda bırakıyordu. Bu nokta Küba

Devrimi'nde kesin bir dönüm noktası, mevcut konjonktürde öncüye yüklenen görevlerin en acil ve en önemli olanının tamamlanmış bulunmasıydı. Küba halkının ruh hali bu çarpışmadan sonra süratle değişmiş ve kitleler aynı süratle mücadeleye katılmaya başlamışlardı. Çünkü gerilla savaşının yenilmezliği, düşmanın üstün gücüne halkın silahlı mücadeleyle karşı koyabileceği ve onu yenebileceği kesin bir şekilde ortaya çıkmıştı. Batista diktatörlüğünden nefret eden, ama eyleme geçmekte tereddütlü Küba halkı, bütününü silahlı mücadeleyi desteklemeye başlamıştı. Artık bu devrimin önünü hiçbir güç alamazdı. Nitekim kısa bir süre sonra kurulan "26 Temmuz Hareketi" isimli cephe, kuruluşunun üzerinden bir yıl geçmeden 1 Ocak 1959'da iktidarı ele geçirmişti.

Küba Devrimi her ne kadar -tıpkı Çin Devrimi'nde olduğu gibi- Sovyetik tip ayaklanmayı şablonlaştıranlara karşı mücadele içinde gelişmiş ve bunları yıkarak zafere ulaşmış olsa da, biz onun uluslararası önemi nedeni ile bu yönü üzerinde durmayacağız. Sovyetik tip ayaklanma ile sömürge ülkelerde zor yoluyla devrimin örgütlenişini maddi koşullarıyla birlikte daha önce anlattık. Bu nedenle sömürge ülkeler için, tek örnek olarak Çin Devrimi'ni şablonlaştırıp, emperyalizmin istismar biçimindeki değişiklikleri ve bu değişikliklerin ülkenin sosyo-ekonomik ve politik koşullarına yansımaları dikkate almayan ve dolayısıyla devrim, örgüt anlayışı ve çalışma tarzının da değişiklikleri yansıtmaması gerektiğini reddedenlerle, Küba Devrimi'nin ortaya koyduğu gerçeklere kısaca değineceğiz. Şablonculuğun bu biçimi ile diğeri arasında gerçekte hiçbir fark yoktur. Netice olarak her ikisi de Marksizmin yaşayan ruhu ve sınıf mücadelesinin gerçeklerinden habersiz hareket etmekte, mücadeleyi yanlış ve başarısızlığa mahkum bir yola sürüklemektedirler.

Çin ve Küba devrimi, sömürge ülkelere özgü uzun süreli halk savaşı stratejisini izlemiş olmakla beraber gerçekleştikleri koşullardan karakterini alan önemli farklılıklar gösterirler. Tarihsel olarak sömürge ülkelerde, emperyalist sömürü metotlarının değişmesinin sonucu olarak ortaya çıkan değişimin kalın çizgilerle ayırıcı özellikleri şunlardır:

a- Emperyalist işgalin biçimi değişmiş, açık işgal yerini gizli işgale bırakmıştır.

b- Sömürge ülkede emperyalizmle doğrudan bağımlı işbirlikçi tekeli burjuvazi geliştirilerek feodalizm yukarıdan aşağıya kısmen tasfiye edilmiştir.

c- Çarpık kapitalist gelişim nedeniyle güçsüz olan tekeli burjuvazi, diğer gerici sınıflarla ittifaka girmiş, oligarşik yönetim ülkenin kaderine hakim olmuştur. Güçlü merkezi devleti elinde tutan bu sınıflar ülkeyi sürekli faşizm ile yönetmektedirler.

d- Gerek çarpık kapitalist gelişim, gerekse güçlü merkezi otoritelerin varlığı, diğer unsurlarla birlikte halk kitlelerinin ruh halinde ve davranışlarında önemli değişimler yaratmıştır. Derin memnuniyetsizliğe rağmen bu ülkelerde, Çin gibi sürekli kendiliğinden köylü isyanları yerini politik pasifliğe ve kaderci bir anlayışın gelişimine bırakmıştır.

Bu durumda gerçek anlamda ulusal nitelikli bir burjuvaziden söz edilemeyeceği için devrimin sınıfsal kapsamının MDD'ye nazaran daha darala-

çağı açıktı. Yine feodalizmin kısmen tasfiye edilmiş olması, anti-feodal ağırlıklı devrim programının anti-faşist, anti-emperyalist yönünün ön plana çıkmasına neden olmuştur. Aynı şekilde devrim kapsamında değişiklikler olduğu gibi, halk kitlelerini devrim safına çekmek ve örgütlendirmek de daha farklı olmak zorundaydı. Burada Çin gibi spontane ayaklanmalar içindeki kitleleri örgütleyip, zayıf merkezi otoritenin zaaflarından yararlanıp, daha baştan kızıl siyasi iktidarlar kurmak söz konusu olamazdı. Bunun koşullarının oluşması için halk kitlelerinin ruh halinin değiştirilmesi ve bunu olanaklı kılacak bir mücadele hattının izlenmesi şarttı. Bu ise silahlı propaganda temelinde yürütülecek bir öncü savaş aşamasından geçilmesi zorunluluğu demektir. Bu gerçeği yadsımak, mevcut değişiklikleri görmemek ve klasik halk savaşını dogmalaştırmak, özünde onu savunmamak anlamına gelir.

Bu özellikleriyle Küba Devrimi, dogmatizme karşı yeni bir zafer olduğu gibi III. bunalım döneminin yeni-sömürge ülkelerinde ML çizginin köşe taşlarını yerine koyan bir devrimdir.

Bugün bu konuda da şabloncular türemiş olmakla beraber, oportünist saflarda Küba Devrimi'ne yaklaşımın en yaygın biçimi, onun bir "tesadüf" olduğu, normal kurallara uymadığıdır. Onun özünü gizlemek, yaşamla olan canlı bağlarını inkar etmek, oportünizmin yıllardır başlıca uğraşını oluşturur. Küba Devrimi'nin şabloncuları da (Bunlara Sol yorumcuları da diyebiliriz) bu oportünist saldırılara büyük kolaylık sağlamışlardır.

Bunlara "Küba bir istisna mı, yoksa emperyalizme karşı savaşın öncüsü mü?" adlı makalesiyle 1961 yılında gerekli yanıtı Che veriyor:

"Biçim ve görünüşü itibarıyla son derece değişik ve çeşitli olan bu hareket, buna rağmen, sömürgecilğe karşı savaşın ve sosyalizme geçişin çevrelediği büyük tarihi olayların genel çizgilerini izlemiştir ve esasen başka türlü olmasına da imkan yoktur."

Yine Che'nin "Askeri Yazılarında Küba Devrimi'nin en karakteristik yönünü yansıtan şu satırlarını aktarmakta yarar var:

"Devrimci durumun bütünüyle olgunlaşmasını beklemek şart değildir. Çünkü yüreklilik, dövüşme, şevk ve kararlılık, çoğu kez eksik olan nesnel şartların yerini tutabilir. Ama asgari miktarda da olsa nesnel şartların varlığı gereklidir."

Bu nokta Küba Devrimi'nin en evrensel dersidir. Ve esasen oportünizmin şimşeklerini üzerine çekmesinin de nedeni onun bu özelliğidir. Çünkü başta da belirttiğimiz ve üç devrimde ayrı ayrı tanık olduğumuz gibi oportünizmi her zaman en çok rahatsız eden devrimci inisiyatifin rolüdür. O her zaman statükoyu bozan ML'lerin bu karakterine şiddetle saldırmıştır. Bütün anarşizm, 'Sol'culuk... vb. teranelerinin altında, onun bu korkusu yatar. Zaten şablonculuk da onun bu statükoculuğunun bir başka yansımasıdır.

Bu nedenle emperyalizm döneminde devrimin objektif koşullarının oluştuğunu ilan ederek, devrimci inisiyatifin rolünü ön plana çıkaran ve "Bize bir savaş örgütü verin Rusya'yı altüst edelim" diyen Lenin'e karşı yükselen bu sesler, devrimin odağı sömürge ülkelere kaydıçça ve dolayısıyla devrimci inisiyatifin rolü arttıkça daha da yükselmiştir. Küba Devrimi ise bu inisiyatifin

rolünün en yüksek olduğu devrimdir. Günümüz devrimleri de bu özelliği taşı-
maktadır. İşte oportünist çılgınlıkların artmasının, bu ve diğer güncel devrimci
deneyleri karalayıp çarpıtmak için yüksek bir enerji harcamasının hemen tek
nedeni budur.

Elbette şablonculuğun çeşitleri arasına Küba Devrimi'nden sonra, onun
şablonculuğu da eklenmiştir. Bu yanlış ve mekanik kavrayış, özellikle Latin
Amerika'da birçok ihtilalci girişimin yenilgisiyle sonuçlanmış fokocu bir çizgi
ortaya çıkarmıştır.

M. Çayan bu konuda şöyle demektedir:

*"Küba Devrimi'nin yanlış yorumlanmasının sonucu ortaya çıkan militan
sol çizgi, fokocu görüş şehir-kır ilişkilerini, SP ve öteki mücadele biçimlerini
diyalektik bir bütün olarak görmeyen, tek bütün olarak kırları ve SP'yi temel
alan, şehirlerin ve öteki mücadele biçimlerinin tali rolünü önemsemeyen bir
görüşür. Bu görüşün temelinde geri bıraktırmış ülkelerdeki milli krizin en ol-
gun şekliyle değerlendirilmesi, öncünün mücadelesiyle köylülerin derhal sila-
ha sarılarak savaşın kısa zamanda halk savaşına dönüşeceği düşüncesi
yatmaktadır." (M. Çayan, Bütün Yazılar)*

Günümüz açısından Küba Devrimi III. bunalım dönemi yeni-sömürge
ülkelerde devrimci stratejinin ana hatlarını belirlemiştir. Ancak, onun sadece,
Küba'nın yerel koşullarından kaynaklanan özellikleri yanında, konjonktürel
özellikleri de dikkate alınmazsa yine oportünist bir anlayışa düşmek kaçınıl-
maz olur. Bu açıdan bakıldığında, Küba Devrimi'nin henüz yeni-sömürgecilik
ilişkilerinin oluşmaya başladığı bir evrede gerçekleşmiş olmasının, ona
önemli özellikler kazandırdığı görülecektir. Mahir Çayan'ın da dediği gibi, bu,
milli krizin olgunluğunda ifadesini bulur.

Gömlüdüğü gibi üç devrim bir yandan tabuları yıkarken, diğer yandan yeni
tabular "yaratmıştır". ML'i hayatın canlı pratiğinden koparmadan devrim yo-
lunda ilerleyenler, Lenin'e karşı Marks-Engels adına, Mao'ya karşı Lenin
adına, Castro-Che'ye karşı Mao adına ve hatta bugünün ML'lerine karşı
Castro-Che adına yapılan saldırılarla mücadele içinde var olmuş ve onları
aşarak zafere ulaşmıştır/ulaşacaktır!

Elbette ne ML'in gelişip zenginleşmesi ve yeni zaferlere doğru yürümesi,
ne de oportünizmin saldırıları son bulacaktır. Özünü gizlemede ve şartlara
uyum sağlamada gösterdiği olağanüstü yetenekle oportünizm, sınıf zemini
yok olana kadar proletaryanın sınıf mücadelesinin sırtından geçinen bir asa-
lak olarak yaşamını sürdürecektir, ortamı bulandırmaya, ML'lere, anarşizm,
Narodnizm, küçük burjuva maceracıları... vb. teraneleriyle saldırmaya de-
vam edecektir. Ve tabii ki "hu" çeken dervişler gibi Marksizmin dogmalarını
tekrarlayarak işçi sınıfı savunuculuğunu ağızlardan düşürmeyerek yapacak-
lardır bunu.

PROLETARYA ZAFERLERİNİ YAŞATACAK OLAN, OPORTÜNİST ŞABLONCULUK DEĞİL, ML YAKLAŞIMDIR

Marksizm-Leninizm bir bilimdir. Sınıflar mücadelesinin yeni görüngüleri
ile ve bu görüngülerin Marksist metot açısından incelenmesiyle gelişir
ve

zenginleşir. ML'lerin görevi, proletaryanın sınıf mücadelesini ne öncesinden, ne bugünden ve ne de gelecekte soyutlamadan onun evrensel derslerine sahip çıkmak, ML'in doğrultusunu değiştirmeden, yeni görüngüleri dikkate alarak, eski formülleri düzeltmek ve zenginleştirmek ve mücadelenin öne çıkardığı sorunları çözümleyip doğru bir mücadeleyi gerçekleştirmektir. Bunun yerine, ML'in parça parça formülleri, ayrı ayrı tezler, bir dönemler işlevini görmüş lafızlar alınırsa, bu ancak oportünizm olur.

Marksizmi böyle kavramanın olsa olsa Marksizmin bir karikatürünü ortaya çıkaracağını belirten Stalin, bunun Marksizmi revize etmenin bir başka biçimi olduğunu vurgular. Kuşkusuz bu, Marksizmi revize etmenin en sinsi yöntemi. Çünkü ona her şeyiyle sahip çıkılıyor kisvesi altında yapılan bir revizyondur. Stalin şöyle diyor:

"Marks'ı revizyonist tarzda anlamak ne demektir? Marks'ın belirli bir çağın somut şartlarından çıkarılmış, onlarla ilintili ayrı ayrı tezlerden metinlere başvurarak bozmak demektir." (Stalin, Sağ ve Sol Sapmalar)

Bu elbette, proletaryanın devrimci deneylerinin evrensel düzeyde gerçek bilgiye dönüştürdüğü formülasyonları reddetmek anlamına gelmez. Bu da revizyonizmin, oportünizmin bir başka çeşidi olur. Önemli olan onların özünü oluşturan bu dersleri kavramak ve yeni şartlarda zenginleştirip bir deney olarak değerlendirmektir. Marksistlik, Marksizmin devamını sağlamaktır. Onu bir noktada kesintiye uğratarak dondurmamakla değil.

"Marks ve Engelsin yapıtlarının sürdürücüsü olarak Lenin'in büyüklüğü" der Stalin, "Marksizmin sözlerine hiçbir zaman kölece bağlı kalmamasından ibarettir. Araştırmalarında Marks'ın şu talimatını izledi. Marksizm bir dogma değildir, eylem için bir yol göstericidir. Lenin(...) Marksizmin sözleri ile özünü kesinlikle ayırdı. Marksizmi asla bir dogma olarak almadı ve Marksizmi temel yöntem olarak kapitalist gelişmenin yeni ilişkilerine uygulamaya çalıştı." (age)

Kuşkusuz devrimini gerçekleştiren ve dolayısıyla tespit ettiği teorik görüşleri gerçek bilgi düzeyine ulaşan bütün önderlerin büyüklüğü de buradadır.

Oportünizm bir yandan bu deneylerden kimini şablonlaştırırken, kimini de hepten yadsırmaktadır. Proletaryanın büyük devrimci deneylerinden her birini diğerinden koparan, Sovyet, Çin ya da Küba Devrimi taklitçiliği almış başını gitmektedir. Mücadeleyi ve mücadelenin ortaya koyduğu gerçekleri yanlış yorumlayarak ya da inkar ederek gerçeklerden yakayı kurtarmaya çalışan ve her şeyi "ben bilirim" havalarındaki bu baylar aslında sadece kendi çaplarını ortaya koymaktan başka bir şey yapmazlar.

"Lenin her zaman komünistlerden, yalnızca kendi ülkelerindeki durumu değil, aynı zamanda uluslararası politikanın ve ekonominin bütün öğelerini, kendi ülkeleri ve dünyadaki bütün sınıf güçleri arasındaki ilişkiyi de en büyük nesnellikle, dikkatle incelemelerini ve değerlendirmelerini isterdi." (Vietnam İşçi Partisi Tarihi)

Birakalım böyle dikkatli bir incelemeyi, oportünizm, proletaryanın zafere erişmiş deneylerini lütfen inceleyecek kadar bile Lenin'in öğüdünü tutmamaktadır. Bugüne kadar onlarca ülke, çok çeşitli yöntemlerle devrimini ger-

çekleştirmiş, Marksist devrim teorisine önemli katkılarda bulunmuştur. Ama oportünizmin en iflah olmaz büyük bir kesimi için hala tek deney vardır. Ekim Devrimi... 1917'den bugüne köprünün altından hiç su akmamış, adeta ya-şam o gün durmuştur oportünizm için...

Üç devrimin değiştirilemez evrensel ilkeleri nelerdir? Bunları toplu bir sentez olarak koymaya çalışalım:

a- Emperyalizm döneminde devrimin objektif şartları dünya ölçüsünde vardır. Bu nedenle en az gelişmiş sömürgeci en gelişmiş emperyalist met-ropollere kadar devrimin koşulları mevcuttur. Eşitsiz gelişim nedeniyle devrim tek tek ülkelerde gerçekleşecektir ve devrimin yaşaması mümkündür. Bu noktada ihtilalci inisiyatif önem kazanmıştır.

Devrim emperyalist zincirin en zayıf halkalarında gelişecektir. Geri kalmış, burjuva devrimini tamamlamamış ülkelerde proletarya diğer sınıf ve tabakalara önderlik ederek iki devrimin görevlerini tek bir süreçte toplayabilir. Canalcı nokta, demokratik devrimde kesin bir tavır takınmaya yetenekli sınıfların (özelde köylülüğün) devrimci potansiyelinin en iyi şekilde değerlendirilmesidir. Proletaryanın öncülük fonksiyonlarını yerine getirmesi için fiili öncülük şart değildir. Proletarya partisi aracılığı ile ideolojik öncülük yaparak da bu fonksiyonunu yerine getirebilir, esas olan da budur.

Devrimin olabilmesi için, devrimci milli krizin varlığı, öncünün varlığı ve kitlelerin bilinci ve örgütlü olarak savaşa katılması şarttır. Devrim ancak zor yoluyla mümkün olabilir.

Proletaryanın nicel ve nitel güçsüz olduğu yarı-sömürge ülkelerde temel savaş alanı kırlar, temel güç de köylülerdir.(3) Bu ülkelerde sürekli milli krizden dolayı devrim süreci evrim-devrim diye iki aşamaya ayrılmaz. Bu iki aşama iç içe geçmiştir. Güçlü düşman karşısında uzun süreli bir savaş stratejisi zorunludur. Devrimci güçler, güçlü düşmana karşı silahlı mücadele içinde adım adım gelişerek düşmanı yenebilir. Devrimci silahlı bir savaşa atılmak için devrimci durumun şu veya bu oranda varlığı gereklidir ama bütünü ile olgunlaşmasını beklemek şart değildir. Bunu devrimci müdahale ile derinleş-tirebilmek mümkündür.

Kitleleri eğitmenin, devrim safına çekebilmenin ve zor yoluyla iktidarı ele geçirmenin çeşitli yolları vardır. Günümüz yeni-sömürge ülkelerinde bunun yolu, silahlı propaganda temelinde yürütülecek bir öncü savaşı aşamasından geçecek bir halk savaşıdır.

b- Proletaryanın siyasi partisi olmadan proletarya devrimi olanaksızdır. Partinin, savaşçı ve öncü bir müfreze olarak örgütlenmesi gerekir. Proletarya partisi sınıflar mücadelesinin üç cephesinde de mücadeleyi yürüten, diyalektik materyalizmin temelleri üzerinde kurulan bir partidir. İdeolojik, politik ve örgütsel birliği olmayan şekilsiz bir yapı proletaryanın öncü müfrezesi ola-maz.

Sömürge ülkelerde, proletaryanın halk ordusuna (veya cephe) da ihtiyacı vardır. Bu birinci olarak partinin denetimindeki ordu (veya cephe), ikinci olarak çeşitli sınıf ve güçlerle asgari bir program etrafında oluşturulması gereken bir cephe-dir. Devrimin geleceğini garanti altına almak için cephenin ön-

derliğı proletarya partisince yapılmalıdır (özgün durumda olabilir). Bu ülkelerde parti, politik ve asgari liderliğin birliğı ilkesine göre örgütlenir ve iki liderliğin tek bir merkezde birleştirilmesi gerekir.

c- Devlet aygıtı bir bütün olarak bürokrasi ve militarizmi ile egemen sınıfların baskı aygıtıdır. Bu aygıtın zor aracı ile aşağıdan yukarı parçalanıp yıkılması ve proletaryanın kendi zor aracını, proletarya diktatörlüğünü kurması gerekli ve zorunludur. Hem aşağıdan yukarı zor yoluyla devleti yıkmak, hem de proletarya diktatörlüğü çeşitli biçimler alabilir. Bu, somut koşullar tarafından tayin edilir. Proletarya diktatörlüğü için, proletaryanın devlet aygıtına tümüyle egemen olması şart ve zorunlu değildir, süreç içinde buna doğru gelişmesi kaçınılmaz olan, proletaryanın inisiyatifindeki, demokratik halk diktatörlükleri de öz olarak proletarya diktatörlüğünün bir biçimidir. Ve özellikle sömürge ülkelerde devrimin sosyal muhtevası ilk aşamada, bu tür diktatörlükleri gerekli kılar. Proletarya ancak bunun sağlayacağı zeminde güçlenebilir ve giderek kesintisiz bir şekilde sosyalizme geçilebilir.

İşte üç devrimin Marksizm-Leninizm hazinesine katkıları ve bugünkü koşullarda köklü değişiklikler olmadığı sürece değiştirilemez dersleri bunlardır (ki bunların çoğunu geçersiz kılacak değişiklik, emperyalizmin yok olmasıdır). Bu koşullar değişmediği sürece bunlar değiştirilemez, reddedilemez. Ancak somut pratik içinde daha da zenginleşebilir. Her kim bunu yapıyorsa (dikkate almayarak, değiştirerek vb.) bir revizyonistten başka bir şey değildir. Bunu yapan Marksizmi-Leninizmi revize ediyor demektir.

Bunların dışında kalanlar ise, ML'ler için deneyimleri artıran, karşılaştığı pratik sorunları çözmede yaratıcılığını geliştiren şeyler olmaktan öte bir anlam ifade etmez. Ama salt bu açıdan bile olsa, elbette son derece zengin olan her devrimci deney ayrıntılarına kadar irdelenmeli ve kavranmalıdır. Önemli olan onları nesnel koşullarından koparıp mekanik olarak günümüze taşımamak, yani dogmalaştırarak Marksizm-Leninizmi bir başka bir açıdan revize etmemektir. Yukarıdaki genel olgular dışında ülkemiz devriminin teorisi kendi devrimci pratiğinin ürünü olacaktır ve kendi pratiği içinde yetkinleşerek ML hazinesine yeni katkılarda bulunacaktır.

Bunun için gerek kendi gerekse dünya proletaryasının devrimci deneylerine yaklaşımımız ve pratiğin önümüze çıkardığı sorunları çözmede yöntemi-miz şu olmalıdır:

Birincisi; teoriyi, proletaryanın devrimci deneylerini asla dondurmamak. Dogmatizmi reddedip, teoriyle pratik arasındaki ayrılığı birliğe çevirmek, onu pratiğin canlı akışı içinde yeniden ve yeniden sınavarak işe yaramayan yönlerini ayıklayarak geliştirmek.

İkincisi; teorimizin her şeyden önce pratiğimizin ürünü olacağını bilmek. Teoriyi pratiğin ileri sürdüğü sorunları çözücü, pratiğe hizmet edici tarzda ele almak. Marksizmin devrimci hareketin pratiği içinde yaşayacağını ve zenginleşeceğini bir an bile gözden uzak tutmamak.

Üçüncüsü; hiçbir mücadele biçimini reddetmeden proletaryanın mücadele yöntem ve araçlarını hayatın içinde zenginleştirmek, kitlelerin yaratıcı ruhundan yararlanmak.

Dördüncüsü; hataların ve eksikliklerin üzerine cesaretle gitmek, özeleştiri silahını elden bırakmamak, sürekli kendini yenilemek ve aşmak. Hata ve eksiklikleri örtmek, saklamak yerine açıkça gözler önüne sermek.

Eğer gerçek ML'ler isek, şablonculuk yerine devrimci deneylerin özünü kavrayarak, kendi pratiğinde onları ete kemiğe büründürmek istiyorsak, izlememiz gereken yöntem bu Leninist yöntemdir. Bu yoldan şaşmak oportünizm batağına sapmak demektir. Bu yoldan ayrılmak Marksizm'in yaşayan ruhunu boşaltmak, onu bir kadavraya çevirmek demektir.

Marks, Engels, Lenin, Mao, Castro, Che ve diğer tüm önderlerin tuttuğu yol bu olduğu içindir ki, bir bilim olarak ML'i geliştirmişlerdir. Bu yöntem dışında istendiği kadar Marksizm adına vaaz verilsin, pratiğe hizmet etmeyen, sınıf mücadelesinin sorunlarına çözüm getirmeyen, metelik etmez bir laf kalabalığı olmaktan başka anlam taşımayacaktır.

Proletaryanın bu büyük zaferine de ancak böyle sahip çıkılabilir ve hayatın canlı pratiğinde yaşamaları sağlanabilir. Onlara hayat veren bu yöntem dışında ele alıp şablonlaştıran oportünizm, hangisine olursa olsun düzduğu övgüler ikiyüzlü sahtekarlıktan başka bir şey değildir.

PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİNİN SİMGESİ CHE

Emperyalizmin anti-terör stratejisi ile tüm dünya halklarına açık savaş ilan ettiği, dünya sosyalist cephesinde oportünist ve pasifist etkinliğin boyutlarının hayli geniş olduğu ve emperyalist saldırganlık karşısında edilgen bir tutum izlendiği, parsacı, dar bölgeci çıkarlara enternasyonalist görevlerin kurban edildiği günümüzde, bu büyük devrimci militanın enternasyonalist ruhunu yaşatmak ve ona sahip çıkmak özel bir önem kazanıyor.

"Her devrimcinin görevi devrim yapmaktır" diyen Arjantinli Che, 1953'te Guatemala'da devrimci Arbenz hükümeti yönetiminde dağ köylerinde gönüllü doktorluk yapıyordu. Arbenz hükümeti, işbirlikçi bir darbeye devrilince darbeye karşı direniş örgütlemeye çalışan bir militan oluyordu Che. Oradan sürgün edilince Castro'nun ilk grubuna katılarak Küba devriminin önderlerinden biri oldu. 1966 yılına kadar Küba devrimine çeşitli kademelerde, hizmet ettikten sonra, Bolivya'da küçük bir gerilla grubunun komutanı olarak yeni bir devrim odağını tutuşturmaya çalışıyordu. Devrimci mücadelede yer aldığı 1953'den, kahramanca şehit düştüğü 1967'nin Ekim ayına kadar, Che elde silahıyla dünya halkları için savaşmıştır.

Gençliğinde tüm kıtayı dolaşarak Latin Amerika halklarını yakından tanıyan Che, Küba devrimi en zor günlerini atlattıktan sonra, 1965 Eylül'ünde bütün görevlerinden istifa ediyor ve ünlü veda mektubunu Castro'ya bırakarak 1966'da gizlice Bolivya'ya geçiyordu.

Bu mektubunda şöyle diyordu Che:

"(...) Sınırım beni Küba'nın kendi sınırları içindeki devrimine bağlayan ödevden payıma düşeni yerine getirdim. Şimdi, senden, arkadaşlardan ve artık benim de halkım olan halkından izin istiyorum(...) Dünyanın başka köşeleri var, benim karınca kararınca yardımına muhtaç."

4 ay sonra Bolivya'dan Havana'da toplanan üç kıta konferansına gön-

derdiği demeçte ise şöyle sesleniyordu.

"Amacım, iki, üç... (daha) fazla Vietnam yaratmak."

Che, günümüzün görevlerini en çarpıcı şekilde ortaya koyuyordu bu sloganla. Ve o bir enternasyonalist proleter devrimci olarak kendini bu göreve adanmıştı. Söz konusu demeci şu satırlarla sona eriyordu:

"Ölüm nereden ve nasıl gelirse gelsin... Savaş sloganlarımız kulaktan kulağa yapılıyorsa ve silahlarımız elden ele geçecekse ve başkaları mitralyöz sesleriyle, savaş ve zafer naralarıyla cenazelerimize ağıt yakacaksa, ölüm hoş geldi safa geldi!"

Che Guevara böylesine büyük bir devrimci coşku, bilinç ve kararlılıkla yeni mücadelelere atılırken, Kruşçev revizyonizmi ve onun peykleri olan Latin Amerika KP'leri, Küba devrimine ve gerilla mücadelesine saldırılarını sürdürüyor, II. Enternasyonal oportünizmini yeniden hortlatarak, barışa geçiş gibi tatlı bir hülyalar aleminde yaşıyorlardı. Dünya sosyalist hareketi, tarihin en büyük ayrışmasını yaşıyor, iki büyük kampa ayrılarak birbirine savaş ilan ediyor, enternasyonalizm diye bir şey kalmıyordu. Bugün de devam eden bu durum, parçalanmışlık yanında, oportünist-revizyonist politakalarla zaafı daha da derinleştirerek devam ediyor.

Oportünizmin ve revizyonizmin proletarya hareketinde önemli mevziler tutması, her türden sapmanın yaşama şansı bulacağı, boy verip gelişeceği bir zemin oluşturuyor dünya sosyalist hareketinde.

Konumuzla ilintisi olan şu basit gerçek bile, her şeyin kavranması için yeterli örnek oluşturmaktadır!

Sovyet Devrimi Marksizmin gerek revizyonist tahrifini (Bernstein vb.) gerekse oportünist tahrifini (II. Enternasyonalciler, Menşevizm vb.) yapanları tarihsel konjonktürde yerli yerine oturtmuş, Marksist saflardan kesin şekilde tecrit etmişti. Çünkü Lenin'in savundukları artık yalnızca teori değil, pratikte gerçekleşmiş, yani doğruluğu kesinleşmiş bir bilgiydi. Henüz pratikte ispatlanmamış teori üzerinde bulanıklık ve kuşku yaratmak, reddetmek nispeten daha kolaydı. Fakat teori pratikte sınandığı ve gerçekleştiği zaman bunlar için iki şey vardır; ya Marksizm dışına çıkıp karşı-devrim saflarında yer almak, ya da görüşlerini terk etmek. Bu gerçek ortadayken, sağlam bir devrimci önderlik (en başta III. Enternasyonal) varken başka türlü olamazdı.

Bu nedenle oportünizm Marksist saflardan tamamen kopup tecrit oldu ama, onun yerini daha önce de söz ettiğimiz gibi dogmatizmin yeni biçimi şablonculuk aldı. Bugüne kadar onlarca kez teoride ve pratikte bu anlayış mahkum edildi. Ama ne yazık ki özellikle Çin, Küba devrimiyle ipliği pazara çıkarılan, kesin bir şekilde mahkum edilen, oportünizmin yeni temsilcilerini Marksist saflardan kovmak gerçekleşmedi. Gözünün içine batan gerçekleri, devrimci deneylerin ortaya koyduğu kesin doğruları bu denli pervasızca reddetmesine rağmen, Leninizmin bu tahrifatı ömrünü devam ettirmekte, bugün de proletarya hareketinde önemli bir yer tutmakta, ona en büyük zararı vermeye ve burjuvaziye hizmete devam etmektedir.

Kuşkusuz revizyonizmin ve oportünizmin tuttuğu güçlü mevziler nedeniyle bunların yaşamını devam ettiren verimli bir toprağın bulunması yanında

eksik olan bir şeyler de var. Ne olursa olsun Çin, Küba, Vietnam... vb. leri gibi onlarca pratik örneğe rağmen, oportünizmin önemli bir kesimi hala bunları görmezden gelebiliyor, pervasızca ve utanmazca tahrif edebiliyor, "kural dışı" gibi saçmalıklar ortaya sürebiliyorsa, demek ki eksik bırakılan bir şeyler var...

Bunlardan en önemlisi; ML'lerin proletarya hareketinde güçlü mevziler tutan bu sapmalara karşı dünya ölçüsünde örgütlü ve kararlı bir mücadele yürütememeleri veya bunun olanaklarının yaratılamamasıdır. Uluslararası düzeyde örgütlü olan ve bu sapmalara karşı mücadele ancak tek tük ülkeler bazında, bölük pörçük yürütülmekte, uluslararası bir platformda karşılarına topyekün olarak çıkılamamaktadır.

İşte bu noktada proleter enternasyonalizminin büyük militanı Che'nin geleneğinin yaşatılmasının önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Not: Bu yazı "**Tutsaklık Koşullarında Mücadele**" dergisinden alınmış olup, aynen aktarılmıştır.

- (1) Ekim Devrimi bugün kullanılan takvime göre 7 Kasım gününe denk düşse de, bu olay için eski takvimin temel alınması gelenekselleşmiştir.
- (2) Bazı sol anlayışlar tarafından salt askeri açıdan ele alınan bu tespit, aslında hem politik, hem askeridir. Esas olan da politik zayıflıktır. Egemen sınıfların gerek iletişim-ulaşımı örgütlenme bakımından yetersiz olduğu, gerekse feodal emperya list çifte sömürü altında bulunan köylü kitlelerin düzenle çelişkilerinin çok derin olduğu bu alanlarda düşmanın politik ve askeri denetim kurma olanakları zayıftır. Köylülerin kendiliğinden ayaklanmalara gitmeleri ve MDD'de kesin bir tutum takınabilen temel bir sınıf olmaları nedeniyle, kırsal kesim, egemen sınıfların yumuşak karnı devrimci hareketin kalesi olur. Bu konuda yapılan bir spekülasyon da, burjuvazinin her ülkede şehirlerde güçlü denetim kurduğu, bunun bir orijinalite olmadığıdır. Buradan hareketle ulaşım olanaklarının varlığı vb. nedenlerle günümüzde kırların yumuşak karın olmaktan çıktığı vb. tespiti yapılmaktadır. Kırların yumuşak karın olmasının görece bir durum olduğu doğrudur. Biraz askeri bir bakış açısı koken bu tahlil, salt şu açıdan düşünüldüğünde bile toplumsal güçler arasındaki kuvvet ilişkisi ile değil, sadece burjuvazinin gücünü nerede yoğunlaştırdığıyla açıklanan, kötü bir oportünist çarpıtmadır. Evet metropollerde de burjuvazinin gücü şehirlerde yoğunlaşmıştır. Ama buralarda onu dengeleyen bir gücün daha olduğunu, proletarya ve demokratik güçlerin olduğunu unutmayalım. Asla unutulmaması gereken ise metropollerin köylülüğün sınıf olarak kesin tutum takınacağı MDD aşamasını çoktan geçmiş olmasıdır.
- (3) Köylülüğün temel olması işçi sınıfı ve küçük-burjuvazinin temel güçler arasında olmasını dışlamaz. Devrimin temel gücü esprisi, işçi sınıfı, küçük burjuvazi ve köylülüğün oluşturduğu temel güçler içinde köylülüğün itici bir rol üstlenmesi olarak ele alınmalıdır. Yine bizim gibi ülkelerde şehir-kır diyalektik bütünlüğü-birleşik devrimci savaş çerçevesinde bu güçlerin mevzilenmesi çeşitli aşamalarda өз gün biçimler kazanabilir.

KADININ KURTULUŞU VE SAPMALAR

Türkiye'de son yıllarda -özellikle 12 Eylül sonrası- küçük burjuva aydın ve "sol" çevrelerde sıkça tartışılmaya başlayan bir konu da "kadın sorunu" ve "feminizm". İlk bakışta toplumsal özellikler taşıyan ve devrimci mücadeleyi ilgilendiren her sorun gibi, bunun da gündeme gelmesi doğal bir izlenim uyandırıyor. Ancak Batı'da ve sosyalist çevrelerde tartışılmasının yaklaşık 200 yıllık bir geçmişi bulunan ve genel olarak sınırları belirlenmiş, ne olup olmadığı ortaya konmuş bir sorunun, Türkiye'de birdenbire güncellik kazanmasının bir anlamı olmalı... Öyle ya, sınıf mücadelesinin ivmesinin daha yüksek olduğu, şimdikinden daha canlı bir siyasal-kültürel yaşamın, tartışma olanaklarının bulunduğu geçmiş dönemde (1965-1971/1974-1986), feminizmi Türkiye'de de canlandırmak kimsenin aklına gelmedi mi? Kimse için önem taşıyor muydu? (Tek tük istisnalar genel durumu değiştiremeyeceğinden üzerinde durmuyoruz.)

Kısacası sorunun, 12 Eylül döneminin yarattığı sonuçlarla ve adı geçen çevrelerin içine düştükleri durumla yakından ilgisi var. 12 Eylül'ün genelde tüm toplum kesimlerinde yarattığı ideolojik, siyasal-kültürel tahribatın etkileri hala belirgin biçimde yaşanıyor. Ve bu ortamda, kendi ideolojik, siyasal açmazları içinde bocalayan küçük burjuva aydın ve bir kısım "sol" çevrelerde, başat önemde bir sorunmuşçasına feminizm gündeme getiriliyor. Hem de geç kalmışlığı telafi etmenin aceleciliği içinde!...

Burada küçük burjuva "sol" ve aydın çevreleri anlamak zor değil. Peki Marksist-Leninistliği elden hiç bırakmayan "sosyalist"lerimize ne oluyor? Eğer bu sorun ML'ler için, onların affettiği boyutta ve önemde bir sorun ise, "Şimdiye kadar neredeydiniz, sosyalizmin görevlerinden niye bu kadar uzak kaldınız?" diye sormazlar mı adama! Ya da, "Böylesi önemli ML görevlere sahip çıkma 'onuru'; Avrupa komünizmi rüzgarlarının, burjuva hümanizmasının, 'bireyin özgürlüğü' idealist felsefesinin etkisinde kalarak, peşine takılarak mı kazanılacak?" diye sormak hakkımız...

Kısacası çarpık anlayışların ML bir ambalajda sunulmaya çalışıldığı bu noktada; üzerine gitmek ve doğruları yanlışları birbirinden ayıklamak, yanlışları teşhir etmek önem kazanıyor. ML bir yaklaşımın ve nesnel gerçekliğin ifadesi olmayan, tersine, temelinde küçük burjuva eşitçiliği, varoluşçuluk, Freud'çuluk ve Fromm'çuluk gibi burjuva hümanist akımların, sosyal bunalım felsefelerinin etkileri yatan "sol"daki bu yöneliş, ideolojik-siyasal mücadelenin görevleri kapsamında üzerine gidilmesi gereken ciddi bir olumsuzluktur. Bu tür sapmalara karşı tutarlı eleştiri ve doğru alternatifler sunabilmek için, "kadın sorunu"nun tarihsel temellerine ve gelişimine değinmek gerekiyor.

Kadın Cinsinin Ezilmişliği Sorununda Tarihçe

Kölecî toplumun başlangıcında şekillenmeye başlayan kadının ezilmişliği ve toplumsal rolünün ikincil plana düşmesi; her alanda eşitlik ve özgürlüğe dayalı ilkel komünal toplumun üretim ilişkilerinin gelişmesine paralel bir evrim geçirmesiyle ortaya çıkar. İkel komünal toplumlarda gerçekleşen "doğal işbölümü"ne rağmen kişilerin yaş ve cinsiyet farklılığı gibi nedenlerle birbirlerine üstünlüğü söz konusu değildi. Bu tür toprağa bağlı olmayan göçebe ilkel toplumlarda, üretim ve tüketicinin ortaklaşa gerçekleştirilişi, tüm üyeleri her anlamda eşit kılıyordu. Tüm bireyleri her türlü toplumsal ilişkide eşit kılan bu koşullar, kadınla-erkek arasındaki tek ayrım olan cinsellikle de aynı ortamı yaratıyordu. Yani her iki cins de, cinsel ilişkiler konusunda sınırsız özgürlüğe sahipti.

İkel komünal yaşantı içinde, insanların göçebelikten yerleşik topluma geçişi, toprağı işlemeye başlamalarıyla oldu. Adım adım gelişen bir tarihsel uğraş alanı doğdu. Maddî üretimdeki bu gelişme, beslenme kaynaklarındaki rastlantısallığı azalttı, sürekli yiyecek kaynaklarına sahip olma olanaklarını yarattı. Aynı anda, üretici güçlerin hızla gelişmeye başlaması, insanlar arası ilişkileri de etkilemeye başladı.

İkel komünal toplumda, yaşa ve cinsiyete göre gerçekleştirilen doğal işbölümünde kadınlar, doğum yaptıkları ve çocuk yetiştirdikleri dönemlerde, zorunlu olarak üretimden uzak kalmaktaydılar. Bu durum, daha çok ev işlerini ve ev çevresinde yapılan bahçe tanzimini yüklenmelerine neden oluyordu. Ancak esas olarak ev işleri ve çocukların bakımı, kabiledaki tüm kadınların ortak sorumluluk duydukları bir kamu görevi olarak yapılmaktaydı. Ev işlerinin bugünkü bireysel niteliği yoktu. Bu yüzden ev işlerinin kadınlar tarafından yüklenilmesi, onları toplumda ikincil konuma itiyordu.

Yerleşik ilkel toplum yaşamına geçişle birlikte, daha önceki sınırsız cinsel ilişki özgürlüğüne de belirli sınırlamalar getirilmeye başlanır. İlk kuşaklararası cinsel ilişki yasaklandı. Sonra topluluk içinde akrabalık ilişkilerine dayanan klanlar-genz'ler oluştu. Artık yalnız değişik klanlardan kadınlarla-erkeklerin cinsel ilişkisi geçerli olup, klan içindeki cinsel ilişki kesinlikle yasaklanmıştı. Bu nedenle klan içinde doğan çocukların yalnız annesi biliniyordu ve çocuk annesinin yanında kalıyordu. Toplumdaki ilişkileri belirleyen soy-sop (akrabalık) ilişkileriydi ve toplumda anaya göre beliren soy zinciri geçerliydi. Bu şekilde analık hukukunun (anaerkil toplum) egemen oluşu, bazı konularda kadınların erkeklerden daha fazla söz sahibi olmasının nedeniydi. Kadının toplumdaki saygınlığı daha fazlaydı.

Üretici güçlerin hızla gelişimi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan ürün fazlası, toplumsal ilişkileri sarsıcı önemli sonuçlara yol açtı. Sürekli artı-ürün elde edilebilmesi, geçmişteki eşit bölüşümün temellerini yok edip, ortak çalışma ve üretim zorunluluğunu ortadan kaldırdı. Özel mülkiyetin doğmaya başlamasıyla da, ilkel komünal toplum hızla çözülme sürecine girdi. Zorlu bir uğraş olan avcılığın geliştirdiği vücut yapıları ve üretim sürecindeki daha etkin yerleri sayesinde avantajlı durumda bulunan erkeklerin, tarımda ve avcı-

lıkta kullanılan aletlerin sahibi olmalarına yol açtı. Kadınlara ise, üretimde hiçbir değeri olmayan ev eşyaları kaldı.

Savaş tutsaklarının kitle olarak çalıştırılması da bu döneme rastladı. Geçmişte klanın ortak mülkiyetinde olan mallar ve köleler, artık erkeklerin mülkiyetindeydi. Ancak burada bir sorun ortaya çıkıyor ve soy zincirinin analık hukukuna göre hesaplanmakta oluşu, babanın mirasını çocuklarına bırakmasını engelliyordu. Çünkü doğan çocuklar ananın klanında kalırken, baba farklı bir klana aitti. Erkeğin mülk edindiği malların çocuklarına kalabilmesi için, soy-sop zincirinin analık hukukuna göre belirlenişi ortadan kaldırılmalı, "babalık hukuku" öne geçmeliydi. Ve üretim ilişkilerindeki değişmelere bağlı olarak, üstyapı kurumları da yeni duruma ayak uydurmakta gecikmedi. Analık hukukunun yerine babalık hukuku geçti ve giderek topluma egemen oldu. Bu da, kadının daha fazla üretim dışına itilmesi ve kaçınılmaz olarak toplumda ikincil bir konuma düşmesi sürecini hızlandırdı. Dış cins, erkek cins tarafından baskı altına alınmaya başladı.

"Tarihte kendini gösteren ilk sınıf çatışması, erkekle kadın arasındaki uzlaşmaz karşıtlığın karı koca evliliği içindeki gelişmesiyle ve ilk sınıf baskısı da, dışi cinsin erkek cins tarafından baskı altına alınmasıyla aynı zamana rastlar."(Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni-Engels)

İlk sınıflı toplum olan ve özel mülkiyetin yasallaştığı kölecî toplumda, erkeğin üretim sürecinde egemenliği kadın erkek ilişkilerine de yansdı ve tekeşli evlilik ortaya çıktı. Erkeğin egemenliği altında, kadın ve çocuklardan oluşan aile kurumu meydana çıktı. Temelinde mülkiyet bulunan ve çıkar ilişkilerinin belirleyici olduğu aile, eşler arasındaki yasal bağın kolayca çözümlenemediği bir kurum özelliği taşıyordu. Ancak, toplumun farklı sınıflarına göre aile kurumu da farklı görünümeler kazanacaktır. Örneğin, birçok kölenin sahibi olan bir efendi için kadın ve çocukları, mallarını bırakacağı ve gücünü simgeleyecek öğeydiler. Bunun için kendilerini tek kadınla cinsel ilişkiyle sınırlamadılar. Ve bu durum, tüm sınıflı toplumlarda, kadının cins ayırımına dayalı ezilmişliğinin en önemli unsurlarından birisi olageldi. Oysa üretimden uzaklaşan, salt ev işleri ve çocuk bakımından sorumlu tutulan kadınlar, tamamen çocuklarına bağımlı olmak zorundaydı. Ve tekeşlilik, sadece kadın için geçerliydi.

Bu durum, kadınların aşağılanmasının en somut biçimlerinden olan **zina ve fuhuşun** da temellerini oluşturdu. Egemen sınıflar her dönemde tek kişilik aileyi savunur görünen ahlakı yüceltmelerine rağmen, zina ve fuhuş her zaman kendileriyle var oldu. Mülkiyet ilişkilerine göre yasallaştırılan bu evliliğin tamamlayıcısı her zaman zina ve fuhuş oldu. Kölecî toplumda -geçmişte grup halinde evliliğin kalıntısı olarak- ilk önceleri saygın bir meslek durumunda olan kilise ve devlet tarafından da desteklenen fuhuş, sonradan şiddetli cezalandırılmalarla karşılaşmaya başladı. Örneğin, kapitalizmde çift ahlak standardına dayalı cezalandırmanın nedeni, burjuva ailesinin yapısından ileri gelmektedir. Mirasın bırakılacağı çocukların belirlenmesi için kadından sıkı sadakat beklenirken, erkekler dilediğince özgürdürler.

Feodal toplumda da kadının çok yönlü ezilmişliği ve ikinci sınıf toplumsal statüsü artarak sürerken, kapitalist toplumda bu durum daha karakteristik bir hal alır. Kapitalist sistemin her şeyi meşrulaştıran işleyişi, tüm insan ilişkilerine, kadın-erkek ilişkilerine de yansır. Düşünce ve duygular, cinsellik, çıplaklık vb. kapitalizmde alınır-satılır mal haline dönüşür. Özellikle kadınlar tüm yönleriyle metalaştırılırlar.

Kapitalizmde tarafların görünüşte özgürce onayladıkları, yasal bağa dayandırılan ve zenginlerin de bu yasal nikah bağına girmek zorunda kaldıkları tekeşli aile evlilikleri, kadınların ezilmişliğini ve ikinci sınıf konuma itilmelerini gizlemeye yarayan hukuki örtüden başka bir şey değildir.

Bu durumu Engels de açık şekilde vurgulamaktadır. *"Modern uygarlığın yasama sistemleri, ilk olarak evliliğin geçerli olabilmesi için, tarafların özgürce onayladıkları bir sözleşme olması gerektiğini, ikinci olarak da, evlilik süresince tarafların birbirlerine karşı aynı hak ve görevlere sahip olmaları gerektiğini kabul etmektedirler. Eğer bu iki şart mantıklı bir biçimde gerçekleşmiş olsaydı, kadınlar bütün istediklerine sahip olabilirlerdi.*

"Özgül bir şekilde hukuki bir nitelik taşıyan bu kanıtlama cumhuriyetçi burjuvanın, proleterlerin hakkını reddetmek ve onun ağzını kapatmak için kullandığı kanıtlamanın da kendisidir.(...) Evlilik içinde erkekle kadının hukuki eşitliğinde de durum bundan daha iyi değildir." (age, Engels)

Kapitalizmin ideolojisine ve mantığına uygun olarak tekeşli ataerkil aile, sisteme uyum sağlayan insanların yerleştirilmesi ve egemen değer yargılarının zihinlere işlenmesi işlevini de yüklenir. Toplumda, insanların cinsiyetlerine göre davranış biçimleri saptanmış ve bunların dışına çıkılması çeşitli yaptırımlarla engellenmeye çalışılmaktadır.

Yine kapitalizmde kadın ve aile, bir tüketim birimi işleviyle donatılmıştır. Toplumsal faaliyetlerde geri konuma itilmiş olan kadınlar, hem sürekli tüketime alıştırılmışlar (moda, süslenme, beğenilme duygularının yapay olarak körüklenmesi, reklamlar vb) hem de cinsellikleri, yaygın tüketimin en önemli metası haline dönüştürülmüştür. Bu zeminde fuhuşa itilme ve kadının her türlü aşağılanması, yaygın biçimde gündemdedir. En önemlisi de cinsellik konusunda erkeklerle aynı konumda bulunmayışları; bu konudaki doğal isteklerini, duygularını sürekli baskı altında tutmak zorunda kalışlarıdır. Toplumda egemen olan çifte ahlak standardı, erkekler ve kadınlar için farklı yaptırımları ortaya çıkarmaktadır. Tekeşli evlilik ahlakı, pratikte sadece kadınları bağlayıcı ve onlar için geçerli olan bir işleve sahiptir.

Kapitalizmde, kadınların durumunu geçmişe oranla olumlu yönde etkileyen gelişme, doğrudan üretim süreci içinde kitlesel biçimde yer almaya başlamaları olgusudur. Kadına, toplumsal statüde ve oynayacağı rollerde ilerleme kazandıran bu gelişme, kapitalist sanayileşmenin özgür ve ucuz emeğe olan ihtiyacının sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle işlerin kolaylaşması, makineleşme, işbölümü ve uzmanlaşmanın artması, ucuz-vasıfsız işgücüne olan talebi artırmış, erkeklerin yanısıra kadın ve çocukları da, kitleler halinde sanayiye çekmiştir. Evliliğin kapitalizmde de "kutsal"laştırılması gerekli ve

"doğal" bir birim olduğu propagandasından beklenen bir amaç da kapitalistlerin bir kısım ekonomik yükümlülüklerinden daha kurtulmak isteyişleridir. Aile kurumu, kapitalistleri, işçilerin refahı için gerekli bütün toplumsal sorumluluklarından büyük ölçüde kurtardı. Ve yoksullara, aile yükümlülükleri biçimi altında ağır ekonomik yükler bindirdi.

Kadınların bu şekilde üretim sürecinde yer almaları, özgür-ucuz emek ve azami kâr peşinde koşan burjuvazinin -genelde bayraklaştırdığı "eşitlik", "özgürlük" düşüncelerinin de etkisiyle- kadınların bir kısım haklarına sahip çıkmasına yol açar. Kadının toplumdaki ezilmişliğine ve aşağılanması engellenmesi talebine sahip çıkar görünür. İşte bu olgu, süreç içinde gelişecek olan feminist akımların filizleneceği ideolojik-siyasal zemini oluşturur. Burjuva demokratik karakterde ortaya çıkan feminist hareketler, sosyalist kuram ve pratiğin her alanda kendini kabul ettirmeye başlamasıyla, yeni sürece ayak uydurmak ve sosyalist düşünceyle daha yakından bağ kurma ihtiyacı duymaya başlar.

Kadın hakları konusunda, feministlerin ve genelde sosyalistlerin yükselttiği çok boyutlu mücadele, kadınların sorunlarına yönelik ilgiyi gittikçe artırır. Çeşitli ülkelerde gelişen bu mücadele ve çözüm arayışları, kadınların örgütlenmesi çabalarını da gündeme getirir. Tek tek ülkelerde atılan adımlar, uluslararası platformda da yansıtılır. Ve **uluslararası kadın konseyi** kurulur. (Washington, 1888) Özellikle bu örgütlenmenin sağladığı yararlarla, dünya çapında kadın haklarına olan ilgi artırılır, çeşitli ilerlemeler sağlanır. 1909'da Danimarka'da (Kopenhag), II. Enternasyonal çizgisine bağlı kadınların yaptığı bir konferansta, her yılın **8 Mart** gününün **Uluslararası Kadınlar Günü** olarak kutlanması kararlaştırılır ve gelenekleştirilir. (Bu öneriyi, Amerika'da grev sırasında ölen kadınların anısına Clara Zetkin yapmıştır.)

Bu şekilde 1900lerin ilk yıllarında yükselen ilk feminist dalga, iki paylaşım savaşı yaşanmasının ardından, 1960'lı yıllarda tekrar yükselir. 1970'li yıllarda ise, "sosyalist feminizm" ön plana çıkmaya başlar.

Bu gelişimin Türkiye'ye yansımaları ise, toplumsal özelliklere ve burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin cılızlığına paralel biçimde, çok geri düzeyde oldu. Var olan kadın hakları da, daha çok resmi politikanın sonuçları olarak ortaya çıktı. Dolayısıyla ne burjuva demokratik, ne de radikal-feminist anlamda bir kadın hareketi yaşanmadı. Bugün Türkiye'de çarpık kapitalist kurumlaşma ve üstyapısının yanı sıra, feodal üstyapının kalıntıları da (ahlak, değer yargıları, toplumsal bağlar...) büyük ölçüde etkinliklerini sürdürmektedir. Özellikle islam dininin katı ideolojik ve ahlaki ölçüleri, burjuva ve feodal karakterini birlikte yansıtan ataerkil değer yargıları ülkenin kadınlarını iyice kısaca almaktadır. Bu nesnel durum nedeniyle, düzenli ücretli çalışma yaşamına girmeleri de, kadınların durumlarında somut bir değişikliğe yol açmamaktadır. Ücretli çalışma yaşamına girmek, kadının özgürleşmesinin ön koşulu olmakla birlikte, Türkiye'deki sınıflı toplum yapısının özellikleri, kadınların kurtuluşu yolundaki çözümleri olanaksız kılıyor.

Feminizm Nedir?

Feminizmin ortaya çıkış koşulları ve sosyal karakteri gözönüne alındığında hareketin tanımlanması konusunda da çeşitli farklı yaklaşımları ve talepleri içeren bir sürecin yaşanmasını açıklamak kolaylaşmaktadır. Bu farklılıkların ortak noktalarının netleştirmesine doğru yaşanan evrim içinde, günümüzdeki genel tanımlamalar yapılabilir duruma geldi. İlk defa Fransızcada kullanılmaya başlanan (1837) "feminizm" sözcüğü; genel olarak kadınların toplum içindeki rolünü ve haklarını genişletmeyi öngören bir doktrin biçiminde tanımlanmaktadır. Bu tanımlama, yer yer pratik eylemleri de içeren anlayışlarla zenginleştirilmiş, örneğin "sosyalist feminizm" gibi tanımlara ulaşılmıştır.

Feminizmin ilk olarak, burjuva demokratik karakterde ortaya çıkışına ve bu temelde gelişimine dikkati çekmek gerekir. Sosyalistler de bu süreçte, kadınların gerçek kurtuluşu talebini dile getirerek savunmuş, ama bunun ancak sınıfsız toplum koşullarında gerçekleşebileceğini vurgulamışlardır. Ne Marks, ne Engels ve ne de sonraki ML ustalar, "kadınların bağımsız kurtuluş hareketi"ni onaylamamış, sorunun gerçek çözümünü sosyalist iktidar zeminindeki bilinçli çabalara bağlamışlardır. Ve bu yaklaşım kadınların kurtuluşu sorunundaki ML düşüncenin ana eksenini oluşturagelmıştır. Feminizm çözümlemesi yapılmaya çalışıldığında, genelde şu sonuçlara ulaşılabilir:

- İdeolojik-siyasi özellikleri itibarıyla, en genelde burjuva-demokratik karakterli bir harekettir.

- Feminizm, tüm ezilen-sömürülen insanların kurtuluşunu değil, kadın cinsinin kurtuluşunu öne çıkarır. Dolayısıyla cins ayrımına dayalı bir anlayışı savunur. Feministlere göre, tüm kadınların -ulusu, sınıfı vb. ne olursa olsun- sadece kadın olmaktan ileri gelen sorunları vardır. Tüm kadınlar, erkeklerin egemen olduğu bir dünyada ezilmekte, cinsel baskı altında tutulmaktadır. Pratikte, öz olarak erkekleri hedef seçerler, onların sorunlarını kendilerinden uzak görürler ve onlara göre, feministlerce, "kadınların kurtuluşu şu ancak kadınlarca sağlanabilir". Hatta bazı feministlerce "kadınların kurtuluşu erkeklerin de kurtuluşunu sağlayacaktır" görüşü savunuldu. (Fransız feministi Avril De Sainte Croix, 1888)

- Feministler, kadınların sorunlarını toplumsal koşullardan ve gerçek temellerden soyutlarlar. Savundukları, kadınların gerçek kurtuluşundan çok, yüzeysel görüntüyü değiştirmeye çalışan reformist bir bakış açısıdır. Kapitalizm koşullarında gerçekleşmesi olanaksız, "özgürlük" ve "eşitlik" amacı peşinde koşulur.

- Feminizm, sınıf mücadelesi perspektifiyle hareket etmediği için de, tarihsel gelişimin ve toplum bilimlerinin yasalarına temelden ters düşer.

- Feminizm, sosyal niteliği itibarıyla ikili bir karakter taşır. Genelde baskı ve ezilmişliğe karşı oluşundan kaynaklanan "demokrat" yan ve "cins ayrımı"nı temel alışıdan dolayı da "gerici" yan. Burada, en genelde burjuva demokratik değerlendirmesi, sözü edilen "demokrat" yanından kaynaklanmaktadır.

Feminizm, Sosyalist Bir Anlayışla Olanaklı mı?

İdeolojik ve sınıfsal tutarsızlıkları, sınıf mücadelelerinin, sosyalizmin teorik-pratik gelişiminin yarattığı sonuçlar, feminist akımların kendilerine daha fazla çekidüzen vermeleri ihtiyacını ortaya çıkarmış ve sosyalizm mücadelesi ile daha sıkı bağlar kurulması çabaları başlatılmıştır. Bu gelişimin sonucu, bazı kesimleri iyice radikalleşen feminist hareketler, kendini **"Sosyalist Feminist"** olarak lanse etmeye başlamıştır. Kısaca bugün feminizm, bilinen "burjuva demokratik" kabuğunu parçalama çabaları içinde anti-kapitalist perspektifi benimsemekte ve genel toplumsal muhalefet yelpazesi içinde kendine yer bulabilmektedir. Feministlerin, kadınların ezilmişliğinin nedenlerinden çok sonuçlarıyla ilgilenmelerine ve gerçekte kadının durumunun yüzeysel görüntüsünü değiştirmeyi amaçlamanın ilerisine gidememeleri ve de nesnel olarak "erkek düşmanlığı"na varmaları; bunların mahkum edilmelerini kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla, bu çerçevedeki feminist hareketler, üzerinde fazla durulacak bir önem taşımamaktadır. Bizi ilgilendiren, esas olarak feminizmin sosyalist saflarda yer tutmaya ve "sosyalist" bir ambalajla sunulmaya çalışılması...

Genel olarak "sol" feministlerin hareket noktası ve Marksistlere yönelik eleştirileri kadınların kurtuluşunun ekonomik altyapının belirleyiciliğine bağlandığı, bunun da ayrıca cinsel baskı altında tutulan kadının tam kurtuluşunu sağlayamayacağı... şeklindedir.

"Örneğin kurtuluşu, sosyalist bir devrimden ve onu yapan erkeklerden bekleyen feministlerin pek tutarlı oldukları söylenemez." (Feminizm, Andre Michel, "Kadın Çevresi" Yayınları, syf. 152) Feministlerin sosyalizme umut bağlamamaları gerektiğini belirten bu alıntıda da görüldüğü gibi, sosyalizmin de kadının erkek egemenliğinin kalıntısı olan cinsel vb. bağlardan tümüyle kurtuluşu sağlayamadığı için, ayrıca "sosyalist feminist" bir hareketin örgütlenmesi gerektiği savunulmaktadır.

Gerçekten sosyalizmde, iddia edildiği gibi, kadınların gerçek özgürlüğüne ulaşmaları olanaklı değil mi?

"Marksistlerin her şeyi ekonominin belirleyiciliğine indirgedikleri, halbuki kadınların ekonomik (sınıfsal) baskı ve sömürülmeye birlikte, cinsel baskı ve ayrıma da uğradıkları..." eleştirisini ele alalım. Altyapının son çözümlemeye üstyapıyı belirlediği, diyalektik materyalizmin evrensel yasasıdır. Ve bilimselliği tartışma götürmez. Kadınların ezilmişliği sorunu da, sınıflı toplumların ortaya çıkışıyla birlikte ve onun sonucu olarak doğmuştur. Yani, erkeklerin üretim sürecindeki yerleri dolayısıyla tekeşli aile tipi ortaya çıkmış, altyapı, üstyapıyı şekillendirmiştir. Kısacası, sorunun ortaya çıkışında altyapının belirleyiciliğini kabul ediyorsak, sosyalist toplumda altyapının da nihai olarak belirleyiciliğini kabul etmek zorundayız. Sözü edilen "kadının ayrıca cinsel baskı altında bulunması" olgusu da, sosyalist üretim ilişkilerinin belirleyiciliği dışında tutulacak bir sorun değildir.

"Kadın erkek arasında, daha önceki toplumsal durumlardan bize miras kalmış bulunan eşitsizlik, asla kadının ekonomik baskı altında oluşunun se-

bebi değil, sonucudur." (Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni) Engels'in söylediği son derece açık. Kadının cinsel baskı da dahil, karşılaştığı eşitsizlik ve baskılar, ekonomik altyapının ürünüdür. Ve ortadan kaldırılışı da ekonomik altyapının dönüşümüne (sosyalizme) bağlıdır.

Bu mantık sahipleri, bilinçli ya da bilinçsizce sosyalizmin nasıl bir düzen olduğunu da görmezlikten geliyor; onu salt ekonomik dönüşümlerle sınırlıymış gibi yansıtıyor. Halbuki sosyalizm, yeni sınıfsız ekonomik ilişkilerle birlikte ve ML politikanın yönlendiriciliğinde, adım adım üstyapının da dönüşüme uğratılacağı, yüce değerlere sahip yeni bir insanın ve yeni bir toplumun tüm boyutlarıyla yaratılması sürecidir. Bu anlamda kadının ezilmişliğini tümünden gidermek ve erkeklerle eşit koşulda (fiziki, entelektüel ve moral açılarından gelişebilme olanakları, girişimcilik ve yaratım özgürlüğü...) gerçek eşitliği sağlamak, sosyalizmin görevleri arasındadır. Ancak şurası da açıktır ki, altyapıdaki sosyalist insanın üstyapıyı da dönüşüme uğratması, anında ve bire bir bir gerçekleşebilecek bir olgu değildir. Sınıflı toplumların damgasını taşıyan ve yüzyılların birikiminden kalan ahlaki, kültürel miras, toplumsal bilinçlenmede derin izler bırakmış köklü önyargılar bir anda giderilemez. Bunların giderilmesi, uzun yılları kapsayacak sosyalist inşa sürecindeki bilinçli iradi çabaların ürünü olacaktır. "Sosyalist-feministlerin" anlamak istemedikleri ve çarpıttıkları nokta budur.

Öte yandan, böylesi bir perspektife sahip bulunmayan ve kafalarında kurdukları idealize edilmiş sosyalizm anlayışıyla "reel sosyalizm'e (ya da "var olan sosyalizmrfe!) veryansın eden bazı çevreler, kadın sorununun da niye hala tam çözülmediğine eleştiri yağdırmaktadırlar. Bugün sosyalist ülkelerde ulaşılan gelişme düzeyine ve izlenen politikalara bağlı olarak, çeşitli sorunların varlığını koruması çok şaşırtıcı bir olgu değildir. Bu tür sorunların varlığı, genel olarak "sosyalizmin kusurları" değil, izlenen yanlış politikalara bağlı sonuçlardır. Ve tümünden ortadan kalkışları da, sınıfsız topluma doğru ilerlemeye paralel bir seyir izleyecektir.

Kısacası, kadınların gerçek kurtuluşu, sosyalist toplumda yaratılacak ortamla olanaklı hale gelecektir. Kadınların yaygın biçimde üretime ve kamu hayatına katılması, toplumsal yaşamın her düzeyinde ve her aşamasında söz sahibi olmaları, onları erkeklerle gerçekten eşit kılacaktır. Ayrıca ev işleri ve çocuk bakımının da kamu görevine dönüştürülerek uzman kişilerce yürütülmeye başlaması, bu sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır. Bu koşullar altında, maddi çıkar ilişkilerini yansıtan ve belirleyici yanı ekonomik bir birim özelliği taşıyan burjuva ailesi tasfiye sürecine girecektir. Bunun yerini ise, hiçbir maddi çıkar ilişkisine dayanmayan, dinsel ve ataerkil değerlerin sınırlamalarından, çeşitli yasaklar ve önyargılardan, gayri meşru çocuk sorunundan arınmış, eşlerin özgür seçimi ve karşılıklı içten sevgi ve saygısı üzerine kurulmuş beraberlikler alacaktır. Sosyalizm koşulları altında yürütülecek bilinçli-iradi çabalar, insanın özgürleşmesi önündeki üstyapıda var olan her türlü kalıntıyı silip süpürecek, sınıfsız topluma doğru ilerlenecektir.

Değiniilmesi gereken bir başka nokta da şu: Kendilerine "sosyalist-femi-

nist" diyenlerde de, cins ayrımını temel alan mantık aynen korunmaktadır ve "tarihi bir de kadınların gözüyle ele almak gerekir" yaklaşımının ürünü sakat bakış açısı sürdürülmektedir. Bu ise doğaldır ki, sosyalistlerin temel görevini - ezilen sınıfların ve proletaryanın kurtuluşu davasını- bulanıklaştırmakta, hedef şaşırtıcı rol oynamaktadır. Kadınların kurtuluşunu, proletaryanın gerçekleştireceği toplumsal durumdan ayrı görmüyorsak; o zaman tüm çaba ve enerjimizi, proletarya ve müttefiklerinin kurtuluş mücadelesi ekseninde yoğunlaştırmamız zorunluluk halini alır. Tersine, sözde proletaryanın mücadelesine hak vermek ve desteklemekle birlikte "kadınların bağımsız kurtuluş mücadelesi" olgusunu öne çıkarmak, proletaryanın kurtuluş görevleriyle ve davasının niteliğiyle de çelişir.

Eğer "sosyalist feminizm" sosyalizmin gerçekleştiremeyeceği bir işlevi gerçekleştirecekse ve bu, sosyalist inşa programının dışında kalacak bir şeyse, ne olduğu açıkça ortaya konulmalıdır. Ama çok açık bir gerçek var ki, sosyalizm salt altyapının dönüşümü değil, yepyeni bir toplumun ve insanın yaratılması sürecidir. Bu durumda da, feminizme ne gerek var diye sormak hakkımız doğuyor. Feministlerin sıraladıkları kadın cinsinin özgürlüğüne ilişkin birtakım amaçlar, zaten sosyalist inşa süreci içinde gerçekleştirilecektir. Yok bunlar feministlerce "kendi başlarına" gerçekleştirilebilecekse, o zaman da sosyalizme, "sosyal feminizm" demeye ne gerek var diye sorma hakkımız... Ki, feministlerin sınıf mücadelesi pratiği içinde yer alma diye bir sorunlarının olmadığı da biliniyor. Sosyalizmin, kadın özgürlüğünü de gerçekleştirecek program ve perspektifte, elverişli nesnel zemine sahip olmadığını düşünmek ve savunmak, Marksist dünya görüşünden çok uzaklarda seyretmenin ifadesidir.

"Feminist pratik bu yeni çözümlemelerden çok şey kazanacaktır. Gelişmiş toplumların işletmelerine ait bir özellik olan devleşme ve birikim mantığına karşılık, üçüncü dünya kadınlarıyla birlikte hareket eden feministler, insani boyutlarda işletme alternatifini, rekabet ve acımasız yarışma yerine işbirliği ve dayanışma alternatifini koyacaklardır. Zenginliğin kuzey yarıkürede yoğunlaşması ve güney yarıküredeki pek çok ülkenin giderek yoksullaşmasına karşılık, feministler, dünya kaynaklarının ve üretimin uluslararası düzeyde hakça paylaşılması alternatifini talep edeceklerdir." (Feminizm, Andre Michel, syf.166)

Bu alıntı, feministlerin sosyalizmden ne anladıklarını, sosyalizmle ne derece ilgilerinin olduğunu güzelce ortaya koyuyor. Görülüyor ki, sosyalizmin olduğu yerde, sosyalizm için mücadele saflarında, devrimciler arasında, feminizmin gereği ve hiçbir anlamı yoktur. Feminizm, sosyalizmle, devrimci mücadeleyle bağdaşmaz. İkisini bağdaştırma iddiasında olanlar, sınıf mücadelesinin gerçeklerinden uzakta, kendi küçük burjuva siyasal fantezileriyle tatmin oluyorlar. Başka bir şey değil...

Öte yandan, sosyalist ülkelerde de çeşitli kadın örgütleri, hareketleri bulunabilecektir. Ancak bunlar, "bağımsız kadın özgürlüğü" savunucusu (feminist) hareketler değil, tersine ML önderliği benimsemiş, sosyalist inşa prog-

ramının daha iyi hayata geçmesi işleviyle donanmışlardır. Türkiye gibi devrimini yapmamış ülkelerdeki kadın örgütleri ise, temel göreve -iktidarın alınmasına- hizmet edecek ve ona tabi olacak biçimde, kendi özgül sorunlarını gündeme getirecek faaliyetler yürütürler.

Ancak devrimci-sosyalist kadınların faaliyetlerinde, hiçbir zaman feministçe bir yaklaşım gündeme gelmez. ML'lerin sorunlara bakışı her zaman sınıfsaldır; cinsel vb. ayrımlara yer yoktur. Bundan, ML'lerin cins ayrımından kaynaklanan vb. sorunları hiç dikkate almadığı, yok saydığı ve her şeyi alt-yapının belirleyiciliğine bıraktığı anlamı da çıkmaz. Yapılması gereken, devrimci mücadelenin her aşamasında, her düzeyinde, kadınların da eşit rol ve sorumluluk üstlenmesinin koşullarını yaratmak, genelde kadınların sorunlarına ilişkin propaganda ve ajitasyon, ideolojik bilinçlendirme faaliyetini kararlıca sürdürmektir.

Bir diğer boyutuyla ele aldığımızda, "sosyalist feminist"lerin sınıfsal bakış açısıyla hareket etmediklerini ve sınıf mücadelesinin görevlerini çok yönlü omuzlama diye bir sorunlarının olmadığını görürüz. "Yaşasın Bağımsız Kadın Özgürlüğü" sloganına sıkı sıkıya sarılan ve ayakları yere basmadığı için, sosyalizmin prestijinden yararlanmaya çalışan "sosyalist feminist"ler, sosyalizmle feminizmi bağdaştırma teorileri üretmektedirler. Sosyalizmin, feminizm gibi kendi varlığına ve felsefesine aykırı bir unsurla bağdaşması, kaynaşması olanaklı değildir. Hem devrimci saflarda yer alıp, hem de feminizm olabilir diyenler ise, kadın sorununa devrimci çözümler üretmeye değil, kendi sorunlarına çözüm arayışı içinde olmalılar... Sınıf mücadelesinin acil görevlerinin değil de, kadın sorununa feministçe çözümlerin peşinde koşanlar, bu gidişleriyle "bireyin özgürlüğü felsefesi" ve "burjuva hümanizmi"ne daha fazla yaklaşma dışında bir sonuç elde edemeyeceklerdir.

Feministlerin ML'lere yönelik bir başka tavrı da "her şeyi ekonomiye indirgedikleri için, kadın özgürlüğüne ilişkin taleplere hiç sahip çıkmadıkları, savunmadıkları..." şeklinde imaj yaratmaya çalışmalarıdır. Acaba ML'ler, feminist "dostlarımızın" dediği gibi bu talepleri hiç savunmuyorlar mı? Sınıf mücadelesi ve ML ile çok az ilgisi bulunan herkesin de görebileceği gibi, bu tespitin gerçeğe ilgisi yoktur. Çünkü en basit yaklaşımla ele alındığında bile kadınların özgül sorunlarının, kendilerinin de daha duyarlı ve özel çabalarını gerektirdiği kabul edilir. Hiçbir hak mücadele edilmeden alınmaz. Ama bu mücadele ancak devrimci saflarda yer alınarak başarıya ulaştırılabilir ve anlam kazanır. Dolayısıyla, devrimcilerin önlerine koydukları sınıf mücadelesinin çok yönlü görevleri içinde, kadın sorunları da yer alır. Ve devrimciler bu sorunlara gerçek çözüm yolları üretme noktasında, feministlerden farklarını net bir biçimde ortaya koyarlar. Bu konuda ortaya çıkabilecek istisna olumsuz örnekler de, kuşkusuz genel devrimci yaklaşımı gölgelemez. Tersine, devrimci bakış açısı içindeki çözüm arayışlarına daha sıkı sarılmalarını gerekli kılar.

Kuşkusuz bugün devrimci saflarda da kadınları küçümseme, feodal değer yargılarıyla bakma, onları hep ikinci sınıf işlere layık görme gibi anlayışların tamamen aşıldığını söylemek zordur. Ancak bu böyledir diye, kimileri-

nin yaptığı gibi her şeyin önüne kadın sorunu çıkartılamaz. Yanlış ve devrimci olmayan anlayışlarla mücadele etme ve kadın haklarını savunma, ML'lerin görevidir. Ama bu görevler, hiçbir zaman emperyalizme ve oligarşiye karşı mücadelede başat soruna dönüşmez. Başat sorun derecesinde ele alanlar, yıllardır "kadın" sorununu dillerine pelesenk edenler, sağa sola akıl vereceklerine, önce kendi ilişkileri içindeki ve en yakın kadınları "çocuk doğuran", "hamur yoğuran" niteliklerinden kurtarsalar, çok daha yararlı bir iş yapmış, üstelik daha dürüstçe davranmış olurlardı.

Kısacası kadın hakları feministlerin değil, sınıf mücadelesi programımıza uygun olarak bizim savunacağımız talepler olmalıdır. Bu konuda kitlelerin örgütlenme ve bilinçlendirilmesi faaliyetleri içinde gerekli, eğitici, perspektif sunucu çalışmalar, ajitasyon ve propaganda faaliyetleri sürdürülmelidir.

Somutlarsak, her türlü ekonomik sömürü bağlarından kurtulma talebi, kürtaj, doğum kontrolü ve boşanma gibi hakların güvenceye alınması, her türlü ataerkil önyargılardan, kadına toplumca yüklenmiş geleneksel rollerden, geleneksel değer yargıları ve feodal burjuva ahlakın özgür gelişimi engelleyici bağlarından kurtulma talebi, kadınlara yönelik hukuki ve siyasi eşitsizliklerin ortadan kaldırılması; insanlığı yeniden üreten (doğurgan) niteliğiyle, uğradığı biyolojik yıpranmanın asgariye indirilmesi talebi; aile kurumunun kadını bir çeşit "ücretli ev köleliği"ne tutsak eden toplumsal işlevinin, özgür gelişimi engelleyici rolünün vurgulanması, ev işleri ve çocuk bakımının kamu hizmetine dönüştürülmesi (kreş vb. sosyal hizmetlerin azami ölçüde gerçekleştirilmesi...) talebi ve kültürel gelişim, eğitim ve bilinçlenme olanakları, çok yönlü yeteneklerini geliştirebilme ve eşit olanaklara sahip olma... gibi talepler, devrimcilerin sınıf mücadelesinin çok yönlü görevleri arasında sahip çıkacağı taleplerdir. Feministlerin, bu talepler yalnızca kendi sorunlarıymış gibi imaj yaratmaları engellenmelidir.

Bir başka açıdan ele aldığımızda, sözlerden çok, yapılan işlerin anlam ifade ettiği sınıf mücadelesi içinde, kadınlara nasıl bir çözüm yolu-kurtuluş önerileceği de önem kazanıyor. Bugün için en genelinde, emekçi kadınları örgütlenme-bilinçlendirme ve devrimci mücadele saflarına katma sorunu, görev olarak önümüzde durmaktadır. Bu tür faaliyetlerin, feministlerin, küçük burjuva aydın çevrelerin ve burjuva sosyalistlerinin "entel bar"lardaki okuyucusu sınırlı dergi köşelerindeki akademik fantezileri dışında bir işlevi olacağına, bunun pratikte nasıl şekilleneceği, ne anlam taşıyacağı somutlanmalıdır.

Öyle ya, ülkemizde kadın, nüfus içinde en büyük orana sahip ve büyük çoğunluğu okuma-yazma bilmeyen, bırakalım kadın olmayı, insan olarak bile değer verilmeyen köylü kadınlarına, hangi somut "feminist programla gidilecek? "Sınıfsal" olarak sömürülüyorsunuz ama, sömürülüşünüzün asıl nedeni kadın olduğunuz için "çift baskı" altında tutulmanızdır. Bu nedenle önce erkek egemenliğine -kocalarınıza!- "karşı örgütlenmelisiniz..." mi diyeceğiz? Ekonomik yoksulluk ve sefalet koşulları içinde bocalayan, emperyalizmin sürekli şırınga ettiği yoz ve tüketim toplumu kültürüyle, kendi değerlerine gittikçe yabancılaşan emekçi kadınlarımızla; pahalılığı, işsizliği, yoksulluğu,

baskı, terör ve işkenceleri, grevleri, düzene karşı mücadeleyi konuşmayıp da, "erkek egemenliğinin kötülüklerini" mi tartışacağız?

Görülüyor ki, feminizm, yaşadığımız gerçeklik içinde proletarya ve müttefiklerinin, aydınlık, özgür ve sömürsüz bir gelecek peşinde koşanların sorunu değildir. Geriye bir avuç burjuva hümanistinin, küçük burjuva aydın-entelektüelinin, Türkiye'yi Avrupa sanıp teoriler ürettiği ve kendilerini tatmin ettiği "sosyalist uğraşlar" kalıyor. Ki bunların gerçekte emekçi kitleleri örgütleme diye bir sorunları da yoktur. Onları fantezileriyle baş başa bırakmak devrimciler için pek sorun yaratmaz ama, sosyalizmin emekçi kitleler nezdinde ahlaki yozluk olarak gösterilmeye çalışılmasına da kararlıca mücadele etmeliyiz. Sosyalistlerin ahlak alanında da olumlu bir geleneğe sahip olması gerektir.

Devrimcilerin Kadın Sorununa Yaklaşımı Nasıl Olmalıdır?

Devrimcilerin, bu talepleri de programlarına alırken, feministler gibi "kadınların erkekler karşısındaki ortak ezilmişliği" perspektifiyle hareket etmeyecekleri ortadadır. Sınıfsal yaklaşımın gereği olarak sorunu, ezilen emekçi-proleter kadınların sorunlarının çözümü, onların örgütlenmesi ve bilinçlendirilmesi temeline oturturlar. Sorunu, sınıfsal yaklaşımın dışında "cins ayrımı" temelinde ele alarak, "tüm kadınların kurtuluşu" gibi bir hedefi önümüze koyarsak, feminizmin çıkmaz sokağına dalmış oluruz. Çünkü kapitalist toplumda çeşitli sınıf ve kategorilerden kadınların -dolayısıyla farklı ezilmişlik düzeylerinin- varlığı dikkate alındığında, bunları birleştirebilecek tek ortak yan, kadın cinsine/cinselliğe ilişkin sorunlar olmaktadır (ki feminizmin faaliyet alanı da, gerçekte bu ortak bileşen olmaktadır). Örneğin, emekçi kadınlar için en önemli sorun olan ekonomik kölelik, varlıklı burjuva kadınları için geçerli değildir. Kısacası devrimcilerin tüm kadınların taleplerini kucaklayacak bir perspektifle hareket etmeleri savunulamaz. Yapılması gereken, emekçi kadınların sorunları ekseninde faaliyet yürütürken, genelde de kadınlara uygulanan cins ayrımına dayalı politikaları teşhire yönelik ajitasyon-propaganda faaliyeti yürütmektir.

Bizzat devrimci saflarda yer alan ve ideolojik-siyasi tercihini bu yönde netleştirmiş kadınların durumunu ele aldığımızda, gerçekte feminizm diye bir sorun yoktur. "Sosyalist feminizm" adı altında, böyle bir olguyu genel devrimci hareket saflarında yerleştirmek isteyenlerin bulunması da bu gerçeği değiştirmez. Feminizm sorununu, devrimci hareketin en önemli sorunları arasında göstermeye çalışanların da sübjektif niyetleri, hareket noktaları, çapları ve yukarıda sıralanan genel ideolojik-siyasi tutarsızlıkları dikkate alındığında, sorunun fazla bir önem taşımadığı daha açık görülür. Ancak bu durum, yaratabilecekleri olumsuz sonuçlara karşı duyarlı olmamızı ve mücadele etmemizi engellememelidir.

Devrimci saflardaki kadınlar için tartışılacak sorun feminizm değil, olsa olsa "mücadelede kadının yeri ve kadın-erkek ilişkileri" kapsamında olabilir. Devrimci saflarda yer alan kadınlar, genelde halkın ortalama düzeyinin üzerinde bilinç ve kültür düzeyine sahiptir. Ayrıca örgütlü ilişkiler içinde bulunma-

ları, kendilerini sürekli geliştirebilmeleri ve sorunların çözümünde önemli bir avantaj oluşturur. Aynı amaçlar etrafında bir arada bulunduğu erkek arkadaşlarının yaklaşımı da içtenliğe, dürüstlüğe, karşılıklı sevgi ve saygıya, yoldaşça bağlılığa dayanır. Kadın olmalarından kaynaklanan farklı bir yaklaşım, ikinci sınıf rol yükleme vb. anlayışlar söz konusu değildir. İki erkek arasındaki mücadele arkadaşlığının gerekleri, aynı şekilde kadın-erkek arasında da geçerlidir. Hiçbir çıkar hesabı güdülmeyen, içten sevgi ve saygıya dayalı karşılıklı ilişkiler, mücadelenin her aşamasında eşit sorumluluk ve rol üstlendirilmesi, ortak bir ideolojik-siyasi hedef peşinde koşulması, devrimci saflardaki kadın-erkek eşitliğinin -dolayısıyla feminizm diye bir sorun olmayışının- maddi temellerini oluşturur. Kadınların, dünya devrimci hareketleri tarihinde oynadıkları rollere ve mücadelelerine ilişkin sayısız örnek bulunabilir. Bu örnekler, kadınların mücadeledeki yerleri ve sorunlarına yaklaşım konusunda da perspektifimizi zenginleştirici özellikler taşımaktadır. Örneklesek, batılı feministlerin ekonomik, siyasal ve demokratik haklarını elde etmek için didindikleri dönemde, Rus kadınları proleter hareketin yol göstericiliğinde, yoğun biçimde, kendilerine bu hakları sağlayacak 1917 Ekim devriminin hazırlıklarına, erkeklerle omuz omuza katılmaktaydılar. Yine Rus emekçi kadınlarının 1917 Şubat'ındaki Duma'ya yürüyüşleri, devrimi başlatan kıvılcım oldu. Nazi saldırısına uğrayan ve kuşatmanın 900 gün sürdüğü ünlü Stalingrad direnişinde Sovyet kadınları akıl almaz cesaret, kahramanlık ve özveri örnekleri sergilediler. Yine ikinci paylaşım savaşı döneminde, topraklarında anti-faşist savaşımı sürdüren tek düzenli Avrupa ordusu olan Tito'nun "Partizanlar Cephesi" ve "Kurtuluş Ordusu"nda 160.000'den fazla kadın vardı. Vietnamlı kadınlar, Afrikalı, Latin Amerikalı (Arjantin'de "1 Mayıs Alanı'nın anaları", Nikaragua'da Halk Kurtuluş Cephesi'nin 1/3'ünü oluşturan Sandino'nun kızları, Bolivya'da madenci eşleri...) kadınlar, Filistin'in 24 saati bomba sesleri ve barut kokusu içinde geçen yiğit, özverili kadınları; yeraltı direnişlerinde, işkencehanelerde ve toplama kamplarında, idam mangalarının önüne dizilişte erkekleriyle omuz omuza yer alan binlerce, milyonlarca kadının varlığı; sınıf mücadelesindeki rolleri ve erkekler karşısındaki konumları açısından yeterince aydınlatıcıdır. Ve bunların hiçbirinin feminizm diye bir sorunları da yoktu...

Saflarımızda, kadınların katılmadığı bir devrim mücadelesinin başarıya ulaşamayacağını bilincinde hareket ederek, eşit sorumluluk ve rol üstlenme anlayışına dayalı mücadele arkadaşlığı esas olmalıdır. Bu anlayış, devrimci saflardaki evlilik ilişkilerinde de özel bir önem kazanarak, damgasını vurmak zorundadır. Mücadele arkadaşlığının damgasını taşımayan, salt duygusal ve cinsel bağların, küçük burjuva çıkarıcılığının öne çıkarıldığı evlilik ilişkilerinin, devrimci anlayışla bağdaştırılabilmesi olanaklı değildir.

Devrimci mücadele açısından kadın sorunu, sadece saflarımızdaki kadınları kapsamadığı için, mücadelenin genel programı ve hedefleri içinde emekçi kadınları örgütleme, bilinçlendirme faaliyetlerine de gereken ağırlığı vermeliyiz. Kitle mücadelesi kadınlara yaklaşım, onları mücadeleye ikna etme, daha etkin ve bilinçli şekilde kitlesel katılım içine çekmek... biçiminde

somutlaşmalıdır. Yoksa soyut ve sınıf mücadelesinin -Türkiye'nin- gerçeklerinden uzak şekilde, "kadın özgürlüğü-eşitliği" çıgıllıkları atmak, bir kısım küçük burjuva duyguların tatmini ve akademik uğraşlar olmaktan öte anlam taşımayacaktır. Sabırlı, özverili ve her türlü güçlüğe rağmen kararlı olmayı gerektiren sınıflar mücadelesinin görevlerinden kaçabilmenin kılıfı olma işlevi gören bu "uğraş"lar, akademik bir fantezi olmaktan öteye gidemeyecektir.

Devrimci saflarda, kadın sorununa yaklaşımda genel olarak ideal olanı, doğru olanı ve egemen durumdaki anlayışı ortaya koymaya çalıştık. Ancak bu, yanlış ve zaafı yaklaşımların, olumsuz örneklerin hiç yaşanmayacağı anlamına gelmiyor. Devrimci mücadelenin kitlesel niteliği, her unsurun şu veya bu düzeyde kapitalist kültürün izlerini taşıması, ideolojik eğitim ve bilinç düzeyindeki gerilik, yanlış-çarpık bakış açılarının tümünden giderilemeyişi, sınıfına ve davasına bağlılıkta zayıflık, özveri yoksunluğu, düzen bağları ve bireycilik gibi... bir sürü etkene bağlı olarak, çeşitli olumsuz örnekler yaşanabilir. Sorun, genel devrimci perspektifi koruyarak, eğitim ve bilinç düzeyini yükseltmek, olumsuzlukların üzerine ilkel ve kararlıca gitmek ve mücadelenin asli görevlerine paralel olarak, bu sorunları çözmeye çalışmaktır. Mücadelenin dışında ve devrimci anlayıştan yoksun çözüm arayışları gerçek sağlıklı çözümleri değil, olsa olsa feminizm gibi, "kadının cinsel özgürlüğü" gibi, mevcut durumu kabullenmekten ve sakat küçük burjuva anlayışlardan doğan "teorik" çözümler üretebilir.

Burada sözünü etmişken, feminist çevrelerin en çok ağırlık verdikleri konu olan "cinsel özgürlük" kavramına da kısaca değinelim. Kadının kendi fiziki varlığı üzerinde özgürce ve tam denetim hakkı olarak açıklayabileceğimiz bu kavram, gerçekte en çok dejenere edilen ve bu nedenle haklı, savunulabilir taleplerinin de bulanıklaştırıldığı bir özellik taşımaktadır. Çünkü kapitalizmde, kadın her şeyiyle metalaştırılmıştır. Ve dahil olduğu sömürü ilişkileri içinde kendini kurtarabilmesi, kendi bedeni üzerinde gerçek anlamda denetim hakkını elde edebilmesi olanaksızdır. Doğal olarak "cinsel özgürlük" diye sunulan şey de emperyalizmin yoz-kozmopolit kültürünün, insanın kendi değerlerine yabancılaşmasının ve her türlü aşağılanmasıyla ifadesi olan dejenere ilişkilerdir. Kadın özgürleşmemekte, tersine -özgürlük adına!- her türlü fuhuş, porno, iğrenç sapık ilişkiler ve anlayışlar gündeme getirilmektedir. Emperyalizmin bunalımının da etkisiyle, bunalım ve yoz ilişkiler cinsellik alanına da yansımış, sevgi ve cinsellik alabildiğine metalaşmıştır.

Ne yazık ki, bu yoz kozmopolit "bunalım kültürü"nü ürün olan "cinsel özgürlük" anlayışı, "kadınların özgürlüğü" adına "sol" çevrelerde bile taraftar bulabilmektedir. Bu baylarımızın "sosyalist feminist" bir anlayışa oturtmaya çalıştığı bu ilişkilerin, yoz, dejenere ve devrimci olmayan biçimlerden kurtulamayacağı, sosyalizmde gerçekleşecek "kadının cinsel özgürlüğü" ile hiçbir ortak yanının bulunmayacağı açıktır. Çünkü kapitalizmdeki insan ilişkileri, dolayısıyla kadınların cinsel özgürlüğü- sosyalizmdeki gibi her türlü ekonomik, sosyal-kültürel bağlardan arınmış durumda değildir. Dolayısıyla kapitalizm koşullarında, "kadının cinsel özgürlüğü" gibi küçük burjuva dünyasının

fantezileri peşinde koşmak, -üstelik kimileri bunu "sosyalistlik" adına savunuyor!- (*) kapitalizmin yozlaşmış dejenere ilişkilerine, çarpık kültürüne ayak uydurmaktan başka bir şey değildir. Üstelik Türkiye gibi çarpık kapitalist ülkelerin kültürü metropol kapitalistlerin kültüründen de farklıdır. Avrupa'nın yaşam tarzı ve kültürel değerleri ölçü alınarak Türkiye için kıyaslama yapılamaz. Elma ve armutları bir arada toplamaya kalkmaktır bu. Devrimcilerin yapacağı öneriler de, bu nedenle Türkiye gerçekleri üstünde ayakları yere basacak şekilde olmalıdır. Freud'culuğun da etkisi altında kalarak, her şeyi cinsel içgüdüler ve cinsel haz etrafında yoğunlaştırmak, gerçek insan ilişkilerini, her türlü kaygıdan arınmış gerçek sevgi ve saygıyı bir kenara atmaktır.

Artık son sözümüzü de söyleyerek yazımızı noktalayabiliriz. Devrimciler için her zaman esas olan, iktidar sorunudur. Diğer tüm sorunlar buna hizmet edecek perspektifle ele alınmalıdır. Kadın sorunu da bu anlamda mücadele programımızın çeşitli alt başlıklarından bir tanesidir. Devrimci mücadele içinde, kadınlar da eşit sorumluluk ve rol üstlenme temelinde gereken yerlerini almak zorundadır. Kadınların, karşı karşıya bulunduğu hem ekonomik, hem de cins ayrımına dayalı ezilmişlik ve sömürü, bugünden yarıya ortadan kaldırılabilecek bir olgu değildir. Yüzyılların birikimi olan ahlaki, kültürel değer yargılarını, kadınlara yüklenen ikinci sınıf statüyü ortadan kaldırmak, tam eşitlik ve özgürlüğünü sağlamak, sosyalizmin son dönemlerine kadar sürececek bilinçli-iradi çabaları gerektirecektir. Bugün devrimciler için kadın sorununa yaklaşım ve ortaya çıkardığı görevler, esas olarak **ideolojik, siyasi, kültürel, eğitim ve bilinçlenme faaliyetleri** biçiminde somutlaşmaktadır. Bu doğrultuda kadınların çeşitli sorunlarına demokratik mücadele platformunda sahip çıkılıp, propaganda ve ajitasyon faaliyeti sürdürülür.

Ve son söz olarak da diyoruz ki; demokrat, ilerici, yurtsever ve devrimci olmanın yolu, feminizm gibi burjuva etiketli sapmaların peşine takılmaktan geçmiyor. Gerçekten halkını ve ülkesini sevmenin, tüm insanlığın kurtuluşunu benimsemenin yolu, sorumlu davranmaktan, halkının kurtuluşu için bilinçlice ve ML'nin rehberliğinde savaştırmaktan geçiyor. Bunun için tüm feminist çevreleri, "sosyalist feminist"çe düşünenleri, içine düştükleri yanılgıları terk etmeye ve bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm kavgasında, emekçi halkımızın yanında yer almaya çağırıyoruz.

(*) Bu anlayışta olanlar, kadın-erkek ilişkilerini sadece cinselliğe indirgediğinden, acıları ve sevinçleri, mücadelenin zorluklarını paylaşma diye bir sorun, doğal olarak gündemden çıkıyor. 12 Eylül gibi dönemlerde bu anlayışta olan kadınlar ve erkekler, çok kısa sürede eşlerini terk ederek "özgürlüklerine kavuştular... Devrimciliğe yabancı, burjuvazinin kültüründen bile yoksun bu unsurlar, Türkiye toprağında yetişti. Tohumlarını burjuvazi attı; bir kısım -sol- çevreler de, bu burjuva teorileri cilalayarak "solculuk" adına piyasaya sürdüler. Sonunda öylesine çok "şizofrenik bölünme"ye uğradılar ki, kendilerine bir şey kalmadı!..

Ocak 1988, Sayı: 9

GERÇEKLER SOYUT DEĞİL SOMUT VERİLER ÜZERİNE OTURTULMALIDIR!

Aydın Erol olayı, olay kapsamında, Türkiye solunun nereden nereye gelemediğini bir kez daha göstermiştir. Yine siyasal tüccarlık zihniyeti, yine olayı istismar, yine her yana çekilebilir "esnek" laflar ve yine istenildiği kadar dergi sayfalarında, "birlik", "diyalog" gibi iri laflardan söz edilsin ve dar grupçuluğun yanlışlığı üzerine diskur çekilsin, gerçekte gruplararası birliğe, diyaloga karşı olmanın ve dar grupçu politik manevraların dikası yapılmaktadır.

Siyasal platformdaki politik mücadelenin içerisinde yer aldığını iddia edenler ve bu konunun teorisyenliğine soyunanlar, ürettikleri teorilerin ve politikaların kimler için ve ne işe yaradığını bilmek durumundadır. Hele bu yola "bilimsel sosyalizm" ve "bilimsel nesnellik" adına çıkılmışsa -ki kendi iddiaları bu doğrultudadır- o halde iddiaları konusunda inandırıcı olmaları bakımından, pratiğe ilişkin yanını bir tarafa bırakalım, en azından teorik (dergi) planında da kalsa iddialarının doğruluğunu göstermek durumundadırlar.

Bilimsel sosyalistliği basit bir olgu gibi ele alamayız. Sosyalistlik de kendine özgü bir yaşam tarzıdır. Gelip geçici bir olgu değildir. Bilimselliğe dayanmalıdır. Olaylara ve şeylere kendi zihninde canlandırdığı gibi (soyut bakış açısı ile) değil, kendinden hiçbir şey katmaksızın gerçeğe olduğu gibi

bütün çıplaklığı (somut bakış açısı) ile yaklaşılmalı, ortaya konulmalıdır.

Yukarıdaki pasajda değindiklerimize teorik düzeyde katılmayan sosyalist hemen yok gibidir. Kendine her sosyalistim diyen, bunların sosyalizmin abc'si olduğunu bilir. Ama her sosyalistim diyen, gerçek anlamda sosyalist olmadığından, sosyalizmin abc'sini yerine getirmek için çaba sarf etmez; çünkü bu gibilerin -her ne kadar lafızda iktidarı almaktan söz ederlerse de- temel anlamda iktidarı almak diye bir sorunları yoktur. Bunun için ne devrim ideolojileri, ne savaşmak için taktik ve stratejileri, ne de devrim yapmaya uygun örgüt anlayışları vardır. Lenin'in, "Her devrimcinin temel sorunu iktidar sorunudur" sözlerini görmezlikten gelip, şimdilerde çokça görüldüğü üzere, kendilerine hiçbir zaman güvenmeyen o meşhur "geleneksel" aydın kuyrukçuluğu ile burjuva partilerinden birinin gölgesi altında "devrimci manilovist" çalışmayı yeğlerler.

Ama ne var ki, burjuva kuyrukçusu "geleneksel sol", devrimci harekete karşı da boş durmaz. Genel Marksist-Leninist lafızları ağızından düşürmeden Devrimci Sol Güçler'e karşı, mahşer midillisi (*) kesilir adeta.

Yukarıdaki genellemelerden sonra, gelelim A. Erol olayının ardından gelen gelişmelere:

A. Erol olayı üzerine Türkiye solunun kimi kesimlerinde ilginç gelişmelere tanık olduk. Doğrusu '80 öncesi alışılmadık şeylerdi bunlar. Kimileri adlarını duyurmak, biz de varız demek için adeta birbirleri ile yarıştılar. Çarşaf çarşaf sayfalar dolusu ilanlar yer aldı gazete sütunlarında. Reklam bombardımanı günlerce sürdü. Devrimci bir hareket, olayın suçlusuymuş gibi gösterilmek istendi. (Önceki sayımızla birlikte dağıtıma çıkan "özel sayı"ımızda olaya değindiğimizden, burada, tekrar olmaması açısından olayı anlatmayacağız.) Lanet okumalar birbirini kovaladı.

A. Erol olayı da dahil, bu tür çatışmalarda tertemiz kalmış, devrimcilerin, ilerici ve yurtseverlerin bolca öldürüldüğü, kendisinin de en iyi militanlarından bazılarını şehit verdiği günlerde bile, devrimci sorumluluğunu unutmamış devrimci bir hareketin geçmişi ve bugünü karalanmaya, kitleler nezdinde sol içi çatışmaların baş suçlusı gibi gösterilip(l) -gerçekte kendileri ve kendileri gibi bu konuda hiç de iyi sınav vermemişlerin suçlu sandalyesine oturtulması gerekirken- suçlu sandalyesine oturtulmaya çalışıldı.

Neler oluyor ülkemizde demekten kendini alamıyor insan. İflas etmiş devrim anlayışları, çalışma tarzı ve örgütlenme modelleri ile bir yerlere varamayanlar, dağılıp bölünenler, Avrupa kafelerinde birbirleri ile anlaşamayıp ayrılanlar, '80 öncesi, Birikim dergisinin teorik yazarlarının iç savaş, revizyonist diktatörlük, direniş komiteleri vb. vb. görüşlerinden bolca etkilenip THKP-C'den farklı görüşlerini THKP-C'nin görüşleriymiş gibi kitlelerine sunmuş olanların bir kesimi, (A. Erol'un da içerisinde yer aldığı Göçmen dergisi) sivil toplumculuk, güler yüzlü sosyalizm vb. gibi yeni -gerçekte birçoğu eski- görüşleri etrafında A. Erol olayını istismar ederek çıkış yapmak istiyor. Göçmen dergisinden olmadıkları, ancak kendi içinde de ideolojik, örgütsel ve siyasal birliklerinin bulunmadığı bilinen (zaten kendileri tarafından da broşür ve sözlü açıklamalarla üzerine basa basa anlatılan) kesimden bazı kişiler

de, A. Erol'la geçmişte kalan örgütsel tanışıklık dışında hiçbir ilişkilerinin bulunmaması bir yana, birbirlerine tamamen farklı gruplar içerisinde yer almalarına bakmaksızın, devrimci bir harekete karşı, Mamak'tan, önderlerinden aldıkları ilanlı mesajla '80 öncesinde olduğu gibi tamamen önyargılı, sübjektif ve karalamaya dayalı gazete ilanlarını -kendilerine ne kazandıracığı pek bilinmemekle birlikte- peş peşe sıralamaktan bir an olsun geri durmadılar.

Tanrı aşkına, gazete sayfalarında "reklamlı propaganda" yarışına çıkmış bu kişiler, gerçeğin ortaya çıkacağını düşünmediler mi? Hadi diyelim ki, Y. Gündem'ciler, kendilerinin belirttiği gibi "... olayın sıcaklığının da etkisiyle, uzaktan haber almanın herkesçe anlaşılabilir (bizce anlaşılmalı -Y. Çözüm) güçlüklerinden ötürü, çeşitli ayrıntı yanlışlarına..." düştüler. Peki ya, ateşledikleri silahlarıyla A. Erol'un yaşamını sona erdirenlerin pişkinliklerine ne demeli? Keza, Mamak zindanlarında direnmayip "yedi yıldır askerlik yapıyoruz" diyen oportünist bir hareketin önderliğini yapmış kişilerin A. Erol olayında gördüğü üzere, gazete ilanıyla sergiledikleri anlayışın devrimci tutumla ilişkisini iddia etmek mümkün mü?..

Bu tür tavırları sergileyenler devrimciliği yeni öğrenmeye namzet kimse-ler değiller. Olaylar karşısında devrimci tutumun ne olup olmayacağını en az bizler kadar bilebilecek deney ve tecrübeye sahiptirler.

Yanlış bilgilenmeden ötürü olaylar yanlış yorumlanıp anlaşılabilir, kimi hatalar anlayışla karşılanabilir. En önemlisi de, "... olayın sıcaklığı ve uzaktan haber almanın güçlüğü..." vb. yanlış bilgilenmeler yerini sükunete bıraktığında, gerçekler insanın yüzüne mertek girer gibi girdiğinde, hatalar kabul edilir, yanlışlar düzeltilir. Kendisine ve savunduğu düşünceye saygısı olanlar böyle davranır.

"Bilimsel sosyalistlik" adına kimilerinin yaptıklarına bakınca, bu mudur "bilimsellik" dememek için insan kendini tutamıyor.

A. Erol olayı, bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmasına, hiçbir yanlış anlamaya meydan vermemesine rağmen, hala kimileri susuyor. Başta takındıkları olumsuzluğu düzeltmek için kılını kıpırdatmıyor. Devrimci bir harekete karşı nasıl da önyargılı ve sübjektif davrandıklarını, daha ötesi, bu hareketi, ilerici bir insanın öldürülmesi gibi önemli bir olayın suçlusu ilan ettiklerini unutturmaya çalışıyorlar. Çünkü hatalı tutum içerisinde olduklarını kabul etmek istemiyorlar.

Bu tür unsurlar, hatalı da olsalar inandırıcı (!) olabilmek için her zaman, her yerde kendilerini hep haklı göstermeye çalışırlar. Hiç hata yapmayacaklarına, her şeyin en doğrusunu yapacaklarına çevrelerini ve kendilerini o kadar çok inandırmışlar ki, A. Erol olayında olduğu gibi, gerçekler tüm yönleriyle bilinmiş de olsa hatalarını kabul etmemek için susmayı devrimcilik sayarlar.

Devrimcilik adına bu türden davranışlar içinde olmak, devrimcilik adına talihsizliktir. Diyalektiğin temel ilkelerinden birini, yani soyut gerçek olmaya-çağı, gerçeğin her zaman somut olduğu gerçeğini unutmaktır.

Lenin bu konuda şöyle diyor:

"Boyun eğmek iki durumda meşru ve gereklidir. Boyun eğen taraf, kendisine boyun eğdirmek isteyenlerin haklı olduğuna inandığı zaman (böyle bir durumda dürüst siyasal liderler yanlışlarını açıkça itiraf ederler) (abc) ya da

daha büyük bir kötülükten kaçınmak için, akıl dışı ve zararlı bir isteğe boyun eğilmesi gerektiği zaman."(Bir Adım İleri İki Adam Geri, syf. 216)

"Y. Gündem'in bugüne kadarki yayını, özellikle böyle bir konuda **aşırı hassas** (abç) davranmış olduğumuzun kanıtıdır." diyor 92. sayısında Y. Gündem. Şayet Y. Gündem gerçekten ileri sürdüğü gibi" ...özellikle böyle bir konuda aşırı hassas..." davranmış olsaydı, olayın sıcaklığı içerisinde kendilerine anlattıklarımıza -tavrımızı kaba ve sert de bulmuş olsalar (bizce doğru olanı yaptık)- azıcık da olsa ciddiye alıp, olayı derinliğine araştırırlardı. Ayrıca Almanya gibi uzakta(!) bulunan bir ülkeden doğru haber almanın güçlüklerini ileri sürüp olayı haberleştirmede düştükleri hatayı açık açık kabullenmek yerine, ondan kurtulmanın arayışına girmezlerdi. Hele bir de, "olay üzerine dergimizde 'olayın unsuru' konumundaki bütün çevrelerden açıklama talepleri gelmiş oluşu da, herhangi bir kayırıcı davranışımızın olmadığına kanıtıdır...." demenin, olayı verişteki hatalı davranışı yok etmediğini bilirdi. Olay ortadadır, olayı yaratanlar bellidir. Sır perdesi bütünüyle kalkmıştır. Bilinmeyen yan kalmamıştır...

Hala ne bekleniyor bilemiyoruz(!) Esas olarak çarpıtmaması gerekenler (ilerici bilinen basın) çarpıtıyor; çarpıtması gerekenler (burjuva basını), asıl amacı şüphesiz farklı da olsa en azından A. Erol olayında, özellikle eski DY'li Göçmen grubu ile Göçmen grubundan olmayan eski DY'liler ve ilerici bilinen basın tarafından tamamıyla farklı biçimde kamuoyuna lanse edilmeye çalışılan olayın üzerindeki sis perdesinin dağılmasını sağladılar.

Revizyonist-reformist çizgiden burjuva-reformist çizgiye doğru hızla yol alan Gün dergisi de, 34. sayısında, S. Karaçam imzasıyla çıkan "Aydın Erol ortak simgedir" yazısında, A. Erol olayına ilişkin olarak "şu ya da bu grubu suçlamak yanlış bir hareket noktası olur", diyerek söze giriyor ve "Böylesi bir çaba açıklayıcılıktan uzak kaldığı gibi.." ile devam ediyor... Pekala Gün dergisine sormak lazım, olay hakkında dişe dokunur somut tek kelime bile etmeden genel klasik laflar sarf etmek mi doğru hareket noktasıdır? Yoksa "şu ya da bu grubu suçlamama" adına gerçeklere sırt çevirmek amacı ile hareket etmek mi çok daha inandırıcı oluyor?

Gerçekleri açıklamaktan korkmak, ya da gerçeklerin bilinmesinden endişelenmek yersizdir. Ayrıca, gerçeklerin bilinmesi, Gün dergisinin sandığı gibi, "...kısır çekişmelere yol..." açmaz, birlik zeminindeki çatlakları derinleştirmez; tam tersine, kısır çekişmelere son verir, birlik zeminini pekiştirir.

Hem sonra, sosyalistler ne zamandan beri gerçekleri söylemekten korkar hale geldiler? Böylesi bir tutumun bilimsel sosyalistlikle bağdaşır yanı var mı sahi!..

Görünen o ki, Gün dergisi, bağdaşması mümkün olmayanı bağdaştırabiliyor.

Ne gam! Aynı dergi, "A. Erol'a olan borcunu bir parçacık da olsa ödemek" alıcınaplığını da göstermekten bir an olsun geri durmuyor.

"... açık yürekli tartışabilirsek, ortak sonuçlara varabilirsek..." diye vaaz veriyor Gün dergisi. Tanrı aşkına birileri çıkıp sorsa da tartışmaya bir son versek: Hangi açık yüreklilik, hangi ortak sonuçlar? Varsa yoksa beş para etmez gevezelikler, boşboğazlıklar...

"Doğru olan neyse birlikte arayıp bulmalıyız" diyebiliyor Gün dergisi yazarı S. Karaçam. Bütün bunlar "devrimci" gevezelikler, "devrimci" boşboğazlıklar değil de nedir sahi?

Sanki, bu baylar tarafından A. Erol olayındaki doğrular bilinmiyor. Hayret doğrusu, burjuva basını bile doğruları biliyor; ama her ne hikmetse Gün dergisi yazarı bilmiyor; daha doğrusu işine gelmediği için bilmek istemiyor. Çünkü, o, pir-i fani olduğu için, "basit denklemlerle" değil, sıradan insanların halledemeyeceği kendi "gerçeğinin karmaşık" sorunlarını çözmekle uğraşıyor, lümpen proletaryanın davranışları üzerine de diskur çekmekten kendini kurturamıyor tabii bu arada.

Kimdir bu lümpen proletarya diye sormaya kalksak yazara, kemküm etmekten başka bir şey yapamaz. Bir insan kendi dediklerine inanabilir belki; ama başkalarını inandırmak söz konusu olduğunda, açık konuşmalı, somut verilerden hareket etmeli. Kimdir lümpenlik yapanlar; kimlerdir "dialoga en fazla kapalı" olanların oluşturduğu "politik kültür" yanlıları?

Gün dergisi yazarı bir şeyler demek için bir şeyler demeyi seviyor anlaşılan. Ne var ki, A. Erol olayındaki gerçeği bir türlü söyleyemiyor. Açık yüreklilik gösteremiyor. Besbelli ki, böyle davranmasının temelinde bizim akıl-sır erdimeredimiz, kendince haklı nedenleri bulunmalı.

(*) Ufak boylu, fitne.

Yeni ÇÖZÜM

Ocak 1988, Sayı: 9

ANTİ-ML SAPMALAR VE ŞTALİN DÜŞMANLIĞI ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

"Karşı-devrim ideolojik cephede de saldırıya geçti. Marksizm'i eleştiren, baltalayan, devrimi küçümseyen, alaya alan, devrime ihaneti öven ve 'kişiye saygı' perdesi altında cinsel ahlaksızlığı dile getiren bir sürü yazar türedi."

"Felsefe alanında Marksizm'i eleştirme, yeniden gözden geçirme (revizyondan geçirme) girişimleri aldı yürüdü ve aynı biçimde sahte teorilerin örtüsü altında türlü türlü din adamı başgösterdi."

"Marksizmi eleştirmek moda haline geldi..."

Bu sözler 12 Eylül sonrasının Türkiye'sini değil, 1905 yenilgisi sonrasının Rusya'sını tanımlıyor. Ama toplumsal kurallar hemen her yerde aynı şekilde

işliyor. 1905 Rusya'sı veya 12 Eylül Türkiye'si gibi nerede bir yenilgi varsa, orada Lenin'in ortaya koyduğu gerçekler tekrar tekrar yaşanıyor.

Karşı-devrimin ideolojik plandaki saldırısı sol saflarda tahribatını küçük burjuva unsurlar aracılığı ile gösteriyor. Yükselen sınıf mücadelesinin heyecanına kapılıp devrim saflarında yer alan bu unsurların, işçi sınıfı ve halk hareketine güvensizliklerinin, sosyalizmi bir yaşam biçimi olarak kavramamış ve yakın devrim hayalleri ile yola çıkmış olmalarının kötülükleri bu ortamda tüm çıplaklığı ile açığa vuruluyor.

Çünkü Lenin'in de belirttiği gibi, *"Bütün ülkelerde onlarca yıllık deneyimin gösterdiği gibi küçük burjuvazi (...) işçilerin ilk yenilgisinde ya da yarı yenilgisinde paniğe kapılır, aklını kaybeder, sağa sola atılır."* (Lenin, aktaran Stalin-Leninizmin İlkeleri)

Bu panik ve sağa sola savrulma, onları kolayca karşı-devrimin ideolojik saldırılarının etkisi altına sokar. Her dönem devrimci propagandadan çok, egemen sınıfların propagandasına hassasiyet gösteren küçük burjuva 'sol'lar, bu dönemde karşı-devrimci propagandaya açıktan angaje olmaya başlar. Böylece dış saldırı, içten saldırı ile bütünleşerek, devrime karşı tam bir haçlı seferi başlatılmış olur. Solda, burjuvaziye yaranmak, karşı-devrimin hışmından kurtulmak için her türlü ahlaksızlık, yaltaklanma, yeni keşifler, it-hal ideolojiler yaygınlaşmaya başlar.

12 Eylül sonrası Türkiye solundaki gelişmeler de farklı olmamıştır. Tarihsel olarak güçlü bir uzlaşma geleneğine sahip olan sol, bu geleneğinin birçok örneğini göstermiştir. Hatta o kadar ileri gidilmiştir ki, egemen sınıfların beklentileri bile aşılmıştır. Bu durumu yaratan uzlaşma geleneğinin maddi temellerini ülkemizin ekonomik, sosyal, siyasal ve tarihsel olgularında aramak gerekir. Küçük üretim ve orta sınıfların oldukça yaygın olması, Osmanlı İmparatorluğu'nun fetihçiliği ve toplum düzeninin özellikleri nedeni ile, tarihinde keskin sınıf çatışmalarının yaşanılmamış olması, aydınların tanzimat kafası ile ve devletle iç içe yetişmesi, işçi sınıfının nitel ve nicel olarak geriliği vb. birçok nedenden dolayı uzlaşma ve zor koşullarda idealleri terk etme, hatta döneklik ve ihanet geçer akçe olmuştur Türkiye'de...

TC tarihi başlamadan Mustafa Suphi ve arkadaşlarının katledilmesi, daha baştan Marksizm ve işçi sınıfı adına yola çıkanların da bu uzlaşmacı geleneğin içine hapsolmaları için yetmiştir. 60 yıl kesintisiz süren bu gelenek, 1971'lerde kırılrsa da, etkisi tümü ile yok edilememiş, uygun zemin ve koşullarda yeniden yeşerme eğilimleri göstermiştir. 1927'lerin Vedat Nedim Tör'leri, 1951'lerin Ajlan Sayılğan'ları, Nijat Özünleri ve karşı-devrim saflarına geçmiş yüzlerce solcu, 12 Mart sonrasının dönükleri ve nihayet 12 Eylül sonrasının hainleri, bu geleneğin en uçtaki temsilcileridir. Ama sol saflardaki tahribatta bunların rolü yok denecek kadar azdır. Proletaryanın ve emekçi halkın oligarşiye karşı kavgasında esas zararlı olan, bunlar gibi açıktan karşı-devrim saflarına geçen, kişiliğini kaybetmiş ve niteliği herkesçe bilinen zavallılar değildir.

Açıktan gelen ve ne olduğunu haykıran düşman tehlikeli değildir. Asıl tehlikeli olan, dost maskesi altına gizlenmiş olanlardır. Çünkü onların nerede

ve nasıl ortaya çıkacakları, hangi cepheden saldıracakları kolay kestirilemez. Kah keskin olup kendi dışlarında hemen herkesi küçük burjuvalıkla suçlarlar.. Kah demokratik sosyalistiz deyip ML'i savunanları diktatör olmakla suçlarlar. Bazen de tüm sosyalist değerleri yadsıyarak reformist burjuvazinin has elemanları olarak devrim ve sosyalizm kelimesini kim ağzına alıyorsa afaroz etmeye çalışırlar. Yani her koşulda tek amaçları vardır; kaleyi burjuvazi adına içten fethetmek, zayıf düşürüp güçsüzleştirmek.... Bu görevlerini en iyi sürdürebilmek için hangi koşullarda nasıl bir kılığa girmeleri gerekiyorsa, o kılıkta karşımıza çıkarlar.

12 Eylül sonrası işçi sınıfına ve emekçi halka karşı görevlerini yerine getirmeyip köşelerine sinenler, oligarşinin hışmından kurtulmak için büyük özveriler ile en zor koşullarda mücadele eden devrimcilere karşı "terörist" edebiyatı ile saldırıp resmi ideoloji ile aynı ağzı kullananlar, soluğu Avrupa'nın güvenceli limanlarında alanlar, daha ilk günlerden kendilerini ve geçmişi inkara yönelmiş, yeni arayışlar içerisine girmişlerdir. Kendilerine, hem oligarşiyi yatıştırarak hem de sol saflarda tutunmalarını sağlayacak yeni kılıklar bulmak zorundaydılar. Ama Demirel'e bile tahammül gösterilmediği bir ortamda ortaya çıkmak henüz erken olurdu. Üstelik proleter devrimci hareketin ezilmesi, yok edilmesi, siyasi arenada yalnız ve yalnız kendilerinin at oynatacağı bir ortam sağlanabilirdi. Egemen sınıfların böyle bir ortam yaratması, onların en büyük beklentisi idi. Zaten literatürlerinde her koşul altında mücadele etmek, direnmek, halklara önderlik yapmak diye bir şey yoktu, olmazdı. Oligarşinin icazeti ile gerçekleşen kısmi legal koşullar geldiğinde, küçük burjuva aydınlarına hitap eden, okuyucusu az bir yayın organının başına çöreklenip, egemen sınıflardan çok devrimci mücadeleye nefret kusmak, devrimcilere ve devrimci harekete küfretmek, ya da "sendikacılık" ve "dernekçilik" oynamak... İşte faaliyetlerinin bilançosu budur. Amaç hiç değişmez; devrimcileri kitlelerden tecrit etmek için küfür ve ihbar dahil her yolu mübah saymak, kitlelerin dinamizmini köreltmek, yükselen mücadelenin hedefini saptırmak, oligarşi ile uzlaşmak... Oligarşinin "geçiş dönemi" dediği sürece girilmesi ile proletaryanın bu geçici dostlarının yeni giysileri ile ortaya çıkıp arz-ı endam etmeleri boşuna değildir.

12 Eylül'ün açtığı yoldan sol adına arenaya çıkmak ve ilerlemek gayretinde olan her türden sapık akım, bugün sosyalizme ve ML'in temsilcilerine saldırarak kendine yer etmeye çalışıyor. 12 Eylül'ün ideolojik saldırı ve demagojileri, kaçkınların Avrupa'dan ithal ettikleri ideoloji eskileri ile birleşince, bu koşullarda solun yeni giysisini "anti-Stalinizm" oluşturmuştur.. Egemen sınıflarla kol kola büyük bir gayretle yaygınlaştırılmaya çalışılan bu akım, dünya devrimci hareketlerinden tecrit olmuş, ülkemizde nesli tükenmiş kelaynaklar kadar bile olmayan Troçkistlerin bile iştahını kabartmıştır. Yıllardır dünya proleter hareketlerine saldırıları ile ün yapmış, varlığını sadece buna borçlu olan ve bugüne kadar ülkemizde pek adı sanı duyulmayan Troçkizm, aynı soyağacının değişik varyantlarının desteğini alarak kendini gösterme ve solda yer etme çabasına girmiştir. Sınıflar mücadelesinde sol saflarda burjuvazinin değirmenine su taşıyan ve proletarya davasına zarar vermede başı çe-

ken ve bunu pratikleri ile ispatlayan Aybar, D. Perinçek kanatları ile oligarşinin icazeti altında "şer" birlikleri oluşturuluyor. Aynı davranış çizgileri üzerinde birleşen bu düşman kardeşler ilkesiz, şekilsiz birlikler ile birbirlerine met-hiyeler düzerek, ayakta kalacak gücü bulmaya, sol saflarda kendilerine yer edinmeye çalışıyorlar.

Aybar ve Perinçek, Türkiye halklarının ve devrimcilerin pek yabancı olmadıkları kişilerdir. Yıllardır burjuvaziye hizmet yarışı yapan ve kendilerini onlara ispatlamaya çalışan bu kişiler ve onların temsil ettiği akımlar (özellikle D. Perinçekçiler), muhbirlikten devrimcileri katletmeye kadar her türlü saldırının gerçekleştiricisi olmuş, siyasal varlıkları sola saldırı ve zarar verme üzerine şekillenmiştir. Bu sahte sosyalistler şimdi de uluslararası müttefikleri ile birleşip görevlerini daha yetkin olarak yerine getirmeye çalışıyorlar.

Aslında geç kalmış olan, bugüne kadar gerçekleşmemesinin tek nedeni uygun ortam bulunamaması olan bu "şer" ittifakının, mevcut ortamı kendisi için en iyi zemin seçmesi, bazı şeyleri daha iyi kavramamıza da olanak sağlıyor. Çünkü Troçkistler, Stalin'e soldan yapılan saldırıların ilk bayraktarlarıdır. Troçkizmin şekillendiği yıllarda olduğu gibi, Stalin'e yönelik diğer saldırı dalgalarının yoğunlaştığı yıllarda da soldaki anti-Stalinist edebiyat, uluslararası çapta emperyalizmin yürüttüğü büyük ideolojik saldırı kampanyası ile kol kola yürütülmüştür. Sosyalizme, sosyalizmin değerlerine ve proleter hareketlere "anti-Stalinizm" (1) kisvesi altında yürütülen bütün saldırıların üstü kazındığında, altından egemen sınıfların propagandası çıkar. Anti-Stalinizm, emperyalist propaganda ile literatür birliği sağlayacak kadar iç içe yürütülen bu saldırıların, yıllardır randevu noktası olmuştur. Bunun elbette bir sebebi olmalıdır. Sorun sadece Lenin'in ölümünden sonra sosyalizme yönelik saldırılarda Stalin'in taktik hedef olarak seçilmesi ile izah edilemez. Bunun yanında, esas belirleyici olan, Stalin'in emperyalizme ve oportünizme karşı işlediği "günahların" bedelinin ödetilmesi arzusudur. Çünkü Stalin, Sovyetlerin emperyalizm karşısında yıkılmaz bir güç haline getirildiği yıllarda, dünya halkları ile enternasyonalist dayanışmanın en dinamik dönemini yaşadığı, sosyalizmin dünyanın 1/3'üne yayıldığı yıllarda Bolşevik Partisi'ne önderlik yapmıştır. Sovyetlerin ve Bolşevik Partisi'nin dünya halkları üzerindeki sempati ve prestiji hiçbir dönem onun önderlik ettiği yıllardaki kadar olmamıştır. Bunlar, emperyalizmin hışmını üzerine çekmesi için yeterince fazla sebep oluşturmaktadır. Peki ama oportünizme ne oluyor denilecektir. Ama oportünizmin nesnel temeli olan küçük üretimi Sovyetler'de tasfiye etmesi, yani küçük burjuvazinin yaşam ümitlerini yok etmesi, onun "cellatlığı günahını" işlemesi yeterli değil midir? İşte "cellat", "diktatör" Stalin safsataları üzerinde yükselen, emperyalist saldırı ile oportünist saldırının tarihsel ittifak içine girmesinin temelinde bunlar yatar.

Stalin, II. Dünya Savaşı sonrası soğuk savaş yıllarında, içten ve dıştan görülmedik bir saldırı kampanyası ile karşı karşıya kalarak, bu "günahkarının" bedelini ödemiştir. Bu kampanya yıllar sonra ülkemizde alevlendiyse bunun nedeni, her alanda olduğu gibi oportünistlerimizin de geri kalmışlığının ürünü olması yanında, 12 Eylül'ün sola yönelik terör hareketi ve "anti-terör" dema-

gojisidir. Terör altında, anti-terörist kesilip terörün uygulayıcısı olan egemen sınıflara karşı mücadele edileceğine, ona karşı mücadele eden devrimcilere ve sosyalizme saldırılması, küçük burjuva ruh hali dikkate alındığında garipsenecek bir durum değildir. Bu nedenle 12 Eylül sonrası "anti-Stalinizm" ülkemiz sol saflarında yeni yandaşlar bulmuş, hatta yukardaki ittifak gibi anti-Stalinizm nerede ise devrim kaçkınlarının birlik platformu olmuştur.

ANTI-STALİNİZM'İN İDEOLOJİK-TARİHSEL KÖKENLERİ

"Burjuvazinin ve ideolojisinin, proletarya ve partisi üzerindeki bas-kısı, burjuva düşüncelerinin, törelerinin, alışkanlıklarının, ruhsal durumlarının, proletaryanın burjuvaziye şu ya da bu tarzdan bağlı bulunan belirli tabakalarından geçerek proletarya ve partisine girdiği anlamına gelir." (Stalin-Parti İçindeki Çelişkilerin Kaynakları- Leninizm mi Troçkizm mi?) (abç)

Stalin'in ifade etmeye çalıştığı bu somut gerçek, bugün özellikle "anti-Stalinist" bir maske ile proletaryanın devrimci mücadelesinde yer alma çabalarında da somutlaşmaktadır. Her ne kadar anti-Stalinizm 1925'lerden beri uluslararası sosyalist harekette Troçkizm denen sapma akımda varlığını sürdürüyorsa da, bu genelde Troçkizm'in anti-Marksist, anti-Bolşevik tutumunun o günkü maskesidir. Hayal kırıklıkları ile dolu tarihinde muhaliflik dışında bir rol üstlenmemiş olan Troçkizm, 1925'lere kadar yürüttüğü anti-Marksist, anti-Leninist, anti-Bolşevik muhalefetine giysi değiştirip anti-Stalinist bir görünüme sokulmuştur.

Anti-ML muhalefetin bu giysi değişikliği, gerek sosyalizmin inşasında, gerekse faşizme karşı mücadelede kazanılan başarılar nedeniyle Troçkizm'e pek bir yarar sağlamaz. II. Paylaşım Savaşı bittiğinde anti-Stalinist giysi altında yürüyen bu anti ML muhalefetin sesi soluğu kesilmiş, uluslararası sosyalist hareket içinde ciddiye alınmaz bir duruma düşmüştür. Ancak savaşın bitmesinden sonra dev adımlarla ilerleyen sosyalizmi durdurmak için "burjuvazinin" karşı saldırısı başlar. Ve bu emperyalist saldırının yarattığı bir dizi gelişme, Troçkizm'e ve birçok sapma akıma gelişme zemini yaratır. Emperyalizmin anti-Stalinizm çevresinde yarattığı bu anti-komünist saldırı, o güne kadar anti-Stalinizmin bayraktarlığını yapan Troçkizm'in potasında toplanmasa da, sosyalist dünyadan büyük parçaların kopmasında rol oynar. Artık sol adına üstlenilen burjuva düşünceler, -demokratlık, insancılık, özgürlük vb.- ile Stalin'e (özellikle ML'e) saldırılar düzenlemek dönemin modası olmuştur.

II. Paylaşım Savaşı sonrası soğuk savaş önemli bir olgu olarak ortaya çıkar. Ancak "soğuk savaş" dünya kamuoyunu temel konulardan uzaklaştıran, karşılıklı suçlamalar şeklinde sürekli bir çıkmaz görüntüsü yaratan "laf savaşı" değil, dünyanın çeşitli bölgelerinde kıyasıya süren sıcak savaşın bir yüzüdür; süren, askeri, siyasi-diplomatik çatışmaların, ideoloji ve propaganda alanındaki parçasıdır.

Emperyalist kampın sosyalizme karşı açtığı soğuk savaşın temel şiarları "hür dünya" ve "komünist diktatörlük" demagogileridir. Emperyalizm, bu demagogilerini, en etkili ve yaygın propaganda araçları ile faşizmin saldırılarının-

dan yeni kurtulmuş bir dünyada faşizme çağrışım yaptıracak, benzerlik kuracak bir tarzda dünya kamuoyunu etkilemek için piyasaya sürmeye başlar. Diktatörlük ve diktatörler lanetlenmeye (Stalin-Hitler benzetmesi yapılarak), toplama kampları (Auschvitz, Dachau, Buchenwald ve "Sibirya" arasında hiçbir fark yoktur) edebiyatı yaratılmaya, siyasi cinayetler (Hitler de, Stalin de muhaliflerini boğdurmadı mı?) keşfedilmeye, toplu katliamlar (Hitler'in Yahudilere yaptığını Stalin de Kırım Türklerine ve Ukrayna Kazaklarına yapmadı mı?) ortaya çıkarılmaya, yayımları anlaşıp teşhir edilmeye (Hitler'in yaptığını aynı zamanda Finlandiya'da ve daha sonra Doğu Avrupa'da Stalin de yaptı) vb. başlamıştır artık. Aslında fazla "kanıt" ve söze de gerek yoktur. Daha 1943'de Hitler'le Saldırmazlık Paktı imzalayıp ona cesaret veren, dünyanın başına bu belayı saran da Stalin değil midir?

Hedef Stalin'di. Çünkü sosyalist politika Stalin'in şahsında somutlaşmıştı ve Stalin ödün vermez tutumu ile her gün yeni bir adım atıyordu. Dünya proletaryası ve ulusal kurtuluş savaşı yürüten halklarda sosyalizme yönelik büyük bir hızla ilerliyor ve anti-emperyalist kamp her geçen gün güçleniyordu. Emperyalizm buna engel olmak zorundaydı. Stalin'in şahsında yoğun bir anti-sosyalist kampanya açılarak bu yönetim engellenmeye, ulusal kurtuluş savaşları ile sosyalist kamp arasındaki bağlar koparılmaya çalışıldı. Diğer yandan bu hedef saptanmasında önemli bir avantaj daha vardı. O da "sol" içinde Stalin karşıtı bir muhalefetin var olmasıydı. Dünya çapında Stalin'in temsil ettiği politikanın baltalanması, sekteye uğratılması demek olacaktı.

Dünya çapında askeri, siyasi, diplomatik, ideolojik ve propagandif anlamda sürdürülen bu saldırılara karşı durabilmenin, emperyalizmi daha da gerileterek yeni başarılar elde etmenin temel koşulları, tutarlı ve doğru çizgiye sahip bir önderlik ve bu önderliğin yönetimi altında sağlam bir örgütlülüktür. (Hem sosyalist ülkeler özelinde, hem de dünya genelinde) Stalin'in ölümüne kadar yer yer solda da emperyalizmin saldırılarına kulak verenler olsa da, bu savaş başarı ile sürdürülür, sosyalizm dünya çapında yeni kazanımlar elde eder.

Stalin'in ölümü bu konuda büyük bir boşluk doğurur. Ülkenin ve partinin zayıflayan yapısı, savaşın getirdiği yıkım, büyük oranda kadro kaybı ve yerlerinin kısa zamanda doldurulamayışı gibi nedenlerin sonucu olarak Stalin'in boşluğunu dolduramaz. Yerine gelen kolektif önderlik ise böyle bir görevi üstlenmekten, bu kapasiteden ve anlayıştan oldukça uzaktır. İzlenecek politika net değildir ve bu bulanıklığı yaratan ise emperyalizmin saldırıları karşısında kendine güvensizlik(2), SSCB'nin içinde bulunduğu durumu abartıp dünya genelindeki devrimci mücadelenin boyutlarını görememektir.

"Savaşta görüş ayrılıkları çok daha büyük olur ve her yönden kopup gelen izlenimler durmadan inançlarımızı sarsar. En vurdumduymaz bir insan bile bunlara karşı kendini savunamaz. Çünkü bu izlenimler o kadar kuvvetli, o kadar canlıdır ki, durmadan hem aklımızı hem de duygularımızı bombardıman ederler." (C.V. Clausevitz, "Savaş Üzerine", syf.100)(3)

Emperyalizmin bombardımanı devrimci mücadelenin gerçek boyutlarını kavrayamayanlar için gerçekten korkutucudur ve dar bir kafa yapısı ile hala

II. Dünya Savaşı öncesi koşullarda olduğu gibi, dünyadaki tek sosyalist ülkeyi korumak dışında bir şey göremeyen, dönemin değiştiğini anlayamayan revizyonist anlayışlar netleşmeye ve tasfiyeler yoluyla önderliği ele geçirmeye başlar.

Bu teslimiyetçi görüşlerini ortaya atan modern revizyonizm, Stalin'i "mahkum ederek" ve silahlı devrimi reddederek emperyalizmin işine gelen politikalar izlemeye başlar. Sonuçta "SSCB'yi kurtarmışlardır".(!) Dünya çapında, sosyalist kurtuluş savaşlarının desteksiz bırakılması ve izledikleri yolun "sosyalist" bir ağızla mahkum edilmesi, bunun yarattığı olumsuz sonuçlar hiç önemli değildir.

Modern revizyonizmin bu çıkışı, o güne kadar yenilgilerine, yılgınlıklarına, beceriksizliklerine, karamsarlıklarına bir sorumlu arayan ve tetikte bekleyen bir sürü sapma eğilim için fırsat yaratır. Anti-sosyalizm bayrağını hiç yere düşürmeyen Troçkizm, bu gelişmenin şevki ile daha bir coşarken, bu koroğa Avrupa'nın üç yenik komünist partisi de katılır. Bunlar, ellerinde sayılan iktidarı şu veya bu yolla burjuvaziye teslim eden İspanya, İtalya ve Fransa Komünist Partileridir. '60'ların ikinci yarısından itibaren moda olan Avrupa komünizminin bu yaratıcılarından İspanya Komünist Partisi lideri Santiago Carillo, o günleri şöyle değerlendirmektedir:

*"...1956'ydi. O zamana dek bir Stalin tarafından izlenen politikanın doğru bir politika olduğuna inanıyorduk ve Stalin'e, Sovyet sistemine yöneltilen eleştirilere kulak asmıyor, bunları **Troçkistlerin ya da burjuvaların yaydığını düşünüyorduk. Ancak 20. Kongrede Kruşçev, Stalin'in yaptığı barbarlıkları birer birer açıklayınca iş değişti ve işte orada ben ve benim gibi bazı kimseler anladık ki, bundan böyle kendi kafamızla düşünmemiz gerekecekti. Bize yol gösteren, dışarıdan gelen direktifler olmamalıydı artık. Çünkü Stalin deneyimi son derece olumsuz olmuştu.**" (S. Carillo, Cumhuriyet Yıllık 85, syf.20-21)(abç)*

Bu anlatıma göre Stalin herkesi aldatmış, bir sürü barbarlık yapmış, onları robot gibi yönetmiş, onlar da bir şey bilmedikleri için buna uymuşlar. Derken 20. Kongre "gerçekleri" açıklayınca, o güne kadar Troçkistlerin ve burjuvaların söylediği yalanlar birden bire gerçek olmuştur. Devrim ve karşı-devrim arasında süren propaganda savaşının merkezinde yer alan Stalin'i savunmak, can alıcı bir sorundan prestij sorunu haline gelmişken, bundan vazgeçildiği yetmiyormuş gibi, Stalin'in emperyalist saldırılar karşısında savunmasız bırakılması yetmiyormuş gibi, bir de Stalin, sosyalist saflardan, yıllarca önderliğini yaptığı parti saflarından saldırılarla, tarihten silinmek isteniyordu. Stalin'in yaptıkları, anlayışı bir çırpıda kaldırılıp atılmış, sonradan "diktatör" biri olarak ilan edilmiştir. Revizyonizm emperyalist saldırılardan yararlanıyor, emperyalist saldırılar onun sayesinde objektif olarak daha da güçleniyordu.

"Carillo ve Carillo gibi bazı kimseler" bu noktada kalmaz tabii. "Carillo ve Carillo gibilerinin" yaptıkları ilk işlerden biri, Stalin'i ve Sovyet komünizmini lanetleyip, her türlü bağı koparıp atmak ve emperyalist propagandayı "boşa çıkarmak" için isimlerine varana kadar (Avrupa Komünizmi) her şeyi değiştir-

mektir. Proletarya diktatörlüğü (bu, burjuvazi için çok önemli), silahlı ayaklanma ve bunlar gibi, her şey reddedilip burjuvazinin çıkarlarına uydurulur, II. Enternasyonal, ideolojisi ve milliyetçiliği(4) ayağa kalkar.

Burjuvazinin dev sosyalist gelişmeyi bastırmak için başlattığı anti-Stalinist kampanyanın reformist-pasifist sol tarafından üstlenilmesinin sonuçları, salt Avrupa komünizmini ortaya çıkarması değildir tabii ki, anti-Stalinist literatür, tarihe gömülmek üzere olan Troçkizm, anarşizm gibi akımların yeniden sahneye çıkmasına neden olduğu gibi, burjuva ve küçük burjuva birçok akımın bu yoldan "sol" platforma girmesinin koşullarını sağlar (bireycilik, sivil toplumculuk, varoluşçuluk, nihilizm, vb...). Öyle ki anti-Stalinist yazımın en güçlü olduğu yerler, sapma alanlarında en yoğun olarak ortaya çıktığı yerlerdir.

Diğer bir sonuç da, anti-Stalinist literatürün soldaki uzlaşmacılık eğilimlerini güçlendirmesidir. II. Enternasyonalin tarihin çöp sepetine atılması ile II. Paylaşım Savaşı sonuna kadar kökleşme yolunda önemli adımlar atan kararlı ve ödünsüz devrimci politika geleneği bir anda kaybolmaya yüz tutar.

Artık burjuvazinin blöf ve kof yaygaraları yeniden geçerli bir yöntem olmaya başlamıştır. Burjuvazi sesini biraz yükselttiğinde, tehditleri biraz artırdığında, demagojiyi biraz yoğunlaştırdığında geri çekilmeye hazır birkaç grubun sol safları böleceğinden emindir artık. (5) Anti-Stalinizmin ideolojik kökenleri nedir diye uzun uzadıya düşünmek gereksiz. Anti-Stalinizmin özü anti-Marksizm ve anti-Leninizmdir. Ve ideolojik gıdalarını idealizmden, burjuvaziden alır. Lenin, "Marksizm ve Revizyonizm"de Marksizmin tarihi gelişimini özetlerken, "Var oluşunun ilk yarım yüzyılında temel olarak kendine düşman olan teorilerle" savaştığını söyler. Bunlar genç Hegelciler, Bakunincilik, Prodhonculuk ve Olguculuk (Dühring vb.) akımı şeklinde ortaya çıkan teorilerdir ve hepsinin altında da açık olarak felsefi idealizm yatar. Ancak 1890'larda *"Legal Marksizm, kendine düşman, az çok bir bütünlük taşıyan öğretileri saf dışı bıraktıktan sonra, bu öğretilerde ifadesini bulan öğretiler, başka kanallar aramaya başladılar. Mücadelenin biçimleri ve amaçları değişti. Ama mücadele sürdü ve Marksizm (...) kendi içinde Marksizme düşman bir eğilimle mücadele etmeye başladı."* (Lenin, Marksizm ve Revizyonizm) Marksizmin temelini değiştirmeye çalışan bu eğilim(ler) revizyonizmdi. "Hareket her şeydir, nihai amaç hiçbir şey" ifadesinden yola çıkan revizyonizm, hareketin (somut yaşamın, gelişmelerin) her evresinde değişik bir yüzle ortaya çıkar. Revizyonizm için gün neyi gerektiriyorsa doğru odur.

Yani revizyonizmin en önemli özelliği *"Her, az-çok 'yeni' sorunun, olayların her az-çok beklenmedik ve önceden kestirilemeyen değişiminin, gelişiminin temel çizgisini çok az bir ölçüde ve çok kısa bir süre için değiştirse bile, her zaman, kaçınılmaz olarak şu ya da bu revizyonizm çeşidinin ortaya çıkmasına"* yol açmasıdır. (Lenin, age)

Aslında Marksist önderlerin, bir yüzyıl sınıfsal ve siyasal konumunu açıkça ortaya koyduğu bu sapmalar için her an yeni bir şeyler söylemeye gerek yok. Ancak, tüm gücünü burjuvazinin politikasından alan ve bu güçle ayakta duran bu sapma akımlar, devrimci hareketin zayıfladığı her dönem ortaya çıkıp devrimci gelişimin önüne set oluşturmaya kalktıklarından, zamanı geldik-

çe Marksizmin balyozunu bu sapma akımların kafasına indirmek, ait oldukları yere göndermek gerekir.

İdealist-burjuva özü değişmeyen bu revizyonist sapmalar, bugün yine boş sandıkları arenada at oynatmaya, devrimci mücadelenin gelişimine ket vurmaya çalışmaktadırlar. Yeni maskesi anti-Stalinizmdir. Biraz yakından baktığımızda bunların mücadelenin en kızgın zamanında her yerden tecrit olmuş, burjuvazinin yanına atılmış unsurlar olduğunu fark etmemiz zor olmayacaktır. Bugün de esas olarak burjuvazinin görüşlerini ifade etmelerine karşın kendilerini solcu göstermeye çalışmalarının amacı, soldaki boşluktan yararlanarak kendilerini sol göstermek ve oluşan kitle potansiyelini burjuvazinin potansiyeline aktarmaktır. Aslında solda devrimcilik ile hiçbir ilgisi olmayan, kızgın mücadelede soldan tecrit olmuş olan bu burjuva liberallerini, milliyetçilerini ait oldukları yere göndermek, her devrimcinin görevi olmalıdır.

Uluslararası devrimci hareket içinde çeşitli biçimlerde barınmaya çalışan bu sapmaların, bugün anti-Stalinizm bayrağı kullanmaları tesadüf değildir. Bir misyonun evrimidir söz konusu olan.(6) Devrimci mücadeleyi saptırmak olarak isimlendirebileceğimiz bu misyonun özgül koşullar çevresinde değişen ekonomik, siyasal, ideolojik ve hatta psikolojik ortama göre bir evrim geçirmesi kaçınılmazdır. Ancak bahsettiğimiz gibi bu evrim hep biçime (çoğu zaman isimlere) ilişkindir. Özde değişen hiçbir şey yoktur. Bernstein'in, Kautsky'nin, II. Enternasyonalin, Menşevizmin, Troçkizmin söyledikleriyle bugünkü anti-Stalinistlerin söyledikleri arasında hiçbir fark yoktur. Bir yüzyıldır baktırırcasına söylenenler hep aynı şeylerdir. Ancak anti-Stalinizmin babası sayılan Troçki ve Troçkizmin ne olduğuna bakmak, sınıflar mücadelesinde on yıllardır nasıl bir işlev gördüğünü ortaya koymak, bunun altında yatan mantığı ortaya sermede bize en iyi yardımcı olacaktır. Ülkemizde Troçki'nin tartışılmasının alıp yürümesi Troçkizme karşı, pragmatik bir yaklaşımla tavır değişikliklerinin ortaya çıkması da bu konuya ayrıca önem kazandırmaktadır.

NEDİR TROÇKİZM?

Troçkizm, Sovyet devriminin gelişimi ve sosyalizmin inşası sürecinde şekillenmiş ve tarihsel olarak karşı-devrimci bir pozisyona düşmüş, iflah olmaz oportünist bir akımdır. Troçki'yi Stalin'in "baskıcı yönetiminin" gadrine uğramış bir masum, proleterya hareketine zararlarından çok yararı dokunmuş bir "muhalif", Stalin ile kariyer çatışmasında yenik düşmüş bir mağdur olarak göstermek isteyenler, günlük, pratik çıkarları uğruna tarihsel gerçekleri çarpıtıyorlar.

Troçkizm, sosyalizm düşmanlığı, devrime yürüyen proleter hareketlere karşı nefreti ile tanınmıştır. Proleterya saflarında II. Enternasyonal hainlerinden sonra burjuvazinin en büyük dostudur. II. Enternasyonal hainleri görüşlerini sol maskeyle perdeleyerek proleter saflarda daha uzun süre tutunmuştur. Ve proleterya davasına zarar vermenin çaresiz çarpınışıdır.

Her oportünist akım gibi karşı-devrime varan bir sondur.

Proleter saflarda nerede bir anti-Bolşevik, anti-ML akım varsa, nerede bir şer muhalefeti varsa, orada Troçkizm de olmuştur. Proleterya ne zaman

gücsüz düşmüş, hasımlarının umutlarını yeşertmişse, orada burjuvazi en büyük yardımcı olarak Troçki ile Troçkizmi bulmuştur. Nerede proletaryaya karşı kapsamlı bir saldırı (fili, ideolojik saldırı) başlatılmış ise, o koroda aynı makamdan şarkı söyleyen Troçki ve Troçkizmin bet sesi vardır. Sovyetlerde sosyalizmin kurulması ve güçlenmesine karşı yürüttüğü yıkıcı faaliyet, Troçkizmin şekillenmesi ve çıkış noktası olmuştur. Emperyalizmden sosyal şoven hainlere kadar tüm proleter düşmanlarının, sosyalizmi kurma yolunda ilerleyen Sovyet proletaryasını umutsuzluğa, karamsarlığa itmeye çalıştığı, sosyalizmi asla kuramayacaklarını, kapitalizm karşısında tutunamayacaklarını haykırdığı yıllarda, içerden de Troçki aynı şeyleri söylemiştir.

1- Troçkizm, Anti-Stalinizm Değil, Anti-Leninizmdir

Troçki konusunda yapılan en önemli spekülasyon, onun Lenin'in ölümünden sonra proletarya saflarındaki ayrışmanın bir ürünü olarak ortaya çıktığıdır. Lenin'in ölümünden sonra Stalinizm ve Troçkizm diye iki farklı anlayışın şekillendiği ve Troçkizmin de bu şekillenmenin ürünü olduğu öne sürülmektedir. Oysa tarihi gerçekler bu iddiayı tamamen yalanlar. Her şeyden önce Stalin ile Lenin'i birbirinden ayırmak olanaklı değildir. Stalin'in yaşama geçirdiği ilkeler, Leninizmin ilkeleridir ve Stalin tüm yaşamı boyunca bu ilkelere sıkı sıkıya bağlı kalmış, onlardan hiçbir taviz vermemiştir. O halde ortada Stalinizm ve Troçkizm diye iki farklı olgu yoktur. Var olan ML ve Troçkist küçük burjuva sapmadır. Ve çelişkiler bunların arasındadır.

Diğer yandan Troçkizmin görüşleri, ne Sovyet devriminden sonra ne de Lenin'in ölümünden sonra şekillenmiştir. Troçki, devrimden önce de Menşevik görüşleri savunduğu gibi, devrim sonrası (Lenin hayatta iken) birçok konuda Lenin ile ters düşmüştür. Esasen Lenin'in görüşlerine karşı başlangıçtan beri var olan bir anlayış, Stalin döneminde pratik bir sorun, partide bir ilke sorunu haline gelmiştir. Bu da kural dışı bir durum değildir. Lenin'in de belirttiği gibi başlangıçta önemsiz gibi görünen görüş ayrılıkları, sonradan ilkesel düzeyde önem kazanabilir. Bunu belirleyen, mevcut süreçte proletarya partisinin önünde duran temel görüşler ve bunlara karşı yaklaşımdır. Geleceğin görevleri üzerine yapılan teorik tespitler ve görüş ayrılıkları, siyasi ayrılık gerekçesi değildir. Ama gelecekte bu görevler dayattığında, bunlar başlıca önem kazanan konular olur. Troçki'nin Menşevik safları terk edip Bolşevik'lere katılmasından Stalin dönemine kadar geçen süreçte; Lenin ile arasındaki görüş farklılıklarının bir ayrılık, karşılıklı bir çatışma noktasına gelmesi, Stalin'in farklı bir anlayışta olmasından değil, bu durumun doğal sonucudur.

1924'ten sonra partinin değişen görevleri, zaten var olan ve ileri doğru atılan her adımda daha da sertleşen Troçki ile Leninizm arasındaki mücadeleyi hızla kesin bir çözüm noktasına yaklaştırmıştır. Bu süreçte Stalin'in, Leninizmin takipçisi olmaktan başka hiçbir rolü olmamıştır. Partinin değişen görevlerinin gündeme geldiği aynı sürece eğer Lenin ile gidilseydi, kuşkusuz aynı çatışma kaçınılmaz olarak yine yaşanacaktı. Çünkü var olan çatışma şu veya bu kişi arasında değil, ML ile küçük burjuva sapma arasında idi.

Stalin ve Lenin'i birbirinden ayırmaya çalışmak boş bir çabadır. Bir demagojidir. Hiçbir inandırıcı yanı yoktur. ML'den birazcık haberi olan ve az çok tarih bilgisine sahip olan herkes bu iddiaların bayağı bir yalan olduğunu kolaylıkla anlayabilir. Troçki'nin Stalin'i hedef seçerek, Lenin ile kendi arasında bir görüş farklılığı yokmuş gibi göstermeye çalışması, onun oportünist hesaplarının sonucudur. Ortada bir "Stalin" sorunu varmış gibi göstermek, ona oportünist niyetlerini (giderek karşı-devrimci niyetlerini) gerçekleştirmede kolaylık sağlayacaktı. Çünkü Lenin gibi ML'i teori ve pratiği ile geliştiren ve ilk sosyalist devrimin gerçekleşmesindeki rolü tartışmasız olan bir önderin karizmasını aşmak pek kolay değildir. Görüşlerini gerçekte olduğu gibi Lenin'in tezleri ile karşı karşıya getirmek, siyasi yenilgiyi baştan kabul etmek demektir. Bu nedenle Lenin'in ölümü ile birlikte başlayan bu zavallı çaba, Troçki ve onun takipçilerince umutsuz bir çırpınış olarak bıkmadan sürdürülmüş ve bugün de sürdürülmeye devam edilmektedir. Bu konuda her türlü yalan ve spekülasyona başvurmaktan da çekinilmemektedir. Öyle ki, Lenin'in Stalin yerine Troçki'yi halef olarak önerdiğini ileri sürebilecek kadar pervasız davranabilmektedirler.

Bu çaba sahiplerine Lenin ile Troçki arasındaki görüş ayrılıkları ve tartışmalar hatırlatıldığında, hemen her gerekçeye sarılıyorlar. "Kişiler somut süreçten koparılmamalı, gelişimi gözardı edilmemeli, Troçki o zaman Menşevikti" vb. gerekçelerle aksini ispata çalışıyorlar. Bu ifadelerin hiçbir değeri yoktur ve olmamıştır. Çünkü Troçki, Bolşevik olduğu zaman da aynı oportünist görüşlerden vazgeçmemiştir. Stalin ile olan tartışması da tamamen aynı görüşler çerçevesinde olmuştur. Bu yüzden Stalin-Troçki çatışması Troçki-Lenin çatışmasının yeni koşullarda devamından başka bir olay değildir.

1915 yılında Lenin, emperyalist süreci tüm yönleriyle çözümleyerek, kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasını ve tek tek ülkelerde sosyalizmin kurulması ve yaşatılması tezini eksiksiz ortaya koyduğu zaman, her şeyden önce Troçki ve II. Enternasyonal oportünizmi ile polemige girişiyordu.

Aynı yıl Troçki Paris'te (7) yayınlanan Neve Slovo dergisinde Lenin'e karşı çıkıyor ve şunları söylüyordu:

"Kapitalist gelişmenin farklı ülkelerde eşit oranda olmaması, bütünüyle yadsınamaz bir gerçektir. Ama bu eşit oranda olmamanın kendisi de son derece eşit oranda değildir. İngiltere'nin, Avusturya'nın, Almanya'nın ya da Fransa'nın kapitalist düzeyi bir ve aynı değildir. Ama Afrika'ya ve Asya'ya göre Avrupa'nın bütün bu ülkeleri sosyal devrim için olgunlaşmıştır. Hiçbir ülkenin kendi mücadelesinde başkalarını 'beklememesi' gerektiği düşüncesi, uluslararası bekleme durgunluğu düşüncesinin konmaması için tekrarlanması yararlı ve gerekli bir düşüncedir. 'Başkalarını beklemeden', mücadelenin başka ülkelerdeki mücadeleye hız vereceğine tamamiyle inanarak milli sınırlar içinde mücadelemize başlayalım. Ve mücadelemizi burada devam ettirelim. Ama bu gerçekleşmezse, o zaman örneğin devrimci bir Rusya'nın tutucu bir Avrupa karşısında tutunabileceğine inanmak -tarihsel deneyler ile teorik düşünceler de buna tanıktır- boşuna olur. Sosyal devrimi ulusal sınırlar içinde düşünme görüşü, yurtseverliğin niteliği olan milli sınırlılık adına bir

kurban vermek demektir." (Troçki, aktaran Stalin, Sağ ve Sol Sapmalar)

Kuşkusuz bu satırlar Troçki'nin 1915'te söyledikleridir diye itiraz edilebilir. Onun o gün olduğu gibi, daha sonra da bütün savundukları buradakinden farklı değildir. Gerek Lenin'le, gerekse de onun ölümünden sonra Stalin'le olan çatışmasının temelinde yatan hep bu görüşlerdir.

Kapitalizmin eşitsiz gelişiminin Troçkist kavranışı, tek ülkede sosyalizm, sürekli devrim vb. gibi Troçki'nin en temel görüşlerinin özlü ifadesini bu alıntıda rahatlıkla görebiliriz.

Yine burada Troçki'nin savunduğu anti-Marksist görüşlerinin, sosyal devrim aşamasında önemli bir sorun olarak partinin karşısına çıkmasının da ipuçları görülebilir. Dolayısıyla Troçki'nin Stalin ile çatışmaya girmesinin ana nedeni, Bolşevik Partisi'nin bu süreci Stalin'in önderliğinde göğüslemiş olmasıdır.

2- Kapitalizmin Eşitsiz Gelişme Yasası'nın Troçkist Kavranışı

"Ekonomik ve politik gelişmenin eşit oranda olmaması, kapitalizmin kesin yasaıdır. Bundan, sosyalizmin zaferinin, önce kapitalist ülkelerin pek azında ya da hatta bir tanesinde mümkün olduğu sonucu çıkar" der Lenin. Troçki, daha önce aktardığımız sözlerinde görüldüğü gibi, bu tespiti daima karşı çıkmıştır. Bolşeviklerin safına katılmadan önce de, sonra da bu tespitin içeriği ve önemini kavrayamamıştır. Eşitsiz gelişim yasasına Lenin'in formülasyonu ile ilgisi olmayan değişik bir anlam yüklemiştir. Lenin ile arasında bir çelişki olmadığını göstermek için de, ya tezlerini savunurken görüş farklılığının kaynağını oluşturan bu soruna hiç değinmemiş, ya da Lenin'in formülasyonunu tahrif ederek kendi formülasyonuna uydurmaya çalışmıştır. Bir anlamda buna mecbur kalmıştır. Çünkü bu Leninist tespit, Troçki'nin tüm tezlerini altüst etmektedir.

Troçki'ye göre eşitsiz gelişim yasası ve ondan çıkartılabilecek sonuçlar şunlardır: Eşitsiz gelişim yasası kapitalist ülkelerin dengesiz ve sıçramalı gelişimini değil, değişik kapitalist ülkeler arasında var olan ekonomik düzey farklılığını ifade eder. Bu durum serbest rekabet döneminde, yani Marks ve Engels'in yaşadığı çağda daha belirgindir. Dolayısıyla Marks ve Engels'in bu yasayı keşfetmelerine olanak sağlayan nesnel koşulların var olduğu süreçte yaşamadıklarını öne sürmek, Avrupa devrimi formülasyonunu ortaya atarken, bu yasayı dikkate almadıklarını savunmak uydurmaca bir iddiadır. Lenin'in yaptığı, yeni ortaya çıkmış bir şeyi keşfetmek değil, Marks ve Engels'in de dikkate aldığı bir durumu değişik bir biçimde ifade etmektir. Koşullarda bir değişiklik olmadığı halde, bunu dayanak göstererek Marks ve Engels'in devrim teorisini geçersiz saymak anti-Marksistliktir. Farklı gelişim düzeyinde bulunan ülkelere, çelişkiler de farklılık göstereceği için, devrim birinde önce veya sonra olabilir, ama buradan tek ülkede sosyalizmin mümkün olduğu sonucu çıkarılamaz. Bir ülkede gerçekleşen devrimi, hemen diğer ülkelere yaymak ve bir dünya devrimi yaratmanın başlangıcı olarak görmek gerekir.

Görüldüğü gibi Troçki'nin bütün tezlerine damgasını vuran bu mantık sisteminin temelinde, serbest rekabetçi dönemde emperyalistler arasındaki

farkı gözardı eden eşitsiz gelişim yasası yatar. Gerçekten de eşitsiz gelişim yasasının anlamı buysa, farklı sonuç çıkarmak da imkansızdır. Tabii o zaman Lenin'i de anti-Marksist, ikiyüzlü bir sahtekar ilan etmek gerekmektedir. Çünkü Lenin'in hemen hemen bütün tezlerini oturttuğu zemin yok edilmiş oluyor. Ama Troçki şiddetle bundan kaçınıyor. Bu nedenle de kendi çarpık görüşleri ile Lenin'i uyuşturmanın sancısı içinde kıvranıp duruyor. Bu çarpık anlayış emperyalist dönemde Marksist devrim teorisinin temel taşı olan kapitalizmin, eşitsiz gelişim yasası, emperyalistler arası çelişki ve bunun proletarya mücadelelerindeki rolü vb. gibi sorunları kavrayabilme yeteneğinden yoksundur. Bu yasa gereği, dünyanın emperyalistler arasında paylaşılması ve yeniden paylaşılmasının sürekli gündemde olmasından kaynaklanan emperyalistler arası çelişki ve bundan yararlanmanın yöntemlerini hiçbir zaman çözümleyememiş, gerek Lenin'in Brest-Litovsk'ta, gerekse Stalin'in Alman faşizmine karşı taktiklerini karşı-devrimci taktikler olarak nitelendirmiştir.

Kapitalizmin eşitsiz sıçramalı gelişimine ilişkin, Leninist teorinin reddi, emperyalist sürecin nesnel karakterinin reddidir. Leninist teorinin reddi temelinde formüle edilen tezler hayatın gerçekleri karşısında iflas etmiştir. Troçki'nin bugüne kadar bir tek tezinin doğrulanmamış olması, takipçilerine bile "yanlışların adamı" olarak görünmesine yol açmıştır. Yine, onu Troçkizmin aynı kavrayışsızlığının ürünü olan Kautskyst teori ile temelde ve ayrıntılarda birleştiren budur.

3- Tek Ülkede Sosyalizmin Zaferi (kurulması) Sorunu ve Troçkist Sürekli Devrim Teorisi

Troçki, emperyalist dönemin niteliklerini kavrayamamasının doğal sonucu olarak, tek ülkede sosyalizmin zaferine inanmamıştır. Lenin ve Stalin, emperyalizm döneminde proletaryanın iktidarı ele geçirebileceğini, sosyalizmi kurabileceğini savunurken, Troçki, bir ülkede zafer kazanan devrimin çok kısa bir sürede öbür ülkelerde zafere yol açmazsa yenileceğini, kapitalist Avrupa'da Rusya gibi geri bir ülkede, tek başına sosyalizmin inşasından söz edilemeyeceğini savunmuştur. Bu nedenle Lenin ve Stalin'de iktidarı ele geçiren proletarya, sosyalist ekonomiyi örgütleyen ve daha ileri giderek, öbür ülkelerin yardımına koşan etkin ve girişken bir gücü temsil ederken, Troçki'de bu güç ancak gelişmiş Avrupa ülkelerinde sosyalizmin çabuk zaferine ihtiyacı olan, bu olmaz ise iktidarda kalamayacağı korkusu ile yaşayan, kendisini bir göçebe sayan edilgin bir güçtür. Ona göre Avrupa'da devrim gerçekleşmez ve Rus proletaryası yalnız kalırsa, sosyalizmi kurmak gibi bir hayale kapılmamalı, emperyalizme karşı (sonu belirsiz) bir savaşa tutuşulmalıdır.

Troçki millî sınırlar içindeki devrimlerin başka devrimleri beklememesi gerektiği görüşüne karşı çıkmaz. Ona göre bunun nedeni, farklı ekonomik düzeylerden dolayı iç çelişkilerin de farklı olmasındandır. Bu yüzden devrim yapılmalı ama sosyal dönüşümlere girilmemelidir. Bu, nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan köylülükle, çatışmaları alevlendirerek proletarya iktida-

rının yıkımına neden olabileceği gibi, kapitalist kuşatma bir devrimin tek başına yaşamasına izin vermez.

Troçki'nin sosyal devrimi hedeflemeyen bir devrim teorisi olarak bu görüşü, maceracılıktan başka bir şey değildir. Sosyal devrimi hedeflemeyen bir devrim yapmayı öneren bir teorinin peşinden kimsenin gitmeyeceğini, Troçki de bilmektedir. Ve bu yüzden tek ülkede gerçekleşecek devrimi, "hemen başka ülkelere yayılacak devrimin başlangıcı" olarak göstermiştir. Eğer devrim yapılmaz ise (dünya devrimi için yapılacak iş olarak ekonomi ve sendikaların bir an önce askerileştirilmesi ve proleter orduyu savaştırmak gerektiğini vaaz eder bay Troçki), yok olmaya mahkumdur. Tek ülkede sosyalizmi savunmak, milli sınırlılık adına bir kurban vermektir. Marks ve Engels onun dayanağıdır. Onlar da kıta Avrupa'sından başlayıp yayılacak bir sürekli devrim önermemişler midir? Paris komünü tek ülkede sosyalizmin mümkün olamayacağına örnek değil midir?

Evet, hiçbir zaman Marksizm ve onun diyalektik düşünce yöntemini kavrayamamış olan Troçki, emperyalizmle birlikte ortaya çıkan koşulları doğru tahlil edememiştir. Onun bütün sorunlara yaklaşımındaki ve tezlerindeki temel mantık, bu mekanik mantıktır. Troçki ve takipçileri, sosyalizmin inşasının adım adım ilerlemesi ve Sovyet devletinin emperyalizme rağmen tek başına yaşamayı başarabilmesi karşısında, zamanla bazı gerekçelerinde geri adım atsa da, esas olarak bu anlayış hiç değişmemiştir.

Troçki'ye göre tek ülkede sosyalizmin zaferi sorunu 1925 yılında uydurulmuş bir şeydir. O güne kadar kimse böyle bir şeyi savunmamıştır. Bu teori tamamen Stalin ve Buharin'in kafasından çıkmıştır. Sıkıştıkça, bugün de devam ettirildiği gibi sosyalizmin zaferi ve kesin zafer sorunu, demagogik olarak birbirine karıştırılsa da, gerçekler böyle değildir. Lenin daha 1915'te bu sorunu açık ve net olarak ortaya koyarken, kendisine karşı çıkan, Troçki'den başkası değildir. Kaldı ki, bu sorun üzerine tartışma daha da sürecektir. Lenin önce ortaya attığı bu sorun üzerinde daha sonraları çeşitli kereler (1919'da "Proletarya Diktatörlüğü Çağının Ekonomi ve Politikası" 1921'de "Aynı Çizgi Üzerine", 1923'te "Kooperatiflerin Niteliği Üzerine" adlı makalesinde, 1922 Moskova Sovyeti'ndeki konuşmasında vb...) durmuştur. Troçki her defasında kendini, Lenin'in ileri sürdüğü görüşlerin muhatabı sayacak ve bunların birçoğuna dolaylı ya da doğrudan cevap verecek, polemige girişecektir.

1915'ten 1923'e kadar zaman zaman gündeme gelen ve polemik konusu olan bu sorun, 1924'ten sonra son derece aktüel olmuşsa, parti pratiğinde olağanüstü yertutmuşsa, bunun sorumlusu da ne Stalin'dir, ne de başkasıdır. Bu tamamen nesnel olgular tarafından belirlenen bir durumdur. Yani diğer ülkelerde devrimlerin yavaşlaması ve kapitalizmin kısmi kararlılığının başlaması, iç savaşın sona ermesi ve ekonomiye ağırlık verme fırsatı yaratan "barış" ortamının sağlanması, NEP ile kapitalizme izin verilmiş olması vb. gibi sosyalizmin geleceği ve sosyalizmin kurulması sorununa ilgiyi artıran olgulardır. Kısaca sosyalizmin ekonomik ve sosyal planda kurulması sorununun pratik bir sorun haline gelmiş olmasındandır.

Böyle zorlu bir görev, bu konuda karamsarlık tohumları saçan, Sovyet

proletaryasına ve dünya halklarına güvensizlik aşılayan, "uluslararası görevi" diye Sovyet proletaryasını sonu belirsiz bir maceraya sürüklemeye çalışan, sosyalizmi kurma çabasını "ulusal kapanma", "gericilik" diye suçlayan bir anlayışı tasfiye etmeden başarılı olamazdı. Eğer Bolşevik partisi ve onun ML önderliği Troçki'nin yolundan gitseydi kuşkusuz ki, Sovyet proletaryası ve onun gerçekleştirdiği Büyük Ekim Devrimi'ne ihanet etmiş olurdu. Ama Stalin önderliğindeki ML'ler Troçki'nin Menşevik tezlerine peş peşe darbeler indirerek hayat hakkı tanımadılar. Batı proletaryası başarıya ulaşmadan, Sovyet proletaryasını -sosyalizmi kurması şöyle dursun-, iktidarı elde tutacak durumda görmeyen Troçki'nin, Menşevik görüşlerine taviz vermediler.

Aslında Troçki'nin bu konuda savundukları, II. Enternasyonal oportünistlerin savunduklarıyla özde çakışıyor. Aradaki fark şudur: II. Enternasyonal oportünistleri aynı gerekçeyle politik iktidarın ele geçirilmesine karşı çıkarırken, Troçki bu konuda başlangıçta açık şeyler söylememiş, gerçek yüzünü sosyal dönüşümler aşamasında açığa vurmuştur. Nitekim kısa süre içinde Menşeviklerle bu noktadaki ayrılığı gidermiştir. Troçkist sürekli devrim teorisinin somut tarihsel koşullarındaki anlamı son derece açıktır. Bu teori, batıdaki devrimlerde bir gecikme olursa Sovyet ekonomisini derece derece kapitalist ekonomilere teslim etme ve kaçınılmaz olarak partinin iktidardan vazgeçmesi sonucunu doğuracak karşı-devrimci bir teori olarak şekillenmiştir. Batı devrimlerinin bugün bile geleceğin sorunu olduğunun açıkça ortaya çıkmış olması, bunun pratik kanıtıdır.

İç savaş döneminde, burjuvaziyi iktidardan uzaklaştırıp zor yolu ile karşı devrimi tasfiye etmeye karşı çıkmak nasıl karşı-devrimcilikse, iç savaş sonrası sosyalizmin inşasına karşı çıkmak da aynı şeydir. Çünkü kendi sürekli devrim teorisinin bir sonucu olarak tek ülkede sosyalizmin yaşayamayacağını öne süren Troçki, proleter iktidarın sosyalizmi inşa etmek yerine, sonu belirsiz bir maceraya atılmasını önermiştir.

4- Köylülüğün Rolünün İnkarı Olarak Troçkist Sürekli Devrim Teorisi

Troçkist sürekli devrim teorisini, Leninist kesintisiz devrim teorisinden ayıran ikinci nokta, devrimde sınıf ittifakları ve özellikle köylülüğün rolünün yadsınmasıdır. 1906'da oluşturduğu bu teori, toplumda burjuva ve proletarya çelişkisinden başka çelişki göremez. Saf proleter devrimi savunur. Aşamalı ve kesintisiz gelişecek bir devrim sürecini yadsır.

Her ne kadar sonradan Lenin'le bu noktadaki ayrılığının köylülüğün bağımsız devrimci rol oynayıp oynamayacağı konusunda olduğunu söylerse de, bu doğru değildir. Lenin hiçbir zaman köylülüğün bağımsız bir rol oynayacağını savunmadığı gibi, Troçki de köylülüğü devrimci bir güç olarak kabul etmemiştir. Bu Troçki'nin bütün teorilerinde görülen elastikleşme çabasıdır. Sovyetlerde sosyalizmin köylülükle birlikte ilerlemesini gördükçe ve devrimin odağının Doğuya doğru kaydığı anlaşıldıkça, tahribatlar temelinde esnekleştirme gündeme gelir. Gerçekte Troçki, köylülükle işçilerin ittifakı yerine, çatışmayı getirir. Sosyalizmin ancak uluslararası proletaryanın desteği ile kuru-

labileceğini savunması da bundandır. Nüfusun büyük çoğunluğunu köylülerin oluşturduğu Rusya'da böyle bir yardım gerçekleşmezse köylülükle çatışmaya giren proletaryanın iktidarı kaybedeceğinden korkmaktadır. Sosyalizmi kurmak için ise bu çatışmadan sakınmak olanaksızdır. Çünkü devrimde köylülüğe bir rol tanımadığı gibi, sosyalist inşa sürecinde de bu ittifakı gözetecek bir ekonomik politikayı gereksiz görmektedir. Sosyalist sanayi için gerekli sermaye birikimi, köylülerin sömürülmesi ile gerçekleşecektir. Köylüler, proletarya devletinin kazanç kaynağı, sömürgesi olmak zorundadır. Böylece Troçki, proletarya ve köylülüğün, fedakarlığı ortaklaşa paylaşması, sosyo-üretim ilişkilerinin üretici güçleri pekiştirici etkisi yerine, tam bir kapitalist zihniyetle sanayileşme metodu önermektedir. Bu, sınıf siyaseti yerine pragmatizmi geçirmektir. Politikanın rolünü yadsımaktır. Sosyalizmin, sınıf güçleri ve ilişkilerini dikkate alarak kurulabileceği gerçeğini gözardı etmektir.

Lenin, "olağanüstü" ve "orijinal" diye alay ettiği bu teoriyi, yarı-Menşevik bir teori olarak değerlendirir.

'Troçki'nin 'orijinal' teorisi, proletaryanın kararlı devrimci mücadelesini ve politik iktidarın proletarya ile ele geçirilme çağrısını Bolşeviklerden, ama köylü sınıfının rolünün 'inkarını' da Menşeviklerden alıp kabul ediyor'. (Lenin)

Bu teori devrim odağının dünyanın sömürgelerine kaydığı günümüzde, dünyada gerçekleşen devrimlerin inkarını da doğal bir sonuç olarak berabere getiriyor. Köylülerin temel itici güç olduğu devrimler, Troçki'nin saf proleter devrim özelliğinden çok uzaktır. Troçki'ye göre bunlar sosyalist değil, köylülüğe dayanan birer küçük burjuva devrimleridir. Bu yüzden o, yarı-sömürgelerde gelişen ulusal kurtuluş hareketlerine burun kıvrarak, buradaki taraftarlarına ve devrimcilere, adeta "sendikacılık" yapmalarını önermiştir.

Kısaca Troçkizmi, hem köylülüğün devrimdeki rolünü yadsıyan, hem de devrim odağının sömürgelere kaydığını görmeyen ve bu anlamda ulusal kurtuluş hareketlerinin önemini kavrayamayan anti-Marksist bir akım olarak tanımlamak yanlış olmaz.

5- Proletarya Davasına Karşı İşlenen Oportünist Suçların Toplamı Olarak Troçkizm

Troçki'ye kendilerince, proletaryanın önderi, devrimin kararlı bir militanı ve teorisyeni diyenler bir yana, onu "değerli bir muhalif (8) olarak görenler, hatta karşı karşıya kaldığı tavırları hak edip etmediği konusunda en küçük bir tereddüt duyanlar, proletaryanın dostu olmaktan uzak kişilerdir. Ömrünün tamamını proletaryanın devrimci atılımlarına karşı "muhalif" olarak geçiren biri, yaşamında tek istisna olan 1917 Ekim Devrimi'nde oynadığı rol nedeniyle -ki bu rol, hiç de birçok Bolşeviğin üstünde bir rol değildir- hoşgörüyeye layık olamaz.

Bugün tartışılması gereken bir rol varsa, o da Troçki'nin proletarya hareketine olan yararları değil, zararları olmalıdır. Troçki'nin olumlu yönlerini bulmak için kafa patlatmanın bir anlamı olabilir. O da, Troçki'nin, bugünkü izleyicilerini kendi amaçlarına ulaşmada bir araç olarak kullanma isteği ya da proleter anlayıştan kopma hazırlığıdır.

Troçki'nin suç dosyası çok kabarıktır. Proletaryanın devrimci mücadelesine verdiği zarar, yararlarından kat kat fazladır. Onun pratiğinde işlenmesi mümkün olan bütün oportünist suçları görmek olasıdır. Siyasal yaşamı boyunca sağa ve sola savrulmuş, ilkeler zemininde değil, kaypak, ahlaki yozluğu meziyet sayan bir zeminde mücadele yürütmüştür. Esasen bugün Troçkizm diye isimlendirilen akım da Troçki'nin proletaryanın davasına karşı işlediği bu oportünist suçların teorik toplamından başka bir şey değildir. Bu gerçeğin altını önemle çizmek gerekir. Önemle çizmek gerekir, çünkü tek ilkesi bu olan bir anlayış her kılığa girerek rahatlıkla karşımıza çıkabilir. Troçki böyle bir gelenek de bırakmıştır. Ortama uyum sağlamak ve proletarya hareketini içten içe kemirmek için, hiçbir sınır tanımamıştır. Bu nedenle, onun tek panzehiri lafızların karşısına pratik-somut gerçeklerle çıkmaktır. Oportünizmin "devrim" diye bir sorunu olmayınca lafızlarda sınır tanımaz. Nitekim Troçki ve takipçileri kopkoyu, sağcı-uzlaşmacı bir anlayışı savunurken, proletaryanın karşısına "sol" maske ile çıkmaya daima önem vermişlerdir. Gerek Bolşevik partisi içinde yer aldığı dönemler, gerekse sonrasında, muhalefet hep "sol"dan olmuştur. Troçki'nin Ekim Devrimi'ne katılmasını saymazsak, bir tek iktidar amaçlı mücadeleleri olmadığı halde, "devrimcilik" ağızlarından hiç düşmemiştir. Faşizm yıllarında dört gözle ellerini ovuşturarak Sovyet iktidarının yıkılacağı günü beklerken, 'dünya devrimi'ni gerçekleştirmelerinin yakın olduğu palavralarıyla sahte umutlar dağıtmaktan geri durmamıştır. Kısaca sözleriyle pratikleri arasında hiçbir zaman uyum olmamıştır.

Troçki için "proletaryanın hiçbir zaman sadık bir dostu olamaz" diye daha 1903'lerde şaşmaz teşhisini koyan Lenin, onun iliklerine kadar işlemiş oportünist kişiliğini de devrimden önceki tespitleriyle en net şekilde gözler önüne sermiştir.

Lenin, Troçki'nin partiyi ve ideolojisini tasfiyeye yönelik Ağustos Bloku'nda oynadığı rolü kastederek "Partinin meşruiyetini çiğnediğini, maceracılık ve bölücülük yoluna saptığını açıklıyoruz." diyor ve şöyle devam ediyordu: *'Troçki, bu inkar edilmez gerçeği susarak geçiştiriyor. Çünkü onun politikalarının gerçek amacı, gerçeğe tahammül edemez. Gerçek amacı her gün biraz daha açığa çıkmakta, uzağı en az gören parti üyeleri bile bunu fark etmektedir.'*

Özel bir durum için söylene de, bu tespit Troçki ve Troçkizmin en özlü tanımıdır. Troçki, proletarya hareketini maceracılığa sürükleme ve bölücülüğü hiçbir zaman terk etmemekle beraber, gerçeklerle karşılaştığında ya susarak, ya yalan, spekülasyon ve demagojiye başvurarak, ya da bunların yetmediği yerde görüşlerini ortama uydurmakta hiç tereddüt etmeyerek, gerçek amacını saklamayı başarmıştır. Troçki, bu tespit yapıldığı zaman bile parti düşmanı politikasından vazgeçmediği halde, Bolşevik saflara katılmakta tereddüt etmemiştir. Böyle sinsi bir manevrayla gerçek yüzünü gizlemeyi belli oranda başarmıştır. Bu anlamda onu, Fransız burjuva devriminde ortaya çıkan Fushe tipinin proletarya devrimindeki temsilcisi olarak adlandırmak yanlış olmayacaktır.

Troçki önce bir Menşevik'tir. 1905 devriminde Moskova ayaklanmasının

yenilgisinde önemli payı olan Petrograd Sovyetlerinin devrime gereği gibi sarılmamasının, bu Sovyetler'in başındaki kişi olarak birinci dereceden sorumludur. 1910, 1912'de likidatörler ve Otsovistler'le kendi grubunu partiye karşı birleştirerek oluşturduğu Ağustos Bloku'nun kurucusudur. 1917 devriminin ve Bolşeviklerin karşı koyulmaz yükselişleri karşısında Bolşevik saflara katılmıştır, ama Menşevik oportünist pisliklerini, her ne kadar partinin kapısında bıraktım dese de yanında taşıyarak... Bolşevik partisinin hayatı taktikleri gerçekleştirmeye çalıştığı her keskin dönemde Troçki misyonunu oynamakta ve partide bunalım yaratmak ve bunu derinleştirmek için elinden geleni yapmaktadır. Ve tabii, yüzünü "sol" maske ile örtmeyi ihmal etmeyerek... Menşevizm ve reformizmden nefret eden Sovyet işçi sınıfının gözüne girmenin en uygun yolu budur. Bu nedenle Sovyet iktidarı henüz yeni kurulmuş ve binbir güçlkle karşı karşıya bulunurken, Brest-Litovsk'ta partinin politikası ve Lenin'in açık talimatına rağmen bir oldu-bitti yaratarak, genç Sovyet Cumhuriyeti'ni sonu belirsiz bir savaşa sürüklemek ister. Troçki, 1918'de parti barış sorununu görüşürken, ona tarihinin en büyük bunalımını yaşatan muhalefetin başındadır. Sosyalizmin kurulma yollarında, ileriye doğru atılan her adımda (1920-1921 sendika meselesi, 1923 ekonomi politikası, 1924 Ekim devriminin değerlendirilmesi, 1925-1926 devrimin ve günlük politikaların başlıca meseleleri vb. konularında) ortada "sol"dan gelen bir Troçki engeli vardır. Her muhalefetin altından o çıkar. Hizipler oluşturma, bloklar kurma ve bunlara özgürlük isteme mücadelesi verir. Leninist parti anlayışının temelini yıkmaya, onu hizipler koalisyonu haline dönüştürmeye çalışır. Oluşturduğu birliklerin Sovyet ve parti düşmanlığından başka ilkesi yoktur. 1924'te düşman ilan ettiği Zinoviev ve Kamanev'le 1925-26'da rahatlıkla aynı blokta yer almakta ve bunun başını çekmektedir. 1921'de kulakları yok etmeyi, köylülere savaş açmayı önerirken, 1927'lerde daha önce Stalin'le birlikte en büyük hasmı ilan ettiği Buharincilerle kulakların koruyucusu kesilir. Yine 1921'de "işçi muhalefetini ezmeyi önerirken, 1924'te onları kendi saflarında toplar vb. vb...

6- İnkarcılık Troçkizmin Karakteridir.

Bütün bunların temelinde yatan, proletarya ve halka -yani devrimin güçlerine- inançsızlıktır. Bir başka deyişle, kendine güvensizlikle karakterize edilebilecek küçük burjuva kişiliktir. Bu nedenle kendisi ve kendisi gibileri kaçınılmaz olarak yok edecek olan devrimin kararlılığından Troçki her zaman korkmuştur. Devrimin her ileri adımında, ona karşı durmaya çalışmış, bunun için hiçbir ilke tanımamıştır. Bir yandan ortama uymak için sürekli kendi kendini inkar ederken, diğer yandan da büyük pişkinlikle yalan, demagoji ve spekülasyonlara başvurmaktan çekinmemiştir. Örneğin 1922 yılında yazdığı "1905" isimli kitabında, Bolşeviklerin 1917'de devrim teorisi olarak kendi sürekli devrim teorisini benimsediğini, böylelikle karşı-devrimci pozisyona düşmekten kurtulduğunu söyleyebilmiştir. Ona göre Lenin, savunduğu devrim teorisini reddederek, Nisan tezlerinde Troçki'ninkini benimsemiş ve Ekim devriminde de bunu uygulamıştır. (Bu teorinin 2. aşamasını uygulamayan

Stalin de böylelikle karşı-devrimci pozisyona düşmüştür.) Yine 1922'de Troçki, o zamana kadar tek ülkede sosyalizmin kurulamayacağı tezini köylülükle çelişkilerin giderilmesine dayandırırken, yani sosyalizmin kurulmasına engel olarak iç çelişkileri gösterirken, 1922'de dış çelişkilerin, yani sosyalist ekonomik sistemle, kapitalist ekonomik sistem arasındaki çelişkileri aynı tezin dayanağı olarak göstermiştir. Hatta daha ileri giderek sosyalist devletin üretici güçlerin gelişmesine engel olduğu, dolayısıyla objektif olarak gerici bir karakter taşıdığı gibi saçmalıklar ortaya sürmeye başlamıştır. Bir zamanlar belli sanayi kuruluşlarını emperyalistlere ipotek etmeyi önerirken, sonra kendiliğinden ve zorunlu ilişkileri dayanak olarak göstererek Stalin'i sosyalist ekonomiyi kapitalizme bağımlı kılmakla suçlamıştır. Veya Lenin'in parti içi hizipleri ve bunlara özgürlüğü savunduğu yalanını ortaya atabilmiştir.

Bu nedenle Troçkizmin, sürekli kendi kendini inkar temelinde gelişen bir akım olmasını, yalan, spekülasyon ve demagojiyi karakter edinmesini, onun önemli bir özelliği olarak belirlemeli ve altını çizmeliyiz. Bu tutumu, onu en sonunda karşı-devrim saflarına sürüklemiştir. 1924'te sosyalizmin inşası doğrultusunda kesin ve net kararların alınması ile alabildiğine hırçımlaşmış ve hızla karşı-devrim safına girme sürecini tamamlamıştır.

Sonunda karşı-devrime varan oportünist günahların teorik toplamı olarak şekillenen bu akımın, kendi içinde tutarlı olması elbette düşünülemez. Bu yüzden Troçkizmi bugün tam olarak ortaya koymak, onun tezleri ve pratiği arasındaki iç bütünlüğü bulabilmek zordur. Troçki'yi izleyen takipçileri ise, sınıflar mücadelesinden uzak, aynı oportünist günahların sürdürücüsü olarak, değişik biçim ve kalıplarda aynı özü sürdürmekten öte bir şey yapmamışlardır. Troçki gibi onlar da gerçeklerle yüz yüze geldikçe, tezleri pratikte iflas ettikçe, "kendi kendini inkar" geleneğini sürdürmektedirler. Bugüne kadar doğrulanan bir tezi bulunmayan Troçkizm, aynı zamanda kendi kendini inkarın ideolojisidir. Bu nedenle tıpkı Troçki gibi onun takipçileri de "Troçki'nin anlaşılmadığı, öyle değil böyle anlaşılması gerektiği" vb. safsatalarını sürdürmüş, Troçki'nin bir dediği diğer dediğinin karşısına çıkartılarak, birbirine zıt görüşler savunulmuştur. Bu belirsizlik ve sınıf mücadelesinden kopukluk, Troçkistlerin sürekli ayrışmasını, atomize olmasını kaçınılmaz kader haline getirmiştir. Neredeyse her Troçkist, ayrı bir Troçkizmdir. Ama her ne hikmetse her Troçkist yine ikinci enternasyonalin bir üyesidir. Yani dünya çapında tek örgütün çatısı altındadır. Bir tarafta korkunç bir bireycilik, öbür tarafta her ülkedeki örgütlenmeyi seksiyon haline getiren bir merkezizetçilik(!)... Sergilenen tam bir komedidir. Ama tekrar vurgulayalım ki, bu komediyi oynayanların bir araya gelmesinin tek nedeni, devrimci mücadelenin engellenmesidir. İsteyen istediği kadar başka gerekçeler arasın, bulamaz.

7- Troçkizm, Sıradan Bir Oportünizm Olarak Görülemez.

Burada son olarak, Troçkizmin diğer oportünist akımlarla olan farkını da koymak gerekir. Troçkizm, sıradan bir oportünist akım olarak değerlendirilmeyeceği gibi, onun işlediği ve işlemeye devam ettiği suçlar da sıradan oportünist suçlar değildir. Üzerinde karşı-devrimcilik damgasını taşımaktadır.

Kuşkusuz her oportünist akımın kaçınılmaz sonudur bu. Sınıflar mücadelesi- nin gelişimi, tarihsel sürecin belirli bir noktasında kaçınılmaz olarak herkesi devrim ya da karşı-devrim ikilemiyle karşı karşıya bırakacaktır. Ama geç, ama erken, tüm oportünistler bu tercihle karşı karşıya kalacaklardır. Troçki, sinsiliği ve inanılmaz ikiyüzlülüğü ile bu süreci en çok uzatanlardan biri olsa da, bu süreci 1928'lerde Sovyet devrimi karşısında tamamlamıştır. Bu nedenle, yer ve zaman koşulunu dikkate almadan, "Troçkizm her şart altında karşı-devrimcidir." denilemeye de, sosyalizm ve devrimci iktidar mücadelesi- ne karşı düşmanlığını, tarihinden aldığı gelenekle bugün de açıkça ilan eden bir akım olarak, karşı-devrimci özelliği görmezden gelinemez. Sosyalizmin somut değerlerine saldırıyı ilke edinmesi yanında, yarın hangi saflarda yer alacağını kimseden saklamayan ve bu anlayışı bugünden örgütleyen bir akım olma niteliği unutulmamalıdır. Ve Troçki'nin sıradan bir oportünistlikten karşı-devrim safına geçerek Sovyet devrimini baltalama, yıkma ve dünya proletaryasına zarar verme durumu ortaya çıkınca, uzun yıllar boyunca her türlü hizipçiliği ve komploculuğuna karşı Bolşeviklerin verdiği ideolojik müca- dele platformu açılmış, tasfiye yoluna gitmekten başka yol kalmamıştır.

ANTI-ŞTALİNİST KAMPANYANIN TÜRKİYE'DEKİ UZANTILARI VE SOL

Türkiye sol hareketinin tarihine damgasını vuran reformist-revizyonist geleneğin 1971 silahlı devrimci hareketi ile kırılması, yeni bir döneme girildi- ğinin de açık bir ifadesi idi.

70 sonrası Türkiye devrimci hareketi çok büyük mesafeler kat etti. Deni- lebilir ki, devrimci hareketin mücadelecı geleneği ve oligarşiye karşı kavgası, esas olarak bu tarihlerde başlamıştır.

70'lere kadar var olduğunu iddia eden TKP, gerçekte yoktur. Ancak Sovyetler Birliği sayesinde sahip olduğu Bizim Radyo aracılığıyla ülkede olan biten her şeyi kendilerinin yaptığı yalan propagandasını işlemiş ve bu yöntemle varlığını sürdürmeye çalışmıştır. (9) 1971'den sonra, 1971 devrimci hareketi fiziki olarak yenilmiş, ama büyük bir devrimci potansiyel yaratma- sıyla hemen tüm revizyonist ve oportünistler gibi TKP de bu potansiyel üzeri- ne hesaplar yapmaya başlamıştır.

1965'lerde ileri fırlayan TİP, 12 Mart 71'e gelindiğinde büyük oranda gü- cünü yitirmiş ve yok oluşa doğru gitmekteydi. Nitekim 12 Mart cuntası geldi- ğinde, TİP yöneticileri valizleri ellerinde sıkıyönetim komutanlıklarının kapıla- rında kendilerini oligarşiye teslim etmeye hazırdılar. Ama 1975'lerde onlar da devrimci hareketin yenilgisini fırsat bilip arenada yeniden var olmak için harekete geçtiler.

12 Mart öncesinin keskin "halk savaşı" ve "Maoist" PDA'cıları 12 Mart sonrası keskinliğine yaraşır bir dönüş yaparak burjuvaziyle uzlaşmanın yolu- nu tuttular. Zamanla kendi dışlarında hemen tüm solu "sahte sol" ilan ede- rek, çarşaf çarşaf açıklamalı, isimli, şemalı ihbar listeleri yayınlamaya başla- dılar. Lafızda ML'i, Mao'yu ağızlarından düşürmediler. Ama pratikte doğru- dan burjuvazinin yanında meşruiyet kazanmaya çalıştılar. Ve sola karşı,

karşı-devrimci bir saldırı kampanyası açtılar. Ama ne yazık ki, bu saldırılarla umduklarını bulamamışlar, bizzat kendileri soldan tecrit olarak bir avuç burjuva ve küçük burjuva aydın ve de oligarşinin sevimli solcuları olarak kendi çalıp kendi oynadıkları kulüplerde yalnız başlarına kalmışlardır. Bunlar, 12 Eylül geldiğinde kendilerinin "anarşist" ve de "terörist" olmadığını, yurtsever olduklarını kanıtlamak için sıkıyönetim komutanlıklarının yolunu tuttular... "Adalet" teslim olmak için Avrupa'dan gelenleri bile oldu. Bu kadar yurtseverdiler! 12 Eylül generalleri çağırır da yurtseverler gelmez olur mu hiç?

Bir başka kategori de, "ne Amerika ne Rusya", "Sosyal Emperyalizm", "Sosyal Faşizm" sloganları etrafında kümelenen ve çeşitli nüanslarla birbirinden ayrılmakla birlikte, özde bir olan siyasi gruplardır. Bunların hemen tümü 12 Eylül sonrası çeşitli değişme ve ayrışmalara uğramış olup, bir kısmı sosyal faşizm vb. tezlerinden vazgeçerek pragmatik bir yol izlemeye başlarken, kimileri de anti-Stalincilik ve sivil toplumculukla flört etmeye başlamıştır.

Stalin'e yönelik saldırıların ülkemizdeki bayraktarlığını yapanların başında gelenler Birikim, Aybar'ın güler yüzlü sosyalizmcileri ve Troçkistlerdir. 12 Eylül sonrası bu kervana başkaları da katıldı. Kimi utangaçça kimi doğrudan Stalin karşıtı tavır belirleyen bu akımların, çoğunlukla "yenilgiden ders çıkarmak" kisvesine sığınarak bu kampa yönelmeleri dikkat çekici bir durumdu.

Kuşkusuz yarınlara adına yola çıkanlar, yenilgiden gerekli dersi çıkarmadan bir yere varamazlar. "Yenilgi yılları iyi bir okuldur." der Lenin. Ama bu tespit, yenilgiyi kavrayan ve ondan dersler çıkarmasını bilenler için; veya gerçekten proletaryanın iktidarını kurmak isteyenler içindir. İktidar sorunu olmayan ve her koşulda statükoyu korumak için egemen güçlerden çok devrimcilere saldıranların böyle bir sorunu olamaz. Onların devrim programı ve taktiklerinde önce devrimci hareketleri dışlama ve gayrılmeşru gösterme çabaları ön plandadır.

Birikim, Aybarcılar ve Troçkistlerin 12 Eylül öncesi sınıflar savaşında varlıklarından söz edilemez. Ancak bunların içerisinde Birikim'in özel olarak üzerinde durulması gereken bir özelliği vardır. Birikim, görevlerinin, Marksist birikim sağlamak olduğunu söyleyerek kendini "yazma" eylemiyle sınırlamış ve kendine solun "akıl hocası" misyonunu yüklemiştir. Şunda başarısız oldukları da pek söylenemez. Denilebilir ki, birçok siyasi grup Birikim'den sessizce etkilenmiş ve bu görüşleri kendi görüşleriymiş gibi piyasaya sürmüştür. Örneğin DY bunların başında geliyor. Direniş komiteleri, nüfuz alanları teorisi, revizyonist diktatörlük vb. görüşler Birikimcilerin ya da Troçkistlerin görüşleridir. Zira 12 Eylül sonrası DY'nin yurtdışı kanadının önemli bir kesiminin Birikim'in bir kesimiyle birleşmesi ve bugün esasta Birikim'in görüşlerini savunarak, eski DY görüşlerini yeni görüşlerine kaynak göstermesi bunun en açık kanıtıdır. Öyle ki, bu grup 12 Eylül öncesi devrimci örgüt ilişkilerini, kapitalist partilerin ilişkileriyle özdeş görmek ve hemen tüm ilişkileri, ideolojiyi, yüzyıllık sosyalist birikimi yadsıyarak neredeyse sınıf mücadelesinin kendiliğiyle başladığını ilan eder duruma gelmişlerdir. (10)

Bu kervana yeni katılanların çoğu ise, eskiden kısmen de olsa var olan ihtilalciliklerini yitirmiş, birincilerle tamamen bütünleşme doğrultusunda hızla

ilerleyen akımlardır.Yenilgiden çıkardıklarını söyledikleri dersler, aslında bundan başka bir şey değildir.

Bütün anti-Stalinistler bir noktada birleşirler. Hepsinin görüşlerinin temelinde "devrim" diye bir sorunlarının olmaması yatar. "Devrim" konusunda belirlemeleri (ki genellikle yoktur) özenle hep arka planda tutan, Stalin'e karşı olanların temel sorunu, daha rahat muhalefet yürütebilecekleri ortamın yaratılmasıdır. Buradan hareketle kimin adına ve kime karşı muhalefet sorusunun cevabını bulmak zor değil. Çünkü anti-Stalinizmi var eden, anti-Stalinistlerin devrimci harekete karşı muhalefetleridir. Bu türden muhalefet de işçi sınıfı adına yapılmaz herhalde; yapılsa yapılsa ya burjuvazi, ya da proletarya dışındaki diğer sınıflar adına yapılabilir. Bu durumlarını ne kadar gizlemeye çalışırlarsa çalışınsınlar, her şey ortadadır.

Devrimci harekete karşı muhalefetlik misyonudur ki, anti-Stalinistlerin, "demokrasî" savlarını bıktırıcısına -sürekli bir biçimde- ön planda tutmalarını ve tüm varlık nedenlerini bu sav üzerine oturtmalarını beraberinde getirmiştir.

Savundukları demokrasi, siyasetten ve sınıfsal özünden soyutlanmış, ütöpik bir demokrasidir. Demokrasîyi sınıfsal (ve ekonomik) içeriğiyle değil, burjuva hümanistçe bir eşitlik çerçevesinde ele alırlar ve bu anlamda burjuva demokrasîsinin bir adım dahi ilerisine geçemezler. Salt özel mülkiyeti reddetmenin kendilerini farklı kıldığı kanaatini taşırlar. (11)

Demokrasî konusundaki bu görüşlerin temelinde yatan ise küçük burjuvazinin devlete bakış açısıdır. Küçük burjuvazi devleti sınıfsal egemenlik aracı olarak değil, bir uzlaşma organı olarak görür. Uzlaşmanın en iyisi demokrasîyle gerçekleşir.

Anti-Stalinizmin bayraktarlığını yapan Troçkizmin, ML politika karşısında hiçbir yerde tutunamaması, sürekli tecrit olması nedeniyle burjuva demokrasîsine varan bir sosyalist demokrasi ve burjuva kulübünü andıran örgüt anlayışlarını geliştirmeye başlamıştır. Onlara göre sosyalist düzende hemen her parti ve görüş özgürce örgütlenebilmeli ve tıpkı burjuva demokrasîlerinde olduğu gibi seçimlere katılabilmelidir.

Kuşkusuz sosyalistler, burjuva demokrasîsinden daha geniş bir demokrasi savunmalı, uygulamalıdır. Ama proletarya demokrasîsinin burjuva demokrasîsi ile uzaktan yakından bir benzerliği olmadığı da açık. Lenin'in "Proletarya diktatörlüğü **en demokratik** burjuva cumhuriyetinden milyonlarca kez daha demokratiktir" deyişlerini, elbette ki Troçkistler de bilirler. Ama onlar demokratlığı, burjuva diktatörlüğünün biçimsel işlerliği ile karıştırmaya ve proletaryanın (işçi ve köylülüğün) geniş emekçi kesimlerin küçük bir azınlık üzerindeki (devrilmiş, yok edilmesi gereken sınıflar) diktatörlük olduğunu anlamak istemiyorlar.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, anti-Stalinistler ve proletarya diktatörlüğü düşmanları, iki diktatörlüğü hep birbirine karıştırır. Ve diktatörlüğün özünü kavrayacağına, onu şematikleştirerek biçimsel yönünü ön plana çıkarırlar.

Troçkistlerin ve diğer anti-Stalinistlerin öne sürdükleri hak ve özgürlükleri, devrimci ve yurtseverlerin burjuvaziden talep etmesiyle, proletarya diktatörlüğünde yenilmiş ama henüz yok edilememiş burjuvazi ve küçük burjuva-

zinin, büyük toprak sahiplerinin, karşı-devrimcilerin proletarya ve emekçi kitlelerle aynı haklara sahip olması arasındaki farkı görememek, proletarya diktatörlüğünden hiçbir şey anlamamaktır. Proletarya diktatörlüğünü gelişkin bir burjuva demokrasisi ile özdeş kılmaktır.(12)

Proletarya, yüzyılların teknik, bilim, kültür vb. alanlarda burjuvazi ile olan açığını kapatmak, burjuvazinin direncini kırmak ve kendi düzenini kurmak için, burjuvazinin alt ve üstyapıda gelişeceği veya gelişmesine zemin olabilecek tüm koşulları ortadan kaldırmak zorundadır. Bunu yapmadığı takdirde, kendi varlığına er geç son verecektir. Burjuvazinin yüzyıllara dayalı yönetme alışkanlıkları, gücü, emperyalizmden aldığı destekle proletaryayı alaşağı edip yeniden iktidarı alması hiç de zor olmayacaktır.

Troçkistler ve diğer anti-Stalinistler proletarya diktatörlüğünden başka her şeyi istiyor. Adeta "bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler" türünden anarşizme varan bir demokrasi istiyorlar. Ne yazık ki, bu ham hayallerle, değil sosyalizmi inşa etmek, bir köy muhtarlığının görevleri dahi organize edilemez. Bu baylar gerçek yaşamdan, kitlelerden, sosyalizm anlayışından o denli kopuklar ki, ne söylediklerinin farkında bile değiller.

Biraz şematik olacak ama, günümüz Türkiye'sinde soldaki durumu dikate alarak geleceğe ilişkin somut bir örnekle, tartışmayı daha anlaşılır hale getirmeye çalışalım:

Türkiye'nin bugünkü koşullarında var olan sol siyasetlerin bir veya birkaçının iktidarı aldığını düşünelim bir an. Örneğin bu gruplar Sovyet, Çin veya Arnavutluk yanlısı olsunlar. Birbirlerini emperyalizmin uşağı, "Maocu Bozkurt", "Sosyal Faşist" olmakla suçlayan bu grupların herhangi birinin iktidara sahip olduğu anda diğerlerine sınırsız özgürlük, örgütlenme, propaganda, kayıtsız şartsız muhalefet vb. vb. vermesi düşünülebilir mi? Düşünülürse, olanaklar ortadadır. Bunlardan biri proletaryanın alt ve üstyapıda kendi iktidarını kurduğunu ileri sürerken, diğer biri bu modelin burjuva politikası olduğunu ileri sürerek uygulamayı engellemeye çalışacak ve bu yüzden yeni bir iç savaş kaçınılmaz hale gelecektir. En hafifinden sancısız bir iktidar değişikliği olsa dahi, tabloya sosyalizmin inşası değil, sürekli istikrarsızlık hakim olacaktır.

Sosyalizmin inşası döneminde böylesi bir durumun nelere yol açacağı sır olmasa gerek. Bu durum burjuvazinin işine yarar. Kapitalizmin yıkılmasını geciktirir ya da onu yıkmaya hiç yönelemez. Proletaryanın ideolojisi bir tanedir. Proletarya, alt ve üstyapıda yeni düzeni geliştikçe, başlangıçta iktidarı paylaştığı, çeşitli ulusal ve halk güçleriyle de ittifakları sona erer. Bu sürecin uzunluğu veya kısalığı ülkeden ülkeye değişir. Bilinmesi ve unutulmaması gereken gerçek, doğru ideolojinin bir tane olduğu ve bunun da tek bir parti tarafından temsil edilmesidir. İktidardan önce ve sonra parti içi demokraside elbette farklılık olacaktır. Partinin legalleştiği ve iktidarda olduğu koşullarda demokratik yan önemlidir. Ama bu hiçbir zaman devrimi baltalama, ML ilkeleri reddetme, komploculuk, ayrı merkezler halinde örgütlenmeye varamaz. Parti içi muhalefet, parti ilkelerine bağlı ve demokratik merkezîyetçi bir çerçevede sürecektir. Kuşkusuz anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimi aşamasında, proletaryanın ittifak yaptığı çeşitli sınıf ve tabakaların, çeşitli ör-

gütlenmeleri olacaktır. Ama bu, ilelebet sürececek bir olgu olamaz. Proletarya, nihai hedefine ulaşmak için, programlı bir şekilde küçük burjuva vb. ittifaklardan arınmak zorundadır.

Stalin düşmanı ve proletarya diktatörlüğünü yadsıyan anlayış sahipleri-ne, yol yakinken sosyalizm yerine, geri bıraktırmış ülkelere özgü "sosyal-demokrat bir çizgi" savunmalarını salık veririz. Hiç olmazsa savunduklarına ve yapmak istediklerine layık bir çizgiye sahip olurlar böylece.

Anti-Stalinist kampın örgütlenme ve parti konusundaki görüşlerine gelince: Bu grupların bu konudaki anlayışlarını eleştirmek, DSP'nin ya da başka bir burjuva partisinin anlayışlarını eleştirmek gibi bir şey olmak zorundadır. Çünkü öyle şeyler savunmaktadırlar ki, en kaba anlamıyla Marksist çerçevede polemik yürütmek mümkün değildir. Marksist parti anlayışı yerine, burjuva partilerinin ilkelerini rehber almaktadırlar.

Parti; devrimi gerçekleştirme mücadelesinde bir araç olarak görülmeyince, ilk elde karşı çıkılan "demokratik merkezîyetçilik" ve "parti içi disiplin ilkeleri" olmaktadır. Bu iki ilkeye karşı çıkmak, anti-Stalinistlerin "örgüt birliklerinin" temelini oluşturmaktadır. Sosyalistim diyen herkesin girebildiği, istediğini söyleyip istediğini yapabildiği, basbayağı hantal ve şekilsiz bir örgütlenmedir bu. O kadar ki, hizip hakkının tanınması bile (kim veriyorsa bu hakkı onlara), bunların bazılarına göre yeterli değildir. Çok daha geniş karınlı bir parti olmalıdır. Böylesi bir partinin proletaryanın öncü ve örgütlü küfrezesi olamayacağı açık; olsa olsa hiçbir biçime bürünmemiş işçi sınıfı kitlesinin artçısı olabilir ancak.

"Partide 'demokratik merkezîyetçiliği' ve 'parti içi disiplin' ilkelerini yadsıyan Troçkistler ve diğer Stalin düşmanı kesimler, 'azınlığın çoğunluğa uyması' ilkesi, parti çalışmalarının bir merkez organ tarafından yönetilmesi durumu (ilkesi) uygulanmadan, tanıtlamaya gerek yok ki, bu ilkeler uygulanmadan partinin bir bütün olarak sistemli çalışması ve işçi sınıfının mücadelesinin yönetilmesi olanaklı olmazdı" diyen Leninizmin örgütlenme ilkelerinden haberdarlar mı? Lenin, bu ilkelere karşı mücadeleyi, alayla karşılamaya ve reddedilmeye layık 'Rus nihilizmi' ve 'Aristokrat anarşizmi' diye niteler.

Lenin, Bir Adım İleri; İki Adım Geri adlı kitabında bu kaynak unsurlar hakkında şöyle der:

"Aristokrat anarşizmi, özel olarak Rus nihilistinin niteliğidir. Rus nihilisti, parti örgütünü ürkünç bir 'fabrika' olarak düşünür; parçanın bütüne ve azınlığın çoğunluğa bağlılığını 'kölelik' olarak görür.... bir merkezin yönetiminde işbölümü yapılmasını, insanların 'çark dişlileri' haline getirilmesi gibi görür ve bu davranışa traji-komik feryatlarla karşı çıkar." (Stalin, Leninizmin İlkeleri, syf.104)

Ve Lenin devamla, proletarya partisinin örgütsel ilkeleri düşmanlarının; *"...Siz bir bürokratsınız, çünkü kongrede benim isteklerime karşın seçildiniz; siz bir biçimcisiniz, çünkü tutumunuz, benim rızama uygun değil, kongrenin resmi kararlarına uygun yolda; siz tamamen mekanik bir yönde hareket ediyorsunuz; çünkü parti kongresindeki 'mekanik' çoğunluğun sözünü ediyorsunuz;... 'biçiminde düşündüklerini belirtiyor.*

Leninist örgüt anlayışı, proletaryanın öncü müfrezesinin irade birliğinin gerçekleşmesi bakımından hizipçiliğin tehlikelerine de parmak basıyor.

Bundan dolayı Lenin, *"partiden kesin ve hemen ihraç edilme cezası ile her türlü hizipçiliğin tam olarak bastırılmasını ve şu ya da bu platform üzerinde kurulmuş bütün grupların hemen dağıtılmasını"* ister.

Pekala, Leninist örgüt anlayışını yadsıyan Stalin düşmanı Troçkistler ile diğerlerinin savundukları türden parti ne yapacaktır? Bu partinin ilk hedefi - gerçekte son hedefi de- iktidarı almak değildir besbelli... İlk hedef, insanın insanlığa kavuşması, insanın yabancılaşmadan kurtulması ve insanın özgürleşmesidir. Ne var ki, bu kesimlere bu düşünceleriniz hangi toplumda gerçekleşir diye sormayın. Halbuki, bu düşüncelerini "Burjuva demokrasisi"nde yerine getirmeleri için yeterince uygun şartlar vardır.(1)

Aslında "ben devrimci değilim" diye bas bas bağırın bu sapmaların devrimci olmadıklarını göstermek için ayrıca uğraşmak sıkıcı ve ekstra bir çabadır. Ancak günümüz koşullarını gözönüne almak ve yakalarına taktıkları "sosyalistlik" etiketlerini düşürmek gerekiyor. Marks'ın işaret ettiği gibi;

İnsanı, isimlerini değiştirerek, şeyleri değiştirmeye götüren ezeli kurnazlık ve dolaysız bir çıkarla dürtülünce, gelenek içinde kalarak, geleneği yıkmak için bulunan dolambaçlı yol!" (Marks, aktaran Engels/Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, syf.82)

Devrimci mücadelenin gelişimi, bunların hepsini kendi köşelerine atacaktır diye onlara karşı mücadeleyi kendiliğindenciliğe bırakamayız. Çünkü bu sapmaların "sol" göründükleri, bunu başardıkları her saniye, devrimci mücadele için büyük zararlar verecekleri açıktır. Bunların sol içinde tecriti için mücadelede çabukluk bu yüzden gereklidir. Kendi hallerine bırakıldıkları takdirde, bir türlü bitiremedikleri "örgütlenme ve demokrasi" tartışmalarıyla bazı unsurları devrimci mücadeleden kopararak burjuva-milliyetçi cepheye katmaları işten değildir. Bu sonu gelmez tartışmalar içinde insan örgütlemeye devam edecek ve birileri çıkıp "yeter dağılır!" dediğinde, kütüphanelerinde ya da Avrupa Cafe'lerinde yeni dönemler için yeni keşifler hazırlama ve günü geldiğinde yeniden safları bölme çabalarına girişeceklerdir....

Kaldı ki, sadece Stalin'e saldırmaları bile bunlara karşı mücadele etmeyi gerekli kılmaktadır. Stalin'i savunmak bugün devrimci bir görevdir. Leninizmin yılmaz savaşçısı Stalin'in sınıfsız toplumu inşa yolundaki mücadelesine kara çalmak isteyenler, hiçbir zaman amaçlarına ulaşamamışlardır, ulaşamayacaklardır da. Uluslararası platformda yıllardır sürdürülen en hayasız saldırılara karşı dünya proletarya ve halklarına unutturulamayan Stalin, uluslararası çapta bu saldırıları yürütenlerin kötü bir karikatürü olma yeteneğinden yoksun üç-beş devrim kaçkınının saldırılarıyla Türkiye proletaryası ve emekçi halklarına da unutturulamayacaktır. Çünkü Stalin, gücünü, proletarya davası uğruna yürütülen kutsal savaşta oynadığı tarihsel misyonundan almaktadır.

Bugün anti-Stalinistlerle olan tartışma, Leninizmin evrensel tezleri olan proletarya diktatörlüğü, devlet ve ihtilal, proletaryanın demirden disipline sahip örgütü vb. konularının tartışılmasıdır. Anti-Stalincilik, Leninizme karşı yü-

rütülen mücadelede, burjuvazinin Leninist cepheyi daraltma politikasından başka bir şey değildir. İlk hedef Stalin olup, ardı sıra -bugün Aybarcıların ve Troçkistlerin yaptığı gibi- Lenin hedef seçilerek yargılanmaya kalkışılacaktır. Kuşkusuz ML'ler, hiç kimseyi tabulaştırmazlar. Ama, sınıflar savaşında bir değeri olmayan, devrimci harekete küfretmekten başka meziyetleri bulunmayan ve yüz yıllık sosyalizm tarihini bir çırpıda elinin tersiyle itenlerin, pratikte hiçbir görüşleri gerçekleşmediği halde hadlerini bilmemeleri hoş görülmez.

Anti-Stalinist akımların ve görüşlerin 12 Eylül sonrası yaygınlaşma eğilimi göstermesi, bu platformda şer birliklerinin oluşması şaşırtıcı değildir. Yenilgi yıllarında felsefi idealizmin bataklığına saplanma, inkarcılık ve ahlaki yozluğun ortaya çıkması doğal bir durumdur. Bu olgular geçici bir süre de olsa, baskı döneminde yılmış, düşünsel dinamiğini yitirmiş kimilerini etkileyebilir; ama yaşamın bizzat kendisi artık iyice posası çıkmış bu reformist akımları ezip geçecektir.

Ülkemizde bu tür akımlar, geçmişte de üç-beş aydının entelektüel gevezeliklerinden öteye gitmemiştir. Bugün de bu sınırı aşmayacaklardır. Sosyalizm etiketini yakalarında taşımaktan mutlu oldukları görüntüsü, sahtekarca bir görüntüdür.

12 Eylül sonrası siyasi arenada yer kapmaya ve burjuva milliyetçi yüzlerini sosyalizm maskesiyle örtmeye çalışan bu devrim kaçkınlığının durumunu Lenin'in şu sözleri özlü bir şekilde tanımlıyor:

"Çok öğretici ve gülünç bir görünüm ile karşı karşıyayız. Burjuva liberal fahişeler devrim çarşafıyla örtünmeye çalışıyorlar." (Lenin, iki Taktik)

- (1) Anti-Stalinizm diye bir şey olmaz. Çünkü Stalin ML'dir. Ama Lenin'e doğrudan saldırıya cesaret edemeyenler, burjuvazi ile birlikte Stalin'i hedeflediler ve bu akımlar bir yerde anti-Stalinist olarak da tanındılar, onun için biz de kavramı bu anlamda kullandık.
- (2) Kimileri için bu "kendine güven" ilkesi artık "gına getiren" bir şeydir. Ancak yarım yüzyıldan fazla bir süredir kendinden başka herkese güvenen ve tüm politikasını böyle bir dayanak temelinde şekillendiren ünlü "sosyalistlerimizin bunu anlamaları ve kavramaları pek mümkün görülme de bunu vurgulamaya da vâm edeceğiz.
- (3) Bu alıntıyı koymayabilirdik. Ancak devrimci mücadeleyi hala kavrayamayan, bir yan uğraş veya entelektüel bir çaba olarak gören küçük burjuva sosyalistlerimiz, bu mücadelenin her şeyi ile gerçek bir savaş olduğunu kanıtlamayı boynu muzun borcu biliyoruz. Belki boşuna bir çaba, ama bu böyle bir görevden kaçmamızı mazur göstermez.
- (4) Avrupa komünistlerine göre; "Avrupa ABD emperyalizminden kurtulmak, geçmişin önemi (yani emperyalizmin geçmişi) uygun olmayan siyaset sahnesinde ki ikincil yerinden kurtulmaktır. Veya, NATO kriz içindedir, ittifak yeniden gözden geçirilip, anlamı ve temelleri sağlamlaştırılmalıdır." Bu gibi önermelerin il. Enternasyonal sosyal şövenizmini katbekat aştığı ortadadır.
- (5) Çok somut bir örnek de Sovyetlerin 1968'de Çekoslovakya'ya müdahalesi üzeri ne, burjuvazinin dünya çapında yükselttiği "demokrasi", "Prag Baharı", "Paletle çiğnemen özgürlük" demagogileri karşısında Türkiye'de yaşanmıştır. Bugün güler yüzlü sosyalistleri bir araya toplayıp burjuvazi için pek de hoş olmayan bir

boşluğu "usulünce" doldurmaya çalışan M. Ali Aybar, "güleryüzlü sosyalizm" adı altında anti-Marksist, anti-Leninist görüşlerin öncülüğünü yapmış, yeni bir bölünmeyi daha gündeme getirmiştir. Dikkat edilirse Aybar'ın ifade ettiği bu anlayış Marksist literatüre ilişkin değil, aksine anti-Marksist, Marksist olmayan bir sosyalizmin temellerini atmaya ilişkindir. Modern revizyonizmin anlayışı eleştirileceğine, Marksizmi reddetmek daha kolay gelmiştir. Bu da yine anti-Stalinist (anti-Leninist) bir kisve ile yapılmıştır tabii. Sorarsanız, kendisi halen Marksisttir. O bu olaydaki Stalinist yöntemlere ve gerçek Stalinist (yani proletarya diktatörlüğü) yöntemlere karşıdır. Az kaldı... Yakında burjuvazinin tüm hizipleri de Marks'ı savunup Stalin'i (ve bejki Lenin'i) reddedecek, Stalinci olmayan Marksizm'e razı olacaktır. Nasıl olsa şimdiye kadar peygamberlerden bir zarar görmedi burjuvazi ve bu şartlarda Marks'ı bir peygamber olarak atamak pek zor bir iş değil.

- (6) Uluslararası alanda Bernstein'cilik, Kaustky ve II. Enternasyonal oportünizmi, Menşevizm, Troçkizm, Avrupa komünizmi gibi değişik isimler kullanan bu sapmaların özü hep aynıdır. Bugün ülkemizde anti-Stalinizm bayrağının kullanılması da, bu özün somut koşullardaki biçimlenmesidir. Öz, proletarya hareketini rotasından saptırmaktır. Geçmişte PDA oportünizmi bunu sosyal emperyalizm, ne Amerika ne Rusya teorileri ile gerçekleştirdi. Bugün ise devrimci hareketin aştığı bu biçimin yerine yenisi konulmalıydı ve bulundu. Bu anti-Stalinizm oldu. Burjuvazi baskı ve terörle yıldırıldığı kitlelere "şimdi baskıcı olmayan bir sol olun, olacaksınız" mesajını vermek için anti-Stalinist bayrağın yükselmesini sağlama ya çalışıyor. Buna hizmet edenler ise, hep aynı kişiler ve gruplar. Dünya genelinden 30-40 yıl sonra anti-Stalinizm ülkemiz solunun karşısına çıkarılmıştır artık.
- (7) Bu yazıyı daha sonra 1917 yılında Troçki makalelerini topladığı ciltlerden birinde de "Barış programı" adı ile de yayınlamıştır.
- (8) "Değerli muhalif" biçiminde gelişen yeni düşüncelerin temelinde, kendilerine meşru zemin yaratacak ittifakları sağlama vardır ve aynı zamanda "anti-Stalinizm" modasına katılmanın da ilk adımlarıdır.
- (9) Bu yöntemi çizgi haline getirmiş olup bugün de sürdürmektedir.
- (10) Bugün farklı kanatları bulunan DY'nin, geçmişte THKP-C maskesi altında sa vundukları -gerçekte ise THKP-C'den farklı- görüşlerin esasta, yurtdışı kanadı tarafından (Göçmen Dergisi) şimdilerde açıkça ifade edilmesinden başka bir şey değildir. Bu kesimin, bugün, Sovyetler'e ve diğer sosyalist ülkelere bakışı, Leninist örgütlenme anlayışı, mücadele biçimleri, Stalin'e karşı tavrı ve 12 Eylül öncesine bakışı hemen hemen Birikim ve Aybar türü sosyalizm ile çakışmaktadır.
- (11) Bu noktada Thomas More'un ütopyasını anımsamamak elde değil. T. More da tüm kötülükleri özel mülkiyette görür, ama sınıfları gözardı ederek, her şeyi düzeltecek bir toplum modeli kurar.
- (12) Kuşkusuz halk demokrasisi ile sosyalist demokrasi süreçlerinde proletaryanın ve ittifaklarının örgütlenmesi, güçleri ve ilişkilerine göre çeşitli sınıflar ve tabakaların örgütlenme, söz vb. hakları farklılıkları içerir. Öne sürülenler, sosyalist demokrasi süreci için olduğundan, biz de sadece bu sürece ilişkin değinmeler yaptık. Elbette gerek halk, gerekse sosyalist demokraside yasalarca garanti altına alınan çeşitli haklar olacaktır. Biz sadece sorunun biçimsel olarak ele alınması ve proletarya diktatörlüğünün burjuva demokrasisi ile özdeşleşmesine karşı çıkıyoruz.

DÜZEYSİZLİK ÖRNEĞİ BİR YAZIYA CEVAP

Yeni Demokrasi Dergisinin 5. sayısında "Yeni Çözüm'e Açık Mektup" başlığı altında yayınlanan yazının muhatapları, bu yazıdaki düzeysizliğe haklı olarak bir yanıt verme gereği duymuşlar. Bize gönderilen bu yanıtı aynen yayınlıyoruz.

Yeni Demokrasi dergisinin Eylül-Ekim sayısında "ÖÖ Sırasında Cezaevinde Bulunan Bir Devrimci" imzasıyla, ilkellik ve seviyesizlik örneği, ihtiras ve kin dolu üsluplara prototip olacak bir yazı yayınlandı.

Bu "devrimci yazar" öylesine fütursuz, öylesine rahat ve öylesine devrimcilikten uzak bir tutum içindedir ki, yazısında kullandığı tümce ve sözcüklerin anlamı üzerinde bir an bile durup düşünmek gereğini duymadan, hezeyan içinde ağzına geleni söyleyen, "intihar", "cinayet", "burjuva kibirliliği", "palavra" vb. sözcükleri rahatlıkla sıralayabiliyor. Ancak literatürde küfür ve hakaret anlamına gelecek sözcük kalmadığına kanaat getirip iyice rahatladıktan sonra, yazısının sonunu "Biz dostuz" diyerek bitiriyor. Böylesi dostluk düşman başına. Demek dostların arasında ideolojik mücadele böyle yapılıyormuş!.. Ne diyelim, geri bıraktırmış Türkiye'nin orijinalitesi de bu olsa gerek...

Yeni Demokrasi dergisinde yer alan yazıda devrimci bir üslup değil, bit pazarındaki işportacının üslubu ile karışık bir mahalle kabadayısının üslubu kullanılıyor.

Devrimciler, yapılan saldırılara karşı çıkmak yanında, kullanılan üslubun da üzerine gitmelidirler. Sol içindeki mücadelede kullanılan dil ve üslup devrimci olmak zorundadır. Aksi halde kabalaşmaktan ve giderek devrimci olmayan bir platforma sürüklenmekten kaçınılamaz.

"Dikkat dikkat: Burası hiç sıkılmadan palavra atanlar -ve tabii ki bir de bizi dinleyenler- bahçesi, memnuniyetinizi bize, şikayetlerinizi dostlarımıza iletin." (Yeni Demokrasi)

Yukarıdaki sözler, bit pazarında ya da arabalı vapurlarda satıcılık yapan birine ait değil. Şehirlerarası otobüs terminallerinde sıkça yapılan bir anons da değil. Bu sözler bir "devrimci"ye ait. Hem de 12 Eylül'ün zorbalığını, işkencesini, zindanını yaşamış, bugünün genç kuşağına örnek olması gereken bir insanın üslubu. Bu türden bir üsluba 12 Eylül öncesi rastlamak fazla yadırgatıcı olmazdı, zira bu dönem, kendini en büyük gören 1-2 siyasi grup, devrimci politika ile burjuva politikasını birbirine karıştırdığından, rahatlıkla sokaktaki satıcı üslubuyla konuşup, hemen herkese saldırabiliyor, kendi dışındakileri "üç-beş soysuz" olarak nitelemekten, sol içinde cinayetler işlemekten çekinmiyordu. Proleter devrimcilerin bu çatışmaları engellemek için

gösterdiği tüm özverili çabalar bir şey ifade etmiyor, herkes bildiği yolda yürüyordu.

12 Eylül öncesi illegalitenin dehlizlerinde halkı ve kendi saflarındaki insanları, çeşitli yollarla aldatıp, güçlü ve etkili gösterenlerin, kendilerinden başka kimseye hayat hakkı tanımayanların gerçek güçleri açığa çıktı. Sol içi cinayetler işlemeyi maharet sayanlar, zindan koşullarında tek sözcük özeleştiriri yapmadan "dost" oldular, geçmişi adeta unuttur gözüktiler. Unuttur gözüktiler, çünkü, benzer koşullarda statükoyu korumak için, statükocuların birlikte olması gerekiyordu. *"Geçmişe neşter vurup yara değilmeli, sol içi cinayetlerin nedenleri bulunmalı, tartışılmalı, özeleştiriri yapılmalı, aksi halde gelecekte daha çok cinayet işlenecektir."* diyenlerin çağrılarına kulak tıkandı. Oligarşinin 1 Mayıs 77 katliamına zemin hazırlayan anlayışlar mahkum edilmeli ve tartışılmalı biçiminde defalarca yinelenen tartışma ve özeleştiriri çağrıları sağır kulaklara çarpıp geri dönüyordu.

Suçluların suçluları koruması, sağcıların sağcılarla birlikte olmaları için çok neden vardı. Geçmiş değilmemeli, eski defterler karıştırılmamalıydı. Karıştırılırsa ittifaklar bozulabilirdi. Statükoyu bozmak isteyenler bu durumdan faydalanabilirlerdi, vb.

Bu durum yıllarca sürdü. Direniş çizgimiz karşısında daha çok birbirine sarıldılar. Sağından soluna kadar hemen hemen aralarında hiçbir ayrımları kalmadı. Geçmişte karşıt uçlarda yer almış olanlar, cezaevinde nasıl oluyorsa oluyor, aynı hatta bileşiyorlardı, (istisnalar hariç)

Birbirlerine sosyal faşist, Maoocu bozkurt diyenler, birbirlerini hain, provokatör ilan edenler, haklarında ölüm kararları çıkartanlar dosttular artık. Dost olmadıkları ve hemen her direnişte karşı karşıya geldikleri proleter devrimcilerdi. Sözde "sağcılık tehlikeliydi" bu dönemde ve hemen herkes Rusya'da 1905 devrimi ardından yaşanan yenilgi yıllarında Lenin'in söylemlerini tekrarlıyordu. Ama sağ kimdi? Felsefi idealizmi, ahlaki düşkünlüğü taşıyanlar kimlerdi?.. Hiç belli değildi(!) var yok bir "sol" edebiyatı almış başını gidiyordu. Oligarşinin iletişim araçları durmaksızın "terörizm" teraneleriyle devrimcileri karalamaya, prestijlerini zedelemeye, onları birer canı gibi göstermeye çalışırken; 12 Eylül'le birlikte o büyüklük kompleksine halel gelen ve yüksek tepelerden aşağı yuvarlananlar da, oligarşinin üslubunu çağırıştırır biçimde devrimcilere saldırmaktan geri durmadılar.

1987'den itibaren, cezaevlerindeki bu çatışma, didinme ve kısırlık dışarıya da yansıyor, çünkü Aydınlanmaçıların ihbarcı oldukları unutulurken, dost ilan edilecek ve proleter devrimciler yerine onlarla birlikler oluşturmaktan çekinilmeyecekti. İlkeler, savunulan düşünceler, tek sözcük açıklama gereksinimi duymadan unutulacaktı.

Tek amaç, görünmeyecek kadar küçük olan siyasi varlıklarını göstermektir. Evet bu amaç uğruna her şey köşeye itilebilirdi. Varlıklarını ispat telaşına kapılmışlardı bir kez. Şimdi her şey bunun içindi; yarın ne yapacaklarını günü geldiğinde düşünürlerdi! Bugün bugündü, yarın ise yarın... Bugün kendi gelişmeleri önünde engel gördükleri proleter devrimcilerle birlikte hareket etmek, onlarla ihbarcı-burjuva milliyetçilerine, reformistlere karşı birlik olmak ve devrimi ilerletmek grup çıkarlarına hizmet etmezdi. Bu yüzden reformist-

ler, ihbarcı-burjuva milliyetçileri, çeşitli oportünist akımlar bir tarafta, proleter devrimciler bir tarafta olacaktı.

Türkiye solunun Devrimci Sol kesimi bu tür pamuk yığınının oluşmuş barikatlarla geçmişte de çok karşılaştı. Ama mücadelenin, pratiğin şaşmaz ölçüleri bu barikatları ezip geçti. Keza zindanlardaki statükocu cephenin tüm çığırkanlığına, karalamalarına, spekülasyonlarına rağmen ülkemiz devrim tarihine zindanlardaki direnişini altın harflerle yazdı, direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu. Bu direniş geleneği en karanlık duvarları delerek tüm tutsakların ışığı, umudu oldu.

Küçük burjuvazi bencildir. O yaptığı her şeyin en doğru ve en iyi şey olduğunu sanır. Korkunç derecede gururuna düşkündür. Gururunu rencide edici en ufak bir sözcüğü dahi kaçırmaz ve çok çabuk paniğe kapılır. Saldırıya geçebilir. Bu saldırıda dengesiz ruh halini tüm çıplaklığıyla görmek mümkündür.

Güçlü görünmeye muhtaçtır. En güçsüz olduğunda bile hep güçlü görünmek ister.

Fırsatçıdır, kendini güçlü gördüğü an Pol Pot'vari yöntemlere başvurması işten bile değildir. Dar görüşlüdür. Çoğu kez burnundan ötesini görmez. Günlük çıkarlarını her şeyin üstünde tutar. Günlük politikayı alışkanlık edinmiştir.

Statükoyu bozacak her direniş önerisi karşısında dehşete kapılır... Ya direnişe "maceracılık", "sol" diye saldırarak toptan reddeder, ya da direnişi en geri çizgiye çekmek veya engellemek için çeşitli entrikalara başvurur ve görülmemiş, duyulmamış teoriler icat eder. Hiçbir zaman gerçeği teslim edemez. Çok sıkıştığı noktada "özeleştirir" yapar. Ama bu gelecekte aynı hataları işlememek için yapılan bir özeleştirir değil, muhatabına rahat saldırabilmek için yapılan bir manevradır sadece...

Bu küçük burjuva grupların ya da kişilerin içinde köy kökenli olanların durumu kendine özgü daha farklı özellikler de taşır. Onlara bir şey anlatabilmek ve anlamalarını sağlamak çok güçtür. Köylülük, yapısı gereği kültürel geriliği, sığılı, kabalığı yansıtır. Köylülüğün tekdüze yaşamı onu basit düşünmeye iter ve bunu alışkanlık haline getirir. Mantiği köylü kurnazlığı üzerine şekillenmiştir. Kır küçük ve orta burjuvazisinin abartma, yalancılık, taklitçilik, özel mülkiyet düşkünlüğü gibi temel karakteristik özelliklerini şu ya da bu oranda muhafaza ederler. Kır küçük ve orta burjuvazisinin her koşulda ne pahasına olursa olsun mülkiyetini küçültecek girişimlere karşı çıkması gibi, onlar da kendi varlığı için tehdit olarak gördükleri her güce saldırırlar. Köylülüğün tekdüze yaşamından dolayı genellikle beyinleri körelmiştir. Üretme yetenekleri çok zayıftır. Bunun için hep başkalarını taklit eder ve onları geriden takip etmeye çalışırlar. Hatta onu da beceremezler. Örneğin öylesine taklitçilerdir ki, başkalarından aldıklarının tek sözcüğünü bile değiştirmezler çoğu kez. Ama tüm bunlara rağmen yine yüksek perdeden saldırıya devam ederler.

Onlar hep sağ dediklerinin teorisini alıp pratiğe geçirirler. Sağcılar ise onların bu durumunu kullanmakta pek maharetlidir. Bıyık altından gülerek ve de onları okşayarak Marksist-Leninist'lere karşı arenaya sürerler.

GERÇEKLERİN KARARTILMASINA İZİN VERMEYECEĞİZ

Yeni Demokrasi sayfalarında yer alan seviyesiz, basit ve tamamen savunma güdüsüyle kaleme alınmış yazıya yanıt vermeyi gerekli görüyoruz. Zira adeta bir "küfürname" niteliğinde olan bu yazı ile sadece kendi günahlarından arınma amacı güdülmüyor, aynı zamanda zindanlardaki mücadelenin manifestosu olan bir direniş karalanmaya çalışılıyor. Bu yüzden subjektivizmin, basitliğin, bireyciliğin batağı cezaevi koşullarında, öngöründen yoksun, politikasız, "sol" görünmesine karşın, hiçbir zaman sağdan kopmamış, üstelik, klasik sağcılarca hep kullanılan (ama öncü olduğunu zanneden) bir siyasi grubun yalan, demagoji, tahrifat ve basitliklerini, sergilemek zorundayız. Aslında bunları zindan koşullarında defalarca sabırla tartıştık. Sonuç bir sıfır oldu diyebiliriz. Böyle olduğu halde, aynı şeyleri tekrar tekrar tartışmak da hoş bir şey değil. Ama gerçekleri Türkiye halkının bilmesi gerekiyor.

Her nedense cezaevinde olan bitenlerin halk yığınlarının bilinmesi dostlarımızın hoşuna gitmiyor. Hele şu ünlü Tek Tip Elbiseyi (TTE) neden ve nasıl giydiklerini anlatmak hiç hoşlarına gitmezken, TTE giymedikleri süreci her fırsatta anlatıyorlar. Gerçekler karşısında kendisinden geerek direnişçilere çamur atmaya kalkanlara, devrimci üsluplarını bile unutanlara hemen bildirelim ki, bir Gine atasözünde olduğu gibi... "Güneşe tükürmeye kalkanlar kendi yüzlerini kirletirler."

TTE GERÇEĞİNİ TÜRKİYE VE DÜNYA KAMUOYU ANLADI AMA STATÜKOCULAR HALA DİRENİYOR

"...Tek tip elbise uygulamasına karşı mücadele sorununu ele alalım. Egemen güçlerin yaratmak istediği tek tip ses, toplumu robotlaştırma, her yaptırıma rıza göstermeye hazır insanlar haline getirme çabalarının bir parçası olan *tek tip elbise uygulamasına karşı çıkış önemli bir sorundu. Bu çıkış, düzenin devrimci, ilerici, sosyalistleri teslim alma, inançlarından vazgeçirme, boyun eğdirmeye uygulamalarının reddi devrimci davranın kararlılıkla savunulacağına ilanıydı...*" (abç) Yukarıdaki sözler, proleter devrimcilerin bir bildirisinden veya herhangi bir yayınından aktarma değil. Ama bu alıntıda ifade edilen gerçek, yıllardır vurgulanıyor. Tek tip elbisenin neden giyilmemesi gerektiği, giyenlerin sorumsuzlukları anlatılırken, hep bu gerçek dile getirildi. Aktarılan sözler bize değil, Yeni Demokrasi'nin yazarı Nihat Cihan'a ait. Yazarın "genel af yazısından alındı bu sözler..."

Nihat Cihan'a bu gerçeği yalın haliyle koyduğu için teşekkür ediyoruz. Ama anlamakta güçlük çektiğimiz bir nokta var. Aynı derginin sayfalarında "Ölüm Orucu Sırasında Cezaevinde Bulunan Bir Devrimci" imzasıyla yazılan yazıda bu görüşlere tamamen ters bir anlayışın savunulduğu görülüyor. Bu farklı değerlendirme neden?

"Tek tip elbise hakim sınıfların asıl saldırısı değil, asıl saldırının ardında gizlendiği "güzel" bir perdeydi. Kamuoyunda rehabilitasyon politikası, yani bilfiil işkence, baskı, savunma hakkının engellenmesi vb. rahatlıkla teşhir edilebiliyordu. Ama bunlar açıktan açığa yapıldığında, hakim sınıflar başarısız oldu. Oysa tek tip elbise perdesinin altında gizlenince çok güzel kamufle edildi. (...) Asıl sorun açıktır ki elbise değil,

elbisenin ardında gizlenen saldırıydı. Ama görünüşte sorun tek tip elbise üzerinde odak/aşıyordu."(Yeni Demokrasi, sayfa 19, Açık Mektup-abç)

Yeni Demokrasi yazarı Nihat Cihan; **"Tek tip elbise uygulamasına karşı çıkış(..) 'devrimci, ilerici, sosyalistleri teslim alma, inançlarından vazgeçirtme', 'boyun eğdirme' uygulamalarının reddi, devrimci davanın kararlılıkla savunulacağını ilanıydı"** derken genelde devrimci samimiyetin teslim etmesi gereken bir gerçeği vurguluyordu. Ama Açık Mektup yazarı., tek tip elbiseyi "önemsiz, görünürdeki bir saldırı" vb. olarak göstermeye çalışarak, tek tip elbise giyenleri haklı göstermeye çalışıyor.

Bu açık mektubun sahibi Marksist-Leninistlerin yıllardır anlattıklarından hala bir şey anlamamışsa, Cihan'ın yazdıklarını bir okusun ve tek tip elbise konusundaki tavırlarını yeniden düşünsün. Belki bazı şeyleri kavramasına yardımcı olur.

Kuşkusuz tek başına tek tip elbise giymeyle "teslim olma" gerçekleşmezdi, ama 1984'ün cezaevinin somut koşullarında tek tip elbise giyme, "teslim alma"ya giden yolun açılmasıydı. Oligarşinin sözcüleri tek tip elbise giydirmekle kalmıyor, ön ilikleme, slogan atmama, tek tip elbise giymeyenlere operasyon yapılırken sessiz kalma, anma ve protestolar yapmama vb. şeyleri de istiyordu. Genelde oligarşi tek tip insan yaratmanın önemli bir adımını tek tip elbise giydirerek atmak istiyordu. Tek tip elbise giyildikten sonra ardı sıra diğer dayatmalar gelecekti. Nasıl olsa ziyaret, avukat, havalandırma yasakları, mahkemeye çıkarmama, onur kırıcı arama, soğukta don-atlet bekletme ve işkenceyle belli bir süre sonra tek tip elbiseyi kabul ettirebiliyordu. Bundan sonraki yaptırımlarda da aynı "ceza"ları uygulayarak sonuç almaları hiç de zor değildi.

Nitekim mahkemelere giderken, tek tip elbise giydikleri halde önlerini iliklemedikleri için duruşmalara çıkartılmayanlardan, elbise giymenin en keskin savunucularından bir grup, "mahkemelerin bir kürsü olduğunu" keşfederek ön ilikleme kabul etme yoluna gitmiştir. Onları başkalarının takip edeceği herkesçe biliniyordu.

Oligarşinin Metris'teki ünlü sözcüsünün dediği gibi "Tek tip elbise giymeniz için bir yıl bekledik. Diğerleri için de bekleriz..." sözleri hiç yabana atılır değildi ve gerçekleşiyordu.

Bu anlamda tek tip elbise giyme doğrudan "teslim alma" değildi, ama "tek tip elbise önemsiz, ön ilikleme önemsiz vb. vb" şeklinde gelişen anlayışın "teslim alma" anlayışına varabileceğini hep belirttik. Nitekim bugün gerek Mamak, gerekse Diyarbakır cezaevlerinden çıkanlar "bir yaptırıma uyunca ardı sıra bir yenisinin geldiğini ve giderek teslimiyetin sağlandığını" açıkça anlatıyorlar. Bunun için "tek tip elbiseyi giydim, önemsiz, önemli olan diğer yaptırımlara direnmektir"¹ anlayışı eğer saflık değilse, hem 12 Eylül felsefesinin, hem de devrimci direnişin ne olduğunu anlayamamaktır.

Deniliyor ki; saldırılar "Açıktan açığa yapıldığında hakim sınıflar başarısız oldu. Oysa tek tip elbise perdesinin altına gizlenince çok güzel kamufle edildi...".

Dostlarımız buradan hareketle sözüm ona tek tip elbise giyerek "bakın tek tip elbise giydik, sorun bu değil, yine işkence yapıyorsunuz" diyeceklerdi.

Bu anlayış, oligarşinin teslim alma politikasından ve direnme gerçeğinden hiçbir şey anlamamak olduğu gibi, diyalektik düşünce tarzının yoksunluğunu da gösteriyor. Basit ve şematik bir kafa yapısı sergileniyor. Önce şu bilinmelidir; oligarşinin teslim alma politikası hiçbir zaman bir tek yaptırım ve uygulamayla sınırlı olmadığı gibi, bir tek biçim altında da uygulanamaz. O, gün gelir, tek sıra yürü, sırtını dön, saçlarını üç numara kes, gınaşırı sakal tıraşı ol, komutanım de, İstiklal Marşı söyle der. Gün gelir, zorunlu spor yapmaktan, ahlak dersinden, Kemalist eğitimden söz eder. Gün gelir, askersiniz der, tek tip elbise giyeceksin der. Tüm bunlar tek tek teslim almayı gerçekleştirmez. Birçoğu bir araya gelince siyasi kimliğin doğrudan yadsınması durumuna ortaya çıkar. Bu anlamda önemli olan oligarşinin dayatma ve yaptırımlarının nasıl değerlendirildiği ve onlara karşı nasıl mücadele edileceğidir.

"Ne olacak altı-üstü şibise değil mi giyelim", "ön ilikleyip mahkemeye çıkalım", "yaptırımlara uyup laçkalaştırılalım", "önemli olan sağlıklı dışarı çıkmaktır" vb. türünden bir düşünce tarzı teslimiyete kılıf hazırlama mantığıdır. Ve biz ısrarla bu mantıkla mücadele ettik. Bu anlayışta olanlar teslimiyet noktasına varamamışsa, bu proleter devrimcilerin ve bir kısım devrimci güçlerin direnişleriyle, devrimci anlayışlarının egemen olmasıyla gerçekleşmiştir.

Devrimci düşünce tarzı oligarşinin bütün dayatma ve yaptırımlarını reddetmek, cezaevlerini sınıflar mücadelesinin bir alanı olarak görerek her koşulda uygun mücadele biçimleri geliştirmek, uygulamak, her yaptırımın ardından bir yenisinin geleceğini bilerek, tüm yaptırımları reddedip siyasi kimliği korumak olmalıydı.

Tek tip elbise giyenler "meşru zeminde olmak gerek" diyerek, devrimcilerin meşru zeminini, burjuvazinin demagojilerini kıstas kabul ederek belirlemeye başladılar. Onlara göre tek tip elbise konusunda burjuvazi "güvenlik" vb. demagojileri yaptığından meşru zemindeydi, baskıyı ve işkenceyi bu meşru zeminde sürdürerek gizliyordu. Onun için tek tip elbise giyilmeliydi. Oysa burjuvazi için meşru zemin tükenmezdi. Örneğin her TC vatandaşı İstiklal Marşı söylerdi. Askeri cezaevlerinde bulunan herkes 13/1. maddesine göre asker olduğundan er statüsüne tabiydi. vb.. vb.. Bunlar çoğaltılabilir... Burjuvazi bu tip demagoji malzemesi yaratabilirdi. Statükocu oportünist mantığa göre tüm bunlara uymak gerekirdi. Çünkü yasa ve yönetmelikler uymayı emrediyordu. Tabii bu "uymak" fikri bazen başlangıçta yapılan "mavi kefen" vb. gibi keskin çıkışlardan sonra, direniş dinamiği tükendikçe şekillenmeye başlıyordu. Devrimciler ise "Biz sizin yasa ve tüzüklerinize uymayız. Çünkü biz onları değiştirmek için yola çıktık, biz devrimciyiz." diyorlardı.

İşte tek tip elbiseye karşı direnme, bu devrimci düşünce ile ele alındığında anlaşılabilir.

Kısaca oligarşi her yaptırımda yeni bir mevziyi ele geçirmek ister. Devrimciler de bulunduğu mevziyi korumaya, uygun zamanda ise düşmanın elinde tuttuğu mevzileri ele geçirmeye çalışır. Kuşkusuz bu bir savaştır; savaşta ileri geri manevralar hep olacaktır, ama bu manevraların ne kazandıracığı çok iyi hesaplanmak zorundadır. İşin içine bireysel kaygılar, küçük hesaplar girince geri çekilmenin nerede biteceği kestirilemez. Nitekim Mamak, bunun en somut örneğidir. Bugün tüm cezaevlerinde direnişler ardı ardına

yükselirken Mamak'ta ancak 4 kişi bir kıvılcım olabiliyor, gerisi parmağını oynatmak niyetinde bile değilse bunun nedenlerini iyi düşünölmelidir.

Cezaevi koşullarında "teslim alma" programı çok farklı biçimlere bürünebilir ve bu anlamda oligarşi yapay olarak çeşitli araçlar yaratabilir. Direniş için "meşru zemin" arayışı oligarşinin yasallığını kıstas alma anlamına gelir. Oysa "Tutsaklık koşullarında mücadele", siyasi kimlik ve onur mücadelesi olup, onun meşruluğu kurulu düzene karşı çıkışında, halk kitlelerinin yanında olmasındadır. Bu anlamda "Tek tip elbise önemli değil, onu giyip diğer saldırılara karşı direniriz" türünden yaklaşımlar samimi olmaktan uzaktır.

"MAVİ KEFEN" EDEBİYATINDAN

"BURJUVAZİ TEK TİP ELBİSE GİYDİRMEK İSTEMİYOR"

"Ölüm Orucu sırasında cezaevinde bulunan bir devrimci" arkadaşımız yıllarla seviyesiz sığ sözleri sıralamasına ve "..Bizler de direndik, Bizler de... bizler de... bizler de... Kibirli küçük burjuva aydını görmek istemese de bu gerçek objektif bir gerçektir. Biz bunu ispatlamak sevdasında değiliz." demesine karşılık, yazısının her satırında kendilerinin de direndiğini, en **has** direnişçi olduklarını ispatlama gayretinden kendini alamıyor.

Bu arkadaşların olaylara bakışları ve değerlendirmeleri mekanik ve şematiktir. Öyle ki, onlar için hemen her olayda bir sağ bir sol sapma vardır. Ve kendileri hep ortadadır. Ne yapar yapar mutlaka bir sağ bir sol sapma bulurlar. Oysa cezaevlerinde süren mücadelede tüm "keskin" söylemlerine karşın hep sağda olmuşlardır. (*) Hatta çoğu kez sağcılığıyla ünlü olan iki siyasetin kendisini savunamayacak duruma düştüğü koşullarda, bu arkadaşlar kahramanlar gibi öne atılmış, kraldan daha kralcı bir tarzda sağcılığın kompedanlığına soyunmuşlardır.

Tek tip elbise giymelerinden sonra esas olarak iki sağcı grubu hedefleyen proleter devrimcilerin eleştirileri karşısında (çünkü tek tip elbise giymenin teorisini bunlar yapmıştı) eleştiri sahipleri susarken, bu arkadaşlar ön plana fırlamış ve onlarca sayfa saçmalıklarla sağcılığı savunmuşlardır. Yaptıklarının anlamını daha sonra kendileri de kavramış olacaklar ki "Biz kimse-nin avukatı değiliz" demek ihtiyacını duymuşlardı.

Böyle davranmalarının nedeni açıktı. Çünkü onlar sağcılığın bayrağını taşıyorlardı. Ve onlara gelen her türlü saldırıyı kendilerine gelmiş kabul ediyorlardı. Gerçek de buydu ama Marksist-Leninist'ler onları genel çizgileri gereği devrimci direnişçi kampta görüyor ve gerçeği kavramaları için esnek davranıyor, sağ uçtakilerin gerçek yüzlerini sergiliyordu. Ne yazık ki, onların sağcılığa karşı mücadele ve devrimci direnişçi kampta yer alma gibi bir sorunları yoktur. Sağcılığı korumak ve onlara angaje olmaktan büyük bir haz duyuyor olmalıydılar. Bu durumun nedenleri çeşitli açılardan incelenebilir. Ama detaylı bir konu olduğundan üzerinde durmaya gerek yok. Onlar esas olarak sağcılıkla devrimci çizgi arasında bocalayan, eklektik bir düşünce tarzına sahip olmuşlardı. Bu eklektizm sıklıkla birleşince, şematik bir düşünce tarzı kaçınılmaz olmuştur. Buna çeşitli sübjektif niyetler de eklenince tutarlı bir politika ortadan kalkmış, kendilerini de yadsıyan sağ çizgi uç vermiştir. İşte bu çizgi eleştiri karşısında nesnel durumu kabullenmeyerek rahatlıkla sal-

dırgan olabiliyordu. Yine bu nedenlerle bu tür grupların tarihi, özeleştiriler, hi-zipler, sağcılığı tasfiye ama sağcılıktan bir türlü kurtulamama tarihi olmaktan kurtulamıyor.

Eklektizm, politikasızlık, yalpalama, tereddüt, soldan sağa, sağdan sola savrulmayı da beraberinde getiriyor.

Bu dostlarımız 1984'ün başında tek tip elbise zorla dayatıldığında en keskin karşı çıkanların başında geliyorlardı. Tek tip elbiseye "MAVİ KEFEN" diye rek en keskin tavrı koyan onlardı. Marksist-Leninistler için sevindirici bir gelişmeydi bu. Çünkü tek tip elbise direnişinde yer alacaklarını düşünmüşlerdi. Diyarbakır ve Mamak direnişlerinin başlaması, Diyarbakır'ın şehitler vermesi üzerine getirilen direniş önerilerine karşı kayıtsızlıkları, karşı çıkışları yıllardır tekerleme halinde söyledikleri "objektif şartlar var, sübjektif şartlar yok" sözle-rini tekrarlamaları, "Diyarbakır yenildi, Mamak da yenilecek, bu koşullarda sü-resiz açlık grevi (SAG) olmaz" tespitleriyle birlikte değişen bir şeyler olduğu ortaya çıktı. Bir süre sonra ise sağ uçtaki bir-iki grubun "tek tip elbise giymek-ten başka yol yok, tek tip elbise giymemek maceracılıktır", "burjuvazi tek tip elbise giydirmek istemiyor" vb. ünlü tespitlerini kabul ederek hem de tıpkı "mavi kefen"de sahip oldukları keskinliklerini bu kez de tek tip elbise giymek için koruyor ve sağ uçtakilerin ürettiği "sollar edebiyatına sarılarak proleter devrimcilere saldırıyorlardı. Artık gözlerini tek tip elbise giymekten başka bir şey görmüyordu. Önlerindeki tek engel, tek tip elbise giymek istemeyenlerdi. Tüm devrim deneylerinin geri çekilme taktikleri Marksist ustaların klasiklerin-den aranıp bulunuyor ve büyük maharetle adaptasyonlar yapılarak tek tip el-bise giymenin gerekleri yaratılmaya çalışılıyordu. Öyle ya, Marksist-Leninist-ler(!) kendi pratik ve teorilerini mutlaka ünlü ustaların sözleri ve pratikleriyle kanıtlamalıydılar; aksi halde Marksist-Leninistliklerine halel gelirdi.

Ve buldular.

Lenin emperyalistlere büyük tavizler vererek dünyanın ilk sosyalist ana-vatanını kurmak için Brest-Litovsk anlaşmasını imzalamıştı.

Lenin NEP politikasıyla sosyalizmi inşa etmek için geçici olarak kapitalist uygulamalara başvurmuştu.

Stalin politik bir taktik olarak Hitler Almanya'sıyla saldırmazlık anlaşması imzalamıştı.

İşte her şey bu kadar açıkken(!) bizim statükocularımız neden tek tip el-bise giymesindi. Sağ uçtakiler teoriyi inşa ettiler... Brest-Litovsk ve NEP ör-nekleriyle "geri çekilme taktiği" teorileştirildi. Artık devrimci bir sempatizan-dan sıradan bir tutukluya kadar herkes NEP ve Brest-Litovsk'u ayrıntısıyla biliyordu.

Tüm huzursuzlukları ve sıkıntıları yok olmuştu. Ne de olsa tek tip elbise giyme durumunda has Marksist-Leninistliklerini koruyacaklardı. Tek hedef geri çekilme taktiğiydi! Ama nasıl geri çekileceklerdi? Oligarşi "tek tip elbise giyin, haklarınızı alın" diyordu. Diyordu ama arada sırada "tek tip elbiseyi adam gibi giyeceksiniz" diye ekliyordu. Yani yeni dayatmalar ileri sürüyordu.

Teorisyenler(!) geri çekilme taktiğinin çok zor bir karar olduğunu yazarak bunun için örgütlenmekten söz ettiler.

Ve "platform" diye bir şey kurdular. Amaç tek tip elbise giymekti.

"Platform" kendisini tek tip elbise giymeye öylesine angaje etmişti ki, elbise giyme karşılığında idareyle pazarlık etmeyi bile gündemine almıyor, pazarlıksız tek tip elbise giymeyi öngörüyordu.

Çağrılar yayınlanıyordu.

"Devrimciler, siyasetler, gruplar, tek tek kişiler, tek tip elbise giymekten başka bir yol yok. Bugünkü durumda görev tek tip elbise giymektir. Giymemek maceracılıktır. Şimdi giyelim güç toplayalım, ileride saldırır ve daha çok hak alırız.." vb. sözler yüksek perdeden tekrarlanıyordu. Öyle ya, Lenin de NEP ve Brest-Litovsk'un ürünlerini toplamamış mıydı? Değişen hiçbir şey yoktu ve SSCB, Türkiye'nin Metris ve Sağmalcılar Cezaevi kadar küçülmüş, hatta koşuşlara girmişti.

Tek tip elbise giymek istemeyenler adeta lanetlendi. Birileri kalkıp nasıl oyun bozanlık ederdii, nasıl tektip elbise giymezi, nasıl bunlar için şehitler verirdi. Tüm bunlar onların Marksist-Leninist ilkelerine leke sürmez miydi? Bir tarafta tek tip elbise giymeyenler ve hak yoksunluğuyla baskı altında yaşayanlar, diğer tarafta "mavi kefen'lerini sırtlarına geçirip yakınlarını görenler olacaktı.

İşte bu küçük burjuva gururuna çok düşkün ve kendini doğrudan hedeflemese de her şeyde öne atılan bu dostlarımız tek tip elbiseye mavi kefen dediklerini çok kısa zaman içinde unutarak tek tip elbise giymeyenleri "maceracı" ilan edeceklerdi.

Ama dostlarımız nedense bunları anlatmamayı tercih ediyor... Anlatmak zorunlu hale geldiği noktada ya es geçiyor, ya da belirsizlikler bırakmayı yeğliyor.

Evet arkadaşlar, mahalle kabadayısı ağzıyla başkalarını dürüst olmamakla suçlayacağınız, başkalarına ihtilalcilik dersleri(!) vermeye kalkışacağınızda önce kendinizin nerede olduğuna karar verin... Örneğin, Marksist-Leninistler "PKK'nın son çırpınışları" gibi Hürriyet gazetesine yakışan manşetler atmaz, ucuz ve basit bir biçimde yurtsever ve ulusal güçleri karşı-devrimci ilan etmezler. Siz 7 yıl boyunca cezaevleri mücadelesinde -istisnalar hariç- sağ uçtakilerle birlikte oldunuz ve kendinize özgün bir programınız hiç olmadı. Taktikleri sağ uçtakiler çizdi, siz onların baş savunuculuğunu yaptınız.

Marksist-Leninistler bu tavrınıza karşın genel çizginizi gözönüne alarak siz ve sizin gibi gruplarla ittifak yapabilmek, sizleri doğru çizgiye çekebilmek için basitliklerinize, kaprislerinize karşı hep hoşgörölü davrandılar. Ama siz -köylölükten gelen alışkanlıklarınızdan olsa gerek- bunları zaaf olarak kabul etmiş olacaksınız ki, hep yüksek perdeden konuşmaya devam ettiniz. Ve halen "devrimci çoğunluk" diyerek statükocu kesimdeki yerinizi korumaya çalışıyorsunuz.

AÇIK MEKTUP YAZARININ SÖYLEDİKLERİ ÇARPITMA VE TAHRİFATTAN İBARETTİR

Dostlarımız diyor ki, *"Onlar tek çözüm yolu olan kitlesel açlık direnişi için var güçleriyle uğraşmak yerine, eski 'Ben yaptım oldu' tavırlarına gene devam ettiler, kendi grup çıkarları için '83 Ağustos direnişinde parçalanan birliği, bir kez daha parçaladılar ve böylelikle bu çözüm yolunu da tıkmış oldular."*(agy)

Açık mektubun yazarı doğru söylemiyor. Kendi günahlarını örtbas etmek için başkalarını suçlamaya devam ediyor. "Tek çözüm yolu olan açlık direnişi için var güçleriyle uğraşmak"tan söz ediyor. Oysa bunun için proleter devrimcilerin aylarca uğraştığını ve özellikle de kendilerine özel mektuplar gönderdiklerini, o günkü durumu, direniş güçlerinin potansiyelini, tek tip elbise politikalarını, yapılması gerekeni anlattıklarını unutmuş olamazlar. Ne yazık ki bu çok "sabırlı" dostlarımız yerlerinden kıpırdamadılar. Aylarca cevap bile vermediler. Diyarbakır Cezaevi'nin şehitler vererek bir direnişi gerçekleştirmesi, bunun kamuoyunda yankılanışı, ardı sıra Mamak'ın direnişe geçmesi cezaevlerindeki potansiyeli de ortaya çıkardı. Bu momenti devrimciler kaçıramazdı. Diyarbakır ve Mamak'la birlikte İstanbul'da başlayacak direnişin Türkiye cezaevlerine yayılması ve tek tip elbise ve siyasi talepler için direniş bayrağının kaldırılması vazgeçilmez bir görevdi.

Metris burçları zaten sallanmaya başlamıştı. Oligarşinin zindancılarının deyimiyle "direnişçiler uçurumun kenarına gelmişti"... Devrimci-yurtsever tutuklular statükocu grupların anti-direnişçi çizgileri sonucu durağanlığa itilmiş, geleceği karanlık görüyor ve çözümsüzlük içerisinde her gün oligarşinin yeni bir atağıyla karşılaşılıyordu. Bunun karşısında devrimciler, hiçbir taktik üretmeyerek her gün bir adım daha geri gidiyordu. Bağımsızlaşma artıyordu... Statükocular mesih bekler gibi bekliyordu.

İşte bu koşullarda Marksist-Leninistler süresiz açlık grevi önerisi yaptılar. Ama "var güçleriyle kitlesel açlık direnişi" için çalışılmasından söz edenler büyük bir samimiyetsizlik örneği sergileyerek, "objektif şartlar var, sübjektif şartlar yok" tekerlemesine başvurdular. Bununla da kalmayıp hiçbir bilgileri olmadığı halde Diyarbakır direnişinin yenildiğini, (oysa bu direniş zafer kazanmıştı, şimdi kendileri de başarılı olduğunu söylüyor) Mamak direnişinin de yenileceğini, bu koşullarda İstanbul'da başlayacak bir direnişin de yenileceği vaazlarını vermeye başladılar.

Marksist-Leninistleri direnişten vazgeçirmek için ellerinden geleni yaptılar. Diyarbakır-Mamak direnişleri yankılanırken, Metris'teki tehlike ortadayken ve tek tip elbise en güncel sorun durumundayken süresiz açlık grevinin sübjektif koşullarını oluşturmak için bıyık, sakal, kelepçe için direniş yapalım önerisinde bulunabiliyorlardı. Doğal olarak ciddiye alınmadılar.

Tüm bu gerçekler yaşanırken, bugün kalkıp kitlesel açlık direnişi için çalışmadılar demek namuslu bir tavır olmasa gerek. Arkadaşlar, "yıllar geçti unutuldu" diye düşünüyorlarsa yanılıyorlar, gün gelir kimin nerede, ne zaman, ne dediği gün ışığına çıkar.

Deniyor ki, *"kendi çıkarları için '83 Ağustos direnişinde parçalanan birliği bir kez daha parçaladılar."* (agy)

Arkadaşlar gerçeklerin kitlelerce bilinmesinden hiç hoşnut olmamışlar ki dizginsiz bir çarpıtma ve tahrifat yolunu seçiyorlar, istedikleri anda olmayan şeyi üreterek yazıyorlar. (Arkadaşlar gibi "palavra" demeyi devrimci bir üslup görmüyoruz) Burada Temmuz-Ağustos 1983 direnişinin ne olduğundan söz etmek gerekiyor.

Bu direniş Sağmalcılar Askeri Cezaevi'nin alelacele açılması ve tek tip elbisenin dayatılmasıyla tek tip elbiseye karşı gösterilen ilk kitlesel direniştir.

Türkiye zindanlarının en görkemli direnişlerinden biri olan bu direniş, Marksist-Leninistlerle birlikte bir siyasal grup tarafından önerildi. Arkadaşların da içinde bulunduğu tüm siyasi gruplar yapılan öneriyi kabul etti. Bir kısım karşı çıkanlar vardıysa da bunlar da esasta karşı değil, birkaç gün sonrasını beklemek gibi bir düşünceye sahipti.

Sağmalcılar'a gelen ilk grup tek tip elbise giymeyecek ve işkence varsa hemen, eğer yoksa sevklerin gelip yoğunluğun artması için bir hafta bekleyerek süresiz açlık grevine başlayacaktı.

Ama gelişme böyle olmadı. Bir siyasetin mahkemesinden dönen arkadaşlar Sağmalcılar'a sevk edilenlerin sevk arabasında bir not bıraktıklarını, bu notta "Sağmalcılar'da sürekli sloganların atıldığı, kendilerinin de sekiz saat arabada beklediklerini, işkence olduğu vb." yazılı olduğu haberini getirdiler. Sinirli ve de unutkan dostlarımızın dediği gibi, haberi biz değil dostlarımız teorisyenlik yapanlar getirmişti. Bunu herkes biliyor. Ki, bu haber üzerine de hemen harekete geçilmedi, yine dostlarımızla daha sonra aynı platformda yer alan başka siyasetten bir arkadaşın ailesi kanalıyla haber sözlü olarak doğrulandı. Bunun üzerine, daha önce kararlaştırıldığı gibi, (işkence varsa hemen açlık grevine başlanacak kararı gereği Sağmalcılar'ın başladığı kabul edilerek) tüm İstanbul cezaevlerinde direniş başladı...

Dostlarımız "bu haberin sorumluluğunu taşıyanlar hiçbir zaman samimi olarak hesabını vermediler" diyor. Gerçekten de vermediler. Ama bu samimiyeti Marksist-Leninistler değil, kendi kutsal ittifakları göstermediler.

Ayrıca arkadaşlar unutmuşa benziyorlar. Metris ve İstanbul'daki diğer cezaevleri sadece Sağmalcılar'ı desteklemek için açlık direnişine başlamadı. Önerilerine tek tip elbisenin kaldırılması programını koymuşlardı. Bunun için de sadece Sağmalcılar'ı desteklemek için sınırlı bir destek açlık grevi değil, hep beraber süresiz açlık grevi yaptılar. Ne yazık ki, dostlarımızın "Ağustos direnişinde parçalanmış birlik" dedikleri şey, Metris'te kendilerinin de içinde olduğu bir blok tarafından başarılıydı. Hem de direnişin zaferi yakalanmasının gün meselesi olduğu bir anda. O günlerde BBC'nin yaptığı yorumla aktarırsak, "Nihayet generaller tutukluları bölmüş ve direniş hedefine ulaşmadan bitmişti."

Gerçekten bu direnişi kim kırmıştı, kim birliği parçalamıştı? 2000 tutsağın 27 gün sürdürdüğü ve zafere çok yaklaşmışken direnişi kırma başarısını(!) kim göstermişti?

Dostlarımız hatırlıyor mu acaba; direnişin Metris'te kırıldığı haberi Sultanahmet Cezaevi'ne gelince, on bir siyasi grubu eylem kırıcı ilan ederek ilişkilerini donduranlar kimdi? Metris'te direnişin kırılmasında kendi arkadaşlarının da başı çekenler arasında olduğunu öğrenince, sus-pus olanlar kimdi? Kimdi gerçekten hatırlıyor musunuz? Biraz düşünün mutlaka hatırlayacaksınız.

Tüm bunlar ortadayken, Marksist-Leninistler direnişin devam etmesi için tüm güçleriyle çalışırken, siz ise eylemi sağ uçtakilerle birlikte kırarken, eylem kırıcıları değil de, Marksist-Leninistler birliği parçalamış oluyor, bu nasıl iş? Bu nasıl mantık, bu nasıl ahlak? Ayıp oluyor arkadaşlar, henüz olayları yaşayanlar sağ... Kimi kandırmaya çalışıyorsunuz?

Evet arkadaşlar, İstanbul cezaevlerindeki tüm açlık direnişlerini Marksist-Leninistler önerdi. Marksist-Leninistler örgütledi. Yenilgiye de zafere de sahip çıkıyorlar. İstanbul cezaevlerinde her türlü yaptırıma karşı çıktılar, fiziki direnişlerin en güçlülerini örgütlediler. Bu fiziki direnişlerin çoğunda onlar cop ve postal darbelerine karşı direnirken, siz ise ancak izleyicisi olabildiniz.

UNUTKANLAR HERKESİ UNUTKAN, UYANIKLAR HERKESİ APTAL SANIYOR

Devrimci insan sorumlu insandır, söylediği sözün anlamını defalarca düşünerek söylemelidir. Hele söylenen şey yazılı olursa çok daha itinalı olmak zorundadır. Bu arkadaşlarda bu sorumluluğun en ufak kırıntısını görmüyorum.

"Biz üç gün önce başlayalım da diğerleri gelir peşimizden. Bütün direnişlerde bu arkadaşların böyle bir anlayışla hareket ettiklerine yüzlerce devrimci şahittir.

Metris'in açılışında böyle olmadı mı? Daha sonraki böyle değil miydi?"

İnsan bir kez yolunu şaşırmaya ve de sorumsuz olmayagörsün, küçük dünyalarında her gün ihtilaller bile yapar, sağı-solu karalamakta sakınca görmez, yazdıkları şeylerin doğru olup olmadığını araştırma gereği duymaz... Onun için önemli olan ilkel bir güdüyle kendini savunmak ve günahlarını gizlemektir.

Sormak zorundayız. Acaba "3 gün önce başlayalım da diğerleri gelir peşimizden." anlayışı hangi direnişte olmuştur? "Metris'in açılışındaki direniş" örneği veriliyor. Arkadaşların bellekleri konusunda derin kaygılara kapılmamak olanaksız. Metris'in açılışındaki süresiz açlık grevinin nasıl ve kimler tarafından başlatıldığını unutmaları, kendileri için büyük bir kayıptır.

Hatırlatmakta yarar var, Metris'in açılma haberi gelince Metris dışındaki bir cezaevinde Marksist-Leninistlerin önerisiyle kendilerinin de içinde bulunduğu dört siyasi grup, Metris'in "Mamaklaştırılmak" isteneceği tespitini yaparak, sevk edilen ilk grubun tüm dayatma ve yaptırımlara karşı çıkma, süresiz açlık direnişi ve fiili direnişle sert bir tepki göstermesi kararını aldılar. Kısa bir süre sonra ise Marksist-Leninistler ve bu arkadaşların dışında diğer iki grupta yer alan arkadaşlardan 40-50 kişilik bir grup sevk edildi ve bu arkadaşlar süresiz açlık grevini başlattı. Daha sonra sevk edilenler de direnişe katıldılar. Marksist-Leninistler sonra sevk edilenlerin içindeydi. Yani Marksist-Leninistlerin Metris'in açılışındaki direnişi başlatmaları fiilen imkansızdı. Kuşkusuz öyle bir şey olsaydı, şeref duyarak savunulurdu. Direnişin bitirilişine gelince, -farklılıklar olsa da- siyasetlerin ortak kararıyla oldu.

Gerçek budur ve bu gerçeği o sırada Metris'te bulunan kendi arkadaşları da çok iyi hatırlar ama kimbilir belki bu çok "bilen" yazarlar onlara da inanmak istememişlerdir.

Metris'te gerçekleşen ikinci kitlesel açlık grevine gelince; (17 gün süren Eylül-Ekim 1981 açlık grevi) bu direniş ilk açlık greviden bir süre sonra saç operasyonları ile yaptırımların yeniden dayatılması sonucu gündeme geldi. Marksist-Leninistler süresiz açlık grevi önerisinde bulundular. Oysa arkadaşlarınız "Zaten 10 gün sonra ölüm orucuna başlayacağız" diyordu. Kısa süre

sonra bundan da vazgeçtiniz. Birçok siyasi grup da süresiz açlık grevini kabul etmemişti. Marksist-Leninistler açısından ise Metris yine bir dönemeçte idi ve tavır alınmalıydı. Marksist-Leninistlerle birlikte 3 siyaset daha süresiz açlık grevine başladılar. Siz de dahil diğerleri katılmadı. Kimse de katılmanız için yalvarmadı. Ama siz ve diğerleri 4 gün sonra keskin bir programla (şekerli su alınmayacak, direniş talepleri çözülmeden bırakılmayacak vb.) gelip "biz de direnişe katılacağız" dediniz. Kabul edildi. Sonunda ise direniş hedefine varmadan onu başlatanları hiçe sayarak direnişi kırdınız. Önce direnişin o şekilde bitirilmesini savundunuz, birkaç gün sonra ise ikinci bir değerlendirme ile direnişe önderlik edemediğinizi, zamanında başlatamadığınız için hatalı olduğunuzu, keza direnişin hakları alamadan bitirilmesinin de yanlış olduğunu açıkladınız. Yani Marksist-Leninistlerin eleştirilerine hak verdiniz.

Gerçekler buyken şimdi gerçekleri neden tersyüz ediyorsunuz? Bundan ne kazanacağınızı umuyorsunuz?

Bu direnişler yaşanırken, temsilciliğinizi üstlenen insanların bugün saflarınızda olmamaları veya aktif devrimci faaliyet içinde bulunmamaları sorumluluğunuzu ortadan kaldırmaz.

UZUN SÜRELİ SABIRLI DİRENİŞ, TEK TİP ELBİSE DİRENİŞİ...

"...Açlık direnişinde kitleselliğin sağlanamadığı yerde, fiili direnişe devam etmek ve süreci kitlesel direnişin şartlarını oluşturma yönünde değiştirmeye çalışmak tek çıkar yoldu. Bunun için sabırlı olmak ve bazı kayıpları göze almak gerekiyordu(...) Ama küçük burjuva aceleciliğiniz bu doğru taktiğin hayata uygulanmasına engeldi..."(agy) (abç) .

12 Eylül, yenilgi ya da yarı yenilgiyi insanları içeri tıkmakla veya katliamlarla fiziki tasfiye ederek sağlamadı. O esas olarak beyinleri değiştirerek, devrimci düşünce yetisini öldürerek veya dumura uğratarak ve giderek ahlaki bir çöküş yaratarak bu sonucu sağladı. Yukarıdaki sözler tam da bu değişimin ifadesidir. Bu arkadaşlar 12 Eylül atmosferinden öylesine etkilenmişlerdi ki; örneğin "Tek tip elbise kaldırılсын, sivil elbiseler verilsin" talebi için çeşitli direniş biçimleri önerilerine karşı 1987'de bile "burjuvazi prestij meselesi yapar, taviz vermez" diyebiliyorlardı.

Nitekim bu anlayışın sonucudur ki, proleter devrimciler tek tip elbise giymemek ve sivil elbise hakkını alabilmek için her türlü direniş biçimini hayata geçirirken, bu çok "sabırlı" dostlarımız "burjuvazi tek tip elbise giydirmek istemiyor", "kitleler tek tip elbise giymek istiyor", "tek tip elbise giymemek maceracılıktır" vb. diyerek eşi görülmemiş bir hafiflikte kitleleri sürü, halkı ve devrimcileri aptal yerine koyuyor, direnen devrimcileri terk ediyorlardı. Teori üstüne teori üretiyorlar, önce "mavi kefen" ismini taktıkları ve "giyen bizden olmaz" dedikleri halde sonra işi tek tip elbise giymenin en doğru Marksist-Leninist taktik olduğunu söylemeye kadar varıyorlardı.

Gerçek ise çok basitti ve arkadaşların oportünizmlelerini sergiliyordu.

Kısaca bu haklardan yıllarca yoksun yaşamak zor geliyordu, bu "sabırlı" direnişçi dostlarımıza... O "küçük burjuva, acelecî" dedikleri proleter devrimciler ise faşizmin önüne barikat kurmak için yaşamlarını ortaya koydular... Bunun her şeyi çözmediği noktada TTE giymeden fiili direnişe devam ede-

ceğiz diyerek, TTE direnişini tüm baskılara karşı yalnız olarak sürdürdüler.

Şimdi bu bol keseden konuşan ahlaki durumu zedelenmişler, hangi sabırlı fiili direnişten söz ediyorlar?

Soruyoruz.

Madem sabırlı fiili direnişi sürdürmek gerekiyordu da, neden siz sürdürmediniz? Neden güle oynaya tek tip elbiseleri giydiniz? Neden devrimci direniş cephesini terk ettiniz?

Olarşı, TTE'yi gönüllü giydiğinizi belirtmeniz için "tek tip elbise giymek istiyorum" diye dilekçe vermelisiniz dedi, hemen yerine getirdiniz. 'Tek tip elbise giymek için 'suçlu kartları' takacaksınız" dendi, birkaç saat içinde içinizdeki muhalefete rağmen çeşitli entrikalarla karar çıkartınız ve kart yüzünden **"geri çekilme taktiğini zaafa uğratmayız"** dediniz.

Proleter devrimciler ise size rağmen direnişlerini sürdürerek olarşı ile savaşımına bir an olsun ara vermediler. Onlar soğukta don-atlet, tüm hak yoksunluklarıyla yaşam savaşı verirken, siz ve sizin gibileri İstanbul cezaevlerindeki devrimci direniş tarihine kara leke sürdürdünüz. Ve bu karanlık tablo içinde tek tip elbise giymeyenler kızıl bir karanfil gibi yeşerdiler, büyüdüler, geliştiller, aileleriyle, aydın namusunu koruyan demokratlarıyla, dünyadaki demokrasi ve insan hakları savunucularının desteği ile direnişlerini sürdürek ve direniş odağına özgüçlerini koyarak, direnme sanatının destanını yazdılar.

Sizse umutsuzluğun, yılgınlığın, felaket tellallığının teorisini yaptınız. Bunu da ısrarla savunarak devrimci hareketin tarihine de leke sürdürdünüz, devrimci hareketi küçülttünüz, kirlettiniz, sübjektivizmi meşrulaştırdınız.

Bu arada bir parantez açıp başka fiili direnişlerdeki tavırlarınıza da değinmek gerekiyor.

1983 Ekim'indeki ahlak dışı aramalara karşı geliştirilen koğuş direnişlerini hatırlar mısınız?

İnsanlar koğuş çıkışlarında tek tek alındıkları merdiven altlarında ve kapalı bölme kapılarının ardındaki ücra köşelerde "soyun, burada kimse yok, biz de kimseye bir şey söylemeyiz" diyerek soyunmaya zorlanır, **kararsız unsurlar** anti-direnişçiliğe özendirilirken ve bunda küçümsenemez başarılar elde edilirken, sizler hala direnişi bu biçimiyle sürdürmekte ısrar ediyordunuz. Oysa bu noktada devrimci direniş çizgisini koğuşlara çekmek gerekiyordu. Proleter devrimciler ve 9 (dokuz) siyaset daha bunda anlaştılar, sizler katılmadınız.

Bir süre sonra ise başkalarına umut bağlayanlar ve sizin devrimcilere mal etmeye çalıştığınız "biz başlarız, geridekiler gelir" anlayışında olanlar, "çoğunluk katılmadı" gerekçesiyle direnişten çekilirken, bu direnişin gereğine gerçekten inananlar, kendi özgüçlerine güvenerek, iki siyasetle birlikte aylarca sürdürdükleri direnişle, bireysel direnişin yerine kolektif direnişi koyarak, olarşının tek tek zayıf düşürme olayını bozdular.

Cezaevi idaresi öyle bir hale geldi ki, bir insanın kimlik tespitini yapıp mahkemeye götürmek için saatlerce uğraşmak zorunda kaldı. Koğuşta kimliğini söylemeyen, dışarı çıkmayan proleter devrimcilerin yerine başkası alınıyor, falakaya çekiliyor ve kimliğini söylemesi için tekrar tekrar dövülüyor, sü-

rükleniyordu. Saatler süren falaka, dayak ve toplu operasyon sonucunda ancak mahkemeci bulunuyor götürülebiliyordu. Koğuş direnişlerine tek tip elbise sorunu gibi yeni bir sorun dayatılınca son verildi. Ya siz! Kimliğinizi söylüyor, dışarı çıkıyor ve koridorun ücra bir köşesinde birçoğunun ne yaptığı meçhul bir halde sözümona soyarak aramaya karşı direniyordunuz.

Evet arkadaşlar, hangisi gerçekte fiili direniş?

Bugün artık dört ay süren bu direnişin, oligarşi nezdinde yarattığı etkileri oligarşi yetkilileri de itiraf ediyor.

Keza 1982'de yaşanan mahkemeye çıkmama direnişleri de ayrı bir örnektir. Sırf mahkeme tavırları yüzünden mahkemelerden atılıp gruplar halinde götürülme kararı alındığında, ahlak dışı aramanın ilk adımı olarak kemer açma dayatmasına başlandığında, savunma materyallerinin mahkemeye götürülmesi engellendiğinde, proleter devrimciler protesto amacıyla mahkemeye çıkmama tavrı geliştirdi. Tam 15 duruşma, kaldıkları koğuşlara günde iki-üç kez operasyon yapıldı. Ama siz ve sizin gibiler yine katılmadınız.

Bu direnişlere 400-450 kişi her ferdiyle katıldı. Haftalarca cop ve postal darbesi altında zorla mahkemeye götürüldü, mahkemede de bu durumu protesto etmek için sorgu ve savunma vermediler, mahkemeyi işletmediler ve 12 Eylül sonrası 12 Eylülcülerin devrimcileri yargılama oyununu tersine çevirerek, mahkemelerde devrimci tavır destanları yarattılar. 12 Eylül'ün devrimcileri yargılamak üzere oluşturduğu kasvet, korku ve 12 Eylül disiplinine göre düzenlenmiş salonları 12 Eylülcülerin yargılandığı kürsülere çevirdiler.

Evet arkadaşlar, fiili direnişler böyle sürüyordu. Siz ve sizin gibiler yıllarca açlık grevlerinden ve siyasi talepler için mücadeleden kaçmak için, **"Cezaevleri merkez değildir, esas olan dışarıdır"** türünden yapay teoriler üretirken, yazınızı yayınlayan ve görüşlerini paylaştığınız dergi, **"Hiç abartmasız söyleyebilirim ki, devrimci fırtınanın merkezi cezaevleri ve kırdaki jakoben güçlerinin parıldayan direnişleri oldu. Görmek, işitmek isteyen birileri açısından keşfedilmesi hiç de zor olmayan"** tespitlerini yapıyor.

Nasıl da unuttunuz, cezaevleri mücadelesinin önemini anlatanlara inatla karşı çıktığınızı... Üstelik bunu size anlatmaya çalışanlar hiçbir zaman bu denli abartmamışlardı, cezaevleri mücadelesinin önemini...

Bugün ise kalkmış devrimci fırtınanın merkezlerinin cezaevleri ve kırlar olduğundan söz ediyorsunuz.

Hayır arkadaşlar, devrimci fırtınanın merkezleri ne sadece cezaevleri, ne de sadece kırlar olmamıştır.

Devrimci mücadele hayatın her alanında sürmüştür ve sürüyor.

Arkadaşların o "kırlar" dediği yerin ne olduğu da biliniyor. Önemsiz...

12 Eylül sonrası cezaevleri direnişi şanlı bir direniş olarak tarihteki yerini aldı, ama cezaevlerinin tümü bu direniş çizgisini hayata geçiremedi. Tersine birçoğu yalnız kendi teslimiyet belgelerini imzalamakla kalmadılar, oligarşinin kobayları olarak da olumsuz deneylerin merkezleri oldular ve bu deneylerin başka cezaevleri üzerinde denenmesinin ve yeni acıların nedeni oldular. Bunlar görmezden gelinemez.

"MAVİ KEFEN" BREST-ÜTOVSK, NEP VE SAÇMALIKLAR DİZGESİ

Siz ki "sabırlı", "sorumlu", kendine en büyük sıfatlar verenlersiniz; şu ünlü Brest-Litovsk'unuza, NEP'inize, tek tip elbise giymek için kurduğunuz "platformunuza" ne oldu? Tek tip elbiseyi gerçekten çıkardınız mı? Nasıl çıkardınız? Bunu açıklamalısınız.

Bütün felaket teorileriniz iflas etmedi mi? "Burjuvazi tek tip elbisede taviz vermez, giymekten başka yol yok" tespitletleriniz ML'lerin direnişini karşısında tuz buz olmadı mı?

Proleter devrimciler, tüm saldırıları yalnız kalmayı da göze alarak göğüslediler. O küçümsediğiniz TAYAD'lıların özverili çabalarıyla, namuslu aydınların, demokratların desteğiyle zaferi kazandılar. Onlar sizin gibi, yakınlarını oligarşinin kapılarında "çocuklarımız tek tip elbise giymek istiyor, ama giydirmiyorsunuz" diye koşturmadılar. Tersine "çocuklarımız tek tip elbise giymeyecek çünkü haklılar, tek tip elbise onur kırıcıdır" dediler. Ve evlatlarıyla birlikte direndiler.

Hani o çok sevdiğiniz ve bir türlü kuyruğundan ayrılmadığınız reformistler, küçük burjuva darbecileri, Sosyal Demokrat Halkçı Partililer ortalıkta yokken TAYAD'lı aileler açık muhalefet örnekleri sergilediler. (Tabii başka bir kısım aileler de vardı ama, sizin aileleriniz yoktu) Onun için bugün TAYAD derken öncelikle siz biraz durup düşünmek ve saygılı olmak zorundasınız. Ama köylü kurnazlığını siyaset yapma sananlar, ne sorumluluktan, ne tevazudan bir şey anlayamaz!

Proleter devrimcilerin direniş, kararlılığından hiçbir şey yitirmeden sürdü. Oligarşiye 15 Kasım 1985'ten itibaren karşılığını ödemek zorunda bıraktırdı. Önce havalandırma ve avukata çıkıldı. Siz "mavi kefenlerinizle, Marksist-Leninistler özgür giysileriyleydi. Giydikleri öyle ahım şahım şeyler değildi; Pijama, kazak ve eşofman... Ama seçimi direnenler yapmıştı. Ve giydikleri "mavi kefen'lere hiç benzemiyordu.

Direneler "tüm haklarımızı istiyoruz..." dediler.

Oligarşi de, siz de şaşkıncınız? Kafalarınız yerden kalkmıyordu, iki ayrı cephede olan insanlar vardı ve birbirine yabancılaşmışlardı adeta... "Mavi kefenliler ve özgür giysililer...

Direnışçiler topluca Metris'e gönderildiler. Metris'te proleter devrimcilerin ittifak yaptığı siyasetle birlikte 34 direnişçi kalmıştı. Direniyorlardı. Sizler ve ortaklarınız tüm ikazlara karşın -hem de direnişçilerin haklarını almaya başladığı kesitte- direnme gerçeğinin geleceğinin aydınlığını nasıl yarattığını görmediniz. Ve tek tip elbiseleri koş koş giydiniz.

Nihayet 18 Aralık 1985'te Metris zindanlarında 34 direnişçinin yanına Sağmalcılar'ın direnişçileri de geldiler. Metris zindanı özgür ve direnişçi haykırışlarla bir deprem yerine döndürüldü. Yeşiller, bağımsızlar, hatta sizler yeniden düşünmeye başladınız. Ama küçük hesaplarınız, 12 Eylül'ün beyinlerinizi dumura uğratması, bireysel kaygılar doğru düşünmenizi engelliyor ve tek tip elbiseyi çıkarıp direnişçilere katılmaya yanaşmıyordunuz. İttifak yaptığınız güçler (aynı zamanda sizin teorik öncüleriniz) direnişçileri konseyden atma, tecrit etme gibi zavallı çabalara girdiler. Kimdi bunlar? Kimi temsil ediyorlardı? Kitlelerden soyutlanmış, birçoğu gerçek hayatta yok olmuş, bir

kısmı ise cezaevi siyaseti haline dönmüş grupçuklardı.

Proleter devrimcilerin iradesini, geleceğini bunlar mı temsil edecekti? Böyle düşünenler devrimci davanın büyüklüğünü hiç anlamamış zavallılardı...

Sibirya ve Çernobil denilen bölümlerin en ücra köşelerine atılmış olsalar da, Metris'in kış günlerinde havalandırma ve koridorlarda yıllarca don-atlet otuz kırklı gruplar halinde işkenceye yatırılırsalar da, tüm haklardan yoksun yaşasalar da direniş sürecekti.

Nitekim, "mavi kefenlere bürünmüş, sessiz, bunaltıcı bir havanın estiği Metris'te proleter direniş yeniden egemen oldu.

Yeniden avukat, havalandırma vb. hakları gasp edildi. Don-atlet bırakıldılar, "soyunacaksınız, tek tip elbise giyeceksiniz, aksi halde yaşam hakkı yok" denildi.

Proleter devrimciler dayatmaları tereddütsüz reddettiler.

"Haklıyız Kazanacağız" dediler.

"Sadece eşofmanlarınızı dizlerinize kadar indirin havalandırmaya çıkın" denildi.

Ancak bu koşulla "mahkemelere giderken, atlet üstüne kazak da vereceğiz" denildi.

Reddettiler.

Her mahkeme çıkışında eşofmanlar giyilerek çıkıldı. Zorla, işkenceyle, soyarak aldılar. Metris koridorları haftada iki kez (bazen çok kez) 30-40 kişilik direnişçi grupların sloganlarıyla inledi.

Ve sizler sessizce izliyordunuz. Bazıları sessizce izlemekle de kalmıyor "aman dikkat, onların sloganlarına, mazgal ve kapı vurmalarına katılmayın, diyalogu bozmak istiyorlar" diyorlardı.

Direniş, oligarşinin ve oportünizmin barikatlarını yara yara zafere ulaştı.

Sağmalcılar'da daha önce alınan haklar en küçük taviz vermeden tekrar alındı.

1 Şubat'a gelindiğinde ise kot ve kadife pantolonlarla sizin "mavi kefen" giyme bedelini ödeyerek sahip olduğunuz tüm haklara direnişçiler de kavuştu. Sizlerle ayrı bloklarda, ayrı koşuhalde ama aynı mekandaydılar. Önemli olan koşu, blok ayrılığı değildi. İki farklı platformda olunmasıydı. Direnişçiler ve mavi kefenliler olarak ayrılınmıştı...

Şok oldunuz, yıllardır felaket teorileriyle süslediğiniz ve sıradan bir insanın bile inanmayacağı teorileriniz, zaaf ve eksikliklere tercüman olduğundan zafer karşısında yerle bir oldu. Kara kara düşünmeye başladınız.

Cezaevlerinde yaşanan deprem hepinizi etkiledi. Yeşiller, hatalarının farkına vardılar. Ama sizin gibilerin varlığı onların ikna gerekçesi oldu! Bir kısmı tek tip elbiseleri çıkararak direnişçi saflara döndüler.

Hala ürkektesiniz... Ya geçiciyse, ya tekrar tek tip elbise gelirse diye düşünüyordunuz. Ama en önemlisi ve belirleyici olanı teorilerinizin iflas ettiğinin anlaşılmasıydı. Bunu ise kabul edemediniz. Bunun için derin derin düşünmeye başladınız.

Öyle bir hale geldi ki; yeşiller, bağımsızlar ve de sizler, Marksist-Leninistlerin direnişle, dört şehidiyle, özverili yakınlarının çabalarıyla aldığı haklara

sahip oldunuz. Ama "mavi kefenleriniz hala yanlarınızda, bir kısmınızın da sırtlarındaydı...

Oligarşi direnişimiz sayesinde artık cezaevinde anlamını yitiren ve her geçen gün çıkarılanların sayısının arttığı tek tip elbiseleri toplayacağını söyledi.

Bunun üzerine hala düşünen siz ve ortaklarınız alelacele tek tip elbiseleri çıkarma kararı aldınız. (Tabii bazıları daha önce çıkaralım diyordu)

Ama bir gerekçe de bulmalıydınız. Ve bu gerekçe hiç duyulmamış, görülmemiş, tartışılmamış bir şey olmalıydı!

Buldunuz!

Türkiye burjuvazisi Avrupa Konseyi ve AET ile olan ilişkileri sonucu elbise giymeyenlere haklarını vermişti(!)

Evet, onyıllardır Türkiye'nin Avrupa ve diğer emperyalist ülkelerle olan ilişkileri tartışılır, bağımsızlığı vurgulanır ve buna göre stratejik tespitler yapılırdı. Ama sizler bunun farkına yeni varmıştınız(!) Ve bu hiç hesap etmediğiniz etkenlerle kendinizi kurtarmaya çalışıyordunuz. Ne yapıp edip proleter devrimcilerin direnişini yok saymak zorundaydınız. Aksi halde sübjektivizminizin özeleştirisini yapmak zorundaydınız. Ama bunu yapamazdınız, küçük burjuva gururunuz buna engeldi.

Avrupa Konseyi nakaratına sarıldınız sarılmasına ama, ne hikmetse bu Avrupalılar Mamak'ı ve birçok cezaevini hiç sevmiyordu. Yalnız ve yalnızca Metris'i ve proleter devrimcileri seviyordu(!)

Özeleştiriyi yapsaydınız "ciddiyetiniz", "itibarınız" sarsılacak ve artık kitle-niz nezdinde inandırıcılığınızı yitirecektiniz. Bunun için demokrat bile olmayan tavirlara girmekten çekinmediniz.

İşte Yeni Demokrasi'de yayınlanan "Açık Mektup" da bu tutumunuzun devamı niteliğindedir. Basitliğin, sorumsuzluğun, sığlığın örneklerinden birisidir.

Ne yaparsanız yapın, proleter devrimcilerin şehitleriyle, yıllar süren direnişleriyle yarattıkları devrimci direniş gerçeğini değil silmek, ona leke bile konduramazsınız.

Şehitler karşısında demokrat bile olmayanlar, ne tek tip elbise giyip giymemenin önemini, ne ölüm orucunun elde ettiği hakları, ne de cezaevindeki direnişlerin siyasi ve tarihsel önemini, yankılarını hiç mi hiç anlayamaz.

Siz ve sizin gibilerin siyasi mücadeleye bakış açısı "ekonomizm" kısır-döngüsünü aşamaz.

Zaman zaman "sol" görünümde çıkışlar yapsanız da bunlar geçicidir ve tekrar ait olduğunuz yere dönmekte gecikmezsiniz.

SON BİRKAÇ SÖZ

Öncü savaşı hakkındaki ucuz suçlamalarınıza ancak gülünüp geçilir. Ölüm orucu ile öncü savaşını birleştirmeniz, Marksist-Leninist teoriyi kavramaktan ne denli uzak olduğunuzu da gösteriyor. Size öncü savaşının ne olup olmadığını anlatmayı yararsız ve gereksiz bir çaba olarak görüyoruz.

"Kitleleri hor görme illeti" gibi tespitlerinize gelince, böyle kitle edebiyatı yaparken insan önce kendisine, sonra da dönüp karşısındakine bakar, siz ve

sizin gibilerin yaşamları boyunca "kitle kitle" demelerine karşın ciddiye alınır bir kitlelilikleri hiç olmamıştır. "Kitleyi hor görenler" dediğiniz "küçük burjuvalar" ise, 1968'lerden bu yana, Türkiye devrimci hareketine damgasını vurup süreci belirlediler ve her zaman en geniş kitleleri çevrelerinde topladılar.

Bu 1971-72'de de, 75-80'de de bugün de böyledir.

Bu anlamda "kitleleri hor görmek" edebiyatı ancak ya Türkiye'yi hiç tanımamış, ya da gözleri hiçbir şeyi görmeyecek kadar sübjektif birilerince yapılabilir.

Bugün en kaşarlanmış reformistler bile, 1970'lerden bu yana Türkiye devrimci hareketine "öncü savaşı" anlayışını savunanların (onlara göre küçük burjuva radikalleri) damgasını vurduğunu teslim ediyorlar. Ne kadar çabalasanız da siz de bu gerçeği kabul etmekten kaçamazsınız.

Konumuza dönelim:

Madem tek tip elbiseleri çok sonra giyip soyunmadınızsa, o tarihte soyunup ziyarete çıkanları savunmayı niye üstleniyorsunuz? Sıkıntınız nedir?

"İhtilalcilik özünü kaybetmeyenlerle dost olduğunuzu" ve proleter devrimcilerin "sınıfsal" özüne bakarak dostluğunuzu sürdüreceğinizi "dosta düşmana" söylüyorsunuz.

Yalnız merak etmekten kendimizi alamıyoruz. İhtilalcilik ve dostluk pratikte şekillenmezse nasıl anlaşılacak?

Dostlarımız cezaevi pratiğinde yedi yıldır en kaşarlanmış reformistlerle birlikte -istisnalar hariç- hep aynı tavrı aldılar. Dahası onların teorilerinin sözcüsü ve uygulayıcısı oldular. Onların literatürünün aynısını proleter devrimcilere karşı kullandılar.

"Dostluk" vb. kavramlar güzel sözcüklerdir, ama önemli olan pratikte onu gösterebilmektir. Tersi durumda "boş" laf olmaktan öteye gidemez.

Proleter devrimcilerin zindanlardaki mücadelesinde yitirdikleri şehitleri için "dört yiğit devrimciyi saygıyla anıyoruz" gibi diplomatik bir dil kullanmanıza gerek yoktu. Sizin küçük burjuva gururunuz, küçük hesaplarınız, kompleksleriniz onlara saygı duymaya engeldir. Cezaevlerinde anma yıldönümündeki tavrınız bunun açık kanıtı değil midir?

(*) Örneğin 1982 süresiz açlık grevinin zaferle bitmesi üzerine "sağ sapma başlamak istemiyordu, sol sapma hemen başlayalım diyordu, biz ise tam zamanında başlamayı savunduk ve zaferle sonuçlandı" diyerek direnişe sahip çıkmaya çalışmışlardı. Oysa altı siyaset temsilcisi (Marksist-Leninistler de içinde) gerçeğin bu olmadığını, kendilerinin süresiz açlık grevine taraftar olmadığını, ancak çoğunluk kararına katıldıklarını belirtmesine karşın sağ ve sol sapma edebiyatına devam etmişler ve herkesin tersini söylemesine karşın hiçbir özeleştirii yapmamışlardı. Oysa direniş "sol sapma" dedikleri siyasetin önerisiyle gerçekleşmiş ve çoğunluk kararına dönüşmüştür. Elbette küçük burjuva rekabet anlayışıyla hareket eden ve gerçekleri bir türlü göremeyen bu şematik kafanın yaşanan deneylerden ders çıkarması beklenemezdi.

Şubat 1988, Sayı: 10

DAHA AZ SİYASİ GEVEZELİK DAHA ÇOK GÜNLÜK İŞ

Revizyonist-reformistler, Devrimci Sol Güçler'in her geçen gün giderek yükselen devrimci mücadelesine karşı ateş püskürüyor. Suçlamaları görülecek biçimde hedefe isabet etti. Bu tabii ki çok iyi bir göstergedir; çünkü Devrimci Sol Güçler'in doğru devrimci çizgide ilerlediklerini gösterir.

Oligarşi, peş peşe kararlarla eski burjuva liderlerin üzerindeki yasakların(!) referandumla kaldırılmasının ardından, erken genel seçime giderek burjuva parlamentosunu yeniledi. Yeni parlamentonun yemin törenini bile -acelesi olduğundan- beklemeden ağır yüklü zam kararını açıkladı. Daha buna benzer birçok olay ve gelişmeler oldu ülkemizde ve dünyanın başka ülkelerinde...

Bütün bu olup bitenlere karşı, reformist-revizyonistlerin tavrı ile Devrimci Sol Güçler'in tavrı ne oldu? Kimler daha çok siyasi gevezeliklerin peşinde sürüklenip iş yapmadı, kimler daha az siyasi gevezelik, daha çok iş gördüler? Kimler reformcu taktikler peşinde koştu, kimler devrimci taktiklerini pratiğe geçirdi?

İşte bunlara verilecek yanıt, kimlerin sağ anlayışa sahip, kimlerin devrimci olduğunu gösterir. Ülkemizde, zamlar ve hayat pahalılığı birbirini kovalıyor; emekçiler açısından yaşamı çekilmez hale getiriyor. Devrimci Sol Güçler'in buna karşı mücadelesi yükselirken, zamların gerçek sorumlularını emekçi halkın gözleri önüne sererlerken; ya reformist-revizyonistler ne yapıyor?

Reformcuların "devrimci" taktiği, tabii devrimci denirse, olay kapsamında, kendi "saf ve temizliğini" oligarşiye ispatlamak uğruna devrimci gençliği jurnallemektir. Birileri çıkıp "Bizler saf temiz örgütleriz", "Eylemi yapanlar gizli örgüttür" diyorlarsa; bunu şova çevirip burjuva basınında çıkan haberlerden dolayı, basını protesto etmek için ortalığı velveleye verip, devrimci gençliği oligarşinin resmi temsilcilerine hedef gösteriyorsa, bunu "... *kitlelerin devrime hazırlanışını suya düşürmek için ve 'başışlanan' reformların gölgesinde uy-kuya yatmak için...*"yaptığını söylüyor Stalin Leninizmin İlkeleri'nde.

Reformizm, gerçekte her türlü illegal eylemin karşısında olmuştur. Bütün "devrimci" lafına rağmen illegal eylemi "provokatörlükle" eşanlamli görmüş-tür, onu her türlü "kötülüğün" kaynağı olarak göstermiştir. Devrimcilerin başına ne gelmişse illegaliteden gelmiştir düşüncesini yüksek sesle sağa-sola ilan etmiştir.

Bu tema, ülkemizde revizyonist-reformistler tarafından yıllarca işlendi. Ne var ki, bunu savunanlar bir yerlere varamadılar. Kitleler, kitleler dedikleri halde bir türlü kiteselleşemediler. Hep kitlelerin uzağında kaldılar. Kitlelerden tecrit olacaklar diye iddia ettikleri -küçük burjuva maceracıları, goşist, şimdilerde radikal grup diye lanse ettikleri- ise kiteselleşti. Türkiye emekçi sınıflarına gerçek kurtuluş yolunu gösterdi, onları devrime hazırladı. Şimdi böyle, bundan sonra da böyle olacaktır. Aksini savunanlar hep yanıldılar, bundan böyle hep yanılacaklardır. Yeni Öncü gibi reformistler de "Devrimci Sol Güçler'in kitlelerden tecrit olacağını" (bu aynı zamanda çok istedikleri halde bir türlü başaramadıkları şeyi, kiteselleşmeyi, Devrimci Sol Güçler'in başardığını kabul etmektir) söylüyor, ancak Yeni Öncü de bu konuda takipçisi olduğu diğer reformistler gibi yanılacaktır.

"Reformcu için reform her şeydir, devrimci çalışma ise gelip geçicidir, sö-zü edilecek bir konudur, göz boyamaya yarar." diyor Leninizmin İlkeleri'nde Stalin. İşte reformizmin açmazı buradadır. Devrime inançsızlıktır, pasifizmi yıkmaya yönelik eylemlerin karşısına çıkmaktır, hali hazırdaki statükoculuğu savunmaktır, yasal olana tapmaktır, onun önünde vecd ile secdeye durmak-tır, kitlelerin apolitikleştirilmiş olmasına ses çıkarmamak, yasal olanı en az direnme çizgisinde savunmaktır.

Revizyonist-reformistlerin ileri sürdükleri gibi ML, reformları reddetmez, onu, "...*legal eylem ile illegal eylemi bağdaştırmaya yarayan bir dayanak ve burjuvaziyi alaşağı etmek amacıyla, kitlelerin devrimci hazırlığını amaç eden illegal çalışmayı pekiştirmeye yarayan bir basamak olarak kabul eder.*" (Stalin, Leninizmin İlkeleri)

Revizyonist-reformistler devrimci atılımdan ve devrimci eylemlerden haklı olarak korkarlar; korkmaları için çok neden var, çünkü devrimci atılımın; eylemsizliğin, zihin durgunluğunun, eski geleneklere kölece bağlılığın panzehiri olduğunu bilirler. Devrimci atılımın eskiyi parçaladığını, kitleleri ileriye doğru ittiğini de bilirler. Böylesi bir atılım olmadan, bırakalım devrimci proleter hareketi, hiçbir ilerici hareketin siyaset sahnesinde kalamayacağını da bilmeleri gerekiyor.

Devrimci atılımdan uzak, tirajı 1000-1500'ü geçmeyen dergileriyle bir yerlere varacağını sanan reformist-revizyonistler yanıılıyorlar. Referandum,

erken genel seçimler, peş peşe gelen zamlar karşısında reformistlerin dergi sayfalarında kalan iktidarı teşhir etme marifetlerini gördük.

Gerçekten soruyoruz ne yaptınız? Bu konuda programınız ve taktikleriniz nelerdir, dergilerinize yazı yazmak dışında pratiğe ilişkin bir şeyler yaptınız mı? Kitlelere hangi devrimci mesajlarınız ulaştı?

Dergilerinize bakıyoruz, pratiğe ilişkin tek şey yok! Yarım düzine dergi, seçimlerde "gücünüzü" göstermek için bağımsız-sosyalist adaylar gösterdiniz. Ne kadar oy aldığınızı, gücünüzün ne kadar olduğunu niçin yazmıyorsunuz?..

Böyle mi burjuvaziye teşhir ettiniz? Kahvelerde konuşmalar yaptığınızı söylüyorsunuz, kaç tane emekçi vardı karşınızda? Gücünüzü göstermek için, seçim bölgelerinde önemli olmasına rağmen, neden miting yapmadınız; bu cesareten sizleri alıkoyan ne oldu?

Bütün olarak bunların hiçbirine doyurucu yanıt vermekten kaçınan Yeni Öncü gibi reformist-revizyonistler, "Evefli referandum taktiği ile savunduğu erken genel seçim taktiğine "en doğru", "en devrimci" taktik diyebiliyor.

Hayret doğrusu!..

Günü geçmiş dünya görüşlerine dört elle sarılan revizyonistlerin, sosyalizmin bir bilim (*) olduğunu artık anlamalarının zamanı geldi de geçiyor bile. Bunlar hala II. Enternasyonal oportünistlerinin çoktan mahkum olmuş görüşlerini savunuyorlar. Çağımızın proleter diktatörlükler çağı olduğunu görmek istemiyorlar. Emperyalist dönemin Marksizmi olan Leninizmin her dönem geçerli olan evrensel görüşlerini reddediyorlar.

Yeni Öncü, Ocak sayısının "zorunlu bir yanıt" yazısında, sözüm ona derгимizde çıkan yazılarımızı mahkum etme uğruna çaplarına hiç de uygun olmayan basitliklere ve sığılıklara düşüyor. Yeni Çözüm, parlamentarizmin propaganda anlamında tarihi olarak zamanını doldurduğunu söylüyor haklı olarak. Yeni Öncü de, kendi reformist görüşlerine uygun olarak, tersini savunuyor. Proleter diktatörlükler çağında, ML adına, bu konuda Yeni Öncü'nün savunduklarını savunmak, deyim yerindeyse abesle iştigaldir. Revizyonizmdir, reformizmdir...

Bakın bu konuda Lenin, *"...parlamentarizm, ...Tarihi bakımdan zamanını doldurmuştur", başka bir deyişle burjuva parlamentarizmi çağı sona ermiştir, proleter diktatörlükler çağı başlamıştır"* diyor. (Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı, syf. 55)

Çağımız, kapitalizmin çürüdüğü, can çekiştiği tekелci evresidir. Yani kapitalizmin serbest rekabetçi döneminin çelişki ve ilişkileriyle karşı karşıya değiliz. Parlamentarizmin tarihi olarak zamanını doldurmadığı dönemi yaşamıyoruz. Emperyalizmin 3. bunalım döneminde bulunuyoruz. Ülkemizden söz ediyorsak -ki öyle- emperyalizmin yeni-sömürgesi bir ülkede yaşıyoruz. Bizim gibi emperyalizmin yeni-sömürgesi ülkelerde, parlamenter mücadeleyi olduğundan fazla abartmamak gerekiyor.

Devrimci Sol Güçler açısından parlamenter mücadele ile diğer mücadele biçimleri bütün yönleriyle son derece açık olmasına rağmen, legalite her şeydir diyenler açısından durum oldukça farklı. Çünkü bu gibilerin nerede, ne zaman, ne yapacakları pek belli olmaz. Önlerine gelen her formüle kolay-

ca imzalarını atarlar. Yarın dergisi gibi reformistler, Devrimci Gençliğin önderliğinde gelişen 14 Nisan eylemini yasadışı gördükleri için, aleyhinde propaganda yürütmeyi "devrimcilik" sayarlar. Yeni Öncü gibi revizyonist-reformistler ise o dönemde 14 Nisan eylemini savunmayı devrimcilik sayıyorlardı. Şimdilerde ise Yeni Öncü, 14 Nisan'da savunduklarının karşısında yer alıyor. Yarın'cıların 14 Nisan'da yaptıklarını yapıyor. Beyazıt eyleminin aleyhinde çalışması yetmezmiş gibi, eylemi gerçekleştiren Devrimci Gençlik taraftarlarını oligarşinin resmi görevlilerine jurnallıyor.

Yeni Öncü gibiler için, bir formüle imza atmak ne kadar kolaysa, onu aynı kolaylıkla terk etmek de o kadar kolaydır.

Bütün bunlar kesin ve sağlam devrimci ilkelere sahip olmamaktan kaynaklanıyor.

Yazık bunlara ve karmaşık mantıklarına!

(*) Tabii Yeni Öncü gibi sofistler hemen "sosyalizm bir bilim değildir dünya görüşüdür" diye vaaz vermeye kalkacaklardır. ML bir bilim değil, dünya görüşüdür dedikleri gibi. Bu baylara tavsiyemiz; sofistliği bırakıp ML yapıtları yeniden okusunlar. Orada öğrenecekleri çok şey var. Evet sayın Yeni Öncü, sosyalizm (ML) bir bilimdir ve çok doğal olarak bir dünya görüşüdür. ML'nin bilim olması onu din gibi ele almayı beraberinde getirmiyor. Tam tersine bilim olmasından dolayı "irdelenmek istediğini" beraberinde getiriyor. Onu dogmatiklikten, her türlü eskimiş, köhne düşüncelerden, ütöpik ve küçük burjuva sosyalist akımlardan ayıran, onun bilimsel olmasıdır. Esas olarak ileriki sayımızda bu konuya değineceğimizden şimdilik dipnotumuzu daha fazla uzatmadan "sosyalizm bir bilimdir" diyen Lenin'e sözü bırakalım: *"...Sosyalizm bir bilim durumuna geldiğinden bu yana, bir bilim olarak..."*(Ne Yapmalı, syf.38)

Şubat 1988, Sayı: 10

KÜBA BİR "İSTİSNA" MI?

Şeker deposu küçük bir adada gerçekleşen devrimin dünya halklarına ilettiği mesajın bu denli boyutlu olacağını, ne emperyalizm ne de "sol" güçler hesap edebilmişlerdi. Küba devriminin "iki üç daha fazla Vietnam" sloganında somutlanan güçlü ve silinemez mesajı onun en ağır saldırılara uğramasına neden oldu. Öyle ki, devrimin üstünden otuz yıla yakın bir süre geçmesine rağmen başta L.Amerika olmak üzere dünya halklarına esin kaynağı olması, emperyalizmce yok edilmesi gereken çıban başı görülmesine yol açıyor. Emperyalizm çıban başını yok edebilmek için denenmedik yol bırakmadı. Askeri ablukadan ekonomik yaptırımlara, işgal girişimlerine, sabotajlara dek bir dizi yöntemle devrimi ezmek istedi. Bunlarla yetinmedi; dünya çapında iletişim araçlarını kullanarak Kübalı devrimcileri "terörist" ilan etti, devrimin önderlerini "romantik" birer idealist olarak tanıtmak için kampanyalar

düzenledi. Önderlerin, dolayısıyla Küba devriminin emperyalizme karşı savaşa çağrı mesajını özünden saptırmaya çabaladı. Ancak, "Dünyayı anlamak yeterli değildir, onu değiştirmek gerek" sözleriyle ifade edilen Marksist önermeyi enternasyonalist ruhla taşıyan Küba devrimi, emperyalist saldırıları savuşturmayı başarmasını bildi.

Sovyet devrimi ilk proleter devrim olmasıyla, Çin devrimi emperyalizme bağlı bir ülkede devrimin stratejisini göstermesiyle, Küba devrimi ise öncü savaşıyla gelişen halk savaşının iktidara giden yolu kat edebileceğini ispatlamasıyla çağımıza ve tarihe damgalarını vurdular.

Küba devrimi emperyalizmin 3. bunalım döneminde zafere ulaşan ilk devrim olması itibarıyla kendinden sonra gelişen devrimci mücadelelerin ve zaferle taçlanan devrimlerin esin kaynağı olmuş, dersler çıkarılmıştır. Küçük bir ada ülkesinin devrimini bu denli önemli kılan neden, yeni-sömürge ülkelerde devrimin ilk örneği olmasındadır. Yeni-sömürgecilik; kukla rejimler, güçlendirilmiş merkezi baskıcı devlet aygıtları, oligarşiler, çarpık kapitalistleşme, kısaca emperyalizmin içsel olgu olması ve tüm bu gelişmelerin sonucunda oluşan halk kitlelerinin siyasi aktivitesinin nötralize edilmesi nesnel gerçeğidir. Devrimin eşiğindeki Küba tüm bu olguların oturtulduğu ve olduğu bir süreci yaşamaktaydı. Yeni-sömürgecilik, Asya-Afrika ülkelerine nazaran L.Amerika'da daha önce oluşturulmaya başlanmıştı. Bunda ABD'nin İspanyol egemenliğinin sona erdiği 20. yy. başından beri "L. Amerika Kuzey Amerika'nındır" esprisi içinde egemen emperyalist güç olmasının payı vardır. Che, Asya ve Afrika ülkelerinde inşa edilen yeni-sömürgeciliği, "Bu ülkelerin L. Amerikalılaştırılması" biçiminde tanımlar. "Vesayet demokrasileri"nin, "Filipin tipi demokrasilerin, "Muz cumhuriyetleri"nin prototipleri L. Amerika'da görülür. Küba devrimi -henüz oluşuyor olsa da- zamanının en ileri yeni-sömürgecilik ilişkilerinin mevcut olduğu bir ülkede zafere erişti.

Küba'da Marksizmin evrensel ilkesi bir kez daha yinelendi. Bu ilke, devrimde ihtilalci inisiyatifin, 'devrimci zor'un rolünün "olmazsa olmaz" koşuluna bağlı oluşudur. 'Devrimci zor' Küba devriminde asıl olarak "öncü savaş"yla kendini gösterdi. Halk kitlelerine kanlı iktidara karşı konulabileceği ve yıkılabileceği bizzat savaşla savaşla gösterildi. Tüm azameti ve haşmetli ordusuyla Batista diktatörlüğünün kof bir yapı olduğu, iktidarın baskı ve zordan oluştuğu tüm çıplaklığıyla sergilendi. Gerilla savaşı biçiminde gelişen hareket ikibuçuk yıl gibi kısa bir sürede, 1 Ocak 1959'da iktidarı aldığı anda temel dersini de veriyordu.

***

Her devrim deneyimi, yenilgi ve zaferleri ile, henüz devrimini yapmamış ülke devrimcilerine alınması gereken bir dolu ders bırakır. Her devrim sürecinden alınacak dersler pratik zenginlik demektir; teorinin, pratik süreci yönlendirirken, pratiğin ihtiyaçlarından doğan yeni katkılarla zenginleşmesi demektir.

Bu anlamda, diğer devrim deneyimleri gibi, Küba devrimi de, yakından incelenmesi gereken, ardından bir yığın deney bırakan önemli bir pratik süreçtir. Lenin, *"Bilim öteki ülkelerin, özellikle bu ülkeler kapitalist iseler ve yakın bir geçmişte benzer bir deneyimden geçmiş bulunuyorsa; her şeyden önce bunların deneyiminin gözönünde tutulmasını emreder"* derken, teorinin

pratik deneyimden çıkarılacak derslerle zenginleştirilmesinin önemini işaret etmiştir. Hele ki, gözönüne alınması söz konusu olan deneyim yeni-sömürge bir ülke devrimi ise, açıktır ki, bu deneyimin önemi diğer yeni-sömürge ülkeler için bir kat daha fazla olur.

Bu sözler üzerine, hemen bilinen bir kısım çevrelerin "Kimse Küba devrimini model almasın. Küba bir istisnadır" itirazları olacaktır. Nitekim geçmişte bu sözler sıkça duyulmuştur: "Model almayın!"

Burada öncelikle belirtmek gerekir ki, ML'ler hiçbir devrim deneyimini "model almak" için değerlendirmezler. "Model almak" teoriyi donuklaştıran, bir pratik zenginliği özgül ve evrensel özelliklerini birbirine karıştırarak şablonlaştıran yanlış bir tutumdur. Tıpkı kimilerinin Ekim Devrimi deneyimini, kimilerinin de Çin Devrimi'ni şablonlaştırmalarının yanlış olduğu gibi.

Evet, Küba Devrimini değerlendirirken, amacımız bir başka "model", bir başka "şablon" yaratmak değil, Lenin'in belirttiği gibi gözönünde tutulması gereken yönlerini çıkartarak teorinin zenginleşmesidir.

"Küba istisnadır, model almayın" diyerek muzaffer bir devrime sırtını çeviren, ondan birtakım dersler çıkarmak deyince, dogmatizm, vb. suçlamalara kalkan yanlış anlayışlar, aslında "istisna olmasa model alınabilir" anlamına gelen sözleriyle kendi dogmatik yaklaşımlarını açığa vurduklarının farkında da değildirler. Ama bu anlayışların diğer görüşlerine bakıldığında, ya Ekim Devrimi ayaklanmasını ya da Çin devrimini kendilerine şablon yapan gerçek dogmatikler olduğu görülür. Dogmatizm, kendi dogması dışında, ona uymayan bir pratik gördüğü zaman, onu değerlendirmek isteyenleri dogmatizmle suçlamaktadır. Bunda da şaşılacak bir yan olmasa gerek.

***

Tüm "istisnadır" iddialarına rağmen, denilebilir ki, Küba devrimi pratiğinin devrimci düşünceye yaptığı ilk katkı, sol içindeki dogmatizm yanlış eğilimine kesin bir darbe vurmuş olmasıdır. Mutlaklaştırılan devrim modelleri, ayaklanma teorileri Küba pratiği ile altüst olmuştur. Dogmatizmi bir yöntem olarak kullanan yanlış anlayışlar, bu altüst oluşu "istisna", "özgül durum" lafları ile geçiştirmeye çalışırken, Küba'yı Güney Vietnam, Angola, Mozambik, Gine-Bissau ve nihayet Nikaragua devrimleri izlemiş, "istisna" iddiaları pratiğin şaşmaz ölçütleri ile bir kez ve bir kez daha yalanlanmış, dogmatizmi mahkum etmiştir çünkü, bu devrimlerin hiçbiri ne Ekim Devrimi ayaklanması ne de Çin devrimi gibi gelişmemiştir:

Şüphesiz sözünü ettiğimiz devrim deneyimlerinin de birbirinden farklı yanları vardır. Olmak zorundadır. Çünkü her ülke, birbirinin aynı olan evrensel özelliklerinin yanı sıra, birçok özgül yanlar taşır. Ekonomik ve siyasal gelişim süreçleri, gelişme düzeyleri, sınıflar dengesi, tarihsel ve kültürel yapıları vb. birçok açıdan birbirinden farklı özellikler taşır.

Değerlendirmenin doğru sonuçlara varabilmesi için tutulması gereken yol, tarihsel materyalist bakış açısı ile olayı ele almak ve diyalektik yöntemle tahlil etmektir. Ancak bu şekilde özgül olanı evrensel olan ile birlikte görmek mümkün olur.

Bu arada belirtmek gerekir ki, tek bir ülkenin muzaffer devrim deneyimini mutlaklaştıran, onu bir dogma olarak ele alan anlayışın ikiz kardeşi deneyici-

liktir. Evrensel hareket yasalarının bilincine varamayan, teoriyi küçümseyen deneycilik, hiçbir zaman özü yakalayamaz, biçimde kalır. Dogmatizmle olan akrabalığı ise, her iki yanlış yaklaşımın da ortak özelliği olan, evrensel olan yanlar ile özgül olan yanları birbirine karıştırmaları ve özgüllüğü abartırken, evrensel özellikleri yakalayamamalarıdır. Biri tek bir devrim modelini dogma olarak alır, diğerlerini istisna ilan eder, diğeri hepsini istisna ilan etme noktasına varır. Bu anlamda dogmatizmi mahkum eden Küba ve daha sonraki devrim deneylerini değerlendirirken, bu devrim deneyimlerinin özgül yanlarını abartıp, evrensel yanlarını kaçırma yanlışlığına düşmemek gerekir. Genelde emperyalizmin ve özelde emperyalizmin 3. bunalım döneminin ilişki ve çelişkilerinin, yeni-sömürge ülkelere kazandırdığı ortak özellikler söz konusudur ve bu temelde devrim süreçleri de evrensel yanlar taşır.

"Marksizm bir dogma değil bir eylem kılavuzudur." Marksizm devrimci teoriyi ve devrimci pratiği geliştirme yöntemidir. 1925 yılında kurulan Küba Komünist Partisi, Marksizm! bir dogma olarak kavradığından dolayı, bunca yıllık geçmiş olan bir parti olmasına rağmen, devrim sürecinin dışında kaldı. 1956 Aralık'ında Sierra Maestra dağlarında mücadele bayrağını açan gerilla hareketi ise, iki yıl sonra, 1 Ocak 1959'da Küba halkının devrim zaferinin örgütleyicisi ve önderi olma onuru ile başkent Havana'ya girdi. Bu süreç zarfında küçük bir parti olarak kalan ve gelişmeleri seyreden Küba KP'nin dogmaları, aslında genelde karşımıza sık sık çıkan görüşlerdir. Küba KP'nin akıbeti sadece "kendi kişisel hatalarının" değil, ama asıl olarak genel reformist çizginin bir sonucudur. Bu anlamda halkının devrim özlemine samimiyet ve kararlılıkla sahip çıkan her devrimci, Küba KP ile gerilla hareketinin farklarını incelemek, öğrenmek ihtiyacını duyar, duymalıdır.

Küba KP'nin reformist çizgisini oluşturan dogmalar nelerdi sorusunu yazımızın genel akışı içinde cevaplamaya çalışacağız. Şimdi daha genel bir soruya cevap arayalım: Küba deneyimi neleri gösterdi?

İKTİDAR SORUNUNA YAKLAŞIM VE KESİNTİSİZ DEVRİM

Küba devrimi, öncelikle, burjuva demokratik devrimini tamamlamamış yeni-sömürge bir ülkede, sosyalist devrimin yalnızca, demokratik halk devrimi ile başlayan kesintisiz bir devrim sürecinin sonunda gerçekleşebileceğini göstermiştir. Bu muzaffer pratik süreç, Leninist, kesintisiz devrim teorisinin emperyalizmin 3. bunalım dönemi koşullarına uygun başarılı bir yorumudur.

"Leninist kesintisiz devrim teorisinin özü, emperyalist dönemde, burjuva demokratik devrimini tamamlamamış bir ülkenin sosyalistlerinin karakterleriyle, hedefleriyle ve ittifaklarıyla tamamen birbirinden farklı iki devrimin savaşını tek bir süreç içinde vermesine dayanmaktadır."(1) Burjuva demokratik devrimini tamamlamamış ve geri kalmış çarpık kapitalist bir sosyo-ekonomik yapıya sahip yeni-sömürge ülkelerde, demokratik ve anti-emperyalist (anti-tekelci) talepler temelinde geniş bir köylü ve küçük burjuva halk kitlesi devrim hareketinin temel ittifakı haline gelmiştir. Proletarya, söz konusu talepler çerçevesinde bu sınıflarla ittifak yapabilir ve iktidarı hedefleyen bir hareketin öncüsü olabilir.

Leninist kesintisiz devrim teorisinin yeni-sömürge ülkeler için doğru yo-

rumlanması, devrimci çizgiyi reformist çizgiden ayıran ilk yol ayrımıdır.

Küba KP'nin ilk yanlıgısı burada olmuştur. Küba'da devrimden önce halkın sosyalist bilinçlenmesi ve örgütlenmesi gerçekten geri düzeydeydi. Geniş köylü ve küçük üretici yığınlar sosyalist devrimin taleplerine yabancıydı. Proletaryanın bile bir bütün olarak sosyalist devrim taleplerine sahip çıkacak bilinç ve örgütlülük düzeyinde olduğundan söz edilemezdi. Küba KP, bu nesnel durumdan hareketle, iktidar için mücadele çizgisinden uzaklaşarak, reformist bir çizgiyi benimsedi. Kendilerine, burjuvaziyi "ileri" bazı adımlar atmaya zorlayacak bir baskı gücü olma misyonunu biçtiler. Kendi yasallıklarını koruyabilmek, demokrasi mücadelesinin önemli bir garantisi (!) oluyordu. Halk sosyalizme yabancı olduğuna göre, halkın sosyal gelişme seviyesini "zorlayıcı"(2) hedefler için mücadele etmenin anlamı yoktu. Şimdilik daha geniş demokratik talepler için burjuvazi zorlanmalı ve yeni mevziler kullanılarak halkın sosyalizm kavraması faaliyetlerine devam edilmeliydi.

Dikkat edilirse bu anlayış nihai amacını sosyalizm olarak ifade etmekle birlikte, yasallık kaygısıyla ya da halka güvenemediği için, iktidar için mücadele sorununu bir kenara bırakarak, mücadelenin temeline reformlar için çaba göstermeyi oturtuyordu. Bu arada belirtelim ki, her devrimci hareket, iktidar için mücadele sürecinde bazı reformların, iyileştirmelerin de mücadelesini verir. Ama reformlar iktidar mücadelesinin yan ürünleri olarak ortaya çıkar ve sadece iktidar için mücadelenin geçici mevzileri ya da basamakları durumundadır.

Aksi durumda iktidar hedefinden uzaklaşıp reformizmin batağına saplanmaktan kurtulunamaz. Nitekim Küba KP'nin, burjuvazinin reformist kesiminin koruyucu kanatları altına girerek düştüğü yanlış çizginin en açık ifadesi reformizmdir.

Küba KP'nin, halkın bilinç ve örgütlülüğünün geri düzeyde olmasından hareketle kendini bazı reformcu iyileşmelerle sınırlaması haklı görülebilir mi? Elbette hayır! Hayır, çünkü, gerek işçiler ve gerekse topraksız ve az topraklı köylüler; Küba'da, emperyalist tekellerin ve Kübalı ortaklarının yoğun baskı ve sömürsü altındaydı. Görünüşteki durgunluğun, örgütsüzlüğün ve bilinçsizliğin altında yoğun sınıf çelişkileri gizliydi. Sosyalist bilincin geriliğine rağmen, demokratik ve anti-emperyalist talepler temelinde güçlü bir devrimci potansiyel mevcuttu. Bir başka ifade ile, ülkede sürekli bir milli kriz ve bu temelde olgunlaşmamış da olsa sürekli bir devrimci durumun varlığı söz konusu idi. Emperyalist sistemin genel bunalımının yükünü, tüm yeni-sömürge ülkelere halkları gibi Küba halkı da, en ağır yoksulluk ve acılı yaşam koşullarına katlanmak zorunda bırakılarak çekmekte idi.

Reformist Küba KP, proletarya dışındaki emekçi kesimlerin devrimci potansiyelini göremedi veya küçümsedi. Halkın bir gün bilinçlenip silahlarını burjuvaziye çevireceği günlerin hayaliyle bürokratik, reformist çalışma tarzı ile günlerini geçirirken, dağlarda üstlenen gerilla ordusu inisiyatifinde, şehirlerdeki diğer devrimci grupların da katılımının sağlanması ile oluşan 26 Temmuz Hareketi, anti-oligarşik, anti-emperyalist talepler etrafında işçi ve köylü emekçi yığınların yoğun katılımını sağlayarak, iktidara doğru yürüyüşünü zaferle noktaladı. Küba KP ise muzaffer devrimcilerden hiç sıkılmadan iktidarı

isteme cüretini gösterdi. Kimi oportünistlerin bu nesnel gerçeğe rağmen KP'ye önemli misyonlar yüklemeleri gülünç olmaktan öteye gitmiyor. Hele kimilerinin ortadaki devrim gerçeğine rağmen o beş para etmez KP'yi savunarak Fidel Castro ve arkadaşlarını "devrimci demokrat"lıkla küçümsemeleri devrim ve iktidar gerçeğine ne kadar uzak olduklarını gösteriyor.

26 Temmuz Hareketi, demokratik halk devrimini yapmakla kalmadı, devrimi kesintisiz kılarak, sosyalizmin inşası yönünde hızlı bir dönüşüm sürecinin de önderliğini yaptı. 1 Ocak 1959'da kurulan demokratik halk iktidarı, emperyalist tekellerin ve oligarşinin siyasal ve ekonomik varlığına son verdi. Bu devrim, ilk adımda sosyalist devrimin bir kısım görevlerini de (tekellerin mal varlığını ve büyük toprakların kamulaştırılması) yerine getirmesine rağmen, sosyalist devrimden öz ve biçim olarak farklıydı, iktidar, sadece işçi sınıfı tarafından değil, devrime katılan diğer sınıflarca da paylaşılıyordu. Devrimin getirdiği yeni olanaklar çerçevesinde, ML'ler, devrimin kazanımlarını korumanın ve daha ileri götürmenin bir gereği olarak, silahlarını artık burjuvaziye çevirdiler. Bir yandan devrimci önderliğin bir eksiği olan ML partiyi oluşturma çalışmasını hızlandırırken, diğer yandan da işçi ve köylü emekçi yığınlara sosyalist bilinci götürme çabası içine girdiler.

Bu süreç ilk bakışta görülenin tersine büyük engelleri aşmayı gerektiriyordu. Emperyalizm Küba ekonomisini felç etmeyi amaçlayan abluka uygulamaları ile, dahası askeri müdahale tehdidi ile genç devrimci iktidarı durdurmak için elinden geleni ardına koymuyordu. Emperyalizmin planı, ekonomik çöküntü yaratarak, sefalet oluşturmak, halkın memnuniyetsizliğini artırmak, devrimci iktidara güvenlerini sarsmak ve askeri bir müdahale ile son darbeyi vurarak eski sömürü düzenini yeniden kurmaktı. Bu amacına ulaşamamış olsa bile, ekonomik abluka ve askeri tehdit Küba halkına çok büyük zararlar verdi. Ekonomik ablukanın tahribatı, sosyalist ülkelerin yardım ve destekleri sayesinde en aza indirilmeye çalışıldı ise de, yine de tahribattan söz etmek mümkündü. ABD patentli makineler yedek parça yokluğundan çalışamaz duruma geldi, vs...

İşte böylesi zor koşullarda Küba devrimi iki sene gibi hiç de uzun sayılamayacak bir süre sonunda demokratik halk devriminden sosyalist devrime uzanan kesintisiz devrim yolunu aşmayı başardı. 1 Mayıs 1961'de Küba'nın sosyalist bir cumhuriyet olduğu ilan edildi.

Bu başarının sırrını, halk kitlelerine, özellikle yoksul köylü kitlelerine sosyalizmin temel taleplerinin kavratılmasında, sosyalizm davası için kazanılmasında aramak gerekir. Reformist Küba KP'nin on yıllardır yapamadığını, 26 Temmuz Hareketi bu kadar kısa süre içinde nasıl yapmıştı? Devrimci önderlik, Batista diktatörlüğüne karşı mücadelede yoksul köylülerin devrimci potansiyelini iyi değerlendirmiş ve zaferle birlikte toprak talebini yerine getirmiş, onların güvenini kazanmıştı. Devrimci mücadelenin sıcak pratiğinde çelikleşen bu güven, devrimden sonra, onlara sosyalizmi kavratmanın en elverişli koşullarını yarattı. Köyü küçük üretiminin bir anda ortadan kalkması mümkün değildi elbette. Ama "köylüler, reformist burjuvazinin karşı-devrimci saflarına itibar etmeyecek ve hatta karşı-devrime karşı mücadele edecek kadar devrime ve önderliğe bağlanmışlar, inanmışlardı. ML'ler Küba'da burju-

vaziyi, emperyalizmin tüm baskılarına rağmen siyasi iktidardan tasfiye edebilirse, bunu, oluşturdukları işçi-köylü ittifakının sağlamlığına borçludurlar.

1959 demokratik halk devriminden sonra, devrimin niteliğini anlayamayan çoğu reformist anlayış sahipleri bunun bir küçük burjuva devrimi olduğunu ileri sürmüştü. 1 Mayıs 1961'de devrimin yeni sosyalist aşamaya ulaştığını ilan eden 2. Havana Deklarasyonu bile bu çevrelerin kuşkularını gidermeye yetmemişti. Bugün artık herkes Küba'nın sosyalist toplumun inşası yolunda hızlı adımlarla ilerlediğini, inkar edilemeyecek bir mesafe aldığını görüyor.

Başlangıçta Küba devrimini anlayamayıp kuşku ile bakanların bir gerekçesi de Küba KP'ni başta "görememek olsa gerekti. Oysa herhangi bir kişi, grup veya partiye salt adı "komünist" diye devrimin önderliğinin bahsedildiğini henüz hiçbir tarih sayfası yazmadı. Yazmayacak da. Çünkü önderlik mücadelesi içinde hak edilerek kazanılıyordu.

Küba KP, toplumsal çelişkileri doğru değerlendiremedi, yoksul köylülüğün devrimci potansiyelini küçümsedi, iktidar mücadelesi çizgisinden uzaklaştı. Halka güvenemedi.

Peki, tüm bu yanılgılar, Küba KP'nin yöneticilerini ilgilendiren kişisel yanılgılar olarak görülebilir mi?

Menşevikleri hatırlayarak sorunun cevabını aramakta yarar var. Çarlığa karşı mücadele sırasında, Rusya'da, Menşevikler de proletaryanın henüz yeterli örgütlenme ve bilinç düzeyinde olmadığını, bu düzeyde olsa burjuva devrimini değil, sosyalist devrimi yapabileceğini söyleyerek, burjuva demokratik devrimde proletaryanın önderlik yapamayacağını, en fazla aşağıdan yukarı kitlesel hareketlerle burjuvaziyi tutarlı olmaya zorlayabileceğini ve devrimin önderliğini burjuvaziye bırakmanın doğru olacağını savunmuşlardı.

Menşeviklerin en temel yanılgısı, yoksul köylülüğü burjuvazinin doğal müttefiki olarak görüp (çünkü burjuva demokratik talepleri vardı) onları kazanma perspektifine sahip olmayışları ve devrimi, köylülerin de proleterleşeceği bilinmeyen bir zamana ertelemektir. Oysa demokratik devrimde, yığınların devrimci hareketinden korkarak gericileşen burjuvazinin tersine, yoksul köylülük, demokratik talepleri içeren bir devrim programının sağlam bir destekleyicisi oldu.

Tarih, Menşeviklerin yenilgisini ve Bolşeviklerin haklılığını gösterdi.

Bugün Lenin'in ve Bolşeviklerin haklılığını teslim etmek zorunda olan reformist anlayışlar, işçi-köylü ittifakından söz etmeyi ihmal etmiyorlar. Lenin'in ideolojik olarak ve pratikte mahkum ettiği Menşevikler, demokratik devrimde önderliği burjuvaziye bırakmayı savunmuşlardı. Bugünkü reformist anlayışlar ise, Küba KP gibi, reformlar için mücadeleyi iktidar mücadelesinin önüne çıkararak, burjuva fraksiyonların peşine takılıp "ileri demokratik düzen" kurmayı hayal ediyorlar. Acaba dünkü Menşevikler ile bugünkü reformistler arasındaki farklılık çok mu fazla? Biz özde hiçbir fark olmadığı görüşündeyiz... O halde ilk baştaki soruya dönebiliriz: Küba KP'nin devrim süreci ile ortaya çıkan yanılgıları, kişisel hatalarının sonucu değil, reformist çizginin enternasyonal sonucudur. Reformist anlayış Küba devrim süreci dışında kaldı, diğer ülkelerdeki devrim süreçlerinde de aynı yanılgının benzer sonuçlara yol açacağını söylemek artık kehanet sayılmamalı.

Reformistlerin Küba KP'nin başarısız akıbetinden alacağı dersler hala canlılığını koruyor. ML'ler ise, Leninist kesintisiz devrim teorisini yeni-sömürge ülke koşullarına göre uygulayan, böylece iktidar için mücadele sorununa açıklık getiren Kübalı muzaffer devrimcilerin pratiğinden alınması gerekli dersleri alarak, devrimci teoriyi zenginleştiriyor.

İHTİLALCI İNİSİYATİFİN ÖNEMİ ARTMIŞTIR

"Bilimsel sosyalizmin devrim teorisinin köylülerin rolü arttıkça, devrim mihrakı doğuya kaydıkça, ihtilalci inisiyatif ön plana çıkmaktadır." (3) Çünkü emperyalizm ile birlikte sürekli bir milli krizin yaşanmaya başladığı, devrimin objektif koşullarının oluştuğu "doğu" (sömürge) ülkelerinde, devrimin başarılması için cılız olan proletaryanın gelişmesi beklenemez. Devrimci önderlik (ihtilalci inisiyatif) köylülüğün devrimci potansiyelini harekete geçirme sorununun yanısıra, geri kalmışlıktan ileri gelen birçok sorunu da çözmek zorundadır. Küba deneyimini bu açıdan ele alırken önce Küba KP'nin anlayışına değinmek gerekiyor.

Küba KP, devrimin olması için harekete geçmenin önkoşulu olarak, devrimin objektif ve sübjektif koşullarının kendiliğinden oluşmasını beklemekte, devrimde ihtilalci inisiyatifin rolünü kavrayamamakta ya da kavramak istemekte idi. İhtilalci inisiyatifin rolünün arttığını kabul etmek, devrimci bir amacı olduğunu söyleyen bir partiye, reformist çalışmaların çok üzerinde siyasa! görevler yüklemektedir çünkü.

Bu tutum da, aslında reformist anlayışın genel yanlışlarından bir diğeridir.

Toplumsal hareketlerin gelişiminde nesnel yasa ve olguların belirleyici faktör olduğu tarihsel materyalist öğretinin ilk önermesidir. Ama bu önermenin hemen arkasından gelen ikinci önerme, öznel yasa ve olguların da belli bir etkisi ve rolü olduğu, bu etkinin devrim dönemlerinde -belli bir yöne doğru, kitlesel bir bilinç ve güçlü bir hareket olduğu zamanlar- daha da arttığıdır. İktidarı alan proletaryanın yeni üretim ilişkilerini oluşturması sürecinde, üst-yapının altyapıyı belirlemesi anlamında, öznel olgunun belirleyici duruma geldiği bilinir. Ama aynı öznel olgunun bir başka biçimde, devrim öncesi dönemde devrimci durumu olgunlaştırmak yönünde, belirleyici olmasa bile belli bir etki gücünün olabileceği reformizm tarafından kabul edilmez. Devrimci durumun olgunlaşması tespitini yapmak için klasik reçetelere uygun göstergelerin oluşması beklenir.

1956 Aralık'ında, bir avuç gerilla silahlı mücadeleyi başlattığı zaman, reformistler onların başarısız olacağına kesin gözüyle bakıyordu. Çünkü klasik öğretinin dogmatik kavranışına göre devrimin nesnel koşulları olmasına rağmen öznel koşulları henüz hazır değildi, devrimci durum yoktu ya da olgunlaşmamıştı. Kitlenin memnuniyetsizliği olsa da, henüz mevcut düzen içinde yaşamak istemediklerini gösteren açık kitlesel eylemler, kitlenin inanç ve desteğini kazanmış devrimci örgüt, vb. yoktu.

Ama, kış uykusuna yatmış, yaz günlerinin gelmesini beklercesine hareketsizlik içinde felaket kehanetleri yapan reformistleri yalanlayan şekilde gerilla mücadelesi giderek gelişti. Gerilla hareketinin yaktığı kılıvcımla ve bu hareketin önderliğinde, o durgun, o boyun eğmiş halk kitleleri, Batista'nın 50

bin kişilik düzenli ordusuna kafa tutabilecek ve giderek onu yenebilecek bir devrimci halk ordusunu oluşturdu.

Bu nasıl oldu?

Ülkede milli krizin varlığına rağmen, halk kitleleri baskı ve sömürü karşısında hareketsiz, dağınık ve durgundu. Çünkü baskıcı devlet aygıtı ve gerici propaganda kurumlarıyla kitlelerin mücadelesi engellenmiş, kadercı bir boyun eğme kültürü oluşturulmaya çalışılmıştı. Sierra Maestra'da başlayan gerilla mücadelesi, düzenli ordunun saldırılarına rağmen varlığını sürdüren, eylemleri ile vurduğu yerden ses getiren yapısı ve halkın sorunlarına köklü çözümler getirmeyi amaçlayan programı ile, kitlelerin dikkatini kendi üzerinde topladı. Mücadele insanlar üstünde önce şaşkınlık yarattı, bu yerini sempatiye ve giderek güvene bıraktı. Gerilla mücadelesi halka bir düzen değişikliğinin yalnızca gerekli olduğunu değil, ama aynı zamanda mümkün olduğu yolunda moral ve siyasal bilinç götürdü. Kurtuluşun gerekliliğini ve olanaklı olduğunu göstermek, devrimci harekete katılımın önündeki barikatları yıktı attı.

Küba devrimini Küba halkı zafere ulaştırdı, bir avuç gerilla değil. Ama bir avuç gerillanın başlattığı mücadele, bu zaferin yolunu açtı ve yine onların önderliğinde zafere ulaştı. Burada vurgulamak istediğimiz nokta, bu gelişim süreci içinde, devrimci durumun olgunlaşmasının, devrimcilerin iradi olarak başlattıkları mücadelenin bir sonucu olmasıdır. Böylece Küba devrimi reformizmin bir dogmasını daha yıkmış oldu.

Devrim yapmak için tüm koşulların kendiliğinden bir araya gelmesini beklemeye gerek yoktu. Yeni-sömürge ülkelerin kendine özgü ekonomik, siyasa! ve sosyal koşullarından dolayı, söz konusu koşulların kendiliğinden bir araya gelmesini beklemek, devrimi bilinmeyen bir geleceğe ertelemek demektir. Oysa devrimci hareketin mevcut durumu değiştirmek için başlatacağı silahlı mücadele, yani bir bütün olarak ihtilalci inisiyatif, devrimci durumun olgunlaşması anlamına gelecek tüm koşulları sağlayabilirdi. Fidel Castro'nun dediği gibi, *"Objektif koşullar tarih yapar, ama subjektif koşulları yaratan ise insandır."*

GERİLLA SAVAŞI SİYASİ MÜCADELENİN EN ÜST BİÇİMİDİR

Küba devrimi, temel çarpışma biçimi olarak gerilla savaşını, temel çarpışma alanı olarak kırları esas alarak gelişti. Böylece devrimin sadece ve sadece, uzun bir evrim dönemini izleyecek olan bir ayaklanma ile olacağı teorisi (dogması demek daha uygun) Küba pratiği ile altüst oldu. Ayaklanma dogması ilk darbeyi Çin devriminin halk savaşı ile başarıya ulaşması ile almıştı. Ama bu teorinin savunucuları, Çin'i "özgöl", "istisna özellikleri olan bir ülke" ilan edip sorunu geçiştirmişlerdir. Ayaklanma teorisi, ayaklanma gününden ya da zamanından önce uzun bir evrim dönemini öngörür. Böylesi bir dönem içinde olunduğu tespitini yapmak, reformist çizginin mücadeleden yan çizen reformist çalışma tarzına uygun teorik zemini oluşturur. Böylece, ömrü boyunca parti içindeki Menşevik hizbinin reformist anlayışına karşı mücadele vermiş Lenin'in devrimci düşüncesi, reformist amaçlar için kullanılabilir hale getirilir. Zaman ve mekan kavramları karıştırılarak, "somut koşulların somut tahli" temel Marksist ilkesi unutulur, reformizm Lenin'e onaylatılmaya(!)

çalışılır. Ama bu çarpıtmaya somut pratik izin vermez, vermiyor. Küba pratiği Leninist anlayışı onayladı, reformizmi ise sürecin dışına attı.

Leninist anlayış, tek bir mücadele biçimini mutlaklaştırmaz, mücadele biçiminin somut koşulların somut tahlili sonucu belirlenmesini öngörür. Küba devriminin temel mücadele biçimi olan gerilla savaşı, hangi somut koşulların bir gereği olarak benimsendi? Kısaca bu soruya cevap arayalım.

Devrim öncesi Küba, emperyalizmin yeni sömürgesi durumunda olan, emperyalist tekellerin yerli işbirlikçileri ile yoğun bir sömürü sistemi kurduğu bir ülke idi. Batista diktatörlüğü ise 50 bin kişilik -deniz ortasında bir ada için oldukça büyük- bir ordu ile, emperyalist tekellerin ve işbirlikçilerin çıkarlarını korumak için ağır bir baskı rejimi kurmuştu. Bu koşullarda egemen sömürücülerin çıkarlarına yönelik en küçük demokratik istem ya da hak arama eylemi bile baskı güçlerinin terörüyle karşılaşıyordu. İşçi ve diğer emekçi kesimlerin örgütlenme, propaganda ve bilinçlenme yolları da baskı mekanizmasının engelleriyle kısıtlanmış ya da tıkanmıştı. Dolayısıyla devrimci bir düşüncenin örgütlenmesinin ve gelişmesinin yolları ancak yine zora dayalı yöntemlerle, yani silahlı mücadele ile açılabilirdi. Giderek devrimi gerçekleştirmek için ise, başta düzenli ordu olmak üzere devletin baskı mekanizmasını parçalayacak bir devrimci halk ordusunun oluşturulması gerekiyordu. Halkın silahlı gücünü oluşturmak ise birdenbire değil, belli bir süreç içinde olabilecek bir işti. Mevcut koşullar, savaşmak için gerekli örgütlenmeyi yaratmak için de savaşmayı gerektiriyordu. Bu savaş, diğer mücadele biçimlerini de (politik, ekonomik-demokratik, ideolojik) kendine tabi olarak hayata geçiren gerilla savaşıydı.

Gerilla savaşı temel alan olarak kırlarda gelişti, kırlar temel alan olarak belirlendi. Çünkü gerilla mücadelesini başlatmak ve adım adım geliştirmek için, kentlerin sınırlarıyla kısıtlanmış alanlar tek başına elverişli değildi. Silahlı öncü için en büyük güvenliği, daha geniş manevra alanı, geri çekilme yolları ve baskı güçlerinden en elverişli korunma yerleri sağlayan kırsal alanlar ise belirlenen mücadele biçimini geliştirmeye uygundu. Öte yandan, Küba halkının büyük çoğunluğu kırlarda yaşıyor ve sömürü düzeninin keskin ucu içinde olan tarım proletaryası ve yoksul köylülük, kırsal alanda gelişen gerilla savaşının toplumsal temelini oluşturuyordu.

Küba devriminde kırların temel mücadele alanı olmaları, şehirlerdeki mücadelenin rolünü görmemizi engellememeli. Şehirlerde gelişen mücadele de gerilla savaşına etkin destek sağladı ve en son, gerillaların genel taarruzu şehirlerdeki genel grevle bütünleşerek, diktatörlüğe birleşik ve en güçlü darbeyi vurdu.(*).

Sonu hiçbir zaman gelmeyen bir "evrim" dönemi rahatlığını yaşayan reformist anlayışlar, gerilla mücadelesinin gerekliliğini -başka ülkeler için kabul etseler bile kendi ülkeleri için- kabul etmiyorlar. Bununla da yetinmeyip, ona hayal ürünü yakıştırmalar yapıp, alerji derecesine varan tepkilerini açığa vuruyorlar. Çünkü ihtilalci inisiyatif önem kazandığından, gerilla savaşından söz etmek ekonomizmi reddeder, çünkü gerilla mücadelesinden söz etmek, cesaretli, fedakar, disiplinli bir devrimci savaş örgütünün oluşturulmasını ge-

rekli kılar. Küçük burjuva rahat yaşamdan vazgeçip, zor olan doğruyu benimsemek reformizmin işine gelmez, gelmediği görülüyor. Silahlı mücadeleye duyulan alerjinin ve hiç düşünmeden hayali yakıştırmalarla yapılan "eleştirilerin kaynağı budur. Bu eleştirilerden biri şöyle:

"Emekçilerin etkin desteğine dayanmayan öncü savaşı ile yapılan eylemler, silahlı küçük grupların halk yığınlarından tecrit edilmesini hızlandırmaktadır." (4)

Doğrudur, silahlı mücadeleyi ülkesinin özgül koşullarını hesaba katmadan uygulamaya kalkan ya da ona politik içeriğini kazandıramayan ve sonunda başarısız kalan bazı deneyimler vardır. Ama olumlu örnekleri yok sayıp olumsuz örnekleri göstererek bir genelleme yapmak niye? Küba devrimi sürecinde bir avuç gerillanın başlattığı mücadele mi, yoksa reformist Küba KP mi kitlelerden tecrit oldu? Güney Vietnam'da 1959'da yine bir avuç gerillanın başlattığı mücadelenin sonuçları ne oldu? Nikaragua devriminin öncüsü FSLN mücadeleye başlarken durumu neydi?

FSLN önderlerinden Jamie Wheelock'un sözlerini hatırlayalım: *"Devrimci mücadeleyi çok küçük bir savaşçı çekirdeği temelinde ve son derece ters koşullarda geliştirmeye başladık."* Başlayan bu mücadelenin kimi nereye götürdüğü ise çok iyi biliniyor. FSLN dar bir gerilla çekirdeği ile emekçi halkın güven ve desteğini giderek kazanmayı başarmış, onları devrimci savaşıma sokmuş ve devrimi zafere götürürken, kitlelerden tecrit olan yine Nikaragua Sosyalist Partisi olmuştur.

"Emekçilerin etkin desteğine dayanmayan" iddiasına ise en açık cevabı Küba devrimi önderlerinden Che Guevara veriyor: *"Gerilla savaşı, savaşın küçük bir modeli, azınlık bir grubun güçlü bir orduya karşı savaşı değildir. Hayır, gerilla savaşı bütün bir halkın ezici egemenliğe karşı savaşıdır."* Devam ediyor Che; *"Gerilla savaşı ile kitle mücadelesinin birbirine karşı şeyler olduğunu belirtiyorlar. Bu ifadeyi reddediyoruz. Zira gerilla savaşı bir halk savaşıdır, bu tür bir savaşa halkın desteği olmadan girişmeye kalkışmak, kaçınılmaz bir felaketin başlangıcı demektir. Eyleme giriştiği bölge ve bütün memlekette gerilla, halkının savaş öncüsüdür."* (5) Öncü gerilla giderek silahlı halk ordusunu yaratmıştır.

Devrim mücadelesinde, gerilla savaşının temel çarpışma biçimi olması tespitine yapılan bir başka itiraz da "diğer mücadele biçimlerini dışladığı" iddiasıdır.(6) Bu iddia da hiçbir haklı nedene dayanmayan, hiçbir söz ya da pratik ile kanıtlanamayan içi boş bir iddiadır, yakıştırmadır. Gerek Nikaragua, El Salvador ve gerekse incelediğimiz Küba devrim pratiklerinde gerilla savaşının ele alınışı hiçbir zaman, salt silahlı eylem yapmak düzeyine indirilmemiştir. Gerilla eylemlerinin başlangıcından sonuna kadar, gerek yoksul köylü kitleleri içerisinde toprak reformu talebi çevresinde yapılan çalışmalar ve gerekse kentlerde işçilerin belli siyasal ve ekonomik-demokratik talepleri temelinde verilen mücadele, gerilla savaşı ile birlikte ve yine gerilla örgütünce sürdürülmüştür. Bu çalışmalar ihmal edilmiş olsaydı, gerillanın halkın destek ve katılımını sağlayarak genişlemesi, güçlenmesi mümkün olmazdı.

Diğer mücadele biçimlerini dışlayan bir gerilla savaşı başarısız kalmaya mahkumdur. Ama gerilla savaşının diğer mücadele biçimlerini dışla-

ması bir zorunluluk değildir. Tersine gerilla savaşı diğer mücadele biçimleriyle birlikte verilirse başarıya ulaşır. Küba, Nikaragua, Vietnam, Mozambik, Angola devrimleri bu tespiti doğrulayan örneklerdir.

CHE BİR MACERACI MI?

Küba devrimi deyince, devrimci başkaldırı, kararlı mücadele ve proletarya enternasyonalizminin simgesi haline gelmiş olan Che Guevara akla gelir. Ve yine Küba devrim deneyi tartışılırken, reformist anlayış sahipleri, Che'nin Bolivya'daki başansız biten mücadelesini ileri sürerek, Küba devriminin derslerini küçümser ya da görmezlikten gelmeye çalışırlar. Che'yi maceracı olmakla itham ederler.

Arjantinli bir doktor olan Che, Fidel'le birlikte, gerilla komutanı olarak Küba devriminin önderleri içinde yer aldı. Kararlı, disiplinli, cesur bir gerilla komutanı olarak sıcak savaş içinde ve devrimci bir teorisyen olarak devrimin strateji ve taktiklerinin belirlenmesinde devrime büyük katkıda bulundu. Devrimden sonra da sosyalizmin inşası sürecinde önemli görevler üstlendi.

Küba'daki devrimci sürecin sağlam temeller üzerine oturtulduğu bir aşamadan sonra, Küba'dan ayrılarak, devrim rüzgarlarının estiği Bolivya'da gerilla hareketini başlattı. Çünkü o, dünyanın neresinde emperyalizme karşı bir başkaldırı varsa, orada olmakla kendini yükümlü sayan bir proletarya enternasyonalisti idi.

Bolivya dağlarında başlatılan gerilla hareketi başarılı olamadı. Bu başarısızlık, bir bütün olarak gerilla mücadelesi düşüncesini mahkum edebilmek için bulunmaz bir fırsatmışçasına reformizm tarafından kullanılmaya çalışıldı. Oysa Bolivya deneyine daha yakından bakıldığında, başarısızlığın altında gerillaların belli hatalarının dışında, reformist Bolivya Komünist Partisi'nin mücadele karşıtı tutumu görülecektir. Şehirlerde ve madenlerde işçi sınıfı içinde öteden beri belli bir gücü olan Bolivya KP gerilla mücadelesi başladıktan hemen sonra, bu mücadeleye sırtını çevirdi. Böylece vereceği destek şöyle dursun, gerillaların işçi sınıfı ile bağ kurmasını zorlaştıran bir etkisi oldu. Gerillaların şehirlerdeki emekçi kesim ile bağı büsbütün koptu. Bu gelişme içinde Che'nin yanlıgısı, belki de Bolivya KP'nin olası tavrının ne olacağını daha önceden görmemesi ya da iyimser olasılıklar üzerine hesap yapmasıdır. Buradan çıkarılacak en özlü ders; ML bir hareketin reformist bir güce güvenerek yola çıkmaması gerektiğidir.

Öte yandan gerilla hareketi köylü emekçi kesimlerle bağ kurmak, kitle çalışması yapmak konularında da çok geç kaldı. 1952'de yapılan toprak reformu Bolivya köylülerinin önemli bir kısmına iyi-kötü belli miktarda toprak kazandırmıştı. Köylünün memnuniyetsizliği görece hafifletilmişti. Bu somut durum nedeniyle, gerillanın kitle ilişkileri anlamında altyapısını oluşturmak için daha sistemli ve yoğun bir çalışmaya gerek vardı. Gerilla savaşının kızışıp da bu gerekliliğin ortaya çıktığı zaman, Che bu durumu tespit etti ve yazdı. Artık yapılacak iş gerillayı bu eksikliğin zorlaştırdığı koşullarda sürdürmek ve bu esnada eksikliği de gidermeye çalışmaktır. Ama kitle ilişkileri baştan zayıf düşen gerilla, giderek daralan bir çember içine düşmekten kurtulamadı. Che bir çatışma sırasında bacaklarından yaralı esir düştü ve yankee kuklası bir ast-

subay tarafından yirmi dört saat sonra 7 Kasım 1967'de kurşuna dizildi.

Bolivya'da Küba devriminin aynısını tekrar etmek için somut koşullar uygun değildi. Israr yenilgiyi getirdi.

Bolivya'daki kır gerillasının yenilgisi üzerine, bu yenilgiye tepki sayılabilecek Şili, Arjantin, Brezilya, Uruguay başta olmak üzere bazı L. Amerika ülkelerindeki şehirleri temel çarpışma alanı alan gerilla hareketleri gelişti. Bu hareketler de, somut koşulların somut tahlilini yapmak yerine, Küba ve Bolivya deneylerine dogmatik ya da deneyci (ampirik) olarak yaklaştıkları için başarılı olamadılar.

Burada önce şu gerçeğin altı çizilmeli: Küba ve diğer muzaffer devrim deneylerini yok sayıp, Bolivya ve diğer şehir gerillası deneylerinin başarısız olmasının gerçek nedenlerini araştırmadan doğru bir sonuca varmak mümkün değildi. Ama "doğru bir sonuç" yerine kendi pasifist çizgilerini haklı çıkarmak peşinde koşanlar, başarısız deneyimlere gözü kapalı sarılıyor ve "gerilla savaşının derin bir yanılgı" olduğu sonucuna varıyorlar. Fidel Castro reformistlere şöyle cevap veriyor:

'Tarih ilk başta başarısızlığa uğramaktan kurtulamayan devrim hareketleriyle dolu. Örneğin Küba'da halkın silahlı mücadelesinin başarıya ulaşmasından 6 yıl kadar önce, Moncada deneyimi yaşanmadı mı? Santiago'daki Moncada kışlasına saldırılan 26 Temmuz 1953 tarihi ile 'Granma' çıkarmasının yapıldığı 2 Aralık 1956 tarihi arasında geçen sürede pek çok kişi tam donatımlı modern bir ordu karşısında devrimci mücadelenin her türlü perspektiften yoksun bulunduğu ve bir avuç savaşçısının sürdürdüğü eylemin 'derin bir yanılgı' içinde bulunan akli-evvellerin ve idealistlerin hayali olduğunu düşünüyorlardı. 5 Aralık 1956'da dengesiz gerilla müfrezesinin uğradığı ağır yenilgi ve dağılması kötümser kehanetleri tümüyle doğrular gibiydi. Ama yalnızca 25 ay içinde gerilla savaşından arta kalanlar bu orduyu yok etmek için gerekli güç ve deneyi edinmişti.. Dövüşmemek için her devirde, her türden koşul altında yığınla bahane bulunabilir ve özgürlüğü elde edememenin tek yolu da hep bu olacaktır. Che düşüncelerinin gerçekleştiğini görmedi, ama onları kendi kanıyla sulayarak güçlendirdi. Kendisini eleştiren sahte devrimcilere gelince, onlar siyasi alçaklıkları ve ebedi eylemsizlik/eriyle birlikte, kendilerine özgü budalalıklarıyla yaşamaya devam edecekler.'

Kazanılan zaferlerin yanında yapılan yanlışlıklar yenilgilere yol açtı. Ama "ebedi eylemsizlik" içindeki reformistlerin kötümser kehanetlerine rağmen, bu yenilgiler, devrimci teorinin gerekli dersleri çıkararak daha da güçlenmesini engellemedi. Ve bugün halkların emperyalizme ve oligarşiye karşı verdiği kurtuluş mücadelesinde, mücadelenin önderliğini yapmak ve onu zafere ulaştırma onuru yine gerillaların olmaktadır.

Yapılan yanlışlıkların yol açtığı yenilgiler ya da kazanılan zaferler doğru devrimci çizgiyi daha net ortaya çıkardı. Ülkenin somut koşullarını doğru tahlil edemeyen, gerilla savaşını diğer politik, ekonomik-demokratik ve ideolojik mücadele biçimleri ile birleştiremeyen, kır-şehir diyalektik bütünlüğü içerisinde mücadeleyi birleşik-devrimci savaş biçiminde geliştiremeyen hareketler, bir yerde tıkanıp kalmak tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyorlardı. Silahlı hareketin kitle hareketinin diyalektik bütünlüğünü sağlayarak kitleleri örgütleyip

seferber edebilmesi, ancak birleşik devrimci savaş esprisinin doğru yorumlanması ve uygulanması ile mümkündür. Nikaragua devriminin zaferi doğru devrimci çizgiyi teyit etti.

Bugün Che ismi, reformizmin maceracılık suçlamalarına ya da devrimci özünü boşaltılmış "devrimci romantizm" yakıştırmalarına rağmen, ezilen halkların ulusal ve sınıfsal kurtuluş mücadelelerinde bir sembol olma niteliğini koruyorsa, bunun anlamı onun mücadele düşüncesinin ve pratiğinin zafere giden yolda tüm canlılığıyla yaşamakta olduğudur.

KÜBA DEVRİMİ EMPERYALİST SİSTEMLERE VURULAN GÜÇLÜ BİR DARBEDİR

Küba devrimi, sadece mücadelenin gelişimi, örgütlenişi ve sonuçları itibarı ile değil, dünya emperyalist sistemine vurduğu darbe nedeni ile de önemli bir yere sahiptir. 10 milyonluk nüfusu ve fazla büyük sayılamayacak toprakları ile emperyalist pazar sisteminin dışına çıkmıştır Küba. Bununla birlikte ve bundan daha önemlisi, yeni sömürge ülke halkları içinde, özellikle L. Amerika ülkelerinde devrimci bir dalganın kaynağı olmuştur. Nitekim L. Amerika oligarşilerinin sömürücü egemenliği daha büyük çatlaklarla sallanmaya başlanmış, emperyalizm, pazarlarının yavaş yavaş elinden çıkma eğiliminin güçlenmesi karşısında telaşa düşmüştür.

Emperyalist sistem içinde, sömürge ve yeni sömürge ülkeler, gelişmiş kapitalist-emperyalist ülkelerdeki asalak sosyo-ekonomik yapıyı besleyen kan damarları durumundadır. Sömürge ve yeni sömürge ülkelerin tek tek bağımsızlıklarını kazanarak emperyalist sistem dışına çıkmaları, emperyalist sistemi bir bütün olarak çöküşe yaklaştırmaktadır. Dünya halklarını sömürme kanalları tek tek tıkanan emperyalizm, sistemin bunalımını giderek kendi ülkelerinde yaşamaya başlayacak ve en son darbeyi kendi proletaryasından yiyerek ebediyen çökecek, yok olacaktır.

Küba, Nikaragua ve diğer yeni sömürgelerin devrim yaparak, emperyalist sistemden çıkmasının önemi, söz konusu devrim deneyimlerine sırt çeviren reformist anlayış sahiplerince inkar ediliyor. Yeni sömürge ülke halklarının muzaffer devrim deneylerine "istisna" diyerek ya da "küçük burjuva nitelikli" deyip küçümseyerek bakan reformizm, bu devrimlerin emperyalist sisteme vurduğu darbeyi de görmek istemiyor. Şöyle diyor: *"Emperyalizmin tek tek sömürgelerini kaybetmesi, gücünü zayıflatmakla birlikte otomatik olarak iflası olmadı. Emperyalizm yeni yöntem ve biçimleriyle hala varlığını sürdürüyor."* (7) Ne büyük keşif? Sanki tek bir ya da birkaç sömürgecinin kurtuluşu ile emperyalist sistemin "otomatik olarak" çökeceğini iddia eden birileri varmış gibi, emperyalizmin henüz yıkılmadığını söylüyor. Ama bu boş sözlerin arkasında başka bir anlam gizlidir. Reformizm, emperyalist sistemin çöküşünü hızlandıran gerçek dinamiğin, yeni sömürge ülke halklarının emperyalist sistemin dışına çıkmaları sonucuna yol açan devrim mücadeleleri değil, sosyalist sistemin varlığı olduğuna sözü getirmek istiyor. *"...Emperyalizm kesin olarak ancak bu ülkelerin halkları tarafından, özellikle ulusal kurtuluş hareketlerinin başarıları sayesinde kurulan yeni uluslararası güç dengelerinden faydalanarak yıkılacaktır."* (abç)(8) Burada sözü edilen "uluslararası

güç dengesi"nin sosyalist ülkeler ile kapitalist ülkeler arasındaki güç dengesi olduğu açık. Reformizm, emperyalizmin çöküşünü sağlayacak asıl dinamiği, sosyalist ülkelerin gücünde ve çabalarında görüyor. Ulusal kurtuluş hareketlerine ise "yardımcı" bir rol veriyor. Devrimini yapan her ülke sosyalist sistemi biraz daha güçlendirip, uluslararası güç dengesini biraz daha sosyalizm lehine çevirecek, o kadar! Ve bu düşünce toplumsal dönüşümün dünya genelinde baş çelişkisini ifade ederek netleşiyor. "Sistemin baş çelişkisi emperyalist ülkeler ile sosyalist sistem arasındadır." Toplumsal kurtuluşun temel dinamiği sosyalist ülkeler olarak görüldükten sonra, "ebedi eylemsizlikleri içinde" reformistler kendi ülkelerindeki sorumluluk yükünü böylece hafifleterek rahatlıyorlar. Nasıl olsa emperyalist sistem çökecek, aşırıya gitmenin, "zorlama devrim anlayışının"(!) alemi yok!

Bugün, ABD emperyalizmi, küçük bir ülke olan El Salvador'da oligarşi iktidarını ayakta tutabilmek için büyük ekonomik harcamaları ve siyasal prestij kaybını göze alıyorsa, bunun başlıca nedeni, sömürge pazarlarının elinden çıkması eğilimini durdurma yönünde şiddetli bir istek duymasıdır. Çünkü günümüzde emperyalizme en etkili darbeleri ulusal ve sınıfsal kurtuluş hareketleri indiriyor; çünkü emperyalist sistemin pazarlarının daralması, onu yok oluştürecek bunalımın içine itiyor. İşte bu nedenledir ki, dünya çapında toplumsal dönüşümün baş çelişkisi ezilen ülke halkları ile emperyalizm arasında yapılmaktadır.

- (1) M. Çayan, Toplu Yazılar, Kesintisiz Devrim 1
- (2) "Sol radikaller, ulusal kurtuluş hareketlerine kabul ettirmeye çalıştıkları zorlama devrim anlayışları ile" (Yarın) derken reformist anlayış, iktidarı hedefleyen ulusal ve sınıfsal kurtuluş hareketlerinin bir zorlama olduğunu iddia ediyor. Gerçekte ise sosyalizm için mücadelenin anti-oligarşik, anti-emperyalist taleplerle gerçekleştiği bir devrim ile başarıya ulaşacağını reddedip, iktidar persectifinden yoksun reformcu anlayışını açığa vuruyor. (Yarın, Ağustos, 1987. Sömürge-ulusal sorun. Bağımsızlık)
- (3) M. Çayan, Toplu Yazılar.
- (4) Yarın, Ağustos 87. "Sömürge-ulusal sorun. Bağımsızlık"
- (5) Che Guevara, Askeri Yazılar.
- (6) Yarın, Ağustos 87. Aynı yazı.
- (7) Yarın, Ağustos 87. Aynı yazı
- (8) Yarın, Ağustos 87. Aynı yazı

(*) Kırlardan şehirlerin kuşatılması, kırların temel olması gibi tespitler her ülkenin özgün durumuna göre farklılıklar kazanabilir. Esas olarak 3. bunalım döneminden Çin durumundaki gibi kırların başlı başına temel olması ve kentlerin tali mücadele alanı ve kırlara destek veren bir alan olarak düşünülmesi yanlıştır. Kuşkusuz görece olarak kırların emperyalizmin yumuşak karnı olduğu doğrudur. Fakat kentleşmenin ve çarpıkta olsa kapitalizmin geliştiği ülkelerde, devrimci strateji birleşik devrimci savaş (BDS) esprisi ve işçi sınıfı, yoksul köylülük ve küçük burjuvazinin temel güçler olması ile yükselir. Mücadele, çeşitli iç ve dış gelişmelere siyasal ekonomik ve sosyal koşullara göre farklı biçimler gösterebilir.

DEVİRİMCİ GENÇLİK HAREKETİ VE SORUNLARI

DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ VE DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK

Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin bir demokratik kitle örgütündeki ifadesi, öncelikle, yığın örgütünü oluşturan organların aşağıdan yukarı seçimle oluşturulmasıdır. İkinci olarak, karar almadan uygulama aşamasına geçinceye kadar, mümkün olan en geniş katılımın sağlanması, bu süreçte DKÖ üyelerinin görüşlerini açıkça savunabilme, yama ve diğer üyeleri etkileme hakkını tanıyarak demokratik bir iç işleyişin sağlanmasıdır. Üçüncü olarak, uygulamaya geçilmesi istenen herhangi bir konuda, farklı düşünce sahiplerinin aralarında özgürce tartışmalar olduktan ve yapılacak demokratik oylamadan sonra, üyelerin çoğunluğunun eğilimi saptanarak, kabul edilen uygulama programını, üyelerin tamamının -karar alma süreci ve öncesinde kendi düşünceleri ile çelişse bile- bu genel eğilime uyarak, yukarıdan aşağı kararın mantıksal gerekleri doğrultusunda hareket etmeleri zorunludur. Kısaca, karar almada, aşağıdan yukarıya işleyen süreç, karar alındıktan sonra uygulamada, yukarıdan aşağıya bir rota izler. Çok seslilik, DKÖ'nün içinde var olabilir, dahası, var olmalıdır da. Politika belirlemede zenginlik, derinlik ve örgüt içi canlılık sağlayan faktörlerden biri de budur. Eskilerin deyiimiyle "hakikatin ışığı, fikirlerin çatışmasından doğar."

Karar almadaki örgütsel demokrasi, uygulamada merkezîyetçiliğe dönüşür. Çoğunluk görüşleri, azınlık tarafından benimsenmese bile, DKÖ'nün varlığı tanındığı sürece, ona uyma zorunluluğu vardır. Bir kimse, DKÖ'yü tanıyıp, hem de çoğunlukça alınmış karara uymamazlık yapamaz.

DKÖ içinde üyeler arasında "eleştiri-birlik-eleştiri" mekanizması çalıştırılarak sağlıklı bir iç tartışma ortamı yaratılabilir. Pratik faaliyetler sonrası değerlendirmeler yapılmalı, bu yapılırken de, örgütsel bütünlüğü zaafa uğratmadan, eleştiri-özeleştiri mekanizması işletilerek, gelecek faaliyetlerde daha başarılı olunmasının yolu açılmalıdır.

DKÖ VE MERKEZİ ÖRGÜTLENME SORUNU

Bugün önümüzde duran önemli sorunlardan biri de, belli politik merkezlerde sıkışıp kalan demokratik-özerk üniversite mücadelesinin yaygınlık kazanmasını sağlamak, gençliğin devrimci eyleminin birliğini ülke düzeyinde yoğunlaştırıp, örgütlenmede merkezileşmesini gerçekleştirmektir. Bugünkü siyasal koşullarda, yasal düzlemde böyle bir örgütlenmenin önünde ciddi engeller vardır. Yasaların elvermediği gerekçesiyle, elimiz kolumuz bağlı bekleyemeyiz. Bugünden yarına, bir yandan DKÖ'lerin merkezi federatif yapısı önünde duran yasal zırhı geriletecek mücadele yollarını gündeme getirirken, diğer yandan DKÖ'lerin merkezi-federatif yapısı yerine ikame edilebilecek platformlar oluş-

turulabilir. Bugün varolan platformun sağlıklı işleyişinden söz edemeyiz. Çünkü, her şeyden önce bu platform, tabanın gerçek eğilimlerini yansıtmamaktadır. Bu platformu oluşturan birçok birim, genel kurullarını yapamamıştır. Bu halleri ile, ilk kurucuları tarafından temsil edilmemektedir. Tabandaki gerçek eğilimi bu nedenle de yansıtmamaktadır. Süratle birimlerin genel kurullarını yapıp, seçimle gelen yöneticileri ve temsilcileri belirlemek gerekmektedir.

Önündeki bir dizi engel kalkana kadar, oluşturulan ülke düzeyindeki bu merkezi platform, bir demokratik kitle örgütünün merkezi-federatif yapılanması gibi pratik fonksiyonlarla yüklenmelidir. Demokratik kitle örgütlerindeki iç işle-
yiş kuralları, platformu tanıyan herkesçe teslim edilmeli.

DKÖ VE MÜCADELE ANLAYIŞI

Bir DKÖ'nün mücadele anlayışını belirleyen kendi dışında verili toplumsal/siyasal koşullardır. Bu koşulların bileşkesi, demokratik yığın örgütünün mücadelesinin alacağı biçimi belirler. Geçen sayımızda da belirtmiştik; örgütlenme ilkeleri, mücadelenin sağlıklı yürümesi için gereken kaldıraç olacaktır. Reformist "Yarın" dergisinde savunulan görüşler, bu konuda tam bir ilkesizlik ve şekilsiz örgütlenme örneğidir. Şöyle diyor "Yarın":

"...Demokratik hareketlerin politik özellikleri, örgütlenme ilkelerinde değil, yürüttükleri savaşımda aranır..." (Yarın, Aralık '87, syf.14-15) Bu, şu demektir; politik özellikli bir mücadele, ilkesiz, şekilsiz bir yapılanmayla da, pekala yürütülebilir. (!) Aynı yerden devam ederek konuya şöyle açıklık getiriyor: *"...Öğrenci örgütlenmesinin çalışmasını yönelteceği sorunlar, öğrencilerin öğrenci olmaktan kaynaklanan sorunlardır. Çözümü doğrultusunda savaşım vermek üzere, öğrenci örgütlerine katılım için, öğrenci olmak (şebekesi olan herkesin üyeliği=doğal üyelik) dışında bir önkoşula gerek yok..."* (agy, abç). Görüldüğü gibi öğrenci gençliğin demokratik kitle örgütlenmesinin "çalışmalarını yöneltecekleri" sorunlar, sadece öğrenci olmaktan kaynaklanan sorunlardır. Toplumun diğer sorunları, bu demokratik kitle örgütlenmesini ilgilendirmez. Birileri; zamlar, ulusal baskı, emperyalizm ve faşizmin varlığından kaynaklanan sorunları sıralarsa, bu onları ilgilendirmemeli, "bu sınıfın işidir" zaten, "öğrencilerde sınıf değildir"(!) Devam ediyor yazar:

"...Demokratik öğrenci hareketinin örgütlenme ve eyleminde birliği sağlamak için, ...ilkeler dayatmaya çalışmak, demokratik öğrenci hareketini daha ileri mevizilere götürmek adına, güncel görevlerin başarılmasının koşulu olan yığınların kazanılması hedefinden kopartmak demektir." (agy)

İddiayı kanıt olarak kullanmak doğru bir yöntem değildir. Totoloji olarak adlandırılan bu yöntem, "Yarın"lılar pek sık başvurumaktadırlar. Devrimcileri tasfiyeciler olarak iddia ederler, sonra bunu kendi iddialarını öne sürdükleri tezlerine kanıt olarak kullanırlar. "Yarın"lılar kafalarının anti-emperyalist, anti-faşist ilkelere takarak, bütün kötülüklerin müsebbibi olarak ilkeli demokratik örgütlenmeyi savunanlara saldırmaktadırlar. Bozuk plak gibi, her sayıda aynı şeyleri tekrarlayıp duruyorlar. Örgütlenmede ilke ararsan "tasfiyeciler" olursun(!) ilkesizliği, şekilsizliği ilke edinenlerin yakıştırmaları bu. Duyan, bunlar çok geniş yığınları kucaklamışlar da, birtakım oyun bozan "tasfiyeciler" gelmiş, yığınları uzaklaştırıyor zanneder. Yığınların uzaklaştıkları doğru, ama DKÖ'lerden değil, tam tersine DKÖ'lerin içindeki reformistlerden!.. Geçmişte de yaşadık:

DKÖ'lerde mücadele yükseldiği ve bu süreçte reformizmin teşhiri yapılabildiği oranda onların yığınlarla varolan sınırlı bağları azalır, giderek de koparlar. En sonunda da, ellerinde kalanlarla kendi tekkelerini kurarlar. Şimdilik çok şükür bu aşamaya gelmedik.

Gençliğin demokratik kitle örgütlenmesinin "çalışmalarını yönelteceği sorunlar", öğrencilerin salt öğrenci olmalarından kaynaklanan sorunlar değildir. Bir bütün olarak emperyalizme bağımlı yeni sömürge bir ülkenin sorunlarından kaynaklanmaktadır. Öğrenci olmalarından kaynaklanan sorunlar ise, bu bütünün parçasıdır. "Ağaçlardan ormanı görememenin" tipik bir dışavurumu olan bu mantık; öğrenci gençliği üniversite kampüslerine hapsetmenin, onları global sorunların derinliği yerine, yüzeydeki geçici görüngülerle oyalamanın bir ifadesidir.

Bir örgütlenme, önüne koyduğu mücadele hedefiyle, kendi temel çalışma alanını da belirlemiş olur. Devrimci Gençlik, akademik-demokratik mücadeleyi yürütürken, önüne özerk-demokratik üniversite hedefini koymaktadır. Devrimci halk güçleri, emperyalizme ve bir avuç zorbaya hizmet eden üniversiteler değil; halkın istem ve çıkarlarına cevap veren, bilimsel temelde öğretim ve eğitim yapan, toplumsal gelişmeye katkısı olacak dinamizmle donanmış üniversiteler istemektedir. Üniversitelere gerçek niteliğini verecek böyle bir dönüşümün sağlanması, şüphesiz egemen sınıfların politik-sosyal ve ekonomik hakimiyetlerine son vermeyi gerekli ve zorunlu kılmaktadır. Toplumsal devrim, işte sorunun gerçek biricik çözüm yolu. Bu düzende gerçek anlamda özerk-demokratik üniversitelerin gerçekleştirilebilirlik yanı yok. Ancak, bu gerçek bizi, "nasılsa bu iş devrimle gerçekleşecek" diye geleceği bekleyen, güncel somut görevlerini savsaklayan konuma itmemeli. Görevimiz ikilidir: **Bir yandan**, idealimizdeki üniversitelerin mevcut sistemin değiştirilmesiyle olanaklı olacağı bilinciyle hareket ederek, güçlerimizi devrimci halk güçlerinin politik iktidar mücadelesiyle kopmaz bağlarla bütünleştirmeliyiz. **Diğer yandan**, günümüzde demokratik-özerk üniversite mücadelesini omuzlamalıyız. Bu uğurda kitlelerin güncel taleplerine sahip çıkarak, onları, gerçek alternatifi kavrayacakları bilinç düzeyine yükseltmeliyiz. Demokratik-özerk üniversite taleplerimizde adım adım ele geçirecek her mevzinin önemi büyüktür. Gelecek, bu mücadelenin ve bu mücadelede kazanılacak mevzilerin üzerinde yükselecektir.

DEMOKRATİK ÖZERK ÜNİVERSİTE PROGRAMIMIZDA SOMUT TALEPLERİMİZ

Bugün, demokratik-özerk üniversite mücadelesi, YÖK'e karşı mücadele ile çakişmıştır. Bugün YÖK'e karşı kazanacağımız her mevzi, oligarşinin üniversiteler üzerindeki faşist denetimine ve gerici amaçlarına karşı bir darbe olacak ve onun gücünü sınırlandıracaktır. Fakat, YÖK'ün geriletilmesi ya da kaldırılması bu mücadelenin amacına ulaştığı anlamına gelmez. Nitekim, bugünlerde gençliğin son iki yıldır verdiği mücadelenin doğal sonucu olarak Özal hükümeti nispi geri adımlar atmıştır.

Demokratik-özerk üniversite mücadelesi, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bir parçasıdır. Devrimci Gençliğin son yirmi yıldır, gerçek anlamda Devrimci Gençlik önderliğinde yürütülen demokratik-özerk üniversite mücadelesi, zengin derslerle doludur. Bu pratik, günümüze ışık tutacak tarzda ele alı-

nıp, yeniden üretilmelidir. Devrimci Gençliğin mücadelesinin bugüne aktardığı en önemli ders, bu düzen sınırları içinde kazanılan hakların kalıcı olamayacağı, sürekli olarak saldırılara uğrayacağı gerçeğidir. Sadece düzen sınırları içinde hapsolmuş "yasal"cı bir mücadelenin dışında hiçbir mücadeleye başvurmaya bir anlayışla demokratik üniversite mücadelesi verilemeyeceği, somut haklar kazanılamayacağını hala göremeyenler, geçmiş reformistlerin günümüzdeki ardıllarıdır. Kısaca, bugün, kısa vadede YÖK'e karşı somutlanan demokratik-özerk üniversite kavgası, demokratik-akademik talepleri içeren somut bir program etrafında, örgütlü, radikai ve kitlesel bir mücadele ile gelişebilir ve demokratik halk üniversitesi mücadelemizde bir basamak konumuna yükselebilir. Bugünkü mücadelede atacağımız her adım, kazanacağımız her mevzi, esas tayin edici mücadelemizde bize güç katacak, atılımlar yapmamızı sağlayacak, faşizmin üniversitelerdeki politikasını zayıflatacaktır. Bu nedenle, bu iki mücadele birbirinden ayrı ele alınmamalı, esas hedefe bağlı olarak, tek bir potada eritilmelidir. **Somut Talepler (*)**

- a) YÖK kaldırılmalı, üniversiteler özerk-demokratik olmalı.
- b) Siyasal iktidar üniversitelerden elini çekmeli, 12 Eylül'ün getirdiği faşist disiplin yönetmenlikleri kaldırılmalı.
- c) Öğrenciler, öğretim üyeleri ve yardımcıları ile üniversite çalışanlarının örgütlenme özgürlüğü olmalı.
- d) İdari özerklik ve yönetime katılım gerçekleşmeli.
- e) Bilimsel özerklik güvenceye alınmalı, gerici-faşist eğitim sistemine son verilmeli.
- f) Üniversiteler, mali olarak da özerk olmalı.
- g) Üniversite özerkliği yasal güvence altına alınmalı, yasalar dışında hiçbir kurum ya da mercii, üniversiteler üzerinde hiçbir tasarrufta bulunmamalı.
- h) Üniversitelerin demokratik özerkliğinin kaldırılmasını hedefleyen ırkçı faşist örgütlenmeler yasaklanmalı.
- i) Özellikle 12 Eylül sonrası hiçbir kıstasa dayanmadan, üniversite onurunu zedeleyen eli kanlı katillere ve sömürücülere paye olarak verilen tüm akademik unvanlar iptal edilmeli.
- j) Üniversiteler, ulusal baskı ve asimilasyon aracı olmaktan kurtarılmalı.
- k) Üniversiteler arasındaki ayrıcalıklı statüler kaldırılmalı, herkese fırsat eşitliği tanınmalı.
- l) Öğrenciler üzerindeki anti-demokratik akademik uygulamalar ve dayatmalar kaldırılmalı.
- m) Eğitim parasız olmalı. Burslar, asgari ücretten düşük olmamalı.
- n) Öğrenciler, öğretim üyeleri ve çalışanların sosyal, kültürel gereksinimleri karşılanmalı.

(*) Somut taleplerimizi daha ayrıntılı olarak "Özerk Demokratik Üniversite Programı" adlı broşürde işleyeceğiz.

Mart 1988, Sayı: 11

YENİ REFORMİSTLERİN DEMAGOJİLERİ VE BAZI GERÇEKLER

Yeni Öncü dergisinin 9. sayısında "Zorunlu Bir Yanıt" başlığı altında, dergimizi hedef alan, 12 Eylül öncesinin "en doğru benim, her şeyi ben bilirim" anlayışını bunca olumsuzluğa ve geçen zamana karşı terk etmemiş, terk etmeye de hiç niyetli görünmeyen bir kafa yapısının kaleminden çıktığı besbelli olan saldırgan, gerçekleri çarpıtıcı bir yazı yayınlandı. Daha yazının başında Y. Öncü dergisi şunları söylüyor: *"Yeni Öncü dergisi bugüne dek Yeni Çözüm dergisini açıkça karşısına alıp herhangi bir tartışmaya girmedeği için birdenbire Y. Çözüm sayfalarını kaplayan bu saldırılar biraz garip bulunmuş olabilir. Öyle ya durup dururken neden gerekli oldu bu saldırılar?"* (Y. Öncü, sayı:9 "Zorunlu Bir Yanıt" başlıklı yazı)

Y. Öncü çizgisini savunanların karakteristik özellikleridir. Kendileri dolaylı veya doğrudan hemen herkese saldırır, ağır hakaretlerde bulunabilirler. Hak ettikleri cevap verilince de daha ilk eleştiride hırçınlaşmaya, seviyesizleşmeye başlarlar. Kendileri hep ak-paktırlar ama kendi dışlarındaki herkes kötüdür. "Zorunlu Bir Yanıt" yazısı da bu anlayışın tipik bir örneğidir.

Y. Öncü dergisinin '87 Eylül tarihli 6. sayısını okuyanlar 15. sayfada 'Tu-

tuklu Aileleri Mücadeleleri Bölünmemelidir", 16-17. sayfalarında ise "Cezaevi Mücadelesine Genel Bir Bakış" başlıkları altında dergimizi savunan tutsaklara ve onların ailelerine yönelik yalan, yanlış, tahrif edilmiş, suçlayıcı ve karalamaya yönelik "eleştirileri" mutlaka okumuşlardır. Y. Öncü çifte standartlı bakış açısıyla "Ben her şeyi yazar, ağzıma geleni söylerim, ama başkası bana cevap vermemelidir" diye düşünüyor olmalı. Ama hayır, böyle olmayacak! "Zorunlu Bir Yanıt" başlıklı yazının gerçekleri hazmedememenin bir ürünü olduğunu herkesin görmesi ve bilmesi gerek.

Y. Öncü ve yandaşları geçen bunca yıla rağmen "nasihatler"den kendi paylarına düşeni pek almak istemediler, hiç değilse "musibetten" gerekli dersleri çıkarabilmelidirler. Ama Heyhat!.. Eski tas eski hamam... Siz ne dersiniz deyin, ne sorarsanız sorun, onlar bildiğini okumaya devam ediyorlar ve hep yüksek perdeden konuşuyorlar. Kendilerinden söz etmeden, kendilerini sorgulamadan hemen tüm solu eleştirebiliyorlar. Kendilerini "özel" bir locaya yerleştirip kendi dışlarındaki solun ne kadar "kötü", ne kadar "hatalı" olduğu konusunda vaazlar vermeyi büyük "maharet" sayıyor olsalar gerek. Hem bu yöntemi 13-14 yıl gibi uzun bir zaman uygulamalarına rağmen kendi insanları kalkıp "iyi hoş biz herkesi sorguluyoruz ama kendimiz ne durumdayız" diye sormuyorsa hayranlığımız(!) biraz daha artıyor.

Y. Öncü 6. sayısındaki seviyesiz eleştirilerine cevap verilmesi üzerine bakınız neler diyor:

"Y. Öncü dergisi teorik ve siyasi tartışmalarda gündemini ve muhataplarını saptarken belirli bir anlayışla hareket ediyor."

"Y. Çözüm dergisi Y. Öncü dergisinin başta gelen muhataplarından değildir.(...) Olmasını gerektirecek bir durum yoktu. Başlıca iki nedenle yoktu; birincisi; yenilgi döneminin henüz aşılamadığı bugünkü ortamda, devrimci hareket için esas tehlike sağdan gelmektedir(...) ikincisi; Yeni Çözüm dergisi ağırlıklı olarak bir cezaevi yayını görünümünde. Hemen her sayısında cezaevlerindeki sorunları ve mücadeleyi ele alan yazılar çoğunlukta." (Y. Öncü, sayı:9)

Evet, Y. Öncü bunları söylüyor.

Türkiye'de yaşamayanlar bu söylenenleri doğru kabul edebilirler. Ama gerçeğin bu olmadığı biliniyor. Ayakları hiç yere basmayan Y. Öncü yazarı eski alışkanlıklarını daha da geliştirerek sürdürüyor. Siyasi arenada hiçbir şeye sahip olamayan, kitlelerden kopuk bir avuç insanın, kendini tatmin etmekten öteye gitmeyen boş gevezelikleri ile dergi sayfalarını doldurmak proletaryanın ve emekçi halkın mücadelesini savunmak değildir. Böyle sananlar sadece kendilerini avutuyorlar.

Şu ünlü gündem sorununa da değinmeden geçmeyelim. Şimdilik hemen her dergide bir "gündem" tartışmasıdır sürüp gidiyor. "Gündemimiz var", "gündemimizi kendimiz tayin etmeliyiz" vb. vb... Bu koronun başında gelenlerden biri de Y. Öncü dergisi. "Gündem" hep aynı. Ama biz hala o ünlü "gündemimizi" anlayabilmiş değiliz. Yalnız belleğimiz bizi yanıltmıyorsa 13-14 yıl önce de aynı sözler söyleniyordu. "Öncü işçilerden kurulacak parti", "fabrikalar kalelerimiz olmalı", "öncü işçi partisinin programı" vb. vb. üzerine

binlerce sayfa yazılıp çizildi. Tek hedef öncü işçilerden müteşekkil bir partinin programını oluşturmaktı. Ama ne hikmetse bu "program" hiç oluşmadı. "Fabrikalar kaleler" olmadı. İşçi sınıfı ile bütünleşilemedi. Ama hiçbir özeleştirilmeden sağa sola çamur atmaya devam edildi. "Gündemimiz var" deyişleri dillerden hiç düşmedi.

Bugün tıpkı 13-14 yıl önceki gibi yine aynı türküler söyleniyor. Bir farkla ki, bu kez 12 Eylül sonrası uzak diyarlarda yıllar süren; siyasi tatillerin ve yenilgi döneminin de etkisiyle Troçkizm keşfedilerek! Şimdilerde "gündem" adına bunlar pazarlanmaya çalışılıyor. (1)

Hal böyleyken, Y. Öncü'nün Y. Çözüm için "Hemen her sayısında cezaevlerindeki sorunları ve mücadeleyi ele alan yazılar çoğunlukta" demesini anlamak zor olmuyor.

Y. Öncü çok az da olsa gerçeği görüyor, ama hep eksik ve yanlış kavırıyor. Eksik ve yanlış kavramaktan kurtulması da çok güç. Çünkü olguları analiz etmekte Marksist bir yönteme sahip değil. Sağlıksız bir kafa yapısının "ördek Mehmet" türü yorumlarına oldukça angaje olmuş görünüyorlar. Bu sübjektivizm tüm benliklerini sarmış gibi. Onun için Y. Öncü'ye cevap vermenin hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini, tersine küçük burjuva gururunu harekete geçirip onu tepkiselliğe iteceğini deneylerimizle biliyoruz. Onlar hiçbir zaman tevazu sahibi olamazlar, sınıfsal karakterleri buna engeldir. Tersi durumda varlık şartları ortadan kalkar.

Y. Çözüm dergisi cezaevlerini sınıflar mücadelesinin bir alanı olarak görüyor ve buralarda yaşayan binlerce tutsağın 12 Eylül vahşetine karşı onurlu direnişleriyle, direnmeleriyle, yaşanan gerçekleri anlatmayı kendisine görev biliyor. Görev bilmeye de devam edecek. Ama anlaşılan o ki, Y. Öncü ve onun gibi düşünenler cezaevlerinde olan biten her şeyin orada kalmasını istiyor ve halka yansımısından da hiç hoşnut değiller. Sadece bir koşulla hoşnut oluyorlar. Kendileri yazacak, eleştirecek, herkesi suçlayacak, tek doğru kendilerinin olduğunu söyleyecek, başkaları susacak. Susmayı kabul etmezseniz ya "rekabetçi" ya da "hırçın" ve "sert" tartışmalar yapanlar olup çıkarsınız.

Y. Öncü yazarı öylesine nesnel gerçekten kopuk, öylesine bir düş aleminde ki, Y. Çözüm'ün neleri yazdığını, neyle uğraştığını dahi görmüyor veya görmek istemiyor. Olur ya belki de iletişim araçları bulundukları yere zor ve geç ulaşıyordur! Sağlıklı bilgi alamamış olabilirler.

Y. Çözüm, işçilerin sorunlarıyla ilgileniyor; gecekondular diye bir sorun olduğunu ve buralarda direnişlerin yükseldiğini biliyor; gençliğin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinden ayrılmayan Demokratik-Özerk Üniversite Mücadelesinin sorunlarına ışık tutuyor; sindirilen, depolitize edilen devrimci, aydın, yurtsever kesimlere yeniden bir dinamizm kazandırılması gerektiğini tespit edip, her alanda, radikal bir mücadele ve direniş yaratmaya çalışıyor. Kürt halkının yaşadığı bölgedeki sorunlarla ilgileniyor; halka zindanlardaki baskı ve direniş gerçeğini açıklıyor, tüm emekçi halkımızın sorunlarını dile getirmeye çalışıyor vb. Ama Y. Öncü'ye ne gam! Onların "sosyalist demokrasi" ve bir de şu yıllardır bir türlü bitiremedikleri "kadın sorunları" var.

Yanlış anlaşılmasın, ülkemizde tartışılan bu tür konular bizleri hiç ilgilen-dirmiyor demiyoruz. Sadece biz burjuvazinin her mevsim, her yıl değişen modası gibi siyasi görüşlerin değişmemesi gerektiğini ve yıllarca pratikten kopuk, boş gevezelikten öteye gitmeyen, Türkiye toprağına ayak basmayan görüşlerin ağızlarında pelesenk edilmemesi gerektiğini söylüyoruz.

Biz ustalarımızdan teorinin pratikten kopuk olamayacağını öğrendik. Ama ML ustaları reddedip, Troçki ve sivil toplumculardan görüş devşiren-ler için kuşkusuz bunun bir anlamı olmayacaktır. Türkiye solunun belli bir kesiminde korkunç bir bellek zayıflığı, inkarcılık eğilimi ve moda tutkusu var.

Hemen her yenilgi sonrası kafalar allak bullak oluyor ve çoğunlukla da sağ görüşlerle dolduruluyor. Burjuvaziden alınan düşünce kırıntılarıyla geç-mişlerini inkar edenler en "devrimci", en "proleter" olmaktan yine de bir türlü vazgeçmezler. Bu durum kitle hareketlerinin ve devrimci mücadelenin geliş-mesiyle giderek hızını kaybeder; geçmişini inkara yönelenler ya giderek -az da olsa- olumlu bir değişime uğrar, ya da iyice sağa savrulurlar.

İlginçtir, bu kesimlerin hemen tümü "sağ tehlikelidir" demeyi de hiç ihmal etmiyor. Bugün Y. Öncü de, "sağ tehlikelidir, onun için biz Y. Çözüm'le uğ-raşmıyoruz" diyor. Oysa gerçeğin bu olmadığını biliyoruz.

Y. Öncü dergisinin bugün neredeyse tek ittifak yaptığı ve en iyi anlaştığı kesimler artık herkesçe nitelikleri malum geleneksel reformist çevrelerdir. Zaten Y. Öncü sayfalarına da bakıldığında Y. Öncü yazarının iddialarının tersine, "sağ"çılıkla uğraşmadıklarını görürüz. Y. Çözüm'e karşı yazdıkları hırçın ve sert yazılarını reformistler için yazmamışlardır. Y. Öncü'yü 12 Ey-lül'den sonra devrimci blok içinde değil, esasta geleneksel reformistlerle bir-likte ele almak gerekir. Hatta yer yer onların bile gerisine düşmüşlerdir diye-biliriz.

Yani 12 Mart sonrasında keşfettikleri sağcılığı derinleştirerek yeni "yol ayrımları"nı yaşıyorlar.

Tarih tekerrür ediyor adeta! Oportünist cephede değişen bir şey yok! De-ğişen tek şey, Marksist-Leninist'lere karşı daha hırçın ve seviyesiz saldırı-ların revaçta olması ve oportünizmin tutunduğu küçük toprak parçasının da ayakları altından kayması gerçeğidir. Y. Öncü de bunu önlemek ve siyasi arenada kendisine yer açmak istiyor. Ama açmak istedikleri alanda refor-mizm var... Şimdilik umutları Troçkistlerden ve sivil toplumculardan aldıkları görüşlerdedir. Çarpık, eklektik, biraz da henüz tam kavrayamamaktan kay-naklanan eksiklikle öne sürdükleri sosyalizm anlayışında ve çok particilik tar-tışmasındadır.

Y. Öncü'den dostlarımız sakın kızmasınlar; "çoğulculuk" vb. bir kısım gö-rüşlerimizin Troçkistlerden kopya edildiğini biz değil, size en yakın olanlar, hatta ittifak yaptıklarınız ve hatta daha da ileri boyutlarda oluşumlar yapmayı düşündüğünüz insanlar söylüyor.

Bakın bir zamanlar sizle birlikte olan, şimdilerde ise Troçkist ve sivil top-lum cephesinden M-L'lere saldırarak bir şeyler ispat edeceğini sanan biri (2) ahlakınızı nasıl ortaya koyuyor;

"Bilimin de bir ahlakı vardır ve bilimsel standartlara uymak ve ahlakı önemsemeyi gerektirir, eğer bizim vardığımız sonuçlara şöyle ya da böyle bizden önce varanlar, aynı süreci bizden önce tahlile tabi tutanlar varsa onların hakkını teslim etmemiz gerekir. Hem üstelik bu süreci bizim gibi olup bittikten sonra değil, bizzat içinde yaşayarak, acılarını çekerek (kim bunlar acaba?!-Y.Çözüm) dahası hayatlarını bu uğurda harcayarak eleştirilmişlerse bu onların daha çok haklarıdır." (agy)

E. Kürkçü'nün kendisinin de "bilimin ahlakına" uyduğu söylenemez. On yıllarca önce öne sürülen ve ML ustalar tarafından teorik ve pratik olarak mahkum edilen görüşlerin hiçbir şey olmamış gibi bugün yeniden tartışılmasını isterken, bu görüşlerin mahkum edilmiş olduğu gerçeğini inkar etmek ne denli bilimin ahlakıyla bağdaşıyor?

Aynı sözleri, Türkiye'de Troçkizmin sözcülüğüne soyunan ama kısa sürede iflas bayrağını çeken Orhan Dilber de söylüyor:

"...uluslararası sosyalist harekette uzun yıllardır enine boyuna tartışılan bu sorunun ("çoğulculuk" kastediliyor-Y. Çözüm) Türk sosyalistlerinin de gündemine girmesinde şaşılabilecek bir şey yok. Bu yazılarda tuhaf olan, T. Yılmaz'ın görüşlerini sanki çok olağanmış gibi, bir iç hesaplaşmaya, polemığe, alışılmış kalıpları kırmaya gerek duymadan sunuşu. Oysa, uzun yıllar boyu dünyada ve Türkiye'de de bu tür eleştirel görüşleri savunmak hayati bir tehlikeyi göze almak, en hafifiyle işçi hareketi içinde tecrit olmayı göze almak anlamına geliyordu."(Y. Öncü, sayı.7, O. Dilber)

Orhan Dilber de Y. Öncü yazarına bilimin ahlakını öğretmeye çalışıyor. Hem de çok çarpıcı bir ifadeyle. "Bu tür eleştirel görüşler savunmak hayati bir tehlikeyi göze almak anlamına geliyordu" diyor.

Y. Öncü yazarı T. Yılmaz'ın Orhan Dilber'e verdiği cevap ise sadece bir itiraf. Orhan Dilber'in eleştirisini "patent sahipliği sevdasından" diye yorumluyor. Ve üstü kapalı da olsa savunduğu görüşlerin kimlere ait olduğunu kabul etmiş oluyor.

Ama hayır! Y. Öncü Türkiye gibi ülkelerde "Troçki doğrudur" diye ortaya çıkıldığında kimsenin kendilerini ciddiye almayacağını bilecek kadar akıllıdır. Siyasi olarak bu "hayati tehlike"yi göze alamayacağını ise çoktan göstermiştir. Bunun için ML ve proleter sosyalist maskesi altında, bilimin ahlakını çiğneyerek de olsa Troçkist ve sapkın akımların görüşlerini yandaşlarına kabul ettirmeye çalışıyor.

Her ne kadar Y. Öncü "gündemimiz" deyip yüksek perdeden konuşuyorsa da onlar henüz kendi saflarındaki insanlara bile bu beş para etmez ve ML'ye yabancı Troçkist görüşleri kabul ettirememişlerdir. Onun içindir ki, hemen her dergi sayısında kendi yandaşlarıyla çatışıp duruyorlar. Bu tartışmaktan ve didişmekten, kitlelerin sorunlarına çözüm öneren güncel politikalar üretmeyi akıllarına bile getirmiyorlar. İşte gündem dedikleri budur. Ya kitlelerin sorunları, ya örgütlenme, ya reformizmle mücadele, onların sorunu değil elbet. Ne zaman oldu ki?

Y. Öncü bizi, olmayan gündemlerini (çoğulculuğu ve bir de kadın sorunu) tartışmaya davet ediyor.

Neden arkadaşlar? Neden onyıllar önce mahkum edilen oportünist görüşlerle zaman öldürelim. Bizim proletarya diktatörlüğü, proletarya partisinin görevleri ve bunların nasıl yaşama geçirileceği konusunda ML ustalardan miras kalan deneyimlerimiz varken, Troçki'ye hayranlık duymamız, onu yeniden keşfetmemiz için hiçbir nedenimiz yok. Kuşkusuz sizler gibi, sosyalizmi "1917'den itibaren sorgulamaya" başlayanlar için nedenler vardır. Ne yazık ki, sizin nedenleriniz ML'ye inançsızlığı, proletaryaya ve halka güvensizliği taşıyor. Sosyalizmin 70 yıllık zengin pratik deneyimlerini -biraz da megalomanca- yok sayıyor. Bizim gündemimizi tayin eden, mücadeleden kaçışın teorik kılıflarını bulma çabaları veya boş gevezeliklerle vakit öldürme alışkanlıkları değil, mücadelenin sorunlarıdır. Bu nedenle gündemimiz oldukça farklıdır.

Bizim gündemimizde 12 Eylül'le birlikte depolitize edilen kitleleri yeniden politize etme, kaybettiğimiz mevzileri yeniden ele geçirme, örgütlenme ve mücadele sorunları var.

Herkes yoluna... Siz kendi aranızda "çoğulculuk" ve "kadın sorunu" üzerine didişmelerinize devam edin. Devrimciler de kendi rotalarında hedefe doğru yürümeye devam edeceklerdir. Gündemimize belki bir gün o ünlü "çoğulculuk", sorunu gelirse onu da tartışacağımızdan emin olabilirsiniz. Ama bu tartışmayı onyıllardır savunan Troçkistlerle yapmak daha ilgi çekici olabilir!

Sivil toplumcular gibi kendi bunalımlarınızı Marksizme mal etmeyi de pek seviyorsunuz.

Hayır arkadaşlar! Bunalımda olan Marksizm değil, sizin 12 Eylül darbesiyle sarsılan beyinlerinizdir. Biz, sosyalizmin bugünkü gelişimini ve vardığı noktayı "bunalım" değil, eksik, zaafli da olsa sosyalizmin sorunları çerçevesinde ele alınması gereken ve süreç içerisinde mutlaka aşılacağına inandığımız bir olgu olarak görüyoruz. Sosyalizmin inşasında bu tür gelişmelerin ortaya çıkması "bunalım" olarak adlandırılmaz. Sosyalizmin kısa vadede cennet yaratacağını ve tüm ülkelerde birden ve aynı hat üzerinde yürüyerek, hatasız, eksiksiz, zaafsız gerçekleşeceğini iddia edenler ıslah olmaz ütopyacılarla mücadele ede ede gelişip güçlenecektir. Kah sıçramalı, kah bir adım ileri, iki adım geri atarak gelişecektir. Hayat bu gelişimi doğruluyor. Onun için "Marksizm bunalımda" deyip ne burjuvazinin literatürüyle konuşmaya, ne de karamsarlık yaymaya gerek yok. Buna hakkınız da yok... Hem "Marksizm bunalımda" ise bunalımı ortadan kaldıracak güç her gün "sessizce" görüş değiştiren, sağdan-soldan görüş devşiren sizler olamazsınız. Herkes bir parça haddini bilmeli ve neyi yapıp yapamayacağını tartmalıdır.

YENİ ÖNCÜ GÜNAHLARINI GİZLEMEKTEDİR!

Y. Öncü Türkiye sol hareketine ilişkin: "12 Eylül'le birlikte devrimci hareketin bütün kanatlarıyla uğradığı ağır yenilgi", "12 Eylül'le birlikte yaşanan bozgun sonunda..." gibi tespitler yapıyor.

Evet ortada bir yenilgi var, ama bu Y. Öncü'nün yazarının sözünü ettiği gibi ne devrimci hareketin "bütün kanatlarıyla" uğradığı bir yenilgi, ne de bir

"bozgurfdur. Kuşkusuz bu yenilginin çeşitli öznel ve nesnel nedenleri var. ML'ler bu nedenleri yıllar öncesinde Türkiye halkına açık seçik ilan ettiler. ML'lerin hatalarından korkmaları sözkonusu olamaz. Hata ve zaafılarını gizlemek isteyenler, 1984-85'lere kadar ne yenilgiyi, ne de hata ve eksikleri kabul etmeyenlerdir. Halka karşı en başta hesap vermeleri gerekenler, kendi günahlarını gizlemek için ML'lere alabildiğine düzeysiz ve çirkin bir üslupla saldıran ve siyasi arenada "yalnız kendilerinin kaldığı"nı, "herkesin çöktürildiği"ni iddia edenlerdir.

"İlk defa kesintisizlik geleneği yarattık"

"Herkes çöktürildi."

"Kimseye sayım suyum yok"... vb. vb. sözler 1983'te rahatlıkla yazılabiliyordu. Devrimcilerin "yok olacağı" umuduyla pusuya yatıp siyaset yapmaya çalışan bu kafa yapıları aynı zamanda "İki yıl siyasi faaliyetimiz durma noktasına geldi" diyebiliyorlardı. Evet yanlış anlamadınız, hem iki yıl siyasi faaliyeti durduruyor, hem de iki yıl sonra "yalnız biz kaldık, kesintisizlik geleneği yarattık" denebiliyordu.

Haklıydılar. Ülke toprağından ayakları kesilince neler olup bittiğini bilmenin olanağı da yoktu. Ülke gerçeğinden habersiz olanlar düş aleminde yaşıyordu. Cuntanın demokrasi oyununu, gerçekten "demokrasi" sanarak siyasi faaliyeti başlatma anının geldiğini düşünmüşlerdi. Ama çok değil birkaç ay sonra gerçekler kafalarına balyoz gibi indi. 12 Eylül sürüyordu ve ülkede "demokrasi"nin zerresi yoktu. Hayaller tuz buz oldu. Oysa onların tüm umudu, ML'lerin yok olması (pardon "çöktürilmesi") ve demokrasi beklentisiydi. Varlık şartları buna bağılıydı. Çünkü onlar hiçbir zaman her koşulda mücadele edecek bir örgütlenme anlayışına sahip olamamışlardır.

Siyasi tatile çıkmayanlar, fabrikalarda, gençlik içinde, köylerde, gecekondu-larda, zindanlarda mücadele ediyorlardı. Uzun yıllar tatilde kalanlar ise ülkelerinin işçilerini, gecekondu-larını özlemişlerdi. Birkaç yere uğrayıverdiler, ama ne görsünler, uğradıkları çok yerde "çöktürildi", "yok oldu" dedikleri ML'ler vardı. Belki bir paradoks ama yüzlercesi de zindanlardaydı ve orada da mücadele bayrağı en yükseklerde taşınyordu.

Düşler ve gerçekler çatışmasında gerçekler galip geldi. Ve "yalnız biz kaldık, herkes çöktürildi, yok oldu" diyenler birkaç ay sonra zindan gerçeğı ile tanıştılar.

Bu kez, "yalnız biz kaldık" demek biraz ayıp olurdu.

"Herkes ağır darbeler aldı, biz de nasibimizi aldık" denmeye başlandı. Evet iki yıllık uzun bir aradan sonra da olsa, gerçek, kendini zorla kabul ettirmişti.

Dahası -acı da olsa- darbeler darbeleri takip etti. Hemen tüm umutlarını yitirdiler. Nerede hata yapmışlardı? Onlar hata yapabilir miydi? Olur muydu hiç? Ama ne olmuşsa olmuş, yanılmışlardı. Hem de "proleter sosyalist" olmaya ve yüksek perdeden vaaz vermeye devam ederken...

ML'ler hiçbir koşulda ve hiçbir alanda oligarşiye karşı mücadeleden vazgeçmediler. Çeşitli öznel ve nesnel nedenler sonucu güç yitirdiler, hatalara ve zaafılara düştüler; bazen mücadelelerinin ivmesi düştü, bazen zikzaklar

çizdiler, ama hep mücadele arenasında oldular... Düşer gibi oldukları her defasında yeniden ayağa kalkmasını bildiler.

ML'leri hedef seçenler, günahlarını unutturmak ve gizlemek için, yapay bir şekilde oluşturdukları suçlamalarını bir kenara bırakıp siyasi faaliyetlerini niçin tatil ettiklerini, daha 12 Eylül gelmeden aldıkları (aslında tatil) kararının pratikte nasıl şekillendiğini ve bu süreçte ne yaptıklarını (ya da yapmak isteyip de yapamadıklarıyla nasıl bir duruma düştüklerini) açıklamalıdır.

Hangi mevzileri nasıl terk ettiklerini açıklamalıdır.

13-14 yıldır herkesi işçi sınıfına gitmemekle, küçük burjuvaziye örgütlemekle suçlayıp, kendilerini işçi sınıfının "has" devrimcisi gösterip işçileri örgütlediklerini iddia edenlerin, "fabrikalar kalelerimiz" diyenlerin kaç fabrika ve kaç işçi örgütlediklerini açıklamaları gerekmez mi?

Hemen belirtelim ki, 13-14 yıldır açıklamaya cesaret edilemeyen gerçekler artık çok açıktır. "İşçi sınıfına gitmek gerek" deyip anti-faşist mücadeleye sırt çevirenler, "küçük burjuvaziye örgütlüyorsunuz" diyerek ML'lere saldıranlar, işçi sınıfına o "küçük burjuvalar" kadar bile gidemediler. Ve onların söylemlerinde "Sosyalist hareket, işçi hareketiyle bütünleşemedi" sözleri hiç eksilmedi. Oysa gerçek tam tersiydi. ML hareket, işçiler, köylüler, emekçiler, gençlikle adım adım bütünleşerek yürüyordu.

12 Mart sonrası yenilginin nedeni olarak neredeyse hemen her şey Kemalizm sorununa bağlanmıştı. Onlara göre kendileri dışında hiç kimse bir şey bilmiyordu. Bu yüzden ilk olarak "Diyalektik Nedir" diye bir yazıyla işe giriştiler. Evrim-devrim dönemi tartışmasında suyun 100 derecede kaynadığını da keşfettiler! Yıllar "Uvyerizm" edebiyatı ve Kemalizm üzerine boş sözlerle geçti.

12 Eylül sonrası herkesin "çökertilmesi"ni beklemek için 12 Eylül'den önce tatile çıkma kararı alanlar, düşlerini gerçekleştiremeyince, sosyalizmde "çoğulculuk" tartışmasını ithal ederek "Marksizmin bunalımda" olduğunu keşfettiler. Artık her şey bunların çözümüne bağlıydı. Gerisi boştu. Bu bayatlamış ve Asar-ı Atika müzesine kaldırılmış görüşleri tartışanlar kendini aşmış gerçek proleter sosyalistler, bunların ML'de yeri yoktur diyenler ise ML'den habersiz küçük burjuvalar olacaktı.

YENİ ÖNCÜ CEZAEVİ GERÇEĞİNİ SÜBJEKTİVİZMİNE UYARLIYOR (3)

Cezaevi gerçeğiyle çok çarpıcı ve tarihsel bir kesitte tanışan bazı Y. Öncü taraftarları 84'ten itibaren daha önce kendi arkadaşlarının cezaevi pratiğini de yadsıyarak tipik reformist çizginin savunucusu olmuşlar ve hemen her türlü direnişe karşı çıkmışlardır. Onlar için "cezaevinden yıpranmadan çıkmak" belirleyici düşünce olmuştu. Bu ayıplarını gizlemek için de özellikle İstanbul cezaevlerindeki direnişi ellerinden geldiğince küçümsemeye ve Mamak gibi cezaevlerini aklamak için özel çaba sarf etmeye çalıştılar.

"Cezaevleri mücadelesinde İstanbul cezaevlerinin birkaç nedenden dolayı özel bir yeri oldu. İstanbul cezaevleri çeşitli örgütlenmelerin en ileri un-

surlarının bulunduğu yerlerdir. Bu bir, ikincisi İstanbul cezaevlerindeki tutukluların yakınları kısa bir sürede nispeten örgütlü hareket etmenin bilincine ulaştılar. (...), **üçüncüsü** İstanbul herhangi bir şehir değildir. Basının merkezi olmaktan başlayıp, proletaryanın en yoğun olduğu şehir olmasına varıncaya kadar birçok özelliği vardı. İşte tüm bu nedenlerin de etkisiyle İstanbul cezaevleri yoğun saldırılara karşın bir süre sonra toparlandı, örgütlendi." (Y. Öncü, sayı:9)

Y. Öncü direniş gerçeğinde (dahası genel mücadelede), iç dinamizm olmadan ne tutuklu yakınlarının örgütlenmesinden, ne de basının harekete geçmesinden bahsedilemeyeceğini anlamıyor. Her şeyden önce, 12 Eylül sürecinde egemen güçlerin tutsaklar üzerinde oynamak istediği oyunları anlatmaktan ve bunlara karşı geliştirilecek devrimci taktikleri kavramaktan uzak, boş konuşuyor.

Şu tespite bakın! "İstanbul herhangi bir şehir değildi." Evet değildi ama, Ankara da herhangi bir şehir değildi. Tüm dünya basınının, onlarca büyükelçiliğin gözleri önünde her şey oluyor ve olan biten dünya kamuoyuna yansıyor, "Mamak" yine Mamak olmaya devam ediyordu. İstanbul'da proletaryanın yoğun olmasının cezaevi direnişini nasıl etkilediğini bir türlü anlayabilmiş değiliz. Belki de Y. Öncü gibi düşlerimizde fabrikaları kalelerimiz yapmadığımızdan anlamıyoruz. İlahi Y. Öncü... Bilmeyen, görmeyen de İstanbul'da işçi sınıfının cezaevlerindeki baskılar için direniş yaptığını sanır. Anlaşılan Y. Öncü, 12 Eylül'ün ne olduğunu, neleri değiştirdiğini de pek anlamış değil... Yazık.

Tutuklu ailelerinin örgütlenmesi de iç dinamizmi yönlendiren devrimci düşüncenin yansımasından başka bir şey değildir. Hiçbir şey Y. Öncü'nün görmek istediği gibi fantazilerle ortaya çıkmamıştır. Ama Y. Öncü taraftarları hep "fabrikaları kale" yapmaya uğraştıkları(l) için bu tür küçük, önemsiz ayırntı şeylerle uğraşmayı gerekli görmemiş olabilirler.

Bir de şu Diyarbakır Cezaevi'ndeki direniş sorunu var. Sahi! Dört bir yandan kuşatılmış, her türlü baskının -kimi "demokrat" ve "aydın" geçinenlerce bile- meşru görüldüğü Diyarbakır Cezaevi'ndeki direnişe ne dersiniz? Yoksa orası da mı basın merkeziydi, yoksa orası da mı işçi sınıfının yoğun olduğu bir şehirdi? Y. Öncü insanı hayretler içinde bırakıyor doğrusu.

Y. Öncü, cezaevlerinde 1984'ten sonrası için:

"Bir yandan baskı ve saldırılar, daha önceki yıllarla kıyaslandığında nispeten azaldı. Bu durum birlikte hareket etme, mücadelede birlik unsuruna önem vermeyi olumsuz etkiledi.(...) Öte yandan direnişin yarattığı prestije, olumluluklara sahip çıkma kaygusu bazı kafalara egemen oldu. 12 Eylül sonrasında daha önce söylediklerine ve yarattıkları beklentilere uygun davranamamanın ezikliği ve siyasi açmazları içinde olanlar hiç olmazsa cezaevlerindeki direnişi sahiplenme, cezaevlerindeki 'manifesto' yaratma çabalarına girdiler. Böylece yollar ayrıldı, ilişkiler farklılaştı ve çeşitli saflaşmalar ortaya çıktı" diyor, (agy)

Y. Öncü yazarı gerçekleri kendi sübjektivizmine göre şekillendirme ve herkesin bildiği şeyleri çarpıtıp değiştirme cüretini gösteriyor. Bunun için ah-

lak sınırlarını da aşmakta sakınca görmüyor. Çünkü özellikle 1984 sonrası reformist çizgilerini açıklayabilmeleri için gerekçelere ihtiyaçları var. İlk yapılan iş, cezaevlerindeki baskılar ve bunlara karşı gelişen direnişlerin evrelerini nesnel olarak ortaya koymaktan kaçınarak kendi reformist çizgilerini aklayacak şekilde izah etme çabası oluyor.

Y. Öncü boşuna çırpınıyor. Özellikle Metris gerçeğini yaşayan herkes, 1984 Ocak TTE saldırısıyla birlikte Metris'in en yoğun saldırı dönemini yaşadığını bilir. Ziyaret, avukat, mahkeme, havalandırma vb. tüm haklar gasp edilmiş, özel falaka yerleri açılmış, tutsaklar saatlerce don-atlet soğukta bekletilmiş, hemen her gün operasyon yapılmış ve bu durum ölüm orucu dönemine kadar en yoğun şekilde sürdürülmüştür. Ancak ölüm orucu direnişiyle bu baskılar hafiflemiştir.

Hem "baskılar nispeten hafifledi" dediğiniz süreçte cezaevindeki taraftarlarınız neden "TTE giymekten başka yol yok" diye feryat ediyorlardı, neden TTE giymek için ittifak yaptıkları dostlarını da terk etme pahasına ön iliklemeyi de kabul ederek mahkemeye çıkma teorisini yapıyorlardı? Öyle ya, madem baskılar hafiflemişti, direniş mevzisini terk etmenin anlamı neydi? Fantazi olsun diye mi TTE giydiler? Yoksa TTE giymeyi ve ön iliklemeyi demokratik bir kazanım mı saydılar? Yapmayın beyler! Gerçekleri bu kadar iğdiş etmeyin, gülünç duruma düştüğünüzün farkında değil misiniz?

Ayrıca şu "birlikçilik" edebiyatınız da özellikle sizler için inandırıcı oluyor. Birlikten çok söz eden taraftarlarınız sadece mahkemeye çıkmak için rahatlıkla dostlarını terk etmediler mi? Bu nasıl "birlik"çilik? Biraz daha samimi olmak gerekmez mi? "Birlik" vardı dediğiniz kesitte sakın grupçu ve bireysel çıkarlar başat olmuş olmasın!

ML'ler çok kez taraftarlarınız vb. statükocularla birlik olmadılar. Tarihsel önem taşıyan ve önemli görülen noktalarda ayrıldılar. Ama taraftarlarınız gibi ciddiye alınmayacak ve direnişi geriye çekecek türden nedenlerle birliği bozmadılar.

Unutmuş olabilirsiniz belki, birlik '84'te bozulmadı... '81'de bile, ML'ler, taraftarlarınız da içinde olmak üzere iki siyasi grupla birlikte çoğunluktan farklı düşünerek yine aynı direnişi gerçekleştirdiler. (22 Eylül 1981, 17 günlük AG)

ML'ler '83 sonrasındaki koğuş direnişlerinde taraftarlarınız ve bir-iki siyasi grupla birlikte yine genelden ayrı düştüler. Bu gerçeklere rağmen 1984'ten sonra "nispeten yumuşama oldu, direnişin yarattığı prestije sahip çıkma gibi kaygılarla birlik bozuldu" gibi yapay tespitler hiçbir şeyi açıklamıyor. Sadece taraftarlarınızın TTE'yi nasıl giydiğinin, herkese rağmen ön ilikleyip mahkemeye nasıl çıktığının, her direnişin karşısında nasıl yer aldığının açmazını sergiliyor.

"Direnişin yarattığı prestije sahip çıkma" iddianıza gelince: Ortada bir prestijin olduğu gerçek. Sanırsız sizleri, gerçekleri bu denli çarpıtmaya ve tahrifata iten de bu olsa gerek. Ne var ki, şu veya bu oranda direnen herkes bu prestijde söz sahibi olmakla birlikte, sizler gibi cezaevlerinde direnişe ilişkin

hiçbir politikası olmayanların (bunu biz değil, siz diyorsunuz) sözü çok az edilecektir.

"Bu yanlış eğilimlerin etkili olabilmesi (bu eğilimlerden birini. Y. Çözüm taraftarlarının oluşturduğu söyleniyor. Y.Ç) ve cezaevleri mücadelesine zarar verebilmesi, sosyalistlerin bu mücadeleye ilişkin programlarına sahip olmamalarından kaynaklanmaktadır, f...) Deneme yanılma yöntemi hayli zaman kaybedilmesine neden olmuştur." (Y. Öncü, Selim Yakup, sayı:6) (abç)

Gerçekte sorun hemen bütünüyle açık. (cezaevi sübjektivizminden uzak birinin bile doğruları kısmen yakalaması mümkün) Buna rağmen, Y. Öncü yazarının kalkıp ML'lerin "prestije sahip çıkmak için" birliği bozduğunu söylemesi abestir. Proleter devrimcilerin prestijini ve cezaevleri mücadelesindeki rolünü sizlerle tartışmak gereksiz; olan biten her şey o kadar açık ve net ki, dost da, düşman da herkes biliyor.

Evet, birilerinin yaratılan bu prestije sahip çıkma kaygusu var, ama ne yazık ki, prestij yaratıcılarının böyle bir sorunu yok, olamaz da. Olsa olsa bu prestij altında eziklik duyan, gözü kapalı bir biçimde, ne dediğini bilmez bir halde sağa sola saldıranların sorunu olabilir.

"12 Eylül sonrasında daha önce söylediklerine ve yarattıkları beklentilere uygun davranamamanın ezikliği ve siyasi açmazları içinde olanlar hiç olmazsa cezavlerindeki direnişi sahiplenme" (agy) çabalarına girdikleri vb. iddiaları ciddiye almak olanaksız. 12 Eylül sonrası kimin neyi, nerelerde, ne kadar ve nasıl yaptığı az çok devrimci mücadeleyle ilgili olanların belleğindedir. ML'ler sınıflar savaşının her alanında ve her koşulda güçleri oranında mücadele bayrağını yükselttiler.

Ya siz?.. Sizin taraftarlarınız ne yaptılar?

Evet, proleter devrimciler cezaevlerinde manifestolar yazdılar. O manifestolar yazılırken siz ve sizin gibilerin ne yaptığı da biliniyor. Gerçekleri çarpıtmanız sakın bunun verdiği eziklik ve acizlikten olmasın?

"İstanbul cezaevlerindeki direnişe hiçbir örgütlenme tek başına sahip çıkmaya kalkışmamalıdır..." (agy)

İşte bütün sıkıntı burada: "Tek başına" sahip çıkmama!..

Telaşlanmayın arkadaşlar, sizler gibi gerçekleri ters yüz edecek kadar reformizmin batağına gömülüp devrimci samimiyetimizi henüz yitirmedik. Çoğunluk gruplar, TTE giyme, "suçlu" kartı alma ve yandaşlarınızın ön ilikleme dışında şöyle ya da böyle direndiler. Ama sorun hangi koşullarda ve nasıl direndikleridir. Programları, politikaları neydi? Yazarınız Selim Yakup'un da iddia ettiği gibi sizin taraftarlarınızın hiçbir programı yoktu. '84'e kadar **kısmen** radikal bir çizgi izlediler. '84 sonrası ise, "Yalnız biz kaldık herkes çökertildi" diyenler grup grup içeriye girmeye başlayınca reformist bir politika egemen hale geldi.

Devrimci çizgiyi savunanların politikası ve programı olmasaydı nereye varılacağı meçhuldü.

Kuşkusuz cezaevleri direnişinin "prestijine" herkes şu veya bu oranda sahiptir. Ama bu herkesi yerli yerine oturtmamıza engel değildir. Hele her

türlü baskıya rağmen TTE giymeyen ve bu anlayışı bilince çıkartarak Türkiye'deki tüm tutsaklara direniş mesajı verenleri, hemen tüm açlık grevlerinin ve en zorlu fiili direnişlerin gerçekleşmesine önderlik edenleri görmezden gelmek olur mu? Bunun yanında arkadaşlarını düşman karşısında yalnız bırakıp TTE giyenleri sorgulamamak devrimci bir tavır olarak düşünülebilir mi?

Y. Öncü diyor ki, "bizim gerçek dünyamız cezaevleri değildir". Çok doğru. Y. Öncü'nün bu gerçeği dile getirmesi çok sevindirici. İşçi sınıfına, gençliğe, yoksul köylülere, emekçi halka gitmeliyiz, onlarla bütünleşmeli ve önlerinde olmalıyız. Ama bakıyoruz "proleter sosyalistleri" bu alanlara da gitmiyor, ya da bir türlü gidemiyorlar. Yoksa onları engelleyen ML'ler mi? Artık "amacımız fabrikaları kalelerimiz haline getirmek olmalıdır." türünden retorik söylemler kulak tırmalamaktan öteye gitmiyor.

Evet. Türkiye solunun bu konuda genel olarak olumlu bir tablo sergilediği söylenemez. İyi ama Y. Öncü başkalarını suçlamadan önce kendini sorgulamalı, "İşçi sınıfına hesap verilmeli" derken, önce kendisi vermeli (verebilecek mi bakalım). Bugüne kadar sınıf mücadelesinden hep yan çizmiş, hiçbir düşüncesini gerçekleştirememiş, en zor koşullarda mücadelenin hiçbir alanında başarılı sınav verememişken, tüm bunlara karşın, başkalarına vaaz vermekle yetinmiş olanların biraz tevazu sahibi olması gerekiyor. Ama nerede o olgunluk?

Y. Öncü yazarları korkunç bir megalomaniye kendilerini kaptırmış gidiyorlar. Kendilerine zerre kadar toz kondurmadan hep vaaz veriyorlar. Nereye arkadaşlar? Şöyle durup sakın kafayla nereden nereye geldiğinize, neyi yapıp yapamadığınıza baksanız iyi olmaz mı? Neye dayanarak böyle yüksek perdeden konuşuyorsunuz? Kimi aldattığınızı sanıyorsunuz? ML'lere gelince, yıllar öncesinde de çeşitli defalar belirttikleri gibi hatalarını, zaafılarını, eksikliklerini halktan hiç gizlemediler. Örnek proleter ve devrimci tavırların yanı sıra, proleter ve küçük burjuva özelliklerin çatışmasında bazen küçük burjuva yan galip geldi. Ama bu, onların proleter niteliğini gölgelemez. Ya zaafli durumlarını gizlemek için başkalarına çamur atarak halkı aldatanlara ne demeli?

Sosyalizm bir yaşam biçimidir ve insanın tüm yaşamı boyunca sürer. Bu yaşamın herhangi bir kesitinde ortaya çıkan bir zaaf bütün yaşamı belirleyemez. Önemli olan bu zaaf ve eksiklikleri aşmasını bilmek ve daha büyük bir inanç ve dirençle mücadeleyi sürdürerek zaferden zafere koşabilmektir.

ML'ler sosyalizmin öğrencileridir ve bu öğrencilikleri yaşamları boyunca devam edecektir. Ama unutmayınız ki, sosyalizmin öğrencisi olmadan "usta" olmaya kalkanlar tirajı-komik duruma düşmekten hiçbir zaman kurtulamayacaklardır.

10 Temmuz-Ağustos açlık grevi ve TTE kampanyasından dergimizin daha önceki sayılarında yeterince söz edildi. Ama çok kısa da olsa bu konuya yeniden değinmek gereği duyuyoruz.

Y. Öncü diyor ki, *"1987 Şubat'ında aynı öneri (TTE kampanyası-Y.Ç) tekrar gündeme getirildi. İlk başta o günkü koşullar çerçevesinde yine taraf-tar bulamadı. Ancak daha sonra siyasal koşullarda meydana gelen gelişme-*

ler bu öneriyi yeniden ele alıp değerlendirmeyi gerekli kıldı." (agy)

Kusura bakmasınlar ama Yeni Öncü yazarları resmen yalan söylüyorlar.

1987 Şubat'ında Y. Çözüm taraftarları kampanya önerisi yaptıklarında öneri taraftar bulamamış değil, tersine hemen herkes tarafından -çeşitli farklılıklar da olsa- kabul edilmiş ve gündeme alınarak tartışılmaya başlanmıştır. Tartışmalar ikinci turunu tamamlıyordu ve öneri kısmen değişikliklere uğrasa da çoğunluk kararına dönüşecekti.

Y. Öncü taraftarları ise bu öneri karşısında "Biz böyle bir eylem kararı alamayız, cezaevleri merkez mi, gidin dışarıda (....)'nü bulun." türünden gariplik ve ciddiyetten yoksun yanıtlar vererek herkesi güldürmüşlerdi.

Sonra, kendilerine rağmen kampanya kararının çıkacağını görünce, "siyasi koşullar değişti" deyip eylemi hedefinden saptırma ve kendi açılarından en ucuz kurtuluş yolunu arama çabasına giriştiler. Referandumdan dolayı siyasi koşullar değişti biçimindeki safsatalar, bunu gizlemenin kılıfından başka bir şey değildi. Kaldı ki, "cezaevleri merkez mi? Siyasi eylem kararı alamayız, gidin dışarıda(...)'nü bulun" türünden saçmalıkları yazılı belge olarak elimizde mevcut. İsterlerse bu belgelerin tümünü yayınlayabiliriz.

Eyleme "damga vurma" meselesine gelince: Y. Öncü yandaşlarının gerçekten bu konuda çok büyük sıkıntıları vardı. Ne yapıp edip iyi kötü bir şeye sahip çıkmak istiyorlardı. Onun için de ML'lerden ayrı bir "eylem" başarmalıydılar. Çünkü şimdiye kadar hiçbir şeye damga vuramamışlardı. Elbet bu iş, o kadar da kolay değildi. Küçük burjuva çekememezliği ile hiç olmazdı. Sorun devrimci politika sorunuydu.

Proleter devrimciler süresiz AG'leri ile 30. günde zafere ulaştıklarında, onlar hala "damga vurma" sorununu çözememişlerdi. Y. Öncü taraftarları, özü kamuoyunu yanıltmak olan dönüşümlü AG ile uzun süre gündemde kalacaklarını ve böylelikle eyleme "damga"larını vuracaklarını sanıyorlardı. Ama muhtevasını daha başından yanıltma üzerine kurduklarından kimse onlarla ilgilenmedi.

Bu kez gazetelere telgraf çekmeye, ilan vermeye başladılar. "AG'miz sürüyor" diye. Yetmedi, aileleri tutukluların aldığı hakları ve kazandığı prestijini karartmak için basın toplantısı yaptı; "Haklar AG ile değil. D. Şensoy'un ölümü nedeniyle verildi" denildi. Statükocular bu kez de treni kaçırmışlardı, biraz popülizm, biraz basitlik, biraz düşünememezlik, biraz da var olamamanın vb. getirdiği sıkıntılarla gazetelere "direnişimiz başarı ile bitti" ilanları verdiler. Ne yazık ki gazeteler nezdinde bile gülünç duruma düştüler.

Y. Öncü boşuna prestijden kendine pay çıkarmaya çalışıyor. Proleter devrimciler Metris tarihindeki tüm açlık grevlerine, fiili direnişlerine hatalarıyla, sevaplarıyla sahip çıkıyorlar. Ancak, Y. Öncü yandaşları bunu yapabilir mi?

Bu gelişmeler 12 Eylül sonrası, Türkiye solunun uğradığı dejenerasyondan ayrı ele alınamaz. Dejenerasyon kendini çok çeşitli biçimlerde gösterdi. Bunu anlamak için 12 Eylül'den bu yana, gelişmelere şöyle bir göz atmak yeterli.

Türkiye solunda, 12 Eylül sonrası birçok grup, kendi dışındaki sol grupla-

rın darbe yemesine çok sevindi. Kimileri, kendi günlerinin geldiğini sanarak "yalnız biz kaldık" edebiyatını öğrendiler. Yine bu gruplar geçmişte mülteci diye suçladıkları kesimlerle özdeş hale geldiler. Mülteci olup Avrupa'yı keşfettiler. '83'lerde Avrupa solunu Türkiye'ye taşımaya çalıştılar.

1984'te, tutsak koğuş arkadaşları yanlarında ölüm orucu direnişindeyken, çayına attığı şekerin bir parçasını direnişte olan tutsağa vermeyecek kadar basiretsizleşip, siyasi tutsak olmaktan uzak, değer yitimine uğradılar.

'85 Nisan'ında "burjuvazi TTE giydirmek istemiyor" diyerek Brest-Litovsk'u ve NEP'i yeniden keşfederek en büyük devrimci taktisyen oldular.

'86'da "bugün sağ tehlikelidir" diyerek ML'lere karşı reformistlerle kol kola yürümeye başladılar.

'87'de gazete ilanlarıyla siyaset yapma komedisini ve proleter devrimcilerin kanını akıtmak için silah çektiğinde kendi arkadaşını vurup, sonra vurduğu arkadaşını proleter devrimciler öldürdü yalanını burjuva basını aracılığıyla yaymasını öğrendiler.

'88'in ilk ayında yeni bir gelenek daha başlattılar. Reformistler ve yeni reformcular, burjuvaziden icazet dilenmek, egemen güçlere mesaj iletmek için basın toplantısı yaparak, gençliğin devrimci mücadelesini karalamaya çalıştılar.

Evet, kara mizah tablosunun içinde Yeni Öncü de var. Kendi yaptıklarını la övünebilir... Ne yazık!

Y. Öncü bir vuruşta her şeyi halletmek istiyor. "Yaşam koşullarında sağlanan iyileşmeler ve bazı kazanımlar! önemli olmakla birlikte son zamanlarda bunlara yönelik saldırılar ve cezaevlerindeki mücadelenin özel yanlarını ve kısımlığını bir kez daha ortaya koydu. Bu durum cezaevlerindeki mücadelenin abartılmaması gerektiğine ilişkin sözlerimizin haklılığını göstermektedir." (Y. Öncü, sayı:9)

Yeni Öncü cezaevleri mücadelesinden hiçbir şey anlamadığını gösteriyor. Kimi cezaevlerindeki son dönem belirli kazanımların geri alınmasının ana nedeni Y. Öncü yandaşlarının TTE talebine karşı mücadele etmeyi yad-sımasıdır. Y. Öncü yandaşlarının bugün Anadolu cezaevlerinde TTE giyme-ye devam etmeleridir.

REFERANDUMDA BURJUVAZİ VE FAŞİSTLER İÇİN ÖZGÜRLÜK İSTEYEN "ÇOK BÜYÜK" YENİ ÖNCÜ

Yeni Öncü dergisi hiç kimseyi beğenmiyor, en doğru, en bilge, en büyük benim diye haykırıyor. Onu artık yakinen tanıyoruz. Bu tutumundan hiç vazgeçeceğe de benzemiyor.

Y. Öncü, "Yeni" anlayışlarının bir sonucu olarak, 6 Eylül referandumunda katkısız burjuva liberal bir tavır sergiledi Oligarşinin Evren-Özal kanadı ve Demirel, Ecevit, faşist Türkeş arasındaki çatışmada ikincileri destekleyerek, oligarşi içi bu it dalaşında açıktan tavır aldı. "Boykot" ve "Boş oy" diyenleri ise Özal'ı desteklemekle suçlayabildi.

Siyasi özgürlüklerine kavuşsunlar diye proletarya ve emekçi halka "evet" oyu verdirmek için çağrı yapanlar, destekledikleri burjuva siyasetçilerinin, ile-

rici, demokrat, yurtsever olduğunu ispat edemiyorsa, halk kitlelerini düzenin bekası için oligarşiye yedeklemişler demektir.

GÜN, GÖRÜŞ, ALINTERİ, Y.ÖNCÜ gibilerinin yaptığı tastamam budur. Halkın yıllarca denediği, baskı, sömürü, zulümden ve binlerce insanımızın katlinden sorumlu olanların "özgürlükleri" için, kitlelere çağrı yaptılar. Kim daha iyi sömürecek, kim daha iyi ve daha çok devrimci mücadeleyi engelleyecek, kim daha çok emperyalizmle işbirliği yapacak kavgasındaki Demirel'lerin, Erbakan'ların, faşist Türkeş'lerin, objektif olarak destekçisi oldular.

Y. Öncü, "Evet" gerekçesinin, geleneksel reformistlerden farklı olmadığını biliyor. Onun için de reformizmle arasına bir çizgi çekmek istiyor.

"...gerçekleri ve kampanyaların siyasi içeriğiyle diğer 'evet'çilerden ayrılmak, farklılıklarını ortaya koymak zorundaydılar. Devrimci sosyalistlerin 'evet' demelerinin en temel gerekçesi, -yığınların demokratik bilincinin geliştirilmesi- olmalıydı" (Y. Öncü, sayı:9)

Evet, Y. Öncü reformizmle arasına bir çizgi çekmek istiyor ama olmuyor. Aslında reformizm de, kitleleri "evet" oyununa davet ederken aynı şeyleri söylüyor: "Demokratikleşme"... ötesi yok. Ve Y. Öncü'nün demokratik bilinçlenme mantığı çok orijinal! Oligarşi içinde bir kavga var, bu kavgada kitlelerin oligarşinin bir kanadını desteklemeye davet edilmesiyle demokratik bilincin gelişeceği umuluyor. Bu mantığı devrimcilerin anlaması olanaksız, besbelli ki farklı frekanslardan konuşuyoruz.

Ancak ortada cevaplanması gereken sorular var!

Sosyalistler, ne zamandan beri oligarşi içi çelişkileri çözmede taraf oldular?

Ne zamandan beri, emperyalizmin işbirlikçisi tekellerin sözcüsü partilere ve halkın katili faşistlere özgürlük istiyorlar sosyalistler?

Ne zamandan beri, faşistlere ve burjuvaziye özgürlük isteyerek "demokratik bilinçlenmeyi" sağlıyorlar?

Oligarşinin çeşitli kesimleri için -halkın katilleri dahil- özgürlük isteyenlerin nasıl bir sosyalizm kurmak istedikleri sır olmasa gerek. Onlar, burjuva-liberal bir bakış açısı ile demokrasi sorunlarına yaklaştıklarından, bu tür referandumlarda proletaryayı ve halk kitlelerini burjuva çatışmasına alet etmek için gündeme getirilen "boykot" taktiğini anlayamazlar.

Burjuva-liberal bakış açısı, proleterya diktatörlüğünün "Diktatörlük" olduğunu anlayamadığından, o hemen her koşulda tüm toplumsal katmanlar için her alanda eşitlik ister.

Y. Öncü, geleneksel reformist dergiler gibi DYP'yi (Demirel'i), SHP'yi demokrat olarak değerlendirip aynı cephe içinde yer alabileceğini tespit etse ve "evet" oyu deseydi, çok daha tutarlı olurdu. Geleneksel reformistler kendi içinde tutarlılar. Y. Öncü'nün gönlünde yatan aslan da böyle bir cephede yer almaktı. Ama henüz birtakım değerlerden kopamıyorlar. Kendi içinde siyasi açmazları buna engel oluyor. Yine de süratle geleneksel-reformist çizginin mantığını kavıyorlar.

Yıllardır Demirel'lere, Türkeş'lere, Ecevit'lere karşı verilen mücadeleyi bir çırpıda yok sayarak, onlar için özgürlük isteminin hiçbir haklı nedeni olamaz.

Y. Öncü'ye göre, "Boş oy ya da 'boykot'un esamesi bile okunmayacaktı." O halde "evet" demek gayet mantıklı oluyor. Ne de olsa sorun "esamesinin" okunup okunmaması. Eğer "evet" denirse, burjuvazinin mağdur olmuş kanadının "evet" propagandasıyla, milyonlarca "evet" çıkacak ve böylece Y. Öncü'nün de, sosyalistlerimizin de "esamesi" okunacak! Ne mantıklı.. Aslında reformizm, proletaryanın bağımsız görüşlerinin siyasi arenada yer almasına karşılık burjuvaziye ürküteceği, demagoji yapmasına neden olacağı endişesi ni taşıyor.

Bu mantığa hiç de yabancı değiliz!

6 Kasım 1982 Anayasa referandumunun da, cuntanın gerçek yüzünü teşhir etmek ve halk kitlelerini 12 Eylül Anayasası'na "Hayır" demeye çağırmak ve bu "hayır" oylarını "cuntaya hayır" bilincine dönüştürmek için Devrimci Sol Güçler tarafından ülke içinde ve dışında bir kampanya başlatılmıştı.

Bu kampanyanın doruğu ise yurtdışında yapılan bir konsolosluk işgaliydi. Proletaryanın ML mesajı tüm Türkiye halkına duyurulduğu gibi, cuntanın niteliği bir kez daha tüm dünyaya teşhir edildi. Yurtdışında çöreklenmiş kimi mülteciler önlerindeki ağaçlardan ormanı göremediklerinden "yabancı düşmanlığını körüklediği, onun için de eylemin yanlış olduğu" vb. demagojiler yaptılar. Paniğe kapılan 12 Eylül lideri ise Taksim alanına zorla toplattığı ilk ve orta öğrenim öğrencilerine, memurlara eylemi yapanların ne kadar "hain" olduklarını, "anayasaya hayır" demenin niçin "vatan hainliği" olduğunu saldırgan bir üslupla anlatıyordu. 12 Eylül lideri eylemi yapanların kimler olduğunu, bağlı oldukları örgüt hakkında istatistikler vererek açıklıyor ve halk kitlelerini eylemcilere inanıp anayasaya "hayır" oyu vermemeleri için tehdit ediyordu. Eylemcilerin bağlı olduğu örgütlerle ilgili kaç kişinin cezaevinde olduğu, kaç kişinin arandığı, toplam sayıları vb. istatistikler sıralıyordu.

Militarizm, istikrar istiyordu, kendi dışında hiç kimsenin sesinin çıkmasını istemiyordu. Bugün "mağdur" görülen tekelci sermayenin Demirel gibi temsilcileri ise 20 yıldır mücadelelerini verdikleri anayasaya kavuşuyorlardı. Onlar sadece kendilerinin siyaset yapmasını yasaklayan "geçici maddelere" karşıydılar. Ve sözde "anayasaya hayır" diyor ama buna yönelik bir çalışma yapmıyorlardı.

Devrimci Sol Güçler'in "Faşizme Hayır", "Anayasaya Hayır" kampanyası kitlelerde yankısını bulurken, kendilerine "proleter sosyalist" diyen kimileri ise "eylemin" ne kadar kötü sonuçlara yol açtığını, "evet" oylarını çoğalttığını, 12 Eylül'ün oyununa gelindiğini yazıyordu. Onlara göre egemen güçler "12 Eylül öncesine dönülüyor" demagojisi yaparak can güvenliği sorununu işliyordu. Bu oyuna gelinmemeliydi, O halde, bunun yolu Evren'in "hayır" diyenler vatan hainidir" vb. suçlamasından, "12 Eylül öncesine dönmek istiyorlar" demagojisinden kurtulmak için hiçbir şey yapmamaktı. Yaptıkları takdirde egemenler "anayasaya hayır diyenler komünistlerdir" diyerek "hayır" oyunu verecek olan küçük burjuva kesimlerini de "vatan hainliği" ile baskı altında tutacaktı.

Oysa proletaryanın görüşleri hangi koşulda olursa olsun, kitlelere gitmeliydi ve ML'ler bunun araçlarını bulmakla yükümlüydüler.

İşte kendi özgücüne ve proleter ideolojiye güvenmeyen "proleter sosyalistler" bir yandan devrimci güçlerin "faşizme hayır, anayasaya hayır" sloganlarından ürüyor, devrimci mücadelenin kitleleri korkuttuğunu, bu nedenle "evet" oylarının arttığını söylüyor, diğer yandan da "ancak proleter sosyalistler ve bazı demokrat ve yurtseverlerin çalışmalarıyla anayasaya bir miktar hayır oyu çıktı" diyebiliyorlardı. Başka şeyler de söylüyorlardı elbet. Örneğin tıpkı Evren'in Taksim konuşmasındaki sözlerini yineleyerek "Zaten kaç yerde varlar ki?", "Çökertildiler", vb. karalamalara girişebildiler.

6 Kasım 1982'de proletaryanın görüşlerinin kitlelere gitmesinden korkan "proleter sosyalistler" ile bugün Y. Öncü'deki dostlarımızın bakış açıları aynı.

Dolayısıyla 6 Kasım'da burjuvazinin "hayır" oylarına umut bağlayanlar, 6 Eylül 1987'de Demirel ve Ecevit'lerin "evet" oylarına güvenerek "demokratik bilinçlenme" adına burjuvaziye umut bağladılar demek yanlış olmayacaktır.

Garip ve orijinal bir ülke Türkiye. Y. Öncü gibileri "evet" oyu konusunda kendi saflarını ikna edemezken ve halka iki farklı tavır ("boş oy" ve "evet") yansıtılırken, kendi haline bakmadan, hiçbir sıkıntı duymadan kalkıp başkalarına ML adına söylev çekebiliyorlar!

Y. Öncü'ye göre, güya ML'ler referandum için "Bizi ilgilendirmez" demiş. Nerede ve nasıl demiş, o belli değil. Zaten Y. Öncü için bunun önemi de yok. Çamur at izi kalır misali yalan ve demagogiler üzerine kurulu saldırılarına malzeme üretmesi gerekiyor. Bu nedenle referandumda nasıl bir tavır takınılması, referandumun ne olduğu, neye hizmet ettiği üzerine ML'lerin geliştirdiği kampanyayı tüm Türkiye halkı bilse de, o yok sayıyor. Evet, ML'ler mesajlarını kendilerine özgü yöntemlerle tüm Türkiye halklarına iletmışlerdir.' Ama ne yazık ki Y. Öncü gibi okuyucusu az (1000-1500 kişiyi geçmeyen ve onların da kim olduğu belli) dergilerin halk kitlelerine ulaşmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu anlamda referandumda "ilgisiz" kalan biri varsa bu Y. Öncü'dür. Çünkü "evet" propagandasını bile yapamadı. Sakın ne gereği var, zaten burjuvazi yapıyor diye düşünmüş olmasın!

Evet, dostlarımız, referandum olayı böyle! Biz burjuvazinin it dalaşına halk kitlelerini alet etmediğimiz, burjuvazinin oyununu bozucu bir çaba içinde olduğumuz için sevinçliyiz. Siz de burjuva-liberal tavırlarınızla ML'lerden biraz daha uzaklaştığınız için istiyorsanız mutlu olabilirsiniz.

Y. Öncü, 29 Kasım seçimleriyle ilgili alınan tavır konusunda da demagogi yapmaktan geri kalmıyor.

Sözüm ona Y. Çözüm dergisi SHP ve DSP içerisinde *"demokrat adaylara oy verin yaklaşımı ile reformizme kapılarını açmış oluyor ve o kapıdan içeri giren reformizm onun seçimlere ilişkin tutumunu belirliyor."* (Y. Öncü, say 1.9)

Y. Öncü referandumdaki tipik reformist tavrını küllemek için ML'lere saldırmayı tek yol görüyor. ML'lerin 29 Kasım'da neyin propagandasını nasıl yaptıkları da bir sır değil. "Düzen partilerine oy yok" şiarı Y. Çözüm'ün seçim tavrının ekseyidi. DSP ve SHP içerisindeki kimi demokrat ve ilericilerin varlığı ise nesnel bir gerçektir. ML'ler bu unsurları desteklemekten çekin-

mezler. Y. Öncü'nün bu tür desteklerle reformizme "kapı açılır" gibi eleştirileri ise kendi reformizmini gizlemeye yönelik demagojidir. Bizim reformistlikle uzaktan yakından bir ilişkimizin olmadığını herkes gibi Y. Öncü de bilir, ama bunu itiraf etmek Y. Öncü için o kadar kolay değil.

Y. Öncü burjuva parlamentosunun tarihsel olarak zamanını doldurması, siyasi olarak ise zamanını doldurmaması konusunda ilkel demagojiler yapıyor. Ve adeta "Sol Komünizmi" yeniden keşfediyor.

"Devrimci Sol Güçler, burjuva parlamentarizmini reddetmez" derken, sanki burjuva parlamentosunu savunuyormuşuz gibi ele alıp:

"Hayır reddederler. Devrimci sosyalistler ne siyasi iktidarın parlamenter yollarla ele geçirilebileceğini düşünebilirler, ne de siyasi mücadele ve örgütlenme anlayışlarında parlamentarizme yer vardır..." (agy) diyebiliyor.

Ve tüm bunlarla Y. Öncü yazarı bilgiçlik yapayım derken, basitliğini sergilemekten öte bir şey yapmıyor.

Tartışma, parlamenter yolu reddedenlerin platformunda oluyor. Sayın Y. Öncü yazarının bunu dikkate almayacak kadar gözü kör davranmasının bir izahı olsa gerek. Marksist-Leninistler burjuva parlamentosunu reddederler mi, etmezler mi gibi tartışmaya girmek herhalde çok gülünç oluyordu. Bu tartışmalar ancak sosyalizmi yeni öğrenenlere bir seminer konusu olabilir. Yine de burada Y. Öncü yazarının sübjektivizmde ne kadar ileri gittiğini göstermek için bir iki noktaya değinmekte yarar görüyoruz.

Y. Öncü yazarının eleştirdiği yazımızda şöyle diyoruz:

"Sorun, parlamentarizmin ülkemizde "siyasi" bakımdan zamanını doldurup doldurmadığı konusunda verilecek yanıtlarda yatıyor. Besbelli ki siyasi olarak zamanını doldurmuş parlamentoya katılmak, Devrimci Sol Güçler tarafından mümkün değil. Ne var ki, burjuva parlamentarizmi ülkemizde siyasi olarak zamanını doldurmamıştır. Hala milyonlarca emekçi ve proleter parlamentarizmden yanadır, sorunlarının çözümü olarak parlamentoyu görmektedir." (Y. Çözüm, sayı:8)

Art niyetli olmayan herkesin hiç zorluk çekmeden görebileceği gibi burada somut koşullarda parlamento kürsüsünden faydalanıp faydalanılamayacağı tartışılıyor. Ve özetle mevcut koşullarda bu kürsünün reddedilemeyeceği vurgulanıyor. Ama Y.Öncü yazılanı olduğu gibi değil, istediği gibi anlıyor ve bir çırpıda bizi burjuva parlamentosunu savunmakla suçlayıyor. Ve bu mantıkla seminer havasında "sosyalistler niçin parlamentoyu reddeder?" diyerek, bıkmadan yazıyor.

Oportünizmin bir özelliği de çok bilinen şeyleri ilk defa keşfedilmiş gibi tekrar tekrar yazıp söylemesidir.

Y. Öncü yazarı da bu anlayışta olanların başında gelir. Herkes tarafından söylenen şeyleri kendileri ilk defa söylediklerinde başkalarının hiç söylenmemiş, yazılmamış gibi hareket ederler, kısaca onların kafalarında nesnel gerçekten uzak bir dünya vardır. Bir nevi düş aleminde yaşarlar. Burada her gün dünya yeniden kurulur ve yıkılır. Ama kimseler duymaz.

Y. Öncü, seçimlere sosyalistlerin gücünü ortaya çıkarmak, kapitalizmi teşhir etmek, sosyalizm propagandası yapmak için katıldıklarını söylüyor.

Ne var ki, Türkiye halkına gösterilmesi istenen solun gücü, bağımsız adayların aldığı oy değildir. Bu oylar Y. Öncü gibi kitlelerle bir bağı olmayanların gücüdür. Yani hepsi topu topu ikiye yüz küsur oy...

Kapitalizmi teşhir ve sosyalizmin propagandasını yapıp yapmadıklarını ise hep birlikte gördük. Tam bir kara mizah tablosu çizildi. Hemen hiçbir şey yapılmadı.

Oysa Devrimci Sol Güçler seçime adaylarıyla katılmamakla birlikte yoğun ve kapsamlı bir teşhir kampanyası sürdürdüler.

Y. Öncü'den dostlarımız, "yeniliğe" oldukça açıklar. Bunun için yeni görüşleri olan sosyalizmde çok partililik düşüncesine uygun olarak hemen tüm tezlerini yavaş yavaş değiştiriyorlar.

Geçmişini inkar edenler gibi çok keskin bir söylemleri var.

Örneğin *"sosyalizmin benimsediği yasallık, kendisini benimseyenlere en geniş örgütlenme özgürlüğünü tanıyan bir çerçevede olmalı ve bu özgürlüğe karşı işlenecek suçlar ağır suç kapsamına alınmalıdır."* (abç) (Y. Öncü, T. Yılmaz, sayı 4, syf.32) diyebiliyor. Sivil toplumcuların başlattığı, Stalin dönemi yargılamaları yeniden yapılmalıdır kampanyasına katılarak onlarla Stalin'i "ağır suçlar" kapsamına alıp sorgulamak istiyor. Y. Öncü reformizm yolunda süratle ilerliyor. Bir de şu Gorbaçov, Troçkistlerin (pardon Y. Öncü'nün) "plüralist" sosyalizmini kabul etse dünya cennet olacak!..

Y. Öncü bu burjuva demokrasisi benzeri sosyalist demokrasi anlayışına bir zemin oluşturmak için; *"Marksizm, bir bilim değil, bilime dayalı bir dünya görüşüdür (...) Marksizmin bir bilim olduğunu iddia edenler aslında onu bir din gibi ele alanlardır. Onlara göre bilimin, tartışılmaz ve tek olan doğruları vardır ve bir bilim olarak Marksizm de böyle tartışılmaz doğrulara sahiptir"* (agy) diyerek, Marksizmi, bilimi tanınmayacak hale sokuyor.

Y. Öncü sosyalizmde çoğulculuğu kanıtlamak için genel doğruları bile değiştirmek zorunda. Öyle ya Marksizm bilim ise, ML ustaların ortaya koyduğu temel ilkeler tartışma konusu yapılarak proletarya diktatörlüğünde çok partililiğin olabileceği biçimindeki Troçkist görüşleri tartışma gündemine getirecek nesnel zemini oluşturamazlardı. Oysa çok partililik olmazsa Y. Öncü'ye göre sosyalizm gelişmeyecektir.

Bu anlayışta olanların proletarya diktatörlüğünü ya da demokrasisini anlamaları mümkün olmadığı gibi, ML'in devlet, devrim, demokrasi vb. evrensel tezlerini de anlamaları imkansızdır.

Kuşkusuz, her ML kendi söylediklerini doğru bildiği için savunur. "Ben bunları söylüyorum ama, acaba doğru mu?" diye düşünenlerin, düşüncelerine güvensizlik duydukları açıktır. Bu gibilerin bugünden tezi yok "proleter sosyalistliği", "sosyalizm" gibi iddiaları terk etmeleri proletaryanın çıkarına olacaktır.

ML'i bilim olarak kabul etmeyip doğrunun bir tane değil çok olabileceğini iddia edenlerin "proleter sosyalistlik" sıfatı altında yaptıkları, ML ilkeleri reddetmekten başka bir şey değildir. Onlar tezlerini ML "doğrular" olarak değil, tartışacak "hipotezler" olarak ileriye sürmeliler.

Y. Öncü tutarsız ve çifte standartlıdır.

"ML bilim değil" der, ama kendi söylediklerini kesin "doğrular" olarak kabul etmekten vazgeçmez ve herkese saldırır. Bu nasıl "çoğulculuk", bu nasıl çok doğru "demokrasi" arkadaşlar?

Marksizm'in bir bilim olup olmadığı konusunda ML ustalara başvurmakta fayda var. Tabii Y. Öncü bunlara inanmayabilir, yanlış bulabilir, çünkü onlar gelmiş geçmiş en büyük ustalardır; Marksizmin kurucularını bile bilgisizlikle suçlayabilirler!

"Marksist-Leninist teori, sosyal gelişmenin, işçi sınıfı hareketinin, proletaryanın, devriminin, komünist toplum kuruluşunun bilimidir." (SBKP tarihi, syf.441, Bilim Sos. Yayınları)

"Asıl olarak Marks'ın yarattığı sosyalist kuramın, sosyalizmin biliminin, bu Marksizm öğretisinin -bir deha bile olsa- tek başına 19. yy'ın bir sosyalistinin ürünü olmaktan çıktığını; dünyanın her yanında, bu öğretiyi kapitalizme karşı mücadelelerinde uygulayan milyonlar ve on milyonlarca proleterin öğretisi olduğunu okumuş ve duymuşsunuzdur." (Lenin, Rus Genç Komünistler Birliği Kongresi'nde Konuşması, Marksist Felsefe Yazıları, Bilim Yayınları, syf.46)

"Bu iki büyük buluşu materyalist tarih görüşünü ve artı-değer yoluyla kapitalist üretimin sırrının çözümünü, Marks'a borçluyuz. Sosyalizm, bu buluşlarla bir bilim oldu. Bundan sonraki iş, onun bütün ayrıntılarını ve ilişkilerini işlemektir." (Engels, Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm, syf.76, Sol Yayınları)

"Marks daha henüz Marks olmakta iken -yani bir bilim olarak sosyalizmin kurucusu, materyalizmin daha önceki biçimlerinin hepsinden sonsuz derecede zengin ve daha tutarlı olan modern materyalizmin kurucusu Marks olmakta iken- daha o zaman bile, felsefedeki temel eğilimleri şaşkınlık verici bir açıklıkla ortaya koymuştu." (Lenin, Materyalizm ve Ampriokritisizm, syf.376, Sol Yayınları)

Yeni Öncü, Ekim 1976'da sosyalizmi bir bilim olarak ele aldıklarını belirtiyordu. Kurtuluş Sosyalist Dergi de. (KSD) Bakın; 76 yılında çıkan 5. sayılarında, "Toplumu değiştirmeyi kendilerine görev olarak... **sosyalizmin bilimi** (abç) ile silahlanmak zorundadırlar" diyorlar. Yukarıdaki görüşü kuvvetlendirmek amacıyla Engels'ten "...sosyalizm bir bilim haline geldiğine göre, bilim gibi ele alınması gerektiğini akılda tutmak" deyip, "Biz devrimcilerin başlıca görevlerinden biri olmaktadır" diye devam ediyorlar, (agy).

Besbelli ki, 76'nın Yeni Öncü'sü ile şimdikilerin Y. Öncü'sü arasında ML'den sapma konusunda epeyce mesafe katedilmiş. Aksi halde ML'i bilim dışı ilan edip (bilim olduğu zaman din gibi oluyormuş), onu bilimsel olmayan bir "dünya görüşü" olarak göstermeye kalkışan felsefi idealizm derekesine düşmezlerdi. Çünkü reddedilen ML diyalektik, materyalizmin özüdür.

"Sosyalizmin biliminin öğrenilmesi amacıyla..." (KSD, Ekim 76) diye paragraf başlatan Y. Öncü'nün görüşlerinde, o günden bugüne neler değişti? Nasıl oldu da bilim olan sosyalizm bir anda bilim olmayan, ama bilime dayalı salt bir dünya görüşü olarak ortaya çıktı?

Elhak!

Neler oluyor bu Y. Öncü'ye!..

İnsanı hayretler içinde bırakıyorlar...

Bir kez ML'in en temel doğruları sorgulanmaya kalkışılırsa, onun diyalektik metaryalist olma durumu görmemezlikten gelinirse sonunda Y. Öncü gibi zıvanadan çıkılır. Daha önceki savunduklarına ilişkin hiçbir özeleştiride bulunmadan fütursuzca, bilim olan "din" deyip hiç yüzleri kızarmadan işin içerisinden rahatlıkla çıkabilirler.

Bu alıntılar sayfalar boyu sürüp gidebilir, ama gereksiz bir çaba olur! Y. Öncü'nün bunlardan bir şey anlayacağını sanmıyoruz. Çünkü o, sosyalizmde burjuvazinin işçi sınıfı içindeki beşinci kolu olan her türden oportüniste ve sapmaya en geniş özgürlüğü istiyor, bunu kabul etmeyen ve uygulamayanları, (Lenin'in takipçisi Stalin gibi) "ağır suç" işlemiş olarak kabul ediyor.

Son bir konuya daha cevap vermek gereği duyuyoruz.

Y. Öncü, kurulan bir kadın derneğine çok bozulmuş ve bu kadın derneğinin kuruluşunu "Her şeyi ille de sizin, herkesten önce sizin yapmanız şart değil arkadaşlar!.." (agy) diye eleştiriyor.

Y. Öncü yazarı, bunları söyleyebilmesi için kıskanç, grupçu, boş laf etmekten öte bir şey yapmayan, bu nedenle de kendi dışındaki gelişmelere müthiş kin duyan bir ruh haline sahip olmalı. Anlaşılan kadın derneği mi kurulacak veya başka bir şey mi yapılacak, bundan böyle gidip Y. Öncü'den referans alınması gerek. Tuhaf!

"Herkesten önce sizin yapmanız şart değil ki" diyor Y. Öncü yazarı. Kuşkusuz öyledir. Biz Y. Öncü'nün dediği gibi "Herkesten önce" diyerek kimseyle rekabet içinde olmadık, olmayı da küçüklük sayıyoruz. Nasıl ki Y. Öncü "Bizim gündemimiz var" diyorsa, başkalarının da gündemi olabileceğini kabul etmelidir. Y. Öncü, hoşuna gitse de, gitmese de bunu kabul etmek zorunda.

Burada bir yanlışlığı da düzeltmek gerek. Y. Öncü'nün sözünü ettiği kadın derneği kurulan ilk kadın derneği değil. Başka kadın dernekleri de var. Hatta kimisinde kendi taraftarları da çalışıyor. Sizin sözünü ettiğiniz kadın derneğinin kurucular kurulu farklı düşüncelerden insanların bir araya gelmesi ve uzun süren tartışmalar sonucu oluştu. Bunu biliyor-muydunuz? Hatta gruplardan biri kısa sürede ayrı hareket etmeyi seçerek pek de savunulur yanı olmayan bir tutumla ortak platformda tespit edilen ismi kullanarak yalnız başına bir kadın derneği kurdu. Buna rağmen devrimci-demokrat kadınlar sonuna kadar sorumluluklarının bilincinde hareket ettiler. Ayrılıkçılar dışında birlik platformunu korumayı başardılar. Ama siz bu platformda yoktunuz. Neden mi? Kadın sorununa feministçe baktığınız için; her gün görüş değiştirip ne söylediğiniz belli olmadığı için; reformistlerle uzlaştığınız için..

Y. Öncü yazarı kadın derneğinin kuruluşuna kızmış görünüyor. Kızgınlığını dile getiriyor: "*Y. Çözüm dergisinde bir yazı ve ardından hemen bir kadın derneği!*" (Y. Öncü, sayı:9)

Demek böyle!.. Vah vah! Ne kadar yazık! Y. Öncü'nün bu kadar kızacağını, hayıflanacağını bilseydik, sırf onları memnun etmek için "cinsellik" ve

"kadın sorunu" üzerine birkaç yazı yazardık. Y. Öncü yine de memnun olur muydu bilemeyiz. Onun anlayışına göre bir iş yapmaya kalkışmadan önce aylarca tartışacaksın, sonra, yine aylarca tartışıp derginde yüzlerce sayfa yazı yazacaksın, iyice tatmin olduktan sonra, ancak o zaman lütfen pratiğe döneceksin. Arkadaşlar kusura bakmasın ama, biz boş entelektüel gevezelik yapma heveslileri değiliz. Ve siz bu kafayla daha çok uzun yıllar tartışacaksınız. Meşhur deyimimizle 74'te olduğu gibi, treni bir kere daha kaçırdınız, daha çok trenler kaçıracaksınız.

Ayrıca kadınlarla ilgili yazı yazan her dergi dernek mi kuruyor? Y. Öncü bu "istihbaratı" nereden aldı?!

Y. Öncü yazarı "...bu dernek ne yapacak acaba?" diye soruyor. Sahi ne yapacak?!!

Devam ediyor dostumuz:

"Ama böylece ne oluyor? Yeni Çözüm taraftarları bir alana daha el atmış (hayret nasıl da bildi?-Y. Çözüm) ve doğru görüşleri egemen kılmış oluyorlar. Bu mantıkla devam ettiğinizi ve birçok alana el attığınızı, çok 'büyük', çok 'güçlü' hale geldiğinizi varsayalım." (agy)

Y. Öncü yazarını anlamak hem çok kolay, hem çok güç. Güç; çünkü bir sosyalist bu kadar haris ve kışkırtıcı olamaz. Çok kolay çünkü, bu tür kafa yapıları 12 Eylül öncesinde çokça vardı. Bunlar 12 Eylül öncesi kendi dışında hiçbir gelişmeyi görmek ve kabul etmek istemeyenlerdi. Ne yazık ki boylarının ölçüsünü almaktan kurtulamadılar.

Y. Öncü yazarı ne demek istiyor acaba? Biraz daha açık konuşsa iyi eder. Acaba "Nasıl olur da bizden habersiz dernek kurabilirler" mi demek istiyor? Eğer böyleyse hemen belirtelim; Y. Çözüm dernek kurmadı ama sözünü ettiğiniz dernekte birçok taraftarımız olabilir. Ayrıca isterseniz yaptığımız ve yapacağımız her iş konusunda Y. Öncü'ye bilgi verebiliriz! Hatta dernek kurarken mülki amirliğe verilen dilekçenin bir nüshasını da Y. Öncü'ye postalayabiliriz.

Bizi çok seven ve tavsiyeleriyle mutlu eden Y. Öncü'nün henüz diyecekleri bitmedi.

"12 Eylül öncesinde bu ülkede kendisinin çok güçlü olduğunu, 'en büyük' olduğunu söyleyen ve hatta iktidara alternatif olmaktan, CHP ile boy ölçüşmekten söz edenler vardı. (12 Eylül öncesi direniş komitelerini savunan bir hareket kastediliyor. -Y. Ç) Hepimiz biliyoruz değil mi? Sonra ne oldu? Birkaç ayda iş bitti. (Korkunç bir sevinç duyuyor olmalı Y. Öncü yazarı-Y. Ç) Hepimizin işi çok uzun sürmedi! Bunun üzerinde oturup düşünmekte fayda yok mu?" (agy)

Y. Öncü, Y. Çözüm'ü gözünde çok büyütmüşse benziyor ve anlaşılan bundan korku duyuyor. Bu denli korkmanıza gerek yok arkadaşlar. Sizler sosyalizmi en iyi bilen, hep en doğru yapanlar değil misiniz? Bugün güçsüz olsanız da yarınlar sizindir! Bizim gibi "küçük burjuvalarla rekabete girmenize hiç gerek yok. Küçük burjuvalar ancak küçük burjuvaları örgütler! Bunun için bizlerin örgütlenmesinden, gelişmesinden, hiç çekinmeyin. Hem bizim

"çok büyük", "çok güçlü" olduğumuzu kim söylemişse yalan söylemiş. Hele hele 12 Eylül öncesi sözünü ettiğimiz bir hareket gibi "CHP ile boy ölçüşmek", "alternatif olmak" gibi iddialar peşinde koşanlar da değiliz.

Hem "çok büyük", "çok güçlü" türünden sözler bizim literatürümüzde hiç olmadı, ama biz 1983'te "proleter sosyalist" olduğunu iddia edenlerin bazı yazılarında:

"Sayım suyum yok"

"Herkes çökertildi, yalnız biz kaldık"

"Türkiye'de ilk defa kesintisizlik geleneği yarattık" türünden tespitlerini okumuştuk.

Bugün ise; "Hepimizin işi çok uzun sürmedi" diye yazılıyor. Bu tespitler arasında bir paralellik, bir tutarlılık bulmak çok güç. Ruh hali ve yaklaşım tarzı ise hiç de devrimci değil. Ayrıca "Hepimiz" diyerek herkesi kendinizle özdeş görmeyiniz. Tüm güç kayıplarına karşı ülke sathında her alanda mücadele eden ML'ler "Hepimiz" kapsamına alınıp işlenen günahlara ortak edilemez.

Dostlarımız artık sağa sola nasihat yağdıracaklarına, aynada kendilerine baksınlar, çok daha faydalı bir iş yaparlar.

Tüm bunları söylemek istemezdik ama ilk atışı Y. Öncü yaptı. Ve suçlamalar, iddialar yenilir yutulur olmadığından cevap vermeye zorunlu kaldık.

Bizim bugün kimlere karşı ideolojik mücadele verdiğimiz çok açıktır. Bunlar arasında Y. Öncü'ye değinmek istemedik, hatta çok kez çeşitli yazılarda ad vermeden yaptıkları saldırıları bile görmezlikten geldik. Buna karşın Y. Öncü 6. sayısında bizi hedefleyen bir saldırı başlattı; cevap verdik. Cevabımız Y. Öncü'nün 9. sayısında çok daha sert ve düzeysiz bir üslupla kaleme alınan bir yazıyla cevaplandı. Bununla da yetinmedi. Y.Çözüm'le tartışmayı burada kesiyoruz, cevap vermeyeceğiz türünden laflar etmelerine rağmen, Y. Aşama'nın 10. sayısının seviyesizliklerle dolu bütününe yakın bölümünü Y. Çözüm'e ayırdılar.

Diyebiliriz ki, Y. Öncü bugün "sağ tehlikelidir" demesine karşın, o sağ dediklerine karşı hemen hiçbir ideolojik mücadele vermiyor. Tersine devrimcilerle karşı hep birlikteler. Umarız reformizmin, sivil toplumculuğun tehlike olduğunu gerçekten anlar ve bize yönelttikleri sert ve kinli eleştirilerini az da olsa onlara yöneltirler, ama nerede, kendisi "sağ" dediklerinden farklı değil ki.

Yazımızı, Y. Öncü dergisinin 9. sayısından Ahmet Ural'ın "Aradığını bilmeyen, bulduğunu anlayamaz" başlıklı yazısından bir alıntıyla bitirmek istiyoruz.

"Genel olarak bir önderlik iflası geçiren sosyalist hareketin unsurları, Eylül sonrası sosyalist ilişkiler sürdürmenin 'polisiye tehlikeler dışında anlamı kalmadığı ölçüde' (!) kenara çekildiler.

Yaşanacak olan ATALET olduktan sonra, eğer yıllarca 'bir dal bile kımıldamayacak'sa, ister örgütlü isterse tek tek durulsun ne fark eder-di! ATALET bir 'örgütsel taktiğe' dönüştüğü (!) andan başlayarak, artık bireylerin bir arada tehlikelere göğüs germeleriyle, tek tek durmaları arasında

fark kalmazdı. Ancak en kötü koşulda bile, örgütlü bir zeminde aşılabileceğini düşünenler: ATALETİ ÖLÜM; ATALET teorilerini de TASFİYECİ BİR EĞİLİM olarak adlandırdılar..." (abç)

Yukarıdaki sözleri en iyi anlayanların, Y. Öncü yazarları olacağını sanıyoruz. Anlatmazlarsa tekrar tekrar okuyup düşünsünler... düşünsünler!

- (1) Aslında bu "pazarlama" daha çok kendi içlerine yönelik. Y. Öncü dergisini takip edenler, daha ilk sayıdan itibaren yazarları Tekin YILMAZ ve A. URAL'ın, Troçkistlerden ve sivil toplumculardan alınmış, Avrupa'da bile tutulmakta güçlük çekilen görüşlerle dergi sayfalarını nasıl doldurduklarını görmüştür.
- (2) Burada yeri gelmişken, E. Kürkçü'nün Y. Öncü dergisinde yayınlanan "Sosyalist Demokrasinin imkânları ve Güvenceleri" isimli yazısından bazı pasajlar aktarmak istiyoruz. E. Kürkçü, ortaya koyduğu görüşlerle ML cepheden hızla koptuğunu, Troçkizm ve sivil toplumculuğun kirli denizinde kulaç atmaya başladığını gösteriyor. Sol güçlen ve örgütlülükleri Marksist teorilerin bölüntüleri üstüne kurulmuş "Gettolar"a benzetiyor. Bunların "restorasyonundan vazgeçilmesini vaaz ediyor. Ve ML'i sorgulamaya girişiyor. *"Şimdi biz sosyalist demokrasi söz konusu olduğunda, bunun daha Lenin sağken bile hayale dönüşmesini zorlayan maddi şartları incelemeye girecek miyiz, girmeyecek miyiz? Sovyetler Birliği'ndeki bütün bürokratik pratiklerin kendi zamanında geliştiği, proletarya egemenliğinin bürokrasi egemenliğiyle; dünya sosyalizminin milli komünizmle; geçiş devleti teorisinin, bütün halkın devleti öğretisiyle ikame edildiği Stalin'le ve onun ideoloji memurlarıyla teorik bir hesaplaşmaya girecek cesareti gösterebilecek miyiz?"* (agy) *"...Sosyalist demokrasi teorisi geliştirmek için çaba göstermiş olan Lüksemburg, Troçki, Gramsci, Guevara vb. gibi Marksistlerin teorilerinin geçerliliklerini dosya doğru tartışacak mıyız?"* *"...bugün bir sosyalist çoğulculuk teorisi yapmak, Lenin sonrası Sovyet toplumu-nun, devletin ve partisinin dakik bir eleştirisi etrafında mümkündür ancak!"* (agy) Temennimiz, E. Kürkçü'nün bu tip sapkın görüşleri, tezleri terk etmesi ve devrim cephesinde yerini almasıdır.
- (3) İstanbul cezaevlerindeki bir kısım gelişmeleri Y. Çözüm'ün 8. sayısında "Zindanlardaki Direniş Geleneği ve Haziran-Eylül açlık grevleri", "Cezaevlerinde Devrimci Çizgiyi Hayata Geçiremeyenler Gerçekleri Çarpıtıyorlar" başlıklı yazılarda anlatmıştık. Buna rağmen çarpıtma ve tahrifatları açığa kavuşturmak için tekrar da olsa bazı noktalara değinmek zorunda kaldık.
- (4) Kasım sayımızda cezaevleri mücadelesini abartanlar hakkında bir örnek vermiştik. Anlaşılan arkadaşlar okumadılar! Tekrar yazıyoruz ve soruyoruz. Cezaevleriyle ilgili bu değerlendirme kimin? *"...binlerce devrimci (...) hiç beklenmedik bir biçimde direnişleriyle, açlık grevleriyle mahkemelerde aldıkları devrimci tutumlarıyla susan toplumun tek sözcüsü haline geldiler. En sessiz ve karanlık geceler de aydınlıklar yarattılar, her koşulda devrimci mücadelenin nasıl sürdürüleceğini dışardakilere bir kez daha öğrettiler. Onlar verdikleri şehitlerle mücadelenin (...) sancaklarını, zindanların dışına taşımaya başladılar. (...) Bu mücadele yavaş yavaş ailelerden başlayarak, toplumun çeşitli kesimlerinde yeniden bir mücadele heyecanı yarattı..."*

1871 PARİS KOMÜNÜ

117 yıl önce bu ay Paris Komünü ilan edilmişti. Bilindiği gibi 16 Mart 1871'de ilan edilen Paris Komünü, tarihsel süreç içerisinde kurulmuş ilk proletarya devleti olarak anılır. Bu anlamda proletaryanın sınıf savaşımında önemli ders ve deneyler çıkardığı ve mücadeleyi bu dersler ışığında yeniden yükselttiği bir deneyim olarak Paris Komünü'nün sınıf savaşımı tarihinde önemli bir yeri vardır. Nitekim Çarlık Rusya'sında 1905 devrimi yaşama geçirilirken, bunda Paris Komünü'nden çıkartılan derslerin önemli bir payı olduğu, Lenin tarafından vurgulanmıştır.

Paris Komünü'nden çıkartılması gerekli ders ve deneyimlere değinmeden önce Komün'ün doğuşu, gelişimi ve yenilgiye uğratılmasını ortaya koymaya çalışalım.

PARİS KOMÜNÜ

18 Mart-28 Mayıs 1871 tarihleri arası, 71 gün süren Paris Komünü Fransız proletaryasının uzun ve kanlı mücadelelerinin bir ürünü olarak ortaya çıktı. Komün tarihsel olarak 1848'e dayanır. 1848'de Fransız proletaryası iktidara yürümüş, fakat yenilmişti. Yenilginin temel nedeni örgütsüzlük ve siyasal önderliğin bulunmayışydı. Paris Komünü'nün yenilgisini hazırlayan temel nedenlerden biri de aynı durum olmuştur.

1848 Haziran'ında oluşturduğu barikatlarda yenilgiye uğratılan Paris proletaryasının yeniden ayaklanması, burjuvazinin en büyük korkusuydu. Bunun yanı sıra burjuvazi henüz siyasal erki kesin olarak belirleyecek bir güç düzeyine de sahip değildi. 1851 darbesiyle iktidar III. Napolyon'a teslim edilmişti. Bonapart döneminde oluşturulan militarist-bürokratik siyasi sistemle burjuvazinin egemenliği güvence altına alındı. Burjuvazi içte ekonomik-siyasi egemenliğini bu süreçte pekiştirirken, dışta da sömürgeci politikasını devam ettirmekteydi.

III. İmparatorluk dönemi olarak da isimlendirilen Bonapartist diktatörlük dönemi, 1870'e gelindiğinde artık iflas etmiş bir durumdaydı. Özellikle proletaryanın sömürü ve adaletsizlikler temelinde sürekli hareketliliği ve yükselen mücadelesi III. Napolyon iktidarını sarsan en önemli gelişmeydi.

İşte durumu sarsıntıda olan ve yaklaşan bir devrimden korkan bir imparatorluk, Prusya'ya açtığı bir savaşla durumunu düzeltebileceğini hesap ediyordu. Ancak bu savaşta (1870 Fransa-Prusya Savaşı) Fransa yenildi. Ordunun yenilgisi Paris halkının öfkeyle sokağa dökülmesi için bir vesile oldu. Paris halkı yurdun savunulmasını ve Cumhuriyet'in kurulmasını istiyordu. Kitlelerin yükselen baskısı sonucunda Cumhuriyet ilan edilmek zorunda k alındı. Burjuvazi halkın öfkesinin önüne geçebilmek amacıyla ulusal savunmanın yeniden örgütleneceğine ve sağlamlaştırılacağına söz verdi. Burjuvazinin asıl korkusu Prusya değil, ulusal muhafız taburlarında örgütlenmiş silahlı halktı. Çünkü 1848 devrimci deneyimi henüz belleklerdeydi.

Bu arada Fransız burjuvazisi Prusya'ya teslimiyet belgesini imzaladı. Paris halkı, burjuva Thiers hükümetinin bu korkaklığını öfkeyle karşıladı. Şubat

1871'de "Ulusal Muhafız Merkez Komitesi" kurularak, Paris'in Prusya'ya karşı savunulmasına karar veren halk, ordunun elindeki topları almak isteyince iç savaş bu şekilde başlamış oldu.

Tarih 18 Mart 1871: Ulusal Muhafız Merkez Komitesi önderliğinde Paris halkı hükümet binasına yürüdü. Thiers hükümeti halkın bu gelişen, yükselen hareketi karşısında çareyi kaçmakta buldu. Böylece iktidar çok kısa bir süre içerisinde coşkulu halkın eline geçmiş oldu. Bütün devlet kurumlarını hızla ele geçiren Ulusal Muhafızlar önderliğindeki halk güçleri, belediye binasına çıktıkları kızıl bayrak ile iktidarın halkın eline geçtiğini tüm dünyaya ilan etti.

İktidar halkın elindeydi artık. Ne var ki halk böyle bir duruma hazırlıklı olmadığı için bundan sonra ne yapmak gerektiğini bilememenin şaşkınlığına düşmüştü bu kez.

Hemen Komün seçimleri yapıldı. Demokratik bir seçimle oluşturulan yeni merkez komitede dönemin çeşitli sosyalist akımları bulunuyordu. (Marksistler, Proudhon'cular, Blanquistler, vb. Bu yapılanma içerisinde Marksistler azınlık durumundaydı)

Yeni kurulan devletin, Komün'ün yönetimini üstlenen Ulusal Muhafızlar MK, devrimi izleyen günlerde, değerli günleri Komün meclisi vs. seçimleriyle geçirdi. Ancak yeni devlet kurumlaşması için çabalar da olmaktaydı elbette.

Polis örgütü dağıtıldı. Silahlı işçiler Paris'in ve Komün'ün güvenliğini sağlamakla görevlendirildi. Ordunun yerini de Ulusal Muhafızlar aldı. Komün ünlü kararnamesini açıkladı. Buna göre:

- Herkese okuma-yazma yükümlülüğü getirildi.
- Fırıncılar için gece çalışma yasağı kondu.
- Kadınlara eşit haklar sağlandı.
- Tüm ulusal borçlar ertelendi ve sahipleri kaçmış olan burjuvaların mülklerine el konularak bunlar yoksullara verildi.
- İşletmelerde para cezaları kaldırıldı.
- Burjuvaların terk ettiği işletmelere devlet adına el konularak buralar ulusal işletmeler ilan edildi. El emeğinin ücretlerini yeniden belirleyen bir ücret sistemi getirildi.
- Kiliseye yapılan ekonomik yardım kesildi. Kilisenin görevleri evlilik, doğum ve ölüm kayıtlarının tutulmasıyla sınırlandı. Okullardan din dersleri kaldırıldı. Manastırların çoğu halk yararına kullanılır duruma getirildi. Sanatı teşvik edici önlemlerle birlikte, müzelerin halka açık, halk yararına işletilmesi düzenlendi... vb.

Kısaca Komün, ilk proletarya devletinin zengin derslerle dolu programını oluşturarak yaşama geçirmeye çalıştı.

Ancak Komün için elverişsiz bir politik ortam söz konusuydu. Savaş koşulları yaşanmaktaydı. Bu, Komün'ün daha uzun ve sağlıklı olmasının önünde bir engel oluşturd.

Bu arada elini kolunu sallayarak Versay'a çekilen burjuva hükümetine karşı kararlı bir tutum içinde olunamaması, Paris Komünü'nün yenilgisini hazırlayan nedenlerden biriydi. Versay burjuva hükümeti, Prusya ile işbirliğine girerek kuvvetleriyle Paris üzerine yürümeye başladı. Savaş bir hafta sürdü. Kanlı barikat savaşları oldu. Paris Komünü'nü yaratan Paris proletaryası ve halk güçleri, Komün'ü korumak için canla başla savaştılar. Ancak bir hafta

süren kanlı çarpışmalar sonucunda, üstün karşı-devrimci güçler karşısında Komün savaşçıları yenildiler. Binlerce Parisli emekçi kurşuna dizildi, katledildi. Binlercesi hapsedildi, sürgüne yollandı.

YENİLGİ VE DERSLER

Dönemin koşullarında Fransız kapitalizmi henüz serbest rekabetçi dönemde gelişim sürecini yaşamaktaydı. Güçlüydü. Proletarya devriminin nesnel koşulları oluşmuş değildi. Sübjektif koşullar olgunlaşmış olsa da, nesnel koşulların oluşmamış olması Komün'ün yaşamını sürdürülebilmesi şansını azaltan bir etkeni. Zira devrim, ancak sübjektif ve objektif koşulların bir arada varlığı ve olgunluğuyla doğrudan ilintili olarak gerçekleşme zemini bulabilir.

Öte yandan Komün, kendiliğinden bir seyir takip ederek doğmuştu. Bu da Komün'ün eksikler, zaafırlar içinde olmasını getirmişti. Özellikle burjuva hükümete gerekli kararlı tavrın alınmaması, Versay hükümetinin tasfiye edilmeyerek yaşamasına müsamaha gösterilmesi önemli bir hataydı. Burjuva hükümete kararlı bir tavır geliştirilemediği gibi, Fransız Bankası da kapatılmadı. Bu, burjuvazinin mali yönden gücünü sürdürmesi demekti. Böylece Fransız burjuvazisi kısa bir sürede kendini toparlayıp Prusya ile de işbirliğine giderek Paris Komünü'ne karşı savaş açmakta gecikmedi.

Yenilgiyi hazırlayan önemli bir neden olarak yeterli siyasal örgütlülüğün ve parti önderliğinden yoksun proletarya güçleri, bu güçlü saldırı karşısında daha fazla tutunabilecek bir durumda değildi. Komün'de tam bir kaos ve önderlik boşluğu vardı. Farklı siyasal akımlar halkın bütüncül bir tarzda harekete geçirilmesini engellemişti.

Öte yandan Paris halkı yalnızdı. Komün, kırsal kesimle yani köylülükle ittifak geliştiremedi. Köylülük karşı-devrimci güçlerin etkisine terk edilmiş durumdaydı.

Kısaca Paris Komünü hazırlıksızdı, kendiliğinden bir gelişmenin ürünüydü ve proletarya partisinin önderliğinden yoksundu. Fakat Komün, proletaryanın ilk devleti olma özelliğiyle, ML öğretiyi zengin katkılarda bulunan bir deneyim de oldu aynı zamanda.

Marks, daha 1870 sonbaharında Paris işçilerinin burjuva hükümete karşı bir devrim girişiminin yenilgiyle sonuçlanacağını görmüştü. Ama Paris Komünü'nü hararetle destekledi ve yol göstermeye çalıştı. Çünkü ayaklanma bir kez başladı mıydı, görev artık onu desteklemek olarak şekillenmelidir.

Marks ve Engels, Paris Komünü deneyiminden zengin dersler çıkardılar. Bu derslerin sonuçlarını Lenin, 1905 devrim deneyimiyle birleştirerek proletarya diktatörlüğü teorisini yetkinleştirdi ve pratiğe uyguladı.

Marks ve Engels'in Komün deneyiminden çıkardıkları en önemli ders; proletaryanın burjuva devleti ele geçirmekle yetinmeyip, onu kırmak ve parçalamak zorunda olduğu noktasındadır.

Nitekim Komünist Manifesto'da, Marks ve Engels, yapılmasını zorunlu gördükleri tek düzeltmeyi bu noktada yapmışlardır: "Paris Komünü, özellikle bir şeyi 'hazır devlet makinesini ele geçirip onu kendi hesabına kullanmakla yetinemeyeceğini' tanıtlamıştır."

Böylece Marks ve Engels, şiddete dayalı devrim teorisini Paris Komünü deneyiyle zenginleştirdi yetkinleştirdiler. (*)

Emperyalizm dönemiyle birlikte, proletarya devrimleri çağına da geçilmiş oldu; dünya ölçüsünde devrimin nesnel koşulları oluştu. Devletin bürokratik-militarist yapısının güçlendiği ve pekiştirildiği bu koşullarda devrim ancak şiddete dayalı bir perspektif ışığında ele alınmalıdır. Lenin, emperyalizm teorisiiyle kapitalist gelişmenin seyrini nesnel olarak saptayarak ML öğretiyeye değerli katkılarda bulundu. Lenin, Marks ve Engels'in Komün deneyimiyle birlikte geliştirdikleri devlet kuramını, pratiğe de yansıtarak daha da yetkinleştirdi.

"Halk'ın, halk çoğunluğunun, işçilerin ve köylülerin çoğunluğunun çıkarı gerçekten bu makineyi kırmakta, onu parçalamaktadır; yoksul köylülerle proletaryanın arasında özgür bağlaşmanın ilk koşulu budur ve bu bağlaşma olmaksızın sağlam bir demokrasi olmaz, sosyalist dönüşüm olmaz." (Lenin, Devlet ve İhtilal, syf.46)

Lenin, Marks ve Engels'in Komün deneyiminden çıkarttığı dersler doğrultusunda işçi-köylü ittifakıyla gerçekleşecek bir devrim kuramı geliştirerek, yani proletarya devletinin "işçi ve köylülerini birleştirerek" tarihsel misyonlarına net bir bakış açısı getiriyordu.

"Proletarya diktatoryası, yani ezilen sınıflar öncüsünün, ezenlerin sırtını yere getirmek için egemen sınıf olarak örgütlenmesi, kapitalizmden sınıfsız topluma geçiş için zorunludur. Proletarya diktatörlüğü (...) ilk kez olarak sömürünün bir azınlığın baskı altına alınmasının yanısıra halk için, çoğunluk için bir demokrasi meydana getirecektir." (Lenin)

Ama bu "demokrasi"nin, hiçbir zaman bugünkü "sosyalist demokrasi"çilerimizin savunduğu şekilde, pluralist bir tarzda değil, proletarya partisinin önderliği altında gerçekleşeceğini burada vurgulamadan geçmeyelim. ML literatürde bu açık ve nettir. Muğlaklaştırma çabaları boşunadır.

"Sosyalist demokrasi" adına çok partili bir rejim kurguları yapanlara anımsatmak gerekiyor. 117. yıldönümünde Paris Komünü sırasında yaşanan "pluralizm'in, yenilgiyi hazırlayan nedenlerin başında geldiği bilinir. Lenin bunu açıklıkla saptamıştır. Ve proletarya diktatörlüğünü "tek parti diktatörlüğü" diye eleştirenleri sert bir şekilde eleştirmiştir:

"Bir tek parti diktatörlüğünden ötürü bizi kınadıkları zaman ve işittiğimiz gibi, bize sosyalist birlik cephesini önerdikleri zaman, şöyle diyoruz: 'Evet, tek parti diktatörlüğü.' Biz bunda direniyoruz ve gerileyemeyiz. Çünkü söz konusu olan şey, onlarca yıl içinde tüm sanayi proletaryasının öncü mevkiini kazanmış olan partidir." (Lenin, Eğitim İşçileri I. Kongresi'nde verilen söylevden, aktaran Stalin, Leninizmin İlkeleri)

Paris Komünü, hele ki solun gündemine sokulmak istenen "sorun"lar açısından, bugün de diyalektik-materyalist bir bakış açısıyla ele alınması ve irdelenmesi gereken, proletaryanın önemli bir deneyimidir.

(*) Fakat dönemin koşulları içerisinde bürokrasi ve militarizmin az gelişmişliğinden dolayı Marks ve Engels, Amerika ve İngiltere için, geçici bir süre için barışçıl geçişin söz konusu olabileceğini öngörmüşlerdi.

Nisan 1988, Sayı: 12

GERÇEK BİRLİKLER MÜCADELE VE DEVİRİMCİ ELEŞTİRİ ZEMİNİNDE GELİŞİR

12 Eylül sonrası egemen sınıflar, tüm halka yönelik yoğun bir ideolojik bombardımana giriştiler. Devrimci mücadele "terörizm" olarak mahkum edilmeye, devrimciler "bir avuç terörist" olarak gösterilmeye çalışıldı. Cuntaya göre ülkeyi kan gölü haline çevirenler "bir avuç teröristlerdi" (!)

Egemen sınıflar yalan ve demagoji ile, hem kendi terörcü yüzlerini gizlemeye çalıştı, hem de sınıf çatışmasının derinleşmesini engellemek için sahte "barış" çağrılarını yaptı. Cuntanın bu politikası, onun uzantısı durumunda olan ANAP tarafından da benimsendi ve uygulandı. "Biz kavganın değil barışın partisiyiz" diyen ANAP, sınıflararası uzlaşmayı sağlamada (aslında oligarşinin egemenliğini sürdürme ve pekiştirmede) önemli adımlar attı. Kuşkusuz bu başarıda halka önderlik edemeyen ve oligarşinin programını bozmayan solun da payı vardır.

Oligarşinin "kavga istemiyoruz", "barış olsun" demagojik yaklaşım, temelinde sürdürdüğü ideolojik bombardımanın, solu etkilememesi düşünülemezdi. Bu etkileme çeşitli düzeylerde yansarak ifadesini buldu.

Örneğin geçmişin tartışılmasından rahatsız olmak, adeta geçmişte olan

bitenlerin unutulmasını istemek gibi... Ama ne adına? Birlik zemini zedeleniyor, geçmiş hatalar yineleniyor adına...

Oligarşinin 12 Eylül öncesine dönülmesini istememesi anlaşılır bir nedene dayanıyor. Çünkü, 12 Eylül öncesi, taşıdığı tüm olumsuzluk ve zaafılara rağmen halk kitlelerinin mücadelesinin oligarşiyi tehdit eder bir boyuta yükseldiği bir kesiti ifade ediyor. Başka bir ifadeyle 12 Eylül öncesi oligarşinin karabasanıdır.

Peki ama aynı şeyi geleneksel sol neden istiyor? Geçmişin tartışılmasından neden rahatsız oluyor?

Rahatsız oluyor çünkü; geleneksel sol çevreler geçmişteki günahlarının ortaya serilmesini istemiyor. Bu günahlar ortaya serildikçe, mücadeleye verdikleri zarar gösterildikçe, uzlaşmacı-pasifist çizgileri teşhir edildikçe, kitlelerle bağ kuramıyor ya da var olan cılız bağlarını yitirerek tecrit oluyor. Geçmişin değişmesini, tüm yönleriyle ortaya konulmasını istememelerinin nedeni budur.

Oysa bugün, "geçmiş geride kaldı" yaklaşımı ile hareket edilemez. İleriye yönelik atılımlar yapabilmek, kalıcı birlikler oluşturabilmek, geçmişle bir hesaplaşma yapmayı gerekli kılıyor. Geçmişin deneylerinden çıkarılması gereken dersler var. Olumsuzlukların kaynakları nelerdi? Kimler ne ölçüde sorumluluk taşıyor? Olumsuzlukları üreten ve körükleyen hangi ideolojik yaklaşımlardı? Tüm bunlar ortaya konmalıdır. Geleceği kucaklayacak bir birlik, geçmişin sorgulanması ve sağlıklı bir eleştiri-özeleştiri süreci üzerinde yükselebilir. Aksi çabalar, sonuçsuz kalmaya ya da kağıttan şatolar gibi kurulup yıkılmaya mahkumdur.

ELEŞTİRİDE ÜSLUP ÜZERİNE

Oligarşinin ideolojik bombardımanının ortaya çıkardığı sonuçlardan biri de, sol içinde ideolojik mücadelede devrimci bir üslup kullanılmasından rahatsızlık duymaktır. Bugün sol gruplar, çevreler arasındaki ideolojik mücadelede kullanılan üslup konusunda kimi kesimlerden bazı itirazlar geliyor. Deniyor ki kullanılan üslup serttir. Kullanılan sıfatlar gereksiz hatta zararlıdır. Sol güçlerin birliğine hizmet etmiyor, "demokrat ve sol güçlerin dostluğunu ve dayanışmasını gözetmiyor" vb. vb.

Sol içi tartışmalar, "aman kimseyi kırmayalım" mantığı ile yürüyemez. ML'ler her zaman devrimci eleştiriden yana olmuşlardır. Devrimci eleştirinin olması, eleştirilerin ideolojik-politik çizgisi ve sınıf mücadelesindeki nesnel rolüyle bağlantılıdır. Devrimci saflara uzlaşmacılığı taşıyarak egemen kılmaya çalışanlara ya da mücadeleyi rotasından saptıran ve belirsizliğe sürükleyenlere karşı eleştiride kullanılan üslubun sert olması yanlış değildir. Ancak ML'lerin eleştiride kullandığı üslup, kimi reformist kesimlerin iddia ettiği gibi sert değildir, olması gereken biçimdedir.

Birbirine toz kondurmamaya çalışanlar birbirlerinin hatalarını gizleyenlerdir. Ya da ideolojik mücadelenin kendine zarar getireceğini düşünenlerdir. Oysa kendi görüşlerine ve çizgisine güvenenler ne ideolojik mücadeleden ne de bu mücadelede devrimci bir üslup kullanmaktan kaçınırlar.

Eleştiride devrimci olmaktan, kullanılan dilin ve üslubun devrimci olmasından, eleştiriyi eleştiri olmaktan çıkararak hakaret ve küfür düzeyine indirgemek anlaşılmamalıdır. Hakaret ve küfür, sol içi tartışmalarda kimseyi bir yere ulaştırmamıştır. Bundan fayda ummak da büyük bir yanılgıdır. Ancak üslupta devrimci olmakla hakaret ve küfür birbirine karıştırılmamalıdır. Bunlar ayrı ayrı şeylerdir.

ML'lerin kimi nitelemeleri bazılarınca yanlış olarak hakaret ya da küfür olarak algılanabiliyor. Oysa bu nitelemeler bir dünya görüşünün yansımasıdır ve ML literatür içerisinde kullanılan sözcük ya da deyimlerden oluşur. Devrimciler belli bir durumu, tavrı ya da çizgiyi tanımlar veya adlandırırken, daima ML literatür içinde kalmalıdır.

Oysa kimileri böyle hareket etmeyerek sürekli ucuz suçlamalar içinde olabildiler. Örneğin, birbirlerine yıllarca "sosyal faşist" ya da "Maocu bozkurt" diyenler, sol içi güçleri "karşı-devrimci" diye niteleyenler bunu yapmışlardır. Ve bugün bunlar hiç söylenmemiş gibi hareket edilebilmektedir. Geçmişte sol içindeki güçlere ağız dolusu küfür edenlerin, ucuz suçlamalara girişenlerin, devrimcilere ve halka karşı açık ve samimi bir özeleştiri yapmadan, üslupta sert olunmasından, kırıcı olunmasından yakınmaya hakları olmasa gerek.

Yine, kimileri hakaret ve küfürlerini daha "ince" bir yöntemle yapma yolunu seçti. Söyleyeceklerini açık olarak ifade etme cesaretine sahip olmayanlar, çeşitli yabancı dillerden seçtikleri sözcüklerle hakaret ve küfürlerini gizlemek istediler. Üstelik bu, entelektüellik adına, teoriyi bilmek adına yapıldı.

ML'lerin gruplara ve onların ideolojik-siyasi çizgilerine ilişkin tanım ve tespitleri sadece yazıp çizdikleri, söyledikleri ile sınırlı olmamıştır. Sosyal pratik, tanımlama ve tahlillerdeki pusula olmuştur.

BUGÜN YARGILANMAK İSTENEN ML ÜSLUPTUR

Kullanılan üslup konusunda rahatsızlık duyanların başında geleneksel revizyonist-reformist kesimler geliyor. Örneğin GÜN dergisi bunlardan biri. Y. Çözüm'ü olumsuz örnekler içinde en uç noktada değerlendiren GÜN, "çözümlemelerin yararına sıfatlar kullanmayı gereksiz, hatta zararlı" gördüğünü belirterek "sıfatların bırakılmasını" istiyor.

Özellikle GÜN'ün çifte standartlı bir yaklaşım içinde olduğunu söylemek gerek. Başkasını eleştirdiği noktada kendisi aynı şeyi rahatlıkla yapabiliyor. Geçmişte "goşist" diyordu, şimdi "sol radikaller"... İkisinin de aynı anlama geldiğini açıklıyor. O halde değişen ne? Amaç birilerini kandırmak değilse, değişenin ne olduğunu sormak elbette hakkımız. GÜN, dostlarıyla ilişkilerini geliştirmek istiyorsa böylesi biçimsel yaklaşımları terk etmelidir.

Sıfatların kullanılmamasını istemek, eleştirinin özüne değil de biçimine önem vermek değil midir? Biçimi ön plana çıkararak özü gizlemeye çalışmak değil midir? Yanıtımız tabii ki evet olacaktır. Oportünizm tartışmada öz yerine biçime önem verir; çünkü ideolojik mücadelede bu, onun varlık şartıdır. Sosyal pratiğin mahkum ettiği tezleri savunmak öyle kolay değildir. Kitleler nezdinde teşhir ve tecrit olmaktan kurtuluşunu böyle sağlamaya çalışır. Kaldı ki, ML'lerin kullandığı sıfatlar içi boş şeyler değildir. Onların temelleri

ortaya konuyor. Eşya tanımlanıyorsa onun adını koymaktan çekinilmemelidir. Bir nesneyi tarif edip onun adını koymamak oportünizmdir. ML'ler gerekli olan sıfatları kullanmaktan neden kaçınırsın? Neden bundan rahatsızlık duyusun? Asıl bunu yapmamak sol güçlerin birliği zeminini zedeler. Eleştiride açık ve samimi olmamayı ifade eder. ML'ler "Aman karşımdaki incinmesin" yaklaşımı içinde olamazlar.

Devrimcilerin kullandığı üslup geleneksel solun olumsuz özelliklerine, onlar üzerinde etkili olan burjuva özelliklere karşı olmuştur. Evet ML'ler bu olumsuz özelliklere karşı gerekli ve doğru olan eleştiriler yönelttiler. Kullandıkları kelime ya da deyişler ağırdı. Ama hepsi ML literatürde kullanılan kelime ve deyişlerdir. Örneğin yıllardır NATO'ya karşı olduğunu söyleyenlerin bir anda kalkıp, "NATO'da kalabiliriz" demeleri "birlik" adına, "dostluk" adına es geçilebilir mi? Bu tutumun adını koymaktan vazgeçilebilir mi?

Buna karşın solun olumlu tüm değerlerine her zaman sahip çıkıldı. Bunlara karşı aşağılayıcı ve yeric tek kelime kullanılmadı.

ML'lere üslup konusunda eleştiri getirenler aslında, burjuva etkilere ve sapmalara karşı hoşgörülü olunmasını istemekte, kendi uzlaşmacılıklarını herkese kabul ettirmeye çalışmaktadırlar. Hayır arkadaşlar, bu tavrınız kabul edilemez. ML'ler mücadele içinde birliği savunur ve bu yüzden eleştiride her zaman devrimci bir tutum izleyeceklerdir. Gerçek dostluklar devrimci eleştirisinin herhangi bir kaygıyla hareket etmeden, en açık şekilde yapılması teminde oluşabilir. Eleştiride liberallik sağlam birlikler oluşturmaya engeldir.

Devrimci eleştirden "sert" diye ürküp bunun sol güçler arası birliği zedelediğini düşünmek yanılıdır. Bu düşünce tarzı, 12 Eylül ideolojisinin beyinlerde yarattığı hasarın ürünüdür. Bunun yansıması hemen her alanda uzlaşmacılık, devrimci gelenek ve ilkeleri yok sayma (*) şeklinde tezahür ediyor.

Literatürden oportünist, revizyonist vb. kavramları dahi çıkarmak isteyenler, aslında bizi değil, ML üslubu yargılıyorlar. Örneğin Lenin'in siyasi muarızlarına karşı kullandığı üslup belki sert görülebilir ama devrimcidir.

Lenin, Marksizme ihanet edenlerin amansız düşmanıydı. Her türlü oportünizme ve sapmaya karşı yürüttüğü tavizsiz ideolojik mücadele ile proletaryanın yolunu aydınlattı. Menşevikler onu "bölücü" olmakla, partinin birliğini parçalamakla suçladılar. Ama Lenin, doğru bildiğini yapmaktan şaşmadı. Bolşeviklerin iktidara uzanmasında her türlü sapmaya karşı Lenin'in yürüttüğü ideolojik mücadelenin yadsınmaz bir rolü vardır.

Lenin'in ve diğer ML ustalarının yapıtlarını okuyanlar, onların kullandığı üslubun yargılayıcı ve mahkum edici özelliğini görmemezlikten gelemez.

GÜN, Yeni Çözüm'ü üslup konusunda eleştirirken kullanılan kimi sözcüklere tartışma, anlaşma zeminini ortadan kaldırdığı gerekçesiyle karşı çıkıyor. Örneğin, "sekte grupçu; tekkeci sahiplenme anlayışları; parsacı anlayışlar; faydacı kafa; 'dernekçi' hempalar" vb. deyişlerimizi eleştiriyor. İyi ama bunların hiçbirisi hakaret ve küfür değil ki. Hepsi bir anlayışın ürünü olan tanımlama ya da niteleme... Bunlardan gocunmaya da gerek yok.

Başka örnekler de sıralayabiliriz: Kara cahil, bön, dar kafalı, utanç verici korkaklık, yüreksiz yaratıklar, alçak, ham kafa, hokkabazlık, hempalar, mas-

karalar, yüksekten atan, zevzek, pısırik, ikiyüzlü iflah olmaz bir ahmaklık, sahtekar, döneke, hain, burjuva liberal fahişeler... gibi. Evet arkadaşlar bunlara da karşı çıkacaksınız değil mi? Böyle sıfatlar kullanılmaz diyeceksiniz. Gönülünüz rahat olsun! Bu sıfatları Y. Çözüm kullanmadı... Bunlar Lenin'in birkaç kitabı karıştırıldığında ilk göze çarpanlar... Daha niceleri var. Lenin'in polemiklerinde bu tür sözcüklere yer verdiğine bakarak sakın onun da "sol güçler arasında dostluğu ve dayanışmayı gözetmediğini" söylemeyin!..

Devrimciler, ML literatür içinde kalmak koşulu ile, kendilerine yönelik eleştiri ya da değerlendirmelerde kullanılan üsluptan hiçbir zaman rahatsızlık duymadı. Hiçbir siyasi çizgiye bakışlarını bundan dolayı değiştirmediler. Herkesin kendine özgü bir söylemi olması doğaldır. Bunda yumuşak ya da "sert" olmak, güdülen siyasetle ve bu siyasetin hedefleriyle doğrudan ilintilidir.

ML'ler, gerçek birliklerin ve kalıcı dostlukların eleştiride açıklık, dürüstlük ilkesini benimseyerek, ML yöntem ve üslubu kullanarak, hata, zaaf ve yanlışların üzerine gidilerek kurulacağına inanırlar. Birbirine karşı açık ve dürüst olmayanların, devrimcilere rağmen ve devrimcilere karşı geçici birlikler oluşturmaları gündeme gelse bile bu tür birlikler yapaydır ve dağılmaya mahkumdur.

Bugün devrimcilerin görevi, hata, eksik ve zaafının üzerine sünger çekmek değil onların üzerine gitmektir.

(*) Dün TİKP-Aydınlık çevresi karşı-devrimci olarak görülürken, bugün, bu burjuva milliyetçi-karşı devrimci çevre, esas olarak aynı çizgilerini savunmasına karşın, birçok grup hiçbir şey olmamış gibi hareket edebilmektedir.

Nisan 1988, Sayı: 12

THKP-C ELEŞTİRİLERİ ÜZERİNE DEĞİNMELER

Türkiye solunda neredeyse siyaset yapmanın temel araçlarından biri THKP-C görüşlerini salvo ateşine tutmakla özdeşleşti. Her dergi çıkaran, her kalemi eline alan, genelde şiddeti temel alan siyasi görüşleri, özelde ise THKP-C ve onun takipçilerini eleştirmeyi görev biliyor. Eleştirilerden öte suçlama, karalama, spekülasyon anlatımlara dayanan basit, seviyesiz sayfalarca yazı birbirini kovalıyor.

Sakın neden, niçin diye düşünmeyin!... 1970'ten bu yana bu durum hep böyle süregelmiştir. Siyasi yaşamları boyunca ciddi bir teoriye, pratiğe ve kitleelliğe sahip olamayanlar, kendi açmazlarının temel nedenlerine radikal bir tarzda eğilip devrimci çizgiyi yakalayamamışlar, somut duruma uymayan, kitlelerin taleplerine cevap vermeyen, statükocu, icazetli reformist çizgilerinin

özeleştirilerini yapma yerine, ML harekete saldırmayı görev bilmişlerdir.

1971 devrimci pratiği, soldaki statükocu, reformist, cuntacı vb. bir dizi akımı temelden sarstı. Hatta denilebilir ki, bunları büyük oranda siyasi platformun dışına itti. Artık Türkiye'de kendi özgücüne güvenen, sağ güçlerle bağlantılarını kesmiş, proletaryanın ve emekçi halkın önderi THKP-C vardı. Devrimci düşünce ve parti karşısında varolma şansını yitirdiklerini anlayanlar adeta aynı cephenin fertleri gibi devrimci harekete her yönden saldırıya başladılar. Devrimci ahlaktan nasibini almamış, devrimci pratiğin ne olduğunu ise kitaplarda okumuş bu kesimler, ideolojik, pratik "yeteneklerini" faşizme ve emperyalizme karşı kullanmak yerine ML'lere karşı kullandılar. İhbarcılık, provokatörlük suçlamaları, hemen her şey serbestti artık. Amaç oligarşiyi telaşa düşüren, tüm halk kesimlerinde büyük bir potansiyel yaratan, her geçen gün etkinliğini artıran ve varolan statükoları sarsan THKP-C düşüncesini etkisiz kılmak, reformist-oportunist örgütlenmelerin yolunu düzlemektir.

Geri bırakılmış ülkemizde, çarpık kapitalizm kendine uygun kültürü de yarattığından, demokrat, yurtsever, anti-faşist ve sosyalist olmanın kıstaslarında da bir kaos ve kargaşa vardır. Öyle ki, burjuva liberalleri demokrat, demokratlar sosyalist görülebiliyorlar. Kendilerine en keskin sıfatları veren sosyalist maskeli demokratlar, demokratlık görevlerini bile yerine getirmekten uzak tavırlar sergilemekteler. Statükoları bozacak her türlü eylem karşısında rahatlıkla oligarşi ile paralellik gösteren bir tavır sergileyebiliyorlar. Güçlünden yana olmayı kendine "ilke" edinen küçük-burjuva aydınlarının, Kemalizmin en ileri tavrı olan anti-emperyalist yanını görmezden gelmesi, onun uzlaşma yanını öne çıkararak Kemalizmi burjuva demokrasisi ile özdeşleştirmesi ve olmayan demokrasinin sekteye uğrayacağı, militarizmin hortlayacağı korkusuyla devrimci eylem karşısında paniğe kapılması, geleneksel bir davranış özelliği haline gelmiştir. Bu davranış onu, oligarşiden önce devrimci eyleme saldırmaya ve hatta oligarşiye yol göstermeye kadar götürebilmektedir. Bu durum artarak, eksilerek hep böyle devam etmiştir. Kendi gücüne güvenden yoksun, bırakalım sosyalist olmayı, demokrat olma yürekliliğini ve ahlakını bile gösteremeyen bu unsurlar, "zor" koşullarda kolayca düzene angaje olabilmektedirler.

Tanzimatçı Osmanlı aydınlarından kalan mirasla yüklü ve '45-50'ler sonrası çarpık kapitalizmin yarattığı kozmopolit kültürden gıdasını almış ülkemiz aydınları içinden gerçek demokratların ya da sosyalistlerin çıkması, güçlü bir yurtseverlik ve sınıf bilinciyle mümkündür. Sınıf bakış açısı ve yurtseverlik duygusunun bilince çıkması ise ancak pratikte proletaryanın ve emekçi halkın içine girmekle, onun sorunlarını hissedip duymakla, mücadelede yerini almakla mümkündür. Ülkemizde böyle olmuyor. Denilebilir ki, aydınlarımız ve "eski tüfek" sosyalistlerimiz mücadeleyi neredeyse "bilgi satma"ya indirgemişlerdir. Bilgiçlik, yukarıdan bakma, kendi dışında gelişen hemen her şeyi karalama veya yok sayma temel hastalıklarındandır. Onlar sosyalizm tarihinin kendileriyle başlayıp bittiğini sanıyorlar.

Biraz dogmatik kafalarının, biraz da "eski" olmanın getirdiği sübjektivizm-

le gerek 1971, gerek 74-80, gerekse de bugün, ML hareketin ve bu hareketi kitlelerle kaynaştıran ve yaklaşık 20 yıldır Türkiye sol hareketinde motor görevi görmesini sağlayan çizgisini kavrayamamışlardır. Kavramış gibi göründükleri noktada ise onu mümkün olduğu kadar etkisizleştirmeye, karikatürize etmeye ve yönlendirmeye çalışmışlardır.

71 yenilgisinden sonra ML hareketin Türkiye toprağında bir daha yerşerip boy vermemesi için harcanan tüm çabalar hüsrarla sonuçlanmıştır. Yenilgiyle birlikte sol harekete egemen olacaklarını sanan reformist-oportünist akımların, yenilgi yıllarının ahlaki düşkünlerini, yoz-inkarcı dönemlerini yanlarına almaları ve her türlü Makyavelist yöntemleri kullanarak devrimci harekete saldırmaları sonuçsuz bir çabanın ürünü olmaktan öteye gitmemiştir. ML hareket, kitlelerin taleplerini doğru tespit ederek devrimci taktikleri üretmiş, bu taktikleri hayata geçirmiş ve her geçen gün gelişip büyüyerek reformist-oportünist safları etkilemeyi, parçalamayı ve bazılarını da dolaylı yönlendirmeyi başarmıştır. Kimileri devrimci hareketin bu katalizör rolü karşısında, saldırılarında hırçınlaşmış, ihbarcılığa ve provokatörlüğe kadar varan suçlamalara girebilmiş, işi fiili saldırılara kadar tırmandırabilmiştir.

Burada bir parantez açıp "Gelenek" dergisinin şu deyişleri üzerinde duralım.

"Devrimci demokrasiden geleneksel sola çizgi değil, ama kadro transferleri gerçekleşiyor. Tümünü de 'nefessizlik', 'yorgunluk', 'yılginlık' vb. ile açıklamak mümkün değil.

Ama nedense geleneksel soldan devrimci demokrasiye yönelik sınırlı da olsa bir mobilite hiç gündeme gelmiyor..." (Gelenek, s.9, syf.18)

Gelenek yazarı, 12 Eylül sonrası yenilgi döneminin nasıl bir atmosfer oluşturduğunu görmezden geliyor. Bu dönemde "devrimci-demokrat" olarak adlandırdığı kesimlerin yediği darbeleri görüyor ama bunun sonuçlarını nedense görmezden geliyor. Hemen belirtelim ki bu tür bakış açısı basit ve kolayca kendine çevrilen bir silaha dönüşebilir.

Her yenilgi sonrası sağcılığın güç kazanması nesnel bir olgudur. 1905 Rusya'sında yenilgi sonrası süreçte de böyle olmuştur. Bu dönemde Bolşeviklerin içinde bulunduğu durumu ve Menşeviklerin güç kazanması olgusunu Gelenek yazarı da pekala bilir. Gelenek yazarının bugüne bakışı yenilgi sürecinin yarattığı sonuçları gözardı etmeyen bir yaklaşım içinde olmalıdır. Ancak o zaman nesnel gerçeği yakalayabilir. Tersî durumda nalıncı keseri gibi hep kendine yontacaktır.

'80 öncesi sürece baktığımızda hiç de Gelenek'in sözünü ettiği gibi devrimci-demokratlardan "geleneksel sol"a geçiş olmuyordu. Tersine güçlenen ve çekini merkezi olan "devrimci-demokraflardı. "Geleneksel sol" denilen kesim her geçen gün ya biraz daha güçten düşüyor, ya da yer yer "radikal" olma gereksinimi hissediyordu...

12 Eylül sonrası -"Gelenek" ne kadar reddederse etsin- ML safları terk edenler, Esasta "yılgin" ve "nefessizlerdir ve çoğunlukla da örgütlü, şiddeti temel alan bir kavgaya yeterince hazır olmayanlardır. Onlar şu veya bu ne-

denle ML saflara katılmışlar ama zor koşullarda uzun soluklu olamamışlardır. Devrimci saflardan kopmalarının çeşitli nedenleri vardır. Çoğunlukla devrimci mücadele çizgisini terk ederek, yoldaşlarını oligarşinin saldırıları karşısında yalnız bırakmış, rahat ve baskısız yaşamayı, siyasal kimliklerine tercih etmişlerdir. Kuşkusuz içlerinde ideolojik-siyasi eğitiminin yetersizliğinden dolayı ML çizgiyi yadsıyanlar da olabilir, ama bunlar belirleyici değildir. Kaldı ki, '80 öncesi devrimci mücadelenin geniş kitleleri kucaklaması ve süreci anti-faşist mücadelenin belirlemesi sonucu, zorunlu olarak henüz ML'yi kavramamış çok sayıda insan devrimci saflara girdi. 12 Eylül'ün yoğun baskı koşullarında ise bu insanlar kendilerini aşamadılar ve bunalıma girdiler. Devrimci hareketin belirli oranda güç yitirmesi ve ağır baskı koşullarında, oligarşinin saldırılarını göğüsleyecek direnç ve bilinci kendilerinde bulamayanlar rahatlıkla oportünist ve reformist rüzgarlara kapılıverdiler. Gelenek yazarının sözünü ettiği "devrimci, demokratlar" bu unsurlardır. Hemen belirtelim ki, bu tür unsurlar "geleneksel sol"a da fayda sağlamayacaktır. Tabii çürümeyi, mücadele etmemeyi ilke edinmemişler için.

Gelenek ve onun gibi düşünenler boşuna umutlanmasınlar. Devrimci hareketin kadroları yenilgi psikolojisine hiç kapılmadılar. Ve bu süreçte gelenek yazarları gibi "kendini korumayı" temel almadan hep ateş hattında oldular. Oligarşiye karşı daha çok bilendiler, yetkinleştiler. Bu bilinçle sınıf mücadelesinde daha etkin ve güçlü bir şekilde yer alıyorlar.

Kuşkusuz bu sözlerimiz sadece Gelenek yazarlarına değil. Hemen tüm reformist ve oportünistler aynı anlayışı taşıdıkları için sözümüz hepsinedir.

TÜRKİYE'DE TEORİ NASIL YAPILIYOR?

Görünüşte onlarca dergi, yüzlerce sayfalık illegal yayınlar, kitap dizileri on yıllardır sol teori kataloğunu dolduruyor. Öyle ki, bırakalım sıradan bir devrimciyi, bir siyasal hareketin ileri gelenleri bile bunları takip edemez durumdadır. Hepsinin okunması halinde hemen hemen tüm zamanı bu işe harcamak zorunlu hale geliyor. Bu dergi ve kitapları hiç okumamış biri, bunca teorik zenginlik karşısında şaşkınlığını rahatlıkla ifade edebilir. Ama ne yazık ki ML'ler açısından bu durum sadece bir görüntüdür.

1960'lar öncesi ML teori sadece yabancı dil bilen birkaç küçük burjuva aydının tekelindeydi. Bu elit, halka yabancı aydınlar, yabancı dil avantajlarını kullanarak ML teoriyi tahrif edebilmekte, çarpıtabilmekte ve işlerine geldiği gibi kitlelere sunabilmekteydi.

1960 sonrası doğan nispi demokratik ortamda, ML klasiklerin ve çeşitli devrimci yayınların Türkçeye çevrilmesiyle ML teori -özellikle gençlik içerisinde- yayılmaya başladı. Bu gelişme yabancı dil bilenlerin teori üzerindeki tekelciliklerini sona erdirirken, bu kez teorinin olduğu gibi alınarak dogmatikleştirilmesi ve her devrim deneyinin reçeteleştirilerek Türkiye'ye uyarlanmak istenmesi gibi yanlış kavrayışlar gündeme geldi.

Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve siyasal koşulları, ya Çarlık Rusya'sının koşullarına, ya da 1930'ların Çin'ine benzetiliyor, Rusya ve Çin'in devrimci modelleri hemen hiçbir değişiklik yapılmadan Türkiye için öneriliyordu. He-

men herkes devrimci ustalardan cımbızlama yöntemiyle yapılmış alıntılarla kendi doğruluğunu ispatlamaya çalışıyordu. 1970'lere gelindiğinde ideolojik mücadelede tam bir kaos ve kargaşa vardı. Dogmatizm, şablonculuk ve karşılıklı ucuz suçlamalarla siyaset yapılıyor olmuştı. Herkes kendine en keskin sıfatları vermekte, dergi ve kitap sayfaları ML klasiklerden yapılmış bolca alıntılarla doldurulmakta idi. Öyle ki, onlarca sayfalık yazılar yazılıyor ama bu yazılar içinde, yazarına ait birkaç paragraf dışında görüş bulmak mümkün olmuyordu. Yazılar onlarca sayfalık alıntının ya özeti, ya da ML ustaların sözlerinin değişik bir ifade ile aktarılmasından başka bir şey değildi. İşte böylesi bir kaos ve kargaşa ortamında ülkenin ekonomik-siyasal analizini yaparak Türkiye devriminin özgün yolunu belirlemeye çalışan ML'ler, THKP-C önderleri olmuştur. Onlar ML'yi lafızlarıyla değil özüyle kavrayarak tez, anti-tez ve sentez aşamalarından geçirerek devrimci çizgiyi buldular. Kuşkusuz bu devrimci çizginin oluşturulması kendi içinde bir evrimdir. Ama Türkiye'de ilk defa şablonculuk ve dogmatizm aşılıp, ML yaşanan nesnel koşullara uygun yorumlanmış ve buna uygun bir pratik örgütlenmiştir.

Bu ideolojik mücadele sürecinde belli başlı çizgiler olarak TİP parlamentarizmini, cuntacılığı, Çin şablonculuğunu, fokoculuğu ve Türkiye'ye özgü yolu savunan THKP-C çizgisini sıralayabiliriz.

THKP-C hareketi teorik kaos ve kargaşa içinde devrimci çizgisini buldu. Bu ideolojik kaos ve kargaşayı 71 silahlı hareketi sona erdirdi. Silahlı mücadelenin sürdüğü koşullarda kitleler ve solun tartışma odağı, silahlı hareketin yarattığı etki ve sonuçlardı. On yıllardır laf üretmekten öteye hiçbir şey yapmayan ve kitleleri keskin sözlerle bıktırmış olanlar, ya karanlık kuytulara çekildiler ya da mülteci olmayı seçtiler. Geleneksel sol kesimlerin icazetli, pasifist teorileri yerle bir olmuştur. Ama proleter devrimci hareketin yaşadığı yenilgi süreci onlar için yeni bir fırsat yaratmıştı. Siyasi arenanın kendilerine kaldığını düşünen bu laf madrabazları sindikleri kuytulardan çıkarak yeniden siyaset yapmaya soyundular. Silahlı mücadelenin ne "lanet" şey olduğunu tekrarlayıp durdular. ML ustaların deyişleri yeniden keşfedildi. Ustalar birbirine kırdırıldı adeta. Bu durumun anti-faşist mücadelenin yükseldiği 1978-1979'lara kadar devam ettiğini söylemek yanlış olmaz. Resmi ve sivil faşist saldırıların artması ve buna karşı alınacak tavır sorunu acillik kazanınca herkesin rengi ortaya çıktı. Anti-faşist mücadelede takınılan tavır, herkesin niteliğini ortaya koyan "turnusol"du. Halk kitlelerini faşizme karşı mücadele içinde örgütleyen ve onların somut talepleri doğrultusunda hareket edenler her geçen gün kitleleşip gelişirken, bu mücadeleyi reddedenler giderek tecrit olmaya başladılar... Tecrit olanlar ML'lerin devrimci çizgilerine saldırmayı elden bırakmadılar. Bu kesimler mücadelenin yükselmesine bağlı olarak saldırgan bir tutum içine girebiliyor, yer yer oligarşiyle aynı platforma da düşebiliyorlar.

Kısaca '71 silahlı mücadelesiyle son bulan ideolojik kaos ve kargaşa, yenilgi sonrası süreçte geçmişin karalanması, yeni Amerikaların keşfi temelinde yeniden gündeme gelse de, '78-79'lara gelindiğinde, artık yerini

bir ideolojik netliğe, anti-faşist mücadeledeki tavır alıştan kaynaklanan bir ideolojik saflaşmaya bırakmıştı. Oportünizmin ideolojik saldırıları etki gücünü yitirmişti ve daha çok ayakta kalabilmek için başvuru demagogilerden ibaretti.

12 Eylül'le birlikte reformist ve oportünist cephede hemen her şey bitti. 12 Eylül'ün baskı ve zulmü karşısında direnme ve mücadele cesareti gösteremeyenler soluğu Avrupa kentlerinde alırken, devrimci hareketi daha da çirkin üsluplarla karalamayı ihmal etmediler. Ama çok hastaydılar, güçsüz ve mecalsizdiler. Ancak '85'lerden sonra bilinen incilerini yavaş yavaş Türkiye'de dile getirmeye başladılar. İlk ve esas uğraşları, THKP-C hareketini ve onun ideolojik izleyicilerini, 74-80 sürecinde faşist-terör ve demagojiye karşı yürüttükleri onurlu kavgayı karalamak oldu. Şimdilerde hemen tüm dergilerde THKP-C ve onun izleyicilerinin 75-80 mücadelesini eleştirmek bir moda haline gelmiş bulunuyor.

GELENEK'İN THKP-C DÜŞMANLIĞI

*"Teorisizliğin su yüzüne çıktığı teorik (!) tartışma alanlarının başında Latin Amerika'dan ithal Suni Denge kavramı geliyor. Yine bu kitapta yer alan bir yazıda tepkici bir iradecilik, devrimci demokrasinin tanımlayıcı yönlerinden sayılıyor. Suni denge kavramı bu iradecilikle ilişkili, öncü gücün tekil ve iradi çıkışının, yıkıldı-yıkılacak düzene karşı halkı ayaklandırdılabileceğini varsayıyor. Suni Denge, 'sürekli bunalım' ile bir kavram çifti oluşturuyor. İkincisi diğerlerinden daha derin değil. Madem ki Marksizmde devrim için nesnel koşulların gereğinden söz ediliyor ve 'Öncü Savaşı'nın güncelliğiyle bu teoriyi birleştirmek gerekiyor, o halde nesnel koşul için 'bunalımı sürekli-leştirmek' yeterli... Elbette, bunu Marksist klasik analizle çatışmaya düşmekten kurtarmak için kapitalizmi bunalım dönemlerine ayırmak ve 3. bunalım dönemini yaşadığımızı söylemek zorunda oluyor. Her biri yeterli ve gerekli manipülasyonlar. Gündemdeki adamın sosyalist değil, milli ve demokratik olması, ittifaklar sorununda daha esnek olunmasını gerektirecek. Ama **MDD** ve YÖN'ün sağa kaydına aşırı esnekliği de kabul edilebilir bir şey değil. Öyleyse, milli burjuvazinin yerine köylülüğe daha fazla vurgu koymak gerekli. 'Cephe' ise artık öncü örgütün isminde bile yer etmeli!.. Köylülüğün destek vermesi için feodal sömürden bol bol söz edilerek 'geri bırakılmış', 'kompador kapitalizm' gibi kavramlar da herhalde düşmanın 'bir avuç' olduğunu anlatarak güven vermeye yarayan oligarşi ile süslenecek. **MDD** sözcüğü '-68'in radikal kopuşuna gölge mi düşürüyor? 'Milli' yerine ulusal konulur, bir de halk sözcüğü ilave edilebilir. Teori bundan ibaret..." (Gelenek, s.8, syf.15-16, Aydın Giritli)*

Yukarıdaki sıkıcı ve artık 15-16 yıldır biraz da bıktırıcılık veren sözleri uzun uzun aktardığımız için, mücadeleye gerçekten saygılı ve bu savaşta hemen her şeyini vermiş ve vermeye hazır arkadaşlar bizi başışlasınlar. Bu sözlerle hiçbiriniz yabancı değilsiniz. 1970'lerden bu yana söylenegelen bu sözler çeşitli sapma akımların THKP-C düşüncelerinin pratikte sınanmışlığı ve kitlelerde büyük yankılar bulması karşısında ısrarla sürdürdükleri basitli-

ğın bir ifadesi olarak algılanmalıdır. Bunları görmezden gelip geçmek gerekir diye düşünülebilir. Ama burnu bir karış havada, sağa sola kör kılıçlarını sallamaktan başka bir şey yapmayan, yaşamları boyunca kitleleri ve mücadeleyi hiç tanımamış, özveriden yoksun, bilimsel ahlak ve dürüstlüğün gereğini bile yerine getirmeyenlerin demagojik saldırılarına cevap vermek bir yerde zorunluluk. Bu, her şeyden önce geçmiş mücadele sürecini yaşamamış, THKP-C ve onun izleyicilerini henüz tanıyamamış olanlar için bir gereklilik...

Gelenek yazarı sınıf mücadelesinde etkili bir güç olarak varolamamasının sıkıntısıyla olsa gerek, o çok küçümsediği ML'leri (pardon "devrimci demokratlar") aşağılamak, küçümsemek için olmadık hokkabazlıklara, tahrifatlara başvuruyor. THKP-C adına görüş uydurup eleştirmeyi bilim ahlakından sayıyor.

Evet, görüş uydurup eleştiriyor diyoruz. Çünkü THKP-C'ye ait olduğunu öne sürdüğü görüşlerin THKP-C ile uzaktan yakından ilgisi yok. Onları Gelenek yazarı kendi kafasının içinde yaratıyor. Ve sonra da veryansın ediyor bunlara. Örneğin, "öncü gücün tekil ve iradi çıkışının, yıkıldı-yıkılacak düzene karşı halkı ayaklandıracak" kim söyledi Gelenek yazarı A. Giritli'ye? Kimsenin söylemediği açık. Ama A. Giritli, THKP-C'nin kırdı ve şehirde birleşik devrimci savaş esprisi içinde yürütülecek uzun süreli halk savaşı anlayışını, silahlı mücadelenin temel olduğu çok yönlü mücadele perspektifini ve buna uygun çalışma tarzını tahrif etmekte bir sakınca görmüyor. THKP-C hiçbir zaman, "tekil çıkışlarla düzeni yıkıldı-yıkılacak" olarak görmemiştir. THKP-C'nin uzun savaş stratejisi bunun en somut göstergesidir. Eğer düzeni "yıkıldı-yıkılacak" olarak görenler varsa bunların, bizim gibi ülkelerde devrimi bir oldu-bitti olarak görüp bir anda kitlelerin ayaklanmasıyla, hatta bir iki kentte proletaryanın ayaklanmasıyla devrim olacağını düşünenler olduğu söylenebilir. Zaten bu anlayış sahipleri için devrim sorunu hiç de önemli değil. Sovyet devrimini bir şablon olarak alıp uygularsın olur biter. Tıpkı Gelenek'in yaptığı gibi. Türkiye devriminin sorunlarına, devrimin yolu üzerine vb. kafa yormaya ne hacet var!

Gelenek yazarının THKP-C'ye attığı "milli burjuvazi yerine köylülüğe daha fazla vurgu koymak", "feodal sömürden bol bol söz etmek", "komprador kapitalizm" gibi kavramları kullanmak vb. üzerinde durmak gereksiz. A. Giritli, THKP-C'nin görüşleri diye bu tür kavramları sıralayabilir. Ve bilgiççe "teori bundan ibareftir diyebilir. Onu anlamak hiç de zor değil. Zira Türkiye'de sınıf mücadelesi pratiğinden kopuk bürokratların megalomanlıkları bilinen bir gerçektir. A. Giritli'nin sözünü ettiği teori ve kavramlar, ne yazık ki THKP-C'nin görüşleri değil, kendisinin birer halüsinasyonudur. Hele "komprador kapitalizm" tespiti, "feodal sömürden bol bol söz edilmesi" gibi deyişler THKP-C'ye tamamen yabancıdır. Sahipleri de herkesçe biliniyor. A. Giritli, ya Türkiye'de yaşamıyor, gelişmelerden habersiz, ya da desteksiz atışlarına yol açmak için bu yolu seçiyor. Sanırız ikincisi...

Kuşkusuz bu yöntem yalnızca Gelenek'e özgü değil. Hemen tüm oportünist-reformist kesimler aynı yöntemi kullanıyorlar.

Ama THKP-C görüşlerine ve sürdürdüğü mücadeleye saldıranların başında "Gelenek" geliyor. Kitleden ve devrimci pratikten kopuk 3-5 bürokrat reformistin çıkardığı bu "kitap dizisi", THKP-C düşmanlığı konusunda hayli mesafe almış durumda. Hemen her sayısında THKP-C'ye ve onun ideolojik çizgisine yönelik yazılmış bir şeyler bulmak olası. Üstelik daha ilk anda büyük bir kinle yazılmış olduğu anlaşılan yazılardır bunlar. Eleştiriler kaba ve sığdır, ama bu kabalık ve sığlık aralara serpiştirilmiş yabancı dilden sözcüklerle gizlenmeye çalışılır. Teorik çözümleme adına hemen her şey karikatürize edilir. Devrimci pratikten uzak ve anlama yeteneğine de sahip olmayan bu reformist gelenek sahiplerinin asıl hedefleri THKP-C'nin prestijini sarsmak, etkisiz kılmak ve doğacak boşlukta kendi reformist görüşlerine yer açmaktır.

TİP reformizminden 78'lerde kopan bu bilgiç insanlar, 8-9 yıl gibi uzun bir kış uykusundan sonra -kendileri için "en uygun" zeminin doğduğuna inanmış olacaklar ki- siyasi arenaya çıkmaya karar verdiler. Eh, nasıl olsa faşizme ve emperyalizme karşı savaşan binlerce devrimci militan ve sempatan da ortada yok: Ya katledilmişler, ya da oligarşinin zindanlarındalar. Bundan daha uygun koşullar bulunamazdı!

Devrimci hareketlerin 12 Eylül'le birlikte yaşadığı yenilgi ardından -tüm devrim deneylerinde görüldüğü gibi- ülkemizde de reformist, sağ görüşlerin geçici bir süre de olsa revaçta olması beklenen bir şeydi. Ve öyle de oldu. Gelenek, "devrimci demokrat" diye hafife aldığı ML görüşlere saldırarak Türkiye sol hareketinin sorunlarını ve THKP-C'yi bir kılıç darbesiyle yok ediveriyor. (!) Onun için varsa yoksa reformist Gelenek var, gerisi boş...

Gelenek'i okuyanlar, kısa sürede nasıl da kesin yargılara sahip olduklarını, "biz demiştik"çi bilgiçlik peşinde koştuklarını göreceklidir. Hatırlanmalıdır; 14 Nisan '87 gençlik direnişlerinden birkaç ay önce "devrimci demokratlar"ın yok olduğunu vaaz ederlerken, direniş sonrası THKP-C görüşlerinin yok olamayacağını keşfetmişlerdir. Benzer başka örnekler de verilebilir.

"Siyasete 1980 sonrası ilgi duyan kuşaklar için devrimci demokrasi ve yeni-sol daha göz kamaştırıcı seçenekler olarak ortaya çıkıyor." (Gelenek, Haziran '87, s.8, syf.50)

Daha birkaç sayı öncesinde, yok olan bir "kuşak"tan, "nefret edilen pratiğin yaratıcılarından söz edilirken yeni kuşağın bunları takip etmeyeceği söyleniyordu. Böyle tatlı düşler içindeyken, birden "seçeneklerle karşı karşıya kalanların psikolojisini anlamak zor değil. Kuşkusuz düşler yıkılınca saldırıganlığın daha da çirkinleşerek artmasını doğal karşılamak gerekiyor.

"Siyasete 1980 sonrasında ilgi duyan kuşaklar için devrimci demokrasi" güçlerinin "göz kamaştırıcı seçenekler ortaya" çıkardığı nesnel gerçeğinin Gelenekçi yazarlarca görülmesi sevindiricidir. Ama "Yeni Sol"un da aynı "seçenekler"i sunduğu görüşü tam bir safsatadır. "Yeni Sol" denilen sivil toplumcu, anti-ML akımların tümü, yenilgi yıllarının olumsuzlukları aşıldıkça ve buna bağlı olarak devrimci hareket geliştikçe yok olmaya başladılar. Bugün ML hareketin karşısında "Yeni Sol" diye bir alternatif yoktur.

Gelenek yazarları, ülkemiz sınıf mücadelesine yaklaşık 20 yıldır öncülük

eden hemen tüm devrimci oluşumların en önünde yer alarak reformistleri kitlelerden tecrit eden ve geniş halk kitlelerine mal olan ML hareketten "proleter devrimci" diye söz edilmesine bile tahammül göstermiyorlar. ML'lerin bir batakılık olan reformist gelenekten koparak, proletaryanın bağımsız çizgisini örgütleyişi, onlar tarafından bir çırpıda "nitelik" değişikliğine uğratılmalarına yetiyor! Popülizm, halkçılık vb...

"68-71 dönemine gençlik hareketinin yaşadığı yükseliş gerçekten bir kopuştur ve ortaya bir şeylerin konmasıdır. Ama işçi sınıfı önderliğini hazmedememiş milli demokratik devrime bir isim değişikliğiyle sahiplenmeyi sürdüren bir popülizmden başka bir şey değildir." (s.9, syf.94)

71'in proleter devrimci çizgisi bundan ibaretmiş.

"İşçi sınıfı önderliğini reddettiğimiz, milli demoratik devrimi savunduğumuz vb. şeyler üzerine yıllardır tekrar edilen demagogileri şimdilik bir tarafa bırakarak, katıksız bir uyverist ve ekonomistin devrimci hareketi karalamaya yönelik popülizm tespiti ile nereye ve ne tür saçmalıklar üretmeye kadar vardığını görelim.

Popülizmin dönüştürme tutkusu olamaz, popülizm bir teslimiyet çizgisidir." (1) (agy, syf. 89)

Gelenek yazarının zekasına ve ML bilgisine hayran olmamak olanaksız. Bir çırpıda devrimci hareketi nasıl da "teslimiyetçi" ilan ediverdi?

Yıllardır kitle hareketleri içinde yer almayan ve kitlelere önderlik etmekten uzak olanların sahip oldukları ahlak anlayışı merak konusudur ve incelemeye değer bir olaydır. Ülkemizde 15-20-25 yaşındaki gençler faşizme ve emperyalizme karşı savaşıyor ve bu savaşta (gecekondualarda, fabrikalarda, okullarda, dağlarda, zindanlarda, işkencehanelerde) katledilirken, "Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Mücadelemiz" sloganıyla devrim meşalesini yere düşürmezken, sıcak odalarında, rakı sofralarında bohem yaşamlarıyla siyaset yapmaya çalışanların, proletaryanın ve halkın onuru, devrimin yüz akı neferlerine "teslimiyet" lekesini sürmeye kalkmaları gerçekten incelemeye değer bir ahlak anlayışıdır.

Evet, bu çok bilmiş ama mücadeleyi hiç tatmamış, halkı hiç tanımamış kerameti kendilerinden menkul Gelenek yazarları olmazsa Türkiye devrimci hareketi olmayacaktır. (!) Zaten bu yüzden onlar kendilerinin mutlaka korunmaları gerektiği anlayışındadırlar. Onlar için zor koşullarında, mülteci bir yaşam ve her şeyden elini ayağını çekerek, kendi köşesine çekilme geçer akçedir.

Gelenek yazarına göre "kadroların kendini koruma hakkı var"dır, kuşkusuz öyledir ama, sorun nasıl bir korumanın düşünüldüğüdür. Ne yazık ki her türden reformist ve oportünistin "kadroları koruma" anlayışı ya ülke toprağını terk etmek ya da "geri çekilme" maskesi altında varolan birkaç bürokratik ilişkiyi de dağıtarak kendi köşesine çekilmektir.

Gelenek yazarı şunu bilmelidir: Devrimciler her şeyden önce kendilerini değil, örgütü korumayı hedeflerler. Örgütü korumanın esas yolu ise mücadele hattını terk etmekle değil, kitleler içerisine daha derin nüfuz ederek, kitleleri örgütleyerek gerçekleştirilir. Kısaca örgütü korumanın yolu, onu kitleler

içinde yaşatmak ve mücadele etmektir. Mücadelede belirleyici olan bireyin korunması değil, örgüttür. Örgütün korunması ve mücadelesi yerine bireyin korunmasını başat alanlar iflah olmaz oportünistlerdir. Eğer bir teslimiyet aranacaksa bu her koşulda savaşıyor ve kitlelerle iç içe olan, o "gençler" diye küçümsenerek söz edilenlerde değil, mücadele dışı kalmayı ve kitlelere sırt çevirmeyi teorileştiren "yaşlılarda" aranmalıdır.

O "popülizm" olarak nitelediklerinizin "dönüştürme tutkusu"nun olup olmadığını ise tüm Türkiye halkı biliyor, sizin bilmemeniz bu gerçeği değiştirmez.

Bir şey daha ekleyelim. Bir hareketin genç ve yaşlı olmasının kıstası nedir? O hareketi yönetenlerin ya da militanlarının yaşlarının genç olması mı? Eğer böyleyse 25-30 yaşlarında Bolşevik devrimine ve birçok devrime öncülük eden ve bu devrimleri zafere ulaştıran ML ustaları ve önderleri nasıl adlandıracağız? Bolşeviklere göre yaşlı oldukları için 2. Enternasyonal önderlerini ML mi ilan edeceğiz? Ama Gelenek için bunlar önemli değil, kimin ML olduğunu, kimin olmadığını o bir kez söylemişse herkes ona inanmalı... Yaşamları boyunca hiçbir şeye sahip olamayanların bu tür kompleksleri olması doğal.

"Kopuşu gerçekleştiren genç kadrolar ise ancak, öncü savaşı, gerillalık, halk savaşı özentilerini ithal edebildiler; özentileriyle birlikte giderek iktidar perspektifinden uzaklaşarak, 70'li yıllara faşist teröristlere karşı direnen mücadeleciler ama dar pratikçi bir kitle bıraktılar... 1987'de bu unsurların sığ, teoriksiz, yüzeysel yönlerine övgüler düzmek, hele hele proleter devrimcilikle taçlandırmak, hiç olmamalı. Yazık Türkiye'de 1987'de oluyor."(agy)

Gerçekten yazık! Türkiye solunda sınıf savaşımına önderlik etmek yerine boş gevezelik hastalığına tutulma oldukça yaygın bir özellik. Hemen herkes "geçmişten ders çıkarmak gerekir" sözlerini ağızından düşürmüyor. Ama buna karşın, geçmişten ders çıkarmaktan sadece inkarcılık ve geçmişi karalama anlaşılıyor. Türkiye devrimci hareketine hiçbir katkıları olmamasına karşın bunlar, proleter devrimcilerin kendilerini küçük burjuva ilan etmelerini, kendilerinin ise proleter devrimci olarak vasıflandırmalarını beklerler. Hele geçmişe sahip çıkmak, o değerlerin ve ilkelerin bugün de geçerli olduğunu savunmak akıllarının alacağı şey değildir. Sıgılık, kısırlık, popülizm, maceracılık, goşizm sözcükleri art arda sıralanır.

Gelenek yazarı da bundan farklı bir şey yapmıyor. ML'lerin "proleter devrimci" olarak adlandırılmasına "yazık!" diyerek hayıflanıyor. Neden yazık? Bu soruya verilecek cevabı hiçbir mücadeleye katılmamış Gelenek yazarı biliyor. Kim ne diyebilir ki? Onlar; en doğru, en bilge olanlardır!

Gelenek yazarı, 70'li yıllarda faşizme ve emperyalizme karşı savaşıp 12 Eylül sonrası direnme geleneğini yaratanlar geriye "dar pratikçi kitle bıraktılar" diyor.

Ya geçmişte ve bugün kendi yaşamlarını her şeyin üstünde tutarak ML'leri karalamakla yılları geçirenler geriye ne bıraktılar?

Türkiye devrimci hareketinin bir dönüm noktası olan 71'in proleter devrimcilerini, onların mücadelesini sürdüren ve 74-80 arası emperyalizme-fa-

şizme karşı onurlu bir mücadele veren, 12 Eylül faşizmine karşı direnen devrimcileri küçümsemek, hafife almak, karalamak ne Gelenek yazarlarının ne de takipçisi olduğu reformistlerin haddi olamaz.

O çok övünülen "Gelenek" nedir, bir de ona bakalım!...

1929'larda Sovyetlerin etkisiyle ilk Komünist Partisi'nin örgütlenmesini sağlayan M. Suphi'lerin Kurtuluş Savaşı'na aktif olarak katılma istekleri ve kısmi çabaları çıkarılırsa geriye hemen hemen bir şey kalmıyor. Onlar da Osmanlı geleneğinden tam kopamayan Kemalistlere güvenerek yaşamlarının en büyük hatasını işlediler.

M. Suphi'lerin katledilmesiyle birlikte TKP tarihine uzlaşmacılık, oportünizm, ekonomizm, Kemalizm kuyrukçuluğu hakim oldu. TKP geleneğinde proletaryanın bağımsız siyasetini aramak boşunadır.

Oportünist TKP'nin Şeyh Said, Dersim vb. Kürt isyanlarının bastırılmasında Kemalist küçük-burjuva diktatörlüğünü, "kapitalizmi geliştiriyor, feodalizmi yok ediyor" teorileriyle desteklemesini ML adına, sosyalizm adına sahip çıkılacak, övünülecek bir gelenek olarak anlamakta güçlük çekiyoruz.

Gelenek denen şey nedir sahi?

Kitlelerden kopmuş, bir avuç tanzimat kafalı aydının birkaç çevirisi ve birkaç kişinin zaman zaman bir araya gelip halk adına kararlar alması ve bunları dünyaya "Türkiye'de savaşıyoruz" diye yaymaları mıdır gelenek?..

Şefik Hüsnü gibi Kemalizm kuyrukçularının tavrı mıdır?

Yoksa neredeyse yaşamının hemen hemen tamamını Avrupa kentlerinde geçiren "Laz İsmail'in bıraktığı miras mıdır? Sahi nedir sahip çıkmaya çalıştığınız gelenek?

Gelenek kabul ettiğiniz TKP, hiçbir zaman halk kitleleri içinde ve mücadele arenasında yer almadı. Onlar Avrupa kentlerini mekan ederek, 1950'lerde sahip oldukları bir radyo aracılığıyla işçi sınıfı ve emekçi halkın mücadelesi için fetva vermekle yetindiler. Kendi dışlarında olan hemen her türlü direniş ve eyleme sahip çıktılar. Faşist saldırıların arttığı açık-faşist dönemlerde ise ML'leri, devrimcileri ihbar ettiler, goşist, maceracı ve provokatör olarak niteleyerek saflarını belirlediler.

Dahası var, oligarşinin yedek sübabı CHP'yi destekleyerek işçi sınıfının ve emekçi halkın mücadelesini burjuvazinin kuyruğuna takmaya çalıştılar. On yıllar boyunca yurtdışından Türkiye'ye fetva vermekten öteye gitmeyen bir dış büro olarak faaliyet sürdürdüler.

Türkiye soluna olumsuz geleneklerin yerleştirilmesinde en büyük pay TKP'nindir. 74 sonrası sol literatüre "Maocu Bozkurt" kavramını yerleştiren ve sol içi çatışmayı körükleyen onlardır. Sol içi çatışma geleneği büyük ölçüde onların eseridir. Yönetime gelemedikleri veya kaybettikleri her demokratik örgütten ayrılarak yeni bir örgüt kurma geleneğini oluşturanlar da onlardır. Yukarıdan aşağı bir kısım sendika yönetimlerini ele geçirdiklerinde devrimci işçileri ve devrimcileri ihbar etmeyi gelenekleştiren de onlardır.

Sahip çıkılması gereken gelenekler acaba bunlar mıdır? Bunlar dışında ortada başka bir gelenek mi var? Reformizmin yakın tarihine bir göz atarsak

gelenek denen şeyin ne olduğu çok daha iyi anlaşılır sanırız.

TİP, 1960 hareketinin yarattığı nispi demokratik ortamda ultra reformist bir parti olarak örgütlendi. Başlangıçta sol hareket TİP çatısı altında gelişti. Ama solun ML klasiklerle tanışması TİP'in de reformist maskesinin yavaş yavaş düşmesine neden oldu. ML'in yeterince özümlelenememiş olması yünden TİP reformizminin yerini MDD cuntacıları doldurdu. (Ancak MDD'ciliğin darbeci, halka güvenmeyen gerçek niteliği de çok geçmeden açığa çıkmıştır.)

Bu yıllar Latin Amerika'da, Asya'da, Afrika'da kurtuluş hareketlerinin giderek yaygınlaşıp güçlendiği yıllardır. Ulusal ve sosyal kurtuluş hareketleri büyük bir prestije sahiptir. Devrimci çizgi, bu süreçte dünya devrimci deneylerinin incelenmesi ve Türkiye'nin siyasal, sosyal, tarihsel ve ekonomik koşullarının analiz edilmesi ile netleşecektir.

ML çizginin netlik kazanmasıyla gerek TİP reformizmi, gerekse de MDD cuntacıları ile ihtilalci hareket yol ayrımına gelir. 12 Mart faşizmiyle birlikte bu ayrım her yönüyle netleşir ve reformizmin gerçek yüzü tüm çıplaklığıyla açığa çıkar.

Siyasi arenada emperyalizme ve faşizme karşı bağımsızlık, halk demokrasisi ve sosyalizm için savaşanlarla her türden tesümiyetçi-uzlaşmacı çizgi arasındaki fark en çıplak haliyle görülür. TİP reformistleri -tek hedefleri olan parlamentoya girme ve bu yolla iktidar olma hayalleri ortadan kalkınca- valizlerini toplayıp sıkıyönetim paşalarının kapısında kuyruğa girerler. Buna rağmen faşizme karşı savaşanları karalamaktan çekinmezler. Bunu, içerde TİP'liler, yurtdışında ise ülkede esamesi okunmayan ve eline geçirdiği radyo vericisiyle, TKP mültecileri yapar. Bunları yapanlar, işçi sınıfını en çok savunanların, ML'i en iyi bilenlerin yine kendileri olduğunu söylemeye hep devam etmişlerdir. Tarihin acı bir cilvesi olsa gerek ki, hiçbir zaman işçi sınıfına gidilememiş veya işçi sınıfı bu tür oportünist-reformist akımları tüm zorlamalara karşın kabul etmemiştir. Bunun en açık kıstası, legal olanakların kalktığı koşullarda ya teslim olup hapse girmeyi seçmeleri ya da yurtdışına taşınmalarıdır. İşçi sınıfı ve halk kitleleri ise kendi kaderlerine terk edilmiştir.

TİP ve TKP'nin 12 Mart sonrası izledikleri çizgi kimse için sır olmasa gerek. Bu çizgi, işçi sınıfı ve emekçi halkın mücadelesine ihanet çizgisidir. Bu çizgi, öz olarak her türlü radikal atılıma ve eyleme karşı çıkmak, bunları maceracılık, provokatörlük olarak ilen etmek, burjuva reformizminin kuyruğuna takılmak, legalizme saplanmak ve devrimci güçlerden kaçmak olmuştur.

12 Eylül cuntası karşısındaki tutumları da 12 Mart'takinden farklı olmamıştır.

Bugün daha ileri bir noktaya varılmıştır. TİP ve TKP'nin yeni oluşumu olan TBKP, barış, yenilenme gibi kavramlarla ve ortaya koyduğu yeni programıyla burjuva liberal bir çizgiye varmıştır. TBKP'nin artık devrim diye bir sorunu yoktur. Her şey ulusal bir parti olmak içindir. Artık bugün NATO içinde kalmaktan, AET'ye girmekten, burjuva partileriyle platformlar yaratıp ülke çıkarlarını korumaktan bahsediyor.

İşte reformizmin tarihindeki gelenekleri bunlardır. Gelenek yazarları bu geleneklere elbette sahip çıkabilirler. Ama ML'lerin gelenekleri bambaşkadır. Devrimci gelenekler, sınıf mücadelesinin kızgın pratiği içerisinde olmuştur. Ve reformizmin gelenekleri ile hiçbir benzerlik taşımazlar.

Gelenek yazarları Y.Çözüm'ün 3. sayısında (Mart-Nisan) yer alan ama dergimizi bağlamayan "Bir arkadaşın kendi görüşlerini içeren" "Yeni Sol" isimli Gelenek için söylenen "Yeni Birikim" nitelemesinden hem rahatsız olmuş, hem de hoşnut kalmış gibiler.

"Yeni Çözüm adlı dergi Gelenek'ten eleştiri niyetine 'Yeni Birikim' diye söz ediyor. Ne yazık! 'Teori' deyince akıllarına hemen 'Birikim' geliyor. Aca-ba zamanında Birikim'den etkilendikleri ölçüde Gelenek'in teorisinden de etkilenecekler mi?" (Gelenek, s.8, syf.50)

Gelenek, deyim yerindeyse "uyanıklık" yapıyor ve "Yeni Sol" yazısında Gelenek için söylenen "Yeni Birikim" deyişinden kendine pay çıkarıyor. Gelenek yazarı herhalde ML'leri birileriyle karıştırıyor. ML'ler için Birikimcilik esprisi, devrimci görevlerden, kitlelerden, Türkiye gerçeğinden uzak, tüm işi boş laf üretenler anlamına geliyor. Ama boş laf etmeyi devrimcilik sayan Gelenek, *"Birikim'den etkilendikleri ölçüde Gelenek'in teorisinden de etkilenecek mi?"* diyerek Birikim'in "Boş laf etme, aktarmacılık" rolüne soyunmuş olduğunu ortaya koyuyor.

Bizim Birikim'den etkilendiğimiz savı Gelenek'in hüsnü kuruntusudur. Gelenek yanlış adres veriyor. ML'ler ne Gelenek'in öve öve bitiremediği 60 yıllık reformizminden, ne de Türkiye toprağında oturup kafası Avrupa bulvarlarında olan ve Avrupa ile Türkiye'yi birbirine karıştıran "Sivil Toplumcular"dan etkilenmiştir. Aksine bu sapmaların barikatlarını yıkarak devrimci hareketin yolunu düzlemişlerdir. Yine de bir hatırlatma yapmakta yarar var. Gelenek, THKP-C'nin Latin Amerika'daki hareketlerden etkilendiğini söylemiyor muydu? Latin Amerika gerilla hareketleriyle "sivil toplumcuların (burjuva liberal sol) ne benzerliği var?..

ML'lerin mücadelesinin hangi zeminde yükseldiği, nasıl bir rota izlediği Türkiye'de mücadele eden herkesçe biliniyor. Ama nedense Gelenek bunları bilmezden geliyor. O kah "kuşaklar" edebiyatı yaratıyor, kah kendi dışında herkesi önemsiz sayıyor, sonuçta bir türlü ne kendini ne de dışındakileri bir yere oturtamıyor.

Gelenek birilerinin "Birikim"den etkilendiğini biliyor ama ne yazık ki adresi yanlış tespit ediyor. Birikim'den oldukça etkilenenlerin bir kısmı bugün Avrupa metropollerinde "Birikim teorik yayın organımız gibiydi", diyerek bir gerçeği itiraf ediyor. "Nüfuz alanları teorisi", buna paralel "revizyonist diktatörlük", "direniş komiteleri" vb. gibi birçok tespit ya Birikim'den ya da Troçkistlerden çalma görüşlerdi. Bugün bu anlayışlarını daha da ilerleterek Türkiye solunun (sivil toplumcular hariç) tümünü "kırk haramilik"le burjuva partilerinin ve kapitalizmin yöntemlerini kullanmakla suçlayabiliyorlar. Şimdilerde Leninist teoriyi ve sosyalizmin tüm deneylerini olumsuzlayarak burjuva-liberal sol cepheye üye oldular ve "Birikimci"lerle el ele yürümeye başladılar.

ML'ler bu gerçeği 1979'larda belirtiyorlardı. Daha o zaman Birikim'den çalıntı anti-Marksist görüşleri ortaya koydular. ML'lerin eleştirileri karşısında maskelerinin düşmesinden korkan tasfiyeci oportünistler, bugün sivil toplum cephesine katılan liderlerinden birinin itiraf ettiği gibi, görüşlerini "Devrimci Sol ayrılığından sonraki süreçte" ortaya koymaya başladılar. Evet, daha önce THKP-C ile ilgisi olmayan yeni düşüncelerini ortaya koyma cesareti gösteremediler. Bunun yerine yeni oportünist görüşlerini THKP-C tezleriyle ambalajlayarak savunmaya çalıştılar. 12 Eylül sonrası ise gerçek görüşler tüm açıklığıyla ortaya çıktı.

Umarız Gelenek, Birikim'e özenmez. Çünkü ne Türkiye toprağı Avrupa metropollerine kadar yumuşaktır, ne de Türkiye'nin yolları oradakiler kadar düzdür. Türkiye toprağı serttir, yolları engebelidir. Sivil toplumculuk bu topraklarda yaşayamaz, bu yollarda ilerleyemez...

ANTİ-EMPERYALİST ANTİ-OLİGARŞİK HALK DEVRİMİ

Türkiye'de yıllardır THKP-C'nin MDD'yi savunduğu, bunun da Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve siyasal gerçekleriyle uyuşmadığı sözleri hep söylenegelir. Ya okuduğunu anlayamamak ya da bile bile, açık gerçekleri çarpıtmak solda yaygın bir hastalık olarak devam etmektedir.

Ülkemizde '60'lı yıllarda ortaya çıkan MDD tezinde ifadesini bulan görüşlerin temeli, yarı sömürge, yarı feodal ülkelerin özelliklerinin aynı şekilde ülkemiz için varsayılmasında yatıyor. Oysa THKP-C'nin tarihsel evrimini ve ideolojik görüşlerini az çok bilenler THKP-C'nin, TİP reformizmine ve MDD'ci olarak bilinen cuntacılar karşı yoğun bir ideolojik mücadele sürecinden geçtiğini ve bu sürecin sonucunda oluştuğunu da bilmeleri gerekir.

'60'lı yılların sonunda Türkiye'nin yarı-sömürge, yarı-feodal olduğu, gündemdeki devrimin de MDD olduğu tezlerinin oldukça revaçta olduğu koşullarda THKP-C'yi oluşturanlar, kısa sürede bu tespitlerin nesnel durumu yansıtmadığını görerek, bu tezleri hızla terk ettiler. Bu kadrolar ülkede yukarıdan aşağıya geliştirilen emperyalizme bağlı çarpık bir kapitalizmin oluştuğunu, bunun yanında pre-kapitalist unsurların da varlığını koruduğunu tespit ederek gündemdeki devrimin anti-oligarşik, anti-emperyalist halk devrimi olduğunu ortaya koydular.

MDD tezinin geçerli olduğu sömürge ve yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde emperyalizm dışsal bir olgudur. Emperyalizm, sömürü ve egemenliğini komprador burjuvazi ve diğer işbirlikçi sınıflar aracılığıyla sürdürür. Hakim üretim biçiminin feodalizm olduğu bu ülkelerde geniş köylü yığınları da feodal boyunduruk altındadır. Kapitalizm gelişmemiştir ya da çok cılız gelişme vardır. Buna bağlı olarak işçi sınıfı da güçsüzdür, ya da yok denecek kadar azdır. Bu özelliklere sahip ülkelerde devrimci görev, feodal sömürü altındaki geniş köylü yığınların toprak talebini başat talep olarak ele alıp feodallere karşı bir köylü devrimini, diğer bir deyişle demokratik devrimi hedeflemektedir. Devrimci parti, emperyalizmin açık işgal koşullarında ulusal burjuvaziyi de, devrimin müttefiki bir güç olarak görür ve geniş köylü yığınlarını, tüm emekçileri, ulusal burjuvaziyi bir cephe içinde birleştirerek (Yani emperya-

lizmle işbirliği yapan bir avuç işbirlikçi dışında tüm ulusu örgütleyerek), milli bir savaş verir.

Yeni-sömürge ülkelerde durum farklıdır. Buralarda hakim üretim tarzı kapitalizmdir. Bu, emperyalizme bağımlı çarpık bir kapitalizm de olsa, kapitalist ilişkiler ülkenin en ücra köşelerine kadar nüfuz etmiş durumdadır. Artık emperyalizm ile kompradorluk ilişkilerini sürdüren bir burjuvaziden bahsedilemez. İşbirlikçi tekelci burjuvazinin ve hemen her şeyiyle ona bağımlı olan tekel dışı kalmış ama tekelleşme özlemi olan burjuvazinin ulusal özellikleri kalmamıştır. Pre-kapitalist unsurlar ise kısmen varlığını sürdürmekle birlikte kapitalizmin egemen olgu olmasından dolayı güçsüzdür ve ülkenin ekonomik ve siyasi hayatında belirleyici bir rolleri yoktur.

Bu çarpık gelişme, yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerle kıyaslandığında, belirli farkların olduğu açıkça görülecektir. Her şeyden önce işçi sınıfı, belirli oranda gelişmiştir. Ama bu gelişme -kapitalizmin doğal evrimine uygun gelişmediği için- görünüşte hiç de küçümsenmeyecek bir nicelik göstermesine rağmen, demokratik bir sınıf bilinci anlamında geridir. Bu ülkelerde, milli bir burjuvazi yoktur, ancak onun millici özelliklerini yer yer orta burjuvazi dediğimiz kesimlerde görebiliriz. Pre-kapitalist unsurların egemen olduğu bölgelerde yoksul topraksız köylü büyük oranda temel sosyal güç olmayı sürdürmesine karşın, ülke genelinde kapitalizmin egemen üretim biçimi olmasından dolayı, küçük üreticilik hemen her alanda yaygındır. Kentlerde de küçük burjuvazi oldukça güçlüdür.

Yeni sömürge ülkelerde emperyalizm içsel bir olgu olmuştur. İşbirlikçi tekelci sermaye eliyle ülkenin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel hayatına egemendir.

Bu çarpık gelişme kendine özgü devlet ve yönetim biçimini de yaratmıştır. Tek başına yönetme gücü gösteremeyen tekelci burjuvazi pre-kapitalist unsurlarla (tefeciler, tüccarlar ve büyük toprak sahipleriyle) iktidarı paylaşmak zorunda kalmıştır.

Bunun sonucu süreklilik gösteren kendi iç çelişki ve çatışmaları yoğun sömürüyü getirmiş, bu yoğun sömürüye karşı halk kitlelerinin mücadelesini engellemenin yolunu, baskı ve teröre göre şekillenmiş tekelci sermayenin yönlendirdiği oligarşik yönetimde bulmuşlardır. Bu yönetim, devleti faşist ilkelere göre yukarıdan aşağıya şekillendirmiştir. Bu tür faşizmi, klasik Hitler, Mussolini vb. faşizmlerine biçimsel olarak benzetemeyiz. Ancak yeni-sömürgecilik ve emperyalizmin III. bunalım dönemi esprisi içinde kavranabilecek olan sömürge tipi faşizmdir bu.

Ekonomik, sosyal ve siyasal koşulların farklı olduğu ülkelerde doğal olarak ittifaklar, sınıflar mevzilenmesi, temel güçler, temel alanlar, mücadele biçimleri, devrimin stratejik hedefi ve planı da farklı olacaktır. MDD'de stratejik hedef, anti-feodal, anti-emperyalist devrimdir. Bu tezle, geniş köylü yığınlarını toprak talebi etrafında örgütleyip komprador burjuvaziyi ve feodal ağaları tasfiye etmek, feodalizm ve komprador burjuvazi dışındaki güçlerle milli bir demokratik devrim gerçekleştirmek öngörüldü. Bu tür devrimlerde sosyalizme geçiş için hazır bir altyapı ya hiç yoktur, ya da çok cılızdır. Proletarya

partisinin öncülüğünde halk iktidarının MDD'den sosyalizmi inşaaya geçişi çok daha zor çeşitli ara aşamalardan geçen uzun bir süreci kapsar. Çarpık da olsa belirli oranda bir sanayinin ve işçi sınıfının geliştiği yeni-sömürge ülkelerde ise stratejik hedef anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimidir. Bu devrimin kapsamı MDD kapsamından daha geniştir. MDD gibi komprador burjuvazi ve feodalizmi tasfiye etmekle sınırlı bir programı değil, çarpık kapitalizmin yarattığı oligarşi blokunu tasfiyeye yönelik daha geniş bir programı içerir. Bu anlamda anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimlerinde MDD'ye kıyasla daha kısa sürede daha az sancılı şekilde sosyalizme geçişin öznel ve nesnel koşulları vardır.

Devrime demokratik özünü veren, II. bunalım döneminin yarı sömürge, yarı-feodal ülkelerindeki gibi esas olarak toprak devrimi değil, faşizmin yok edilerek halk demokrasisinin kurulması sorunudur. Yani tüm sosyal ve siyasal hayatın demokratik tarzda örgütlenmesidir.

THKP-C çeşitli yazılarında, ülkede çarpık kapitalizmin egemen üretim biçimi olduğunu açıkça belirtir. Pre-kapitalist unsurlardan kalıntı düzeyinde söz eder. Bu tespitinden hareketle de stratejik hedefinin MDD değil, anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimi olduğu belirlemesi yapar. Buna karşın hala THKP-C'nin feodal kalıntılar sorununu abarttığını, köylülüğü II. bunalım döneminin Çin'i gibi değerlendirdiğini söyleyerek, THKP-C adına görüş üretip eleştirmek bilimsel bir yöntem olmasa gerek. Aslında THKP-C'yi MDD'cilikle suçlayanlar, ülkenin nesnel koşullarını değerlendirmekten ve bu nesnel koşullara denk düşen devrim modelini tespit etme yeteneğinden yoksun olanlardır. Marksizmi kaba ve dogmatik olarak kavrayan bu kafalara göre, Sovyetik tip bir devrim modeli neredeyse evrensel tek devrim modelidir. Ama Sovyet devrimini de doğru kavradıkları söylenemez. Bolca Lenin edebiyatına rağmen, altı biraz karıştırıldığında Lenin'in de mekanik kavrandığı veya sessizce eleştirildiği görülecektir. Çünkü onlar ne Lenin'in "İki Taktik"teki formülasyonlarını, ne de "Nisan Tezleri"ni anlamış değillerdir. Onlar ne somut koşullara uygun Leninist ittifaklar politikasını, ne de kesintisiz devrim esprisini anlayabilmişlerdir. Görünüşte Troçkizme şiddetle karşı çıkarlar, ama Troçkizmin Marksist olmayan, düz, kestirmeci, proletaryayı ittifaklarından uzaklaştıran devrim anlayışının izlerini taşırlar.

Şimdilerde Bernstein ve Kautsky gibi dönekleri yeniden keşfeden TBKP gibileri, proleter devrimi reddederek burjuva kuyrukçuluğunu meşrulaştırmaya çalışırken, Toplumsal Kurtuluş, Gelenek vb.'leri de kapitalizmin gelişme düzeyini olduğundan ileri göstererek, işçi sınıfının durumunu abartarak, feodal kalıntıları yok sayarak, emperyalizm olgusunu yanlış analiz ederek vb. nedenlerle sosyalist devrim ve proletaryadan başka bir şey görmemekte, kendi devrim modellerini savunmayan herkesi karikatürize ederek MDD'cilik ve köylü devrimciliği, ütopyacılıkla itham etmektedirler. Özellikle yenilgi veya yarı yenilgi yıllarında solun bu tür uç noktalara savrulmasını doğal karşılamak gerekiyor.

ML'ler ne ülkeyi yarı-sömürge, yarı-feodal olarak tahlil edip sadece köy-

lülüğe dayanan ve toprak reformunu temel alan bir devrim modelini, ne de ülkenin nesnel koşullarının abartılmasına dayanan ve proletaryayı ittifaklarından alıkoyan bir anlayışa tekabül eden doğrudan sosyalist devrim tezini savunuyor.

Anti-empyralist, anti-oligarşik devrim, MDD'den daha geniş bir kapsama sahipken, sosyalist devrimden daha dar bir muhtevayı içerir.

Sosyalizmi ve sınıfsız toplumu kurmayı amaçlamakla, sosyalizmi savunmak ve propaganda etmekle ona ulaşabilmenin yollarını çözümlmek başka şeylerdir. Sadece "Tekelci kapitalizm çağı sosyalist devrim çağıdır" demek hiçbir şeye çözüm getirmiyor. Buradan hareketle dünyayı düzleştirmek, sosyalist devrim dışında, kesintisiz devrim esprisi içinde bir başka devrimi toplumun önüne koyanları anti-bilimsellik suçlamak, kaba materyalizmi bilim katına çıkarmak olur. Bu mantık ML değil, ekonomizmin bakış açısıyla şekillenmiş bir mantık olabilir ancak.

Ekonomizmin özünü, sınıf mücadelesine ve devrim olgusuna siyasal bir perspektifle yaklaşmamak oluşturur. Bu anlayışın devrim programını, sınıflar mevzilenmesini vb. sorunları çözümlemesinde tek kriteri kaba ve düz mantıkla ortaya koyduğu sosyo-ekonomik tablodur. Hem sağ ekonomizm, hem de bütün keskin görünümüne karşın sol ekonomizm için bu böyledir.

Sol ekonomizm, bir ülkede sadece egemen olan güce bakar. Eğer kapitalizm egemense, diğer sömürücü sınıfların durumu, iktidarın sınıf bileşimi, niteliği, iktidarla çelişkide olan sınıfların konumu ve bunları proletaryanın yedekleme imkanı üzerinde durma ihtiyacı bile duymaz. Bir başka deyişle sosyalist devrim programıyla çeliştiği için, proletaryanın asgari programını yadsır. Doğrudan sosyalist devrime varılabileceği hayallerini yayar.

Sağ ekonomizm ise prekapitalist unsurların var olduğu ve burjuva devrimlerin gerçekleşmediği sosyo-ekonomik koşullarda, bunların tasfiyesini burjuvaziye bırakarak, proletaryayı devrim hedefinden uzaklaştırır. Ancak burjuvazi bu unsurları tasfiye edip, burjuva demokrasisini inşa ettikten sonra proletaryanın devrim hedefine yöneleceğini vaaz eder. Yani proletaryanın siyasi iktidar mücadelesinde demokrasi sorununu, devrim sorunu olarak ele almaz. Bu uğurda savaşımlı burjuvaziye bırakarak onun açtığı yolda ilerlemeyi savunur. Proletaryanın mücadelesini ekonomik-demokratik kazanımlar elde etmek ve bunları savunmakla sınırlar.

Ülkemizde en uç ifadesini TBKP'de bulan sağ ekonomist mantık, kendine özgü şekillenışı ne olursa olsun, "ileri demokrasi" için burjuva fraksiyonlara bel bağlama ve uzlaşma anlayışında kendini gösteriyor. SHP ile aynı programa sahip olduklarını söylemenin ve SHP'yi iktidar yapmak ve böylece sosyalizmin yolunu açmak (!) için onu desteklemeyi stratejik bir görev olarak ele almanın başka yolu yoktur.

Geçmişin sol ekonomisti TİP de bugün bu sağ ekonomist mantıkla birleşmiştir. Zaten ekonomizmin "sol" görünümünü daima bir aldatmacıdır. "Sosyalist devrim" hedefi boş bir laf olmaktan öteye gitmez onlar için. Pratikte kitleleri doğrudan sosyalizm yolunda seferber etmenin olanaksız olduğunu gördükçe, ister istemez bunun koşullarını oluşturmak yine burjuvaziden bekle-

nir. Ve giderek bu teorik ifadesini de bularak sağ ekonomizme varılır. TİP de böyle yapmıştır.

Bugün TİP'den kalan boşluğu Gelenek, Toplumsal Kurtuluş vb. doldurmaya çalışıyor. Sol ekonomizmin yeni bayraktarlığını bunlar üstlendi. Bunlar her ne kadar devrimin iktidar sorunu olduğu gerçeğine çok önem veriyor görünseler de, geneldeki ekonomist yaklaşımlar içinde baktığımızda bunun pek bir anlamı yok.

Bu konuya ilişkin bir noktaya daha değinelim.

Gelenek öylesine bir dogmatizm ve de proletarya ve sosyalizm fetişizmine kapılmış ki, neredeyse yeni ve yarı sömürgelerde sosyalist devrimi doğrudan programına almayarak asgari devrim programını uygulayan tüm devrimleri bilimsel kabul etmiyor. Şöyle diyor Gelenek:

'Türkiye'de 1960'lardan beri bir gençlik hareketi olarak, bağımsızlık ve demokrasiyle sınırlı talepleri savunuyor devrimci demokratlar. Kendilerini bilinç ile yenileyemiyorlar. Dışarıdan bir başka güç merkezinin çekimine kapılmak, tek çıkış yollarını açıyor. (...) Küba'da Castro önderliğindeki hareket ulusal ve daha önemlisi uluslararası sosyalist güçlerin çekiciliğiyle kimliğini tedricen değiştirdi; bilimsel sosyalizme katıldı...' (Gelencek.s.9, syf.88)

Hemen her satırı ve sözcüğü yanlış olan bu alıntıda en dikkat çekici olan nokta, Küba devriminin sosyalizmi inşa etmesini uluslararası sosyalist devrimin çekiciliğiyle açıklamasıdır. Gelenek'in düz mantığına göre "devrimci demokratlar", "kendilerini bilinçle yenilemiyorlar". Bu tespitten sonra 1960'lı yıllardan itibaren hemen tüm yeni sömürge ülkelerde ve ülkemizdeki ML hareketleri birer küçük burjuva hareketi olarak değerlendirip mahkum etmesi iki kere ikinin dört edeceği kadar basit oluyor. Evet bu öylesine basit bir görevdi ki, Gelenek'in "bilimsel sosyalist" diye övüp göklere çıkardığı Küba, Nikaragua gibi ülkelerde o ünlü "bilimsel sosyalistler", "devrimci durumun" oluşması için devrimi bilinmeyen sonsuz bir tarihe erteleyip, proletaryanın ve emekçi halkın mücadelesinin önüne reformist barikatlar önerirken, dahası o; adı komünist olan partiler Batista ile işbirliği yapacak kadar alçaklaşırken, Küba'nın ve Nikaragua'nın muzaffer devrimcileri ülkenin somut koşullarının ML tespitlerini yaparak, asgari programını gerçekleştirmek ve sosyalizmi inşa etmek için mücadeleye atılıyorlardı. KP'lere düşen görev ise tıpkı bugün ülkemizde olduğu gibi devrimcileri "terörizm" ve "maceracılıkla" suçlayarak devrim önüne engeller dikmekten başka bir şey değildi. O "küçük burjuvalar", iktidarı alıp sosyalizmin inşası için devasa adımlar atarken, Gelenek'in "bilimsel sosyalistleri"nin hiç utanmadan Castro ve arkadaşlarından iktidarı istediklerini de unutmuş değiliz. Onların kerameti "komünist" etiketi taşıyor olmalarında olsa gerek. Kuşkusuz bir devrimin biçimlenişinde, ileri ve geri adımlar atışında, uluslararası sosyalist güçlerin etkisi yadsınamaz, ama bu güçlerin etkisini abartarak bir ülkedeki, devrimin önderliğini ve o devrimin iç dinamizmini yok saymak, her şeyi dış dinamikle açıklamaya çalışmak ML bir bakış açısı olamaz.

Türkiye'de hemen hemen tüm sol gruplar yaklaşık yirmi yıllık devrimci

harekete "küçük burjuva radikallerini"nin damgasını vurduğu, ama bunun artık değişmesi gerektiğini bıkırtırcasına tekrarlayıp dururlar. Ve bu küçük burjuva radikalleri diye küçümsenen devrimci hareket yine hemen herkesin kabul ettiği gibi, 12 Eylül öncesi 60 yıllık sol hareket tarihinde en yoğun kitleselliğe ulaşmıştır. Bu kitleselliğin ise Gelenek'in dudak bükerek söz ettiği "gençlik hareketi" olmadığı dostun da, düşmanın da bildiği bir gerçektir. Gelenek bu tür tespitleriyle Türkiye toprağında yaşamıyor gibi. Oysa tribünlerden sınıf mücadelesini izleyen birileri dahi bu çıplak gerçekleri az da olsa görebilir. "Devrimci demokratlar kendilerini bilinç ile yenileyemiyorlar" sözlerine gelince; bu sözlerle yanıt vermek bile gereksiz bir çaba olacak. Gelenek'in devrimci demokrat dediği ML'ler tüm dünyada zaferden zafere koşar, diktatörlükleri yıkar ve sosyalizmi inşa yolunda ilerlerken, "bilimsel sosyalistlerin" öncülük yaptığı bir tek devrimin bile olmamış olması nasıl açıklanacak? Tek başına bu durum, kimin kendini yenileyemediği, kimin yenileyemediğini gösteriyor olmalıdır!

PROLETARYANIN ASGARİ PROGRAMINI REDDEDENLER HER TÜRLÜ CEPHEYİ DE YADSIYOR

"TKP, hep cephecidir; cephecilik söz konusu olduğunda TKP ile THKP-Cephe, düşman kardeşler oluyorlar. Türkiye'nin bu iki gizli örgütü cephecilik cephesinden hiç ayrılmıyorlar."(Türkiye Üzerine Tezler III, syf.347)

"Ülkemizde cephe mantığının genel kabul gördüğü bir diğer kesim de devrimci demokratlardır. Kökeninde cuntacı eğilimleri de barındıran "Halk Kurtuluş Cephesi" formülasyonu, zamanla artan ölçülerde devrimci iktidar perspektifini kapsayan ve işçi partisinin işlevlerini yüklenen bir özelliğe kavuştu."(Gelenek s.9, syf.74)

Sosyalist devrim dışında başka bir devrimi kabul etmeyen, proletarya dışında hiçbir devrimci sınıf ve tabakanın devrimci dinamik taşıyabileceğini göremeyenlerin, her türlü cephe anlayışını ve ittifakları reddetmesi -her ne kadar ittifakları reddetmiyoruz deseler de- doğaldır. Bu yaklaşım kendi içinde bir tutarlılığa da sahiptir. Ama ML açıdan tamamen tutarsızdır. Ve bu anlayışta Troçkizmin görünüşte keskin, özde ise uzlaşmacı tavrını görmek mümkündür:

Y. Küçük teorik sorunları karikatürize etmede ve bazen anlamsız söz-cükleri ve tümceleri art arda dizerek tespitler yapmada oldukça maharetli. Cephecilikle ilgili tespitleri de bundan farklı değil. TKP ile THKP-C'nin cephe anlayışlarının aynı olduğunu söylemek için aşırı bir zorlamaya başvurmak gerekiyor. Anlatılmak istenen, proletaryanın ve emekçi halkın emperyalizme ve faşizme karşı mücadelede kendi dışındaki sınıf ve tabakaların desteğine ihtiyacı olmadığı ise, biz böyle bir anlayışı reddediyoruz. Biz proletarya partisinin öncülüğünde halk güçlerinin birliğini ve mücadelesini örgütleyecek ve onları iktidara yöneltecek bir cephenin oluşturulmasını devrimin ana sorunları arasında görüyoruz.

Bu cephenin ise TKP'nin 12 Eylül öncesi "UDC" şimdilerde ise "Demokrasi Bloğu" vb. diye ifade ettiği cephe ile bir ilgisinin olmadığı açıktır. İşbirlikçi

tekelci burjuvazinin has partilerinin dahi içine girebileceği kadar genişlettikleri demokrasi güçleri ile, "yıkıcı değil yapıcı olacağını" söyledikleri muhalefet-leriyle, iktidarın krizini gidermesi için gerekli kaynakları bulmada yardımcı olabileceğini söylemeleriyle, NATO'da kalarak ulusal çıkarları, savunulabileceğini iddia etmeleriyle TBKP'nin artık iktidara karşı cephe diye bir sorununun kalmadığı belli olmuştur.

THKP-C'nin cephe anlayışının ne TKP'nin 12 Eylül öncesi burjuva reformistlerine güvenerek çıkırtkanlığını yaptıkları UDC ile, ne de bugünkü iktidarla uzlaşmak için getirdikleri burjuva liberal görüşlerin tekrarından başka bir şey olmayan "Demokrasi Bloğu" ile bir benzerliği vardır. Birbirleriyle taban tabana zıt iki anlayışı benzetmeye çalışmak kimileri için eğlendirici olabilir, ama teorik bir belirleme asla olmaz.

Gelenek'in "Halk Kurtuluş Cephesi" formülasyonunda cuntacı eğilimler araması, proletarya dışındaki tüm anti-emperyalist, anti-oligarşik sınıf ve güçleri yadsıma anlayışından kaynaklanıyor olsa gerek. Söylenmek istenen ve dillerde pelesenk edilen '71 devrimci hareketinin bir kısım yurtsever subaylarla ilişkileri ve Kemalist geçinen bir kısım subayların darbe girişimleri ise, bugün, bizzat bu hareketin önemli noktalarında yer almış, şimdilerde ise farklı yerlere savrulmuş insanlar tarafından yapılan çeşitli açıklamalarla bu konu yeterince açıklığa kavuşmuştur sanıyoruz. THKP-C'nin cuntacı eğilimler taşıdığını ileri sürmek gülünç bir iddia olmaktan öteye gitmez. Yok söylenmek istenen Kemalistlerin de cephe içinde yer alması konusu ise söyleyebileceğimiz şudur: Biz anti-emperyalist, anti-faşist olan ve emperyalizme karşı savaşmak isteyen herkesin bu cephede yer alabileceği düşüncesindeyiz.

Kaldı ki, Gelenek yazarları şimdiye kadar proletarya adına savundukları teori ile darbeciliğe açık kapı bıraktıklarını da göstermişlerdir. Buna rağmen, "cuntacı eğilimleri de barındırma" kaygısı duymadan halk kurtuluş cephesine girebileceklerini belirtiyoruz!

THKP-C çizgisi, proletaryanın politik örgütü olarak anti-emperyalist, anti-oligarşik, anti-faşist tüm güçleri birleştirecek ve savaştıracak bir cepheyi hedeflemiştir. Bu, devrim için olmazsa olmaz bir koşuldur. Ama bu cephenin, daha başlangıçta söz edilen tüm halk güçlerini kucaklamayacağını bildiği için, parti ile birlikte devrimci halk cephesinin de, rüşeym halinde de olsa oluşturulması gerektiğini savunmuştur. Bu cephede burjuva kuyrukçuluğuna ve statükoya yer yoktur. Halk cephesinin program ve disiplinini kabul eden ve savaşan, inançlı, samimi her insan bu cepheye girebilir. Kısaca bu cephe henüz savaşın geniş kitleleri kucaklamadığı, sınıf saflaşmalarının yeterince ortaya çıkmadığı koşullarda, sınıf ve tabakaların ortak ittifak platformu değil, daha dar bir yapılanmayı ifade eder. Savaşın gelişip güçlenmesi ve halk güçlerinin mücadeleye kitlesel katılımlarının arttığı koşullarda, ülkedeki sınıf örgütleri yeniden şekillenecek ve bu nesnel koşullarda cephe farklı biçimler alabilecektir.

Kısaca bu cephe uzlaşmanın değil, devrimin aracı olacaktır.

PROLETARYANIN ÖNCÜLÜĞÜ SORUNU

"Proletaryaya yalnızca bir 'ideolojik öncülüğün' bahsedildiği yıllarda, işçi sınıfı fiili gövdesiyle mücadele arenasında yer aldı." (Çağdaş Yol, s.2, syf.41)

"İşçi sınıfının fiili öncülüğünü reddeden bir görüşe, nasıl oluyor da 15-16 Haziran işçi direnişi kanıt oluşturuyor." (Gün, s.30, syf.15)

"M. Çayan'ın öncü gücü işçi sınıfı, temel gücü işçi sınıfı ve yoksul köylülük olarak tespit etmiş olması, 1971'de THKP-C'de ve aynı geleneği sürdüren daha sonraki hareketlerde siyasi ve örgütsel yöneliş bakımından herhangi bir değere sahip değildi. M. Çayan'a göre işçi sınıfının önderliği ideolojikti. Bunun anlamı işçi sınıfı politik sahnede bilinçli öncüleri ve gövdesiyle aktif olarak yer almadığına göre, onun ideolojisini temsil eden 'öncü savaşılar' ikame edilmeliydi. Bu tezlerin, YÖN'ün tezlerinden tek farkı; YÖN'cüler bu öncülüğü sosyalist devrim aşamasında işçi sınıfına devredeceklerini açıkça ilan ediyorlardı. M. Çayan'ın görüşlerinde ise bu öncülük fiilen bilinmeyen bir geleceğe bırakılıyordu." (Saçak, sayı 41, M. Uusoy)

Yukarıdaki alıntılarda görüldüğü gibi, solun farklı kutuplarda kümelenmiş kesimleri ile burjuva milliyetçi, karşı-devrimci Saçak çevresi, proletaryanın öncülüğü sorunu tartışma gündemine gelince, istisnasız aynı tümce ve sözcüklerle konuşuyorlar.

'69-70'lerin Türkiye'sinde teorinin ML ustalardan ezberlenen alıntılarla dogmatlaştırılıp şematikleştirildiği, teorik sığılının, ML diye kitlelere empoze edilmeye çalışıldığı biliniyor. Oportünizm, hemen hiçbir dönem istikrarlı ve tutarlı bir görüşe sahip olmamıştır. Ve yine çok canlı ve çarpıcı bir tablo oluşturan devrimci hareketin, yaklaşık yirmi yıllık deneylerinden de ders çıkartmasını bilememiştir. Eğer bugün hala yirmi yıl öncesinde olduğu gibi işçi sınıfının öncülüğü sorunu, şematik kalıplarla tartışma konusu ediliyorsa bunu söylemek daha fazla hakkımız.

Proletaryanın öncü müfrezesi olan parti, proletaryanın ideolojisiyle donanmıştır ve sınıflar kombinezonunda proletaryayı temsil eder. Onun niteliğini belirleyen, proletaryanın sınıf olarak devrimin hangi aşamasında hangi kitle gücüyle veya hangi taktiklerle yer alacağı, nasıl bir rol oynayacağı değil, kendi siyasi iktidarını kurmak için ülkenin somut koşullarını tahlil etmek, temel güçleri, temel alanları ve geçilecek aşamaları tespit ederek devrim stratejisini çizmek ve bunu diyalektik ve tarihsel materyalist anlayışın temelleri üzerinde kurmaktır. Ezilen tüm sınıf ve tabakaları, ideolojik ve politik kurmaylığında birleştirip yönlendirecek, sınıfsız toplumu gerçekleştirmeyi hedeflemesidir.

Yalın gerçek bu iken '69'lardan bu yana çeşitli oportünist akımların ML teoriiyi bulandırıp çarpıtmasıyla birlikte, proletaryanın öncülüğü sorunu, işçi sınıfının kentlerde ayaklanarak iktidarı almasıyla özdeşleştirildi. İşte teorinin böylesine çarpıtıldığı ve anlaşılmasız hale getirildiği koşullarda ML'ler devrimin doğrudan işçi sınıfının ayaklanmasıyla gerçekleştiremeyeceğini, ülkenin somut koşullarının farklılığından dolayı Sovyetik bir ayaklanma modelinin uygulanamayacağını söylediler. İşçi sınıfının, sınıf katılımı olarak devrimde belirleyici

rolü oynayana kadar mücadelenin farklı aşamalardan geçeceğini, devrimin Sovyetik tip devrime göre farklı sınıflar mevzilenmesine sahip olacağını ve birleşik devrimci savaş perspektifiyle uzun süreli bir savaş sonucu iktidarın alınabileceğini tespit ederek, işçi sınıfının öncülüğünden ayaklanmayı anlayanlarla kendi aralarındaki farkı da ortaya koymak istediler. "*İdeolojik öncülük esastır*" tespiti bu farkı ortaya koymak için yapılan bir tespitti; ML teorisinin özünün kaybolduğu bu kargaşa ortamında bu tespit, işçi sınıfı öncülüğü üzerine yapılan çarpık, geri ve sıg anlayışların teşhirinde önemli bir rol oynamıştır. Bu tespit iki ayrı devrim anlayışı arasındaki farkı ortaya koymak için yapılan bir belirlemeydi de diyebiliriz.

Oportünizm, geçen bunca yıla rağmen, ML'lerin "ideolojik öncülük" derken neyi anlattıklarını anlayamamış görünüyor. ML'lerin pratiğinden de pek bir şey öğrenememiş olmaları ki, hala "fiili öncülük" edebiyatına başvurabiliyorlar. Bundan oportünistçe bir yarar da umuyor olabilirler.

Bugün artık kimin işçi sınıfının öncülüğünden ne anladığı, nasıl bir devrim stratejisini savunduğu yeterince biliniyor. Bu anlamda işçi sınıfı öncüdür ve işçi sınıfının öncülüğü ideolojiktir gibi tespitler farklı şeyler ifade etmiyor. Kuşkusuz işçi sınıfının öncülüğü deyince, ayaklanma stratejisini anlayanlara fazla bir şey anlatamayız. Hemen belirtelim ki, Türkiye'de işçi sınıfına uyvestiçe yaklaşanlar yıllardır aynı söylemi devam ettirmelerine karşın, bir arpa boyu mesafe kat etmemiş, teorik ve pratik olarak bunalımdan bir türlü çıkmamıştır.

ML'lerin dün de bugün de proletaryanın öncülüğü sorununa yaklaşımları değişmemiştir. Dün de bugün de proletaryayı, yoksul köylülüğü, gençliği ve diğer ezilen tüm sınıf ve tabakaları örgütlemeye, onları devrim için kanallize etmeye çalıştılar ve çalışıyorlar. Nesnel gerçek gözler önündeyken, köylülüğü öncü konumuna yükselttiklerini (Y. Küçük vb.), gençliği öncü gördüklerini (Gelenek vb.) söylemek, ciddiye alınabilecek eleştiri boyutunu taşıyor.

SUNİ DENGİ ÜZERİNE

Suni denge tespiti, THKP-C düşüncesine yönelik saldırılarda en çok tahrif edilen konuların başında gelmektedir. Zannedilmektedir ki, bu tespitin yanlışlığı gösterilirse THKP-C'nin düşünce sistemi ve teorisinin iç tutarlılığı altüst olacaktır. Bunun için soyut lafızlarla, mekanik yorumlarla bu tespitin yanlışlığı ispatlanmaya çalışılır.

Oportünizmin bu konuya yaklaşımı hiçbir zaman ML toplum bilimsel çözümleme yöntemiyle olmamıştır. "Suni denge" kavramının gerçek içeriği boşaltılmış, salt sözlük anlamından hareket edilerek istenildiği gibi yorumlanmış ve karikatürize edilmiştir. Genellikle izlenen yöntem, suni dengeyi önce sadece kitlelerin pasifliği, hatta yığın hareketlerinin ve sınıf mücadelesinin reddedilmesi derecesine indirgemek, sonra da kendilerine ait böyle bir suni denge anlayışını eleştirmektir.

Suni denge tespitinin THKP-C'nin düşünce sistematüğinde önemli bir yeri olduğu yadsınmaz bir gerçektir. Suni denge, ülkemize özgü nesnel bir durumun tespiti. Bu tespit yeni sömürge ülkelerde, öz olarak halk kitlelerinin

düzenle olan çelişkilerinin derinliği ile bunun pratiğe yansımadaki oransızlığı vurgular.

Kitleleri iktidar mücadelesi için seferber etme diye bir sorunu olanlar için böyle bir olgunun taşıdığı önem açıktır. Kitlelerin psikolojisini ve davranış biçimini bilmek, bunu belirleyen olguları analiz etmek ve onları kazanmak için gerekli olan yöntemleri hayata geçirmek ML'lerin vazgeçilmez görevidir. Oportünizm soruna böyle bakmadığı için soyut lafızlarla, mekanik yorumlarla bu nesnel olguyu görmezden gelmeye ya da içeriğini boşaltmaya çalışıyor.

Önce bu konuda kimin ne dediğine bakalım:

" 'Sunî denge', her yerde, her zaman, devrimci demokrat pratiğin düşünsel özünü oluşturmuştur. Devrimci demokrat pratik, her zaman ve her yerde, günlük yaşamdan sınıf mücadelelerine dek pek çok olguya bir 'sunî denge' mantığıyla bakmıştır." (Gelenek, s.8, syf.34)

Gelenek yazarının kafasında bu tür dengeler olabilir, bunu garipsemiyor. Küçük burjuvazi her zaman statükocudur, karşı-devrim güçleriyle belirli bir dengeyi korumak ister ve bu dengenin bozulmasından ürker, bozanlara kin duyar. Ama sunî dengeyi bu biçimde açıklamak, onun içeriğini çarpıtmak, kendi kafasındaki saçmalıkları nesnel bir durum tespitinin yerine koymak anlamına gelir ki, bunun adı sübjektivizmdir. Gelenek sadece bunları söylemekle kalsa gülünüp geçilebilirdi belki, ama yazar daha ileri gidiyor. Sübjektivizminde sınır tanımayarak aklınca bu tespite sosyal-tarihsel kökler buluyor.

"Rus devrimci demokratları, Narodnikler, halk ile çarlık arasındaki dengeyi, eylemleriyle bozmaya çalıştılar.(...) Düşmana zarar verebileceğini göstererek denge bozan pratik, daha sonra düşmanın yenilebileceğini de göstererek daha politik bir çüşni kazanıyor." (agy, syf.34)

İşte bu kadar!..

Düşmanın yenilebileceğini göstermekle zarar vermek arasında "politik bir çüşni" görmekten öte fark bulamıyor yazar. Çünkü onun sıkıntısı başka! Bir şeyleri ispat etme sancısı çekiyor. Devrimcilerin Narodniklere ne kadar benzediğini gösterecek... Düşmana zarar vermekle onu yenmek arasındaki farkı da bu yüzden önemsiz bir şey gibi göstermek zorunda. Hal böyle olunca, çok sıkıştırsan referans olarak Turgenyev'i bile değerlendirebilirsin. Hatta "Yeşilçam"a uzanıp "ünlü Türk filmleri"nden bile yararlanabilirsin. Gelenek yazarı da böyle yapıyor.

Gelenek yazarı, sunî denge eleştirisine devam ettikçe kendi kafa karışıklığını ve uydurduğu safsataları sergilemeyi sürdürüyor.

"Devrimci demokrat düşüncede nesnellik uykuda bekleyen bir sunî denge, öznellik ise ona dışsal ve onu bozmak için tarih sahnesine çıkan 'kahramanlık'tır." (agy, syf.36, abç)

Burada "sunî denge eşittir hareketsizlik" biçimindeki oportünist tahrifatın en çarpıcı ifadesini görüyoruz. Oportünizm, buradan "halka rağmen kurtarıcılık", "öncüyle devrim yapma" safsatalarına varacaktır. Safsataların safsataları beslemesi gerekiyor. Ama yine de inkar edemeyecekleri bazı şeyler var. Onlara da bir açıklama getirmek gerek.

"Her şeye karşın devrimci demokrasi, sınıfsallığı özel biçimlerde örtülü çelişkilere yönelik iradeci müdahalelerle yerel ve tarihsel olarak sınırlı başarılar sağlayabilmiştir. Ancak toplumsal çelişkilerinin özü, kendini yerel düzeyde burjuvazi-proletarya, uluslararası düzeyde de, kapitalist sistem-sosyalist sistem karşıtlığı biçiminde açıkça sergilediği ölçüde, denge bozucu kahramanlıklar yerini sınıfsal gerçeklere bırakmıştır. Küba deneyimi bunun en açık örneklerindendir." (agy, syf.36)

Gelenek yazarına göre devrimciler, ezen-ezilen, zengin-yoksul, ulusçu-kozmopolit vb. örtülü çelişkiler yüzünden "denge bozucu kahramanlıklara soyunmakta, ama toplumsal çelişkiler burjuvazi-proletarya şeklinde çıplak bir biçimde açıkça sergilenince denge bozucu kahramanlıklar yerini -tıpkı Küba deneyinde olduğu gibi- sınıfsal gerçeklere bırakmaktadır. Böylelikle ML'lerin elde ettiği zaferler de bir çırpıda açıklanmış olunuyor.

Aslında Gelenek yazarının sıkıntısı Küba devrimini izah etme sıkıntısıdır. Öyle ya, benzer tespitlerden ve onlara uygun bir stratejiden hareketle gerçekleşen bir devrim yok sayılamayacağına göre, bunun ya bir "tesadüf" olduğu söylenecek ya da uygun bir açıklaması bulunacak. İşte örtülü çelişkiler teorisi bu sıkıntıyı gidermenin teorisi olarak üretiliyor.

Suni dengeye ilginç yaklaşımların bir başka örneğini de Çağdaş Yol oluşturuyor. Dergimizin önceki sayılarında, emperyalizm, sömürgeler ve kurtuluş mücadelelerinin durumunu inceleyen bir yazımızda, "politik duyarsızlık" olarak ifade edilen bu durumu Çağdaş Yol şöyle izah ediyor.

"Oysa 'politik duyarsızlık' denen şey, mücadelenin ulusal kurtuluşçu zemininden sosyal kurtuluşçu zemine yükselmesinin sancılarıdır." (Çağdaş Yol, s.2syf.41)

"Politik duyarsızlık, emperyalist sömürüye öfke duyan küçük burjuvazinin, geniş yığınların aynı sömürüye kendisi kadar şiddetle öfke duymaması karşısında uğradığı düş kırıklığının ifadesidir." (agy, syf.41)

Ve devam ediyor:

"Fakat Yeni Çözüm için 'emperyalist sömürü' ve 'devrim' karşıtlığı tek odak noktasıdır. Bu ise olaylara yalnızca ulusal kurtuluşçu, yani küçük burjuva yurtseverliği açısından bakmak olur." (agy, syf.40)

Çağdaş Yol'un özet olarak söylemek istediği şudur: Yeni sömürge ülkelerdeki gelişme, çelişkinin ulusal yönünü değil, sınıfsal yönünü ön plana çıkarıyor. Yeni Çözüm, sınıflarla ilgili olmadığı için ulusal çelişkiden başka çelişki görmemektedir. Ve dolayısıyla yeni-sömürgelerdeki bu gelişmeyi "politik duyarsızlık" olarak değerlendirmektedir. Aslında bu kavramı emperyalist sömürüye duyduğu öfkeyi, aynı şiddetle yığınlarda göremediği için, uğradığı düş kırıklığının ifadesi olarak kullanıyor. Yani tespit, küçük burjuva ruh halinin dışı vurumudur.

Çağdaş Yol yazarı derin bir tahlil yaptığını sanıyor olmalıdır. Ama o da diğer oportünistlerden hiç de farklı şeyler söylemiyor. Pedagojik tahlillerle soruna kendince açıklama getirmeye çalışıyor. Ve tabii 20 yıldır vb. diye nasihat verme hastalığından da kurtulamıyor. Çağdaş Yol, her şeyden önce 20 yıldır eleştirdiğini sandığı görüşün ne dediğini öğrenmelidir.

Yeni Çözüm'ün savunduğu 20 yıllık ML çizgi, bugüne kadar mücadeleyi anti-emperyalizmden öteye geçirmek istemeyenlere karşı uzlaşmaz bir mücadele vermiştir. Ne dedikleri, neyi nasıl savundukları her yerde dile getirilmiş, açık seçik yazılmıştır. Çağdaş Yol yazarı bunları bilmiyor olamaz. Eğer bilmiyorsa, 20 yıllık gelişme adına konuşmak niye diye sormak da bizim hakkımız...

Suni denge tartışmasına Y. Küçük de tencere kapağı ve misketleriyle katılıyor. Ama statik üzerine gerçekleştirdiği onca deneyler ve etraflı açıklamalar, sorunu kavramasına yetmiyor.

'(Suni denge ile -Y. Çözüm)... çok kısa ve özet olarak var olan rejimin bir yapay dengeye dayandığı ileri sürülüyor; halkın bir halk savaşıma hazır olduğuna inanılıyor. Yalnızca zembereğin önündeki pimi çekmek, to tigger, ya da tetiği harekete geçirmek gerekiyor; yeter.'"(Türkiye Üzerine Tezler III, syf.49)

Burjuva milliyetçi karşı-devrimciler de onlardan geri kalacak değil ya!

" 'Suni denge' teorisi de esas olarak, Yön'ün halkın geriliği ve pasifliği düşüncesine dayanan, şiddete dayanarak tepeden zorlama çizginin devamıydı. Halkın pasifliği (bu sözcük bilinçli konuluyor, gerçekte 'halkın memnuniyetsizliği'dir. -Yeni Çözüm) ile hakim sınıfların (veya 'oligarşinin') güçlülüğü arasındaki halkın kendi gücüyle bozamayacağı dengeyi ya zinde güçlerin askeri darbesi, ya da 'öncü savaşılar'ın silahlı eylemi bozabilirdi, ya da örneğin Afganistan'da olduğu gibi, Sovyetler Birliği'nin sosyalizm adına işgalci desteği." (Saçak, s.41, syf. 15)

Kuşkusuz burjuva milliyetçi karşı devrimcilerin nitelikleri gereği soruna nasıl yaklaştıkları bizim için bir değer ifade etmez. Ama diğerleriyle paralellliği dikkat çekici olduğu için, alıntıyı aktarma gereksinmesi duyduk.

Y. Küçük'e gelince, kanıtsız-dayanaksız konuşuyor. Ve sorunu basitleştirip karikatürize ediyor. Zaten konuyu mekaniğin kurallarıyla açıklamaya çalıştığını da saklamıyor. THKP-C, suni dengenin tetiği çekmekle kırılacağı ve halkın birden silaha sarılacağı ham hayallerini değil, bunun için uzun süreli ve zorlu bir mücadeleyi öngörmüştür. Ama küçük burjuvazi içinde böyle ham hayallerle yaşayan ütopyalar yok değildir. Ve doğal olarak, bunlardan yakın devrim hayalleriyle THKP-C saflarına da katılanlar olmuştur. (İsimlerini merak edenlere kaynak yayınlarından çıkan birkaç dönemin yazdığı "küfürname"yi salık verebiliriz. Orada ruh hallerini de yakından anlayabilme olanağı mevcuttur.)

Ama onların tercümanlığını yapmak niye?

Her şey bir yana Y. Küçük, uzun süreli halk savaşı stratejisi ile böyle bir anlayışın bağdaşmayacağını düşünmeliydi. Ama onun da amacı başka. O da bir yerlere varmak istiyor ve bunun için bazı şeyleri es geçiyor. Önce temeli atıyor, ardından bunu kendi mantığı içinde geliştirmeye başlıyor. 70 sonrası THKP-C'yi savunanların ortaya koyduğu pratiğin "THKP-C düşünce kataloğu" ile ilgisi olmadığını ispat etmek istiyor. Kanıt ise 70'li yıllarda var saydığı iç savaş. Bu, THKP-C düşünce kataloğunda önemli düzeltme yapma ihtiyacı doğuruyordu.

"İç savaş koşullarında hiçbir 'suni denge' dengesini koruyamaz. Eğer iç

savaş koşulları varsa, suni dengenin varlığına dayanılarak bir çözümleme yapılmasını mümkün göremiyorum." (T.Ü. Tezler III, syf.579)

"Ortada görülür bir denge yok. Yapay ya da otantik bir denge görülüyor." (Age, syf.:580)

Öyle ya, iç savaş varsa suni denge nasıl olur? Ama Y. Küçük, kendi görüşlerini yine kendi görüşlerine kanıt olarak ileri sürüyor. Dolayısıyla söyleyenlerin bir değeri kalmıyor.

Burada öncelikle şu ayrımı yapmalıyız: Söylenen iç savaş için gerekli koşulların varlığı mı; yoksa savaşın bizzat yaşandığı tespiti midir? Bu ayrım Toplumsal Kurtuluşla iç savaş-devrimci durum özdeşliği kurulduğu için daha bir önem kazanıyor. Bu iki durum suni denge konusunda nitelik belirleyici bir öneme sahiptir. Birinci halde suni dengeden söz edilebilir, ama ikinci halde bu söz konusu değildir. İç savaş koşullarında suni dengeden bahsetmek ya saçmalamak ya da bu tespitten hiçbir şey anlamamaktır.

75-80 sürecindeki durum bir iç savaş olmadığı gibi, bu süreç THKP-C düşünce kataloğu içinde yer bulunamayan bir süreç de değildir. Aksini düşünenler "THKP-C düşünce kataloğundan" kopmuş olanlardır. Faşistlerle halk güçleri arasındaki çatışmaları abartarak, çarpıtarak yaptıkları tespitlerle, onlar, kendi kopuşlarına dayanak yaratmaya çalıştılar. İç savaş tespitinden hareketle "Direniş Komiteleri" gibi yeni örgüt biçimleri geliştirmeye çalışan bu gizli inkarcıların bugün vardıkları yer herkes tarafından biliniyor.

75-80 süreci hiç de THKP-C düşünce sistemini yadsıyan bir özellik taşımıyor. Bu süreçte suni denge zayıflamış ama yok olmamıştır. Sınıflar mücadelesinin yükselmesiyle "sunî denge kırıldı" tespiti yapanlar, aslında suni dengeyi statik bir durum olarak kavrayanlardır.

Burada doğada-toplumda, denge-dengesizlik üzerine bir akademik tartışmaya girmek de gereksiz. Y. Çözüm'ün Mart-Nisan sayısında şöyle demiştir:

"Doğa ve toplum, hareketle dengenin sürekli değişimidir. Hareket dengelyi doğurur ve her denge hareketle yıkılır ve yeni dengeler kurulur." (Y. Çözüm, Mart-Nisan Sayısı, syf.54)

Her denge yine de kendi hareketliliği içinde vardır. Örneğin üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında uygunluğun bulunduğu toplumsal süreçler bir dengeyi ifade eder. Ama bu denge kendi içinde keskin sınıf mücadelelerini de içerir.

Toplumsal dengelerin bozulup yeni bir niteliğe dönüşmesi, bunalımlar, çalkantılar ve altüst oluşlarla süren bir evreyi içerir. Buna devrimci kriz diyoruz. Bu dönemlerde sınıf çatışmaları en keskin halini alır.

İşte suni denge kavramı da gerçek içeriğini burada bulur. Çelişkilerin derin olduğu, sürekli devrimci durumun var olduğu bir ülkede sınıf mücadelesinin pratikte bununla orantılı bir uyumluluk göstermemesidir. THKP-C, suni denge derken bizzat bu çelişkili birliği ifade etmektedir. Yani ortada bir paradoks vardır. Ve bunun çözülmesi sınıf mücadelesi ve izlenecek ML politika açısından can alıcı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çelişkileri THKP-C "Oligarşi ile halkın memnuniyetsizliği arasındaki suni denge" olarak

ifade ederken neyi kastettiğini açıkça ortaya koymaktadır. Yani halk mevcut düzenden memnun değildir. Bu düzenin şöyle ya da böyle değişmesini istemektedir. Ancak memnuniyetsizliğine denk düşen eylemlerle tepkisini dile getirmemektedir. Tepkiler normalde olması gereken düzeyde değildir. Özellikle kitlelerin düzen değişikliği talebi olmasına rağmen tepkilerinin düzene karşı yönelmemesidir. Bu nedenle sözü edilen halk kitlelerinin pasifliği, görece bir durumdur.

Ülkemizde bu gerçeği kimse reddedemez.

Suni denge hiçbir zaman sınıf mücadelesinin varlığı-yokluğu, kitle hareketlerinin varlığı-yokluğu olarak ele alınmamıştır.

Suni denge tespiti bize, görünen tepkilerin ardında çok daha boyutlu bir potansiyel memnuniyetsizliğin varlığını gösterir. Ülkemize özgü devrim stratejisi, bu potansiyelin açığa çıkarılmasını hedeflemek, bunun araç ve yöntemlerini bulmak zorundadır. Tabii devrim yapmak amaçlanıyorsa...

Suni dengenin nesnel temelini emperyalizme bağımlı çarpık kapitalizm oluşturur. Yani suni, denge yeni-sömürgecilik, çarpık kapitalizm, faşist devlet ilişkisi... içinde kitlelerin sübjektif durumunu yansıtan nesnel bir olgu olarak ele alınmalıdır.

Bunları daha somut olarak şöyle sıralayabiliriz:

Birinci olarak; emperyalizmin açık işgalinin yerini gizli işgalin almasıdır. Bunun anlamı kitlelerin milliyetçi tepkilerinin nötralize edilmesidir. Halkın karşısında emperyalist ordular yerine sözde ulusal ve bağımsız ordu ve kurumların çıkarılması kitlelerde yanılgıya neden olmakta, aynı işlevi görmesine rağmen yabancı güçlere aldığı tavrı, gizli işgali gerçekleştiren ordu ve kurumlara almamaktadır. Kısaca anti-emperyalist tepkiler nötralize olmaktadır.

İkinci olarak; yeni-sömürge ülkelerde yukarıdan aşağı geliştirilen çarpık kapitalizmin sonucu olarak feodal ilişkilerin çözülmemesi ve pazarın genişlemesi bir nispi refah yaratmış, bu da çelişkileri **görünüşte** yumuşatmıştır. Pazar ekonomisi, tüketime yönelik hafif ve orta sanayinin çevresinde oluşan yaygın küçük üretim ağı, yeni sömürge ülkeleri adeta bir küçük burjuvalar ülkesi haline getirmiştir. Bu durum, hem egemen sınıf iktidarının dayanacağı sosyal bir zemin, hem reformist-uzlaşmacı çizginin de beslendiği kaynak olmuştur. Bir yanda yoksulluk derinleşiyor ama öte yanda görünüşte de olsa halkın yaşam tarzında bir gelişme varmış gibi görülebiliyor. İnsanlarda "köşeyi dönme" ve "tevekkül" düşünceleriyle beslenmiş bir yaşam bilinci iç içe yaratılabiliyor.

Daha da önemlisi çarpık kapitalizmin yukarıdan aşağı geliştirilmesi ve buna uygun sosyal düzenlemeler, halk kitlelerince devletin bahşettiği bir nimet olarak algılanmıştır. Proletaryanın ve halk kitlelerinin mücadelesi ile iç içe bir kapitalist gelişme olmadığından, devlet, kitleler üzerinde bir yandan baskı ve terör estirirken, diğer yandan ekonomik anlamda kitlelerin yararına çalışıyormuş, ülkede kalkınma sağlıyormuş görünümü yaratabilmiştir.

Üçüncü olarak; kapitalist gelişim sonucu merkezi devlet otoritesinin ortaya çıkması ve ülkenin en ucra köşelerine kadar denetim kurması, örgütsüz

ve idealist düşüncenin perspektifinden kurtulamayan kitlelerin gözünde, güçlü ve yenilmez devlet imajı yaratmıştır. Düzendən memnun olmayan kitleler, bu etki sonucu düzenin değişmesini mümkün görmemekte, devlete karşı gelme yerine kadercilik yaygınlaşmakta, tepkiler düzenin izin verdiği sınırlar dışına kolay kolay çıkamamaktadır. Devletin en küçük kıpırdanmayı baskı ve zorla ezmesi, kitlelere gücünü her durumda hissettirmesi, en geniş kitlelere ulaşma olanağına sahip resmi propaganda aracılığıyla sürekli telkinde bulunması da bu durumu pekiştirmektedir.

Dördüncü olarak; emperyalizm ve işbirlikçi egemen sınıfların sömürge ülkelerde de ideolojik hegemonya araçlarını geliştirmeye özel bir önem vermesi ve bu araçlarla halk kitlelerinin düzen karşıtı düşüncelerini köreltmesi ve emperyalizmin pasifikasyon yöntemlerini uygulamada kazandığı tecrübe birikimidir.

Hiçbiri diğerinden bağımsız olarak ele alınamayacak bu olgulara bir bütün olarak suni dengeyi yaratan ortak faktörlerdir.

ÜLKE GERÇEĞİNİ ANLAYAMAYANLAR KİTLESELLİĞİ DE KAVRAYAMIYOR

İlginçlikler ülkesi Türkiye... Bir yanda yaklaşık yirmi yıldır Türkiye devrimci hareketinin omurgasını oluşturan THKP-C'nin yoğun bir kitlesellik yaratarak ciddi bir devrimci alternatif oluşturması, öte yandan aralarında çeşitli nüanslar olsa da 60 yıldır ciddiye alınır bir kitle hareketi yaratamayanlar... Kitlelerin seli önünde set oluşturanlar. Bu nesnel gerçeği görmemek için adeta yarış ediliyor. Ne yoğun kitlesellik ne de devrimci şiddet perspektifindeki bir örgütlenmeyi kavrayamayanlar, devrimci hareketi hep kitlelerden kopuk olmakla, bireysel terörizme başvurmakla, küçük burjuvalıkla suçlamış ya da nitelemişlerdir. Bu kavrayış sonucudur ki, ne 71 devrimci hareketinin yarattığı tarihsel ve siyasal etki ne de 12 Mart sonrası doğan geniş potansiyelin nedeni onlar tarafından anlaşılamamıştır.

Bu unsurlar özellikle yenilgi sonrası yıllarda yıkılan küçük burjuva hayallerin etkisiyle hemen her şeyin bittiğini sanırken, radikal kitle hareketlerinin yeniden boy vermesi karşısında şaşkınlığa düşerler. Bu şaşkınlıkla sağdan sola, soldan sağa savrulmalar sürüp gider. Beklemedikleri bir anda doğan kitle hareketlerini abartarak herkesi neredeyse devrim arifesinde olduğuna inandırmaya çalışırlar. Özellikle 77-80 arası kimi sol gruplar bu anlayışları sonucu barikat savaşları, "genel grev" gibi soyut sloganlar etrafında siyaset yapmaya çalışırken, kimileri de halk kitlelerinin saflaştığı ve bir iç savaşın yaşandığı tespitini yaparak büyük bir "öngörüyle" gelecekte halkın iktidar organı fonksiyonunu görecektir "direniş komiteleri"ni oluşturmaya çalışıyordu. Hem de sürekli faşizm tespiti yapmalarına rağmen. Bir tarafta faşizm, diğer yanda hemen bu iktidarın yanı başında en geniş demokrasinin geçerli olduğu halk organları... Bu arkadaşların anlayışlarını hayata geçirip geçiremediklerini hep birlikte gördük. Denilebilir ki sonuç koca bir sıfır oldu.

60 yıllık geleneksel reformizm de, yeni oportünizm de Türkiye'nin nesnel

gerçeğini kavramaktan uzaktır. Onların devrimci hareketi kitlelerden kopuklukla suçlamalarının altında yatan neden de budur.

"Gerçekten 'halkın içinden' çıkan temiz insanlar, sınıfsal bilincin çok gerisinde bir bilinçle kendi dönemlerine müdahale ettiler. Bu dönüşüm, pek çok açıdan 'geleneksel sol'un geleneksel çizgisinden farklılık gösteriyordu. Ortada bir paradoks da vardı: Gençliğin çıkışı halka siyasal anlamda ulaşamadı ama, eylemlerle kitleler arasında 'duygu' bazında bir kaynaşma gerçekleşti. Bunun nedenlerinden biri olarak, döneme damgasını vuran bu gençlerin gerçekten de 'halkın içinden' gelen nitelikleriydi. Halk için bunlar, kendi içinden çıkan, üstelik de tahsilli, bilgili insanlardı. Duygu bazındaki çakışma böyle sağlandı.

Bu dönemde gerçekleşenler, o güne dek duyulmamış, görülmemiş ölçüde önemli etkiler yarattı. Ortalığı bir anda soru işaretleri kapladı, istenenler gerçekten güzeldi, doğrudu. Ama bir bütün olarak kültürel birikim, bütünü düşünme geleneği eksikliği çeken toplumumuzda, başlangıcın sempatisinin ve duygusal yakınlaşmasının gerçekten düşünsel bir temele oturması çok güçlü (...) 12 Mart döneminde '65-70 eylemlerinin kitlelerde yarattığı soru işaretleri ve ararışlar, Ecevit çıkışıyla bütünleşti." (G. Tekin, *Gelecek* s. 5, syf.68, abç)(2)

'69-70'lere kadar Türkiye devrimci hareketinde üzerinde tartışılacak, ders çıkartılacak bir çalışma olmamıştır. Küçük burjuva aydın özellikleri ağır basan birtakım insanların statüko içindeki kısır faaliyetlerinden başka hemen hemen kayda değer hiçbir şey yoktur. (Bu dönemin tarihçiler açısından ele alınıp ayrıntılı olarak incelenmesi gerekebilir.) Gerçek anlamda Türkiye devrimci hareketi toplumsal ve siyasal olarak '65'lerden sonra başlar.

'65 sonrası koşullarında oluşmaya başlayan devrimci hareket, 71 açık faşizm koşullarında niteliksel dönüşüm yaparak, proletarya ve halk kitlelerine devrim gerçeğini ve bu gerçeğin bir düş olmayacağını gösterdi. Devrimciler faşizme karşı izledikleri mücadele çizgisiyle, coşkularıyla, özverileriyle yol gösterici oldular. Türkiye'de artık elli yıllık reformist gelenek yıkılmış, devrim sorunu en çarpıcı biçimde kitlelerde yankısını bulmuştur.

Gelenek, "O güne dek duyulmamış, görülmemiş ölçüde önemli etkiler yarattı" diyerek ilk bakışta gerçeği biraz da olsa anlamış gibi gözüküyor. Ama hayır, Gelenek kısa sürede ve kolay elde edilebilecek bir zaferin peşinde... Ve devam ediyor, "12 Mart döneminde '65-70 eylemlerinin kitlelerde yarattığı soru işaretleri ve ararışlar Ecevit'in çıkışıyla bütünleşti." diyor. Gelenek yazarı, gerçeği kısmen de olsa yakalayabildiği noktada bu deyişleriyle süratle gerçeğe sırtını dönüyor. "Duyulmamış, görülmemiş ölçüde önemli etkiler yarattı" dediği '71 devrimci hareketinin ve 50-60 yıllık reformizmin sağlıklı bir değerlendirmesini yapma yerine basitleşiyor. *"Gençliğin çıkışı halka siyasal anlamda ulaşamadı ama, eylemlerle kitleler arasında 'duygu' bazında bir kaynaşma gerçekleşti"* diyor. Burada Gelenek, yakın bir devrim peşinde olduğunu açığa vuruyor.

THKP-C'nin '71'deki önderleri kendi saflarından çıkan, yenilgi döneminin safralarına cevap verirken, "Ne bekleniyordu yani, 5-6 askeri eylem sonucu,

kitlelerin ayaklanıp ülkede devrim yapması mı?" diyordu. Silahlı eylemlerin kitlelerde önce bir şaşkınlık ardından da derin bir sempati yaratmış olduğunu söyleyen THKP-C, kitlelerin "sempatisi güvene, güveni de giderek desteğe" dönüşecektir tespitini yapıyordu.

THKP-C önderleri, Gelenek'in geç de olsa tespit edebildiği "duyulmamış, görülmemiş etkiler" yaratma gerçeğini önceden hesaplamamış değillerdi. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi devrimci şiddet eylemleri kitlelerde şaşkınlık, sempati, güven ve destek biçiminde bir gelişimini izleyecektir. Ancak bu şekilde, yığınsal ve iktidar alternatifi bir hareketin yaratılması olanaklıdır. THKP-C önderleri bunu tespit etmişlerdi. Elbette bu süreç yalnızca silahlı eylemler bazında ele alınamayacak kadar karmaşık ve çok yönlüdür. Ama bu karmaşıklık ve çok yönlülük içerisinde devrimci şiddetin temel olması olgusu tüm süreci belirleyen stratejik bir olgudur. Her ne kadar Gelenek ve benzerleri öncü savaşı ve suni denge gibi tespitlere de dayanarak Blanquizm demagojilerine başvuruyorlarsa da kendileri THKP-C eylemlerini değerlendirirken şaşkınlıklarını gizleyemiyorlar. Kısa süreli ve birkaç eylemden hareketle "halka siyasal anlamda ulaşamadı" tespitini yapmakla aslında kendi çarpık kavrayışlarını ortaya koyuyorlar.

Gelenek çok çarpıcı gerçekleri yakalayamıyor. "Halka siyasal anlamda ulaşamadı" dedikleri kesitte devrimci hareket öznel ve nesnel nedenlerle yenilmiş, ama çok kısa süre içerisinde geçmişten çok daha yoğun bir kiteselliği bağrında toplayarak sınıf savaşımında etkin bir güç haline gelmiştir. Bu süreç, devrimci hareketin yüzlerce kadro ve sempatizanını faşizme karşı savaşta kaybettiği süreçtir. Gelenek'in "Halka siyasi anlamda ulaşamadı" tespiti somut gerçeği yansıtmaktan çok uzaktır.

Türkiye'nin tarihinde halk hareketlerinin bir gelenek haline gelmemesi ve sosyo-ekonomik nedenlerle küçük ve orta sınıfların yaygın bir özellik göstermesi, hemen tüm kesimlerde statükoculuk şeklinde ifade edebileceğimiz düzen sınırları dışına çıkmama eğilimini güçlü kılmış, atılçılık, özgüce güven gibi öğeler ya hiç oluşmamış, ya da çok zayıf kalmıştır. Bu özellikler, reformizmin dayanaklarıdır aynı zamanda. Bu yüzden ülkemizde devrimci hareketin, bu özellikleri de hesaba katarak, hareket etmesi kaçınılmaz bir gerektir.

"... Su hareketleri anlatan kitapları okuduğumuzda, bizler hayretler içinde bırakan geri olanaklar ve hazırlık düzeylerine karşın devletle olağanüstü sert bir mücadele başlatmaktan çekinmediler." (Gün, s.30, syf.16)

Gün ve Gelenek yazarlarının tespitleri arasında pek bir fark yok. Her ikisi de 71 silahlı hareketinin yarattığı etki karşısında "hayret" ve "şaşıklık"larını ifade ediyorlar. Kuşkusuz hiçbir devrimci hareket "geri olanaklarla" yola çıkıp kendisini riske atmak istemez. Şiddet eylemlerini istikrarlı kılarak ve diğer mücadele biçimleriyle uyumu ve birliği sağlayarak, düzenli ve artan oranda kitleleri saflarında toplayarak, adım adım hedefe varmayı arzular. Elbette sınıf mücadelesi odalarda hazırlanan program ve taktiklere bire bir uymaz. Hele Türkiye gibi halkın düzene karşı olan memnuniyetsizliğinin nötralize edildiği, statükoculuk olgusunun çok derin olduğu, cuntaların cuntaları takip

ettiği, burjuvazinin devleti faşist ilkelere göre şekillendirdiği, ekonomik, siyasal ve sosyal krizin -derin olamasa da- sürekli olduğu vb. ülkelerde ML'ler çok ileri olanaklar ve uzun hazırlık süreçlerini yaşayıp ondan sonra eyleme geçme koşullarına sahip değillerdir. 12 Mart cuntasının yüzüne reformist maske takarak çeşitli küçük burjuva katmanlarını da yanına alıp açık faşizmi kurumsaltırmayı amaçladığı 71 koşullarında, faşizmin bu oyununu bozma ve ona karşı bir direniş hareketi örgütleyebilmek için eyleme geçmek zorunluydu. Burada reformistlerle ML'lerin bakış açısı arasında kalın duvarlar olduğunu biliyoruz. Bu, farklı devrim ve mücadele anlayışının sonucudur. ML'ler faşizmin oyunlarını bozmayı, halk kitlelerini pratik içerisinde örgütlemeyi, istikrarlı gibi görünmesine karşın derin bir istikrarsızlık içinde olan iktidarı devirecek devrimci bir iç savaşı hedefler.

Reformizm ise her eylemin daha büyük baskıyı getireceğini düşünerek barışçıl bir mücadeleyi esas alır. Oligarşi içerisinde burjuva fraksiyonlarından birini diğerine tercih ederek iktidarın kendi iç çelişkileri sonucu yumuşamasını ve yeniden legal olanakların doğacağını bir ortamı beklemeyi tercih eder.

Şu da bir gerçek ki, devrimci şiddeti temel alan bir hareket, her zaman şiddetin kitleler üzerinde yarattığı etkiyi ve prestiji görüp örgütleyerek harekete dönüştüremeyebilir. Ama eylemin bu etkileri yaratacağını bilerek, bunları örgütleyerek örgüt biçimlerini yaratır. '71'de THKP-C yarattığı potansiyeli yenilgiden dolayı örgütleyememiştir. Ama bu potansiyel 75-80 arasında örgütlenmiştir ve niteliksel oluşumlara doğru yönelmiştir.

Küçük burjuvazi ise hep kısa sürede gerçekleştirebilecek bir devrim peşinde koştuğundan uzun süreli bir mücadelede yenilgilerin, ağır darbelerin olabileceğini, bunlara rağmen hareketin nicel ve nitel dönüşümler sağlayarak gelişebileceğini göremez. "Hayret" ve "şaşkınlıkları barındırır ve bunu doğal karşılamak gerekir.

Bu kadar "geri olanaklar" ve "hazırlıksızlığa" rağmen "şaşkınlık" ve "hayret" yaratacak kadar kitleleri etkileyebilenlerden alınacak dersler olsa gerekir.

INKARCILIĞIN ADI "KENDİNİ AŞMA" OLDU

Hemen her yenilgi dönemi sonrası inkarcılık ve sağıklık teorileştirilerek, bu özellikler maharet sayılmaya, kararlılık ve tutarlılık ise suç sayılmaya çalışılır. Bu durum öylesine yaygınlaşıp güçlü bir akım haline gelir ki, insanlar geçmişlerine daha çok saldırarak adeta vicdan rahatlığına kavuşurlar, bu modaya uymayanların varlığı ise vicdanlarını rahatsız eden bir gerçektir. "Neden değişmiyorsunuz?", "Herkes değişti" vb. sözleri, vicdanlarındaki bu rahatsızlığı ortaya döküşlerinin ifadesidir. Eğer herkes inkarcı olursa kendi geçmişlerindeki hata ve zaafaların da unutulmuş olduğunu düşünürler.

Geçmiş savunular ve bu konuda tutarlı bir çizgi izleyenler bu inkarcılık modasının karşısına çıktıkça, geleneksel reformistlerle yeni oportünistler birbirlerine daha çok yakınlaşıyorlar. Ne yazık ki bu yakınlaşma ML'e düşmanlık temelinde oluyor.

Geçmişte görüşleriyle yakinen tanıdığımız birtakım insanların yazılar yazdığı Türkiye Sorunları Dizisi kitabının birinci sayısında Cüneyt Akman, sözde sivil toplumculuk vb. akımlara karşı ideolojik mücadele veriyor görünmesine karşın "hatta daha da zararlı" diyerek Y. Çözüm'e saldırmadan edemiyor. Şöyle diyor Cüneyt Akman:

"Görüleceği gibi sol liberal etki kadar, hatta daha da zararlı, çünkü kullandığı terminoloji sol liberallerinki gibi yadırgatıcı değil; klasik Marksist terminolojinin aynısı. Böyle bir etkinin nerelere vardığını Y. Çözüm dergisinde görmek mümkün. Yeni sol anlayışlar açıkça söylese de, söylemese de, hatta aksini iddia etse de sosyalizme karşı çıkmaktır. (...) Bürokratizm, jakobinizm, tek seslilik, bürokratik kolektivizm, demokrasıcılık, parti-devlet suçlamalarının sonunda vardığı yer burasıdır." (Türkiye Sorunları Dizisi, s.1, syf.80, abç)

C. Akman, bu sözlerini Y. Çözüm'ün 3. sayısında yer alan Şükran Dereli imzalı yazıdan (3) aktarmalar yaptıktan sonra şöyle sürdürüyor:

"Daha bir hayli yakın zamanda Y. Çözüm'ün yakın olduğu görüştekiler de devrimcilik ve sosyalizm kriterini, daha doğrusu kriterlerini başka şeylerle ararlardı. Burjuva sınıfı ve devletine karşı uzlaşmaz sınıf tavrını sürdürmek(...) revizyonizm ve reformizmle mücadele etmekte(...) Şimdi de yolunu şaşırmamış devrimcilerin kriteri elbette budur. Ama Y. Çözüm'e göre tek kriter, bugünkü Sovyetler Birliği yöneticilerine karşı hiçbir temel eleştiri getirmektir..."

C. Akman'ın yedi yıl sonra da olsa "uzlaşmaz tavrını" savunması ve az da olsa kendileri için devrimci bir umut yaratması sevindiricidir. Ama C. Akman'ın ML'leri sol liberallerden daha tehlikeli görmesine ne demeli? ML'ler için "daha zararlı, çünkü kullandığı terminoloji sol liberallerinki gibi yadırgatıcı değil" diyebilmek için sağcılık rüzgarına kapılıp epeyce yol almak gerekiyor. C. Akman'ın bu tavrını yadırgamıyoruz! "Geçmişten ders çıkarma" adına bolca lafın edildiği bu ortamda bu arkadaşlar da sağcılığı keşfetmekten öteye gidemediler. Geçmişten hiçbir ders çıkaramadıkları gibi içine düştükleri açmazı aşma doğrultusunda bir çabalarına tanık olamıyoruz.

C. Akman, Y. Çözüm dergisinin görüşlerini eleştirecekse kendine daha tutarlı dayanaklar bulmalıdır. Birincisi Y. Çözüm, C.Akman'ın alıntı yaptığı yazının kendisini bağlamadığını belirtmiştir. İkincisi devrimcilik ve sosyalizm kriteri olarak "revizyonizm ve reformizmle mücadele etmek", "burjuva sınıfı ve devletine karşı uzlaşmaz sınıf tavrını sürdürmek" yeterli midir? Kuşkusuz C. Akman'ın bu belirttikleri devrimciliğin kriterleri arasındadır. Ama sadece bu mu? Devrimciliğin belirleyici kriteri emperyalizme ve oligarşiye karşı her koşulda halk kitlelerinin devrimci mücadelesini örgütlemek ve yönlendirmektir. Belirleyici kriter bu alındıktan sonra revizyonizme karşı mücadele ve uzlaşmazlık doğal kriterler haline gelirler. Ama nedense C. Akman gibileri emperyalizm ve oligarşiye karşı bu tür bir mücadeleyi örgütlemek ve kitlelerin eylemliliği içinde reformizme ve burjuvaziye gereken cevabı vermekten kaçınıyor. Uzlaşmacılığa ve reformizme karşı bol bol mücadele sözlerini edenlerin teoride ve pratikte uzlaşmacılık ve reformizme karşı yoğun bir mücadele ve-

ren Y.Çözüm'ü sol liberallerden "daha da zararlı" görmesi hiç de inandırıcı olmuyor.

C. Akman, "Yeni Çözüm'e göre tek kriter bugünkü Sovyetler Birliği yöneticilerine karşı hiçbir temel eleştiri getirmemektir" diyor. Y. Çözüm'ün SSCB hakkındaki görüşlerinin dün de bugün de çok iyi biliniyor olması gerekir. Geçmişte SSCB'ye "revzyonist diktatörlük" diyenlerin, ABD ile SSCB arasındaki çelişkiyi "nüfuz alanları teorisi" ile açıklayanların kimler olduğu sır değil. Sosyal emperyalizm tespiti yapmalarına ramak kaldığı koşullarda bu ödünç alınmış oportünist tezlerle ML'lerin şiddetle karşı çıktığı unutulmuş olamaz. Eğer C. Akman'ın SSCB'ye temel eleştiri dediği şeyler yukarıda aktardıklarımızsa, kuşkusuz bunlara katılmıyoruz. Ama bu bizim SSCB'deki parti, devlet, iç ve dış politikada bir dizi sapmayı eleştirmediğimiz anlamına gelmez. Kaldı ki Y. Çözüm'ün bu konudaki görüşleri bilinmektedir. C. Akman'ın Y. Çözüm'ü "daha da zararlı" görmesi geçmiş sübjektivizminin devam yanında, dönemin modası olan sağcılıktan da büyük oranda etkilenmesindedir.

Bu kesim içerisinde sol liberal, sağcı akımların oldukça çekici olması sadece yenilgi döneminin özellikleriyle de açıklanamaz. T. Akçam'ın söylediklerine bakalım:

"Devrimci Yol, THKP-C'yi asla inkar etmedi, onu savundu ama, aynen tekrar etmedi. Ben bugün kendi hareketim açısından ana hatlarıyla olumlu yaşanmış bir geçmişten söz ediyorum. Ama bugün onun aynen tekrar edil-meyerek aşılmasının zorunlu olduğunu da belirtmek istiyorum." (T. Akçam, Y. Gündem, s.62, syf.25)

T. Akçam'ın bugün savunduğu çizginin ML'in evrensel tezleriyle bir ilgisi olmadığı, sivil toplumcularla, Yeşilcilerle bütünleştiği herkesin malumudur. Buna rağmen hala Devrimci Yol'un geçmişini savunduğunu, ama bugün artık aşılması gerektiğini söyleyerek Devrimci Yol platformunda olduğunu belirtmek, Devrimci Yol'un geçmişteki görüşlerinin sorgulanmasını zorunlu olarak gündeme getirmektedir.

Devrimci Yol'un saflarında yaygın olan sol liberal görüşlerin maddi temelleri, direniş komiteleri, iç savaş, nüfuz alanları teorisi, SSCB'ye yaklaşım tarzı, parti anlayışı... vb. görüşler içinde yatıyor. Dikkat edilirse, bugün DY'nin her türlü varyantı direniş komiteleri vb. tezlerini savunmaya devam ediyor. En sağ düşünceler dahi bunun üzerine inşa ediliyor. Avrupa komünizminden esinlenerek gündeme getirdikleri Fatsa örneği ve direniş komiteleri, Devrimci Yolcuyum diyen herkesin ortak görüşü olduğundan, sol liberal düşünceler de bu odakta kendisine yaşam hakkı bulmaktadır. Oysa direniş komiteleri tezi, 12 Eylül öncesi ve sonrası olmak üzere iki kez denenmiş, her ikisi de iflas etmiştir. Birincisi 12 Eylül öncesi gerçekleştirilmeye çalışıldı. Bu dönemde faşist saldırılara karşı savunma perspektifinde -CHP'liler **dahil**—bütün sol güçleri birim ve bölgelerde direniş komiteleri içerisinde aşağıdan yukarı birleştirip ülke geneline yayarak doğrudan kendi denetiminde bir "cephe" kurma düşü iflas etti. Bu tür komiteleri kurduk dedikleri yerlerde, kurulan komiteler kendi kadrolarından başka kimsenin olmadığı komiteler haline dö-nüşürler. İkinci deneme 12 Eylül sonrası mültecilik koşullarında yapıldı. Geç-

mişte kendini çok güçlü görmesine karşın hızlı bir düşüş ve bozgunun ardından sığınılan mültecilik koşullarında geçmişin sağlıklı bir değerlendirmesini yapmadan harekete geçildi. Bu kez direniş komiteleri perspektifini yukarıdan aşağı (örgütler platformunda) örgütlemeye çalışarak direniş cephesi kurmaya kalktılar. İddia büyüktü. 12 Eylül'le birlikte Türkiye'de tüm ekonomik ve siyasal ilişkiler değişmiş, sınıflar yeniden şekillenmiştir. II. TC kuruluyordu. Bundan dolayı geçmişte kendilerinden başka kimsenin varlığını hazmedemeyen ve tanımayan kafa yapısının yerini "hiçbir sol grup ve örgüt yalnız başına Türkiye devriminin sorunlarını çözemez" vb. tespitler aldı. Faşizme karşı mücadele etmek ve doğacak potansiyeli CHP gibi bir burjuva partisinin kendisine kanallı etmemesi için "elimizi çabuk tutmalıyız" diyerek bir kısım sol gruplarla "cephe" kurma yolunu seçtiler. Görünüşte her şey mükemmeldi, hatta 12 Eylül yenilgisinin etkilerini üzerinden atamamış birçok kimse için ilgi çekiciydi de... Cepheyi uzun tartışmalar sonrası kurdular. Ne var ki geçen yıllara rağmen bu adı var kendisi yok cephe, ülke toprağına hiç ayak basmadı. Mültecilik koşullarında yapılması zorunlu birkaç kitlesel gösteriden sonra esamesi okunmaz oldu. Güçsüzlük ve inançsızlık psikolojisiyle yola çıkma, kendini ve solu tanıyamamış veya tanımamakta ısrar etme devam ettikçe, değil cephe, eylem ve güç birlikleri dahi yapılamazdı. Kaldı ki eylem ve güç birliklerinin dahi yapılamadığı ülkemizde hem de mültecilik koşullarında cephe oluşturmaya kalkmak tatlı bir rüya olmaktan öteye gidemezdi. ML'ler proletarya partisinin olmadığı, eylem ve güç birliklerinin dahi yapılmaya yanaşmadığı koşullarda faşizme karşı mücadele etmeye niyetli herkese güç ve eylem birliği çağrısında bulundular. Bu çağrıyı küçümseyen ve cephe kurulmasında ısrarlı olanlar, faşizme karşı mücadele etmeyerek durağanlığı çizgi haline getirdiler. Oysa uzun vadeli ve kalıcı birlikler ancak küçükten büyüğe doğru gelişen çeşitli platformlarda yapılacak güç ve eylem birliklerinden geçer. Ama bunu anlamaya yanaşmadılar. Nitekim ML'ler haklı çıktılar ve DY'nin direniş komiteleri perspektifli ikinci cephe girişimi de iflas etti. Öyle ki "cephe" denen hiçbir şey ortada kalmadığı halde, bu oluşum sahipleri, halk kitlelerine cephenin ne olduğuna dair bir açıklama yapmış değillerdir. Bu iflasın ardından T. Akçam'ın Yeşilci, Sivil Toplumcu kampa -geçmişteki ideolojik yakınlığının da etkisiyle- süratle angaje olması ve belirli oranda var olan devrimci değerleri yitirmesi zor olmamıştır.

T. Akçam, *"Devrimci Yol, THKP-C'yi asla inkar etmedi"* derken gerçeği yansıtmıyor. Yurtdışında yayınladıkları bir yazıda *"örgütlenmelere ciddi olarak şekil vermenin ancak Devrimci Sol ayrılığından sonraki süreçte olabildiği düşünülmürse"* diyerek bu gerçeği teslim ediyor. Örgütlenmelerine, ciddi olarak şekil vermek için Devrimci Sol ayrılığını bekleme gereği duyuyorlar. T. Akçam'ın değişimlerinden THKP-C düşüncesinin tasfiye edilmesi için bir zamanlama yaptıkları anlaşılıyor.

DY, THKP-C çizgisi yerine başka bir çizgiyi yerleştirmek istediğinden uzun süre temel konularda düşüncelerini açmamış, bunun yerine bugünkü sağcı çizgilerine kaynaklık eden görüşlerini güncel pratikle birlikte sessizce DY tabanına kavratmaya ve yeni bir düşünce sistematığı oluşturmaya çalış-

miştir. ML'lerin zorlamaları sonucu arada bir de zorunlu olarak yayınlanan sağcı görüşlere ve bunların pratikteki şekillenişine karşı yükselen itirazları gördükçe hızla tasfiyeciliğe yöneldiler. ML'ler saflarında kalmaya devam ettikçe tasfiyeci düşüncelerini açamayacaklarını anladıklarından tasfiyeciliği gündemlerinin başına koydular. İşte T. Akçam'ın *"örgütlenmeye ciddi olarak şekil vermenin ancak Devrimci Sol ayrılığından sonraki süreçte olabildiği düşünülmürse"* dediği olayın içeriği budur. ML'lerin tasfiye edilmesiyle sol liberalizmden alınan ve bugün çeşitli biçimlerde ortaya çıkan sağcı görüşlerini uygulama alanına sokabildiler. Bu platformdaki sağcı, inkarcı görüşlerin savunucularından biri de yakın zamana kadar yayın yapmayı sürdüren Mayıs dergisiydi.

"Bu aktif öncü-pasif kitle mantığı, bu koruyucu devrimciler, korunacak kitle mantığı terk edilmelidir artık. Devrimciler halkın muhafızları değildir. Türkiye'de jakoben gelenek hem popülizm hem de elitist mantıkla hesaplaşmak zorundadır." (Mayıs, s.3, syf.14)

Mayıs dergisi de geçmişle hesaplaşma modasına hızla angaje olup devrimci harekete karşı yirmi yıldır tekrarlanıp durulan bayatlamış oportünist tezleri öne sürüyor. Tabii direniş komiteleriyle, iç savaşlarıyla vb. geçmişle savunmaktan geri kalmadan. Ama hatırlatmakta yarar var. Böylesine hızla yürüyen inkarcılar geçmişteki ideolojik platformlarını toptan yadsıyarak bugün başka tarafa angaje oldular.

Modaya uyanları tanıtmaya devam edelim:

"1965-70'lerin Ankara'sında anti-emperyalist bir eylemin en az 5-10 bin kişinin katılımıyla oluşması, çoğu kez yarı kendiliğinden bir tarzda gerçekleşiyordu. Bundan yalnız birkaç yıl sonra, durumun oligarşiyle bir avuç öncü arasındaki bir savaş olarak yansıtılır hale gelmesi herhalde yakın tarihin en büyük talihsizliklerinden birisidir. Halkın düşmanları yalnız bir avuç öncü ile karşılaşmayı herhalde her zaman için bir kitle hareketiyle karşılaşmaya tercih ederlerdi." (Türkiye Sorunları Dizisi 2, Tanju Akad, syf.53)

T. Akad da Mayıs dergisinden farklı şeyler söylemiyor. Onun da derdi aynı zamanda bütün oportünistlerin derdi olan öncü savaşıyla. 71'in öncü savaşını "tarihinin en büyük talihsizliği" ilan ederek düşünce sistematığının temellerinin nasıl şekilleneceğini ortaya koymuş oluyor. Aslında T. Akad, Mayıs dergisi, T. Akçam... vb'leri çeşitli farklılıklarla da olsa geçmişte kendilerine empoze edilen eklektik düşünceyi el yordamıyla da olsa kendi ayakları üzerine oturtmaya ve geliştirmeye çalışıyorlar.

T. Akad, geçmişte THKP-C ideolojisini savunmadıklarını da itiraf ediyor; şöyle: *"1970'lerde kısmen eski partiler döneminden kalma anlayışlardan biraz da dönemin sempatiyle bakılan mücadelelerine ters düşme endişesinden kaynaklanan bir zındıklık korkusu vardı. İnkarcılıkla suçlanma korkusu, birçok insanı bağımsız düşünmekten veya düşüncelerini açıklamaktan alıkouyordu."* (agy, syf.56)

T. Akad'ın çizmeye çalıştığı bu tablo tastamam ML'lerin tanımladığı tasfiyeciliğin, sağcı görüşlerini kitlelere sinsice empoze etmek için izlediği yoldur. Ve bugün, artık bunca deneyden sonra kitleleri yanıltmanın olanağı yok. Ve

T. Akad, insanlar geçmişte inkarcılıkla suçlanma korkusuyla, bağımsız düşünemiyor, düşüncelerini söyleyemiyordu derken nedense bunun nedenlerini açıklamıyor. Nedenine inmeye kalktığında tüm bunların oportünist görüşleri THKP-C potansiyeline kabul ettirebilmek için gündeme sokulmuş burjuva politikasından başka bir şey olmadığını görürdü. Bunca acı deneyden ve 8 yıldır süren sessizliğinizden sonra bunları açıklamak geçmişten ders çıkarmak değil, sorumsuzluğun dışı vurumudur.

Bu düşünce sistemi, THKP-C maskesiyle oportünizmini uzun süre gizlemeye çalışmasına karşın 12 Eylülle birlikte, artık T. Akad (Türkiye Sorunları Dizisi), Mayıs dergisi, T.Akçam vb.'lerinin düşüncelerinde kendi kişiliğine kavuşmuştur.

Bugün çeşitli oportünistlerden geleneksel revizyonistlere, burjuva milliyetçi karşı-devrimcilere kadar hemen herkes, geçmişte silahlı devrim cephesi platformunda görülebilecek siyasi hareketlerin yenilgi yıllarının modası olan kendini aşma kılıfı altında sol liberalizm ve çeşitli tandanslarda sol oportünizmi keşfetmesini büyük bir zevkle alkışlıyor. Ve basit kasaba politikacılığıyla bu kesimlerin sırtlarını okşamaya çalışırken ML'lere ise hep birlikte saldırmayı görev biliyorlar.

İhbarcı burjuva milliyetçisi Saçak şöyle yazıyor:

"THKP-C kökeninden gelen akımlara, akım olarak ilerleyebilme derecesi, bu teoriye uzaklıklarıyla doğru orantılı oluyor. Tersten söyleyecek olursak, Dev-Sol dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmelerden çok kopuk. Hapishanelerde Dev-Yol gönül bağıını sürdüren insanlar içinde, acıların olgunlaştırdığı, vicdanlı, kafaları giderek açılan pek çok kişi var (...) Buna karşılık Kurtuluşçuluk geleneğinden olanlar, ideolojik bakımdan daha canlılar; hayatla daha ilgililer; araştırıyor, tartışıyor, dünya ve Türkiye gerçeklerini daha iyi kavrama yönünde, yasal sosyalist mücadelenin gereğini kavrama yönünde adımlar atıyorlar. Kurtuluşçu diye adlandırılan ve yargılananlar, bir kitle, bir akım olarak ilerleyebiliyorlar. Çünkü şu sürekli işgal, sürekli faşizm, sürekli milli kriz teorisi artık onların yolunu tıkamıyor."(Saçak, s.42, syf.25)

İhbarcı burjuva milliyetçileri ve her türden sapkın akımların devrimcileri hangi mecraya çekmek istedikleri, neyi alkışlayıp, neyi mahkum etmek istedikleri çok açık.

"Kendini aşma" adı altında inkarcılık batağına daha çok saplanmadan gerçeklerin geç de olsa görülmesini ummak istiyoruz.

- (1) THKP-C ve diğer radikal hareketler kastediliyor.
- (2) Eleştiride daha çok Gelenek dergisini hedef almamız oportünizmin ortak düşüncelerini etraflı ifade etmesindendir. Aslında THKP-C düşüncesine karşı çıkanların hemen tümü aynı şeyleri söylüyor.
- (3) Yeni Çözüm'ün 4. sayısında Yeni Sol başlıklı yazının bir arkadaşın kendi görüşlerini içerdiği, dergiyi bağlamadığı belirtilmesine rağmen C. Akman'ın doğrudan dergiyi hedefleyerek eleştirmesi doğru bir tutum değildir.

Mayıs 1988, Sayı: 13

KÜÇÜK BURJUVA AYDINI DEĞİL PROLETARYA AYDINI OLALIM

Aydınların toplum içindeki rolleri her zaman güncel tartışma konusu olmuştur. Özellikle toplumu derinden etkileyen bunalım dönemlerinde, sergiledikleri tutum ve üstlendikleri fonksiyon gereği burjuvaziye azımsanmayacak hizmette bulunmaları, ona soldan destek vermeleri, bu konu üzerinde durmayı daha da gerekli kılıyor. Ülkemizde de aydınların tavrı bu genellenmenin dışında olmamıştır. 12 Eylül döneminde de tıpkı 12 Mart açık faşizm koşullarındaki gibi bütün olumsuz yanlarıyla ortaya çıktılar ve oligarşinin Marksizm-Leninizme saldırısında küçümsenmeyecek bir rol üstlendiler. Üstelik bu dönemde aydınlar, salt birey olarak kendileri ya da gruplaşmaları, mesleki örgütleri aracılığıyla değil, proletarya saflarında gözüken uzantıları vasıtasıyla da saldırıya geçtiler. Devrimci saflarda görülen, gerek örgütsel, gerek "bireysel" düzeydeki dağınıklık, başı bozukluk, davayı inkar, "bireyin" keşfedilmesi gibi yeniden piyasaya sürülen idealist felsefi yaklaşımlar, cinsel ahlaksızlığın teorilerinin devrimcilere mal edilmesi, psikolojik tahliller, Çetin Altan vb. gibilerinin devrimci saflarda yankı bulması, devrimci mücadelenin bu tür yaklaşım ve eğilimlere karşı daha inatçı bir cephe açmasını gerektirdi.

Devrimciler aslında deneyimsiz sayılmazlardı. 12 Mart sonrası da, aydın sorununun başağrısını yaşamışlardı. Ama 12 Eylül, açık faşizminin azgın terörünün yanı sıra, "aydınca" olumsuzlukların had safhada sergilendiği bir dönem oldu. İdeolojik, örgütsel, felsefi, sanatsal düzlemde de (hepsi birer düzeysizlik örneği olsa da) devrimcileri kötüleme kampanyası başladı. Bir zamanlar baştacı edilen ML, şimdi eleştiri konusu oluyordu! Bir zamanlar vazgeçilmeyen kolektif örgütsel hareket, şimdi "bireyin" üzerinde bir baskı olarak görülüyor ve varoluşçu felsefenin "birey her şeydir, bireye özgürlük" sloganı cüretle sahipleniliyordu.

Bu süreç bugün de devam ediyor. Dolayısıyla kısa da olsa aydınlar konusunda bir perspektif getirmek, onların sınıfsal niteliğini ve karakterini ortaya koymak, proleter aydınının ne olup olmadığını ana hatlarıyla açıklığa kavuşturmak ve 12 Eylül döneminin "aydın" yapısını tahlil etmek bir zorunluluk olarak önümüzde durmaktadır.

Kafa ile kol emeği arasındaki toplumsal işbölümünün ortaya çıktığı tarihsel aşamada, aydınların da bir toplumsal tabaka olarak veya egemen sınıfın ayrılmaz bir parçası ya da kendisi olarak ortaya çıktığı kabul edilen bir gerçektir.

Sınıflı toplumun ortaya çıkışı, kafa ile kol emeği arasındaki ayrımın bir toplumsal ilişki olarak belirlenmesinden sonradır ki, aydınlar tarihsel misyonlarını oynamaya başladılar. Bu misyon iki düzeyde gerçekleşiyordu. Ekonomik açıdan, üretim güçlerinin gelişmesine hizmet ediyorlardı; yeni buluşların, tekniğin öncüsüydü aydınlar. Öte yandan toplumdaki sınıflar mücadelesinin politik önderleri doğal olarak aydınlardı.

Kapitalizm öncesi aydınların toplumsal konumu, kapitalizmde niteliksel olarak farklıdır. Köleciler ve feodal toplumlarında, egemen sınıf bizzat devlet olarak örgütlendiğinde, aydınlar da bu örgütlülüğün ayrılmaz bir parçası ya da egemen sınıfın bizzat kendisi veya bir bölümüdür. Bu, kapitalizm öncesi toplumların ekonomik ve siyasi yapısından kaynaklanan bir durumdur. Halk hiçbir hakkı olmayan, ekonomi dışı zor ile sömürülen bir güçtür, sürüdür. Köleler ve sertler hiçbir hakkı olmayan, sadece hizmet etmekle yükümlü insan gruplarıdır. Bunların üretim sürecindeki rolleri özel bir eğitime tabi tutulmalarını da gerekli kılmaz; çünkü üretim ilkel ve kaba, üretim araçları ve üretim teknikleri geri ve basittir. Bu toplumlarda köle ve serilerin düşünsel etkinlikler içinde olmaları, kendilerini kafaca yetiştirip geliştirmeleri olanaklı değildir. Osmanlı toplumunda da böyleydi, reaya (sürü) ve devlet, toplumun iki uç tarafıydı.

Böylesi bir toplumsal formasyonda aydınlar ancak egemen sınıfların ayrılmaz bir parçası ve kendisi olarak var olabilirlerdi. Nitekim Osmanlı toplumunda aydın sınıfı (ulema) egemen sınıfın bir bölümüydü. Ve Osmanlıların başından sonuna kadar önemli bir rol oynamışlardı.

Kapitalizmin gelişmesiyle beraber, insanların nispeten özgürleşmesi, ekonomi-dışı zor yerine özgür ücretli köleliğin gelmesi, burjuvazinin yönetiminde de değişiklikler getirdi. Burjuvazinin yönetiminde bürokrasiyi bir araç olarak kullanması gibi aydınlar da ayrı bir toplumsal tabaka olarak ortaya

çıkma olanağı buldular. Kapitalist gelişimin daha ilk aşamalarında, aydınlar henüz bağımsız sayılmazlardı. Ve bir aristokratın, bir nüfuzlu kişinin koruması altındaydılar. Kapitalizmin gelişmesiyle beraber burjuvazinin üstünlüğü ele geçirmesi, burjuva aydınlarının da özgürleşmesine neden oldu.

Batı toplumlarında aydınlar, burjuvazinin ekonomik olarak güçlenmesi oranında ayaklarını bu sınıfa basarak yükseldiler. Burjuva kültürüne katkıları bu yüzden köklü ve yaratıcı oldu.

Osmanlı toplumunda, bu açıdan durum farklıydı. Kapitalist sömürgecilik, ülkede uç vermeye başlayan ya da ön koşulları oluşturan kapitalist dinamiği yakıp kavurdu. Burjuva sınıfı gelişemedi, serpilemedi. Cılız ve toplumda öncü rol oynayamayacak bir durumda kaldı. Ama Osmanlı devletini çağa uydurmak, yaşatabilmek için 2. Mahmut'tan itibaren yapılan reformlar devlet için burjuva aydınlarının yetişmesini sağladı. Özellikle siyasal, sanatsal ve askeri alanlarda aydınlar güçlenmeye ve ülke kaderinde rol oynamaya başladılar.

Batı Avrupa ve Osmanlı'da gelişim farklı da olsa, ortak olan özellik kapitalizm öncesi toplumlardan farklı olarak -aydınların burjuvazinin bir parçası veya onun hizmetinde olmasına karşın- ayrı bir aydın tabakası olarak ortaya çıkmasıdır.

AYDINLARIN SINIFSAK NİTELİĞİ

Aydınların sınıfsal temeli ve niteliği, burjuva aydınlar tarafından hep karışıklaştırılmıştır. Aslında, Platon'dan beri aydınlar "aydın"ı hep toplum dışında veya üstünde bir yere oturtmaya çalışmışlardır. Bu, aydının bir bakıma genel toplumsal seviyenin bir ölçüde ilerisinde olmasından kaynaklanıyor. Bundan hareket eden aydınlar, toplumun yönetici gücü, aydınlatıcı gücü olarak, aydınları, toplumun üstünde, sınıflardan bağımsız bir tabaka olarak görmüşlerdir.

Aydın tarihsel bir kategoridir. Yani toplumlar tarihinin bir döneminde ortaya çıkmış, yine bir döneminde tarihsel varlığı son bulacak bir kategoridir. Yukarıda değinildiği gibi nesnel varlığını da en temelde kafa ile kol emeği arasındaki ayrıma borçludur. Öte yandan ona sosyal sınıflardan ayrı, özel bir kategori niteliğini veren "bilginin tekelini" elinde tutması, dolayısıyla yaşadığı çağı, toplumu yorumlayabilen, aydınlatabilen bir işlev üstlenmesidir. Şu halde aydın varlığının tarihsel ömrü kafa ile kol emeğinin insanlık tarihinde farklılık yaşadığı bir dönem ile sınırlı olduğu kadar, -diğer bir anlamda da- aydınlatıcı olma işlevinin artık özel bir nitelik olmaktan çıkıp sıradan bir insanın doğal edimi durumuna dönüşmesiyle aydın kategorisi de ayrı bir varlık niteliğini yitirecektir. Yani insanlık kendi medeniyetinin şafağında yarattığı aydını, bu medeniyetin doruğunda yani sınıfsız toplumda en mükemmel halinde -tıpkı demokrasi sorunu gibi- bir gereksizlik haline getirecektir. Buraya kadar eksik bırakılan ama aydın misyonuna gerçek içeriğini veren bir nokta var. Aydın sosyal sınıflardan bağımsız mıdır? Kuşkusuz hayır. Bir sosyal sınıf kategorisinden ayrı olmalarına karşın sınıflarla kopmaz bağlara sahiptir. Zaten insan, toplumda oynadığı rol gereği varlık şar-

tını sınıf farklılıklarında, sınıfa göre tavırda bulur. Aydınlar daima yükselen sınıfın sözcüleri olmuşlardır.(1) Eski toplumun bağrından çıkan yeni sınıfların ilk ideolojik öncüleri oldukları gibi her sınıf da kendi aydınını yaratmıştır. Şu halde aydının sınıfsallığından bahsetmek, bu sınıfsallığın altını çizmek gerekir. Ve aydın tarihsel misyonu gereği kapitalizmin ilerici çağında burjuva, sosyalizm çağında da proleterdir; öyle olmak zorundadır. Hatta bir adım daha gidelim öyledir de. Burjuvazinin ilericiliğini yitirdiği bir çağda aydının burjuva, gerici olabileceğini savunmak saçmalık olur, eğer gerçek aydından söz ediyorsak. Ancak gerçek aydınla "aydın gerçeği"ni de birbirine karıştırmamak gerekir. Kapitalizmin çürüme, emperyalizm ve proleter devrimler çağındaki aydın gerçeği oldukça karmaşık, ama sınıf bakış açısını yitirmeyenler için son derece yalın bir görünüm sergiler. Bir yanda tarihsel ömrünü tamamlamış ama henüz fiilen ölmemekte direnen bir toplum -burjuva toplum- yaşama silahları, yerleşmiş değer yargılarıyla ondan hala umudunu kesmemiş veya bizzat satın alınmış ideolojik öncüleri: Aydınlığı aşmış burjuva aydınlar; öte yandan yükselen çağa damgasını vuran bir toplum -sosyalizm- ve bu geleceğin ilk öncüleri, misyonlarını proletarya davasıyla bütünleştirmiş proletarya aydınları. Ve her iki toplumun çatışmasında, burjuva topluma duyulan öfke ile hala ondan kesilemeyen umutların çatışmasında ortaya dökülen oldukça geniş ve rengarenk bir "arada kalmış" aydın kuşağı, bugün aydın hesaplaşmasının üzerinde dönüp durduğu küçük burjuva aydınlar.

TÜRKİYE'DE AYDIN SORUNU

Ülkemizde bunalımın derinleştiği, özellikle devrimci hareketin yenilgi ve yarı yenilgiye uğradığı veya ağır darbeler yediği yıllarda, aydın sorununun gündeme gelmesi ilginçtir. Aslında aynı ilginçliği, yalnız bu iki dönem (12 Mart ve 12 Eylül sonraları) değil, 19. yy'ın ikinci yarısından itibaren Türkiye tarihi boyunca görebiliriz. Bu yüzden aydınımızın bugünkü çehresi ile Osmanlı geçmişi arasında yakın bağlar, kopamayan gelenekler vardır.

Türkiye'de geleneksel aydınların en temel özelliği taklitçi -batı taklitçisi- oluşları, halktan kopuk oluşlarıdır. Görevlerini yerine getirmede geri kalmalarındaki o "ilk günah" buradadır. Ama aydınların tarihsel bir misyon yüklenmeleri, halk hareketinin önüne geçip yönlendirmeleri olanaklı mıydı? Bu sorunun yanıtı ülkenin tarihsel, sosyal koşullarından bağımsız olarak ele alınamaz. Burjuvazinin aşağıdan yukarıya halk hareketine önderlik ettiği ülkelerde, aydınlar da üzerine düşeni yapmışlardır. Ama tersi durumlarda, yani burjuvazinin feodal sınıfla uzlaştığı, ülkelerde ise, aydınlar da bu duruma uyum sağlamışlardır.

Türkiye'de kapitalizm, emperyalizmin müdahale etmesi ve iç dinamiği çarpıtması nedeniyle gelişme olanağı bulamadı ve sınıf olarak burjuvazi, feodalizmle kozunu paylaşacak, peşinden bir halk hareketini sürükleyecek bir tarihsel misyonla SAHNEYE ÇIKAMADI. Ama bunun yerine küçük burjuva aydınlar, burjuvazinin öncülük etmediği burjuva demokratik devrime öncülük rolünü üstlendiler. Tanzimat aydınları, bütün taklitçiliklerine, saray-

la uzlaşmalarına karşın burjuvazinin çıkarlarını savundular. Zaten Osmanlı'da aydın hareketi milliyetçi temelde, yani milliyetçi bir halk hareketi olarak ortaya çıkmadı. Var olan aydınlar kurtuluşu batının kurumlarını ve değer yargılarını ithal etmekte gören, bu haliyle Avrupa kapitalizminin destek ve himayeciliğine sığınmış, onların çıkarlarının sözcüsü durumundaydılar. Daha sonra gelişen burjuva kurumları içinde yetişen küçük burjuva aydınları İttihat ve Terakki Cemiyeti ile daha etkin bir konum kazandılar. Ama hareket, dönemi içinde ileri bir hareket olmasına karşın halk hareketine önderlik yapan bir örgüt seviyesine ulaşamadı. Kendi dışındaki güçlere bel bağlama geleneği yine ağır bastı; işbirlikçi burjuva kesimlerin oyuncağı oldu ve gerileşti. İttihat ve Terakki küçük burjuva aydın kesimlerini harekete geçirebilmesine karşın, kendi kabuğunda yaşayan ve üstte neler olup bittiğiyle pek ilgilenmeyen geleneksel küçük mülk sahibi köylülere ve ırgatlara ulaşamadı. Çünkü bu sınıfla öylesine bir hareket göze çarpmıyordu. Ve zorunlu olarak İttihat ve Terakki, bir aydın hareketi (özellikle subaylara dayanan) karakteriyle tarih sahnesine çıktı ve güncel deyimle "cuntacılık" geleneğini başlattı.

Demek ki, TC'nin kuruluşuna dek orta sınıf aydınlarının oynadığı tarihsel misyonu görmezlikten gelemeyiz. Diyebiliriz ki, burjuva demokratik hareket bir küçük burjuva aydın hareketi olarak tarih sahnesine çıktı ve öyle devam etti.

Kurtuluş Savaşı'nın da önderliğini küçük burjuva aydınlar (sivil ve asker) yaptı. Onlar da "bağımsızlık" şiarıyla ortaya çıkmalarına karşın batı taklitçiliğinden ayrılamadılar. Birçok girişim batının alt düzeyde çarpık bir biçimlenişi olarak gündeme getirildi. Milliyetçilik batağına saplanarak şovenizm geliştirildi. Milli burjuvaziyi geliştirme programıyla halk kitleleri ezildi, sömürüldü. Halkla kaynaşamayan, onun çıkarlarını yansıtamayan girişimler giderek aydınlar ile halk arasındaki çelişkileri derinleştirdi ve halk-aydın yabancılığı derinleşerek devam etti.

Aydınlar ilerici misyonlarının gerisinde kaldıkça halktan uzaklaştılar, halka yabancılaştıkça da mücadele güçlerini tükettiler.

İşte bu nedenledir ki, küçük burjuva aydınları **daha çok** kaypak, **daha çok** arayış içinde, **daha çok** kararsızdır. Aziz Nesin'in deyişiyle, "ödlek" oluşunun temelinde, kendi sınıfsal karakteri yanında tarihsel gelişimin de payı vardır. Ve işin ilginç tarafı, proleter aydınların tarih sahnesine çıkmasıyla beraber, küçük burjuva aydınlar geçmişin -"cuntacı da olsa"- "devrimci" geleneğini yavaş yavaş yitirdiler. Bunun en büyük nedeni, bir sınıf hareketi temeline oturmayan, yani bir halk hareketine dayanmayan aydınların, başlangıçta, gücünü ordudan almaları oranında ilerici bir aktivite göstermelerine karşın, daha sonra bu dayanağın tekelleri burjuvazi ile emperyalizm tarafından ayaklarının altından çekilip alınmasıdır. Bundan dolayı pasif bir duruma ("sosyal demokrat" diyorlar buna) düştüler.

12 Mart öncesi ve sonrası, küçük burjuva aydınları için iki ayrı dünya gibidir. 1960 sonrası, büyük hayaller peşinde yeni bir cuntayı örgütleyen asker-sivil aydınlar, bu hayallerin gerçekleşmemesi karşısında tam bir dönüş

yaptılar. Her yenilgi sonrası olduğu gibi 12 Mart sonrası da, küçük burjuva aydınlardan sol saflardaki aydınlara kadar uzanan bir yelpaze içinde büyük çoğunluğu tam bir karamsarlık içine girdiler. Sanatçı aydınlar, kendi 'yapıtlarıyla' başlarına bu 'belaları' getiren devrimcilere saldırırken, yazarlar da -köşe yazarları- onlardan aşağı kalmadılar. Ve giderek CHP'ye -tekelci burjuvazinin reformist partisine- daha sıkı sarıldılar. 70 öncesinin "ihtilalci" çalımları artık atılmaz olmuştur.

12 Eylül, geleneksel aydın tipi için yeni bir darbe oldu. Son on yılın zorlu kıstasları onları daha açık tercihlere zorladı. Geçmişlerindeki "yaramazlıklarını" terk ettiler ve kendi dışlarındaki devrimci gelişmelerle aralarına daha kalın sınırlar ördüler; "terörizm"(2) düşmanı kesildiler, herkesten çok "siyasal istikrar" özlemcisi, bir gözü Avrupa'da bir eli "aşırılıklara" karşı alarm zilinde, demokrasi kırıntılarına razı, ılımlı demokratlar oldular.

12 Eylül döneminde, aydınlara tavrına geçmeden önce Türkiye'de aydının kafa yapısını ortaya koyan bazı görüşlere değinmek yararlı olacaktır.

KÜÇÜK BURJUVA AYDINININ TİPİK KAFA YAPISI

Siyasal oluşum Tanzimat çağı aydınının kafa yapısını hep etkilemiştir. Bu yüzden kültürel ve bilimsel "katkıları" çifte standartlara göre yapılmıştır, çifte standartlı bir bilim adamı "aydın" çıkmıştır, bu verili ortamdır.

Ülkemizde küçük burjuva aydınının (onlar kendilerine küçük burjuva aydını demez, sadece aydın derler, küçük burjuvazinin sınıflar üstü dünya görüşünün bir uzantısıdır bu) tipik kafa yapısını verebilmek için Gösteri '86'daki Emre Kongar'ın bir yazısını kullanacağız.

İşte bu yazıdan uzun bir pasaj:

"Aydın, evrensel olarak 'her şeyi sorgular.' Türkiye'de ise 'her şeyi sorgulamak' aydın olmak değil, ancak 'hain' olmakla olanaklıdır. Örneğin 'İslamı sorgularsanız, müslümanlara göre hainsinizdir.' Komünizmi sorgularsanız, Marksistlere göre hainsinizdir.'

Delayısıyla, ülkemizde 'hain' olmak istemiyorsanız, 'evrensel' ölçülere göre aydın olmaktan vazgeçmeniz gerekir.

O zaman geriye kalır, 'yerli malı aydın' olmak.

Yerli malı aydın olmanın birinci koşulu, hemen bir 'düşman' bulmak, seçmek ya da bulamazsanız, icad etmektir.

Ancak, 'düşmanlara' ya da 'hainlere' saldırarak ve 'bir şeyleri', yani 'üstün' ve 'çok değerli' bir şeyleri 'koruyarak' aydın olduğunuzu, (yani yerli malı aydın olduğunuzu) kanıtlayabilirsiniz.

Bu 'Evrensel aydın ve yerli malı aydın' bölümünde sözümü bitirirken bir noktaya önemle değinmek isterim: Burada sözünü ettiğim yerli malı aydın, 'kötü' aydındır. Yani 'Batılı' değil, 'Batıcı' aydındır."

Bu bakış açısı genel olarak küçük burjuva aydınlara mantığını verdiği gibi, özellikle de Türkiye aydınlara karakterini ortaya koyuyor. Bu karakter, birbirini bütünleyen iki noktada kendini karakterize ediyor. Birincisi, aydın her şeyi sorgulama özgürlüğüne sahip olmalıdır. İkincisi aydın "hain" olmak pa-hasına taraf olmamalıdır. Yani "çifte standartlı" olmamalıdır. Faşizmi sorgu-

ladiğı gibi Marksizmi-Leninizmi de sorgulamalıdır.

Aydına has özgürlüğün vardığı yer işte burasıdır. "Hain" olmamak için her iki tarafa da hoş görünen bir düşünce yöntemi ile çalışmak ve yazmak, Türkiye aydınının değişmez kaderi olmuştur bugün. Oysa bir taraf olmayan, "hain" olmayı -tabii burjuvazi tarafından- göze alamayan bir aydının tutarlı bir demokrat olması bile olası değildir. Türkiye aydını "ödlek" özelliğini, işte bu kaypak ve "sınıflarüstü" karakterinden alır.

Yükleneyeceğı riskler, karşılaşacağı bedellerin ağırlığı, faşizmle yönetilen yeni sömürge bir ülkede böylesi bir aydın tavrını hoş görmemize gerekçe değildir, olamaz. Tutarlı demokrat olmak, faşizm ve emperyalizm karşısında taraf olmayı, "hain" olmayı göze almayı gerektirir. İşte bu kafa yapısından dolayıdır ki, Türkiye aydını gerek 12 Mart'ta, gerek 12 Eylül'de tutarlı demokrat tavrı, aydın olmanın gerektirdiğı tavrı ortaya koyamamış, tersine tekelci burjuvazinin dümen suyuna girmiştir.

Küçük burjuva aydınları Türkiye'de neden "evrensel" nitelikli aydın olmadığını "sorgularken" işte bu gerçeğı bilmek zorundadırlar. Dünyanın neresinde, taraf olmayan, "hain" olmayı göze alamayan evrensel bir aydın olmuştur?

Fakat bu iki nokta gerçekten küçük burjuva aydınının "evrensel" özelliğidir. Ve yukarıda vurgulamaya çalıştığımız tutarlı tavrı, bu tip aydınlar ancak, geçici olarak belirli tarihsel dönemlerde alabilirler. Kalıcı olan özellikler ise alintıda belirtildiğı gibi "hain" olmamak için suya sabuna dokunmama, ne şiş yansın ne kebab felsefesiyle hareket etme ve her şeyi sorgulama özgürlüğüne sahip olma özellikleridir. Gerek kapitalist ülkelerde gerekse de genelde burjuva düzeninin sınırlarından yakasını koparamamış aydınların tipik özelliğidir bu (Leninist klasiklerde sözü geçen aydın tipi budur, küçük burjuva, burjuva aydınları tanımlar). Onlar "bireysel özgürlüğün", "her şeyi sorgulama" özgürlüğünün şampiyonlarıdır. Türkiye'de bu özgürlük arayışları, bu özgürlükler gerçekten var olmadığı için bir kat daha -eğer o özgürlük uğruna mücadele verilmiyorsa- iğrenç bir durum ortaya çıkarır. Çünkü burjuva anlamda bile özgürlüğün olmadığı bir ortamda ikiye bölünmüş bir çiftte standartla kendilerini özgür bırakmalarını devrimcilerden, proletaryadan isteyip, böylesi "özgürlüklerin" tadını çıkarmak, tekelci burjuvaziye yarıdakçılık etmekle, yozlaşmakla mümkündür. Bedeli ödenmeyen bir özgürlük altında yaşayabilmek ancak yaranmakla gerçekleşebilir. Ülkemiz geleneksel aydınının kaderi de (bir kere daha namuslu, demokrat aydınlar bunun dışındadır diyelim) ne yazık ki budur. Bu küçük burjuva aydın yapısı, ML ve de komünist olduğunu iddia eden sola da yansımıştır ve 60 yıllık statükoculuk geleneğı, dogmacılık, taklitçilik, zor süreçlerde döneçlik, yeni teori arayışları, terörizm edebiyatı ve sınıf mücadelesinin yükselmesine karşı çıkma hep bu karakterin sonucudur.

12 Eylül dönemi bu zavallı "yazgıyı" en çıplak şekilde ortaya çıkarması bakımından ilginç olmuştur.

12 EYLÜL DÖNEMİ VE KÜÇÜK BURJUVA AYDINLARI

Devrimci hareketin yenilgiye, yarı yenilgiye uğradığı yıllarda, genellikle aydınların gerçek yüzleri bütün çıplaklığıyla ortaya çıkar. Çünkü kendi bağımsız tavrı olmayan, özgücüne güvensiz küçük burjuvazi ve aydınlar, devrimci safların yenilgiye uğramasıyla sığınacak yer, limanlar aramaya başlarlar. Bazısı tekelci burjuvazinin dümen suyuna girerken, kimileri de bana dokunmayan yılan bin yaşasın düşüncesiyle, örümcek gibi köşelerine çekilip beklemeye başlarlar. Genellikle azınlıkta kalan namuslu aydınlar ise güçleri oranında devrimci hareketin yanında yer almaya çalışırlar.

12 Eylül dönemi, bu tablonun doğruluğunu bir kere daha kanıtlamıştır. Daha önce "Marksist", "devrimci" geçinen kimi aydınlar birdenbire yeni Amerika'lar keşfetmeye başladılar. Devrimcilere burjuvaziden daha ağır küfürler yağdıran, terörizm yaygaralarına kapılan "aydın sesler" ortalığı kapladı. Burjuvazinin ve emperyalizmin ekonomi politikalarında keramet bulanlar, övgüler düzenler çıktı. Tanrıyı keşfedenlerden tutun da ANAP'ın liberalliğini, Demirel'in demokratlığını ispata kalkanlara kadar bir yığın "aydın", Ahmet Altan, Latife Tekin gibileri bile sanat alanında prim yaptılar. Bunlar kendi çökmüş-kokuşmuş ahlaki değerlerini "özgürlük" adına savunurlarken, devrimcilerin de ne kadar "psikopat" tipler olduklarını kanıtlamaya(!) çalıştılar. Böylelerinin "sanat ürünleri" küçük burjuvazinin ruhsal dengesizliğinin, yenilginin ortaya çıkardığı dejenerasyonun, kolektif mücadeleye öfke duyan yalıtık "birey" düşüncesinin ulaştığı çukurun gözle görülür belgeleri oldular.

Aydın kesimin genel çoğunluğu ise tam bir "aydın" tavrı sergilemiştir. Yani küçük burjuva zihniyetinin kaypak, kararsız, korkak özelliklerini sergileyen bir tavır. Kendilerine dokunmadığı için 12 Eylül cuntasına olan diyet borçlarını sadece susmayla değil, devrimcilere saldırarak, kendi kafalarına sansür uygulayarak ödeyen bu aydınlarımız, A. Nesin'in gerçekçi deyiimiyle ödlelik yapmışlardır. Göklere çıkardıkları Batı demokrasisini hep egemen sınıflardan -onların icazetini- beklemeye öylesine alışmışlardır ki, cuntayı, faşizmi ürkütmeme, cuntaya, faşizme karşı mücadeleden önde gelmiştir. Siyasi tansiyonun en ufak bir yükselişinde "aman dikkatli olalım" diyerek ortalığı yumuşatmaya çalışırlar. Bu kafa yapısına sahip aydınlarımız siyasi planda SHP kuyrukçuluğunu (zaten her zaman bir hareketin peşine takılmadan duramazlar) yapmaktan da geri durmamışlardır.

Bu tip aydınlarımıza en iyi örnek, gazeteci-yazar olarak Uğur Mumcu'dur. Küçük burjuvazinin uzlaşmacı karakterini iliklerine kadar taşıyan Mumcu, faşistlere olduğu kadar devrimcilere de karşıdır. Ama batı tipi demokrasinin "hoşgörüsünü" de üzerinde taşıyan U. Mumcu, aynı mantıkla, faşistlere de, devrimcilere de "özgürlük" -tabii düzeni yıkmaya kalkışmamak şartıyla- bağışlamayı da ihmal etmez. Faşizme karşı kanlarını akıtan, yalnız proletaryanın değil, tüm halkın kurtuluşu için (ve aydınlar için de) savaşan devrimcilerin acımasızca katledildiği, cezaevlerinde işkence altında tutulduğu, cuntanın tüm gücüyle devrimcilere saldırdığı, terörizm teranesinin doruğa çıktığı günlerde U. Mumcu, Orhan Apaydın gibi küçük burjuva aydınlarının, devrimcilerin "terörist" ve "adi tutuklu" olduğunu kanıtlamaya çalış-

şan yazıları unutulamaz... Cuntaya böylece borcunu ödeyen Mumcu, köşesinde yazı yazma olanağını yitirmemiştir. Kısacası sağa da, sola da karşı olan, herkes için idamların kaldırılmasını isteyen, -hem de iki düşman kamp (burjuvazi-proletarya) tarafından- yani ne yardan ne serden vazgeçmeyen Mumcu gibileri aslında yardan da serden de olmuşlardır da haberleri yoktur.(3) Aydınlarımızın azınlıkta da olsa bir kısmı faşizme karşı tutarlı demokrat tavrını sürdürmüş, devrimcilere çamur atmamış, tersine onları kısmen de olsa savunmuştur. Devrimci harekete "yakın" olan bu tip namuslu aydınlar çok az da olsa vardır.

Özetlemeye çalışırsak, sınıf karakterleri ve tarihsel özellikleri nedeniyle, 12 Eylül döneminde, üzerlerine düşen "demokrat" görevi yerine getirmeyen aydın ve örgütleri, dolaylı olarak devrimcilere saldırıları onaylamışlardır. Hatta kimileri açıkça onay vermiştir. Varlıklarını sürdürebilmek için de, kendi üsluplarıyla devrimcilere çamur atmaktan, karalamaktan geri durmamışlardır. Gerek gazete köşelerinde, gerek roman ve şiirlerde, gerekse de mesleki görev çevrelerinde devrimcilere sırtlarını dönmüşler ve günahlara ortak olmuşlardır.

Küçük burjuva aydınlarımız esas olarak devrimcilerin oligarşi tarafından tutsak edilmesine karşı değildir. Onların tüm kaygısı kendi bireysel özgürlüklerinin yok olmasındadır.(4) Aydınların en çirkef kesimleri ise açıkça tekelci burjuvazinin saflarına geçip, onun borazanlığını yapan ve aynı cephe-den devrimcilere saldırıya geçenlerdir. Onları burjuva ideolojisini savunmaya iten, statükonun yeniden bozulması korkusu, popülizm endişeleri vb. nedenlerdir.

PROLETARYA AYDINLARI

Küçük burjuva aydınları, proletarya aydınlarını ya aydın saymazlar, ya da genel bir sınıflarüstü aydın kategorisi içinde onları da aydın sayarlar veya resmi ideoloji doğrultusunda "terörist" olarak görürler. Kuşkusuz proletarya aydınları küçük burjuva aydınlardan farklıdır ve onların hiçbir özelliğini taşımazlar.

Lenin klasik küçük burjuva aydın tipiyle bir proletarya aydını arasındaki farkı Kautsky'nin ağzından şöyle aktarır:

*"Tek başına birey olarak, proleter hiçbir şeydir. Onun bütün gücü, bütün gelişmesi, bütün umutları ve bekleyişleri, **örgütten**, arkadaşlarıyla birlikte yürüttüğü sistemli eylemden gelir.(...)"*

Aydına gelince (...) O, bileğinin gücüyle değil, kafasıyla savaşıyor. Onun silahları, kişisel bilgisi, kişisel yetenekleri, kişisel inançlarıdır. Herhangi bir mevkiye ancak kendi kişisel niteliğiyle erişebilir. Bu yüzden bireyselliğin en özgür davranışı, ona başarılı faaliyetin başlıca koşulu olarak görünür. Bir bütüne bağlı bir parça olmaya ancak zorlukla katlanması, yalnızca zorunluluktan gelir, eğiliminden değil. Disiplin gereğini seçkin kafalar için değil, sadece yığınlar için kabul eder. Ve kuşkusuz kendini birinciler arasında sayar...

"Nietzsche'nin, kendi öz kişiliğini yapmayı her şey sayan ve bu kişiliğin büyük bir toplumsal amaca, herhangi bir yolda, aşağılık, bayağı bir şey olarak gören üstün insan felsefesi, gerçek bir aydın felsefesidir, ve bu felsefe

aydının, proletaryanın sınıf mücadelesine katılmasını tamamen uyumsuz hale getirir. (...)"

"Proletarya duygularıyla dolup taşan ve parlak bir yazar olmasına karşın, özgür aydın anlayışını büyük ölçüde terk eden, parti kadrosuyla birlikte coşkuyla yürüyen, atandığı her görevde çalışan, bütün kalbiyle kendini amacımıza bağlayan, azınlıkta kaldığında ibsen ve Nietzsche'den eğitilmiş aydının boynu büküklüğü içerisinde kişiliğinin ezilmesi ile ağlayıp sızlamayı **(Weichliches Gevinsel)** aşağılayan ideal bir aydın örneği, sosyalist hareketin gerektirdiği aydın türünün ideal bir örneği Liebknecht idi. Aynı şekilde, kendini hiçbir zaman ön safta olmak için zorlamayan ve sık sık azınlıkta kaldığı Enternasyonaldeki parti disiplini örnek alınacak olan Marx'ı da örnek gösterebiliriz." (Bir Adım İleri, İki Edim Geri-Kautsky'den aktaran Lenin)

Küçük burjuva aydınlar ile proleter aydınlar arasındaki temel farkları böylesine güzel anlattığı için uzun da olsa bu alıntıyı aktarmakta yarar gördük. Bu farkları madde madde sıralayacak olursak, **küçük burjuva aydınları:**

Herhangi bir mevkiye kişisel nitelikleriyle erişebilir.

Disiplini kendisi için değil, kitleler için ister.

Kendi kişiliği her şeydir.

Herhangi bir sosyal amaca veya örgüte, disipline bağlılık onun için aşağılık bir şeydir.

Proleter hareketle uyuşmaz.

Kaypaktır, uzlaşmacıdır, dönektir.

Kitleleri tanımaz ve esasta horlar.

Proleter aydını ise, küçük burjuva aydınının tam tersidir.

Kendine özgü aydın davranışını bir yana bırakır.

Örgüt disiplinine tabi olur.

Proletaryanın bütün faaliyetlerine gönüllü olarak katılır.

Kişiliği üzerindeki "baskıya" gözyaşı dökmez.

Bireysel değildir, kendini ön safta göstermek ihtiyacı duymaz.

Kitlelerle kaynaşabilme, onların çıkarlarını savunma durumundadır.

Görüldüğü gibi proleter aydının küçük burjuva aydınıyla hiçbir benzerliği yoktur. Gerçek proleter aydınları genellikle küçük-orta burjuva kökenlidir. Ama bunun nedeni, proletarya sınıfının kendisinin aydın üreten maddi koşullardan yoksun oluşudur. Proletaryaya bilinç ancak dışarıdan iletilir. Bu da aydın işidir. Bir küçük burjuva aydın proleter aydın olduktan sonra küçük burjuva niteliğini tamamen yadsır, yepyeni bir karaktere, proleter karaktere sahip olur.

Proleter aydının proletaryayla hiçbir çelişkisi yoktur. Proletarya aydını proletaryanın öncü gücüdür ve onun ayrılmaz bir parçası, uzantısıdır. Proletarya aydını, kendini proletaryada bir "birey" olarak görmez, o **bir örgüt** içindedir ve onun bütün çalışmalarına katılır. Hiçbir bireysel özgürlük anlayışı yoktur. Halbuki küçük burjuva aydını, bırakalım proletarya ile çelişkisini, mensup olduğu sınıfla bile çelişki içindedir. Oysa proletarya, aydını,

farklı ve özel bir tabaka konumuna getirmez, tersine proletarya, kendisini sınıf olarak ortadan kaldıracak gibi, kendi dayanaklarını da -kendisi bir sınıf olarak aydın konumuna yükselerek- ortadan kaldırır. Proletaryanın kendi aydınıyla bir çelişkisi yoktur, olamaz da.(5)

12 EYLÜL DÖNEMİ VE PROLETARYA AYDINLARI

Bilindiği gibi, proleter devrimci saflardan küçük burjuva demokratları (tabii sosyalist maskeli) hiç eksik olmamıştır. Devrimci mücadelenin yükseldiği aşamalarda şu veya bu şekilde devrimci mücadele içinde görülen demokratlarımız, yenilgi dönemlerinde paniğe kapılırlar ve aslına dönmeye başlarlar. 12 Eylül dönemi de böyle oldu.

12 Eylül'ün ağır koşullarında, gerek kendilerine ML diyen demokrat-devrimci örgüt saflarında, gerekse örgütsüz küçük burjuva "aydınlarımızın bilinen özgüvensizliği, kararsızlığı, bireysel özgürlükçülüğü boy vermeye başladı.

Burada, birtakım örgütlerin nasıl bir aydın tavrı (tabii küçük burjuva aydın tavrı) sergilediklerini uzun boylu anlatacak değiliz. Bu ayrı bir konudur. Ve şimdiye kadar bolca yazıldı. Ama kısaca da olsa bunlara başlık düzeyinde değinelim:

Aydın tavrının en tipik özelliği güçlü rüzgara boyun eğmektir. 12 Eylül'ün ağır koşulları başlar başlamaz bu "aydın" hareketleri hemen boyun eğme özelliklerini göstermeye başladılar. Yurtdışına kaçışlar aldı yürüdü. Bunun adı "geri çekilme"ydi. Ve hızla, binbir çeşidi içinde bunun teorileri yapılmaya başlandı. (Bu konuda ülkemiz devrimci saflarındaki küçük burjuva aydınlarının yeteneğine ve zenginliğine hayran olmamak elde değil!..)

Şüphesiz devrimci hareketin teorisi ve pratiğinde "geri çekilme" vardır. Esnek olmayan değnek ne kadar sağlam olursa olsun, sert bir vuruş esnasında kırılır. Ama geri çekilmeden geri çekilmeye fark vardır. Tekrar mücadeleyi yükseltmek üzere ve kaçmadan, paniğe kapılmadan bir geri çekilme ile tersi bir geri çekilme arasında, sözcük benzerliği dışında bir benzerlik olamaz. İşte bizim demokrat aydınlarımızın da geri çekilmeleri ikinci türdendir. Ve bununla da ne kadar "aydın" ve "akıllı" olduklarını kanıtladılar.

Bir kılıç darbesiyle işi bitirmek için ve de tamamen yok oluşlarının önüne geçmek için, bunlar, keskin naralarla ülkeye geri döndüler. Ama manzara hiç de düşlerindeki gibi değildi. Faşizmin darbesinden yakayı sıyıramayınca keskin naralar bir kenara bırakılarak yeni sosyalizm arayışları başladı. Bazıları ise ülkeye dönüşü bile düşünmeden güvenceli Avrupa şehirlerinde yeni arayışlarını sürdürmeye devam ettiler.

Bu da yetmedi. Yenilgi dönemleri ideolojik araştırma/yeni dünyaları keşfetme dönemi idi ve bunun gerekleri hızla yerine getirilerek bilinen "yeni" teoriler piyasaya sürülmeye başlandı (Avrupa komünizminin esintileri, Troçki sempaticanlığı, anti-Stalinizm, Gramsci "hayranlığı" vs. vs.). En ilginç de içinde bulunduğumuz dönemi bir "ideolojik hazırlanma" dönemi olarak tespit etmeleriydi. Bunlara göre ideolojik olarak ne kadar güçlü olursak, ne kadar

aydınlanırsak, parsayı da o kadar büyük toplarız! Zaten bu türler, anti-faşist mücadele, kitleleri örgütleme, faşizme karşı direnme vb. vb. hiçbir konuda üzerine düşeni yapmamıştır. Tek tesellileri "biz yazdık ama kimse dinlemedi" olmuştur.

Örgütsel düzeyde ortaya çıkanları bir yana bırakırsak bir başka noktaya değinelim, kısa da olsa belirtelim: Örgütsel düzeyde tasfiyecilik, aşırı demokratizm, örgüt mensuplarına "özgürlük" verme, disiplinsizlik, proletaryanın disiplini yerine burjuva hümanizmasını savunma, proletarya diktatörlüğünü burjuva demokrasisine dönüştürme, siyasi faaliyeti okuma, yazma eylemine indirgeme vb... Bu nokta, devrimci saflara katılan insanların hızla bireysel dünyalarına dönüşleridir. Devrimin prestijinin yüksek olduğu koşullarda keskinliği kimseye bırakmayan bir yığın "devrimci", birdenbire birey olduklarını keşfedip, "kolektif cendereyi parçalayarak bireysel özgürlüklerine kavuşma mücadelesi" verdiler. Gerçekte onların bireysel özgürlük dünyaları sadece kendilerinin ve yakınlarının içinde bulunduğu bir hapishanedir. Ama onlar, bu yenilgi döneminin ağır şartlarında, devrimci saflarda mücadeleden korktuklarından -oligarşinin zindanları kendilerini yıldırıldığından- kendi özel ve farklı hapishanelerini tercih ettiler.

12 Eylül döneminin bir ürünü de işte bunlardı. Devrimci saflara katılan küçük burjuva aydınlarının, dönemlerinin, korkaklarının ortaya çıktığı, aynı şekilde, cunta öncesi mangalda kül bırakmayan komünist(!) örgütlerin yılgınlık teorilerinin, yüzlerinin üzerindeki perdeyi düşürdüğü bir dönemdir, 12 Eylül. Bu dönemde sağcılık, davayı inkar, yeni Amerika'ların keşfi ve her türlü ahlaksızlık -teorisini de yaratarak- geçici de olsa kısmen güç buldu. Bu, faşizmin yıllardır başvurduğu baskı, terör, demagoji biçiminde gelişen çabaların küçük burjuvalar kitlesi ve büyük bir kesim solun, kısmen de olsa var olan mücadele bilinci ve direncini yitirerek, resmi ideolojinin etki alanına girmesini sağlamıştır. Başka bir ifadeyle silahlı mücadele karşısında küçük burjuva aydınlarının oligarşiyle birlikte aynı hat üzerinde tavır alır hale gelmiş olmalarıdır.

12 Eylül'le birlikte Türkiye'deki küçük burjuva aydınının tüm karakteristik özellikleri devrimci geçinen solda da yansımalarını bulmuş, kaypak, kararsız, en ufak değişimde ideallerini terk eden, devrimci çıkarlar yerine bireysel çıkarlarını düşünen uzlaşmacı niteliğini ortaya çıkarmıştır. Türkiye solu genel olarak düşündüklerini yaşama geçirmede aciz kalmış, kendi dışındaki güçlere bel bağlamıştır. 12 Eylül öncesi sol yayın organlarında yazılanlar anımsandıkça sözlerimiz daha açık, anlaşılır hale gelir sanırsız.

Yedi yılı aşkın bir zaman geçmesine karşın, geçmişlerinin, yedikleri ağır darbelerin, 12 Eylül'e karşı savaş naraları veya yenilgisinin üzerine tek satır yazmayan, yeni dönem için tek kelime söylemeyen, varlığı veya yokluğu belli olmayan grup veya siyasetlerin ciddiliğinden, devrimci sorumluluğundan söz edilebilir mi? Proletaryaya veya halka karşı birazcık sorumlu olan bir devrimci her şeyden önce gerçek durumunu, hatalarını, eksik ve zaafalarını açıklayarak geleceğe yön vermeye çalışır. Görüşlerinde iddialı olmaksızın vazgeçilmiş veya iddiayı sürdürecektir yetenek ve cesaretle olunamıyor-

sa, gerek kendi taraftarlarını, gerekse kitleleri aldatmanın ve yıllarca oyalamanın bir anlamı olamaz. Gerçek şu veya bu şekilde mutlaka açığa çıkacak ve zaman uzadıkça içine düşülen açmazdan kurtulmak ve durumu açıklamak çok daha güçleşecektir.

Teorik ve pratik hiçbir şey üretmeyen, iç ve dışa yönelik bir yaşam belirtisi gösteremeyenlerin ruh veya siyaset iddiaları tamamen ortadan kalkmıştır. İçten içe her gün biraz daha çürüyen, kadroları demoralize olmuş ve apolitikleşmiş grupların kurtuluş yolu, ya artık misyonlarını tamamladıklarını radikal bir tarzda açıklayıp insanlarını serbest bırakmalarından ya da nasıl bir devrimi savunduklarını, geçmişlerini ve geleceklerini açıklamalarından geçiyor. Tersi durum, her gün biraz daha moral bozukluğu, kafalarında biriken ve yanıtlanamayan yüzlerce soru ve nihayet tükeniş kaçınılmazlığıdır.

12 Eylül 1980'den bu yana geçen uzun yedi yıl boyunca hemen tüm gerçekler açığa çıkmıştır. "Kim neyi **savundu, ne yaptı, bugün ne yapıyor?**" soruları aydınlanmış, bir sır olmaktan çıkmıştır. Gelinek noktada kendilerine ne sıfatlar verilerse versinler birçok grup, siyaset ve sosyalist geçinen tek tek kişilerin sosyalistliğinden önce tutarlı bir demokrat, anti-faşist ve yurtsever olup olmadıkları tartışılmalıdır.

12 Eylül 1980 sonrası aydın değerlendirmesinde cezaevlerindeki aydınların konularına da değinmek gerekir. Çünkü '80 sonrasının gerçeğinde cezavleri önemli bir yer tutar. 12 Eylül'le birlikte birçok ilerici, demokrat, devrimci aydın cezaevlerine atıldı. Bu noktada cezaevleri aydın tavrının olumlu olumsuz örneklerinin sergilendiği bir alan oldu.

CEZAEVLERİNDEKİ "AYDINLARIMIZ"

Aydın yılgınlığı, karamsarlığı ve dönekliliği en açık haliyle çıplak bir şekilde cezaevlerinde ortaya çıktı. Çünkü cezaevleri, düşmanla açık bir savaşın yaşandığı, kimsenin yüzünü gizlemek için manevra alanı bulamadığı bir platformdur. Savaş bütün şiddetiyle sürdüğünden ve kimsenin de kaçacak yeri olmadığından taraflar en açık haliyle ortaya çıkacaktı. Ve öyle de oldu.

Cezaevlerinde görülen en tipik aydın özelliği, siyasetten kaçıştır. Siyaset olmasın da ne olursa olsun anlayışı aslında devrime olan güvensizliğin, inançsızlığın tipik belirtisidir. Siyaset dışı alanlarda faaliyetleri yaygınlaştırma, enerjiyi bütünüyle siyaset dışı alanlara harcama, siyasetten nefret... Bu özellik, farklı yollarla kendini gösterebiliyor. Kimilerinde sanatçı olma tutkusunu -ki en yoğun olanı bu- kimilerinde kendi kabuğuna çekilme vb. Bunlar çoğaltılabilir, ama hepsinde ortak yan siyasetten kaçıştır.

Devrimcileri örgütlü yapıdan koparmak için, burjuvazi bu konuda yıllardır çeşitli özendirme ve propaganda biçimine başvururken, 12 Eylül sonrası bir kısım sol gruplar da bu yönde dikkat çekici bir çaba içine girdiler. Anti-Stalinist ve anti-Leninist Birikimci'lerin kaldırdığı bu bayrağı şimdilerde başkaları da taşımaya başladı. Ve Birikim gibi gruplar her zaman oligarşinin sevimli çocukları olmuşlardır.

Siyasetten kaçış "birey olmayı" keşfetmekle beraber ortaya çıkar. Devrimci saflarda birey değil "köle" olduklarını sanan, örgüt disiplinini kendileri-

ne bir cendere olarak alan insanlar -ki bunlar tipik küçük burjuva özellikleridir- kurtuluşu (!) 'birey' olmakta bulurlar, onlar için küçük burjuvazinin bireyler dünyasına katılmak özgürlükle eşanlamlıdır.

Aydın olma tutkusuyla devrimci saflardan, örgütlü disiplinli ilişkilerden ayrılanların (6) değişmez özellikleri (ki bunlar küçük burjuva aydınlarıdır) kendi kabuklarına, bireysel dünyalarına çekilmek, bireysel özelliklerine sahip olmak, yani devrimden kaçmak, burjuvazinin limanına sığınmak olmuştur.

Aydın olmayı Çetin Altan'ı çağıştıran bir anlayışla ele alanlar da var. Soruna sınıfsal bakmaktan uzak olan bu anlayışa göre aydın olmanın temel kıstası entelektüel gelişimdir. Böyle bir kriter ancak, küçük burjuva aydınlarının kıstası olabilir. Onlara göre sorun, küçük burjuva aydın düzeyinin yetersizliğidir. Ve bu yetersizlik giderilirse aydın olunur! Ülkenin koşullarını gözönünde bulundurarak, devrimci sorumluluk duygusuyla mücadele etmek, öğrenmeyi öğretmekle birlikte sürdürmek aydın olmanın özellikleri arasında değildir!

Tanzimattan bu yana küçük burjuva aydın anlayışı, ne kadar "ansiklopedik" olursak o kadar "aydın" oluruz biçiminde süregeldi. Elbette bilgilenme aydının yadsınmaz bir özelliğidir, ama aydın tanımlaması açısından hareket noktası bu olamaz. Hareket noktası "aydın kimin, hangi sınıfın aydınıdır ve hangi özellikleri göstermelidir" noktası olmalıdır.

Bilgi düzeyine, sanat ve kültür üzerine ne kadar soyut söz edildiğine bakarak aydın olma tespiti yapanlar, bu yaklaşımlarında soruna sınıfsal bakmaktan ne kadar uzak olduklarını da ortaya koyuyorlar. Proleter aydın, koşulları doğru değerlendirebilen, mücadeleye önderlik edebilen, savaşan, örgütlü ve en önemlisi de davasına inanan ve davasını kavrayan insandır.

Tüm olumsuzlukların, yenilgilerin, bölünmelerin kaynağını devrimcilerin küçük burjuva entelektüeli olamamalarında görenlerin kaçınılmaz sonu, birçoklarının yaptığı gibi kendilerine legalite sağlama uğruna -varsa- ihtilalci özünü yitirerek siyasilığı düşünsel planda (!) dondurmak, küçük burjuva aydınlarının "istikrar" arayışlarına ve "terörizm"i lanetleme kampanyalarına katılmak olacaktır.

Olumsuzluğu olumlayan, yenilgiyi zafere dönüştürecek tek güç, ML'ye sıkıca sarılmak, proleter devrimci olarak örgütlü bir şekilde mücadeleye katılmaktan geçmektedir.

Proleter aydının ne olması gerektiğini iyi kavrayamayan ve kendi çevrelerinde küçük burjuva aydınlarını arayan entelektüel görünme heveslilerinin bunları bulamayınca aydın olamama kompleksine kapılmaları doğaldır.

Her ülkede her yenilgi döneminde bu tip eğilimlerin boy verdiği bilinen bir gerçektir. Türkiye'de de böyle oldu, oluyor. Her şeye rağmen bu kaypak aydınlar, her yerde olduğu gibi ülkemizde de yine kapımızı çalacaklar, sığınmak isteyeceklerdir. Bunu asla unutmayalım! Oligarşi devrimcileri boşuna tutsak etmiyor. Biz ne kadar yüksek sesle "cezaevleri bir okuldur" dersek diyelim, aynı zamanda insanları öğüten bir değirmen taşıdır da... Ve Türki-

ye cezaevleri 1929'dan bu yana çoğunlukla döneke üretiyor...

**Çözüm: KÜÇÜK BURJUVA AYDINI OLMAK, DAVAYI İNKAR ETMEK-
TEN DEĞİL, DAVAYA DAHA SIKI SARILIP PROLETER AYDINI OLMAK-
TAN GEÇİYOR!...**

- (1) Aydınları "yönetici sınıf" olarak gören Mosca'nın düşüncesinin bugün görünüşte eleştirilse de pek rağbet gördüğünü belirtelim. Bu görüşe göre, aydınlar ancak aydınlar tarafından yönetilebilirler. Bu aydın grubu olmaksızın toplum bir yere gidemez. Devlet de işte bu aydın takımının elinde olmalıdır (Yani devletin sınıf sal niteliğinin önemi yoktur). Mosca'nın bu düşüncesine karşı, gibi gözüken, örneğin Sovyetlerin aydın diktatörlüğü altında olduğunu, partide önemli olan şeyin aydın egemenliğine, bürokratizme soyunmak olduğunu ileri süren görüşler ilk bakışta farklıymış gibi gözüksün de aslında aydınları "sınıflarüstü" bir güç gösterme noktasında Mosca'ninkine birleşmektedir. Son zamanlarda "seçkin aydınlar" suçlamasıyla "aydın"lara karşı topyekün saldırıya geçen- Ecevit'in sergilediği tavır da özünde bu aydın tavrıdır.
- (2) Bizim gibi ülkelerde "terörizm" edebiyatı resmi ideolojinin bir parçasıdır, ister sağdan, ister soldan gelsin, devrimcilere yönelik "terörizm" suçlamasının özünü aydındır. Ve bu, resmi ideolojinin doğrudan savunulmasıdır.
- (3) Bu tip aydınlarımıza örnek olarak Mumcu'yu verdik. Ama birçok aydın örgütünün de aynı tavrı sergilediğini belirtmek zorundayız. Küçük burjuva aydınları yaygın bir örgütlenmeye sahiptir. Barolar, Tabipler Birliği, Mühendis-Mimar Odaları, Gazeteciler Cemiyeti gibi örgütlerde kümelenen aydınlar, ne yazık ki, bu örgütlenmelerini cuntaya karşı "sessiz" kalarak sürdürebilmişlerdir. Kendi üyelerine karşı yönelen saldırılarda bile sesleri çıkmayan bu aydın örgütlenmelerinin de demokrat nitelikleri zedelenmiştir.
- (4) Ama bütün bunlara rağmen aydınları kazanmak, gözetmek gerekir. Devrimci mücadelenin yükselmesine bağlı olarak aydınların da ayrışmaya uğrayacaklarını ve devrimci saflara yanaşacaklarını kabul etmemiz gerekir.
- (5) Sosyalist ülkelerde ortaya çıkan aydın-proletarya çelişkisi proletarya ile proletarya arasında bir çelişki değil, küçük burjuva özelliklerini yitirmeyen aydınlarla, proletarya arasındaki çelişkidir ve bu çelişki, uzun süre devam edecektir.
- (6) Küçük burjuva aydın kavramını özellikle devrimci saflara katılan öğrenci vb. in sanılar için çok esnek tutuyoruz. Elbette Türkiye gibi geri kalmış bir ülkede her şey gibi aydın olunması da çarpıtılmış, arabeskleştirilmiştir. İnsanlara ezber bilgilerin verildiği, okullarıyla, geri kültürleriyle bir küçük burjuva aydınının bile yetiştirme koşullarının zor olduğu bir ülkede aydın kavramını bir Batı Avrupa ülkesi standardında tutmak, devrimci mücadeleden kaçışı özendirmek anlamına gelir. Her insan aydın olamaz. Bu doğru! Ama bu ülkeden ülkeye görece bir anlayışla ele alınmazsa kimsede aydın denemez. Onun için ülke sorunlarını, çelişkilerini çözüm yollarını kavramış ve bu doğrultuda mücadele eden insanların genel ve esnek anlamıyla aydın kavramı içine koyuyoruz. Cezaevlerindeki insanların çoğu da bu kategoridedir. Ama pek çok insan da entelektüel pozlarına karşın proletarya aydını olmaktan uzak, küçük burjuva niteliklerini gizleyemeyenlerdir, çoğu süratle siyasilikten uzaklaşmaktadır.

MARKSİZMDE İKİ DÖNEK: BERNSTEİN VE KAUTSKY

İşçi sınıfının dünyayı yorumlama ve değiştirme bilimi olarak Marksizm, ilk sistemleşmesinden günümüze kadar dıştan ve kendi "içinden" sayısız saldırılara ve tahrifatlara uğramıştır. Burjuvazi kendi mezar kazı-cısı sınıfa, proletaryaya karşı ideolojik düzlemdeki saldırılarında, Marksizmi dışarıdan erozyona uğratmaya-çürütmeye çalışmıştır. Burjuva ideologları eliyle yürütülen bu kampanyadan sonuç alamadığı noktada, kaleyi içten fetih politikasıyla işçi sınıfı saflarında beşinci kollar yaratmış, proletaryanın kurtuluş mücadelesini kapitalizm sınırları içinde hapsetmenin teorilerini geliştirmiştir.

Var olan koşullarda, mücadeleyi düzen sınırlarına hapsetme ve mücadeleyi iktidarı ele geçirme olayından günlük nesnel kazanımlara indigeme anlayışı, serbest rekabetçi kapitalizm koşullarında ifadesini ütöpic sosyalist anlayışlarda bulur. 1848-50 dönemi Avrupası ve ihtilalci özün sürece damgasını vurması, nihayetinde 1871 Paris Komünü'yle ilk proletarya iktidarı deneyi, kurtuluşu kapitalizm sınırları içinde arayan anlayışların da iflâsı olmuştur. Ta ki 20.yy. başlarına kadar...

Nesnelliğini, sömürgelerden elde edilen fazlayı aktararak metropol emperyalist ülkelerde yaratılan işçi aristokrasisinde bulan sosyal reformizm-revizyonizm, tekelleşen dönemde proletarya saflarında 5. kol işlevini üstlenen bir akım olarak doğmuştur.

Günümüze dek çok çeşitli biçimlere bürünen ve özellikle yenilgi yıllarında işçi sınıfı saflarında yaşama zemini bulabilen reformizmin bugünkü anlamda ilk formülasyonunu Bernstein yapar. Onun gibi bir Alman revizyonisti olan İkinci Enternasyonal önderi Kautsky ise bazı biçimsel ayrılıkları yanında reformizmin teorisini geliştirip besler. Bernstein ve özellikle Kautsky, başlangıçta Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde işçi sınıfı saflarında bir otorite ve yaygınlığa sahiptirler. Döneklik sürecinde, revizyonist teori kendi iç evrimini yaşadıkça giderek burjuvazi ile aynı saflarda buluşurlar. 1. Emperyalist savaşta kendi burjuvalarını destekleme ve Ekim Devrimi'ne tavır almaya kadar varırlar.

Amacımız, Marksizmin bu iki dönegini tekrar mahkum etmek, Lenin'in o dönem tamamladığı işe yeniden soyunmak değil. Sosyal reformizmin teorik/pratik konumu, ML içindeki ve dünya devrimci sürecindeki yeri zaten tartışmasız olarak belirlenmiş, burjuva karakteri gösterilmiştir.

Ancak ülkemizde "demokrasicilik" oyunuyla beraber tekrar canlılık kazanan "burjuvazi ile uzlaşma" arayışları, işçi sınıfının iktidar mücadelesini, düzen sınırları içindeki günlük ekonomik sosyal kazanımlara feda etme yaklaşımları, bir kez daha bu konuya eğilmemizi zorunlu kıldı.

Her ne kadar Avrupa'nın metropollerinde burjuva demokrasisi koşul-

larında Türkiye'ye yönelik kurulan hayali ve revizyonist uzlaşma şatoları Ankara DAL'ında yıkılıyor olsa da; özellikle yaşanan 12 Eylül koşulları izlerini bu yanıyla bir süre daha sürdürecektir.

Kaşarlanmış burjuva politikacılarının demokratikliklerini keşfedip, bunlarla milli uzlaşma hükümetleri arayışları eski canlılığını kaybetmiş görünüyor. Şimdi proletarya diktatörlüğü yerine "saf-gerçek demokrasi" arayışları-tartışmaları revaçta.

Kısacası söylersek, bu yüzyıl başında mahkum edilmiş Bernstein ve Kautsky, yenilginin psikolojik koşullarına da denk düşmesiyle yeniden keşfedilince, tekrardan bu iki dönem revizyonistin tezlerini çok kısa da olsa hatırlatmak gereği ortaya çıktı.

En genelde sosyal reformizmin temel karakterini üç başlıkta toplamak gerekir. Sınıf mücadelesinin reddi, zora dayalı devrimin yadsınması, proletarya diktatörlüğünün yerine saf demokrasiyi koyma...

SINIF MÜCADELESİ YERİNE UZLAŞMA

Kapitalizmin kendi iç çelişkileri sonucu nihai anlamda çökeceği tespiti karşılığında Bernstein; *"Bu düşüncenin olasılığı artmak şöyle dursun gitgide azalmıştır. Bu bunalım şemasına dayanan bütün kurgular (spekülasyonlar) artık devrini doldurmuştur."*(1) anlayışını getirir.

Endüstrinin katarleşmesi üretim ayarlaması bakımından eskiden mevcut olmayan olanaklar getirmiştir. Büyük çaptaki pazar genişlemesi de buna eklenince bunalımların eskiye oranla daha çabuk giderilmesi mümkün olmaktadır. Toplumdaki zenginlik öylesine yükselmiş, öylesine genişlemiştir ki, kitlelere sunulan refah artmaktadır. Dev şirketlerin ve kartellerin hisse senetlerinin halka açılması, aynı zamanda bu refahın orta sınıflara yansıtılmasıdır da. Kapitalist toplumdaki proletarya-burjuvazi temel sınıf çelişkisi keskinleşme yerine giderek yumuşamaktadır vs. vs...

Kapitalizmi bu yanlış çözümleme, sonuçta onu en basit gerçeği yadsımaya götürmüş, tarihi gelişimin temel yasasını reddetmiştir. *"...Karşıtların mücadelesinin bütün gelişmelerin temelinde olduğuna inanmıyorum. Benzeşen yanları olan güçlerin işbirliği de bunun kadar anlamlıdır."*(2)

Kautsky, "ustası"nın Marksizmi bu açıktan reddini birebir kabul etmez. Ancak, özellikle sınıf mücadelesini günlük ekonomik-sosyal kazanımlara indirgemesiyle bir adım sonra Bernstein ile birleşir. *"Sosyalizmin sonal hedefi diye adlandırılan şey bana hiçbir şey ifade etmiyor, hareket bence her şeydir."*(3) yaklaşımıyla, günlük reformları devrime tercih eden Bernstein ile işçi sınıfının kurtuluşunun yoksullaşmada değil, giderek büyüyen maddi manevi gelişme sürecinde, yani reformlar toplamında görme anlayışını getiren Kautsky, aynı düzlemde buluşurlar.

"Biz' sınıf mücadelesini, bütün liberallerin baktığı açıdan, yani burjuvazinin devrilmesini istemeden kabul ediyoruz."(4) (Kautsky) demek, sınıf mücadelesinin özünü reddetmektir. Sosyal reformizmin Marksizmle ilişkisini tamamen kestiği noktalardan biri de burasıdır. Görünüşte kapitalist toplumdaki proletarya-burjuvazi çelişkisini kabul etmekte, ama proletar-

yanın mücadelesi, günlük kazanımlar çerçevesinde, düzen sınırları içerisinde hapsedilmektedir.

Kapitalizm tekelci aşamasıyla birlikte ölümcül bir sürekli bunalıma girmiştir. Artık serbest rekabet koşullarındaki refah dönemleri ve kitlelere kısmen de olsa bunun yansıtılması dönemi geride kalmıştır. Genel ve sürekli bunalımın tek tek ülkelere yansması, sınıf çelişkilerinin derinleşmesinde ifadesini bulur. Sömürgelerden alınan payla, emperyalist metropollerde tekelci burjuvazinin kitlelere burjuva refah anlamda bir şeyler sunabilmesi, bu gerçeği değiştirmez, aksine, sömürgelerdeki sınıf çelişkilerinin daha da şiddetlenmesi demektir.

İçinde bulunduğumuz emperyalizm (proleter devrimler) çağında, sürekli krizi göremeyip, sınıf çelişkilerinin yumuşadığından dem vurup, işçi sınıfı mücadelesini günlük reformlar uğruna savaşıma indirgemek, özünde sınıf mücadelesini burjuvazinin kabul edebileceği zemine çekip özünü yok etmektedir.

ML'ler elbette günlük ekonomik-sosyal çıkarları için mücadeleyi reddetmezler. İşçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadelesini sonuna kadar zorlayıp en geniş kazanımları, reformları sağlamanın mücadelesini verirler. Ancak, bu, nihai anlamdaki gerçek kurtuluş mücadelesine, iktidara yönelik politik mücadeleye bağlı olmalıdır. Yani bizler, reformlar uğruna mücadeleyi, devrim mücadelesine tabi kılarız.

SOSYAL REFORMİZM ŞİDDETE DAYALI DEVRİMİ REDDEDER...

Reformlar, günlük kazanımlar uğruna mücadeleyi fetişleştiren revizyonizmin en genelde devrim diye bir sorununun olmadığını belirttik. Marksizmden uzaklaşmasının ekonomik nesnel yanı buradadır. Siyasal anlamda ise, üstyapı kurumu olarak devleti çözümleyememe, onun sınıfsal niteliğini yok sayıp, devlete sınıflar üstü bir fonksiyon yüklemeye ifadesini bulur.

Bernstein, proletaryanın devrim yoluyla iktidara gelmesini Blanquist'lik olarak suçlar. Ona göre bu uğurda zora başvurmak ise Hegelci diyalektiğin Marksizmdeki uzantısıdır.

"Reformculuk, devrimci bir felaketi, hareketin istenilen ya da kaçınılmaz bir evresi olarak gören bir politikanın tersine, sistemli bir reform çalışmasına yönelik bir politikadır."{5} En açık ifadesiyle devrimi bir felaket olarak niteleyen Bernstein'a göre, kapitalizm geliştikçe işçi sınıfının sayıca çoğalması yanında, iktisadi, ahlaki ve siyasal düzeyi de yükselecektir. Devlet ve ekonomide yönetime katılım bir etken olarak gitgide artan bir rol oynayacaktır. Sendika özgürlüğü ve eşit-demokratik oy hakkı, kapitalist toplumda işçilerin kurtuluşu için en önemli ön koşullardır. Genel oya dayalı tarzda, parlamentoda temsil edilecek olan işçi sınıfı, özellikle hukuk ve ekonomi alanında köklü yasaların çıkmasını zorlar. Ancak işçi sınıfının sayısal ve sosyal gücü bu barışçıl yoldan iktidara gelmesine yetmediğinden, radikal burjuvaziyle ittifak yapılmalıdır. Siyasal model, reformcu ve evrimcidir. Uzlaşmaya dayalı iktidar yapısı içinde, yapısal ev-

rim çerçevesinde işçi sınıfının gücü giderek artacaktır. Ancak, tam anlamıyla tek başına devlete ne zaman hakim olacağı belirsizdir. Uzun bir evrimci döneme yayılmıştır.

Burjuva devletin parçalanıp yıkılması yerine, içinden fethedilmesini savunan böylesi bir anlayışın Marksist devrimden temelden ayrıldığı açıktır. Devleti bir sınıfın baskı ve tahakküm aracı olarak görmeme, onun sınıf özünü yadsıma, Bernstein'ı devletin bir köşesinden girip, iktidarda söz sahibi olmayı mümkün gören ütopyasına kadar götürmüştür. Bu halile sosyal reformizm; Marksizmden tam bir kopuştur. Burjuvazinin yedek lastiği haline gelmenin teorisiidir.

Kautsky'nin Marksizm'den kopuşu bu denli açık değildir. O görünüşte işçi sınıfının kendi iktidarından yanadır. Ancak "ustası"ndan bu noktada ayrılığı da salt bu kadarla kalır. İktidarı ele geçirme yoluyla, kullanılacak mücadele biçimi ve araçlarıyla, devrimci şiddetin reddiyle ve burjuva demokrasisini, burjuva egemenliğinin bir biçimi olmasından öte, gerçek anlamda sosyalizme özgü bir olgu olarak ele alması vb. noktalarında yine Bernstein'la birleşir.

Ona göre, şiddet azınlığın ve şiddetsiz başa geçemeyecek kadar güçsüz olanların başvuracağı bir yöntemdir. Burjuva demokratik ortamın işlerlikte olması durumunda, işçi sınıfı da demokratik açılımları kullanması yoluyla iktidara gelip devleti ele geçirebilecek, bu konuda şiddete gerek olmayacaktır. Burjuva demokrasisi, zaten, işçi sınıfına kendini geliştirme, genel oy ve parlamenter sistemiyle kendi gücünü ve diğer sınıfların gücünü ölçme olanağı vermektedir. Barışçı bir çalışma içerisinde, ekonomik-sosyal reform mücadelesiyle demokrasi ortamında proletarya giderek deney-tecrübe kazanacak, güç toplayacaktır.

Tüm bu süreç boyunca sınıfın çeşitli mücadele biçimleri burjuva devlet iktidarını yıkmayı değil, burjuvaziye belli ödünlere hazırlamayı hedefler. Proletaryaya düşman bir hükümet yerine, proletaryanın çıkarlarını gözetten reformist bir hükümet geçirmeye çalışılır. Ama tüm bunlar, *"devlet iktidarının yıkılmasına götürmez"*. Bunlardan, *"devlet iktidarı içinde güçler dengesinin belli bir yer değiştirmesinden başka bir sonuç çıkamaz"*. *"Öyleyse bizim siyasal savaşımızın ereği, gene geçmişte olduğu gibi, parlamentoda çoğunluğun kazanılmasıyla devlet iktidarının ele geçirilmesi... "dir.(6)*

Kautsky'nin bu formülasyonu, Lenin'in deyimiyle *"En arı ve en yavan oportünizm..."dir*. Ve Kautsky *"Hep burjuvazinin kabul edebileceği şeyler söylüyor. Çünkü bunlar burjuva demokrasisini süslemek ve proletarya devrimi sorununu bulanıklaştırmaktan başka bir şey değildir."* (7)

Bugün çeşitli biçimsel farklılıklarla aynı revizyonist tezin uzantılarını görüyoruz çevremizde. Sorunun kökeni, sınıf mücadelesinin özünü reddetme ve çözümü burjuva demokrasisi çerçevesinde ele alıp, proletaryayı şu ya da bu burjuva partisinin kuyruğuna takmaktır. İşçi sınıfının kendi iktidarını belirsiz bir tarihe erteleme, onun siyasal mücadelesini burjuva devlet sınırları içine hapsedmektir. Ne kadar yaygın açılımlar geti-

rişe getirsin, burjuva demokrasisinin burjuva diktatörlüğü demek olduğunu anlamamaktır. En demokratik burjuva devletin bile, son tahlilde, kendisini proletaryanın siyasal mücadelesine karşı koruyacak aygıtlara sahip olmasını ve yeri geldiğinde, kendini tehlikede hissettiği anda kullanmaktan sakınmayacağını görmemektedir.

Marks, ısrarla, işçi sınıfının burjuva devlet iktidarını ele geçirmekle kalmayacağını, onu kırmak, parçalamak ve yerine kendi devlet aygıtını koymak zorunda olduğunu belirtmiştir.

Bunun genel oya dayalı tarzda ya da barışçı bir "fethetme" yoluyla olamayacağı apaçıktır. Kaldı ki, Engels'in deyişiyle; *"genel oy, işçi sınıfının olgunluğunun ölçütüdür. Bugünün devletinde başka bir şey olamaz ve olmayacaktır."*(8) Sorun, tamamen burjuvazinin çıkarlarına göre biçimlenmiş, ona uygun kurumlarla donanmış, eski devlet cihazının yıkılması ya da korunarak onu işçi sınıfı yararına kullanıp kullanmayacağımız noktasındadır. Günümüzde barışçıl geçişi savunan sosyal reformistler de dahil tüm sağ-revizyonistlerin anlamak istemedikleri nokta burasıdır.

"Devrim, yeni sınıfın eski devlet makinesi yardımıyla buyurup yönetmesine değil ama, eski devlet makinesini parçaladıktan sonra yeni bir makine yardımıyla buyurup yönetmesine yol açmalıdır. Kautsky'nin el çabukluğuna getirdiği ya da hiç anlamadığı şey, işte Marksizm'in bu temel düşünüdür."(9)

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ YERİNE "SAF DEMOKRASİ!"

Proleter devrim, bütün sömürücü sınıfları iktidardan uzaklaştırıp emekçilerin ve sömürülen halkın önderi olarak proletaryayı iktidara getirir. Ve eski devlet mekanizmasını parçalamak ve onun yerine yenisini koymaktan vazgeçmez.

Sosyal reformizmin bunu anlamak istememesi bir yana, devletin biçimine ve proletaryanın eski düzen artığı sömürücü sınıflara karşı uyguladığı devrimci şiddete de karşı çıkar.

ML anlayışa göre: *"... burjuvaziye karşı proletarya tarafından zor kullanılarak kazanılmış, zor kullanılarak sömürülen ve hiçbir yasanın sınırlanmadığı"*(10) yeni bir devlet biçimidir, proletaryanın devrimci diktatörlüğü... Ve en genelde de söylemek gerekirse, proleter sınıf mücadelesinin ve proletaryanın nihai kurtuluşunun anahtar sorunu budur.

Kautsky ve sosyal reformistler, ısrarla, teorinin bu öz sorununu, tali bir olgu gibi ele alıp, yerine "saf demokrasi" ütopyasını koyarlar.

Üst başlıkta da altını çizdiğimiz gibi devrimci iç savaşı, toplumsal devrimin bir biçimi olarak kabul etmeyen, proletaryanın iktidara yürüme sürecinde devrimci zora başvurmasını reddeden Kautsky, her şeyin demokrasi sınırlarında çözüleceğini sanır.

Ona göre iktidara gelen proletarya; yönetimini, yeni bir ayrıcalıklı sınıf ve yeni bir oy hakkından yoksun sınıfla başlatmamalıdır. *Sosyalizm ve demokrasi, biri amaç diğeri araç olarak birbirinden ayırt edilemez.(...) demokrasi olmadan sosyalizmi proletaryanın kurtuluşu için bir araç olarak*

düşünmek imkansızdır." Sosyalizm ayrılmaz bir şekilde demokrasiye bağlı olup demokrasisiz sosyalizm olamaz. Ama *"sosyalizm olmadan demokrasi gerçekten olabilir."* (11)

Bugün de pek yabancı olmadığı bu laf kalabalığıyla yapılmak istenen Alicengiz oyununun tüm sıkıntısı, proletaryanın gerek iktidar sürecinde, gerekse devleti ele geçirdikten sonra devrimci zor kullanımını reddetmektir.

Reformist-revizyonist mantığının ısrarla yok saydığı, kitlelerin gözünden kaçırmaya çalıştığı nokta demokrasinin sınıf özüdür. Lenin'in deyişyle; *Bir liberal için 'demokrasi'den genel olarak söz etmek doğaldır. Ama bir Marksist şunu sormayı hiçbir zaman unutmaz. Hangi sınıf için?'* (12) demokrasi. Kitleler için en geniş açılımları getiren burjuva demokrasisi dahil, tüm burjuva iktidar biçimleri özünde burjuva diktatörlüklere sahiptir. Sadece azınlıktaki bir avuç burjuva kesim için gerçekten "saf demokrasi", diğer ezilen tüm sınıflar ve proletarya için ise özünde diktatörlüktür.

Proletaryanın kendi sınıf iktidarı ise, özünde yine zora dayalı diktatörlüktür. Ancak zorun uygulandığı kesim azınlık durumundaki eski sömürücü sınıflar, burjuva kesimlerdir. En geniş anlamıyla proletarya diktatörlüğü, işçi sınıfı ve diğer müttefikleri açısından en yaygın demokrasi demektir.

Bunun karşısına *"devlet içindeki azınlıkların korunması meselesi ortaya çıkar, demokrasi çoğunluğun yönetimi demek olduğu kadar, azınlığın korunması demektir."* (13) mantığıyla çıkmak liberalizmdir, sorun proleter devletle, burjuva devlet, proletarya demokrasisiyle, burjuva demokrasisi farkını anlayamamak ya da anlamak istememektir. Sınıfsal özünden ayrı bir çözümlemeyle devletin hangi sınıfın elinde olduğunu unutmak, "saf demokrasi" hayalciliğine kapılmak, azınlıkların haklarını koruma adına liberal burjuvazinin safına düşmektir. Sömürücü sınıf olan burjuvaziye ilişkin demokrasiyi ortadan kaldırmadan, proletarya diktatörlüğü mümkün değildir. Proletarya için demokrasinin özelliği, sömürücülerin zorla baskı altına alınması, doğal olarak "saf demokrasi"nin yani sömürücü azınlıkla ilgili eşitlik ve özgürlüğün bozulmasıdır. Sosyal sınıflar şu veya bu biçimde varlığını koruduğu sürece bir kesim için demokrasi, diğer kesim için baskı demek olacaktır. Çoğunluk için demokrasi azınlık için baskıdır. Ki, proletarya diktatörlüğü de budur. Ancak, sınıfsız toplumda, tüm sınıf karşıtıtlıklarının ortadan kalkması noktasındadır ki, demokrasi diye bir sorun da kalmayacaktır. Sosyalist devletin kendi kendine ortadan kalkmasıyla-
dır ki, "saf" özgürlük gelecektir.

REFORMİSTLER PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNE DÜŞMANDIRLAR

Kautsky; ML ile reformizm arasındaki ayrılığı temelinden farklı iki yöntemin, "demokrasiyle diktatörlüğün" çatışması olarak görür. Görünüşte hedefler aynıdır. Sosyalizm yoluyla işçi sınıfı ve tüm insanlığı özgür kıl-

mak... Ancak, proletarya diktatörlüğü ve devrimci zor yoluyla bunu yapmaya çalışmak, reformizme göre yanlış ve yıkıma yol açacak bir yöntemdir. Sosyalistler iktidara gelirken olduğu gibi, geldikten sonra da "demokrasi"ye sadık kalmalıdır. Bu mantık Kautsky'yi öylesine savurmuştur ki, Bolşevik devrimi sonrası Avrupa'da, komünistlerin demokrasinin gücünü yıpratarak kıskırtmalarıyla, faşizmin işbaşına gelmesine yardımcı olduklarını iddia edebilmiştir. Hiç yabancı olmadığı bu provokasyon mantığının özü, proletarya diktatörlüğü ve işçi sınıfının devrimci şiddetini hiç anlayamaması, kökten reddetmesidir.

"Azınlıkların, muhalefetin korunması talebini, muhalefette, azınlıkta kaldığımız sürece öne süreriz. Çoğunlukta olup, iktidarı ele geçirir geçirmez, daha önce kendimiz için bütün istediklerimizi, yani oy hakkını, basın ve örgütlenme özgürlüğünü vb. yok edeceğiz." (14) Kautsky bunları Marksistleri küçümsemek için söylüyor, sanırsız bugün ülkemizde de aynı mantığı, kelimelerle benzeşen biçimde çakışan haliyle bulmak zor değil. Sosyal reformizme, revizyonizme göre, devrimci zor sadece tehlikeye düşmüş demokrasiyi (burjuva) korumak/kurtarmak için uygulanır. İktidara gelmek için ve demokrasiye (burjuva) karşı iktidarını korumak için diktatörlük iktidarını kullanmak yanlıştır.

Bu haliyle Kautsky, Marksizm ile kopuşunun son kertesine gelmiştir. O, Marksizmden, feodalizmden kapitalizme geçişteki burjuvazinin ve burjuva demokrasisinin oynadığı tarihsel rolü çekip almakta, fakat burjuva devletin yıkılması, bu süreçte proletarya diktatörlüğü altındaki devrimci zorun rolünü yok saymaktadır. Ondan da öte, bu gerekliliği burjuva demokrasisi ile karşı karşıya getirip tercihini "saf demokrasi"den yana yapmaktadır. Bu haliyle de Lenin'in deyişiyle *"sübjektif inançları ne olursa olsun, objektif tutumu dolayısıyla, burjuvazinin bir uşağı olduğunu kesinlikle kanıtlıyor."* (15)

Sömürülenlerin devlet biçimi olarak proletarya diktatörlüğü, burjuva devletten temelden farklı olmak zorundadır. İşçi sınıfı devleti, sömürülen çoğunluk için demokrasi, sömürücü azınlığı ezmek içinse baskıcı bir araçtır.

Kautsky tam da bu noktada sorar, *"çoğunluk bizdeyse diktatörlüğe neden ihtiyacımız olsun?"*

Öncelikle belirlemek gerekir ki, antagonist sınıf çelişkilerini bağrında taşımasa da proletarya diktatörlüğü sınıflar mücadelesinin bitmesi değil, değişik biçimler altında devam etmesidir. *"Proletarya diktatörlüğü, yenilmiş ama direnmeyi bırakmak şöyle dursun, direncini daha da yoğunlaştırmış, yok olmamış, ortadan kalkmamış burjuvaziye karşı siyasal iktidarı eline geçirmiş bulunan proletaryanın sınıf savaşıdır."* (16) (Lenin)

Burjuvazinin elinden üretim araçlarını ve sahip olduğu maddi zenginlikleri çekip almak yetmez. Eskiden kalan yurtiçi-dışı ilişkileri, yönetme ve hükmetme alışkanlıkları, gelenek ve görenekleri, özel mülkiyet ve kâr dürtüleri, eğitim üstünlükleri, kendileri için yöneticilik yapmış eski bürokrat-teknik personel vs. ile süren yakın ilişkileri vb. vb. ile burjuvazi "savaş

sanatının en yüksek deneyine" sahiptir.(17) Yıllarca ezilmiş, ihmal edilmiş, geri kalmış ve yıldırılmış emekçi kesimler ile bu üstünlüklere sahip burjuvaziyi bir ve eşit saymak mümkün değildir.

Proletaryanın burjuvaziye karşı kendi devlet aygıtına sahip olarak yürüteceği savaşında da temel alacağı yöntem devrimci zoru işletmektir. Proletarya diktatörlüğü burjuvaziye karşı olma yanıyla doğrudan doğruya zora dayanan, hiçbir yasanın sınırlamadığı bir yönetimdir.(18)

"...Biz ondan demokrasi temeli üzerindeki yönetimden başka bir şey anlamıyoruz."(19) diyen Kautsky ise saydığımız gerçeklere gözlerini kapatmakta, Marksizmin içini boşaltmaktadır.

Marks ve Engels, Paris Komünü'nü tahlil ederken, komünün zora başvurmaması durumunda bir gün bile dayanamayacağını söyleyip, onun bu zoru az kullanmış olmasından, bu eksikliğinden söz ederler. Ordunun, bürokrasinin, parlamentarizmi ortadan kaldırdığını, komünün "parazit bir ura benzeyen devleti" yıktığını söylerler.

Oysa Kautsky, komünün bu yönleriyle, proletarya diktatörlüğünün gerçek özünü hiç ilgilenmez. O, seçimlerle, halk temsilcileriyle, biçimsel işleyişle haşır-neşir olup "esas demokrasi" arayışlarına girer. Lenin'in de-yimiyle " 'proletaryanın devrimci diktatörlüğü' kavramını, ezilen sınıfın kendisini ezenlere karşı devrimci zora başvurmasını ortadan kaldıracak biçimde 'yorumlamakla' Marks'ı liberal tahrif yolunda dünya rekoru kırmıştır." "Dönek Bernstein, dönek Kautsky ile karşılaştırılınca yalnızca bir züppe olarak kalıyor." (20)

Biz bugünün "saf demokrasi"cipleri için nitelemeyi Lenin'in kullandığı rahatlıkla yapmak istemiyoruz. Ancak bugünün sosyal reformistleri, Kautsky'nin ruhuna fatiha okutacak demokrasi ütopyaları çizmekte, sayfalar dolusu kara mizah örneği teoriler üretmektedirler.

"Proletaryanın kendisi de çeşitli partilere bölündüğünde sorun daha da karmaşık bir hal alır. O zaman bu partilerden birinin diktatörlüğü, hiçbir şekilde proletarya diktatörlüğü değil de, proletaryanın bir bölümünün diğer bölümü üzerinde diktatörlüğü olur" ya da "...çarlığa karşı mücadele gizli olarak yürütüldü ve gizlilik yöntemi demokrasiye değil, diktatörlüğe uygun alışkanlıklar ve tutumlar yarattı." (21) vb. deyişler, bugün bize hiç de yabancı olmayan yorumlardır. Ama yüzyılın başında söylenen şeylerdir. Sol safların bir kesiminde fetişleştirilen "demokrasi"cilik, proletarya diktatörlüğünü ve ısrarla devrimci zoru yadsıma anlayışları özünde yıllar önce Kautsky, Bernstein vb. de ifadesini bulmuş ve tarihin mahkum edip çöp sepetine attığı şeylerdir. Bunları cilalayıp tekrar kitlelere pazarlamaya çalışmak, Marksizm-Leninizm'den hiçbir şey anlamamanın ötesinde, çalıntı görüşler olmaları yanıyla reformizmin "ustalarına" da saygısızlıktır!

Sonuç olarak;

Marksizm-Leninizm'i sosyal reformizmden ayıran temel kıstas, sınıf mücadelesine, onun yürütülüş biçim ve aşamalarına bakış açısidir. Bernstein'ların-Kautsky'lerin ve tüm sosyal reformistlerin gerçek renklerini gösterecek turnusol, proletarya devrimine karşı tavır belirlemedir.

Tekrar edersek;

-Reformizm sınıf mücadelesinin reddidir. İşçi sınıfının kurtuluş yolunu barışçı çalışmaya indirgemedir, günlük ekonomik mücadelenin dar sınırları içinde boğulmadır.

-Bernstein'lar, Kautsky'ler ve devamcıları, zora dayalı devrimi, burjuva devletin parçalanıp yıkılmasını reddedip, proletaryanın mücadelesini burjuva devlet sınırları içine hapsederler.

-Sosyal pasifistler-revizyonistler, proletaryanın devrimci diktatörlüğü biçimiyle kendi devlet iktidarına sahip olmasının gereğini reddedip, eski düzenin ortaklarını yok etme yönünde işletilecek devrimci zorun karşısına "saf demokrasi"yi çıkarırlar. Bu yanılsmalarıyla "bayağı birer liberaldirler.

"Bize gelince, biz bu sosyalizmin dönemleriyle selamı sabahı kesecek ve silahlı proletaryanın kendisinin hükümet durumuna gelmesi gereğiyle, tüm eski devlet makinesinin yıkılması için savaşacağız." (22)

Ve işçi sınıfı ve tüm sömürülenler, "güçler dengesinde bir yer değiştirmek" için değil, burjuvazinin alaşağı edilmesi ve kendi sınıf iktidarı için bizimle birlikte olacaktır.

- (1) Aktaran, Fazıl Sağlam, Sosyalist-Siyasal Düşünüş Tarihi, I. Bernstein bölümü
- (2) Aktaran İsmail Cem, Sosyal Demokrasi Nedir Ne Değildir?
- (3) Aktaran, Ahmet Evrim, Sosyalist-Siyasal Düşünüş Tarihi, II. Kautsky bölümü.
- (4) Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky
- (5) Aktaran, Fazıl Sağlam, age.
- (6) Aktaran, Lenin, Devlet ve ihtilal
- (7) Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky
- (8) Aktaran, Lenin, age (Engels, "Fransa'da iç Savaş"a önsözünden)
- (9) Lenin, Devlet ve ihtilal
- (10) Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky
- (11) Aktaran, Ahmet Evrim, age
- (12) Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky
- (13) Aktaran, Ahmet Evrim, age
- (14) Aktaran, Ahmet Evrim, age
- (15) Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky
- (16) Aktaran, Stalin, Leninizmin Sorunları
- (17) Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky
- (18) Age
- (19) Aktaran, İsmail Cem, age
- (20) Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky
- (21) Aktaran, Ahmet Evrim, age
- (22) Lenin, Devlet ve İhtilal

SSCB GERÇEĞİ GORBAÇOV VE DEVRİMCİ TAVIR

Sovyetler Birliği'nde Komünist Partisi'nin 27. Kongresi'nde tespit edilen "yeni" politikalar ve gelişmeler dünyada ve ülkemizde uzun süredir yaygın olarak tartışılıyor. "Biz demiştikçilik" şaşkınlık ve objektif yaklaşımdan uzak anlayışlarla, özellikle ülkemizde, sorun tam bir kaosa sürükleniyor. Proletaryanın ilk vatanı olan ve komünizme giden yolda en önde yürümek gibi tarihsel bir görevle yüklü bir ülkede ortaya çıkan gelişmeler, önemine denk düşen ciddiyetle, ele alınmıyor. Sığ ve önyargılı yaklaşımlarla yetiniliyor.

Ülkemiz solunun 12 Eylül yenilgisinin getirdiği inkarcılık, felsefi idealizm ve yılgınlık ortamında böyle bir gelişmeyle karşı karşıya kalmasını bir talihsizlik olarak değerlendirmek gerekir. Gorbaçov reformları sosyalizme ve Marksizm-Leninizme inançsızlaşmışların, kendi bozgununu sosyalizmin bunalımı diye yansıtan her türden revizyonist-oportunist yaklaşımların dayanak noktası oluyor. Kısacası ülkemiz solunda Sovyetler Birliği'nde sağ-revizyonist çizginin olumsuz yöndeki etkileri oldukça derin bir şekilde kendini hissettiriyor.

ZORLAMA-SÜBJEKTİF YAKLAŞIMLARLA BİR YERE VARILAMAZ

Gorbaçov politikası çok yeni bir şeymiş gibi lanse edilmekte, hatta bizzat üreticileri tarafından "devrim" diye adlandırılmaktadır. Bu baştan kabul edilince herkes konu üzerinde bir şeyler söyleme ihtiyacı duymaktadır. Ancak bu yaklaşımlar, karşılıklı suçlamalar, Gorbaçov'u sahiplenmeler, sorunu bütünsellikten yoksun şekilde ele almanın ve zorlama tahlillerin ötesine gidememektedir.

Öyle ki bu tartışmalar içinde Gorbaçov reformları tam bir bilmeceye dönüşmektedir. Kim karşı çıkıyor, kim savunuyor, reformların gerçek niteliği nedir belli değil.

Burjuvazi, sosyalizmin iflas ettiği, kapitalizmin üstünlüğünün tartışılmazlığının kanıtlandığı demagojisine Gorbaçov reformlarını örnek gösteriyor. Geniş çapta yürüttüğü bu propagandayla birlikte adeta Gorbaçov hayranlığını körüklüyor.

İnkarcı dönemler de burjuvaziyle aynı koroya katılmaktan geri kalmıyorlar. Marksizmin ve sosyalizmin bunalımda olduğunun kanıtlandığına Gorbaçov'u tanık olarak gösteriyorlar. Güvensizlik, inançsızlık ve karamsarlık yaparak, artık "var olan sosyalizmin iflas ettiğini, bundan kuşku duymanın bile yersiz olduğunu" söylüyorlar. Onlara göre başka alternatifler aramak ya da "zamansız devrim yapıldığını" kabul etmekten başka yol yok.

Gerek burjuvazinin, gerekse dönemlerin bu saldırılarının anlaşılabilir tarafları vardır. Bunların Gorbaçov'a bu denli sempati göstermelerinin de -her ne kadar akli başında sosyalistler için mide bulandırıcı tarafı olsa da- izahı zor değildir.

Ancak daha önemlisi, her zaman kolaycı anlayışlarla hareket eden, "sorunsuz sosyalizm" hayal eden birtakım küçük burjuva unsurların ve akımların da, aynı koroya katılmalarıdır. Sorunsuz sosyalizm hayalleri gerçekler karşısında tuz buz oldukça bunlar paniğe ve karamsarlığa kapılarak doğrudan kapitalizmi onaylamaya yöneliyor, ya da aşırı bir tepkisellikle kapitalizme geriye döndüğünü keşfedebiliyorlar.

Yıllardır Sovyetler'de yağmur yağınca şemsiye açanlar için ise değişen hiçbir şey yok; onlar bu davranışlarını o kadar içlerine sindirmişler ki, angaje olmaksızın üstün yeteneklerini hemen ortaya koyuyorlar. Dün ne dediklerine bakma gereği bile duymuyorlar. Çok bilmişliği, kibirliliği elden bırakmıyorlar, hatta neredeyse Gorbaçov'u kendilerinin yönlendirdiğini söylüyorlar.

Bu kesimler için daha dün karşı-devrimci ilan ettikleri Dubçek'in "Ben de Gorbaçov'un yaptıklarını yapmaya çalışmışım." demesinin bile bir önemi yoktur.

Ünlü "sosyal emperyalizm" teorisinin kimi savunucuları da iflas etmiş bu teoriye Gorbaçov'la yeni bir kan verme çabasını umutsuzca sürdürüyorlar. Ülkemizde oldukça ilkel **prototiplerinin** var olduğu bu akımın temsilcileri büyük bir gönül rahatlığıyla Sovyetler'de uygulamaya konulan reformların kendi görüşlerini tartışmasız kanıtladığını söylüyorlar. Sorumsuzca ve biraz da çocukça tepkisellikle Kuran, Nova Carlo vb. inkarcı, dönem ve burjuva ekonomistlerinden aldıkları görüşler üzerine ideoloji inşa edebiliyorlar. Sovyetler Birliği'nin sosyalist niteliğini tümenden yadsımayı maharet sayıyorlar. Çarpık mantık sistemleri bir kez işlemeye başlayınca 1956'dan bu yana olan gelişmeler Sovyetler Birliği'nde burjuvazinin çeşitli kesimleri arasında iktidar değişikliklerine dönüşüyor. Bu sistem içinde Gorbaçov da tekelsiz kapitalist güçlerin iktidarı oluveriyor. Ve artık onlara göre Sovyetlerin kapitalist olup olmadığını tartışmak yerine batı kapitalizmi ile farklılıklarının tartışılması önem kazanıyor.

Ama garip bir tecellidir; bu kesimler geleneksel revizyonistlerle, çıkış noktaları, gerekçeleri ve nitelendirmeleri farklı olmakla birlikte sonuçta, Gorbaçov reformlarının desteklenmesi noktasında tam bir birlik içerisinde. Her iki akımdan biri sosyalizmin, diğeri de kapitalizmin aşırı "merkeziyetçiliği" karşısında Glasnost, demokratizm ve ekonomide merkezi planlamanın rolünün azaltılmasını tercih edilecek bir şey olarak görüyorlar. Yani iki akım da Glasnost'a evet, desantralizasyona, demokrasiye ve çok adaylı seçim sistemine evet... vb. noktalarında birleşiyorlar. Burjuva milliyetçisi 'Saçak' çevresi bile farklı bir yaklaşımda bulunmuyor.

Kimileri -siyasal kaygılarla olsa gerek- sorunun özüne değinmemeyi, biçimsel değerlendirmelerle, Gorbaçov'un liderlik yeteneklerini vb. ön plana çıkararak Gorbaçov'u Lenin'e benzetmeye varacak kadar ilginç tespitler yapıyor. Net bir tavır sergilemekten özellikle kaçınan bu gibileri dergi sayfalarında Gorbaçov'un yazılarını yayınlamaya sadece ortaya konulan amacı ve tımtıraklı sözleri ön plana çıkararak, Gorbaçov'un kayıtsız şartsız savunucularından hiç de farklı bir şey yapmıyorlar. Bunlar burjuva basının demagogilerine "inançlıları" da eleştirince görevlerinin tamamlandığını sanıyorlar.

R. Yörükoğlu gibileri ise mevcut gelişmeleri -sanki eskiden farklı şeyler söyleniyormuş gibi- Sovyetler konusunda görüşlerini değiştirmenin uygun bir fırsatı olarak değerlendiriyorlar. Tercih edilmemenin verdiği tepkisellikten olsa gerek, kapitalist ekonomi mekanizmalarının sosyalizme taşındığından, Gorbaçov'la birlikte bürokratik diktatörlüğün hakimiyetinden söz ediyor. Gorbaçov reformlarına karşı bayrak açarak "Brejnevci muhalefete" umut bağlıyorlar.

Yeni Öncü gibi yeni reformist Trokçkist'lere gelince, onlar da reformlarda "reel sosyalizm eleştirilerinin" ve "sosyalist demokrasi anlayışlarının" bir anlamda ifadesini buluyorlar. Ve "Marksizmin bunalımını" çözmeye daha bir şevkle sarılıyorlar. Bunların tek beklentileri Gorbaçov'un çok partililiği de gündeme getirerek "sosyalist demokrasi" anlayışındaki eksikliği tamamlamasıdır. Onlar için her şey buna bağlıdır. Ama aynı politikanın hayata geçirildiği ve çok partililiğin söz konusu olduğu diğer Doğu Avrupa ülkelerinde aradıklarını bulabildiler mi bilemiyoruz. Bilebildiğimiz kadarıyla sosyalizmin çok daha derin ve karmaşık problemlerle bu ülkelerde de karşı karşıya olduğunu.

Kısaca sübjektivizmin hakim olduğu kısır ve sığ tartışmalardan öte bir yaklaşım henüz görülmemektedir; bunlarla bir yere varılamayacağı da açıktır. "Daha çok demokrasi", "Glasnost toplumsal değişimin nedeni mi, sonucu mu", "Gorbaçov'un kişisel özellikleri", "Sovyetler'de kapitalizm mi, sosyalizm mi" vb. tartışmaların proletarya açısından fazla bir değeri olamaz. SSCB proletaryasının ve dünyadaki çeşitli ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerinin ve mücadelemizin geleceği açısından son derece önemli olan gelişmeleri gereken ciddiyetle ele almaktan uzak bu tür kısır tartışmalar sübjektif kaygılardan öte bir anlam ifade etmemektedir.

HAYAT ML'LERİ DOĞRULUYOR

"Batı'da bile artık Sovyetler Birliği'nin kendi dinamiği içinde olabildiğince kusursuz işlediği sanılırken, çok köklü bazı sorunların açıklıkla tartışılabileceği bir politik olgunlukla karşılaşıldı." (1)

Yıllardır Sovyetler Birliği üzerinde tartışmaların sürdüğü gerçeğini bilmeyen, "sol"la ilgisiz kişiler için bu satırlar belki inandırıcı olabilirdi. Ama, tartışmalardan az çok haberi olanlar bilir ki Kruşçev revizyonizminden bu yana Sovyetler Birliği'ndeki işleyişin hiç de kusursuz olmadığını ML'ler yıllardır her vesileyle tekrarlamışlardır. Hem de "Gün" yazarı ve yakın dostları bu sorunları gizlemek için ellerinden geleni yaparken, *"alabildiğince kusursuz gidiyor"* diye yüksek perdeden tartışırken... (2) Kimbilir belki de "Gün" yazarı Seçkin Cömert, Batı ile pek içli-dışlı olduğundan, biraz da ülkesine yabancılaştığından sadece Batı'da nasıl görüldüğünü biliyor. Ülke toprağında kimlerin ne dediği ile pek ilgilenmemiş, hoş görmek gerekir! Yine böylece Batı'nın bile göremediği bir şeyi kendisinin görememiş olmasını mazur göstermeye çalışıyor olmalı. Yoksa geçmişte savunduklarını nasıl izah edecek? Özeleştirir yapma gereği bile duymadan hala en doğru benim nasıl diyebilecek?

"Gün" yazarı, *"alabildiğince kusursuz gidiyor"* dediği yıllara ilişkin bugün rahatlıkla şunları yazabiliyor:

"707/ yıllarla birlikte, sorunlarına ivedi çözümler bulmakta güçlük çek-

meye, özellikle '70'li yılların ikinci yarısında, uluslararası politik etkinliğinde ve sosyo-ekonomik gelişmesinde durağan bir döneme girmeye başladı. "(3)

Acaba 70'li yıllarda "Gün" yazarı Seçkin Cömert'e bunları söyletebilecek bir güç var mıydı? O yıllarda "Gün" yazarının savunduğu anlayışın sahipleri gerçekleri görmekten aciz miydi, yoksa bunları bile bile gizlemekte bir fayda mı umuyorlardı? ML'ler, SSCB'yi ne yerinde gözlediler, ne de SSCB ve aynı çizgideki diğer sosyalist ülkeler ve çeşitli partilerle ilişki içindeydiler. Ama onların gerçekleri görmesi için bunlar engel değildi. ML'in evrensel tezleri, SSCB'nin tarihsel ve siyasal gelişiminden çıkarılacak dersler, sorunlara nasıl bakılması gerektiğini gösteriyordu. Ne kadar görmezden gelinirse gelinsin gerçekler kendini er geç kabul ettirecektir.

ML'ler, bugün pişkince bunları söyleyenler tarafından "sosyalizm düşmanlığı" ile suçlanmak pahasına bunu yapıyorlardı. Çünkü kendi ML bakış açılarına güveniyorlardı. "Gün" yazarı gibi SBKP'ye hangi görüş hakim olmuştusa onun söylediklerini papağan gibi tekrar etmiyorlardı. Dün Kruşçev ve Brejnev'e, bugün Gorbaçov'a kendilerini bağlı saymıyorlardı. Şurası açıktır ki Gorbaçov bu gerçekleri açığa vurmuş olmasaydı, artık kendi taraftarlarından başka kimseyi ikna etmeyen "sorunsuz sosyalizm" söylemi devam edecekti.

Şimdi bunu revizyonistlere soruyoruz, artık inandırıcılığınız olabilir mi?

"Görüş" dergisi de "Gün"den farklı bir yaklaşımda bulunmuyor, hatta daha hararetli bir Gorbaçov savunucusu olarak karşımıza çıkıyor. Neredeyse her sayısında Gorbaçov'a ilişkin bir şeye rastlamak mümkün ama hemen hiçbir yazısında Gorbaçov'un görüşlerini aktarıp sağa-sola vaaz vermekten öteye geçemiyor.

"Görüş" dergisi yazarlarından Sabahattin Kerim, Gorbaçov'a revizyonist diyenlerin bu konudaki görüşlerini bir daha gözden geçirmelerini söyleyerek, kendine özgü kibirlilikle revizyonizmin ne olduğu konusunda ders vermeye çalışıyor.

ML'ler yaklaşık 20 yıldır kendi sandalyelerinde oturuyorlar. Düşüncelerini değiştirmesi hatta köklü bir özeleştirme yapması gerekenler varsa bunlar ML'ler değil, "Görüş" dergisi yazarı Sabahattin Kerim gibileridir. Revizyonizmin soyut bir tanımını yapıp şunları söylemek yetmiyor:

"Gorbaçov'un söyledikleri de yaptıkları da revizyonistlerin dediklerinin tam tersi.(...) Gorbaçov Marksizme sıkı sıkı sahip çıkıyor, buna karşılık içinde bulunulan toplumsal şartları inceden inceye gözden geçiriyor. Revizyonistlerin yaptığı mevcut şartlara göre Marksizm'i gözden geçirmek ve yeniden düzenlemek. Gorbaçov ise aksini yapıyor;(...) Marksizm! esas alıyor, mevcut şartları bu bilimsel teori ışığında gözden geçiriyor, aksaklıkları, eksiklikleri, olumsuzlukları belirtiyor ve hayatı yeniden düzenlemek dünyayı değiştirmek için öneriler getiriyor."(4)

Sabahattin Kerim demagoji yapıyor, şartları gözden geçirmek ve Marksizmi yeni şartlara uydurmak gerekçesini ileriye sürmeyen bir tek revizyonist gösterilemez. Hepsi de keskin Marksizmin savunuculuğu adı altında bunları yapmışlardır. Dogmatizme karşı olmak adı altında yeni tezlerini geliştirmişlerdir. Sorun kimin ne dediğini aktarıp, bak işte Marksizmi savunuyor demekle

bitmiyor. "İnceden inceye" gözden geçirilen şartların Marksist bir bakış açısıyla tahlil edilip edilmediğine, bunların çözümü olarak ileriye sürülen önermelerin Marksizmin evrensel ilkeleriyle çelişip çelişmediğine bakmamız gerekiyor.

Şimdi "Görüş" yazarına soruyoruz: Kruşçev'den bu yana savunulan "halkın devleti", "barış içinde yarış", "barışçıl geçiş" vb. tezlerini Marksist ilkelerle nasıl bağdaştırıyor? Savaş ve barış, kurtuluş hareketlerine bakış açısı, sınıfsız toplumun inşa edilmesine bakış, parti ile kitleler arasındaki ilişki üzerine yapılan tahlilleri Marksist bakış açısıyla nasıl bağdaştırıyor? vb. vb. Bunlara cevap vermeden, revizyonizm şudur, Gorbaçov Marksizmi savunduğunu söylüyor diyerek işin içinde çıkmak çok ucuz ve kolay bir yoldur.

Evet, biz bu görüşlerin revizyonist görüşler olduğunu ileri sürüyoruz, bugünkü sorunların revizyonist politikaların kaçınılmaz sonucundan başka bir şey olmadığını iddia ediyoruz. Bu görüşümüz de yeni değildir. 20 yıldır aynı şeyleri söylüyoruz.

Stalin'in ölümünden kısa süre sonra uluslararası sosyalist harekette ortaya çıkan ayrışma ve sapmalar kaçınılmaz olarak bugünkü sonucu hazırlayacaktır. Ve bu süreç, ağırlı, sancılı, zikzaklı da olsa devam edecektir. SBKP'ne Kruşçev kliğinin hakim olmasıyla ortaya çıkan revizyonist akımla, ÇKP'de "sosyal emperyalizm" ve "üç dünya" teorilerinde ifadesini bulan oportünist anlayış arasında dünya proletaryasının buruk ve tedirginlikle izlenen çatışma, sosyalist hareketi iki büyük kampa bölmüştür. Süreç içinde her iki çizgi de çeşitli evrelerden geçerek bugün yeni bir aşamaya gelmiştir. Bu süreç, kaçınılmaz olarak uluslararası proletarya hareketinde ve sosyalist ülkelerin sınıfsız topluma doğru yürüyüşünde önemli tikanıklıklar ve sorunlarla birlikte karakterize olmuştur. Yanlış politikaları terk etmemekteki inatçılık ve giderek karşılıklı gelişen tepkicilik her iki ülkede de sürekli olarak yeni arayışları gündeme getirmiş, yeni yönelimleri ortaya çıkarmıştır. Ne yazık ki, bu yönelimler olumlu bir gelişmeden çok olumsuzluğun derinleşmesi doğrultusundadır.

Bugün Gorbaçov'un adıyla simgelenen politikalar bu gelişmenin uzantısından başka bir şey değildir. Biriken ve iyiden iyiye derinleşen sorunlar, yeni arayışları kaçınılmaz kılmıştır; bunun en somut kanıtı Gorbaçov tarafından yapılan teşhislerdir.

Bu arayışlar sadece SSCB'de sınırlı değildir; böyle ele alındığında sorun dar kavranmış olacaktır. Sancılar, gerek sosyalizmin gerekse kapitalizmin egemen olduğu tüm ülkelerin revizyonist-reformist-bürokrat partilerinde yaşanmaktadır. SBKP çizgisinin şaşmaz takipçisi olan reformist 'komünist' partilerin '80'li yıllarda sağa-sola savrulmalarına bakacak olursak, bunu görmek pek zor olmayacaktır. Ağırlıkla Latin Amerika'daki komünist partilerin politik açmazlarını çözmek için yeni arayışlara yöneldikleri görülmektedir. Bir kısmı devrimci hareketlerin gelişmesiyle zorunlu olarak silahlı mücadeleye yönelirken(5) çoğunda ise barışçıl geçiş tezinin teslimiyete kadar uzanarak çok daha sağ bir çizgiye oturduğunu görüyoruz. TBKP'yi de bu ikinci kampta saymak gerekiyor.

Bu nedenle Gorbaçov'un ileri sürdüğü gerçekler ve önerdiği politikalar

yeni şeyler değildir. ML'ler bugün kaçınılmaz olarak açığa vurulan birçok olumsuzluğun gelişeceğini yıllar öncesinden ortaya koydular. Şimdi gerçekler üzerindeki sis perdesi kaldırıldıkça yıllardır kabulüne bir türlü yanaşmayan olgular birçok yönüyle ortaya çıkıyor. Bir başka deyişle sapkın politikaların ortaya çıkardığı olumsuzluklar artık gizlenemiyor. Ve tastamam ML'lerin görüşlerini doğruluyor.

Ama ne hikmetse geçmişte söylediklerinden hiç söz etmeden, tek kelime özeleştirme yapmadan ve hala "bilimsel sosyalist" sıfatını sahiplenerek Gorbaçov'a büyük bir pişkinlikle adapte olanlar bu çıplak gerçeği yok sayarak ML'lerin söylediklerini görmezden gelmektedirler. Kuşkusuz yine en doğru, en "bilimsel" kendileri; yanlış olanlar ise bir türlü bilimsel sosyalizmi öğrenemeyen "sol radikaller"!

GORBAÇOV, SOSYALİZMİ GÜÇLENDİRİYOR MU?

Görüngülerden hareketle SBKP'nin izlediği "yeni" çizgi sayesinde politik olarak güçlendiği ve dünya halkları üzerinde sosyalizmin prestijini artırdığı çok yaygın bir yanlış olarak karşımıza çıkıyor. Doğaldır ki, böyle görünmesini isteyen en başta geleneksel reformistlerimiz oluyor.

"Reel sosyalizmin Ekim Devrimi'nden sonra dünyada bu denli yaratıcı biçimde ilk kez tartışıldığını" söylüyor Seçkin Cömert.. (6)

Yanılıyor, dünyada sosyalizmin yaratıcı bir biçimde yaygın olarak tartışıldığı yıllar çok gerilerde kaldı. Stalin'in ölümünden sonra Sovyetler Birliği ve sosyalizm sözü edilen türde canlı bir tartışma ve prestije daha ulaşamadı. Bugünkü tartışma da yaratıcı değil. Tam tersine kısır ve sosyalizmi biraz daha geriletici bir fonksiyon görüyor. Gorbaçov popülaritesinin emperyalist-kapitalist dünyayı sardığı doğrudur. Ancak buradan hareketle politik güçlenme tespiti yapmak, tartışmanın yaratıcı olduğunu söylemek saflık değilse aşırı bir sübjektivizmdir. Popülarite ile politik güçlenme veya yaratıcı tartışma arasındaki çizgi oldukça kalındır.

Bu popülariteyi de Glasnost yaratmış değildir. Bizim bildiğimiz ML partiler her zaman açıklıktan yana olmuşlardır; bu politikanın en güzel örneklerini de Lenin ve Stalin vermiştir. Ama açıklık politikası uyguluyorlar diye burjuvazi hiçbir zaman onları böyle popüler kılacak bir tartışmayı gündemine almamıştır. Aksine onları yalan ve demagojiyle karalama yolunu seçmiştir. Örneğin "I like Stalin", "I like Lenin" yazılı rozetleri piyasaya sürmesi için burjuvazinin mutlaka çıldırmış olması gerekirdi. Ama Gorbaçov için yapıyor. O halde Glasnost ne dünya halkları için, ne de burjuvazi için yeni bir şeydir, ama bu "Gün" yazarının istemeyerek de olsa yazdığı gibi 70'li yıllar öncesinin ve sonrasının gizlenen sorunlarının açılması ise yeni bir şey olarak görülebilir. O zaman burjuva basınında Gorbaçov'un bu kadar popüler olmasının altında yatan gerçek daha iyi kavranır ve politik güçlenme gibi saçma tespitler yapmaktan vazgeçilir.

En basitinden sosyalizmin iflasına kanıt olarak gösterilebilen ve burjuva katında bu zeminde propaganda edilen "Gorbaçovculuk"un politik zayıflıktan başka bir anlama gelmediğini görmek için bir şeyler bilmek gerekmektedir.

Gorbaçov, "demokrasi, insan hakları, açıklık" sloganlarıyla burjuvazinin yıllardır sürdürdüğü "sosyalizmde demokrasi yok, insanlar baskı altında iniyor" vb, demagogilerini adeta teyit ediyor. Burjuvazi de bunu değerlendirmekten geri kalmıyor. Bu durumda sosyalizmin gücünü ve başarılarını göstermek değil, tersine bu yönde oluşturulan bir kaos ve kargaşalığın yaratılmasının başarılmasından söz etmek gerekir.

Eğer "başarı"dan kasıt burjuva kampında kazanılan "prestij" ve hoşgörü ise, böyle "başarı"lar ve "prestij" sosyalistlerden uzak olmalıdır. Bunu ancak reformistler alkışlayabilir.

Örneğin Gorbaçov'un kayıtsız şartsız destekçilerinden olan Arslan Başer Kafaoğlu onun ne kadar önemli politik başarılar sağladığını göstermek için kendine göre ilginç açıklamalarda bulunuyor. A.B. Kafaoğlu'na göre Komünist Blok dışındaki ülkelerle yakınlaşmalar doğacak; örneğin Finlandiya bu blokun içine girebilir. *"Bizim neyimiz farklı ki, onlardan ayırırız"* dediklerini söylüyor Finlandiyalıların, A.B. Kafaoğlu.

İşte bir reformistin politik başarıdan anladığı bu olabilir. Uzlaşmaya doğru bir adım ve burjuva katında kabul edilebilirlik!..

Doğrudur, Gorbaçov burjuvazinin, küçük burjuva sosyalistlerinin, Marksizmi bunalımda görenlerin tartışma gündemine bugüne kadar görülmemiş yoğunlukta girmiş ve onların umut ve beklentilerini körüklemiştir. ML'ler politik başarıdan bunu anlamazlar. ML'ler için politik başarının kriteri, dünya proletaryasının mücadele azmini geliştirmek, onları sosyalizmin ve uluslararası politik etkinliğin başarılarıyla güçlendirmektir. Ulusal Kurtuluş Hareketleri'ni geliştirmek ve emperyalizme yeni darbeler indirmektir. Bugün nesnel olan bunlar değil; sosyalizm gerçeği üzerinde "sorular" yaratılmasına verilen primdir....

GERÇEKLERİ KABULLENMEK YETMİYOR

Sorunlara doğru çözüm getirebilmenin ilk şartı kuşkusuz, nesnel durumu açıkkyüreklilikle kabullenmekten geçiyor. Ancak bu yeterli değildir. Bilinir ki politikada olumsuz gerçekler, rakiplerini yıpratmanın ve kitlelerin özlemlerini istismar etmenin araçları da olagelmıştır. Var olan gerçekleri kabul etmek ayrıca ahlaksal bir sorundur. Esas olan onun nedenlerini doğru teşhis etmek ve doğru çözüm yolları önerebilmektir.

Gorbaçov, Sovyetler'de sosyalizmin sorunları çerçevesindeki birçok gerçeği açıkkyüreklilikle ortaya koymaktadır. Bugüne kadar hemen her şeyin ak pak olduğunu iddia edenlerin büyük bir yalancı ve riyakar oldukları en çıplak haliyle ortaya çıkıyor.

"Çıkar amacıyla hesaplarda rakam oyunlarına, fazla yazmalara .gidilmiştir."

"(...) Ne pahasına olursa olsun maddi refah ve zenginleşmeyi yaşamamanın tek amacı sayanların sayısı, bu arada gençler arasında artmıştır."

"Yasalara karşı saygısızlık, gözboyamacılık ve rüşvetçilik, dalkavukluğun ve yaltaklanmanın teşvik edilmesi olguları, toplumdaki manevi hava üzerinde yıkıcı etkilerde bulunmuştur."(7)

Benzeri alıntılar sayıfalarca sıralamak mümkün. Özcesi Gorbaçov'un da

dediği gibi, Brejnev dönemi sonunda yani Ekim Devrimi'nden 65 yıl sonra gelinen nokta "bir bunalım öncesi durumu yaratıyordu". Ve doğaldır ki, bunun sosyalist toplumun tüm alanlarında yansıması olacaktır.

"(...) Parti ve hükümet organlarının pratikteki çalışmaları yalnızca nesnel etkenlerden dolayı değil, bunun yanı sıra, her şeyden önce öznel sebeplerle de, zamanın ve hayatın dayattığı şeylerin gerisinde kalmış bulunuyordu.(...) İşletme yönetimi biçim ve yöntemlerinin hareketsizliği, hantallığı çalışma alanında dinamizmin zayıflaması, bürokrasinin tırmanması, bütün bunlar önemli zararlara yol açmıştır. Toplum hayatında durağanlık olguları kendini göstermeye başladı."(8)

Bunlarla birlikte özellikle 70'lerden sonra ekonomik ve sosyal gelişim alanında tıknıklıklar ve gerilemeler gündeme gelmiş ve sosyalist değer ve ilkelere yozlaşma Komünist Partisi'nin en üst kademesinden başlayarak toplumun tüm kesimlerine yayılmaya başlamıştır. Gorbacov, ekonomik büyüme oranının 1966'dan sonraki 3. beş yıllık plan boyunca düşüş içine girdiğini, bilim, eğitim, kültür ve sağlık gibi toplumsal programlarda öngörülen hedeflere varılmadığını vurguluyor.

Kısacası Gorbacov'a göre, ekonomide gerekli gelişme, teknik ilerleme ve yoğunlaşma sağlanamamış, teoride dogmatizm gelişmişti. Sosyal hayatta yozlaşma ve hantallık, kolektif yaşamda dejenerasyon başlamıştı. Bürokratik önemli bir sorun olarak kendini dayatmıştı vb. vb...

Bizzat birinci ağızdan dile getirilen bu gerçeklere bizim bir şeyler eklememiz gereksiz bir çaba olur. Bunları 20 yıldır biz söylüyorduk; bugün, geçmişte Kruşçev ve Brejnev'e müritlik yapanlar da söylüyor. Bizi geçmişte "sosyalizm düşmanlığı" vb. ile suçlayanlar da dahil kimse artık bunlara itiraz etmiyor.

O halde sorun nerede?

Sorun, bu sonuçlara yol açan nedenlerin doğru tespitinde ve ML çözümünün nerede ve nasıl olacağına odaklanıyor. Bir anlamda SSCB'de sosyalizm zaaflı mı, değil mi tartışması bugün aşılmış, tartışma bunun nedenleri ve çözüm yöntemlerinin ne olduğu noktasında düğümlenmiştir. Bu ileri bir aşama olarak kabul edilebilir. Kuşkusuz "nedenler ve "nasıl"lar doğru tespit edilemiyorsa, önerilen çözüm yolu da yanlış olacaktır. Gorbacov politikası tam da bu noktada çözüm değil, zaafı daha da derinleştirecek bir etken olarak karşımıza çıkıyor. Çünkü yanlış çözüm yollarıyla ML çözüm yollarını geciktiriyor.

GORBACOV REFORMLARI ÇÖZÜM OLACAK MI?

Gorbacov bu zaafı aşmaya ve sosyalizmin gelişimini hızlandırmaya yönelik reformlarını iki noktada topluyor.

"Toplumumuzun gelişmesine ilişkin iki anahtar sorun Perestroika'nın kaderini belirleyecektir. Bunlar tüm toplumsal yaşamın demokratikleştirilmesi ve köklü bir ekonomik reformdur."(9)

Perestroika, yani yeniden yapılanma için zorunlu görülen bu iki anahtar ile amaçlanan, ekonomik alanda durgunluğu aşmak, yoğun teknolojiye geçiş için atılım, sosyal ve siyasal alanda ise katılımcılığı sağlamaktır. Bunlardan

asıl önemin siyasal reformlara verildiği anlaşıyor. Bir anlamda Gorbaçov, özellikle Kruşçev döneminde şu veya bu ölçüde uygulanan ekonomik reformların, siyasal reformlarla tamamlanacağını vurguluyor.

Amaçlananlar, tüm dünya ve Sovyet proletaryasının özlemini dile getiriyor. Ancak gerek tek tek, gerekse bütün olarak reformların içeriğine baktığımızda, hiç de bu amaca ulaşamayacaklarını görüyoruz.

Sosyalist toplumda demokrasi ve kitlelerin katılımını sağlamak hayati bir sorundur. Bu gerçekleşmediğinde, hantallaşma, durgunluk, bürokratlaşma, rüşvet vb. kaçınılmaz olur. Ve toplumun tüm alanlarında yozlaşma baş gösterir. Bunun tek yolu ise proletarya partisinin yığınlardan kopmaması, her geçen gün yığınlarla daha nitelikli ve geniş bağlar kurması, yığınları politize ederek yeni insan tipini yaratmasından geçiyor.

Ancak demokratikleşme derken birkaç noktaya dikkat çekmek gerekiyor. Bunlardan birincisi, demokratiklikle, merkeziyetçiliği birbirini yadsıyan olgular olarak karşı karşıya getirmemek; ikincisi ise sınıf karakterini unutmamaktır.

Oysa Gorbaçov tersi bir yöntem izlemektedir. Demokratikliği merkeziyetçiliğin karşısına koymakta, proletaryanın sınıf düşmanlarına karşı diktatörlüğünü yumuşatmaya çalışmaktadır.

"...Yığınların canlı yaratıcılığına dayanmak, demokrasiyi, sosyalist öz yönetimler bakımından geliştirmek, inisiyatifi, özerk örgütlenmelerin etkinliklerini teşvik etmek..."(10)

"Yığınların canlı yaratıcılığına dayanmak" adına Gorbaçov'un hiç ağzından düşürmediği "aşırı merkezilik" reddedilir ve parti ile kitlelerin daha çok bütünleşmesi yerine parti dışı unsurların veya bölgesel yönetimlerin inisiyatifi artırılırsa, bu demokrasi adına proletarya diktatörlüğünü zaafa uğratmak olacaktır.

Bugün açıkça ortaya konulduğu gibi SSCB'nin yönetim organlarında ve partide bürokratlaşma, duyarsızlık vb. sorunlar yakıcı bir sorundur. Kitleler atıl ve hareketsiz, olup bitenlere ilgisiz durumdadır. Ancak tüm bunlar kitlelerden kaynaklanmıyor, tam tersine yukarıdan, partinin en üst kademelerinden başlayarak tabana yayılıyor.

"Yoldaşlar merkez komitesi plenumlarının çoğu zaman kısa ve biçimsel olduğunu hatırlayacaklardır. Birçok merkez komite üyesi MK üyeliği boyunca tartışmalara katılma ve hatta önerilerde bulunma olanağına sahip olmadı. Merkez komitesi plenumlarındaki bu atmosfer, yerel parti komite ve örgütlerinin çalışma biçiminde de etkisini gösterdi."(11) Sonuçta "Biri, parti komitesi sekreterinin, bakanlığın ya da bölümün, işletmenin, kurumun ya da örgütün yöneticisinin görüşleriyle çakışmayan bağımsız görüşler dile getirmeye başlar başlamaz, bu kişinin herhangi bir bahaneyle, hatta kimi zaman görünüşte akla yatkın gelen gerekçelerle saf dışı edilmesine yönelik girişimlerde bulunuluyor."(12)

Bunlar gerçekte çok ciddi sorunlardır. Stalin "despotluğuna" bayrak açarak partiye hakim olan revizyonist çizginin, partiyi ne hale getirdiğinin göstergesidir. Bu politikayı görmeden ve onun merkez komitesinde bile yarattığı duyarsızlığı, hantallığı masaya yatırıp nedenlerini maddi temelleriyle radikal

bir tarzda saptamadan, mahkum etmeden sözü edilen sorunların üstesinden gelmek olanaksızdır. MK üyelerinin bile ruhsuzlaştığı bir ortamda, kitlelere hangi politikanın götürüleceği ve kitlelerin ne yapacağı bir sır olmasa gerek.

Böyle bir ortamda proleter demokrasiyi işletmenin tek yolu, öncelikle proletarya partisini gerçek niteliğine kavuşturmaktan geçer. Başat sorun, buraya gelinmesine neden olan bürokrat-reformist, proletaryaya yabancılaşmış politikanın terk edilip yerine kitlelerle kaynaşmış, partiden kitlelere, kitlelerden partiye düşünce iletişimini sağlayan, atak, cesur, sınıfsız toplum ve enter-nasyonalizm düşüncesi ve ruhunu yaşatacak, kitleleri atıl halden kurtarıp hareket ettirecek, alt ve üstyapıda ML'nin evrensel kurallarını uygulayacak, Kruşçev ve Brejnev dönemi politikalarının sorumlularını yargılayacak, sanayi devrimcilerinden kültür devrimcilerine koşacak ve yeni insan tipini yaratacak ve sosyalizmi tüm dünyada geliştirmek için cesaretli ve radikal adımlar atacak ML bir politikanın benimsenmesi ve tüm partinin yeniden düzenlenmesi sorunudur. Bu ise merkezi-katı bir disiplin olmadan uygulanamaz.

Ancak böyle ML bir parti yaratıldıktan sonra, evet ancak ondan sonra, bu partinin yığınlarla canlı ve nitelikli bağlar kurmasıyla proleter demokrasi gerçekleştirilebilir. Demokrasi sorununu böyle bir anlayışla, yani proleter içeriğiyle ele almadan yapılacak şeyler, kitlelerin inisiyatifini artırmak adına, partiyi devre dışı bırakmak ve proletarya diktatörlüğünü daha da zaafa uğratmaktan başka bir anlama gelmez. Gorbaçov da farklı bir şey yapmıyor.

"Toplumsal yaşamın demokratikleştirilmesinin önemli bir yanı, partisiz yoldaşların yönetici görevlere yükseltilmesidir. Bu bir ilke sorunudur." (abç)(13)

Görüldüğü gibi çözüm, parti dışındaki yığınlarda aranıyor. Burada çok önemli ve hayati bir soruyla karşılaşıyoruz. Partinin en üst organlarının durumu içler acısı bir durumdayken, bu "demokratik açılımdan" doğacak eğilimleri ve kaosu kim nasıl denetleyecek ve yönlendirecektir? Yoksa "kitleler ne yaparsa doğru yapar" mı denilmek isteniyor? Ekonomist-revizyonist çizginin yarattığı bürokratikleşme ve kitlelere yabancılaşma, kitle kuyrukçuluğu ile partisiz insanları yönetici yapmakla, devrim düşmanlarına özgürlük tanımakla giderilmez.

Demokrasi sorununda Gorbaçov daha da ileri gidiyor. Sosyalizm düşmanlarına da özgürlük tanıyarak, Batı burjuvazisine hoş görünmeye çalışıyor. Demokrasinin sınıfsal özünü dejenere ediyor. Proleter demokrasinin sosyalizm düşmanları için diktatörlük olduğu gerçeğine gölge düşürüyor.

Proletarya demokrasisinin, parti içinde ya da dışında burjuva alışkanlık ve eğilimlere, sosyalizm düşmanlarına, kokuşmuş unsurlara karşı diktatörlük uygulamadan gelişemeyeceği gerçeği yadsınıyor. Demokrasi ile diktatörlük karşı karşıya getiriliyor.

Bu anlayış, Marksist öğretiyi ters düşen Kruşçev revizyonizminin "halkın devleti" anlayışının tipik yansımasından başka bir şey değildir. Lenin *"Her devlet ezilen sınıfa karşı yöneltilmiş 'özel bir baskı' gücüdür. O halde hiçbir devlet, ne özgürdür, ne de halk devleti"* diyen Engels'e atıfta bulunarak *"özgür halk devleti"* gibi kof bir tümcenin *"bilimsel düşünce olarak kesin yetersizli-*

ğini" özellikle vurgularken, bu anlayışı yıllar önce mahkum ediyordu. (14)

Revizyonizmin kendisine dayanak yaptığı gibi, kapitalizmin altyapıda tasfiye edilmesi, proletarya diktatörlüğünün işlevini yitirmesi anlamına gelmiyor. Sınıfsız toplum aşamasına varıncaya kadar, proletarya diktatörlüğü -çeşitli biçimlerde- sürecektir. Çünkü kapitalizmin alışkanlıkları ve üstyapıdaki etkinlikleri uzun yıllar devam eder. Kimilerinin yaptığı gibi her sapma için bir alt yapı aramanın da gereği yoktur. Yüzyıllardır beyinlere şırınga edilen bireyci yaşam tarzının radikal bir değişime uğraması kısa sürede gerçekleşmez. Parti, değişimin öncülüğünü yapan güç olmakla beraber aynı zamanda toplumun içinden çıkan bir güç olduğundan, onun taşıdığı alışkanlıkları görelide olsa içinde taşır. Ancak parti yöneticileri kitlelerle kurdukları canlı bağlarla ve kitlelerden aldıklarını yeniden üreterek kitlelere götürürlerse hem kendilerini daha ileri dönüşümlere hazırlayabilirler, hem de kitleleri bireyci yaşam alışkanlıklarından arındırarak onlara sosyalist yaşamı benimsetebilirler. Yöneticilerin kitlelerle kaynaşmasının yolu budur. Stalin sonrası yönetime egemen olan sapmanın proletaryaya yabancı olan düşüncelerinin maddi temeli işte bu yüzlerce yıllık geçmişten kalan alışkanlıklarda yatar. Ayrıca dünya kapitalizminin varlığı sosyalist toplumda onun ideolojik etkilerini kaçınılmaz olarak gösterir. Ve sosyalist kültürün gelişmesine ters yönde etkide bulunur. Bu şartlarda proletarya zorun kullanımini terk ederse toplumsal dejenerasyonun önüne geçemez.

"(...) Proletarya diktatörlüğü -diyor Lenin- eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı kanlı ve kansız, şiddete başvuran, barışçı, askeri, iktisadi, eğitici ve yönetici inatçı bir savaştır, milyonlarca ve on milyonlarca insanın alışkanlık gücü en korkunç güçtür."(15)

Bugün ortaya konulan bürokratism, göz boyamacılık, rüşvetçilik, dalkavukluk, maddi refah ve zenginleşmeyi yaşamın tek amacı saymak gibi yozluklar, sosyalizmin alışkanlıkları olarak algılanıyorsa sorun yok. Ama kapitalizmin alışkanlıklarıysa, bunları ezmenin yolu burjuva demokrasisi esintilerini taşıyan çarpık bir demokrasi anlayışında değil, proletarya diktatörlüğünde anlamını bulan bir demokrasi anlayışındadır. Bunları radikal bir tarzda aşmaya yönelik ML bir politikadır. Potansiyeli harekete geçirmek adına bu zaafı teşvik etmek ise, bugün de çok daha vahim noktalara varmaktan başka sonuç doğurmayacaktır.

Gorbaçov'un "demokratik" önlemleri, ekonomik önlemleri ile bütünlük içinde ele alındığında, gerçekler daha iyi görülecektir.

Ekonomik önlemler de aynı mantıkla, merkez ve merkez karşıtlığı çerçevesinde ele alınmaktadır.

Merkez planlamanın etkinliğinin kısıtlanması ve işletme özerkliğinin artırılması, ücretlerin verimliliğe göre düzenlenmesi, kâr etmeyen işletmelerin desteklenmemesi, fiyatların yukarıdan belirlenmesi yerine piyasada oluşması ve en nihayet hizmet sektöründe özel girişimcilğe izin verilmesi...

Her ne kadar kolektivitenin yükseltilmesinden söz ediliyorsa da, bu işletmeler düzeyinde ifade edilmekte ve esas olarak işletmeler arası rekabeti körükleyerek ekonomide canlanma sağlanacağı söylenmektedir.

Bütün bunlarla varılmak istenen hedef, var olan potansiyelin daha rasyonel kullanılması, ekonomide yaratıcılık ve girişimciliğin geliştirilmesi, teknolojik gelişimin sağlanması ve toplumsal refahın artırılmasıdır.

Sosyalist girişimciliğin ve çalışkanlığın artırılmasını Gorbaçov başka şeylerle karıştırıyor. Bu, en özlü ifadeyle NEP dönemine yaklaşımında ifadesini buluyor.

"Fakat NEP aynı zamanda daha uzun vadeli bir hedefe sahipti" diyor ve tarihsel gerçekleri tersyüz etme pahasına devam ediyor Gorbaçov; "(bu programla-YÇ) daha ziyade, kitlenin yaratıcı enerjisinin salıverilmesi, bireyin girişkenliğinin güçlendirilmesi ve sosyalizmin temel ilkesi olan 'herkes yeteneğine göre, herkes çalışmasına göre' ilkesinin işlemlerini engelleyen bürokratik dizginlerin kaldırılması konusunda yaratacağı olanaklarla ilgiliyiz."(16)

NEP'in bazı meziyetleri saptandıktan sonra, birey girişimciliği, bürokrasinin sınırlandırılması... vb. adına yukarıdaki önlemlerin ileri sürülmesi hiç de şaşırtıcı gelmiyor. Açıkçası Gorbaçov, yozlaşan, zaaf, bürokrat yapıyı yeniden inşa etmek, SBKP'yi ML bir politikaya kavuşturmak, bugünkü sorunların sorumlularını tasfiye etmek, cezalandırmak, alt ve üst yapıda daha ileri bir kolektivizm yaratmak, bu amaçla kültür devrimleri gerçekleştirmek gibi temel adımları atmakla değil, kişisel çıkarları ön plana çıkararak bireyciliğin, bencilliğin ve on yıllardır dağ gibi birikmiş diğer sorunların üstesinden gelmeye çalışıyor. Bu noktada çarpık demokrasi anlayışı, olumsuzluğa olumsuz katkıda bulunmaktan başka bir işlev görmüyor.

Oysa bir kez bireysel çıkarlar ve piyasa ekonomisinin yolu açıldığında, bu kapıdan sosyalizmi geliştirici değil, yozlaştırıcı unsurların gireceği ve gelişeceği açıktır. Sosyalizmde kitlelerin girişimciliği, dolayısıyla ekonomik hayata aktif katılımı "emeğine göre" ilkesiyle teşvik edilirken, esas olarak sosyalist insanın yetiştirilmesiyle geliştirilebilir. Yani bu bir kültür sorunudur. Kitlelerde toplumsal sorumluluk bilincini geliştirmek yerine, çıkar dürtüsü körüklenirse, bunun sonucu daha da geriye gidiş olacaktır.

Bu nedenle kitlelerin bilinç ve kültür seviyesini sürekli yükseltmek, yeni tip sosyalist insan yetiştirmek doğrultusundaki çabalar, sosyalizmin gelişiminde hayati bir öneme sahiptir. Bu çaba kültür devriminde(17) ifadesini bulan büyük sıçramalarla hayata geçirilmezse gerekli sonuç alınamayacaktır.

En temel eksikliklerden birinin bu olduğunu Gorbaçov'un yazdıklarıyla bir kez daha görüyoruz.

"Son yıllarda ortaya çıkan sosyal yozlaşma unsurları toplumun manevi havasını olumsuz yönde etkilemiş, halkımızın her zaman sahip olduğu ve gurur duyduğumuz ideolojik inanmışlık, çalışma azmi ve Sovyet yurtseverliği gibi yüksek manevi değerleri sinsice yıpratmıştır."(18)

'30'lu, '40'lı yıllarda Sovyet halkını içte ve dışta zafardan zafere götüren, milyonlarca şehit pahasına sosyalist anayurdu faşizmin çizmeleri altında ezdirmeyen, o muhteşem niteliklere ne olmuştu? Bu gerileme gökten zembille mi inmiştir? Gorbaçov bunlara doğru yanıt vermiyor. Ortaya koyduğu tek neden "sosyal yozlaşma unsurları". Oysa bu neden değil, olsa olsa diğerleriyle birlikte bir sonuçtur.

Burada yine, politikanın belirleyiciliğine ve 50'lerden sonra uygulanan revizyonist politikanın, nelere yol açtığı gerçeğine dönüyoruz.

Bugünün suçlusu merkezilik değildir. Dolayısıyla sorunlar, özerklik vb. gibi bireysel-grupsal çıkarları körükleyen yöntemlerle aşılamaz. Asıl yanlış buradadır. Yıllardan beri üretici güçler teorisiyle hareket edilmiş ve kitlelere sosyalizm ve sınıfsız toplum için savaşma, kendi düzenine sahip çıkma bilinci verilmemiş ve kısa vadeli çıkarlarla yetinme bilinci verilerek kitlelerde bireyci dürtüler körüklenmiştir. Ne zaman Sovyetler'de bu politika uygulanmaya geçilmişse merkeziliğin, kolektivizmin tersine bir uygulama da beraberinde gelmiş ve problemler de o noktada başlamıştır. Bugün de yanı sıra ısrar edilmektedir. Çıkmanın daha da derinleşmesi kaçınılmazdır. Merkezilik suçlu sandalyesinden indirilmediği sürece, bu kısır döngüden kurtulmak mümkün değildir.

Görünürdeki yönleri veya tek tek unsurları ile ilgilenmek yerine, bir bütünlük içinde ele alındığında Gorbaçov reformlarının çözüm değil, çözümsüzlük üreteceği açıkça ortaya çıkmaktadır. Yukarıda işaret ettiğimiz çarpık demokrasi anlayışı da, bu ekonomik anlayışla tam bir bütünlük göstermektedir. Elbette böylesi bir ekonomi ancak birimlerin inisiyatifinin artırılmasını sağlayacak bir çarpık demokrasi programıyla uygulanabilirdi.

Ülkemizde, Gorbaçov reformları denince ya tek tek unsurlar ele alınmakta ve görünürdeki cazibesine kapılmakta, ya da içeriği bir köşeye atılıp, Gorbaçov'un tumturaklı sözlerine ve amacın yüceliğine methiyeler düzülmemektedir. Özel girişimcilik bu gibi uygulamaların, özellikle bunların, sosyalizmin gelişmesi ile nasıl bağdaştırılacağı üzerinde kimse pek durmak istememektedir. En son yapılan, Sovyet yöneticilerinden ödünç alınan görüşlerle, zorlama gerekçelerle sorunun kitabına uydurulmasıdır.

Gerekçelerin en ünlüsü; en kıyıda köşede kalmış güçlerin ekonomiye kazandırılması, mevcut potansiyelin kullanılmaya çalışıldığıdır. Yine de salt bu nedenlerle "özel işletmeciliğe" pek anlam veremiyor olmalı ki, bu sorunun üzerinden atlanmadığı yerde, "ne önemi var" gibi küçümser bir yaklaşım sergilenmektedir. Örneğin A.B. Kafaoğlu, Sovyetler'de özel işletmecilik için başvuran 70 bin ailenin 40 milyon aile içinde hiç de önemi olmadığını söylüyor. (19) Ekonomist-reformist mantıklar için bu geçerli bir gerekçe olabilir. Yine bencillik, rekabet vb. de bu mantığa göre pekala izah edilebilir. Ancak sorun o kadar basit değil. Kuşkusuz burada, kimileri gibi kolayca kapitalizmi keşfetme çocukluğundan söz etmiyoruz. Ücretli işçi çalıştırılmasının yolu açılmadığı sürece, ekonomide kapitalist unsurlardan bile söz edilemez. Ama 70 bin ailenin, bireyci, çıkarıcı, yoz düşüncelerini ve alışkanlıklarını yaygınlaştıran, 70 bin kötülük odağı olduğunu da unutmamak gerekiyor. Gorbaçov'un ortaya koyduğu dejenerasyon ortamından, bunun ve bununla birlikte rekabet, fiyat oluşumu, kâr dürtüsünü kamçılama vb. uygulamaların sosyalist bilincin gelişim ve yaygınlaşmasının önüne nasıl bir engel oluşturacağını görmek için deha sahibi olmak gerekmiyor.

SOSYALİST ÜRETİM İLİŞKİLERİ VE POLİTİKA ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

Gorbaçov bu zaafaların nedenlerini ve çözüm yollarını ortaya koyarken, bu önlemlerin aynı zamanda sosyalist gelişimin dayattığı bir zorunluluktan doğduğunu söylemektedir.

Bu zorunluluk öz olarak, Sovyet toplumunun "sosyalizmin yetkinleştirilmesi" bakımından büyük ve karmaşık bir dönemin başlangıcında bulunmasıdır. "Yeni" politikanın mimarlarına göre "Gelişkin sosyalizm aşamasının ilk evresi" olarak nitelendirilen bu aşama, üretim güçlerinin gelişim düzeyine denk düşen ilişkiler sistemini dayatıyordu. Bu yapılmadan bu aşamaya geçilemez ve daha ileri gidilemezdi. 70'lerden bu yana var olan tikanıklıklar bir anlamda bunun ürünüydü. Yani sosyalist üretim ilişkileri mevcut üretici güçlerin gerisinde kaldığı için ona engel olmaya başlamış ve bu tüm toplum üzerinde etkisini göstermişti.

Sosyalist toplumda üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında çelişkinin varlığı yadsınamaz bir gerçektir. Bu çelişki kaynağını üretici güçlerin gelişiminin daima üretim ilişkilerinin önünde gitmesinden almaktadır.

Bu çelişki bir anlamda sosyalist toplumun dinamiğidir. Üretici güçlerin gelişimine paralel sosyalist üretim ilişkileri de geliştirilemezse toplumda durgunluk ve yozlaşma başlar. Sosyalizmde gerici-tutucu düşüncelerle, devrimci düşüncelerin çatışması, kaynağını böyle bir zeminden alır.

Bu yüzden" diyor Stalin, "Yönetici kurumların görevi olgunlaşan çelişkileri zamanında not edip, üretim ilişkilerini üretici güçlerin gelişmesine uydu-racak biçimde zamanında önlemini almaktır." (20)

Bu ayarlama grup mülkiyetinden (kolhoz mülkiyeti) halkın mülkiyetine doğru, meta dolaşımı yerine kademeli olarak ürün dolaşımına doğru bir evril-meyi içerir.

Bunu başarabilmek doğru bir politika sorunudur.

Politika yanlışsa ne olur?

Yine Stalin'e başvuralım!

"Eğer yönetici kurumlar doğru bir siyaset uygulamalarsa, bu ilişkiler, uzlaşmaz çelişkiler halinde soysuzlaşmalar ve üretim ilişkileri ile toplumun üretici güçleri arasında bir çatışmaya varamazlar." (21)

Demek ki yönetici unsurlar görevini yerine getirmez ve doğru bir siyaset izlemezlerse yozlaşma, dejenerasyon ve giderek üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında çatışma kaçınılmaz olur.

Bu da sosyalizmin ve sınıfsız toplumun inşasında proletarya diktatörlüğünün gerekliliği ve politikanın belirleyiciliği rolünü ortaya koyuyor.

Stalin döneminde böyle bir çatışma veya yozlaşma olmadıysa tam da bu nedenledir. Ve Stalin bu konuda kendinden son derece emin olarak şunu söylemektedir:

"Kuşkusuz bugün, sosyalist ekonomiyi geliştirmek için bu olguları başarıyla kullanıyoruz ve bunlar, toplumumuza yadsınılmaz hizmet sağlıyorlar." (22)

Stalin önderliğindeki SBKP böyle bir politikayı başarıyla uyguladığı için-

dir ki, onun çağında gerileme, dengesizlik ve yozlaşma göremiyoruz. Aksine sosyalizmin dev adımlarla ilerlediğine ve zaferden zafere koşularak "destansı başarıların" elde edilmesine tanık oluyoruz. Bugerçeği herkes (Gorbaçov da dahil) teslim ediyor...

Gorbaçov reformları ise, bu çelişkiyi daha da derinleştirici önlemler olarak karşımıza çıkıyor. Çünkü bir yandan gelişmeden söz edilirken, diğer yandan kolektifliğin geliştirilmesi ve meta dolaşımının tümünden yok edilmesi doğrultusunda değil, aksi yönde tedbirler alınmaktadır.

Gorbaçov reformlarını da bu perspektifle ele almamız gerekiyor. Ancak tarihselliğinden koparılmadan. Eğer tarihselliğinden koparırsak ne bugünkü tıkanıklığın nedenlerini doğru tahlil edebilir ne de uygulanmak istenen reformların gerçek mahiyetini kavrayabiliriz.

O halde ilk sormamız gereken soru şudur; tıkanıklık ne zaman başlamıştır ve bu süreçte nasıl bir politika uygulanmaktadır? Bu soru bugün bütünsel bir bakış açısıyla reformların muhtevasını ortaya koyacak kadar önemli bir sorundur. Hangi politikayı ve hangi dönemi sorgulamamız gerekiyor, bugün neye yönelmek gerekiyor, sorularına da burada yanıt bulacağız.

Bu sorunun cevabını uzun boylu aramaya hiç gerek yok. Gorbaçov kendisi cevaplamaktadır. 1970 başları hatta '66'dan sonra... Yani ne zaman ki revizyonizm SBKP'ye egemen olmuştur, o noktada sorunlar derinleşmeye başlamıştır. Denilebilir ki, 1960'ta bilimsel-teknik devrimle birlikte yaşanan ilerleme nedir? Bu ilerlemenin Stalin yıllarında gerçekleşen ileri adımlar üzerinde yükseldiğine hiç kuşku yoktur. Keza 1956'da partiye hakim olan Kruşçev revizyonizminin Stalin dönemi politikalarını tasfiye süreci de kolay olmamıştır.

Evet, tam da bu tarihten sonra Stalin döneminin her evresi ileri bir atılımla perçinlenen gelişim durmuş, hiçbir atılım gerçekleşememiş, bugün geline nokta da gerçekler inkar edilemeyecek kadar su yüzüne çıkmıştır.

KRUŞÇEV VE GORBAÇOV

Bu gerçek ortadayken, Gorbaçov, Sovyetler'i bugüne getiren hataları Stalin döneminde, çözümleri ise Kruşçev ve Brejnev'in uyguladığı politikalar da aramaktadır. 50'lerin ortasından günümüze kadar yaklaşık 30 yıldır sürdürülen revizyonist politikanın bugünkü tıkanıklıkta belirleyici rolü görülmek istenmemekte ve sosyalizme karşı gerçekten "ağır suçlar" işlemiş Kruşçev revizyonizmi yüceltilmektedir.

" 50'lerin ortasında, özellikle de Komünist Partisi 20. Kongresi'nden sonra tüm ülkede bir değişiklik rüzgarı esti, insanların morali yükseldi, daha cesur, daha güvenli oldular. Kişiyi tapınmayı ve sonuçlarını eleştirmek ve sosyalist adaleti yeniden yerleştirmek için Nikita Kruşçev tarafından başı çekilen partinin ve önder kadrosunun cesur bir çıkışları gerekti. İç ve dış politikada eski kalıplar çürümeye başladılar. Buyruk ve bürokrasiye dayalı ve otuzlarda ve kırklarda yerleşmiş olan yönetim yöntemlerini yıkmak, sosyalizmi daha dinamikleştirmek, insancıl duygu ve değerleri vurgulayabilmek ve Leninizm'in teori ve pratiğinin yaratıcı ruhunu yeniden canlandırmak için girişimler görüldü." (23)

Bu tespitten sonra Gorbaçov için bir tek şey kalıyor, Kruşçev politikasını tekrardan ve daha kararlı bir şekilde uygulamaya koymak! Öyle de yapıyor ve bugünkü reformlar perspektifini tamamen 20. kongreden alıyor.

"(Kruşçev döneminde-YÇ) çalışma ürünlerinde kişisel çıkarlara dayalı küçük sanayi, tüketim alanlarında ve insan gereksinimlerine ilişkin her konudaki gelişmeye daha dikkat edilir oldu."(24)

Gorbaçov da kendini bunlara dikkat etmekle görevli sayıyor.

20. kongrede tespit edilen "Barış İçinde Bir Arada Yaşama, Barış İçinde Yarış ve Barışçıl Geçiş" revizyonist tezine daha sıkı sarılıyor.

20. kongrede proletarya diktatörlüğü yerine "Halkın Devleti" tespitinden hareketle proletarya diktatörlüğünü yozlaştırma, dejenere etme anlayışı bugün çarpık demokrasi anlayışı ile daha da derinleştiriliyor...

Kruşçev'in açtığı Stalin düşmanlığı kampanyası daha bilinçli bir şekilde sürdürülüyor.

1957'de merkezi planlamayı kısıp bölgesel özerkliği *"Kâr ve kârlılığın önemini yükseltmeliyiz"* diyen Kruşçev'in ekonomik reformları daha da geliştirilerek uygulamaya konuluyor... vb.

Kuşkusuz Gorbaçov, Kruşçev'in önlemlerinin neden başarısız olduğu sorusuna da cevap arıyor. Aksi durumda kimseyi ikna edemeyeceğini biliyor. O döneme ilişkin eleştirileri de bu muhtevada ve tek merkezde topluyor.

"O dönemde girilen reformların başarısızlıklarının başlıca nedeni, geniş bir demokratikleşme süreciyle desteklenmemiş olmasıdır."(25)

O halde geriye yapılması gereken tek şey kalıyor, bu eksikliğin tamamlanması. Bugün yeniden yapılanma denilenin "Yeniliği" işte bu kadardır. 30 yıl önce uygulamaya konulan ve bugünkü tıkanıklığın tek sorumlusu olan revizyonist çizginin, daha da derinleştirilerek uygulamaya konulması...

STALİN VE GORBAÇOV

Gorbaçov'un Sovyetler Birliği tarihine ilişkin değerlendirmeleri içinde üzerinde en fazla durulması gereken Stalin konusundaki yaklaşımıdır. Bir yandan Stalin zamanında sosyalizmin inşası için atılmış her önemli adımın doğru olduğu belirlenmesini yaparken, diğer yandan Stalin'in işlediği "bağışlanmaz suçlar"dan bahsetmektedir. Böylesi çelişik bir değerlendirmenin mantıklı izahını da Stalin'in "aşırı derecede çelişik bir kişiliği" olması ile yapmaktadır.

Gorbaçov'un Stalin hakkındaki değerlendirmeleri nesnel olmaktan uzak olduğu gibi, bugüne kadar söylenenlerden farklı bir içerik de taşıyor. Aslında Gorbaçov, 20. kongrede Kruşçev'in Stalin'e yönelik saldırılarını onaylıyor.

Bilindiği gibi SBKP'nin 20. kongresi ile birlikte, başını Kruşçev'in çektiği SBKP yöneticileri Stalin'e karşı ağır bir karalama kampanyasına giriştiler. Onlara göre, Ekim devrimi sonrasını "kişiye tapma" dönemi izlemişti. Bu dönemde Sovyet emekçileri "ağır baskı" koşullarında yaşamış, "korku, şüphe ve güvensizlik" havası Sovyet toplumuna egemen hale gelmişti. Stalin suçsuz insanlara karşı "terör" uygulayan bir "despot"tu. Onun yönetimi döneminde Sovyet toplumunun gelişmesi engellenmişti vb. vb.

Gorbaçov, 1930-40'lar sürecini değerlendirir ve Stalin hakkındaki düşüncelerini ortaya koyarken, aslında hiç de farklı şeyler söylemiyor. Kullandığı ifadeler dikkatle seçilmiş ve belli bir güç dengesini gözetiyor gibi olsa da, öz itibarıyla, 20. kongrede Kruşçev'in söylediklerinin tekrarı gibidir.

Şunları söylüyor Gorbaçov;

"...Birçok parti önderi ve devlet adamına, birçok komünist ve partisiz insana, ekonomi yöneticilerine ve askere, bilim ve kültür-sanat adamına yöneltilen siyasal suçlamaların kasıtlı, yanlış bilgiye dayandırıldığını biliyoruz." (26)

"Stalin ve yakın çevresinin toplu baskı önlemleri ve kanunsuz davranışları dolayısıyla parti ve tüm halkımızın önünde suçu çok büyüktür ve bağışlanamaz." (27)

"Kabaca ifade edecek olursam, bunlar, iktidarın kötüye kullanılmasından doğan ciddi suçlardı. Parti içinde ve dışında binlerce insan toplu baskı önlemlerine maruz bırakılmıştı." (28)

Bir sosyalist ülkenin, büyük Ekim Devrimi ile dünya halklarına yol gösterici olmuş bir partinin tarihi değerlendirilir ve bu parti ülkeye otuz yıl boyunca önderlik etmiş biri hakkında konuşurken yapılan değerlendirmeler bu denli yüzeysel olmamalıdır. Sosyalizmin inşa süreci değerlendirilip eksik ve hatalar aranırken, her şeyden önce yapılması gereken, yaşanan dönemi tarihi materyalist bakış açısıyla ele alıp kendi nesnel koşulları içinde yargılamaktır.

Kişilik düzeyine indirgenen, küfür ve hakaret düzeyini geçmeyen değerlendirmeler, suçlama olmaktan öteye hiçbir anlam taşımaz. Hele hele burjuva literatürü ile ML önderlere saldırmak, sübjektivizmi de aşan ölçüde Marksizmin dışına düşmektedir.

Bugün Stalin'e yaklaşım sorunda dünya ölçeğinde değişik görüş ve tutumlar varlığını sürdürüyor. Burjuva kampın her türlü aşağılık ve saldırı kampanyalarının elbette anlaşılabilir nedenleri vardır. Tüm yaşamı "müzmin muhalefet" olmaktan öteye gitmeyen anti-Marksistlerin tutumu da anlaşılabilir nedenlere dayanıyor. Ama ML adına hareket edenlerin Stalin'e saldırmaları, onun kişiliği ve mücadelesine yönelik ağır suçlamalara girişmeleri hiç de anlaşılır bir şey değildir.

Bugün devrimle karşı-devrim arasında süren propaganda savaşının merkezinde yer alan Stalin'i savunmak, ML'ler için her zamankinden daha fazla önem taşıyor. Bugün Stalin'i savunmak bir yerde sosyalizmi savunmakla özdeşleşmiş gibidir. Sosyalizmin dünya ölçüsünde maddi bir güç olarak var olmasında Stalin'in ve onun önderliğindeki Bolşevik Partisi'nin izlemiş olduğu ML ideolojik-siyasi çizginin tartışmasız bir yeri vardır. Zaten bu yüzdendir ki, on yıllardan bu yana yayılmaya çalışılan Stalin düşmanlığı ve değişik cephe-lerden yapılan çok yönlü saldırılar, Stalin'i yok etmeye yetmemiştir. Yetmeyecektir, çünkü Stalin bir döneme damgasını vuran tarihsel bir gerçekliktir. Sosyalizmin inşası ve yaşaması onun önderliğindeki SBKP'de simgeleşmiştir.

Otuz yıl boyunca SSCB'ye önderlik etmiş ve aynı zamanda komünist enternasyonalin önderi olarak kabul edilmiş birini değerlendirmek, "kişilik değerlendirmesi" düzeyini aşmalı, sosyalizmin inşa sürecindeki tarihi deney ve tecrübelerin değerlendirilmesi şeklinde olmalıdır.

Biz Gorbaçov'un söylediklerinin ve değerlendirmelerinin bu yanına ilişkin olanları üzerinde durmak istiyoruz.

Gorbaçov, bir yandan reddedilme olanağı olmayan tarihi nesnel gerçekleri kabul ediyor, ama öte yandan kabul ettiği bu nesnel gerçeklere taban tabana zıt şeyler söylüyor.

Gorbaçov'a göre: *"Lenin sonrası dönem, yani yirmiler ve otuzlar, Sovyet devleti tarihinde özel bir yere sahiptir. On beş yıl gibi kısa bir dönemde radikal toplumsal değişiklikler gerçekleştirildi(...) Söz konusu döneme inanılmaz işler sığdırıldı."*(29)

"Sanayileşme, kolektifleşme, kültür devrimi, çok uluslu devletin güçlendirilmesi, Sovyetler Birliği'nin uluslararası konumunun yerleşmesi, ekonomiyi ve toplumsal olayları yönetmenin yeni biçimlerinin geliştirilmesi hep bu dönemde gerçekleşti."(30)

"...Josefh Stalin tarafından başı çekilen yönetici çekirdek Leninizmi ideolojik mücadelede korudu."(31)

Gorbaçov; sosyalizmin ideolojik temellerini oluşturmak için atılan adımlara; *"O günkü koşullarda ülke ve insanlar için son derece zor olmasına karşın bu yol mümkün olan tek yoldu. Ekonomik büyümenin bir parçası olarak kitlenin devrimci şevkini hesaba katan yeni bir buluştu."*(32) diyor. Başka bir yol tutulup tutulamayacağı sorusunu *"Tarihe sadık ve yaşamın gerçeklerine bağlı olmak istersek(...) başka hiçbir yol seçilemezdi"*(33) diye yanıtlıyor. Ona göre bu yapılmıyordu *"Devrim davası kaçınılmaz olarak kaybedilmiş olacaktı."*(34)

Tüm bu değerlendirmelere katılmamak olanaklı değildir. Gorbaçov yirmi-otuzlu-kırkı yıllara ilişkin değerlendirmelerinde Stalin ve SBKP'nin izlediği yolu onaylıyor. Eleştirilerin odak noktası izlenen temel politikalar değil, bunların uygulanış biçimleri üzerinedir. Gorbaçov'a göre kolektifleştirme sürecinde orta köylüye karşı hatalı politikalar izlenmiştir; parti içi sorunların çözümünde demokratik-merkeziyetçilik işletilmemiştir; Stalin kendini putlaştırmış, bürokrasiye dayalı yönetim yöntemlerini egemen kılmıştır, dışa dönük sert baskıcı yöntemleri uygulamıştır... Ve tüm bunlardan sorumlu olan Stalin "bağışlanmaz suçlar" işlemiştir.

Gorbaçov söyledikleriyle açık bir çelişki içine düşmektedir. Ve bu çelişkiyi açıklayabilmek gerçekten olanaklı değildir. Her şeyden önce temel politikaların uygulanış biçimleri eksik ya da yanlışsa bunların sonuçları da olumsuz olmaz mı? Atılan adımları ve bunların sonuçlarını doğru görüp -üstelik mümkün olan tek yol olarak niteleyip- sonra da bu adımı başarmak için yapılanları eleştirmek, "Lenin'in politikasından sapma" diye mahkum etmeye çalışmak, işte bu olmaz...

Kuşkusuz biz, doğru bir politikanın uygulamasında hatalar yapılamayacağını iddia etmiyoruz. Hatalara düşülebilir. Söylemek istediğimiz, doğruluğu ispatlanmış politikalarla "bağışlanmaz suçların" bir arada olamayacağıdır.

50-60 yıl öncesine bugünün gözüyle bakılırsa böylesi değerlendirmeler yapmak olağandır. Ama bugünün koşullarıyla o dönemi yargılamak Marksist-Leninist'lerin tavrı olmamalıdır. Stalin'i ve onun dönemindeki uygulama-

lan, o dönemin kendi nesnel koşulları içinde değerlendirmek gerekir. Bu yapılırsa SSCB'de sosyalizmin inşası sürecindeki kimi hatalar yapılmış bile olsa başarılan destansı devrimci zaferler karşısında bunların sözü bile edilmemesi gereken şeyler olduğu görülecektir. Ama "bağışlanmaz suçlar"dan söz edenler bu suçları işleyenlerin "sosyalizm mücadelesine, sosyalizmin kazanımlarının korunmasına yaptığı tartışmasız katkı"yı da sorgulamak zorundadırlar. Gorbacov bunu yapmıyor. Stalin'in sosyalizme yaptığı katkıları öyle bir çırpıda yok saymak olanaklı olmadığına göre geriye bir tek yol kalıyor: Stalin'in sosyalizme olan katkılarını yadsımadan onu inkar etmek!.. Ya da hiç hak etmediği biçimde suçlamak!

1930-40'lı yılların değerlendirilmesi, tek ülkede sosyalizmin zaferi sorunundan ayrı olarak yapılamaz. Kapitalizmin yüzyıl içinde kat ettiği yolu Sovyetler Birliği on yıl gibi kısa bir süre içinde kat etmek zorundaydı. Dünyadaki nesnel durum, (yükselen faşizm tehlikesi, emperyalistler arasındaki çelişkinin giderek bir savaş tehlikesi yaratması ve bunun sosyalizmin anavatanını tehdit etmesi) ivedi olarak başarılmaması gereken tarihsel önemde adımları zorunlu kılıyordu. Sovyetler Birliği, emperyalist-kapitalist kamp karşısında, onun saldırıları karşısında yaşayabilmesi için bir an önce sosyalist sanayini kurmak zorundaydı. Kolektifleştirme sağlanmadan sosyalizmin ekonomik temellerinin atılamayacağı açık bir gerçektir. Stalin'in ve SBKP'nin acelesi vardı; ama bu acele Gorbacov'un dediği gibi "Tüm sorunların bir gecede, tek darbeye çözüleceğine ilişkin bir saplantı" sonucu değildi. Aksine sosyalizmi yaşatmak, halkların emperyalizmden kurtuluş yolunu açmak ve sosyalizmi maddi bir gerçeklik haline getirmek arzusundan kaynaklanıyordu.

Kolektifleştirme ile kırsal alanda sosyalizm sağlamalaştırıldı. Sovyet halklarının sosyalist yaşam biçimini benimsemesi yönünde önemli değişiklikler sağlandı. Tarımın modern hale getirilmesinin toplumsal temelleri oluştu; emek üretkenliği arttı, sosyalist kuruluşun gereksindiği işgücünün diğer kesimler için serbest kalması sağlandı vb. Gorbacov, bunların hepsini kabul ediyor. Ama yine "yöntemler" yanlıştı diyor: *"Sömürücü sınıfın düşman direnişlerine karşı yürütülen mücadelenin dayattığı yöntemler mekanik bir biçimde barışçı sosyalist inşa dönemine taşınıyordu."*(35) değerlendirmesini yapıyor. Gorbacov'a göre, sosyalizmin inşası sürecinde sınıf mücadelesinin yoğunlaşması üzerine geliştirilen *"kuram"* hatalı idi. Bu hatalı yaklaşım *"karanlık sonuçlar yarat(mış)tı", "kişi yüceltmelerine, hukukun ihlaline ve otuzların rastgele yönetimine olanak veren şey, Sovyet toplumunun yeterince demokratikleşmesinin sağlanamamış oluşuydu."*(36)

Gorbacov'un bu saldırıları özünde proletarya diktatörlüğüne yöneliktir. Onun zorunluluğuna, burjuvazi ve karşı-devrimin tehditlerine karşı-devrimci zoru uygulamak gereğine inanmamasındandır.

Aklı başında hiçbir ML, burjuvazinin silah elde proletaryaya karşı iç savaş yürüttüğü koşullarda, burjuvazinin fiili olarak yenilgiye uğratıldığı koşulları birbiriyle özdeşleştirmez. İki farklı dönemin sorunlarını çözümlemeye aynı yöntemlerin kullanılmayacağını da bilir. Ama her iki koşulda da proletarya diktatörlüğü zor ögesini içinde taşır. Proletarya gereksinme duyduğunda

sınıf düşmanlarına ya da onların uzantılarına karşı şiddete başvurabilir. Gorbaçov, Stalin'i sosyalist yasalara uymamakla suçluyor. Yasa nedir? Neyle bağlıdır? Yasa proletaryanın ve dünya halklarının çıkarı olan şeyleri yaşama geçirmektir. Ve saptanan hedefe varmak için hiçbir yasa mutlak değişmezliğe sahip olamaz. Lenin'in deyişiyle **"Proletaryanın devrimci diktatörlüğü burjuvaziye karşı proletarya tarafından zor kullanılarak kazanılmış, zor kullanılarak sürdürülen ve hiçbir yasanın sınırlamadığı bir yöntemdir."** (abç)(37) Ve Stalin önderliğinde Bolşevik Partisi'nin yaptığı da bu olmuştur. Emperyalist kuşatma altında proletarya diktatörlüğü, sınıf düşmanlarını hak ettikleri gibi cezalandırmış, işçi sınıfının iradesini egemen kılmıştır.

Kapitalizmin bütün uzantılarıyla henüz bütünüyle tasfiye edilemediği ve sınıf mücadelesinin değişik bir karakter kazanarak devam ettiği koşullarda, sosyalizm ve parti, içte ve dışta kendisini tam anlamıyla güvenceye alabilmiş değildir. Bu nedenle demokrasi daha sınırlı tutulmuştur. Bunu bizzat Stalin'in kendisi söylüyor. Ama altyapıda kapitalist unsurlar tasfiye edildikten sonra demokrasinin geliştirilmesi gerektiğini savunan yine Stalin'dir. Eğer dönemin olağanüstü zor koşulları ve bu koşullarda gerçekleştirilmesi zorunlu olan tarihsel önemde büyük görevlerle yüz yüze olunduğu sırada, dıştan emperyalizmin saldırısı ve içten de bu saldırıyı güçlendirecek gelişmeler olmasaydı, hiç kuşkusuz demokrasi daha geniş ölçekte uygulanıyor olacaktı. Sürecin demokrasinin geliştirilmesi yönünde gelişmesini sekteye uğratan emperyalist saldırı ve savaştır. Savaş kaçınılmaz olarak kendi kurallarını işletmiştir. Eğer Stalin'in bu dönemde Gorbaçov'un deyişiyle "ortaya koyduğu muazzam siyasal irade, azim ve dayanıklılık ve halkı örgütlemekte ve denetlemekte gösterdiği beceri" olmasaydı, bugün ne Stalin diye biri tartışılabilir ne de sosyalizmin 70 yıllık tecrübesinin değerlendirilmesi yapılabilir.

Stalin döneminde Sovyet halklarının "destansı işler başardığını" söyleyen Gorbaçov'dur. Bu dönemde Sovyet halkları, sosyalizmin kurulması için olağanüstü bir enerji harcamıştır. Sovyetler Birliği tarihinde hiçbir dönem halk kitleleri, Stalin döneminde olduğu kadar özverili, partiye ve sosyalizme bağlı olmamış, kitlesel kahramanlıklar düzeyine varan işler başarmamıştır. Stalin'in SBKP ve Sovyetler halklarına önderlik ettiği otuz yıllık dönem ile, ondan sonraki yaklaşık otuz beş yıla varan dönemi kıyaslayan herkes, eğer elini vicdanına koyup konuşursa bu gerçeği teslim etmek zorundadır. Herhalde kimse Stalin'in kitleleri korkutarak sosyalizm davasına kazandığı türünden siyaset bilimine aykırı iddialar öne sürme gayretkeşliğine girmeyecektir.

Eğer partinin siyaseti sınıfın güvenini ve desteğini diyelim ki, sınıf siyasal bakımdan farklı olduğu için, henüz kazanamamışsa, eğer parti siyasetinin doğruluğuna, diyelim ki olaylar yeteri kadar olgunlaşmadığı için, henüz sınıfı inandırmayı başaramamışsa, yalnızca siyaset genellikle doğrudur diye yığınlar, kesin sonuçla eylemlerinin inisiyatifini ve yönetimini üzerine almalıdır, diye görüş savunulabilir mi? Kuşku yok ki hayır. Öyle durumlarda parti eğer gerçek bir önder olmak istiyorsa beklemeyi bilmeli, yığınları siyasetin doğruluğuna inandırmalı, bu siyasetin doğruluğuna kendi öz deneyleri ile inanmaları için onlara yardımcı olmalıdır.(38)

Yanlış anlaşılmasın! Bu sözlerin sahibi Gorbaçov değil, onun eleştirdiği Stalin'dir.

Önderleri kitlelerin içinden onların mücadelesi içinde yetkinleşerek çıkarlar. Niteliklerini, kitlelerin nabzını elinde tutabilme, talep ve sorunlarını yakalayabilme, onların düşüncelerini devrimci düşüncelerle yoğurarak pratikte uygulayabilmekten alırlar. Ve bu yüzden onlar kitlelerle kopmaz biçimde kaynaşmışlardır.

Eğer Stalin, Sovyetler Birliği ve uluslararası proletaryanın bir kahramanı olmuş ve "demir adam" olarak nitelenmişse, ezilen halkların ve ulusların kendi kaderini tayin hakkının vazgeçilmez takipçisi, "komiseri" olarak bilinmişse, bunları birileri bahsettiği için değil, sosyalizm için gösterdiği üstün gayretler sonucu kazanmıştır. Bu vasıflar, kitlelerin onu ödüllendirmesi olarak görülmelidir.

Stalin uluslararası komünist hareketin önderlerinden biri, ML'e katkıları olan büyük bir devrimci önderdir. Stalin dünyadaki ilk sosyalist devletin korunması ve geliştirilmesinde dev adımların atılmasına önderlik etti. Sosyalist inşada kazanılan büyük başarılarda onun damgası vardır. Sosyalist dönüşümün gerçekleşmesinde kimse onun rolünü yok sayamaz.

Stalin II. Dünya Savaşı'nda anti-faşist güçlerin zafer kazanmasında tarihsel bir rol oynadı. Yaşamı boyunca her türden oportünizme, ML'in düşmanlarına karşı savaştı. Troçki'cilere, Zinoviev'cilere, Buharin'cilere ve diğer anti-Marksist güçlere karşı ML'i savunan ve geliştiren Stalin olmuştur.

O emperyalizm ve dünya gericiliğinin en büyük düşmanlarından biriydi.

Onun çabalarıyla *"Otuzların sonunda Sovyetler Birliği, sanayi üretimi bakımından Avrupa'da birinciliğe ve dünyada ikinciliğe yükselmiş ve gerçekten sanayi güç haline gelmişti."* (39)

İşte Stalin'in sosyalizme katkısının büyüklüğü buradadır. Dünyanın geri bir ülkesinin, kısa süre içinde her türlü güçlüğü yenerek bu noktaya sıçramasında Stalin ve onun önderliğindeki Bolşevik Partisi'nin oynadığı büyük rol görmemezlikten gelinemez. Bu noktada ister istemez şu soruyu sormak gerekiyor: Neden Stalin sonrası dönemde benzer atılımlar gerçekleştirilerek kapitalizm fersah fersah geride bırakılamamıştır? Sosyalizmin gelişmesi aynı ivmeyle neden sürdürülememiştir? İşte ekonomiden başka bir şey düşünmeyen revizyonizmin yanıtlaması gereken soru budur. Stalin'i kolaycı bir mantıkla mahkum etmeye çalışanlar önce bu sorunun yanıtını vermelidirler.

GORBAÇOV ÇİZGİSİNİN ULUSLARARASI PLANDA

SOL SAFLARA YANSIMASI YENİ REFORMCULUK RÜZGARIDIR

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 27. kongresinde alınan kararlarla 20. kongrede formüle edilmiş dış politikaya ilişkin çizgi, daha da derinleştiriliyor.

Gorbaçov'un *"Kapitalist sistemi kalıcı barış koşullarında bizimle yarışmaya çağırıyoruz."* diye ortaya koyduğu yaklaşım bunun açık bir göstergesidir.

ML'ler uluslararası ilişkileri tahlil eder ve politikalar belirlerken, somut sınıf tahlillerine dayanmak, dünyadaki çelişkileri doğru tespit ederek hareket etmek zorundadırlar. Aksi halde emperyalizmin gücünü abartmak ve bunun

sonucu olarak da emperyalizme tavizler vermek, onunla uzlaşmak zorunda kalınır.

Sovyetler'in uluslararası siyaseti nükleer bir savaşın her ne pahasına olursa olsun engellenmesi üzerine kurulmuştur. Nükleer savaşın, insanlığın geleceğini tümenden ortadan kaldıracığı görüşünden hareketle, emperyalizm ile uzlaşma yolları aranmakta, dünya halklarının çıkarları "barış" için bir yana atılabilmektedir. 20. kongrede geliştirilen tezler bu temel öngörü üzerine şekillenmiştir. Dünyanın herhangi bir bölgesinde ortaya çıkan çatışma emperyalizmi zayıflatıp zayıflatmaması noktasından değil, nükleer bir savaşa neden olabilecek bir kıvılcım olup olmadığı noktasından ele alınarak değerlendiriliyor. Doğaldır ki, bu yaklaşım halkların emperyalizme karşı yükselttiği mücadeleye maddi ve manevi olarak tam destek sağlamak yerine onlara uzlaşmacılığı tavsiye etmekten, mücadelesini engellemekten öteye geçmeyecektir.

Kuşkusuz ML'ler nükleer bir savaşı önlemek için uluslararası düzeyde barıştan yana tüm güçleri birleştirmek için çaba göstermelidir. Emperyalist saldırganlığa karşı koymak, emperyalizmin saldırı ve savaş politikasına karşı dünya ölçüsünde barışı savunmak ML'lerin görevidir.

Ama nükleer silahlara karşı olmak ve bu silahların yeryüzünden yok edilmesi için çaba göstermek ayrı şeydir; tüm siyaseti bir nükleer savaşı önleme üzerine kurmak ayrı şeydir.

Birincisi, emperyalist saldırganlığı dizginleme ve halkların mücadelesini devrimi geliştirme siyasetinin bir gereğidir; ikincisi, emperyalizme taviz üstüne taviz vermenin, halkların devrim mücadelesini reddetmenin siyasetidir.

Kruşçev sonrası Sovyetler'in dış politikasında silahsızlanma sloganı gereğinden fazla yer tutmuştur. Hatta bu slogan dış politikanın ilkesel sorunu haline getirilmiştir. Uluslararası sorunları çözmeye, emperyalizmin saldırganlığını durdurmada "barış ve silahsızlanma" politikasını stratejik düzeye çıkaran anlayışın temelinde, emperyalizmin gücünü olduğundan fazla abartmak, kendi özgücüne güvensizlik yatar. Bu aynı zamanda ulusal kurtuluş savaşlarına, uluslararası proletaryaya güvensizliktir.

ML'ler "barış ve silahsızlanma" sorununu Gorbaçov'un ifade ettiği gibi emperyalizmle "evrensel bir barış" olarak değil, taktik bir slogan düzeyinde kavrarlar. Emperyalizm var oldukça evrensel bir barışın olamayacağı, barışın emperyalizmin dünya ölçüsünde yok edilmesi sorunuyla sıkı sıkıya bağlantılı olduğu bilinen açık bir gerçekliktir. O halde hangi evrensel barıştan söz ediliyor?

Bugün dünya sosyalist güçlerinin en temel görevleri emperyalizmin saldırgan yüzünü teşhir ederek, dünya halklarının devrimini ilerletmektir.

Sovyetler Birliği, dış politikasını belirlerken sık sık enternasyonalizmden uzaklaşmakta, sosyalizmin dünya ölçüsündeki sorunlarını, komünist hareketin genel sorunları düzeyinde ele almamakta, sosyalizmi Sovyetler'le özdeşleştiren dar bakış açısıyla hareket edebilmektedir. Bu bakış açısının temelinde, dünyadaki temel çelişkinin ABD ile SSCB arasında görülmesi yatıyor. Bu bakış genel stratejiyi belirlerken doğal olarak Sovyetler (ve sosyalist ülkeler)

faktörünü başat olarak ele almaya neden oluyor.

"Ülkenin ekonomik ve sosyal açıdan geliştirilmesindeki temel görevler SBKP'nin uluslararası stratejisini de belirlemektedir. Bu politikanın başlıca amacının Sovyet halkına kalıcı barış ve özgürlük koşullarında çalışma imkânını sağlamak olduğu kesinlikle ortadadır. Dış politikamızda partinin ana programı ihtiyacı işte budur."(40)

Elbette genel politikanın belirlenmesinde ülke gerçeği gözönüne alınacaktır. Alınmalıdır da. Ama devrimin iç görevleriyle dış görevleri birbirlerine karıştırılmamalıdır. Yani dünya proletaryasının emperyalizme karşı mücadelesini zafere ulaştıracak bir politika izlemeyi gerektirir. Bu da çok açıktır ki, bugün ezilen halkların emperyalizme karşı yürüttüğü kurtuluş mücadelesini desteklemek ve geliştirmek anlamına gelir. Uluslararası çelişkileri ve proletaryanın dünya ölçüsündeki sorunlarını, iç sorunlara hasretmek... İşte bugünkü revizyonist politikanın çıkış noktası budur. Bu eğilim milliyetçilik düşüncesini yeşertir ve uluslararası planda yürütülen siyasete bu düşüncenin egemen olmasına neden olur.

Yine *"evrensel barışın yaşatılması ve güçlendirilmesi için nükleer tehdide, silahlanma yarışına karşı mücadelenin partinin uluslararası çalışmasının başlıca yönelimi"*(41) olarak tespit edilince, ister istemez ve ulusal kurtuluş mücadelelerine yaklaşımda bu amaca uygunluk çerçevesinde ele alınacaktır. Somutta bunun biçimlenişi ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerine yüz çevirmek ya da bu mücadelelere uzlaşmacılık rüzgarını taşımak olmaktadır. Soruna haklı haksız savaş, emperyalizmi zayıflatan bir güç olup olmama noktasından değil, "evrensel barışın yasaklanması ve güçlendirilmesi" reformist tespitlerine uygunluk taşıyıp taşıyamaması noktasından yaklaşılmaktadır.

Nitekim SBKP politikasının şaşmaz takipçisi KP'ler de politikalarını bu perspektife uydurarak teslimiyetçi bir politika izlemeye başlamışlardır.

Gorbaçov, haklı haksız savaş ayrımı yapmadan, Kruşçev'in söylediklerini yinelemektedir. Kruşçev de "Günümüzde yerel savaşlar çok tehlikelidir", "Savaş alevlerini tutuşturabilecek kıvılcımları söndürebilmek için... elimizden geleni yapacağız." diyordu. Benzer şeyleri Gorbaçov söylüyor:

"Asya ve Pasifik yakınların(da)... siyasal durum istikrarsızdır. İvedi olarak özgül çözümler ve yollar araştırmak gerekmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla üzücü sorunların siyasal açıdan çözümü yararına çabaları uyumlandırma ve daha sonra da bütünleştirmeye işe başlama, böylece bu temelde Asya'nın çeşitli bölgelerinde cepheleşmenin hızını kesmek ve buradaki durumu istikrara kavuşturmak yerinde olacaktır"(42)

Bölgesel çatışmalar ve bölgesel kriz emperyalizmin ürünüdür, kendi yaşamını uzatma savaşıdır. Bu çatışmaların içinden doğacak devrimci iktidarlar emperyalizmin krizini daha da derinleştirecektir. Vietnam savaşı bölgesel gerilimi artırmıştır ama her zaman olduğu gibi tüm güçler emperyalizme karşı seferber edildiğinde kazançlı çıkan sosyalizm olmuştur. Le Duan'ın dediği gibi; *"gerçek anti-emperyalist devrimin şiddetlenmesi hiçbir zaman barışı savunmakla çelişmez. Pratikte, emperyalizme saldırmak dünya barışını etkin olarak savunmanın temel yoludur. Aynı biçimde dünya savaşını önleme ve*

barışı savunmada emperyalizme saldırmanın ve bütün ülkelerde devrimin ilerleyişine daha uygun nesnel koşullar yaratmanın temel yoludur."(AS)

Ama Gorbaçov yumuşama adına emperyalizmin ömrünü uzatacak uzlaşmalar öneriyor. Buralardaki kurtuluş mücadelelerinin daha da şiddetlendirilmesi yerine emperyalizmin kabul edebileceği çözümlere yönelme reformizmin ta kendisidir. Bugün yapılması gereken uzlaşma değil, ulusal kurtuluş mücadelelerine hız vermektir. "İki üç daha fazla Vietnam yaratmak" ML'lerin dünya ölçeğindeki politikalarının merkezine oturmalıdır. Böylesi bir enternasyonalist kavrayışla emperyalizm zayıflatılabilir ve barışa zorlanabilir. Taviz vermek emperyalizmi daha da cüretlendirir ve saldırganlaştırır. Nitekim dünyanın pek çok yerinde izlenen uzlaşmacı politikalar bir bir iflas etti ya da ediyor. ABD emperyalizmi saldırgan politikasıyla açıkça halklara meydan okuyor. Bugün Nikaragua'da olanlar bu durumun belirgin bir göstergesidir.

Sovyetler Birliği'nin 30 yıldır uyguladığı dış politika dünya ölçüsünde anti-emperyalist güçlerin atılımlarına hız kazandırmaktan uzaktır. "Uluslararası ilişkilerde köklü değişiklikler var" adına emperyalizmin dayattığı koşullara tabi olunmakta, ML bir çizgi izlenmemektedir.

"Tarihsel olarak biçimlenmiş dünya ekonomik bağlarını koparma çağrıları tehlikelidir. Ve hiçbir çözüm getirmemektedir."(44)

Bu ne demektir? Bu emperyalist sömürgeciliği üstü örtülü onaylamak değil midir? Böyle değilse bu sorunun cevabını vermek Gorbaçov savunucularına düşüyor.

Bugün ABD emperyalizminin gücü önemli bir olgu olabilir. Ama bu güç taktik düzeyde önem taşır. Sosyalizmin zaferine inananlar ABD ve diğer emperyalist güçleri stratejik planda küçümsemek durumunda olmalıdırlar. Kaldı ki, bugün dünya halklarının emperyalizme karşı savaşımları ve onu geriletici gücü ayrı bir gerçekliktir.

Burada bir noktaya daha değinmek gerek, kimilerinin iddia ettiği gibi Sovyetler Birliği ulusal kurtuluş hareketlerine aktif bir destek verme durumunda değildir. Onun desteği daha çok kendi politik çizgisini olduğu gibi kabul eden reformist komünist partilerinedir. Dünya ölçüsünde meşruluğunu kabul ettirmiş ulusal güçlere yaptığı destek enternasyonalist tutumun yansıması değil, genelde kendi uluslararası siyasetine bu güçleri kazanmak ya da en azından bu güçlere verilen desteğin kendi durumunu sarsıcı bir etkisi olmamasıdır. Bakın Nikaragua devrimi önderlerinden Tomas Borge ne diyor:

"Savaş sırasında Küba dışında hiçbir sosyalist ülkeden destek görmedik. Sovyetler Birliği ve diğerleri devrimci değişikliklerin ancak Latin Amerika'nın komünist partileri tarafından temsil edebileceğine inandıkları ve o zaman başka şekilde düşünmeleri olası olmadığı için bizi desteklemediler.(...) Nikaragua'da sosyalist ülkelerle ilişki içinde olan biz değil, sosyalist parti ve Nikaragua Komünist Partisi'dir. Bazen aptalca öne sürüldüğü gibi, Nikaragua'daki devrimin Sovyetler'in eseri olduğu söylenemez. Sovyetler ve Sovyet devrimcileri Nikaragua'da devrim olabildiğine inanmamışlardı ki, bize nasıl yardım edeceklerdi!"(45)

Fazla söze gerek var mı?

SON SÖZ YERİNE

SSCB'de sözü edilen zaaf ve olumsuzlukların giderilmesi başta;

- Proletarya partisinin ML bir ideolojiyi benimseyerek, yozlaşmış, dejene re olmuş, kitlelere yabancılaşmış, bürokrat yapıyı değiştirmesi gerekir.

Bunun yanında ayrıca altta sıraladıklarımız da, olmazsa olmaz koşul olarak yerine getirilmelidir. Revizyonizmin hakim kılındığı, enternasyonalizmin terk edildiği, dünyanın ilk sosyalist devletini inşa eden Stalin'in küçük düşürüldüğü, suçlandığı, Kruşçev önderliğinde alınan 20. kongrenin tüm revizyonist kararları reddedilmelidir.

- Başta Kruşçev ve Brejnev olmak üzere ML'yi revize edip sosyalizm düşüncesinde kaos ve kargaşaya neden olanlar, Sovyet toplumunun gelişme sinde tıkanıklığa ve gerilemeye neden olanlar, Stalin'i haksız yere karalayan ve suçlayanlar, uluslararası sosyalist hareketi bölenler YARGILANMALIDIR.

Bu yargılama ne yalnız SBKP'ye ne de ÇKP ve AEP gibi partilere bırakılmaz. Bu yargılama, sosyalist güçler arasındaki ilişkilere eleştiri ve özelleştiri, birlik-eşitlik temelinde kardeşçe dayanışma ve dostluk ilkesiyle yaklaşan, ML'nin evrensel tezlerine -şiddete dayanan devrim, proletarya diktatörlüğü vb.- kabul eden uluslararası sosyalist hareketin bütün devrimci güçlerinin katılacağı bir kurul tarafından yapılmalıdır. Yargılama tüm dünya proletaryası ve halklarına açık olmalıdır.

- Stalin'e karşı yöneltilen tüm suçlama, karalama ve iğrenç demagojilere son verilmeli, Stalin'in uluslararası sosyalist harekete büyük katkıları olan bir usta olarak değeri teslim edilmelidir.

- Uluslararası sosyalist hareketin bölünmüşlüğüne son verecek koşullar oluşturulmalı, dünya proletaryası ve halklarının enternasyonalist birliği sağlanmalıdır.

- Partinin kitlelerle uzaklaşmasına neden olan bürokratik yapısına son vermek, parti içindeki revizyonizmin savunucusu, beceriksiz, asalak ve ruhsuzları tasfiye etmek, partinin kitle iletişimini en canlı şekilde sağlayarak partiden kitlelere, kitlelerden partiye düşünce iletişimini gerçekleştirmek ve bunun kurumlarını yaratıp kitleleri sınıfsız toplumun inşası doğrultusunda seferber etmek için kültür devrimi gerçekleştirilmelidir.

- Geniş yığınlar parti saflarına kazandırılarak dinamik, politize olmuş, yığın hareketleri yaratılmalıdır.

- Sosyalizmin geliştirilmesi ve sınıfsız topluma varılması sürecinde politikanın belirleyiciliği esas alınarak, ekonomik yaklaşımlar terk edilmeli, altyapıda kolektivizm daha da geliştirilmeli, üstyapıda yeni insan tipinin kültürel şekillenmesi sağlanmalıdır.

- Bugün dünyada sosyalizm ile kapitalizm arasındaki çelişkide belirleyici yanın SSCB-ABD arasındaki çatışma olduğu yanlış yaklaşımı terk edilerek, sürece damgasını vuran başat çelişkinin emperyalizmle ezilen halkların kurultuş hareketleri arasındaki çelişki olduğu kabul edilmelidir.

Bu gerçekten hareketle bürokrat-reformist partilerin desteklenmesine

son verilmeli ve ulusal ve sosyal kurtuluş hareketleri, enternasyonalist dayanışma ve desteğe kavuşturulmalıdır.

Dünyada "barış ve savaş" politikasında, barışın ABD emperyalizmine verilen tavizler değil, daha çok devrimle olacağı kabul edilmeli, emperyalizme karşı, devrimci bir siyaset izlenmeli, 30 küsur yıldır süren uzlaşma politikasına son verilmelidir. Bugün gerçek barışın yolu devrimlerden geçiyor.

- Gorbaçov gerçekte SSCB toplumundaki olumsuzlukları gidermek istiyorsa yukarıda kısaca özetlediğimiz perspektifle hareket etmeli, SSCB'nin karşılaştığı sorunların çözümünü sadece SSCB sınırları içerisinde kalan değişim ve dönüşümlerle değil, uluslararası proletarya hareketinin devrimci bir çizgide gelişerek ivme kazanmasıyla doğrudan ilintili olduğunu bilmelidir.

Sosyalist ülkeler arasında taraf olmak, birinden birini desteklemek ve adeta onun bir seksiyonu gibi hareket etmek ML'lerin tavrı olmaz. Ancak kendisini tümünden onlardan soyutlaması da düşünülemez.

Ekim Devrimi'nden bu yana 70 yıl geçmesine karşın, bu devrimin sosyalizmin dünyadaki ilk deneyimi olduğu gerçeği gözönünde tutularak sosyalist ülkeler arasında ve bunların bir yansıması olarak çeşitli kurtuluş hareketleri arasındaki ideolojik farklılıklar abartılmamalıdır. Bu farklılıklar birliğin önüne, engel olarak konmamalıdır.

Geçmişte biraz tepkisellik, biraz da sosyalizmin çok kolay gerçekleşebileceği anlayışından hareketle çeşitli akımlar ÇKP'ye ve onun lideri Mao'ya "karşı-devrimci" derken, kimileri de SSCB ve yandaşlarına "sosyal emperyalist", "sosyal faşist" vb. dediler. Bu devrimci bir anlayışla bağdaşmayan sormusuzca yaklaşımların yanlışlığı kabul edilerek, en uç düzeyde ifadesini bulan bu sapkın anlayışlar reddedilmelidir.

Biz ML'ler; ne SBKP, ne ÇKP, ne de AEP'nin gözü kapalı her dediklerini bir dogma olarak kabul eden ve bu ülkelerdeki değişmelere hemen angaje olmayı benimseyen bir anlayışta olmadığımız gibi, bu tutumu ML dışı bir tutum olarak değerlendiriyoruz. Devrimini yapmış tüm ülkelerin ve halen iktidar için mücadele eden sosyalist hareketlerin deneyimlerinden yararlanılması ve bu deneyimlerin mutlaka değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Ayrıca farklı düşünceleri savunsak bile bunun dostça ilişkiler geliştirmenin önünde engel olarak görmüyoruz.

Tüm sosyalist ülkelerin ve kurtuluş hareketlerinin birikimini uluslararası sosyalist hareketin birikimi sayıyor ve saygıyla yaklaşıyoruz.

- (1) GÜN-Sayı 26, Sovyetler Birliği'nde değişim süreci başlıklı yazı.
- (2) Tersine Batı'da SSCB'nin kusursuz işlediği değil, oldukça kusurlu olduğu, buna tepki olarak da çeşitli hareketlerin ortaya çıktığı biliniyor.
- (3) GÜN-Sayı 26, agy.
- (4) Görüş-Sayı 6, Gorbaçov'un "revize" ettiği başlıklı yazı.
- (5) Gorbaçov'un politikasıyla birlikte bu gelişmeler tersine döndüğü görülüyor. Aynı şekilde kurtuluş hareketlerinin bir gerileme, duraksama içine girdiği, uzlaşmacı eğilimlerin güç kazandığını söylemek de gerekiyor.
- (6) GÜN-Sayı 26, agy.
- (7) M. Gorbaçov-Yenileme ve kadro politikası, sayfa 17.

- (8) M. Gorbaçov-SBKP-MK 27. kongresi siyasal raporu, sayfa 16-17.
- (9) M. Gorbaçov- Yolumuz Ekimin Yolu, Öncülerin Yoludur, Aktaran: T. Kurtuluş dergisi, sayı 6, sayfa 40.
- (10) M. Gorbaçov-Yenilenme ve Kadro Politikası, sayfa 24.
- (11) M. Gorbaçov, agy, sayfa 59.
- (12) M. Gorbaçov, agy, sayfa 63.
- (13) M. Gorbaçov, agy, sayfa 52.
- (14) Lenin-Devlet ve ihtilal, sayfa 31.
- (15) Aktaran Stalin-Leninizmin Sorunları.
- (16) M. Gorbaçov-Yolumuz Ekimin Yolu...
- (17) Kültür Devrimi, ML politikanın belirleyiciliğine yeni insan tipinin yaratılması için altyapının geliştirilmesine paralel olarak sürer. Ancak geçmişten miras kalan olumsuz alışkanlıklar gerek toplumda gerekse de parti içinde çeşitli öznel ve nesnel nedenlerle birikimler sağlayabilir ve bu durum partinin radikal bir tarzda hareket etmesini gerektirebilir. Partinin öncülüğünde eski düzenin unsurlarını tasfiye etmek ve proleter düşünceleri hakim kılmak gerekebilir.
- (18) M. Gorbaçov-Yenilenme ve Kadro Politikası, sayfa 17.
- (19) A. Başer Kafaoğlu'na ilişkin bu ve diğer alıntılar için Çağdaş Yol, sayı 2'deki röportaja bakılabilir.
- (20) Stalin, Son Yazılar, sayfa 126.
- (21) Stalin, age, sayfa 126.
- (22) Stalin, age, sayfa 126.
- (23) M. Gorbaçov-Yolumuz Ekimin Yolu...
- (24) M. Gorbaçov, agy.
- (25) M. Gorbaçov, agy.
- (26) M. Gorbaçov, agy.
- (27) M. Gorbaçov, agy.
- (28) M. Gorbaçov, agy.
- (29) M. Gorbaçov, agy.
- (30) M. Gorbaçov, agy.
- (31) M. Gorbaçov, agy.
- (32) M. Gorbaçov, agy.
- (33) M. Gorbaçov, agy.
- (34) M. Gorbaçov, agy.
- (35) M. Gorbaçov, agy.
- (36) M. Gorbaçov, agy.
- (37) Lenin-Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky, sayfa 85.
- (38) Stalin-Leninizmin Sorunları.
- (39) M. Gorbaçov, Yolumuz Ekimin Yolu...
- (40) M. Gorbaçov, SBKP-MK, 27. Kongre Siyasi Raporu, sayfa 103.
- (41) M. Gorbaçov, agy.
- (42) M. Gorbaçov, agy.
- (43) Vietnam Devrimi, sayfa 51.
- (44) M. Gorbaçov-Yolumuz Ekimin Yolu...
- (45) Nevv Left Reviewv dergisinin Toms Borge ile yaptığı röportaj-aktaran: T. Kurtuluş, sayı 7, sayfa 41.

Haziran 1988, Sayı: 14

POLİTİKADA ÖĞRENCİLİK, BİLİP BİLMEDİĞİ KONULARDA AHKAM KESMEKTİR!

Toplumsal Kurtuluş'un 11. sayısında, "Yorumlarıyla Olaylar" köşesinde, "Öğrenci Arasında Politika Arayanlar Politikada Öğrenci Gibi Davrananlar" başlıklı bir yazı yer aldı. Yazının başlığı da oldukça ilginç. "Öğrenci arasında politika arayanlar" deniliyor. Bu söylem bizlere hiç de yabancı gelmiyor. Reformistlerin yıllardır yineledikleri bir nakaratı çağrıştırıyor: "Gençlik içinden politik bir hareket çıkarmak istiyorlar." Toplumsal Kurtuluş da bu yaklaşımı benimsemiş gibi görünüyor. Anlaşılan o ki, T. Kurtuluş, kendini besleyen reformist topraktan gıda almadan yaşayamıyor.

Yazının içinde her ne kadar gençliğin yadsınmadığı belirtiliyor olsa da, bir küçümsemenin söz konusu olduğu da gerçek. Devrimciler, gençliğe "fazla önem" vermekle eleştiriliyor. Oysa biz T. Kurtuluş'un gençliğe reformistler gibi küçümseyici bir tutumla bakmadığını düşünüyorduk. Her fırsatta "eskilerle değil, gençlerle yürümek" gerek diyen, T. Kurtuluş'un yayın danışmanıydı.

Peki şimdi ne oldu? Yirmi yıldır reformizmin dilinden düşürmediği "öğrenci" edebiyatına neden T. Kurtuluş da sarılmak ihtiyacı duydu? Yoksa T. Kurtuluş, aslına rücu mu ediyor?

Gençlik hareketinin yeniden bir canlanma içine girdiği '86 sonrası, reformistlerin, bu hareketi kendi odaklarına çekme konusunda oldukça büyük çaba gösterdikleri herkesçe biliniyor. Ne yazık ki bu çabalarında başarılı olamadılar. Bu yüzden onların, tıpkı geçmişte olduğu gibi yeniden gençliği horlama edebiyatına başlamaları bizleri şaşırtmaz. Ama reformist çizgi ile kendi ayrımını ısrarla vurgulamaya çalışan T. Kurtuluş'un benzer yaklaşımı sergilemesi dikkat çekici oluyor.

"Öğrenci içerisinde politika aramak" ne demektir? Eğer öğrenciler -yani gençlik- yadsınıyorsa, bu daha açık ifade edilmelidir. Bugün gençliğin hızla politize olmasını ve siyasi iktidar mücadelesinde emekçi halkın yanında yerini almasını istemeyen ancak burjuvazi olabilir. Devrimcilerin gençliği politize etmeye yönelik çabalarında yanlış olan nedir? T. Kurtuluş'un devrimcileri reformistler gibi suçlamasının altında yatan, sakın gençliğin mücadelesini yönlendirmekten uzak oluşları olmasın!

Burjuvazinin "öğrencilerin kışkırtıldığı"ndan söz ettiği bir sırada (biz bunu gençliğin politize olması olarak anlayabiliriz) "öğrenci içinde siyaset aramak" deyişi hiç de iyi bir çağrışım yaptırmıyor.

T. Kurtuluş yazarı, son yirmi yılda çıkan önderleri "verimsiz" buluyor, onları "öğrenci davranışını sürdürmekle suçluyor. (*) Yine solu, "öğrenci damgasını aşamamak"la eleştiriyor.

Devrimci hareketin son yirmi yılına, reformistlerin "narodnizm" eleştirisi gözlüğünü takarak bakan T. Kurtuluş yazarını hiç yadırgamıyoruz. O, böyle yapmak zorunda. Tüm önderleri öğrenci gibi davranmakla eleştirmeli ki, geride yalnız kendileri kalsın.

T. Kurtuluş'un tarihi tersyüz etme gibi bir çabası olduğundan dolayı fazla ciddiye alınmadığını biliyoruz. Ama yine de bir sorun var. Öğrenci olmadan usta olanlar, gençlik dışında yetişen ve "ustalaşanlar kimlerdir? Bunlar bugüne kadar gençlik dışındaki alanlarda -işçiler içinde örneğin- ne gibi başarılar elde ettiler? Hangi kitle hareketlerine, siyasal hareketlere önderlik ettiler? Ve bunların Türkiye devrimci hareketindeki yeri nedir? Bizler için merak konusudur!

ML'ler hiçbir zaman her şeyi gençlerle sınırlamadı. Bu dün de böyleydi, bugün de böyle. Ama şu da bir gerçek ki, bizim gibi ülkelerde devrimci hareketlerin ilk kıvılcımı hep gençlik olmuş ve ML kadroların birçoğu, ilk siyasal mücadele deneyimini gençlik içinde edinerek yetişmişlerdir. Dahası, bizim gibi ülkelerde genç nüfus büyük bir yoğunluğa ve devrimci bir potansiyele sahiptir. Burjuvazinin gençliği boy hedefi haline getirmesinde bu olgunun payı büyüktür.

T. Kurtuluş, sözü 1 Mayıs 1988'e getiriyor ve bu kez tüm solu "öğrenci davranışını aşamamakla" suçluyor. Solun çeşitli kesimlerinin 1 Mayıs öncesi yaptığı ortak açıklamaları ciddiye almayan T. Kurtuluş yazarı, 1 Mayıs öncesi söylenenleri öğrenci davranışı olarak görüyor. Ve bir yıl önce yaptıkları salon toplantısını bir övünç vesilesi haline getiriyor. T. Kurtuluş yazarının solun bir yıl önceki kapalı salon toplantısını aşp aşamayacağını bilmediğini söylemesi bir inançsızlığın da ifadesi sayılmalı. Kuşkusuz T. Kur-

tuluş yazarı, solun geleneksel tutumundan hareketle 1 Mayıs öncesi söylenlere şüphe ile yaklaşmış olabilir, ama araya hiçbir sınır koymaksızın herkesi niçin aynılaştırıyor? Devrimci Sol Güçler hiçbir zaman yapamayacağı şeyleri yapacakmış gibi ilan etmediler, burjuvaziye bol keseden tehditler savunmadılar. T. Kurtuluş yazarı, önce bu gerçekleri teslim etmeli, sonra kendisine bakmalı ve ancak ondan sonra eleştiri yapmalıdır.

Ama bu yıl kitleler, her şeye rağmen, önceden ilan edildiği gibi 1 Mayıs'ta alanlara çıktılar; kafaları-gözleri yarıldı ama, 1 Mayıs'ı kutlama bilinci ni geniş yığınlara ulaştırmasını bildiler. Peki hiç kimseyi beğenmeyen T. Kurtuluş ne yaptı acaba?

Geçen yıl yapılan kapalı salon toplantısını 12 Eylül sonrasının "ilk" 1 Mayıs kutlaması olarak övünç vesilesi haline getirmek, bir şeye sahip olmak isteyip de olamayanların ruh halini yansıtıyor büyük ölçüde. Hem 12 Eylül sonrası ilk 1 Mayıs kutlamasının geçen yıl yapıldığı nereden çıkıyor? Cuntanın en karanlık yıllarında 81-82-83'lü yıllarda, 1 Mayıs'ın o yılların koşullarına göre de olsa kutlandığı, hangi mantıkla yok sayılıyor? Evet, belki, geniş kitlelere mal olacak şekilde kutlanamadı ama, çok daha riskli, tutuklanmayı, yaşamı yitirmeyi göze alarak yapılan kutlamalar oldu. 1 Mayıs'ı kutlamak için oligarşinin icazetli günleri beklenmedi. T. Kurtuluş bir kapalı salon toplantısına olmadık misyonlar yüklememeli, boş şeylerle övünmek yerine daha ciddi konularla uğraşmalıdır. Örneğin, 1 Mayıs 1977 katliamına çanak tutan solu özeleştiriyeye zorlamalı, solun vicdanını sızlatan bu konuda adım atılması için çaba göstermelidir.

T. Kurtuluş yazarının söylediklerinin en ilginç ve şaşırtıcı olanı, kuşkusuz Metris firarı üzerine olanı... Bu işleri bilen büyük bir öğretmen edasıyla akıl vermeden edemiyor. Ama eleştiri adına, tam da eleştirdiği konuma kendisi düşüyor.

Politikada öğrenciliğin bir çeşidi de, bilip bilmediği konularda ahkam kesmeye kalkmaktır. Tıpkı T. Kurtuluş yazarı gibi... Gerçeği tüm boyutları ile bilmeden kimse kalem oynatmaya kalkmamalı, yoksa gerçekten politika da öğrenci gibi davranmaktan kurtulunamaz.

"Metris'teki Devrimci Solcuların" bildikleri bir şeyler vardı ki, bir açıklamaya yapmaya gereksinim duydular. Önce bunu öğrenmek gerekirdi. Açıklamalarında firarı "devrimci bir eylem" diye niteleyenlerin, önemli bir nedenleri olmalı ki, eleştiri yapmaya ihtiyaç duydular? Politikada "usta" olduğunu düşünenler, öncelikle bunu hesap edebilmek durumunda olmalıydı. Öyle bilip bilmeden vaaz vermek, hiç de usta işi politikaya benzemiyor. Hele, *"Metris gibi bir hapishanede başka koşullara haber vermek veya kaçıştan önce, başka koşullardan devrimci aktarımı yapmaya çalışmak, hazırlıkları hapishane yönetimine haber vermekle özdeşdir"* demek, çok geri ve çocukça bir tartışma yapmaktan başka bir anlama gelmez. Neyin, nasıl olması gerektiğini herhalde, her devrimci tutsak az çok bilir. Eğer T. Kurtuluş yazarı, gerçeği bir parça olsun öğrenmeye çalışsaydı, sorunun hiç de yazdıkları ile ilgili olmadığını anlardı. Firarın nasıl hazırlandığı, kimlerin önceden haberi olduğu, (ki T. Kurtuluş yazarının sandığı gibi öyle sınırlı sayıda in-

san değil, cezaevinin önemli bir kısmı biliyordu) hangi olanakların olduğu, kimin nasıl bir tutum takındığı artık burjuvazi için bile sır değil. Bugün bu eylemle ilgili olarak üzerinde durulması gereken bir şey varsa, o da sergilenen anlayıştır. Firara başkalarının katılımı -onların bilgisi ve olanaklar olduğu halde- küçük siyasi hesaplarla bilinçli olarak istenmemiştir. (**) Sorun budur.

Bugün halktan insanlar bile şu soruyu soruyor: Neden onca idamlık varken, ağır cezalar alacağı kesin olan devrimciler dururken, 13-15 yıl cezası olan ve çıkmasına 1-2 yıl kalan insanlar kaçmıştır? Metris'teki tutsak Devrimci Solcuların açıklamasında sanırız bu soruya açıklık getiriliyor ve deniyor ki, bu "olanaksızlıklar"la ilgili değil, firarı gerçekleştirenlerin grupçu tutumu sonucu oldu.

T. Kurtuluş'un sorunu daha iyi kavrayabilmesi için şöyle bir örnek verelim.

Bir cephede düşmana karşı birlikte savaşan çeşitli devrimci güçlerin kuşatılmış bir halde olduğunu düşünelim. Devrimci güçler kuşatmayı yaracak bir geçit ararken, içlerinden bazıları böyle bir geçidi buluyor. Bu olanaktan çok daha fazla gücün hiçbir risk olmaksızın faydalanması mümkünken, geçidi bulanların, "ben önemliyim" diyerek diğerlerinin bu olanağı bilmesine rağmen onları çeşitli hilelere başvurarak kuşatma çemberi içinde bırakması ne anlama gelir? T. Kurtuluş aynı şeyi mi yapardı acaba? İşte sorunu, başkalarına "mapushane" hakkında ders vermeye kalkmadan önce, bu mihverde ele alıp siyasi ve ahlaki boyutu ile sorgulamak gerekir.

Gerçekler bu kadar açıkken T. Kurtuluş'un bunu görmemesindeki ısrarın ardında, acaba başka sıkıntılar mı var sorusu akla geliyor. Biz yine de iyimser düşünerek "politikada çocukluğa " yoralım.

Bir noktaya daha değinmek gerek. T. Kurtuluş yazarı "Bir uzun açlık grevinde altmış günden sonra bilincini kaybederek açlık grevini bırakan bir kız tutuklu için 'burjuvaziye teslim oldu' anlamına gelebilecek yayınlar yapıldı" diyor. Hiç de yeri değilken yapay bir tarzda yazıya sıkıştırılan (***), devrimcileri hedefleyen bu eleştirideki mantığı anlamak güçtür. TK yazarları da, son dönemde moda haline gelen Devrimci Sol Güçler'e saldırarak bir şeyler elde edebileceğini mi umuyor acaba? Düşünmeden edemedik.

Öncelikle T. Kurtuluş'un tahrifatçılığını ayıplıyoruz. Çünkü, "burjuvaziye teslim oldu" anlamına gelecek şeyler söylenmemiştir.

İkinci olarak, bu konuda bir düzeltme yayınlandı. T. Kurtuluş nedense bunu belirtmiyor. Yoksa mesaj iletmek istediği birileri mi var? Anlayamadık.

Yine T. Kurtuluş, sekter-grupçu birilerini arıyorsa, bunu önce hiç kimseyi beğenmeyen kendinde ve siyasi yaşamı boyunca ciddi bir güç olamayan, ama sağa sola fetva verip çamur atanlarda aramalıdır.

THKP-C'nin T. Kurtuluş'u çok rahatsız ettiğini biliyoruz. Bugün THKP-C'ye saldıranın doğrudan Devrimci Sol Güçler'e saldırmakla özdeşleştiği de biliniyor. THKP-C sınıf mücadelesinin hep önünde oldu, olmaya da devam edecek. Bu gelişmeden rahatsız olanlar bundan böyle daha çok rahatsız olacaklardır.

(*) T. Kurtuluş yazarları ikna olsa da olmasa da, hoşlarına gitse de gitmese de, Türkiye devrimci hareketinin gerçekten bir güç olduğu son yirmi yılın hemen tüm devrimci gelişmelerine, teorik ve pratik önderlik eden bu önderler olmuştur. Ve olmaya hala devam ediyorlar.

(**) Bu konuda: "THKP-C Savaşçıları" imzasıyla devrimci, demokrat kamuoyuna yapılan bir açıklamayı bu sayımızda mektuplar köşemizde yayınlıyoruz. Burada görüleceği gibi; bırakalım başka bölümlerdeki devrimcilerin firar olanağından faydalandırılmasını, aynı havalandırmada olup başından itibaren firarın organizesinde yer alan bir idam hükümlüsünün bile, ne tür hilelere ve Makya-velistçe yöntemlere başvurularak firarın dışında tutulduğu; diğer devrimcilere karşı nasıl grupçu ve çıkarıcı bir mantıkla yaklaşıldığı açık bir biçimde anlatılıyor.

(***) Ufak bir dipnotumuzla da biz sıkıştırma yapalım: Metris firarından sonra Milliyet gazetesi polis servisi muhabirlerinden E. işleyen'in yazısı ve yapılan "röportaj"la bir şeyler ima etmeye çalışan T. K., devrimciler arasındaki dostluk ilişkilerine ve ahlaki değer yargılarına dahi sığmayan, biraz polisiye, biraz da "çaktımcı" davranışla yaklaşıyor olaya.

Her şeyden önce böyle bir röportaj olmamıştır. E. işleyen'in ne olduğu bilinmemektedir. Bu kişi, Çözüm Dergisi'ne gelerek '87 Ağustos'unda başlayan ve Eylül'de biten 30 günlük açlık grevi sonucu ne tür haklar alındığını öğrenmek istediğini belirtmiştir. Alınan hakların söylenmesinde hiçbir sakınca görülmediğinden bir sohbet havası içinde anlatılmıştır. Tüm konuşmalar ve olay bundan ibarettir.

Ertesi gün Milliyet'in olayı farklı yansıtmaları sonucu gerek telefonla gerek sözle tekziye zorlanması olmuşsa da, düzeltme sağlanamamıştır. Milliyet gazetesi aradaki ilişkilerin gerginleşmesi sonucu, araya araçlar sokarak o arkadaşımızdan, haberle ilgili özür dilemek için yayın kurulundan bir kişiyi büromuza göndermiştir.

T.K. böyle bir konunun nasıl geliştiğini, gerçekten böyle bir açıklamanın yapıp yapılmadığını araştırmadan, öğrenme yolları var olmasına rağmen, mal bulmuş Mağribi gibi balıklama atlayarak bir yerlere varmaya çalışmıştır. Bu tür şeylerle bir yerlere varamazsınız. Basit şeylerle ancak basit insanlar uğraşır. Bu da politikada öğrencilik yıllarına denk düşer.

Bir burjuva gazetesinin ve polis servisi muhabirinin kaleminden çıkan sözleri kendine dayanak yapmaktan çekinmeme, devrimciliğe ve devrimci ilişkilere yakışmaz. Bu tür yolların sonu hep çıkmazdır. Çünkü başkaları da Sultanahmet Askeri Cezaevi'ndeki üsteğmen Cahit'in mahkeme ifadelerini alıp kullanmaya kalkar. Veya kendisini Türkiye Sol hareketinin "milat"ı olarak gören kişinin cezaevine girdiğinde kaçakçılar koğuşunda kaldığını, devrimcilerin zorlamasıyla siyasi koğuşa geçtiğini "duydum" derse bunlarla nereye varılacak. Ama itirafçıların itirafını devrimcileri karalamakta bir araç olarak kullanmaktan dahi sakınmayan bu kişilere dikkat edilmelidir. Çünkü bunlar sol içine yeni yeni hastalıklar sokmaya çalışmaktadırlar. Kendilerini devrimci sorumluluğumuzla uyarıyoruz.

PANAMA'DA NELER OLUYOR

Son yıllarda sıkça tekrarlanan bir oyun var. Özellikle 1980'lerden sonra başta Arjantin, Uruguay, Haiti, Filipinler, G.Kore vb. olmak üzere birçok ülkede tekrar tekrar sahnelenen bu oyun son olarak Panama'da gösterime girmiş bulunuyor.

Baş aktörlüğünü ABD'nin yaptığı bu komedinin figüranları değişse de, kimi sahnelerinde kural dışı davranışlara rastlansa da oyunun özünü değişmiyor. Bu komedide "büyük müttefik", "yakın dost", "has adam" ilan edilen, Beyaz Saray'da onurlandırılan diktatörler bir gün gelip istenmeyen adam ilan ediliyorlar. Oyunun Panama'daki sahneleri kural dışı birtakım davranışlarla oldukça eğlendirici(!) ve renkli görünüm almış bulunuyor.

Panama'da her şey 1968 yaz başlarında başladı. Haziran ayında Genelkurmay İkinci Başkanı Albay Roberto Diaz Herrera, Genelkurmay Başkanı General Antanio Noriega'yı "uyuşturucu madde kaçakçılığı, seçimlerde hile yapmak ve siyasi muhaliflerine suikast düzenlemekle suçladı ve ardından yoğun kitle gösterileri gündeme geldi. Bunu ABD kamuoyunda General Noriega aleyhindeki kampanya ve Florida eyaleti mahkemesinin generali yargılama istemiyle iadesini istemesi takip etti.

Olayın siyasi boyutu 1987'nin son ayında daha net bir biçimde su yüzüne çıktı. Aralık ayı içinde Panama'ya gizlice giren ABD Savunma Bakanı Yardımcısı Richard Amitogu'nun, generale "özgür seçimlerin ve demokratik reformların" yapılmasına izin vermesi ve bu amaçla istifa etmesini istediğini bildirmesiyle daha da yoğunlaştı.

General Noriega'nın bu istemi reddetmesi üzerine Pentagon'daki dosyasında yer alan suçları bir bir sayılıp dökülmeye başlandı ve hakkındaki yıpratma kampanyasına hız verildi. ABD dayatmacı bir şekilde planını yürürlüğe koymuştu. İkna ile başaramadığını zorla yapacaktı!..

Ocak ayında gizlice ABD'ye giden Panama Devlet Başkanı Del Valle, buradan gerekli talimatları alıp döndükten sonra ailesini ABD Büyükelçiliğine yerleştirdi ve generali görevden aldığını ilan etti. Ama ne yazık ki, oyun bir türlü baş aktörün istediği gibi yürümüyordu. Bu karardan sonra toplanan "Panama Yasama Meclisi" kararı onaylamayı reddederek devlet başkanının görevine son verdi. İpler artık kopmuştu. Ve ABD her zamanki gibi kendisine bağımlı ekonomiyi çökerterek diktatörü boyun eğmeye zorlama amacıyla askeri ve ekonomik yaptırımlara başvurdu ve Panama kanalındaki asker sayısını Panama ordusuna eşit düzeye çıkartarak baskısını artırdı.

Ülke içinde yoğun tepkiler uyandıran, gösteri ve grevlere yol açan bu gelişmeler karşısında General Noriega'nın tepkisi, yurtsever (!) pozlarda meydan okuma oldu. General ABD'nin kendisine yönelik suçlamaları ve iktidardan uzaklaştırma isteklerini *"ABD'yi eleştirmeye cesaret eden benim gibi mil-*

liyetçi (!) Latin Amerikan liderlerine yönelik tamamen politik bir baskı (...) Panama'yı sömürge durumundan kurtarmak ve yabancı ordunun artıklarından temizlemek için verdiğimiz mücadele yarıda kalmayacak" diyerek yanıtlıyor ve ülkesinin "onur için ve sömürgeciliğe karşı verilen Latin Amerika mücadelesinin son kalelerinden olduğunu" söylüyordu. Hatta daha ileri giderek ABD'nin 1985 yılında Nikaragua'yı birlikte işgal etmeyi önerdiğini, kendisinin reddetmesi üzerine hiç oılmazsa kontraları desteklemesini ve eğitim üsleri sağlamasını istediğini, bunu da kabul etmemesi halinde iktidardan düşürülmekle tehdit edildiğini ileri sürdü. Diğer yandan "Olağanüstü Hal" ilan ederek gelişen tepkileri bastırmak için terörü artırdı.

Gerçekte Panama'da olanlar ABD'nin "Demokrasi" koruyuculuğu mudur? Ya da ABD'ye karşı çıkan "milliyetçi" bir liderin direnişi midir? Neler oluyor Panama'da? Diktatör Noriega'nın milliyetçilik maskesini kolayca takmasına olanak veren olgular nelerdir? Bu soruları yanıtlamak Panama gerçeğini açığa çıkaracaktır.

PANAMA'DA OLANLAR İLK DEĞİL

ABD'nin bizzat işbaşına getirip desteklediği diktatörlerin suç dosyalarını deşifre etmesi ve "demokrasi" havarisi kesilmesi yeni değildir. Yine diktatörlerin ABD tarafından deşifre edilen suçları öyle çok gizli kapaklı şeyler de değildir. Diktatörlerin, "rüşvet", "uyuşturucu kaçakçılığı", "siyasi muhaliflerine suikastler düzenleme", "ülke kaynaklarını kendi mülkiyetine geçirme" vb. suçları zaten Pentagon'daki dosyalarında yazılırdı. Filipinler diktatörü Marcos'un siyasi muhalifi Akino'yu öldürttüğü, eş dosttan oluşan bir egemen azınlığa devlet gelirlerini peşkeş çektiği, hatta II. Dünya Savaşı'nda gösterdiği kahramanlıkların düzmece olduğu, bu kahramanlıkların ödülü madalyaların sahte olduğu bilinmiyor değildi. Haiti diktatörü Duvalier'in ülkeyi özel bir çiftliğe dönüştürdüğü, özel polis teşkilatı ile binlerce insanı katlettiği, Galtieri'nin 30 bin insanı yok ettiği, Chun Doo Huan'ın terörcü diktatörlüğü vb. nasıl biliniyorsa General Noriega'nın uyuşturucu kaçakçılığı yaptığı, siyasi muhaliflerine suikast düzenlediği, seçim hileleri düzenlediği, rüşvet aldığı, ırza geçtiği de biliniyordu. Hiçbir miras bırakmayan bir annenin çocuğu olan generalin 1 milyar dolar servetle yalnız Panama'nın değil, Orta Amerika'nın en zengin adamı olduğu biliniyordu. Noriega'nın milyarlarca varan servete nasıl sahip olduğu, yüz kızartıcı suçları da kapsayan yüzlerce, insanlık dışı suç nasıl ve neden işlediği ABD açısından sır değildi. Evet bunlar biliniyordu ve diktatörler işler rayından çıkmaya başlayınca teşhir edilmeye başlanıyor. ABD kamuoyu da, onların "suç"larını öğreniyordu. Yoğun bir yıpratma kampanyası ile diktatörler lanetleniyor(!) demokrasi düşmanı ABD demokrasi savunucusu kesiliyordu.

Özellikle 1980'den sonra sıkça sahnelenen bu oyun genelde emperyalizmin (özelde ABD emperyalizminin) derinleşen bunalımından ve yeni sömürgeciliğin 1970'lerin ikinci yarısında başlayan gerilemesinden ayrı olarak ele alınamaz.

Derinleşen bunalım karşısında emperyalizmin geliştirdiği metot bir yan-

dan ekonomisini daha fazla askerileştirmek ve saldırganlığını artırmak, diğer yandan da bunu gizlemek, halkların yükselen muhalefeti düzen içi kanallara aktararak tepkilerini nötralize etmeye çalışmak olmuştur. Cuntaların kalıcı bir çözüm sağlayamaması, emperyalizmi, ipliği pazara çıkmış diktatörleri tasfiye ederek göstermelik demokrasiler ikame etmeye yöneltmiştir. Bu yolla emperyalist kapitalist sistemin ömrü uzatılmak, sistemin iç istikrarı belli bir dengede tutulmak istenmektedir.

Bunalımı özellikle '80'ler sonrası öldürücü boyuta ulaşan emperyalizmin yeni pazarlar yitirmeye tahammülü yoktur. İnsanlığın yüz karası ırkçı Güney Afrika'yı, Filistin halkına en korkunç işkence ve jenosit uygulayan Siyonist İsrail'i, dünya demokratik kamuoyuna meydan okurcasına destekleyen, halk iktidarlarının olduğu ülkelerde karşı-devrimci çeteler örgütleyerek istikrarsızlık yaratmaya çalışan, bu çeteleri açıkça destekleyen, onlar adına masaya bile oturan, (Angola'da UNITA'yı, Nikaragua'da Kontraları, Afganistan'da Mücahitleri, Mozambik'te Kamboçya'da ve nihayet Vietnam'da karşı-devrimci çeteleri) Grenada'yı işgal eden, Beyrut'a ve Basra körfezine müdahale eden, anti-emperyalist bir tutum sergileyen Libya ve İran'ı bombalayan, Şili, Paraguay, Pakistan vb. diktatörleri her şeye karşı destekleyen, Sovyet karasularına girme cesaretini bile gösteren ABD'nin "demokrasi" manevraları "demokrasi" aşığı olmasından kaynaklanmıyor. Aksine bu manevralar artan saldırganlığını gizlemek, işlevsiz kalmaya başlayan diktatörlere karşı halkın gelişen mücadelesinin radikalleşmesini engellemek ve burjuva reformist kanallarda eritmek politikasının bir ürünüdür. Arjantin, Uruguay, El Salvador, Filipinler, Haiti, Güney Kore vb. ülkelerdeki "demokrasi" manevraları emperyalizmin artan saldırganlığıyla yan yana yürüyor.

PANAMADAKİ GELİŞMELER ABD EMPERYALİZMİNİN ORTA AMERİKA POLİTİKASINDAN AYRI DÜŞÜNÜLEMEZ

Aşırı silahlanma, saldırganlık ve "demokrasi" manevralarının biçimlendiği emperyalist politikaların en yoğun uygulama alanı Orta Amerika'dır. Her biri ABD'nin birer eyaleti konumundaki Orta Amerika ülkeleri oturmamış, istikrarsız sosyo-ekonomik yapılarıyla ıslah edilmeyi zorunlu kılmaktadırlar. ABD meyve tekellerinin çiftliği olan bu ülkelerde emperyalizm on yıllarca geleneksel toprak oligarşisi ve onunla bütünleşmiş her türden rüşvet, kaçakçılık ve vurgunculukla beslenen ordulara da dayanarak egemenliğini sürdürdü. Ama Nikaragua devrimi bu modeli tuzla buz etti.

Nikaragua devrimi emperyalizm açısından küçük bir ülkenin pazar alanı dışına çıkması anlamının ötesinde bir anlam; emperyalizmin yeni sömürge modelinin çöküşünü ifade etmesi, halkların kurtuluş mücadelesinin zaferini simgelemesi anlamında da bir değer ifade ediyor. Bu nedenledir ki, ABD emperyalizmi bir yandan elindeki her türlü saldırı aracıyla Nikaragua devrimini boğmaya, diğer yandan çökmeye başlayan modeli onarmaya çalışıyor.

ABD emperyalizminin burnunun dibinde çökmeye başlayan modeli onarma politikasının ilk pratiği El Salvador'da yaşandı. "Baskı-reform" olarak tanımlanan bu politikanın özü altta yoksulluk içinde bulunan nüfusun çoğunluğu

ile üstte çok dar bir toprak oligarşisine dayanan sosyal sistemi terbiye etmek, sosyal sınıflar arasındaki uçurumu kısmi de olsa azaltmak ve böylece egemen sınıfların altında, yukarıdan aşağıya doğru kademelerden bir orta sınıf oluşturmaktır. Bu sınıf aynı zamanda alttan gelen tepkileri emme işlevi görecekti.

Baskıyla birlikte uygulanan bu politikanın diğer yüzü ise "demokrasi" manevrasıdır. Bu manevra ile hem burjuvazinin iktidarını koruması sağlanır, hem de halk kitlelerini baskı altında tutmaya devam edilir.

Panama, Orta-Amerika'da bu politikanın uygulamaya sokulacağı başta gelen adaylarındandı. Tipik bir "muz cumhuriyeti" olan Panama'da egemen sınıf bir kast özelliği gösteren toprak egemenleridir. Burjuvazinin çok cılız kaldığı bu ülkede toprak egemenleri esas olarak orduya dayanarak egemenliklerini sürdürüyorlar. Panama, 1969'da General Omar Torisas'ın askeri bir darbeye yönetime gelmesinden sonra yaklaşık yirmi yıl askeri yönetimle idare edildi. 1980'lerin başında sözde "demokrasi"ye geçilmesine karşın iktidarın asıl sahibi ordudur.

Panama ordusu, toprak egemenleri ile kaynaşmış, sömürden pay alan bir kast niteliğindedir. Ordu, örgütlenme biçimi ve ülkenin sosyo-ekonomik yapısı itibarıyla bir "suç örgütü" özelliği göstermektedir.

İşte General Noriega'nın direnişinin altında yatan gerçek neden burada aranmalıdır. Egemen toprak oligarşisiyle kaynaşma ve her türlü vurgunculukla giderek palazlanan ordu, çıkarlarının zedelenmesi anlamına gelen ABD'nin "demokrasi" manevrasına karşı direniyor. Oyundaki kural dışı davranışlar da buradan ileri gelmektedir. Gerek burjuvazinin çok zayıf ve güçsüz olmasından ötürü politika geliştirme ve politik arenada kendine yer açma yeteneğinden yoksun olması, gerekse de ordunun çıkar ilişkileriyle ilişkilendirilmiş bir "suç örgütü" özelliği göstermesinden dolayı ABD emperyalizminin manevra alanı daralmakta ve alternatifler üretmesini zorlaştırmaktadır.

Ordunun bir bütün olarak General Noriega'yı desteklemesi (hatta Albay Herrera'yı ordunun prestijine gölge düşürmek suçundan yargılamak istemesi), generali görevden alan devlet başkanı Dalvalle'yi "Yasama Meclisi"nin başkanlıktan düşürmesi ve ABD emperyalizminin Filipinler, Haiti ve El Salvador vb. ülkelerdeki gibi Noriega'yı silah zoruyla (Romans veya Duarte gibi uşakları vasıtasıyla) iktidardan uzaklaştıramamasının nesnel temeli Panama'nın toplumsal yapısından kaynaklanıyor.

PANAMA'NIN JEOPOLİTİK ÖNEMİ "BASKI-REFORM" POLİTİKASINI ACİL KILIYOR

Panama'nın jeopolitik önemi ve ABD emperyalizminin Orta-Amerika politikasındaki yeri, bu ülkenin bir an önce güvenilir(!) hale getirilmesini zorunlu kılıyor. Panama'da yaşananlar incelendiğinde General Noriega'ya karşı geniş tepkilerin olduğu ve bu tepkilerin yer yer açığa çıktığı görülmektedir. Ama bu tepkilerin Filipinler, Güney Kore, Haiti vb. ülkelerle karşılaştırıldığında daha geri ve dağınık olduğu da görülecektir. Halkın tepkilerinin diktatörlüğü ciddi biçimde tehdit etme niteliğinden uzak olmasına karşın, ABD emperyaliz-

minin diktatörlüğü bir an önce tasfiye etme istemi, bu bölgenin jeopolitik öneminden ileri gelmektedir.

Panama, Orta-Amerika ile Güney Amerika'yı birleştiren bir noktadır ve yüzyıla yakın bir süredir ABD'nin denetiminde bulunan "Kanal"a sahiptir. Bu kanal çevresindeki 14 ABD askeri üssü ve yine "Kanal Koruma" maskesiyle bu ülkede konumlandırılan 20 bin ABD askeriyle, Amerikan emperyalizmi için Orta ve Güney Amerika'da gelişen halk hareketlerine müdahalede bir sıçrama tahtası işlevi görmektedir. (1945 Guatemala, 1965 Dominik Cumhuriyeti'nin işgalinde olduğu gibi) Amerikan Güney Komutanlığı Karargahı'nın (SOUTHCOM) burada olduğu ve "küçük Pentagon" olarak anıldığı gözönüne alınırsa ABD emperyalizmi için taşıdığı önem kendiliğinden anlaşılacaktır.

Panama'da halkın mücadelesi daha yeni yeni filizlenmesine ve kendiliğindenci bir özellik göstermesine karşın, -burjuva muhalefet de güçsüz olduğundan tam egemen değil- ABD emperyalizminin diktatörlüğü tasfiye istemini onun Orta Amerika politikası ve Panama'nın bu politika içindeki yerini dik-kate almadan değerlendirenler görünüşteki olgulara takılıp kalmakta, ABD'nin bu isteminde "Panama Kanalı"nın devri konusundaki anlaşmazlığı ön plana çıkarmaktadırlar.

Panama kanalının ABD emperyalizmi ile Panama arasındaki anlaşmazlıklardan birini oluşturduğu doğrudur. 1977'de General Torrisas-Carter arasında imzalanan bu kanalın 1999 sonunda Panama'ya devrini öngören anlaşmaya Reagan yönetiminin itirazının olduğu bilinmektedir. Reagan, kanal bölgesindeki askeri üslerin süresiz kalmasına izin verilmesi durumunda anlaşma tarihini on yıl ileri alacağını belirtmiştir. Yani itiraz öze ilişkin değildir. Ama yine de ABD'nin Panama üzerindeki açık egemenliğinin devamı anlamına gelen bu teklif Panama yönetimince reddedilmişti,

Panama yönetiminin Kanal konusundaki çekingен tavrı ekonomik kaygılar (kanal gelirleri ABD bankalarına yatırılmakta) yanında, esas olarak Panama halkının bu konudaki hassasiyetinden ileri gelmektedir. Zaten halktan tecrit olmaya başlayan diktatörlük, halkın tepkilerinin radikalleşmesine yol açacak bu girişimi kendi geleceği açısından tehlikeli görmektedir.

Ama çelişkinin temel nedeni olarak kanalın devrini almak emperyalizmin politikasını anlayamamak olduğu kadar, diktatörlüğe hiç de hak etmediği payeler vermek anlamına gelir. Kaldı ki, ABD yalnızca kanal bölgesindeki askeri üslerinin muhafazasını istemektedir. Her şeyi ile emperyalizme bağımlı ve onsuz yaşayamayan yeni sömürge egemen sınıfların, bu tür askeri üslerin varlığından rahatsız olmadıkları/olamayacakları yüzlerce örnekle kanıtlanmış bir gerçektir. Dolayısıyla çelişkinin esas nedeni geleneksel yapının değişimi ile birlikte egemen sınıfların kendi çıkarlarının bozulması kaygısıdır. Tersini ileri sürmek CIA adına çalışmış, CIA'nın bir istasyonunu oluşturmasına bizzat izin vermiş ve Pentagon tarafından Genelkurmay Başkanlığı'na getirilmiş Noriega'nın "milliyetçilik" naralarının etkisinde kalmak, olaylara burjuva bilgi kaynaklarının gözlüğü ile bakmak, olguları kendi bağımsız bakış açısıyla değerlendirecek ideolojik sağlamlığa sahip olmamak demektir.

Panama'daki gelişmeler nasıl bir sonuca varacaktır? Çatışma daha sıcak biçimler kazanacak mı?

Bu ve benzeri sorular bundan önceki örnekler ışığında emperyalizmin yeni-sömürge politikası dikkate alınarak yanıtlandığında, ABD'nin sancılı ve gecikmeli de olsa oynamak istediği oyunu sahneleyeceğini söylemek mümkündür. Nitekim General Noriega, şimdiden üçüncü bir ülkeye yerleşmek için görüşmelere yanaşmış ve aday ülkeler belirlemeye başlamıştır. ABD de yargılamak amacıyla iade edilmesi talebinden vazgeçmiştir. ABD'nin uyguladığı ekonomik-askeri ambargonun Panama ekonomisini durma noktasına getirdiği ve Panama egemen sınıflarının buna daha fazla dayanamayacakları da dikkate alındığında mevcut durumun daha uzun süre devam etmeyeceği açıktır.

Panama'da gerek ABD emperyalizminin müdahalesine, gerekse yıllardır halka terör ve baskı uygulayan faşist Noriega ve egemen sınıflara karşı halkın devrimci mücadelesini örgütleyecek bir inisiyatif yoktur. Halk kitleleri, örgütsüz ve perspektifsiz durumdadırlar. Halkın büyük çoğunluğu burjuva muhalefetine yedeklenmiş, diğer kesim ise Noriega'nın "milliyetçi", "anti-ABD'ci" çılgınlıklarının peşine takılmış durumdadır. Devrimci politika, emperyalizmin "demokrasi" ve Noriega'nın "milliyetçi" demagojisini deşifre etme, her iki kesime karşı mücadeleyi yükselterek yaratılan bilinç bulanıklığını gidermektir.

Panama'da yaşananlar, birer marş ve bayraktan ibaret politik bağımsızlığın sadece görüntü olduğunu, yeni sömürgecilik politikası ile emperyalizmin, ekonomisinden politikasına, kültüründen sanatına kadar geri bıraktırılmış ülkeleri kendine bağımlı kıldığını ve onları istediği gibi kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirdiğini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Yine Panama'da yaşananlar, emperyalizme ve diktatörlüklere karşı mücadelenin burjuva reformizminin kuyruğuna takılarak değil, proletaryanın bağımsız devrimci politikasıyla zafere ulaşacağını ve emperyalizmin şu ya da bu kuklasının yedğine düşme tehlikesinin bertaraf edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Temmuz 1988, Sayı: 15

AFGANİSTAN'DA OLAN DEVİRİM Mİ?

27 Nisan 1978'de Afganistan'da bir darbe gerçekleşti ve Afganistan Demokratik Cumhuriyeti kuruldu. Bu darbe Sovyetler Birliği ve onun etki a anındaki çevrelerce "devrim" olarak lanse edildi. Oysa Afganistan'da olan devrimci bir durum sonucu aşağıdan yukarı gelişen bir halk hareketiyle iktidarın ele geçirilmesi değil, dar bir sivil-asker kesime dayanılarak iktidarın tepeden, cuntacı bir anlayışın ürünü olarak ele geçirilmesiydi.

Darbeyi gerçekleştiren güçler kendi aralarında da homojen bir yapıya sahip değillerdi. Bunlar Afganistan Demokratik Halk Partisi'ni oluşturan Perçem (Bayrak) ve halk gruplarının temsilcileriyle asker kesimin temsilcilerinden oluşuyordu. Bu karmaşık yapı ve cuntacı mantık darbeden sonra da, bu kesimlerin birbirini tasfiye etme çabalarını gündeme getirmiş ve Sovyetler Birliği'nin müdahalesiyle Babrak Karmal'ın iktidara getirilişine kadarki sürede tasfiyeler ve darbeler birbirini izlemiştir.

Darbeyle iktidarı ele geçiren güçler teorik gıdalarını Sovyetler Birliği'nden, onun cuntacı eğilimlere yeşil ışık yakan ve besleyen "Kapitalist Olmayan Yol" tezinden almıştır.

Sovyetler Birliği tarafından "Kapitalist Olmayan Yol" tezi, geri bıraktı-

rılmış ülkelerin siyasal bağımsızlıklarını kazanmalarından sonra sosyalizme ilerlemeleri için izleyecekleri yol olarak ifade edilmiştir.

Bu teze göre, geri bırakılmış ülkelerde işçi sınıfı ya yoktur, ya da çok az gelişmiştir; ulusal kurtuluş hareketine önderlik edebilecek güce sahip değildir. Bu yüzden, *"Bazı ülkelerde devrimde öncülük rolü ulusal burjuvazi tarafından oynanmıştır (Hindistan), diğerlerinde nüfusun küçük burjuva kesimlerinde (Cezayir) ve diğer bazılarında ise ordudaki subayların ve aydınların yurtsever kesimlerinden gelen devrimci demokratik öğeler tarafından oynanmıştır (Mısır, Suriye)."*(SBKP Tarafından Geliştirilen Devrim Teorisi, syf.239-240)

"Kapitalist Olmayan Kalkınma Yolunu benimseyen bütün ülkelerde iktidar nüfusun orta tabakalarından ve yurtsever subay ve aydınlar arasından gelen devrimci-demokrat öğelerin elindedir."(age, syf.248)

"Kapitalist Olmayan Yol"'da ekonomide devlet sektörünün yaratılmasıyla işçi sınıfı hızla gelişecek ve toplumsal hayatta gittikçe artan bir rol oynayacaktır. Bu süreçte proletaryanın öncü partisi de yaratılacaktır.

Bu tez burjuva demokratik devrimini tamamlamamış ülkeler için evrensel olan Leninist kesintisiz devrim teorisinin inkarıdır. Çünkü geri bırakılmış ülkelerde ulusal kurtuluşun önderliğini, anti-emperyalist milliyetçi küçük burjuva güçlere bırakmaktadır. Ulusal ve sosyal kurtuluşu birbirinden ayırmakta ve bu ülkelerdeki hareketlere sadece anti-emperyalist hareketler temelinde yaklaşmaktadır. Her şeye emperyalizm ile kendi arasındaki denge çerçevesinde bakan Sovyetler Birliği, bu ülkeleri kendi saflarına "kazanmak" için harekete geçmekte tamamen pragmatist yaklaşmakta, bu ülkelerle ilişkileri geliştirmektedir.

Oysa sömürge ve yeni sömürge ülkelerin kurtuluşu için emperyalizme tutarlı bir tavır alacak ve ülkeyi sosyalizme götürecek tek güç, proletaryanın öncü müfrezesi ve onun önderliğinde yürütülecek bir mücadeledir. Bu olmadan sosyalizme evrilecek bir çizgi izlenmesi mümkün değildir. Küçük burjuvazi kaypak yapısıyla emperyalizme karşı tutarlı ve sürekli bir tavır geliştiremez ve hiçbir zaman da sosyalizme yönelmez.. O olsa olsa kapitalizmi ortadan kaldırmadan, onun, kendine zarar verecek yönlerini ortadan kaldırmaya çalışır. Sonuçta; kapitalizmin sınırlarını aşamadığı gibi uzun vadede yine emperyalizmin kucağına gider.

1960'lı yıllarda "Kapitalist Olmayan Yol'da Kalkınma"'nın "gittikçe popüler hale geldiği" ve "yakın gelecekte eski sömürge imparatorluğu halklarının sosyalizme geçişlerinin başlıca yolu" olacağı ileri sürülmekteydi. Bu yola giren ülkeler ise Mısır, Suriye, Cezayir gibi anti-emperyalist tavır gösteren ve Küçük burjuvazinin iktidarı aldığı ülkelerdi. Ama bugün bırakalım "Kapitalist Olmayan Yol"'un sosyalizme geçişte başlıca yol olmasını, o gün bu yola girdiği söylenen ülkelerden hangisi sosyalizme ne kadar yaklaşmıştır? Küçük burjuvazinin sosyalizme yönelemeyeceği ve sosyalizmi kuramayacağı gerçeğini tarih defalarca ispat etmiştir. Bunun Afganistan'dan önceki son örnekleri Somali ve Etiyopya olmuştur.

Sovyetler Birliği için bu tür ülkelerde iktidarın nasıl alındığının bir önemi yoktur. İster bir halk hareketine dayansın, isterse darbe yoluyla iktidarı ele geçirsinler -ki genellikle darbe yoluyla ele geçirmektedirler- önemli olan iktidarı ele geçirenlerin şu veya bu biçimde Sovyetler Birliği'yle yakınlaşmalarıdır.

Afganistan'da darbe gerçekleşmeden önce, Davut Han döneminde subayların önemli bir bölümü, Sovyetler Birliği'nde eğitim görmekteydi. Yine Afganistan Demokratik Halk Partisi de Sovyet yanlısıydı. Sovyetler Birliği'nin doğrudan etki alanında bulunan bu güçler Afganistan'da gerçekleştirilen ve "devrim" diye adlandırılan darbenin dayandığı temeli oluşturmuşlardı. Bu durum "Kapitalist Olmayan Yol" tezinin Afganistan'daki uygulamasından başka bir şey değildi.

Belli -sınırlı da olsa- bir tabanı olan, ancak, geniş bir halk hareketine dayanmayan bu hareketin attığı "ileri" adımlar engellerle karşılaşmış, başarıya ulaşamamış, kendilerine karşı bir muhalefeti de doğurmuştur. Feodal öğelerin ve aşiretlerin yapılarının alabildiğine ağır bastığı Afganistan'da toprak ağalarının (aşiret reisleri) başını çektiği gerici-dinci muhalefet, emperyalizmin geniş desteğini arkasında bularak daha da gelişmiş ve ülkede bir iç savaş yaşanmaya başlamıştır.

Burada bir kez daha altı çizilmesi gereken gerçek; "devrim" olarak anlatılmaya çalışılan darbenin devrimle bir ilgisi olmadığıdır. Kitlelerin desteğini alamayan, onlarla bütünleşemeyen ve onları peşinden sürükleyemeyen bir hareket tepeden inme zorlamalarla başarıya ulaşamaz. Unutulmamalıdır ki, "Teori yığınları kavradığı oranda maddi bir güç haline gelir." Aksi halde, ne kadar ileri bir toplum hedeflenirse hedeflensin ve tarihsel olarak ne kadar haklı olunursa olunsun, hedefler kitlenin bilinç düzeyiyle çakışmadığından ve yığınlar mal olmadığından başarıya ulaşamaz. Afganistan'da da olan budur, başka bir şey değil.

Darbenin üzerinden daha bir yıl geçmemişken -Ocak 1980'de- DEV-GENÇ dergisinin 5. sayısında şöyle deniyordu:

"Bilindiği gibi, Sovyetler Birliği, Afganistan'da ordu ve sivil bir kesime dayanarak, geçen yıl 'cunta' gerçekleştirmişti. Görünüşte 'sosyalist' vaatler taşımasına rağmen, bu yöntemle devrimin gerçekleşmeyeceği, halkın durumunun buna elvermediği, yani ülkede oluşan bir devrimci durum temelinde 'devrimin' gerçekleşmediği, bunun bir 'tepki' hareketi oluşturma çağı ortada olan bir şeydi. Nitekim öyle de oldu."

Sovyetler Birliği'nin Afganistan politikası iflas etmiş, gelişen gerici muhalefet karşısında, izlediği darbeci politikanın ortaya çıkardığı açmazın bir sonucu olarak Afganistan'a müdahale etmek zorunda kalmıştır. Müdahale oradaki politikanın iflasının açıkça onaylanması olmuştur.

MÜDAHALE NEYİN ÜRÜNÜ?

SB, Afganistan'a neden müdahale etmiştir? Bunu İzvestia gazetesinin politika muhabiri Aleksandr Bovin 1980 Nisan'ındaki bir makalesinde şöyle ortaya koyuyordu:

"(...) Ya bu ülkeye birlik gönderecek, ya da Afgan devriminin yenilmesine ve ülkenin bir tür şah İran'ı haline gelmesine izin verecektik. (...) Karşı-devrimin dinci partizanları ve öç almaya çalışan feodal beylerin zaferinin (...) SB ile hem hudut bir ülkede yoğun Amerikan askeri varlığı oluşturacağını, bunun da ülkemizin güvenliği açısından tehlike arz edeceğinin farkındaydık.

(...) Meselerin özüne bakalım: Müdahale etmemek iyi bir şeydir. Ama (...) tarih ve siyaset her zaman yasal formüller üzerine bina edilemez. Bazen müdahale etmemek, gözden düşmek ve ihanet demektir. Afganistan'da bu tür bir durum ortaya çıktı. (...) Devrimci Afganistan'a yardım yapılmasına karşıysanız karşı-devrimin zaferinden yanasınız demektir. Üçüncü bir seçenek yok." (Aktaran, Uluslararasılaşma, Avrupa Solu, Sovyetler Dosyası, syf.119-120).

SB'nin Afganistan'a müdahale etmesi karşısında ML'lerin tavrı ne olmalıydı?

Bu tavır, ne SB'nin her yaptığını onaylayan, her yapılamayan alkış tutan reformist, revizyonistlerin tavrı; ne de SB'yi "sosyal-emperyalist" ilan ederek Afganistan müdahalesini "emperyalist bir işgal" olarak gören, düz ve kaba bir mantık yürüten oportünistlerin tavrı olabildi.

Sovyetlerin Afganistan'a müdahalesini, emperyalist işgal olarak değerlendirmek emperyalizmin güdümündeki Afgan gericilerini olumlamak ve objektif olarak emperyalizmin politikasına angaje olmak demektir. Bu çarpık mantık en ileri ifadesini Afgan gericilerini çeşitli yardımlarla aktif olarak destekleyerek emperyalizmle objektif olarak aynı cephede saf tutan Çin'de bulunmuştur. Ülkemizde de kimi "sosyalist" dergiler Afgan gericilerine övgüler düzen yazılar ve şiirler yayınlarak "sosyal-emperyalizme" karşı mücadelelerini sürdürdüler. (!) Tabii gerçek düşman emperyalizmi gözardı ederek!

ML'ler ise daha o dönemde, müdahalenin her koşulda reddedilmesi anlayışının savunulamayacağını, belli koşullarda müdahale etmenin doğru bir politika olduğunu ortaya koydular. Ve SB'nin Afganistan'a müdahalesini şöyle değerlendirdiler:

"SB'nin Afganistan'a müdahalesini, SB'nin politikasının kaçınılmaz kaderi diye teşhir etmeliyiz, revizyonist devrim modelinin pratikteki iflasını göstermeliyiz. Ama Sovyet askerleri Afganistan'daki emperyalist işgal ordusudur tespiti de yanlıştır." (DEV-GENÇ, Ocak 1980, s.5)

Aleksandr Bovin'in Sovyetler'e müdahale gerekçesini anlattığı makalesinde ortaya koyduğu genel yaklaşım ana hatlarıyla yanlış değildir. Müdahale etmek, bazen içinde bulunulan koşulların sonucu olarak bir çözüm ve sosyalist güçlerin kazanç hanesine yazılan zorunlu bir hareket olabilir. Ama altı çizilmesi gereken şey, müdahalenin kendi içinde **çözümü** de taşımasıdır. Örneğin, ikinci paylaşım savaşı sırasında Kızıl Ordu'nun Hitler faşizmini ezip-yok etmek için diğer ülkelere de girmesi, pek çok Doğu Avrupa ülkesinde anti-faşist halk devrimlerinin iktidarı almasını beraberinde getirmiştir. Bu devrimlerin gerçekleşmesinde Kızıl

Ordu'nun rolü yadsınamaz. İşte böylesi koşulları değerlendirmemek - kayıtsız kalmak- sosyalizmin genel çıkarları açısından da gerçekten ihanettir.

Müdahale durumunda gözönünde tutulacak tek şey sosyalizmin genel çıkarlarıdır. Burada bütün-parça ilişkisi söz konusudur. Sosyalizmin genel çıkarları için parça feda edilebilir, edilmek zorundadır. Ama bazen öyle koşullar ortaya çıkabilir ki, bir yere müdahale etmek, sosyalizmin genel çıkarları açısından hayati önem arz edebilir, işte o zaman ne pahasına olursa olsun müdahale edilir. Ancak burada belirtilmesi gereken sosyalizmin çıkarlarının bir tek ülkeye göre değil, bütün sosyalist güçlere -sosyalist ülkelere, ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerine ve metropollerdeki işçi sınıfı hareketine- göre belirlenmesi gerektiğidir.

ML'ler, her ne koşulda olursa olsun müdahale yanlıştır gibi bir anlayışla hareket edemez. Ama SB'nin Afganistan'a müdahalesi gerçekten bu nitelikleri taşıyor muydu? Sorgulanması gereken budur. Sovyetler'in müdahalesi sosyalizmin genel çıkarlarına hizmet etti mi?

Sovyetler'in müdahale gerekçesinde iki nokta göze çarpmaktadır. Birincisi, Afganistan "devrimi"nin ezilmesine kayıtsız kalmamak; ikincisi SB'nin yanibaşında kendi açısından tehlikeli olacak bir iktidarın oluşmasına kayıtsız kalmamak. Bu nedenler arasında belirleyici olan ikincisidir.

SB, dünya ölçüsünde emperyalizmle sosyalizm arasındaki çelişkiyi ve mücadeleyi SB ile ABD arasındaki çelişki ve mücadeleye indirgemekte, bütün gelişmeleri buna göre değerlendirmektedir. Afganistan'daki gelişmeler karşısındaki tutumu da bu bakış açısının ürünü olmuştur. Afganistan'daki gelişmeler mevcut dengeyi SB açısından olumsuz yönde bozacak bir gelişmeydi. Ve SB buna kayıtsız kalmamak gereğini duydu. Kuşkusuz Afganistan'daki ilerici hareketin ezilmesine sessiz kalmamak ve bunu engellemek sorunun diğer bir yanıdır. Ama bu yan çok daha talidir. Çünkü SB, ABD ile arasındaki denge bozulur diye emperyalizme doğrudan darbeler indiren ve onu her geçen gün biraz daha köşeye sıkıştıran, pek çok ulusal-sosyal kurtuluş hareketine yardım etmemekte, onlara sırt çevirmektedir.

Kuşkusuz, hemen SB'nin yardım yaptığı itirazları yükselecektir. Ama bu bir şey ifade etmez; çünkü söz konusu yardımlar, emperyalizme gerçekten zor anlar yaşatan, silahlı mücadeleyi savunan ve uygulayan hareketleri değil, SB'nin revizyonist politikalarını gözü kapalı kabul eden, icazet sınırları aşamayan reformist KP'leridir.

SB, artık 1920'lerin '30'ların Sovyetleri, yani tek başına tecrit edilmiş, yaşam savaşı veren bir sosyalist ülke değildir. Sosyalizm tek ülkenin sınırlarını aşmış, bir sistem haline gelmiştir. Sosyalist ülkelerin dışında da devrimini yapmamış pek çok ülkede sosyalist güçler iktidar mücadelesi veriyor. Bu yüzden SB, tek sosyalist ülke döneminde olduğu gibi kendini koruma, kendi etrafında güvenlik çemberi oluşturma anlayışıyla hareket edemez. Her şeyin merkezine salt kendini koyamaz. Çünkü sosyalizm bir sistemdir ve söz konusu olan bütünyle bu sistemin çıkarlarıdır. Kaldı

ki, Afganistan, ne salt SB açısından, ne de sosyalist sistem açısından çok hayati önemi olan bir tehlike de arz etmiyordu.

Bir devrimin ezilmesine kayıtsız kalmamaya gelince; hiçbir ML, değil yanıbaşında, dünyanın öbür ucunda da olsa bir devrimin ezilmesine kayıtsız kalamaz ve bu devrimin ezilmesini engellemek için elinden geleni yapmaktan geri kalmaz. Ama Afganistan'da gerçekleşen, devrim değil, sosyalizmden şu ya da bu ölçüde etkilenmiş ilerici güçlerin bir darbesidir. ML'ler bunu bir devrim olarak kabul etmeden ve buradaki devrimci güçlerin, gelişimini engellemediği sürece böylesi bir iktidarı da destekler, emperyalizmin ve gerici güçlerin bu ülkede kontrolü ele geçirmesini engellemeye çalışırlar. Bunun için ekonomik, siyasi, askeri her türlü yardımı yapmalıdırlar. Ama müdahaleye gelince, sosyalizmin kısa ve uzun vadeli çıkarları açısından neler getireceğini iyi değerlendirmek zorundadırlar.

Bu hesap yapılmadığı sürece ortaya çıkacak durum, bugün Afganistan'da ortaya çıkandan farklı olmayacaktır. Herhangi bir müdahale çözümsüzlük üretecekse bunu yapmanın ne yararı olacaktır? Belki kısa vadede bu ülkenin emperyalizmin denetimine girmesini engelleyecektir. Ama ya uzun vadede sonuç ne olacaktır? Sosyalizmin uluslararası düzeyde prestijinin sarsılması ve emperyalizmin eline bolca demagoji malzemesi verme dışında besbelli ki hiçbir sonuç doğurmayacaktır.

Kuşkusuz emperyalizm her dönem devrimci güçler aleyhine propaganda yapacaktır. O böylesi bir propaganda yapacak diye, ML'ler devrimci bir çözümü uygulamamazlık edemezler. Zaten sorunun çözümü, emperyalizmin propagandasını etkisiz kılacak ve yerle bir edecektir. ML'ler bir ülkede sosyalizmi kurup, halkın nasıl yaşadığını dünyaya somut olarak gösterdikleri zaman, emperyalizm istediği kadar propaganda yapsın, etkisiz kalacaktır. Ama uygulanan politika çözüm üretemiyorsa, aleyhteki propaganda sosyalist güçlerin prestij kaybına ve yıpranmasına neden olacaktır. Nitekim Afganistan'da olan da budur.

GORBAÇOV VE GERİ ÇEKİLME

Sovyetler'in dış politikası, bugün temel olarak nükleer bir savaşın ne pahasına olursa olsun engellenmesi üzerine oturmuştur. Her şey bunun etrafında dönmekte, buna göre şekillenmektedir. Nükleer bir savaş tüm insanlığın yok olmasına neden olacaktır; o halde, nükleer savaş engellenmelidir. Bu mantıkla, emperyalizmle uzlaşma yolları aranmakta, ortamın gerginleşmesine neden olacağı düşünülen çatışmalar ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

Aslında SBKP'nin 20. kongresinde ortaya atılan tezler, bugün gelişen noktada, en uç yorumuna Gorbaçov'la birlikte ulaşmıştır. Ve artık her şey tamamıyla bunlara göre şekillenmektedir.

Ulusal kurtuluş savaşları, emperyalizmi zayıflatan, sosyalizmi güçlendiren mücadele olarak değerlendirilmekten çok, gerginliği artıran,

nükleer çatışmaya neden olabilecek bir kıvılcım olarak ele alınmakta; "barış" adına ulusal ve sosyal kurtuluş mücadeleleri bir kenara itilmekte, bu mücadeleyi yürüten güçlere, nükleer çatışmayı önlemek adına, emperyalizm ile, onun desteğindeki güçlerle uzlaşma yolları önerilmektedir.

"Asya ve Pasifik yakalarının ağırlığı giderek artmaktadır. Bu geniş bölgede oldukça karmaşık/aşmış çelişkiler vardır; bazı yerlerde siyasi durum istikrarsızdır. İvedi olarak özgül çözümler ve yollar araştırmak gerekmektedir. (...) Asya'nın çeşitli bölgelerinde askeri cepheleşmenin hızını kesmek ve buradaki durumu istikrara kavuşturmak yerinde olacaktır.

Asya'da ve öteki kıtalarda, savaş tehlikesi yaratan odaklar tükenmemiş olduğundan, bu, son derece adileşmektedir. Ortadoğu, Orta Amerika, Güney Afrika ve gezegenimizin bütün hassas noktalarındaki çatışmalı durumları kaldırmak yollarının ortaklaşa araştırılmasını yoğunlaştırmak görüşündeyiz. Genel güvenliğin çıkarları bunu ısrarlı bir şekilde dayatmaktadır."(SBKP 27. Kongre Siyasal Raporu, syf.114)

Bu mantığın varacağı yer "barış"ı sağlamak adına emperyalizm karşısında sürekli geri adım atmaktır. Oysa gerçek barışı sağlamanın tek yolu emperyalizmi ortadan kaldırmaktır. Bu da emperyalizm karşısında geri adım atmakla değil, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerine aktif destek vererek, onların başarıya ulaşması için her türlü yardımı yapmakla mümkündür.

SB, dünya üzerinde pek çok hareketi ve gelişmeyi doğrudan etkileyen sosyalist bir güçtür. Onun izlediği politikanın etkileri pek çok ülkede de yansımaları buluyor. Böylece "genel güvenliğin çıkarları için ivedi olarak özgül çözümler ve yollar araştırmak" gündeme gelmektedir. Salvador'da karşı-devrimle uzlaşma çabaları, Nikaragua'da emperyalizmin desteğindeki bir avuç karşı-devrimci ile görüşme masasına oturma vb. hep bu politikanın, bu ülkelerdeki doğrudan etkilerinden başka bir şey değildir.

SB'nin Afganistan'dan geri çekilmesini salt Gorbaçov'la birlikte, SB'nin izlediği politikalarla açıklamak eksik olacaktır. Çünkü sorunun diğer Ve önemli yanı, yanlış devrim anlayışının devamı olarak gündeme gelen, ancak bir çözüm getirmesi mümkün olmayan müdahalenin, SB tarafından da görülmüş olmasıdır. Ve SB, bunun farkına yeni değil, daha önce varmıştı.

Pravda'da çıkan bir yazıda, *"Afgan toplumunun özellikleri dikkate alınmadan sosyal reformlara girilerek hatalar yapıldığı ve Afgan halkının büyük bölümünün komünizmi kabul etmediği"* ve böylece bir çözüm-süzlüğe girerek tıkanıdığı açıkça kabul edilmiştir.

Bu koşullarda SB, er ya da geç Afganistan'dan çekilecektir. Bugüne kadar çözümsüzlük kabul edilmekle birlikte, bu konuda adımlar atılmıştır. Gorbaçov'un SBKP liderliğine gelmesiyle birlikte uygulanan uluslararası politikanın bir parçası olarak hızlı ve radikal adımlar atılmış, bunun bir parçası olarak Afganistan'dan geri çekilme süreci başlatılmıştır.

Gorbaçov'un peş peşe attığı geri adımlarla bütünleşerek gündeme gelen bu geri çekilme, emperyalizm karşısında atılan geri adımların da bir parçası olmuştur.

Öyle ki, daha önce Afganistan'da barışın sağlanması, emperyalizmin yardımlarını kesmesi, Afganistan'ın içişlerine karışılmaması ve iktidarın yine "ilerici" güçlerin denetiminde bulunması gibi konular gündemdeyken, bugün, artık bunlardan söz edilmemektedir. Gorbaçov "Afganistan'dan çekilmemizin iç barış ve bir koalisyon hükümeti kurulmasıyla hiçbir bağlantısı yoktur", "Bu bizim işimiz değildir" demektedir.

Olaya SB açısından bakarsak; bugün SB, Gorbaçov'la bir barış taarruzundadır. Gorbaçov sürekli olarak dünyanın gündeminde. "Barış" açısından yaratılan bu elverişli koşullar Sovyetler'in lehinedir. Afganistan'da amaca ulaşamadığı için zaman kaybetmeden aradan çekilmek gerekir. Böylesi bir tavır -geri çekilme- bu ortamda Sovyetler'e olumlu bir puan da kazandıracaktır. Mantık ve hesap budur.

Bütün bunlar iyi de, ya sosyalizmin kaybettiği prestij ne olacak? Sosyalizm yenildi imajı nasıl silinecek? Dünya sosyalist güçleri açısından önem taşıyan sorun budur.

İzvestia muhabirinin söylediği gibi, tarih gerçekten her zaman yasal formüller üzerine bina edilmiyor. Hayatın gerçekleri kağıt üzerinde planlananlara uymuyor. SB'nin Afganistan'la ilgili hesapları da tıpkı böyle olmuştur. 8 yıldır bastırılmayan emperyalizmin desteğindeki gerici-dinci muhalefet odakları bugün iktidara ortak olmaya çağrılmakta, ama onlar bunu kabul etmemektedirler. Onların istediği şimdi iktidarın tümüdür.

Sonuç olarak kısaca toparlarsak; Afganistan'da gerçekleştirilen devrim değil, yukarıdan aşağı gerçekleşen bir darbeydi. SB, bu ülkenin içindeki iktidar mücadelesine doğrudan müdahale etmekle dünya ölçüsünde sosyalizmin uzun vadeli çıkarlarına ve prestijine büyük bir darbe indirmiştir. Süreç, izlenen politikanın iflasıyla sonuçlanmıştır. Tepeden zorlamayla devrim olmayacağı gibi, bu yanlış politikanın bir devamı olarak, müdahale de bir sonuç getirmemiş; SB, müdahalenin sonuçsuz kaldığını görerek çekilme yolları aramaya başlamıştır. Çözumsuzluğun sonucu gündeme gelen geri çekilme, Gorbaçov'un uluslararası politikasıyla da bütünleşerek hızla uygulamaya konmuştur. Bu, SB'nin Afganistan'daki politikasının tümüyle iflasının son adımı olmuştur.

Bugün gündemde olan geri çekilmenin doğru olup olmadığı tartışmaları ML'lerin tartışması değildir. ML olmayan politikaları uygulayanların, varılan noktadaki kendi tartışmasıdır.

Açık olan bir şey varsa, bu, geri bıraktırlmış ülkelerde sosyalizme, proletarya partisinin öncülüğünde, Leninist kesintisiz devrim teorisinin pratiğe uygulanmasıyla geçileceğinin bir kez daha kanıtlanmasıdır.

ULUSLARIN KENDİ KADERİNİ TAYİN HAKKI ÜZERİNE

Ulusların kendi kaderini tayin hakkı (UKKTH), ezilen ulus sorununda ML çizgi ile, her türden milliyetçilik ve oportünizm arasında temel öneme sahip, ayırt edici noktalardan biridir. UKKTH'nı her koşulda savunmayanların, bunun için savaşımlar vermeyenlerin proletarya enternasyonalizminden söz etmeleri mümkün değildir.

UKKTH; ulusun, hiçbir koşula bağlı olmaksızın kendi kaderini tayin etme, siyasal bağımsızlık, devletini kurma dahil, ayrılma hakkına sahip olmasıdır. Bu hak, ulusun kendisine aittir; hiç kimse bu hakkı ulusun elinden alma hakkına sahip değildir. *"Kendi kaderini tayin hakkı şu anlama gelir: Kaderini kararlaştırma hakkına, yalnızca ulusun kendisi sahiptir, kimsenin ulusun yaşamına zorla karışmak, okullarını ve öbür kurumlarını yıkmak, alışkanlık ve öbür geleneklerini yok etme, dilini kullanmasını engelleme, haklarını kısıtlama hakkı yoktur."*(1)

UKKTH'nı bunun dışında bir yoruma tabi tutmak; "ulusal-kültürel özerklik", "otonomi" vb. olarak kavramak, ulusu boyunduruk altında tutma siyasetini savunmak, ulusun ayrılma, siyasal bakımdan serbestçe kaderini tayin etme hakkını elinden almak demektir. Bunun literatürdeki adı sosyal şövenizmdir.

Ulusal sorun ve UKKTH, kapitalist gelişmenin iki ayrı evresinde iki ayrı içeriğe sahiptir. Kapitalizmin serbest gelişme evresinde burjuva bir içeriğe sahipken, emperyalist dönemde proleter bir içerik kazanmıştır. Birinci evre, feodalizmin yıkılışı, pazar bütünlüğü içinde ulusal devletlerin kuruluşu aşamasıdır. Bu aşamada kurulan ulusal devletlerde milli mesele yoktur. Fransa, İngiltere (İrlanda istisnası dışında), İtalya vb. devletler bu tip devletlere örnektir.

İkinci evre emperyalizm aşamasıdır. Bu dönemde artık durum değişmiştir. Ulusal sermayenin, ulusal sınırlar dışına taşıdığı, tek tek ulusal ekonomilerin yerini dünya ekonomik zincirinin halkalarının aldığı, mali sermayenin bu egemenlik çağında, UKKTH'nın eski burjuva yorumu söz konusu edilemez. Bu dönemde ulusal baskının sosyal temeli artık emperyalizm. Sorun emperyalizmden kurtuluştur. Ekim Devrimi'nin bu yolu açtığını söyleyen Stalin, durumu şöyle açıklıyor:

"Böylece ulusal sorun, ulusal boyunduruğa karşı savaş gibi özel bir sorun olmaktan çıkıyor, ulusların, sömürgelerin ve yarı sömürgelerin emperyalizmden kurtuluşu genel sorunu haline geliyor." (12)

Bu nedenle emperyalizmle birlikte UKKTH, ezilen ulusların emekçilerinin kendi kaderini tayin hakkı, onların emperyalist sömürgecilikten kurtuluşu ve kendi bağımsız siyasi devletlerini kurma hakkı devrimci içeriğini kazanmıştır. Artık ulusların burjuva ulusal devletler biçiminde kurtuluşu devrimci içerikten yoksun, biçimsel bir sorun halini almıştır.

Ulusal sorunun, emperyalist boyunduruktan kurtuluş sorunu, proletarya devriminin bir parçası durumuna geldiği emperyalizm ve proleter devrimler çağında, UKKTH'nı yadsımak, ona gereken önemi vermemek ya da onu "ulusal-kültürel özerklik" vb. biçimlere indirgemek, her türden gericiliğin sosyal temeli olan emperyalizme teslimiyet, proletaryanın kurtuluşu davasına ihanettir; emperyalizmin sömürge ve soygun siyasetine proletarya cephesinden destek olmaktır. Bu sosyal-şoven tavrın çeşitli biçimlenişlerine, ML'lerin yaklaşımını açarken değinmeye çalışacağız. Yalnız şunu belirtelim ki, emperyalizmle birlikte UKKTH'nın bu yeni ve devrimci yorumu, uluslar arasında güveni, tam eşitliğe dayanan birliğin zeminini sağladığı gibi, burjuvazinin UKKTH konusundaki sahtekarlığını, ikiyeüzlülüğünü de açığa çıkarmıştır.

MARKSİST-LENİNİSTLERİN SORUNA YAKLAŞIMI

ML'ler, her toplumsal-siyasal soruna olduğu gibi UKKTH sorununa da diyaletik ve tarihi materyalizmin ışığında yaklaşırlar. Somut koşulların somut tahlilinden hareket eden ML'ler, proletaryanın çıkarları temelinde sorunu ele alır ve çözümlerler. Belirli tarihsel-toplumsal koşullarda, belirli ülkeler için doğru olan çözümler, farklı tarihsel-toplumsal koşullarda, farklı ülkeler için doğru olmayabilir. Somut tarihsel koşullarda proletaryanın devrimci mücadelesinin kazandığı biçime göre, onun çıkarlarına en uygun çözüm ne ise doğru olan odur. Sorunları tarihsel, toplumsal koşullardan soyutlayarak, kendi başına ele almak ve çözümlenmeye kalkmak, ML'lerin yaklaşımı olamaz. *"Ulusal sorun, hiç de kesin olarak mutlak, değişmez bir şey değildir. Mevcut rejimin dönüşümü genel sorununun bir parçası olduğu için, ulusal sorun tamamen toplumsal koşullar, ülkede kurulmuş olan iktidarın niteliği ve genel olarak toplumsal gelişmenin tüm seyri tarafından belirlenir."*(3)

ML ustaların sık sık belirttikleri gibi ulusal sorun, tek başına, tecrit edilmiş, biçimsel bir yaklaşımla, soyut haklar bakımından değil, somut olarak, proletaryanın devrimci mücadelesinin çıkarları açısından ele alınmalıdır. Ulusal sorun esasta ML'ler için ikincil bir sorundur. Ama onun ikincil olması, proletaryanın kurtuluş mücadelesi açısından taşıdığı önemi azaltmaz. ML'ler ulusal baskı siyasetine karşı çıkarlar. Çünkü, ulusal baskı, proletaryanın demokratik-sosyalist hareketinin gelişmesi ve enternasyonalist birliği önünde engeldir. Bu yüzden, ML'ler için savaşılmaması gereken bir sorundur. Ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etme hakkı için mücadele eden ML'lerin amacı, ulusların ezilmesi, baskı altında tutulması siyasetine son vermek, kendi bağımsız gelişiminin önünü açmak, uluslar arasındaki savaşımlı kaldırmaktır. Böylece, proletaryanın enternasyonalist birliğinin nesnel zemini yaratılmış, ulusların proleterlerinin tam bir güven ve eşitlik koşullarında gönüllü birliğinin temelleri sağlanmış olur. Ulusal baskının varlık koşullarında proletaryanın enternasyonalist birliğinden söz edilemez. Çünkü ulusal baskının olduğu yerde, burjuvazinin "milliyetçi" önyargıları körüklemesi, emekçileri kendi "vatan" sloganının tuzağına düşürmesi, proletaryanın kendi burjuvazisine karşı bağımsız sınıf politikasını yürütmenin önüne "milliyetçi" setlerin çekilmesi vardır. Ulusların emekçilerini ulusal çitlerle ayıran burjuva milliyet-

çiliğinin, kalleşlikle, entrikalarla, ikiyüzlülükle emekçileri kendi pazarı için birbirine karşı savaşa sokma siyaseti vardır.

Bu nedenle ML'ler proletaryanın dikkatini, burjuvazi ile proletaryanın "ortak" sorununa, burjuvazinin pazar sorununa çeviren ulusal baskı siyasetine karşı savaşırlar. Proletaryanın kendi sınıf bayrağının altında toplanması, burjuvazinin sahtekarlığına, ikiyüzlülüğüne karşı savaşım, ulusal baskıya karşı savaşımla mümkündür. Dünya devrimci pratiği göstermiştir ki, ML'lerin ulusal baskıya karşı savaştıkları her yerde burjuvazinin maskesi düşmüş, emperyalist boyunduruğun uzantısı kimliği açığa çıkmış, proletaryayı "vatan" sloganlarıyla aldatması önlenmiştir.

Fakat, ML'lerin ulusal baskıya karşı savaşmaları, UKKTH'nı her koşulda savunmaları her ulusal hareketi, ulusun her istemini, ulusun her ayrılma talebini destekleyecekleri anlamına gelmez. Sorunun tarihsel-toplumsal koşullardan soyutlanamayacağını, kendi başına, tecrit edilmiş bir sorun, soyut haklar sorunu olarak ele alınamayacağını yukarıda belirtmiştik.

ML'lerin ulusal soruna yaklaşımlarında değişmez iki unsur vardır: Birincisi; mevcut gerici boyunduruğa karşı olması, ikincisi ise; genel demokrasi mücadelesinin bir parçası olmasıdır. Emperyalizm ve proleter devrimler çağında demokrasi mücadelesinin özü, emperyalizme karşı olma, proletarya devriminin gerçekleştirilmesidir. Çünkü emperyalizm ve proleter devrimler çağında her baskının sosyal temeli emperyalizmdir. Emperyalizm siyasi gericiliktir. Bu nedenle demokrasinin karşıtıdır. Ulusal sorun ise her şeyden önce bir demokrasi sorunudur. Dolayısıyla bir ulusal savaşım ancak emperyalizme karşı olduğu, onu geriletmediği oranda genel demokrasi mücadelesinin bir parçası olur ve ancak bu koşulda ML'ler tarafından desteklenir.

Bu nedenle bir ulusal hareketin ilerici veya gericiliği, değişen tarihsel-toplumsal koşullarla birlikte farklı kriterler gerektirmiştir. Kapitalizmin serbest gelişim evresinde bir hareketin (veya ulusal hareketin) ilerici veya gericiği, o hareketin demokratik, cumhuriyetçi ya da sosyalist programa sahip olup olmaması, önderliğinin ilerici ya da demokrat olup olmaması veya demokrat-devrimci öğeler barındırıp barındırmamasıyla ölçülürdü. Günümüzde bu yaklaşım artık geçerli olamaz. Günümüzde (emperyalizm aşamasında) bir ulusal hareketin ilerici veya gerici olmasının kıstası bunlar olamaz. Bir ulusal hareketin ilerici ya da gerici olmasının kıstası, somut tarihsel koşullarda genel demokrasi mücadelesinin bir parçası olması, siyasi gericiliğin sosyal temeli olan emperyalizme karşı olması, onu zayıflatması, geriletmesidir. Tarihin tek devrimci sınıfı olan proletaryanın emperyalizme karşı mücadelesini ilerleten, güçlendiren hareketler ilericidir. Çünkü emperyalizmi gerçek anlamda ancak proletarya devrimi zayıflatır, geriletir ve giderek ortadan kaldırır.

Ulusal hareketler genelde demokrat ve ilerici bir öz taşımalarına karşın - çünkü ulusal baskının sosyal temeli emperyalizmdir- belirli durumlarda gerici bir konuma düşebilirler. Emperyalizmi taktik planda güçlendiren bu hareketler; "demokratik" bir programa sahip olabilirler, demokrat-devrimci öğeler içerebilirler. Hatta kendilerine sosyalist de diyebilirler. Bu, onların ilerici olduğunu, desteklenmeleri gerektiğini göstermez. Sahip olduğu bu biçimsel öğelere

karşın, bir hareket emperyalizmi güçlendiriyorsa, demokrasi güçlerinin karşıtı demektir.

Örneğin, Anadolu Kurtuluş Savaşı'nı yürüten Kemalistler, Mısır Ulusal Hareketi'ni yürüten tüccarlar ve burjuva aydınları sosyalist değillerdi. Ama bu hareketler somut tarihsel koşullarda emperyalizmi geriletken, ona darbeler indiren bir nitelikte oldukları için ML'ler tarafından desteklenmişlerdir.

"Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı dahil, demokrasinin çeşitli istemleri mutlak şeyler değildir, bunlar, **dünya** demokratik hareketinin (bugün sosyalist hareketinin) tümünün bir **parçasıdır**. Bazı durumlarda, parçanın bütün ile gelişmesi mümkündür, o zaman parça atılır." (4) İşte ulusal sorunda ML'lerin yorumu budur. Soruna mekanik yaklaşanlar, onu tarihsel-toplumsal koşullardan, sınıf mücadelesinin sorunlarından bağımsız, kendi başına soyut bir sorun olarak ele alanlar, elbette bunu anlayamazlar ve Lenin'i kendisiyle ya da Stalin'le rahatça çeliştirebilirler.

Bu konuda sınıf pusulasını yitirmiş, sosyal şoven bir tavır da bir ulusal hareketin "gelecekte gericileşir" gerekçesiyle reddedilmesi tavrıdır. Bu tavır, son tahlilde kendi burjuva egemenliğini meşrulaştırma anlamına gelir ki, bunun ML bir anlayışla hiçbir yakınlığı yoktur.

ML'ler UKKTH'nı, ulusal baskıyı ortadan kaldırdığı, ulusun bağımsız gelişiminin önünü açtığı, burjuvazinin aldatmacalarını, sahtekarlıklarını açığa çıkardığı, proletaryayı burjuva önyargılardan kurtardığı, burjuvazinin onun yolunu saptırmasını önlediği, kendi burjuvazisine karşı sınıf savaşımını hızlandırdığı için savunurlar.

Proletaryanın iktidar mücadelesi hiçbir zaman düz bir hat izlemez. Bu mücadele çeşitli gelişme düzeylerine denk düşen bir dizi ara aşamayı barındırır. UKKTH da, bu ara aşamalardan biridir. Tersî yaklaşım, emperyalizmle birlikte ulusal sorunun, proletarya devrimi genel sorununun bir parçası durumuna gelmiş olmasını; proletarya devrimiyle özdeşleştirmek olur. UKKTH'nı, emekçilerin kendi kaderlerini tayin hakkına indirgemek olur.

Evet, emperyalizmle birlikte, burjuvazinin önderliğinde ulusun kendi kaderini tayin etmesi, devrimci içerikten yoksun bir nitelik almıştır. Burjuvazinin önderliğinde doğan ulusal devletler, daha doğarken ölüdürler. Ulusun yeni türden bir ulusal boyunduruğa girmesi olan bu kaderini tayin hakkı, ulusun emekçilerinin gerçek kurtuluşunu sağlayamaz. Gerçek kurtuluş, ulusun ezilen ve sömürülen sınıflarının, kendi "ulusal" burjuvalarını da devirmesi, emperyalist boyunduruğa son vermesiyle gerçekleşir. Bu nedenle, emperyalizmle birlikte UKKTH, ulusun işçi ve emekçilerinin kendi devletini kurması, ulusal boyunduruğa son vermesinde gerçek devrimci anlamını bulmuştur. ML'ler için istenen budur ve bunun için savaşır. ML'ler sınıf bakış açısıyla soruna baktıklarından, proletaryanın, burjuvazinin "ulusal bayrağı" altında kazanacağı hiçbir şeyin olmadığını bilinciyle hareket ettiklerinden, ulusun kendi kaderini tayin etmesini, ulusun emekçilerinin kaderlerini tayin etmesi, yani ulusun emekçilerinin ulusal boyunduruktan kurtularak kendi proleter devletini kurması için savaşır. Ama bu, hiçbir zaman UKKTH'nı emekçilerin kendi kaderlerini tayin hakkı ile sınırlamak, bunun dışındaki çözüm biçimlerini reddetmek anlamına gelmez. Böyle yorumlamak, mekaniktir. De-

mokrası mücadelesinden, bunun emperyalizm aşamasında kazandığı içerikten bihaber olmaktadır. Buna daha önce değindiğimiz için tekrarlamak istemiyoruz. Fakat şunu belirtelim ki, demokrasi mücadelesinin en tutarlı savunucusunun proletarya olmasından, bu mücadelenin bir parçası olan özgün hareketlerin olamayacağı sonucu çıkarılamaz. Lenin'in bu konuda söyledikleri, itiraz kabul etmeyecek kadar açıktır:

"Ulusların kendi kaderini tayin etmesini reddedip, onun yerine emekçilerin kaderini tayin hakkını geçirmek çok yanlış olur. Sorunu bu yolla çözmeye kalkışmak, güçlükleri, milletlerin içindeki farklılaşmanın içerdiği zikzaklı yolu hesaba katmamak olur. Her millet, kendi kaderini tayin etmelidir. Bu, emekçilerin kaderini tayin hakkını da kolaylaştırır."(5)

Dünya devrimci pratiği, sınıflar mücadelesinin çeşitliliğini ifade eden sayısız örneğe sahiptir. Proletarya hareketinin güçsüz ya da önderliğinin, yeterli inisiyatif ve yaratıcılığa sahip olmadığı ülkelerde, küçük burjuvazinin önderliğinde gelişen sayısız ulusal hareket vardır. Ve bunlar emperyalizmi zayıflattığı, geriletliği için ML'ler tarafından desteklenmişlerdir. ML'ler, hiçbir zaman tekdüze bir mantıkla "gelecekte gericileşir" gerekçesiyle, bu hareketlere karşı, desteklememe tavrı takınmamışlardır. Güncel, tarihsel somutta, bu hareketleri demokrasi mücadelesinin bir parçası olmasından dolayı desteklemişlerdir. En yakın örneği, Cezayir Kurtuluş Hareketi'dir. Cezayir Komünist Partisi'nin dogmatik yaklaşımla, sorunun devrimci halkasını yakalayamadığı koşullarda, küçük burjuvazi, ulusal harekete önderlik etmiş ve zaferle sonuçlandırmıştır. Ve bu hareket, emperyalizme darbe vurduğu için, genel demokrasi mücadelesinin bir parçası olmuştur. Yine Kemalistlerin önderliğini yaptığı Anadolu Kurtuluş Savaşı da bu muhtevadadır.

Sosyal şoven yaklaşımın bir başka ifade tarzı da; "sosyal devrim" gerekçesiyle UKKTH'nın reddedilmesidir. Bu yaklaşım tarzı, kendi burjuvazisinin ulusal baskı siyasetinin desteklenmesi anlamına gelir. Bunun anlamı, emperyalizmi, emperyalizmle birlikte ulusal sorunun aldığı biçimi bilmemek, emperyalizmin halkları köleleştirme siyasetini desteklemektir.

Bu düşüncenin temelinde, bir hamlede sosyalist devrim yapma anlayışı yatar. Dolayısıyla proletaryanın sömürge ve yarı-sömürgelerdeki iktidar mücadelesinin bir dizi ara aşamadan geçtiğini saptayan ML tezlere karşı bir düşüncedir. Yine bu yaklaşım, demokrasi mücadelesinden, bunun emperyalizm aşamasında kazandığı içerikten bir şey anlamamaktır.

ML'ler, yaşamları boyunca, bu tür sosyal şoven yaklaşımlara karşı mücadele etmişlerdir. Marks, bu düşüncenin babası olan küçük burjuva devrimcisi Proudhon'a yanıt verirken, biraz da alaycı bir üslupla, *"Avrupa'daki baylar yoksulluğu ortadan kaldırıncaya kadar, bütün Avrupa kıçının üstünde uslu uslu oturacak mı?"* diyordu. Marks'ın bu yaklaşımını, Polonya, İrlanda ve Norveç-İsveç sorunlarında somut olarak görebiliriz. Marks, İrlanda'nın İngiltere'den ayrılmasını savunurken, İrlanda'da bir "sosyal devrim" beklemiyordu. Keza, Norveç'in İsveç'ten ayrılması bir "sosyal devrim" olarak değil, burjuva muhtevada bir ayrılmadır. Norveç burjuvazisinin, kendi ulusal devletini kurması biçiminde gerçekleşmiştir ve Marks bu ayrılmayı desteklemiştir.

Lenin, bu düşünceli ve bu düşüncenin emperyalizm dönemindeki sa-

vunucularını "emperyalist ekonomizm" olarak mahkum etmiştir. Emperyalist dönemin bu ekonomist yaklaşımına göre, emperyalizm döneminde, ulusların ekonomik bağımsızlığından söz edilemez. Bağımsızlığını kazanan uluslar, iktisaden kurtulamadıklarından, bu bağımsızlığın bir anlamı yoktur.

Sosyal devrim adına UKKTH'nı reddeden bu anlayış, UKKTH'nı ekonomik bir yoruma tabi tutarak, onun özünü oluşturan "siyasal yönde kaderini tayin hakkı, devletini kurma hakkı"nı yadsıdı ve bu yüzden de, emperyalist sömürgeciliğin destekleyicisi olmaktan kendini kurtaramadı.

ML'lerle her türden milliyetçilik ve oportünizm arasındaki ayırıcı noktalardan biri de, UKKTH'nın ayrılma zorunluluğu veya mutlak ayrılma anlamına geldiği şeklinde yorumlanamayacağı konusundadır. ML'ler için, UKKTH, hiçbir koşula bağlı olmaksızın, ulusun kendi kaderini tayin etmesi, bağımsız devletini kurmasıdır. Ama, ulusun bu hakka sahip olması, ayrılmanın zorunluluğu, ayrılmanın mutlaklığı demek değildir.

ML'lerin UKKTH siyasetinin temelinde yatan, ulusların mutlak şekilde ayrı ayrı devletler olarak kurulması değildir. ML'ler ulusların bir arada, birlikte olmasına değil, ulusların zorla bir arada tutulmasına karşıdır. Bu, temel öneme sahip bir ayırım noktasıdır.

ML'ler için UKKTH, ulusların güvene, tam eşitliğe dayanan gönüllü birliğinin nesnel temelini oluşturulmasıdır. Çünkü; özgürce yapılmayan bir birleşme, birliğin önündeki en ciddi engeldir. Lenin'in boşanma örneği, sorunu anlamamakta direnenler için öğretici olmalıdır.

Lenin'in ortaya koyduğu gibi, boşanma hakkı, nasıl ki boşanmanın zorunluluğu, boşanmanın mutlak gerçekleşmesi anlamına gelmiyor, tersine gönüllü, özgür birleşmenin nesnel temeli oluyorsa; ayrılma hakkının varlığı da, ayrılmanın zorunluluğu, ya da ayrılmanın mutlak gerçekleşmesi anlamına gelmez. Tersine, çeşitli uluslardan emekçilerin birleşmesi için gerekli olan karşılıklı güveni yaratır. Birlik, serbest irade ile gerçekleştiği takdirde, gerçek birlik hüviyetine kavuşur. Ancak serbest bir irade ile gerçekleşen birlik, bütün burjuva milliyetçi önyargılardan arınmış, bütün ulusların işçilerinin kardeşçe, yoldaşça gerçekleştirdikleri bir birlik olur. Ayrılma hakkını, "birleşmek için ayrılma" dışında, ayrılmanın zorunluluğu olarak yorumlayanlar, kendi burjuva dargörürlüğünden kurtulamamış küçük burjuvalardır. Stalin'in deyişi, bizim için yol göstericidir.

"Ulusun ayrılma özgüllüğü hakkı sorunu ile, ulusun şu ya da bu anda ayrılma zorunluluğu sorununu birbirine karıştırmamak gerekir. Proletarya partisi, bu sorunu duruma göre, her özel durum içinde, tamamen tek başına bir sorun olarak çözümlmelidir. (...) Ben, bir ulusa, ayrılma hakkını tanıyabilirim, ama bu onu bunu yapmaya zorluyorum anlamına da gelmez. Ulus, ayrılma hakkına sahiptir, ama, koşullara göre bu hakkı kullanmayabilir de. Böylece kendi payımıza, proletaryanın, proletarya devriminin çıkarlarına göre, biz ayrılığın yararına ya da ona karşı ajitasyon yapmakta özgür kalıyoruz demektir."(6)

Eğer burjuva milliyetçi dargörürlülüğe düşmek istemiyorsak yaklaşımımız bu olmalıdır. Ayrılma hakkının bir ulusa ait olması ve bunu onun elinden

almaya kimsenin hakkı olmaması ile, ayrılmanın yararına ya da zararına propaganda ve ajitasyon yapmak birbirini dışlayan şeyler değildir. Burada önemle üzerinde durulması gereken, ML'lerin neye karşı olduklarıdır. ML'ler ulusun zorla bir arada tutulmasına karşıdır. Bunun tam karşılığı, mutlak şekilde ayrı devletler olarak kurulması değildir. ML'ler özgür ve tam eşitlik koşullarında, proletaryanın çıkarları ışığında ulusun ayrılma ya da birliği yönünde ajitasyon yapabilirler.

Bu her şeyden önce ML'lerin niteliğinin, ezilen ulus emekçilerine karşı sorumluluklarının bir gereğidir. Herhangi bir ulusun ayrılma ya da birleşme durumunda tavırsız kalmak, proletaryanın davasına tavırsız kalmak demektir ki, ML'ler için bu söz konusu olamaz.

Daha önce de belirttiğimiz gibi ayrılma sorunu, tamamen tarihsel-toplumsal koşulların belirleyiciliğinde, proletaryanın çıkarları yönünde ele alınmalıdır.

Marks, 1989'dan önce İrlanda'nın İngiltere'den ayrılmasına karşıydı. Gerçekleşecek bir İngiliz proleter devriminin İrlanda sorununu da çözeceğini belirtiyordu. Ama, ne zaman ki, İngiliz işçi sınıfının devrimci yükselişi durur, doğan işçi aristokrasisiyle birlikte, İngiliz işçi sınıfı Trade-Union bir çizgiye girer, işte o zaman Marks, İrlanda'nın ayrılmasını savunmaya başlar. Hem de İrlanda'nın ayrılmasının İngiliz devrimini kolaylaştıracağını söyleyerek. Şimdi burada Marks'ın birinci tutumunun UKKTH'na karşı gelmek olduğu söylenebilir mi? Elbette ki hayır. Marks, her iki ulus proletaryası için doğru olan çözümleri önermiştir. Yoksa, UKKTH'na karşı çıkmamıştır.

Lenin ve Stalin'in Rusya'daki tutumları da bu doğrultudadır. Lenin ve Stalin, 1917 Ekim Devrimi öncesinde, ulusların Rusya'dan ayrılmasını savunuyor ve bu yönde ajitasyonda bulunuyorlardı. Ama, Ekim Devrimi'nden sonra, Stalin'in deyimiyle "Ülkede kurulmuş olan iktidarın niteliği" değişince, daha önce Çarlık tarafından baskı altında tutulan halkların ayrılmasının karşı-devrimci bir istem olduğunu belirterek, bu kez ayrılmaya karşı ajitasyonda bulunurlar. Şimdi burada Lenin ve Stalin'in ikinci tutumları, UKKTH'nın ihlali olarak yorumlanabilir mi?

Soruna soyut bir ulus sorunu açısından değil de, proletaryanın çıkarları açısından, toplumsal mücadelenin somuttaki biçimlenişi açısından yaklaştığımızda, yanıtımız "hayır" olacaktır. Stalin'in de belirttiği gibi, Rusya'nın ezilen halkları, tüm öbür halklar gibi ayrılma hakkına sahiptirler ve bu hakkı onların elinden kimse alamaz. Finlandiya örneğinde olduğu gibi, çoğunluk olarak ayrılma yönünde irade belirtilirse ayrılırlar ve kimse onları gönülsüz birliğe zorlayamaz. Ama emperyalizmin ekonomik ve askeri kuşatmasının sürdüğü, Çarlık ve burjuva kalıntıların iç savaşı tırmandığı koşullarda, bu halkların ayrılması, emperyalizmin ve karşı-devrimin işini kolaylaştıracak, hem Rusya'nın hem de diğer halkların proletaryasının zararına olacaktır. Bu koşullarda, ayrılmaya karşı ajitasyonda bulunmak, UKKTH'nın ihlali değil, tam tersine onun bir gereğidir. Proletarya partisi, kendi niteliğini yadsımak istemiyorsa, bunu yapmak durumundadır.

Bu durum ML'lerin genel siyasetinin de bir gereğidir. Yani ML'ler yalnızca bazı özgül koşullarda ayrılmaya karşı ajitasyon yapmazlar. ML'ler tam bir

güven, eşitlik koşullarında gerçekleşecek, halkların özgür iradesine dayanan büyük devletlerden yanadır.

ML'ler esasta büyük devletlerden yanadırlar. Çünkü onların bayrağında, "Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz" sloganı yazılıdır. UKKTH uğrunda savaşım vermeleri, bu sloganın bir gereğidir. UKKTH'nı savunmayanların proletarya enternasyonalizmini ağızlarına almaya hakları yoktur. Proletarya enternasyonalizminin nesnel temeli, ulusların kaderlerini serbestçe tayin etmesinden geçer. UKKTH'nı, ayrılmanın zorunluluğu, proletaryanın küçük devletlere bölünmesi olarak kavrayanlar, doğaldır ki, bu diyalektik ilişkiyi anlayamaz ve bir çelişki arama durumuna düşerler. Ama, burada çelişki aramak, boşuna bir çabadır. Halkların özgürleştiği, ulusal baskının kökünün kazındığı koşullarda, tüm ulusların proleterlerinin, büyük bir devlet içinde yoldaşça birleşmesi neden gerçekleşmesin? Eğer kimse proletaryanın ulusal baskı uygulayacağı saçma iddiasında bulunmayacaksa, gerçekleşmesine engel herhangi bir neden bulunmayacaktır.

Aynı devlet çatısı içinde yer alan bütün ulusların proletaryasının büyük bir devlet içinde birleşmesi, tarihsel gelişim yönünde tamamlayıcı bir adım olacaktır. Kapitalizmin gelişmesi ve sermayenin ulusal sınırlar dışına taşması, bütün ulusları iktisadi temelde birleştirmesine karşın, bu birleştirme, siyasal planda "zorla" gerçekleşti. Yani, sermaye, kendi çıkarları doğrultusunda ulusları zorla birleştirdi. Fakat, bu birleşme zorla gerçekleştirilmeye çalışıldığı için, biçimsel bir birleşmenin ötesine varmadı. Bu, ulusların zorla baskı altına alınması demekti. İşte, UKKTH, bu zorla birleştirme siyasetine bir son verecek ve ulusların işçilerinin özgürce birleşiminin zeminini yaratacaktır.

Büyük merkezi proleter devletler, iktisaden geri kalmış ulus emekçilerinin iktisadi, siyasi ve kültürel olarak geliştirilmesi, ulusların gerçek eşitliğinin gerçekleşmesi için de gereklidir. İktisaden daha ileri olan ulus proletaryasının burada yardımı hayati öneme sahiptir. Büyük merkezi proleter devletler, dünya sosyalist ulusunun yaratılmasında ileriye doğru atılmış önemli devrimci adımlar olarak algılanmalıdır.

ML'lerin, ulusların küçük devletlere bölünmesine karşı yaptıkları ajitasyon, yoldaşça dayanışmanın bir gereğidir. Buna karşın, ulus, ayrılmak isterse, bunu hiç tereddüt etmeden onaylarlar. ML'lerin bu noktada tavrı, burjuva milliyetçiliği ile taban tabana zıttır.

Örneğin; Lenin, Polonya sorununa değinirken, ezen ulus Marksistlerinin ayrılmaktan yana, ezilen ulus Marksistlerinin ise birlikten yana ajitasyon yapmalarını öğütler ve sorunun özünü kavramayan Polonyalı Marksistlerin, ayrılmaktan yana propaganda yapan Bolşevikleri suçlamalarını eleştirir.

ML'lerin, UKKTH için savaşmalarındaki amaçlarını ve bunun değişik tarihsel-toplumsal koşullardaki uygulanma biçimini kavramayan, UKKTH'nı mekanik biçimde ele alanlar, Lenin'in bu öğüdünü de mutlaklaştırırlar. Polonya'nın Rusya karşısındaki durumundan (Polonyalılarda, Büyük Rus şovenizminin yarattığı yoğun bir tepki vardır) kopararak ele aldıklarından, Lenin'in öğüdünü genel bir ilke durumuna getirecek kadar ML'den uzaklaşırlar. Sorunun mekanik yaklaşım sahiplerinin algıladığı gibi olamayacağı, bizzat Rusya'da, çevre bölgeler sorununda görülmüştür. Yine Lenin, İsveçli Marksistle-

rin ayrılma yönünde oy kullanmalarını da doğru görür. O halde bunlardan çıkarılacak sonuç şudur. Marksistler somut koşullara göre, proletaryanın yararına olan tavrı takınmalıdır. Bu tavır ezilen ulus Marksistleri açısından her koşulda birlik yönünde ajitasyon yapmak olmayacağı gibi, ezen ulus Marksistleri için de, her koşulda ayrılma yönünde ajitasyon yapmak anlamına gelmez.

ML'ler, proletarya davasının sürdürücüsü olarak, merkezi devlet çatısı altında bütün ulusların proleterlerini kendi çıkarları yönünde etkilemek, onları küçük burjuva dargörüşlülüğüne karşı uyanık kılmak ve proletarya enternasyonalizmi yolunda eğitmek görevlerini ihmal etmezler. İşte ML'lerin ayrılma ya karşı yapacakları ajitasyonun niteliği budur.

ULUSAL SORUNA YAKLAŞIMDA MİLLİYETÇİ BAKIŞ AÇISI

Ulusal soruna yaklaşımda iki tür milliyetçilik söz konusudur. Bunlar, ezen ulus milliyetçiliği olan şovenizm ve ezilen ulus milliyetçiliğidir.

Ezen ulus milliyetçiliği, UKKTH'nın reddi, ulusları baskı altında tutma siyaseti, egemen burjuvazinin halkları boyunduruk altına alma siyasetidir. Ezen ulus milliyetçiliği, kendi kaderini tayin hakkını, kurumlarına sahip olma hakkını, yalnızca kendi ulusuna tanır. Diğer uluslara böyle bir hak tanımaz. Kendi burjuvazisinin ilhakçı, hegemonyacı siyasetini onaylar. Bu nedenle de, yayılmacıdır, ırkçı ve gericidir.

Egemen ulus milliyetçiliği olan şovenizm, egemen ulusun üstünlüğü düşüncesidir. Egemen ulus burjuvazisinin, halkları köleleştirme, asimilasyona uğratma ve giderek ortadan kaldırma düşüncesidir. Doğrudan doğruya egemen burjuvazinin ulusları ezme siyasetidir.

Egemen ulus milliyetçiliğinin proletarya saflarındaki biçimlenişi ise, sosyal şovenizmdir. Maddi temeli, proletarya saflarındaki küçük burjuva düşünceler olan sosyal şovenizm, UKKTH'nın, ulusun ayrılma, devletini kurma dahil, istediği gibi davranma hakkı olarak ele alınmasına karşıdır. Bu nedenle, son tahlilde kendi burjuvazisinin ulusları ezme siyasetini savunur. UKKTH'nın ayrılma hakkı dışındaki her türlü yorumu olan sosyal şovenizm, teorik gidasını egemen burjuva milliyetçiliğinden, burjuva ideolojisinden alır.

Sosyal şovenizm genellikle, devletin parçalanması, küçülmesi, vb. kaygılarla, ayrılma, ayrı devlet kurma hakkına karşı çıkar. O, ezilen ulusun kültürel-ulusal özerklikle; kendi dilini konuşma, kültürünü geliştirmekle yetinmesini ister. Böylece, egemen ulus burjuvazisinin ulusal baskı siyasetinin destekçisi durumuna düşer. Emperyalizm çağında sosyal şovenizm, emperyalizmin halkları köleleştirme, boyunduruk altına alma siyasetinin proletarya saflarındaki destekçisidir. Bunun diğer anlamı, proletarya devrimi karşısında, emperyalizmin yedeğine düşmektir. Emperyalizmi kavrayamayan Roza Lüksemburg, emperyalizm ve proleter devrimler çağında bu düşüncenin savunucusu olmuş, bu nedenle de, kendi davasına objektif olarak darbe vurmuştur.

Genel olarak egemen ulus milliyetçiliği, ulusun egemenlik altına alınmasının, ulusal baskı siyasetinin kendisidir. Emperyalizmle birlikte, emperyalizmin halkları sömürgeleştirme siyasetidir. Bu nedenle, ML'ler için, savaşılmalı-

sı gereken bir düşüncedir. Egemen ulus milliyetçiliğine karşı mücadele etmeden, UKKTH'nin kararlı savunucusu olunamaz, proletarya enternasyonalizmi, ancak ezen ulus milliyetçiliğine karşı savaşımla gerçekleşir.

Ulusal sorunda milliyetçiliğin ikinci biçimi, ezilen ulus milliyetçiliğidir. Ezilen ulus milliyetçiliği, sınıf bakış açısından yoksundur. O, yalnızca, ulusal baskının kaldırılmasını amaç edinmiştir. Bunun içeriğiyle fazla ilgilenmez. Bu nedenle, UKKTH'nı, "salt" ulusun kurtuluşu, kendi ulusal devletini kurması olarak ele alır. Bakış açısı dar ve kısır olduğu için, sorunu ulusal bir çerçevede, devletin kurulmasıyla sınırlar. Özden çok biçimle ilgilenir.

Ezilen ulus milliyetçiliği için, UKKTH, kendi ulusal pazarına, ulusal kurumlarına sahip olma dışında bir anlam taşımaz. Bu nedenle, burjuva içeriklidir. UKKTH'nı, mutlak ayrılma olarak kavrar.

Günümüzde ezilen ulus milliyetçiliği; burjuvazinin gericileşmesi ve ulusal harekete önderlik etme konumundan çıkmasıyla, küçük burjuvazinin davranış tarzı olmuştur. Küçük burjuvazinin ulusal baskıya karşı gösterdiği milliyetçi tepkilerin ürünüdür. Küçük burjuvazinin genel davranışı olan sınıflardışı yaklaşımı UKKTH'nda kendini gösterir. Onun için önemli olan, ulusun kendi bağımsız devletini kurmasıdır. Bu nedenle de, sınıfsal örgütlenmeyi değil, "salt" ulusal örgütlenmeyi savunur. Ve son tahlilde, kendi burjuvazisinin emekçiler üzerinde egemenliğini kurmasını sağlar.

Ezilen ulus milliyetçiliğinin UKKTH sorununa sınıfsal açıdan değil, "salt" ulusal açıdan yaklaşması, sınıfsal bir örgütlenme yerine, ulusal bir örgütlenmeye gitmesi, ulusların işçilerini milliyetlere göre ayırması, sınıf dayanışması düşüncesinin yıkılmasına, proletaryanın milliyetçi burjuva ideolojisinin kuyruğuna takılmasına yol açar. Buna karşın, ezilen ulus milliyetçiliği, ulusal baskıya karşı savaşımdan dolayı demokrattır.

İKİ ULUSLU BİR ÜLKEDE UKKTH'NA ML'LERİN BAKIŞI

İki uluslu, yeni sömürge bir ülkede, UKKTH'na bakışta, ML'lerin hareket noktası; proletaryanın, proletarya devriminin çıkarları, emperyalizm ve oligarşiye karşı mücadeleye katkısı, emperyalizmin zayıflatılması ve geriletilmesidir. Bu nedenle, önermeleri somut koşulların somut tahliline göre biçimlenir.

Bu gibi ülkelerde, ulusal sorun, sömürge-sömürgeci ayrımı içinde ele alınamaz. Sorun, ezen-ezilen ulus bağlamında görülmelidir. Emperyalizmle birlikte, emperyalist sömürgeciliğin dışında bir sömürgecilik aramak yersizdir. Sömürge tespiti yapanlar, genellikle Portekiz örneğine sarılırlar. Ama, bu örneği verenler, nedense Amilcar Cabral'ın "*Portekiz sömürgeciliği biçimseldir*" deyişlerine kulaklarını tıkamakta ısrar ederler.

İki uluslu yeni-sömürge bir ülkede, iki halk da emperyalizmin sömürüsü altındadır. Aralarındaki fark, ezilen ulusun ayrıca ulusal baskıya tabi tutulmasıdır.

Yeni-sömürgelerde kapitalizm, bizzat emperyalizmin güdümünde geliştiği için, tek bir ekonomik pazar oluşmuştur. Kapitalizmin, iç pazarın genişletilmesi doğrultusunda, yukarıdan aşağıya geliştirilmesiyle birlikte, ezilen ulus egemen sınıfları, ezen ulus egemen sınıflarıyla kaynaşarak oligarşinin içinde

yer almışlardır. Bu gelişme, genel boyutta iki sonuç yaratmıştır. Birincisi, ulusal baskının ekonomik-sosyal temeli emperyalizm ve oligarşi olmuştur. Oligarşi içinde yer alan, ezilen ulus egemen sınıfları da, artık, ulusal baskının sosyal temeli durumuna gelmiştir. Bu ülkelerde genelde ulusal burjuvaziden bahsedilemeyeceği gibi, ezilen ulus açısından da, ulusal burjuvaziden söz edilemez. Ezilen ulus hakim sınıflarının kendi pazarlarına sahip çıkma diye bir istemi yoktur. Onların istemi, emperyalizm ve oligarşi ile daha fazla bütünleşmektir. İkincisi ise, iki ulus işçi ve emekçilerinin tek bir sosyal-ekonomik yapıda kaynaşmış olmalarıdır.

Ezilen ulus burjuvazisi, kapitalizmin yukarıdan aşağıya geliştirilmesi sonucu geleneksel feodal sınıfların kapitalistleşmesiyle oluşmuştur. Yani, kendi iç dinamiğiyle gelişen, ya da feodal yapı içinde (feodal sınıfların dışında) gelişen bir burjuvazi yoktur. Egemen feodal sınıfların emperyalizm ve oligarşi ile bütünleşmesine paralel olarak gelişen kapitalist üretim ilişkilerine eklenmesiyle doğmuştur. Başından itibaren emperyalizm ve oligarşi ile bütünleşerek geliştiği için ulusal bir pazar istemi yoktur. Bu nedenle, burjuva ya da burjuva feodal önderlikli bir ezilen ulus hareketinden söz edilemez. Dolayısıyla ulusal baskı esas olarak ezilen ulus işçi ve emekçileri için söz konusudur. Ve UKKTH, bu ülkelerle ezilen ulus işçi ve emekçilerinin kendi kaderlerini tayin hakkı devrimci içeriğini kazanmıştır. Bu durum, UKKTH'nın pratik biçimlenişinin temelini oluşturur.

İki uluslu yeni-sömürgelerde ulusal baskının ekonomik-sosyal temeli, emperyalizm ve oligarşi olduğu için, UKKTH, emperyalizm ve oligarşinin yıkılmasında gerçeklik kazanır. Bu nedenle, ezilen ulus, işçi ve emekçilerin ulusal ve sosyal kurtuluşu ile aynı potada kaynaşmıştır.

Ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkının nasıl biçimleneceğini somutlamak açısından, bu ülkelerdeki çelişkilere bakmak yararlı olacaktır. Bu çelişkiler, ulusal ve sınıfsal mücadelenin niteliğini belirler. Çelişkileri şöyle sıralayabiliriz:

1- Emperyalizm ve oligarşi ile iki ulus halkları arasındaki çelişki.

2- Oligarşi ile oligarşi dışı burjuva gruplar arasındaki çelişki.

3- Oligarşi içi çelişkiler.

4- Ezilen ulus işçi ve emekçileriyle emperyalizm arasında ulusal baskıdan ileri gelen çelişki.

Bu çelişkilerden, oligarşi ve emperyalizmle halklar arasındaki çelişki temel çelişkidir ve ezilen ulusun, ulusal baskıdan kurtulma, kendi kaderini serbestçe tayin etmesi mücadelesinin niteliğini belirler. Bunun tersi bir yaklaşım olarak ezilen ulusun, ulusal baskıdan ileri gelen çelişkisini birinci plana almak, zorlama bir teori olacağı gibi, halkların mücadelesini bölme çabası dışında bir anlam da taşımaz. Soruna somut koşulların somut tahlilini yaparak yaklaşacaksak, bu ülkelerde ezilen ulusun kendi kaderini tayin etmesinin sınıfsal bir içerik kazandığını görmemezlik edemeyiz.

Ezilen ulusun, ulusal baskıdan ileri gelen gelişmesini ikincil olarak değerlendirmek, ezilen ulusun ulusal talebinin tali planda ele alınması anlamına gelmez. Tersine ezen ve ezilen ulus esprisi içinde önemli bir yere sahiptir. İkincil olması, ulusal baskının sona erdirilmesinin çözüm platformunun, ulu-

sun kendi kaderini tayin etmesinin, ezilen ulus işçi ve emekçilerinin sınıfsal ve ulusal kurtuluşunun emperyalizm ve oligarşinin egemenliğine son vermesinden geçmesi gerçeğinden ileri gelmektedir.

İki ulusun emekçi sınıfları aynı ekonomik-sosyal yapıda, aynı toplumsal formasyona sahipler, sınıfsal ve ulusal baskının sosyal temeli, aynı egemen sınıf bloğuyorsa, bu ülkede ezilen ulusun kendi kaderini tayin etmesinin ayrı bir devrim olarak gerçekleşmesinin nesnel temeli yok demektir. Ve bu ülkede ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkı, ezilen ulus emekçilerinin kendi kaderlerini tayin hakkı içeriğini kazandığından, sınıfsal kurtuluşun, ulusal kurtuluşu da sağlayacağı gerçeği reddedilemez. Ezen ve ezilen ulus emekçi sınıflarının oligarşi ve emperyalizmi alaşağı etmeleri, sınıfsal kurtuluşu sağladığı gibi, ulusal baskının sosyal temelini de ortadan kaldıracak ve ezilen ulus emekçi sınıflarının kendi kaderlerini serbestçe tayin etmelerinin nesnel temelini yaratacaktır. Bu noktada, ezilen ulus emekçi sınıfları, bağımsız devletini kurmak dahil, kaderini özgürce belirleme koşullarına sahiptir. Ezilen ulus emekçileri, isterse ayrılır, ayrı bir devlet olurlar; isterlerse merkezi devlet içinde, karşılıklı güven ve tam eşitlik koşullarında birlikte olurlar.

Bu noktada ML'lerin tavrı ne olmalıdır? Emperyalizm ve oligarşinin ulusal baskı politikasına karşı kararlı bir mücadele yürüten, UKKTH'nı her koşulda savunan ML'ler, ulusal baskının sosyal temelini ortadan kaldırılmasıyla birlikte hangi yönde ajitasyonda bulunmalıdırlar? -Halkların ayrı ayrı devletler içinde örgütlenmesini mi, yoksa merkezi devlet içinde örgütlenmesini mi savunmalıdır?- İşte burjuva milliyetçiliği ile ML çizgi arasındaki fark kendini burada gösterecektir.

ML'lerin hareket noktaları ikilidir: Birincisi, proletaryanın çıkarları, proletaryanın enternasyonalist birliği; ikincisi ise nesnel koşullardır. Perspektiflerine yön veren birinci nokta, proletarya enternasyonalizminin gereği olan merkezi devletlerden yana olmalarıdır. ML'lerin istemi budur. Dolayısıyla esas kriter olarak ele alınacak ikinci noktadır. Eğer iki ulus proletaryasının merkezi devlet içinde yer almasının nesnel koşulları varsa, ML'ler, proletarya enternasyonalizminin gereği olarak merkezi devletten yana olurlar ve bunun için ajitasyonda bulunurlar.

İki uluslu ülke nesnelliğine baktığımızda her iki ulus emekçi sınıflarının çıkarına olan, iki ulus proletaryasının bir merkezi devlet içinde olmalarıdır. Çünkü, bu ülkelerde ezen ve ezilen ulus emekçi sınıfları aynı toplumsal formasyona sahiptirler, aynı ekonomik ve sosyal temelde kaynaşmışlardır. Nesnel temelden hareket eden ML'lerin politikası, iki ulus proletaryasının karşılıklı güven ve tam eşitlik koşullarında merkezi devlet içinde örgütlenmeleri olacaktır. Halkların kurtuluşunun aynı potada kaynaştığı iki uluslu yeni-sömürgelerde, ulusların proletaryasının ayrı ayrı devletler içinde örgütlenmesi, burjuva milliyetçi ideolojinin tutsağı olmaktan başka bir şey değildir. Diğer yandan, ezilen ulusun kendi kaderini tayin etmesinin, ezilen ulus emekçilerinin kendi kaderlerini tayin etmesi içeriğini kazanmış olması, ezen ve ezilen ulus emekçi sınıflarının birlikte mücadele etmesinin koşullarını yaratmıştır.

İki uluslu yeni-sömürgelerde, ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkını, merkezi bir devlet içinde kullanmasını savunmak ve bu doğrultuda ajitasyon-

da bulunmak, UKKTH'nın ihlali demek değildir. ML'lerin hareket noktaları, iki ulusun proletaryasının çıkarıdır. Bu temelde hareket etmek, ML'lerin proletaryanın öncüleri olmalarının bir gereğidir. Soruna biçimsel bakmadıkça, proletaryanın çıkarları temel alındıkça, doğru olan, birlikten yana olmaktır. ML'ler, ezilen ulus emekçi sınıflarını burjuva milliyetçi düşünceler karşısında uyarmak, onları proletarya enternasyonalizmi ruhuyla eğitmek görevi ile karşı karşıyadır. Ancak, buna karşın, ezilen ulus emekçileri ayrılmak istiyorsa, bunu onaylamak durumundadırlar. Aksi durumda, birlikte ısrar etmek, bunu mutlaklaştırmak, ulusun iradesini tanımamaktır, sosyal şovenizmdir. Ulusu birliğe zorlamak, proletaryanın siyaseti olamaz. Proletaryayı ulusal baskı uygulama durumuna sokmak, proletarya davasına ihanettir. Proletaryayı kendi burjuvazisinin ilhakçı, sömürgeci emellerinin tutsağı yapan bu sosyal şoven anlayışa karşı mücadele, ML'lerin görevidir. Birliğin yolu, bu anlayışlara karşı mücadele ve işçileri birlik yönünde eğitmekten geçer.

Kısaca, iki uluslu ülkelerde, proletaryanın çıkarına olan, merkezi devletler şeklinde örgütlenmez. Nesnel koşullar buna elverişlidir. Ancak bu tamamen ezilen ulus emekçi sınıflarının özgür iradesiyle gerçekleşmelidir. Ezilen ulus emekçi sınıfları ayrılmak yönünde irade belirtirlerse, ML'ler bunu onaylarlar. Bu, her koşulda UKKTH'nı savunmalarının bir gereğidir. Birliği mutlaklaştırmayan ML'ler, ezilen ulusun akla uygun olmayan, proletaryanın çıkarlarına zarar veren bu istemine karşı propaganda ve ajitasyon yapma görevlerini de ihmal etmezler.

Birliği mutlaklaştırmak gibi, ayrılmayı mutlaklaştırmak da, proletaryanın devrimci siyaseti ile bağdaşmaz. Ayrılığa ısrar etmek -hem de nesnel koşullar açısından proletaryanın çıkarlarına ters düşmesine karşın- küçük burjuva milliyetçiliğinin işidir. Kendi burjuvazisinin istemini başat görev almaktır. Bu da, ezilen ulus milliyetçiliğinin hareket noktasının esas olarak ulusal baskının ortadan kaldırılması olmadığına göstergesidir. Çünkü, eğer sorun ulusal baskı ise, oligarşi ile emperyalizmin alaşağı edilmesiyle zaten ortadan kaldırılmış olacaktır. Karşılıklı güven ve tam eşitliğe dayanan proletaryanın merkezi devletinde, ulusal baskı söz konusu olmayacaktır. Kaldı ki, merkezi devlet, ezilen ulusun geri iktisadi ve kültürel-siyasi koşullarına son vermek, ulusların eşitliğini maddi gerçekliğe dönüştürmek için de gereklidir. İktisadi ve siyasi açıdan daha ileri olan ezen ulus proletaryasının yardımı burada önemlidir. Diğer yandan, proletaryanın ayrı devletler içinde örgütlenmesi, onların gücünü bölecek ve emperyalizm karşısında güçsüz duruma sokacaktır. Bu nedenle de, ML'ler için istenen bir şey değildir. Ama, ML'ler için temel olan şey, proletaryanın enternasyonalist birliği ve nesnel koşulların buna elverişli olup olmadığıdır.

ML'ler, soruna halkların karşılıklı güveni açısından baktıklarından, bu güvenin temellerini bugünden atmak durumundadırlar. Çünkü sorun, iki halkın oligarşi ve emperyalizmden kurtulması ile sınırlı değildir. Sorun, iki halkın yoldaşça birliğini, tam güvene dayanan birliğini yaratmaktır. Bu nedenle, bugünden işe başlamak, ulusal soruna doğru politikalarla yaklaşmak, geleceğe yönelik mücadele ve örgütlenme perspektifine sahip olmak zorundadırlar. Halklar arasında kardeşçe güveni yaratmanın, geleceğin merkezi devlet için-

deki birliğin koşullarını yaratmanın yolu, ezilen ulus sorununa sahip çıkmak, her türden milliyetçi düşünceye karşı mücadele etmek, sınıfsal bakış açısını egemen kılmaktan geçiyor.

ML'lerin yaklaşımı, sınıfsal temelde olmalıdır. Ezilen ulusun bulunduğu bölgede mücadele ve örgütlenmeye, ulusal ve sınıfsal temelde eğilinmelidir. Bunun anlamı, ulusal çelişkilerin sınıf bakışı içerisinde ele alınması ve örgütlenmesidir. ML'ler, salt sömürünün kaldırılmasından hareket edemezler. Ulusun gerçekten özgür kılınmasını amaçlarlar. Küçük burjuva milliyetçileri ile ML'ler arasındaki ayrım, ML'lerin ulusun özgürleşmesinin sınıfsal bir temelde ele alınmasında kendini gösterir. Bu da, sınıf bakış açısına sahip olmalarının, ulusal baskının sınıf temellerini doğru bir tarzda ortaya koymalarının bir sonucudur.

ML'ler, her şeyden önce, ezilen ulus sorununu, ezilen ulusun işçi ve emekçilerinin ulusal ve sınıfsal baskıdan kurtuluşu olarak kavrarlar. Ulusal ve sınıfsal baskının sosyal temeli bir ve tek olduğu için, ulusal ve sosyal kurtuluş iç içe geçmiştir. Bu da, mücadelenin direkt ezilen ulus egemen sınıfları, toprak ağalarına, tefeci tüccarlara karşı verilmesini gerektirir. Ancak bu şekilde küçük burjuva milliyetçiliğinin emekçilerin sınıf bakış açısını bulandırmasının, onları burjuva milliyetçi düşüncelerin tuzağına düşürmesinin önüne geçilmiş olur.

Sorunu burada bırakmak, tek yanlı olacağından, yanlıştır. Yapılması gereken diğer şey, ezilen ulusun bağımsız devletini kurma dahil, kendi kaderini serbestçe tayin etme istemine; kendi dilini kullanma, kültürel ve siyasal kurumlarını yaratma ve geliştirme istemlerine sahip çıkmaktır.

Dolayısıyla, ezilen ulusun bulunduğu bölgede mücadele; ezilen ulusun sömürücü sınıflarını da hedefleyen, her türden feodal-burjuva sömürüye karşı, ulusal baskıya, ulusal aşağılanmaya, asimilasyona, jenosite karşı mücadele şeklinde biçimlenecektir. Yani, ulusal baskıya karşı, ulusal aşağılanmaya karşı, ulusal geleneklerin yok edilmesine karşı, asimilasyona, jenosite, her türden teröre karşı mücadele, işçi ve emekçilerin oligarşi ve emperyalizme karşı, feodal sömürüye, toprak ağalarının, tefeci ve tüccarların sömürüsüne karşı mücadelenin kendisi olarak ele alınmalıdır. Halklar arasında güven ve dayanışmayı geliştirmek, onları sınıf temeli üzerinde birleştirmek, iktisadi temeli mevcut merkezi proleter devletin öznel koşullarını oluşturmak, ancak bu yolla gerçeklik kazanacaktır. Kapitalizmin gelişmesiyle doğan küçük-burjuva tabakaların milliyetçi zeminlere kayışı ve emekçilerin milliyetçi hareketlerin etkisine girmesinin önlenmesi ve her türden burjuva milliyetçi düşüncenin yıkılması, ancak ve ancak bu perspektifle sağlanır. Bu noktada, halklar arasında güven ve dayanışmayı, sınıfsal temelde birliği zedeleyici ideolojik-siyasi hareketlere ve eylemlere karşı mücadeleyi sürekli kılmak görevidir. Bu mücadelenin esas doğrultusu, -ulusal baskının varlığından dolayı- ezen ulus milliyetçiliğine, onun her türden sosyal şoven ve oportünist yansımalarına karşı olmalıdır. Bunun yanında, ezilen ulus milliyetçiliğine karşı da ideolojik mücadele aksatılmamalıdır. Bu milliyetçiliğin yansıması olan, halka zarar veren eylemlere karşı çıkmak ihmal edilmemelidir.

Yalnız, burada dikkat edilmesi gereken nokta, ezen ulus milliyetçiliğine

karşı mücadele ile ezilen ulus milliyetçiliğine karşı mücadelenin bir tutulması gerekliliğidir. Ezen ulus milliyetçiliğine karşı mücadele, köktenci ve eylemlilik temelinde olurken, ezilen ulus milliyetçiliğine karşı mücadele yapıcı, onu doğru zemine çekici nitelikte olmalıdır. Özellikle, hakim sınıfların demagojisine, ideolojik-politik saldırılarına, terör ve baskı politikalarına malzeme olacak tavrılardan kaçınılmalıdır. Egemen güçlerin tüm güçleriyle ezilen ulus yurtseverlerine saldırdığı bir dönemde, birincil görev, bu saldırıların önüne dikilmek, egemen sınıfların jenosit-baskıcı politikalarına karşı durmaktır. ML'lerin ezilen ulus milliyetçiliğine karşı ideolojik mücadelede kullanacağı dil hiçbir zaman oligarşi ile aynı ağızdan olmamalıdır. Ezilen ulus milliyetçiliğine karşı mücadele "dostluk-mücadele" ilkesi temelinde olmalıdır; yanlışlara karşı çıkmak, destek ve dayanışmayla birlikte olursa, ideolojik mücadelenin niteliği "halk güçlerinin içindeki" bir mücadele biçiminde olursa, ancak bir anlam ifade edebilir.

Güvensizliği yok etmenin, eşitsizliğe, ulusal baskıya son vermenin, karşılıklı güven ve tam eşitlik koşullarına dayanan proletaryanın merkezi devlet içindeki birliğini sağlamanın biricik devrimci yöntemi budur. UKKTH'nı her koşulda savunmak, ulusal baskıya karşı mücadele etmek, iki ulusun proletaryasının merkezi devletini yaratmak için gerekli sınıf bakış açısına sahip olmak; işte ML'lerin iki uluslu yeni-sömürge ülkedeki siyaseti budur.

İKİ ULUSLU BİR DEVLETTE HALKLARIN KURTULUŞU TEK BİR MERKEZİ ML ÖRGÜTLENMEDEN GEÇER

ML'lerin çok uluslu, (veya iki uluslu) devlet sınırları içinde örgütlenme anlayışları, tek merkezli örgütlenmedir. ML'ler milliyetlere göre oluşturulan her çeşit örgütlenmeye karşıdırlar. İster ayrı örgütlenme olsun, ister federatif, isterse de başka türden olsun emekçileri milliyetlere göre bölen örgütlenme anlayışı, proletaryanın örgütlenme anlayışına, onun dünya görüşüne aykırıdır, onun ihlalidir. *"Sözü geçen devleti birleştiren tüm ulusların tüm proleterleri, tek bir bölünmez proleter topluluk olarak örgütlenmelidirler. (...) Bizim ulusal sorun üzerindeki görüşümüz, (...) bir ve bölünmez proleter topluluk, tek parti."*(7)

Bu yaklaşım, iki uluslu ülke somutu içinde geçerli tek ML yaklaşımdır. Tek merkezli örgütlenme, proletaryanın büyük proleter devletlerden yana olma anlayışlarına uygun olduğu gibi, iki halkın kurtuluş mücadelesine de yanıt verir. Bu ülkelerde, halkları baskı (ulusal ve sınıfsal baskı) altında tutan merkezi otoritedir. Oligarşi olarak adlandırdığımız bu merkezi otorite yıkılmadan, ne sosyal ne de ulusal kurtuluş gerçekleşebilir. Ulusal baskıya son vermenin, ulusun kendi kaderini serbestçe tayin etmesinin ve ulusal eşitsizliği gidermenin, halkların kaynaşmasının gerçekleşmesinin yolu, oligarşik yönetimi alaşağı etmektir. Halkları baskı altında tutan merkezi otorite olduğu için, halkların çıkarına en uygun yöntem, ortak mücadele ve örgütlenmedir.

Biçimi ne olursa olsun, ayrı örgütlenmeyi önermek, halkların gücünü bölmek, merkezi otorite karşısında güçsüz bırakmaktan başka sonuç yaratmaz. Dahası, proletaryayı milliyetler biçiminde ayrıma tabi tuttuğundan, proletaryayı burjuva milliyetçi önyargıların etkisine sokmak, sınıf bilincinin çarpıtıl-

ması ve egemen sınıfların, onları birbirlerine karşı kışkırtmasını da beraberrinde getirecektir.

Diğer yandan, iki ulus emekçilerinin de özde aynı toplumsal formasyona sahip olmaları, tek merkezli örgütlenmenin nesnel temelidir. Bunlara karşın ayrı örgütlenmede ısrar edenlerin ML'nin hazinesinden kendilerine bir yer aramaları boşunadır. Halkların önündeki devrimci adım tek ise, halklar özde aynı toplumsal formasyona sahipse ve aynı sosyal temelde kaynaşmışlarsa, ayrı örgütlenme neye dayanılarak ileri sürülüyor? Geriye küçük burjuva milliyetçiliğinde ısrar etmekten başka hiçbir dayanak kalmıyor.

Stalin, ayrı örgütlenme önerenlere şu yanıtı veriyor: *"...İşçiler milliyetlere göre örgütlenisin, ne kadar ulus varsa, o kadar parti olsun. Bu plan, sosyal-demokrasî (ML'ler) tarafından kabul edilmemiştir. Pratik, belli bir devlet proletaryasının milliyetler bakımından örgütlenmesinin, sınıf dayanışması düşüncesinin yıkılmasından başka bir yere götürmediğini göstermiştir."*(8) Hem de yüzlerce kez ispatlanmasına karşın... Bugün de, sosyal pratik, tekrar tekrar bu gerçeği ispatlamaktadır.

Konunun açığa kavuşturulması gereken bir diğer yanı da, merkezi parti örgütlenmesinin, ulusların varlığını yadsımadığıdır. Yani, ulusların proletaryasının tek bir merkezi parti içinde örgütlenmesi, ulusların kendi özelliklerini dıştalamaz. Tersini düşünmek, ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkını yadsımak, iki ulusun proletaryasının örgütlenmesini, tek bir ulusun proletaryasının örgütlenmesine indirgemek olur ki, bu sosyal şövenizmdir.

Merkezi parti örgütlenmesi, sonunda, ML ile her türden milliyetçilik arasındaki ayrım, UKKTH sorunundaki ayrımın bir başka yansımasıdır. *"...Bütün milliyetler işçilerin, hemen tek ve birleşmiş topluluklar içinde toplanması, bu toplulukların tek bir parti içinde birleştirilmesi (...) Partinin bu kuruluş biçiminin, bölgelerin tek bir bütün içindeki, parti içindeki geniş bir özerkliği dıştalanamadığı, ama içtelediği kolayca anlaşılır."*(9)

Merkezi parti örgütlenmesi, ezilen ulusun üzerindeki ulusal baskıyı, ulusun en sıradan talepleri de dahil, ulusun tüm istemlerini bölgenin kendine özgü özelliklerini dikkate alacak bir yapıya sahip olmalıdır. Bu yapı, ezilen ulus komitesinin (veya örgütünün) merkezi parti tarafından yönlendirilen, yörenin çelişkilerini, mücadelenin ileride alacağı biçimleri dikkate almalı, kendi içinde belirli inisiyatif ve esnekliğe sahip olmalıdır. Ezilen ulusun bulunduğu bölgedeki örgütlenmeyi bu perspektifle ele almamak, mücadelenin ulusal yanını ihmal etmek ve mücadeleyi sınıfsal alanda sınırlamak olacaktır. Ulusal taleplere sahip çıkmamak, örgütlenmeyi iki ulus gerçeğine göre biçimlendirmemek, küçük burjuva milliyetçilerinin, burjuva milliyetçi önyargılarla emekçi sınıfların bilinçlerini çarpıtma, emekçiler arasına ulusal çitler örmesine zemin yaratır.

Merkezi parti örgütlenmesini bunun dışında örneğin federatif-seksiyon vb. gibi bir yoruma tabi tutma, ML'lerin anlayışı olamaz. Küçük-burjuvazinin kendi gücüne, teorisine güvensizliğinin, yenilgi ya da yarı-yenilgi koşullarının yarattığı yılgınlık ve karamsarlık ve ezilen ulus küçük burjuva milliyetçilerinin kısmen de olsa bir eylemlilik içine girmesinden paniğe kapılmanın, ona prim vermenin bir ürünü olan seksiyon örgütlenmenin, ML'lerin merkezi parti ör-

gütlenmesi anlayışıyla bir ilişkisi yoktur. Bu tip örgütlenme tespitlerinin özellikle yenilgi ve yarı-yenilgi yıllarında bir salgın durumunu alması, bunun bir göstergesidir.

Seksiyon örgütlenme, merkezi örgütlenme içinde, kendi programına, merkezi organlarına sahip, gerektiğinde bağımsız örgütlenmeye (ayrı örgüte) dönüşen örgütlenme biçimidir. Yani ezen ve ezilen ulusun iki ayrı örgütlenmesinin birleştirilmesidir. Bunu federatif örgütlenme olarak da adlandırabiliriz. Bu da, özünde ayrı, yani milliyetlere göre örgütlenmedir. Merkezi örgütlenme, yalnızca biçimde gerçekleşmiştir. Bunun, ML parti anlayışı; "Bütün ulusların (veya iki ulusun) proleterlerinin, tek bir proleter topluluk olarak kaynaşması" anlayışıyla hiçbir ilişkisi yoktur. Küçük burjuvazinin her zamanki faydacı, ilkesiz yaklaşımının ürünü olan bu anlayış, Millerin anlayışı olamaz.

Diğer yandan, seksiyon örgütlenme, ayrı devrim öngörme düşüncesinin bir ürünü olduğu için, iki uluslu yeni-sömürge ülke nesnel koşullarında da geçerli değildir.

İki uluslu ülke koşullarında, halkların kesin ve tam kurtuluşunu sağlayacak, ulusal eşitsizliği giderecek ve merkezi bir devlet çatısı altında birleştirecek örgütlenme biçimi, tek bir parti örgütlenmesidir. Fakat ML'ler her konuda olduğu gibi, bu konudaki yaklaşımlarını da mutlaklaştırma durumunda değildir, olamazlar. Ülkelerin özgül koşulları, uluslararası konjonktürel durumlar, proletaryanın sübjektif yetersizliği, zaafı, vb. durumlarda, küçük-burjuva milliyetçi örgütlenmeler ortaya çıkabilir. Bu durumda, ML'lerin tavrı, "tek parti örgütlenmesi" diyerek, emperyalizme ve oligarşiye darbeler vuran çeşitli küçük-burjuva, yurtsever hareketlerin örgütlenmesini ve mücadelesini karşısına almak olmamalıdır. Baskıya karşı ML'lerin tavrı, pratikte güven verecek, onları sınıf zeminine çekecek ve devrimci taktiklerle merkezi örgütlenmenin yolunu açacak bir ideolojik mücadele olmalıdır.

Çok uluslu ülkelerde ML'lerin çalışma tarzı ve örgütlenme anlayışı, ezen ve ezilen ulus emekçi sınıfların ortak düşmanları olan merkezi otoriteye karşı birleştirecek, ulusal ve sosyal kurtuluşu çabuklaştıracak bir anlayışı içermelidir.

- (1) Stalin, Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu, syf. 26
- (2) Stalin, age, syf. 97-98
- (3) Stalin, age, syf. 87
- (4) Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı, syf.184
- (5) Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı Üzerine Bir Tartışma
- (6) Stalin, age, syf. 83
- (7) Stalin, age, syf. 85-86
- (8) Stalin, age, syf. 85
- (9) Stalin, age, syf. 77

"UZAKTAN MEKTUPLAR"A CEVAP

"Yerleşip alıştıkça yabancılaşan" Avrupa kentlerinden birinden yazdığınız, Yeni Düşün aylık sanat dergisinin peş peşe üç sayısında yayınlanan ve ilk bakışta içtenlikle dolu olduğu sanılan "Uzaktan Mektupların özünü anlamaya çalışarak okuduk ve Çözüm'ün Eylül '87 sayısında "Kendini Kurtarmanın Bir Yolu, Mültecilik" başlıklı yazımızı eksik bıraktığımızın farkına vardık. Zor koşulların ücretsiz izni, iktidar için savaşların siyasal intiharı, oligarşinin politikasına soldan verilen desteği, 12 Eylül karanlığında halkı terk etmenin yolunu, kısacası mülteciliği anlatıyorduk devrimci kamuoyuna, halka çağrımızı da ekliyorduk, ülkeye dönmek için af ya da icazetin şart olmadığını, dayanılacak birinci güvencenin, devrime inanmış olanlara güç veren enerjinin halk olduğunu, mücadeleye güvenmeleri, meşruluğu kendilerinde aramaları gerektiğini belirtiyorduk, tekrar tekrar... Fakat tüm bunların üzerinden atlayarak size çok uygun düşen "Nostaljik Feryatlar" nitelemesinden etkilenmişsiniz!.. Bir gece ansızın altüst oluşu yaşayıp hidayete erenler gibi kendi hesaplaşmanızı yaşamaya başlamış olsanız da, yaşlı bir bilge edasıyla burjuvaziyle aynı söylemi kullanıp "gençler" edebiyatı yapsanız da bunların önemi yok. Zira akıl verenleri de, gençler edebiyatına bozuk plak gibi saplanıp kalanları da bıkkınlık verecek denli gözlemiş, tanımıştık, biliyorduk. Ama geçmiş silenlere, geleceği de yok sayanlara, devrimci töreleri sosyalizm adına böylesine alçaltan, bayağılaştırırlara doğrusu pek az tanık olmuştuk.

Yazınızda "Nostaljik Feryatların ötesinde mülteciliğin tespih tanesi gibi saçtığı nihilist zehirleri, nihilist çığlıkları bulduk. Doğrusu, mülteciliğin tahribatı daha iyi anlatılamazdı. Nostaljik feryatlarınızın arasında sosyalizm adına "ben" diyen "sesinizi", "türkünüzü" ve politik hata ve aldanmalarla dolu reformizmin "görkemli korosu"nu sezip, duyduk. Emin olunuz!..

Sis rengi gökyüzünden gözlerinizi zaman zaman ayırıp, ülkemizde, uzığınızda, son sekiz yılda olup biteni yeterince izleyebildiniz mi bilemiyoruz.

12 Eylül karanlığının en koyusunun yaşandığı zindanlarda, birlikte saf tuttuklarına, düşmanla işbirliği yaparak saldıranlar çıktı, garip, garip olduğu kadar ilginç ama gerçek. Türkiye öyle bir ülke ki, burjuva kampına gönüllü yazılan dönemler dahi kendi konumlarının, o çirkef bataklığın teorisini yaptılar. Yazılar yazdılar, kitaplar çıkardılar, marifetleriyle övündüler; boyunlarındaki alçaklık yaftası onları hiç de rahatsız etmedi.

İşte bu yüzden, yanlışların süslü teorilerle ambalajlanmasına şaşırmadık. Kaçış teorileştirilirken ne zeka parıltıları gösterilmedi ki; kimileri "sorun kadroların akılcı istihdamıdır" derken, kimileri ise "kalıp da işkenceden mi geçseydik, zindanları mı yaşasaydık" dediler, sanki devrimcilerin mücadele diye bir sorunları yokmuş gibi, sanki icazetsiz mücadele olmazmış gibi, gerçekte mücadeleyi icazetsiz yürütmek gerekmiyormuş gibi... Hele çaldıkları minarelere kılıf uydurmakta sınırsız yeteneklerini teslim ettiklerimizden bazıları hız-

farını alamayıp "Lenin de mülteciydi" diyerek kendilerini aklayacaklarını sandılar, bunun üzerine teoriler icat ettiler. Kuşkusuz sizin gibi, "Bir davanın dışında kalmıştım" diyenler de oldu.

Elbette ki, bu teoriler bizim için sürpriz olmadı. Geçmişle tanıdığımız bu anlayışlar yabancımız değil.

Örneğin sizin Sayın **Baydar: Yeni Ortam, Politika** gazeteleri ve **Ülke, Kitle** dergilerindeki yazılarınızı unutmadık henüz, bizde bıraktığı izler canlı hala... 75'lerden beri proletarya adına, şimdilerde ise sorgulamaya başladığınız sosyalizm adına, "halka", "gençliğe", "işçilere" verdiğiniz akılları anımsıyoruz.

Kurtuluşun yolunun devrimci şiddetten geçtiğinin bilinciyle bulundukları her alanda bunun gereklerini yerine getirmeye çalışanları, halkı faşistlere teslim etmeyenleri, toplumsal muhalefeti cuntanın yaklaşan ayak sesleri altında ezmeye çalışan devlet terörüne karşı savaşanları **goşist**, mücadelelerini **provokasyon** diye nitelediğiniz yazılarınız gözlerimizin önünde.

Yaşam rastlantılarla dolu, dünya küçük... "Devrimi çok sevmeye" birlikte başladığınız 68'lilerin lideri D. Cohn Bendit'le, o namı yürümüş "goşist"le aynı kenti, daha da önemlisi aynı ruh halini, aynı dünyaları paylaşıyorsunuz. Sizin için "acı"olmalı. Belki "Kızıl Rudi" de birkaç sokak ötenizde ya da yakın bir kenttedir. Evet "goşist" diyerek hakaretler yağdırdıklarınız sizden çok uzakta, ülkelerinde, siz ise goşistlerle yan yana...

Yaşam deneyiminzden de bilirsiniz, kötü alışkanlıklar edinmek kolay da, terk etmek çok zor. Öğüt vermekle yükümlü kabile yaşlıları gibi davranıyorsunuz. Unuttuğunuz nokta ise, onların öğüt verme hakkını saygınlıklarından aldıkları...

Ülkelerin devrim tarihleri, toplumların dönüşümleri, sancılı olduğu ölçüde zenginliği de barındırıyor. Düzenle çelişkileri olan her kesim ve kişi bu süreçte bir görüşle ortaya çıkıyor. Sizi de "öğütler verenler" orijinalitesi içinde değerlendirip zenginlik mi kabul edelim?

Şunu öncelikle belirtelim; hep revizyonizm-reformizm batağında kulaç atınız, hiçbir zaman devrimci hareketi-örgütü tanımadınız, tanıyamadınız. Bize karşı ördüğünüz sübjektif duvar, bizi en azından bir gazeteci objektifliğiyle bile değerlendirmenizi engelledi. Şimdi de bunun değişen bir yanı yok. Her şeyi sorgulayan "bilimsel yönteminiz" de sübjektivizmden arınamamış, sübjektivizmin kalın duvarlarını yıkmayı becerememiş. "Donuk ciddiyet", "resmi daire kuruluşundaki düzenleme", "saygıdeğer yöneticiler", "birlik olma değil de bir örnek olma"ya çabalayanları ve üstüne üstlük "sürü" diyerek anlattığınız revizyonist-reformist örgütleri tüm sola yamamasaydınız bu satırlar doğal olarak kısa tutulacaktı.

Yazdıklarınızı anımsatalım: *"1960-80 kuşağı, sosyalizme bilimsel kuşkululukla değil, dinsel bağnazlıkla sarıldı. Bu yüzden bilimle aydınlanıp açıklanması gereken sorular 'münafıklık', 'kafirlik' sayıldı. Bu yüzden örgütlenmeler tekkelere, tarikatlara benzedi. Bu yüzden kâbeler, peygamberler yarattık, şeyhlere inandık ve bu yüzden bir çeşit dinsel törenler, kutsal kitaplar, ezberlenmiş dualar, sosyalizmin kendi güzel törelerinin anıtlamış, bilimsel ürünlerinin, coşkulu ahlakının, sosyalistçe yaşam biçiminin yerine kondu."*

Bu ifadeleriniz devrimci bir örgütü anlatmıyor. Tam aksine "sürü"yü, geçi-

ci olarak birbirine bağlanan insanların örgütünü, insanları ortak harekete geçirmek için bağnazlıkta ifadesini bulan, baskılara gereksinim duyulduğu burjuva örgütü anlatıyor. Evet, burjuva örgütü sürekli doğrulanan bir politik hatın kazandırdığı kolektif deneyime asla sahip olamadığından, örgütü oluşturan bireylerin sağlıklı gelişmesi, uyumlu ilerlemeler kaydetmelerinin olanaksız olduğu reformist-revizyonist örgütü anlatıyorsunuz. Ama burada durmuyorsunuz, Türkiye devrimci hareketine hastalıklı çerçevesini çizdiğiniz örgütü, adeta yamıyorsunuz. Neden? Bu sorunun yanıtını lütfen arayın.

Amacı, halkla kaynaşarak devrimi gerçekleştirmek olan bir devrimci örgütü oluşturan bireyler kolektif fikirlerin örgütleyiciliği, sürekli görüş alış-verişi içinde kişiliklerini zenginleştiren ortamı kurar ve yenilerler. Kolektif yaşamın, omuz omuza verilen kavganın kaynaklık ettiği yoldaşlık ilişkisi, yaşama olan inançları, bağlılıkları ve dinmeyen coşkularıya bireyler kişiliklerini özgürce geliştirirler.

İnsanı unutan, bireyi dar kalıplar arasına sıkıştırıp yok edense devrimci örgüt değil, burjuva örgütleridir. Burjuva örgütleri her bireyin diğerine karşı çıkar kavgası verdiği, ruhlarını arpalık kavgasının biçimlendirdiği bir "insanlar grubu"dur. Ne insana özgü yaratıcılık, ne de toplumun çıkarları karşısındaki sorumluluktur, onları bir araya getiren. Yazının bütününde tanımladığımız, kendini her şeyin üzerinde tutan "ben"dir onları bir arada tutan, harekete geçiren birliktelikleri.

Farkındayız, sizin yabancısı olduğunuz, hissedemediğiniz somut bir gerçeklikten söz ediyoruz. Buna devam da edeceğiz. Onca yıldan sonra gelinen 1988 yılında da olsa, bizleri tanıyamayana sabırla anlatmayı sürdürüceğiz.

İnsanı zenginleştiren, yaratıcı insan zekasının kolektif biçimde toplum adına kullanılmasıdır. Geleceğe güveni olmayanlar, anlayamadıkları; kavramakta güçlük çektikleri her şeyi "1u kaka" ilan edenler, inanç ateşini söndürmek amacını taşıyanlar ve sizin gibi insanı kaçırmamak adına devrimi kaçırınlar "bireyi" çözümlemekte zorlanıyorlar. Darlık onları bundan alıkoyuyor.

İki tip aydın hastalığından söz edelim diyoruz, ola ki, çevrenizde örneklerine rastlarsınız. Birincisi, "Birey olma" ile bir tutulan, kendisini tek ve en üstün varlık olarak görme biçiminde nüksedeni... İkincisi ise, toplumla olan bağlardan yoksun, ortak irade birliğinden uzak, kendi kendisiyle baş başa kalınca başgösteren tembelleşme ve mücadelenin yükselmesi-yükseltilmesi karşısında alınan, zamanla saldırganlaşan çekingen tutum. Hiç devrimci örgüt tanımamış, revizyonist-reformist bataklıkta kulaç atan ve şamarı yiyince tüm solu inkara kalkışan, düşmansı tavırla devrimci hareketi, kişiliğin kapı önünde bırakıldığı manastırlara benzeten anlayış bile aydın hastalıklarını kuvvetle çağrıştırdı.

Edebi betimlemelerle süslü mektuplarınızda elinize aldığınız 23 yıllık fırçayla devrim adına tanıyıp duyduğunuz her olguya kalın-siyah çizgiler çeki-yorsunuz. Yaşamın gerçekliği karşısında iflas etmiş Avrupa komünizmi, sivil toplumculuk gibi bunalım teorilerinden alınma tezlerle "birey olamamış", "sür-rüye dahil" insanlarla devrimcileri özdeşleştirirken inkarcılığın zirvesine tırmanıyorsunuz.

Sosyalist "ben"le çarpışan birey "ben"den, birey "ben"in öldürölüp eritildiğinden söz ediyorsunuz, geçmişinizle hesaplaşıırken; ikisi arasındaki uyumun ancak bireyin özgürce geliştirilip zenginleşmesiyle olanaklı olduğunu ekliyorsunuz. Doğrusu birey "ben"den söz ettiğiniz satırları "Bu da ne demek" sorusunu kendi kendimize sorarak okuduk. 23 yıldan geriye kalan "en güzel şeyler" dediğiniz beyaz bahar yapraklarının kadehlere düştüğü şaraplı yemek kaçamakları, bastırılmış duygular... İşte birey "ben", kırkından sonra keşfedilen insanın özgürce gelişip zenginleşmesinin sırrı meğerse kaçamakların, kaçamak olamamasındaymış. Bazılarına anlattığınız kaçamaklarla örneklediğiniz birey, "ben" olma saçmalığını sizin ifadenizde "yiğitliğin ve ölümün ayrıcalığını", "kuşananlarda göremeyince hiç mi hiç haddiniz olmaya bakın neler söylüyorsunuz. "Düşünmeyi, irdelemeyi, sorgulamayı, farklıyı, renkliyi, başkasını ise sonunda istemeden, bilmeden de olsa 'birey olarak insan'ı reddettiler." Sağduyunuza sesleniyoruz, namuslu aydın olmaya davet ediyoruz. "Düşünmeyi, irdelemeyi reddettiler"; hatta bu söylediklerinizin hemen ardından "sosyalizm ve devrim inancının katı kalıplarda korunabileceğini içgüdüsel olarak kavradılar" derken, tıpkı sınıf düşmanlarımızın dilini kullanıyorsunuz farkında mısınız?

"Birey olarak insan"dan kastınızın örgütsüzlükten topal kaldığı, kemirilmeye yüz tuttuğu besbelli inancınızdan geriye kalanlar olduğunu varsayarak söyleyelim: En kötü örgütlülük örgütsüzlükten yeğdir. Kendi "ben"ini kaçamaklarda arayan, bireyi amiyane söylenişle "kafasına göre takılmak" biçiminde kavrayarak, bu dargörüşlülüğünüzü insanı zenginleştirmek, anlamak, güçlülük, güzellik olarak aksettirmede takdir edelim ki marifetlisiniz. Sizin "birey"inizde sosyalizm ile avunanların, kapitalizmden kurtulmanın çıkar yolunu da bir türlü bulamayanların parçalanmış kişilikleri, hastalıklı "ben"leri var. Halkla birlikte yanıp tutuşanlar, gücünü ondan alanlar, yaşamın pratiğinde sınanmış deneyimlerini maddeleştiriyorlar, bugün giderek yükselen toplumsal muhalefetin yine en örendeler. Fakat ne gam... Kendi geçmişinizle birlikte, 60-80 kuşağı diyerek tüm bir mücadele tarihi ve birikimini yok sayıyorsunuz. Mücadelenin yükselmeye başladığı, deneyimlerinin pratiğe döküldüğü böylesi bir anda; halkı cuntanın baskı ve terörüne terk edip yıllarca "özgür ve rahat" mültecilik ortamında ikamet etmenin hesabını vermek yerine geçmiş reddetmenin, adeta "sahtekarlık" olarak ilan etmenin bilimsel adı çok iyi bildiğiniz üzere "nihilizm"dir. Kendi rahatsızlığını, halkın, devrimci hareketin başlıca sorunuymuş gibi sergilemenin adı ise "özgürleşen birey" olmak değil, kanserleşen bireyciliktir. "Birey" özgürlüğü burjuvazinin 12 Eylül karşısında sola enjekte ettiği sakinleştiricilerin önde gelenidir. Baskı ve terör asıl olarak düşünen beyinlere yönelikti, düşünceye vurulmuş zincirlerle, çarpıtılmış bir bilinçli amaçlanan. Sosyalizm adına kullandığınız burjuva söylemine yazılarınızda rastlayınca, anlıyoruz ki, bilinci çarpıtan 12 Eylül rüzgarı sizi uzak Avrupa kentinde yakalamış.

Artık halkın örgütlü gücünü -Avrupa demokrasilerine değil-, halka yaslanmanın tek emin yol olduğunu görmenin zamanıdır.

Nihilist çığılıklar mültecilere özgü değil kuşkusuz. Ülke içinde de işittik

aynı çığlıkları. Ama bizler asla bu çığlıkların mücadeleye davet çığlıklarını bastırmasına izin vermeyeceğiz. "Her şey örgüt için, her şey devrim için" sloganını, sizin savunduğunuz "sosyalist birey" olmanın ve bireyciliğin karşısında aralıksız haykıracağız.

Yaslanmaya özel gayret sarf ettiğiniz kaleminizin edebi gücü ve içtenlikten uzak özeleştiriniz, bütün çıplaklığı ve ağırlığı ile ortada duran "neden mültecilik" sorusuna yanıt vermiyor.

Neden, içlerinde sizin de bulunduğ, ağzından sosyalizm lafını eksik etmeyen bilinçli "öncüler", siyasi yelpazede başka "komünist" kabul etmeyen sizler 12 Eylül'ün gelişyle birlikte Türkiye halklarını dipçik ve falakayla baş başa bıraktınız? Neden Türkiye solu devrim için sergilemediği enerjiyi Avrupa'nın bulvar cafelerine sığınmak için harcadı? Neden sosyalizmi sorgulamadan önce kendi mülteciliğinizi sorgulamıyorsunuz? Sizi ürküten mücadelenin kızgınlığı, burjuvazi-proletarya hesaplaşmasındaki tarihsel kızgınlık ise, devrimci olmanın ödenmesi gereken ağır bedelleri ise daha çok bavul toplayacak, insanı kemirip bitiren göç yollarına düşeceksiniz. Halka, mücadeleye yabancı bürokrat önderlerinizle birlikte yaşadığınız "gettolarınız"dan mavi gökyüzünde minarelere bakıyorsunuz, değişen bir şey olmamış. Şimdi halktan ve mücadeleden kilometrelerce uzakta, sis rengi gökyüzünde kurşuni kubbeler bu kez birey "ben" olarak bakıyorsunuz.

Bulundukları her koşulda örs değil çekiç olanlara, direnenlere "ders" vermeden önce, hangi ipe sapa gelmez teorilerle kamufle edilmeye çalışılırsa çalışılsın, dün de kendini kurtarmaktan başka bir şey olmayan "mülteciliğin" hesabı verilmelidir. Sizin buna niyetiniz yok anlaşılan. Şimdi topallamaya başlayan inancınız, bu toprakların gerçekliğini yaşanacak birçok deneyimden sonra kavrayabilecek bilincinizle birleşip; sizi devrim yangınının alçakgönüllü bir neferi yaptığında, bilincine varacak olsanız da, biz anlatalım dilimiz döndüğünce. Bir gün devrimin komutanları, demokrasinin kahramanları sıfatıyla havaalanlarına inme düşleri görenlerin tarihsel zavallılıklarını anlatalım.

12 Eylül karanlığı basmamıştı henüz.. Sivil-resmi faşist terörle dış dış çatışma vardı dört bir yanda. Kimileri gelecek günlerin zorlu olacağını ve daha çok özveri gerektirdiğini görme "becerisi" ve "kurnazlığına" sahip olma ayrıcalığıyla(!) perdeleri sıkıca çekilmiş, gün ışığının konuk edilmediği odaların da kendilerini güvence altına almanın planlarını yapıyorlardı. Proletarya, halk, sosyalizm, şimdilik unutulmalıydı Sevgileri coşkunun körüklediği, inancın alevlendirdiği yangın olamamıştı ama devrimi çok sevmişlerdi. Ne yazık ki, şimdi onun sırası değildi. İçinde bulunulan dönem, devrimi çok sevmenin risklerini yüklenmeye elverişli değildi. Kendileri çok ama çok değerliydi. Öyle ki herkes birer Lenin idi adeta... Mutlaka korunmalı, ele geçmemeliydiler. Bavullar hazırlandı, dönüşü belirsiz yolculuk başlamıştı. Ve geleceği hesaplayan becerikli, dimdik ayaktaki "sol aristokrasi" Avrupa kentlerine vasıl oldu. Bir de hazırlıksız yakalananlar, "uyanık" olmayanlar vardı ki, onlar da örgütlerini dağıtacak, "herkes başının çaresine baksın" diyerek teker teker Meriç'in öte yakasına kapılanacaklardı. "Başının çaresine bakanlar" varsa silahlarını dahi satarak, yoksa borç-harç bularak gecikmiş hazırlıklarını bitirip, güvenceye ka-

vuştular. Hapse girip "devletin güvencesinde" olmaktansa, Avrupa demokrasi-
lerinin yozlaştıran güvencesi ölçülemeyecek denli cazipti. Ha bu arada unutu-
lan bir de halk vardı ki, onunla da şimdilik meşgul olunamayacaktı. Koşullar
elverdiğinde kuşkusuz halkın yanında ve önünde olacaklardı.

Sizin için koşullar elveriyor mu, ya da ne zaman elverir, kestirmek güç.
Ancak üzerine basarak belirtiyoruz; egemen sınıfların icazetini bekleyerek,
icazetin "güvenlikli" duvarlarıyla çevrili şehirlerde yaşamayı bir alışkanlık gibi
sürdürdükçe yurtiçinde de olsanız mültecilik sizi kemirip duracaktı. Egemen
sınıfların hoşgörüsüne -hani şu sınıf düşmanlarının- güvenerek demokrasi
kahramanı yakıştırmaları, sahte barış esintileriyle (rüzgar diyemedik) havaa-
lanlarına inenlerin faşizm gerçeğine kafalarını vurup, ayrıcalıklı cezaevi ko-
ğuşlarının sessizliğine gömülen "trajikomik" durumlarından dersler çıkardığı-
nızı umuyoruz. Hiçbir mülteci ülkeye dönmek için çıkarken sarf ettiği çabayı
harcamadan, sıradan bir devrim neferi olamayacaktır. Yasallık peşinde ko-
şup, rahat bir ortamın bekleyişinde olanlar, sosyalizmin can bedeli özveriyle
inşa edilebileceğini kavramadıkça, en fazla arada bir kendilerini unutturma-
mak için sağda solda yazılar yazacak ve gazete ilanlarıyla "politik göçmen"
olmanın "gereğini" yerine getireceklerdi.

Bir an size seslenmeye ara verelim. Beraberce 12 Eylül mantığına, onun
derin izlerine, tahribatına karşı mücadele eden gençliğe, işçilere ikinci mek-
tubunuzda devrimciler ve örgütlerine ilişkin yaptığınız nitelemelerle şu soru-
ları yöneltelim: Örgütlü mücadeleye adımınızı atarken kişiliğinizi "manastır
kapısında" mı bıraktınız? Örgütlü mücadele içinde "içten bir kahkaha atabile-
cek sıcaklığı" dahi bulamıyor musunuz? Çabanız "birlik olmak değil bir ör-
nek" daha doğrusu tek tip insan olmak için mi? Omuz omuza verdiğiniz in-
sanlara "içten gelen bir merhaba" diyemiyor musunuz? Bakın, sayın Baydar,
sizlerin birey olamayabileceğinizi, kişiliğinizin parçalanabileceğini! söyleye-
rek, uyarıyor. Üstelik 23 yıllık deneyimiymiş bunlar... 23 yıl sosyalizm adına
savaştığını hala da sosyalist olduğunu söyleyen birinin koca yaşamından çı-
kardığı sonuçlar bunlar diyelim, o küçümsediğiniz "genç arkadaşlarınıza"...
Gözaltına alınıyorsunuz, işkence görüyorsunuz, açlık grevleri yapıyorsunuz,
yürüyorsunuz, yasaklarla boğuşuyorsunuz, iyi güzel deyip koca bir AMA ek-
leyelim. Biz de hepsini yaptık AMA "her şeyden önce insanı kaçırdık", "in-
sanı anlamanın zenginliğine ulaşamadık", "birey ben'imizi öldürdük" diyelim
sizin ağzınızdan.

Devrim için savaşanlar, demokrat yurtsever olmanın bedelinin bilincinde
olanlar, evet "birey" olanlar, bunları söylediğiniz sürece sizi şöyle yanıtlaya-
caklardır. "Gazeteciydiniz, gazeteci olarak kalın."

Devrim mücadelesinde ileriye doğru atılan adımların ardında direniş ru-
hunun saklı olduğunu kendi deneyimlerinle yaşamamış olsanız da, oku-
duklarınızdan ve uzaktan tanık olduklarınızdan çıkarabildiğinize inanıyoruz.
Bizi tanımadığınızı, tanımadığınızı biliyoruz. "İçgüdüleriyle hareket ettiler"
diyerek, düşmanın dahi yüzü tutup da yapmadığı hakaretleri yağdırdınız, "yi-
ğitçe mücadele ettiler" dediğiniz "gençler" kimdir, neden hep haklı çıktılar,
sorularını kendinize sormadığınızı da biliyoruz. Gelecek günler bu soruların
yanıtını bulmayı acilen dayatabilir.

Yaşlılık hiçbir zaman haklılığın ve doğruluğun ölçütü olamaz. Hele devrim ordusunda yaşlılık hiç kimseye doğal rütbe bahsetmez. Önemli olan, mücadelede geçen yılların yaşamın nesnel gerçekliğinde tutulan karnesindeki artı ve eksilerdir. Evet, biz bir asır kadar yaşlıyız. Çünkü 1971'de devrim meşalesini yakan, 12 Eylül öncesi anti-faşist mücadelenin ateşinden geçmiş, 12 Mart, 12 Eylül'le zindanı, işkenceyi tatmış, ihanetler ve her koşulda davasına bağlı dostlarını görmüş ve savaşmış bir kuşağız. Kanla, ateşle yazdığımız 20 yıllık mücadele tarihimiz bizim güç aldığımız elmasımızdır. 12 Eylülle paramparça olmuş kıraç topraklara tohum atanlar, karartılan gökyüzünü ağartanlar biziz. Hem çok yaşlı, hem de çok genciz. Emperyalizme karşı halklarının yenilmezliğini kanıtlayan, unutulmaz görkemli zaferlerini omuzlayan 14-15-16 yaşındaki Vietnamlı gençler kadar yaşımız. Somoza despotuna karşı Sandino'nun yaktığı ateşi zafere taşıyanlar kadar, hem Jose Marti kadar yaşlı, hem de 10 yaşındaki Luis Alfonso kadar genciz. Devrim ve karşı devrim güçlerinin dünya çapındaki çarpışma alanı haline gelen 36'lar İspanya'sının 17 yaşındaki tabur komutanları kadar genciz. Ya siz sayın Baydar, siz kiminle yaşıtsınız? Dünya yüzeyinde devrim mücadelelerinin ve devrimlerin yaşam şarampolüne yuvarlandığı bilinen reformist çizginin uzantıları ve ne yazık ki adları "komünist" olan partiler kadar, onların bürokrat kadroları kadar yaşlısınız. Yazılarınızda arabeskçe bir nostalji ile "yazık geçen yıllara" demenizden gayrı, üzülerken, belirtelim renksizlik bulduk, "Bayrak, türkü ve kitabı birleştiremedik" diyebilen ve bu inançsızlığı sosyalizme de bulaştıran bir halleti ruhiye ile karşılaştık. Ve her "ben" diyenin, her inkarcının hedefteki ilk tahtası olan Stalin'in şahsında Leninizmi sorgulayışınızı, sosyalizmin ilk adımlarını atarken kurbanlara ihtiyaç duyduğu gibi fantastik burjuva mantığı ile böyle giderse Engels'i sonra Marks'ı sorguladığınızı gördük yazılarınızda.

Artık son sözümüzü söylemenin zamanı geldi. Ülkelerinden binlerce kilometre uzakta yoz, boğucu koşulların orta yerindeki on binlerce göçmene seslenmek istiyoruz.

Çağrımız herkesedir. Devrime inancınız, yurtsever bilinciniz Avrupa kentlerinin sisli havasında bir mum gibi eriyip tükenmeden dönün. Daha fazla kötürümleşmeden, sıradan bir nefer olmanın yüceliğiyle, yalnızca ve yalnızca çıktığınızda sarf ettiğiniz güç kadar harcayarak... "Politik göçmenlerin güvencesi halktır, halkın mücadelesidir. Cunta politikasının iflas ettirildiği zindanlar, bugün 12 Eylül kurumu YÖK'ü yerden yere vuran gençlik, gitgide yaşama savaşını politikleştiren işçiler sizlere izleyeceğimiz çizgiyi gösteriyor, öğretmenleriniz oluyorlar. Sahipsiz değilsiniz. Yeter ki, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde zafere giden yola katkımız olmalı diyelim, direniş geleceğini önce kendi bilincimizde inşa edelim.

Eylül 1988, Sayı: 16

DEVRİMCİ BİLİNÇ VE MÜCADELE RUHU

Devrimci bilinç ve mücadele ruhunun, devrimci saflarda gerilemeye başlaması, açık-faşist rejimin ilan edilmesiyle ülke gündemine girmiş, devrimci faaliyetin hızındaki düşüşle atbaşı giderek, daha da boyutlanmıştır. Devrimcileri sindirme, onları mevcut düzene entegre etme hedefi, oligarşi açısından vazgeçilmez bir hedef olmuştur. 12 Eylülle bu konuda, oligarşi, önemli adımlar atmış, epey mesafe katetmiştir. Tabii bu arada, bütünüyle sindiremediği devrimci, ilerici kesimleri ve onların faaliyetlerini burjuva düzenine zarar vermeyecek, onu sarsmayacak bir çizgide, yani en az direnme çizgisinde (reformist, Troçkist, revizyonist ve her cinsten pasifist) tutabilmenin politik hesaplarını yapmayı da hiçbir zaman ihmal etmediği bilinmektedir. Devrimci mücadele ruhunun gerilemesi geçicidir, sürekli değildir; ülkelerin sınıflar mücadelesi tarihinin sadece belirli dönemlerinde, mücadele etme ruhunu körelterek bile, birçok olumsuz öğenin bir araya gelmesiyle ortaya çıkar. Mutlak olan, birbirlerini dışlayan karşıtların mücadelesi, hareket ve gelişme ise, ki diyalektik olarak böyledir. O zaman, mücadele ruhunun ve bilincinin başta devrimci unsurları, giderek kitleleri sarması, uygun mücadele yöntemleriyle, onların mücadele içine çekilmesi kaçınılmaz bir olgudur.

Açık faşist rejimiyle oligarşinin, devrimci, ilerici, demokrat ve halk kitleleri üzerinde bu kesimlerin sindirilmesi doğrultusunda yarattığı etkinin (yıllar sonra) sonuçlarına bakıldığında, 12 Eylülün devrimci mücadele ruhu ve bilincini geriletmede egemen sınıflar açısından ne kadar önemli ve kaçınılmaz olduğu çok

daha iyi anlaşılmaktadır. 12 Eylül'ün üzerinden sekiz yıl gibi, sınıf mücadelesi çerçevesinde bakıldığında uzun sayılabilecek bir süre geçmiş olmasına rağmen, 12 Eylül uygulamalarının etkisinden kurtulamayan, mücadele ruhları ve bilinçleri gerilemiş, körelmiş, pasifize edilmiş çok sayıda eski devrimci, ilerici unsurun bulunmasının temelinde, oligarşinin baskısına-şiddetine karşı koyacak, onun politikasını bozacak, sürekliliği olan, kararlı, disiplinli, düşmanın bile saygısını kazanmış, hemen her kesim tarafından ciddiye alınır örgütlü bir devrimci hareketin (son birkaç yıldır da olsa Devrimci Sol Güçler tarafından sürdürülen devrimci faaliyet dışında) olmayışı yatmaktadır demek, esasta abartılı bir yaklaşım olmamaktadır. Yukarıdaki yaklaşım biçimi, besbelli, bu konuda, başka öğelerin de rolü olduğu gerçeğini yadsımaz.

Son birkaç yıldır, cılız da olsa devrimci faaliyetin kendini göstermesinin etkilerini, devrimci, ilerici unsurlar üzerinde gözlemlemek mümkün. Devrimci faaliyetin açıktan başlaması, kendi içinde eksiklikler taşısa da (Başka türlü olması maddeci anlayışa ters düşerdi) sürekli olması, devrimci ve ilerici kesimlerde -gerilemeye başlamış olan- mücadele ruhlarını ve bilinçlerini kamçıladı. Bu olumsuz koşullar altında bile, egemen sınıflara karşı-devrimci mücadelenin sürdürülmesinin gerekliliğini ve sürdürebilme devrimci gerçeğini gösterdi.

Esasta önemli olan, kitlelerden önce, kitlelere gidecek, onları örgütleyip bilinçlendirecek devrimci unsurların kendi kafalarında yarattıkları yanlış düşünceleri dağıtmak, varsa (ki çok kişide vardı) karamsarlıklarını ve yılgınlıklarını bertaraf edip, karartı mücadele ruhuyla devrimci bilinç anlayışını yerleştirmektir. Bu devrimci anlayış, birçok devrimci unsura mücadeleyi sürdürme konusunda tereddütlü davranmanın yanlışlığını göstermektedir. Mücadeleye bilinçli ve karartıca sarılmanın, enerjik bir biçimde hareket etmenin sınıf mücadelesindeki zorlukları aşmada ne kadar önemli ve vazgeçilmez olgu olduğu anlaşılmaktadır. Devrimci faaliyetin yürütülüşünde ikircikli davranmanın, şu ya da bu nedenden ötürü görevini savsaklamanın, yarım yamalak iş görmenin, devrimci faaliyete verdiği zararın sonuçlarına tanık olmak için, aylarca ya da yıllarca beklemeye gerek olmadığı görülecektir. Devrimci faaliyetin yürütülüşünden çıkarılan deneylerin, daha baştan kimi olumlu pratik sonuçların çıkarılmasında yararı olacaktır.

Devrimci saflarda mücadele ruhunun gerilemesi, doğal olarak, aynı saflarda devrimci faaliyet içinde bulunan unsurların birbirleriyle olan devrimci ilişkilerini de olumsuz yönde etkilemektedir. 12 Eylül açık-faşizm koşullarında, devrimci faaliyetin yürütülüşündeki güçlükler, yenilen örgütsel darbeler vb. tek tek devrimci unsurların kendilerine ve devrimci hareketlerine olan güvenlerini sarsmıştır. Devrimci faaliyetteki gerileyiş, açık-faşist yönetime karşı ciddi devrimci alternatif sunulmayışı güvensizliği beslemiş, bu olumsuz gidişin derinleşmesinde rol oynamıştır.

Devrimci faaliyet içinde bulunan unsurların başta kendilerine ve aynı faaliyet içinde yer alan diğer unsurlara tam bir güven içinde yaklaşımlarının devrimci faaliyetteki önemi, hedefe doğru, sağlam ve kalıcı adımlarla ilerlemeyi sağlamaktadır.

Devrimci kişiliğe sahip kimseler geçmişlerinde şöyle ya da böyle hatalar yapmış olabilirler, ama bu, bugün de aynı hataları yapacaklarını göstermez.

Hata ve eksikliklerin giderilmesinde, elde edilen deneylerin aynı faaliyet için-

de bulunan diğer unsurlara aktarılmasının, ortaya çıkan eksiklerin tartışılmasının, faaliyet içinde bulunan unsurların daha deneyli ve bilinçli unsurlar tarafından denetlenmesinin, birçok eksikliğin ve yanlış anlamaların giderilmesinde belirleyici önemde rol oynayacağı unutulmamalı.

Devrimci faaliyete katılan pek çok unsurun, sınıf mücadelesi konusunda yeterli sayılabilecek bir deneye sahip olmadan devrimci saflara katıldıkları bilinmektedir. Bu unsurlar, geçmişte devrimci faaliyet içinde bulunmuş da olsalar, bazı zorunlu nedenlerden ötürü, devrimci faaliyetten uzak kalışlarının onları gerelettiği, sürece adapte olmakta güçlükler yarattığı, oligarşinin değişen taktiklerini hemen kavrayamadıkları, faaliyet içine girdiklerinde açık bir biçimde görülmektedir. İçinde bulunulan süreci eksiksiz olarak kavrayan daha deneyli unsurlar da yukarıda anlatılan benzer gelişim sürecini yaşamışlardır. Devrimci faaliyet içinde eksikliklerini, yalpalamalarını, denesizliklerini yenmeye çalıştılar, hala kimi eksiklikleri olmakla beraber, bu konuda önemli gelişmeler kaydettiler. Egemen sınıfların değişen taktiklerini, yeni uygulamalarını, denetim ağını temel yönleriyle kavradılar.

Devrimci faaliyete katılmayı süper insanların işi gibi görmek, tamamıyla yanlıştır. Önceden var olan yalpalamalar, tereddütler, korkaklıklar devrimci faaliyet içinde yavaş yavaş yok olacaktır. Bu durum aynı zamanda kişinin -mücadele bağlamında- kendine olan güvenini pekiştirecektir.

Devrimci faaliyet içinde bulunan, ancak devrimci mücadelenin gereklerini yerine getirmede kendini tam olarak vermeyen, birçok konuda kendini esirgeyen, yani "kendini koruma anlayışında" ifadesini bulan davranışlar içerisinde giren devrimci unsurlar, bu tür eğilimleriyle gerçek birer proleter devrimci gibi değil, küçük burjuvaca davranmaktadırlar.

"Kendini koruma anlayışının" temelinde, kendine ve devrimci faaliyete olan güvensizlik yatmaktadır. "Kendini koruma", devrimci saflarda, 12 Eylül sonrasının en revaçta anlayışı olarak ortaya çıktı. Bu yanlış anlayış, devrimci faaliyetin kendini göstermesiyle eski etkisini yitirdiyse de, devrimci saflarda, hala önemli bir anlayış olarak görülmektedir. Kişilere, yöreye, faaliyette bulunulan birime bağlı olarak çeşitli biçimlere bürünerek ortaya çıkmaktadır.

Hangi biçime bürünürse bürünsün, kendini koruma anlayışına karşı mücadele edilmeli, küçük burjuvaya yakışan bu yanlış anlayışı besleyen davranışlar saptanmalı, üzerinde ciddiyetle durulmalı. Kendini koruma anlayışının yanlışlığı, pratik faaliyet içinde gösterilmeli, gelecekte devrimci faaliyet için yaratacağı olumsuzluk vurgulanmalı.

Devrimci saflarda kendini koruma anlayışına karşı mücadele, devrimci bilinci ve devrimci mücadele ruhunu yükseltecektir. Devrimci güveni, fedakarlık ruhunu, devrimci dava uğruna kendini feda etme devrimci anlayışını, kitlelere yayacak, onların bağrında maddi bir güce bürünecektir.

Ama öncelikle devrimciler, yığınlara önderlik edenler, kendini koruma anlayışıyla değil, devrimci anlayışla hareket etmenin gerekliliğine tam olarak inanmalıdır.

ŞİLİ SOSYALİZMİ VE ÖĞRETTİKLERİ

11 Eylül 1973'te gerçekleştirilen Şili faşist askeri darbesinden bu yana 15 yıl geçti. Sınıflar mücadelesi tarihine "Allende'nin Şili Sosyalizmi" diye geçen, Şili'de "Sosyalizme barışçıl yoldan geçiş" denemesi, 15 yıl önce trajik bir biçimde sona ermişti.

Aradan geçen bunca zamana karşın, Şili deneyimi, gelişimi ve sonuçları açısından, içinde yaşadığımız konjonktürde, teorik ve pratik olarak canlılığını korumaktadır. Özellikle ülkemizde, sosyalizmin pratiği ve teorisi bağlamında üzerinde kısaca da olsa durulmasını gerektiriyor. Çünkü, Şili deneyiminden yeterli ders çıkarılmadığı, ülkemiz sosyalizminin teori ve pratiğinde somut olarak görülmektedir.

Şili emperyalizme bağımlı yeni-sömürge bir ülkedir. Diğer Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi askeri darbelerin sıkça görülmesi de, Şili'nin siyasi-ekonomik yapısıyla tipik bir Latin Amerika ülkesi olmasındandır. Ekonomik-siyasi kriz sürekli. Toprağın büyük kısmı büyük toprak sahiplerindir. İhracatının yüzde 77'sini oluşturan bakırın çıkarılması ve üretimi ABD şirketlerinin elindedir. Ekonomik-siyasi yapıda, ABD emperyalizminin etkinliği hüküm sürmektedir.

Şili emekçi halkının devrimci mücadele ve demokrasi mücadelesi geleneği de oldukça güçlü ve köklüdür. Şili tarihi, kanlı ayaklanma ve grevlerle doludur. Nitekim, bu zengin tarih, ŞKP ve ŞSP'nin ve diğer devrimci örgütlerin kitellerindeki gücünü de artıran bir olgu olmuştur.

1970'e gelindiğinde Şili ekonomisi tam bir krizdeydi. Yüksek enflasyon, artan dış borçlar, hızla düşen büyüme hızı siyasi krizi derinleştirirken, sosyal huzursuzluklar da artıyordu. ABD uşağı Hristiyan-demokrat parti iktidarı yönetemez duruma gelmişti. Bu ortamda başkanlık seçimine gidildi. Seçimde komünistler, sosyalistler, sosyal demokratlar, Hristiyan Hareket (MAPU) ve Bağımsız Halkçı İttifak'tan (API) oluşan Salvador Allende'nin başkanlığındaki Unidad Popular (Halk Birliği) 4 Eylül 1970'te seçimlerden zaferle çıktılar. Allende başkan seçildi.

Allende'nin başkan seçilişi, ABD tarafından "soğuk" karşılanırken, Şili oligarşisi tarafından tepkiyle karşılandı. Oligarşi Allende'ye karşı, anti-komünizm kampanyasını başlattı. Örgütlenen faşist çeteler tarafından terör estirildi, Allende'ci Genelkurmay Başkanı öldürüldü.

Allende, sosyalizme barışçıl yoldan geçiş programını açıkladı ve hayata geçirmeye çalıştı. Toprak reformu yasası uygulanmaya başladı, bakır madenleri kamulaştırıldı. Özel bankalar, çelik plantasyonu, elektrik şirketi ve kömür sanayii devletleştirildi.

ABD emperyalizmi ve Şili oligarşisi, Allende'nin "sosyalizme geçiş" programı karşısında boş durmuyordu. ABD, kredileri keserken, yatırımları durduruyor, ambargolar uyguluyor, başka ülkelerin Şili'yle ticari ilişkiye girmesini

engelliyordu. Bir yandan da darbe girişimlerinde bulunuyordu (1970 ve 1971'de). Fakat tüm baskılara karşın, Ailende halktan aldığı sevgi ve destekle direniyor, "programından" taviz vermeye yanaşmıyordu. Ne var ki, Şili ekonomisinin durumunun gün geçtikçe daha da kötüye gittiği bir gerçektir.

Nitekim, ABD ve oligarşi, Allende'yi ekonomik yönden yaralayarak halk desteğini azaltma planını uygulamaya başladı.

1972 sonbaharında, birbiri ardına gündeme getirilen CIA güdümlü tüccar ve esnaf boykotlarını, kamyon sahiplerinin boykotları izledi.

Fakat tüm bu komplolar, Allende'nin çağrısıyla işçilerin üretimi sürdürmesi ve dayanışma gösterisiyle bozuldu. Ve Ailende, tüm bu oyunları, 4 Mart 1973 seçimlerinde, Unidad Popular'ın yüzde 44 oy almasıyla tamamen bozdu.

Ne var ki, emperyalizm ve oligarşi "pes" etmedi. Elleri büyük bir koz vardı: Ordu. Yeni sömürge bir ülke olan Şili'de de tüm yeni sömürge ülkelerde olduğu gibi, Şili ordusu emperyalizmin güdümünde gizli işgal ve iç savaş kurlarına göre örgütlenmişti.

29 Haziran'da bir darbe girişimi yapıldı. Başarısızlığa uğradı. Fakat, ordu içinde Allende'ci subayların tasfiyesi gündeme geldi. Ailende bu gelişmeleri genellikle seyretti. Ordunun iktidara karşı hazırlıklarına göz yumdu. Halkı silahlandırmak yerine "demokratik ve barışçıl" yollardan sorunları çözmek gerektiğini savundu hep. Bu yaklaşımı da, onun sonunu getirdi.

11 Eylül 1973'te Pinochet'nin başını çektiği faşist cunta darbeyi gerçekleştirdi.

"Haksız bir davranışla, sadece kaba kuvvete dayanarak hareket edenlere karşı tarihe geçecek bir örnek olması için her türlü yola başvurarak, hayatım pahasına bile olsa direneceğim" son sözleriyle, Ailende "Barışçıl yoldan sosyalizme geçiş" inancından, son aşamada bile (Başkanlık sarayı bombalanırken, direnirken) taviz vermedi. İnandığı yolda direnerek hayatını verdi.

Evet, Şili devrimi, günümüzde de sosyalizmin teori ve pratiği açısından dersler çıkarıcı sonuçlarla doludur. Artık şu gerçek daha net görülebiliyor. Sosyalizme geçiş ancak "zor'un" eseri olabilir. Bu gerçek, yeni sömürge ülkeler için daha somuttur. Emperyalizmin saldırganlığının daha da arttığı, en küçük başkaldırıya bile tahammül edemediği bir dönemde "barışçıl geçiş" teorileri en kötü iyimserlik ve siyasi körlüktür.

"Barışçıl geçiş"in teorisinin, Lenin'in Nisan tezlerine dayanılarak yapılması da tamamen hamhayalciliktir. Lenin, ikili iktidarın hüküm sürdüğü Nisan 1917 Rusya'sı için getirdiği "barışçıl geçiş"in özgün bir durum olduğunu ve bunun Temmuz ayında ortadan kalktığını bizzat söylemektedir. (Eylül'de de bu durum gündeme geliyor fakat geçiyor.)

Elbette "barışçıl yol", tarihin özgün bazı durumlarında gündeme gelebilir. Bu ancak, iç savaşın olanak dışı olduğu bir tarihsel sürece tekabül edebilir, bu durum istisnadır. İstisnalar kural haline getirilemezler. Fakat, böylesi tarihsel durumlarda bile "zor" yine tarihin "ebe"sidir. Çünkü iktidarın barışçıl yoldan ele geçirilmesi durumu, tamamen politik iktidarın el değiştirmesidir. Sosyal durumun el değiştirmesi de "zor"u gerektirir ki, bu sosyal dönüşümün sağlanamamasını, iktidarın elden gitmesini an meselesi yapar. (Şili'de olduğu gibi) Bundan dolayı, iktidara yürüyen proletaryanın öncü örgütü, baştan itibaren

halkı silahlandırmak ve yukarıdan aşağıya sosyal dönüşümü gerçekleştirecek "zor" metotlarını gündeme getirmek zorundadır. Proletarya iktidarını hedefleyen partinin temel görevi budur.

Şili'de seçim yoluyla politik iktidarın ele alınması sınıflar mücadelesi tarihinde özgün ve istisnai bir durumdur. Böylesi bir fırsatın değerlendirilmesi ise, ancak ML proletarya iktidarı sorununun iyi kavranmasından geçer. "Barışçıl geçiş" amaçlaştırmak, emperyalizm ve devlet sorununu anti-ML açıdan ele almaktır. Elbette, trajik sonuçlar kaçınılmaz olacaktır. Bu, aynı zamanda halkın devrimci mücadelesine ihanet olacaktır. Çünkü halkın iktidarını savunması için silahlıdırılmaması, "barışçıl geçiş" teorilerine kurban edilmesi, yakalanan iktidarın teslim edilmesidir ki, bu aynı zamanda siyasal-tarihsel bir cinayettir. Nitekim onbinlerce Şililinin katledilmesi, yüzbinlercesinin işkenceden geçirilmesi, cezaevlerine doldurulması 15 yıldır süren bir durumdur.

Bu anlamda, Şili deneyiminden önemli dersler çıkarılmalıdır. İktidara giden yolun ve iktidar alındıktan sonra gerçekleştirilmesi zorunlu olan görevlerin neler olduğu bir kez daha çıkarılması gerekli olan acı derslerdir. Bunları ille de yaşamak gerekmiyor. Bu ampirizmdir. SBKP kuyrukçuluğudur. SBKP yeni sömürge ülkelerdeki uydusu (illegal ya da legal) KP'lerini, "toplumsal ilerleme", "ileri demokratik düzen" tespitleriyle iktidara seçim yoluyla yürümelerini dikte ettirmiştir. Bu tezler tüm ülkelerde toplumsal pratik içinde çürümüştü. '80 öncesi de ülkemizde TKP ve SBKP kuyrukçusu legal partiler, (TİP, TSİP vs) bu tezler doğrultusunda hareket ederek, "Barışçıl geçiş"i savundular. (Hatta, TKP, UDC girişimi ile bu tezlerinin iflasını belgelemiştir.)

Günümüzde de, SBKP "barışçıl geçiş" teorilerinden vazgeçmiş değildir. "Global barış" adına, uydusu KP'lere icazetli KP'ler olması için "baskılat yaparken, "barışçıl geçiş" yoluyla sosyalizmi öğütlüyor. Nitekim, bu çağrıya uyan TBKP de "yurda dönüş" yaparak "teslim" olmuştur. Amaç, TBKP'nin yassallaşması ve "demokrasi" sınırları içinde siyasi faaliyet yürüterek, seçim yoluyla sosyalizme geçiş. "Sosyalizm" amaçları bile belirsiz. Nasıl bir sosyalizm? Tüm burjuva partilerinin faaliyetinin sürdüğü, proletarya diktatörlüğünün sözünün edilmediği, NATO'lu, AT'li bir sosyalizm. Kısacası, sosyalizm sadece lafta. TBKP'nin savunduğu, Allende'nin sosyalizminden bile uzak, burjuva sosyalizmi! Bu nedenle, TBKP'nin "program"ı Allende'nin "sosyalizme barışçıl yoldan geçiş" programından bile geri, onun karikatürü olamayacak kadar ciddiyetten uzak bir içeriğe sahiptir.

Kısaca, Şili deneyiminden ML'lerin bir kez daha çıkarması zorunlu olan ders; *"Her devrimin temel sorunu, iktidar sorunudur".* (Lenin). Ve *"Devrim, proletarya diktatörlüğü olmadan burjuvaziye yenebilir, burjuva iktidarını devirebilir, ama devrim, gelişmesinin belli bir aşamasında temel dayanak noktası ödevini gören proletarya diktatörlüğü biçiminde özel bir organ yaratmadan, burjuvazinin direncini kıramaz, zaferini koruyamaz ve sosyalizmin kesin zaferi için ileri yürüyemez."* olmalıdır.

POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİNİN NİKARAGUA'DAKİ ZAFERİ VE EL SALVADOR'DAKİ BAŞARISI

Ülkemizde Marksizm-Leninizmin genç kuşaklarca daha yeni yeni kavranmaya başlandığı, Türkiye devriminin yolu, nasıl bir devrim ve nasıl bir mücadele konularının çözümlenmeye çalışıldığı 1965-70 yıllarında, ideolojik alanda ortaya çıkan kaos, dogmatizm, taklitçilik eğilimleri, 12 Eylül sonrası yeniden boy vermiş, hatta daha da ileri gidilerek inkarcılık, burjuva ideolojisinin sol maske altında savunulması, sosyalizme yönelik açıktan saldırılar başlıca uğraş haline gelmiştir. Yılgınlık ve karamsarlıkla kol kola üretilen bu teorilerin, faşizme karşı kitlesel mücadelenin filizlenmeye başladığı bir süreçte, sol saflardaki tartışmaların odağına oturtulmak istenmesi bir tesadüf olmasa gerek.

Yüzyıllık kokuşmuş burjuva görüşlerin yeniden keşfedilip cilalanarak sol adına piyasaya sürülmesinin anlamı nedir? İhtiyaç, icadın anasıdır diyor Engels. O halde, bu sorunun şu şekilde sorulmasında bir sakınca yoktur: Bu keşifler hangi ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır?

Buna verilecek bir tek yanıt vardır: Halk iktidarı için kavgaya atılma cesaretinden yoksunluk... Bir başka deyişle devrim davasına ve halka inançsızlık. Bu nedenledir ki, kavganın, sorunlarına çözüm getirme ve sınıflar mücadelesinin görevlerine karşı sorumluluğun yerini, kavgadan kaçışın ve sorumsuzluğu gizlemenin teorileri almıştır.

Bugün ülkemizde yeni bir tanzimat döneminin yaşandığını söylemek hiç de yanlış olmaz. Kapitalizmin merkezlerinde yıllarca önce ML'e karşı ileri sürülen çoktan iflas etmiş görüşler, çok yeni şeylermiş gibi ortaya atılmakta ve savunulmaktadır.

Emperyalizm, yeni-sömürge ülkelere sadece teknoloji eskilerini ihraç etmiyor, ideoloji eskilerini de ihraç ediyor. İncilerin araçları ne yazık ki, her dönem kendine ilerici misyonlar yükleyenler oluyor. Çarpık kapitalizmin sol içindeki uzantıları, kendi kendine yeterlilikten uzak olduğu için, yaşamını bu ideoloji eskilerine bağlamadan edemiyor. Bu açıdan mültecilik bulunmaz bir fırsat olmuştur. Kapitalizmin merkezlerinden ödünç alıp yüklendikleri ideolojik eskilerle ülkeye dönen bu taşıyıcılar, yavaş yavaş da olsa gelişen mücadeleyi, kaos ve kargaşa yaratarak yolundan saptırmak olan yeni misyonlarını yerine getirebilmek için, ellerinin altında bolca malzeme bulunduruyorlar. Bu yüzden bugün, Avrupa'dan ters yönde esen mülteci rüzgarlara karşı barikatlar kurmak zorunludur. Bunun ilk koşulu, ülkemizde sınıflar mücadelesinin temel görevlerini tartışmaların odağına oturtmaktır. Yani bugün, nasıl bir

devrim, nasıl bir mücadele anlayışı ve güncel mücadelenin pratik sorunlarına nasıl bir çözüm getirileceği konusu tartışmalarda ön plana çıkarılmalıdır. Şimdi bu, her zamankinden daha fazla önem taşıyor.

Kuşkusuz bu ideologların tümü sosyalizm ve devrim davasına inancını yitirmiş kişiler değildir. Birçoğu iyi niyetle kafalarındaki sorulara yanıt bulmak için çaba göstermektedir. Ama iyi niyet yetmiyor. Önemli olan öne sürülen görüşlerin somut süreçte kime hizmet ettiği, nasıl bir işlev gördüğüdür.

Bugün sömürge, yeni-sömürge ülkelerde oligarşik diktatörlüklerin yıkılması, halkın iktidarını kurarak kesintisiz bir tarzda sosyalizme geçilmesi sınıflar savaşının ana eksenini oluşturmaktadır. Bu ülkelerde halk kitlelerinin, emperyalizm ve işbirlikçi sınıfların yoğun sömürsü altında süregelen sefaleti, doğal olarak düzene karşı memnuniyetsizlik ve alternatif arayışını da beraberinde getirmekte, halk kurtuluş hareketleri bu potansiyel üzerinde boy verip güçlenmektedir. Bütün sorun, bu anlayışa devrimci bir yön vermek, kitlelerin gerçek kurtuluşunu sağlayacak alternatifin bu olduğunu göstermek, halkın kendi öz gücüyle bu hedefe varabileceğini, çok güçlü gibi görünen faşist diktatörlüklerin yıkılmaz olmadığını ve onu yıkmamanın hangi yolla olacağını bizzat kendi öz deneyleriyle pratik olarak kavratmakta yatıyor. Her kim bunların yerine başka sorunları ön plana çıkartıyorsa en kötü laf esesidir. Bu konularda tek söz etmeden, kafa yorup pratikte çaba göstermekten, eksik ve doğrularıyla nesnel olarak emperyalizm karşısında alternatif olan sosyalizme karşı kampanya açmak, sosyalizmi sanık sandalyesine oturtmak, Avrupa komünizminden, sivil toplumculuktan devşirme tezleri, çoğulcu sosyalizm, bürokratik kolektivizm vb. tartışmalarını gündemin başlıca maddesi haline getirmek, Stalin düşmanlığı, örgütlü kolektif disiplin yerine "birey özgürlüğü", ezilen sınıfların potansiyelini gerçekçi bir biçimde değerlendirme ve devrimci atılım yerine uyverist, edilgen küçük burjuva anlayışları sol saflara empoze etmeye çalışmak ne anlama gelmektedir? Besbelli ki hiçbir şey...

Artık boş gevezeliklere son verilmeli, teori sınıf savaşının yolunu aydınlatan bir eylem kılavuzu olmalıdır. Dünya devrim deneylerinden alınacak sayısız dersler vardır ve bu dersler ülkemiz sınıf mücadelesi pratiğine ışık tutacak zenginliklerle doludur. Nikaragua Devrimi ve El Salvador devrimci mücadelesi bunlardan sadece ikisidir. Son yıllarda dünya kamuoyunun gündeminden düşmeyen bu iki örneği daha yakından irdeleyerek, Nikaragua ve El Salvadorlu devrimcilerin, örgüt, çalışma tarzı ve devrim anlayışını daha yakından kavramak ve ülkemiz devrimi açısından bu deneylerden yaratıcı dersler çıkarıp pratiğe geçirmek vazgeçilmez bir görevdir. Nikaragua devrimi ve El Salvador devrimci mücadelesi, bize reformizmin çürüyen, hayata uymayan ve hiçbir zaman da uymayacak olan görüşlerinin bir kez daha yadsındığını gösteriyor. Bu iki deneyi irdeleyerek, unutturulmaya çalışılan tarihi nesnel olguları yeniden anımsatmak ve tartışma gündemine sokmak gerekiyor.

1979'da Nikaragua devriminin zaferi emperyalizmi telaşa düşürürken, bazı sol çevrelerde de sarsıntı yarattı. III. bunalım döneminin ilk muzaffer devrimi olan Küba devriminin uzun süre tek örnek olarak kalması ve ondan esinlenerek Latin Amerika'da yaygınlaşan birçok gerilla hareketinin önemli

stratejik ve taktik hatalar sonucu yenilgiye uğraması, "Küba devrimi istisnadır" demagojisinin kısmen de olsa etkili olmasını sağlamıştı. Ama aynı stratejik görüşten hareketle zafere ulaşan Nikaragua devrimi, bu demagojiyi yerle bir etti. Bastıkları çürük zeminin çöktüğünü görenler devrimin stratejisi, taktikleri, kitleleri devrim safına çekmekte kullanılan temel mücadele metodu üzerinde hiç sıkılmadan tahrifatlar yaparak reformist-oportunist görüşleri gerçeklerin yerine koymaya çalıştılar. Son aşaması kentli kitlelerin ayaklanmasıyla gerçekleşen bu devrimin, bu aşamaya nasıl geldiğini, yani kentlerde ve kırlarda silahlı mücadeleyi temel alan Birleşik Devrimci Savaş (BDS) çizgisi etrafında Öncü Savaşı aşamasından geçen uzun süreli bir halk savaşı sürecini gözlerden gizlemek için, olmadık yollara başvurdular. Kimileri, "Silahlı mücadeleyi değil, siyasi mücadeleyi temel alarak kitleleri örgütlediler" gibi garip ve ne olduğu anlaşılmaz saçmalıklar ileri sürerek siyasi mücadele ile silahlı mücadeleyi birbirinden ayıran klişeleşmiş oportünist çarpıtmayı, en çok onların karşı çıkacağını bile bile, Nikaragualı muzaffer devrimciler adına ileri sürdüler. Kimileri de gerekçe bulma sıkıntısı bile duymadan yıllarca süren gerilla savaşını yok sayarak halkın doğrudan ayaklandığını savundu. Bütün amaç, kendini pratikte bir kez daha gerçekleştirerek doğruluğunu ispatlayan devrimci çizginin, ülkemiz solunda daha da güçlenmesini engellemek, kendi çarpık anlayışlarının yaşama şansını artırmaktı. Bunun için ortalığı mümkün olduğunca bulandırarak gerçekleri gizlemekten başka çare yoktu. Ülkemizde sanki aynı çizginin savunucuları yokmuş gibi, "Kimse bu devrimden model çıkarmaya kalkışmasın" diye ipotek koyanların çıkması da bu nedenleydi...

Ama güneş balçıkla sıvanamazdı. Son dönemde geç de olsa, yeni yayınların Türkçeye çevrilmesiyle daha geniş devrimci çevreler, üretilen yalan ve demagojilerin bizzat Nikaragualı devrimciler tarafından yalanlandığını görüyorlar. Sözü onlara bırakalım.

"FSLN'nin yürüttüğü mücadele silahlı ve bir yeraltı mücadelesiydi" diyor. Sandinist cephenin önderlerinden Jaime Wheelock.

Ve Marta Hannecker ile yaptığı röportajda şöyle devam ediyor:

"Devrimci mücadeleyi çok küçük bir savaşı çekirdeği temelinde ve de son derece ters koşullarda geliştirmeye başladık."(Nikaragua Sandinist Halk Devrimi, syf.41-45)

Demek ki, ayaklanmanın gerçekleştiği 1979 yılından çok önceleri küçük bir savaşı çekirdekle silahlı mücadeleye başlanılmıştır. Oysa oportünizme göre böyle bir çekirdekle savaşa atılmak intihardır, maceracılıktır. Üstelik Nikaragualı devrimciler "son derece ters koşullarda" bu savaşı başlattıklarına göre, delilik olması gerekir. Örneğin 12 Eylül sürecinin son derece ters koşullarında kitle eylemlerinin seviyesi düştü diye yurtdışına kaçıp faşizmin gazabından kurtulmak, ya da karanlık köşelere sinip egemen sınıfların yeniden icazet vereceği günleri beklemek varken, böyle bir silahlı savaşı başlatmak ne korkunç bir şey olurdu? Peki ama "intihar" yerine gelişmeyi, "maceracılık" yerine zaferi getiren Nikaragua gerçeğini nasıl izah edeceğiz? Bu küçük çekirdekle başlatılan savaşın Nikaragua devriminin başarıya ulaşmasında önemi nedir? Somoza iktidarı bu küçük çekirdeğin savaşıyla devrilemeyeceğine

göre, sırf macera ya da gösteriş olsun diye mi büyük fedakarlıklar göze alınarak silahlı savaşa girilmiştir? Onların da mahrum olmadığı oportünist akıl hocalarının değerli tavsiyelerine uyup, kitle eylemlerinin yükselip halkın ayaklanacağı günü bekleyemezler miydi? Böylece, hiç değilse, "Bizim akıl hocalarımızı" da haklı çıkarmış, yalana, yanlışla başvurmak zorunda bırakmamış olurlardı. Ama ne yazık ki, Nikaragualı devrimciler laf ebeliği yapmak için değil, devrim yapmak için yola çıkmışlardı. Kitlelerin eseri olan devrimin böyle bir çekirdekle başırlamayacağını ise akıl hocalarından çok daha iyi biliyorlardı. Sorun, yeni-sömürge bir ülkede kitleleri devrim safına çekecek kendine özgü mücadele biçimini hayata geçirme sorunuydu. Elbette bu kolay olmayacak, kitlelerin bilincinde yaratılacak tedrici değişimle savaş uzun sürede kitlesel boyut kazanacaktır.

"Önce hissedilecek, sonra inanılacak ve nihayet kurtuluş için bir umuda dönüşecek biçimde hareket etmek zorundaydık. Gayet samimi olarak söyleyebilirim ki, 1969'da Sandinist Cephe'ye katıldığım da onun ne kadar küçük bir örgüt olduğu hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Yalnızca bir düzine militandan ibaret olduğumuzu ve ötekilerin çoğunun öldürülmüş olduğunu gördüğümde büyük şaşkınlık geçirdim. Ama cephe, ulusal düzeyde büyük bir etkiye ulaşmıştı. (Nik. San. Halk Dev. syf:46)

Reformistlerin kulakları çınlasın!.. Burada anlatılan, silahlı propaganda'nın kitleler üzerindeki etkisinden başka bir şey değildir. Reformizmin, kitleleri bilinçlendirmedeki önemine bir türlü akıl erdiremediği "Bireysel Terörizm", "Maceracılık" suçlamalarının gerekçesi yaptığı silahlı propagandadır bu. ML'ler yıllardır "Silahlı propaganda, halk kitlelerinde önce şaşkınlık yaratacak, sonra sempati ve güvene, giderek de desteğe dönüşecek bir kitle gücü oluşturacaktır" derken bu gerçeği vurguluyordu. Bu deyişlere karşı yönelen suçlamalar ve papağan gibi "Ne Yapmalı?"dan yapılan aktarmalar çok iyi hatırlanıyor. Niçin Sandinistlere de "Bakın sizin yaptığınız devrim sayılmaz, Lenin'e aykırı davrandınız" denmiyor da gerçekte ilgisi olmayan yakıştırmalar yapılıyor?!

Oportünizm hep, önce uzun yıllar sürecektir klasik çalışma ile kitleleri bilinçlendirme ve onun ardından gelecek kısa süreli ayaklanmayla devrim yapmayı düşlemiştir. Legal veya "illegal" bir yayın organı etrafında kümelenmiş ve hemen hemen çalışmanın tümünü oluşturan bu yayınlı kitleyi bilinçlendirmeyi hedeflemiştir. Ülkemizde yıllardır binlerce devrimci-demokratı mücadele etmekten alıkoyan, enerjilerini boş yere harcamalarına neden olan bu çarpık anlayışın Latin Amerika'daki temsilcilerinin durumunu da ileride göreceğiz. Bu çarpık anlayış terk edilmediği sürece, "bir düzine militanın ulusal düzeyde büyük bir etkiye ulaşması" asla kavranamayacaktır. Ama, o bir düzine militan, çok daha ileri boyutlarda kitle ilişkisi yaratma yeteneğine de sahiptir. Yeter ki, sağ ya da sol hatalara düşmeden doğru bir mücadele çizgisi izlenebilsin. Bunun gerektirdiği özveri gösterilebilsin.

"1970'te mücadele gelişmeye ve yayılmaya başladı. Küçük bir askeri güç olarak yola koyulan Sandinist Cephe, kitleler arasında büyüyen organik bir güç, kendisini büyüyen askeri gücüyle ortaya koyacak bir kitle gücü

olmaya başladı. FSLN siyasi-askeri potansiyel topladı ve az çok uzun bir zaman içinde, kendisini bir alternatif olarak sunmada kaçınılmaz olan etkenlerin (cüret, disiplin, özveri ruhu, kahramanlık, konspiratif beceri vb.) bir araya getirdi." (Nik. San. Halk Dev. sy:46)

İşte bu hiç hoş değil(!) Cesaret, özveri, disiplin gibi şeylerden söz ediliyor. Böyle şeyler söz konusu oldu mu, sağ oportünizm o teoriyi çürütmek için elinden gelen her yola başvurmaya hakkı sayar. Ama herkes nasıl işine gelirse öyle yorumlamakta özgürdür. İster tüm bunlar görmezden gelinip, ha la, Nikaragua'da devrim ayaklanmayla olmuştur densin(1), isterse Marksizmin gelmiş geçmiş bütün ustalarına başvurularak Nikaragualı devrimciler ön cüyle devrim yapan maceracılar ilan edilsin. Artık bunların hiç önemi yok. Burada anlatılanlar düpedüz ML'lerin 1970'lerden bu yana belirttiği öncü sa vaşıdır. Ayrıca "küçük bir askeri güç" deyişleri de yanıltıcı olmamalıdır. FSLN hiçbir zaman kitlelerden kopmadığı gibi, politikaya silahların kumanda etme sine de izin vermemiştir. Burada önemli olan, "küçük bir askeri güç"ün yük lendiği fonksiyonlardır. Ve bu öncü örgüt, Türkiye geleneksel solundan çok uzak olan, cüret, disiplin, özveri, kahramanlık öğelerini ön planda tutarak kit lelerin potansiyelini harekete geçirmesini bilmiştir.

Şimdi tekrar sormalı; FSLN'nin uzun yıllar süren gerilla savaşı içinde askeri-siyasi ve kitlesel gücünü giderek artırıp, Somoza diktatörlüğüne son darbeyi vurduğu 79 ayaklanmasına kadar olan süreci saklama olanağı olmadığına göre, Nikaragua devrimi hangi stratejik çizginin ürünüdür? Ayaklanma mı, halk savaşı mı? Ortaya çıkan gerçekler devrimci görüşü mü, oportünist çarpıtmaları mı doğruluyor?

"Bir aydınlar tabakası olup olmadığımızı sınamak için kendi kendimize bir dizi koşul getirdik. Çünkü bizden pek çoğu, El Salvador'un ozanları ve yazarları arasında sık rastlanan bir görüntü olan 'kantin devrimciliği' diye adlandırdığımız olguyla mücadele etmişti. Bu nedenle önce kendimizi sınamak ve halka yeni tip bir örgütlenmeye ulaşıldığını kanıtlamak istiyorduk." (El Salvador'da Devrim, syf:76)

Türkiye'den değil, El Salvador'dan söz ediliyor. Ne yazık ki, tüm yeni sömürge ülke devrimcileri aynı zaaflarla mücadele içinde geliyor. Ülkemizde tarihsel-sosyal nedenlerle çok daha yaygın olan kantin devrimciliğinin devrimci hareketin gelişimi önünde kurduğu barikatlar bilinmektedir. Dünyayı yorumlamaktan başka bir iş yapmayan, lafa geldiğinde mangalda kül bırakmayan, ama devrime ve halka karşı görevler söz konusu olduğunda şeytan görmüş gibi kaçanların sıcak odalarında daktilo başlarına geçip devrimci harekete eleştiri adına küfürnameler düzmeleri unutulabilir mi?

Burada söz konusu olanın üç-beş aydın, sanatçı olduğu sanılmasın. Sorun siyasal platformda ele alındığında, aynı temele dayanmakla birlikte çok daha değişik bir görünüm kazanır.

Bu görünüm, reformizm ve devrimci çizgide somut muhtevasını bulur. Bugün dünyada daha ileri bir toplum için mücadele yürüten sol saflarda genel olarak iki cephe vardır. Birincisi, egemen sınıf iktidarını halkın ihtilalci girişimiyle yıkmak ve kesintisiz bir tarzda sosyalizme geçmek isteyen devrimci

cephes, ikincisi, lafızlardaki birçok farklılığa rağmen silahlı mücadele olgusunu yadsıyan ve yerine düzenin determinist bir tarzda kendi kendini "yenileyeceğini" düşleyen, dolayısıyla kitlelere yazgıcılığı öğütleyen idealist burjuva cephesi, yani reformizm cephesidir. Ancak bu iki cepheyi somutta birbirinden ayırmak bu kadar kolay olmuyor. Sınıflar mücadelesi tarihi, proletarya adına iktidarı devirmek için yola çıktığını söyleyip, reform uğruna proletaryaya ihanet eden nicelerine tanık olmuştur. Asıl sorun bunları ayıklayabilmek ve reformistlerin maskelerini düşürebilmektir.

"Reformcu için reform her şeydir" -diyor Stalin- *"Devrimci çalışma ise yalnızca gelip geçicidir, sözü edilecek bir konudur, göz boyamaya yarar. Onun için reform, reformcu taktikle burjuva iktidarı koşulları içinde kaçınılmaz olarak bu iktidarın bir aleti, devrimci unsurların dayanışmasını baltalamaya yarayan bir aleti haline gelir."* (Leninizmin İlkeleri, Stalin, syf:95-96)

Yani devrimci çizgiyle reformizmi birbirinden ayırmada temel kriter, lafızlar değil, kimin hangi koşullarda nasıl bir çalışma tarzı izlediği sorunudur. Kim ne derse desin, istediği kadar ihtilalci geçinip ayrıntılı sosyalizm programı çıkarsın, pratikte devrimci çalışma tarzı yerine reformcu bir taktik izliyor ve bu anlayışı teorileştiriyor ise, göz boyamaktan başka bir iş yapmıyor demektir. Bu nedenle pratikte reformizm sosyalist maske altında gizlenmeye çalışır. Proletarya adına yola çıktığını söyleyip objektif olarak onun davasına ihaneti savunur. Çünkü, görünürdeki farklılığa rağmen reformist cephenin birleştiği nokta, ihtilal değil, reform, proletarya diktatörlüğü değil, burjuva demokrasisidir.

Sömürge, yeni-sömürge ülkelerin çoğunda olduğu gibi, Latin Amerika ülkelerinde de Komünist Partiler (KP) reformizmin en klasik savunucuları oldular, Halkların devrim talebini hiç dikkate almadan Marksist tezleri dogmalaştıran ve bunları kendilerine paravan edip, egemen güçlerle uzlaşma çizgisi izleyen bu reformist-revizyonist KP'lerin bir kısmı yok olmuş, bir kısmı kitlelerden tecrit olmuş dar bir grup olarak reformist çizgisini ısrarla sürdürmeye devam etmiş, bazıları ise devrimci pratiğin zorlaması sonucu reformcu karakterlerini esasta yitirmeseler bile belli oranda kendilerini yenileyebilmiştir. El Salvador KP de sonuncular arasında yer almaktadır. 1930'lardan 1977'ye kadar klasik reformist bir çizgi izleyen bu partinin reformist karakterini hala korumasına karşın, Nikaragua devriminin zaferi ve El Salvadorlu devrimcilerin silahlı mücadele bayrağını yükseklerle kaldırmalarının etkisiyle yaptığı özeleştiriler, reformizmin mantığını açığa çıkarma açısından bugün önemli bir belge niteliği taşımaktadır. Bu nedenle El Salvador KP Genel Sekreteri Schafik Jorge Handal ile yapılan konuşmalardan bazı bölümleri aktarmakta yarar var.

"Latin Amerika'da devrimin yolu sorusu ortaya konurken, 'ilke olarak' zaıyflayan sınırlandırmalar da olsa, hem silahlı, hem de barışçıl yol için eşit olanaklar bulunduğunun sarsılmaz gerçek olduğu dogmatik görüşünden yola çıkılırsa, bunun ağır bir hata olacağı inancındayız. Bir başka yanlış da, devrimin yolu konusunu 'taktik' bir sorun olarak ortaya koymaktır. Bunların ikisi de, Komünist Parti'yi öncülük görevinden alıkoyan reformist ve devrimci ol-

mayan konumların maskeli kopyalarıdır."(El Salvador'da Devrim, syf:86)

Ülkemizde de oportünist-revizyonist anlayışlar genel olarak silahlı mücadeleyi doğrudan reddetmemişlerdir. Ya burada olduğu gibi, barışçıl ve silahlı geçişe eşit şans tanımışlar, ya da "Koşullara göre silahlı mücadele de verilir" gibi kaçamaklara başvurmışlardır. Silahlı mücadeleyi "taktik" bir sorun düzeyine indirgeyerek, tüm enerjilerini yayın vb. çalışmalara harcamışlar, buna uygun bürokratik bir merkezi yapı ve bunun alt organlarını oluşturarak, düzenle uzlaşmacı bir mücadele sürdürmekle yetinmişlerdir. Statükoyu bozacak her türlü devrimci mücadeleye daha başından karşı olmuşlar, onu mahkum etmeye çalışmışlardır. Bunların hepsi de kendilerine "komünist", "bilimsel sosyalist", "Marksist-Leninist" vb. sıfatlarını pek yakıştırmırlar ve görünüşte reformizmi şiddetle reddederler.

Peki reformizm kendini nasıl göstermektedir?

"İnanıyoruz ki, bunun temel açıklaması, pratikte iktidar için mücadele anlayışının olmamasında yatmaktadır. Yine inanıyoruz ki, bu tutumun temelinde Latin Amerika'da toplumsal ve politik süreçlerin "devrim" olarak değerlendirilmemesi bulunmaktadır."(El Salvador'da Devrim, syf.79, abç)

İşte sorunun can alıcı noktası burasıdır: Aynı stratejik ve taktik görüşleri temel alarak zafere ulaşan iki devrim ve El Salvador'da silahlı mücadelenin durdurulamaz yükselişinden sonra nihayet bir kısım gerçekler kafasına yerleşmiş olan reformist KP'nin silahlı mücadeleyi savunmaya başlayan sekreteri, şaşmaz bir doğrulukla kendi hastalığını teşhis ediyor. Lenin'in Menşeviklerle ilgili şu sözleri J. Handal'ın teşhisiyle kesin bir bütünlük oluşturur:

"İyi piyadeler ama, kötü önderler olarak bunlar, bir devrimin maddi ön koşullarını kavramış ve kendilerini ilerici sınıfların başına yerleştirmiş partilerin tarihte oynayabilecekleri ve oynamaları gereken, etkin, öncü ve yol gösterici rolü görmezlikten gelerek materyalist tarih anlayışına gölge düşürüyorlar." (İki Taktik-Lenin, syf.40-41)

"İyi piyadeler" bile olma niteliğinden yoksun günümüz reformistlerinin, yeni sömürge ülkelerde var olan sürekli devrimci durumu anlayamamaları ya da anlamak istememeleri, bizim gibi ülkelerde reformizmin temelini oluşturur. Bir devrimci durumun varlığı koşullarında, silahlı mücadeleyi lafta savunmak hiçbir anlam ifade etmez. Gerek silahlı mücadele, gerekse devrimci bir iktidar isteyip istememe sorunu, pratik olarak böyle bir tutum takınıp takınmama noktasında ifadesini bulur. Her kim bu gerçeği reddediyorsa, devrimin yolu sorunuyla doğrudan bağlantılı olarak iktidar sorununu, devrimin temel sorunu olarak görmüyor demektir. Bu nedenle lafta ne söylenirse söylensin, yeni sömürge ülkelerde pratikte silahlı mücadeleyi reddedenler, iktidar için mücadele ya da reform uğruna ihanet ikilemi ile karşı karşıyadırlar.

İşte altmış yıldır bu cepheyi terk etmeyen reformistlerden biri de TKP ve varyasyonlarıdır. Bugün TİP ile birleşerek TBKP'yi oluşturan TKP, yayınlarında taleplerinin tamamen SHP ile çakıştığını söyleyerek yandaşlarına mutlaka farklı görünmek için çaba sarf etmemelerini, SHP'yi desteklemelerini önerilmekteydi.

Proletaryanın bağımsız politikasını, burjuvaziye ipotekleyenlerin komü-

nistliğinden söz edilebilir mi? Ülkemizde bu anlayışta olanların başında olan TBKP reformcu çizginin tipik temsilcisidir ve ortaya koyduğu programı ile iktidar için mücadeleden tamamen vazgeçtiğini açıkça ilan ediyor.

Biz yine sözü J. Handal'a bırakalım:

"Aynı sorunun bir başka yanı, devrimin karakterinin, zafere giden yolun, bu devrimin savunma ve sağlamlaşmasının belirlenmesinde ölçü olan sosyo-ekonomik programların abartılmış, hatta bazı durumlarda mutlaklaştırılmış olmasıdır."(El Salvador'da Devrim, syf.79)

Bütün bunlar "Bizim" reformistlerimize bir şey anlatı mı bilemiyoruz. Ama onların reformizm çıkmazını aşabileceklerini sanacak kadar ütöpik de değiliz. Yıllardır Avrupa'da semiren, uzlaşmadan ve burjuva kuyrukçuluğu yapmaktan başka mahareti olmayan bu örümcek bağlamış kafa yapıları böyle bir dinamiği taşıyamaz. El Salvador KP, belirli oranda kendini aşmışsa, bunda, içinde bulunduğu açmazdan kurtulmak ve koşulların zorlamasıyla kitlelerden kopmamak isteği yanında, kurucu önderi Farabundo Marti'nin savaşçı kişiliğinin, 1960'larda sadece bir girişim düzeyinde de kalsa silahlı mücadele örgütlenme çabaları ve bunun yol açtığı iç tartışmaların, sendikal mücadelede hayata geçirilen kitlesele devrimci şiddet ile bürokratizmin aşılmasının vb. durumların oluşturduğu iç dinamiklerin payı unutulmamalıdır. Esas olarak Nikaragua devrimi ve El Salvadorlu ML'lerin silahlı mücadeleyi yükseltmesinin etkisiyle, El Salvador KP'nin belli bir dönüşümü sağlayabilmesinde bu dinamik önem kazanır.

Devam ediyor sekreter J. Handal:

"Bu örgütsel dönüşümü uygulamasaydık, bugün kitleler hala partimizin kapısını mücadeleye katılma isteğiyle çalacaklardı ve biz onları bazı istisnalar dışında kabul edemeyecektik. Parti belki devrim saflarından dışlanacaktı. Bölünecekti. Ve sonu gelecekti..."(El Salvador'da Devrim, syf.92)

Doğrusu oldukça cesaretli itiraflar. Daha düne kadar, radikal solcular iktidar olduğunda, hiç sıkılmadan iktidarı isteme cesaretini(!) gösteren, adlarının KP olmasını her şey için yeterli sayan, kendi dışında kimsenin sosyalizmi kuramayacağını sanan, SBKP'nin o ülkedeki sekiyonu olduktan sonra her şeyin hallolacağını hayal eden yandaşlarından farklı olmayan bu parti, şimdi onlara sonlarının ne olacağını söylüyor.

Burada sadece kaçınılmaz sonun gösterilmesi değil, reformizmin halka karşı işlediği suçların ortaya konulması da söz konusudur. 1970'lerden itibaren silahlı mücadelenin gelişmesi, yenilmesi ve yeniden yükselmesi, '80'lerde ağır darbeler yemesi karşısında silahlı mücadeleyi pratikte yadsıyan hemen tüm sağ oportünistlerin, devrimci harekete karşı "maceracılık" edebiyatına nasıl sarıldıklarını, kimilerinin ihbar listeleri yayınlıyacak kadar alçaldıklarını unutmak mümkün mü? Ülkemizde 15-16 Haziran'larda, 1 Mayıs 1977'de, Profilo, Tariş direnişlerinde mücadele için ayağa kalkan işçi sınıfına, radyolardan, mikrofonlardan sakın olma, evlerine dönme telkininde bulunan, faşizme karşı aktif bir mücadele içinde yer alan devrimcilere her gün provokasyona gelmeme çağrısı yapan reformizmin ağababaları unutulabilir mi? Faşizme karşı mücadeleyi provokasyona gelme olarak adlandıranlar,

zor koşullarda kendi kadro ve sempatizanları dahil, kitleleri faşizmlle karşı karşıya bırakıp Avrupa yollarını tutanlar ve bunlara rağmen utanmadan oralarda fetva vermeye devam edenlerin komünistliğinden söz edilebilir mi? Onyıllardır kadro ve sempatizanlarını silahlı mücadelele karşı şartlandıran, silahlı mücadeleyi "anarşizm", "terörizm" olarak değerlendiren revizyonist ve oportünist akımların sorumlulukları büyüktür... Kimse "Biz silahlı mücadeleyi de savunuyoruz, gerektiğinde ona da başvururuz" demekle bu sorumluluktan kurtulacağını sanmamalıdır. Bu anlayış, bizim gibi ölkelerde, reformizmin değişik bir varyantıdır. Yeni sömürge ölkelerde, silahlı mücadeleye pratikte karşı olma sorunu, kendini iktidar diye bir sorunu olup olmama noktasında dayatıyor. Reformizmle devrimci çizgi arasındaki temel ayrım noktası burada yatıyor. ML'ler bu gerçeği kavramayan veya kavramak istemeyenlerin sonunun ne olacağını, halka karşı işledikleri suçları yıllardır bıkmadan anlattılar, anlatmaya devam ediyorlar. Ama J. Handal gibi bir zamanlar aynı görüşlerin en ateşli savunucularının da anlatması soruna daha ilginç bir boyut kazandırıyor. Umarız "Komünistliği hiç kimseye bırakmayanlar bundan gerekli dersi alırlar ve kendilerini yenilemeye çalışırlar...

"Komünist partilerin son onyıllarda sağcı komşularııyla anlaşma konusunda gelişme gösterdikleri halde, solcularla(2) iyi ilişkiler ve birlikler kurmaları garip ve anlaşılmaz bir durumdur." (El Salvador'da Devrim, syf.92)

Aslında ortada garip ve anlaşılmaz bir durum olmadığını J. Handal da bilmektedir. Bu durum "Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim." deyişinin siyasal düzlemdeki ifadesinden başka bir şey değildir. Görünürdeki ayrılıklara rağmen sınıflar mücadelesinde herkesin kimliğine uygun ilişkiler geliştirdiğini, saflaşmaların bu zeminde "oluştuğunu" görmek için fazla dikkate gerek yoktur.

Ölkemizde de tüm revizyonist ve oportünist örgütlerin silahlı mücadele yürüten örgütlere karşı aynı hatta birleşmeleri boşuna değildir. 12 Eylöl faşizmine karşı halkı faşizmlle yüz yüze bırakıp Avrupa yollarını tutanların kurduğu yurtdışı cephesi, kaçkınılık arkadaşlığı üzerinde kurulmamış mıdır? Bugün SHP'yi iktidar yapmayı başlıca amaç edinenlerin ve bunun için kol kola yürüyenlerin kimlikleri bir şey anlatmıyor mu? Kimileri "tek başımıza ortaya çıkarsak burjuvazi bizi yok eder" korkusuyla yeni yol arkadaşları aramakta, sınıflar mücadelesinin görevlerinden kaçanları bir araya getirip kendi cesa- retsizliklerini şekilsiz birlik çabalarıyla örtmeye çalışmaktadırlar.

Sınıflar mücadelesine zarar vermektan başka bir işe yaramayan bu tür birlikler, devrimci birlik olamaz. Geçici çıkar birliği üzerine kurulmuş reformist birlikler olabilir. Ve bir araya gelenlerin gerçek kimliklerini yansıtır. Ve bu anlayışlar devam ettiği sürece, bunlarla devrimciler arasında kurulan birlikler de reformistlerle devrimciler arasındaki birliklere özgü, şekilsiz, geçici, kararsız birliklerin ötesine geçemeyecektir. Bugün FMLN'yi oluşturan silahlı güçlere sahip 5 partiden biri olan El Salvador KP'nin Genel Sekreteri J. Handal'ın ortaya koyduğu gerçeklerden biri de budur.

"Reformizm aşılana dek komünistler ve silahlı solcular arasındaki ilişkiler, pratikte reform ile devrim arasındaki durumu yansıtır. Açıktır ki

reformistler en iyi başka reformistlerle anlaşılır. *Bu benim görüşüme göre, biz L Amerikalı komünistlerin sağımızdaki güçlerle niçin sol güçlerden daha iyi anlaşabildikleri sorusunun açıklamasıdır.*" (El Salvador'da Devrim, syf.93-94, abç)

Evet, sorunun açıklaması tam da bu noktadadır. Her zaman ve her yerde reformistler en iyi reformistlerle anlaşmışlardır. Ülkemizde kimsenin ağzından düşürmemesine rağmen, birlik konusunda bir arpa boyu yol katedilmemesinin özündeki gerçek de budur. Bu durum sınıf mücadelesinin hemen her alanında yaşanan gerçeklerle sabittir. Öyle ki, silahlı mücadele ve iç savaştan vebadan korkar gibi kaçan hemen tüm revizyonist-reformist akımlar, küçük burjuva aydınları ve burjuva partileri, "bir daha 12 Eylül öncesi gibi olmasın" diye devrimci güçlere karşı adeta objektif bir işbirliği içindedirler. "Devrim" kavramı unutturulmaya, burjuva demokrasisi, barış, silahsızlanma vb. konular tartışmaların baş maddesi yapılmaya çalışılmaktadır. Ama buna karşın birlik teraneleri de dilden düşürülüyor. Peki bu durumda nasıl bir devrimci birlik kurulabilir? Bu, kitlelerin birlik talebini sömürmek değil midir? Kuşkusuz ülkemizde de gerçek devrimci birliklerin kurulacağı günler gelecektir. Bu her şeyden önce faşizme karşı güç ve eylem birliklerinden geçerek daha ileri birlik platformlarına ulaşılmasıyla gerçekleşecektir.

Her şart altında mücadelelerinin odağına iktidar sorununu koyan ML'ler, ülkedeki ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel durumun doğru bir değerlendirmesini yapmak; bundan hareketle ve bunu proletaryanın dünya ölçüsündeki pratiğinin genel tarihsel bir değerlendirmesiyle birleştirerek, devrimin yolunu belirlemek ve adım adım somut pratiğe uygulamak durumundadırlar. Aksini savunmak, devrimin yolunu, tek bir örnekte şablonlaştırmak ya da bilimsel çözümlenmenin ve teorisinin önemini yadsıyarak her şeyi kendiliğindencilığe terk eden amprizmi bayraklaştırmaktır; bu anti-Marksist bir tutumdur.

Bu anlayışların teorileştirilerek "devrimin yolu" diye sunulması ülkemizde de yaygın bir durumdur. Kimileri Sovyet ya da Çin devrimini dogmatlaştırarak "devrimin yolu" diye ilan etmekte, kimileri de dogmatizme düşmeme adı altında, devrimin nasıl gerçekleşeceğini bilemeyeceklerini, devrimin "şöyle de böyle de olabileceğini", mücadele stratejisi diye bir şey olamayacağını, her şeyin somut pratikte ortaya çıkacağını ve ona uygun gündeme getirilen taktiklerin "devrimin yolu"nu oluşturacağını belirtmektedirler. Her iki görüş için de, dünyada yeni yeni gerçekleşen devrim deneyleri hiçbir anlam ifade etmez. Ya "özel bir durum" diyerek her devrimin genel çerçevesini oluşturan evrensel boyutunu reddederler, ya da hiç görmezden gelirler. Birbirinden çok farklı gibi görünen bu çarpık anlayışlar, öze inildiğinde aynı noktada çıkışırlar.

Ama hangi anlayış savunulursa savunulsun revizyonizm ve oportünizm hayal aleminde sayıklarken, devrim kervanı ML çizgi etrafında bu anlayışları yerle bir ederek ilerliyor.

1954 Cezayir küçük burjuva devrimi, Küba devrimi, Nikaragua devrimi, El Salvador'da ve Latin Amerika'da yükselen devrimci hareketler ve de ülkemizde silahlı hareketin tüm hata ve eksikliklerine karşın yarattığı potansiyel ortadayken, El Salvador KP gibi reformizmin en sadık temsilcileri bile öze-

leştiri yapma zorunluluğunu duyarken; hala ML devrim stratejisi ve silahlı mücadeleye "maceracılık", "bireysel terörizm" diye saldırmak ve mahkum etmeye çalışmak, bunun karşısına şu veya bu şablonu ya da amprizmi çıkarmak, sübjektivizm değilse, ML'den hiçbir şey anlamamaktır. Gelişmelerden hiçbir ders çıkarmamaktır.

Bu noktada, KP sekreterinin özeleştirisinden sonra, aynı KP'den 1970 başlarında ayrılarak El Salvador'da ML çizgi etrafında silahlı mücadele kıvılcımını ilk olarak çakan ve El Salvador devrimci hareketinin öncülüğünü yapan FPL'nin kurucu önderi Salvador Cayetano Carpio'nun görüşlerine kısaca değinmekte yarar var:

"Önce, Marksizmin iki şekilde uygulanabileceğini anladım: Dogmatik ya da dogmatik olmayan biçimde. Zaten Küba devrimi gösterdi ki, Marksizm dogmatik olarak uygulanmamalıdır, tersine, ülkenin koşullarıyla uyumlu olmalıdır. Sonra, bizim Marksizm'i El Salvador'da çok dogmatik biçimde uyguladığımıza ikna oldum." (El Salvador'da Devrim, syf.63)

Dogmatizmi aşmak ve ML'nin yaratıcılığını kullanmak, bugün kendine ML diyen birçok örgütün önündeki başat görevlerden biri... 1970'lerden bu yana, silahlı mücadeleyi ülkemize özgü biçimde savunan THKP-C çizgisini mahkum(!) etmek için durmadan kitap sayfaları çevirmek, Marks, Engels ve Lenin'den yapılan alıntılarla bu çizginin yanlışlığını ispata çalışmak boşuna bir çabadır. Bu boş çabanın sahipleri, biraz gözlerini açıp nesnel gerçeklere, günümüz dünyasında olup bitenlere bakmalıdır. Marksist bilimin kılavuzluğunda onları anlamaya, açıklamaya ve kavramaya çalışmalıdır. Eğer Marksizm, kitaplarda yazılanları papağan gibi tekrar etmekse böyle bir şeyi seve seve reddedeceklerin başında Marksistler gelir.

Dogmatiklerin Marks, Engels ve Lenin'in kitaplarına başvurmaları, onların deneylerini gerçekten özümlemek istedikleri konusunda yanıltıcı olmamalıdır. Eğer gerçekten proletarya mücadelesinin genel deneylerini değerlendirme kaygısı olsaydı, Mao'ya tepki göstermeleri, Fidel Castro ve Che'yi yadsımaları anlamsız olurdu. Ama, sıra özellikle proletaryanın güncel deneylerine geldiğinde, yani mevcut konjonktürde ML'ler açısından çok değerli olan somut deneylere geldiğinde, tam tersi bir tavır sergilenmektedir. Dogmatikler, bu defa dogmatizme karşı savaş naralarıyla ortaya çıkıyorlar. İleri sürülen şablonlara rağmen gerçekleşen bu devrimler başka türlü nasıl açıklanabilir ki? Bu yüzden, proletaryanın bu deneyleri reformistlerin-revizyonistlerin maharetli ellerinde "bir istisna", "özgül durum" olup karşımıza çıkıyor. Ama diyelim ki, ekonomik, sosyal, siyasal gelişmeler itibarıyla, dünya kapitalizmi içinde aldıkları yer itibarıyla, ülkemizle genel olarak aynı kategoride bulunan bu ülkelerde zafere ulaşan devrimlerin ya da güçlü mevziler kazanan devrimci hareketlerin bizler için evrensel bir yönü yoktur. Bunlar tamamen kendine özgü gelişmelerdir. Peki o zaman kapitalist sistem içindeki konumuyla, emperyalizm aşamasında iç dinamik ile gelişen tekeli kapitalizm ile feodalizmin sosyal, siyasal, ekonomik açıdan son derece özgün bir bileşimini oluşturmaya, dünyada bir başka benzerini bulmak mümkün olmayan Çarlık Rusya'sında gerçekleşen büyük proleter Ekim Devrimi, nasıl oluyor da öz-

gün bir devrim olmuyor? Nasıl oluyor da tek evrensel örnek olarak ele alınamıyor? Reformistler bu sorunun yanıtını vermek durumundadırlar.

Bugün Çarlık Rusya'sında devrimin yaşandığı koşulların yeni sömürge ülkelerle hiçbir benzerliği yoktur. Geri bırakılmış ülkelerde yeni sömürgecilik ilişkileri içinde gelişen çarpık kapitalizm, tamamen farklı bir toplumsal-siyasal süreci ortaya çıkarmıştır. Bu ülkelerde aynı düzeyde olmasa da, hepsinde olgunlaşmamış bir milli kriz (devrimci durum) söz konusudur. J. Handal da eski hatalarının kaynağında bu durumu tespit edememelerinin yattığını' açıkça belirtmektedir. Çünkü devrimci durumun varlığı, silahlı eylemin objektif koşullarını oluşturur. Sorun, karşı-devrim güçlerinin nitelikleri ve her ülkenin kendine özgü koşullarıyla da bütünleşen silahlı mücadeleyi yürütecek bir örgüt, çalışma tarzı ve devrim anlayışını tespit ederek hayata geçirme sorunudur.

Bu ülkelerde, halkı devrim saflarına çekmek ve iktidarı yıkmak için daha baştan silahlı mücadeleyi esas almak ve buna uygun bir strateji ile hareket etmek gerekir. Tabii ki burada silahlı mücadele, askeri bir bakış açısıyla değerlendirilemez. "Politik ve askeri" kavramlarını birbirinden ayırmak oportünizmle has bir olgudur.

"Biz politik ve askeri mücadelenin karşı karşıya getirilmesi için bir neden olmadığını inanıyoruz. Daha doğrusu, onlar (politik ve askeri mücadele) birleştirilmeli ve yükseltilmelidir." (The Voices From El Salvador-FPL lideri Carpio ile röportajdan, 1980 Birmingham)

"Başlangıçtan beri askerliği, bilinçli olarak politikliğin başka araçlarla tamamlanması biçiminde gördük." diyor Carpio ve bu bakış açısından kısa sürede zafer beklediklerini ekleyerek şöyle devam ediyor:

"Politik değişimin silahlı eylemlerle bağlantılı olması ve başlangıçta ilk olarak kalan, tüm mücadele biçimlerinin kombinasyonu. Silahlı mücadele başladığında, henüz ülke düzeyinde uygulanmazsa ve henüz belirleyici olmasa da, bütün sürecin belirleyici faktörüdür. Yani temeldir, diğer mücadele biçimleri silahlı mücadeleyi rayına oturtmak içindir." (El Salvador'da Devrim, syf .70-71, abç)

Burada silahlı mücadele stratejik çizgiyi belirlerken, onu tek başına ele alan fokocu anlayışlar da reddedilmektedir. Esas olan silahlı mücadeleyi diğer mücadele biçimleriyle bir bütün olarak ele almak ve aralarındaki diyalektik ilişkiyi sağlıklı bir şekilde kavrayarak hayata geçirebilmektir. El Salvadorlu önderin ortaya koyduğu bu çizgi, çok açık bir biçimde, THKP-C'nin PASS diye formüle ettiği stratejik çizginin kendisidir.

Burada şimdi oportünizm, işte siz de şablonculuk yapıyorsunuz, gözünüz Latin Amerika'dan başka bir şey görmüyor diyecektir. Şablonculardan gelen bu tür saldırıların ciddiye alınacak tarafı yoktur. Onlar ancak 1917'lerden bir nebze bugünlere yaklaştıklarında böyle sözler söylemeyi hak ederler. Ampriklere gelince, onlara verilecek yanıt şudur: Bir kere devrim diye bir sorunumuz varsa, bunun nasıl gerçekleşeceğine ilişkin bir görüşümüz de olmak zorundadır. İnsanlar bugün önceden öngörülen ve hazırlanan bir plan ve program dışında hiçbir işe soyunmuyorlar. Savaşın yöntemi ve biçimi-

mi, kırlarda mı, kentlerde mi başlayacağı, hangi alanın temel olacağı sorularına hiçbir yanıt vermeden, bunu kitlelerin spontane patlamalarının belirleyeceği, koşullara göre değişeceğini ifade etmek, kopkoyu bir kendiliğindencilik değildir de nedir? Hiçbir devrimci deney, bu şekilde gelişip zafere ulaşmamıştır. Sınıflar mücadelesinin somut seyri içerisinde, çeşitli ekonomik, siyasal, konjonktürel değişimler nedeniyle genel strateji dışında hareket etmemizi gerektirecek durumların ortaya çıkabileceğini, önceden kabul etmek ayrı bir şeydir (ki hiçbir ML bunu gözardı etmez), proletarya partisini stratejiden yoksun bırakmak, tamamen kendiliğindencilığe teslim olmak ayrı bir şeydir. Genel devrim stratejisi çerçevesinde süren savaşta farklı aşamalar ortaya çıktığında ML bir partinin taktiklerini yeni duruma uydurması zor değildir. İkinci olarak, ML'ler sadece Latin Amerika deneylerini değil, 3. bunalım döneminde tüm yeni sömürge ülkelerde gerçekleşen ve gelişen devrimci deneyleri dikkate alıyor, hiçbir devrim deneyini yadsımıyorlar. Hepsinden çıkarılacak önemli dersler olduğuna inanıyorlar. Önemli olan, 3. bunalım döneminde ülkemizle temelde aynı koşullara sahip yeni sömürge ülkelerde iktidarın hangi strateji ile alındığı ve bu stratejinin ülkemizin kendine özgü koşullarında nasıl bir sentez olarak şekilleneceğidir. Sorun, bu deneylerin basit bir tekrarı değildir. Aynı deneyler Nikaragua ve El Salvadorlu ML'lere de ışık tutucu olmuştur.

"Diğer çoğu Latin Amerika ülkeleri gibi Nikaragua'da da devrimci savaşın eylem merkezi kırlar olmalıdır. Ancak kentlerde özel önemi olan bir rol oynamalıdır, çünkü savaşın ilk aşamasında kent, kıra siyasal ve askeri müfrezelere önderlik edecek en gelişkin kadroları sağlayacaktır. Genel olarak, kentlerdeki devrimci unsurların ilk aşamada kendilerini geliştirmeye yönelik yetenekleri daha fazladır." (Nikaragua Devrim Stratejisi-Carlos Fonseca, syf.43)

"Bizim görüşümüz bir başka ülkeden alınmamıştır. Niçin böyle olmuştu? Başka bir yerde uzayan savaş, dağlardaki savaşla birlikte yürür ve gerillanın dağlarda düşmandan daha iyi korunacağı görüşünden hareket edilir, çünkü bu yıllar boyu uzamıştır. Biz ise mücadeleye kent gerillasıyla başlamaya zorlandık. Tupamaros deneyimi, bize bunun mümkün olduğunu gösterdi. Bugün savaşı üç stratejik cephede yürütüyoruz: Kentlerde, dağlarda ve kırlarda, ancak başlangıç için, ilk gelişme aşaması için, kentleri seçtik. İkinci adımda kırlarda savaşa başladık. Bugün ise üçüncü aşama olarak dağlarda savaşı güçlendiriyoruz." (El Salvador'da Devrim, syf.78)

Küba devrimini şablon olarak değil, ama ülkemize özgü koşullarla birlikte ele alıp senteze varan Mahir Çayan da benzer tespitler yapmıştı. Bunda şaşılacak bir şey yok. Çünkü benzer koşullar aynı perspektifle analize tabi tutulursa, yaklaşık aynı sonuçlara varılacağı bilimsel bir gerçektir. Bunun için Marksizmi dogma değil, bir eylem kılavuzu olarak kavramak, somut koşullara uygulamasını bilmek yeter.

Ne diyordu Mahir Çayan?

"Devrimimiz halk savaşıyla zafere ulaşacaktır. Ancak, daha önce belirttiğimiz gibi içinde yaşadığımız tarihsel süreç ve ülkemizin özelliklerinden dolayı

halk savaşı öncü savaşı aşamasından geçecektir. PASS'nin ışığında devrimci rota şöyle bir çizgi izleyecektir. I. aşama şehir gerillasını yaratma, II. aşama şehir gerillasını geliştirme, kır gerillasını yaratma ve kuvvet gösterisi, III. aşama şehir gerillasını yaygınlaştırma, kır gerillasını geliştirme, IV. aşama kır gerillasını yaygınlaştırma aşamasıdır." (Bütün Yazılar, Mahir Çayan)

Bu tespit tamamen 71 koşulları sınıf mücadelesinin objektif ve sübjektif koşulları dikkate alınarak yapılmış genel bir değerlendirmedir. Farklı nesnel koşulların doğmasıyla belirlenen aşamaların birbirini takip etmeden gelişmesi veya tersi durumlar da söz konusu olabilir. Ama 71 koşullarında silahlı mücadelenin gelişim çizgisinin doğru olarak konuluşu budur. Ve o koşullarda PASS'nin ülkemize özgü şekillenişini vermektedir. Bundan sonraki aşamalar düzenli ordu ve gerilla savaşlarının ve diğer mücadele biçimlerinin yaygınlaştığı süreçtir.

Hiçbir devrim diğerinin basit bir tekrarı değildir. Tespit edilen genel strateji çerçevesinde, her devrim, kendi özgünlüğünü sınıflar mücadelesinin somut gelişimi içinde kazanır. Aynı stratejik görüşten hareket etmesine karşın, Küba, Nikaragua devrimleri, El Salvador devrimci hareketinin gelişimi de bu yasaya uyar. Küba'da savaş kısa sürede zafere ulaşırken, Nikaragua'da yıllarca sürmüştür. Nikaragua'da kitlelerin savaşa katılması son 6-8 ayda gerçekleşir ve hemen hemen bir denge aşaması yaşanmadan Somoza iktidarı devrilir. El Salvador'da daha geniş zamana yayılan tedrici bir gelişme yaşanmıştır. Yine El Salvador'da, konjonktürel ve öznel nedenlerle uzun süredir yaşanan denge aşaması (1981'den sonra) ve düşmanla ateşkes anlaşması, denetim altında sabit üslerin oluşmasına neden olurken, Nikaragua devriminin gelişiminde böyle bir gelişme hemen hemen olmamıştır. FMLN'nin önderlerinden Joadduin Villalobas, daha sonraki gelişimin de somut koşullar tarafından belirleneceğini vurgulamaktadır.

"Kitleler savaşın son aşamasında hangi biçimde yer alacaklar? Bunu önceden görmek güç. Öncelikle yinelemek istiyorum: Kitleler devrimci süreçten hiçbir zaman kopmadılar. Onlar olmadan bugün sahip olduğumuz güçlü bir halk ordusunu yaratmak durumuna gelemezdik. Ama kitleler bir ayaklanma biçiminde mi, yoksa bir genel grevle mi, ya da devrimci orduya yoğun biçimde katılarak mı mücadelemizde yer alacaklar, bu henüz bilinmiyor. Biliyoruz ki, halk savaşı büyük adımlarla ilerliyor, mücadele güçlerimizin birliğini pekiştiriyor." (El Salvador'da Devrim, syf.122)

Görüldüğü gibi, iktidar sorunu diye bir sorunumuz var ise, onu ele geçirmenin genel stratejisini belirlemek ile, bu stratejinin sınıflar mücadelesinin somut seyri içinde kazanacağı kendine özgü muhteva, birbiriyle çelişen şeyler değildir. Villalobas'ta da olduğu gibi halk savaşı tespiti, gelecekte her şeyin nasıl olacağını belirleneceği anlamına gelmez. O, genel bir çerçeve çizer. Ancak bizim üzerinde durduğumuz sorun, bilinemeyecek olanları dayanak olarak alıp hiçbir şeyin bilenemeyeceğini savunmaktır. Böyle Marksist olunmaz, olsa olsa Agnostizmin bataklığına saplanılmış olunur. Bu, proletaryayı ve ezilen halkları strateji ve taktik gibi önemli iki silahtan yoksun bırakmak demektir.

Nikaragua devrimi ve El Salvador devrimci mücadelesi, kentlerde gerilla savaşı olmaz, yalnız ve yalnız kır gerillası diyen Çin şabloncularına da iyi bir örnektir. Sadece kırlar deyip kentlerdeki gelişmeyi görmeyen ÇKP şabloncularının Çin türü kızıl üsler yaratma çabalarına dayanan stratejileri, çarpık kapitalizmin damgasını vurduğu, oligarşinin kırlarda kentler kadar olmasa da denetimini artırdığı, geniş feodal ilişki içinde köylülüğün yerini daha çok yoksul küçük üreticiler, kır proleterleri ve orta köylülüğün aldığı bizim gibi ülkelerde iflas etmek zorundadır. Geçen uzun yıllar bu iflası defalarca belgelemesine karşın, hala bu şabloncu çizgide direnmekle, 1930-40'ların Çin'inden bu yana olan gelişmeleri ve değişen koşulları görmemekte ısrar etmektedir. Bu görüşün sahipleri, bugün kendilerini yenilemezlerse -ki görüşlerini süratle değiştirenleri vardır- ya varlıklarını yitirecek, ya da gerçek kendini acı da olsa onlara öğretecektir.

Sınıflar mücadelesinde şablonculuk ya da Ampirizm hiçbir yere varmamıştır. Tek yol Marksizmi yaratıcı bir şekilde somut durumlara uygulamaktır. Bu perspektifle ele alınan devrimci görüş, bizim gibi ülkelerde kent ve kırlarda yürütülecek Birleşik Devrimci Savaşı örgütlemek, kırlarda savaşı yaygınlaştırıp güçlendirerek halk ordusunu yaratmak ve her iki alanda ayaklanarak düşmana son darbeyi vurmayı öngörmektedir. Nikaragua devrimi ve El Salvador devrimci hareketinin gelişimi bu çizgiyi bir kez daha doğrulamaktadır.

"Evet, kendimizi yeni tip bir Leninist devrimci örgüt olarak görüyorduk(...) yalnızca barışçıl eylemler yapmayacak, proletaryayı silahlı mücadele yoluyla iktidara getirecek durumda yeni bir tip Marksist-Leninist partinin kurulmasının gerekliliğinden söz ettim. Başlangıçta amaçlarını politik-askeri olarak nitelleyen yeni tip bir Marksist-Leninist parti kurduğumuzun bilincindeydik." (El Salvador'da Devrim, syf.76-77)

1970 yılında KP'den ayrılarak, yedi yoldaşıyla ML bir siyasi mücadeleye atılan Salvador Carpio, yeni-sömürge, ülkelerde nasıl bir ML örgüt sorusuna da çok açık cevaplar veriyor. Merkezi devlet yapılarının güçlü olduğu, kitlelerin baskı ve zorla sindirildiği bu tip ülkelerde halkı devrim saflarına çekmek için, ona silahlı bir araç vermek zorunludur. Ancak, düşmanın şiddetine karşın kitlelerin şiddetini örgütleyecek ve devrimi zafere ulaştıracak bu araç, salt askeri bir araç olamaz. Bu, yeni koşullara uygun bir ML parti olmak durumundadır. Mahir Çayan, ülkemiz özgülünde bunu, kitlelerin giderek güven ve desteğini sağlayacak, politik-askeri liderliğin birliği ilkesi üzerine kurulmuş bir ML parti olarak ifade etmiştir.

"... yedi yoldaş bir partiyi tüm temel özellikleriyle nasıl kurabilirdi? Bunu da istemiş, ancak başarılı olamamıştık. İlk grup bir parti yönetimi olacaktı. Çünkü biz bir partiden geliyorduk, savaştı bir parti düşünüyorduk ve bir partinin neler yapabileceğini biliyorduk." (El Salvador'da Devrim, syf.72)

Kuşkusuz örgütün oluşumu ve gelişimi her ülkenin kendi özgülüne göre değişik olur. Aynı farklılığı Nikaragua ve Küba'da da görmek mümkündür. Devrimci hareketin kendine özgü gelişimi içinde bu farklılık Nikaragua'da *"Sandino'nun ulusal egemenliği savunma ordusunun güncelleştirilmiş bir bi-*

çimini yaratma ihtiyacımız vardı. Bu nedenle bir parti oluşturmaktan çok bir ordu oluşturmakla işe başladık." (Nik. San. Halk Devrimi. syf:46) sözlerinde açıkça ifadesini bulur. Ancak bu bakış açısını genelde doğru görmek mümkün değildir. ML'ler "önce parti değil, ordu" gibi bir tezi kabul etmezler. Çünkü devrim mücadelesinde parti, bağrında en geniş yığınları örgütlemiş, onları adım adım hedefe götüren öncü siyasal güçtür. Yığınları kucaklayan ve onlarla bütünleşmiş bir parti olmaksızın, devrimin zafere ulaşması ve sınıfsız bir toplumun yaratılması olanaklı değildir. Zaten bu anlayışın taşıdığı zaafın etkisi, Nikaragua'da bugün bile gözlenebilmektedir. Ama burada önemli olan bu tartışma değildir. Önemli olan örgütlenme konusunda hangi dersin çıkarılacağıdır. Bu ders, reformizmin onyıllardır tekrarladığı gibi, her koşulda "Ne Yapmalı" ya da "Bir Adım İleri İki Adım Geri"deki örgütlenme formülünün ML örgüt anlayışı olarak aynen kopya edilmesi olamaz. Bizim gibi ülkelerde bu modeli aynen savunmak oportünist, reformist örgüt anlayışına denk düşer.

Burada politik-askeri kavramına reformizmin hemen itiraz edeceğini biliyoruz. Proletaryanın partisi askeri mi olurmuş, o politik bir organizasyondur vb. diyenler çıkacaktır. Hatta bu tip görüşlerin ülkemizde "askerciliğin" çok sevildiğinden uydurulduğunu söyleyenler de çıkmıştır. Proletarya partisinin, ancak sosyalist hareketin işçi sınıfı hareketiyle birleştiği noktada kurulabileceği gibi şablonlara tapanlar, politik-askeri nitelikte partiler kurulduğunda buna akıl-sır erdiremeyeceklerdir. Ama bakalım bu durum, "askerciliği" sevmenin mi, yoksa o zavallı kafaların hiçbir zaman alamayacağı ML bir perspektifin mi sonucudur?

"Bu kavram, (politik-askeri örgüt) parti çizgisinin inkarı anlamında ele alınmaz, tersine bu çizgi içinde halka, doğru çizgiyi ve katılımının iki yanını açıklamak zorundaydık. Kitlelerin mücadelesi ve silahlı mücadele. Bunların ikisinin de bir örgüt tarafından yönlendirilmek zorunda oluşu." (El Salvador'da Devrim, syf.71)

Gerçekten proletarya partisi-örgütü, politik bir organizasyondur. Ama değişen koşullar halk kitlelerinin sadece politik sloganlar, ajitasyon ve propaganda ile iktidara yönlendirilip **ayaklandırılmayacağını göstermektedir.** Daha baştan politikanın yönlendiriciliğinde silahlı mücadele vermek göreviy-le karşı karşıya kalan ML örgüt; politik ve askeri örgüt olmak zorundadır.

El Salvador ve Nikaragua devrimi, politik ve askeri liderliği ayrı ayrı ele alan ve politik organizasyonla askeri organizasyonu ayrı ayrı örgütleyen anlayışlar için de değerli derslerle doludur. Onlar kendi yanlışlarını daha iyi kavrayabilmeleri için, silahlı mücadele anlayışını benimseyip örgütlenmesini doğru temele oturtana kadar, bu tür deneyler geçiren ve kaçınılmaz olarak her iki organizasyon arasında uyum sağlayamayan, bölünme ve parçalanmalara uğrayan, özellikle askeri organizasyonun işlevsiz-hantal kalmasından kaçınamayan El Salvador KP'nin değerlendirmelerine bakmalıdırlar.

Kuşkusuz El Salvador devrimci hareketinin ve Nikaragua devriminin eleştirilecek, tartışılacak birçok yanı da vardır. Örneğin FSLN'nin örgütlenmesindeki yanlış anlayışlar, (kır-kent komitesi ayrımı, askeri bakış açısı, ideolojik birlik sorununda esneklik vb.) Sandinistlerin emperyalist saldırı tehdidi

altında yaşam savaşı vermekle beraber DHD programı ve savunma stratejisini güçlendirmek, dünya demokratik kamuoyunun desteğini genişletmek için pragmatizme varan güncel uygulamaları vb. eleştirilebilir. Yine El Salvador'da reformistlerle ortak cephe oluşturulmasından sonra, onun cephe içinde ağırlığını artırmasının ve diğer radikal örgütleri etkilemesinin engellenememesi, FPL içindeki ideolojik ayrılıkların öldürmelere ve intiharlara kadar boyutlanması, FPL içindeki ayrılıktan sonra cephenin (FMLN'nin) çizgisinde reformizmin (uluslararası desteğinden aldığı güçle de) ağırlık kazanması ve devrim programının tasfiye edilerek yeni uzlaşma programının kabul edilmesi vb. gibi olumsuzluklardan söz edilebilir. (Burada Duarte ile uzlaşma çizgisinin pratik süreç içerisinde her geçen gün iflasa doğru gittiğini de belirtmek gerek.) Fakat eleştirilerde belirleyici olan yön gözden kaçırılıp biçim ön plana çıkarılırsa sonuçta dogmatizmin kısırdöngüsüne hapsolmak kaçınılmazdır.

El Salvadorlu önder Salvador Carpio'nun dediği gibi, *"Bilinir ki, ideolojik bir çatışmadan doğan bir strateji, başlangıçtan itibaren yanlış olmaz. Pratik içinde deneyimlerle büyür, ideolojik çatışmanın dinamiği ile gelişir."* (El Salvador'da Devrim, syf. 70) Her yeni hareket geçmişe tepki olarak çeşitli sol yanları ve yine geçmişinden gelen reformist-oportunist kalıntıları içinde taşır. Gerek Nikaragua, gerekse El Salvadorlu devrimcilerin, hatta genelde hemen hemen tüm Latin Amerika ülkelerindeki devrimlerin bu tür yönleri taşımalarında esas neden, on yıllardır reformizmin bataklığına saplanıp düzenle uzlaşarak devrime sırt çeviren KP'leridir. Bu bürokratlaşmış ve ihtilalcilikle ilgisi kalmamış partilerden kopuş gerçekleştiğinde, onlara karşı geniş bir tepkiyi de bağrında taşımış, parti adına varıncaya kadar birçok şeyi değişik ele alarak, halk kitlelerine yeni ve taze bir güç olduğu imajı vermek isteği ön plana çıkmıştır. Bu nedenle her ülkede devrimci hareketin kendine özgü gelişimi, ideolojik mücadelenin evrimi ve bilinç ögesinin oluşumu gözönünde bulundurularak bize çok yabancı gelen çeşitli teorik yaklaşımlar anlaşılmalı çalışılmalıdır. Aksi halde, bir çırpıda, bu muzaffer devrimcileri çeşitli sapmalara düşmekle itham etmek basit bir yaklaşım olur.

El Salvadorlu önder gibi, Mahir Çayan da *"Bu hareket uzun yıllar revizyonizmin etkin olduğu bir ortamda yeşermiş, gelişmiş ve güçlenmiştir. O yüzden işler ne kadar sıkı tutulursa tutulsun başlangıçta şu veya bu şekilde bu ortamın izlerini içinde taşıyacaktır. Bu kalıntılar savaş içinde savaş ile savaşla atılacaktır."* (Bütün Yazılar) diyordu. Bu durum, hemen tüm örgütlerin yaşadığı canlı olgulardır. ML'ler hatalarına karşı acımasız oldukları için yanlış yapmaktan korkmazlar. Bu, önderlik niteliği kadar, kendine güven ve cesaretin ifadesidir. Acaba yanlış mı yapacağım deyip pratikte en küçük bir adım atmadan binlerce sayfalık yazı yazanlar, soyut lafızlar arasında boğulanlar, sınıflar mücadelesinde bir yere varamaz. Önemli olan devrimin ana yönünü belirlemek, kitlelere ve kendine güvenmek, cesaretle ileri adımlar atmaktan vazgeçmemektir.

Nikaragua ve El Salvador devriminde de pratiğimize ışık tutması açısından ön plana çıkarılması gereken nokta, bu tür ayrıntılar değildir. Esas olan, sürekli devrimci durumun var olduğu yeni-sömürgecilik koşullarında, kurtulu-

şun hangi yoldan gerçekleşeceği sorunudur. Nasıl bir çalışma tarzı ve örgüt anlayışına sahip olunması gerektiğidir.

Bu ülkelerin, bizden çok farklı ekonomik ve sosyal koşullara sahip olduğu sanılmamalıdır.

"Son derece yoksullaştırılmış bir köylümüz, yarı-proleter bir proletaryamız, kendisi tam anlamıyla oluşmamış burjuvazi dahil, tam anlamıyla oluşmamış sınıflarımız vardı. Tam anlamıyla oluşmamış, eşitsiz, zayıf inşa edilmiş bir kapitalist sistemimiz, artık bize hizmet etmeyen bir sistemimiz vardı." (Nik. San. Halk Devrimi, syf.51)

Kapitalizmin Nikaragua'ya göre nispeten daha çok geliştiği El Salvador'da durum farklı değildir.(3)

Elbette bu tespitlerin ülkemize birebir yansıdığını söyleyemeyiz. Ama, çok farklı şey olmadığı da açıktır. Tanımlanmaya çalışılan tablo, yukarıdan aşağıya geliştirilen, çarpık kapitalizmin yarattığı, nitel ve nicel olarak zayıf, bir ayağıyla köyden kurtulamamış bir işçi sınıfı; kendi iç dinamiğiyle gelişmemiş, kapitalizm öncesi ilişkilerden kopamamış, kendi gücüne güvensiz ve güdük bir burjuvazi; feodal ilişkilerden tam olarak arınmamış köylülüktür. Yani, yeni sömürgelere özgü ekonomik ve sosyal tablodur.

Oportünist, reformist ideologlar, kafalarını kuma gömüp, Marksist lafızları papağan gibi tekrarlayacaklarına, bilimin yol göstericiliğine uyup biraz çevrelerine baksınlar. Hayat kimi doğruluyor? ML'leri mi, oportünist dogmaları mı? Reformizm, silahlı kurtuluş savaşları geliştikçe her gün yeniden kafasını gerçeklere çarpacaktır.

Küba, Nikaragua ve El Salvadorlu önderlerle birlikte M. Çayan da bilimin yol göstericiliğine göre hareket ettiği içindir ki, Türkiye devriminin yolunu PASS olarak formüle etmiş, savaşın şehir ve kırlarda birlikte sürdürülmesi gereğini ortaya koyan birleşik devrimci savaş çizgisini geliştirerek, günümüz yeni-sömürge ülkelerinde halk savaşının ülkemize özgü biçimlenişini açık bir biçimde ortaya koymuştur. Ama ne yazık ki, 60 yıllık reformist geleneğin pisliklerinden kurtulamayanların ihaneti nedeniyle, Türkiye devrimci hareketi kesintisiz gelişemedi. Yenilgi sonrası denesizlik, tecrübesizlik nedeniyle birçok hatalar sonucu, ağır darbeler yenildi. Hareketin gelişimi zaman zaman yavaşladı, ağır yaralar aldı. Yine de her şeye karşın ML çizgi, 20 yıldır ülkemiz devrimci pratiğine damgasını vurmayı başardı.

Bugün görev, devrimci çizgiyi hayata geçirmekte ısrarlı olmak ve savaş örgütleyerek yükseltmektir. Bu yolda yenilgiler, darbeler geçicidir; zafere giden yolda sadece birer kilometre taşıdır. Varsın oportünist, revizyonist, reformist teorisyenler devrimci silahlı mücadeleye ve onun önderlerine burjuvazi ile kol kola saldırılarına devam etsinler. Onlara en iyi yanıtı devrimci pratiğin kendisi vermektedir.

- (1) Nikaragua devriminin ayaklanma teorisine göre gerçekleştirildiğini öne sürenlere en son olarak Çağdaş Yol da katıldı. Çağdaş Yol, Temmuz '87 tarihli 2. sayısında, Nikaragua devrimi ile ilgili yaptığı değerlendirmede, devrimin gelişim aşamalarını aktardıktan sonra, *"Hiç şüphesiz FSLN'ye devrimde öncülük eden ve onu devrime gösteren Ayaklanma Teorisidir"* diyor.

Bu yaklaşım, Nikaragua devriminin gelişimini hiç dikkate almamak, ayaklanma öncesi süreci tamamen gözardı etmek demektir. Nikaragua'daki halk ayaklanması, uzun süreli halk savaşı çizgisinin bir sonucu olarak, öncünün eyleminin belirli bir aşamasında -koşulların her bakımdan tamamen olgunlaştığı aşamada- gündeme gelen ve iktidarın alınması ile sonuçlanan devrimin son aşamasıdır. Yoksa devrimin izleyeceği stratejik çizginin bir ifadesi olarak formüle edilmemiştir. Bu ayrım çok önemlidir. Çünkü ayaklanma stratejisine göre, devrimin aşamaları, güçlerin mevzilenişi ve izlenecek taktikler farklıdır, halk savaşı stratejisine göre farklıdır.

FSLN içerisinde 1976'da ortaya çıkan ayrılıkta Ayaklanmacı olarak belirtilen Tercerista kanadı, Nikaragua devrim sürecinin başından itibaren (FSLN'nin kuruluşundan itibaren) ayaklanma teorisini savunduğu için değil, devrimci sürecin gelişiminin belli bir aşamasında, artık ayaklanarak iktidarın alınabileceği tespitini yaptığı ve bu noktada bir ayaklanma stratejisi geliştirdiği için, ayaklanmacı olarak anılmıştır. Nikaragua Halk Savaşı'nın geldiği aşamada Tercerista kanadı, silahlı mücadelenin halk yığınları üzerindeki etkinliğini, ülkenin içinde bulunduğu krizin boyutunu iyi değerlendirmiş ve bu aşamada geniş bir cephe siyaseti izleyerek ve sürekli saldırılarla diktatörlüğe darbeler indirerek halk ayaklanmasının yaratılabileceği ve iktidarın alınabileceği tespitini yapmış ve merkezi görevi buna göre belirlemiştir. Nitekim Nikaragua devrimi bu yönde gelişmiş, Tercerista'nın FSLN içindeki ağırlığı artmıştır.

FSLN'nin bu kanadının önderlerinden Sandinist Halk Ordusu Başkomutanı Humberto Ortega ayaklanmaya varan süreci ele alırken şunları söylüyor: *"Evet, öncü gücün (eylemleri); sırf bunalımın derinleşmesini, gericiğin planlarının altüst olmasını ve öncüsünün yeni güçler toplamasını sağlamakla kalmamış, baskıya karşın, kitlelerin yürüttüğü ve sosyal kazançlar için mücadeleler, sendikalar ve siyasal savaşımardan oluşan bir dizi faaliyeti de artırmaya başlamış(...)* Bu yüzden, bu eylemler, daha sonra açıkça ayaklanma halini alacak kitlesel bir hareketi güçlendirdi." (Nikaragua-Devrimin Stratejisi, syf.73) H. Ortega bu süreci çok daha net ifadelerle şöyle tanımlıyor: *"Ekim, (halk ayaklanması kastediliyor - y.n) esas olarak dağlardaki silahlı mücadelenin devamıydı."*

Hiç kimse bir devrimin izlediği yolu, onun stratejik çizgisini değiştirme hakkına sahip değildir. Tarihsel-nesnel olgular çarpıtılmak yerine, daha iyi kavranmaya çalışılmalıdır. Aksi halde, halk savaşını, sonunda kitlelerin topyekün ayaklanmasını yaratarak iktidara ulaşılmasını sağladığı için "ayaklanma teorisi"ne indirgemek mümkün hale gelir ki, bu, ML'lerin değil, bilinç çarpıklığı yaratmaya çalışan reformistlerin işidir.

FSLN, hiçbir zaman "ayaklanma teorisi"ni savunmamış, savaşı şehirlerde ve kırlarda bir bütünlük içinde ele almış, birleşik devrimci savaş esprisi içinde halk savaşı yolunu izlemiştir.

- (2) El Salvador KP sekreterinin 'solcular' demesi yadırganmamalıdır. Tüm özeleştirilerine rağmen, eski söylemine uygun olarak "solculardan söz etmesi, reformist çizgisini esas olarak koruyor olmasından kaynaklanıyor.
- (3) El Salvador'da kapitalizmin gelişimi konusunda ayrıntılı bilgi için "El Salvador'da Devrim" (syf:95) ve "Uzun Savaş" (James Dunkerley) kitaplarına bakılabilir.

YALAN, DEMAGOJİ, KENDİNİ VE HALKI ALDATMA ÜZERİNE SİYASET YAPILAMAZ

Evet, mayası; ilkelik, ihtiras, yalan ve demagoji olanların saldırılarına cevap vermeyebilirdik. Ancak tüm siyasi tarihleri boyunca bir kitle hareketi yaratamamanın, sosyal pratikte ciddi bir varlık gösterememenin sancısını çekenlerin varolduklarını kanıtlamak için hareketimize saldırmalarına, çamur atmalarına sessiz kalamazdık. Yalan, demagoji ve basitliklerin ideolojik-politik mücadelede çıkar yol olmadığını göstermemiz gerekiyordu.

Bugün, 8 yıllık cezaevleri tarihinde ciddi bir programa, taktiğe ve politik öngörüye sahip olmadıkları pratikte defalarca kanıtlananların, bulundukları konum ile kapasiteleri arasındaki çelişkinin sancılarını sürekli yaşayanların, basitlikleri ve yanlışlıkları ortaya çıktıkça ML, komünist vb. sıfatları taşımaları oldukça güçleşmiştir.

İşte bu güçlük kadro ve sempatizanlarını, inandırıcılığı pek kalmamış siyasi çizgilerine ikna etmelerini zorlaştırmakta; bu ise, onlar açısından seviyesizleşmenin ve demagojiyle donanmış karalamaları devrimci üslup yerine mahalle kavgasındaki kadınların çığlıklarını andıran bir üslubun geçer akçe olmasını getirmektedir.

Deniliyor ki: *"Yıllardır özlemle bekledikleri imkan ve fırsatlardan yararlanarak onlar bugün 'gerçekleri açıklama adına kamuoyuna kriz ürünlerini kusuyorlar."* (Yeni Demokrasi, s.10 syf.31)

Bu alıntı dikkatle okunduğunda yazarın içinde bulunduğu çarpık ruh halini görmek mümkün. Güya biz yıllardır kendimizi anlatmak için fırsat kolluyormuşuz(!)

Bizim 12 Eylül'ün en karanlık dönemlerinde dahi sınıf mücadelesinin her alanında kitlelere sesimizi ilettiğimiz, bu yolda ideolojik ve politik mücadele araçlarını yarattığımız herkes tarafından bilinir. Bu durum tabii ki cezaevleri açısından da geçerlidir.

Söyleyecek sözleri olmayanlar ise ya susmuş, ya da arada bir yayınladıkları ve çamur atmaktan öteye gitmeyen bildirilerle hareketimize saldırma yolunu seçmişlerdir. Diyebiliriz ki, hangi konuda olursa olsun, yayınlanan bildirilerin -birkaç istisna dışında- hemen hepsi hareketimize yönelik karalama ve saldırıyı temel almıştır. "Neden hep size yönelik saldırılar oluyor?" diye sorulabilir. Kaba bir mantıkla "madem herkes size saldırıyor, o halde yanlış olan sizsiniz" türünden bir sonuca varılabilir. Ancak bu, belirttiğimiz gibi kaba bir mantığın ve sorunun temelinde yatanı kavrayamayan bir bakışın varabileceği bir sonuçtur.

Bugün devrimci hareketimize yöneltilen topyekün saldırının temelinde yatan, dışarda ve içerde sınıf mücadelesinin yönlendirilmesi, devrimci

nin ne olması gerektiği ve bunun pratikte nasıl şekilleneceği üzerinde belirginleşen saflaşmadır. 8 yıllık mücadele süreci -zaman zaman kendi içinde nüansları taşıyor olsalar da- statükocu ve devrimci çizgi olarak iki ayrı eğilimi ortaya çıkarmıştır. Doğaldır ki bu saflaşma birdenbire ortaya çıkmadı, keza bugün çeşitli dergilere yansıyan tartışmalar da yeni değildir.

8 yıllık pratikte izlediği devrimci çizgiyle o güne kadar "en sol", "ML", "Kommünist" görünenlerin hiç de o sıfatlara layık olmadıklarını ortaya koyan; önerdiği doğru politikalar karşısında, en sağ çizgileri birbirleriyle yarışırcaasına savunan bu hareketlerin özde bir farklılık taşımadıklarını herkese gösteren devrimci hareket, bir turnusol görevi görerek herkesi yerli yerine oturtmuştur.

Bunun karşısında kendi politik öngöründen yoksunluklarını gizleme ve bireysel-grupsal düzeyde varolma çabasına dört elle sarılan statükocular, birbirlerini koruyup kollayan; kendilerinin en doğru, bizlerin ise ne kadar kötü ve olumsuz olduğunu kanıtlama "kampanyaları" açan; en sağdan en sola kadar hiçbir ayırım gözetmeden ML çizgiye karşı olmak dışında hiçbir ilke ve sorumluluğa sahip olmayan fiili birliktelikler-platformlar oluşturma yoluna gitmişlerdir.

Öyle birliktelikler-platformlar oluştu ki, ML'ler olmasa, görüşlerini yazıp kitlelere iletme, bu platformları oluşturanlar küçük küçük sorunlar etrafında fırtınalar koparıp birbirleriyle kıyasıya bir mücadeleye girişebiliyorlardı. Ancak hayatın her alanında olduğu gibi burada da ML'lerin olması ve gündemleriyle pratiği şekillendirmeleri, statükocuları küçük sorunlarını bir kenara bırakıp tüm güçlerini tek bir hedefe yöneltmeye zorluyordu. Siyasi varlıkları tehlikeydeydi çünkü..

Bugün çeşitli dergilere yansıyan tartışmalar da (bu karalama, demagoji ve basitliklere tartışma denebilirse tabii) 8 yıldır cezaevlerinde sürdürülen ve binlerce sayfayı bulan tartışma yazılarının devamıdır. Farklılık ise, biraz daha pervasızlık, biraz daha hırçınlık, daha fazla demagoji ve en sıradan basitlikler noktasındadır.

Tutarlı bir ideolojiden yoksunluk, doğal olarak hemen her konuda politika ve taktik üretememeyi beraberinde getirir. Örneklerle de göreceğimiz gibi, ideolojik-politik-taktiksel kısırlık, ideolojik mücadele adına ilke, küfür, hakareti, burjuvazinin ağız ile konuşmayı, kısmen de olsa varolan devrimci değerleri yok saymayı ve kimlerle tartıştığını gözetmeyen bir üslubu kaçınılmaz kılıyor.

Bu tür siyasi grup ve kişilerle sağlıklı ideolojik tartışmalar yapmak çok zordur. İdeoloji yoksunluğu, onları, devrimci gibi düşünüp adım atmak yerine, içinden çıktıkları sınıf ve tabakaların alışkanlıkları ve özellikleriyle düşünüp davranmaya iter.

Egemen güçlerin çeşitli politikaları, kitlesel gelişmeler ve devrimci taktikler karşısında tavırları -varsa politikaları- ya birkaç kitaptan ezberledikleri klişeleşmiş alıntılarla sınırlıdır, ya da küçük burjuva dar kafalılığının bir yansıması olan katastrofik yorumlara dayanır.

Bu yorumlar çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir. Bazen gelişmeleri bir dev-

rimci grubun sübjektivizmine bağlarlar. Öyle ki, bir durum artık bir "saplantı" haline gelmiştir. Birçoğunun hemen her gelişmede düşüncesini-politikasını belirleyen bir saplantıdır.

Kimi zaman egemen güçlerin yetkilileri arasında tercih yaparak tüm gelişmeleri bu mihverde döndürebilirler. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik, siyasi ve sosyal durumu analiz edemediklerinden, çoğunlukla günlük basın, TRT vb. iletişim araçlarının etkisi altında kalıp çok kötümser veya iyimser tahliller yaparak bir uçtan bir uca savrulup dururlar.

Bizler 8 yıldır siyaset adına bir uçtan bir uca savrulup duranların saldırılarıyla çok karşılaştık. Bugün Yeni Demokrat Dergisi'nde TKP/ML davası tutukluları (ve benzerleri) bu saldırıları sürdürme gayretinde. Ancak cezaevleri tarihinde doğru bir çizgiye sahip olamayıp kişisel ve grupsal kaygılarla sağa sola savrulmanın yarattığı çarpıklık ve kapasitesizlik ile halk kitleleri adına siyasete soyunma arasındaki çelişkiyi yaşayan TKP/ML davası tutukluları bu yalan ve çarpıtmalarla nereye varabilir ki? Daha önce bu yolu ve yöntemleri deneyenlerin düştükleri durumun TKP/ML davası tutuklularına ders olmasını umuyoruz.

Yalan ve Abartı Makinesi TKP/ML

TKP/ML davasından arkadaşlar devrimci anlayıştan, ahlaktan, dürüstlükten o kadar çok söz ediyorlar ki, yazılarını okuyanların kafasına ister istemez bir kuşku düşüyor. Bu arkadaşlar geldikleri sınıf ve tabakaların üretim içindeki yerlerinin bir yansıması olarak abartı ve yalanı meşru görürler. Bu sadece dışa karşı değil, kendi içlerinde de kanıksanmış ve herkesçe bilinen bir özellikleridir. Öyle ki, onlar her zaman olmayan şeyleri olmuş gibi gösterme veya bir kısım gelişmeleri kendi çıkarlarına uygun hale getirerek sunma alışkanlıklarını çizgi düzeyine yükseltmişlerdir.

Bir yanda yaşanan gerçekler, bir yanda ise TKP/ML tutuklularının yukarıdan aşağıya yalanlarla, abartılarla, tahrifatlarla yarattıkları ve kendi saflarına empoze ettikleri bir düş dünyası vardır. Bu dünyada TKP/ML hemen her gün en büyük eylemleri yapar; bunlar gün olur garnizon basma, gün olur helikopter ve uçak düşürme, gün olur 12 Eylül'ün en karanlık günlerinde onbinlerce insanı yürütme ve çatıştırma... Gün olur başka bir siyasetin hemen herkesçe bilinen eylemlerini nasıl yaptıklarını orijinal senaryolarla bizzat o eylemi yapan kişilere uzun uzun anlatırlar. Gün olur Türkiye'de uçurulmadık MİT ve polis binası bırakmazlar, gün olur Brüksel'den "TİKKO gerillalarının eylem koymadığı ve mayın döşemediği dağ kalmadığını ilan ederler. Ve gün olur falanca eylemle "Merkez Komitesi'ne güven sağlandı" denilir. Genellikle de kendilerinden başka kimse kalmamıştır siyasi arenada!.. (1)

Her ne kadar, 12 Eylül sonrası birçok siyasi yoğunluk, içerisine düştükleri teorik ve pratik açmazların getirdiği yok oluşun sancısı ile dengesiz davranışlar gösterip yerli yersiz sağa sola saldırıyor; bu saldırılarının malzemesi genellikle yalan, çamur atma ve demagoji oluyorsa da, bu durum TKP/ML'de daha köklü ve yerleşik bir nitelik göstermektedir.

Bu arkadaşlar, geldikleri sınıf ve tabaka olan köylülüğün ve küçük burju-

vazinin **en geri** kesimlerinin özellikleri olan abartma ve **yalan** alışkanlıklarını atabilmiş değillerdir. TKP/ML kamuoyuna adını duyurduğundan bu yana hiç-bir zaman ne ciddi, sözü edilir kitlesel bir hareket olabilmiş, ne de savundukları stratejik çizgiyi hayata geçirebilmiştir. Geçiremezlerdi de. Çünkü onlar devrimci bir yaklaşım ve stratejiyi benimseyip anlayabilecek ve hayata geçirebilecek bir önderliğe ve bilince sahip olamamışlardır.

Tüm teorik hazineleri Mao'dan ve bir süre de Enver Hoca'dan ezberledikleri alıntılar yığınının kaba ve ilkel bir yorumundan ve bu önderlerin söylediklerini tekrar etmekten ibarettir.

Doğal olarak böyle bir "teori"den kaynaklanan çizgi, kitleleri örgütleyemez, yönlendiremezdi. Bu yönlendirememesi ve pratiksizlik, iç yapılarında sürekli bir bunalım yaratmış, hizipler, komplolar, korkaklık, kaçkınılık-revizyonistlik ve hainlik suçlamaları, bölünüp parçalanmalar bu bunalımın sonucu olarak birbirini izler hale gelmiştir.

Bölünüp parçalanmalar çoğaldıkça insanları saflarda tutmak çok daha güçleşmiş, "hep savaştan, en doğruyu yapan, en keskin, en kahraman" bir görüntü vermek zorunlu olarak kendini dayatmıştır. Çünkü artık başlangıçta saf ve gerçekleri bilmeyen insanlar soru sormaya, araştırmaya başlamışlardır.

Sonuçta, anlatılanlara kanmayan ve gerçeği görenler kimi zaman gruplar halinde safları terk ederken, saflarda kala kala feodal bağları güçlü ve ML düşünce tarzından yoksun insanlar kalmıştır. (2)

Bunların saflarda tutulması ve yeni bir ayrılığa kadar, yeni insanların örgütlenmesi için yalan ve abartma zorunlu ve tek yöntemdir. Evet, ML bilinçten ve önderlik niteliklerinden yoksun kişilerin geldikleri sınıfların özellikleriyle politika yapmaya kalkmalarının, yalan ve abartmayı nasıl ilke düzeyine yükselttiklerinin en iyi örneklerinden biri, TKP/ML'nin durumudur diyebiliriz.

Kuşkusuz bu yalan ve abartmaların neler olduğunu anlatacağız, ama bunlardan önce söylenmesi gereken şeyler var. Çünkü TKP/ML davası tutukluları bir hezeyan içinde cezaevlerindeki direnişleri tartışmaktan öte, örgütsel, siyasi hemen her şeye o köylü kurnazlığıyla saldırarak kendini aklayıp saflarındaki "hemşerilerini" tatmin etmeye, onları savaştıklarına ve ML olduklarına ikna etmeye çalışmaktadır.

TKP/ML Nasıl Bir Parti veya Parti mi?

Yeni Demokrasi'de bize yönelik yazıları okuyanlar "tekke şeyhleri", "tekke", "müritler", "klinik vaka", "yüzleri kızarmadan", "hiç sıkılmadan", "cüce tiranlar", "teslimiyetçiler", "hazret", "depresyon geçirenler" vb. sözlerin sıkça kullanıldığını görmüşlerdir. Neredeyse küfür ve hakaret anlamına gelecek hemen tüm bu sözlerin özel bir çabayla sıralandığı görülüyor. Üstelik devrimcilerin tartışmalarının belli bir düzeyi tutturması gerekliliğinin bir anlık duyusallığa veya dar grup çıkarlarına kurban edilmemesi yolundaki sayısız uyarılarımıza karşı bunlar yazılıyor. Bu anlayıştaki insanların (veya hareketlerin) emekçi halk kitlelerine karşı sorumluluk duyup, iktidar mücadelesinde

dostlarını ve düşmanlarını ayırt etmesi çok güçtür. ML'nin kılavuz olmadığı, geriliğin, kapasitesizliğin belirleyici olduğu yerde ihtiras, hırs ve duygusallık bilincin yerini alarak süreci yönlendirmeye çalışır.

Yeni Demokrasi'deki saldırgan ve çirkin ifadeler bunun sonucudur.

TKP/ML davası tutukluları kendilerini "ML, Mao Zedung düşüncesine bağlı" ve "on beş yılı aşkın süredir demokratik merkeziyetçilik ilkesine bağlı" ilan ederken, bizleri "despot", "tekke", "şeyh ve müritlerden müteşekkil" bir örgüt olarak gösterme sevdasındadır.

Hemen belirtelim ki, on yıllardır Türkiye'de parti denince ideolojik birlikten yoksun, üç beş aklı evvelin bir araya gelmesiyle oluşan, işçi sınıfından ve diğer halk sınıf ve tabakalarından kopuk birliktelikler anlaşılır. ML bir ideolojik önderlik ve örgütlenmeye sahip olmayan, pratikte herhangi bir varlık gösteremeyen bu çadır partilerinin en iyi becerdikleri şey kendilerine en seçkin sıfatları yakıştırmalarıdır.

İşte TKP/ML tastamam böyle bir partidir. Bunların nasıl bir parti olduklarını, gerçek anlamda demokratik merkeziyetçi bir işlerliğe, programa vb. sahip olup olmadıklarını göstermek için, bizim düşüncelerimizden çok kendi saflarından kopan ve uzun yıllar o saflarda mücadele etmiş, hatta yıllarca birinci dereceden sorumluluklar üstlenmiş insanların sözlerini aktarmanın daha yararlı olacağına inanıyoruz.

14 Aralık 1987'de, TKP/ML'den niçin ayrıldıklarını ve ayrıldıkları bazı noktaları açıklamak için bir yazı yayınlayan ve bu yazıda kendilerine "Devrimci Yönelim" adını veren grup şöyle diyor:

— "TKP/ML'nin kuruluşu önceden hazırlanmış bir parti programı etrafında gerçekleşmemiştir" (abç).

— "(...) Partinin kuruluşundan bu yana 13 yılı aşkın bir süre geçmiş, ama hala parti programı hazırlanıp onaylanmamıştır. Bu, 13 yıllık zaman zarfında, İ.K.'nın (İbrahim Kaypakkaya-bn) ortaya koyduğu ideolojik-politik mücadele hattı hayata uygulanmaya çalışılmış, fakat sürekli olarak teorimiz ve pratiğimiz arasında hep derin bir uçurum ortaya çıkmış(...)"

Biz, kimilerinin yaptığı gibi "program fetişizmi" denilebilecek bir anlayıştan, sağdan, soldan aktarılmış, Türkiye gerçeği ile uyuşmayan, sadece programları var desinler diye ortaya sürülen "programlardan yana olmadığımız gibi, gerçekte ML programı hayata geçiremeyecek örgütlenmelerin ayrıntılı programlar sunup halk kitlelerini yıllarca bu programın propagandasını yaparak aldatmasına da karşıyız.

ML örgüt ve program belli bir mücadele süreci sonucunda oluşarak gerçek ifadesini bulur. Örneğin, gerçek anlamda programını oluşturmuş, neyi nasıl yapacakları konusunda ideolojik birliğini sağlamış, stratejisini hayata geçirebilecek niteliğe ulaşmış -adı parti olsun veya olmasın- bir örgüt halk kitlelerine asgari ve azami programını sunmak zorundadır.

TKP/ML böyle bir parti olduğu iddiasında ise bu tür programa ve örgütlülüğe sahip olmak zorundadır. Her ner kadar TKP/ML'li dostlarımız bizleri programdan yoksun olmakla suçluyorsa da TKP/ML gibi bir parti olmayıp partileşme sürecinde bir hareket olmamıza karşın, kendilerinin anladığı tür-

den bir programa sahip olmayışımızı eleştirme hakkını nereden aldığını anlayabilmiş değiliz. Hem "parti" olacaksın, hem de Devrimci Yönelim'in deyişiyle 13 yıldır bir programın olmayacak...

Düşünmemek elde değil, kazara yarın iktidar olsanız hangi programınızı uygulayacaksınız? Henüz bir iktidar programınız dahi yok iken, iktidara talip olduğunuzu söylemeniz halkı aldatmak anlamına gelmiyor mu? Bir parti olma iddianız, kullandığınız ML, hem de komünist adınıza karşın programsız oluşunuz nasıl açıklanabilir?

Demek ki TKP/ML bir parti değil.

Demokratik merkezîyetçilikten çok sık söz eden TKP/ML'nin böyle bir anlayışının olup olmadığı konusunda da yine Devrimci Yönelim'e kulak verelim.

"Dogmatizmin esiri haline gelenler, 'parmak hesabı demokrasi'de çoğunluğa talip olmuşlarsa onlar açısından demokratik merkezîyetçiliğin adı bürokratik despotizm, tüzük, ilkeler, parti karar ve gelenekleri demek ise kendi marjinal yorum, tutum ve uygulamalarıdır. Dogmatizm kendine ikili bir özgürlük tanımaktadır; başkalarına 'disiplin' uygulamak özgürlüğü ile kendilerine tüzük, parti karar ve geleneklerini çiğneme özgürlüğü! İşte bizim dogmatiklerin anlayışı, kavrayış ve pratiklerinin en özlü ifadesi budur."(abç)

*"Lafta demokratik merkezîyetçiliği dilinden düşürmeyen yönetim içi disiplin yanını tam bir fetiş haline getirdiğinden, disiplinin ancak demokrasi ile birlikte bir anlamı olacağını bir türlü kavrayamadı: ML ilkeleri, parti karar ve geleneklerini ve tüzüğü hiçe sayan uygulamaları ile **kast** (dikkat edilsin, TKP/ML bu sözcüğü başkaları için kullanır-bn) yönetimine dönüştü. Bu nitelik cezaevinde yürütülecek özeleştirî faaliyeti sırasında çok daha açık bir şekilde kendini gösterdi. (...) Önderliğin endişesi, daha doğrusu korkusu tarafımızdan anlaşılıyordu. Eğer tartışmalara katılan Merkez Komitesi'nin genelgesinde öngörüldüğü şekilde disiplini tanıyan örgütlü kesime kadar indirilseydi; (özeleştirî tartışmaları kastediliyor-bn) bu kesimde 'cezalî' olduğu için yönetimin marjinal tespitleriyle tartışma dışında tutulan ve kafalarında 'tehlikeli' düşünceler taşıyan insanlar da tartışmalara katılacak (...) ayrı bir çizgi olarak yer alacaklardı. Böyle bir durum mevcut çizgiden farklı düşünmenin çok 'zararlı' bir şey olduğuna koşullandırılmış kitlelerin kafasının 'karışmasına' neden olacaktı. (...) Dogmatik kanadın kabusu haline gelen şey kitle önünde farklı düşüncelerin tartışıldığı ideolojik ve siyasi mücadeleydi. (...) Dogmatikler (...) partinin örgütlü kitesiyle birlikte yürütülecek bir tartışmada **büyük bir acz içine düşeceklerinin bilincindeydiler.**"* (abç)

TKP/ML'nin nasıl bir demokratik merkezîyetçilik çizgisini savunduğunu ve kendi saflarındaki tartışmaları nasıl engellediğini görelim.

"...İleri sempatizanların farklı düşüncelerini içeren yazılarının dağıtımının yasaklanması, yasaklar duvarının bir kademesidir. Parti üyeleri için örüldü. Farklı düşünen tartışma yazılarının dağıtılması için 'partinin temel tezlerine eleştirî getirilmesi' gerekiyordu. Hatta pratikte bu da yeterli olmadı; farklı düşüncelerin kırıntısına bile tahammül edilemedi." (abç)

"Yönetim tamamen keyfi olarak konan kendi 'normlarına' uymayan tartış-

ma yazılarını rahatlıkla yasaklayabiliyordu. (...) Bütün bunların yerine önderlik kendini koymuştu. Cezaevi önderliği bu anlayışla demokratik merkezîyetçilik yerine **despotizm ve bürokratik merkezîciliği yaşam tarzı haline getirdiğini** bir kez daha ortaya koyuyordu." (abç)

"Aynı koşuğa kalan insanların (aynı birimde değillerse) ideolojik siyasi muhtevalı konuları **tartışmaları yasaklanıyordu**. Bu 'yasakları ihlal edenler uyarılıyor, **atılmakla tehdit ediliyordu**. Tehditlerin yetersiz kaldığı yerde ise bir başka çıkış yolu olarak birkaç 'asi'nin uydurma gerekçelerle partiden atılması gündeme geliyordu." (abç)

"Yükselen tepki ve eleştiri dalgası kısa sürede dogmatik şeflerin akıllarından geçmeyecek bir boyut kazandı."

"Despotluk", "şeflik", "müritlik" vb. konularda ihtisas sahibi TKP/ML'nin maharetleri bunlarla da kalmıyor, örgüt içerisinde polis teşkilatı kurarak tartışmaları engelleme biçiminde ilginç bir "demokratik" işlerliğe sahip olduklarını gösteriyorlar. Devrimci Yönelim şöyle diyor:

" 'Hizip' yaratma hareketi **polisîye yöntemlerle 'şüpheli' kişilerin özel eşyalarını aramak ve notlarına el koyma operasyonları ile başladı**, 'şüpheli' kişiler; farklı düşünceleri olanlarla, yönetimi sert bir şekilde eleştirenler arasında seçildi." (abç)

"Cezaevi organı, demokratik merkezîyetçilik ilkesi **bürokratik despotizmi**, iki çizgi mücadelesi anlayışı yerine anti-Marksist Leninist monolitik çizgi anlayışını 'kitlelerden kitlelere' ML anlayışı yerine **şeflerden kitlelere** anlayışını koyarak..." (abç)

Devrimci Yönelim'in TKP/ML'nin nasıl bir örgüt işlerliğine ve demokratik merkezîyetçilik anlayışına sahip olduğunu ortaya koymasından sonra TKP/ML davası tutuklularının "küçük burjuvazinin 'Devrimci Sol kesimi' kendi örgütlenmesi içinde demokrasiyi reddeden bir tekke örgütlenmesidir (...) Farklı görüşlerin tartışılması, kararlarda eşit söz ve karar hakkı, seçme ve seçilme hakkı yabancıları oldukları birer lükstür. Subaşlarını tutan tekke şeyhleri..." (Yeni Demokrasi, s.10, syf.39) Sözlerinin gerçekten bizleri değil, TKP/ML'yi tanımladığı en çıplak haliyle ortaya çıkmış bulunuyor. İşte TKP/ML bütün bu günahlarını gizlemek için çamur atma yolunu seçiyor.

TKP/ML partileşme süreci diye bir olguyu tanımadığından bunun temel öğeleri olan partiyi oluşturacak kadroların ideolojik birliğinin sağlanması, parti kadrolarının ve organlarının mücadele içerisinde adım adım oluşması ve bununla orantılı olarak mücadelenin yükseltilmesi gerçeğini anlayamamıştır hiçbir zaman. Diğer yandan, parti-ordu ilişkisini, parti işlerliği vb. tüm konuları karikatürize edici tarzda kavradığından, TKP/ML'nin siyasi tarihi hizipler, komplolar ve her konferansta revizyonist ve hain ilan edilen Merkez Komiteleri ile doludur.

İdeolojik birlikten yoksun, kitle mücadelesi içerisinde çok yönlü bir pratik içinde gelişmemiş, önderlik nitelikleri olmayan insanların parti adına bir araya gelmeleri ne onları gerçek bir parti yapabilmiş, ne de öyle bir "parti" kitleleri örgütleyebilmiştir.

ML olmadan önder olanlar doğal olarak örgütü yönetme, her geçen gün

bir adım daha ileri götürme, somut gelişmeleri analiz etme ve kadroları eğitime kapasitesinden de yoksun olduklarından bu türden önderlikler altındaki örgütlerde hizipler, komplolar, bunalımlar süreklilik kazanır, örgüt içi ilişki ve tartışmalarda demokratik merkezîyetçilik yerine "despotça" ve "polisîye" yöntemlerin uygulanması tek yol haline gelir. "Seçme ve seçilme hakkı" dedikleri şey ise kerameti kendinden menkul birkaç insanın birkaç yılda bir (o da yapılabilsen tabii) bir araya gelerek bir kısım sorunları tartıştıkları ve adına konferans dedikleri toplantılarda merkez komitelerini revizyonist ve hain ilan edip, bir dahaki konferansta revizyonist ve hain ilan edecekleri merkez komitelerini seçmeleridir; TKP/ML'de seçim yeni bir bölünmeye eşanlamlıdır denebilir.

Yıllar bu bölünmeler ve tasfiye edilen merkez komitelerinin tartışmaları ile geçer. Kadro ve sempatisanlar kongrenin yapılacağı ve bu kongrede her şeyin düzeleceği telkinleriyle "bir oturuşta her şeyi çözecek" kongre beklentisine sokulur, ama kongre bir türlü yapılmaz. Sonuçta yine birkaç insan bir araya gelerek "konferans" yaparlar. Yıllar öncesinden birikmiş, çözülmeyen sorunlar altında bunalmış, bunların üstesinden gelme yeterliliğinden ve ideolojik birlikten yoksun "konferans" üyeleri 'keskin' ve 'uzlaşmaz' ifadelerle ve yoğun bir suçlama kampanyasıyla tekrar bölünür.

Bu noktada, yine TKP/ML'den ayrılarak gerçek TKP/ML'nin kendileri olduğunu iddia eden bir grubun (DABK) TKP/ML'nin gelişimi üzerine yazdıklarına bakalım:

*"1978 yılında yapılan TKP/ML birinci konferansı partinin temel siyasetini esasta onaylayan ML bir konferanstı. (...) Partimizin ML çizgisini pratik yaşama uygulama amacıyla işbaşına gelen Birinci MK süreç içerisinde **parti siyasetinden adım adım uzaklaşarak revizyon ist leşti**; bunlar parti tarihine kara bir leke olarak geçtiler." (abç) ("Dünya ve çeşitli milliyetlerden Türkiye işçi sınıfına, emekçi halkına ve tüm yoldaşlara" başlıklı Eylül 1987 tarihli DABK imzalı yazıdan.)*

*"...Birinci MK işbaşında kaldığı bu süre içinde (1978-81) parti çizgisini hayata uygulamadı. Sürekli parti çizgisini tasfiye etmekle uğraştı, ne esas olarak yerleşilmesi gereken alanlara yerleşildi, ne de esas mücadele biçimi olan silahlı mücadele yürütüldü. (...) Ortamı fırsat bilen mücadele kaçkınları (...) partiye ağır zararlar verdiler. Özellikle GKK mücadele kaçkınlığı (...) partiye önemli zararlar verdi. 12 Eylül faşist cuntası karşısında partiyi **dağınık ve örgütsüz bırakan birinci MK** alınan darbelere zemin yarattı. Partimize düşman revizyonistler 1981'de yapılan TKP/ML **II.Konferansı'nda** partiden **atıldılar**. TKP/ML **II.Konferansı** parti çizgisini **yeniden onaylayarak uluslararası modern revizyonizme ve uzantılarına güçlü bir darbe indirdi**. (...) **III.Konferans barışçıl** mücadelenin esas mücadele biçimi olabileceği görüşünü aynen savundu. (...) İlerleyen süreçte **II.MK sağa doğru kaydı**. (...) **İkinci MK çizgiden iyice kayarak partiyi ikinci geçici yenilgiye** götürdü. 12 Eylül faşist cuntası karşısında TKP/ML'nin aldığı bu yenilgi esas olarak **sübjektif nedenlerden kaynaklanmaktadır**. Parti çizgisinin hayata **uygulanmamış** olması, alınan yenilginin belirleyici nedenidir. (...)*

*İkinci yenilginin alınmasından sonra MK içinde hakimiyetini sağlayan revizyonistler (MK yine revizyonist oldu-bn) yenilginin nedeni olarak partimizin çizgisini gösterdiler. Böylece parti çizgisini **tasfiye** etme planlarını hayata uygulama zemini yarattılar."* (abç) (agy)

TKP/ML'de hiç bitmeyen bölünmeler, hizipler 86'da yapılmak istenen "konferansla yeniden ortaya çıktı. Konferansın yurtdışında mı, yoksa yurtiçinde mi yapılacağı uzun süren tartışmalardan sonra MK'sının yeniden hain ve revizyonist ilan edildiği ve TKP/ML'nin kısmen varolduğu tek yer olan küçük bir yerleşim alanının da ayrılan kesimde kaldığı (burada tutunmakta güçlük çekiyorlar) yeni bir bölünme gerçekleşti:

Ve şöyle diyor DABK'çılar:

*"Geldiğimiz aşamada partimizin 15 yıllık tarihine baktığımızda görüyoruz ki gelmemiz gereken yerin çok gerisindeyiz. Buna neden **sağcı ve revizyonistlerin sürekli olarak parti yönetimini gaspetmeleri ve çizgiyi tasfiye etme girişimleridir.**"* (abç) (İlginç bir durum, nasıl bir seçimse parti yönetimi sürekli gaspediliyor.)

*"Bugün partimizin içinde bulunduğu durum hiç de iç açıcı değildir. MK'nın izlediği parti düşmanı çizgi partimizi **yok olma** tehlikesi ile yüz yüze bırakmıştır. (...) Şehirlerdeki örgütlenme ya yok denecek kadar **az**, ya da **hiç yoktur**. Kırsal alandaki örgütlenme her geçen gün genişlemesi gerekirken, durmadan daralıyor. Silahlı güçlerimizin sayısı artma yerine önemli oranda azalmıştır. (...) Laçkalık, inançsızlık, hantallık ve vurdumduymazlık vb. hatalıklar alabildiğine yaygındır."*

"ML'ler (...) partimizin yönetici organlarının başına çöreklenen, TKP/ML'nin çizgisine muhalefet olan parti tasfiyecisi, kavga kaçkını, revizyonist ve iflah olmaz oportünistleri parti saflarından attı."

"Parti konferansına katılmamak için korkup delegelikten istifa edenler, fırsat buldukça da komünistleri 'maceracı' 'dogmatikler olarak değerlendirenler TKP/ML'ye sahip çıkamazlar."

TKP/ML gerçeği en çarpıcı haliyle kendi saflarındaki insanların sözlerinde ifadesini bulurken, ML örgüt-önderlik ve örgütlenme ile ilişkisi olmayan bu anlayış sahiplerinin kendi haline bakmadan, bunun hesabını vermeden ML'lere çamur atmaları neyin nesi oluyor? Hangi ahlaki-siyasi değerler kıstas alınarak bu yapı ML'lere karşı savunuluyor? Hele hele tüm bunlara rağmen kendine toz kondurmadan başkalarının olumsuzlukları üzerine vaaz vermenin mantığı nedir? Bu mantığın kaynağı TKP/ML'nin 15 yıldır bir türlü aşamadığı, 1930'ların ÇKP'sinden kopya edilmiş, ülke özgülüyle bağdaşmayan devrim anlayışındadır.

Bir partileşme süreci yaşamadan, bu süreçte kadro ve organlarını, ideolojik birliğini sosyal pratik içinde oluşturmaktan, "biz partiyiz" diyenlerin ve bunların oluşturdukları "parti"lerin kaçınılmaz akıbeti şablonculuk ve esen rüzgara göre yön belirlemeden başka bir şey olamazdı. Ülke özgülünü tahlil edemeyip özgün bir mücadele çizgisini ortaya koyamayanların kasaba politikacılığını aşamayan çaplarıyla halkı kurtarmaya kalkmaları TKP/ML vb. örgütlerin temelindeki çarpıklıklardır.

TKP/ML ciddi bir siyaset olmak istiyorsa, özellikle sağı solu karalamak için yalanlar üretip bunlarla kendi çirkinliklerini gizlemeye kalkmamalıdır. Şöyle bir düşünölsün, 1978'den bu yana sürekli revizyonist ilan edilen MK'lar, her konferansta yeni bir ayrılığın ortaya çıkması ve sürekli hayata geçirilemeyen stratejik çizgi... Tüm bunlar GKK, BP, Devrimci Yönelim, DABK, Fransa kanadı ve yeni ayrılıklar gibi birçok grubu doğurmuştur. Bu gelişimin zaten iyice küçölmüş ve niteliksiz ilişkilerinizi her yeni "konferansla yeniden parçalaması ve giderek daha da küçölmenizi getireceğini tahmin etmek güç değil.

İşte tüm bunların nedenleri düşünölmelidir. Bunun başlıca yolu ise çocukça, ilkel, kaba düşöncelerle bizlere saldırmayı bir yana bırakıp, ML'i ve ölkö gerçeğini öğrenmek için çaba sarfetmektir. Belki Brüksel'den yaptığınız "Toros'lara mayın döşedik, köstebeklerimiz her yerdedir" veya hemen her yıl "bıkmadan" tekrarladığınız "halk düşmanlarını cezalandıracağız" türü açıklamalardan hala yarar umuyor olabilirsiniz, ama bu tür şeylerin ne kendi saflarınızı ne de dışınızdakileri ikna etmeye yetmediğini artık anlamanız gerekiyor.

Tekkecilikle, hemşerilik ilişkileri ile, asan kesen despotça tavırlarınızla, örgüt içi tartışmaları polisiye yöntemlerle engellemekle, saflarınızı yeni konferanslar umudu ve olmayan eylemlerin propagandasıyla bir arada tutamazsınız.

Bazı Gerçekler ve TKP/ML'nin Yalanları

Cezaevlerinde 12 Eylül'den bu yana uygulanagelen rehabilitasyon programı ve devrimci-yurtseverlerin oligarşinin bu programına karşı nasıl direndiğı veya direnmediğı üzerine gerçeğı açıklayan yazılarımız solun irili ufaklı birçok kesimlerinde büyük bir hoşnutsuzluk ve tepki yarattı. Savunulacak bir şeylerinin olmaması, kimilerini hırçın ve seviyesiz bir yaklaşımla yalan, hakaret ve çamur atmaya dayanan "karşı tarihler yazmaya yöneltti. Oysa tarih bugün değil, 8 yıldır yazılıyor. Ve bu tarih şehitlerle, onlarca sakat kalmış insanla doludur. Her şeye rağmen oligarşinin hiçbir baskı ve dayatmasını kabul etmeyen onurlu bir geçmiş vardır.

Kuşkusuz bu tarih oportünizme ve reformize göre maceracılığın, siyasi intiharın tarihidir. Bu tarihsel olarak hep böyle süregelmıştır. Halk kitlelerine önderlik edemeyenlerin, örgütlerini ayakta tutma becerisini gösteremeyenlerin, ölkö ve dünyanın içinde bulunduğı durumu ML bakış açısıyla analiz edemeyenlerin ML'lere saldırmasından daha doğal bir şey olamaz. Onlar ML'leri kâh maceracılıkla, kâh geri çekilmeyi bilmemekle suçlayarak ve her dönem mücadelenin gerisinde kalıp gelişmelere yön vermekten aciz duruma düşseler de siyasi yapıları gereğı hep en doğru ve en kahraman olduklarını vaaz etmekten geri kalmayacaklardır.

TKP/ML'nin içerisine düştüğü durum tastamam böyledir.

Direnış gerçeklerinin anlatılması karşısında rahatsız olanlar, direniş kırıcılıkları, devrimci politik taktiklerden yoksun oluşları, en soldan en sağa nasıl kaydıkları açığa çıktıkça aynı durumda olmanın içgüdüleriyle küçük hesaplar

etrafında birleşip kendilerini aklamak ve en keskin direnişçi olduklarını ispat etmek için cadı kazanları kaynatmayı, aynı zaman kesitinde hemen her şeyin mübah görüldüğü, çirkin bir saldırıyı başlatmayı çıkar yol gördüler.

Ve her karşı tarih yazmaya kalkan en doğru, en devrimci kendisi olduğu iddiasındadır ama nedense şimdilik diğer gruplara dokunmayı gereksiz görmektedirler. Çünkü asıl derterleri DS'dir.

TKP/ML davası tutuklularının Yeni Demokrasi'de yayınlanan karşı tarih iddiasındaki yazıları da bunların bir parçasıdır.

Biz burada tarih yazmak iddiasında olmadan ve tüm ayrıntılara değinmeden çok açık yalan ve çarpıtmaları kısaca da olsa cevaplandıracağız.

Davutpaşa Cezaevi ile İlgili Söylenen Yalanlar

YALAN 1: *"DS davasından arkadaşlar Davutpaşa'da tutukluların çoğunluğunu oluşturuyor olmasına karşın 9 günlük AG'ne katılmadı, sadece 3 günlük bir destek vermekle yetindi."* (Yeni Demokrasi s.13, "Bireycilik, 'tek' yanlılık ya da inkarcılık+resmi tarih" isimli yazı syf .32).

Hemen belirtelim ki Davutpaşa'daki 20 Ağustos 1980 operasyonundan sonra başlayan 9 günlük açlık grevinde DS davası tutuklularının 3 günlük AG yaptıkları iddiası TKP/ML davası tutuklularının özel bir şeylere sahip olma ve DS'yi karalamak için herkese rağmen uydurdukları bir yalandır.

Bunu biraz açıklayalım.

20 Ağustos 1980 operasyonundan önce Davutpaşa'nın Orta 1 diye adlandırılan bölümünde DS, DY, K, TKP/B, TKEP, Otonom, TDY, HDÖ ve DK davasından tutuklular kalıyordu. Henüz tecrit olarak kullanılmayan alt bölüm de ise TKP/ML, HK, HY, TİKB, DHB davasından tutuklular vardı.

Operasyonlar, 20 Ağustos 1980'de temsilcilerin ve göze batmış unsurların idare tarafından ayrı bir bölüme alınmak istenmesi üzerine başladı. Orta 1 bölümüne operasyon için gelindiğinde direniş tüm gruplarca koridorda gerçekleştirildi. İlk saldırı püskürtüldü. İkinci saldırı sırasında belli bir dağınıklık yaşandı. Buna rağmen idare istediği kişileri alamadı. Bu olayın ardından Konsey bir dizi karar aldı. Başlıcaları şunlardı:

a) Direniş başladığında tüm tutuklular 3. koğuştta toplanacak, kol kola giyecek ve idarenin istediği kişiler verilmeyecek.

b) Eğer idare tecrit politikasını hayata geçirirse, tecritin dağıtılması ana talep olmak üzere süresiz açlık grevine başlanacak.

c) Açlık grevi içerisinde gasp edilen hakların geri verilmesi yanında yeni haklar istenecek.

21 Ağustos günü öğle saatlerinde Orta 1 bölümünde operasyona girişildi. Önceden alınan karar gereği yaklaşık 250 kişi 3. koğuştta toplandı. Kol kola girildi. Özellikle de ön tarafta daha güçlü bir barikat oluşturulmaya çalışıldı. Barikat önceden belirlenmiş ve üç kademeliydi. Operasyon zorla çekip almaktan öte, öncelikle gözdağı verip sindirmeyi hedefliyordu. Ancak idarenin bu tehdit ve gözdağına karşın kitlenin moralini yükseltecek önderlik tavrının eksikliği nedeniyle yeterli inisiyatif geliştirilemedi. Barikatın ön tarafında bulunanların idareden 'dayak' atılmaması sözü alarak ayağa kalkması ve ko-

ğuştan dışarı çıkmasıyla ilk zaaf gösterildi. İdare verdiği söze rağmen bu arkadaşlara dayak atmaktan geri durmadı. Toplam 3 saat süren direnişin ortalarında gaz bombası atma ve silahla tarama tehditleriyle birlikte tek tek çözülmeler meydana geldi. Bu noktada direniş kendiliğindenciliğe savruldu. Sonuçta büyük bir kesim direnişten koptu. Geride kalanların bir kısmı -bazısı seçilerek bazısı da rastgele- daha o sırada tecrit olarak kullanılmaya başlanmayan alt kata indirildiler. Alt kata indirilenler çeşitli davalardan tutuklulardı. DS davasından 12, K davasından 20 civarında, DY davasından 2, HDÖ, TDY, TKEP ve TKP/B davalarından birer kişi vardı. Ve ilk kez alt kattaki dördüncü koğuş tecrit olarak kullanılmaya başlandı. Bu bölümdeki diğer koğuşlarda tutuklular kalmasına rağmen onların statüsü tecrit değildi.

Bazı tutukluların tecrite alınmalarından sonra kitlede ortaya çıkan olumsuzluk değerlendirilerek iki ya da üç gün beklenip süresiz açlık grevine başlanmaya karar verildi. Alt kısımda alınan kararda, üst kattaki bölümlerin durumuna ilişkin sağlıklı bir değerlendirme yapılamadı. Orta 1'in açlık grevi içinde toparlanması ve toparlanabilirse açlık grevine daha sonra katılmaları düşüncesi karar haline geldi. Nitekim açlık grevi başladıktan **5 gün sonra Orta 1 kısmında da açlık grevi başlatıldı.** Açlık grevi içerisinde genel olarak olumsuzluk yaşanmadı. Açlık grevinin 9. günü DS, K, P davalarından birer temsilci cezaevine gelen Adli Müşavirle talepleri tartıştılar. Açlık grevi belirli bir moral sağlamasına rağmen daha önce alınan kararlarda belirlenen hedeflere ulaşamadı ve herhangi bir hak almadan sonuçlandı. Burada temsilcilerin fazla bir pazarlık gücüne sahip olmamasına neden olan, genellikle P kitlesinde meydana gelen açlık grevini bırakma eğilimidir. Bu ise pazarlıkta sait 'prestijin kurtarılması' düşüncesinin ön plana çıkmasına yol açmıştı.

İşte Y.Demokrasi'de DS davasından tutukluların 9 günlük açlık grevine katılmadığı dedikleri olayların gelişimi burada anlatılan gibidir. Eğer TKP/ML davasından tutukluların kendilerinin Orta 1 bölümünde kalmayıp alt kısımda kalmalarına dayanarak biz 9 gün yaptık diyorlarsa gerçekten bellekleri konusunda ciddi bir rahatsızlıkları var demektir. Eğer belleklerinde bir rahatsızlıkları yoksa, kendilerinin çok sık kullandıkları gibi 'utanmıyor musunuz' demek istemiyoruz ama pişkince yalan söylediklerini belirtmeliyiz. Çünkü Orta 1'in alt kısmında başlayan açlık grevine 5 gün sonra katılması sırf DS tutuklularına ait bir olay değil, gerek Orta 1'de gerekse de alt kısımda kalan tüm siyasi-leri ilgilendiren bir sorundur.

Kaldı ki DS tutukluları hem alt kısımda hem de Orta 1 bölümünde bulunmaktadır. TKP/ML davası tutukluları alt kata alınan DS davası tutuklularının 5 gün sonra açlık grevine katıldığını söylemiş olsaydı kısmen haklı olabilirdi. TKP/ML davası tutukluları tam da bu noktada gaf yapıyor. Bununla da yetinmeyip sadece '3 günlük bir destek vermekle yetindi' diyerek aklınca kendini direnişin odağına, DS tutuklularını ise dışına atmış oluyor. Anlaşılan bu tür tarih yazımı TKP/ML tutuklularına özgü bir yazım. Ve bu yazımın hep bu şekilde devam ettiğini göreceğiz.

YALAN 2: "Faşizm o güne kadar öne çıkmış devrimcileri tecrit bölümüne

topladı ve saldırılarını bunlara yöneltirken, diğerlerine (kim bunlar acaba-bn) geçici olarak dokunmadı. DS bu politikaya alet olması yanında devrimci direnişçilere yapılan işkencelere, saldırılara sessiz kalarak, her şart ve her koşulda kime yapılırsa yapılsın işkenceye karşı çıkma devrimci ilkesini de unuttu.(!) (...) Faşist saldırı 'tek sıra yürü' yaptırımının dayatılması ve direnişçilerin bunu reddetmesi üzerine her sayımda toplu işkence operasyonu. (...) Ön ilikleme dayatması biçiminde tecrit bölümüne yönelik olarak odaklaştı. 'Böl-yönet' politikası gereği ilk başta DS'lilerin kaldığı koşullara saldırmadı." (agy. syf.32)

TKP/ML davası tutukluları sahip çıkacakları parlak bir tarihleri olmadığından, tarihi yalanla yazmak istediklerinden ağızlarına gelen hemen her şeyi söylüyorlar. DS tutuklularının hiçbir yerde hiçbir zaman egemen güçlerin böl-yönet politikasının aracı olmadığı gerek düşman gerekse kitleler nezdinde açıktır. Eğer böl-yönet politikasının aracı olan birileri varsa bu bizler değil başkalarıdır.

Yıllarca Metrisle ve daha birçok cezaevinde idareler sizin, yandaşlarınızın, hatta ailelerinizin yüzüne karşı defalarca tekrarladığı "tüm olayları çıkarınlar DS'liler, onlar olmazsa sizlerle anlaşırsınız, DS'nin oyununa gelmeyin", "çocuklarınıza söyleyin DS'nin peşinden gitmesinler" sözlerinden kimlerin egemen güçlerin böl-yönet politikasının aleti olduğunu anlamış olmanız gerekirdi.

Egemen güçlerin yetkilileri bu tür yaklaşımlarla sizlerin direniş güçlerini bölen, direnişleri gerileten politikalarını onaylarken her fırsatta DS'yi yıpratmanın araçlarını yaratıyor, kimi zaman da sizin DS karşıtı politikalarınız üzerine yeni taktikler üretiyordu.

Ancak oligarşinin sizin de dolaylı desteğinizle sürdürdüğü ve kimi zaman DS davası tutuklularından tek tek insanlarla uğraşmaya kadar vardığı bu saldırılar sonuçta iflas etti ve direniş gerçeği her şeye ve herkese karşın tarih içerisindeki gerçek yerini aldı.

Şimdi gelelim 'tek sıra yürüme' iddianıza... Cezaevi idaresi alt kısımlardaki sayımlarda havalandırmaya çıkartıyor, girişte ise tutukluların iki tarafına askerleri yığarak 'düzgün yürümüyorsunuz' gerekçesi ile rastgele dayak atıyordu. Aralık 1980 sonlarında yine bir sayım sonrası idarenin birkaç tutuklu temsilcisi ile görüşmesinde DS tutukluları temsilcisi, idarenin "biz sizden ip gibi tek sıra içeri girmenizi değil, sadece birbirinizin üzerine yığılır tarzda girmenizi istemiyoruz, olumsuzluklar da buradan doğuyor" deyişi üzerine "eğer sorun işkence yapmak değilse, sayımda içeri girerken sağımıza ve solumuza dizdiğiniz eli sopalı askerlerinizi geri çekin, biz ip gibi tek sıra yürümeyiz ama kendi disiplinimizi de kendimiz sağlarız..." dedi. Bu konuşma bütün temsilcilerin yanında olmuştur. Ve kimse de itiraz etmemiştir. Ertesi gün idare sayımdan içeri girişte askerlerini geri çekti ve DS tutuklularının koşuşu dahil 4 koşuşta önemli bir olay olmadan sayım geçirildi. 5. koşuşta ise idare ile olan bu konuşma yok sayılarak kendi disiplinimizi sağlama gereksinmesinin duyulmadığı bir tavır sergilendi ve dayak olayı tekrar gündeme geldi. Denilecektir ki, cezaevi idaresi gerçekten kendi disiplinimizi sağlarsak dayak atma-

yacak mıydı? Elbette değil. Programları gereği şu veya bu dayatmayla veya bir başka nedenle dayak için gerekçeler bulacaklardı. Ama bu konuda cezaevi idaresi kararsızlık içerisinde 'evet biz sizi zorla tek sıra yürüteceğiz' diymiyor, kaçamak yanıtlar veriyordu. İşte bu noktada idarenin 'biz keyfi dayak atmıyoruz' demagojisini ortaya çıkarmış olacaktık. Bu gelişimi bozan biz değil, TKP/ML'den ve birkaç siyasetten daha kişilerin kaldığı alt bölümdeki 5. koğuştaki oldu. Eğer 'tek sıra yüründü' gibi iddialarda ısrar ediliyorsa, buna alt bölümde 1 -2-3'üncü koğuştaki kalan tüm siyasi yoğunluklar ve tabii bu koğuştaki kalan TKP/ML tutukluları da dahildir.

TKP/ML tutukluları diyor ki "bizler 5. koğuştaki kaldık." Doğru söylemiyorlar. Kendilerinden birkaç kişi 5. koğuştaki kalmakla birlikte esas olarak, yanılmıyorsa 1. ve 2. koğuştaki idiler. 5. koğuştaki ise birçok siyasetten insanların kaldığı karma bir koğuştaki. TKP/ML tutuklularının sözü edilen sayımda o koğuştaki dayak yemesi 'paye'sini kendisine maletmek için bu tür 'küçük' yalanlara başvurmasını sınıfsal alışkanlıklarının yansıması olarak görmek gerek.

İşkence yapıldığında bizim sessiz kaldığımız görülmemişir. Ama biz TKP/ML ve müttefiklerinin, üç ay boyunca Metris tarihinin en sert koğuştaki direnişlerinde bizler yoğun dayak ve işkenceye tabi tutulurken bu direnişe katılmadıklarını, operasyona gelen işkencecilere 'biz değil onlar' diyerek direnişçileri gösterdiklerini, slogan dahi atmayıp en köklü 'devrimci ilkeleri' unuttuklarını çok iyi biliyoruz.

YALAN 3: TKP/ML o denli acizleşmiş ki, siyaset tavrını bir kenara bırakıp yer yer bir yoldaşımıza çamur atmaktan da geri kalmıyor. Güya Bnb. Adnan Özbey "*kendisine saygı gösterilmesi için önlerini iliklemeleri dayatılınca, buna uymayı reddeden arkadaşına 'siz kim oluyorsunuz, bakın DS'nin ülke sorunlusunu karşısında önünü ilikliyor' diyerek DS'nin teslimiyetçiliğini direnişçilere örnek gösteriyordu.*" (agy. syf. 33)

Anlaşılan o ki, TKP/ML tutukluları devrimcilerden pek bir şey öğrenememiş ama burjuvaziden taşra politikacılığını çok iyi öğrenmiş ve kişiler hakkında karalama yayınları yaparak bir yerlere varmak istiyor. Öyle ya devrimci çizgisi olmayanlar hayatın hiçbir alanında hiçbir politika üretemeyenler başka ne yapabilir ki?

TKP/ML kişiler aleyhine malzeme toplamak için günlerce elinde defter kalemle dolaşıp durdu. Örneğin geçmişte kendi saflarında olan ve yoldaşımızla birlikte kalan, şimdi ise kendilerinden ayrılan bir arkadaşına 'beraber kaldığınız süre içinde ön ilikleme vb. şeyler oldu mu?..' biçiminde sorular yöneliyorlar. Arkadaş 'hayır öyle bir şey olmadı, hem neden uğraşıyorsunuz?' deyince yalana ihtiyacı olanlar 'yok yok sen bilmiyorsun' diyerek elleri boş bir şekilde uzaklaşıyorlar.

Tüm bu gerçeklere rağmen Bnb. Adnan'ın ağzından 'ön iliklediği' yazılarak çamur atılmak isteniyor. Oysa o dönemde ön ilikleme vb. yaptırımlar olmadığını herkes bilir. Yine bir süre önce de 'sayımda duvara döndü vb.' spekülasyonu yapılmaya çalışıldı. Olayın kaynağı araştırılıp 'ispat edemezseniz şerefsizsiniz' denildi. Tabii ki bu spekülasyonun da aslı yoktu. Söylentinin

kaynağı olarak gösterilen kişi de kendisinin böyle bir şey söylemediğini, olayın çarpıtıldığını, yanlış anlaşıldığını söylüyordu.

Arkadaşımızın cezaevi yaşantısında oynadığı rol ve tavrı o denli açıktı ki, bulunduğu her yerde oligarşinin tüm oklarını üstüne çekiyor, özel politikaların hedefi oluyordu. Ama TKP/ML tutuklularının yalana, demagojiye ihtiyaçları vardı.

TKP/ML tutukluları gerçekten tarih yazmak istiyorsa 11 Eylül 1980 günü, yaptırımlara direnilmesi, saç kestirilmemesi, sayımların oturarak verilmesi, kararları alınmasına karşın, 12 Eylül 1980 günü bunların nasıl iptal edilip saçın kestirilebileceği, ocak-kitap ve oturarak sayım verme uğruna direnişin gereksiz olduğu kararlarının alınmasını yazmalıdır.

15 Eylül günü nasıl direnilmeden saçların kestirildiğini yazmalıdırlar.

12 Eylül'ün ilk günlerinde silahlı askerlerin denetiminde tek sıra yürüyerek, yüzler duvara dönük, eller ensede nasıl sayım verildiğini yazmalıdırlar.

Kitapların nasıl direnişsiz toplandığını, idarenin kitapların kime ait olduğu soruları karşısında kimlerin nasıl sessiz kaldığını yazmalıdırlar.

Davutpaşa'nın ilk açılışından iki ay sonra (Nisan 1980'de) henüz sevklerin sürdüğü aşamada Gestapo denen binbaşının bir gün sabah kahvaltısında yaptığı "içtiğiniz çorbada Üsteğmen Ömer Koç, İlbey ve Gülbey'in (3) kanı var, halk düşmanı siz komünistlerin..." şeklindeki anons karşısında tutukluların slogan marş söyleyip koridorda oturma eylemine başladıklarını, bunun üzerine binbaşı ve askerlerin başlattığı ateş karşısında kitlenin kararlı tavrını ve idarenin nasıl çekip gittiğini yazmalıdırlar.

Sağmalcılardan sevk gelen Devrimci Sol davası tutuklularından bir arkadaşın üzerindeki bildirinin alınmaya kalkışılması üzerine bildiriye koruyup nasıl direndiğini, doğan bu arbedede ve o gece zorla işkenceye alınıp kafasına çuval geçirilerek yapılan işkenceleri ve ardı sıra o arkadaşın Selimiye'ye hücreye götürülüşünü yazmalıdırlar.

1980 1 Mayıs'ında idarenin 'anma yaparsanız tararız' tehditlerine karşın kimlerin anma yapıp pankart astıklarını, kimlerin 'katliam olacak, sorumluluğunu alamayız' diyerek anmaya katılmadıklarını yazmalıdırlar. 'Katliam olur' deyip katılmayanlar içinde TKP/ML tutuklularının olması kendilerini engellemeli.

Ertesi gün idare misilleme amacıyla aramaya geldiğinde, tutukluları yemek karavanasının alınıp verildiği kapı altındaki delikten havalandırmaya çıkarmak istemesi ve 5., 4., 3. koğuşlarda kalanların itiraz etmeden bu gayri insani uygulamaya uymalarını; 2. koğuşta kalan DS davası tutukluları atlanıp 1. koğuş çıkarıldığında bu koğuşta kalan TKP/ML tutuklularının uslu uslu delikten nasıl sürünerek çıktıklarını, en son 2. koğuşa geldiklerinde DS tutuklularının bu uygulamayı reddedip çıkmamaları üzerine idarenin nasıl kapıyı açıp çıkarmak zorunda kaldığını yazmalıdırlar.

Havalandırmaya çıkarıldığında sataşmalar olup arkadaşlarımızın dosyaları alınmak istendiğinde verilmeyince kaba dayağın ardından gelen tarama ateşiyle iki arkadaşımızın nasıl yaralanıp birinin bacağının kesildiğini (4) bunun üzerine başlatılan açlık grevini ve gösterilen fiili tavırları yazmalıdırlar.

Bu açlık grevinin 5. gününde kimlerin eylemi bıraktığını, kimlerin 7. gün tüm taleplerini kabul ettirdiklerini yazmalıdırlar.

İdarenin Temmuz 1980'de DS tutuklularına "her şeyin sorumlusu sizsiniz, sizleri başımızdan atıp bunları yola getireceğim" diyerek Sağmalcılar'dan gelen arkadaşlarımızı neden Sultanahmet Cezaevi'ne sevk ettiğini yazmalıdırlar.

YALAN 4: TKP/ML tutukluları kişilerle uğraşmaya ve yalan söylemeye doymuyor:

"Bu arada traji komik 'kibrit kutusu' olayı nedeniyle DS'yi bağlayan bir arkadaş tecrit koşuşuna (kendi isteği dışında) atıldı. Hazret koşuşa adım atar atmaz direnişçileri 'solculukla, maceracılıkla' suçlayarak, 'Bnb. Adnan'ın faşist olmadığını, onu direnişçilerin kışkırttığını' söylemeye başlayınca ağzının payı verilerek susturuldu." (agy, syf.33)

Böyle bir konuşmanın olup olmadığını veya nasıl bir konuşma olduğunu açıklığa kavuşturmadan önce o dönem cezaevinin nasıl bir durumda olduğunu ortaya koymak gerekiyor.

O günkü koşullarda cezaevi idaresinin, cezaevini üç bölüm halinde düzenleyerek Orta I'i kitleden unsurların kaldığı ama ileride rehabilite edilebilecek olanlar, Orta II'yi siyasi unsurların da kalmasına karşın birçoğu direnişten kopmuş olanlar, Orta III'ü direnişle ilgisi olmayan TKP vb.'nin kaldığı, alt kısmı da iflah olmazlar olarak değerlendirdiği biliniyor.

Yani artık 12 Eylül öncesi gibi koşullar veya bölümler siyasi yoğunluklara göre değil, idarenin kendi kıstaslarına göre ayrılıyordu. Tabii bu kıstasların ne denli gerçeği yansıttığı ayrı bir tartışma konusudur.

Cezaevi idaresi arkadaşımızı etkisiz kılmak için Orta II bölümüne attı. Cezaevinin böylesine bölünüp kolayca yönetilmesi, mutlaka halledilmesi gereken bir sorundu. Orta II'de devrimci dayanışma ve direniş örgütlenmeli, Orta I ve alt kısım arasındaki uyumsuzluk ve kopukluk giderilmeliydi. Nitekim çok kısa sürede şimdi TKP/ML'den olmayan arkadaşın ve bir kısım dava tutuklularının ortak çabalarıyla Orta II'de cezaevi idaresinin de muhbirleri vasıtasıyla bilgi sahibi olduğu belirli bir dayanışma ve direniş eğilimi ortaya çıkarıldı.

İşte bu ortamda TKP/ML tutuklularının karikatürize etmeye çalıştığı avukat görüşünde yakalanan not olayı arkadaşımızı alt kısma atmak isteyen idareye bahane oldu. Alt kısma inildiğinde ortaya çıkan somut durum şu idi: Burada kalan siyasetlerden bazılarının tamamen sübjektif bir yaklaşım sahibi olmaları en büyük sorundu.

Bunlar içinde cezaevi kitlesinin yoğun olarak bulunduğu Orta I ve Orta II bölümünü adeta hiç dikkate almayan, bütün cezaevini alt kısımda bulunan az sayıda insan olarak değerlendirme eğilimi egemendi. Orta I ve Orta II görmezden geliniyordu.

Oligarşinin böl ve yönet politikasını bozmayı düşünmeyen ve bu nedenle kendisinin ve az sayıda insanın kaldığı bu bölümü cezaevinin tümü olarak gören bir aklı evcele ucuz kahramanlık yaptığı söylenerek cezaevinin tüm bölümleri arasında direniş bütünlüğü sağlamak ve idarenin bu oyununu boz-

mak için dikkatli bir çalışma yapmak gerektiği ısrarla belirtilir. Hatırlandığı kadarıyla TKP/ML temsilcisi de bu düşünceye katılır ve arkadaşla birlikte sözü edilen kişiye karşı çıkar.

TKP/ML tutukluları "kısa bir süre sonra koşuılar değiştirildi ve her tutuklu yargılandığı dava arkadaşlarıyla aynı koşuıa kondu" derken, nedense bunun nasıl gerçekleştirildiğini anlatmıyor.

Yukarıda anlattığımız gibi titiz ve sabırlı bir çalışmanın sonunda tüm bölümler arasında dayanışma sağlanıp uyumsuzluk kaldırılarak eylemde birlik ilk defa Erdal Eren'in idamını protestoda sağlandı ve bu gelişmeyi 24 Aralık anması izledi. Cezaevinin tüm bölümlerinde aynı sloganlar atıldı. Aynı marşlar söylendi. Yetkililer böl-yönet politikası üzerine yaptıkları hesabın boşa çıktığını açık bir şekilde gördüler. Öyle ki Orta II boşaltıldığında önceden direnişten kopmuş birçok siyasetten insan gönüllü olarak alt kısma indiler. Bu bölümleri cezaevi saymayan siyaset temsilcisi, arkadaşları da gelince şaşkınlığını ifade etmekten kendini alamadı. Bu gelişmeler sonucu Bnb. Adnan, yoldaşımızın da içinde bulunduğu bir grubu Sultanahmet Cezaevi'ne sevk ederek cezalandırma ihtiyacı duydu. Ve giderken yoldaşımıza "Burayı örgütledin, şimdi git Sultanahmet hücrelerinde yat da gör..." demiştir.

Diğer yandan "solculuk, maceracılık" gibi ifadelerin bize yabancı olmadığı bililir. Çünkü yıllardır tüm oportünist ve reformistler bu suçlamaları bize karşı yapmışlardır. "Bnb. Adnan'ın faşist olmadığı, onu direnişçilerin kışkırttığı" biçiminde sözlerin söylendiği iddiasına ise cevap vermeye gerek olmayacak düzeyde çocukça bir uydurma deyip geçmek gerekir. Ama okuyucuya saygısızlık etmemek için birkaç şey söyleyelim.

20 Ağustos 1980 operasyonundan çok önce Bnb. Adnan Özbey'in gerçek kimliği kamuoyuna "faşist Bnb. Adnan'dan hesap sorulacak" sloganıyla DS tarafından yansıtılmış, kitlesel gösteriler, pankartlar, ailelerin girişimleri vb. eylemlerle Davutpaşa'da olan bitenler Bnb. Adnan nezdinde teşhir edilmiştir.

Özetle arkadaşımız, Bnb. Adnan'ın faşist olup olmadığını bazıları gibi cezaevine girdiğinde keşfetmedi. Arkadaşımız Bnb. Adnan'ı çok önceden ve iyi tanıyordu.

TKP/ML tutukluları Bnb. Adnan'ın kendilerinden "estetik ameliyat için" para istediğini yazarak Bnb. Adnan'ın kendilerinden ne kadar korktuğunu ve ne kadar kahraman olduklarını kanıtlamaya çalışıyor.

Bütün halk düşmanı işkenceciler gibi Bnb. Adnan da korkuyordu. Bunda garip bir şey yok. Sorun "estetik ameliyat için" para istemesiyse ve bu bir kahramanlık ölçütüyse bu teklifi arkadaşımıza da yaptı, başkalarına da. Ama Bnb. Adnan bunu yaparken TKP/ML tutuklularının yukarıda ifade edilen düşünceleri kadar basit başka bir düşünceyle yapıyordu. Amacı bir kısım kamulaştırma eylemlerini ortaya çıkarmak için "ipucu" elde etmektir. TKP/ML ise burada kendi "kahramanlıklarının" "ipucu"nu buluyor... Ne diyelim.

Kısaca DS davası tutukluları Davutpaşa direnişinin odağında her zaman varolmuş, hatalarıyla, eksiklikleriyle, sevaplarıyla kitlesel olarak hep direnmiştir.

Kabakoz Cezaevi ile İlgili Yalanlar

YALAN 5: TKP/ML diyor ki, *"Kabakoz Cezaevi'ne giden ilk siyasi tutsaklar DS'li arkadaşlardı."*(agy, syf.33)

Bu açık bir yalandır. Aralık 1980'de ilk 45 kişilik şevkte 11 DS'li, 7-8 Plat-formcu, 5-6 DY'li, 7-8 Kurtuluşçu, 1 HY'li, 2 PY'li, 1 DHB'li ve 1 HK'lı vardı. Geri kalanlar ise kaçakçılar ve faşistlerdi. Sevklerle peyderpey tutuklular gelmeye başladı. Ocak 1981 başında ise en kalabalık grup olarak (25 kişilik) TKP/ML tutukluları geldiler. Gerçek bu iken TKP/ML tutuklularının "Kabakoz Cezaevi'ne ilk giden (...) DS'li arkadaşlardı" deyip ardısıra tüm olumsuzlukları DS'ye yıkıp kendini aklamaya çalışmasını veya kendilerinin 2-3 hafta sonra gidişlerini mazeret olarak kullanmalarını anlamak güç olmuyor. Çünkü onun derdi ne yapıp yapıp DS'yi kötülerdir.

YALAN 6: TKP/ML tutukluları kendileri açısından Kabakoz'la ilgili olumlu hiçbir şey anlatacak durumda ofmadıklarından sürekli yalan söylüyor. Deniliyor ki, *"TKP/ML davasından tutuklanan bir grup da yaklaşık iki ay sonra (iki ay değil en fazla bir ay-bn) Kabakoz'a sevk edildi. Bu arkadaşlar aralarında direnme kararı alıyorlar..."* (agy, sfy. 33)

Kabakoz'la ilgili bu bilgileri TKP/ML'nin kimden alabileceğini araştırdık. Bu arkadaş, kendisinin oradaki tavrının TKP/ML'nin grup tavrıyla ilgili olmadığını, kendisinin kısmen direndiğini, esasta karşı koyamadığını, TKP/ML grubunun ise direnme yönünde tavır göstermediğini, orada yaptırımlara karşı bir şeyler yapmaya çalışan ama başaramayan DS, HY, DHB davasından kişiler ve bir de kendisi olduğunu belirtti. Kuşkusuz bu anlatımlar kendi kaldığı süre için...

Şu açığa çıkıyor: TKP/ML'nin sözünü ettiği gibi, TKP/ML grubu direnme kararı almıyor.

YALAN 7: *"Önce faşistlerle çıkan bir münakaşa sonucu tüm tutsaklar subay komutasında sabahtan akşama pestilleri çıkıncaya kadar koşturuluyor, dayaktan geçiriliyor. Bunu protesto için açlık grevi yapılması düşünülüyor. DS ve diğer tüm tutsaklar yemek duası okuyarak yemeği tabaklara alıyor, bir süre bekletip karavanaya döküyor. Ancak idareye AG yapıldığı vs. söylenemiyor. (...) Sadece bir arkadaş protesto için AG yaptığını, yemek almayacağını açıklıyor."*(agy, syf.33)

Birincisi, TKP/ML tutukluları "bir AG düşünülüyor" şeklinde belirsiz bir ifade kullanarak eylem düşüncesinin kimden ve nasıl çıktığını gizleme çabasına giriyor.

Oysa AG, DS davası tutuklularının önerisidir ve TKP/ML tutuklularının yazıda belirttiği gibi tüm tutsakların dövülmesi ve sabahtan akşama kadar koşturulması nedeniyle değil, faşistlerle çıkan bir tartışma sonucu bir arkadaşın idarece dövülüp hücreye alınması üzerine öneriliyor. Bu öneriye DHB ve sözü edilen arkadaş olumlu yanıt verirken diğerleri istekli olmuyorlar. İşte açlık grevi önerisinin doğrudan yemek almama yerine yemeklerin alınıp tekrar karavanaya dökülmesi şekline dönüşmesine de bu isteksiz grupların tavrı neden oluyor.

Sadece bir arkadaşın protesto için AG yaptığını söylediği şeklindeki iddiaya gelince; sözü edilen arkadaş, faşistlerin (5) niçin yemiyorsun sorusuna 'protesto için' diyor. Yani idareye bir şey demiyor. Ama TKP/ML tutukluları söyleyecek bir şeyler bulabilmek ve "DS'ye gol atmak" düşüncesiyle yapay kahramanlar yaratmayı yeğliyor. Bunun yolu da yalandan geçiyor.

YALAN 8: Şöyle deniliyor: *"Ne acıdır ki 20-30 kişilik angarya gönüllüleri çıkıyor. Arkadaş DS'ye kesinlikle angaryaya gidilmemesini önerdiğinde, temsilcilerinden 'insanların canları sıkılıyor, dışarıyı görüyorlar vs.' şeklinde angaryayı onaylama cevabı alıyor. Kar ve soğuk olduğundan 'gönüllü' yeterli çıkmayınca, DS ayıp olmasın diye arkadaşlarından da angaryaya adam yol-luyor. (...) Nazi çalışma kampları Kabakoz'da DS'nin uzlaşmacılığı sonucu yeniden diriliyor."*(agy, syf.33)

Ahlaksızlık ve yalan onur düzeyine yükselince söylenmeyecek söz, atılmayacak iftira yoktur. TKP/ML tutukluları da bunu yapıyor. DS tutukluları angaryaya gitmeme kararına rağmen, "insanların canları sıkılıyor, dışarıyı görüyorlar vs." şeklindeki deyişler TKP/ML'nin çarpık ruh halinin sonucu ortaya çıkan sayıklamalarıdır. Hele hele angarya için gönüllü çıkmayınca "DS ayıp olmasın diye" angaryaya adam yolladı şeklindeki bir yalanı ispat edemeyenlerin namus anlayışları mutlaka sorgulanmalıdır.

DS tutukluları her zaman angaryaya karşı oldular ve gitmediler. Sadece "özel" bir nedenle bir arkadaş bir kez iradi olarak gönderildi. Başka bir günde aynı nedenle bir başka arkadaş daha gönderilmek istendi ama idare kuşku-lanıp götürmedi. Hepsi budur.

Eğer TKP/ML gerçekten tarih yazma iddiasında ise sözünü ettiği Nazi kamplarını diriltmenin bizleri değil, kendilerinin korumaya çalıştığı başka grupların eseri olduğunu yazmalıdır.

YALAN 9: *"Mamak vb. cezaevlerindeki teslimiyet basın ve TV'de sergilenince faşist idare de bundan sonra havalandırma saatlerinde (...) askeri eğitim yaptırılacağını açıklıyor. Arkadaş DS ve diğerlerine kesinlikle diren-ilmesini önerdiğinde kimileri başını öne eğip susuyor, kimileri ise 'maceracı-lıkla suçluyorlar. Herkes subay komutasında postallar seviyesinde sürünüp askeri eğitim yaparken, o arkadaş tek başına çıkarak, 'ben askeri eğitim yapmıyorum' diye tavrı koyuyor. (...) Meydan dayağı atılınca o da kendisi-ne vuranlara gücü oranında vurarak karşılık veriyor. (...) Bu aktif devrimci di-reniş dahi teslimiyet psikozunu kıramıyor."*(agy, syf.337)

Kabakoz'da yaptırım ve dayatmalara karşı tavrı alma düşüncesi ve ör-gütlenme çabaları hiç eksik olmadı. Ama yeterli deneyime sahip olunamayışı, gerektiğinde her şeye rağmen bireysel tavrı alma yerine topluca tavrı almanın abartılarak mutlaklık biçiminde bilince çıkartılması sonucu gerekli tavrı gösterilmedi. Bu anlamda birileri yaptırımlara tavrı alalım dediğinde, DS tutukluları tarafından "maceracılık"la suçlanmasının maddi temeli yoktur. Sö-zü edilen arkadaş da kimsenin kendisine "maceracı" demediğini teyit ediyor.

TKP/ML tutukluları sağcılıklarını, statükoculuklarını gizlemek, kendilerine hiç de uygun düşmeyen 'sol' bir görünüm vermek için sık sık kendilerine 'maceracı' dediğimiz yalanlarını yazıyor. Oysa biz, 8 yıllık cezaevleri müca-

delesinde TKP/ML vb'lerinin bizlere karşı sürdürdükleri politikanın sadece maceracılık ve 'soflar edebiyatına dayandığını kanıtlayabilir, bu konuda yazdıkları yüzlerce sayfalık yazıları bulup çıkarabiliriz. Onlar 'maceracı' değil, statükocudurlar.

Gelelim askeri eğitim ve spor yaptırılırken 'o arkadaşın' gösterdiği tavır ve gelişmelere...

Tutuklular spora çıkartıldığında sözü edilen kişi kendi ifadesiyle 'ayağım sakat koşamam' diyor. O zaman Eskişehir Marşı'nı söylemesini istiyorlar. O da 'söylemem' demiş. Bunun üzerine arkadaşı alıp götürmüşler. Götürürlerken dövmüşler, o da tepki gösterip onlara vurmuş. Arkadaşlarımız yanlarında dövüldüklerini hatırlamıyorlar. İtme, kakma olmuş olabilir. Bu da her zaman olan şeylerdi. Nitekim DS davasından birkaç kişi herkesin gözü önünde defalarca dövüldü. Ve yine öyle ki DS davasından birkaç kişi, sözü edilen arkadaş ve başka siyasetlerden bir-iki kişi daha, haftada birkaç kez direniş örgütlemeye çalışmak gerekçesiyle dövülüyorlardı.

Toparlarsak;

Birincisi; TKP/ML'nin sözünü ettiği gibi hiç kimseye maceracı denmemiştir.

İkincisi, "postallar seviyesinde sürünüp askeri eğitim" şeklinde bir yaptırım zaten uygulanmamıştır.

Üçüncüsü; "kimse kılını kıpırdatmıyor" şeklinde bir olayın olmadığı, tersine pasif ve edilgen de olsa direniş ve örgütlenme çabaları hep olmuştur.

Dördüncüsü; sözü edilen arkadaşın belirttiği gibi "aktif devrimci direniş" değil, pasif direniş olmuştur.

Beşincisi; olumsuzluklardan en başta sorumlu olan DS tutukluları değil, direnmeyi savunmayan ve örgütlenmeye çalışmayan siyasi yoğunluklardır. TKP/ML tutukluları bir teslimiyet arayacak ve yazacaksa tüm bunları yazmalıdır.

Arkadaşlarımız İstiklal Marşı ve yemek duasına karşı doğrudan "söylemeyeceğiz" demediler ama söylemeyerek sessiz kalıp pasif bir tavır takındılar. Hatta bu yüzden DS sempaticanları bile sık sık dayak yediler. Bir kısmı alçak sesle zaman zaman söyledi (üst katta). Alt katta ise hiç söylenmedi. Hatta alt katta arkadaşlarımızın söylememeleri nedeni ile İstiklal Marşı söyleyenler içinde "siz söylemediğiniz için ses az çıkıyor ve biz dayak yiyoruz" diyen siyasetler vardı.

Bütün bu anlatımlar Aralık 1980 sonu ve 30 Nisan 1981 arasındaki gelişmelerdir. Arkadaşlarımızın ve diğer bir kısım siyasetlerden insanların olumlu ama aktif olmayan çabalarına karşın tüm yaptırım ve dayatmalar karşısında ciddi bir direniş örgütlenemedi.

Nisan 1981'den itibaren ise Metris'e sevk haberleri gelmeye başlayınca, artık burada direniş örgütleme yerine Metris'te takınılması gereken tavrın örgütlenmesi gündeme geliyor. Arkadaşlarımız Metris'e sevk öncesi grup olarak Metris'te hiçbir yaptırım ve dayatmaya uymama kararı alarak 30 Nisan günü Metris'e sevk edildiklerinde bu kararlarını harfiyen hayata geçirerek olumsuzluklarını olumluluğa dönüştürmesini bilmişlerdir.

Bu süre içerisinde Kabakoz'da yaşanan olumsuzluklardan kimse kendini aklamaya kalkmasın. Bu olumsuzluklardan herkes sorumludur. Başarısız da olsa direniş örgütlenme çabalarını elden bırakmayanlar diğerlerine kıyasla daha az sorumludur.

Metris açıldıktan sonra Metris'in İstanbul'daki diğer cezaevlerine kıyasla önemi ve oligarşinin buradaki politikası devrimciler tarafından tespit edildi ve İstanbul cezaevlerindeki direniş odağı Metris oldu. Buradaki gelişmeler diğer cezaevlerini de etkiler bir duruma geldi. Bu noktada Metris dışındaki cezaevleri gerek oligarşi gerekse devrimciler tarafından tali önemde değerlendirildi.

Metris'in açılmasından sonra Kabakoz'da DS davasından kimse kalmadı. Yaklaşık Ağustos başlarında bir kısım arkadaşımız tutuklanarak Kâbakoz'a sevk edildi. Önceden başlayan direniş örgütlenme çabaları 1981 Eylül'ünde değişik siyaset ve gruplardan kişilerin yer aldığı ortalama 25-30 civarında arkadaşın başlattığı bir açlık grevine dönüşür. İdarenin bu eyleme karşı tavrı oldukça sert olur, daha baştan direnişi kırmak için gaz bombaları ile saldırma ve su sıkma dahil tüm baskı araçlarını kullanır. Tutukluların her saldırıda barikat kurup direnmeleri bu tür operasyonlarla kırılır ve daha ilk günden idare tutukluları yoğun işkenceden geçirip AG yapanları sevk etmeye başlıyor. AG'nin üçüncü gününden itibaren siyaset unsurları çözülmeye başlar. 7. güne gelindiğinde tüm siyasetler zorla AG'yi bırakmıştır. Arkadaşlarımızdan birine 5. gün beyin kanaması teşhisi konduğundan, diğer arkadaşlarımızca iradi bırakılıyor. Bir arkadaşımız 6. gün bırakıyor. Bir kısım arkadaşımız da AG'yi bırakmadığı halde AG içinde sevk ediliyor. Son gün herkes bıraktığından yalnız kalan bir arkadaşımız da direnişinin bir sonuç yaratamayacağına karar vererek bırakıyor. Direnişin kırılmasına rağmen idare bu direnişe katılan herkesi diğer cezaevlerine sevk ediyor.

Yeni bir direniş örgütlenmemesi için belirli bir süre daha sert bir hava estiriliyor.

10 Ekim 1981'de 5 yoldaşımızın da içinde olduğu ve yoldaşlarımızın önerisiyle Selimiye'deki yaptırımlara karşı 12 kişilik bir grup açlık grevine başladı. Açlık grevine başlamadan önce 9 Ekim gecesi yaptırımlara uymayan hücredeki arkadaşlarımız, o dönem koğuşlarda kalıp yaptırımlara uyan yeni tutuklanmış ve içinde ileri gelen insanların da bulunduğu TKP/ML davasından arkadaşlara yaptırımlara uymama ve bunları protesto için açlık grevine başlama önerisi götürürler. TKP/ML tutukluları *"maceracılık yapmayın, biz burada uzun vadeli çalışma yapıyoruz* (Selimiye'deki uzun vadeli çalışma nasıl oluyorsa en fazla bir ay tutuluyorlar-bn)...*"*diyerek açlık grevine başlamayı reddettiler.

13 Ekim günü direnişçilerin 6'sı Kabakoz'a, 6'sı da Metris'e sevk edildi. Kabakoz'a gidenler içinde çatışmada yaralanmış henüz yarası açık olan bir arkadaşımız vardı. Diğer direnişçiler daha önceki AG'de Kabakoz'dan sevk edilenlerdendir ve bu nedenle 3-4 gün sonra idare "sizi yanlışlıkla getirmişler" diyerek onları Alemdağ'a sevk eder. Arkadaşımız ise tecrite atılır. Açlık grevinin 11. günü arkadaşımız doktor kontrolüne giderken yarasının etkisi ile merdivenlerde bayılır. Gözünü açtığı anda revirde kendisine serum takılmıştır.

Bulunduğu durumda açlık grevini objektif olarak ya ölüm orucuna dönüştürecek ya da bırakacaktı. Arkadaşımız idareye açlık grevini bırakacağını ama hiçbir yaptırıma uymayacağını söyleyerek fiili direnişini sürdürmeye karar verir. Revirde kaldığı süre içerisinde herkesin yaptırımlara uymasına karşın, doğrudan her seferinde yineleyerek yaptırımlara uymayacağını söyleyen arkadaş revirde kaldığının ikinci günü müdür odasında bir sandalyeye zorla kelepçelenip kıyasıya dövüldükten sonra 10 gün süreyle hücreye atılır. Daha sonra 1,5 ay süre tecrite atılarak diğer tüm tutuklulardan soyutlanır. 1,5 ay sonra Hasdal Cezaevi'ne sevk edilir (1981 Aralık sonu).

Arkadaşımızın bu tavrından önce TİKB davasından bir arkadaş da Kabakoz'da kaldığı bir hafta süresince yaptırımlara uymayacağını söylemiş ve uymamıştır.

Bu arada koşullarda kalan sınırlı sayıdaki arkadaşımız direniş örgütlenme çabalarını yine sürdürür. 1982 Mayıs-Haziran Metris açlık greviden sonra Kabakoz Cezaevi ağır ağır düzelmeye başlar. O dönem oligarşi asıl baskıyı ve politikasını Metris üzerinde odaklaştırdığından, Metris dışındaki İstanbul cezaevlerinde genellikle yumuşak bir ortamın oluşmasına dikkat ediyordu. Tutuklular arasında dayanışmayı ve yoğun tepkiyi engellemek için kendince bundan çıkar umuyorlardı.

82 sonunda ise artık Kabakoz'da dayatma ve yaptırım uygulaması kalmamıştı.

TKP/ML yalan ve demagojiyle tarih yazmaya kalkıp olumsuzlukları hep başkasına, iyi ve güzel olanı ise kendisine ayırma yerine bu gerçekleri yazmalıdır.

Sultanahmet Cezaevi ile İlgili Yalanlar...

TKP/ML tutukluları, DS tutuklularının direnişçi veya önde direnişçiler olmadığını kanıtlamak için bin dereden su getiriyor. Olayları işine geldiği gibi alıp yorumluyor. İkna edici olması ve saldırı hedefini daraltmak için bazı siyasetleri ya koruyor, ya da görmemezlikten geliyor.

TKP/ML tutuklularının bir özelliği de sık sık "özeleştir" görünümü altında saldırmasıdır. TKP/ML tutuklularının bu "özeleştir" anlayışı öyle bir noktaya varmıştır ki, siyasi tarihinde hemen hemen tek bir doğru kalmamıştır veya çok azdır.

Gerilik ve ML'den habersiz olmaları, onları, ister istemez dar deneyciliğe ve taklitçiliğe sürüklemiş, yanlışlar ve olumsuzluklar kaçınılmaz yazgıları haline gelmiştir.

Sık sık "özeleştir" yapmaları ise kendilerinin en "ML" ve en "Komünist" olduklarını kanıtlamalarının, başkalarına saldırmalarının yolunu açan bir araçtan başka bir şey değildir? Bu arada sürekli özeleştir yapmak zorunda kalan ve sürekli yanlışlar yapan bir siyasi hareketin bir yerde haddini bilerek konuşması gerektiğini hatırlatmak ise bir işe yaramaz. Çünkü "hata yaptık" dedikten sonra, çirkin ve sorumsuz bir üslupla devrimcileri suçlamak TKP/ML tutuklularının "özeleştir" ve ideolojik mücadele anlayışıdır.

YALAN 10: TKP/ML tutukluları diyor ki: "12 Eylül generallerinin devrimci-

lere yönelik toplu kısımlara girecekleri ve bunun da ilk etapta cezaevlerindeki tutsakları toplu katletme şeklinde olacağı yönünde bir beklenti oluştu. Bu beklenti ve tecrübesizlik havası içinde yapılan temsilciler toplantısında temsilci arkadaşımız, 'duvar dibi tahliyelerin olması durumunda İstiklal Marşı'nın söylenebileceğini' (...) İstiklal Marşı söylenebilir görüşünü savundu, "(agy, syf. 34)

TKP/ML 8 yıl sonra da olsa kısmi bir özeleştiriyor. Ama bu özeleştiriyi yaparken hatayı, zaafı mazur göstermek için gerçeği olduğu gibi yansıtmayıp tahrif ediyor. Veya kendi zaaflarına bizleri de ortak edip kendini akla-maya çalışıyor.

Birincisi, sözünü ettikleri temsilcileri "duvar dibi tahliyelerin olması durumunda İstiklal Marşı söylenebilir" değil, tersine, İstiklal Marşı söylemeye karşı olmadıklarını, hatta daha da ileri giderek bunun "parti" kararları olduğunu söylemiştir.

İkincisi, idarenin, temsilcilerle yaptığı toplantıda "İstiklal Marşı her gün söylenecek" demesi üzerine TKP/ML temsilcisi ortaya atılarak "her gün değil, haftada bir söyleyelim" demiştir. Diğer temsilcilerin karşı çıkmasına rağmen idare "haftada bir gün (Cuma günü) İstiklal Marşı söylenir" diye talimat asmıştır. Bu talimat TKP/ML temsilcisinin eseridir.

Yani TKP/ML tutukluları Sultanahmet'te İstiklal Marşı söylenmesini "duvar dibi tahliyelerin olması durumunda" gerekçesini ileri sürerek değil (ki bu şartla dahi yanlıştır), bu konudaki anlayışları sonucunda savunmuştur.

TKP/ML tutukluları belki unuttular veya unutturmak istiyorlar ama İstiklal Marşı dayatması karşısında "bilmiyoruz" diyen tutuklulara "öğretmenliğe" soyunan kişinin de kendi bölümünden biri olduğunu yazsa daha iyi bir "özeleştiriyi" yapmış olurdu. İdarenin isteği üzerine "Ben yıllarca öğretmenlik yaptım. Bu sürede haftada iki kez İstiklal Marşı söyledim ve söylettim, burada da söylemenin bence bir sakıncası yoktur" diyerek İstiklal Marşı'nı yazıp koğuş-lara dağıtan bu kişinin tavrı kimi bağlıyor?

YALAN 11: *"C Blok'ta bulunan bizden, DS'den ve diğer bazı davalardan tüm tutsaklar bir kez İstiklal Marşı söylediler."*

Yukarıda da belirttiğimiz gibi TKP/ML tutukluları özeleştiriyi yapmayı bir saldırı aracı olarak kavradığından, yaptığı her özeleştiriyi kendi olumsuzluğunu bize de maletme çabasına dönüşüyor. Burada da C Blok'ta bulunan tutsakların İstiklal Marşı söylediğini iddia ederek özeleştiriyi yapıyorum diye yalan söylemektedir. Oysa arkadaşlarımız bu cezaevinde baştan beri İstiklal Marşı vb. yaptırımlara karşı, ilkesel düzeyde tavrı almış ve bu dayatmalara uyacakların dışlanacağı kararını almıştır.

15 Eylül operasyonundan birkaç gün sonra sayım sırasında ayağa kalkma ve İstiklal Marşı dayatması başladığında, siyasetler arası tavrın ne olduğuna ilişkin kesin karar bulunmamasına karşın tavrı "bilmiyorum", "söylemem", şeklinde olmuştur.

Bu arada "Bilmiyorum" diyenler içinde, idarenin "böyle söyleyeceksin" diyerek söylediği bir iki dizeyi mırıldananlar da olmuştur. Tek tek kişiler nezdinde sürdürülen bu dayatmalara uyan çeşitli davalardan sınırlı sayıda insan

içinde DS tutukluları kitlesinden bir iki kişi de vardır ve bu nedenle bu insanların tüm ilişkisi kesilmiştir. Bu anlamda TKP/ML tutuklularının "tüm tutsaklar" İstiklal Marşı söyledi iddiası da diğerleri gibi yalandır.

Burada önemli olan TKP/ML tutuklularının anlayış düzeyinde İstiklal Marşı'nın söylenebileceğini savunmasıdır. Kaldı ki iddia ettikleri gibi arkadaşlarımız yalnız C Blok'ta değil, A Blok'ta da kalmaktadırlar. TKP/ML tutukluları nedense A Blok'ta kalan DS tutuklularını unutuyor. Başta C Blok'ta kısmi kararsızlıklar olmasına karşın A Blok'ta daha başarılı bir tavır alınarak İstiklal Marşı'nın söylenmediği belirtilmiyor. TKP/ML tutukluları burada olmadıklarından, DS tutuklularının varlığını da yok saymaları pragmatizmlerine uygun düşüyor.

Diğer yandan idare İstiklal Marşı dayatması sırasında kitleyi olumsuz etkilemek için bazı hilelere de başvurmayı ihmal etmedi. Şöyle ki; bazı koşulların önünde askerlere İstiklal Marşı'nı söyletip diğer koşullara "işte dinleyin falanca koşu söylüyor, siz de söyleyin" gibi taktiklere başvurdu. Buna rağmen İstiklal Marşı söylenmedi. Fakat bu tür hileler bazı siyasetlerde "söylen-di" gibi imajlar yarattı. Arkadaşlarımız koşu ortasında herkesin gözü önünde falakaya yatırılmalarına rağmen yine söylemediler. TKP/ML davası tutukluları "ayrıntılı bir karşı tarih" yazarken ayrıntı sayılmayacak gelişmeleri de yazmalıydı. Örneğin talimatları okuyup "anladınız mı?" diye bağırarak Sultanahmet'in ünlü işkencecisi Üsteğmen Osman Naz'a "sadece dinledik" diyen ve aralarından birinin hücreye alınmak istenmesinin karşısında bu tür olaylarda ilk defa toplu bir tavır gündeme sokan arkadaşlarımızın "kimseyi hücreye vermeyiz, alırsanız hepimizi alırsınız" demelerini ve topluca hücreye atılmalarını da yazmalıydılar.

Ama TKP/ML tutukluları hücreye alınma konusunda alınan bu ilk toplu tavır yazmıyor. Keza baskı ve dayatmalar süresince en çok hücreye atılanların DS tutukluları olduğunu da yazmıyor.

TKP/ML tutukluları "...bizden başka kimse olumsuzluktaki kendi sorumluluğunu üstlenmedi" derken, hiç de gerçeği yansıtmıyor. Öncelikle TKP/ML tutukluları 8 yıl içerisinde defalarca belirtilmesine karşın gösterdiği olumsuzlukların sorumluluğunu üstlenmeye hiç yanaşmadı. Bugün kısmen üstleniyor görünmesinin nedeni ise kendi olumsuzluklarına başkalarını da ortak ederek aklamak istemesidir.

Sultanahmet'te bizim açımızdan tek olumsuzluk, cuntanın ilk dönemlerinde tek tip asker elbiselerinin giyilmesidir. Bu dönemde tek tip elbisenin ne anlama geldiğini, bunun tek tip insan yaratmanın bir parçası olduğunu kavrayamayan arkadaşlarımız herkes gibi bu elbiseleri giymiş ve genelin sorumluluğuna ortak olmuşlardır. Çok kısa süren bu olumsuz deneyden hareketimizin ve diğerlerinin ne gibi dersler çıkardığı ise 1983'te başlayan TTE süresince açık bir şekilde ortaya çıkacaktı. 82-86 arasında yaşanan süreç olumsuzluklarda sorumluluk üstlenmenin hiçbir zaman yeterli olmadığını, gerekli derslerin çıkarılmadığı "özeleştirilerin "laf olsun" diye yapıldığını ortaya koymuştur.

Toparlarsak DS tutukluları Sultanahmet'te direniş hattının hep en önünde olmuştur.

Alemdağ Cezaevi ile İlgili Yalanlar

TKP/ML tutukluları işine geldiği noktada en küçük bir olayı abartmaktan, kahramanlar yaratmaktan, efsaneleştirmekten ve "dönemeç yaşanıyordu" vb. nitelemelere başvurmaktan geri kalmıyor. Kuşkusuz bu anlatımlarda tahrifat ve yalan yine temel öge oluyor.

YALAN 12: Deniliyor ki, *"Alemdağ Askeri Cezaevi'nde 12 Eylül sonrası faşizmle devrimci tutsaklar arasındaki mücadele şubeye adam alma sorununda ortaya çıktı, sloganlar atıldı, şubeye alınacaklar gizlenmeye çalışıldı. Düşman bunun üzerine havalandırmada askeri eğitim yapılacağını ve tek sıra yürünerek girileceğini açıkladı."* (agy, syf.34)

TKP/ML o kadar çok yalan söylüyor ki, bazen insanın inanacağı gelmiyor, bu noktada "bu kadar da olmaz, herhalde yanlış hatırlıyorlar" demek çok iyimser bir yorum oluyor.

Aslında bütün sorun yanlış hatırlamadan değil, ucuz kahramanlar ve direnişçiler yaratmak için yapay direnişler yaratma gerekliliğinden ve biraz da birbirini aldatma ve yanlış bilgi verme alışkanlıklarından kaynaklanıyor. Böylece en küçük bir olayı allayıp pullayıp tahrif ederek kendilerine maleden TKP/ML tutukluları başkalarına saldırganın zeminini de yaratmış oluyorlar akıllarınca.

Öncelikle yukarıda sözü edilen olayın Alemdağ'da uygulanmaya çalışılan **ilk** ve **son** yaptırım olduğunu beirtelim. 1981 Nisan sonlarına doğru gündeme gelen bu yaptırımın esas nedeni de TKP/ML tutuklularının iddia ettiği gibi "şubeye adam alma" sorunu değildi. Metris'in açılma arifesinde Metris'teki dayatma ve yaptırımlara hazırlık amacıyla cezaevleri genelinde gündeme getirilen yıldırma politikalarının bir parçasıydı ve benzer olaylar aynı süreçte, Sultanahmet'te yeni gelen tutuklu gruplarına askeri yaptırım uygulanması, Davutpaşa'da sevk öncesi sevki okunan bir gruba dayak atılması vb. şekillerde gündeme gelmişti.

YALAN 13: *"Düşman DS'li tutsakları koşuşlarına sokup TKP/ML'lileri havalandırmada bıraktı. DS hiç itirazsız içeri girdi, diğerlerine operasyon yapılacağı açıldı, ancak yanlarında kalmak için direnmek yerine direnişçiler yalnız bırakıldı (...), tutsaklar birbirlerine kenetlendiler, işkence ve dayakla tek tek kopartılıp tek sıraya sokulmaya çalışıldılar. Koşuşlarında olan diğer tutsaklar direnişi sessizce izliyorlardı."* (agy, syf.34)

Bu hamasi edebiyatı bir kenara bırakarak "DS hiç itirazsız içeri girdi" iddiasını cevaplandıralım.

Evet, DS tutuklularının kaldığı 2.koşuş havalandırmadan içeri girdi, çünkü her zamanki prosedürle havalandırmaya çıkılmış ve süre bitiminde içeri girilmiştir. İçeri girerken de coplandılar. Bunun üzerine bir kısım arkadaş merdiven altına çekilerek içeri girmeyi reddetti ve zorla içeri sokuldular.

2.Koşuş içeri girdikten sonra TKP/ML'liler içeri sokulmayarak fazladan havalandırmada bekletilip yaptırım uygulanmaya çalışılıyor. Önce bir kısmı şaşkınlık gösterip yaptırımlara uyma tavrı gösteriyor, ama diğerlerinin uyarmasıyla karşı koyuyorlar ve sonuçta zorla sürüklenerek içeri atılıyorlar.

YALAN 1.4: Bu gelişmeler olurken *"koşuşlarında olan diğer tutsaklar direnişi sessizce izliyorlardı"*iddiasına gelince.

Daha içeri girişte coplandıklarında slogan atmaya başlayan devrimciler, havalandırmadaki gelişmeleri izleyerek "Kahrolsun Faşizm" sloganlarına devam etmiş, şiddetli tepki göstermişlerdir. TKP/ML her olaydan kendine pay çıkaracağına, hemen tüm cezaevlerinde olduğu gibi, Alemdağ'da da idarenin DS davası tutuklularına nasıl baktığını hatırlamaya çalışmalıdır. İdare Alemdağ'da hemen tüm kararların "2. koşuşun başı altından çıktığını" sık sık tekrar etmiştir. TKP/ML tutukluları hangi gelişmelerin idareyi bu düşünceye sevk ettiğini kavrayabilirse TKP/ML'ilerin niçin dışarda tutulduğunu ve neden 2. koşuş içeri sokulduktan sonra dayatmaların başlatıldığını daha iyi anlarlar.

YALAN 15: *"Düşman daha sonra diğer koşuşların da havalandırmaya çıkmasını istedi. DS dahil hiçbir koşuş havalandıma hakkını savunup yaptırımlara orada direnmeye yanaşmadı, havalandırma haklarından vazgeçerek dışarı çıkmadılar. Bizlerse her defasında havalandırmanın kazanılmış bir hak olduğunu, havalandırmaya çıkılarak yaptırımlara orada fiilen direnilmesini savunduk. Bizler havalandırmaya çıkmak istedik düşman çıkarmadı."* (Yeni Demokrasi, s. 10, syf.34)

Pes doğrusu! Daha sonraki havalandırmalara her gün çıkıldı, özellikle de toplu voltalar atıldı.

YALAN 16: *"Bu sırada bizlerin havalandırmada işkence ve dayığa maruz kaldığını gören DY, HK, K ve diğer siyasetler hemen bir AG başlatıyorlar, AG'ye DS de katıldı."* (Yeni Demokrasi, s.10, syf.34)

TKP/ML tahrifatçılıkta giderek ustalaşiyor. İfadeye dikkat edilsin; "AG'ye DS de katıldı" diyor. DS tutukluları başlayan bir AG'ye katılan değil, tüm Alemdağ tutuklularının bildiği gibi uzun süreli AG'yi, baskıları ve şubeye adam alınmasını protesto etmek için bizzat önerendir.

Koşuşlar arası koordineyi sağlayan HK temsilcisinin "becerisiyle" gerekli koordinasyon sağlanamadığından EB, Dev-Savaş, CY dışındakiler çeşitli farklılıklarla da olsa öneriye katılmalarına karşın AG cezaevinin tümünde birden başlama yerine DY, HK ve K'un kaldığı koşuşta başladı. Oysa bunlar uzun süreli -hakları da almayı içeren- bir AG'ye karşı olup sadece kısa süreli bir protesto AG'si olsun diyorlardı.

Yine TKP/ML tutuklularının iddia ettiği gibi direniş "bizlerin (yani TKP/ML tutuklularının) havalandırmada işkence ve dayığa maruz kaldığını görenler tarafından başlatılmadı. Doğrusu TKP/ML tutuklularının göstermek istediği tablo ilginç. Öyle ki Alemdağ'da direnen tek güç kendisi ve çok yoğun baskı altındalar. Oligarşi sadece ve sadece onlara saldırıyor. Herkes suskun, korkak, korkularından havalandırmaya bile çıkamıyorlar. Onlar ise her gün kahramanlar gibi direniyorlar. Eh... artık bu denli büyük özverilerle gösterilen direniş karşısında diğer tüm tutuklular TKP/ML'nin çevresinde birer koruyucu zırh gibi dizilip onların direnişini desteklemeliydiler. TKP/ML'nin göstermek istediği tablo bu. Oysa AG tüm baskılara, hakların gasbına ve şubeye alma-ya karşı yapılmıştı.

TKP/ML tutukluları direnişleri ve gerçekleri anlatacaksa cuntanın gelişiy-le birlikte 6. koğuşa yapılan operasyonda kurulan barikatı ve direnişi yazma-lıdır.

DS tutuklularının kaldığı koğuştaki DK'lı bir arkadaşın şubeye alınması üzerine iki saat süren direnişi anlatmalıdır.

Bir arkadaşımızın Kabakoz'a sorguya alınmak istenmesi üzerine barikat kurularak bir saati aşkın direnişi ve askerlerin koridorda nasıl ateş açtığını yazmalıdır.

TKP/ML tutukluları kimlerin direnişe sessiz kaldığını anlatmak istiyorsa, idarenin "saz çalınıyor" gerekçesiyle geceyarısı TKP/ML'lilerin bulunduğu koğuştan geçip DS tutuklularının bulunduğu koğuşa operasyon yapmaları üzerine TKP/ML'lilerin slogan dahi atmamaları ve "neden böyle oldu?" şeklindeki sorumuza verdikleri "bir şey anlayamadık, çok ani oldu" cevabını ve tavırlarını yazmalıdır.

TKP/ML'nin Büyük Sancısı Metris Direnişi ve Bu Direnişe İlişkin Yalanları

Daha önce de belirttiğimiz gibi TKP/ML tutuklularının gerek dışa karşı, gerekse kendi içlerinde yalan söyleme, birbirlerini aldatma, gelişmeleri abartma ve çarpıtma alışkanlıkları hemen herkesin bildiği özelliklerdir.

"Metris'i açan arkadaşların alınmış **ortak** kararlar doğrultusunda başlat-tıkları açlık grevine daha sonra sevk edilen tüm tutuklular katıldılar, (agy. syf.35, abç)

"Biz **üç gün önce başlayalım da** diğerleri de gelir peşimizden. **Bütün** direnişlerde bu arkadaşların böyle bir anlayışla hareket ettiklerine yüzlerce devrimci tanıktır

"**Metris'in açılışındaki direniş öyle olmadı mı?**" (Y.Demokrasi, s.5, syf.18)(abç)

Fazla dikkat göstermeden her okuyucunun görebileceği gibi Y.Demokra-si'nin 5. sayısında bütün direnişlerde "üç gün önce başlayalım da diğerleri gelir peşimizden" anlayışıyla hareket ettiğimiz ve Metris'in açılışındaki AG'nin böyle başladığını her zamanki ukala ve ilkel üslubu ile açıklamaya çalışan Y.Demokrasi'ye yazı yazan TKP/ML davası tutsağı, Y.Demokrasi'nin 10. sayısına gelindiğinde ukalalığın ve küstahlığının vazgeçmeden, "Metris'i açan arkadaşların alınmış **ortak kararlar** doğrultusunda başlattık-ları bir AG" diyor. Böylelikle bir yandan direniş tarihini hiç bilmediğini, bir yan-dan da sırf direnişçilerimizi karalamak için nasıl hayasızca yalan söyleyebil-diğini belgeliyor.

Peki 5. sayı ile 10. sayı arasında ne oldu da Yeni Demokrasi yazarı tut-sak görüş değiştirdi?

Y.Demokrasi'nin 5. sayısındaki TKP/ML davasındaki tutsağın "**Metris'in açılışında böyle olmadı mı?**" vb. yalanlarına karşı Y.Çözüm'ün 9. sayısın-da yayınlanan yazımızda şöyle diyorduk:

"*Arkadaşların bellekleri konusunda derin kaygılara kapılmamak olanak-sız, Metris'in açılışındaki süresiz açlık grevinin nasıl ve kimler tarafından*

başlatıldığını unutmaları kendileri için büyük bir kayıptır.

Hatırlatmakta yarar var; Metris'in açılma haberi gelince, Metris dışındaki bir cezaevinde (Sultanahmet Cezaevi-bn) ML'lerin önerisiyle kendilerinin de içinde bulunduğu dört siyasi grup (DS, DK, TKP/ML, EB-bn) Metris'in 'Mamaklaştırılmak' isteneceği tespitini yaparak sevk olan ilk grubun tüm dayatma ve yaptırımlara karşı çıkması, süresiz açlık direnişi ve filii direnişle sert bir tepki göstermesi kararını aldılar..." (agy, syf .63)

Bu açıklamalarımızdan sonra TKP/ML tutsağı bu kez söylediği yalanın faydacılığına uygun düşmediğini gördüğünden olsa gerek sessizce "Metris'in açılışındaki direniş öyle olmadı mı?" (üç gün önce başladığımız) iddiasından çark edip "Metris'i açan arkadaşların alınmış ortak kararlar doğrultusunda başlatmış oldukları AG" noktasına vardı.

Metris'in açılışında Metris'le ilgili devrimci mücadele taktiklerinin ne olacağının tespiti ile oligarşinin ne yapmak istediğinin görülmesi önemliydi. İşte ML'ler bu tespiti yaptı ve herkesin anlamasını sağladı. TKP/ML tutsağı bu tespitin ortak karar haline gelmesini bizim açıklamamızdan ancak hatırlayabildi. Hatırlamaması çok doğal; çünkü politik öngörüye sahip olmadıkları için hiçbir zaman bu türden tespitleri de olmamıştır. Keskin ve saldırgan bir dille ileri sürdükleri iddialar kendi sübjektif durumlarının gizlenmesine yönelik saldırı malzemeleridir.

Bu malzemelerle durumu izah edemez hale gelince, göstermelik bir Özeleştirme yaparak aynı yöntemle saldırıya devam ederler. Bazen de çok özeleştirme yapmak uyguladıkları politikalar hakkında kuşku doğurduğundan "özeleştirme" yerine bu tür sessizce çark edişler yaparak başından sonuna hep öyle söylemişler gibi bir dava yaratmaya çalışırlar. TKP/ML tutuklularının bu tür anlayışlarını ve yöntemlerini yeri geldikçe anlatacağız. Şimdi çok kısa da olsa TKP/ML'nin yalanları çerçevesinde Metris'le ilgili kimi gerçekleri TKP/ML'ye hatırlatmaya ve okuyucuya anlatmaya çalışalım.

YALAN 17: *"Cezaevini açan MLSPB davasından arkadaşlar örnek bir direniş koyarak (...) Bunu Davutpaşa'dan sevk edilen TKP/ML davasından yargılananların dişe diş direngen tavrı tamamladı."* (Yeni Demokrasi, s.13, syf.35)

Birincisi; yukarıda da açıkladığımız gibi Metris'in açılışı ile ilgili devrimci program Sultanahmet'te ML'lerin önerisiyle oluştu. Ve ilk giden grup kim olursa olsun ortak kararı uygulamak zorundaydı. Giden ilk grup MLSPB ve EB davası (6) tutukluları olduğundan ortak kararı uygulamışlardır. TKP/ML küçük hesapları gereği sanki bu tavır alışı bir siyasetin kendiliğinden tavrı imiş gibi göstermeyi "uygun" görüyor. Buna paralel olarak da dürüstlük, ahlak vaazları arasında EB'nin adını da anmıyor.

İkincisi; "TKP/ML davasından yargılananların dişe diş direngen tavrı tamamladı" diyerek düş dünyasında oluşturduğu DS'siz bir Metris direnişi tablosunu çizmiş oluyor. Oysa TKP/ML tutukluları 15 Mayıs'ta Davutpaşa'dan Metris'e sevk edildiler ve bu ilk AG'de yoktular. TKP/ML tutsağının sözünü ettiği gibi "dişe diş direngen" bir tavırları da olmamış, tersine birçok gruba yapılanlardan ne farklı bir şey yapılmış ne de farklı bir tavır alınmıştır. Keza

DS tutuklularının 7 Mayıs'ta Sultanahmet'ten gelişlerine kadar bayanlar bölümü de AG'ye başlamamış, DS tutuklularının ortak kararı iletilmesiyle onlar da başlamışlardır.

Davutpaşa'daki DS davası tutuklularının büyük kısmı 4 Mayıs 1981'de Davutpaşa'dan gelirken orada dövülmeye başladılar. Ve bu dövülme Metris koşuşlarına girene kadar sürdü. 7 Mayıs 1981'de Sultanahmet sevkinden gelen DS tutukluları 12 Eylülcülerin intikam hisleriyle karşılaştılar, bunun sonucu Sultanahmet ve Metris'te askerler tarafından bir kısım arkadaşlarımız cop, kelepçe zincirleri, elektrikli cop, kaba dayakla bayıltılıncaya kadar dövüldüler. Kargatulumba koşuşlara atıldılar. DS tutukluları tüm bu baskılara "Kahrolsun Faşizm" sloganları atarak karşılık verdiler.

YALAN 18: *"Kabakoz Cezaevi'nden Metris'e sevk edilen (...) ilk DS grubu, DK'lı arkadaşların 2 gün süren uzun çağrılarından sonra ancak camlara çıkabildi, 'Subayların camlara çıkmak yasak' dedikleri için çağrılara cevap vermediklerini, İstiklal Marşı'nı kaç kez ve nerede söyleyeceklerini sorarak meraklarını dile getirdiler."* (agy)

TKP/ML düş dünyasında kurduğu direniş sistematüğini geliştiriyor.

Kabakoz'daki DS davası tutukluları 30 Nisan 1981'de Metris'e getirildiler. Ama eminiz, TKP/ML ne DS'lilerin ne zaman geldiği, ne de nasıl AG'ye başladıklarını, içeriye nasıl girdiklerini hiç bilmiyor. Bilmek için bizzat DS tutuklularına sorma gereği de duymuyor.

TKP/ML tutukluları sanki DS tutukluları geldiğinde kendileri de aynı havalandırmada imiş gibi bir ifade tarzı ile yazıyorlar. Oysa Kabakoz'daki DS tutukluları 30 Nisan'da Metris'e geldiklerinde TKP/ML'liler henüz Metrisle yoktu. Ama TKP/ML davasından tutuklu yazar yalanlarının inandırıcı olmasını sağlamak için orada imiş gibi yazma gereksinimi duyuyor.

Birincisi; TKP/ML tutukluları 15 Mayıs'ta Davutpaşa'dan getirildi. O zaman AG de bitmişti. Onun için bu direnişle ilgili ahkam kesmesinler.

İkincisi; Kabakoz'dan gelen DS tutukluları daha önce de anlattığımız gibi Metris'e sevk haberleri duyulur duyulmaz Metris'te her türlü yaptırımı reddedecekleri kararıyla geldiler ve daha girişten itibaren -bazı arkadaşlarımıza özel bir baskı uygulamalarına karşı- kararlarından geri adım atmadılar, kararlılıklarını gösterdiler. Koşuşa girdiklerinden hemen sonra MLSPB'lilerden açlık grevi ve direniş ortak programını öğrendiler. (İletişim yokluğundan ortak karar bu arkadaşlara iletilmemişti.) O zaman koşuşlararası haberleşme henüz gelişmemiş, cezaevi mimarisi her yönüyle bilinmiyor, devrimcilerin iletişim sağlama konusundaki amatörükleri de açıkça görülüyordu. Karşılıklı yazışmalar camdan parmakla yazma veya büyük kağıtlara harf harf yazıp gösterme vb. şeklinde ilkel biçimlerde oluyordu. İşte bu tür uygulamalarla arkadaşlarımız 30 Nisan öğle vakti koşuşa girdiler, bu tür yöntemlerle yazışarak akşam yemeğini almayarak açlık grevine katıldılar.

TKP/ML tutukluları hangi belgeye, hangi tarihte, hangi kişiye dayanarak bu denli ahlaksız ve sorumsuz bir duruma düşebiliyor?

Bu tür iddialarda bulunanların yapacakları tek şey var: Metris idaresine avukatları veya bizzat kendileri başvurup DS tutuklularının Kabakoz'dan ne

zaman geldiklerini, hangi gün ve saatte açlık grevine başladıklarını öğrenmeleridir.

DS tutuklularının "İstiklal Marşı'nı kaç kez ve nerede söyleyeceklerini.." şeklinde soru sordukları da aynı çerçevede ispat etmeleri gereken bir olgudur. Çünkü DS tutuklularının İstiklal Marşı konusundaki tavrı çok açıktır. Bu olsa olsa TKP/ML gibi yalan üzerine kurulan siyasetlerin tavrı olabilir. Çünkü biz TKP/ML temsilcisinin 12 Eylül başında Sultanahmet'te İstiklal Marşı söylenebileceğini ve bunun da parti kararı olduğunu söylediğini biliyoruz.

Evet iddia ediyoruz; Kabakoz'dan gelen DS davası tutukluları 30 Nisan'da Metris'e geldiler ve o akşam AG'ye başladılar. Siz iki uzun gün pencereye çıkmadıklarını ve AG'ye katılmadıklarını belgeleriyle ispat ederseniz, bu iddialarınızı ciddi bir şekilde ele alıp sorgulayacağımıza inanabilirsiniz, tersi durumda şerefınız sorgulanacaktır.

YALAN 19: "19 gün süren AG, DS'li arkadaşların sağcı özlerini ve olumsuzluklarını gizleme çıkışı 'sol' görünümlü tavırlarına rağmen başarıyla sona erdirildi."(agy) diyor TKP/ML.

Bu "sağcı öz", "olumsuzluklarını gizleme" vb. ifadeleri o kadar çok kullanılıyor, o kadar rastgele ve çelişkili anlatımların üzerine oturtuluyor ki, tümünden inandırıcılığını yitirip kendi kendini vuran silah haline geliyor. Ancak TKP/ML tutuklularının alışkanlıklarıdır, hangi koşulda, nerede olursa olsun "ML" ve de "Komünist" olduğunu ispat etmek için mekanik bir şekilde bir tane sağ, bir tane de sol grup bulup bulup ardısıra bilinen nakaratı -"sağ ve sol özde aynıdır"- tekrar ederek saldırmaya başlar. Bu tür bir söylem onların yapısına uygundur ve buna şiddetle ihtiyaç duymaları doğaldır. Çünkü onlar özde sağdır, ama bu politikalarını bile oluşturamamışlardır. Onların çizgilerini belirleyen kendilerinin de "sağ" diye ifade ettiği, ama hemen her dönem birlikte oldukları sağ siyasi yoğunluklar olmuştur.

19 günlük AG, TKP/ML tutuklularının iddia ettiği gibi DS tutuklularının "sol görünümlü tavırlarına rağmen başarıyla sona" erdirilmedi. O dönem sevkler peyderpey yapıldığından gelen her grup kısa süreli ikna sürecinden sonra AG'ye katılıyor ve direniş yeni yeni kitlesel bir boyut kazanıp kamuoyuna sesini duyuruyordu. Direniş bu aşamadayken TKP/ML tutuklularının hiç peşlerinden ayrılmadığı, daha uzun süre direnişi sürdürme dirençleri kalmayan ve dahası o dönemde revaçta olan, esas olarak burjuvazinin körüklediği "20 günden sonra geri dönüş olmaz" propagandasının etkisinde kalan sağcı siyasi grupların dayatmaları sonucu AG gerekli etkiyi ve sonucu sağlayamadan bitirildi.

Biz o dönemde açlık grevinin bir süre daha sürmesini gerekli görüyorduk. Çünkü Metris'in Mamaklaştırılmak istendiği tespiti yapılmıştı ve bu konuda oligarşiye kararlı, sert bir tepki gösterilerek Mamaklaşma politikasını Metris'te uygulamayacağımızı göstermeliydik. Dahası ve en önemlisi o dönemde Mamak, Diyarbakır ve birçok cezaevinde devrimcilerin nasıl faşistlerle barıştığı, tüm faşist yaptırımlara nasıl uyduğu; tüm iletişim araçlarında halka yansıtılıp devrimcilere karşı güvensizlik politikası empoze edilirken Metris'in teslim olmadığı ve olmayacağı mesajı tüm halka, dünya kamuoyuna ve

diğer cezaevlerindeki tutsaklara canlı haliyle ancak uzun süreli bir AG ile verilebilirdi.

İşte hemen hiçbir somut kazanım olmadan ve direniş mesajı yeterince iletilmeden, politikasızlığın sonucu direniş erken bitti. Biz de bu karara uymak zorunda kaldık/Kuşkusuz direniş gerek fili tavırlarla, gerekse AG ile oligarşiye devrimci tavrı gösterip herkese belirli oranda da olsa direniş mesajını ilettiler. Ama AG'nin erken bitirilmesi direnişin hemen sonrasında idarenin baskı politikasını devam ettirmesini engelleyemedi. Ve oligarşinin kamuoyuna vermek istediği 'devrimciler teslim oldu' mesajı karşısında güçlü bir yankı yaratamadı.

YALAN 20: Oportünizm ve TKP/ML tutukluları, direniş konusunda tutunacak bir dalları olmadığından kendi kendileriyle çelişme pahasına da olsa DS tutuklularına karşı malzeme aramaktan vazgeçmiyorlar. Bunlardan biri de, yıllardan beri dillerine pelesenk ettikleri yeniden şubeye adam alma konusunda gösterilen tavırlar oldu.

TKP/ML tutukluları diyor ki; *"DS çoğunluk kararını tanımadıklarını, şubeye adam almada direnmenin anlamsız olduğunu (...) sorunun yasa sorunu olduğunu, ancak bir (ÖO) ile yasanın kaldırılabilceğini söylüyorlardı."* (agy)

1. Şubeye adam almaya karşı nasıl bir tavır gösterileceği ortak karar haline gelmeden her grup kendi bildiğince davranmıştı. Bu anlamda TKP/ML tutuklularının hakkımızda ileri sürdükleri gerçek değildir.

İkincisi, sözü edildiği gibi şubeye adam almada direnildiğini söyleyenler, gerçekten etkili olacak kısa ve uzun erimli sonuç alacak direnişlerden kaçmak için yasak savmak türünden bir tavrı gündeme getirerek bunun adına "direniş" dediler. Oysa ortada direniş diye adlandırılacak bir olay yoktu. Hele hele TKP/ML tutuklularının iddia ettiği gibi **"saatler süren** işkence operasyonlarından geçirildiler" diye tanımlanabilecek bir şube direnişi Metrisle hiç olmadı.

Bir kere şubeye adam alma daha yasa çıkmadan yer yer uygulanıyordu ve biz daha o dönemde bu uygulama henüz yasallaşmamışken karşı çıkmak gerektiğini belirttik. Diğer taleplerimizi de gündeme getiren ve uzun sürebilecek bir AG ve ciddi direnişlerle bu uygulamaya karşı mücadele bayrağını yükseltmeyi önerdik. Ne yazık ki ciddi ve yıpratıcı direnişlerden hep kaçan, ama yasak savma türünden tavırlarla keskin direnişçi görünmeyi yeğleyenler bu önerimizi reddettiler.

Yasak savma türünden bir "direniş" tercih edenler, bu 2-3 dakikalık "direnişleri", "saatlerce sürdü" diye tanımlayarak, herkesi güldürme pahasına hala yazıyorlar. Oysa kendileri de bu direnişin komedi yanını çok iyi biliyorlardı ye bu nedenle **1982 Mayıs-Haziran AG'nin hemen sonrası** İDARE İLE DİYALOG BOZULMASIN diye sessiz sedasız bu "saatlerce sürmesiyle" ünlü ve de anlata anlata bitiremedikleri direnişlerinden vazgeçtiler.

Birkaç kez sorduk, tekrar soruyoruz... **Bu ünlü direnişinizden niçin vazgeçtiniz?** Niçin arkadaşlarınızı kendi deyiminizle "boyunu bükük, mahzun" şubeye gönderdiniz? Bunları yaparken ilkesizliğinizin, tutarsızlığınızın ideolojik boyutunu hiç düşünüyor musunuz? Ve hala yazarken saflarınızda,

kimse kalkıp bu tutarsızlığınızı söyleme cesareti gösteremiyor mu? Yoksa "şeflik" ve "despot" örgütlenmeniz mi buna engel oluyor?

Biz şubeye adam alma konusunda uzun süreli bir AG'ye yanaşmadığınızı gördüğümüzde barikatlar kurarak gerçekten 'saatler sürecektir' direnişler de önerdik. Sudan gerekçelerle bunları reddettiniz. Çünkü siz, gerçekte direnişten yana değil, ucuz kahramanlıklardan ve politikalardan yanaydınız. Bir yıl sonra "diyalog" adına bu ucuz kahramanlığı bile sürdürmediniz. Çünkü idare bile bu tavrınızla alay ediyor, "hadi iki slogan atın da alalım" diyebiliyordu. İşte sizler sonuç alıcı, gelenek yaratıcı direnişlerden yana olmadığınız için bir yıl sonra bu tavrınızdan da vazgeçerek ilkesizlik, tutarsızlık, yalan ve karalama edebiyatı konusunda bir kere daha olumsuz bir örnek olarak seminerlerde genç kuşaklara anlatılabilecek bir duruma düştünüz.

Üçüncüsü; iletişim eksikliğinden bu konuda farklı cezaevlerinde farklı tavırlarımız oldu ve çoğunluk cezaevlerinde barikat türünden, özel komando ekiplerinin ve gaz bombalarının altında saatler süren operasyonlar karşısında direniş gösterildi. Bunların bir kısmını sizin arkadaşlarınız da iyi bilir. Örneğin Gölçük, Elazığ, Alemdağ, Davutpaşa gibi... Sakın Metrisle bir koğuşumuza gaz bombası atıldı diyerek saatler süren bir direniş olduğunu söylemeyin. Bomba atıldığında barikat vb. türü bir direniş olmadı. Oligarşi barikat vb. türü ileri direnişler beklentisi içinde olduğundan gözdağı için gaz bombası atmayı yeğlemişti. Öyle ki gaz bombası atılacağı söylendiği halde bile koğuştaki bulunanlar buna rağmen barikat kurma gereksinmesi duymamış ve yasak savma tavrını sürdürerek bu konudaki yanlış anlayışını ortaya koymuştu. Operasyon tüm patirtisine rağmen üç-beş dakika içinde bitmiştir. Bu olayda da devrimci anlayışımız gereği baskıyı protesto etmek için koğuşlarından alınan arkadaşların geri getirilmesine kadar sürecektir bir AG önerdik. Kabul etmediniz. Buna rağmen üç günlük AG yaparak saldırıyı protesto ettik. Sizler ise gaz bombasının da önemini anlamadığınızdan sırf önerimize alternatif olsun diye iki-üç gün süren sayımda oturmayı yeğlediniz.

Biz ML'ler, TKP/ML tutukluları ve yandaşları gibi koğuş direnişlerimizde oligarşinin operasyonları karşısında "biz değil onlar" diyerek direnişlerden kaçmadık, kenara çekilmedik. İnsanlar ölürken "bırakın burunları sürtsün" demedik. O göstermelik direnişlerinizde dahi beraber olduğumuz koğuşlarda kenara çekilip izlemedik, sizlerle birlikte olduk.

TKP/ML tutukluları "yasa ve yönetmelik gereği" dediğimizi söyleyip demagoji yapmasın. Biz gerek yasa öncesi, gerekse sonrası hep yasak savma anlayışına karşı çıktık ve gerçek direnişler önerdik. Hatta sizler ve yandaşlarınız 82 AG sonrası yasak savma direnişinizi bıraktığınızda tekrar barikat tartışmasını açtık. Yine karşı çıktınız. Şimdi kalkmış hangi kahramanlığınızı anlatıyorsunuz?

YALAN 21: "1981'de DS'nin sağcı özünden kaynaklanan 'sol' çıkışlarından biri vasıtasıyla Metris, açması bir biçimde 'dazlaklar' modasıyla tanıştı. Bildiğimiz kadarıyla dazlak modası İngiltere çıkışıdır. (Aferin TKP/ML'ye hiç değilse bunu öğrenmiş-bn) 'Saç kesme operasyonları' (...) başladı (...) DS

yine devrimci çoğunluğa uymayacağı ölçüde siyasi bir karar olarak DS'ilerin kafasını aldığı merkezi bir kararla usturaya vurdurdu. Bu saçma ve yakışık-sız tavıra DS kitlesinden uymayanlar oldu. (...) Ancak bu karar DS'nin mer-kezi siyasi kararıydı." (agy)

Daha önceki örneklerde de değindiğimiz gibi TKP/ML kendi gerçeğini gizlemeyi ve her zaman yalan ve birbirlerini aldatma üzerine siyaset geliştir-meyi alışkanlık haline getirdiğinden bu özellikleri bünyelerindeki tüm hücreleri sarmıştır.

Saç operasyonlarının başladığı tarih Eylül '81 ortalarıdır. O tarihte DS davası tutukluları 400'ü aşkın bir kitleselliğe sahipti. Saç operasyonları baş-ladığında saçların kestirilmeyeceği, ancak alabrus tıraş olunabileceği veya kendi olanaklarımızla uygun kısaltmalar yapabileceğimiz düşüncesi hemen her siyasetçe paylaşılan bir düşünceydi.

Burada da TKP/ML tutukluları 'dazlaklar' vb. ifadelerle kendi seviyelerini ortaya koyarak küçük hesapların adamı olduklarını bir kez daha kanıtlıyorlar.

Saç operasyonlarına karşı DS davası tutuklularının direnişleri günlerce sürmüş ve bu direnişler sonucu cezaevi idaresi onlarca arkadaşımız hakkın-da askerlere mukavemet ve saç kestirmeme nedeniyle SYNT mahkemele-rinde davalar açtırmıştır.

TKP/ML öylesine bir devrimci örgüt ve de "dost" ki, devrimcilerden çok burjuvaziye inanmayı tercih ettiğinden biz de kendilerine burjuva belgelerini kanıt göstereceğiz. İstanbul SYNT Komutanlığı 3 No'lu Askeri Mahkeme-si'nin 10.2.1983 tarihli 1982 1206 E, 983/66 No'lu dosya ile ilgili kararı bulup okusunlar, bulamazlarsa kendilerine temin edebiliriz.

DS davası tutuklularının bu direnişleri sonucu, tutukluların alabrus tıraş edilmesi gerektiği yönünde mahkeme kararı alındı. Hatta oligarşinin zaman zaman yeniden saç kesme dayatması yapması karşısında bu kararları gös-tererek, kendi kararlarına uymalarını istedik. Sağmacılar-2'de 1984'te, Met-risle 1986'da tekrar saç kesme dayatılması üzerine bu kararın hatırlatılması sonucu geri adım attılar. Özellikle 1986 Metris'inde idarenin saç kesmek is-temesi ve birkaç denemeden sonra bu sözü edilen kararı göstermemiz üze-rine idarenin geri adımına gerekçe olarak verdiğimiz bu kararı teksir edip da-ğıtmasını unutmuş olamazsınız. Hele bir düşünün hatırlayacaksınız.

TKP/ML tutuklularının bu iddiası da Yeni Demokrasi'rvin 5. sayısındaki iddiasının akıbetine uğrayacaktır. 5. sayıda söyledikleri yalanı 10. sayıda na-sıl "çaktırmadan" düzeltme yolunu seçtilerse, burada da onu yapmak zorun-dalar. Çünkü Metris'te herkes DS tutuklularının saç konusundaki tavrını bili-yor. Her yalan onları biraz daha bataklığa itiyor, tutunacak dalları kalmıyor ama onlar "çaktırmadan" yaptıkları düzeltmelerin kendilerini bu bataklıktan kurtaracağını sanıyor.

DS'nin 'merkezi bir kararla' saçlarını usturaya vurduklarını söylemek, TKP/ML tutuklularının namus ve ahlak anlayışlarına uygun düşebilir. Ne yazık ki 400'ü aşkın insanın direnişinde yaralanan onca arkadaşımız hakkında saç kestirmedeği için açılan davalar ve de herkesin bildiği merkezi kararımız orta-dayken TKP/ML suda çift sürüyor.

400'ü aşkın DS davası tutuklusu içerisinde birkaç kişinin çeşitli nedenlerle saçlarını usturaya vurması neyi değiştirir? 400'ü aşkın DS kitlesi merkezi kararlarıyla direniş hattının en önündeyken TKP/ML tutuklularının bu birkaç kişinin tavrının tüm DS davası tutsaklarının tavrı ve merkezi karar olduğunu söylemesi ancak TKP/ML gibi ciddiyetsiz ve seviyesizlere yakışırdı. Hem sevgili dostlarımız bir şeyi unutuyorlar. Saçlar usturaya vurulduktan sonra direnmek ve saç için AG'ye gitmenin de gereği kalmadığı değil mi? Sahi DS davası tutukluları neden 17 günlük AG yaptılar acaba? TKP/ML davası tutsakları bunu hatırlamak istemezler, çünkü bu küfür ve yalan yazarı TKP/ML tutuklusu Metris'i yaşamamıştır, yaşayanlar da hokkabazlıklarını, zavallılıklarını, gizleme telaşındadırlar.

Evet, DS tutukluları "direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu", fiili saç direnişlerini sürdürmekle kalmadı, 22 Eylül'de saç sorunu dahil birçok talep için AG'ye başladı. Ve bu AG sonucunda idare saçları alabrus tıraş etmek zorunda kaldı. Üstelik tüm bunlar siz ve sizin gibilerin barikatlarını aşarak yapıldı. Siz "sağ" ve "sol" demagojileriyle günlerinizi geçirirken aslında hep sağcı oldunuz. Öylesine ilkel, öylesine zavallıydınız ki, sağ teorileri bile yapmaktan aciz olup bunları başkalarından ödünç aldınız. Umudumuz birbirinizi aldatma ve yalanlarınızdan vazgeçerek tutarlı bir çizgi izlemeniz ve örgütsel bunalımdan kurtulmanızdır.

YALAN 22: Adnan Özbey'in 'DS bize yardımcı oluyor' dediğini ifade ederek ahlaksızlığınızı doruğa çıkartıyorsunuz. Metris'i yaşayan, bilen herkes bilir ki, oligarşi her dönem siz dahil oportünist bloku sürekli okşamış ve sizlerle anlaşmanın mümkün olduğunu, tüm sorunların DS tutsaklarının başının altından çıktığını defalarca oportünist bloka ve ailelerine vurgulamıştır. Çünkü sizler egemen güçlerin politikalarını analiz etmekten uzak, hatta burjuvaziden "övgü" alınca, hoşnut olacak derecede basit, sıradan unsurlarsınız. Oligarşinin bu tavrını, siz dahil birçok siyaset defalarca bize aktardınız ama tüm çabalarımıza karşın nedenleri üzerine düşünüp oportünist-statüko-cu tavrınızı düzeltmediniz. Çünkü bu tavır yasak savma anlayışınıza, politikasızlığınıza ve de dirençsizliğinize denk düşüyordu. Bu nedenle objektif olarak oligarşinin icazetine ve "hoşgörüsüne" sığınmayı seçtiniz. İşte bunun için 83 koğuş direnişlerimize katılmadınız. İşte bunun için şubeye adam almaya karşı ciddi bir direnişten kaçtınız. İşte bunun için de şubeye adam almaya karşı o kara mizah tavrınızı "diyalog bozulmasın" gerekçesiyle bıraktınız. Yine "diyalog bozulmasın" gerekçesiyle 82 AG sonrası Metrisinde sesli anma yapmaktan ödünüz kopar hale geldi. Sesli anma yapmamıza "operasyon olur" gerekçesiyle katılmadınız. Dahası operasyon korkusuyla sesli anmamızı kapı arkalarında yaklaşan asker postallarını dinleyerek geçirdiniz. Koşulların rahat olduğu, sesli anma, slogan vb. şeylere idarece cezaların verilmeyeceği dönemde hemen her şeyde sesli anma öneren sizin gibileri, 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgal etmesinden sonra Filistinlileri imhaya yönelik (Sabra, Şatilla katliamları) saldırısını protesto etmek için bile sesli protestoya aynı gerekçelerle karşı çıktınız. Çünkü sizin için en önemli şey operasyon yememek, ziyaret ve avukat yasakları almamaktır.

Tüm bu zaaflarınızdan dolayı hep keskin inişler ve çıkışlar yaptınız. 'Mavi kefen'den TTE'nin erdemlerini keşfettiniz. Çünkü sizin 'kahramanlığınız' uzun soluklu bir direnişe elvermezdi. Siz 81 Eylül-Ekim AG'sini, 83 Temmuz-Ağustos AG'sini kıranlarsınız. Siz TTE direnişini sona erdirmek için NEP'i, Brest-Litovsk'u cezaevinde keşfedenlersiniz. Siz ki yanınızda devrimciler ölürken feodal ahlaka dahi sahip olmadığınızı gösterenlersiniz.

Evet, burjuvazinin kimi kendisine yardımcı görüp görmediği sanırsız açıktır. Çünkü biz, **hiçbir direnişi kırmadık**, katılmadığımız hiçbir direniş yoktur. Hiçbir dayatmayı ve yaptırımı kabul etmedik. Oligarşinin "mavi kefenlerini sırtımıza geçirip ziyaret ve avukat vb. haklar için direniş mevzisini terk etmedik. Evet gerçekten burjuvaziye kim yardım etti? Aslında 'burjuvaziye yardım etti' gibi tümcelerle tartışmak vb. devrimcilerin üslubu olmamalı. Ama TKP/ML tutuklularının isterik çıgıllıkları hiçbir kurala sığmadığından bazı şeyler kaçınılmaz olarak söyleniyor.

YALAN 23: " 'Sap kesme operasyonu' koşuşlara yönelince (...) DS, (...) kararlılıkla sürdürülmesine rağmen yine de paniğe kapıldı. (...) Kitlese süre-siz açlık direniş (KSAD) önerisinde bulundu. Direnen devrimci çoğunluk hem-men bir KSAD'ye başlanmasını erken buldu. KSAD koşullarının olgunlaşma-sının beklenmesini, kitlenin (...) direnişe hazırlanması için çalışılmasını ve AG'nin (...) ortak kararıyla başlatılmasının gerekliliği genel kabul gördü." (agy).

Birincisi; DS tutukluları saç operasyonları başladıktan sonra AG'yi önermiş değıl. Operasyonlar öncesi baskının yeniden tırmandırılması ve 19 gün-lük AG'nin gerekli sonucu sağlayamamasından ötürü Mamaklaşma politika-sına yeniden hız verildi. Tüm bu nedenlerle yeni bir açlık direniş kendini da-yatıyordu. Eylül başında yaptığımız AG önerisi her zaman olduğı gibi opor-tünist blok tarafından "koşulları yok" denilerek reddedilmişti. TKP/ML tutuklu-ları ise çok keskin havalarda, hem de tartışma gereksinmesi bile duymadan "Biz zaten 10 gün sonra ÖO'na başlayacağız" deyip kestirip atmıştı. Yine mi unuttunuz?

Saç operasyonlarının başlamasıyla baskı daha bir üst boyuta tırmanmış ve AG'nin koşulları iyice oluşmuştu. Ama TKP/ML tutukluları gibi günlük poli-tika peşinde olanlar siyasi koşulları ve de o koşullarda idarenin baskı politi-kasını ve direnişimizin sağlayacağı sonuçları tahlil etmekten yoksun bir sevi-yede olduklarından gelişmeleri devrimci bir tarzda algılayamaz ve açıklaya-mazdı.

TKP/ML tutukluları 'komünist' ve de 'ML' olduğundan hep doğru yaptığı-na ve yapacağına inanırlar(!). Hemen tüm gelişmeler bunun tersini gösterip, sürekli yanlışlar yapıp geride kalınca, yapay olarak doğru önermelere karşı çıkar. Fakat pratik devrimcileri doğrulayınca bir yerde açmaza düşer ve gö-rüşlerini savunamaz. Bunun için de, ya 'özeleştirir' yapmak zorunda kalır, ya da gelişmeleri tahrif ederek anlatmak zorunda kalır. Kuşkusuz saldırganlı-ğından ve en "doğru" olduğundan hiç vazgeçmez.

AG direnişinin başlamasından yaklaşık on gün önce 'Biz zaten ÖO'na başlayacağız' diyen TKP/ML tutukluları önerimiz karşısında her zaman oldu-

ğu üzere takılmış plak misali "objektif şartlar var, sübjektif şartlar yok" nakaratına başlamıştır. Öyle ki TKP/ML tutukluları Metris tarihi boyunca hemen her açlık grevi önerisinde aynı gerekçeleri gündeme sokmuş ve karşı çıkmıştır. Doğal olarak hiçbir zaman kendi düşüncelerinin ve tespitlerinin ürünü bir direniş gerçekleşmemiştir. Bu kompleks TKP/ML tutuklularında giderek derinleşmiş ve onu sağcılığıyla ünlü gruplarla iyice sarmaş dolaş olmaya itmiş ve DS'ye saldırmaktan başka bir şey düşünemez hale gelmiştir. Ayrıca TKP/ML tutukluları hiçbir zaman kendi kitlesine güvenmemiş, bunun için de hep sol görünümlere karşın sağ statükocu bir pratiğin izleyicisi olmuştur.

İşte "on gün sonra ÖO'na başlayacağız" diye konuşup açlık grevinin bütün koşulları olunca da "şartlar yok" diyerek çark etmesi bu nedenlerledir.

Açlık direnişine 'hazırlık' sözlerinden ne anladıklarına da değinmekte yarar var. Onlar, her direniş öncesi mutlaka ve mutlaka önce dilekçe verelim, sonra aileler Adli Müşavirliğe gitsin vb. şeyleri önermekten geri kalmamışlardır. Oysa bunlar defalarca yapıldığı ve sonuç alınamadığı için açlık direnişi önerilmiştir. Ama onlar kompleksleriyle tipik bir politikacı olduklarından mutlaka farklı bir şey demek ihtiyacını duyarlar. Ayrıca aileler cephesinde de hemen hemen hiç kimseleri olmadığından (nedense?) ailelerin neler yaptığının da habersizdirler. Gerekliğinde bu girişimler sırf ikna olmaları için yeniden gündeme sokulur. Ama bu kez yeni gerekçeler bulmakta gecikmezler. Bu kısırdöngü yıllarca devam etmiştir.

Tüm ikna çabalarına karşın sonuç alınamayınca DS, PY, K davası tutukluları 22 Eylül 1981'de süresiz açlık direnişine başladılar. Metris'in kaderi yeni göreve başlayan Haydar Saftık'ın kişiliğine, iyileştirmeler yapabileceğine inanacak kadar kör ve seviyesiz değerlendirmeler yapanlara bırakılamazdı.

Açlık direnişi ve saç operasyonuna karşı fiili direniş kararlı bir şekilde sürerken oligarşi oyunun bozulduğu paniğine kapılarak anonsla direnişçilerin şiddetle cezalandırılacağı tehditlerinde bulunmaya başladı. Direnişçiler tarafından sloganlarla gereken cevaplar verildi. Çatışmanın oligarşiyle devrimciler arasında şiddetlenerek kararlı bir şekilde sürdüğünü gören oportünist blok, hoş olmayan bir duruma düştüğünü görünce uzun süre direnişe katılmadan bekleyemeyeceğini anladı. Ama oportünizmin sıkıntısı bitmiyordu, mutlaka en önde ve en keskin görünmek zorundaydı. Bunun için de "Şekerli su alınmayacak, talepler yerine getirilmeden direniş bırakılmayacak, kimse kendi başına hareket etmeyecek vb. vb." ilkelerini kabul edersek kendilerinin de AG'ye başlayacağını ve direnişin ortak bir programla sürdürülebileceğini belirttiler. Bir kısım yanlış şeyler olmasına rağmen kabul etmekte bir sakinca görmedik. Böylece direnişe 4 gün gecikmeyle de olsa herkes katılmış oldu.

TKP/ML tutukluları, direnişe katılmayı *"DS saflarında olacak kopmalar (...) direniş saflarının da zayıflamasına yol açmaktaydı (...) DS dahil tüm tutuklu kitlesini düşünmemizi gerektiriyordu..."* (agy) gibi gerekçelerine bağlamasına karşın bunun gerçekte ilgisi olmadığını kendileri de biz de çok iyi biliyoruz.

Direniş kararlı bir şekilde sürüp ve kamuoyu yeni yeni oluşmaya başlamışken direnişin 12. günü SYNT'den bir general, Adli Müşavir, SYNT Baş-

savcısı ve cezaevi idaresi, temsilcileri çağırıp taleplerimizi görüştüler. Dört gün sonra Haydar Saltık'ın imzasıyla yapılan anonsta, mahkeme dosyalarının verileceği, yasadışı hiçbir davranışın yapılmayacağı ve diğer tüm taleplerin reddedildiği belirtilince, statükocu cephede bir panik başladı. Anonstan önce -görüşmeden sonra- direnişin devamını isteyen, haklar alınmadan direnişin bitirilmeceğini, sözüm ona bize güvenmeyerek direnişin protokol maddesi haline getirenler şimdi panik içindeydiler. Önce EB ve DY davası tutukluları direnişi bıraktılar. Oportünist blokun paniği daha da derinleşti. Özellikle TKP/ML saflarında Haydar Saltık'ın anonstaki tehdit kokan ifadeleri tam bir korku yarattı ve TKP/ML'nin ne denli kararsız, ürkek ve de bilinçsiz bir tabana sahip olduğu herkes tarafından görülecek bir biçimde ortaya çıktı. TKP/ML kitlesinin önemli bir bölümü merkezi kararlarını dinlemeyerek açlık direnişini bıraktı. Hem de bunu herkesin duyabileceği biçimde bağıra çağıra, birbirlerine olan güvensizliklerini ilan ede ede yaptılar. İşte bizim kahramanlığı ve direngenliği hiç dilinden düşürmeyen TKP/ML'nin yapısı buydu.

Bu gelişme üzerine diğer bir kısım siyasetler de özellikle TKP/ML'nin bu durumunu gerekçe yaparak, direnişi bitirme eğilimine girdiler. Bizim 17 gün, diğerlerinin 12 gündür sürdürdüğü açlık grevi kırılıyordu. Bize kahramanlık taslayan TKP/ML bizzat eylemin kırılmasında başrolü oynamış, diğerlerine gerekçe olmuş ve kendilerinin koyduğu kararları da çiğneyerek direnişi bayram günü kırmışlardır.

Direniş sonrası, direnişin gelişimi ve bitirilmesi konusunda; direniş kırıcılarını eleştirdiğimizde, önce blok halinde diğerleriyle birlikte bize yanıt vererek kendini savunan TKP/ML, yaklaşık bir ay sonra yeni bir değerlendirme yaparak "Direnişin subjektif şartlarının oluştuğunu, kendilerinin komünist önderlik yapamadığını ve önderliği küçük burjuvaziye kaptırdıklarını, direnişin bitirilmesinin de yanlış olduğunu..." söyleyerek özeleştiri yapmışlardır.

Görüldüğü gibi TKP/ML önder olamama ve günlük politikanın pragmatizmi içerisinde boğulduğundan hep istikrarsız kararlar alıyor. Arna tüm bunlara rağmen başkalarını suçlamaktan ve en keskin görünmekten vazgeçmiyor.

Y.Demokrasi'nin Eylül-Ekim 87 tarihli 5. sayısında bu eylemdeki direniş kırıcılıklarına hiç değinmeden ak-pak ve en keskin bir dille bize saldırımları karşısında Y.ÇÖZÜM'ün Ocak 88 tarihli 9. sayısında "Düzeysizlik örneği bir yazıya cevap" isimli yanıtımızla bu gerçeği yeniden hatırlatmamız üzerine Y.Demokrasi'nin 5. sayısındaki düzeysiz ve ilkel üsluplarını 10. sayıda da sürdürerek, ama lütfen babında özeleştiri de katarak objektif görünme ile direniş kırıcılıklarını gizleme çabasına girişmişlerdir. Şöyle ki:

"...O günkü koşullarda şu eksik ve hatalarımızı görmekteyiz. Birinci olarak, saç kesme operasyonlarıyla beraber kitlesel süresiz açlık direnişinin nesnel koşullarının oluşmaya başladığını, ikinci olarak bu nesnel koşullara bağlı olarak KSAD için gerekli hazırlıkların yapılması gerektiğini saptayamadık." (agy)

Açıkçası TKP/ML tutuklularının politik körlüklerini saklamaya, sayfalar dolusu yazılarla bize saldırarak kendilerini aklamaya çalıştıktan sonra bunları söylemesi subjektivizmlerinin tipik bir göstergesidir. Kaldı ki, bu söyle-

nenler sıradan küçük hatalar değil, bizzat eylem kırıcılığı sonucudur. Başkalarına karşı en küçük bir gelişmede "beyaz bayrak" ve teslimiyet demagogisi yapan TKP/ML tutukluları kendi eylem kırıcılıklarını basit bir eksiklik ve hata olarak göstermek sevdasındadır. Dahası kendi paniğini, ürkekliğini ve korkaklığını gizlemek için çirkefliliği seçiyor. Bu anlamda TKP/ML tutuklularının bu eylemdeki tavrı direnişin 12. günü kitlesinin nerede ise yarısının merkezi kararlarını dinlemeden direnişi bırakması ve tüm bunların üzerine verdikleri "özeleştirir"leri onların içyapılarının ve bunalımlarının tipik bir göstergidir.

YALAN 24: *"Anons yaparak Ölüm Orucuna başladığını ilan etti, bizse DS'nin ÖO'na başlama ilanının basit bir propaganda manevrasından başka bir şey olmadığını biliyorduk."* (agy)

TKP/ML tutukluları tıpkı Metris'in ilk açılışında "üç gün" önce açlık grevine başladığımızı söylediği gibi yine sayıklıyor. Kendinize gelin arkadaşlar! Belleğinizin yerine gelmesi için mutlaka şok tedavisi yapmamız mı gerekiyor? Kişisel duygularınızı biraz bir kenara atarsanız daha destekli yalanlar söyleyebilirsiniz. Metris'te yaşayan herkes bilir ki böyle bir Ölüm Orucu anonsu yapılmamıştır.

Eylemi sizlere rağmen bırakmak istemeyişimiz ve birkaç saat sonra bıraktığımız doğrudur. Gelinen noktada eylem kırıcılığının yarattığı atmosfer direnişin devam etmesine uygun değildi, bunun için istemeye istemeye biz de bıraktık. TKP/ML köylü kurnazlığına devam ediyor. "Eğer eylem azınlık olarak da başarı kazanma şansına sahipse neden sürdürülmedi?" TKP/ML tutuklularının direnişin subjektif koşullarının ne olduğundan bihaber olmaları, kitlesel bir hareket olamamanın getirdiği eksiklik ve de bilinç yetersizliği sonucu kitle psikolojisinden de haberleri yok. Direnişin başlarındaki subjektif koşulları, diğer siyasetlerin katılımı ile birlikte oluşan ortamı, direniş kararlı bir şekilde sürerken birdenbire çoğunluğun eylemi bırakmasının yarattığı psikolojiyi, eylemin başından bir noktaya kadar olan gelişimi ve gelinen noktada artık eylemin başladığındaki avantajlarını kaybetmeye başlamasını eylem kırıcılığı ile moralin düşmanın eline geçmesini görebilmek TKP/ML tutuklularının harcı olmadığından böyle konuşmalarını bir yerde doğal görmek gerek.

Evet arkadaşlar, niçin AG'nin koşullarının oluştuğunu göremediniz? Yanlış olduğunu bile bile niçin eylemin bırakılması için yoğun çaba sarfettiniz ve kırdınız? Ve o kahraman kitlenizin hemen hemen yarısı niçin kendi başına direnişi bıraktı? Bunların maddi temelleri yok mudur dersiniz? Yoksa biz de sizin gibi "şube psikolojisi" temelinde tahliller mi yapalım? Ama bu tür basitlikler size göre olduğundan cevapların daha başka yerlerde aranması gerektiğine inanıyoruz.

YALAN 25: 1982 Mayıs-Haziran AG konusunda TKP/ML tutuklularının politikasızlığı Metris'te hemen herkesçe görüldü. Ama ortada hiç kimsenin reddedemeyeceği açıklıkta bir başarı vardı ve bu başarı Metris özgülündeki kazanımlarla birlikte Türkiye'deki tüm tutsaklara, ailelere, demokrat ve ilerici'lere kararlı bir direnişle cuntaya geri adım atırılabileceği mesajını vermiş, örnek bir eylem olmuştur. Öyle ki bu eylemde "Cunta taviz vermez" düşüncesi

oportünist cephenin kafasında geçici de olsa yıkılmıştır. Bu nedenle DS tutuklularına saldırma yerine hemen herkes eylem öncesi ve sonrası tespitlerini unutmayı yeğleyip başarıya sahip çıkmak veya ortak olmak istemiştir.

TKP/ML tutukluları kendilerinin bu eyleme karşı olduklarını, yine her zamanki gibi "Objektif şartlar var, sübjektif şartlar yok" diyerek karşı çıktıklarını, ancak diğer siyasetlerin de eyleme "evet" demeleri üzerine çoğunluk kararına uyduklarını söylememizi, gerçekleri ortaya koymamızı bir türlü hazmedemiyor. Ve feryat ediyor. Öyle ya... ML, komünist, hem de "parti" nasıl olur da böyle başarılı bir eylemin aslan payını alamaz. Her eylemde özeleştiri yapması kendi varlığını inkar etmek olacağından, herkese rağmen yalanlarında ısrarlı olmayı seçen TKP/ML tutukluları her geçen gün biraz daha bu yalanları geliştirerek eyleme sahip çıkmak yolunu seçiyor.

Diyor ki; *"1982 Mayıs'ına gelindiğinde düşman sonuç alabilmek için işkencenin dozajını artırdı. Kahin olmaya gerek yok, DS hemen AG önerisi yaptı, çoğunlukça hemen bir AG reddedildi, ama bu reddediş AG'nin yapılmaması doğrultusunda değil, biraz daha beklenip hazırlıkların eksiksiz tamamlanabilmesi içindir."* (agy)

Birincisi; DS tutukluları, AG'yi 1982 Mayıs'ında değil, 7 Nisan 1982'de Metrisle ilk defa tecrit uygulamasının gündeme getirilerek idarece yönlendirici görülen insanların kitleden yalıtılması üzerine (bu tecrite alınmaya karşı DS tutuklularının direnerek gitme önerisini oportünizm reddetti ve adeta tecrit onaylanır bir görünüm kazandı) getirmiştir; DS tutukluları, Mart'tan bu yana süregelen baskı, işkence, hak gaspları, savunmanın engellenmesi, ahlak dışı aramalar vb. tüm gelişmeleri 7 Nisan'da uygulamaya geçilen tecrit politikasıyla birlikte tahlil ederek idarenin süregelen saldırılarını tecrit politikası ile yükselteceğini, tecritin bu anlamda önemli bir adım olduğunu, mutlaka ciddi bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini, bu oyunu bozmak için süresiz açlık greviden başka yol kalmadığını tüm siyasetlere ilettiler.

Ama TKP/ML tutuklularının da içinde bulunduğu oportünist blok tüm bu tespitleri yapmaktan uzaktı. Onlara göre oligarşinin bu alandaki programını bozmak ve kendi gücümüzle sonuçlar yaratmak gibi bir politikanın başarı şansı yoktu. Onlar açlık grevi gibi mücadele araçlarının siyasi sonuçlarını da hiçbir zaman kavramadılar. Onlar kendilerine güvensizliğin bir ifadesi olarak açlık grevinin, ancak **işkence dozajının arttığı koşullarda** gündeme getirileceğini söyleyerek, dar görüşlülüklerini ve açlık direnişini işkenceden kurtulmanın bir aracı olarak gördüklerini belirtmiş oluyordular.

İkincisi; TKP/ML tutukluları, DS tutuklularının AG önerisinin reddedilmesini "AG'nin yapılmaması doğrultusunda değil, biraz daha beklenip hazırlıkların eksiksiz tamamlanması içindi" diye açıklarken yine yalan söylüyor.

7 Nisan'da tecritin açılmasından hemen sonra idarenin tecrittekilere yönelik özel bir baskıya yönelmemesi, onları "İşte bakın bir şey olmuyor, abartıyorsunuz" diyerek rehavete itti ve açlık direnişinin gereksiz olduğunu, koşullarının olmadığını özellikle TKP/ML tutukluları hep söyleyip durdular. Elbette farklı düşüncelerde olan, "Biraz daha beklemek, hazırlık yapmak gerekir" diyen siyasetler vardı. Ama bunlar içinde TKP/ML tutukluları yoktu.

YALAN 26: TKP/ML tutukluları "...günde her koğuşa iki kez işkence operasyonları başlattı. Bu arada 'tecrit koğuşı' açılarak..." diyerek yalan söylüyor demeyelim ama, Metris tarihini bilmediğini bir kez daha ortaya koyuyor.

Tecrit uygulamasına sayımlarda günde iki kez işkencenin yapılmaya başlandığı 15 Mayıs 1982'de değil, 7 Nisan 1982'de başladı. Belki de TKP/ML tutukluları tecrit politikasını kavrayamadığını gizlemek için tecrit politikası ile baskı ve işkencenin aynı günlerde başladığını ve o koşullarda "Kitlesel direniş için şartlar olgunlaştı, eylemin başlatılması gerektiğini savunduk" gibi gerçek dışı sözlerine tutarlı bir gerekçe bulmak için böyle söylemeyi uygun görmüş olabilirler.

YALAN 27: *"Kitlesel direniş için şartlar olgunlaştı, eylemin başlatılması gerektiğini savunduk. Çoğunluk da bu eğilimdeydi ve genel karar çıkarıldı. 1982 AG'sinin 18 Mayıs günü başlatılması sizde bir çağrışım yaptırmıyor mu?"*(agy) (abç)

Tecritte kalan tüm siyasetlerin temsilcileri eylem öncesi tartışmalarda TKP/ML tutuklularının tavrını iyi bilirler. Defalarca kendilerine tavırları hatırlatılmasına karşın yıllar sonra da kendi bildiğini okumaya devam etmeleri eylemin başarısı ve TKP/ML tutuklularının öngöründen yoksun yapısı, ilkesizliği ve bunun oluşturduğu aşağılık duygusuyla yalana başvurmasının zorunlu sonucudur. Bu yapı onu her türlü ahlaksızlığı ve ilkesizliği meşrulaştırmaya götürmektedir.

Belki anılar umudu ile biraz daha sorunu açmaya çalışalım. Açlık grevi içerisindeyken cezaevi idaresi direnişin başarıya doğru gittiğini gördüğünde yapılacak olan pazarlıkta mümkün olduğunca kârlı çıkabilmek için o güne kadar tutuklu temsilciliği statüsünde bulunan ve bir kısım önde gelen arkadaşları S.Ahmet ve Davutpaşa cezaevlerine sürgün etti.(Eylemin 23. ve 24. günleri)

Direnişin bitiminden sonra S.Ahmet'e sürgün giden devrimciler TKP/ML tutuklularının öz olarak şöyle bir eylem değerlendirmesini okudular: "Direniş öncesi sol sapma direnişin hemen başlatılmasını istiyor, sağ sapma ise başlatılmasına hep karşı çıkıyordu, TKP/ML ise bu sapmalara karşı çıkarak eylemi, tüm koşulların olduğu bir anda başlatılmasını savunarak, çoğunluk kararı haline getirdi ve zaferi sağladı vb."

Metris'ten gelen ve gerçeğin böyle olmadığını bilen tüm arkadaşlar bu değerlendirmeye hayret etmişlerdi. Gerçeğin böyle olmadığını Metris'ten gelen DS, DK, TİKB, GKK, ÇS temsilcileri TKP/ML'nin sorumlusuna ayrıntıları ile anlattılar. Verdikleri yanıt ilginçti: *"Bize arkadaşlarımız böyle ilettiler, onlara inanmak zorundayız."*

Birbirlerini aldatmanın gelenek olduğu bir yapıda TKP/ML temsilcisinin eylemin verdiği başarının sarhoşluğu ile başka bir şey demesi çok zordu. Nitekim o gün bugündür, herkese rağmen bu yalanlarını sürdürüyorlar. Ama bu yalanlar giderek komik ve herkesin alay etmesine neden olacak bir hal aldı.

"1982 AG'sinin 18 Mayıs günü başlatılması sizde bir çağrışım yaptırmıyor mu?" deyişleri insana gülme krizi getirecek kadar komik bir iddia

niteliği taşıyor. Ama bunu diyen TKP/ML tutukluları olunca, bu tavırları artık kanıksandığından fazla eğlendirici de olmuyor. İster istemez acınacak bir durum doğuyor.

1982 AG'sinin 18 Mayıs'ta başladığı doğrudur. Neden 18 Mayısla başladığına gelince, TKP/ML tutuklularının dediği gibi bu, İ.Kaypakkaya'nın ölüm yıldönümüne denk getirilmesi ve böylece her yönü ile eyleme damgasını vurmasını kanıtlama gerekçesinden değil, zorunluluktan kaynaklanmıştır.

Hemen belirtelim, biz kendi açımızdan herhangi bir eylemin Türkiye ve dünya devrimler tarihinde önemli olan bir günde başlatılmasına karşı TKP/ML gibilerinin kompleksleriyle hareket edip, "aman ha, o tarihte başlasak falanca siyasete mal olur" gibi garip, çocukça bir düşünce içinde olamayız. Nitekim bu eylemin başlama tarihi olan 18 Mayıs günü için de, inanıyoruz ki, hiçbir siyaset ve grup bu tarihin altı yıl sonra TKP/ML tarafından bu şekilde yorumlanacağını, kitleleri yanıltmak için kullanılacağını aklının ucundan bile geçirmemiştir.

Peki neden 18 Mayıs'ta direnişe başladık?

15 Mayıs Cumartesi günü eylemin başlatılması kararı tecritteki siyasetlerce tartışılıp çoğunluk kararına dönüştü. Fakat eylemin başlayabilmesi için bu kararın cezaevinin ana bölümüne iletilmesi gerekiyordu. Bunun için ise, 17 Mayıs günü DS mahkemesi kanalından başka bir yol yoktu. Bu nedenle 17 Mayıs Pazartesi günü karar DS mahkemesi kanalıyla ana bölüme iletilti. Ana bölümde bulunan (tecritte temsilcileri bulunmayan) siyasetlerin görüşlerinin de alınarak ve hazırlıkların en kısa sürede tamamlanarak AG'yi anonsla duyurmaları istendi. İşte bu karar sonucu ana bölümdeki tutuklular 18 Mayıs günü tüm hazırlıklarını bitirerek, 18 Mayıs öğle vakti direnişin başladığı anonsunu yaptılar.

TKP/ML tutuklularının korkunç düzeydeki aşağılık duygusu, onu, nerede ise tüm dünyada 18 Mayıs'ta ne tür bir devrimci eylem olmuşsa kendilerinin veya kendileri için yapıldığını söylemeye götürebilir.

Ama TKP/ML tutukluları haklı(!) Bu direnişte de doğru tavır alındığını ispatlayamazsa, sahip çıkabileceği hiçbir önerisi kalmıyor.

YALAN 28: TKP/ML tutukluları, 1982 15 Mart'ında başlayan DS mahkemesinden itibaren ahlak dışı arama, her türlü savunma materyaline el konulup mahkemeye götürülmesinin engellenmesi, tutukluların nefes alamayacak biçimde sevk arabalarına tıka basa doldurulması vb. baskılar sonucu mahkemelere çıkmama tavrı geliştirmemiz ve bu tavrımıza diğer siyasetlerin katılmadığını söylememiz üzerine, yine bilinen küfürlerini tekrarladıktan sonra şöyle diyor:

"1982'de mahkemeye çıkmama direnişleri toplu olarak gerçekleştirildi. Tek tek katılmayanlar önemli değil. O dönem süren davaların birçoğunda mahkemeye zorla çıkarılması kararları alındı, buna rağmen direnildi. Zorla götürüldüklerinde de sorgu vs. verilmedi. İşte TKP/ML (7) davası tutanakları..." (agy) diyerek, 10 Mayıs 1982 tarihli mahkemeye zorla getirildiklerine ilişkin bir belgeden alıntı yaparak "görüldüğü gibi mahkeme bile direnişimizi inkar edemiyor..." dedikten sonra, veryansın ediyor. TKP/ML tutukluları, bu

mahkeme tutanağı ile bizi mat edici çok önemli bir hamle yaptığını sanıyor. Ama yanılıyor. Şöyle ki: 10 Mayıs 1982'ye gelindiğinde, 2-3 siyaset hariç, hemen tüm siyasetlerin mahkeme direnişlerine katıldığı ve bunun ortak karar haline dönüştüğü doğrudur.

Ama bizim tartıştığımız kesit 10 Mayıs (veya birkaç gün öncesi) mahkemelere çıkmama ortak kararının alındığı tarih değil, 15 Mart'tan başlayıp genel kararın çıktığı tarih olan Mayıs'ın ilk haftasına kadar olan süreçtir. Bu süreçte DS tutukluları haftada iki kez ana davalarına, farklı zamanlarda da başka dava duruşmalarına gidip geliyor, dolayısı ile yoğun bir trafik yaşanıyordu. Yukarıda açıkladığımız nedenlerle duruşmalara çıkmama tavrını geliştirdiğimizde, mahkemelerin zorla getirme kararı olmasıyla duruşmalara operasyonlarla götürülmeye başlandık. Haftada en az üç-dört kez arkadaşlarımız operasyon yapıyor, giriş ve çıkışlarda dövülüyor ve duruşmalara yara bere içerisinde götürülüyorken, sizler bu direnişe katılmadınız.

Ancak daha önce anlattığımız gibi, özellikle tecritin de açılmasıyla AG'nin kaçınılmaz olduğu düşüncemizle birlikte gelişen süreçte AG önerimizi nötralize etmek ve alternatif çıkarmak için **yaklaşık 14-15 duruşma sürdürdükümüz** mahkemeler direnişinin topluca sürdürülmesi ile idarenin baskı ve dayatmalarında geri adım atabileceği tespiti yapan bazı siyasetlerin önerisi üzerine duruşmalara çıkmama tartışması yeniden gündeme geldi ve çoğunluk kararına dönüştü. Bu dönemde biz "eğer AG'nin başlatılması konusundaki tartışmalarda bir ilerleme olmaz ve başlatmamakta ısrar edilirse, bizle birlikte olanlarla AG'ye başlayacağımızı" söylüyorduk. Her geçen gün AG'nin kaçınılmazlığı kendini biraz daha dayatıyor, gelişmelerin nasıl olacağını göremeyen TKP/ML gibilerinin de kafasını karıştırıyordu. Bunun için biz biraz daha beklemeyi uygun gördük. Ve *"gelenen noktada duruşmalara çıkmama, zorla çıkarıldığında mahkemeyi işletmeme kararının olumlu olduğu, ama artık işlevini yitirdiği, çünkü idarenin tecrit politikası ile yeni bir baskı dönemine hazırlandığı, giderek baskıyı tırmadığı ve yoğun baskı ile teslim almak için hazırlık yaptığı açık olan bu ortamda, duruşmalara çıkmama idarenin baskı politikasını bozamaz" dedik.*

Buna rağmen açlık grevine yanaşılmayıp bu karar uygulamaya konuldu. Biz zaten bu direnişe devam ediyorduk. İşte TKP/ML'nin böbürlene böbürlene mahkeme tutanağından (10 Mayıs tarihli) bir aktarma yaparak "mahkeme bile direnişimizi inkar edemiyor" dediği olay budur. Yani TKP/ML tutukluları bilinçli bir şekilde Metris tarihinin belirli bir kesitini çıkarları gereği yok sayıyor. Ama kim bilir belki de Metris'teki "çok direngen" sorumluları kendilerine öyle anlatmıştır.

YALAN 29: *"1983 başlarında kitap ve kalem operasyonları gerçekleştirildi. Buna karşın askeri yaptırımlar dayatılmıyor, işkence uygulamasına başvurulmuyordu. (...) Düşman, ziyaret yasakları koymaya başladı. (...) DS ve 'sağcılığı ile ünlü iki siyasetten biri' olarak nitelediği TDKP kutsal ittifakı hemen bir açlık grevi eylemi önerdi. Hem açlık grevi koşulları olmadığı, hem de TTE dayatmasının gündeme gelebileceği düşünülerek öneri tarafımızdan reddedildi." (agy, syf.38)*

Yukarıdaki alıntıda görüldüğü gibi TKP/ML "askeri yaptırımlar dayatılmıyor, işkence uygulamasına başvurulmuyordu" diyerek bir anlayışı sergiliyor. Yani askeri yaptırım ve işkence yoksa (aslında bunu da işkencenin dayanılmaz boyuta gelmesi olarak yorumlarlar) açlık grevinin de olmaması gerektiğini söylerler. Doğal olarak bu bakış açısı açlık grevi silahının sadece kişisel ve pasif bir savunma aracı olarak düşünülmesinden öteye bir anlam taşımaz. Ve bu açlık grevinin siyasal ve sonuç alıcı yanını yadsıyan dar bir bakış açısidir.

Açlık grevi çeşitli somut koşullara göre farklı talepler ve amaçlar için gündeme sokulabilir. Bunlar egemen güçlerin çeşitli kesimler üzerindeki baskı, keyfi ve haksız uygulamalarını protesto etmek, bu türden çeşitli programların hayata geçirilmesi önünde set oluşturarak uygulanmak istenen programı deşifre etmek, çeşitli siyasal talepler ve amaçlar için, ekonomik-demokratik haklar için vb. olabilir. Bu ve benzeri konularda kamuoyu oluşturmak, baskı işkence vb. uygulamalar karşısında iktidara baskı unsuru olabilecek güçleri harekete geçirmek ve teşhir etmek için uygulanabilir.

Bunlar kısa süreli, süresiz açlık grevleri ve ÖO biçimlerinde gelişebilir.

TKP/ML tutuklularının da içinde yer aldığı kutsal oportünist blok açlık grevinin hangi amaçlar için kullanılabileceğini devrimci bir perspektifle kavrayamadığından, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik, siyasal, sosyal koşulları ML bir analize tabi tutamadığından, açık faşizm koşullarında da olsa oligarşinin açmazlarını, istikrarsızlığını, içinde bulunduğu dengeleri ve devrimcilerin gücünü hiçbir zaman doğru tahlil edememiş ve bu nedenle sürekli keskin zikzaklar çizmiştir. Bazen "cunta taviz vermez" deyip kaderci bir görünüme bürünürken, bazen tamamen apolitik tavırlar sergileyerek oligarşinin yetkilileri arasında "iyi" görevli aramaya kalkmış, bazen de çok güçlü bir şekilde oligarşinin "demokrasicilik oyunu"na aldanarak kolay zafer veya sorunların kendiliğinden çözüleceği hayaline kapılmıştır. Koşulların yumuşadığı, baskı ve yıpratıcı ağır cezaların olmadığı süreçlerde ise en keskin eylemci gözükmeği yeğler.

İstanbul cezaevlerinde oportünist blok, cezaevleri tarihinde hemen her dönem işkence yoğunsa açlık grevini onaylamış, değilse hep karşı çıkmıştır. Buna karşın işkence dozajının yüksek olduğu dönemlerde de açlık grevlerine hayır dedikleri olmuştur. Bu ise cuntanın seçim takvimini "demokrasi"nin gelmesi olarak yorumladıklarından, bu beklenti ile işkence ve baskının kendiliğinden kalkacağı düşlerini kurmalarından dolayıdır. Bu anlayış, onları, oligarşinin cezaevleri programını bozmak için devrimci program ve taktiklerden yoksun bırakmış, çoğu kez devrimcilerin ikna etmesi ile, bazen bizzat deneylerle ikna olup direnişlere katılmış ama, hiçbir zaman direnişin gerçek anlamını ve oligarşinin yapmak istediklerini tam olarak kavrayamadıklarından birçok direnişi kırmış, demokrasi hayallerinin tükendiği noktada, adına "geri çekilme taktiği" dedikleri kara mizah örnekleri yaratmışlardır.

Bu kısa açıklamadan sonra yeniden TKP/ML tutuklularının yalanlarını cevaplamaya dönebiliriz.

TKP/ML tutukluları askeri yaptırım ve yoğun işkence yoktu diyorlar. Ve

ona rağmen, DS ve TDKP tutukluları açlık grevi önermişti. Peki ama daha önce "sopayı görünce paniğe kapılan, kendine güvenmeyen DS hemen açlık grevi öneriyor" diyen TKP/ML tutukluları değil miydi?

Böylece TKP/ML bizim açlık grevi anlayışımızın hangi temeller üzerine oturduğunu zımnen kabullenmiş oluyor. Yani kendilerinin belirttiği gibi, askeri yaptırım ve işkence varsa açlık grevi demiyoruz. Ki, açlık grevini temel olarak bu koşula bağlamak güvensizliği içinde taşır. Kuşkusuz biz kitlesel boyutta süren bir mücadelede bunları da tartışır ve gözönünde bulundururuz. Ama anlayışımızı bu temel üzerine kuramayız.

Peki '83 açlık grevinin öncesi neler oluyordu da açlık grevi önerdik? Buna gerekçe TKP/ML tutuklularının çok basite indirgediği gibi sadece kitap-kalem operasyonları ve birkaç haftalık ziyaret yasağı mıydı?

Sorun şuydu: 1982 açlık grevi pazarlığında idare DS tutuklularının uzlaşmaz tavrını bildiğinden bilinçli olarak DS tutuklularının temsilcisini çağır-mamış, sadece uygun gördüğü iki temsilciyi çağırarak pazarlık etmişti (oysa açlık grevinin ilkeleri arasında, saptanan 'tüm temsilciler bulunmadan kimse kendi başına görüşmeyecek' şeklinde bir madde vardı). Bu pazarlıkta kararlı davranılmadığı halde idare direnişin yarattığı büyük etkiyi dikkate alarak bir süre talepleri kabul etmiş gözükürken, hemen direniş sonrasında başlamak üzere eski dayatmalarını kabul ettirmek için fırsat kollamış ve denemelere girişmiştir. Buna karşın direnişin yarattığı etki ile kısa sürede hak gaspları, baskı ve işkenceyi tırmandıramamış, bunun yerine açlık grevinin yarattığı etkiyi silmek için basını kullananak yoğun bir anti-propaganda başlatmış, içeride ise kısmen rehabet havası yaratarak tutukluları edilgen kılmaya yönelik çeşitli taktiklere başvurmuştur.

İşte bu koşullarda faşizmin politikasının doğru bir analizini yapan ML'ler bu sürecin açlık grevinin pazarlığında gösterilen kararsızlık nedeniyle kısa sürede biteceği, bunun için rehabet ortamına kapılıp hemen her şeyi diyalog yolu ile çözeriz anlayışına kapılmak yerine, haklarımızı korumak için en küçük hak gaspında kararlı tepkiler göstermek, dahası yeni haklar ve siyasal talepler için mücadele vererek eskiden alınan hakları kalıcılaştırmak gerektiğini vurguladılar. Ayrıca kitlenin rehabet ortamına angaje olmaması için eğitilmesi gerektiğini hep söylediler.

Ama politik öngöründen yoksun statükocular bu gerçekleri görebilecek durumda olmadıklarından, kitleden önce kendileri mevcut koşullara angaje olarak idarenin 82 açlık grevinde vermiş görüldüğü kimi hakların yerine getiril-memesi ve zaman zaman yeni hak gaspları karşısında dahi hep "diyalog"la sorunları "çözmeyi" tercih ettiler. Bu tavır her geçen gün idarenin yeni yeni manevralarla hakları gasp etmesi, yeni baskı politikasını adım adım tırman-dırması ve statükocuları etki alanına almasıyla orantılı tırmanmaya başladı.

Tutsaklık koşullarında mücadelenin nasıl sürdürüleceği, hedeflerinin ne olacağı konusunda bir programları olmasa da bazen ikna edilerek, bazen dar deneycilikle, bazen paniğe kapılarak da olsa bu sürece kadar eksik, hata ve zaaflarıyla birlikte belli bir direniş çizgisi gösteren oportünist blok ilk defa belirgin bir biçimde mevcut koşulların bozulacağı korkusuyla tamamen edil-

gen bir durumu teori seviyesine çıkartarak, hemen her türlü sorunun "diyalog"la çözüleceği umuduna kapıldılar. "Cezaevleri sınıf mücadelesinin bir alanıdır" gerçeğini yadsıdılar. Hak gasplarına karşı sessiz kalarak, fiili olarak kazanılmış hakkımız olan sesli anma ve protestoları yapmamayı savunarak rehabet koşullarına angaje olarak vb. vb. ile mevcut statükoyu korumayı temel politika edindiler. İşte oportünizmin statükocu olarak adlandırılması bu dönemden sonra olmuştur.

Bu dönemde gerek idare, gerekse oportünizmin dilinden "dengeyi bozmayalım" sözü hiç eksilmemiştir. Ama bu denge (statüko) hep tutukluların aleyhine işleyecek, hak gaspları ve cezalar birbirini kovalayacaktı.

Taktik şuydu: İşkence yapmadan, kitlenin tepkisini üst boyuta çıkartmadan çeşitli cezalar ve kısıtlamalarla kitleyi uzun süre baskı altında tutarak bunaltmak.

İlk ziyaret yasaklarına tavır geliştirilmeliydi. Tavırsız kalmak, cezaevi idaresinin uygulamak istediği programı daha erken gündeme sokması demekti. Statükocu blok, hala var olmayan "statükoyu" koruma endişesinde olduğundan tavır almak istemiyordu. Bir haftada iki günlük açlık grevi kararı ancak alınabildi. Tavırda kararsızlığı gören idare ilk iş olarak doğrudan savunma hakkımızın engellenmesi anlamına gelen kalem yasağı koydu. Kalemli 9 Mart 1983'te topladı ve kantinden satışını yasakladı. Hemen üstüne Permatik tıraş bıçaklarının kullanılanları geri verilmedikçe yenisinin de verilmeyeceği açıklandı.

Kalem yasağı Metris tarihinde önemli bir gelişme olup giderek tüm siyasi savunma ve entelektüel faaliyetlerimizin yasaklanacağını göstergesiydi. Ama statükocular bu gerçeği göremediklerinden tepki göstermek yerine başta TKP/ML tutukluları olmak üzere "savunma hazırlama ve dilekçe verme" gerekçeleriyle idarenin dayattığı ispirtolu kalemin kabul edilebileceğini öne sürerek çoğunluk kararı haline getirdiler, oysa demokrasi manevrasından hiç vazgeçmeyen ve bağımsız mahkemelerde yargılandığımızı iddia eden cuntaı sadece kalem yasağı konusunda dahi yoğun bir şekilde teşhir edici eylemler gündeme sokabilirdik. Örneğin; "bağımsız" olarak niteledikleri mahkemelerde savunma çerçevesinde kalem yasağını teşhir etmek için sorgu ve savunma vermeyerek başta avukatlarımız ve ailelerimiz olmak üzere kamuoyunda belirli baskı güçleri yaratabilirdik. Bu önerimiz de çoğunluk tarafından reddedildi. Ancak DS davası tutukluları kendi mahkemelerinde bu anlayışlarını hayata geçirdiler, belirli oranda etkili de oldular. Synt. Başsavcısı Hanefi Öncül mahkemede sorgu vermeyen tutuklulara, savcı kürsüsünden oturup kendi yasalarını da çiğneyerek, kurşun kalemle de savunmaların yazılabileceğini söyleyerek kendilerini teşhir etmiştir. Aynı dönemde K davası tutukluları da bizimle aynı tavrı almışlardır.

TKP/ML tutuklularının sözünü ettiği gibi hemen açlık grevi önerilmedi. Birçok alternatifte rağmen beyinleri statüko ile şartlanmış olanlar yapılan hemen her öneriyi reddediyorlardı.

Yine bu dönemde Permatik yasağına karşı pasif bir direniş biçimi olarak sakal bırakma gündeme getirildi. Bir kısım grupların karşı çıkmasına rağmen

çoğunluk kararı haline gelerek yaklaşık üç ay boyunca faşizmin halka sunduğu disiplin gösterileriyle alay edercesine onların disiplinine uymayacağı-mız gösterilmiştir. Bu sürede çeşitli cezalar devam ediyor; böl ve yönet politikası uygulanıyordu.

Bu sürede ayrıca ahlak dışı aramanın başlangıcı olarak avukata çıkar-ken fermuarı açma uygulamasına başlandı. Tabii tepkinin yoğunlaşmaması için bu herkese uygulanmıyordu. Böylece idare böl ve yönet taktiği ile statükocuların tepkilerini nötralize etmesini biliyordu. Bir kısım da fermuar indire-rek avukata çıkıyordu. Bu durum karşısında tepki olarak avukata çıkmama önerimiz de reddedildi.

Açlık grevi henüz önerilmemiştir.

3 Mayıs'ta, kalem yasağının ve genel baskı programının ikinci önemli adımı olarak operasyonla koşullarda bulunan tüm kitaplara el kondu. Artık inisiyatif faşizmin eline geçmiş, oportünizmin statükosu altüst olmuştur. Oportünizmin, 82 açlık greviden alınan hakları koruma yolu olarak gördüğü diyalog yöntemi tümünden iflas etmişti. Yeni baskı politikasının tırmandığını, fermuarını indirmeyenlerin avukata çıkarılmayarak yakın zamanda aramanın tamamen ahlak dışı bir boyuta dönüşeceğini ve pantolonların da indirilmesinin isteneceğini belirtmemize karşın, oportünist blok objektif olarak kayıtsız bir tavır sergiliyordu.

İşte bu ortamda TDKP, fiili direnişlere de karşı çıkarak hemen açlık grevine başlanılmasından yana olduğunu belirtti. Biz de açlık grevi öner-mekle birlikte hala faşizmin tırmanan programını göremeyen siyasi grup önderlerinin ve kitlenin gerçekleri görmesi için açlık grevi dışında kalan ve uygulanabilecek, küçük büyük ayrımı yapmadan, çeşitli direniş biçimleri-nin uygulanmasına taraftardık, (oturarak sayım verme vb.) Oportünizm ya-sak savmak türünden bu direnişlere yaklaşıırken TDKP ise bunların idareyi tahrik edeceğini söyleyerek karşı çıkıyor, ancak çoğunluk kararına katılı-yorlardı.

Hal böyleyken TKP/ML tutuklularının açlık grevine karşı çıkış gerekçe-lelerinden birini "TTE dayatmasının gündeme gelebileceği düşünülerek öneri ta-rafımızdan reddedildi" şeklinde ifade etmeleri gerçek dışıdır: TKP/ML tutuk-luları öngörüsüzlüğünü gizlemek için bugünden o günkü koşullara bakarak, ister istemez haklılığımızı da teslim ederek gerçekleri çarpıtma çabasına gir-diler, TKP/ML ve diğer statükocular açısından o dönem TTE diye bir tartış-ma yoktu. Onlar her zamanki gibi sadece "objektif şartlar var, sübjektif şart-lar yok" diyorlardı. Hepsi bu.

Gerçekleri hala görmekten uzak statükocular diyalog ile sorunların çözü-leceği umudunu taşıyor ve bunun önünde engel olarak sakal bırakmayı gö-rüyorlardı. Görüşme yolunun açılması için idareye "jest" niteliğinde sakalların kesilmesini öneriyorlardı.

Oportünizmin bizzat yaşayarak gerçekleri görmesi için bu konuda da on-larla uzlaştık. Nitekim sakalların kesilmesine karşın idare görüşme talepleri-ne cevap vermiyordu.

Metrisle baskı ve yasakları tırmandırma politikası devam ederken 83

Mayıs'ında burjuva "sivil" siyasal partilerin kurulması ve seçim sürecine girilmesiyle oportünizm de büyük oranda seçimlerle birlikte daha yumuşak bir ortamın geleceği beklentisine girmişti. Faşizm ise tersine "demokrasiye dönme"nin yarattığı etkiyi değerlendirerek cezaevlerine karşı saldırıya geçmenin koşullarını hazırlıyordu.

İşte bu ortamda 1983 Haziran ayında alelacele, Adalet Bakanlığı'na bağlı Sağmalcılar Hücre Tipi Cezaevi geçici olarak -askeri cezaevi statüsüne kavuşturularak- açıldı. Aylardır statükocu bloğa anlatmaya çalıştığımız oligarşinin programı iyice belirginleşiyordu.

Sağmalcılar'a Metris'ten ve diğer cezaevlerinden seçilmiş siyaset temsilcilerinin ve göze batmış unsurların götürüleceği ve TTE politikasının uygulanacağı haberini ilk olarak Sultanahmet Cezaevi'ndeki tutuklular aldılar. Bu gelişmenin aylardır Metrisle süren politikanın bir devamı ve Türkiye genelinde uygulanan TTE politikasının çeşitli yaptırımlarla birlikte gündeme sokulması anlamına geldiği açıktı. Bunun 12 Eylül'den bu yana Türkiye cezaevlerindeki direnişlere ışık olmuş ve kararlı bir mücadelenin sürdürüldüğü İstanbul cezaevlerinde uygulanmasının diğer cezaevleri kadar kolay olmayacağını bilen cunta, bu programını adım adım uygulayıp uzun vadeye yaymış, TKP/ML gibi statükocuların politikasızlığından faydalanarak Metris kitlesini yasak, baskı ve cezalarla yavaş yavaş yıpratmaya çalışmıştır. Kitleyi önderlerinden tecrit ederek teslim alma programının bir sonucu olarak Sağmalcılar Cezaevi'nin açıldığını ve bunun, burada uygulanmaya başlanan TTE'nin tüm İstanbul cezaevlerinde uygulanacağını açık göstergesi olduğunu tespit eden DS tutukluları, TDKP tutuklularının da katılmasıyla gelinek noktayı gözönünde bulundurup talepleri de buna göre seçerek süresiz açlık grevi önerdi.

Açlık grevi programı ve talepleri şöyleydi;

Sağmalcılar'da gündeme getirilen TTE uygulaması ve tecrit politikası tüm İstanbul cezaevlerinin sorunu olarak kavranıp direniş Sağmalcılar merkezli görünse de ortak bir eylem olarak ele alınacak; TTE, tecrit ve baskı politikası temelinde açlık grevi süresiz olarak tüm cezaevlerinde başlayacaktır.

Sağmalcılar'a sevk olan gruplar, gittiklerinde işkence ve baskı varsa hemen, bunlar yok, sadece TTE uygulaması vb. şeyler varsa bir hafta veya on gün sonra, gelecek yani sevkleri beklemek, iç ve dış iletişimi sağlamak vb. nedenlerle, TTE'nin kaldırılması, hücre ve tecrit politikasına karşı çıkmak temelinde açlık direnişini başlatacaktı.

Yani karar TKP/ML tutuklularının iddia ettiği gibi "eğer sistemli işkence olmazsa açlık grevi yapılır yapılmaması orada değerlendirilecek, diğer cezaevleri de onu desteklemek amacıyla eyleme gideceklerdi" biçiminde değil, işkence sistemli olsa da olmasa da TTE uygulamasına karşı açlık grevine başlanacak şekildeydi. Ancak işkence yoksa bu bir hafta on gün sonra olacaktı. TKP/ML tutukluları bu gerçeği sessizce geçiştirmek zorunda, çünkü tersi durumda "komplo", "bölücülük" vb iddialarının gerekçeleri zayıflamış olacaktır. Ayrıca diğer cezaevlerinin Sağmalcılar'da açlık grevinin başlamasıyla açlık grevine başlayacakları ve Sağmalcılar bırakmadan kimsenin bırakmayacağı kararı varken TKP/ML'nin diğer cezaevlerinin sadece Sağmal-

cılar'a sıradan bir destek veriyormuş gibi ifadeleri yanlışdır. Sorun TTE orijinli bir eylem olduğundan, tüm cezaevlerinin ortak direnişi olarak karar altına alınmıştır.

Sultanahmet'te alınan karar, karara katılan tüm siyasetleri bağlayıcı nitelikte merkezi bir karardı.

Bu kararın ve haberin (Sağmalcılar'ın açılışı) Metris'e iletilmesinden sonra burada da sorun tartışılarak aynı paralelde hareket edilmesi kararlaştırıldı. Tarih 5 Temmuz 1983'tü.

Bir gün sonra, yani 6 Temmuz'da ani olarak Metris'ten Sağmalcılar'a sevkler başladı. Sevkler 7 ve 8 Temmuz günleri de sürdü.

YALAN 30: *"Birinci ve ikinci gün bir grup sevk oldu. O gün kaynağı olmayan, güvenilirliği düşük bazı haberler alındı. DS ve TDKP davasından arkadaşlar açlık grevine başlanmasını önerdiler. Öneri o gece tartışıldı ve çoğunluk tarafından Sağmalcılar 2'nin açlık grevine başladığına ilişkin kesin bilgi alınmadan açlık grevine başlanmayacağı, alınan genel kararın zaten bu paralelde olduğu tartışılarak hemen açlık grevine başlanması önerisi reddedildi."* (agy)

Burada cevaplandırılması gereken iki iddia var. Birincisi; "kaynağı olmayan (...) haberler" konusudur.

Oportünizm, direniş kırıcılığını gizlemek için ciddi hiçbir gerekçeye sahip olmadığından, yıllardır bu haber kaynağı üzerine sayfalar dolusu yazılar yazmaktan -defalarca açıklamamıza karşın- hala bıkmadı. Kaldı ki haber kaynağı yanlış bilgi getirse dahi, bu eylemin kırılmasına haklılık kazandıracak neden olamaz. Çünkü, yukarıda belirtildiği gibi, eylem bir hafta önce veya sonra başlayacaktı. Çünkü TTE dayatmasının olduğu bilgisi kesindi. Buna rağmen biz yine de o haber kaynağına değinelim. Çünkü eylem kırıcıları devrimci taktikler geliştirme yerine, "komplo" vb. teorileri geliştirmekte ustadırlar.

Haber kaynağının biri ziyaretçiler, diğeri de mahkeme arabası idi. İlki K'tan bir arkadaşın ailesinin ilettiği idi. İkincisi de o gün Selimiye'ye mahkemeye giden YDGD davasından arkadaşlar ile DY'li bir arkadaşın getirdiği notta yazılı olanlardı. Notu aynı araba ile bir gün önce Sağmalcılar'a sevk edilenler yazıp arabaya bırakmışlardı. Sevk edilenler Sağmalcılar önünde, uzun saatler araba içinde beklemelerinden dolayı olup bitenleri anlatıyorlardı. Birbirlerini tamamlayan bu haberlere bizim de inanmamamız için bir neden yoktu. Kaldı ki kimse haberin yanlış olduğunu söylemedi. Ayrıca DS davası tutuklularının hemen her türlü önerisine hayır diyen, DS hakkında cadı kazanları kaynatanların, faşizmin böl-yönet politikası çerçevesinde, "siz iyisiniz" sözlerine angaje olan statükocuların DS davası tutuklularının haber kaynaklarına inanmaları mümkün değildi herhalde...

Gerçek bu. TKP/ML tutukluları boşuna eveleyip gevelemesin...

İkincisi; TKP/ML, Sağmalcılar'da eylemin başladığı düşüncesiyle açlık grevinin Metris'te de başlatılması tartışmasının aynı gece yapıldığını ama reddedildiğini söylüyor.

Yalan söylüyor.

Haberin geldiği 7 Temmuz gününün akşamı başlayan tartışma, ertesi gün sabaha kadar sürdü ve DY ile DK davası tutukluları dışında hemen başlatılması konusunda tüm siyasi gruplar olumlu yanıt verdiler. DY ile DK davası tutukluları ise bayram sonuna kadar beklemek gerektiğini belirttiler. Oysa bayram sonuna kadar yeni bir haber alma olanağı yoktu. Bu arada hafta sonu ve bayram tatili vardı. Hemen belirtelim ki, bu iki siyaset açlık grevine karşı değillerdi. Daha önce alınan ilke kararına onlar da katılmışlardı.

TKP/ML tutukluları ise önce bir gün daha bekleyelim derken, sonradan bu düşüncelerinden vazgeçerek "evet" dediler. DY ve DK davası tutukluları da çoğunluk kararına uyacaklarını belirttiler. Açlık grevi kararı böylece alındı,

YALAN 31: *"Ertesi sabah sevk listesi okunduğunda adlarını listede gören DS ve TDKP davasından iki sorumsuz kişi açlık grevi anonsu yaptılar. (...) açlık grevi tamamen güvensizlik ve panik içindeki bu iki kişi tarafından başlatıldı."* (agy)

TKP/ML tutukluları anonsu sorumsuz iki kişi yaptı ve herkes de (yaklaşık 1200 kişi-20 grup ve siyaset) itirazsız onlara uydu diyerek siyasetleri veya o iddia olan siyaset ve grupları niteliklerinden yalıtıyor. Tüm kitleyi ise doğru- dan sürü yerine koyduğunun farkında değil, Çünkü onun tek amacı var: Ne pahasına olursa olsun suçunu hafifletme ve DS tutuklularını "komplocu" göstermek. Kendimize gelelim arkadaşlar! O "iki sorumsuz"un anons yapmasıyla ne 20 siyaset ve grup harekete geçer, ne de kitleler... Hem bu, birkaç dakikalık slogan atma veya kısa süreli risksiz herhangi bir eylem değildi. Bu yaklaşık dört cezaevinde iki bin tutsağın uzun süre sürdüreceği bir eylem olacaktı. Hem de bu durum siyasetler arası güvensizliğin olabildiğine derin olduğu koşullarda hiç mümkün değildi. Kaldı ki biz Türkiye'de bu denli "saf" hiçbir siyasi gruba rastlamadık.

Yalanlarınızla birlikte bazen gerçekten belleğiniz konusunda da kuşkuya düştüğümüzden bir hatırlatma daha yapıp yardımcı olmaya çalışalım.

Anons yapıldığında açlık grevi kararının alındığından henüz haberi olmayan (ki karar o tartışma gecesini sabaha karşı alınmıştı) bir arkadaşınızın, anons akabinde havalandırmaya yönelik olarak gösterdiği bir tepki oldu. Alınan kararı havalandırmada sorumlu düzeyde olan arkadaşlarınızdan birine zamanında ilemediğiniz için, onun tüm havalandırma kitlesi karşısında düştüğü durumu anımsayın. Aynı arkadaşınızın 5 dakika sonra, önceden alınmış açlık grevi kararını öğrenince, tüm havalandırma kitlesine özeleştiri verdiğini de mi unuttunuz?

Gerçekler bu iken, statükoculuğunuzu, eylem kırılcılığınızı "iki sorumsuz kişi", "komplo" vb. deii saçması sözlerle açıklamaya kalkmanız kimseyi ikna etmeyeceği gibi, bu tür basit ve ilkel yaklaşımlarınızla tüm kararlarınızın siyasilikten uzak olduğunu da belirtmiş oluyorsunuz. Ama inanıyoruz ki, direniş başarı ile bitseydi, 1982 açlık grevinde olduğu gibi ilginç senaryolarla en kahraman, en öngörülü yine siz olurdunuz.

YALAN 32: *"1983 açlık grevinin sona erdirilmesinde bizlerin de önemli eksiklikleri ve hataları oldu. Birlik içinde ve doğru bilgiler temelinde başlama- yan eylem, doğru bilgiler elde edildikçe eylemci kitlede gönülsüzlük, moral-*

sizlik gibi etkiler doğurmaya başladı. DS de bu olumsuzluğu gördü ama nedenini yanlış kavradığından dolayı şekerli su almayışına bağladı. Eylem başladığında eylemci çoğunluk 'şekerli su alınmaması', 'tedavi kabul etmeme' kararı almıştı." (Y.Demokrasi, "Bireycilik, 'tek' yanlılık ya da inkarcılık artı resmi tarih" isimli yazı, s.11, syf. 43)

Yukarıda eylemin nasıl başladığını, kimlerin ne dediği ve TKP/ML tutukluları gibi statükocuların eylem öncesi oligarşinin geliştirdiği taktikleri kavramadıklarını, koşullara uygun direniş biçimlerini ortaya koymadıklarını uzun uzun anlatmıştık. Kuşkusuz bu gelişmeleri devrimci bir tarzda değerlendiremeyenlerin direnişe katılmış olsa da direnişi devrimci yöntemlerle sürdürmesi, kitlenin nabzını elinde tutması, egemen güçlerin manevralarını boşa çıkartacak bir bilinçle hareket etmesi ve kararlı davranarak zaferi elde etmesi çok zor veya imkansızdır.

Aslında oportünizmin yazgısı '82 açlık grevi sonrası izlediği statükocu çizgiyle belirlenmiş, nerede, nasıl tavır alacağı büyük oranda açığa kavuşmuştur. Bu statükocu çizgi, onları, sınıf mücadelesi ve tutsaklık koşullarında mücadele gerçeğini geniş anlamıyla kavramaktan giderek, uzaklaştırmış, yukarıdan aşağı başlayarak kitlelerde yılgınlık, bireycilik yaratmış, faşizm taviz vermez, diyalogculuk vb. gibi düşünceleri geliştirmiş, moral öğelerin giderek törpülenmesine ve uzlaşma anlayışlarına neden olmuştur. Bu süreç TTE giymek için öne sürülen ünlü teorilerle netleşecektir.

TKP/ML tutukluları bu gelişim sonucu "doğru bilgiler temelinde başlama-yan (...) kitlede gönülsüzlük (...) doğurmaya başladı" diyerek tam da gelişen süreci hiç kavramadığını, o gelişmeleri bir süreç içerisinde maddi temelleriyle de alıp inceleyeceğine, çok küçük sonuçlarla uğraşıp bu sonuçları gelişmelerin temel olgusu haline getirdiğini sergilemektedir. Her ne kadar onlar "bizlerin de önemli eksiklikleri ve hataları oldu" diyorlarsa da, bu önemli eksiklik ve hatalarının kaynağını esas olarak kendilerinde değil, "yalanlar üzerine kurulu eylemin" başlangıcındaki gelişmeler, şekerli su kullanıp kullanmama vb. nedenler üzerine kurup bunların sorumluluğunu da DS davası tutuklularına ödettiklerinden sözde kendilerini aklamış oluyorlar.

Eylemde belirli bir süre sonra kitlede "moralsızlık" doğduğu doğrudur. Ama bu moralsizliğin nedenleri izah edildiği gibi eylemin başlama şeklinde değil, siyaset önderlerinin, hangi siyasal koşullarda başladığı ve bu koşullarda gücümüzü ve taktiklerimizi yeterince kavrayamamaları, pragmatik hesaplar içerisine girmeleri sonucu kitleleri uzun süreli bir direnişe hazırlama yerine kısa sürede kolay bir zafer kazanma havasına sokmaları, kendilerini buna angaje etmeleri vb.dir. Dahası '82 açlık grevi sonrasında başlanarak süreci tahlil etme yeteneğini gösterememeleridir.

'83 Mayıs'ından itibaren cuntanın seçim oyununun niteliğini göremeyen oportünizm, bir saldırı dalgasını beklemediği gibi tersine koşulların giderek iyileşeceğini sanıyordu. Doğan durumu ise ciddi bir saldırı olarak görmeyip geçici bir şey olarak değerlendirdiğinden, kısa süreli bir açlık grevi ile olumlu sonuç alınacağını umuyordu. Bunun için de şekerli su alınmaması, hastaların dahi tedavi kabul etmemesi gibi çok keskin kararlar almayı ihmal etmedi-

ler. Biz şekerli su alınmamasına da, ağır hastaların tedavi kabul etmemesine de karşı çıktık.

Birincisi, eylem ölüm orucu değil, süresiz bir açlık grevi idi. Eylemin kamuoyuna yansımaları, var olan iç ve dış demokratik güçleri harekete geçirecek, baskı unsuru olması ve yoğun bir teşhirin gerçekleşmesi için direnişin uzun sürmesi gerekiyordu. Ayrıca cunta seçim oyunundan aldığı güçle ve de Türkiye genelinde TTE'nin cezaevlerinde giydirilmesini de hesap ederek, kararlı davranacaktı. Sorun, kimin daha kararlı olabileceği idi. Dahası genel olarak kitlenin ölüm tercihi noktasında yaşamı tercih edeceği açıktır. Ve de ağır hastalarla sağlıklı insanların eşit koşullarda eyleme sokulması devrimci bir anlayış olamazdı. Hele hele bu eşitlik çerçevesinde bir de ağır hastalara ölümcül durumda tedavi kabul etmeme kuralı konursa, bu açıkça eylemin tüm yükünü ağır hastalara yıkarak başarıya ulaşma şeklinde bir anlayışa dönüşür ki bu kabul edilemez.

Biz bu nedenlerle şekerli suyun belirli bir disiplin ve olanaklar çerçevesinde alınmasını, sadece bu eyleme özgü değil, her zaman savunduk. Elbette farklı koşullarda hiç alınmayabilir de. Zaten çoğu zaman egemen güçlerin şeker ve tuzu dahi eylemde yasakladıkları hatırlanırsa, bunun önemi daha iyi anlaşılır.

Çeşitli ağır hastaların durumu ise, bunlar ya baştan eyleme iradi olarak katılmazlar ya da hastalık durumlarıyla orantılı olarak sınırlı destekler yapabilirler. Tüm bunlara karşın eylem, ölüm esası üzerine kurulmadığından, ölümcül durumda tedavi kabul etmelerinde bir sakınca yoktur. Ama bu durumun -zaafları teşvik edip- dejenere edilmemesi için, ölümcül durumun olup olmadığı kararını kişinin kendisi değil siyasi hareketi vermelidir.

Yakın zafer hayali ile bu anlayışımız reddedilerek şekerli su alınmaması ve tedavi kabul etmeme kararı alındı. Oportünizmin kafa yapısı basit olduğundan bu durumu zaafımız olarak niteleyip, kendini kahraman pozisyonuna sokuyordu. Ama yaşananlar tam tersini gösteriyordu. Nitekim önceleri 20 günden sonra sakat kalınır, geri dönüş olmaz düşüncelerinin korkusuyla açlık grevi eylemlerinde 20. günü aştırmayanlar, sonraları bu limiti 30. güne çıkartarak bu günleri fobi haline getirmiş, eylem 30. güne dayandığında kırılmasını sağlamışlardır.(8)

Bu 30. gün fobisini taşıyan oportünizmin şekerli su almama ve tedavi kabul etmeme anlayışı, tamamen sübjektif bir durumdur.

Yeri gelmişken bir parantez açıp TKP/ML tutuklularının süresiz açlık direnişlerini ölüm orucu gören anlayışına da değinmek istiyoruz. Bu arkadaşlara göre baskı unsuru olabilmek için açlık grevlerinde şekerli su alınmamalı, tedavi kabul edilmemeli ve kitlenin çoğunluğu eylemi sürdürüne kadar devam edilmelidir. Bu süre içerisinde ölüm olabilir. Bu mantık üzerine kurdukları düşüncelerini, '81 Kasım'ından beri söylemelerine karşın '82 açlık grevinde hayata geçiremediler ve şekerli su kullanıp gerektiğinde tedavi de kabul ettiler. Ancak '83 açlık grevinde şekerli su kullanmayı reddederek, ölüm orucu yaptıklarını iddia ettiler. Hiç kimse ölmedi, ölmesi de mümkün değildi. Çünkü 30. günler fobisini taşıyanlar, bugünler yaklaştığında eylemi kırıyordu.

TKP/ML tutukluları da "kitlesele çoğunluk yok" gerekçesiyle diğerlerine uyu-yordu.

Kaldı ki, '83 açlık grevinde çoğunluk eylemi devam ettirirken, bizzat eyle-mi bırakmayı savunanların ve kıranların en başında TKP/ML tutukluları vardı. Böylece TKP/ML'nin ölüm orucu hiçbir zaman ölümüne dönüşmüyor ama buna karşın TKP/ML keskinliğini elden bırakmadığı gibi, sadece şekerli su kullanmayıp 27 gün açlık grevi yaptıkları için '83 açlık grevi değerlendir-melerinde ve daha sonra da "KİTLEMİZ KENDİNİ İSPAT ETTİ" diyebiliyor-du.

TKP/ML tutukluları bizim "20. günü şekerli su alınması" önerisi getirdiği-mizi söylemekte ve "bu kez çoğunluk da şekerli su alınmasına taraftar oldu" demektedir. Tam hatırlamıyor. Biz ucuz kahramanlıklara kanmadığımızdan, "kendini ispat etti" gibi bir sıkıntımız da olmadığından ve de kitlenin durumu-nu iyi bildiğimizden, eylemin 6. günü şekerli su alınması önerisini tekrarla-mıştık. Öneri yine oportünizmin görünüşte sol duvarına çarpmış ve geri dön-müştü. Hiç değilse ağır hasta olan arkadaşların durumunu düşünerek, siyasi grupların ağır hastaları kendi içerisinde saptayarak, şekerli su kullanması önerimize de karşı çıkmışsa da, bu öneri çoğunluk kararına dönüşmüştür.

TKP/ML tutukluları küçük bir ihtimal de olsa, o gün hatalarının kaynağını görememiş olabilirler. Ama geline nokta da belki daha sağlıklı değerlendire-bilirler umuduyla, eylemin içindeki gelişmeleri kısaca da olsa hatırlatmak için, direniş günlüğünden bazı aktarmalar yapalım.

Eylemin 12. günü: Eylem Birliği davası tutuklularının mahkeme dönüşü bulundukları tüm koşullarda eylemin 20. günden sonra ölüm orucuna dönü-şeceği söylentilerini yaymaları ve oportünizmin aksini ileri sürmemesi onları etki alanına aldı. 12. günden başlayarak kitle koşullarda bağıra bağıra 20. günlerde ölüm olabileceğini tartışıyordu. EB'nin ileri sürdüğü "Sağmalcılar"ı gündemden çıkaralım, biz Metris'teki sorunlarımızın çözümü ile uğraşalım" sözleri başta oportünist sorumlular olmak üzere, kitleyi etkilemiş ve çözülme-ler boy vermeye başlamıştır. Daha 20. günlere varılmadan yenilgiden, Sağ-malcılar talebinden vazgeçip, idare ile anlaşmaya yanaşmaktan söz edilmeye başlanmıştır. Bu tartışmaların gerek bağımsızlara giden kimileri tarafından, gerekse mazgalların dinlenmesi sonucu idarenin kulağına gitmesiyle, idare ziyaretçilere "çocuklarınız 20. günde kendiliğinden açlık direnişini bıra-kacaklar" diyebilmiştir. Önderlikle kitle arasında bir ayrımın kalmadığı bu or-tamda, oportünist önderlik kitleye kararlılık değil, uzlaşmacılığı aşıyordu.

Bu durum HK'nın yakın zafer hayalciliğinin ortaya çıktığı nokta olmuş ve direnişin 16. günü HK, "idare ile görüşme talebinde bulunalım" önerisini yap-mıştı. Ölüm orucuna başladığı, şekerli su kullanmadığı vb. keskin iddiaların sahibi TKP/ML de bu öneriyi destekliyordu. DY de bu öneriyi desteklemiş, DK ise karşı çıkmıştı. TKP/ML tutuklularının iddia ettiği gibi "eylemi bırakan-lar yoğunlaştıkça", "çoğunluk eylemin başarı şansının olmadığı" durumunda bırakma kararı almadı. Henüz bırakmışların yoğun olmadığı bu koşullarda TKP/ML artık eylemi sürdüremiyordu.

Bizim bu öneriye karşı çıkarak, henüz direnişin **16. gününde** iken, "gö-

rüşme için, idare görüşme teklifi yapmadan hiç kimse görüşme talebinde bulunmayacak" ilkesinin çiğnenmiş olacağını ve bunun direnişte bir zaaf yaratacağını, idareyi cesaretlendireceğini belirtip, uyarılarda bulunmamız üzerine HK önerisini geri aldı.

Ama hemen iki gün sonra (18. gün) HK, TKP/ML ve DY, idare ile görüşme konusunda yeniden öneride bulundular. Bu kez DK da öneriyi destekledi. Karşı çıkmamız üzerine tekrar dilekçe vermekten vazgeçildi. Her an eylemi bırakmayı düşünen bu önderlik, kitleleri zafere götürebilir miydi? Ama devrimci görev, sabırla kararsız önderlikleri ikna etmeye çalışmayı, bu çok kaygan zemini iyi kullanıp faşizme kararlı olduğumuzu göstermeyi, beyaz bayrak çekmeye hazırlananları mümkün olduğunca engellemeyi gerektiriyordu.

Oportünizm artık eylemi yenilmiş görüyor ve ne koparırsak kârdır gözüyle bakıyordu. Baştan beri süreci kavrayamamaları nedeniyle eylemin yenilgiyle bitmesi halinde neler olabileceğini düşünmekten de çok uzaktılar.

Üstelik direnişe 2 bin civarında tutuklunun katılması, ailelerin, çeşitli devrimci güçlerin ve yurtdışından eyleme büyük desteklerin verilmesi sonucu, eylemin siyasi bir nitelik kazanıp, cuntayı teşhir eden bir konuma yükseldiği bu koşullarda, oportünizm bunları görme yerine küçük hesaplar yapıyordu. Oportünizmin önce kendisini sonra kitleyi moral bozucu düşüncelerle şartlandırması sonucu, eylem süresini uzatabilmek için yeniden (20. gün) şekerli su alınması önerisinde bulunduk. Statükocuların yakın zafer düşünceleri yıkılmıştı artık. Tüm keskin çıkışlarının içyüzü pratik içerisinde görüldüğünden, bu kez kabul etmekten kaçamadılar. Ve bu gelişme hemen etkisini gösterdi. Aynı gün EB dahil tüm siyasi gruplar eylemi bırakmayacaklarını açıkladılar. Kitlede geçici de olsa moral yükselmiş, görünürde de olsa insanlara (ve siyasetlere) bir canlılık gelmişti.

Tartışmalardan büyük oranda haberdar olan idare, direnişin daha çabuk kırılmasını sağlamak amacıyla eylemin 18. gününde hoparlörle anons yapmaya, bir yandan direnişin sürmesi durumunda sakat kalınacağı yolundaki doktor raporlarını ve bir yandan da 'taviz verilmeyecektir' bildirisini okumaya başladı. İdare, devrimciler arasındaki tartışmaları bildiğinden bu tür bildirilerin kitleyi nasıl etkileyeceğini hesap edebiliyordu.

Direnişin 19. gününde okunan bildirinin etkisiyle panik başlamış, eylemi kırma eğilimleri iyice açığa çıkmıştı.

Kısa sürede eylemin zaferle biteceğine kendini şartlandıran oportünizmin 20. güncfe eylemin biteceği beklentileri boşa çıkınca bağımsız bölüme gidenlerin sayısı arttı. TKP/ML'nin iddia ettiği gibi, bunlar çoğunlukla DS'den değil, oportünist bloktandı. Ve idare her gün eylem kırılana kadar bu anonsları yineleyip durdu. Anonslarla birlikte koşullardaki tartışmalar genişlemiş, açıktan direnişin bırakılması tartışmaları bizzat siyaset sorumluları tarafından kitle ile birlikte yapılmaya başlanmıştır. Ve doğrudan idarenin taktik manevralarının aleti olduklarını fark edemeyen bu önderler direnişi bırakan tek tek insanların da sorumlusu oldular.

22. gün oportünist blok artık direnişi götüremeyeceklerini anlamış olacaklar ki, kendi aralarında aldıkları karar gereğince idare ile görüşmeyi sağ-

lamak için direnişin 25. gününden başlamak üzere her gün sırayla bir siyasetin dilekçe vermesine karar verdiler (Tabii başta TKP/ML var). Bu durum anında cezaevi kitlesine yayıldı.

Oportünizmin bilinen kurnaz (!) ve basit mantığı açıktı. Gelecekteki eleştirileri göğüslemek için "biz elimizden geleni yaptık ama idare taviz vermedi" izlenimini yaratmak istiyordu. Yoksa direnişin vardıgı aşamada idarenin anlaşma masasına oturmayaacağını, onlar da bizim kadar biliyorlardı. Ayrıca tutuklulardan gelen bu tür görüşme tekliflerinin pazarlıkta aleyhimize hangi durumları yarattığı iyi bilindiğinden, direniş protokolüne uyulması gereken ilkelere biri olarak, herkesin onayını alan "idare istemeden görüşme talebinde bulunulmayacak" kuralı konmuştu. Ama oportünizmin kural-ilke tanıyacak hali kalmamıştı.

Birlik, demokrasi, ilke vb. sözcükleri çok seven, ama bunlardan bir şey anlamayan TKP/ML nedense bunları es geçiyor.

Oportünizm öylesine aciz bir durumdaydı ki, direnişin kazandığı siyasi boyutu, konan ilkeleri, her şeyi unutarak direniş bir an önce kırmanın uygun yollarını arar hale gelmişti. Nitekim koğuşları dolaşan bir binbaşının "Sağmalcılar'ı taleplerinizden çıkarın, haklarınızı veririz" sözlerine dört elle sarılmışlar ve önceden verdikleri karardan da cayarak direnişin 23. günü akşam sayımında sözlü olarak idare ile görüşme talep etme kararı almışlardı. Bu karar gereği, HK temsilcisi sayımda görevli kişiye direnişle ilgili olarak idareyle görüşmek istediğini belirtiyordu. Biz binbaşının sözlerinin nabız yoklamaktan ve Sağmalcılar'ı direniş gündeminden çıkarmak için idare tarafından hazırlanmış bir taktikten başka bir şey olmadığını belirtmiştik. İdare gerçekten direniş bitirme ve anlaşma niyetinde olsaydı, temsilcileri çağırır ve pazarlığa oturabilirdi. Oysa rastgele bir koğuşa uğrayıp, ayaküstü bazı şeyler söylemesi bizi değil, ama direniş kırma yollarını arayan oportünist bloku inandırıyordu. Ayrıca "Sağmalcılar'ı gündemden çıkarın" sözleri tutukluları bölmeye yönelik akıllı bir taktikti.

Oportünizmin tüm çırpınına karşın, idare görüşme teklifine hiçbir yanıt vermiyordu.

24. gün aynı temsilci tekrar başvurmuştu, yine yanıt alamamıştı.

25. gün DY ile DK temsilcileri idareye dilekçe ile başvuruda bulunurken, aynı gün EB de dilekçe vererek direniş bıraktığını açıkladı.

Bu gelişmeler olurken, kaynağı meçhul (!) haberler ortalığı kırıp geçiriyordu. Örneğin "kızların hepsi direniş 27. günde bırakmak için karar almış ve bu konuda kimseyi dinleyemeyeceklerini belirtmişler", "Metris'te tutuklu subayların tümü de kızlar gibi 27. günde bırakacaklar", "Ayrıca Sultanahmet ve Sağmalcılar da direniş daha fazla ileri götürmeden bırakacak" vb. vb. gerçek olmayan haberler kulaktan kulağa dolaşıyordu.

En ilginç de eylemi kırmaya karar vermiş olanların bu kararlarını tüm siyasetlerin kararıymış gibi Metris kitlesine yansıtmalarıydı.

İdare dilekçe ile görüşmek isteyenlerin **hiçbirine yanıt vermedi**. İdare ne yaptığını biliyordu. Ya direniş kırmak isteyenler?..

Oportünist blok idarenin kendileri ile görüşmeyeceğini nihayet anlayarak,

dilekçe vermekten vazgeçmek zorunda kalmıştı. Artık görevlerini layıkıyla yapmış büyük insanların sorumluluğu ile eylemi kırmamanın günü ve saatini saptamaya çalışıyorlardı. Yalnız HK, "usta bir manevrayla" müttefiklerine ihanet(!) etti.(9)

26. gün TKP/ML ve DY, eylemi bir gün sonra bırakmak için siyasetlere öneride bulunmaya başladı. Yoğun tartışmalardan sonra 27. gün bırakma kararı alan siyasetler, bu kararlarından da vazgeçtiklerini ve 29. günün akşamına kadar direnişi devam ettireceklerini söylediler. Ne var ki, sabah verdikleri karardan cayararak 27. günün geceyarısı alelacele mazgallara vurarak panik halinde eylemi bıraktılar (Saat:23.30). Kararı alırken, eyleme beraber başladıkları bizlere haber verme gereği bile duymadılar. İşte komploculuk tam da buna denirdi. Eğer bir komplo aranacaksa, bu kararın alınış biçimine bakılmalıdır.

TKP/ML tutukluları, "...devrimci çoğunluk eylemi bıraktıktan yarım saat sonra onlar da bıraktılar..." diyerek her şeyi tersyüz ediyor.

Birincisi, TKP/ML tutukluları ve diğer eylem kırıcıları eylemi bırakacaklarını komplocu bir biçimde tezgahladıklarından, DS, TİKB, K, DHB, PY, HK, İşçinin Sesi'ne haber bile vermediklerinden, biz, rastlantı sonucu o eşsiz kararınızı öğrenebildik, ancak gece 03.00'te iç görüşmelerimizi tamamlayıp bırakma kararını verdik. Ama TKP/ML tutukluları gerçekleri açıklamak değil, çamur atmak amacını taşıdığı için bilip bilmeden veya bilerek konuşuyor. Ertesi gün akşam BBC şöyle diyordu: "*Generaller nihayet tutukluları parçalamayı başarıp eylemi bitirdiler...*"

İlk ziyarette ailelerin bir kısmı ise çocuklarına "2-3 gün daha bekleyemediniz değil mi?..", idareden bir yetkili ise, "Siz de, biz de son noktaya gelmiştik, siz pes ettiniz ve direniş bitti" diyorlardı.

YALAN 33: "27. güne gelindiğinde eylemi bırakanların sayısı 250'ye yaklaşıyordu. Bunlardan 200 kadarı devrimci safları terk ederek 'bağımsızlar'a gitmiş, 50 kadarının da bir kısmı yemek için açılan iki koğuşa gitmiş(...) burada eylemi bırakanların yaklaşık yarısı kadarının DS kitlesinden olduğunu hatırlatalım. Bizim 8 arkadaşımız bırakıp bağımsızlara gitmişti."(agy)

TKP/ML tutukluları, her ne kadar açlık grevinin kırılmasına biz de objektif olarak ortak olduk diyorsa da, yukarıdaki abartılı ve yalan rakamlarla bir yandan da eylemi kırmalarının meşru olduğunu gösterme çabasıdır.

Birincisi; eylemi bırakanların sayısı 250 değil, yaklaşık 150 civarındaydı(10) Bunun 100 kadarı bağımsız olmuş, 50 kadarı da bağımsızlara gitmeden eylemi bırakmış veya tedavi kabul edip tekrar açlık grevine başlamıştı. Bizim bu eylemdeki kaybımız, daha önce bağımsızlardan dönen 13 kişi ile birlikte toplam 23 kişidir. Ama TKP/ML tutukluları en kararlı, en komünist olduğundan dökülenlerin kendisinden olduğunu kabul edemez. Müttefiklerini ise şimdilik bile olsa korumak zorunda. Çünkü desteklerine ihtiyaç duyuyor. Bu yüzden dökülenlerin yarısının DS tutuklularından olduğunu söylüyor. İleride göreceğiz, öyle bir durum ki, DS davası tutuklularının yarısı bu eylemde, yarısı da TKP/ML tutuklularına göre ölüm orucu eyleminde dökülüyor, özetle geride hemen hemen kimse kalmıyor. Doğrusu bütün bunlardan

sonra, TKP/ML tutuklularının "kitlemiz kendisini ispat etti" deyişine hak vermemek elde değil(!) Sahi ne olmuştu da kitlenizin kendisini ispat etme gereksinmesi duymuştunuz? Eylem başlarken Metrisle yaklaşık 300 civarındaydık, bunun 30 kadarı Sağmalcılara sevk oldu. Biz bu rakam içerisinde sözünü ettiğimiz kaybı verdik. Peki siz kaç kişi idiniz? Ve gerçek kaybınız neydi?

Direnişin kırıldığını duyduğumuzda siyasetlere şu açıklamayı yapmıştık: *"Direnişin en önemli aşamasında uluslararası ve ülke kamuoyunun dikkatleri cezaevlerine çevrildiği bir sırada cuntanın çeşitli baskı odakları tarafından sıkıştırıldığı bir anda, yabancı haber ajansları ve basının direnişten en çok söz etmeye başladığı koşullarda, düşmanın da, direnişçi güçlerin de son darbeye hazırlandığı bilinen bir dönemde direnişi kırmakla devrimci sorumluluğunu ve tarihsel görevinizi unutmuş oluyorsunuz. Düşmanın yeni durum karşısındaki tutumu çok katı ve acımasız olacaktır. Cunta koşullarının da elverişsizliğiyle kitleye saldıracak ve teslim almaya çalışacaktır. Kitlede direnişin kırılmasından dolayı oluşan moral bozukluğu, düşmanın sonuç almasında yardımcı güç olacaktır.*

Metris'te direnişin kırılması demek, Sultanahmet ve Sağmalcılar'da da kırılması anlamına gelecektir. Metrisin stratejik bir konumda bulunan bir cezaevi olması daha bilinçli, geleceği düşünerek hareket etmemizi beraberinde getirmelidir. Hep beraber yaşayarak Metris'i bekleyen akıbeti ve düşman saldırısını göreceğiz."

Direnişin kırılmasıyla birlikte idarenin kantin satışı bile yapmayarak açık direnişinden çıkanları karavana yemeği ile baş başa bırakması gelecek günlerin açık habercisiydi. Direniş kırıcıları ise hala gerçeklerden uzak bir şekilde "idare direnişin biteceğini sanmıyordu, onun için yiyecek içecek konusunda hazır değiller vb." şeyler diyebiliyordu.

Diğer yandan direniş kırıcıları, cuntanın seçimleri yapacağından artık yoğun saldırılar olamayacağı hesabını yaparak yanılıyordu. Nitekim 14 Ağustos büyük talan operasyonu ile direnişten yenilgiyle çıkmış, morali bozuk kitleyi sindirmek için harekete geçtiler. Oligarşi, devrimci saflardaki tüm gelişmeleri dikkatle izlemiş ve politikasını bunun üzerine kurmuştu. Programı sabırlı bir şekilde devam ettirerek, bundan böyle saldırı, işken-ce, hak gaspları ile kitleyi bunaltma ve son darbeyi vurarak teslim almayı hedefleyecekti.

Denilebilir ki, oportünizmin eylemi kırmasından sonra direnişin devamından yana olduğunuz halde neden sürdürmediniz? Direnişi öz gücümüzle tüm İstanbul cezaevlerinde sürdürebilseydik bir süre sonra mevcut durumu tersine çevirebilirdik. Ama o dönem mahkememizin de adli tatilde olmasından dolayı, diğer cezaevlerindeki arkadaşlarımızla koordinasyonu sağlamak mümkün değildi. Bu durum eylemi devam ettiremememizde önemli bir engeldi. Yine iletişim olanaklarının tıkalı olması nedeniyle, gerekli başka hazırlıkları da yapamamıştık. Tüm bu nedenlerle direnişi kırıldığı yerden devam ettiremedik.

TKP/ML'den arkadaşlar bu direnişi Sultanahmet cephesinden (merkezi

karar) değerlendirdiklerinde ilk etapta Sultanahmet'te eylemi bırakan 11 siyasi grubu eylem kırıcısı ilan ederek, "özeleştirici verinceye kadar ilişkilerini dondurduğunu" ilan etti.

Bu yaklaşım genel olarak doğru bir yaklaşım olmasına karşın, içerisinde keskinliği ve yapaylığı da taşıyordu. Çünkü '81'deki 17 günlük açlık grevinde de TKP/ML tutuklularının da içinde olduğu kesim direnişi kırmış ve TKP/ML tutukluları bir süre sonra bunun özeleştirisini yapmasına karşın, '83 açlık grevinde Metrisle yeniden eylem kırıcılığı misyonunu üstlenmişti. TKP/ML tutuklularının sürekli, "biz özeleştirici yaptık, hem de maddi nedenleriyle ele aldık" deyişlerine rağmen böyle olmadığı, '83 direnişinde de açığa çıktı. Yaptıkları ikinci değerlendirmede, Metris'te bulunan siyasi grupları eylemi bırakmalarından dolayı hiçbir ayırım gözetmeden "eylem kırıcısı" ilan ediyorlardı. TKP/ML'nin kendi mantığıyla ele alırsak, eğer eylem kitlesel çoğunluğunu yitirmişse direniş devam ettirilemez. Dışımızdakilerin direnişi bırakmasıyla çoğunluk yitirilmişti. Bu duruma göre herkesin Metris'te eylem kırıcısı olması mümkün değildi. Ama şu bir gerçek: TKP/ML kendi düşüncelerinin kararlı savunucuları, olsaydı tutuklulara direniş kırma girişimlerine karşı çıkma bilincini verebilseydi, önemli bir çoğunluk direnişe devam etmek isteyecekti. TKP/ML tutukluları az olmayan bir kitleselliğe sahipti. Kuşkusuz bu tavırdan etkilenenler de olacaktı. Ama TKP/ML tutukluları bunun tersini yapmış, daha **16. günden** itibaren idare ile görüşme istemleriyle, direniş kırıcılığının başını çekmiştir. Ancak "kitlemiz kendini ispat etti" tespitini yapan TKP/ML tutukluları, Metris'teki arkadaşlarının "kendilerini ispat etme"diklerini gördüğünde aylarca sus pus olduktan sonra herkesi eylem kırıcı olarak suçlayarak, suçlarını hafifletme çabasına girmişlerdir. Ve yine bundan dolayıdır ki, 11 siyasetle "özeleştirici verene kadar" ilişkilerini dondurmaya karşın, bu siyasetlerin Metris'te hep birlikte direniş kırma becerisini gösterdiklerini ve gerekçe olarak da tıpkı kendileri gibi çoğunluk kararı ve eylemin "komplo" ile başladığı vb. vb. iddiaları ile sürdürdüklerini görünce, TKP/ML tutukluları statükocu cephenin bekası için özeleştirici istemeyi unuttu(!)

TKP/ML tutukluları gibi küçük burjuva eğilimlilerin yoğun olduğu statükocu hareketler, bu eğilimlerinden doğan kararsızlık, ürkeklik ve politikasızlıklarını gizlemek, suçlarını başkalarına yıkmak için hemen her yenilgiyle biten eylemden sonra saldırıya geçerek kendilerini aklamaya çalışmışlardır. Bu eylemde de farklı olmamıştır.

YALAN 34: *"Sadece mahkemeler aracılığıyla diğer cezaevleri ve kamuoyuyla bir temas kurma ihtimali vardı. DS bu koşullarda kalkıp mahkemeye çıkmama önerisi (!) getirdi. Öneriye, öneri demek de mümkün değildir. Çünkü DS önce kimseye haber dahi vermeden kendi mahkemesine çıkmamış(...) koşullar karışık ve bir sabah birden pratik olarak DS'lilerin mahkemeye çıkmama kararını alıp direndiklerini görüyorsunuz."*(agd, syf.45)

Cunta dahi direnişin kırıldığı gün tespit ettiğimiz gibi, şiddetle saldırmaya başladı. 14 Ağustos'ta genel bir talan operasyonu yapıldı. Ve bundan sonra idare hemen her şeyi yasakladı. Yaptırımlardan biri de baskı ve şiddetin aracı olarak onur kırıcı aramanın gündeme getirilmesiydi. İdare giderek iş-

kenceye dönuştürdüğü saldırısının odağına bunu koymuştu. Arama adı altında mahkeme, ziyaret, avukat ve revire gidiş dönuşte soyunulmasını istemiş, **soyunmayan kişiler** ziyarete, avukata, revire, hastaneye ve mahkemeye götürölmemeye başlanmıştır. EB tutukluları dışında kimse kendi isteğıyle soyunmayı kabul etmemiş ve bu konu ile ilgili **genel karar alınmıştır**. Bu durum 25 Ağıustos'a kadar sürdü. Bu süreçte idare soyarak aramayı kabul etmeyenleri mahkeme dışında avukat, ziyaret, havalandırma, revire çıkarmıyordu. Ancak mahkemeleri tatil etmeyi göze alamadığından, mahkeme çıkışlarında soyma işlemi yapmadan, fermuar açma vb. yöntemlerle aramayı geğıştiriyor, mahkeme dönuşlerinde ise zorla soyuyor ve yoğun kıç falakası atıyordu.

25 Ağıustos'tan itibaren Eylül'ün ikinci haftasına kadar, mahkemesi olanlara mazgaldan, soyunarak aramayı kabul edip etmediğı soruluyor, kabul etmeyen koğıuştan çıkarılmayarak mahkemeye götürölmüyordu.

Eylöl'ün ikinci haftasından itibaren idare, mazgaldan soyunup soyunmayacağını sormadan, mahkemesi olanı doğrudan koğıuştan çıkarıp, koridora alıyor, burada ahlak dışı aramaya tabi tutarak mahkemeye götürüyordu. Aynı şey mahkeme dönuşünde gerğıekleşiyordu. Zorla soyulanlar tekme tokat dövuölerek kaba dayaktan geğıiriliyordu.

Bu ireniş sürerken, Ekim'in ortalarında **zorla sağı kesme ve bıyık yolma** uygulaması başlatıldı. Soyarak aramaya bu işkence de dahil edildi.

Zorla soyarak arama ve sağı kesme işlemi diğeri tutukluların slogan seslerini duyamayacağı ve yapılan işkenceleri göremeyeceğı yerlerde gerğıekleştiriliyordu. Yapılanlar alt katın çay ocağıının karşısındaki merdiven altındaki, orta katın ziyaret kabinlerinin olduğı koridorda, üst katın hücreler girişindeki odada oluyordu.

İdarenin ıssız yerler seçmesindeki amaç şuydu:

Birincisi; işkenceyi tek tek kişiler nezdinde bir olay haline getirip kişiyi yıldınlığa sürökleme ve bu tek tek kişilerin sindirilmesiyle kitlesel sindirmeyi gerğıekleştirmek...

İkincisi; işkence tek tek insanlar nezdinde olduğıundan bunun kitleye münferit bir olaymış gibi yansımasını sağılamaktı. Böylece tek tek insanlar işkence sırasını savma gününü bekleyen, giderek duyarsızlaşan bir psikolojiye sokularak bireyciliğın köröklendiğı, direnişin kitlesellikten çıktığı bir ortam yaratılacaktı.

Bu direniş şekli idarenin yukarıda özetlenen politikası sonucu dejenere olarak idareyi rahatsız etmeyen bir muhtevaya büründü. Artık soyma işlemi kanıksanır bir duruma gelmişti.

Biz, bu koğıullarda, direnişe dinamik bir ruh kazandırmak, kitlesel boyuta sıçratmak ve yaptırımlara karşı sert bir tepki yaratmak, idareye bu uygulamaları kabul etmeyeceğimizi en kararlı bir şekilde göstermek, '83 açlık grevinin yarattığı yenilgi psikolojisini ortadan kaldırmak ve daha üst direniş biçimlerine kitleyi hazırlamak için koğıuştan çıkmayarak direnilmesini önerdik. Koridordaki tek tek direnişleri koğıuşlara taşımak bu süreçte atılması gereken bir adımdı.

Ekim başında yaptığımız öneri yaklaşık **bir ay** geniş olarak tartışıldıktan sonra **çoğunluk** eğilimi haline geldi. Ancak HK tutukluları "çoğunluk var ama bu tür bir eylemde daha geniş bir çoğunluk sağlamak gerekir, bir hafta bekleyin TKP/ML'yi ikna edelim öyle başlayalım" dedi. Bir hafta sonra HK tutukluları, TKP/ML tutuklularını ikna edemediklerini söyleyerek bu şartlarda kendilerinin de katılmayacaklarını belirttiler. Bu tartışma sonucu bazı gruplar da vazgeçince sağlanan çoğunluk değişti. Ve nihayet DS tutukluları **28 Ekim'de** koğuş direnişini fiilen başlatma kararı aldı.

Hal böyleyken TKP/ML tutuklularının, DS tutuklularının *"önceden kimseye haber dahi vermeden kendi mahkemesine çıkmadığını"* söylemesi hangi anlayışın ürünüdür?

TKP/ML tutuklularının, *"sadece mahkemeler aracılığıyla diğer cezaevleri ve kamuoyunda bir temas kurma ihtimali vardı"* demesi ve DS tutuklularının mahkemeye çıkmama önerisini reddettiklerini belirtmesi tam bir ikiye bölme örneğidir. Çünkü idare bir süre mazgaldan soyunup soyunulmayacağını sormuş, soyunmayacağını diyenleri mahkemeye götürmemişti. Ama bu uygulama çok kısa sürmüş ve vazgeçmek zorunda kalmıştı. Direnişin koşullara çekilmesi mahkemeye götürülme konusunda bir engel durumunda da değildi. Nitekim DS davası tutukluları koğuş direnişlerinden sonra zorla alınıp mahkemelere götürüldüler. Cunta o sıralar mahkemelerin sanıksız yapılmasını göze alabilmiş değildi. Zorla da olsa mahkemelere götürme söz konusu idi.

İşte DS davası tutukluları, faşizmin taktiğinin açığa çıktığı bu noktada koşullardan çıkmayarak direnme önerisinde bulundu. TKP/ML'nin *"kimseye haber dahi vermeden (...) DS'lilerin mahkemeye çıkmama kararı alıp direndiklerini görüyorsunuz"* şeklindeki sözleri hep direniş kaçınıklığını aklamaya yönelik yalanlardır. Tersine DS tutukluları önerilerini tartışmaya açarak haftalarca tartıştılar. Tüm çabalarımıza rağmen TKP/ML ve diğer birçok siyaseti ikna edemedik. Bu düşüncemize başta birçok siyaset katıldı. Sonradan çeşitli gerekçelerle bir kısmı çekildi. Geriye DS, K, TİKB, DHB ve KAWA kaldı. Bunlar direnişi başlattılar. Direnişin başlamasından bir süre sonra KAWA, Ocak 1984 başında da DHB direnişten çekildiler. Koğuş direnişlerini oportünizmin reddetmesinde "mahkemelere götürülmeme" kaygısı, pratikte de görüldüğü gibi gerçek neden olmamıştır. Eğer "cunta mahkemeye götürmeye bilirdi ve iletişim yollarımız da tıkanırdı" gibi bir ihtimal olarak belirtmiş olsalardı dahi, bizim direnişe başlamamızdan sonra somut olarak bu gerekçelerinin geçersiz olduğunu görecektlerdi. Ama asıl dertleri bu olmadığından, zorla da olsa mahkeme çıkışlarının devam ettiğini görmelerine karşın direnişe katılmadılar. O zamanki gerekçelerinden biri de, o kahramanlığı hiç elden bırakmayan statükocuların ağızlarından düşürmedikleri "objektif şartlar var, subjektif şartlar yok" türküsünün değişik bir söylenişiydi. Hiç akıllarına getiremedikleri bir biçimde açlık grevi sonrası idare saldırıya geçince moralleri yıkılan, artık hemen her şeyi bu yenilgi psikolojisiyle belirleyen statükocular, **"kitle koğuş direnişlerini göğüsleyecek durumda değil"** diyorlardı. Bizce karşı çıkışlarında gerçek neden buydu. "Kendisini ispat etmiş" TKP/ML'nin

de derdi buydu. TKP/ML tutukluları o küfürlü, hakaretli kahramanlık edebiyatının ne menem bir şey olduğunun açığa çıkacağı korkusuyla bu gerçekten söz etmiyor. Elbette devrimciler her kitle eyleminde kitlenin sübjektif durumunu bilmek zorundadır ve ona göre eylem çizgisi geliştirmelidir. Ama TKP/ML gibileri hep kitle kitle demelerine karşın, kendi durumlarını tahlil etmekten çok, başkalarıyla uğraşıp sözüm ona genel kitleyi tahlil ediyorlar havası yaratarak zevahiri kurtarmaya çalışırlar. Düşünün, 20 siyasi grup varsa istisnasız hepsi kendinin çok kahraman olduğunu söyleyip, kitlenin eksik ve zaaflarından, psikolojisinden vb. vb. söz edip ahkam keserler. İyi hoş ama, tüm bu grupların kitlesi direngense direngen olmayan kimdir? Ve tüm bu grupların kitlesi hemen hemen kitlenin çoğunluğu değil midir? İşte oportünizm hemen her eylemde mizah konusu olabilecek bu tür kitle edebiyatı ile eyleme yan çizer.

Koşuş direnişleri de böyle olmuş, TKP/ML vb'leri "kitle koşuş direnişlerini göğüsleyemez" diyerek kendi kitlelerinin durumlarını ortaya koymuşlardır. Bizce sorun, kitlelerin koşuş direnişlerini kaldıramayacağına değil, esas olarak oportünizmin yenilgi sürecini doğru değerlendirememesi ve bu süreçten nasıl çıkılacağı konusunda bir taktiğe sahip olmamasındadır. Kitleye sürekli yılgınlık ve karamsarlık düşünceleri aşılayan bu öngörüsüz ve devrimci taktiklerden habersiz önderliktir. Kitleye mevcut sürecin nasıl aşılanacağı doğru bilinci verilmiş ve yönlendirilmiş olsa, kitle direnme dinamiklerini yitirmeyecektir.

İşte biz, oligarşinin mahkemeleri işletme gereksinmesi duyması zaafını tespit ederek; birincisi yenilgi sonrası, toplu fiili direnişlerle kitleye kolektif direnme ruhunu kazandırıp yenilgi psikolojisini silmek ve bu noktada daha üst eylem biçimlerine hazırlamak, ikincisi sert bir tepki ile idareye, programını kolayca uygulayamayacağını göstermek için koşuş direnişlerinde ısrar ettik ve çoğunluğa rağmen hayata geçirdik. TKP/ML'nin belirttiği gibi oligarşi bizi mahkemeye çıkarmama gibi bir tavra girmedir. Buna rağmen TKP/ML gibileri sonuna kadar direnişe katılmadılar.

Onlar mahkemeye sevk okunduğunda koşuştan dışarı çıkıp koridorda zorla soyunmaya karşı çıkma gibi bir direniş çizgisini benimsediler. Bizse bu şekildeki bir direnişle idarenin zorlanmayacağını, kısa sürede soyma işlerini bitirerek mahkemeye götüreceğini ve idare karşısında tek tek bulunan insanların yer yer zaafılar gösterecekleri ve süreç uzadıkça bu direnişin dejenere olacağını söyledik. Nitekim, başlangıçta daha ciddi direnilmesine karşın bu direniş biçimi kısa sürede iyice etkisizleşti. İdare de, tutuklular da durumu adeta kanıksadı. Sonuçta bu direnişler her iki taraf için de göstermelik bir duruma geldi. İdare artık birkaç dakikada bu direnişlerin işini bitirip mahkemeye yolluyordu.

TKP/ML tutukluları bu gerçeği çok iyi bildiği halde, "tek kalma" ve direniş üzerine bir yığın ipe sapa gelmez demagogiler yapıyor.

Oysa bizzat kendileri "kitle koşuş direnişini kaldıramaz" diyenlerdi.

Koşuş direnişlerinde ise idare mahkemeye çıkacakları mazgaldan okuduğundan koşuş direnişlerine katılmayanlar, operasyon başlamadan koşuşun gazino diye anılan -yatakhane bölümü dışında kalan- bölüme taplanı-

yordu. Askerler direkt yatakhane de kalanların yanına giderek o gün mahkemesi olanların isimlerini tekrarlayarak çıkmalarını istiyorlardı.

Askerler tutukluların bir kısmını tanımakla birlikte bir kısmını da tanımamaktadırlar. Tutuklular kol kola girerek işkence ile alınacak arkadaşlarını vermezler. Cop, tekme-tokat saldırısı içerisinde mahkemesi olan kişi alınır, koridora çıkartılarak orada tekrar ismi sorulur. Direnişçi ismini yine söylemez.

İdare için ellerindeki resimlere bakarak mahkemeye giden kişinin o kişi olup olmadığını tespit etmekten başka yol kalmamıştır. Bazen bu nedenle yanlış kişi alınmasından dolayı koğuşdaki direnişçiler aynı gün sadece bir mahkeme sevki için defalarca operasyona uğrayıp dayaktan geçirilirler.

Koridora çıkarılan direnişçilerin arama için soyunması istenir, direnişçinin bunu reddetmesi ve slogan atmaya başlaması üzerine eli coplu askerler tüm güçleriyle saldırıya geçer ve çoğu kez direnişçinin elbiselerini yırtarak cop, tekme-tokat darbeleri altında soyarlar. Son olarak kıç ve ayak falakasından geçirilen direnişçiler mahkemeye götürülürler.

Her ne kadar TKP/ML tutukluları bu tarihte "kıç falakası (...) yoktu" diyor-sa da, bu, koğuş direnişlerinin Metris tarihinde işkencenin en şiddetli şekilde uygulandığı kesit olduğu ve bu kesitte tek arkadaşımızı dahi kaybetmeme b aşırısı gösterdiğimizi teslim etme korkusunun ürünü bir yalandır.

Bu şekilde haftanın iki günü DS ana davası yanında, gerek bizim diğer davalar, gerekse direnişe katılan diğer siyasetlerin mahkemeleri dolayısı ile, hemen her gün operasyona uğrayan onlarca arkadaşımız mahkemelere istisnasız her seferinde yara bere içinde gidiyorlardı.

Bu direniş nedeni ile idare sabah direnişçileri mahkemeye götürebilmek için operasyon yapmak zorunda kalıyordu. Diğer tutukluların koridordaki direnişini ise kısa sürede bitiriyordu. Zaten cuntanın baş hedefi onlar değildi. Esas olarak DS'yi etkisiz kılmak için şiddetle saldırıyor, hemen her türlü yalan, demagoji, her türlü aracı kullanıyordu. Böl ve yönet politikasını derinleştirmek için de diğer tutuklulara yumuşak davranmaya özen gösteriyordu. Operasyonların şiddeti öylesine tırmandı ki, mahkemelerde defalarca darp izleri ve yırtılmış elbiseler gösterildikten sonra, mahkeme zorla getirme uygulamasında "zor uygulaması amacının aşıldığı görülerek..." biçiminde kararlar almak zorunda kalıp suç duyurusunda bulunmuştur.

Direnişin başladığı ilk gün bazı koğuşlarda bize yönelen şiddetli operasyonları gören diğer tutuklular slogan atarak protesto etmişlerdi. İdarenin caydırmak amacıyla bunlara da saldırması üzerine, ikinci gün bu koğuşlardaki tutuklular siyasetleri tarafından merkezi olarak uyarılmış, bir daha slogan atmaları bile engellenmiştir.(11)

TKP/ML tutukluları **"işkenceye karşı çıkmak ilkesel bir tavrıdır, her koşulda, her yerde ve her kime yapılırsa yapılsın devrimci ilkelere bağlılığın gerektirdiği tavır işkenceye karşı çıkmaktır, tarafımızdan çıkmıştır"** (agy, syf.46) (abç) demiyorlar mıydı?

Ne yazık ki TKP/ML tutuklularının söyledikleri gerçeğe uymuyor. Bir yandan operasyon korkusu, bir yandan da ne halleri varsa görsünler düşünce-

siyle tam bir ilkesizlik gösterilmiş ve bize yönelen baskı ve işkenceye karşı slogan bile atmamışlardır. Bazen "biz değil onlar" diyerek de ilginç tavırlar sergilemişlerdir.

TKP/ML tutukluları, koğuş direnişlerine tek tip elbise gelince son verdiğimizizi kabul etmeyerek şöyle diyor:

"Mahkemeye çıkmama tavrınıza son verdiğinizde Metris'te TTE diye bir sorun dayatılmamıştı, bir yenilik, daha doğrusu tekrar vardı, kış 'falaka'sı. Değişen başka bir şey yoktu, sadece kış falakası (...) yeniden atılmaya başlandı. Siz de bir iki mahkeme çıkışı sonrası mahkemeye çıkmamayı bıraktınız, çünkü kararsız unsurlar 'kış falakası'ndan ücra köşelerdeki anti-direnış özendirilmelerinden çok daha fazla etkileniyorlardı."

Aslında TKP/ML tutuklularına bu tür demagojileri yaptıran, onun bütün keskin ve cafcacı havasına karşın "kitlemiz kendini ispat etti" dedikleri '83 açlık grevi ve koğuş direnişlerindeki kendine güvensiz, kararsız ve de politika-kadan yoksun niteliklerinin tam olarak ortaya çıkmasıdır.

Biz yine de 15 Ağustos'tan, koğuş direnişlerini bıraktığımız 2 Şubat'a kadar geçen süreye ilişkin kısa bir kronolojik açıklama yapalım. Ve işkence biçimlerini anlatalım:

- 15-25 Ağustos '83 arası zorla soyma ve beraberinde yoğun kış falakası (mahkemeye gidişte ve özellikle dönüşte)

- 25 Ağustos'tan Eylül'ün ikinci haftasının başına kadar idarenin dayattığı soyunmanın kabul edilmemesinden dolayı mahkemeye çıkılamadı. Karşı ideolojik yayın ve kakofoni işkencesi vardı.

- Eylül'ün ikinci haftasından itibaren 16 Ocak'a kadar işkence şekli kaba dayak, zorla soyma, zorla saç ve bıyık kesme gibi. Karşı ideolojik yayın ve kakofoni işkencesi devam ediyordu.

- 28 Ekim 1983'te "koğuş direnişi" kararı alındı. 16 Ocak 1984'e kadar kış falakası münferit bir olaydı.,

- **10 Ocak '84'te TTE'nin giydirileceği, tüm sivil elbiselerin toplanacağı, sadece eşofmanların kalacağı anonsu yapıldı.**

- **14-15 Ocak '84, Cumartesi-Pazar günleri operasyon yapılarak tüm sivil elbiseler toplandı.**

- **16 Ocak '84 günü mahkemeye gidenlere zorla TTE giydirildi. Özellikle dönüşte kış-bacak-baldır falakaları atıldı. Bu durum 28 Ocak '84'e kadar devam etti. Bu tarihten sonra falaka münferit olay haline geldi.**

Bundan sonra esas olarak TTE programına bağlı olarak **saatlerce don atlet, kelepçeli, soğukta bekletme, kaba dayak, saç kesme, sayımlarda koğuş talanları vb.'leri uygulandı.**

TTE'nin devlet politikası olduğu, kesinlikle giydirileceği ve **giymeyenlerin soğukta bekletileceği anons edildi.**

- **2 Şubat 1984'te koğuş direnişlerine son verildi.**

Evet tarihler bunlar.

Bu durumda TKP/ML'nin 'korktular' diye başlayan ve biten bu tür ünlü tespitlerini nasıl yorumlayalım? Sakın TKP/ML tutukluları eleştiri maskesi altında kendilerini anlatmış olmasın?

Koşu direnişlerimiz oligarşinin tüm saldırılarına ve her türlü aracı kullandıkları caydırma girişimlerine karşı, hatta idarenin bizi mutlaka dize getireceği yeminlerine karşı üç ay boyunca en kararlı şekilde sürdü ve oligarşiyi' üç ay boyunca her sabah saatlerce uğraştırarak kitlesel bir şekilde, yapılacak her türlü saldırı ve yaptırıma karşı koyacağımız gösterildi. Bu direnişin kararlılığı oportünizmin kitleye ektiği yılgınlık düşüncelerini belirli oranda kaldırmasına rağmen oportünist önderliğin kitlesini sürekli ters yönde etkilemesi nitelik dönüşümü yapmasını engelledi. Aynı zamanda idarenin yeni dayatmalar için adım atmasını bir süre engelledi. Tüm tutukluların bu direnişi göstermeleri durumunda tüm kitle kolektif bir direniş ruhuna kavuşacağı ve yenilgi psikolojisini aşacağından, cuntanın kısa sürede yeni dayatmalar getirmesi çok daha zordu. Ancak statükocu cephenin tavırları nedeniyle bu süreç oligarşi tarafından iyi değerlendirildi. Ve yeni dayatmalar karşısında geri adım atılabileceği hesabını yapmasına neden oldu.

Evet, sevgili dostlarımız... koşu direnişleri işte böyle oldu. Ve sizler bugün kabul etmeniz de etmeseniz de, kabul etmeniz çok zor ve acı da olsa, üç ay boyunca bize yönelen tüm baskı ve işkencelere karşı **kılınızı kıpırdatmadan** seyirci kaldınız.

TKP/ML, HK ve K'un bizim "kutsal ittifakımız" olduğunu söyleyerek, bizim kendilerine sağcı dememizden çok alınıyor ve çocukça mantık oyunlarına başvurarak '83 açlık grevini HK ile birlikte önermemiz ve K'la 1984 başına kadar zaman zaman birlikte tavır almamız karşısında "sakın o zaman siz sağcı politika izliyor olmayasınız" diyor.

Dostlarımızın mantıklarına hayran olmamak mümkün değil. Biz en şiddetli işkence altında koşu direnişleri yapacağız, siz bizi seyredeceksiniz ve biz sağcı, siz ML olacaksınız. Biz açlık grevi önereceğiz, siz yerine hiçbir şey koymadan karşı çıkacaksınız, yine biz sağcı, siz ML olacaksınız. Biz haklarımızı alıncaya kadar açlık grevine devam edeceğiz, siz direniş kıracaksınız ve biz sağcı, siz ML olacaksınız. Pes doğrusu!

Biz yıllardır Aydınlik karşı-devrimcileri dışında tüm sol gruplarla anlaşabildiğimiz en küçük bir eylemde dahi, eylem ve güç birliği yapabileceğimizi söylüyor ve uyguluyoruz. Bu politikamız cezaevinde de değişmemiş, hiçbir ayırım gözetmeden kim hangi dönem direniş çizgisini savunmuşsa onlarla birlikte olmak için yoğun çaba sarf etmiş ve sıcak ilişkiler kurmuşuzdur. Sizin gibi 'birlik' sözünü edip pratikte tersini yapma alışkanlığımız olmadığı gibi, hiç kimseye karşı 'bırakalım da burunlarını sürtsünler' şeklinde bir politikamız olmamıştır. Yine sizler gibi tam bir sübjektivizmle, getirilen eylem önerisine -doğru bulduğumuz halde- katılma yerine birkaç gün sonra aynı eylem önerisini yalnız başına yapma veya "biz de düşünmüştük, tam önerecekken siz öneri yaptınız" şeklindeki traji-komik durumlara düşmeyiz.

Bizim için önemli olan devrimci direniş çizgisinin savunulmasıdır. Bu noktada sağcılık solculuk adları bizim için boş sözlerdir. Ama anlaşılan o ki, sağcı tavırlarınız ortaya çıktıkça dengenizi yitirerek, yalan, demagoji ve çirkeflikle bu sağcı yapınızı gizlemek istiyorsunuz.

TKP/ML tutuklularının ölüm orucu ve TTE ile ilgili onlarca yalanına tek

tek cevap vermeyi gereksiz buluyoruz. Çünkü TKP/ML tutuklularının ne TTE ne de ölüm orucu ile ilgili söyleyecek hemen hiçbir şeyleri yoktur.

TKP/ML tutukluları, istikrarsızlık ve ilkesizliklerin sonucu TTE'yi önce "mavi kefen" olarak niteleyip ilkesel düzeyde ele alırken, kısa süre sonra tam tersi tavırla "TTE ilke ve onur sorunu değildir" diyerek yüz seksen derece çark etmiştir. Onlar "mavi kefen" derken de, "TTE ilke ve onur sorunu değildir" derken de, özünde hiçbir görüşleri yoktu. Sadece sağdan soldan kaptıkları bir kısım görüşlerle durumu kurtarmaya çalışıyorlardı. Kuşkusuz sorun özümlemeyince sözde savunulan şeylerin pratiğe uygulanması zor veya olanaksız hale gelir.

'TTE ilke ve onur sorunu değildir' derken de, bazı oportünist gruplardan aldıkları bu görüşü karikatürize ederek TTE giyme kompedanlığına soyundular. "Suçlu" kimlik kartını taktılar. NEP, Brest-Litovsk vb. örneklerle insanlar ikna edilmeye çalışıldı! İkna edildiğini sanmıyoruz. Nitekim geçen süreçte bizler TTE giymedik ve artık herkesin kabul ettiği gibi, TTE giymemekle TTE'nin ne olup olmadığını bilince çıkardık ve geniş demokrat kamuoyuna kavratmış. TKP/ML tutukluları gibileri ise, içi boş laf etmelerine karşın, ne genelde Türkiye somutunun ne de TTE'yi giydikleri koşulların ML analizini yapmamış ve cuntanın güçlülük gösterilerinin etkisiyle TTE'yi giymişlerdir. Ancak bizlerin ve bir kısım grupların da (çeşitli nedenlerle) giymemesi sonucunda, ilk olarak oligarşiden, Sağmalcılar-2 cezaevinde TTE dolayısıyla yasaklanan avukat, havalandırma vb. haklarımızı aldık. Bu gelişmelerin Metris'te de görülmemesi imkansızdı. TTE giyenleri son bir kez uyarak hiç değilse Metris'te giymemelerini söyledik. Ama, "burjuvazi TTE giydirmek istemiyor" saplantısına düşenler bizi dinlemedi ve panik halinde Metris'te de TTE giydiler. Ancak bizlerin TTE direnişini sürdürmesi üzerine, tüm yasaklar kaldırılarak, TTE giyenlerle aynı haklara sahip olduk. Eh... artık TTE giyenlerin, TTE giymeyi sürdürmeleri için hiçbir neden yoktu. Adeta büyük bir boşluğa düşmüşlerdi. TTE konusunda tüm görüşleri iflas etmişti...

TKP/ML gibileri, ne TTE direnişini, ne de diğer direnişleri anlayamadığından, anlamayacağından ölüm orucunun o günkü koşullardaki önemini, neler kazandırdığını da anlayamaz. Eğer bugün TTE giymeme ve zindanlarda direnişin onurlu sesi yükseliyorsa, bu aşamaya bu uğurda şehit olanlar sayesinde gelinmiştir.

Her neyse uzatmak istemiyoruz. Zaten ölüm orucu ve TTE konusu bolca anlatıldı. Anlatılanlar tekrar olacak. Bugün artık her şey çok açıktır. TKP/ML gibileri sübjektivizmin batağında çirpiniyorlar.

Daha birçok yalan, küfür, hakaret sıralanıyor. Basitlikler, bayağılıklar sergileniyor. Her birine tek tek cevap vermiyoruz. Bu polemikimi kimi çevreleri sıkıttığını, "gerekli mi" sorusunu sordurduğunu biliyoruz. Bunun için de fazla uzatmadan bitirmek istiyoruz. Ama ne yazık ki bu durumu biz başlatmadık... "Yeni Demokrasi" dergisinin sayfalarını yeniden karıştırsın, bize devrimcilikle, ilericilikle ilgisi olmayan düşmanca bir tavırla saldırdığını göreceksiniz. Bu çirkinliğe tavırsız kalamazdık. Bu nedenle cevap verdik.

Ne TKP/ML ile, ne de TKP/ML tutuklularıyla bir sorunumuz yok. Kimseye

sübjektif de bakmak istemiyoruz. Ama kendi sorunlarını çözemeyenler, her nedense bize saldırmayı geçerli yol görüyor. Yanılıyorlar... Bize saldırarak hiçbir şey kazanamazlar. Kendi sorunlarını çözecek yöntemler geliştirseler, enerjilerini bunun için kullansalar daha iyi ederler.

Biz TKP/ML'yi dost bir örgüt olarak görüyoruz. Fakat TKP/ML ile de düşman olmak istiyorsa elimizden bir şey gelmez... Yazdıkları ve son dönemdeki tavırları dostça değil düşmancaydı... Umarız yanılıyoruzdur...

- (1) Yakın zamanda DABK'ın Kandıra baskınına TKP/ML'nin Brüksel'den ve mah kemelerden sahip çıkışı tam bir komedi idi.
- (2) Bugün cezaevinde TKP/ML davasından yargılanmış olup da TKP/ML örgütlülüğü içinde olan ve olmayan insanların sayısına bakınca, bu gerçek açıkça görülür.
- (3) 12 Eylül 1980 öncesi bir korsan eylem sırasında ölenler.
- (4) Bu olaydan dolayı arkadaşlarımız yıllarca süren yargılamaya tabi tutuldular.
- (5) Yemek faşistlerle birlikte aynı yerde yeniyordu.
- (6) EB aslında direniş yanlısı bir siyaset değildi. Ama o günkü atmosfer içerisinde bu ortak karara katıldı ve uygulamaya çalıştı.
- (7) Hareketimiz bu gelişmeleri '83 Ocak'ında değerlendirerek tüm siyaset ve gruplara, Türkiye genelinde örgütlenilmesi mümkün tüm cezaevlerinde, belirli bir koordinasyon sağlayarak, açlık grevinin odakta olduğu değişik mücadele biçimlerini de kapsayan çok yönlü ve uzun sürecek bir kampanya önerdi. Ama siyaset ve grupların birçoğu, gelişmeleri görememekten, bir kısmı ise sübjektif durumlarının ortaya çıkması (merkezi varlıklarını yitirmelerini) endişesiyle ve de başka nedenlerle bu öneriyi reddettiler.
- (8) '84'te, 28 günlük açlık grevinde birçok siyaset, 30 güne gelindiğinde direniş bitmezse iradi olarak bırakacaklarını açıkça söylüyorlardı. Bu herkesçe biliniyor. Nitekim '83 açlık grevi de 27. günde kırılmıştır.
- (9) HK daha önce dilekçe vererek görüşme talebinde bulunması konusunda özeleşti vermişti.
- (10) ilginçtir, eylemin kırılmasından sonra Sağmalcılar'a sevk edilen TKP/ML tutukluları temsilcisi eylem kırılcılığını meşrulaştırmak için 400 kişinin eylemi bıraktığını söylüyordu. Şimdi 250'ye inmişler. Çok bilinen bir avcı fıkrasını hatırlatıyor. Gerçekler karşısında daha da ineceklerdir.
- (11) PY, GKK, TKP-B, H. Yolu koğuş direnişine katılmamakla beraber operasyonlara kayıtsız kalmadılar.

Ekim 1988, Sayı: 17

TBKP, PROGRAM TASLAĞI VE REDDEDİLEN MARKSİZM-LENİNİZM

Her yenilgi sonrasında ortaya çıkan yılgınlık, pasifizm ve felsefi idealizm eğilimleri, 12 Eylül sonrası ülkemiz solunda da oldukça belirgin ve derin bir biçimde yaşandı. Ama, 12 Eylül yenilgisinin en güçlü tahribatı, en yalın biçimiyle uzlaşmacı-reformist çizginin sürdürücüleri olan TİP ve TKP'de kendini gösterdi.

12 Eylül öncesinin "Bilimsel Sosyalistliğini kimseye bırakmayan bu "öncü" partileri, yenilgiyi esas olarak beyinlerinde yaşadılar. Yıllarca kendi dışlarındaki herkesi adeta yok sayan bu partiler, 12 Eylül sonrası kısa süre içinde kendi çaplarının ne olduğunu da gördüler.

12 Eylül'ün hemen sonrası, yılgınlık ve güçsüzlük ve bunun getirdiği çaresizlik psikolojisi, böylelerini, "tek başımıza hiçiz, birlik olalım" biçiminde ortaya çıkan "birlik havariliğine" yöneltti.

Özgüçlerine ve kendi ideolojilerine inançsızlık biçiminde ortaya çıkan bu "birlik havariliği", Avrupa'da, mücadele arenasından çok uzaklarda, bütün yılgınları bir araya getirdi. Ve bilinen birlikler masa başlarında oluşturuldu. (Sol Birlik" ve "FKBDC" buna iki örnektir.)

12 Eylül yenilgisinin nedenleri "birlik olamamak" üzerine inşa ediliyordu. Diğer bir deyişle "bütün kötülüklerin" kaynağında "birlik" olamamak vardı.

TBKP'yi oluşturan TİP ve TKP, bu edebiyatın baş savunucuları oldular. Örneğin Behice Boran: *"Bütününde sol hareket bir platform üzerinde anlaşarak, bir demokrasi cephesi oluşturamadı(..) Birlikte içinde güçlü, atak bir mücadele örgütlenilip yürütülebilse, kitleler demokrasi mücadelesi içine çekilebilseydi 12 Eylül olmayabilirdi..."* (1) (abç) diyor. Keza TKP de, '83'teki 5. kongresinde aynı tespitleri yapıyordu. TKP'ye göre, 12 Eylül öncesinde "Ulusal Demokrasi Güçleri" birleşemiyor, aksine anti-ulusal güçler tek cephe- de birleşiyorlardı. Yani sorun birlik sorunu- ydu.

Ama onların unuttukları küçük bir gerçek vardı. O da, gerçek birliğin ancak ve ancak iktidarı hedefleyen bir mücadele içinde kurulabileceği ve oluşturulacağıydı.

TKP, 12 Eylül öncesinde de yıllarca Ulusal Demokratik Cephe (UDC) çağrısı yapmıştı. Ama kimse katılmamıştı bu çağrılara. Peki neden katılmamıştı? Birliği engelleyen, kişilerin ya da grupların sübjektivizmi, art niyetli-bölücü tavırları mıydı? Birliğin önüne hangi anlayışlar engel çıkarıyordu? Neden birlik olunamamıştı? Öncelikle bunlara yanıt bulunmalı, birlik havariliğine ondan sonra soyunulmalıydı. Ama TBKP'yi oluşturanlar için geçmişin sorgulanmasının hiç mi hiç önemi yoktu.

Sağ çizginin savunucularının hemen hemen hepsi daha 12 Eylül öncesinde ideolojik olarak ya iflas etmiş, ya da iflasa doğru gidiyordu. 12 Eylül sonrası bu iflas tam bir açıklık kazandı. Bunların istisnasız hepsi, bölünmelerle, ayrılıklarla içlerinden birkaç tane grubun çıkmasıyla bu iflası en yalın haliyle yaşadılar.

12 Eylül'le birlikte yaşanan yenilgi, böylelerini zorunlu olarak yeni arayışlara yöneltti. Doğaldır ki, bu yeni arayışlar üzerinde, yenilgi ve onun yarattığı sonuçlar alabildiğine etkili oldu ve bu süratli bir biçimde kendini açığa çıkardı.

Birlik konusunda sergilenen yaklaşım da bu yeni arayışların bir parçası olarak gündeme geldi, mücadeleden kopuk masa başı birlikleri oluşturma yoluna gidildi.

TBKP'nin savunuculuğunu yapanlar 12 Eylül sonrası yeni bir arayışa girdiğini reddetmiyorlar. Dahası bu arayış sonucu oluşturdukları "yeni çizgilerini övünerek anlatıyorlar. TBKP program tasarısı için söylenenler yeterince açıklayıcı olmalı:

"Tasarı, politik hareketin önceki ideolojisinden ileri dönük bir kopuşla aynı sırada, bilimsel sosyalizmin teorik özüne yeniden ve daha sıkı bağlanmayı ifade ediyor."(2) (abç) Kısaca, ML'i derinleştirip daha ileri(!) bir konuma çıkıldığı ifade edilmeye çalışılıyor.

Görüldüğü kadarıyla, yeni arayışlar sonucu "yeni" keşifler yapmanın bir prosedürü var. Yenilgi yıllarında moda olan inkarcılık böyle bir prosedür yaratmış, yıllardır oportünizmin her çeşidi şaşmadan buna sadık kalıyor.

Önce bir yerden kopuluyor, sonra bu kopuş yeni kopuşlarla tamamlanı-

yor ve sonunda yeni çizgiye varılıyor. Ve tabii sonunda "eskiden ML'yi bilmiyorduk, yeni öğrendik" ya da bu anlama gelecek şeyler söylemek de gerekiyor. Ardından da herkes dogmatik, Ortodoks ilan edilip inkarcılık tamamlanıyor. Bu arada başından bu yana tutarlı bir çizgiyi savunanların tutucu, ilkel, dogmatik ilan edilmeleri de ihmal edilmiyor.

TBKP de aynı prosedürü harfiyen izliyor. "İleri dönük bir kopuşla" eski çizgilerinden şimdiki çizgilerine gelmişler. Çünkü, diyorlar ki, "Bilimsel Sosyalist" hareket, 70'lerin başında ML'in evrensel özü ile buluştu ve 12 Mart'tan sonra onunla bütünleşti. Yani 70'lerin başına kadar 'ancak' ML'i öğrenmişler ama herhalde uygulamayı becerememişler, 12 Mart'tan sonra ise ML'i artık özümlemişler, öğrenmişler ama, yine herhalde diyoruz, uygulamada onu hayata geçirememişler ve finale yaklaşıyoruz. "Teorinin özündeki değişme dinamiğini kavramak ve kendini bu değişime uygunlaştırma yetisini ise içinde bulunduğumuz dönemde kazanmaktadır..."(3)

Tam bir inkarcının savunma mantığı. Geçmişte bilmiyorduk şimdi öğrendik. Geriye prosedürü tamamlamak kalıyor: *"Marksizm'i yalnızca didaktik bir öğreti, formüller, önermeler olarak anlamayıp onu yaratıcı biçimde açıklayan, kendi özgün koşullarına indirgeyen hatta geliştirmeyi amaçlayan bu yaklaşım TBKP program tasarısının da ruhunu oluşturuyor"* (4) Özetle: Kahrolsun dogmatizm!..

Aslında TBKP geçmişine göre yeni bir şey söylemiyor. Ama bugünkü durumunu açıklamaya çalışırken zorlandığından olsa gerek, geçmişte ML ile tanışmıştık, sonra samimi olduk, şimdi de artık bu işin inceliğini öğrendik demeye gelen şeyler söylüyor. Bütün sorunu şimdiki durumunu açıklayabilmek, dahası meşrulaştırmak. Bunun için Mark, Engels ve Lenin'den alıntılar kullanılıyor; ne de olsa onların tanıklığı daha inandırıcı olacak!

TBKP savunucuları, "ileri dönük bir kopuşla", "yepyeni bir dalga yaratmaktan söz ediyorlar; aslında bu sözler ile TBKP savunucuları, yenilgi sonrası içinde bulundukları objektif duruma göre teori yapıyorlar ve bir ölüyü diriltmeye çalışıyorlar... Yoksa nesnel gerçeklerden yola çıkıp, tekrar nesnel gerçeklikte kendini doğrulayan herhangi bir teori yok ortada. Şimdiye kadar da yapamadılar bunu. Onlar hep beyinlerinin içindeki teorilere göre nesnel gerçekliği tanımlamaya çalıştılar.

Günümüzde, revizyonizm, özellikle ,12 Eylül sonrasında tam bir açmaza girmiştir. Teorik ve pratik çöküş ve iflas, derin ve kapsamlıdır. **Hayatta kalabilmek için** de İkinci Enternasyonal partileri ile aynı kavşaklarda buluşuyorlar.

TİP ve TKP, sola her zaman şu çağrılarını boşuna yapmamışlardır. "Oyuna getiriliyoruz", "provokasyona gelmeyelim" vb. vb... Hatta 12 Eylül'ün nedenlerinden biri olarak "kışkırtılan terörizm ile provokasyon yaratılmıştır" diyebilmişlerdir. Örneğin Behice Boran, 12 Eylül'ün kasıtlı, çok hesaplı bir biçimde getirildiği iddiasında. 19 ilde sıkıyönetim ilan edilmesine karşın terörizmin önlenmeye çalışılmadığı, tersine kışkırtıldığını da söylüyor.(5)

Sanki oligarşi, legalizm içinde boğuluyordu da bunu ortadan kaldırmak için bir kısım teröristleri kışkırtıyordu. Oysa, yükselen toplumsal muhalefeti

bastırabilmek için var olan yasallığın oligarşi tarafından çoktan bozulduğu ve bırakalım devrimcilere, halka dahi kan küstürdüğü açık bir gerçektir. Ama TİP ve TKP'nin tüm ömürleri, sürekli olarak bu yasallık ve icazet arayışıyla tükenmiş gitmiştir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Kemalist iktidardan, 1946'dan sonra DP'den hep yasallık için, yasal zeminde hayat bulabilmek için, ama hep aynı mantıkla icazet aranmıştır TKP tarafından. Ufuk çizgileri burjuva demokrasisinin üzerine çıkamamıştır. Ve tabii bunun teorisi de her dönem yapılmıştır: Emperyalizme ve feodalizme karşı diye Kemalistlerden; CHP'nin tek parti yönetimine karşı diye DP'den; 73 ve sonrasında da MC'ye karşı diye CHP'den icazet dilenilmiştir. Üstelik bunlar nispi demokrasi olanakları göklere çıkarılarak, birilerine umut bağlanarak, gerçek ML'ler "goşist", Kürt yurtseverleri "te-rörist" ilan edilerek ve Kürt halkının ezilmesine seyirci kalınarak yapılmıştır.

Türkiye'de bugün, bizzat var olan yasallık ve icazet sınırları aşılmadıkça bir yerlere varılamayacağını artık herkes anlamalıdır. Aksi kopkoyu bir reformizmdir.

TBKP savunucuları, yaptıkları alıntılarla dogmatizme şimşekler yağdırdıkları Marks'ın 18 Brumaire adlı eserinde, yine Marks'ın, "Kuşkusuz, demokratlar, Eriha'nın duvarlarını sesleriyle deviren borazanlara inanıyorlar." (6) değişindeki demokratların durumuna düşmek istemiyorlarsa, Eriha'nın duvarlarının maddi bir güçle devrilebileceğini bilmelidirler artık. Ama öyle görünüyor ki, bu borazanlara inanılıyor. Çünkü, TBKP lafındaki onca "Bilimsel Sosyalistliğe" ve adındaki "Komünist"liğe karşın tam bir "pratik Bernsteinci" çizgi izliyor.

Gerçekten TBKP Program Taslağı'na baktığımızda bunu açık olarak görülebiliyoruz. Marks'ın lafızlarıyla yapılan savunma, Program Taslağı'nın tümüyle ve TBKP'nin pratik çizgisiyle açık bir çelişki halindedir. Bir insanı ya da partiyi bilimsel sosyalist ya da komünist yapan olgular, o insanın ya da partinin sözleri değil pratiğidir. Lenin'in deyimi ile "liberal fahişelerin" bile Marksizmin şalıyla kendilerini örttükleri biliniyor. Artık TBKP de, Marksizmin şalıyla örtünmekten vazgeçmeli, Program Taslağı'nın içeriğine ve kendi pratiğine uygun görünmek cesaretinde olmalıdır.

1905'te Menşeviklerin Konferans kararlarını eleştirirken Lenin'in dediği gibi: *"Kararlara böylesine yüz kızartıcı şeyler yazan ya da böylesine 'uygun' kararları onaylayan sosyal demokratlar, Marksizmin canlı özünü tümüyle çıkarıp atan bir yobazlıkla öylesine körleşmişlerdir ki, bu kararların bütün öteki güzel sözleri boş tümceciklere dönüştürdüklerinin farkında değildirler."*(7)

Her şey bir ihtiyaçtan doğduğuna göre, TBKP de 70 yıllık revizyonizmin açmazlarından doğan artık gelenekselleşmiş pasifizmin günümüzde vardığı aşamayı ortaya koyuyor. Bundan sonra gerçek kimliğini cesaretle ortaya koyup koyamaması, onun yeni bir açmazıdır.

TİP ve TKP'nin bu noktaya gelmesinin birinci nedeni elbette revizyonizmin ülkemize özgü olarak hayat bulduğu zemindir. En başta da, Tanzimatçı kafa yapısını nesilden nesile taşıyan uzlaşmacı küçük burjuva aydınlarına

dayanmasıdır. İkinci olarak, ülkemizdeki küçük burjuva tabakaların yaygınlığı ve çeşitliliğidir. Bu anlamda ülkemizde revizyonizm, her zaman için, düzeni aşamayan, devrimci bir dinamikten yoksun küçük burjuvazinin uzlaşmacı (ülkemize özgü olarak geleneksel) duygu ve psikolojisini yansıtmıştır. Üçüncü neden ise; angaje olduğu SBKP revizyonizminin ülkemizdeki bir uzantısı olmasıdır. Diğer bir deyimle TBKP, Gorbaçov ve 27. kongrenin yeni doğan çocuklarından biridir. Yani, Gorbaçov'un ve SBKP'nin tüm siyaseti, ülkemiz revizyonizminde TBKP olarak cisimleşip karşımıza çıkıyor. Eğer arada bazı nüanslar bulunursa, bunlar da ülkemiz revizyonistlerinin geleneksel karakterinde aranmalıdır.

Gerçekten de TBKP, tüm teorik gıdasını SBKP'den almaktadır. SBKP; "Barış", "Bilimsel Teknik Devrim", "Yeni Bir Yaklaşım Tarzı", "Açıklık" ve "Demokrasi" dedikçe, TBKP de "Barış", "Bilimsel Teknik Devrim", "Yeni Politik Kültür", "Legalleşme" ve "Demokrasi" diyor.

SBKP, Moskova'da hangi telden çalarsa TBKP Avrupa'da aynı noktadan rezonansa geliyor ve tınılıyor. Hatta bu tınlama fiziğe aykırı biçimde gerçekleşiyor. SBKP, bir şiddetinde ses verse, TBKP, beş şiddetinde çın çın ötüyor.

SBKP dünyada istikrar istiyor; bunun için bölgesel çatışmaların sona erdirilmesi adına ulusal kurtuluş savaşlarının durdurulmasını vaaz ediyor; bunların nükleer bir savaş tehdidi oluşturduğunu söylüyor. TBKP de bunu onaylıyor. Hatta TBKP'nin varlık koşulu, istikrarlı ve detantın olduğu bir dünya olarak gösteriliyor.

Örneğin, TBKP savunucuları bunu şöyle ifade ediyorlar: "...Yumuşama, bir yanıyla karşılıklı dengeyi, istikrarı getirmekte ama diğer yanıyla da, ister istemez yansıdığı iç politikadaki yumuşamayla da ileri, sol hareketlerin daha rahat ortamlar bulmasına ve güçlenmesine neden olmaktadır. Yani sistem üst düzeyde istikrara kavuşurken, sol güçlerin güçlenmesi ve kendi ülkelerinde değişim istemeleri gündeme gelmektedir." (8)

Böylece; "SSCB'nin aktif çabalarıyla yeşermeye başlayan yumuşama"(9) ile, TBKP'nin "kaderi" INF anlaşmasına ve ABD-SSCB zirvelerine bağlanmış olunuyor.

Diğer bir deyimle, "Dünyada sistemler arası rekabet ve bilimsel teknik devrimin yarattığı büyük değişiklikler sonucu barış davasının kazanılmasına", yani SSCB ile ABD arasındaki "barış içinde yarış" ve "barış içinde bir arada yaşama"ya bağlı olarak, TBKP doğuyor. Daha açık olarak, detant koşulları yaratıldıkça, barış ve demokrasi güçlerinin tabanı genişliyor ve "Demokrasi ve sosyalizm savaşımı, yeni bir strateji, yeni taktikler ve bağlaşıklar sistemiyle" (10) ortaya çıkıyor ve bu TBKP'de ifadesini buluyor. TBKP savunucuları iddialı bir biçimde bir de: "Toplumsal ilerlemenin kesintisiz biçimde yürütülmesinin buna bağlı olduğunu"(11) söylüyorlar.

Kısaca özetlemek gerekirse, TBKP, ülkemizde ve uluslararası plandaki revizyonizmin iflasları ve sağa doğru geçirdiği evrimin tam bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Vardığı nokta ise net bir tanımla; onca keskin lafızları taşımasına rağmen II. Enternasyonal partilerinin yanısırdır.

ULUSLARARASI REVİZYONİZMİN BARIŞ SORUNUNA YAKLAŞIMINI BENİMSEYEN TBKP, SINIF MÜCADELESİNİ YADSIYOR

Emperyalizmin II. Paylaşım Savaşı sonrası dışta yeni-sömürgecilik politikasını geliştirdiği, içte ise ekonomisini askerileştirdiği bilinen bir olgudur. Emperyalizm, daralan pazarlarını genişletmek için silahlanmaya özel bir önem vermiş, bir yandan soğuk savaşı tırmandırmış, diğer yandan bölgesel savaşlar yoluyla silah sömürsünü artırmaya yönelmiştir. Emperyalizmin varlığı savaşlara, savaş kışkırtıcılığına dayanmaktadır ve buna bağlı olarak da her türlü savaş araçlarında korkunç bir gelişim görülmektedir.

Emperyalizmin savaş tehdidi ve silahlanması karşısında kayıtsız kalması düşünülemeyecek olan sosyalist ülkelerin silahlanma yarışına girmeleri sosyalizmin inşasında, üretici güçlerin gelişimi önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Sosyalist sistemi, ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerini ve barıştan yana demokratik hareketleri bir bütün olarak enternasyonal planda emperyalizme karşı bir güç biçiminde dikemeyenler, silahlanmanın faturasından kurtuluşu, emperyalistleri savaşmamaya "ikna" etme teorilerinde buluyorlar.

Gorbaçov, Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü konuşmasında şu soruları soruyor:

1-Emperyalizmin savaş doğasını etkilemek ve onun en tehlikeli boyutlarını engellemek mümkün müdür?

2- Emperyalizm militarizmden kurtulabilir, ekonomi onsuz iş görebilir mi?

3- Emperyalizm yeni-sömürgecilik olmadan yapabilir mi?

4- Nükleer tehdit bilinci, Batı politikacılarını ne ölçüde etkileyebilir?

Bu sorulara olumlu yanıt bulmada Gorbaçov oldukça iyimser. Emperyalizmin başka türlü davranamayacağı iddiasında. Bu "ham hayal", emperyalizmin ne olduğunun yeterince kavranamamasından ya da kavranmak istenmemesinden kaynaklanıyor. Bu, yolumuzu kesmiş bir hayduta, silahını "lütfe" bırakması ve bizi soymaktan "dürüst vatandaş olması için" vazgeçmesi isteminde bulunmaktan başka bir şey değildir.

Bir yanlış anlamaya yer vermemek için hemen belirtelim ki, emperyalizmin silahlanmasına belli düzeylerde karşılık verilirken (ve asıl olarak da ulusal-sosyal kurtuluş mücadelelerinin emperyalizme karşı birliği temelinde enternasyonalist hareket geliştirilirken), bir yandan da emperyalizmin saldırgan yüzünü teşhir ve "barış"tan yana (Yeşiller, Anti-Nükleer vb. hareketler) güçleri harekete geçirici bir politika izlemek yanlış değildir. Ama "barış" politikasını, emperyalizme ve yerli gericihliklere karşı mücadelenin önüne koymak onaylanabilir bir politika olamaz.

"Barış ve Silahsızlanma" politikası, uluslararası sorunları çözmede, emperyalist saldırganlığı durdurmada, stratejik düzeye çıkarılamaz. Eğer bu yapılıyorsa, emperyalizmin gücü abartılıyor, kendi özgücüne güvenilmiyor demektir. Bu aynı zamanda sosyalizmin dünya ölçüsündeki güçlerine (uluslararası proletaryaya, ulusal kurtuluşçu güçlere) güvensizliktir. ML'ler "barış ve silahsızlanma" sorununu taktik bir slogan olarak kavrarlar. Yoksa Gorbaçov'un ifade ettiği gibi "evrensel bir barış" olarak değil.

Ayrıca şunun bilinmesi gerekiyor. Bugün artık II. Paylaşım Savaşı önce-

sinde olduğu gibi tek ülkede; sosyalist anavatanı yaşatma sorunu, güncel temel bir görev değildir. Aksine bugün, emperyalizmin saldırgan yüzünü teşhir etmek ve dünya halklarının devrimini ilerletmek dünya sosyalist güçlerinin en temel görevidir. Bugün yapılması gereken iki-üç daha fazla Vietnam'lar, Nikaragua'lar yaratmaktır.

Eğer emperyalizmi teşhir amaçlı "barış" propagandası mücadelenin bir parçası, araç olarak değil de amaç olarak ele alınırsa, kitlelerin yanlış bilinç edinmesine ve savaşı, emperyalist-kapitalist sistemin özündeki bir olgu değil de "kötü niyetli" insanların yarattığı bir olgu olarak kavramasına yol açacaktır. Aynı zamanda haklı-haksız ayrımı yapmadan tüm savaşlara karşı olmak gibi ikinci bir yanlış bilinçlenmenin ve tavrın da kapısını aralayacaktır. Oysa ML'ler kitlelere şunları anlatmak durumundadır: 1. Çağımızda savaşların nedeni, sömürü ve baskıya dayanarak varlığını sürdürmeye çalışan emperyalizmdir. 2. Emperyalist savaşları yok etmenin yolu, emperyalist-kapitalist sistemi yeryüzünden silmekten geçer; kalıcı barış ancak, *"insanların sınıflara ayrılmadığı, insanın insan, ulusun ulus tarafından sömürülmesinin yok edildiği"* (12) koşullarda sağlanabilir. Bunun içindir ki, ML'ler barış sorununu emperyalizme karşı mücadeleden ayrı ele almazlar.

ML ustaların çok açık deyişlerine karşın "barış" ve "savaş" sorunu sınıfsal özünden koparılarak sorgulanmakta, sınıflarüstü bir yaklaşım sunulmaktadır. Dahası emperyalizmi savaşmamaya ikna edip, saldırgan emperyalizmin yumuşatılacağı sanılıyor. Sadece savaş konusunda değil, sömürü vb. konularında da emperyalizmin vicdanına sesleniliyor. Sermayenin kâr hırsını bilebilecek kadar "kapital"den haberdar olduğu için de emperyalistlere çağrı yapılıyor: Savaşa ne gerek var, buyrun pazara!

"...Askeri çatışma yerine sosyalist ülkelerin pazarlarını ve olanaklarını içeren işbirliğini aramak çabaları artıyor." (13)

Evet, uluslararası sağcılık bu mantık silsilesini izliyor. Emperyalizmle dışı dış bir savaşım yürütme cesaretinden ve kararlılığından yoksun olanlar, "Aman savaş olmasın" mantığıyla sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelelerinin durdurulmasının teorisini yapıyorlar.

Örneğin; *"Yeryüzündeki nükleer silahların miktarının dünyayı onlarca kez yok etmeye yetecek kadar çok olduğu, çıkacak bir nükleer savaşın kazananı olmayacağı birçok kez yazıldı. Ama öteki global sorunlar da önemsiz değildir. 3. dünya ülkelerinin bir trilyon doları aşan dış borçları sorunu, örneğin, giderek bütün dünyayı derinden etkileyen bir sorun haline gelmektedir. Bu sorunun daha da derinleşmesi, bu ülkelerde büyük sosyal patlamalara ve aynı anda dünya mali sisteminde büyük bir kaosa yol açabilir. Bu tür bir kaosta da kazanan taraf olmayacaktır. Bundan bütün ülkeler büyük zarar görecektir."* (14) deniliyor. Öyle ki, liberal burjuvaziyi ürkütmek için proletaryanın devrime önderliğine karşı çıkan Menşeviklerin düşüncelerine paralel hale geliniyor ve bu "Her şey emperyalizmi ürkütmek" şeklinde kendini göstererek, yeni Menşevizm canlılık kazanıyor. "Barışçıl devrim", "barışçıl geçiş" teorileri açıktan savunuluyor ve tabii barışçılığı bozacak "aşırıcılığı" önlemek, emperyalizmi hiddetlendirecek "yerel çatışma odakla-

rı'nın radikalizmini törpülemek de emperyalizme verilecek teminat oluyor.

"...Dönüşümlerin adım adım, aşama aşama (ani sıçramalardan sakınarak) gerçekleştirilmesi. Yine, barışçıl devrim, merkezci partilerin ve özellikle ordunun tercih edilir bir tarafsızlığı (ya da en iyisi desteği) olmadan, sağ ve 'sol' aşırıcilık gemenmeden, açık karşı-devrim ezilmeden düşünülemez bile."(abç)(15)

Görüldüğü gibi uluslararası sağ sapma artık kartlarını açık oynuyor. Devrim, ML, vb. sözcükleri cümlelerin içinde aykırı, yadırgatıcı bir biçimde -şimdilik- yer alıyor, ama emperyalizmi ürkütmemek için öksürmek ve ani sıçramalarda, reflekslerde bulunmak yasaklanıyor.

Dersini iyi ezberleyen TBKP, edindiği "yeni" perspektifi aktarıyor bizlere. Mantık, özet olarak şöyle işliyor; bilimsel teknik devrim sistemler arası ilişkiyi artırmış, "global" sorunları çoğaltmış ve artık ya iki sistemin birlikte yaşamayı becerdiği, ya da toptan yok olmaya gittiği, bundan dolayı da ortak güvenlik sistemi, uluslararası ekonomik, siyasi, kültürel ilişkiler kurulması "yakıcı" biçimde kendini hissettirmektedir; zaten "görünen uzaklıkta" devrim durumu yoktur, emperyalizm krizi atlatma yollarını bularak Marks, Engels, Lenin'in göremediği biçimde ömrünü uzatmıştır. Öyleyse dostça, bir arada yaşamayı öğrenmek gerekmektedir, bu arada "barış"tan, "demokrasi"den yana tüm güçlerle ittifak kurarak aşama aşama devlet fethedilmeli, sıçramalardan sakınarak gelişen bu süreçte burjuvazi ile barışık olunmalı ve ona "sınıf sınırlarını aşan" insanlık sorunlarının tehlikeleri anlatılıp ikna edilmeli, yeni politik düşünce tarzı geliştirilmelidir. Eh, bu kadar şeyi anlattıktan sonra elbette burjuvazi imana gelip, bırakıp gidecektir! Sınıf çatışmalarına ne gerek var!

Uluslararası revizyonizmin, "yeni" olarak ülkemizde ortaya çıkan hali TBKP'nin "teorik" belgelerini okudukça, insan, her an bir nükleer bomba patlayacakmış gibi titriyor. Baştan aşağı nükleer savaş ve barış "sorunsalı". Arada aperitif türünden ML, devrim, sınıf, vs... Emperyalist savaşın çıkmasını emperyalistlerin vicdanına bırakan bu anlayışın, nükleer savaş fobisiyle titremesinden doğal bir şey olamaz. Bugünkü koşullarda nükleer savaşın çıkma olasılığının olmadığı gerçeği, nükleer savaşın yıkıcılığı dolayısıyla galibinin olamayacağı, emperyalizmin I. ve II. paylaşım savaşında olduğu gibi yeniden pazar kaybına uğrayacağı (ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerinin boyutu bunun garantisidir) ve sosyalist sisteminde elinde aynı tür silahlar bulundurduğu ile belirlenmektedir. Ama, sosyalizmin taşıdığı potansiyel gücün farkında olamayanlar anti-emperyalist mücadeleyi geliştireceklerine uzlaşmacılığı seçiyorlar:

*"Bilimsel-teknik devrimin alabildiğine geliştiği, ekonomik faaliyetlerin uluslararası/aşmasının hızlandığı, insanlığın karşısına sistem farkı tanımayan evrensel insanlık sorunlarının -global sorun- dikildiği ve bunların en önemlisi olan barış sorununun tam anlamıyla yaşamsal bir önem kazandığı dünyamızda ulusların ve devletlerin yazgısı birbirine her zaman-
kinden daha bağlı bir duruma gelmiştir. Çelişkili, karmaşık ama o ölçüde de bütünsel bir karakter kazanan dünyamızda yeni bir politik düşünce tarzının geliştirilmesi ve yaşam bulması, gereklidir."*(abç) (16)

Günümüzdeki temel çelişmenin "saldırgan güçlerle barıştan yana güçler arasında" olduğu tespitini yapan sağ sapma, barışa ikna edilecek, emperyalist kesimlerin de içinde yer aldığı bir çıkar birliğinden söz ediyor. Yeni politik yaklaşım tarzını ise şöyle belirtiyorlar:

"Her birey için, her halk için ve tüm insanlık için, barış içinde, özgür ve onurlu bir yaşamın güvence altına alındığı bir dünya yaratılabilir.(...) Ülkeler arasında sistem farkı gözetmeksizin ekonomik, kültürel ilişkiler geliştirilebilir. (...) Bunların sonucunda uluslararası ilişkilerin uygarca ve insanca düzenlendiği yeni bir uluslararası yaşam tarzı egemen olabilir.

Böylece tüm insanlığın karşı karşıya bulunduğu evrensel sorunların çözümüne yönelmek için gerekli mali olanaklar ve uluslararası işbirliği ortamı sağlanabilir.(...) Yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurulabilir." (abç) (17)

TBKP program tasarısından aktardığımız bu alıntılara bir de şunu eklersek, TBKP'nin sınıf çatışmalarının yerine sınıf uzlaşmacılığını ikame etmek istediği çok net görülecektir.

"Barıştan yana olan güçlerin politik, ideolojik, ulusal ve dinsel ayrılıkların yanısıra, sınıf sınırlarını da aşan nesnel çıkar birliği vardır."(abç) (18)

Sosyal reformizm artık düşüncelerini aleni dile getiriyor. Dünyaya yeni bir perspektifle baktıklarını iddia ediyorlar.

"Bizler eskiden dünyayı bu şekilde görmezdik. Yalnızca çelişkiler görürdük. Bugün ise çelişkilerin yanısıra, bu çelişkilerin yol açtığı sınıf savaşımının yanısıra, iki karşıt sistemin, karşıt sınıfların ve bütün devletlerin işbirliğini zorunlu kılan yeni koşullara gözümüzü kapayamayız." (abç) (19)

TBKP'ye göre sınıfın sınıfa karşı savaşımı "dar sınıf bakış açısı" demek oluyor. Ve sorunlara "global" düzeyde bakabilen TBKP, kimseye düşman değiliz diyerek burjuvaziye en son mesajını veriyor. Ama ne yazık ki burjuvaziye düşman olmayanlar proletarya ve emekçi halka asla dost olamıyorlar. Ve burjuvaziden barış dilenilerek de barış sağlanamıyor.

"Barışa çabuk kavuşup kavuşmamak devrimin gelişmesine bağlıdır. Ne kadar duygusal şeyler söylene, haydi savaşı bitirelim diye ne kadar çok yinelense de bu, devrim gelişmedikçe yapılamaz." (20)

TBKP DEVLET VE DEVRİM TEORİSİNİ İNKAR EDİYOR

"Yalnızca sınıflar savaşımını kabul eden biri, bundan ötürü bir Marksist değildir; henüz burjuva politikasının çerçevesinden çıkamamış biri de olabilir. Marksizmi sınıflar savaşımı öğretisine indirgemek onun kanadını kolunu kırmak, bozmak, onu burjuvazi için kabul edilebilir bir şeye indirgemek demektir. Sınıflar savaşımının kabulünü, proletarya diktatoryasının kabulüne dek genişleten kişi bir Marksisttir ancak. Marksist'i bayağı küçük (ve büyük) burjuvalardan ayırt eden şey, işte budur."(21)

ML siyasetin temel taşlarından ikisi, devlet ve devrim sorununa bakıştır. Çünkü ML'lerin temel sorunu, "iktidar" sorunu olduğundan, iktidarın nasıl alınacağı ve yerine ne ikame edileceği temel öneme sahip problemler olmakta-

dır. Kaldı ki ML'leri diğer akımlardan ayıran en temel şey de bu olmaktadır.

TBKP'nin "program tasarısı" okunduğunda, hemen ilk göze çarpan şeylerden biri Marksist literatürün tasfiye edilişi oluyor. Burjuvazinin literatürü, "Marksizmi evcilleştirme" operasyonunda kullanılıyor. Sosyalizmi herkes için kabul edilebilir "kıлма" olarak nitelendirilen çarpık bir stratejinin özünün Marksizmi burjuvazi için de kabul edilebilir "evcil" bir ideoloji haline getirmek olduğu ilk bakışta anlaşılıyor. Ve bu noktada, Marksizmle ideolojik düzeyde baş edemeden bunu kabullenmek ve Marksizmi içi boş bir çuval, Marksist önderleri dinsel azizler haline getirmek kalıyor.

Sınıf mücadelesini reddettiğini söylediğimiz TBKP, tasfiyeyi ve evcilleştirmeyi devlet ve devrim gibi iki temel konuda sürdürüyor.

Nükleer çatışmaya yol açar korkusuyla "yerel çatışmalardan, yani sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelelerinden ve devrimlerden, "ani sıçramalardan" kaçınılmasını önüne bir görev olarak koyan sosyal reformizm; her fırsatta şiddete, terörizme, savaşa (haklı da olsa) karşı olduğunu yemin billah ederek tekrarlayıp duruyor. "Zor"un tarihteki "ebe" rolünün inkarı demek olan bu teori, son yılların rağbet bulan "sağ ve sol teröre de karşıyım" edebiyatı altında yapılıyor. Ve zaten TBKP'nin "yeni toplumun ebesi" "zor"a gereksinmesi yoktur; çünkü, devrim diye bir sorunu hiç olmamıştır. Bugün de yoktur.

"İç ve dış koşulların gerçekçi analizi, bugün ülkemizde politik güçler oranının nesnel koşul olarak devrimci bir duruma elverişli olmaktan henüz uzak olduğunu göstermektedir. Yöntemsel olarak olgu ve eğilimlere değil, belirsiz olasılıklara dayanarak bugün olmayan ancak, ilerde ortaya çıkabilecek devrimci bir durumda olduğumuz varsayılarak strateji belirlenemez." (22)

Sosyal reformizme göre Türkiye'de devrim "gözle görülebilir bir gelecekte olgunlaşmayacak" "belirsiz olasılıktır. Ve zaten emperyalist-kapitalist sistemin de yakın dönemde yıkılması şansı yoktur. Öyleyse;

"...dünya çapında, emperyalizm henüz varlığını sürdürürken, barışın güvenceye alınması gerekiyor. Aynı şekilde, Türkiye'de henüz kapitalizm varlığını sürdürürken demokrasinin kazanılması ve güvence altına alınması gerekiyor." (23)

Burada görülüyor ki, koşullar TBKP'nin iktidara oturması için hazır edilmiştir, o da bu durumda devrimi düşünmenin gerçekçi olmayacağını düşünüyor ve "kapitalizm varlığını sürdürürken" demokrasinin güvence altına alınması "stratejisi"ni(!) gündemine alıyor. ML'ler bu tür durumlarda, "kimin için demokrasi" sorusunu sorarlar. TBKP'nin proletarya diktatoryası diye bir sorunu olmadığına göre, sorunun yanıtı; burjuvazi için demokrasi, yani burjuva demokrasisi oluyor. Bunu gizlemiyorlar zaten. TBKP olmadan önce TKP itiraf ediyor: "Ulusal demokrasi özde bir burjuva demokrasisidir." (24)

Evet, TBKP için gündemde devrim değil, burjuva demokrasisi vardı. TBKP stratejiyi şöyle saptıyor: Önce TBKP legalleşip "ulusal parti" olacak, sonra "barış"tan ve "demokrasiden" yana ulusal demokratik güçlerle (DYP, RP, SHP gibi) "Barış ve Demokratik Yenilenme Hükümeti"ni kuracak (ya da "kerhen" destekleyecek) ve "Devlet aygıtlarını barış ve demokratik yenilenme programı yönünde etkileyecek" (25) yani devleti içten fethedecek (daha

önce hükümete "Truva Atları'nı soktuğu için bu sivil toplumcu ve Mitterrand'cı oyun, kolay olacak!) ve adım adım "barışçıl", "demokratik" yoldan devrim yaparak sosyalizme yönelinecek... Bu görüldüğü kadar zor da olmayacak, çünkü; "demokratik rejimin en üst organı" olan burjuva parlamentosunda TBKP nasıl olsa çoğunluğu sağlayacak ve devletin temsili organlarını demokratik dönüşümlerin organları haline getirme "devrimci" programı hiç engelsiz uygulanabilecektir. Bir tek sorun var bu programın uygulanmasında: Acaba burjuvazi ne yapacak?

Teoriyi adeta komedileştiren sağ sapma, artık çam devirmeyi aşıyor ve dağda devirmedik orman bırakmıyor.

Marks ve Engelsin serbest rekabetçi dönemde (İngiltere ve ABD için) özgül bir durum için bir "olasılık" olarak ortaya atıp, daha sonra bu ülkelerde bürokrasinin ve militarizmin gelişimi vb. ile bu durumun da yok olduğunu söyledikleri "barışçıl geçiş" tezleri, emperyalizm ve proleter devrimler çağında ve hem de Türkiye gibi bir ülkede gündeme getiriliyor.

Mark ve Engels'in kendilerinin eskimiş olarak niteledikleri bu tezi, daha sonra Bernstein ısıtıp piyasaya sürüyor ve toplumun sosyalist değişiminin demokratik ve ekonomik reformlarla gerçekleşeceğini söylüyordu.

TBKP'nin "kapitalizm çerçevesinde olanaklı ilk ekonomik, iç ve dış politik çözümleri getirme programı" dediği "Barış ve Demokratik Yenilenme Programı" da bir reformlar programı değil mi? TBKP, Bernstein ve Kautsky'den (II. Enternasyonal'den) ve onların Rusya kolu Menşeviklerden bir adım ileri gidemiyor. Çünkü ders çıkarmasını bilmiyor. Bizim gibi "küçük burjuva radikallerimden ders almaları elbette düşünülemez, ama bari "kardeş partnerinin özeleştirilerinden ders alsalar...

"...Demokratik-anti emperyalist devrimi, orta tabakalardan (entelektüeller, askerler vb.) hatta burjuvaziden 'ilerici' ve 'anti-emperyalist' güçlere bir 'yakınlaşma yolu' olarak düşündük.(...) Partimiz ve diğer kardeş partiler gerçekte bu tez doğrultusunda davranıyorlardı. Böyle bir davranıştan devrim partisi çıkmaz, yalnız ve yalnızca reform partisi ortaya çıkar." (26)

TBKP, kardeş El Salvador "komünist" partisi lideri Jorge Handal'in özeleştirisine kulak vermeli ve geçiş teorilerinin iflasını bizden değil, onlardan dinlemelidir.

TBKP, Kautsky gibi "zor kullanma yerine barışçı, iktisadi, yasal ve manevi yollarla" devrim(!) peşinde koştukça J. Handal'ın dediği gibi reform partisi olmaktan kurtulamayacaktır. Ama görünen o ki, sağcılığın on yıllardır adım adım inşa ettiği reformculuktan kopma yönünde hiçbir çaba göstermemektedir.

Oysa J. Handal yıllarca aynı görüşlerin bayraktarlığını yaptıktan sonra biraz zorunlu kalarak da olsa, itiraf ve özeleştirisini şöyle sürdürüyor: *"Bugünkü koşullarda -bu koşullar uzun erimde değişmez kalacaktır- buna barışçı yoldan ulaşılamaz. Bu Latin Amerika'da zafere ulaşmış iki silahlı devrim (Küba, Nikaragua) ile Şili ve Uruguay gibi gelişmiş demokrasilere sahip iki ülkede barışçıl yol denemelerinin yenilgisindeki deneyimlerle kanıtlanmıştır."* (27)

Ülkemiz reformistleri ise, Avrupa'nın "suyundan" olsa gerek, geçici de olsa bir atılım gösteremiyor. Ve açmazın getirdiği çaresizlik, tutarsızlığı da beraberinde getiriyor. Örneğin, 1983'te 5. kongresini toplayan TKP, cuntaya "faşist" diyor. Ve en önemlisi de barışçıl bütün yolların kapandığından söz ediyor. Ama yıl '87'ye geldiğinde "faşizm" kendi kendine geriliyor ki, bu defa sivilleşen cunta, "otoriter" bir rejim ilan ediliyor ve barışçıl olanaklar, yollar TBKP ile birlikte yeniden doğuyor.

Oysa yeni-sömürge ülkelerde proletarya ve emekçilerin kurtuluşunu gerçekleştirmek ve onları sosyalizme yöneltecek biricik devrim teorisi zora dayalı Leninist kesintisiz devrim teorisidir. Stratejik hedefi anti-emperyalist, anti-oligarşik olan bu devrim, proletaryanın öncülüğünde, emperyalizm ve oligarşi ile uzlaşmaz çelişiklere sahip toplumsal güçlere dayanarak zafere erişecektir. Yani anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimi, demokrasiyi gerçekleştireceği gibi sosyalizme geçişin de nesnel ve öznel koşullarını yaratacaktır.

Bu anlamda TBKP'nin ML zeminden kopuşunun göstergesi olan bir diğer nokta da "zora dayalı devrim" teorisinin reddedilmesidir. Elbette, bu burjuva parlamentarizmini fetişleştirmenin, burjuvaziye "demokratlık" bahşetmenin doğal sonucudur, ama aynı zamanda, devrimci cesaret, kararlılık ve inançtan yoksunluğun da iyi bir göstergesidir.

Lenin'in, "en yavan oportünizm, sözde devrimci kalarak özde devrimden vazgeçilmesinin kendisi" (28) olarak tanımladığı Kautsky'nin şu sözleri TBKP'nin burjuva reformist anlayışını sergilemesi açısından önemlidir: *"...Ama bu (yani proletaryanın kendine düşman hükümet üzerindeki zaferi) hiçbir zaman ve hiçbir durumda, devlet iktidarının yıkılmasına götürmez, bundan devlet iktidarı içindeki güçler dengesinin belli bir yer değiştirmesinden başka bir sonuç çıkmaz. Öyleyse bizim siyasi savaşımızın ereği, gene geçmişte olduğu gibi parlamento çoğunluğunun kazanılması ile devlet iktidarının ele geçirilmesi ve parlamentonun hükümetin efendisi durumuna getirilmesi olarak kalır."*(abç) (29)

İşte TBKP'nin "yeni bir politik yaklaşım tarzı" dediği, Kautsky'nin, yıllar önce mahkum edilmiş görüşleridir.

Geleneksel reformist çizginin temel içeriğini oluşturan anti-ML "barışçıl geçiş" teorisi terk edilmedikçe, ML "devlet ve devrim" teorisinin yakalanması mümkün değildir. TBKP, anti-Marksist soyut devlet teorisinin, emperyalizm çağında "demokratik" burjuvazi aramaya kalkışmasının, burjuva parlamentosunu, çoğulculuğu kutsayarak proletarya diktatörlüğünü reddedişinin temelinde "barışçıl yol" tezinin iç bütünlüğünü oluşturma ve bu ideolojik politik çizgiyi "mantıklı" kılma açmazından ileri geliyor. Proletarya ve emekçilerin davasını, burjuva devlet mekanizmasının şiddete dayanarak parçalanması ve yıkılması perspektifi ile ele almayan bir ideolojik-politik çizgi, eninde sonunda burjuva reformizminin katıksız savunucusu olmaktan kurtulamaz. *"Bize gelince, biz sosyalizmin örnekleriyle selamı sabahı kesecek ve silahlı proletaryanın kendisinin hükümet durumuna gelmesi ereğiyle, tüm eski devlet mekanizmasının yıkılması için savaşaacağız. 'İki büyük ayırmadır' bu."* (30) İşte Ka-

utsky'cilerle, Menşeviklerle ve tüm revizyonist ve oportünistlerle ML'ler arasındaki en basit ayrım budur...

Böylece diyebiliriz ki, devrim konusundaki sapkın görüşler devlete bakışta da sapmaya yol açıyor ya da tersi, devleti çözümleyememe, devrim teorisini çarpıtıyor ve neden-sonuç ilişkisi süreci tersinden de işliyor.

Burjuvaziyi ürketmemek için devrim kelimesini kullanmayan veya -durumu kurtarmak için- kullanmak zorunda kalındığında "barışçı, demokratik" vb. nitelermeleriyle ML'i evcilleştirenler, ML devlet teorisini de çarpıtarak şirin gözükmeye uğraşlarına bir halka daha ekliyorlar.

"Programımızda proletarya diktatörlüğü yok. Artık halkımız diktatörlük sözünü sevmiyor. Biz demokrasiyi savunuyoruz. Amacımız en geniş demokratik özgürlük ortamını sağlamak... Komünizm sözcüğü de o kadar önemli değil, legal bir partinin isminde yer almayabilir." (abç) (31)

Burjuva basınında boy gösteren H. Kutlu, fırsat bu fırsat deyip eteğindeki tüm taşları döküyor. Yüreğinde duyduğu legalite özlemiyle Kahveci'lere, "ulusal ekonomiye katkıda bulunan" (her kim ise?) bilumum işadamlarımıza mesaj yolluyor: Komünizm yok. Proletarya diktatörlüğü yok, devrim yok, düşmanlık yok... dostluk, kardeşlik, barış, demokrasi, ulusal birlik... var; NATO'ya, AET'ye, IMF'ye hayır da demiyoruz zaten...

Kapitalizm koşullarında burjuvaziye "ulusal parti" olarak akıl hocalığı yapmaya aday olan TBKP, sistemi kabul ediyor ve burjuva parlamentosuna girmek için izin istiyor.

ML teorisinin devlete, demokrasiye, proletarya diktatörlüğüne bakışını bir çırpıda reddeden H. Kutlu, "Biz demokrasiyi savunuyoruz" diyor. Ve böylece burjuva ideologlarınca saldırılan proletarya diktatörlüğünün en gelişmiş burjuva demokrasisinden daha çok demokrasiyi içerdiğini de reddetmiş oluyor. Lenin bu gibiler için şunları diyor:

"Çağdaş sosyal-demokrasi oportünistleri, burjuva parlamenter demokratik devletin siyasal biçimlerini, aşılması gereken bir sınır olarak kabul etmişler ve bu biçimleri parçalamayı gözetken her girişime anarşizm adını vererek, bu 'model' önünde secdeye kapana kapana alınlarını aşındırmışlardır." (32)

Baştan beri tekrarlayıp duruyoruz, revizyonizm tarihin her devrinde ML devlet ve devrim teorisini dejenere etmeye, onu sulandırmaya çalışmıştır. Oysa Lenin, ML'lerin temsili organlardan ve demokrasiden ne anlamaları gerektiğini şöyle dile getiriyor:

"...Eğer bizim için burjuva toplumun eleştirisi boş bir söz değilse, eğer bizim burjuvaziyi alaşağı etme isteğimiz Menşevik ve devrimci-sosyalistlerde olduğu gibi, (...) işçilerin oylarını avlamaya özgü 'seçimlik' bir söz değil de ciddi ve içten bir istekse, demokrasiyi parlamentarizm olmaksızın düşünebiliriz ve düşünmek zorundayız." (abç) (33)

Yeri gelmişken şu soruları soralım: Yeni-sömürge ülkelerde siyasal baskının sosyal temeli nedir, hangi toplumsal güçlerdir? Demokrasi sorunun sınıfsal içeriği nedir? Ama bakıyoruz, bu vb. sorular, TBKP için kulakların tıkılmasını gerektiren sorulardır. O, Türkiye'de var olmayan sosyal ve siyasal

güçlerle, gerçekleşmeyecek bir "demokrasi" peşindedir. "Demokratik yenilenmeyi" destekleyecek "irili-ufaklı" işadamlarını aramaya soyunmuştur! Ülkedeki toplumsal ve siyasal sistemden bihaber, burjuva muhalefete demokratik platformlar yaratmak peşindedir.

Yeni-sömürge ülkelerde, proletarya adına, burjuvazinin politik tercihleri üzerinde taktikler belirlemek, proletarya ve emekçi sınıfları ebediyen köleliğe mahkum etmekten başka bir anlama gelmez. Çünkü yeni-sömürgelerde siyasi zor temel yönetim biçimidir. Ekonomik ve sosyal tabanı bakımından zayıf olan, çarpık ve zayıf bir zeminde iktidarda bulunan egemen sınıflar, mevcut sosyal, siyasal ve ekonomik kriz koşullarında faşizm dışında bir siyasal egemenlik biçimine başvuramazlar. Emperyalizme bağımlı çarpık kapitalist yapının hüküm sürdüğü koşullarda, oligarşik dikta en küçük demokratik kıpırdanmaya bile tahammülsüzdür ve kanlı bastırma yoluna gitmektedir. Çünkü, halk kitlelerinin artan ekonomik-sosyal ve siyasal çelişkilerini bastırmanın başka bir alternatifi de yoktur. Yeni-sömürge ülkelerde oynanan "demokrasi" manevraları, siyasal sistemin özünde bir değişiklik yaratmaz ve tamamen biçimsel nitelik taşır. Zor ve baskı politikaları siyasal egemenliğin özünü oluşturur.

Bu nedenle bu ülkelerde, demokrasi sorunu iktidar sorunu ile özdeşleşmiştir. Siyasal demokrasi ancak ve ancak faşizmin sosyal temeli olan emperyalizmin kovulması ve oligarşinin alaşağı edilmesi, işçi sınıfı ve emekçi halkın demokratik iktidarının kurulmasıyla gerçekleşebilir. Ancak bu değişlerimiz, demokratik hak ve özgürlükler için savaşım verilmemesi anlamına gelmemelidir. Kitlelerin ekonomik ve demokratik taleplerinden koparılmış bir siyasal mücadelenin olamayacağı açıktır. Anlatmak istediğimiz, bu mücadelenin iktidar perspektifi ile ele alınması ve ona tabi kılınması ve ona göre biçimlendirilmesidir. TBKP ve onu oluşturan partiler yıllardır Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısı ve bunun üzerinde şekillenen siyasal yapıdan o denli habersiz, kendi güçsüzlüğünün ürünü olan öznel politikalara o denli körlemesine bağlanmıştır ki, mevcut siyasal gericiliği, kendisinin deyimleriyle "anti-demokratik otoriter rejimin", sosyal ve ekonomik temelinin görememekte, siyasal egemenlik biçimini sosyal ve ekonomik temelden soyutlayarak ele almaktadırlar. Bu sınıflarüstü, soyut devlet tanımlamalarıyla, tarihsel materyalizmin en açık önermelerini bile yadsıtmaktadırlar. İşte, TBKP böylesine bir siyasal körlük içindedir.

Bernstein'a yazdığı mektupta; "proletarya diktatoryası sorununun çözümü işini, büyük bir'dinginlikle, geleceğe bırakabiliriz" diyen Kautsky'nin yolunu izleyen TBKP; proletarya diktatörlüğü sorununu "büyük bir dinginlik" ve iç rahatlığı ile "Barış ve Demokratik Yenilenme Stratejisi"nin başarıyla hayata geçirilmesinden sonraki sürece bırakıyor.

ML'i tasfiye çabalarına tanık oluyoruz. ML öğretinin devrimci yanını ve devrimci ruhunu unutturma, silme ve değiştirme çabası içinde olanların, sınıf savaşımını burjuva sınırlar içinde kabul edenlerin gerçek kimlikleri ile karşı karşıya bulunuyoruz.

TBKP BURJUVA MİLLİYETÇİLİĞİNE SOYUNUYOR

"Türkiye NATO içinde kendi meşru güvenlik çıkarlarına uygun bir politika izlemeli."

"Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası, Ekonomik İşbirliği ve Gelişme Örgütü (OECD) gibi kuruluşlarla olan ilişkiler ulusal çıkarlar temel alınarak yeniden düzenlenmelidir."

"Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Komitesi (KEYK) ile ilişkilerini geliştirmeli (...) AET'ye üyelik, ancak kalkınma yolunda sonuç alıcı adımlar atıldıktan sonra (...) değerlendirilmelidir."

"Dış borç ödemeleri yeni bir plana bağlanmalıdır."

"Türkiye'nin toprak bütünlüğü sınırları elbet korunmalıdır."

"Ziraat, sanayi ve ticaret odaları demokratikleştirilmeli... İdarenin hiçbir karışımı olmadan... devletin her alandaki ve her düzeydeki politikaları üzerinde etkiye bulunabilen özgür ve özerk kuruluşlar durumuna gelmelidir..."vb. ...vb.

Bu alıntıları SHP, DSP gibi tekelci burjuvazinin reformist tercihi olan partilerin programından almadık. TBKP program tasarısından ve H. Kutlu'nun basın röportajlarından oluşuyor.

Görülüyor ki, TBKP, NATO, AET, IMF vb. emperyalizme bağımlılık kurumları karşısında burjuva reformist partileri kadar bile radikal olmamaktadır. Birer yeni-sömürge ülke olan İspanya ve Yunanistan burjuva reformist partileri (PSOE, PASOK) propaganda düzeyinde ne olsa (seçim manevraları gereği ve sonradan vazgeçilmiş de olsa) emperyalizme bağımlılık kurumlarına karşı çıkarken, kendine ML diyen bir partinin programında, bu kurumlarda kalmayı savunması ibret verici bir durumdur. Burjuvaziyle uzlaşmak ve icazet almak için oligarşinin blok politikalarını savunmak, değil ML olmayı, ilerici demokrat olmayı bile tartışılır hale getirir.

TBKP bu yaklaşımı ile burjuva milliyetçiliğini savunma konumuna düşmektedir. TBKP, emperyalist kurumlardan çıkmayı, halkımızın sömürü ve baskıdan kurtuluşu, ulusal bağımsızlığın kazanılması açısından değil, kendi "ulusal" burjuvazisinin çıkarlarının korunup korunmamasına göre tartışmaktadır. Yani bütün politikası emperyalizme karşı "ulusal" burjuvazinin korunması, pastadan alacağı payın artırılmasına göre biçimlenmektedir.

ML'in en temel ilkelerini ve onlarca devrim deneyini hiçe sayarak emperyalizmin askeri-siyasi-ekonomik vb. kuruluşlarıyla "yeni" tarzda bütünleşmeyi, dış borçları iptal etmeyi değil, uygun vade ve faizle ödemeyi, ulusal sorunu mutlak "Misak-ı Milli" çerçevesinde çözmeyi öneren, burjuvazinin bu "yeni" akıl hocaları "ulusal mutabakat" için çağrı üstüne çağrı yapıyorlar. 1983'te bu çağrı şöyleydi:

"TKP hiçbir önkoşul ileri sürmeden, emperyalist saldırgan politikaya ve cuntaya şu ya da bu ölçüde karşı çıkan burjuva politik güçlen de içinde, tüm demokratik muhalefet güçleriyle işbirliğine hazırdır."(34)

Bu çağrı "Program Tasarısında Demirel gibi "burjuva demokratlar ve Erbakan gibi "anti-emperyalistler" somutunda tekrarlandı. Böylece tarih bir kere daha "tekerrür" etti ve 12 Mart'tan sonra 12 Eylül'de de Demirel'in "demokratlığı" keşfedildi!

TBKP'nin çokça sözünü ettiği barıştan, demokrasiden yana burjuva güçlerin, ulusal ekonomiye katkıda bulunan işadamlarının, cuntaya (geçici 4. madde dışında) özde karşı çıkan burjuva politik güçlerin vb. kim olduğunu biz, bir türlü çıkaramıyoruz. Bunlar kimdir ve nerededir? IMF, OECD, AET, Dünya Bankası vb. karşısında komünistlerle ittifak halinde ulusal çıkarları koruyacak olan demokrat burjuvazimiz hangi sanayi odasındadır, yoksa TİSK, TÜSİAD vs içinde midirler?

AET'ye girmek için Avrupa demokrasisinin normlarından haberdar olma-gafletinde bulunan Türkiye egemen sınıfları H. Kutlu ve N.Sargın'ı tutuklamakla "ayıp" etmişlerdir. Ve bu Türkiye'de demokrasinin sınırlarının nereye kadar olabileceği konusunda bir fikir de veremez(!) Demokrasinin kazanılması ve "ulusal mutabakafın kurulması için bu kadcırcık özveriye katlanmak gerekmektedir.

Yeni-sömürge bir ülkede, (sistemi yıkmadan) ulusal çıkarları kim, nasıl koruyacaktır; korunsa bile bu çıkarlar kimin çıkarları olacaktır? Kapitalizm koşullarında "ulusal çıkarlar" denen şey burjuvazinin çıkarları değil midir? Kaldı ki yeni-sömürge bir ülkede burjuvazinin "ulusal" özelliğinden bahsedilebilir mi? Ekonomiden kültüre her şeyiyle bir ülkeye girip orada içselleşen emperyalizmin varlık koşullarında, emperyalist sermayeyle çıkar çatışması içinde olan, ulusal bir burjuva kesim olabilir mi? Ancak TBKP içinde serap peşinde koşanlar, çölde su arar gibi, yeni-sömürge bir ülkede ittifak yapacak ulusal burjuvazi arayabilir.

Burjuvaziye NATO, AET vs. konularında verilen güvence yetmiyor. Bir de terörizm edebiyatı yapmak, ulusal sorunda Misak-ı Milli olmak gerekiyor. Nitekim H. Kutlu her fırsatta PKK'nın verdiği mücadele ile ve PKK ile hiçbir ilişkilerinin olmadığını, terörizme de karşı olduklarını yineliyor.

TBKP'nin tutumu bize, burjuva milliyetçiliği savunan Aydımlık'ın geçirdiği evrimi hatırlatıyor. Ege ve Kıbrıs sorununda Türkiye egemen sınıflarına paralellikle işe başlayan Aydımlık'ın; devrimcileri ihbar etmeye ve devrimci kanı dökmeye, sivil cuntanın başbakanı ile kapalı kapılar ardında gizli görüşmeler yapmaya, Taksim toplantılarına katılmaya kadar varan burjuva milliyetçi çizgisinin gelişim seyri anımsandığında, TBKP'nin de burjuva milliyetçi yola doğru hızlı bir giriş yaptığı rahatlıkla görülecektir.

PROGRAM TASARISI ÜLKEMİZE ÖZGÜ BURJUVA-REFORMİST TALEPLER TOPLAMIDIR

TBKP'nin ML'i tasfiyeye uğraştığı ve burjuva milliyetçi bir çizgide geliştiğini vurguladık. TBKP'nin henüz literatüründen tam olarak atamadığı devrim, sosyalizm vb. gibi kavramlar ona "sol" görünüm vererek sosyalizmin prestijini toplamaya dönük bir aksesuar olmaktan başka bir anlam ifade etmiyor. TBKP, diğer burjuva milliyetçi, sosyal reformist partilerden ayrımını koyabilmek için bu aksesuarları taşıyacaktır. Taşımada da kendince bir sakınca yoktur; nasılsa Avrupalı bir komünizme cunta şefi bile bir şey demiyor; yeter ki, radikalizm içermesin, sistemin kurallarına uyum gösterilsin!

"Devrime yaklaşma biçiminin demokratik yolla, yani geniş demokratik

*bağlaşıklık sistemiyle, çoğunluğun kazanılmasıyla, politik demokrasi zemininden köklü dönüşümler için mücadele yoluyla gerçekleştirilmesini, işçi sınıfı ve emekçilerin iktidara yönelen devrimci geçiş sürecinin **demokrasiyi koruma ve güçlendirme yoluyla ilerletilmesini öngörüyor.**"(35)*

"Program Tasarısı" sistemin kurallarınca oynamayı kabul etmiştir ve ML öğretiyi reddederek "demokratik yolla" devrim(!) yapmak; yani burjuva parlamenter sistemde "çoğunluğun kazanılmasıyla" demokrasiyi (Hangi demokrasi?) koruyup güçlendirmek ve bu yolla süreç sonunda "devrim"e varmak hedeflenmiştir. Her defasında söylemek zorunda kalıyoruz. TBKP gerçekten öğrenmek istemiyor. "Geliştirdikleri" teorinin en iyi uygulayıcısı olan Allen-de'nin trajik sonundan bile ders almıyorlar. Emperyalizme bağımlılık ilişkilerine son verilmeden, yerli egemenler üzerinde diktatorya kurmadan, değil sosyalizme varmak, herhangi bir emperyalist tekele bağlı şirketi ulusallaştırmak bile olanaksızdır.

TBKP, uygun görürse katılacağı "Barış ve Demokratik Yenilenme" programını uygulayacak "ulusal mutabakat"a dayalı hükümet içinde anayasal değişikliklerle "devrim" yapmayı düşünüyor.

Anayasaların sınıflararası ilişkileri ve dengeleri yansıtan bir belge olmaktan (yazılı olmaması durumu değiştirmez) öte bir anlamı yoktur. Anayasalar sınıflar savaşımının sonucunda ortaya çıkmış belgelerdir, yani çatışmanın sonucunu teyid ederler. Bizim gibi ülkelerde mevcut anayasaların iktidarlar açısından hiçbir anlam taşımadığı açık bir olgudur. Faşizm bizzat kendi anayasasını çiğnemekten çekinmez. TCK'nın 146 kapsamına önce kendisinin tüm filleri girer. Diğer bir deyimle faşizm yasa, hak, hukuk tanımaz.

TBKP, bir "devrim anayasası" yapmak istiyorsa, önce gerçek anlamda bir devrim yapmak ve bunun sonucunda, halk güçlerine en geniş demokrasi, geçmişin egemenlerine karşı da "hiçbir yasa ve sınır tanımayan" diktatorya demek olan (ister yazılı, isterse pratikte oluşmuş) anayasasını oluşturmak durumundadır. Ama "dar sınıf bakış açısı"ndan kurtulup olgulara "sınıflarüstü" bakma yöntemine iyice adapte olan TBKP yasa, anayasa, hukuk vb. kavramlarını da sınıfsallıktan kurtarmıştır!...

Sosyal reformist TBKP, geçmişte taşıdığı bir atımlık devrimci barutunu da tükettiğinden, bütün umudunu burjuva parlamenter sisteme bağlamıştır. Burjuvaziye iç ve dış politika, kalkınma vb. konularda akıl hocalığına soyunan H. Kutlu, günlerce burjuva basınında bir muhalefet partisi görünümünde kendine o havayı vererek ve gerçekten de bunu benimsemiş bir edayla beyan etmiştir. Ve zaten, "Program Taslağı" incelendiğinde bir burjuva reformlar listesi olduğu görülecektir. Sosyal demokrat görünümlü bir partinin (örneğin SHP-DSP) programından ileri bir şey bulmanın olanaksız olduğu koşula, köktenci çözüm önerileri ve ML'e ilgisini aramak anlamsız olmaktadır.

TBKP "Program Tasarısı"nda yer alan "Barış ve Demokratik Yenilenme Programı"nı demokratik bir halk devrimi açısından tek tek ele alıp incelememiz için ortak bir dil, ortak noktaların olması gerekiyor. Oysa ne literatür olarak, ne de taktik, strateji ve programın bütünü itibarıyla hiçbir ortak nokta yok. Farklılıklar o kadar açık ve çarpıcı ki, ayrıları aynılaştırmak (en azından

bir noktada birbirine dokundurmak) o kadar olanaksız ki, ortada tartışılacak bir şey bulabilmek gerçekten güç.

Öyle ki, ülkemize özgü sosyal reformizmin (az gelişmiş ve çarpık demek daha doğru olacak) her çeşit talebi alt alta sıralanmış... Bu durumda neyi tartışabiliriz ki? Evet, SHP programından bile yer yer geri, özde hiçbir fark taşımayan bu taslağın neyini tartışalım?

NATO, AET vb.ni mi? Sanayi ve ticaret odalarının özerkleştirilip her düzeyde politika belirlenmesinde etkiye bulunmasını mı, bugünkü ordunun yapısını koruyup sadece darbeci odaklardan temizlenip, temizlenemeyeceğini mi, neyi tartışalım, hangi noktada buluşalım?

Burjuva parlamentosunda çok partililik oyunuyla, halkı sömürenlerin kim tarafından 3-5 yıllığına temsil edileceğini mi, burjuva demokratik anayasasının maddelerini mi?

"Ulusal ekonomiye katkıda bulunan" işadamlarının ortak hükümete kaç bakanlık vereceğini mi, Kemalistleri, "burjuva demokrat" Demirel'i ve "anti-empyralist" Erbakan'ı memnun edecek biçimde Kürt ulusal hareketinin nasıl bastırılacağını mı, Kürt halkının nasıl aldatılacağını mı, yoksa nasıl asimile edileceğini mi tartışalım?

NATO üslerinin komutanının Türk mü, Amerikalı mı olacağını mı tartışalım, yoksa, 40 milyon doları bulan dış borcun ödenmesi için en uygun ödeme takvimini mi? Ya da AET'ye katılmak için kesin başvuru tarihini mi? IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşlarını nasıl memnun edeceğimizi, IMF reçetelerindeki acı ilaçları halklarımıza nasıl ve hangi yöntemle yutturacağımızı mı tartışalım?!

Bizim "Barış ve Demokratik Yenilenme Programı"nı ele alıp ML öğretinin hakemliğinde tartışmamız hem boş bir çaba olur, hem de ML'e saygısızlık...

Eğer TBKP'nin içinde yer alacağı ya da "kerhen" destekleyeceği hükümetin programını tartışacaksak, bunu SHP, DSP gibi tekelci burjuvazinin reformist tercihleri olan partilerin programıyla kıyaslayarak yaparız. Çünkü, TBKP, bu programıyla, kendisini burjuvaziye kabul ettirebilirse burjuvazinin has partilerinin, sosyal gelişmenin önünde durmadığı ve arabanın "sol" tekerlerine gereksinim arttığında çok iyi stepne görevi yapabilir ancak. Dileğimiz o noktaya kadar varmamalarıdır.

TBKP CEHPESİNDE YENİ BİR ŞEY YOK, SADECE REFORMİZMİNİ BELGELİYOR

TBKP "yeni" bir politik düşünce tarzı geliştirdiği iddiasındadır. Sürekli olarak bunu vurguluyor. Ve sık sık, "Biz eskiden şöyle şöyle düşünürdük ama" diyerek "yeni açılımlarını bunun arkasına ekliyorlar. Böylece "dar sınıf bakış açısı"ndan nasıl kurtulup, evrensel sorunlara "sistem ve sınıf farkı" gözetmeyen bir perspektifle baktıklarını ispatlıyorlar.

TBKP'nin gerçekten de "yeni" bir şeyler söylediği, geçmiş söylemlerine daha açık, net ifadelerle "katkıda" bulunduklarını kabul etmek gerekiyor. TBKP ile aynı söylemi kullanmaya başlayanlara haksızlık etmiş olmamak için, TBKP'nin "yeni" tezleri savunmada tek başına olmadığını, ama en cesuru olduğunu da ekleyelim.

Ama hemen belirtelim, bizler ML gibi "eski" bir politik düşünce tarzına sahip olmaktan ve buna uygun dil ve üslup kullanmaktan memnunuz. "Dar sınıf bakış açısı"na, Ortodoksluğa ve "dogmatizm"imize devam edeceğiz. "Yeni" olma şerefini TBKP'ye bırakıyoruz.

Geçmişte "eski" olmaya çok önem veren ve bundan kendilerine bir ML otorite sahipliği payı çıkaranların "yeni" olma merakını pek anlamıyoruz. Yoksa eski ile ilgili tüm bağlarından, anılarından kurtulmak için mi sık sık "yeni" kelimesini tekrarlayıp duruyorlar? Tatsız anılarından kurtulmak isteyenlere ne denebilir ki. "Yeni" yolları açık olsun!

Bizim itirazımız tüm iddiasına karşın TBKP'nin yeni bir şey savunmadığı noktasındadır.

Birinci olarak, TBKP'yi oluşturan iki reformist-revizyonist partinin geçmişi de bu tezler, daha dolaylı ve utangaç biçimde savunuluyordu. Bugün ulaştıkları nokta kendi doğal gelişmeleri içinde ML'ler için sürpriz değildir. Yıllardır bu çizgiye yapılan eleştiri ve uyarılar onları ML'e çekebilmek içindi. Ama onlar uyarılara kulak asmadılar. Çok "eski", çok bilmiş oldukları için "provokasyon"a gelmeyerek hep sağa, hep sağdan yürüyerek bugünlere geldiler,

TBKP'yi oluşturanların kendi doğal mecraları içinde ama hep geriye doğru akarak, bugün burjuva milliyetçi, sosyal reformist kanala oturmalarında sınıf mücadelesi açısından sevinilecek bir yan yoktur. Çünkü bu çizginin uluslararası platformdaki temsilcileri olan KP'lerin tarihi incelendiğinde görülecektir ki, var oldukları her yerde uzlaşmacı-teslimiyetçi bir rota izleyerek, ML'lerin karşısında saf tutmuşlardır. TBKP de bu yolda kendini engelleyen birtakım bağlardan, esnek ve kıvrak davranabilmek için ağırlıklarından kurtulmaya çalışıyor!

İkinci olarak, TBKP'nin Türkiye halklarına "yeni" diye yutturmaya çalıştığı "politik düşünce tarzı" revizyonizmin tarihi kadar eskidir. Bernstein, Kautsky ve düşünceleri ne kadar yeniyse TBKP'nin "yeni politik düşünceleri" de o kadar yenidir; ML'in ta on yıllar önce defterini dürdüğü tezleri allayıp pullayarak piyasaya sürmede bir yenilik göremiyoruz.

TBKP'nin II. Enternasyonal oportünistlerinden yeni olan yanları var kuşkusuz. Örneğin nükleer savaşın önlenmesine ilişkin barışçılık gösterisi. II. Enternasyonal döneminde nükleer silahların henüz olmadığını kabul edersek, TBKP için bu bir yenilik sayılabilir. Haksızlık etmememiz gereken bir konu daha var. H. Kutlu bir röportajında neredeyse SBKP'yi bile geçtiklerini söylüyor. Biz onun yalancısıyız. Kutlu "...bizim bu dönemdeki yeni politikamız tarih olarak da bakıldığında 5. Kongreden (1983'ten) hatta öncesinden başlar. Bu SBKP kongresinden öncedir." diyor. Ardından da, "bu süreç içinde SBKP 27. Kongresi geldi(...) Biz SBKP 27. Kongresinden sonra gelişen çizgiden, Gorbacov'un politikasından çok yararlandık." (36) diye ekliyor.

Hadi biz niye böyle denildiğini "artıyetli" yorumlamayalım. Yeni çizginin ortaya konmasında Kutlu da, TKP de, TİP de etkili olmuşlardır! Bundan zerrece kuşku duymuyoruz... Ama dil sürçmelerine dikkat etmek gerek, yanlış anlaşılabilir!

Gerçi Gorbacov'un değişlerine göre SBKP'de tam bir bürokratism, han-

tallık MK'ya kadar ulaşmış, MK üyeleri bile söz alıp konuşmuyorlarmış. Tabii bu durumda politika üretmek de zor. TKP ise yıllardır hiç durmadan üretiyor! SBKP'yi de etkilemiş olabilirler! Neden olmasın?!

Tekrar TBKP'ye dönecek olursak; tasarıda başka ne gibi yeni düşünceler var diye düşünüyoruz. Sosyalizmde "din faaliyetlerinin devletten yasal destek görmesi", "miras hakkının korunması" gibi "yeni" ve ML'e "katkı" olabilecek yanlar buluyoruz. Ama bu gibi "katkı"lar dışında "yeni" bir şey bulamıyoruz. Burjuva parlamentarizminin daha Marks zamanında teori çöplüğüne atılmış bir paçavra olduğu biliniyor. "Sosyalizmi benimseyen partilerin de sosyalizmde varlığını kabullenme" teorisi de yeni değil; başta Troçkizm ve sivil toplumcular olmak üzere, birçok akım "çoğulculuk" yaygaraları yapıp duruyor. Ama TBKP'nin bu konuda da cesur ve radikal olduğunu belirtelim; çünkü birkaç yıl öncesi böyle bir şeyi asla kabul etmezlerdi. Troçkistlerden, sivil toplumculardan çok şey öğrendikleri belli oluyor. Bu hızla öğrenmeye devam ettikleri takdirde cunta şefi K. Evren'in de kabul edeceği "Avrupa komünizmi" çizgisinde bir parti pekala olabilirler. TBKP, Avrupalı yoldaşları gibi -biraz geç de olsa- devrimi, proletarya diktatörlüğünü, şiddet kullanmayı vb. literatüründen çıkarmıştır. "Avrupa Komünizmi" yanlıları ile aralarındaki tek ayrılık SSCB'ye bakıştır ki, SSCB'deki son gelişmeler kazasız belasız devam ederse bu ayrılıklarını da giderebilirler.

12 Eylül yenilgisi ortamında yeşeren sivil toplumculuğun ve bir türlü gelişemeyen burjuva reformizminin gerilediği bir sırada; TBKP, ortaya çıkan boşluğu doldurmaya çalışıyor. Demokratik, çoğulculuk, iktidarsızlık gibi nitelikleri ile bu boşluğu çok iyi dolduracağından hiç şüphe yok. Önündeki engelleri de birer birer temizliyor. Örneğin "1980 askersel darbesiyle birlikte(...) tekelci-militarist bir oligarşi öne çıkmıştır" diyerek, bu "tekeli-militarist oligarşi" dışındaki tüm kesimlerle ittifak politikasına uygun düşen "yapı değişikliği" tanımına doğru gidiyor. Teoriyi altüst etmek için önemli değişiklikler yapmak gerekiyor, aksi durumda Demirel'in demokratlığı nasıl ispatlanabilir? Emperyalizme göbekten bağımlı bir ülkede "yapı değişikliği olabilir mi?" diye sormuyoruz hiç, çünkü TBKP, sübjektif durumuna, ulusal parti, ulusal mutabakat niyetlerine uygun olarak teorisini düzeltiyor; nasıl olsa buna da uygun bir yanıt bulur ye nitekim buluyor da.

Ülkede değişen şeylerin olduğuna parmak basılıyor ve nesnesi değişen program, bu yeni nesnel duruma uygun olarak yeniden şekilleniyor ve TBKP program tasarısı ortaya çıkıyor. Değişen şeyleri H. Kutlu anlatıyor. Kutlu 1986'da Türkiye'ye gelmiş, Zeytinburnu'nda kalmış, bakmış bakkallarda yabancı sigaralar satılıyor. Kutlu için bu önemli bir nokta, kaydetmiş, bakıyor Zeytinburnu halkı kolera ile, işsizlik ve sefaletle iç içe yaşıyor ama halk yeşil saha istiyoruz diye imza topluyor, diğer sorunlar için toplamıyor. Halkın yeşil saha talebi daha güçlü. Bunu da kaydetmiş. "Bu bizim için çok açıklayıcı oldu ve parti olarak değerlendirdik" diyor ve "Açıkça kabul etmeliyiz ki, biz gelişmenin gerisinde kaldık" (37) diye de özeleştirisini veriyor. Halkın nabzı bu şekilde alınınca, TBKP düşüncesi son şeklini ve yeşilimsi rengini almış oluyor.

Tabii gene de; "program tasarısının Türkiye'nin 1980'den sonra içine

girdiği yeni sosyo-ekonomik formasyona uygun bir ideolojik-politik formasyon yansıtır yansıtmadığını merak ediyor TBKP. "Ulusal ekonomiye katkıda bulunan işadamları"mıza sormak gerekiyor bu soruyu. Çünkü mevcut yönetimi "anti-demokratik otoriter" olarak niteleyen TBKP, anti-faşist cephelere değil, anti-demokratik cephelere gereksinim duyuyor ve bu cepheye de ulusalcı işadamlarımızı çağırıyor. Doğallıkla burada anti-demokratik ve otoriter olmayan bir burjuva devlet, burjuva yönetim var mı diye de sormuyoruz. TBKP devletin biçimine faşist diyemiyor. Çünkü faşizme karşı mücadelenin gereklerinden korkuyor. Bu korkusu ve uzlaşmacı, teslimiyetçi yapısına uygun, sübjektif değerlendirmeler yapıyor sürekli olarak. Günlük çıkarlar, genel hedeflerin önüne geçiyor:

"...geçici günlük çıkarlar karşısında büyük temel düşüncelerin bu unutuluşu. Bu geçici başarılar peşinde koşma ve daha sonraki sonuçlarını hesaba katmadan geçici başarılar yöresinde girilen bu savaşım, hareketin yarınının bugüne feda edilerek bu yüzüstü bırakılışı"na "namuslu oportünizm" sıfatını veriyor Lenin, Engeis'ten aktarıyor, "namuslu oportünizm, belki de bütün oportünizmlerin en tehlikelidir."(38)

TBKP'nin Program Tasarısı ve en genelde öncesi ve kuruluşu sonrasındaki gelişmeleri gözönüne alındığında en iyi niyetle "namuslu oportünizm" bulunabilir. Zaten tehlike de buradan geliyor...

HER ŞEY LEGALLEŞME İÇİN

TBKP'nin önderlerinin ve bir bütün olarak TBKP'yi oluşturan partilerin son dönem giriştikleri manevralar dikkate alındığında legalleşmenin şu an için baş hedef haline getirildiğini görüyoruz. Kaldı ki TBKP'nin taktik ve stratejisinin temelinde bu vardır. O, "ulusal parti" olarak ülkenin sorunlarına kapitalist sistem çerçevesinde çözüm bulmaya aday olmuştur. İttifaklarını Kürt yurtseverlerinden "küçük ve büyük işadamlarına kadar genişletmiştir. Bütün bunların hayata geçmesi için TBKP'nin legal bir parti olması gerekmektedir.

Basında çıkan röportajlarda TBKP liderleri, Türkiye'nin sorunlarına ne kadar vakıf ve reformcu bir programla bunları çözmeye aday olduklarını göstermeye çalıştılar. ML'in devlet, devrim gibi en temel tezlerini ve Marksist-Leninist söylemi dışladıklarını ve yeni bir "kimlik" edindiklerini ispatlama uğraşına girdiler. Bu röportajlarda oligarşiye iyi niyet mesajı olabilecek sözcükleri ML'iğine hanel getirmeyecek şekilde cımbızla seçen TBKP liderleri, terörizm, zor yöntemlerine karşı olduklarını, bunlarla en küçük bir ilgilerinin dahi olmadığını "yemin-billah" tekrarlayıp durdular.

Görünen odur ki, TBKP'nin edindiği yeni kimlik oligarşiyi de rahatsız etmiyor. Behice Boran'a TBMM önünde cenaze töreni yapılması ve A. Kahveci gibi bazı hükümet yetkilileri ağızyla dönüş çağrıları çıkarılması boşuna olmasa gerek! Bunların ardından Kutlu ve Sargın'ın yurda dönüşlerini AET üyeliği tartışmalarının yoğunlaştığı döneme getirmeleri ve bu arada AET üyeliğine karşı olunmadığı açıklamaları da birer uzlaşma belgesi niteliğinde. Ancak zamanlamada erken davrandıkları için Özal'ı seçim öncesi sağcı seçmenler karşısında zor durumda bırakmışlar ve bu yüzden makul olmaları ögüdünü

almışlardır. Bu arada cunta şefi Evren'in "Avrupa Komünizmi"ne karşı olmadığını açıklayarak katıldığı tartışma epey renklendi. Evren'in açıklamaları TBKP'den bazı yeni tavizler istediğinin de göstergesiydi. Demek ki uzlaşmacı olmak yetmiyordu. TBKP'nin, burjuva yasallığını mücadeleyle aşma ve kendi meşruluğunu kabul ettirme, ya da yasal sınırları zorlayarak genişletme yerine icazetle kendini kabullendirme çabasına girmesi, kendi açısından büyük ölçüde sürprizle karşılaşması sonucunu doğurmuştur.

TBKP, oligarşiye iyi niyetini göstermiş, yıllardır tek canlılık belirtisi olan TKP'nin Sesi radyosunu da kapatarak "devletin hariçteki itibar ve nüfuzunu kıracak", "milli menfaatlere zarar verecek" faaliyetlerde bulunmayacağı sözünü tutmuştur. Artık sözünde durma sırası başkalarında...

GÜN dergisi Nisan '88 sayısında, Kutlu ve Sargın hakkında hazırlanan iddianameyle "Program Tasarısından alıntıların alt alta dizildiği ilginç bir yazı okuyoruz. İddianameden TBKP'nin, amiyane deyişle "anayasayı taşıyır, tebdil, ilga..." ettiği, proletarya diktatörlüğü tesis etmek istediği, milli menfaatleri zedelediği, devletin dıştaki itibarını sarstığı, komünist düşünceye sahip olduğu vs'ye ilişkin bölümlerden kısa alıntılar yapılmış ve hemen bunların altına "tasarıdan" alıntılar yapılarak, tasarının ve dolayısıyla TBKP'nin bunlarla ilgisi olmadığı ispatlanmaya çalışılmış. Savcıya mı iletiliyor bu mesaj, yoksa genel olarak devletin üst katlarına mı? Hiç merak edilmesin, devlet baba uslu çocuklarını sever ve mükafatlandırır. Devlet, babalığını pişmanlık yasaları, infaz yasaları vs. ile gösteriyor; elbet bunlar açık pişmanlıklar için geçerli, ama kimi pişmanlıklar da başka şekilde yaşanıyor.

Evet, TBKP dönüşü olmayan bir yola girmiştir. Ve bu yola girenlerin iflah olduğuna tanık olunmamıştır. Tarih, böylelerini kendi çöplüğüne fırlatıp atacaktır. TBKP gibi sözde KP'lerin tarihi incelendiğinde görülecektir ki, bu partiler sınıf mücadelesinin her döneminde sağa dönüp burjuvaziye sığınmışlardır. Ama yine de "bilimsel sosyalistiği vb.'ni kimseye bırakmayan bu partiler, "küçük-burjuva radikalleri", "devrimci-demokratlar" (Eskiden goşist, anarşist, bireysel terörist derlerdi) iktidarı oligarşilerin elinden 'tesadüfen' de olsa alınca (nedense bu tür olaylara hep "tesadüf", "istisna" ya da "özgül durum" denir) "Biz komünistiz, işçi sınıfını biz temsil ediyoruz, iktidarı bize teslim edin" gibi komik teklifler yapmaktan çekinmemişlerdir. (Küba örneği anımsansın.) Ya da bazı durumlarda devrim trenine son anda atlayan bu partilerin amaçlarının devrimi ilerletmek, destek vermek olmadığı, devrimi kösteklemek olduğu görülmüştür. (Venezüella KP'nin Betancourt diktatörlüğüne karşı gerilla savaşı yürüten silahlı direniş hareketine katılıp birkaç yıl sonra, 1964'te silahlı birlikleri durdurmaya çalışması gibi) TBKP'nin "kardeş partnerinin El Salvador Honduras savaşında -tıpkı II. Enternasyonalin sosyal şovenleri gibi- kendi burjuvalarını destekleyip halkı askerliğe çağırmaları da yakın tarihten örneklerdir. Brezilya KP'nin 1964'te darbe ufuktayken "durumun korkutucu olmadığını" açıklayıp gericiyle yakın ilişkiler kurması; Kolombiya KP'nin 1966 seçimlerinde gerici Alvera Gomez Kurtado ve diktatör Pinrella ile işbirliğine gitmesi örnekleri de unutulmamalıdır. İnanılmaz ama gerçek olaylardır bunlar ve binlerce dersle doludur.

Sıfatlar kimseyi aldatmamalıdır; "ayinesi iştir kişinin..."

Sınıflar mücadelesi acımasızdır. Bu mücadelenin engebeli, dolambaçlı, sarp yollarında tökezlemeler, düşmeler, geriye dönüşler, ihanetler oluyor/olacaktır. Bu yolda inatla, kararlılıkla ve inançla hedefe doğru yürümeyi amaç edinenler ve ancak özgücüne güvenenler bu engelleri aşabilirler. Binbir tuzakla örülü bu yolda, yakın ve kolay zafer peşinde koşanlar ve yoldan sapanlar için tek sonuç vardır: Tarihin çöplüğüne atılmak...

Sınıflar mücadelesi tarihi saygın örnekler kadar lanetle anılan örneklerle de sahiptir. Elbette ML'ler doğrulardan olduğu kadar -ve hatta doğrulardan daha çok- yanlışlardan da dersler çıkarır; yanlışlardan ve yenilgilerden de öğrenir.

Türkiye'de de ML'ler ihanetlere, her türlü sapmaya karşın, doğru bildiği yolda yürüyecektir. Böylesi engeller aşılmadan mücadele içinde pişmek, her türlü tehlikeye karşı donanmak olanaklı değildir. Her engel, öğrenme ve kendini sınamadır aynı zamanda.

Bir ML hareket, emperyalizme ve oligarşiye karşı mücadelesi ile sol görünümlü sapma akımlara karşı mücadelesini birbirinden koparmaz. Araçları değişik ama mutlaka savaşılmaması gereken iki ayrı cepheadır bu... TBKP'nin burjuva milliyetçi kimi tavırları ve sosyal reformist çizgisi, objektif olarak burjuvaziye hizmet etmeye ve emperyalizme, oligarşiye karşı savaşta sol güçleri zayıflatmaya yarayacaktır.

Kendisine ML diyen bir parti için burjuva reformizmi bir bataktan başka bir şey değildir. Bu bataкта ilerlemekte ve bu sırada başkalarını da yanına davet etmektedir. Bu bataktan kurtulmak için yapılacak tek şey, kendisine ML'lerin uzattığı ele güvenmeleridir. Yok eğer bataкта ilerlemekte ısrar ederse yapacak tek şey kalıyor geriye: Bir tekme ile batağın dibine yollamak...

- (1) Yarın, Ağustos 1987, "B. Boran ile Röportaj"dan. syf.4
- (2) GÜN, Nisan 1988, "TBKP Program Tasarısı'na bakmak." syf.27
- (3) agd. s.27 'TBKP Program Tasarısı'na bakmak."
- (4) agd. s.27 'TBKP Program Tasarısı'na bakmak."
- (5) Yarın, Ağustos 1987, "B. Boran iles Röportajdan syf.4
- (6) Marks, 18 Brumaire, syf.53
- (7) Lenin, iki Taktik, syf.110
- (8) GÜN, Nisan, 1988, syf.39, "37. yılında NATO"
- (9) agd. syf.39, "37 yılında NATO"
- (10) agd. syf.27, "TBKP Program Tasarısı'na bakmak."
- (11) agd. syf.27, "TBKP Program Tasarısı'na bakmak."
- (12) Lenin, Sosyalizm ve Savaş, syf.128
- (13) Yeni Açılım, sayı: 1, "Demokratik Alman Sosyalist Birlik Partisi'nden Prof. Reinhold ile Röportajdan, syf.44
- (14) Yeni Açılım, sayı. 1, "Yeni Sorunlar Yeni Yaklaşımlar", Zeki Dilmen, syf.27, Mayıs 1988
- (15) Yeni Açılım, sayı:1, "Yeni Düşünce ve Dünyanın Sosyal Yenilenmesinin Perspektifleri", syf.53, Y.G.Plımak, Mayıs 1988
- (16) TBKP Program Tasarısı'ndan
- (17) TBKP Program Tarasısı'ndan

- (18) TBKP Program Tasarısı'ndan
- (19) Yeni Açılım, "Yeni Sorunlar, Yeni Yaklaşımlar", Zeki Dilmen, syf.8
- (20) Lenin, Sosyalizm ve Savaş, syf. 193
- (21) Lenin, Devlet ve Devrim, syf.49
- (22) TBKP Program Tasarısı'ndan
- (23) Yeni Açılım, Mayıs 1988, sayı.1, Zeki Dilmen, syf.9
- (24) Yol ve Amaç, sayı:1, syf.40, Temmuz 1983
- (25) TBKP Program Tasarısı'ndan
- (26) El Salvador'da Devrim, J. Handal syf.83-84
- (27) age. syf.85
- (28) Lenin, Devlet ve ihtilal, syf. 196
- (29) Aktaran Lenin, "Devlet ve İhtilal", syf.196
- (30) Lenin, Devlet ve İhtilal, syf.156
- (31) Haydar Kutlu ile Röportaj'dan, Güneş Gazetesi
- (32) Lenin, İki Taktik, syf.76
- (33) age. syf.66
- (34) Barış ve Ulusal Demokrasi için Eylem Programı, Nisan 1983, syf.17
- (35) TBKP Program Tasarısı'ndan
- (36) Milliyet, Temmuz 1987, (1-8 Temmuz arası "Dışardaki Sol TKP neden bölündü" röportajlarından)
- (37) 29 Ekim 1987, Cumhuriyet.
- (38) Lenin, Devlet ve ihtilal, syf.94-95

Kasım 1988, Sayı; 18

SSCB'DE ÖZGÜR ULUSLAR NEDEN ÇATIŞIYOR?

Son dönemlerde Sovyetler Birliği'nde olan bitenlere ilişkin tartışmalara bir yenisinin daha ekleneceği gözleniyor. Tartışma konusu, SSCB'deki ulusların arasında ortaya çıkan sorunlar ve milliyetçilik eğilimlerinin güçlenmesi... Ermenistan ve Azerbaycan'da, Karabağ bölgesinin Ermenistan'a bağlanması talebiyle alevlenen sorun, diğer Sovyet halklarını da içine alacak nitelikler taşıyor.

Ermenistan ve Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri'nde süregelen olaylar -daha alt düzeyde bir geçmişi olmakla birlikte- esas olarak Şubat '88'den itibaren boyutlandı. Önceleri Ermenistan ve Karabağ'da kitle gösterileri ile başlayan ve kısmen barışçıl bir nitelik taşıyan gelişmeler, daha sonra Azerbaycan'ın ikinci büyük kenti Sumgait'te Ermeni-Azeri çatışmasına dönüştü. Bu çatışmalarda 30'un üzerinde insan öldü ve yüzlercesi yaralandı.

Kitlel bir kıyıma dönüşen çatışma karşısında Sovyet yönetiminin tavrı önceleri seyrircilikten öteye gitmezken, Sumgait'teki çatışmalardan sonra en üst düzeyde müdahaleye dönüştü. Gorbaçov, her iki halka da yaptığı çağrıda "soruna Leninist yöntemlerle çözüm aranacağını" belirtip partiye güven duyulmasını isterken; SBKP de sorunu inceleyecek ve çözümler üretecek bir komisyon oluşturdu.

Partinin bu müdahalesinden sonra olaylarda kısmi bir durulma görüldü-

se de, birkaç ay sonra gösteri ve grevlerde yeni bir yükseliş başladı. Bu arada önce Karabağ parti komitesi -Karabağ bölgesinin Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne bağlanması kararını almasından dolayı- görevinden alındı; onu Ermenistan ve Azerbaycan parti liderlerinin görevlerinden alınmaları izledi. Ermenistan parti lideri partiden de ihraç edildi. Ancak bugün, Ermenistan Sovyetleri'nin, Karabağ'ın Ermenistan'a bağlanmasını kararlaştırmasıyla -Azerbaycan Sovyetleri de aksi yönde bir kararı onayladı- sorun artık pratik çözümleri gerektiren bir noktaya ulaşmış bulunuyor.

Olayların gelişimi içinde gözlenen önemli bir özellik; Ermenilerin başından beri örgütlü bir tavır sergilemeleridir. Ermenistan Sovyetleri'nin son kararı dışında, "öz savunma grupları", "Karabağ komitesi" gibi parti dışı örgütlenmelerin varlığı, sorunun dar bir aydın grubunun milliyetçi temeldeki tepkilerinden öte toplumsal bir sorun olduğunu gösteriyor.

70 yıllık sosyalist geçmişe sahip Sovyetler Birliği'nde, genelde tüm uluslar arasında, özelde Ermeni ve Azeri ulusları arasında, ilk kez bu boyutta bir sorun başgöstermektedir. Bu da doğal olarak bugüne kadar Sovyetler'de tartışmalara en az konu olmuş ulusal sorunun çözülüş biçimlerinin başlıca tartışma konuları arasına gireceğini gösteriyor. Üstelik Sovyetler Birliği üzerine yapılan tartışmalar hatırlandığında bu tartışmanın çok renkli biçimler alacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

Bugün belli bir sessizlik söz konusu olmakla birlikte, konu üzerine söylenecek şeyleri tahmin etmek hiç de zor değil. Olaylar, kimileri için "sosyal-emperyalizm" teorilerinin yeni bir kanıtı, kimileri için ise, beyin jimnastiği yapılacak ve "sorgu masalarına" yatırılacak bir konu olacaktır. Geleneksel solun ise, içinde bulunduğu sessizliği Sovyetler Birliği'nde yanan ışığa göre bozacağını söylemek abartma olmayacaktır.

Her şeyden önce ML'lerin ulusal sorundaki yaklaşımının oluşturulmasında birinci derecede rol oynayan, Stalin'e yönelik saldırı kampanyasının hız kazanacağını söylemek gerekiyor. Bugüne kadar sosyalist pratiğe ve Stalin'e yönelik "eleştiri" ve saldırılar arasında ulusal sorunun olmayışı genelde bu alanda işlerin yolunda gidiyor olmasındandı.

Bugün ortaya çıkacak sonuçlar da dikkate alındığında, Sovyetler Birliği'ndeki son gelişmelere değinmek önem kazanıyor.

Gerçekten nedir Sovyetler Birliği'nde olanlar? Sovyet ulusları arasındaki ilişkilerde milliyetçi eğilimlerin bu kadar güç kazanmalarının nedenleri nelerdir? Sorunun nesnel temelleri yanında öznel nedenleri var mıdır? ML çözümler ışığında soruna nasıl yaklaşılmalıdır? Daha da çoğaltabileceğimiz ve benzeri sorulara doğru yanıt verebilmek, tepkiselliğe düşülmeksizin sorunun nesnel temelleriyle, tarihsel siyasal gelişimini de ele almaktan geçiyor.

Ulusal Soruna Marksist-Leninist Yaklaşım ve Rusya'da Sorunun Çözümü

ML'ler ulusal sorunu sınıflar savaşımlarının dışında ele almazlar. Ve yine sorunu sınıflar savaşımlarının içinde bulunulan anın tarihsel-siyasal koşullarında aldığı biçimden bağımsız olarak düşünmezler. *"Ulusal sorun -der Stalin- hiç de, kesin olarak mutlak, değişmez bir şey değildir. Mevcut rejimin dönü-*

şümü genel sorunun bir parçası olduğu için, ulusal sorun tamamen toplumsal koşullar, ülkede kurulmuş olan iktidarın niteliği ve genel olarak, toplumsal gelişmenin genel seyri tarafından belirlenir." (1)

Bu anlamda ulusal sorun ML'ler için esasta biçimsel bir sorundur. Ama bu, biçimsel olanın, hiçbir öneme sahip olmadığı anlamına gelmez. Ulusların kendi kaderini özgürce belirlemesi, proletaryanın genel çıkarlarına olduğu kadar, ulusun devrimci dinamiklerinin, proletaryanın bağımsız sınıf hareketinin gelişimine de hizmet eder. ML'ler, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı'nı her koşulda savunmaları ve bunun için savaşım vermeleri yanında sorunun pratik biçimlenişi üzerine de söz söylemek durumunda olmalıdırlar; soruna, ulusun işçi ve emekçilerinin çıkarları yönünde etkiye bulunmalıdırlar.

ML'ler genelde küçük küçük bölünmüş, mali ve siyasi olarak güçsüz devletlerden yana değildir; bu bilinç ışığında ulusların özgür gelişimi için en uygun çözümleri üretmek durumundadırlar. Soruna mutlak değişmez bir biçimde yaklaşmadan, gerektiğinde parçayı bütünefeda etme yeteneğini göstererek proletaryanın genel çıkarları doğrultusunda hareket etmelidirler. Her türden dar pratikçilikten, ulusal dar görüşlülükten ve idealist yaklaşımlardan sıyrılmanın, soruna uzun vadeli, halkların özgürleşmesi temelinde ve sınıfın çıkarları bilinciyle yaklaşmanın yolu budur.

Halklar hapishanesi olarak nitelenen Çarlık Rusya'sında Lenin ve Stalin'in önderliğinde Bolşevik partinin soruna yaklaşımı bu perspektifte olmuştur. Tamamıyla bir diller ve kültürler mozayiki olan, hatta '17 Ekim Devrimi'ne kadar ismi bilinmeyen dillerin ve kültürlerin olduğu Çarlık Rusya'sında, halkları eşitlik ve kardeşlik temelinde merkezi bir devlet çatısı altında örgütlemek Lenin ve Stalin'in dehasını ve yeteneklerini gösterir. Onların izledikleri yol, bugün çok daha basit ve yalın karaktere sahip sorunlarda, ML'lerin izlemesi gereken biricik yoldur. Özellikle de '17 Ekim Devrimi'nin ulusal sorununu "burjuva ulusal devletlerin kalıntıları üzerinde çözdüğü düşünülürse ortaya konan yaratıcılık daha iyi anlaşılacaktır.

Bilindiği gibi Şubat devrimi, işçi ve emekçilerin ayaklanmasıyla gerçekleşti ama iktidarın sahibi, "liberal" burjuvazi oldu. O günkü koşullarda birçok burjuva "ulusal" devlet doğdu. Fakat bu devletler daha doğmadan soldular ve emperyalizmin kuklası, proletaryanın iktidarına karşı saldırıların üssü durumuna geldiler. Ve böylece emperyalizm çağında, burjuva "ulusal" devletlerin halkları özgürleştirmeyeceği de görüldü.

Öte yandan Ekim devrimi çok geçmeden diğer halklarda da yankısını buldu ve birçok ulusun işçi ve emekçileri emperyalizmin kuklası burjuva "ulusal" iktidarlara karşı ayaklandılar. Böylece merkez ve çevre bölgeleri proletaryasının çıkarları tek bir noktada birleşiyordu. Bir yandan bütün Rusya halklarının işçi ve emekçilerinin devrimci ittifakı, diğer yandan emperyalistlerin ve burjuva "ulusal" devletlerin oluşturduğu karşı-devrimci ittifak... Bu noktada UKKTH adına burjuva "ulusal" devletlerin varlığı savunulamazdı. Nitekim bunun sonucudur ki Kızıl Ordu çevre halkların yardımına koşmakta tereddüt etmedi ve burjuva "ulusal" devletler, dışta Kızıl Ordu ile, içte ise ulusların işçi ve emekçilerinin ayaklanması sonucu yıkıldılar. Ulusal baskının sosyal temellerinin ortadan kaldırıldığı bu koşullardan halkların çıkarına olan,

ulusların özgür iradelerine dayalı, merkezi tek bir devlet örgütlenmesidir.

Bolşeviklerin proleter devrimin gelişme özelliklerini dikkate alarak, pratiğe uyguladıkları çözüm, halkların "bölgesel-ulusal" özerklik temeli üzerinde federatif bağlarla merkezi bir devlet örgütlenmesi içinde yer almasıdır. Bu özerklik mutlak, değişmez bir şey değildir; somut koşullara göre biçimlenen bir niteliktedir. Ve sosyalist inşa süresince de birçok değişikliğe uğramıştır. Bolşevik çözümün Ermenistan ve Azerbaycan'da somutlanması ise şöyle bir gelişim izler.

Ekim Devrimi sonrasında oluşan Kafkas ötesi Birleşik Halk Cumhuriyetleri Mayıs 1918'de parçalanır ve Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan ayrı ayrı devletler olarak bağımsızlıklarını ilan ederler. Bu dönem Sovyet yönetiminin bulunduğu Bakü ise Haziran 1918'de Osmanlı ordularının da yardımıyla burjuva "ulusal" ordu tarafından işgal edilir ve Sovyet yönetimi yıkılır. Daha sonra ise İngiltere bu ülkeleri işgal eder. Fakat içte proletaryanın ayaklanması, dışta ise Kızıl Ordu'nun müdahalesiyle burjuva devletler fazla ömürlü olamazlar. Azerbaycan'ın doğrudan doğruya Sovyetler Birliği'ne katılımı 1936'da olur, daha önce farklı bir statüsü vardır.

Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki sorunlar ise ilk yıllara kadar uzanır. Sovyet yönetimi Aralık 1920'de Azerbaycan'ı "kendi isteğiyle" Karabağ, Zengazur ve Nahçıvan'ı Ermenistan'a terk etmeye zorlar. Fakat Azerbaycan bu isteme karşı direnir ve bunun sonucu olarak bir ara çözüme gidilir. Buna göre Zengazur Ermenistan'a bağlanırken, Nahçıvan ve Karabağ Azerbaycan'a bağlı özerk cumhuriyetler olarak örgütlenirler.

Gerek ulusların ayrı ayrı devletler olarak, gerekse tek bir devlet içinde birleştirilmesinde, "ulusal-bölgesel" statülerin belirlenmesinde ML'ler en genelde üç faktörü dikkate alırlar. Nüfus yoğunluğu, iktisadi pazara göre konumu ve coğrafi koşullar... Karabağ ve Nahçıvan'ın statüsünün belirlenmesinde bu faktörlerin kısmen uygulanmasına karşın, esasta bir ara çözüm benimsenmiş olmasının nedeni, iki ulus arasındaki ilişkilerdir. Unutulmamalıdır ki, halkların özgür iradesi temelinde birliğini sağlamada hakçı değişmez bir formül yoktur. Çözümleri geçerli kılan pratiğe yanıt verip vermemeleridir. Bu anlamda o günkü koşullarda gidilen çözüm doğrudur. Halklar arasındaki ilişkilerin gelişmesine paralel olarak mevcut biçimler de değişecektir. Şayet bugünkü sorunlar, geçmişteki çözüm biçimine bağlanmaya kalkılırsa biçime takılıp kalma hatasına düşülecektir ki, bu yaklaşımla hiçbir toplumsal-siyasal sorun çözülmez ve biçimlere sihirli anlamlar yüklenmiş olunur.

Uluslar Arasındaki Farklılıklar ve Milliyetçi Eğilimler Bir Hamlede Çözülemez

"Ulusal sorunun doğru çözümünün anahtarını bulmak, henüz ne onu tamamen kesinlikle çözme, ne de bu çözümü pratik ve somut gerçekleştirmesi ne götürme anlamına gelir."(2)

Bu anlamda burjuvazinin devrilmesi ve ulusların özgürlük ve eşitlik temelinde tek bir devlet çatısı altında örgütlenmesi ancak "burjuva ulusların" çöküşü anlamına gelir, yoksa ulusların tamamen yok olması anlamına değil. "Sosyalist uluslar" sönmenin tersine serpilip gelişirler. Başka bir ifadeyle ulu-

sal baskının ortadan kaldırılması ve ulusların kendi kaderlerini özgürce belirlemesi; ulusal çitlerin yıkılması, ulusların yok olması, uluslar arasındaki ayrımların kalkması anlamına gelmez. Tam tersine ulusal baskının ortadan kalkması, ulusların tüm "içsel güçlerini açığa vurma"sını, "özgürce serpilip gelişmesi"ni sağlar.

Diğer yandan uluslar arasındaki farklılıkların, uluslar arasında tecrite, çatışma ve düşmanlıklara dönüşmesinin bir daha dirilmemesine tarihe gömülmesi ancak emperyalizmin sistem olarak tasfiyesiyle mümkündür. Milliyetçi eğilimler uluslar arasındaki farklılıkların ortadan kalkmasıyla yok olacaktır. Başka bir deyişle *"sosyalizmini...)* emperyalizmi bütün ülkelerde tasfiye etmesi, yabancı ulusları köleleştirmek eğilimini olduğu gibi, ulusal köleleşme tehdidi karşısında korkuyu da ortadan kaldırması bakımından, ulusal güvensizliğin, ulusal düşmanlığın köklerini kazıması, ulusları tek bir dünya sosyalist iktisadi sistemi içinde birleştirerek böylelikle bütün ulusların bir bütün içinde derece derece birleştirilmeleri için gerekli gerçek koşulları yaratmasıyla"(3) yok edilecektir. Emperyalizm, ulusal güvensizliğin, içe kapanmanın, burjuva önyargıların sürmesinin sosyal temelidir.

Ayrıca Sovyet devriminin gerçekleşme koşulları ve tarihsel-siyasal gelişimin oluşturduğu bazı özellikler, milliyetçi eğilimlerin, maddi temellerini güçlü kılmıştır. Sovyetler Birliği'nin burjuva "ulusal" devletler enkazı üzerinde kurulması ve çevre bölgelerde devrimin Kızıl Ordu'nun önemli katkılarıyla gerçekleşmiş olması, çevre bölgelerde devrimci dinamiklerinin zayıflığının belirtisi olduğu gibi, burjuva milliyetçiliğinin de canlılığını gösterir. İlave olarak Çarlığın halkları birbirine karşı kışkırtma siyasetinin oluşturduğu önyargılar ve Rus şovenizminin yarattığı güvensizlik, milliyetçi eğilimlerin nesnel temellerini güçlendiren olgulardır.

Çok uluslu sosyalist bir ülkede milliyetçilik kendini iki biçimde gösterir. Birincisi kendini genellikle "sol" görünümüler altında gösteren şovenizmdir. (Sovyetler'de büyük Rus şovenizmi) Bu şoven yaklaşıma göre, madem nihai hedef tek bir sosyalist ulusa varmaktır; o halde "ulusal-bölgesel özerklikler gereksizdir, ulusların kendi kurumlarına gerek yoktur. Bunun anlamı ulusların zorla özümlemesidir. Sınıfsal anlamı ise, devrimle birlikte yok olan sınıf ayrıcalığı özleminin bir yansıması olmasıdır. İkincisi ise, yerel milliyetçilik. Kendini tecrit etmek, içe kapanmak, ulusal özellikleri sınıfsal özelliklerin üstüne çıkarmak, ulusları birbirinden uzaklaştırmak şeklinde biçimlenir. Sınıfsal anlamı burjuva egemenliğini kendi ulusal sınırları içinde hakim kılmaktır.

Burjuvazi kendini gizleme, kitleleri uyutma işini milliyetçilik kisvesi altında çok daha kolayca yapabilmektedir. Ulusal önyargılar onun dayanak noktalarıdır.

Demek ki, ulusal sorunun şu ya da bu biçimde doğru çözümünü ortaya koymak yeterli değildir. Sorunun gerçek anlamda çözümü uzun vadeli bir perspektifle, her türden milliyetçiliğe, ulusal dar görüşlülüğe, burjuva önyargılara karşı savaşım vermek, halkları tek bir proleter kültürle eğitmek, güvensizliği yok edecek, fiili eşitliği gerçekleştirmekten geçiyor. Proletarya diktatörlüğü bu noktada anlam kazanıyor. Görev sosyalist insanın, sosyalist yurtseverliğin yaratılması görevidir. Bu amaçla birbirini tamamlayacak kültür dev-

rimleri zorunluluktur. Burjuva kalıntılara karşı savaşım, en başta milliyetçi önyargılara karşı savaşımıdır.

Ulusal sorunda kültür devrimi, biçimde ulusal, içerikte sosyalist olan proletaryanın enternasyonalist kültürünün yaratılması ve kitlelerin sosyalist eğitimidir. Bunun anlamı ulusların dillerinin, okullarının geliştirilmesi, geleneklerine saygının yanısıra, ulusal kültürlerin demokratik ve sosyalist öğelerinin alınarak, enternasyonalist kültürün oluşturulmasıdır. Proleter iktidarının halkları tek bir potada kaynaştırmasının yolu, şovenizme ve milliyetçiliğe karşı savaşım, burjuva alışkanlık ve davranış biçimlerinin kazınmasından, iktisadi ve kültürel geriliğin yarattığı farklılıkların giderilerek fiili eşitliğin kurulmasından ve sosyalist yurtseverliğin yaratılmasından geçer.

Sovyetler Birliği'nde bütün ulusların her geçen gün gelişen tarzdaki birliğinin korunması, Lenin ve Stalin'in çizdiği bu yoldan ayrılmamaktan geçiyor. Emperyalizmin sosyalist ülkelere ilişkin taktikleri gözlemlendiğinde bu perspektif daha da yaşamsal bir önem kazanıyor. Emperyalizm bugün Sovyetler Birliği'nde istikrarsızlık yaratmanın hemen hemen tek yolu olarak uluslar arasındaki farklılıkların körüklenmesini, burjuva önyargıların canlandırılmasını seçmiştir. Çünkü, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşunun gelmiş olduğu aşama, sınıf farklılıklarından hareketle istikrarsızlık yaratma yolunu büyük ölçüde kapatmıştır.

Sovyetler Birliği'nde Milliyetçiliğin Güç Kazanmasının Nedeni Reformist Politikalardır

Öncelikle sorunun adını koymak gerekiyor. Sorun milliyetçiliklidir. *"Kendini tecrit etme ve kendi ulusal kabuğunun içine kapanma eğilimi; ulus içinde sınıf karşıtlıklarını sulandırma eğilimi; (...) emekçi yığınları yaklaştırıp birleştiren şeyi görmeme(...)* yerel milliyetçilik sapmasının özüdür. "(4) Yani ulusal yolların sınıfsal yanların üstüne çıkarılması eğilimidir.

Bugün Ermenistan ve Azerbaycan'daki tepkinin özü budur. Ulusal baskının yok edildiği bir ülkede ulusların içe kapanması her ne biçimde olursa olsun milliyetçilik dışında tanımlanamaz. Ve bu eğilim bugün farklı düzeylerde de olsa diğer halklar için söz konusudur. Bu noktada sormak gerekli oluyor; neden?

Sovyetler Birliği'ndeki milliyetçi eğilimleri, toplumdaki diğer gelişmelerden, sosyal-siyasal sorunlardan ayrı ele almak olanaksızdır. Bugün Sovyetler Birliği'nde süregelen tüm sorunların niteliği, burjuva alışkanlık ve davranış biçimlerinin çeşitli görünümde kendini göstermesidir. Bunun kaynağı ise 20. kongreyle birlikte partinin içine girdiği sapmadır. Bu sapmanın özü, her şeyi "üretici güçlerin gelişmesine bağlayan ekonomizmdir. Bunun sonucudur ki, üretici güçlerin geliştirilmesi, ekonomik ve idari örgütlenme her şeyin temeli yapılmış, burjuva alışkanlıklara karşı mücadele, sosyalist insanın yaratılması mücadelesi önemli ölçüde yadsınmıştır. İdeolojik faktörün gereklerinin yerine getirilmeyişi süreç içinde yüz yıllık alışkanlık ve davranış biçimlerinin tekrar canlanmasını, toplumun dejenere olmasını, tıkanmasını ve burjuva-küçük burjuva eğilimlerin güç kazanmasını doğurmuştur.

SBKP yönetiminin sorunlar karşısında izlediği politika ve uyguladığı yön-

temler, onları ortadan kaldırmaktan çok, giderek gelişmesine yol açar niteliktedir. Toplumda uç veren her sorunun devrimci yöntemlerle çözümlenmesi yerine tavizlerle çözülmesi yolu benimsenmiştir. Sorunlardan kaçma olarak kendini gösteren bu yöntem, Sovyetler Birliği'ndeki açmazların temel nedenidir. Bundan dolayıdır ki, burjuva kültürünün çeşitli düzeylerdeki yansımaları burjuva alışkanlıkların toplumda yaygınlaşması, ulusal dar görüşlülüğün güçlenmesi önlenememiştir.

30-40 yıllık bir süre boyunca ulusal sorunda -pratik olarak pek rahatsızlıkların olmamasının da sonucu- tam bir ilgisizlik hüküm sürmüştür. Proletarya diktatörlüğünün halkın devleti adına yadsınması, proletaryanın elini kolunu bağladığı gibi burjuva etkilere açık bir zemin de oluşturmuştur.

Kuşkusuz bunları birkaç yıl önce söyleseydik dört bir yandan salvo atışlarına tutulacağımız kesindi. Ama bunları artık Gorbaçov'un kendisi söylüyor.

"Son yıllarda ortaya çıkan sosyal yozlaşma unsurları toplumun manevi havasını olumsuz yönde etkilemiş, halkımızın her zaman sahip olduğu ve gurur duyduğumuz ideolojik inanmışlık, çalışma azmi ve Sovyet yurtseverliği gibi yüksek manevi değerleri sinsice yıpratılmıştır."(abç)

"İdeolojik-politik eğitimdeki ciddi yetersizlikler..."

"Tikanıklığın ideolojisi ve psikolojisi, kültür, edebiyat ve sanat alanındaki duruma da yansımıştı."(5)

Kısacası sosyalist insanın yaratılmasının tüm araçları işletilmez olmuştur. En önemlisi de Sovyet yurtseverliğinin yıpranmasının nelere yol açacağıнын görülememiş olmasıdır.

Partinin öncü niteliğini yerine getiremediği, hantallaştığı koşullarda, toplumsal yozlaşmanın kaçınılmaz olacağı açık bir gerçektir. Kabul etmek gerekir ki, SSCB'de partinin topluma müdahale yeteneği, büyük ölçüde zayıflamıştır.

"... birçok temel parti örgütü ilkeli tutuma bağlı kalmayı başaramamıştır. Olumsuz olgulara, göz yumuculuğa, karşılıklı himayeciliğe, disiplinin zayıflamasına(...) karşı tüm temel parti örgütleri kararlı mücadele yürütmemiştir. İşlere bakanlık açısından bakılmasına, bölgecilğe ve milliyetçilik belirtilerine karşı her zaman gerekli uyanıklık gösterilmemiştir." (abç)(6)

Bu koşullarda daha farklı bir gelişme olabilir mi? Elbette hayır!.. Halklar arasında sürtüşme ve çatışmaların engellenmesi, milliyetçi eğilimlerin gelişmesinin önüne geçilmesi için pek bir şey yapılmadığı açıktır. Yıllardır içten içe beslenen olumsuzluklar, Gorbaçov'un Glastnost ve Perestroika'sı ile açığa çıkma olanağı bulmuş ve yeni politika burjuva etkilerin yayılma alanını genişletmiştir.

Sovyetler Birliği'nde milliyetçi eğilimlerin gelişmesinin, diğer bir nedeni de yine parti politikasına bağlı olarak enternasyonalist dayanışmanın zaafa uğramasıdır. Sosyalist ülkeler arası anlaşmazlık ve çatışmalar emperyalizme karşı mücadelede halkların yalnızlığa terk edilmesi, enternasyonalist duyguların zayıflamasına yol açmıştır. Diğer yandan dünya ölçüsünde emperyalizmin saldırganlığına, demagoji ve çarpıtmalarına karşı gerekli ideolojik mücadelenin verilmemesi, milliyetçi eğilimleri güçlendiren diğer bir faktör olmuştur.

Burjuva ideolojisine, emperyalizmin demagojik propagandalarına karşı proletaryanın bakış açısı ile mücadele edilmemiş, bu konuda ya derin bir suskunluğa gömülmüş, ya da savunma konumunda kalınarak, emperyalizmin demagojilerine **haklılık** kazandıracak tutumlar içine girilmiştir. Bu durum başta Sovyet halkları olmak üzere dünya halkları nezdinde ML ideolojinin yıpratılmasına yolaçmış, burjuva ideolojisinin etki alanını genişletmiştir. "Demokrasi" ve "insan hakları" konusundaki tartışmalar bunun en çarpıcı örnekleridir.

Bu noktada çözüm hiç tereddüt etmeden, Lenin ve Stalin döneminin politikalarına yaratıcı bir tarzda dönmekten geçiyor. Çözüm proletarya diktatörlüğünün temellerini sağlamlaştırmak, burjuva kalıntılara karşı mücadeleye hız vermek, proleter devrimci kütürü yeniden canlandırmaktır. Her türden ulusal dargörüştülüğe, milliyetçiliğe karşı amansız bir savaşım başlatmak, emternasyonalist ruhu canlandırmak izlenecek biricik yoldur.

Burada şunu belirtmekte yarar var. Sorunun kendisini tahlil etmek ilk adım için olumluluktur. Gorbaçov bunu yapmakla da ilk adımı atmıştır. Fakat devamının getirilmesinde seçtiği yöntem, sorunların birikmesine kaynaklık eden Kruşçev ve Brejnev dönemi politikalarının daha gelişmiş tarzda uygulanmasından başka bir şey değildir. Ve yaratacağı sonuçlar, mevcut sorunların daha da büyüyerek ağırlaşması olacaktır. Atılan ilk adımın Leninist yöntemlerle tamamlanması gerekiyor.

Bugün Ermeniler ile Azeriler arasında sorun biçimsel olmaktan öteye gidecek tedbirlerle çözümlenemez. Örneğin birtakım idari yöntemlerle Karabağ'ın Ermenistan'a bağlanması veya başka bir statünün oluşturulması sorunu çözmeyecektir. Elbette gerekiyorsa bu da yapılabilir. Ulusal bölgelerin düzenlenişi değişmez bir şey değildir. Halkların özgürce gelişimine hizmet ettiği, halklar arasında dayanışma ve birliği geliştirdiği oranda bu tür statü değişikliklerine gidilebilir. Ama bu ve benzer idari değişiklikler doğru ve zamanında yapılsa bile yalnız başına yeterli değildir.

Tekrar altını çizerek belirtmeliyiz ki, sorunun çözüm anahtarı ML politika ışığında birbirini tamamlayan proleter kültür devrimlerinin başlatılması ve devam ettirilmesi, emperyalizme karşı onun ideolojik, demagojik propagandalarına karşı ML'nin kararlı savunucusu olunması, burjuva kalıntılara, uluslar arasındaki güvensizliklere, dar görüşlülüğe karşı mücadele edilmesidir.

Ulusların kardeşçe serpilip gelişecekleri, tek bir dünya sosyalist ulusuna varma yolunda güvenle ilerleyecekleri bir Sovyetler Birliği için başka bir yol yoktur.

- (1) Stalin, Marksizm ve Ulusal Sorun Sömürgeler Sorunu, syf.87, Sol Yayınları
- (2) Stalin, age, syf.370
- (3) Stalin, age, syf.320
- (4) Stalin, age, syf.339
- (5) Gorbaçov, Yenilenme ve Kadro Politikası, syf.17-18, Bilim ve Sanat Kitapları.
- (6) Gorbaçov, age, syf. 19

SİVİL TOPLUMCULUK YA DA UZLAŞMACILIĞIN YENİ BİÇİMİ

Felsefi bir akım mı, siyasi bir çizgi mi olduğu konusunda kendi savunucuları tarafından da henüz karar verilememiş bir "akım"dan söz edilir oldu son yıllarda: Sivil toplumculuk... 12 Eylül sonrası "gündem'e getirildi ve "sol" içinde belli oranlarda tartışma zemini buldu.

Küçük burjuvazinin adettir; suratına bir tokat yedi mi hemen kafası karışır ve mutlaka eski düşüncelerini aşma gereği duyar. Çünkü onun gururlu dünyasında tokat yemek gibi "yenilgilere" yer yoktur. Her tokat yediğinde aklı biraz daha (!) başına gelir, ama asla kendisinin neden mukavemet edemediğini düşünmez.

12 Eylül'ün baskı koşulları, bir tokat gibi, devrimci hareketlerin bir anda başlarına gelince, çoğu "devrimci" çevreler bu koşulların kendi örgütlenmelerini bir pamuk yığını gibi dağıtmasını şaşkın gözlerle seyrettiler. Seyretmeyi değil, mücadeleyi seçenlerin karşı koyusu da yeterli olmayınca, 12 Eylül bir karabasan gibi çöktü küçük burjuva devrimcilerinin üstüne. Soluğu yurtdışında alanlar oturup karara vardılar. Yenilenmişti. Ve bu yenilginin nedeni ideolojikti.(!)

Madem ki eski düşüncelerle bu iş yapılamamıştı, o haide düşünceler sorgulanmalıydı. Sivil toplumculuk akımı, eskiyi sorgulayanların kulağına, tam da tokatın şaşkınlığını yaşadıkları böylesi bir ortamda girdi. Sivil toplumculuk tartışması böyle başladı. Teorik-ideolojik kaynak Avrupa'da mevcuttu.

Türkiye'de ise, ağır baskı koşulları ve askeri yönetim tarafından sürdürülen depolitizasyon politikalarıyla yılgınlık ve karamsarlık yaygınlaştırıldı. Legal-illegal örgütlü mücadele bir cesaret, bir fedakarlık işi haline geldi. "Radikal" mücadele ise artık küçük burjuvaziye göre değildi. Küçük burjuvazi köşesine sinerken, kendi düşüncesi de, tavrına uygun bir evrim göstermeye başladı. "Birey" keşfedildi! 12 Eylül öncesinin devrimci ve demokratik örgütleri içinde, kendisinin "sürü" yerine(!) konulduğunu, daha yeni yeni, tokatı yince anlamaya başladı. Küçük burjuva sol çevreler bu evrimi yaşarken, Avrupa rüzgarlarının getirdiği sivil toplumculuk akımı, kendini cazip bulmaya hazır insanlarla karşılaştı. Sivil toplumculuk tartışması Türkiye'de böyle başladı. Bu "akım"ın ilk olarak 1970'li yılların başında gündeme gelmesi, sonra devrimci mücadelenin yükselen ivmesine paralel olarak gündemden çıkması ve en son 12 Eylül'den sonraki yıllarda yeniden kendini savunacak insanlar bulması bir tesadüf değildir, zamanlama açısından...

Ve yine zamanlama açısından devrimci mücadelenin ideolojik-politik pratiğinin yükselişine bağlı olarak "sivil toplumculuk" vb. metropol ürünü sapmaların kaybolup gitmesi bir tesadüf olmayacaktır. Ancak bugün için, bu türden "akım"ların proleter devrimci saflarda bulanıklık yaratmasını engellemek gibi bir görevimiz vardır, olmalıdır.

O halde "sivil toplumculuk akımı"nı tanımak gerekiyor.

SİVİL TOPLUMCULUK NEDİR?

"Sivil toplum" bir kavram olarak kullanılmaya, siyasal bilimin özerk bir bilim olarak ortaya çıktığı 17. yy .da başladı. Modern burjuva siyaset kuramının ilk kurucuları, toplumsal ilişki ve kurumları önce doğal toplum-sivil toplum ikilemi çerçevesinde aldılar. Buna göre sivil toplum, insan ürünü olan bir siyasal toplum anlamı içeriyordu. Klasik liberalizmin en önemli temsilcilerinden Locke, bu kavramı "düzenleyici"lik çerçevesinde kullandı. İnsan tarafından düzenlenen toplum, doğal toplumdaki ayrılıyor ve sivil toplum kavramı ile ifade ediliyordu.

Kendi kuramında "sivil toplum" kavramına önemli bir yer veren Hegel'de ise, bu kavramın ifade ettiği anlam değişti. Burjuva siyasal düşüncesinin evriminde yeni bir adımın temsilcisi olan Hegel, sivil toplum-devlet ikilemini ortaya koydu. Bu ikilem içinde sivil toplum siyasal toplumun karşısı olarak, devlet dışındaki tüm kurumları ve yaşam süreçlerini ifade ediyordu. Devlet ise, sınıflar üstü bir kurum olarak, toplumu koruyup sürekliliğini sağlayan düzenleyici bir aygıttı.

Hegel'in öğrencisi olan ancak daha sonra Hegel'i eleştirerek kendi özgün düşüncelerini oluşturan Marks da 1843 ve 1844 yıllarındaki ekonomik ve felsefi yazılarında "sivil toplum" kavramını kullandı. Hegel'ci felsefeden diyalektik yöntemi aldı, ama onun idealist kabuğunu reddetti. Marks, Hegel'ci felsefeden kopmakla birlikte, daha bir süre Hegel'ci terminolojiyi kullandı. Ama "sivil toplum" kavramını kullanırken Marks'ın kavrama yüklediği içerik, kendi çözümlemelerinin farklılığını da taşımak zorundaydı. Marks'a göre Hegel'ci sivil toplum içinde yer alan sınıfların siyasal yaşama da (devlet içinde) etkilerinin olması düşünülemezdi. Devlet sınıflar üstü değildi. Sivil toplum ise daha çok maddi üretim ilişkilerinin ifadesi olabilirdi. Ancak Marks, "sivil toplum" kavramını bilimsel analize uygun bir kavram olarak görmeyip, onun yerine altyapı vb. kavramları kullanmayı tercih etti.

Lenin'in yapıtlarında da bu kavrama rastlanmaz.

Burjuva siyasal bilimde Hegel'ci anlayış çerçevesinde kullanılagelmesine karşın, "sol" literatürüne "sivil toplum" kavramının girmesi daha çok İtalyan KP önderlerinden Gramsci ile birlikte olmuştur. Gramsci, sivil toplumu, Marks'tan ziyade Hegel'e yakın bir içerikle ele alarak, üstyapıda devletten bağımsızlaşmış entelektüel ve moral yapı ve ilişkiler ile ideolojik ve felsefi süreçleri ve bunların kurumlaşmış ifadelerini anlatmak için kullandı.

Gramsci gerek düşüncelerini tam anlamıyla sistematize etmediği için ve gerekse yapıtlarında karışık bir üslup kullandığı için ne söylediği pek anlamlandıramadı. Evrensel bir terminolojik açıklık ve sistemli bir iç tutarlılık olmadığı için, Gramsci'yi yorumlamak ayrı bir inceleme ve araştırma dalı oldu. Sol aydın çevrelerde, kimi Gramsci'yi Marks'a yakın bulan, kimi uzak bulan bir yığın yorum ortaya çıktı. Gramsci "külliyatı" böylece isteyeninin istediği gibi alıp kullanabileceği "derin" ve "zengin" bir teorik malzeme kaynağı haline geldi. Gramsci, İtalyan KP önderlerindendi, ama ortaya koyduğu görüşler, daha da farklı yönlerle çekilerek Euro-komünistlerden, burjuva demokratlarına kadar geniş bir "sağ sapma" yelpazesinin yararlanabildiği bir hal aldı.

Gramsci'nin 1930'lu yıllarda yazdığı eserleri, sol içinde hemen yaygınlık kazanmadı, kazanmasının koşulları da yoktu. Çünkü, Avrupa'da komünist hareket ikinci paylaşım savaşı öncesi ve sonrasında yaygın, güçlü ve üst de-recede prestij sahibiydi. Komünizm adına komünist düşüncelerden kopmaların koşulları henüz oluşmamıştı.

SİVİL TOPLUMCULUĞUN ORTAYA ÇIKIŞI

Düşüncenin nesnel gerçeklikten görece özerkliği olduğu ve geliştiği bilinen bir gerçektir. Bu gerçeğin bir diğer parçası da düşüncenin nesnel koşullar tarafından son tahlilde belirlendiğidir.

"Sivil toplumcu akım" proletaryanın devrimci ideolojisinden bir sapma olarak ortaya çıktı ve ancak asıl gelişmesi, niteliğine uygun nesnel koşulların oluştuğu dönemde oldu.

2. paylaşım savaşı sonrası, emperyalist kapitalist ülkeler, kendi aralarındaki çelişkilerin halledilmesinin verdiği elverişli koşullarda ekonomik bir to-parlanma içine girdiler. Marshall planı ile ABD doları Batı Avrupa'nın restorasyonuna destek oldu. Emperyalist sistemin patronu ile jandarması ABD'nin önderliğinde yeni-sömürgecilik geliştirildi, emperyalist sistem kendini yeniledi, 1960'lı yıllardan itibaren bilimsel teknik devrim, emperyalist ekonomileri daha bir güçlendirdi.

1960'lı yıllarda ekonomik alanda bu gelişmeler yaşanırken, siyasal ve sosyal alanlarda da sistem kendini yenileme olanağı buldu. Ona bu olanağı ekonomik gelişmeler sağladı. Metropollerde ekonominin askerileştirilmesi ve teknik devrim, dışta yeni sömürgecilik, sosyal refahın maddi olanaklarını hazırladı. Emperyalist finans oligarşisi, sistemin krizini sömürgelere aktarabildiği sürece, kendi halkı karşısında saldırgan ve gerici yüzünü gizlemek suretiyle, egemenliğini garanti altına aldı. Proletarya hareketleri, kökleri geçmişte olan örgütlü ve bilinçli yapılarıyla, demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinde önemli kazanımlar elde ettiler. Öte yandan işçi aristokrasisi ve rantıye tabakasının daha da genişlemesi sonucu geniş bir "orta tabaka" oluştu. Bunların sonucu olarak burjuva devlet, "sosyal devlet" denilen görece refah koşulları garanti eden bir biçim aldı. Burjuva diktatörlüğü "sosyal devlet", metropollerdeki burjuva egemenliğinin güvenlik sübabı oldu.

Burjuva parlamentosunun erdemleri, 2. Enternasyonal çizgisi, yeniden keşfedildi. Orta sınıfların giderek burjuva reformist partilere kayması karşısında şaşkınlığa düşen Avrupa KP'leri, orta sınıfları tekrar kazanmak ve temel amaç haline getirdikleri parlamenter mücadelede güçlenebilmek için, kendi çizgilerini tasfiye etmeye başladılar. Orta sınıfları kazanalım derken proletarya partisi olmaktan giderek daha fazla uzaklaşıp orta burjuva partisi haline gelerek, burjuva liberal sol bir çizgiyi izleme noktasına vardılar.

KP'lerin çizgilerinden sürekli tavizler vermeleri, 1956'dan sonra SBKP içinde anti-Stalincilik eğiliminin ortaya çıkması üzerine hız kazandı. Proletarya diktatörlüğü reddedildi ve sosyalist toplumu kurma sürecinde her türden hak ve özgürlüğün, bu arada burjuvazinin siyasal özgürlüklerinin de tanınacağı, KP programlarına girdi.

KP'lerin proletarya ideolojisini dejenere ettiği, dahası kitleler nezdinde prestijlerini kaybettiği bu koşullarda, Euro-komünist akımı ve ondan daha sağ olan "sivil toplumculuk" akımı tartışma gündemine getirildi.

Sivil toplumculuk akımının gelişmesine bir destek de burjuvazi saflarından geldi.

1973 yılında ortaya çıkan petrol krizi, emperyalist sistemin genel bunalımını ağırlaştırıp, bu bunalımı metropol ölkelere de yansıınca, Avrupa emperyalist ölkeleri, 2. Paylaşım savaşından sonra ilk olarak işsizlik, enflasyon gibi bunalımın doğrudan sonuçları ile karşılaştılar. Böylece metropollerde büyüyen kapitalist ekonomi, ciddi bir sarsıntı yaşamaya başladı. Bu bunalımla birlikte, devletin ekonomiye en ileri müdahalesinin teorisi olan Keynes'ci ekonomi politikası iflas etti. Tekelci burjuvazi krizin çözümünü sosyo-ekonomik yapının liberalize edilmesinde gördü. Devlet müdahalesini lanetleyen teoriler böylece güncellik ve değer kazanmaya başladı.

Uzun zamandır ideolojik bir-çıkma içinde bulunan burjuva reformist partiler, bu yeni durumun çözümünü üretmek için sol liberalizmin geliştirilmesi misyonunu hararetle üstlendiler. Çözüm üretme arayışı burjuva reformist partilerle sınırlı kalmadı. Orta sınıfların oyunu kazanma peşindeki bazı Euro komünist parti ve sol çevrelerini de kapsadı. Liberalizm, yeni amaç ve kılıflar içinde yeniden keşfedildi. Sivil toplumculuk düşüncesi, tam da bu arayışın ihtiyaçlarına cevap veren bir akım olarak geliştirilmeye başlandı. Bunalıma çözüm arayışları doğrutusunda ekonominin liberalize edilmesi amacı, demokrasinin geliştirilmesi amacı ile birleştirilince, akla Gramsci'nin sivil toplum teorisi geldi.

Sivil toplumcu anlayışın temel önermesi, toplumsal yapıyı ve hareketi sivil toplum/devlet ikilemi içinde açıklamasıdır. Tıpkı Hegel'de olduğu gibi, sivil toplum, devlet denetiminden bağımsızlaşmış toplumsal kesimlerin özel yaşamlarını, bu arada üretimi de kendiliğinden belirledikleri alan olarak ifade edilmektedir. Bu anlayışa göre sivil toplum, devletler ne kadar özerkleşirse, toplumsal özgürlük o kadar artacak, bireyin özgürlüğünü inceleyen devlet, toplumsal gelişmenin hayatiyet organı sivil toplumdan ne kadar uzaklaşırsa "toplumsal enerji o denli açığa çıkacak" ve gelişme hızlanacaktır.

Devletin "sivil toplumrfa müdahalesinin daraltılması ve birey inisiyatifinin serbest bırakılması anlayışı, ekonomik açıdan klasik burjuva liberalizminin savunulmasıdır. Sivil toplumcular burjuva liberalizmini, siyasal açıdan özgürlüklerin genişletilmesinin mutlak gerekliliği olarak görüyorlar. Ve burjuvazinin "liberal" ekonomi politikasına kerhen destek oluyorlar. Türkiye'de Özal hükümetinin emekçi yığınları daha katmerli bir sömürüye tabi kılan ekonomi politikaya, "liberal" görüntüsü vermesi bile sivil toplumcuları "heyecanlandırmaya" yetiyor.

Oysa ne Özal'ın ne de Batı Avrupa burjuva hükümetlerinin uyguladıkları ekonomi politikası, piyasa ekonomisine dönüş anlamına gelen bir serbest rekabetçi liberalizm asla değerdir. Tekellerle devletin günümüzdeki kadar iç içe girdiği, tekellerin ekonomik gücü ile devletin siyasi gücünün birleştiği bir ortamda piyasa ekonomisinden söz etmek ve buna inanmak, sadece sivil top-

lumculara özgü bir saflığın (buna körlük de denebilir) olmasını gerekli kılar.

Öte yandan devletin sivil toplum üzerindeki denetiminin geriletilmesi ve piyasa ekonomisinin -serbest rekabetin- oluşturulması, özgürlüklerin temeli olabilir mi sorusuna yanıt arayalım.

Bilindiği gibi, piyasa ekonomisinin egemen olduğu, tekellerin henüz tam olarak oluşmadığı tarihsel evre, 19. yy. Avrupasıdır. Gerçekten de 19.yy.'da kapitalist işletmeler, ne kendi üretim sektörlerinde ne de sektörlerarası alanda henüz tekelleşmemiş olduklarından, kelimenin gerçek anlamı ile serbest rekabeti yaşıyorlardı. Ekonomik sürece "piyasa" egemendir. Tüm kapitalist işletmelerin burjuva devlet yönetiminden bekledikleri, eşit ve serbest bir rekabet ortamının hukuki işlerliğinin kendilerine sağlanması idi. Zaten burjuva sınıf içinde, diğer burjuva kesimler aleyhine, devleti kendi çıkarları için kullanabilecek gelişkin bir burjuva kesim yoktu. Burjuva demokrasisinin koşullarından biri olan bu durum, sol liberalizm savunucusu sivil toplumcular tarafından, demokrasinin gelişimi için en önemli koşul olarak nitelendi. Oysa süreci sivil toplum/devlet ikilemi ile açıklayan bu anlayışın görmediği bir yön vardı gerçeği şekillendiren: Sınıflar mücadelesi...

19. yy. kapitalist Avrupasında serbest rekabetçi piyasa ekonomisi dönemi burjuvazinin kendi içinde bir demokrasiyi zorunlu kılmıştır sadece. Ve demokrasi hiçbir zaman tüm toplum kesimleri için ve özellikle de proletarya için demokrasi anlamına gelmez. Burjuvazi her dönem proletaryayı en yoğun biçimde sömürme peşinde olmuş ve baskı altında tutmak istemiştir. 19. yy. ve daha sonra, proletarya kendi çıkarlarını gözetken hak ve özgürlükleri aldıysa, bu, sadece ve sadece kendi mücadelesinin bir sonucu olmuştur, serbest piyasa ekonomisinin değil. Bu anlamda bugün burjuva diktatörlüğünün çehresini değiştiren hak ve özgürlüklerin temelinde, yüzyılı aşkındır süren, proletarya ve emekçi sınıfların verdiği mücadele gerçeği vardır.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN REDDİ VE TARİHSEL UZLAŞMA

Bu kavramlarla ifade edilen çizgi Euro-komünistler tarafından da burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin sosyalizm sürecinde garanti edilmesi ile anlam kazanmış ve savunulmuştur. "Sivil toplumcular" aynı noktaya, yani burjuvazi ile uzlaşma çizgisine daha farklı noktalardan hareket ederek varıyorlar.

Özgürlüklerin genişletilmesini, "sivil toplumun devlet karşısında özerkliğinin genişlemesi" olarak algılayan sivil toplumculara göre, her türden diktatörlük, bu arada proletarya diktatörlüğü de, sivil toplum ve dolayısıyla özgürlükler aleyhine bir yönetim olduğu için kabul edilemez. Proletarya diktatörlüğü, işçi köylü çoğunluğunun, iktidarı kaybetmiş azınlık burjuvazi üzerinde, burjuvazinin karşı-devrim çabalarını engelleme ve burjuvaziyi tamamen tasfiye etme amacına yönelik bir diktatörlüktür. Ve çoğunluk için demokrasi olduğundan en gelişmiş burjuva demokrasisinden daha demokratiktir. Ama sivil toplumculara göre bu içerik önem taşımaz. Eğer burjuva özgürlükleri dahi olsa bazı özgürlükler kısıtlanıyorsa, bu "sivil toplumu" daraltır. Sivil toplumun ge-

lişmesi için burjuva özgürlükleri de olmalıdır bu anlayışa göre... Böylece sınıfsal bakış açısından uzak sivil toplum görüşünün, hangi tür özgürlüklerin savunucusu olduğu daha net ortaya çıkmaktadır.

Sivil toplumculara göre, burjuvazinin egemenliği hem sivil toplum içindeki hegemonyasına ve hem de devlete dayanır. Ama asıl olarak sivil toplum içindeki hegemonyasına dayanır. Sivil toplumcu Murat Pakar şöyle diyor:

"Kapitalist toplum gerçekliğini ayakta tutan şey; ne özel mülkiyet ve ne de baskı ve ideolojik aygıtlardır. Kapitalizmin gücü, direnci ve bir ilişkiler ve değerler sistemi olarak kendini yeniden üretebilme özelliğinin kaynağı sivil toplumun örgütsel anatomisinde aranmalıdır." (Gençlik ve Toplum, Sayı:8, syf.18)(abç)

O halde, "Ne özel mülkiyete ne de baskı ve ideolojik aygıtlara" (devlete) karşı mücadele gereksizdir. Toplumu değiştirmek için sivil toplum içinde örgütlenmeli ve bu alanda "hegemonya" kurmaya çalışmalıdır. Bu yapıldığı takdirde burjuva toplum gerçeğinin temel dayanağı kalkacak, devlet ise sivil toplum tarafından kuşatılarak, giderek burjuva devlet olmaktan çıkacaktır.

Tüm bu sivil toplumcu dönüşüm öngörüsünün pratikteki anlamı sadece tek bir noktaya çıkıyor: Burjuva toplum içinde kazanılmış demokratik hak ve özgürlükleri koruyarak geliştirmek için mücadele ve "sosyal devlefi daha da geliştirip "sınıflar üstü, düzenleyici" devlet haline getirme...

Bu görüş, "sosyal devlet" biçimindeki burjuva egemenliğinin gerçek niteliğine gözleri kapamanın doğal bir sonucu olmaktadır.

20. yy.'in son çeyreğinde, emperyalist tekellerle iç içe girmiş, görülmemiş derecede militarize olarak dev bir savaş mekanizması haline gelmiş, bürokratik aygıtı yetkinleşmiş, ideolojik süreçlerdeki etkinliği artmış burjuva devleti bir kenara itip, burjuva sınıf egemenliğini daraltmaya ve giderek toplumu dönüştürmeye kalkmak burjuvaziye karşı mücadelenin tasfiyesinden; en hafif deyişle hayalci olmaktan başka bir anlam taşımaz.

Örneğin (tarihte örnekleri de vardır) sistemin bunalımının metropollere kaydığı, "sosyal devlet" olgusunun ekonomik olanaklarının ortadan kalktığı, sınıf çelişkilerinin keskinleştiği koşullarda sivil toplumcu anlayış ne yapmayı önerebilir? Devletten bağımsızlaşmış entelektüel ve moral yapı ve ilişkiler ile ideolojik ve felsefi süreçleri ve bunların kurumlaşmış ifadesi olan alanlarda ("sivil toplumda") mücadele etmeyi mi? Hiç şüphesiz bunu denemeye bile güçleri kalmayacaktır. Keskinleşen sınıf çelişkileri zorunlu olarak devlete karşı çetin bir mücadeleyi ve devletin artan baskı ve terörünü doğuracaktır.

Toparlarsak; sivil toplumcu akım, özgürlük adına kapitalist piyasa ekonomisini, sivil toplumu geliştirme adına burjuva özgürlükleri savunma ve proletarya diktatörlüğünü reddetme anlayışını benimseyen bir akımdır. Sınıfsal bakış açısını ve sınıf mücadelesini reddeden ve burjuva toplumu dönüştürmeyi sivil toplumu geliştirmeye bağlayan bu anlayış, burjuvaziye karşı mücadeleyi tam olarak tasfiye etmiş olmakla, burjuvaziyle uzlaşma noktasına gelmiştir. Çünkü bir kez sınıf mücadelesi reddedilip, "sivil toplum"u kapitalizm sınırları içinde geliştirmek amaç haline getirildikten, kapitalist piyasa ekonomisi ve burjuva özgürlükler savunulduktan sonra, burjuvazi ile uzlaşmanın

olanca elverişli zemini doğmaktadır. Bu anlayış, sivil toplumu "birlikte" geliştirmek için kendine burjuva kesim içinde "demokrat" ittifaklar aramakta, proletaryanın sınıf düşmanlarının "demokrat"lığı keşfedilmektedir. İşte İtalyan KP... Bir ölçüde diğer Batı Avrupa KP'lerinin de durumu budur, İtalyan KP, Hristiyan Demokrat Parti ile tarihsel uzlaşma politikasının en "cesur" (!) savunucusu görünmektedir. O kadar cesur ki, uzlaşmanın sağlanmasında nazlanan taraf Hristiyan Demokratlar olmakta, atak üstüne atak yapan ve her atağı yeni bir taviz anlamına gelen taraf İKP olmaktadır. Burjuvaziye kendini kabul ettirebilmek için, emperyalizmin saldırgan gücü NATO içinde, AET vb. ekonomik emperyalist örgütlerde kalmayı kabul etmek bu tavizlerden bazıdır. Bu anlamda, İKP'nin vardığı nokta, 1. emperyalist paylaşım savaşında kendi emperyalist burjuvazisini destekleyen II. Enternasyonal dönemlerinin ihanet çizgisinden başka ne anlama gelebilir? Burjuva partileriyle ittifak halinde hükümete gelmek peşinde koşan İKP, uzlaşmacılık bataklığında ihanet çizgisine kadar varmış durumdadır.

Neresinden bakılırsa bakılsın sivil toplumculuğun, Marksizmden tam bir kopuşu temsil ettiği tartışılmaz açıklıkta olan bir gerçektir.

Sivil toplumcu akım, sadece sınıflar mücadelesini değil, ama aynı zamanda örgütlü mücadeleyi de tasfiye etmektedir. Bu sonuç, "sivil toplum içinde egemen bir güç olma" çabası çerçevesinde ortaya çıkan bir başka noktadır. Şöyle ki, toplumsal dönüşümü bugünün "sivil toplum" ilişkilerini değiştirmekle başlatan sivil toplumcular, sınıf ya da demokratik kitle örgütleri içinde her türden yöneten/yönetilen ilişkisine tavır almaktadırlar. Bu tavrın pratikteki ifadesi ise örgütlenme anlayışında demokratik-merkeziyetçilik ilkesi yerine "taban demokrasisi" anlayışını savunmak olmaktadır. "Taban demokrasisi" ile her türlü hiyerarşinin ve temsili organların reddi, örgütsel anlamda dağınıklık ve hantallığa yol açtığından dolayı mücadelede örgütsüz kalmak demektir.

Yöneten/yönetilen ilişkisine tavır almak adına demokratik merkeziyetçiliğe tavır almak, gerçek anlamda demokratik merkeziyetçiliğin yöneten/yönetilen ilişkisi olmadığını anlamamanın yanısıra, burjuva anlamda bir bireycilik anlayışını da dışı vurmaktır. Sivil toplumcu anlayış, bireyi kendi içinde bir kendiliğindenlik olarak görmekte ve toplumsal çerçevesinden soyutlamaktadır. Buradan hareketle bireyin özgürleşmesi, toplumsal özgürleşmenin karşısına konulmakta ve bireyin özgürleşmesi, bireyin çıkarları ile çakıştırmaktadır.

Oysa "her şeyden önce, toplumu bireyin karşısına bir soyutlama olarak koymaktan... kaçınmak gerekir. Birey toplumsal varlığın kendisidir. Dolayısıyla, bireyin yaşamını ifade edışı... toplumsal yaşamın bir ifadesi ve doğrulanmasıdır." (1)

Bireyin özgürlüğü ise kendi toplumsal varlığının ve toplumsal yükümlülüklerinin bilincine varması ve toplumun özgürleşmesi ile mümkündür. Bireysel çıkarlarının bilincine varması ile değil!

Demokratik merkeziyetçilik ilkesi, örgütlenme içinde, ne bireyin yaratıcı inisiyatifini yok eder, ne de onu yönetilen yerine koyar. Tersine, sınıf mücadelesi kitlelerin canlı-yaratıcı eylemi ile güçleneceğine göre, sınıf mücadele-

sinin aracı olan örgütlenmelerin bu zemini yok etmeleri kendi varlık koşuluna ters düşer, onunla çelişir. Ancak bireyin özgürleşmesini toplumun özgürleşmesinden bağımsız gören bir anlayış demokratik merkezizetçilik ilkesine böyle bir anlam yükleyebilir.

Küçük burjuvazinin sınıf özelliğidir; disiplini boyunduruk gibi görür, sevmeyiz. Ama sınıflar mücadelesi de kitlelerin gönüllü iradesinin birliği olan çelik disiplin sağlanmadan yürütülemez, başarılı olamaz. Ancak kendi özgürlüklerini toplumsal özgürleşmenin bir parçası olarak görenler, toplumu özgürleştirmek için gönüllü iradi disiplinin savunucusu olabilirler.

TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUMCULUK

Ülkemizde sivil toplumculuk akımının gelişmesinin nesnel koşulları genel olarak yoktur. Çünkü ülkemizde, ne emperyalist sömürü ile dengelenen görece ekonomik istikrar, ne örgütlü ve bilinçli proletaryanın uzun yıllar süren mücadelesi sonucu kazanılan köklü hak ve özgürlükler ve ne de bunların kurumlaşmış ifadesi olan "sosyal devlet" vardır. Emperyalist sömürü ağının pazarlarından biri olan ülkemizde, görünüşteki kısmi suskunluğa rağmen, alabildiğine keskinleşmiş sınıf çelişkileri ve bu çelişkiler üzerinde egemenliğini sömürge tipi faşist devlet biçimi ile sürdüren oligarşik dikta vardır.

Ancak, 12 Eylül darbesinin yol açtığı öznel nedenler, sivil toplumculuk akımının, kimi "sol" çevrelerde şu ya da bu ölçüde benimsenmesine yol açtı. Üstelik ML adına bin dereden su getirilerek...

Burjuvaziye dahi örgütlenme ve söz hakkının tanındığı çok partili sistem içinde, demokratik seçimle ve kimi burjuva partileriyle ittifak yaparak iktidara gelmeyi hayal eden geleneksel reformistlerle, Troçkistler ve bunlara özenen ama çeşitli nedenlerle açık olma cesaretini göstermeyen kimi sol gruplar değişik tonlarda da olsa, artık Avrupa'da bile dinlenmeyen türküyü o "bet" sesleriyle söylemeye başladılar.

Teorik kaynak asıl olarak Avrupa metropolleriydi. Türkiye'deki sivil toplumcular esas olarak bu özü almakla birlikte, bazı özgün yaklaşımlar getirmekten de geri kalmadılar.

Özgün yaklaşım olarak ilk belirleme, Türkiye'nin sosyo-ekonomik, siyasal geçmişine bakarken yapıldı. Buna göre, bir Doğu ülkesi sayılan Türkiye'de özgürlüklerin az gelişmiş olması, toplumun yüzlerce yıldır kesintisiz merkezi devlet bürokrasinin egemenliği altında bulunmasına ve sivil toplumun gelişmemiş olmasına bağlandı. Ne cumhuriyetin kurulması, ne 1960 darbesi ve ne de yükselen devrimci mücadelenin getirdiği kazanımlar, Osmanlılardan günümüze ele alınan süreç bütününde bir kesinti ya da aşama olarak görülmedi. *"Toplumda en net ayırım çizgisi hala Doğu-Batı olarak çekilen çizgi"*(2) idi. Batıdan farklı olarak Doğu'da sivil toplum gelişkin değildi. O halde demokrasinin gelişmesi için, oligarşi ve emperyalizmin egemenliğine son verme gibi devrimci amaçlar bir yana itilmeli, Batı'daki gibi gelişkin bir "sivil toplum" yaratılmaya çalışılmalıydı.

Bu nasıl yapılabilir sorusuna aranan cevap temelinde uzlaşmacılığın teorisi geliştirilmeye başlandı.

İlginçtir, sivil toplumların özgürlük umudu içinde, 24 Ocak 1980 ekonomik kararlarının önemli bir yeri oldu. 24 Ocak kararları, Osmanlılardan bu yana kesintisiz devam eden bürokrasinin ekonomi üzerindeki egemenliğine son vermeye doğru, atılan önemli bir adım, devletçilik yerine serbest piyasa ekonomisini benimseyen liberal bir ekonomi politika olarak görüldü. Tekelciliğin devlet eliyle geliştirildiği, tekellerle devletin ekonomik faaliyetinin iç içe girdiği ülkemizde, 24 Ocak kararlarının serbest piyasayı ne derece hayata geçirebileceği, bunun demagojik içeriği hiç düşünülmeden, "serbest piyasa" sözleri sivil toplumcuları heyecanlandırmaya yetti. Egemen sınıfların ettiği "serbest piyasa" sözleri, "sivil toplumu" ve özgürlüklerin ekonomik temelini geliştirme vaadi olarak algılandı. Doğrusu hiçbir mücadele verilmeden, özgürlüklerin böylesine kolayca kendiliğinden geleceğine inanmak saflığını gösterenlerin heyecanını anlamak zor değildi.

Ama gerçekler bu boş hayallerin tam tersini gösterdi. 24 Ocak kararları, sistemin bunalımının emekçi yığınlar üzerine daha fazla yüklenmesi ve liberalizm adına tekellerin sömürsünün daha azgınca ve devlet olanaklarını da bol keseden kullanarak sürmesi politikasından başka bir şey değildir. Nitekim 24 Ocak kararları, özgürlükleri değil, emekçi sınıfların sesini-muhalefeti-ni kesmek ihtiyacını doğurdu. 12 Eylül karanlığı, 24 Ocak kararlarının uygulanması için en elverişli ortam yaratma işini üstlendi.

24 Ocak ile 12 Eylül arasındaki bağları göremeyen sivil toplumcuların hala bu süreçten ders alabildiklerini söylemek zor. Özal hükümetinin ettiği "liberalizm", "özeleştirme", "serbest pazar ekonomisi" sözleri karşısında heyecanlarını gizleyemiyor, umutlarını kesmiyorlar.

Sivil toplumun ekonomik temelini geliştirmek Özal'dan beklenedersun, siyasal plandaki gelişmeler, uzlaşma teorisine yeni boyutlar ekledi.

Karamsarlık, yılgınlık ve halka güvensizlik, emekçi halkın iktidar mücadelesine inançsızlığı doğurdu. *'Türkiye'de solun iktidar olması öyle bir yakın vadede görünmüyor.'*(3)du. Uzun vadeli bir mücadele için ise ne sabırları ve ne de nefesleri olmadığından, artık başka bir arayış gerekli görüldü. *"Şu anda acil sorun sivil toplumdur."*(4) Sivil toplum/devlet ikileminin Türkiye somutunda kazandığı bizim demokrasi-militarizm oluyordu. Türkiye gibi 10 senede bir askerlerin yönetime el koyduğu bir ülkede, militarizme karşı olan demokrasi güçlerinin vereceği mücadele, tam anlamıyla tutarlı bir sivil toplum mücadelesi olacaktı.

Demagoji sanatında Demirel'in hakkını yememek gerekir. 1982 Anayasası'nın geçici 4. maddesi ile siyasal hakları elinden alınan Demirel, "Yasaksız Türkiye" sloganı ile meydanlara çıkınca, bir anda sivil toplumcular için anti-militarist, demokrat ve kıymetli bir ittifak haline geliverdi. Bir anda sağın demokrat geleneği, 1946 ruhu, anti-militarist tavırları keşfedildi. Kendinin ve emekçi halkın gücüne güvensiz sivil toplumcular, en küçük bir demagojik slogandan işte böylesine etkilenmeye açık hale gelmişlerdi. Demirel ve çevresinin bile hayretler içinde kalacağı "demokratlık" övgüleri, tartışmaları aldı yürüdü. O Demirel ki, 1961 Anayasası'na karşı sürekli mücadele etmiş, 1982 Anayasası gibi bir anayasanın savunuculuğunu yapmıştı. O Demirel ki, MC

hükümetlerinin başbakanlığını yaparken, emekçi halka karşı saldırgan ve baskıcı olmuş, sivil faşistlere kol-kanat germiştir. Bunlar unutuldu. Demirel'in avukatlığına soyunuldu. Demirel de cunta yönetiminden etkilenip demokrat yanını geliştirmiş olamaz mıydı? Sivil toplumculara göre olabilirdi. Ve Demirel'in büyük demokrat olduğunu ve "dünyada demokratik sağ" diye bir gücün varlığını alelacele keşfettiler.

Sadece Demirel ve DYP değil, SHP, DSP ve kimi İslami çevreler, sivil toplum ve demokrasi mücadelesinin ittifakları olarak nitelendi. Hatta cuntanın programının uygulayıcısı ANAP içinde bile 1946 ruhundan "demokrat" gıdasını almış(!) kimi çevrelerin mevcudiyetinden söz edilebildi. Gücünü, geniş emekçi yığınların haklı taleplerinde değil, egemen sınıf temsilcilerinin iç çelişkilerinde arayan, uzlaşmacılıktan da öte, yılışma noktasına gelen bu anlayış çok geçmeden ilk tokatı Demirel'den yedi.

Geçici 4. madde ile beraber yasağı sona eren Demirel, 1982 Anayasası üzerindeki eleştirilerine son verdi, "Yasaksız Türkiye" sloganını bir kenara iterek eski çizgisine döndü.

Sivil toplumculuğun Türkiye temsilcisi, eski Birikim, yeni Yeni Gündem dergileri yöneticisi M. Belge, suçu yine de "sol"da bulmanın teorisini daha önceden yapmış bulunuyordu. Murat Belge'ye göre Türkiye'de sağ, *"iktidar-dayken çok parlak bir demokrasi sınavı verememiştir."*(5) Ama buna karşın suçlu olan yine de soldur. Çünkü "demokratik sağ" karşısında demokratik bir Türk solu görememiştir. (6) "Demokrat" Türk sağı tutarsızlıklara düştü ise, bu daha çok, onları demokrat tutarlılığa itecek bir "demokratik sol"un olmayışı nedeniyle idi. O halde her şeye rağmen "demokrat Türk sağı" ile ittifaktan vazgeçmeye gerek yoktu. "Türk solu" önce kendisi demokrat olmalıydı.

Türkiye'de "sol" Kemalist geleneğin yedeğinde, batıcı, elitçi-devletçi ve tepeden inmeciydi. Sağ ise Doğucu-İslamcı yapısıyla halka dayanan bir tarihsel tepki hareketi üzerine oturmayı başarmıştı. "Sivil toplum" mücadelesinde değişmesi gereken bu nedenle ittifaklar politikası değil, solun kendisiydi.

Eski Birikim dergisi zamanından beri sivil toplumculuğun teorisini yapan, öteden beri mücadele etmek gibi bir "derdi" zaten olmayan M. Belge ve çevresinin bu düşüncelerinin yadırganacak bir yanı yoktur. Murat Belge bu yaklaşımıyla on yıllardır faşizme karşı süren özverili mücadeleyi bir kenara atarak faşizmi aklayıvermiştir.

Ancak bu düşünceler farklı "sol" kesimlerde de benzer biçimde tartışıldı ve kendine benimseyen taraftarlar buldu.

Eskiden beri Birikim dergisinin görüşlerinden etkilenen, dahası Birikim'in görüşlerini çalan, ama bunu itiraf edemeyen kimi sol gruplar, 12 Eylül'ün yarattığı yılginlık ortamından cesaret alarak "Birikim dergisinin katkılarının", "Belli bir arayış içinde olan kesimi etkilemesinin doğal olduğunun" sözünü etmeye başladılar. Hepsi bu kadarla kalmadı, eski Birikim'ci M. Belge'nin bugün ortaya attığı uzlaşmacı teorileri, hemen hemen aynı çerçevede tartışma ve benimseme noktasına geldiler.

Bugün DY'nin "Göçmenler kanadı"(*) olarak bilinen grubun ileri gelenlerinden T. Akçam, bir dergi ile yaptığı röportajda DYP, SHP, DSP gibi burjuva

muhalefet partilerinin cuntaya karşı farklı bir zeminde yer aldığını belirttiikten sonra **"Ama bunların da cuntaya karşı bir demokrasi mücadelesi verdiklerini kabul etmek zorundayız"** (abç) diyor.

Kabul edersek irtifak yapmak, uzlaşmak gereği doğar. T. Akçam bu kadarla kalmıyor. Demirel'in "demokrasi mücadelesi"ni devrimcilere örnek olarak gösteriyor. Ayrıca sosyalist hareketin "Marksizmin ekonomist-demokratik yorumu"ndan ve Kemalist elitçi-devletçi geleneğin etkisinden koparak yeni bir kimlik bulmasını öneriyor. Bu yeni kimlik için, 3. Enternasyonalin dışında 2. Enternasyonal'in gözardı edilmemesi gereken kimi görüşlerinden yararlanma yolu gösteriliyor. T. Akçam, 2. Enternasyonal çizgisini yeniden ele almanın gerekliliğine inandığını ilan ediyor. Devrimcilerin siyasal arenanın dışında kaldıklarından, kitleleşmek ve meşrulaşmak için, yeni bir siyasal kimlik aramanın gerekliliğinden söz etmenin varacağı sonucu kestirmek için, bu kişilerin söylediği diğer sözleri aktarmaya gerek var mı? DY'nin sivil toplumcu Göçmenler kanadı en sonunda, öteden beri etkilendikleri Birikim'ci, sivil toplumcu ya da burjuva liberal sol çizgi üzerinde M. Belge ile buluşarak "kimlik sorununu" çözmüş oldu.

Burjuva liberal sol çizgi, Göçmenler ve M. Belge dışında kimi küçük-burjuva aydınları içinde de taraftar buldu. Ama bir de ipliği pazara çıkmış sivil toplumculuğun eleştirilmesini kimseye bırakmayı istemeyen, ama öte yandan farklı biçim ve uzaklıklarda burjuva liberal sol çizgi yörüngesinde dolaşan gruplar var ki, bunlarla birlikte "Türkiye'de sivil toplumculuk" tablosu tamamlanıyor.

Burjuva milliyetçisi ihbarcıların çıkardığı Saçak dergisinde şu görüşlere yer veriliyor. "... Türkiye yakın geçmişin görece özgürlük koşullarını yeniden canlandırmanın ötesinde, milletin bütün sınıflarını kapsayan bir uzlaşmayı gerçekleştirmenin eşiğine gelmiştir. Emekçi yığınları siyasal yaşamın dışında tutmaya yönelik formüller olayların akışı içinde geçersiz kalmaya mahkumdur."(7)

Saçak yazarları, burjuvazi ile uzlaşma dışındaki formülleri, örneğin demokratik halk devrimi için mücadeleyi geçersiz kalmaya mahkum ilan ettikten sonra "parlamentoyu savunan kuvvetlerin Milli Uzlaşma Anayasası için güçbirliği yapmalarını" (8) demokrasi için tek çözüm olarak öneriyorlar. Bu görüşünü devrimi ve devrimciliği açıkça tasfiye ettiğini söylemeye gerek var mı?

Öte yandan benzer bir yaklaşımı TBKP program taslağında görebiliyoruz. "Komünistler ve öteki geniş sol güçlerle anti-empyrist yönelimli İslam'ı çevreler ve burjuva parlamentarizmini savunan güçler arasında karşılıklı değerlere ve faziletlere saygı temelinde bir diyalog oluşması, barış ve demokrasi amaçlarında bir yaklaşım sağlanması gerçekleşebilir." (9) Seçimle, "barış ve demokrasi güçlerinin ortak hükümetine katılmayı" da program taslağına koyan TBKP, "Halkın temel istemlerinin çözümünü bugünden başlatmaya yönelik, kapitalizm çerçevesinde geliştirebilecek reform hareketleri" (10) ile kendi demokrasi mücadelesinin sınırlarını ortaya koymaktadır.

Saçak ve TBKP'nin demokrasi mücadelesi (M. Belge buna sivil toplum

mücadelesi diyor) için burjuva partileri ile ittifak arayışları, burjuvazinin kolayca kabul edebileceği bir siyasal kimliği gerekli kılmıştır. Bu noktada burjuvaziye güven verme yarışı başlıyor: NATO ve AET gibi emperyalist örgütlerden çıkma talebi programlardan çıkarılıyor, çok partili burjuva sisteminin tüm kuralları kabul ediliyor. Uzlaşma çabalarının faturası devrimci çizginin bütünüyle terk edilmesi oluyor. Böylece sivil toplumcu, burjuva librebal sol çizginin yılgınlık ve halka güvensizliğin çaresizliği ile savrulan kesimleri etkilediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak proleter devrimci mücadele, karamsarlık ve yılgınlık sisini dağıttıkça, burjuva liberal sol çizginin etkisi daralıyor ve yalnızlığa mahkum oluyor...

- (1) 1844 El Yazmaları, Marx
  - (2) Yeni Gündem, M. Belge, s.12, syf.3
  - (3) Yeni Gündem, M. Belge, s.2, syf.16
  - (4) Yeni Gündem, E. Koç, s. 18, syf. 11
  - (5) Yeni Gündem, M. Belge, s.19, syf.3
  - (6) Yeni Gündem, M. Belge, s.19 syf.3
  - (7) Saçak, D. Perinçek, s.25, syf.5
  - (8) Saçak, D. Perinçek, s.25, syf.6
  - (9) TBKP Programı Tasarısı, syf.52
  - (10) TBKP Programı Tasarısı, syf.9
- (*) DY'nin T. Akçam kanadının ML'le bir ilgisi kalmamıştır. Savunduğu görüşlerin ciddiye alınacak yanı yoktur. Eski Birikim'i tekrar etmesinin gülünçlüğü bir yana, genelde DY saflarında Birikim görüşlerinin şu veya bu oranda etkin olduğunu da ortaya koymuştur. Bugünkü açmazlarının temelinde bu görüşler vardır.

Aralık 1988, Sayı: 19

DEVİRİMCİ HAREKETTE DENETİM SORUNU

İçinde bulunulan süreçte devrimci faaliyetin sürdürülüş biçimi ne kadar önemliyse, faaliyet kademelerinin şurasında ya da burasında yer alan unsurların devrimci hareket tarafından denetlenmesi de en az onun kadar önemlidir; kaçınılmaz olarak yapılması gerekli bir olgudur.

Partileşme sürecinde bulunan bir siyasi hareketin, sınıf mücadelesini; saptanan stratejik temele oturmuş biçimde sürdürebilmesi, hazırlık evresi diye ifade edebileceğimiz dönemi aşmasıyla mümkün olabilir. Aynı zamanda bu evreye güç yığılma da denebilir.

Basitten karmaşığa doğru olgunlaşarak gelişen mücadele, kadrolaşmada yetkinleşmeyi beraberinde getirir. Bu anlamda ele alınırsa yetkinleşme, devrimci faaliyette bulunan unsurların sürece uygun profesyonelleşmesidir denebilir. Doğal olarak bundan, sürece uygun düşün, yani partileşme sürecine uygun düşen devrimci bir profesyonellik anlaşılmaktadır. Aksi halde süreçler birbirine karıştırılır, partinin kadrolarından beklenen görevlerin aynı partileşme sürecinde bulunan devrimci hareketin kadrolarından beklenir ki, bu da, dönemin özelliklerini kavramamadır.

Devrimci mücadelenin hangi evresinde olunursa olunsun devrimci hareketin kadrolarının görevi, ayrıntılı biçimde, doğru ya da yanlış, hiçbir şey giz-

lemeden faaliyetlerinin bütününden devrimci hareketi haberdar etmektir. Partileşme sürecinde bulunan bir hareket açısından bu durumun, kadrolaşmada istenilen düzeye ulaşılmadığından dolayı ayrı bir önemi vardır.

Proleter devrimci anlamda kadrolaşmanın henüz gerçekleşmediği durumda faaliyet içinde bulunan unsurlarda küçük-burjuva diyebileceğimiz eksikliklerin, zaafların bulunması kaçınılmazdır. Bunun kadar kaçınılmaz olan diğer şey de, bu tür zaafaların ortaya çıkarılması ve giderilmesi için çaba harcanmasıdır.

İşte, tam da bu noktada, devrimci hareket içinde faaliyette bulunan unsurların, devrimci çerçevede denetlenmesinin belirleyiciliği önem taşımaktadır.

Dönemin devrimci hareket saflarında yarattığı olumsuzluklardan biri de hiç şüphesiz, devrimci faaliyette bulunan unsurların hareketlerine ve hareket unsurlarına, proleter devrimci anlamda olmasa da, hareketin örgütlülük düzeyine uygun düşecek biçimde güvenle bakmamalarıdır. Oysa oligarşiye karşı devrimci faaliyetin en önemli ögesi, devrimci unsurların birbirlerine ve hareketlerine devrimci güven içinde yaklaşmasıdır.

Devrimci güven olgusu, devrimci faaliyet içinde olur, gelişir ve giderek pekişir. Genel olarak hareketin, giderek tek tek unsurların amatörlükleri aşıldıkça, önceden yapılan hatalar giderildikçe, yani amatörlükten kurtulup profesyonelleştikçe, harekete olan güvenle beraber kişilerin birbirine olan güvenleri de artar.

Başta, var olan güvensizlikler normal karşılanabilir ama, bu durumun sürmesi normal değil, anormaldir. Amatörlükten kaynaklanan hata ve eksiklikler de öyle...

Devrimci saflarda, esas olarak ileri konumdaki unsurlardan kaynaklanan amatörlüklere, hatalara ve zaafalara hala önemli ölçüde rastlanmaktadır. Giderilmesi doğrultusunda enerjik biçimde hareket edilmemektedir. Yaşamak için ekmek, su, hava ne kadar önemliyse, devrimci faaliyet yürütmek için yılların deneyi ile edinilmiş kurallara uymak da o kadar önemlidir.

Yapılan her hata, düşülen her zaaf ve kural ihlali oligarşi tarafından en iyi biçimde değerlendirilecektir. Operasyonların başlangıcı olacak, hareket saflarında güvensizlik tohumları ekecektir.

Devrimci bir hareket, zaaf ve eksiklerinden ne kadar çabuk arınır, bünyesini sağlam unsurlarla tamamlarsa, o hareket, o kadar kalıcı ve güvenilir olur.

Devrimci hareket saflarında rastlanan hata ve eksikliklerin giderilmesinde esas olan, yukarıdan aşağıya doğru faaliyette bulunan bütün unsurların en iyi biçimde ve en uygun yöntemlerle denetlenmesidir. Olumlu ya da olumsuz yönleri, gelişen ya da gerileyen yönleri çok iyi gözlenmelidir. Eksiklikleri, hatalı yanları, varsa zaafaları zamanında ve yerinde saptanmalı, giderilmesi doğrultusunda çabalar yoğunlaştırılmalıdır.

Dönemin güçlüklerinden ve daha başka nedenlerin yaratacağı risklerden dolayı ilişkiyi tek kişiye bağlı kalarak yürütmek gibi yanlış bir tutum yeğlenmemektedir. Bu türden ilişki ağı kurmak kimi riskleri azaltsa da, gerçekte sürece

uygun düşmeyen bir ilişki ağıdır. Kendi pratik deneylerimizle uygun olmadığı anlaşılan, çeşitli sakıncaları görülen, çoğu kez vurgulandığı halde kritik denebilecektir durumlarda olumsuzluğu görüldükten sonra bile, kısmi ilerlemeler olsa da, terk edilemedi. Yanlış bir tutum olarak saflarımızda varlığını sürdürdü. Hareket organlarında (denetim çerçevesinde) önemli boşlukların doğmasına yol açtığı gibi, alt kademelerde bulunan unsurların gelişmesi önünde güçlükler yarattı.

Hareketin bütünü düşünüldüğünde çeşitli alanlarda faaliyette bulunan unsurların nitelikleri bütün yönüyle bilinmeden, uygun bir düzenlemede bulunmak olası değildir. Bırçok hata ve eksikliği bulunmakla beraber, sadece bir yönüyle olumlu bulunmasından dolayı, yerinin adamı olmadığı halde, belli bir unsur üzerinde ısrar etmenin devrimci harekete bir şey kazandırmayacağı bir yana, gelişmeye açık diğer unsurların atıl kalmasına, gelişmemesine yol açmaktadır. Yeni de olsa, genç, dinamik, coşkulu unsurlara varmanın, onları tanımanın ve niteliklerini göstermelerinin önü açılması yönünde çaba harcamanın, kısa dönemde sınırlı kalmak üzere kimi riskleri bulunsun da, orta ve uzun vadede yararlı sonuçlar yaratacaktır.

Devrimci anlamda denetim sağlanmadığı sürece, hataları ve eksiklikleri aşmak, devrimci amatörlüğü gidermek bakımından hızlı mesafe katetmek mümkün değildir.

Devrimci saflarda da bulunulsa, kimi unsurların hatalarını, eksikliklerini ve daha ötesi zaafalarını gizleyebilecekleri gerçeği -özellikle partileşme sürecindeki bir harekette- gözden ırak tutulmamalıdır. Kariyerizm, küçük-burjuva eksiklikler devrimci hareketin gelişmesini engelleyen önemli olumsuzluklardır. Buna ek olarak, "ben eskiyim, ben bilirim, damarımı kesseniz Marksizm akar..." gibi böbürlenmelerle devrimci saflarda ayrıcalıklı yer aramak da aynı şekilde yanlış, proleter devrimci olmayan yaklaşım biçimleridir.

Yukarıda belirttiğimiz birçok eksik ve zaafı şöyle ya da böyle sürdürenlere devrimci saflarda rastlanmaktadır. Bu tür olumsuzlukları aşmanın yöntemi, eski olmaktan başka meziyeti olmayan bazı kimselerin "ayrıcalık" aramalarının; hatalarını ve eksikliklerini kabule yanaşmayanların varlığına rağmen, akla en uygun, sürece tekabül eden denetim ağı kurup, hatalarını ve eksiklikleri saptayarak olumlu gelişmelerin önünü açacak mekanizmalar yaratmaktır.

Hata ve eksikliklerden arınmış, sürece uygun düşecek devrimci faaliyeti profesyonelce sürdürecektir unsurların yetkinleşmeleri için yeterli deneyime sahip kimseler tarafından eğitilmeleri, daha ileri derecede sorumluluklarla donatılmaları ve sıkı bir denetim mekanizmasının kurulması, devrimci faaliyeti hızlandıracak, yaygınlaştıracaktır. Kadrolaşmada önemli mesafeler katılacaktır.

"FİLİSTİN DEVLETİ"NİN AYAĞINI BASACAĞI TOPRAĞA İHTİYACI VAR

İsrail işgali altındaki Filistin toprakları, Batı Şeria ve Gazze şeridindeki Filistin halkının ayaklanması birinci yılını doldururken, Cezayir'de toplanan Filistin Ulusal Konseyi (F.U.K.) "Bağımsız Filistin" devletini ilan etti.

Filistin halkının ayaklanması bir yıldır sürüyor. FKÖ'nün bağımsız Filistin devleti isteminin, ayaklanmanın örgütlü ve kararlı gelişimi üzerinde yükseldiği bir gerçektir. FKÖ'nün gelinen bu noktada, yani milyonlarca Filistinlinin dünyanın dört bir yanında mülteci olarak yaşadığı '82 Lübnan yenilgisi sonrasında, Ortadoğu'daki yerleşik siyasi-askeri güçlerin oldukça gerilediği, kısaca askeri-siyasi güç yitimine uğradığı bir ortamda, bağımsız Filistin devleti ilan etmesi nasıl açıklanabilir?

Bundan 6-7 yıl öncesi FKÖ, Lübnan'daki siyasi-askeri gücü ile Ortadoğu'da emperyalizm, Siyonizm ve Arap gericiliğinin korkulu rüyası idi. O yıllarda FKÖ'nün siyasi-askeri ve kitlesel gücünün Ortadoğu politikasında -bugünle kıyaslanmayacak kadar- etkin olduğu bir gerçektir. Bu dönemde, örneğin Lübnan'da bağımsız devletini ilan etmeyen FKÖ, bugün oldukça uzaktan uzak bir anlayışla yürütülen silahlı mücadele ve diplomasi yoluyla Filistin devleti sorununun çözüleceğini sanıyordu. Diğer bir deyişle FKÖ, İsrail halkı gerçekliği ile Filistin halkının işgal altındaki topraklarda var olan gücünü, İsrail halkı ile olan kader birliğini görmüyordu. Bu körlüğünü 1982'de Beyrut'ta acı bir biçimde yaşadı. FKÖ'nün mücadelesi Suriye'nin FKÖ güçlerini parçalamasıyla tam bir gerileme sürecine girmişti. FKÖ içinde kısır çekişmeler, çatışmalar artarak sürerken, FKÖ ve Arafat'ın kendi özgücüne güvenmeyen ideolojisi, sonuçta çareyi Arap gericiliğine teslim boyutuna varan politikalar arayışına itmiştir.

Gerçekten de FKÖ, Lübnan'daki mevzilerini, Suriye güdümündeki Abu Musa'nın, Filistin güçlerinin, Şii Müslüman örgütlerin, Falanjistlerin ve Siyonistlerin saldırıları sonucu yitiriyordu. Artık Arafat, gerici Arap ülkelerinin, özellikle de Ürdün'ün pençesine düşmüştü.

İşte böylesi bir ortamda İsrail işgali altındaki topraklarda bir "kaza" ile başlayan olaylar ayaklanmaya dönüşüyordu. Filistin ayaklanmasının ilk aylarında kendiliğindencilik hakim bir karakterdi. Güç yitimi içinde olan FKÖ, bu ayaklanmayı fırsat bilerek, hızla ayaklanmaya müdahale ederek onu örgütlü bir güç haline getirme çabası içerisine girdi.

Evet, FKÖ yenilmişti, ama Filistin halkı yenilmemişti. Filistin halkı, yılların zengin deney, tecrübe birikimini, zeka ve yaratıcılığı ile birleştirerek dünyaya ve FKÖ'ye "var olacağım" diye haykırmaya başladı. Filistin halkı taş, sopa ve her türlü ilkel araçla başlattığı onurlu direnişini inatla sürdürüyor.

Başlangıçta Siyonizm, emperyalizm ve hatta FKÖ bile ayaklanmaya karşı ilgisizdi. Sanıyorlardı ki bu ayaklanma da daha öncekiler gibi gelip geçici, saman alevi bir öfke yansıydı. Ama yanlışlar. Filistin halkı kararlılığını ve dayanıklılığını, yani bir halk olduğunu gösteriyordu.

Ayaklanmanın ikinci-üçüncü ayından sonra örgütlülük, iradilik ayaklanmada göze çarpan ve bugün tüm somutluğu ile ortaya çıkan bir olgudur. Siyonizmin en küçük saldırısı ve politika değişikliği, üstün bir iletişim ağı ile tüm Filistin halkına yayılıyor. Örgütlü dinamikler oluşturuluyor.

Siyonizmin ayaklanmayı bastırmak için gündeme getirdiği tüm baskı ve terör politikaları, Filistin halkı tarafından hızla etkisizleştiriliyordu. Siyonist yönetim sokağa çıkma yasağı ilan ettiğinde, tüm Filistin halkı sokağa dökülüyor, zorla kapatılan dükkanlarını açıyor, okulları tatil etseler, Filistinli öğrenciler okullarını açıp öğretim yapıyorlardı.

Telefon, mektup, yiyecek, para bağlantılarını keserek, açlık tehdidi ve haberleşme yasakları ile Filistin halkını ıslah etmeye kalktığında, Filistin halkı hızla oluşturduğu komitelerle bu sorunların üstesinden gelmeyi başarıyordu. Keza siyonizm bir bölgeye saldırınca diğer bölgeler gösterilere başlıyordu. Eylemsiz, gösterisiz gün olmuyordu. Şehitler haftası, öfke haftası, Schultz'u protesto vb. gün ve haftalarda Filistin halkı öfkesini ve eylemliliğini canlı tutuyordu. Siyonizm Filistin halkının bu zeka, yetenek, yaratıcılık, örgütlülük, dayanıklılık, kararlılığı karşısında şaşkınlık içinde kalıyor, vahşice saldırılar, öldürmeler, tutuklamalar dışında elinden hiçbir şey gelmiyordu. Bu vahşi saldırılar karşısında tüm dünya, hatta İsrail demokrat kamuoyunun tepkisine karşın, siyonizm saldırılarını her geçen gün artan bir acizlik içinde sürdürmektedir.

Filistin ayaklanması, siyonist yöneticiler arasında da çelişkiler yaratmıştır. Nitekim Simon Peres'in İşçi Partisi, Batı Şeria ve Gazze'de Filistin halkına özerklik tanınması yolunda tutum sergilerken, faşist Likud Partisi, Filistin halkına yönelik saldırıların daha da tırmandırılmasında yeni bir tutum sergilemektedir. İsrail seçimleri de Filistin halkına yönelik politik tutumlar temelinde gerçekleşmiştir. Özerklik yanlısı İşçi Partisi oy kaybına uğrarken, faşist-siyonist partilerin oy kazandığı görülmüştür. Önümüzdeki süreçte de faşist Likud Partisi ile diğer faşist-siyonist partilerin koalisyonlarıyla gerçekleşecek yeni hükümetin Filistin ayaklanmasına karşı daha sert tutumlar sergilemesi beklenmektedir. Fakat Filistin ayaklanmasının, İsrail Siyonist yönetimini ülke tarihinde şimdiye kadar yaşamadığı büyük bir siyasi krize soktuğu görülüyor. Bir yandan İsrail demokrat kamuoyunun baskısı, diğer yandan İsrail ordusu içinde görülen protestolar (ayaklanma bölgesine gitmeme gibi) ve de işgal altındaki topraklarda yaşayan Arap halkın Filistin halkı ile ortak davranış içerisinde bulunması Siyonist yönetimin handikaplarını oluşturuyor.

Siyonizmin geriye tek güvencesi kalıyor: Irkçı Siyonistler ve ABD emperyalizmi. Nitekim son zamanlarda sivil Siyonistlerin de ayaklanmaya karşı devreye sokulması siyonizmin artan çaresizliğini ve yalnızlığını göstermektedir. ABD emperyalizmi ise ihtiyatlı davranışlar içinde görülüyor. Siyonizmin

başarısını istemesine karşın dünya kamuoyunun baskısı karşısında siyonizmi açıktan destekleyici tavırlara giremiyor.

Arap gericiliği ise, başlangıçta ayaklanmaya karşı kayıtsızken, siyonizmin vahşeti karşısında Arap halklarının artan tepkisi, ayaklanmanın ateşli savunucusu kesilmesine neden oldu.

Keza TC hükümetinin tutumu da aynı değerlendirme içine sokulabilir. Ne Arap gericiliği, ne de TC devleti, bağımsız bir Filistin devletinden yana olabilirler.

Fakat Filistin davasının dünya, Arap ve Türkiye halklarına maloluşu TC ile Arap gerici ülkelerini ikiyüzlüce davranışlara itmıştır.

Ayrıca Arafat'ın kişiliği ve güvenceleri de bağımsız Filistin devleti ilanını tanımayı hızlandırmıştır. Nitekim F.U.K. tarafından bağımsız Filistin devleti ilan edilirken, o güne kadar onaylanmayan, bir ihanet belgesi olarak görülen Birleşmiş Milletler'in 242. (İsrail'i tanıma) ve 338. (BM kontrolünde uluslararası bir konferans toplanması) kararlarını tanıma ve "terörizmi kınama" yönünde aldığı kararlar ile FKÖ artık "uslu çocuk" olduğunu ilan ediyordu. Böylelikle FKÖ emperyalizme ve gericiliğe güvence veriyordu.

Evet, FKÖ önemli ölçüde güç yitirdiği bir dönemde önemli bir tarihsel-siyasal fırsat (Filistin ayaklanması) yakalayarak bağımsız Filistin devletini ilan ediyordu. Önemli bir tarihsel-siyasal fırsat, çünkü FKÖ, emperyalizmin dünya halklarına terörizm olarak lanse ettiği yanını, haklı ve meşru bir Filistin ayaklanmasını salt "taşlı ve savunmacı" bir nitelikte tutarak "terörist" yanını yok ederken, İsrail devletini de tanıyarak emperyalizme ve gericiliğe sempatik görünmek istemektedir.

Filistin halkının onurlu ve kararlı ayaklanmaları sürüyor. Bağımsız Filistin devleti her geçen gün artan sayıda dünya ülkesince tanınıyor.

Önümüzdeki süreç Filistin halkının kader günleri olacaktır. Çünkü kaçıt üzerinde ilan edilen bağımsız Filistin devletinin ayağını basacağı toprağa ihtiyacı vardır. Bunun da şimdilik Batı Şeria, Gazze şeridi olduğu açıklanmıştı. Fakat bu durum İsrail siyonizmi tarafından onaylanmış değil. Onaylanacağı da şüpheli görülüyor.

Evet, bu noktada sorunun çözümü için FKÖ'nün emperyalizm ve Arap gericiliğinden medet umduğu, alınan "Cezayir Kararlarında da görülüyor.

Filistin halkı İsrail demokrat emekçileri ve Arap halkı ile birlikte dayanışmayı güçlendirdikçe bağımsızlık ilanı somutlaşacaktır. Zaten şu anda işgal altındaki topraklarda yaşayan Filistin halkı, kurduğu halk komiteleri ile ulaşım, iletişim, yiyecek, yakacak, yardım, eğitim, öğretim vb. ile tüm kamu işlerini fiilen hayata geçirmektedir. Nasıl ki Filistin halkı direnişini uzun kılacak mekanizmaları ve iktidar organlarını yarattıysa, bağımsızlığını siyonizme tanıtacak baskı gücünü de yaratacaktır. Bu da İsrail emekçi halkı ile birlik, dayanışma ve ortak mücadelesinden geçecektir. Süreç bu yönde gelişmektedir.

Filistin halkının şanlı ve onurlu direnişini destekliyor, bu direniş sonucunda yaratılacak Filistin devletini coşkuyla karşılıyoruz.

Ocak 1989, Sayı: 20

NEDEN GİTTİNİZ? NASIL GİTTİNİZSE ÖYLE GELİN!

1987 Kasım Genel Seçimleri arifesi; H. Kutlu ve N. Sargın yasal bir TBKP'yi kurmak üzere Türkiye'ye geleceklerini kamuoyuna duyurdıklarında, büyük bir "şaşkınlık" yarattılar. Herkes değişik nedenlerle bir şaşkınlık içindeydi; ancak ortak bir neden vardı; ömrü boyunca tragedya oyunculuğu yapan bir oyuncunun birdenbire komedi türünden bir oyunla halkın karşısına çıkmasının verdiği bir şaşkınlıktı bu. Veya savaştan kaçmış birinin birdenbire kendini savaş kahramanı ilan ederek savaş alanına, ama düşman bölgesine dönmesinin vereceği bir şaşkınlık...

12 Eylül sonrası sıkça görülen ve traji-komediye zengin bir malzeme oluşturan siyasi mültecilik, sadece insanın kendi ülkesinden bir başka "özgür" ülkeye göç etmesi değildir. Siyasi göçmenlik, aynı zamanda tüm mücadele ruhunun (tali olduğu kadarıyla), devrimci değerlerin geride, ülkede bırakılmasıdır. (*)

Ülkemizde bu anlamda mülteciliğin de teorisi kurulmuştur.

"Kaçış teorileştirilirken ne zeka farklılıkları gösterilmedi ki, kimileri 'sorun kadroların akılcı istihdamıdır' derken, kimileri ise 'kalıp da işkenceden mi geçseydik, zindanlarda mı yaşasaydık' dediler... Bazıları hızlarını alamayıp

'Lenin de mülteciydi' diyerek kendilerini aklayacaklarını sandılar."(Y.Çözüm, s.15, Temmuz '88, "Uzaktan Mektuplarda Cevap)

Bu ve benzeri gerekçelerle gerçekleştirilen siyasi göçmenliğin teorisini yapanlar, genellikle meseleyi, işkence ve cezaevi mi, yurtdışına gitmek mi şeklinde ortaya koyarlar. Onlara göre, baskı ve terör varsa, artık orada durulmaz! Kaçmak en akıllı(!) yoldur. Açıktır ki, bu tavır şartlara kayıtsız şartsız teslim olmaktan başka bir anlama gelmez. Söz konusu olan şey, mücadeleye devam edip etmemektir. Siyasi göçmenlerin, yanlarında taşıyamayacakları, bavullarına, ceplerine koyamayacakları şeylerin başında "mücadele" geliyordu.

Siyasi mültecilerden Oya Baydar, suçluluk psikolojisi içinde bu gerçeği şöyle ifade ediyordu: *"Örneğin ben siyasal göçmenlikte beni en fazla rahatsız eden şeyin ne olduğunu defalarca açık yüreklilikle düşündüm. Yaşadığım ülke ve çevrenin maddi olanak ve rahatlıklarını, bana çeşitli alanlarda sağladığı görece özgürlüklere rağmen neydi biteviye batan bu iğne, bu diken? Cevabı basit ama acıydı: (...) mücadele ortamının ve uğrunda savaşmayı insanlığınızın gereği kabul ettiğimiz bu davanın dışında kalmıştım. Uzakta verilemez miydi aynı mücadele? Benim cevabım hayır oldu bu soruya..."* (Görüş, s. 18)

Mücadeleden kaçışın ve kopuşun sonuçları gerçekten dramatiktir. Avrupa kentlerinin sokaklarında, bulvarlarında vakit öldüren, çürümüş siyasi göçmenlerin yoz yaşamını burada anlatmaya gerek yok. Çürüme büyük oranda ideolojik planda yaşandı. Bütün devrimci değerlerin inkarı, sivil toplumculuk, bireyin keşfi, örgüt düşmanlığı vb. küçük burjuva anlayışlar çürümüşlük içinde boy verdi. Başka türlü de olamazdı. Çürümüşlük, "pişmanlık" ve "utanç"ın kimilerinin duygularını yine de tümüyle yok etmediği görülüyor. Oya Baydar'ın aynı yerde dediği gibi *"Yaşamak zorundasınız... Yeni ilişkiler ediniyorsunuz... Yerleşikliğin bu her adımında, bir garip utanç, bir garip pişmanlık yayılır insanın içine."* (agd)

Kaçış onursuzluğuyla başlayan çürüme, utanç, pişmanlık, yozluk serüvenini, '87'de H.Kutlu ve N.Sargın'ın başlattığı bir modaya uyarak, şimdilerde bazıları sona erdirmek istiyor. Kaçışın onursuzluğuna, teslim olma onursuzluğu eklenmek isteniyor. Ve işin en garip tarafı da, teslim olma, bugün bir kahramanlık (!), büyük bir cesaret örneği (!) olarak ilan ediliyor. Son günlerin modasıyla Cumhuriyet gazetesine ilanlar veriliyor, dergilerde yazılıyor ve kaçış kahramanları bu şekilde karşılanıyor, karşılanmak isteniyor.

Kaçışlarının hesabını halka ve devrimci kamuoyuna vermeden, sürgündeki kokuşmuş yılların muhasebesini yapmadan, nasıl oluyor da "memleket ve halk özlemi"nden bahsedilebiliyor? "Memleket ve halk" dokuz yıldır özlem duyulamayacak kadar uzakta mıydı? Unutulmuş muydu? Böyleydi de yeni mi hatırlanıyordu? Neden? Şimdi halkın ve devrimci kamuoyunun sormaya hakkı yok mu? Neden gittiniz? Neden kaçtınız ülkeden ve halktan?

Onursuzluğun bir sınırı olduğunu sanırdık. Kaçışın vebalini "boyunlarında ağır bir zincir gibi taşıyanlar", bunun hesabını dahi vermeden, buna bir yenisini daha ekliyorlar. "Yurt ve halk özlemiyle" yurda dönen kaçak siyasi göçmenler, gelişlerini oligarşinin icazetiyle garanti altına alıyorlar. Beyaz bayrağı ellerinde sallandırırken halkın yollara düşüp kendilerini karşılamasını bekliyorlar.

Siyasetin böylesine şekilsizleştirilmesi ve bayağılaştırması ancak burjuva politikacılarında söz konusu olabilir sanırdık. Demek ki, oportünizm batağa saplandıkça hiç de ondan aşağı kalmazmış!

Halkımızın ve devrimci kamuoyunun sormaya hakkı vardır: Yasadışı yollarla kaçtınız, neden yasadışı yollarla dönmüyorsunuz? Şunu unutmayın: *"Hiçbir mülteci, ülkeye dönmek için, çıkarken sarf ettiği çabayı harcamadan sıradan bir devrim neferi olamayacaktır."* (Uzaktan Mektuplara Cevap, Y.Çözüm, s.15)

Halka ve devrimci kamuoyuna verilmekten kaçınılan hesap, oligarşiye veriliyor. Başka türlü de olamazdı. Elde beyaz bayrakla düşman kampına kendi ayağıyla giren birinin tavrının anlamı açıktır.

Kaçışla başlayan, Avrupa sokaklarında çürümeyle süren ve elde beyaz bayrakla sonuçlanan siyasi göçmenlik serüvenini yaşayanların oligarşiye verdikleri teslimiyet varakasında sanki şunlar yazılıyor: Biz, burjuva demokrasisini güçlendirmek, Türkiye'nin itibarını artırmak için teslim oluyoruz. Proletaryanın diktatörlüğünden, ML'nin evrensel tezlerinden vazgeçiyoruz. Bize yasallık verin, başka bir şey istemiyoruz.

Aslında Avrupa'nın havasını yıllarca soluyan kaçak siyasi göçmenlerin bazılarının "teslim olmayı" düşünmesi ve gelip teslim olması bile şaşırtıcıdır. Onlarda bu beklenmedik teslim olma kıpırdayışını yaratan neden neydi?

Bu neden, oligarşinin kimi sözcülerinin kulaklarına fısıldadıkları, "demokrasie geçiyoruz. 141-142 kalkacak, yasal siyasi faaliyet yapabilirsiniz" sözleridir. Türkiye'ye gelip oligarşiye teslim olma cesaretini gösterenler, halkın mücadelesine güvenmemişlerdir hiçbir zaman, ama, oligarşi sözcülerinin bu sözlerine güvenmişlerdir. Hemen hayaller kurmaya başlayan kaçak mülteciler, kahramanca karşılanacakları düşüyle yollara düşmüşlerdir. Örneğin, 10 Aralık İnsan Hakları Günü'nde, oligarşinin insan haklarına riayet edeceğini umut ederek Türkiye'ye gelen 9 mülteciden (6'sı gözaltına alınmasına tenezzül bile edilmeden oligarşi tarafından yeni yurtlarına geri gönderildi) biri olan Yüksel Selek, uçakta Milliyet muhabeirine şöyle diyebiliyor. *"Türkiye'de demokratikleşme yönünde olumlu gelişmeler var. 141-142'nin Ceza Yasasından kaldırılması gündeme gelmiştir. Bu nedenle döndüm."* (Milliyet, 11.12.1988)

Daha önce Avrupa'nın sıcak ve kokuşmuş havasının sarhoşluğu içinde, *"ülkesini, halkını sevenlerin ne kellei vermeye ne de kafakağıdını teslim etmeye niyetleri var."* (Görüş, s.5, Mehmet Karaca) diyenlerin, oligarşinin sihirli demokrasi sözcüğünü kulaklarına fısıldamasıyla, burjuva demokrasisine olan aşkları depreşmiş ve halk demokrasisi uğrunda kollarını dahi kıpırdat-

maya üşenirlerken, ülkeye dönme cesaretini kendilerinde bulmaları, ancak burjuva çevrelerde takdir duygusu uyandırabilirdi.

Ancak, Avrupa'ya çöreklenen kaçak siyasi mültecilerin çoğu hiç de yaş tahtaya basacak, gülünç bir Don Kişot rolü oynayacak insanlar değildir. Avrupa onları öylesine akıllandırmıştır ki(!) Türkiye'de de burjuva demokrasisi kurulmadan yurda dönmeye niyetli olmadıklarını çeşitli vesilelerle ifade etmişlerdir. Kimileri de yurda dönmek için umutlarını, halkın kendi dışlarında demokrasiyi kurma mücadelesine bağlamışlardır. Örneğin Tektaş Ağaoğlu, Görüş'ün 19. sayısında şöyle diyor: *"Bizler için yurda nasıl bir dönüş sorusunun cevabı Türkiye'de verilecek, halk güçlerinin demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkmalarıyla, özgür ve uygar bir toplumda yaşama hakkını kazanmak için seferber olmalarıyla, o yönde aktif mücadele yükseltmeleriyle..."* Oya Baydar da aynı derginin 18. sayısında benzer şeyleri söylüyordu: *"Dönmek isteyen en son göçmenin bile ülkeye dönebildiği bir sistem kuşkusuz sadece 141-142, maddelerin yumuşatılmasıyla yetiniemediği, tüm siyasal tutukluların ve siyasal davaların sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkmış olduğu demokratik bir ortamdır."*

Al birini vur ötekine! Teslim bayrağı çekip yurda dönenler de, yaş tahtaya basmak istemeyenler de aynı mayadan yoğrulmuşlardır. Halkımıza sorsalardı, "demokrasiyi kurun, biz geliriz" sözlerini şüphesiz şöyle yanıtlardı herhalde: Eğer benim demokrasim siz Avrupa'dayken de kurulabiliyorsa -ki kurulacaktır- o zaman size ne gerek var? Şimdi de gerek yok, o zaman da olmayacaktır.

Ve halkımız, teslim bayrağı çekip, yurda dönenleri de şöyle karşıladı, karşılayacaktır. Bir zaman neden gittiniz? Ve neden gittiğiniz gibi gelmiyorsunuz? Güvendiğiniz oligarşi size neyi reva görüyorsa, ona razı olun. Çünkü siz, bana güvenseydiniz zaten kaçmanız söz konusu olamayacağından, dönmeniz de söz konusu olamazdı. Kaçışınızın hesabını oligarşiye değil, bana vererek, icazet almadan, teslim bayrağı çekmeden dönseydiniz, şüphesiz o zaman gazete ilanlarıyla değil, şarkılarımızla, türkülerimizle, sloganlarımızla, kavgamızla sizleri karşılardık.

(*) Yanlış anlaşılmasın için önce siyasi mültecilik konusuna bir açıklık getirmek istiyoruz. Burada hemen Sovyet devriminde Lenin, Küba devriminde Castro akla gelecektir. Onlar da siyasi mülteci değil miydi diye bir soru sorulabilir. Ancak sorunun özü, ülkenin neden terk edildiğidir. Lenin, Castro vb. devrim önderleri, o günün koşullarında, kendileri açısından mücadeleyi sürdürmenin koşulları kalktığından, mücadeleyi ülke dışında, ülke sınıf mücadelesinden kopmadan sürdürmüşlerdir. Ve en uygun koşullarda icazetsiz olarak ülkeye dönmüşlerdir. Siyasi mülteciliğin bir de diğer biçimi vardır ki, bunun adı ülke devrimci mücadelesinden kaçmak, mücadeleyi kendi kişisel kaygılarından dolayı terk etmektir. Burada kastedilen siyasi mültecilik olgusu da budur.

Şubat 1989, Sayı: 21

İKTİDAR ALTERNATİFİ OLMA DEVİRİMCİ BİLİNCİNE SAHİP OLUNMALI

Devrimci Sorun kitleler üzerindeki etkisi her geçen gün artarak yayınlık kazanmaktadır. Oligarşinin emekçi kitleleri sindirip onları pasifize etme doğrultusunda süregelen politikası, ağır ve sancılı bir biçimde de olsa geriletilmektedir. Devrimci Sol Güçler'in yükselen pratik faaliyetinin oligarşinin iktidarına karşı şimdilik iktidar alternatifini yaratmıyor olması, onun yani devrimci hareketin, ciddi devrimci alternatif yaratmayacağı anlamını taşımamaktadır. Sürecin tamamlanmasında Devrimci Sol'u oluşturan unsurların, oligarşinin iktidarına karşı, gelişen devrimci hareketin alternatif güç olacağı devrimci gerçeğine, şimdiki süreçte olanaksız gibi gözükse de, başta kendilerini ve örgütlenme faaliyetinde bulundukları kitleleri inandırmaları gerekmektedir. Sürekli mili kriz içinde bulunan yeni sömürge ülkemizin, ekonomik sosyal ve siyasal istikrarsızlığı artmakta, bu da, batı türü ülkelerde rastlanmayan toplumsal koşullardaki hızlı değişimleri beraberinde getirmektedir.

Askeri, faşist cuntanın ve onun devamı sivil faşist cuntanın, emekçi kitlelere yönelik baskı-terör sarmal, ve diğer karşı-devrimci yöntemleri ile, yarattıkları baskı-şiddet ortamında sindirilen kitleler, Devrimci Sol Güçler'in siyasi

arenada varlıklarını hissedilir hale getirmeleri üzerine, pasiflik durumlarından yavaş yavaş sıyrılmaya başladılar.

Ekonomik ya da benzer başka nedenlerle de olsa, çok basit gibi de görünse, bazı gelişmeler karşısında tepkilerini göstermektedirler.

Kitlesel kırırdamalardan hoşnut olmadığını her fırsatta dile getiren Özal'ın, "depolitizasyon ortamı kırılıyor" diye ifade ettiği, kırırdamaya başlayan kitle tepkisinin yarattığı siyasi kaygıdan başka bir şey değildir. Özal'ın kaygıları yersiz değil, ülkemiz koşulları hızlı değişimlere sahne oluyor. Sözü edilen hızlı değişimlere "burjuva çerçevede" oligarşinin partilerinden en iyi ayak uyduran ANAP idi. Özal iktidarı karşısında burjuva muhalefeti olduğu halde, siyasi gündemin belirlenmesinde, Özal ve partisi tek başına hareket edebilecek konuma sahipti. Ne var ki, Özal ve partisi, bundan böyle mevcut konumunu sürdürmede zorlanacaktır. Burjuva muhalefetine çok kısmi etkisiyle beraber, esas olarak, Devrimci Sol'un devrimci faaliyetindeki gelişmeler bundan böyle belirleyici olacaktır. Oligarşinin iktidar ve muhalefet partileri, tek başlarına gündemi saptama özgürlüğünü yitireceklerdir. Alternatifim yok diye burjuva muhalefet partileri karşısında övünen Özal, gündemin belirlenmesinde, aktif rol oynayacak olan Devrimci Sol'u karşısında bulacaktır.

Önümüzdeki dönemin belirleyici ögesi, hemen her alanda, devrimci örgütlenme ile devrimci faaliyetteki hızlanış olacaktır. Devrimci kadroların enerjileri ve moral gücü oligarşiye karşı, Devrimci Sol'u alternatif bir güç haline getirmede önemli olacaktır. Kitleleri örgütlemeye gösterilecek maharet, devrimci mücadelenin halk kitlelerine doğru yayılmasının -en geniş anlamda- nesnel koşullarını yaratacaktır.

Devrimci Sol dışında bir bütün olarak diğer solun kitlesele, kadrosal ya da potansiyel güç bakımından -birçok örnekte görüldüğü gibi- hesaba katılacak yanı olmadığı, olabildiğince güçsüz ve cılız olduğu görülmektedir.(*).

Bu noktadan hareketle yanlış bir değerlendirme olduğu halde, Devrimci Sol Güçler'in içinde yer alanların çokça yaptıkları önemli sayılabilecek bir eksikliğe değinmekte yarar var. Hemen her durumda, özellikle kitlesele bakımdan Devrimci Sol'un diğer solun bütününden nicelik olarak yaygın olduğu doğrultusunda görüş ileri sürülmektedir. Öyle sanılıyor ki, devrimciler açısından alınabilecek tek kıstas, biz mi daha güçlüyüz, yoksa dışımızdaki sol mu? Bu türden kıyaslamaların bazı durumlarda anlamı elbette vardır. Ne var ki, sınıf mücadelesinin şimdiki aşamasında genel solun (dışımızdaki solun) gücü gözönüne alındığında kıyaslamada bulunmanın fazla bir önemi olmadığı anlaşılmaktadır. Esas olarak, sınıflar mücadelesinin bir tarafında oligarşi, diğer tarafında Devrimci Sol Güçler'in mücadelesi ve bu devrimci mücadele çizgisinin kitleler üzerinde yarattığı etkinin oluşturduğu devrimci potansiyel!..

Bu çerçevede, Devrimci Sol'un temel hedefi, sol içinde güçlü olmak, onun için de iktidar olmak gibi bir düşüncüyü savunmak olamaz. Böylesi bir düşünce, devrimci hareketin etki alanını sığlaştırır, onun gücünü olduğundan daha güçsüz görmeye yol açar. Devrimci bir hareketin temel hedefi, siyasi

iktidarı almaya yönelik olacak kadar ileri boyutta olmalıdır. Şimdiki süreçte böyle bir devrimci hedef, hayal gibi gözükse de, gelecek açısından bakıldığında, gerçekleşmesinin hiç de olanaksız olmadığı anlaşılmalıdır. Fazla değil, daha bundan birkaç yıl öncesine bakıldığında (korkaklığın, sınıf mücadelesinden kaçınılmanın, ihanetin vb. kol gezdiği bir dönemde) devrimci inanca bağlılıkla mücadele arenasında devrimci mücadeleyi sürdüren bir elin parmakları kadar az sayıda kararlı ve cesur Devrimci Solcu vardı. Oysa bugün bu sayı çoktan aşıldı, çok ileri mesafeler katedildi. Binlerle ifade edilen rakamlara varıldı. Çok fazla değil, yakın gelecekte onbinlerden, yüzbinlerden... söz edilecektir.

Şimdiki haliyle, dışımızdaki solun bütününden güçlü oluşumuzdan hareketle küçük burjuvaca kibirlenmenin devrimci açıdan fazla önemi olmadığı bilinmelidir.

Şöyle diyelim:

Sözün gelişi, solun bütünü yüz kişi, bunun doksan dokuzu Devrimci Solcu ya da on bin kişinin dokuz bini Devrimci Solcu...

En iyimser ifadeyle bununla güçsüz solun içinde güçlü solcu olunur, başka bir şey olunmaz. Savunulan yanlış mücadele anlayışlarıyla, eskilerin deyişiyle, bir arpa boyu yol alamayacak kadar cılız, zayıf; kısaca, deneyle ispatlandığı gibi geleceği olmayan, hep marjinal kalarak sol içinde güçlü olmanın belki oportünist ya da revizyonist gruplar açısından çok büyük önemi olabilir. Sınıf mücadelesinde genel "sol"un bütünü önemli bir güç haline geldiği koşullarda, sol içinde güçlü olmanın ideolojik mücadelesi verilecektir ve bu mücadelenin saflarının da, yer alan gruplar açısından önemi büyük olacaktır kuşkusuz. Ancak içinde bulunduğumuz süreçte, Devrimci Sol'un dışında yer alan oportünist ya da revizyonist solun -küçümseme anlamında söylemiyoruz- sınıf mücadelesindeki gücü hesaba katılmayacak kadar cılızdır.

Devrimci hareketi oluşturan unsurlar bu dönemdeki devrimci enerjiyi, sol içi ideolojik mücadeleyle değil, kitleler içindeki Devrimci Sol potansiyelinin örgütlenmesi doğrultusunda harcamalıdır. Kendimize şöyle sormalıyız: Biz, oligarşi karşısında kitleler tarafından ciddiye alınır cinsten alternatif olacak güçte miyiz; kitlesele ve kadrosal gücümüz nedir; mevcut iktidar karşısındaki konumuz nedir; iktidar alternatifi olmanın dinamiklerine sahip miyiz; devrimci coşku ve enerjimiz yeterli mi?

Bu ve benzeri soruları kendimize sormalı, yanıtları konusunda kafa patlatmalıyız.

Genel sol (güçsüz sol) içinde güçlü olma bizi sevindirirse de, bulunulan evrede, konuşma dilimiz bu olmamalıdır. Bu tür konuşmalar, iktidarı alacak kadar siyasi hedefi geniş olmayan, küçük hesaplar peşinde koşmaktan yorulmayanlarındır. Bu türlerin kaderi marjinal kalmaktır.

Devrimci proletarya, sığ ve basit hesaplar peşinde koşmaz, oportünist ve revizyonistler gibi bir tarafta marjinal kalma düşüncesi de taşımaz. Devrimci hedef genişledikçe, uğruna ölümü ve her türlü fedakarlık etmeyi göze alınca, devrimci sorumluluk duygusu ve bilinci geliştikçe her türlü burjuva, küçük

burjuva yanlışlardan, hatalardan, popülizmden, kariyerizmden insanı arındırır. Kendi bireysel egolarını tatmin etmek gibi, basit sayılacak düşüncelerden hareketle, güçsüzler içinde en güçlüsü olmanın havasına kapılmaz. Güçlü olmanın verdiği küçük burjuva böbürlenmeleriyle değil, devrimci mütevazılıkla kitlelere gidilmeli, devrimci hareketimizin yarattığı potansiyel, en geniş anlamıyla, örgütlenmelidir. Varlığı, yokluğu -devrimci anlamda- doğru dürüst belli olmayan dışımızdaki solla devrimci hareketimizi kıyaslama gibi bir yanlış düşüp, "diğerlerinden kat kat daha güçlüyüz" demek, kendi gerçek gücümüzü yadsımadır.

Bu tür kıyaslamalar bulunulan aşamada doğru değildir.

Bir kere, savunageldikleri pratik faaliyetleriyle dışımızdaki solun gelişme olanağı yoktu, aynı pratik çizgi savunuldukça, bundan sonra da gelişme olanağı olmayacaktır. Esas olarak güçsüz olmalarının temelinde, en iyimser yaklaşımla, sınırları önceden belirlenmiş en az direnme çizgisindeki mücadele anlayışları yatmaktadır. Tabii örgütlenme becerisinde olmamaları da.

Daha başından devrimci mücadele çizgisini savunan ve bunu pratikte gösteren Devrimci Sol ise, kitleler üzerinde pasifikasyonun kırılması doğrultusundaki çok yönlü devrimci faaliyetini sürdürmüş, sürece uygun düşen kitleliliğini yaratmış, azımsanmayacak ölçüde (oportünist grupların bile üzerinde örgütlenme çalışması yaptıkları) kitlesel potansiyel yaratmıştır.

Dışımızdaki solun (oportünist ve reformistlerin) cılız olmalarının günahına ortak olmak niyetinde değiliz. Bulunulan aşamada -hiç tartışmasız- önemli bir güç ve devrimci potansiyele sahip olan Devrimci Sol'un niyeti soi içinde güçlü sol olmak değil, en geniş olarak kitleleri kucaklamış, onları örgütlemiş devrimci bir hareket olmak ve iktidar alternatifi siyasi bir güç yaratmaktır.

Her şey kendi elimizde... Belli düzeyde gelişme ritmine sahip olmakla beraber bunu yeterli bulmuyor, daha enerjik ve daha coşkulu çalışmanın, daha hızlı gelişmenin önemini belirtmek istiyoruz. Yaratılmış bulunan kitle potansiyelini çok iyi değerlendirmeliyiz. Örgütlenme anlamında yaratılan her boşluktan oportünist ya da revizyonistler yararlanma yolu arayacak; demagogik konuşma ve spekülasyonlarla kitlenin kafasını bulandırmaya çalışacaklardır. Kitleler nezdinde Devrimci Solcular yaygınlaştıkça, egemen sınıf sözcülerinin ve partilerinin saldırılarına uğrayacağı gibi, oportünist ve revizyonistlerin de düşmanca sayılabilecek karalamalarına tanık olunacak, oluyorumuz. Revizyonist ve oportünistler kendi bildikleri yolda, bizler de kendi bildiğimiz, bizi ileri, önce iktidar alternatifi olmaya, giderek iktidarı almaya götürecek doğru devrimci çizgimizde yürümeliyiz.

Yeter ki bize gölge edilmesin...

(*) Not: Solun içinde gördüğümüz Kürt yurtseverlerini bu değerlendirmemizin dışında tutuyoruz. Onları başka bir yazının konusu olarak ayrıca değerlendireceğiz.

HALK İÇİN KONUŞMALI VE YAZMALIYIZ

Devrimci propagandayı somut ve açık bir dille yapabiliyor muyuz?

Halkın anlayabileceği, yabancı kalmayacağı bir üslupla yazıp konuşabiliyor muyuz?

Daha açık deyişle, halkı eğitmek ve bilinçlendirmek, örgütlemek ve sınıf mücadelesine daha aktif katmak için düşüncelerimizi, politikamızı halka yabancı olmayan bir üslupla anlatabiliyor muyuz?

Bu soruları neden sorma gereği duyuyoruz?

Çünkü Devrimci Sol Güçlerin devrimci pratiğinin, sübjektif durumuyla orantılı olarak yarattığı potansiyel büyüyor. Kriz derinleştikçe kendiliğinden ve bugün ekonomik sınırları aşamayan bir nitelikte de olsa, sınıf mücadelesine katılım artıyor.

12 Eylül'ün, bu gelişmelere paralel pasifikasyon, depolitizasyon havası dağıldıkça, kitleler politikleşiyor, sınıf mücadelesi ısınıyor.

Bu soruları bizlere tekrar tekrar sorduran, üslup sorununun önemini artıran, sınıf mücadelesini Devrimci Sol Güçler lehine çevirmeye başlayan, bu nesnel ve öznel durumdur.

Mücadelenin kitleselleşmeye başladığı, kitleselleşmenin daha da yoğunlaşacağı önümüzdeki süreçte halka giderken üslup konusunda kendimizi sorgulamalıyız.

Öncelikle belirtmeliyiz ki; hiçbir şey yaratıcı ve özgün üslubumuzun yerini tutamaz. Halkla birlikte olmak, üslupta halkla ortaklık sağlamak bizim için esastır. Üslubumuz bu zengin kaynaktan beslenmek zorundadır.

Bu hareket noktasından kalkarak, üslubumuzu egemen sınıflardan özgürleştirmede, özgünleştirmede, yaratıcı ve canlı kılmada; halkın anlayacağı düzeye getirmede, duygu ve düşüncelerine tercüman olmada ileri adımlar attığımızı söylemeliyiz. Ama bu gerçek her şeyi açıklamıyor. Bugün için üslup konusunda da hata, zaaf ve eksikliklerimizin olduğunu kabul etmeliyiz.

Üslupta çıkış noktamızın doğru oluşu, şimdiye kadar ileri adımlar atmış olmamız yeterli değildir. Her şeye rağmen üslubumuzu, halka yabancı ayırkotchlarından temizleyip, açık ve somut, halkın "bu benim dilimden yazıyor, konuşuyor" diyebileceği düzeyde olgunlaştırdığımızı söyleyemeyiz.

Önümüzdeki süreçte sınıf mücadelesine daha yoğun katılacak kitlelerle, somut, kalıcı, iktidar perspektifiyle geleceğe dönük bağlar kurmak; politikamızı, kararlarımızı onların mücadelesinde maddi güce dönüştürmek, üslubumuzu bu hastalıklardan temizlediğimiz, politikamızı, kararlarımızı halkın diline çevirdiğimiz oranda olacaktır.

Üslubun önemi halka gitmede vazgeçilmez araçlardan biri olmasından geliyor.

Öyleyse üslubumuzdaki bu hastalıklar hangi kaynaktan besleniyor?

Bu hastalıklar, saflarımızda yer yer boy gösteren küçük burjuvazinin kendine güvensizliği, kararsızlığı, kendi dışındaki güçlerden etkilenmesinin üslubumuza yansımından başka bir şey değildir.

Küçük burjuva aydınların halka tepeden bakan, halkın gücünü hesaba katmayan tanzimat kafası üslubunun kalıntılarıdır bunlar.

Üslubumuzda bu çevrenin etkilerinin olmadığını söyleyebilir miyiz? Hayır söyleyemeyiz.

Bu dar bir entel çevreye hitap eden elit üslup, yazılarımızı ve konuşmalarımızı şu ya da bu oranda etkilemeye devam ediyor.

Bazı konuşma ve yazılarımızda vermek istediğimiz politik perspektifin, düşüncelerimizin özünün bu anlayışa kapılarak biçim içinde kaybolduğunu, halkın özdeki mesajı almasının güçleştiğini, kafa karışıklığına yol açtığını söylemek yanlış olmaz.

Bazı yazılarımızı ve konuşmalarımızı, tekrardan, dikkatli ve doğru üslup açısından önyargısız olarak inceleyelim. Bunlarda, halka kapalı üslubun özentilerinin izlerini göreceğiz. Bu gerçekleri yadsıyamayız. Ama bunları olumlu yönde değiştirmek ellerimizdedir.

Öncelikle bu üslupla, anlatım diliyle hesaplaşmalı, üslubumuzda halka yabancı, özgünlüğümüze ve yaratıcılığımıza ayakbağı olanları söküp atmalıyız. Çünkü anlatım dilimiz için en büyük tehlike buradan gelmektedir.

Genellikle bu elitist üsluptan, konuşma ve yazmada anlatım dilimize bu-
laşan hastalıklar nelerdir?

Bu hastalıklardan biri ve başlıcası halk kitlelerine yüksek tepeleri ben yarattım anlayışıyla bilgiçlik taslamaktır.

Bilgi pazarlama, lafazanlık, kitleleri küçük görme ve aydın entelektüelliği bizim anlayışımız olamaz. Bizim için halk kitlelerinin kültür seviyesine uygun düşen üslup kıstastır.

Başka deyişle, ukalaca bir böbürlenmeye "her şeyi ben bilirim", "yerlisi de yabancı da benden sorulur" anlayışına tekabül eden üslup, bizim her zaman reddetmemiz gereken üsluptur. Yazı ve konuşma dilimizdeki kararlı, kendine güvenen, somut, açık anlayışla, bu böbürlenme anlayışının hiçbir ortak yanı yoktur.

"Kendi bildiklerim her şey, kitlelerin bildiği hiçbir şey" anlayışıyla akıl verme, fetva çıkarma, gereksiz bilgiçlik ve yüksekte atmalarla mücadele etmeliyiz. Yazı ve konuşma üslubumuz kendine güvenli, neyi ne için söylediğini bilen, okuyan ve dinleyen için itici olmayan bir mütevazılıkta olmalıdır.

Bunu tamamlayan bir diğer hastalık da ağdalı, anlaşılmaz, özden yoksun ya da özün kaybolduğu, sözcük oyunları, ipe sapa gelmez deyimlerle, tumturaklı diyalog ve monologlarla süslenmiş, basmakalıp yazı ve konuşma üslubudur.

Olur olmaz yabancı sözcüklerle doldurulmuş, uydurma sözcük ve deyimlere yer verilmiş, özü, anlatılmak istenen konuyu veremeyen, sözcüklerle gösteriş yapan bir konuşma ve yazma üslubu her zaman bizden uzak olmalıdır.

Bu çarpık anlayışlar zincirine yeni halkalar ekleyebiliriz. Bu üslup anlayışı, değişik biçim ve görünümle üslubumuzda görülmektedir.

Klişecilik ya da taklitçilik bunun tipik örneğidir.

Hiçbir özgünlüğü ve yaratıcılığı olmayan, kendimizden, yaşanan gerçeklerden hiçbir şey katmadan başkalarından aktarılan yazıların üslubunu bu hastalık içinde sınıflandırabiliriz. Bu çarpıklığın daha ileri noktası, sözleri değil, cümle ve paragrafları bile değiştirmeden, ya da bazı sözcük oyunları ile değiştirip somutu gözetmeden, olduğu gibi aktarmak ve bunu kitlelere yutturmaya çalışmaktır. Üslubumuzda bunun izleri giderek azalmakla birlikte, varlığını sürdürmektedir.

Soyut formüllerle, klişeleşmiş cümle ve cümle dizimleriyle, beylik benzetmeler ve örneklerle yazmak ve konuşmak da bizim işimiz olmamalıdır. Anlatıcılarımızı, ezbere, bilinen, soyut formüller içinde boğmak da tehlikeli bir eğilimdir.

Kullanıla kullanıla eskimiş, etkisini yitirmiş, yavanlaşmış, canlılığı olmayan klasik yazı üsluplarını terk etmeli, bu konuda statüleri yıkmalı, çarpıcı, akıcı, akılda kalır, değişik üsluplar bulmalıyız. Yeni yarattığımız, kitleleri daha derinden etkileyecek üslup, her yeni gibi tepkiyle karşılanabilir. Statüleri yıkmak yadırganabilir, engellerle karşılaşabiliriz. Ama bunlar özgün üslup bulma ve bu üslubumuzu çeşitlendirme çabasından bizi alıkoymamalıdır. Artık klasik, donuk, yavan formüller yığını yazıların okunmadığını, konuşmaların dinlenmediğini görebilmeliyiz. Üslupta her şeyin odağına, halka aramıza barikat kurmayacak bir konuşma ve yazma üslubunu oturtuktan sonra, bu özgünlük bize çok şey kazandıracaktır. Şimdiye kadar bu anlayışla kazandıklarımızı unutulmamalıdır.

Mao Zedung *"Yabancı taklitçiliğine son verilmeli, boş ve soyut sözlerden vazgeçilmeli, dogmacılık bir yana bırakılmalı ve bütün bunların yerini Çin halkının çok sevdiği diri ve canlı Çin üslubu almalıdır."* (Kültür, Sanat ve Edebiyat Üzerine, syf. 14-15) derken kendi gerçeğini somut olarak ifade etmektedir. Bu gerçeğin evrensel yanına dikkat etmeliyiz. Mao Zedung, devrim yapmak, iktidarı almak için halka gidecek olanlara üslupta yol gösteriyor.

Anlatmak istediklerimizi iyi bilmek, konuya vakıf olmak yeterli midir? Hayır yeterli değildir. Onu okuyacak, dinleyecek halk kitlelerine kavrayabileceği, rahatlıkla anlayabileceği bir üslupla anlatabilmek de önemlidir. Bunun için ne yapmalıyız? Bunun için somut, yalın, basit, okuyanın ve dinleyenin ilgisini çekecek samimi ve doğal bir üsluba sahip olmalıyız. Üslup bizim olmalıdır. Gerçeklerin ifadesi olmalıdır. Yani yapay anlatımlardan kaçınılmalı, gerçekçi olmalıyız. Bir başka yanıla abartma ve küçümseme bizden uzak olmalıdır. Anlatımımız somut gerçeği olduğu gibi yansıtmalıdır. Okuyanın, dinleyenin kafasında farklı değerlendirmelere yol açacak, farklı yorumlara götürecek biçimde benzetme ve olaylarla paralellik kurmaktan kaçınmalıyız.

Sadece kadroların kültür düzeyini değil, halkın kültür düzeyini düşünerek hareket etmeliyiz. Öyle olmalıyız ki, bizim duygu ve düşüncelerimiz halkın duygu ve düşünceleriyle kaynaşmalı, halk kitleleri bizim yazılarımızda kendini, kendi sorunlarını ve çözüm yollarını, kendi anladığı dilde bulabilmelidir.

Bunu yazılarımızda ve konuşmalarımızda ne ölçüde başarabiliyoruz? Bunun üzerine kafa yormalıyız. Ağır, zor anlaşılır üslubun kullanıldığı yazı ve konuşmaları halkın anlamakta güçlük çektiği ve bizim de zaman zaman buna saptığımız bilinmelidir. *"Yazarken ya da konuşurken sizi anlaması, size inanması ve sizi izlemesi gereken işçileri düşünün. Kendisi için yazdığınız, kendisi için konuştuğunuz insanları unutmayın"* derken Dimitrov bu noktaya dikkat çekmektedir. (Faşizme Karşı Birleşik Cephe, syf. 144)

Çoğu zaman somut, belirli koşullara ve taleplere uygun konuşamama ve yazamamanın tipik bir örneğini Dimitrov vermektedir.

Hitler'in iktidarı öncesi Almanya'da büyük bir dolandırıcılık olayı olmuştur. Bu olayla ilgili Sklarek kardeşler yargılanmaktadır. Duruşmalar sırasında, Berlin'de, işsizlerin toplantısında bu olay tartışılır. Bu toplantıda bir Nasıyonel sosyalist, duruşmayı işine gelen biçimde yorumlayıp büyük bir tezahürat altında, Sklarek kardeşler gibi soyguncuların hemen öldürülmesi ve dava için harcanan paranın işsizlere dağıtılması gerektiğini söyler. Gerisini bu toplantıya katılan Dimitrov'dan dinleyelim:

"Sonra bir sosyalist kalktı ve söz istedi. Önce söz vermek istemeyen başkan, sosyalistin sözlerini duymak isteyen dinleyicilerin baskısına dayanmadı ve söz vermek zorunda kaldı... Sosyalist, 'arkadaşlar', diye söze başladı. 'Çalışmalarını yeni bitiren üçüncü Enternasyonal Gene! Kurulu, işçi sınıfının kurtuluş yolunu göstermiştir. Bu yolda size düşen görev arkadaşlar, işçi sınıfının çoğunu kazanmaktır. (Dimitrov'a ait) Genel Kurul işsizlerin hareketlerinin politikleştirilmesi (Dimitrov'a ait) gerektiğini belirtmiştir..."

Böyle bir konuşma işsizleri etkileyebilir miydi? İşsizler kendilerini daha yüksek o seviyeye ulaştırmak için, önce politik/eştirmemizden, sonra devrimcileştirmemizden, daha sonra da harekete geçirmemizden hoşnut olabilir miydi?

Oturduğum köşede, yapılması gereken şeyleri somut bir biçimde ağızdan duymak istedikleri sosyalisti sabırsızlıkla kürsüye çağıran işsizlerin esnediklerini, sıkıldıklarını gösteren hareketler yaptıklarını görüyordum..." (Faşizme Karşı Birleşik Cephe, syf. 143)

Bu kötü örnek, eğer kitleleri kazanmak diye bir sorunumuz varsa konuşmamıza önem vermemiz gerektiğine ilişkin sadece bir örnektir. Bunun gibi daha nice kötü örneklerle karşılaştığımızı gözönüne alıp, ona göre hareket etmeliyiz. Böylesi bir yöntem, insanın kendisine propaganda, ajitasyon yapmasından başka bir şey değildir. Kitlelere bir şey vermeyecektir.

Halkı, mücadeleyi ilgilendiren yazılarda, sözü dolaştırmamalı, bıktırıcı ve usandırıcı, bir türlü "sadede gel"meyen üslup ve yollardan kaçınmalıyız. Sözüünü ettiğimiz konuda üslubumuz, sorunu can damarından yakalamalı, açık ve anlaşılır olmalıdır. Halkın sorunlarını, onun çözüm yollarını anlattığımız yazılarımızda, halkın psikolojisini, eğitimi, kültürünü gözetmeli, onun günlük maışet derdi içindeyken kendi sorununu ve çözüm yollarını önüne bir sinema perdesi gibi getirmeliyiz. Söylediğimiz şeyler canlı hayattan, maddi yaşam ve mücadeleden olmalı, çarpıcı, akılda kalıcı ve yaygınlaşma özelliğine sahip bir üslup yaratmalıyız. Halkın ve mücadele içindeki insanların ruhunu

yakalamayan, onun manevi dünyasına cevap vermeyen yazı ve konuşmaların havada kalacağını bilmeliyiz.

Bir başka dikkat etmemiz gereken tehlikeli eğilim de, üslupta yoğun argo sözcükler kullanma ve üslubu lümpenleştirmedir. Çeşitli yayınların piyasaya pompaladığı bu tür birçok sözcük ve deyimlerin yazılarımıza ve konuşmalarımıza sızma belirtilerini görüyoruz. Bilimsel literatürümüzü zedeleyen, dejene etmeye çalışan bu tür bir üsluba karşı da duyarlı olmalıyız. Argo sözcüklerle yazmak ve konuşmak ne olursa olsun devrimci bir anlayışın ürünü olmamıştır ve olamaz. Üslubumuza sızmış tüm argo sözcükleri tek tek temizlemeliyiz. Literatürümüzün saflığını korumak bugün için her zamankinden fazla önem arz ediyor. Çünkü tabuları yıkma adına üslupta dejenerasyona yol açıyor.

Küçük burjuva aydınları ve sol gruplar halka yabancılaşmanın, kitlelerle bağ kuramamanın sonucu olarak giderek kast türü yapılara bürünmüştür. Ve yazdıkları, konuştukları emekçi halka değil, sadece kendilerine hitap etmektedir. Biz bir avuç aydına değil halka seslenmeli, onları örgütlemeli, küçük burjuva aydın özenticiliğinden kaçınmalıyız. İçlerine kapanan küçük burjuva aydınlarını kendi dar pratiklerinin kısır polemikleriyle baş başa bırakmalı, onların bu boş, pratikten, halktan kopuk tartışmalarına ortak olma hatasına düşmemeliyiz. Yüzümüzü halka, sırtımız bu kastaşmış yapılara dönük olmalıdır.

Anlattıklarımızı toparlarsak; bizim üslubumuz halkımızın benimsediği, sevdiği, canlı, diri, özgün ve yaratıcı bir üslup olmalıdır.

Üslubumuz "mücadelenin alevleri içinde çelikleşen", yaşanan gerçeklere, gerçek kaynağa, halka dayanan bir üslup olmalıdır.

Kitlelerin diliyle yazmayı ve konuşmayı her şeyiyle öğrenmeliyiz. Bizim yazdıklarımızda, konuştuklarımızda halk dile gelmelidir. Halkın nabzını elimizde tutmalıyız. Bir halk hareketi olmak bunu gerektiriyor.

Devrimci, yaratıcı bir üslup, devrimci kadroların bir sanatçı duyarlılığıyla okuyanı, dinleyeni sarstıkları, statükoları yıkarak kendine akmak için yol arayıp bulan akarsular gibi kendi yatağında olgunlaşmalı ve yetkinleşmelidir. Karmaşık şeyleri basit ve yalınlıkla anlatacak, çarpıcı üsluplar bulmalıyız. Basit şeyleri ise karmaşıklaştırmadan, entelektüel kaygılarla anlaşılmasız kılmadan anlatma yöntemlerini geliştirmeliyiz. Taklitçi ve şabloncu olmayan bir üslubun, kendi özgücüne güvenen ve dayanan bir hareketin doğal üslubu olduğu unutulmamalıdır.

Üslubun önemi ve üslubumuzun nasıl olması gerektiği konusunda son sözü Dimotrov'a bırakıyoruz.

"Arkadaşlar, bu yazıları okuyan ve dağıtan işçiler, özellikle faşist ülkelerde, hayatlarını tehlikeye atmaktadırlar. Eğer bütün bu fedakarlıkların boşa gitmesini istemiyorsak, halk kitleleri için yazdıklarımızı onların dilinde yazmalı, bunun gerekliliğini çok iyi anlamalıyız." (Dimitrov, Faşizme Karşı Birleşik Cephe, syf. 142)

Mart 1989, Sayı: 22

Böyle Gelmiş Böyle Gitmeyecek!

STATÜLERİ AŞIP MÜCADELEYİ YÜKSELTELİM

Toplumumuzda siyasal hareketsizliğin ve dinamizmin zayıflığını hiçbir söz "böyle gelmiş böyle gider" deyişi kadar açık ifade etmemektedir.

Sorunumuz devletin güçlülüğü, yenilmezliği, yıkılmazlığı imajını silmek, egemen sınıfların kitlelere baskı ve zorla dayattığı "böyle gelmiş böyle gider" kaderci felsefesini yok etmek sorunudur. İnsanları topluma yabancılaştıran, bireyciliği körükleyen, "her koyun kendi bacağından asılır" vb. gibi düzenin devamını sağlayan bütün yaşam tarzlarını, düşünce kalıplarını yıkıp atma sorunudur.

Sorunumuz kitlelerin elini kolunu bağlayan, düzene isyan duygularını gemleyen, onları sınıf mücadelesine atılmaktan alıkoyan statüleri, radikal bir tarzda aşma sorunudur. Sınıf mücadelesinin giderek kızıştığı koşullarda mücadeleyle kitleselleştirmek bunu gerçekleştirmekten geçiyor.

Bu konuda bugün daha çok çaba harcamalı, daha radikal davranmalıyız.

Çünkü, ülkemizde burjuvazinin kitleleri sınıf mücadelesinden uzak tutmak için yarattığı statüler, çok daha güçlü ve etkilidir. Statüler etkisini ve gücünü sadece ülkemizin küçük burjuvalar ülkesi olmasından ve küçük burjuvazinin güce tapma özelliğinden almamıştır. Bunun tarihsel bir geçmişi, toplumsal, kültürel kökleri vardır.

Osmanlı toplumunun zayıf oto-dinamizmi sınıf çelişkilerini yumuşatmış, kitlelere köklü bir sınıf mücadelesi geleneği, deney ve tecrübe bırakmamıştır. Devrimci atılım geleneksizliğinin, Osmanlı devletinin oluşturduğu ceberrut ve kerim devlet imajlarının kitleler üzerindeki etkisinden de kaynaklandığını unutmamak gerekiyor. Bunları bütünleyen ve kökleri Osmanlı devletinden de öncelere dayanan tevekkül, şükürcülük, "bir lokma bir hırka" felsefesi ve dünyadaki sorunların çözümünü "öteki dünya"ya havale eden dini inançların da, devrimci duyarlık ve tepkilerin kökleşmemesinde payı vardır.

Oligarşi, bu toplumsal, tarihsel, geleneksel ilişkileri ve düşünüş biçimini, emperyalizmin dayattığı kozmopolit ideoloji ve dejenere yaşam tarzıyla sentezleyerek pekiştirmiş, kitleleri sınıf mücadelesinin dışına itecek statüler kura-bilmiştir. Devrimci güçlerin, bu statülerin etkisinden kitleleri çıkarmada, sınıf mücadelesine katmada yeterince başarılı olmadığını söylemek zorundayız. Türkiye soluna damgasını vuran elli yıllık reformist, revizyonist çizgi, bu statülerin soldan güçlendirilmesine yardımcı olmuştur. Demokrasiyi burjuvaziden bekleyen, legale çıkmayı her şey olarak gören bir çizginin kaçınılmaz sonu, yıkmak için mücadele edilmesi gereken statükolara çakılıp kalmak olmuştur.

Sınıf mücadelesini olumsuz yönde ve önemli şekilde etkileyen statülerden ne anlıyoruz? Mücadele etmemiz gereken statülerin ideolojik ve yaşam-sal düzlemde belirtileri nelerdir?

İlki, en genel ifadeyle düzenle uzlaşmadır. Sorunların çözümünü düzen sınırları içerisinde aramaktır. Düşünce ufkunu, düzenini düşünce kalıplarıyla sınırlamaktır. Düzenin geleneksel yaşam tarzına çakılıp kalmak ve yenilikten korkmak, kaçınmak, hatta ona karşı çıkmaktır. Düzenin alışkanlıkları, disiplini, ahlakı, ideolojisi, ilke ve yasalarıyla hareket ederek, kendine düzenle uyumlu küçük dünyalar yaratmak, kendini oraya hapsedmektir. En küçük ekonomik-demokratik hak ve özgürlükler için mücadeleyi bile kendiliğindencilğe bırakmak ve beklemecilik tavrı içinde, canlı ve yeni devrimci hamlelerden korkmaktır. Bu anlamda yaratıcı olmak yerine uyuşuk, hantal, her şeyi kendiliğindencilğe ya da kendi dışındaki güçlere bırakmaktır. Düzenin özendirdiği davranış ve yaşam biçimleriyle, ütopyalarıyla oyalanma, onların peşinden sürüklenerek edilgen bir yaşam sürmektir. Böylesi, mücadelecı olmayan yaşam tarzından, ML devrimci bir kişilik gelişemez, kendini sürekli aşamaz.

Düzenin statüleriyle hesaplaşmanın, ilişkiyi kesip atmanın önemi burada yatıyor. Bilindiği gibi ne bugünkü devlet, ne de toplumsal ilişkilerde oluşturulan statüler ezelidir, ebedi de olmayacaktır. Böyle demekle sorun çözülüyor! Statüleri yıkmamanın, kitleleri devrim saflarına çekmenin yolu, bu statülerle mücadele etmekten geçiyor.

24 Ocak kararları ve 12 Eylül'le birlikte oligarşi, kitleleri sınıf mücade-

sinden uzak tutmak için yeni statüler sunmuştur. Düzen yeni ve daha cazip statüler üretmiştir. Solun yenilgisi ve gericiilik yıllarının kitleleri yıldırması, pasifikasyon ve depolitizasyon kitleleri düzen sınırları içinde tutan yeni düşünce kalıpları ve statüler oluşturmak için elverişli bir altyapı oluşturmuştur. Baskı ve terörün yitirdiği kitleleri, yeni statülere kanallandırmakta oligarşi hiç de zorlanmamıştır. Bunun bir de dünya çapında, karşıt sistemler arası ilişkilerdeki değişimlerden yansıyan yönü vardır. Dünyada barış, hümanizm, özgürlük, uzlaşma, en açık ifadesiyle liberalizm rüzgarları esiyor. Sınıf farkları belirsizleşiyor, emperyalizmle sosyalizm arasında sınıfsal köprüler kuruluyor. Bu değişim ülkenin solunu yenilgi döneminde yakaladı ve bunun olumsuz etkileri daha geniş çaplı oldu. Uzlaşmacılık, giderek teslimiyet ve düzenin statüleriyle kaynaşma, bu kesitte dıştan da desteklendi.

Kitlelerin ellerini kollarını bağlayan, onları depolitizasyon cenderesinde tutan yeni statüler nelerdir?

Devrimci hareket kiteselleşemiyor ve en azından 12 Mart sonrasının potansiyeli ortaya çıkmıyor. Neden?

Sol hala örgütsüzlük çemberini kırabilmiş değil. Kitlelerin yaşam düzeyleri, gelirleri yarı yarıya düşmüş bir durumda olduğu halde, neden hala sorunlarının çözümünü düzenin statülerinde arıyorlar? Bu soruların cevaplarını bulmak sorundayız!

Düzen İçinde Düzen Oluşturan Statüleri Yıkılım!

12 Eylül faşizmiyle hayatıyet bulan 24 Ocak felsefesi ve yaşam tarzı, bugünkü statülerin ana kaynağıdır. 24 Ocak felsefesi kitlelere tek bir şey sunuyor: Devrimden ve sınıf savaşından uzak durun, "köşeyi dönmek" için her yolu meşru sayın, deneyin! Hiçbir toplumsal ve insani değer tanımayın!

24 Ocak, ahlaksızlığı ahlak, namussuzluğu namusa çevirmiş, bütün insani ve toplumsal değerleri altüst etmiştir. Sanatta, kültürde, yaşamda yeni dejenere ilişkiler gelişmiş, toplumda yer etmiştir.

Hiçbir dönem, devletin laikliği bir kenara bırakıp, din ile politikayı birleştirmesi ve tarikatların devlet içine yerleşmesi bugünkü kadar gelişmemiş; din eğitiminin anayasaya geçirilmesiyle toplumsal dejenerasyon ve depolitizasyon atbaşı gitmemiştir. İçinde tarikatların cirit attığı parti iktidar yapılırken, dönemin cumhurbaşkanı konuşmalarına Kuran'dan ayetlerle başlamış, Kürt yurtseverlerinin mücadelesini bastırmak için dini propagandaya başvurulmuştur. Statüko dine dayanmıştır. Ülke genelinde başvurulmuş ve geliştirilen politikalar daha da kapsamlıdır.

Devletin en yetkili kurumlarında görev yapanların, Latin Amerika diktatörlerinden hiç de farklı bir tutum takınmayarak futbolu özendirmeleri, maçlarda gövde gösterileri yapmaları, takımları lige yükseltmeleri, futbol bütçesinin şişirilmesi, futbolla haşır neşir olan yeni politikacı tipi yeni olgulardır. Futbol tartışmaları bu süreçte yoğunluğu artarak meclise de taşınmıştır. MGK'nın futbola duyduğu yakın ilgi biliniyor.

Faşizmin, ıspanya, Portekiz ve Latin Amerika diktatörlüklerinde, kitleleri sınıf ilişkilerinden ve toplumsal sorunlardan uzaklaştırmak için kullandığı

futbol, ülkemizde de kitlelerin oyalandığı önemli bir statüko haline dönüştürüldü. Enerjilerini maçlarda boşaltan insanlar, bir hafta boyu yeni bir maça kadar sadece futbol tartışır hale getirildi. Yoğun bir şartlandırma ve yönlendirmenin etkisindeki halk kesimleri açısından anlaşılır bir durum olan bu olgu, devrimci potansiyelin gelişmesinde engellerden birisidir. Sorun sanatla, sporla, müzikle vb. ilgilenmek, bu alanlardaki yeteneklerimizi geliştirmek, ihtiyaçlarımızı karşılamak ve çok yönlü gelişime karşı olmak değildir. Fakat devrimci faaliyet dışındaki bir etkinliğin, bir devrimcinin yaşamının giderek temeli olması, günlük yaşamını bu etkinlikler etrafında örmeye başladığı yerde, bir futbol, bir sanat, bir müzik vb. çevresinde statü oluşmuş demektir. Tehlike buradadır. Buna dikkat çekmek istiyoruz.

12 Eylül sonrası hızlı, yoz, apolitik, cinselliğe dayalı sanatsal, kültürel, yaşamsal statüler oluşturulması çabası başlatıldı. Birbiri ardına TV'de gösterilen Hollywood dizileriyle kitleler Amerikan tipi yaşamaya özendirildi. Diğer yandan insanlar iç karartıcı arabesk müzikle meyhane köşelerinde, tavernalarda gerçek sorunlarını unutup kadere boyun eğmeye itildi. Köşeyi dönme, bir anda milyoner olup düzenin nimetlerinden faydalanma yolları diye milli piyango, spor loto, spor toto, at yarışları, lotaryalar vb. her türlü kumar, dolandırıcılık, yolsuzluk ve yasadışı işler teşvik edildi. Bunların reklamları manşetlerden inmez oldu. Bu tür avantadan köşeyi dönen tipler özendirme malzemesi olarak kullanıldı. İnsanlar aydan aya milli piyango çekilişini, haftadan haftaya maç sonuçlarını bekler, at yarışlarını kovalar hale getirildi. Halkın beyinleri, yeme içme alışkanlıkları bile yeniden biçimlendirilmeye çalışıldı. Gümrük kapıları açıldı, ithal mallar yurda akın etti. TV reklamlarıyla bu mallar kitlelerin talebine sunuldu. Lipton çay, nescafe, Japon oyuncakları, İtalyan ayakkabılar, Fransız parfümleri gibi lüks tüketim maddeleriyle insanlar küçük dünyalar peşinde koşturuldu. Batı hayranlığı aldı yürüdü. Batılı gibi yaşama, yeme, giyme ve düşünce alışkanlıkları gelişti. Çarpık bir biçimde üslup ve konuşmalar yaygınlaşırken yazı biçimleri bile bundan etkilendi. Yaşamdaki ve tüketimdeki bütün bu değişime, geniş kitleler bire bir ayak uydurmasa dahi, bunların toz pembe hayaline kapılması, özenmesi, taklit etmesi, her türlü yoz kültür ve sanat araçlarıyla birleşince toplumsal dejenerasyonu ve çürümeyi hızlandırıcı rol oynadı. Peş peşe yapılan zamlar tüketimi kısımadı, tersine, içki tüketimiyle birlikte diğer uyuşturucular kitlelerin bunalımına çözüm aradıkları avunma araçlarına dönüştüler. Baskı ve terör, faşist anayasa ve yasalarla politikanın dışına itilen geniş kitleler, sınıf mücadelesinden uzak, sorunlarını unutmaya, bu statülerde oyalanmaya başladı. Öyle ki kitlelerin değer yargılarını erozyona uğratıp köreltmek ve beyinsel gelişmeyi önlemek için, tabuları yıkıyoruz adı altında en pespaye cinsellik körüklendi. Pornografi toplumsal yaşamın bir parçası haline getirilmeye çalışıldı. Çıplaklık, sapık ilişkiler olağanlaştırıldı. Bütün bu 24 Ocak-12 Eylül felsefesinin ortaya çıkardığı eğilimler, kitleleri sınıf mücadelesinden uzaklaştırdığı gibi, çarpık, bireyci, yoz ve bunalımlı yaşam biçimleri serpilip gelişti. Kendi kabuğunda yaşayan, topluma yabancılaşmış, duyarsız insan tipleri, düşünce kalıpları yarattı. TV, video vb. gibi iletişim araçları öyle bir tutku haline dö-

nüştürüldü ve depolitizasyon öyle bir işlendi ki, toplumda ilginç, tekdüze yaşama bağımlı robot tipler ortaya çıktı. Sabahtan akşama kadar emek harcayan birçok insan, yaşamını TV seyrederek, dizileri takip ederek, filmlerdeki insanların sorunlarını tartışarak, bu kahramanlarla kendilerini özdeşleştirerek, onunla ağlayan, gülen, kızan, coşan insanlar haline gelmeye başladı. Pinochet diktatörlüğü altında nasıl TV altı kanala çıkarılarak kitleler için vakit öldürecek, oyalanacak, okumaktan, düşünmekten ve araştırmadan uzaklaştırılacak hale getirildiyse, ülkemizde de TV'nin aynı işlevi yerine getirmesi doğrultusunda önemli mesafe katedilmiştir. Aslında emperyalizmin ve oligarşilerin özde depolitizasyon için başvurduğu araçlar ve yöntemler değişmiyor. TV'ye aptal kutusu esprisinin yakıştırılmasının izahı buradadır. TV'den ve videodan yeterince avunamayanlar, bununla birlikte fonda arabesk müzik, meyhane ve kahvehane köşelerinde içkilerini yudumlayıp kumarın streşiyle yaşayan insanlar olup çıktılar. Bütün bunlarla birlikte fanatik futbol taraftarlığı neredeyse her şeyin önüne geçti. Gazete satışları ve okuyucu sayısı düşerken, iyi bir spor sayfası okuyuculuğu yaygınlaştı. Magazin basınının tirajı yükselirken, diğerleri ya kapanacak düzeye düştü ya da düşmemek için yozlaştı.

Gençlik enerjisini mi harcamak istiyor? Diskoteklere, atari salonlarına yöneltili. Büyük tekeller spora, özellikle de futbola el atarak gençliğin politika, sınıf mücadelesi ve ülke sorunları dışında enerjilerini spor sahasına döktürdü. YÖK'ün okullarda ve yurtlarda getirdiği kışla disiplini altında, eğitim programlarının yoğunluğundan başını alabildiği anda, gençler sadece bunlara yönelmeliydi. Gençliğin moda akımlarının peşinden koşması, lüks tüketime özendirilmesi, batıya hayranlığın yönlendirilmesi birbirine eklenerek depolitizasyonun etkisini pekiştirdi ve yeni statülerin kaynağı oldu. Bunların yanında gençliğe tarikatların el atmasına, körpe beyinlerin gerici ideoloji ile zehirlenmesine bütün kapılar aralandı. Din, boşlukları hızla doldurdu. Baskı ve terörden yılan, ekonomik krizin yükünden bunalan insanların huzuru bulmasında, sorunlarından kaçmasında din ve tarikatlar etkili çekim alanlarından oldular.

Kapitalist düzenin açtığı bu statülerden ilginç ama basit, düzeni rahatsız etmeyen yaşam biçimleri oluştu. Bunlar sınıf mücadelesinden bihaber, politikadan vebadan kaçarcasına kaçan, düzenle uzlaşan ve adeta kendi içinde sürekli yinelenen bir kapalı devre yaşam olarak biçimlendi. Sabah işe gidip akşam eve kapanan ye günün diğer saatlerini dua ile geçiren ve bir kısım zamanını ise çocuklarına bu yaşamı öğütlemekle geçiren sakallı tipler... Bir maaş, birer maç, milli piyango bileti ve gazetelerden toplanan kuponlarla şansının döneceği günü sabırla bekleyen talihçi tipler... Evden işe, işten eve kapanan, kendini evine hapsederek başka hiçbir şeyle ilgilenmeyen tipler... Duvarlarında artist ve şarkıcı resimleri asılı, kulağında volkmən, ayağında konvers ayakkabısıyla caddelerde cinsellik arayan, beyninden tek cinsellik akımı geçen ve rüyalar aleminde gezinen, gerçeğin dışında yaşayan, bunalımlı, hastalıklı paralı-parasız tipler... Bu ve benzer tipler düzenle uyumlu halde, sınıf mücadelesinin dışında, kapalı devre bir yaşam içinde tüm enerjilerini harcamakta, sosyal ve kültürel yönleri sürekli gerileyen, cahilleşen, birey-

cileşen bu insanlar aptallaştırmakta, çürütölmeye çalışılmaktadır.

Devrimci mücadeleyle kitleler sarsılıp onları sınıf mücadelesinden alıko-
yan bu düşünce kalıpları, yaşam biçimleri, statüler değıştirilmezse, toplumsal
çüröme ve yozlaşma kitleleri batağa sürökleyecektir. Toplumsal değerlerle
bağlarını kesip atarak bunlara yabancılaşmış ve düşmanlaşmış, anlık çıkar-
ları için her şeyi yapan ve egemen sınıfların her durumda yönlendireceğı ge-
niş kesimlerin ortaya çıktığı bir süreci yaşıyoruz.

Ölkemizin kendi özgönlüğü içinde Latin Amerikalılaşması derken bu ge-
lişmeleri de hesaba katmalıyız. Başta Brezilya olmak üzere tüm L Amerika
yeni sömürgelerinde, tenekeler mahallelere yığılmış genellikle işsiz ya da yarı-
işsiz milyonlarca insan, bu çüröme ve yozlaşmanın kurbanı olarak tortu-
laşmış, lümpenleşmiş, sınıf mücadelesi dışında her şeyi yapabilecek hale
getirilmiştir. Sao Paulo, Rio gibi, bireysel ve kitlesel suç işleme ve talanın kol
gezdiği, gece sokağa çıkmanın tehlikeli olduğı bu kentlerde kitlesel çüröme
ve dejenerasyon had safhadadır. Örneğın Meksiko City'nin durumu içler
acıısı olsa da, diğeri L. Amerikan metropollerinde de farklı değildir. Ölkemiz met-
ropollerinde de bu tehlike tehdit ediyor. Şehirler geniş gecekondu bölgeleriyle
kuşatılıyor. Baskı, terör, sefalet ve cahillikle beslenen yoz költür, düzenle uz-
laşan daha geri statülerin kaynağını oluşturuyor. Sorun gecekondulaşmaya
karşı olmak değil, çüröme, yozlaşmaya, lümpenleşmeye karşı olmak; bu-
raları birer mücadele cephesi yapmak, insanları bataktan çekip çıkartmaktır!

Ama tüm bunların üstesinden gelebilmek, ısrarla mücadeleyi sürdürebil-
mek ve inandırıcı olabilmek için, toplumda oluşturulan bu statülerin bir kıs-
mının şu veya bu ölçüde, bizlerin yaşamını da etkilediğini ve beynimizi meş-
gul ederek, devrim için yeterli enerjimizi kullanmamızı engellediğini bilmek
zorundayız. Öyle ki birçok davranış ve düşünce biçiminin yanlışlığı, yokluğu
düşünölür veya teorik tartışmalarda doğru olarak konurken, pratikte tüm bu
doğrular unutulurken düzenin statüleri sürdürölüyor ve bu kanıksanıyor. Bu
olumsuzlukla mücadele etmek kaçınılmaz hale geliyor.

Toplumsal çüröme ve statüleri dur diyemediğimiz ölçüde, toplumun kan-
grenleşmesi bizim dışımızda ilerleyecektir. Ne yapıp edip bu olumsuz geliş-
min önünü tıkamalıyız. Sanatta, költürde, müzikte, okul ve iş yaşamında, kı-
saca hayatın her alanında düzenle uzlaşan, ona hizmet eden öğelere savaş
açmalı, bunlarla tam bir kopuş sağlanmalı; her alternatif sosyalist insanın,
devrimci tavrın tohumları atılması geliştirilmeli, büyütölmelidir. Bu ise, en baş-
ta insanları sınıf mücadelesine çekmekle, kendimizi de hızla değıştirmek, ge-
liştirmek, yenilemek, statülerin etkilerini kendi düşünce ve yaşamımızda te-
mizlemekle, bu mücadele içinde daha fazla özveri gösterilmesini sağlamakla
olabilir. Çünkü her dereceden gelişimimizi engeller nitelikteki tüm statüleri yık-
madan, yeninin, daha güzelin, daha demokratik olanın önü açılmaz.

Sol, Onyıllardır Kapalı Devre Statülerle Kendini Oyalıyor

Sol saflarda yaratılan statülerin ve depolitizasyona hizmet eden anlayış-
ların, mücadelenin kitleselleşmesine, kitlelerin politikleştirilmesine engel teş-
kil ettiğı bilinmektedir. Elli yıl boyunca, burjuvazinin demokrasi manevraları

içerisine sıkışıp yasallaşmak uğruna çaba sarfeden reformist sol, düzenin statükolarını soldan takviye etmiştir. Kendi sağındaki güçlere bel bağlayan, burjuvazinin icazetine sığınan solun, düzenin statüleri ile sorununun olmayacağı açıktır. Bu şekilde siyasi arenaya giren, uzlaşmayı ve düzenle kurumlaşmayı savunan güçlerin, düzenin ekonomik-politik istikrarı ile birlikte objektif olarak düzenin statülerine de bağlı olacağını tartışmak bile gereksizdir.

Provokasyona gelmemek teorilerinin köklerini burada bulabiliriz. Düzenin kurumlarıyla uyumlu bir çalışma içerisinde olan reformist, revizyonist sol, düzenin statülerini sarsan her türlü radikal çıkışa ve kitlesel hareketliliğe, burjuvazinin ağzıyla karşı çıkmıştır. Onlar için yasal, barışçıl çalışmanın, düzeni reformlarla yavaş yavaş dönüştürmenin dışındaki devrimci tüm çıkışlar, anarşizm, terörizm, provokatif çıkışlardır! Yıllarca silahlı mücadele kaçınılmaz güçler, düzenin statülerini sarsan, kitleleri devrim ve iktidar perspektifiyle harekete geçirmek için bütün mücadele ve örgüt biçimlerini yaratıcı bir tarzda ülke somutuna uygulayan ML'leri karalamakta oligarşinin sözcüleriyle adeta yarış etmişlerdir.

Bunlardan hiç de farklı düşünmeyen ve demokrat geçinen burjuva ve küçük burjuva aydınları da, devrimci mücadele araçlarıyla, kitleleri sınıf mücadelesine katmada azımsanmayacak yol alan devrimci güçlerin yaptığı eylemlerin arkasında "karanlık güçler" hatta "MİT", "CIA" parmağı arayacak kadar ileri gitmiştir. Kitleleri sarsan, onlara hedef gösteren her devrimci eylem, oligarşiden çok bu gibi aydınları paniğe sevk etmiştir. Düzenin statülerinin sarsılması, yeni devrimci bir anlayışın serpilip gelişmesi, en çok bunların tepkisini çekmiştir. 12 Eylül öncesi geleneksel revizyonistlerin-reformistlerin kitleler edebiyatına, provokasyona gelmeme teorisine karşı çıkan, siyaset yasakları koyacak kadar kendisini öncülük misyonunun havasına sokanlar, 12 Eylül sonrası örgüt olmadıklarını keşfetmeleri bir yana, sadece örgütsüzlüğü, kendiliğindenciliği benimsemekle kalmadılar. Bugünkü süreçte neredeyse onların oynadığı role soyunmaya kadar gerilediler. Devrimci pratik ve statülerin sarsılması onları da rahatsız ediyor artık. "Zamanı değil", "Kitleler bunu kaldıramaz" deyişleri ne ölçüde radikallikten uzaklaşıp sağcılaştıklarını gösteriyor. Hatta bazıları geriye doğru daha da ilerlemiştir. Kürt yurtseverlerin, statüleri altüst eden ve Kürt kimliğini ayağa kaldıran mücadelesini burjuvazinin ağzıyla suçlayabiliyorlar. Bu, reformistlerin günümüzdeki temsilcilerinin söyleminden de geri, burjuvazinin reformist tercihli partisi SHP'nin söyleminin aynısıdır. "Bugün Türkiye'de Kürtler devletin terörü ile PKK terörü arasına sıkışmış" (*) gibi ifadeler bunların yerlerini de belirtiyor. "Anarşi", "terör", "bölücülük" teraneleri, "12 Eylül öncesine mi dönmek istiyorsunuz" tehditleri oligarşinin kitleleri mevcut statüler içinde zaptetme, kafalara depolitizasyon prangası vurmada başvurduğu en önemli malzemelerdir. Soldan bu destekleyici tavırlara girmek, Devrimci Sol Güçler'in statülere ve depolitizasyona karşı geliştirdiği devrimci eylem çizgisine soldan barikat kurma anlamına gelmektedir. Bu sağcı, statükocu, pasifist anlayışlarla da mücadeleyi elden bırakmamalıyız. Bu statükocu anlayışların panzehiri, devrimci pratiği kitleleri harekete geçirecek ve kitlelerin mücadelesini birleştirecek şekilde geliştire-

mek, her türlü statüye radikalizm silahıyla savaş açmaktır.

Ayrıca, başka bir yönüyle, geleneksel solun şablonculuğu ve dünyaya başkalarından devşirdiği ideolojik-politik çizgiyle bakması, statükoculuğun bir diğer yüzüdür. Belli şemalar ve formüller olduğu gibi benimsenip ülke gerçeği göz önüne alınmayınca, yapılacak iş, bu şemalara ve formüllere göre gelişmelerin beklenmesine kalır, mücadele ertelenir. Bir tür beklemeçilik, hareketsizlik hakim çizgi olur. Sonuçta Türkiye gerçeği ile çakışmayan tüm bu teorik, ideolojik çizgi, düzenin statülerine çakılıp kalmaktan öteye gidemez.

Sürekli alıntılarla konuşmak, alıntıları alt alta dizip onların özet açıklamasını yapmaktan öteye gitmeyen, dogmatik, kısır, oportünist, reformist anlayışları reddetmeliyiz. Özgül koşulları analiz etmek ve mücadeleyi devrimci yöntemlerle sürdürmek için on yıllardır süregelen ve hala şu veya bu oranda saflarımızda var olan bu statüleri yıkmalıyız.

Yaşanan gerçekler 12 Eylül öncesinde olduğu gibi sonrasında da bunu kanıtlamıştır. Daha açık bir tavra girmiştir bu kesimler. Bir şey değil; işi devrimci gelenekleri ve değerleri sulandırmaya ve reddetmeye vardırılar. Burjuvaziye hoş görünmek için her şeyi yapıyorlar. "Sanat toplum içindir" düzlemin-den uzaklaşmaları, burjuvazinin her tür sanat akımlarına yol açmaları bunun bir örneğidir. TBKP önderleri Türk sanat müziğini keşfediyorlar! Sanatın sınıf - saltığını bir kenara atıyorlar. Düünün reformist ve revizyonistleri bu pasifizme ve düzenin statülerine uygun hareket etmeye daha bir aday görünmektedirler. Oligarşi, solda, kendi düzenini korumaya yardımcı olabilecek bir partiye gereksinme duyduğundan beri, TBKP çatısı altında toplanan geleneksel solun büyük kesimi, buna büyük bir istekle cevap verdi. Oligarşinin demokrasicilik oyununun solda figüranlığına aday oldu. Ama burjuvazi düzenin istikrarını koruyacağını her defasında söylemesine, devrim ve iktidar hedefinden vazgeçtiğini ilan etmesine rağmen, TBKP'yi daha da sağcılaştırmaya çalışıyor. Oligarşinin istediği sosyal demokratişmiş, Avrupa komünist partileri gibi bir partidir. TBKP buna zorlanıyor. Düzenin statülerini ve istikrarını korumada solda bir güç olmasının yanında, "ulusallaşması" gerektiği dayatılıyor. TBKP de oligarşinin kendisine biçtiği misyonun dışına çıkmak, kendi iradesini dayatmak için fazla istekli gözüküyor. Düzenin işleyişinin rayına oturtulmasını, mevcut yasalığa hapsolmayı kabullenmiş durumda. 12 Eylül'le birlikte faşizmin baskı ve terörle dayattığı statülere, dışarda ve içerde uymakta en hızlı hareket eden bu güçler olmuştur. Mücadeleyi tatil ederek, ya mülteci oldular ya da kendi kabuklarına çekilerek, tasfiyeci bir tutum takındılar. Bulundukları her yerde çarpık kapitalist düzenin dayattığı yasal, yasadışı -yurtdışına kaçış ve oligarşinin bu kapıyı dolaylı da olsa aralaması kastediliyor- statüleri, hiçbir direniş göstermeksizin kabul ettiler. Dışarıda burjuva yasalığı ile çizilen, yasa, disiplin ve davranış biçimlerine uyulurken, içeride faşist statülere uymayı, onunla uzlaşmayı, var olmanın gerekçeleri yaptılar.

Soldan statükoculuğu körükleyen başkaları da, 12 Eylül öncesi keskinliği kimseye bırakmayanlar, başkalarına siyaset "yasağı" koyanlar, 12 Eylül'le birlikte sağa çark ettiler. Düzenin sınırlarını aşmayan yeni pasifist teoriler keşfettiler. Avrupa'dan esen demokrasi ve liberalizm rüzgarları bunları da etkisi altı-

na aldı. Bunlara yeni kanallar açan sivil toplumculuk ve Avrupa komünizmi gibi belli başlı akımlar, düzenin bu yeni statülerinin soldan onaylanmasından başka anlama gelmiyor. Devrim ve iktidar hedeflerini bir kenara bırakan akımların etkisi altında kalanlar, düzenin kurumlarıyla uzlaşmayı gündeme getirdiler,, düzenin statülerine yeniden sarıldılar. 12 Eylül'le birlikte oligarşinin empoze ettiği birey özgürlüğünü keşfettiler. 24 Ocak+12 Eylül felsefesine liberalizme yol açtığı, birey özgürlüğünü teşvik ettiği şeklinde ilerici misyonlar yükleyip onaylayanlar da oldu. Bazı sol akımlarla burjuva ve küçük burjuva aydınların savunduğu düşünceler arasındaki sınır belirsizleşti, ortadan kalktı.

Örgütsel tasfiye üzerine, demokrasi, birey özgürlüğü, hümanizm ardına sığınıp, örgütlü mücadeleden kaçışın teorisi yapılıyor; örgütsüzlük statüsü sol saflarda sürekli pompalanıyor, kitlelere risksiz, sorumsuz ve sorunsuz devrimcilik sunuluyor. Oysa bugün örgütlenmek her şeyden fazla kendisini dayatıyor. Statülere karşı en etkili silahımız örgütlü mücadeledir. Kitleleri bu yeni statülerin etkisinden kurtarmak ve örgütsüzlüğü aşmak için yoğun çaba sarfetmek zorundayız. Örgütsüzlüğün sınıf mücadelesine zerrece katkısı olmadığı gibi, bireyin, yoz ve teslimiyetçi eğilimlerin, kendiliğindenciliğin de bayrağı olduğu açıktır. Son tahlilde, soldaki bu güçler de düzenin statülerinden fazlasıyla etkilendi. Yoğun baskı ve terör koşulları altında, yenilginin psikolojisi ile panik halinde geri çekilme, mücadeleyi tatil etme ve nihayet oligarşi ile uzlaşmayı "bilimsel sosyalistlik" olarak görme aşamasına geldiler.

Kitleler edebiyatı ile kitle mücadelesinin kendiliğinden yükselmesine bel bağlayan, öncülük misyonunu reddeden; daha açık haliyle kitleleri etkileme yerine onlardan etkilenen oportünist anlayışlar da, solda statükoculuğun temsilcileridir. Bu anlayış "kitleler kaldıramaz, dökülür, sübjektif durum yeterli değil" anlayışını teorik hale getiriyor. Oportünizm nesnel şartlara çakılıp kararlar iradi yönün önemini göremez. Onun çok bilinen şablonları vardır ve hemen her gelişmede tekrarlayıp duruyorlar. Sürekli, 12 Eylül'ün yarattığı fobilerle yaşıyorlar. Sınıf mücadelesinin yönünü devrimci güçlerden yana çevirmek, cuntanın kitleleri sindirme ve depolitize etme programını bozmak için çaba sarf etmezler. Ne cuntayı ve yapmak istediklerini, ne de demokrasi manevralarını bir türlü anlamazlar. Sözde reformizme karşıdır ama pratikte aynı şeyleri yapar, aynı şeyleri düşünür ve ML'lere karşı birlikte tavır alırlar. Kafalarında yarattıkları statülerin etkisiyle edilgen bir tutum sergilerler. Oportünist statükoculuğun özünde, kendi özgücüne güvensizlik, düşmanın gücünü abartma vardır. Oportünizm hiçbir zaman inisiyatifli davranıp gücünü harekete geçirememiş, düşman karşısında mevzilenip statükoculuğunu aşmamıştır. İşte bu noktada Marksist-Leninistler açısından özgüce güven ve inisiyatifli davranmak önem kazanıyor. Bedeli ne olursa olsun bunu yapabildiğimiz ölçüde, kitlelerle bağlarımızın güçleneceğinden emin olabiliriz.

Her zaman, kitle mücadelesi gerilediği oranda tüm statükocular mücadeleden uzaklaştılar. Onlara göre kitle mücadelesi yükselip kabarmadan öncüler mücadele edemezdi. Başka ülke devrimlerinin izlediği yolu, kaba ve şabloncu bir anlayışla ülkemizde arayanlar yanıliyordu. Çünkü ülkemizde mücadelenin sürdürülmesini doğrudan belirleyen güç, kitlelerin mücadelesinin

ilerlemesi ve gerilemesi değildir. Solda artık bu statülerin de aşılması gerekiyor. Soldaki statükoculuk bu kadarla da kalmıyor. Somut toplumsal sorunları ve sınıfsal çelişkileri bir kenara bırakıp, soyut, güncel hiçbir etkisi olmayan, kitleleri yanlış hedeflere yönlendiren konuların tartışma gündeminin baş maddesi yapılması da statükoculuğun bir çeşididir. Örgütlenme, kadrolaşma, kitleleri 12 Eylül'ün pasifikasyon ve depolitizasyonunun etkisinden kurtarıp sınıf mücadelesine katmak ve bu yolda adımlar atmak yerine; cinsellik, ekonomi, hümanizm vd. konular etrafında akademik çalışmalarla yetinmek, politikayı bunların çevresinde örmek, bu konularda burjuvazi ile adeta yarışa girmek, tarihin mahkum ettiği Troçkist tezleri yeniden keşfetmek, politikadan uzaklaşıp sanata ve kültüre sığınmak, sanatta-edebiyatta yılgınlığı ve karamsarlığı aklamaya çalışmak, devrimci mücadeleyi karalamak, çöküşmeyi bir marifetmiş gibi moda haline getirmek vazgeçilmez alışkanlıklarıdır. Statülere soldan destek vermenin esprisi anlamını buralarda buluyor. Ama bu kadarla bitmiyor.

Devrimcilik ilkel ve kaba bir yaşam olarak sunulurken, düzenle uzlaşma ve burjuva bireyciliği "ilericilik, solculuk" adına karalandı, saldırıya uğradı. "Var Olmanın Dayanılmaz Hafifliği" gibi bunalım ve cinsellik batağı yayınlar ve bazı haftalık dergiler aracılığı ile sapık ilişkiler reklam edildi. Kimi dergiler kimliğini yitirerek (veya bularak) bu misyonun yayıncısı oldu, politik konuları giderek bir kenara bıraktı. Bu üslubunu da yaratmakta gecikmedi. Dejenerasyon argoda ifadesini buldu. Bu çürümüş ve yoz ilişkiler içerisinde olan insanların statüleri meşrulaştırılırken, gazete, dergi, sinema ve edebiyat aracılığıyla özendirilmesi sürekli politika haline getirildi. Tüm bunlar da devrimci hareketin, sadece sınıf mücadelesini yükseltmekle yetinmeyip bu statüleri reddetmek ve alternatif devrimci ahlaki ilişkilerde de gelenek yaratma zorunluluğunu dayattı. Bugün, gelişmeler bu görevi de başat görevlerden birisi yapmıştır. Müzikte, edebiyatta, ahlakta devrimci değerleri geliştiren, sosyalist insanın yaratılması, bugünkü düzen içinde, en azından kapitalizmin pisliklerinden arınma mücadelesi vermek gerektiği açıktır. Bugüne kadar yapılanlar bu anlamda yeteri değildir. Daha işin başındayız, yapacak çok işimiz var.

Solda yenilginin nedenlerinden biri olarak "aydın olamama" ve yarı aydın olarak kalınmasını gösteren "ileri" zekalılar da çıkmadı değil bu süreçte. Yeni devrimci anatomileri geliştirildi. Proletarya aydını olmakla entelektüel burjuva aydını olmak birbirine karıştırıldı. Yarı aydın statüsünden kurtulma ve aydın olmaya hak kazanma öyle karikatürize edildi ki, komik bir tablo ortaya çıktı. Aydının klasik müzikten anlaması gerektiği bile şart koşulur oldu. Tabii buradan "teorisizlik" keşfedilerek, sorunlar teoriye bağlandıktan sonra teorisinin fetişleştirmeye kadar varıldı. Sorunların kaynağı teorisinin kavranamamasındandı, o halde tüm faaliyet bunun giderilmesine indirgenmeliydi! Soyut teoriler, küçük burjuva aydın özlemleri bu süreçte dışa vurdu. "Tam aydınlaşmak isteyenler kendilerine biçtikleri bu yeni statü ile 12 Eylül öncesi statülerinin de gerisinde bir mevziye çekildiler.

Gerçi sınıf mücadelesi yükseldikçe, bu kafa bulandıran, kitleleri sınıf mücadelesi dışında başka yollara ve sonuçta düzenin statülerine kanalizasyon

teorileri ve tartışma konularını devre dışı bırakıyor. Fakat asıl olan bunlarla doğrudan hesaplaşmak ve mahkum etmek, bugün devrimci mücadelenin görevleri arasındadır.

Şimdiye kadar ideolojik planda yürütülen mücadele belli bir aşamaya gelmiştir. Ama yetersizdir. Bıkmadan, usanmadan, mücadele pratiğini geliştirecek şekilde, devrimci mücadelenin sorunları tartışılmalı, kafalar mücadele için yorulmalıdır. Her derecede ve türden statüleri aşmak gerekiyor. Devrimci değerleri mücadelesiyle yücelten ve geliştiren, bu anlamda bütünlüklü politikalar üreten, statüleri parçalayan bir hatla canla başla çalışmalıyız.

Statüleri Aşalım, Kitlelere Aştıralım!

Düzenin sınıf mücadelesinin önüne set çekmek için çıkardığı statüler, oportünizmin ve revizyonizmin soldan bu statülere, objektif ya da sübjektif destek vermesi, ister istemez Devrimci Sol Güçler'i de etkiliyor. Oportünizmin, revizyonizmin ve burjuvazinin propagandalarından etkilenmemek, saflarımızda bunun etkilerini görmemek, sorunu idealize etmek olur.

12 Eylül gibi bir dönem yaşandıktan ve 24 Ocak felsefesi hegemonyasını sürdürdükten sonra, sistem ayrımı yapmadan dünyada liberalizm rüzgarları eserken, düzenin statüleriyle ve düşünce kalıplarıyla ciddi, sistemli ve sürekli mücadele etmedikçe, bu statülerden ve burjuvazinin düşünce kalıplarından bir çırpıda kurtulmayı beklemek hayal olur. Arabesk müzikten disko müziğine, batı kompleksiyle hareket etmekten -tabii klasik müzik kompleksini de unutmayalım- üslubumuzun yabancı etkisinde oluşuna, zaman zaman fanatik bir futbol taraftarı gibi hareket etmekten modanın özendiriciliğinin etkilerine kadar bunlardan payımızı almadığımızı söyleyebilir miyiz? Şu bir gerçek ki, 12 Eylül'ün yılgınlığı ve pasifikasyo-nu çeşitli biçimlerde saflarımızda da boy gösteriyor. Bu, saflarımızda statükoculuğa açık bir kapı olarak değerlendirilmelidir. Saflarımızdaki liberalizm, popülizm ve uzlaşma eğilimleri, tali planda da kalsa bu kaynaktan besleniyor. En azından kendimizi, düzenin yarattığı statülerin empoze ettiği düşüncelerden sıyırıp, her şeyimizle devrimci mücadeleye verebiliyor muyuz? Bugün için bunu söylemek sübjektif durumumuzu abartmak olur ve bizi yanıltışa götürür. Bürokratik çalışma tarzı, işi ağırdan alma, işe ciddi sarılmama gibi statü yaratacak zaafılar da saflarımızda kendine yer bulabiliyorsa, kendimize karşı da ne kadar radikal olmamız gerektiğini, pragmatizmden uzak durmamız ve ideali gerçeğin yerine koymamamız gerektiğinin önemini ortaya koyuyor. Gerçeklerden kaçmamalı, sadece başkalarının hata ve zaafılarına değil, kendimizinkilere de bakmalıyız. Hantallık, boş zaman öldürmek gibi enerjimizi önemsiz şeylerle harcamanın devrimci harekete kaybettirdiği şeyler unutulmamalıdır. "Gözlerimi kaparım, bana verilen görevimi yaparım" anlayışı da, "benim elimden bu kadar gelir" deyip yaratıcılığı dondurmak da, kendini geliştirmeme de bir diğer statükocu anlayıştır. Yaratıcılık ve inisiyatifsizliğin doğurduğu statükoculuk da boy hedefimiz olmalıdır. Memur anlayışını, kendine güvensizliği, inisiyatifsizliği yok etmeliyiz.

Statülere sadece kitlelerin uyum sağladığına bakarak, bu konulardaki

eleştirilerin sivri ucunu kendimize yöneltmemek, kendimizi aldatmak anlamına gelir. Başarılar başımızı döndürmemelidir. Sübjektif durumumuzu sürekli sorgulamak, eleştirmek, sürekli yenilenmeye çalışmak zorundayız.

İş, evlenme, askerlik vb. konularda yaşanan zaaflar ve eksiklikler yanında, 12 Eylül sonrası düzenin sunduğu statüler, saflarımızda da kendine özel statü oluşturma isteği biçiminde zaman zaman kendini gösteriyor. Bu haliyle ilişkilerini yürütmeye çalışan insanlar hala var. Sıradan, risksiz siyasi mücadeleyi seçiş de mücadelenin daha ileri götürülmesinde olumsuz bir etken olarak karşımızda duruyor. Bu statülerin kaynağını kurutmak için, baskı ve terörün yığınlığını tamamen silmek, daha cesaretli ve özverili olmak zorundayız. Sınıf mücadelesinin ivmesinin yükselmeye başladığı bugünkü koşullarda Devrimci Sol Güçler'in daha fazla kitleselleşme sorunu önemini koruyor. Bunun nedenlerini biraz da kendimizde arayalım; saflarımıza, düzenin küçük burjuva unsurlarla empoze ettiği statülerin etkilerinde arayalım.

Örgütü mücadeleye tüm enerjimizle katılmak bugün her zamankinden daha da önemlidir. Halk kitlelerinin depolitizasyon zincirini kıramadığı günümüz koşullarında, bireysel statüleri atıp devrimci hareketin bir parçası olmak, kısacası daha fazla özveri için kayıtsız koşulsuz her şeyi ile devrimcilik kendini hızla dayatmaktadır. 12 Eylül sonrası yaygın olan yanlış bir statükocu eğilim de, örgütsel ilişkilerde statükoculuktur. "Benden bu kadar" gibi sınırlı, hesaplı-kitaplı davranış, devrimcilik değil bireysel statükoculuktur. Özveriden yoksunluktur ve temeline inildiğinde altından o çok sözü edilen küçük burjuva bireyciliği çıkmaktadır.

Yazımızın başında, sorunumuzun, kitleleri devrim saflarına çekmekten alıkoyan, saflarımızda da etkisini gösteren statüleri aşma sorunu olduğunu söylemiştik. Burada devrimci dinamizmi, ruh ve coşkuyu sürekli canlı tutmanın, kararlılık, atılganlık ve özverinin statüleri aşmada yeterli olduğunu söyleyebilir miyiz? Bu işin önemli bir yanısıdır ama bu statüleri yıkmaz ve yeni yaşam biçimleri, ideolojik, politik, kültürel, sanatsal değişim ortaya koyamazsak, bütün bunlarla yeni insanlar yoğuramazsak, eninde sonunda bu statüler, kitleleri çürüme bataklığına sürüklediği gibi, bizleri de, devrimci mücadelede yüklendiğimiz görevleri yerine getirmekten alıkoyacaktır. Bugün şiarımız her alanda gelişmek, yetkinleşmek ve örgütlenmektir. Statülere cepheden savaş açmaktır. Statülere karşı savaşı radikallikle sürdürür ve saflarımızda da bunun gereğini yaparsak, sonuç alabiliriz. Hiç tereddütsüz egemen sınıfların kitleleri kontrolü altında kullandığı, kitlelerin de buna boyun eğdiği statüleri yıkmak için, bugünden alternatif politikalar üretmeye başlamalıyız. İşimizin zor olduğunu biliyoruz. Ama şunu da çok iyi biliyoruz ki, geleceğin yeni insanlarını yaratmanın ilk koşulu, bugünkü düzenin statülerini parçalayarak aşmaktan, bu konuda kararlı biçimde sonuna kadar gitmekten geçmektedir.

(*) Türkiye Sorunları Dizisi, Sayı 6/2, Demokrasi Tartışmaları Üzerine Sesli Düşünceler, syf. 174.

GELENEKSEL SOLUN RESMİ EDEBİYATI: ANARŞİ, TERÖR, PROVOKASYON

Türkiye'de sınıf mücadelesinin egemen güçleri rahatsız etmeye başladığı son yirmi yıldır, basın, TV gibi iletişim araçları aracılığıyla bir demagoji yapılıyor. "Teröre dikkat", "Ne oluyor?", "Terörün ayak sesleri" türünden kulakların aşına olduğu tekerlemeler, devrimci ivmenin yükseldiği her dönem tekrarlanıyor. Halkın mücadelesinin bastırıldığı geçici dönemlerde ise bir korkutma aracı olarak kullanılıyor. Ne zaman bir devrimci şiddet eylemi gerçekleşse, basın, reformist küçük burjuva aydınlar, kısaca düzenin statükosunun devamını isteyenler hemen saldırıya geçiyor: "Demokrasi elden gidecek", "Uslu durun, cunta gelir", "Seçimler engellenmek isteniyor" vb...

Geleneksel solun hareketsizliğinin, statükoculuğunun anlatımı olan "provokasyon" teorisi gündemden hiç eksik olmadı. Fantastik yanı oldukça güçlü cunta senaryoları o kadar çok işlendi ki, provokasyon edebiyatı bir külliyat oluşturacak kadar genişledi. Egemen güçlerin sözcüleri de dahil soldan sağa siyasi yelpazenin tümü, bir başka anlatımla, çeşitli farklılıklarla düzenin devamını isteyenler, provokasyon demagojisinde birleştiler. Provokasyon, anarşi ve terör edebiyatı, devrimci güçlerin karşısında yer alanların ortak paydası haline geldi.

SOLCU BİLİNENLERİN DEMOKRATLIKLARI

Emperyalizm ve oligarşinin sözcüleri misyonları gereği devrimci şiddeti karalamayı, hedeflerini bulanıklaştırmayı, ellerinden geldiğince anlamsızlaştırmayı bir kampanya halinde her dönem sürdürdüler. Onlar 71 silahlı mücadelesinin kendileri için taşıdığı tehlikeyi 'sol'dan çok önce görmüşlerdi. 12 Mart sonrasında anarşi-terör edebiyatını 'sağ-sol çatışması' odağında sürdürerek, 12 Eylül sonrasında ise depolitizasyon doğrultusunda kullanarak işlediler. Kurulu düzeni ortadan kaldırmayı, yıkmayı hedefleyen silahlı bir halk hareketinin oluşmasını engellemek için girişilen kampanyaların baş malzemesi anarşi-terör edebiyatıydı.

Oligarşinin kendi iktidarını korumak için sınıf çatışmasının taraflarından biri olarak -yöntemleri ve araçlarının iğrençliğine rağmen- devrimci hareketi imhaya yönelmesi anlaşılabilir. Ne var ki, devrimci şiddetin ardında egemen güçleri arayan zavallıları anlamak güç. Silahlı mücadeleyi karalamak için son derece istekli olan bu zavallılar, inandıkları değerler (inandıkları dava di-yemiyoruz) uğruna canlarını vermeyi, hatta özveri göstermeyi bir yana bırakalım, kişisel onurlarını dahi koruyamadılar. Onlar bugün birer 12 Eylül malulüdür. Faşist terörün öfke yerine yılgınlık, cesaret yerine karamsarlık aşıla-

masının canlı örnekleridirler. Gözleri bağlı girdikleri 12 Eylül kışlasından elleri ayakları bağlanarak çıkanlar bunlardır.

Devrimci Sol Güçler'in hayat pahalılığını ve pahalılığın sorumlularını protesto ve teşhir eylemlerinde, burjuvaziden çok telaşa kapılanlar, cunta korkusunu atamamış bu kesimler oldu. Telaşlarını lekeli kalemli ile saldırıya dönüştürmeleri, 12 Mart ve 12 Eylül'de yaptıklarını anımsamamıza neden oldu. Hele anarşi-terör edebiyatından bir adım ileri gidememeleri geçirilen süreçten hiçbir şey öğrenmediklerini gösteriyor.

Onların tarih anlayışları, kötü niyetli kışkırtıcıların kötü niyetli güçlere "demokrasi"nin yok edildiği ortamlar hazırlayabileceği üzerine kuruludur. Kendilerinin bu tarih anlayışlarındaki yeri, sözde demokrasi mücadelesinin merkezidir. Ve bu mücadelenin tekeli olduklarını iddia ederler. Onlara göre "ağır aksak" yürüyen "demokrasi"mizin kesintiye uğramasının sorumlusu anarşi-terör karargahlarıdır! Kendi alanlarında birer kıymet olan bilim adamlarının, 12 Eylül öncesi ve sonrası binlerce devrimci ve yurtseverin öldürülmesinin ardındaki gerçeği göremeyen, hala "sağ-sol terör" teranesinin bayraktarlığına soyunan da bu kesimlerdir. 12 Eylül generallerinin falakalı, manyetolu icraatlarını; *"12 Eylül ortamı, 27 Mayıs ve 12 Mart'tan çok başka türdür. Böylesine kanlı ortamda devletin ilk ve başlıca görevi, yurttaşları 'korkusuz yaşam-özgürlüklerine' kavuşturmasıdır. Bunun da ilk koşulu, terör odaklarını arkalarındaki karanlık karargahlarıyla birlikte ortaya çıkarmaktır"*(i) diyerek aklayan ve onaylayanlar da bunlardır.

12 Mart'ın ve 12 Eylül'ün "karanlık" yerlerinden geçenlere seslenmek istiyoruz: "Karanlık karargahlar" neydi, nasıl ortaya çıkarıldı? Metris'te, Diyarbakır'da, Mamak'ta yatanlar, onların yakınları, fabrikadaki işçi, kadınının yanında anadan doğma dolaştırılan köylü, polisli eğitimi yaşayan öğrenci **"korkusuz yaşam, özgürlüğü"**ne kavuşabildi mi?

Halkta yılgınlık, inançsızlık ve korku yaratmayı programlarının başına koyanların 12 Mart ve 12 Eylül cuntacılarının borazanı olabilmeleri için bunların fazla çaba harcaması da gerekmezdi. Nazım Hikmet'in *"Gocuktu celep kaldı-riverince sopasını/Sürüye katılıverirsin/Ve adeta mağrur koşarsın salhane-ye"* değişindeki gibi bir manzara yaşandı...

12 MART VE 12 EYLÜL'Ü BİR LEKE GİBİ ÜZERLERİNDE TAŞIYANLAR

Korku, mantığı bastırıp, akıl yürütme ve yorumlama yetilerini yok edince bu akıl hocalarının saçmalıklarının sınırını tahmin etmek güçleşiyor. Hayat pahalılığını protesto ve tekelci patronları teşhir amacıyla yapılan yani yoksul halkın yanında olunduğunu ilan eden eylemler ile yerel seçimleri ilişkili kılmak demagog olmaktan önce sermaye soytarılığıdır.

Bu, küçük burjuva aydınlarının, statükocuların korkudan ileri gelen zavalılıklarından başka bir şey değildir.

Bugün, "Biz bu filmi iki kere gördük" deyip, akılları sıra meseleyi çözdüklerini sananlar, **12 Mart'a olduğu gibi 12 Eylül'e** de utangaç biçimde destek verenlerdir. Devrimci eylemlerin arkasında egemen güçleri aramayı alışkan-

lık haline getirenlerin, 12 Mart'tan hemen sonraki ruh halleri çok ilginçtir.

"Balyoz gibi incek, tedbirlerin, 'olağanüstü tedbirlerin' büyük şehirlerde yükselen dar anlamdaki asayişsizliklerle ilgili olması. Herkesin haklı olarak yakındığı kaçırmaları, çatışmaları önlemeye dönük olması. Sadece bu amacı gütmesi. Bu durumda tedbirlerin geniş bir destek bulması da olağandır."(2)

İşte onların 12 Mart "film'i'nden beklentileri, dahası dilekleri... Bugün, 12 Mart faşizmi diyerek atıp tutmaları bizleri yanıltmasın. 12 Mart faşizmi kendilerine yönelmeyip de saldırıyı devrimcilerle sınırlasaydı, kuşkusuz "özgürlükçü, çoğulcu rejim yanlısı" ve tabii ki "Atatürkçü" ilan edilecekti.

Faşist devlet ihya edilecek bir kurum olarak görülünce, "Anayasal", "meşru" yollardan iktidara gelinebileceği iddia edilince yanılmanın sonu da gelmiyor. "Korunması, kollanması" gereken bu düzen olunca -ki bunu her on yılda bir yapanlar var- doğal olarak bu düzenin gerektirdiği "asayiş tedbirleri" onaylanacaktır. Toplumsal olaylar polisiye kurgularla açıklanmaya kalkışılınca, ortaya çıkan çözüm yollarını da psikoloji biliminin alanında arama saçmalığına düşüldü. Gerçek bir devrimci hareket yaratma, silahlı mücadele geleneğini kökleştirme uğruna canlarını feda eden Mahir Çayan, Deniz Gezmiş ve yoldaşları, küçük burjuva aydınlarınca nasıl değerlendiriliyor? Terör deyip hop oturup hop kalkanların, 12 Eylül'ün Turan İtil'ine ve Ayhan Songar'larına yakışır sözlerini okuyalım:

"...İktidarın bu olaylara kayıtsızlığı, delikanlılık çağını yaşayanlarda demokratik bir umudu yok etmiştir. Bu psikolojik ortamda, devletin resmi ajanlarınınca da yürütülen provokasyon ve karşı güçlerden gelen silahlı saldırılar, gençlikteki silahlı eylem eğilimini adeta zorla yaratmış, adeta buna güç katmıştır. Gençler, kendi çaresizliklerine inandırılmıştır bir bakıma." (3)

Devrimci mücadeleyi, "çaresizlikle açıklayanlar, 12 Mart yenilgisiyle haklı çıktıklarını sandılar. Terör karalamasıyla saldırdıkları devrimci mücadelenin yarattığı yaygın kitle potansiyelini ve atılan adımın tarihselliğini göremediler. Çok değil, 4-5 yıl sonra, yerden yere vurup yok olduğunu sandıkları ve karalamaktan çekinmedikleri devrimci hareket daha da gelişti. On binlerce silahlı mücadele sempatizanı arasından 71 geleneğini yaşatanlar, mirasını sahiplenilenler çıktı.

Bu kez cunta gelir korkusu ve faşist terörün oyununa gelme teorileri ortalığı kapladı. Kitleleri devrime yürütmek, iktidarı hedeflemek, faşist terörü caydırıp etkisizleştirmek onların işi değildi. Onlar emperyalizmin "kontrollü istikrarsızlaştırma programı" ile uğraştılar. Komplo teorileri yaptılar. "Demokrasi" rayına oturuyorken birkaç bozguncu düzeni istikrarsız kılıyor ve böylece 'şer güçler' amacına ulaşıyor! 12 Eylül sonrası cuntanın kullandığı dil ile onlarınki çakiştı. Kendisini otorite sananların içinden silah kaçakçılığıyla sınıf mücadelesini açıklamaya kalkışanlar çıktı. Öyle ya, halktan kopuk, sıcak bürolarında ve içki masalarında devrimcilere kara çalmak kolaydı. Birtakım eller düğmelere dokundu, 12 Mart oldu(!) Sonra gizli eller yine dokundular düğmelere, bu kez de 12 Eylül(!)... Toplumda başgösteren hareketlenmeyi, rejimin girdiği krizin asıl nedenlerini kavrayamadılar. Devrimci mücadele ni-

hayetinde polisiye bir olaydı onlara göre! Onlar huzur ve güven ortamının tesisinden ve kollanmasından yanaydılar! İstikrar istiyorlardı! Ama "demokratik biristikrar". Kimden?

"TSK, 27 Mayıs'ta da, 12 Mart'ta da kalıcı bir askeri yönetim kurmak istemedi. Yeni yönetim kurmak istemedi. Yeni yönetim de 'özgürlükçü, demokratik, laik ve sosyal' nitelikli bir sivil yönetim kurma amacını taşıdığını ilan etti." (4)

Kimden beklendiği gayet açık: Cuntadan. Huzur istediler ama mezarlık huzuru olmamasını rica ettiler. Özgürlükçü ilan edilen ve bugün süren 12 Eylül düzeninin sivil yönetimini değerlendirmeyi, dışkı yedirilen Cizreli yoksul Kürt köylülerine, hakkında YÖK soruşturması açılan öğrencilere, 9 yıldır sendikal haklarından yoksun işçilere bırakalım.

"Aydın"lar sopanın ucu kendilerine dokunmasını istediler. Bugün provokasyon edebiyatı yapanların kimlerle kol kola olduklarını sergilemek açısından cuntanın ilk günlerinde yazılanlara bakmak ilginç olacaktır. Bunlar halka karşı işlenen suçun birer tarihsel belgesi niteliğinde. Çünkü "karanlık yerlerin ürkütüsü içinde bakın neler yazıyorlar!

"Bu dönemin (12 Mart'ın -bn) herhalde en büyük yanılsı, devlet gücünün silahlı sağ eylemciler için kullanılmayıp, yalnızca sol eylemciler için kullanılması ve de yaygın bir 'ihbar kampanyası' eşliğinde 'solcu avına' çıkıp silahlı eylemlerle uzaktan yakından ilgisi olmayan insanların gözaltına alınıp tutuklanmasıdır. Bu tür devlet öfkesinin öncelikle devlete zarar verdiği anlaşılmış, bu anlaşılıncaya kadar da iş işten geçmiştir."(5)

Silahlı hareketleri karalamak, mahkum etmek ve her şeyin sorumlusu göstermekti amaçları. Türkiye halklarını karanlığa gömen, ülkenin her tarafını çiğneyen cuntacılar şirin görünmek için *"Önce gelen görev, yurttaşın can güvenliğini sağlamak için terör ve anarşinin üstesinden gelmektir. Yalnız bu alanda sağlanacak başarı bile halk kitlelerine bir soluk aldıracaktır."* diyorlardı. (6)

Fazla söze gerek yok. Oligarşi "anarşistler", "teröristler", "vatana kastedenler" demagojisini tüm olanaklarıyla propaganda eder, saldırısını meşurlaştırmaya çalışırken, bunlar yazılıyordu. Ayakları falakalı, gözleri bağlı devrimcilerin görüntüleri yayınlanırken, aydınsızlığı seçenler cuntayla aynı dili kullandılar: "Dış mihraklar, teröristler, sol tedhişçiler" demagojilerinin yer etmesi için çırpınırlarken amaçları yine devrimci hareketi mahkum etmekte. 12 Mart'ta mahkum edemediklerini şimdi edebileceklerini sanıyorlardı.

Bir filmi daha böyle gördüler... Silemedikleri 12 Mart lekesine 12 Eylül lekesini ekleyerek utanç hanesini genişlettiler.

AYDINLAR, OLİGARŞİNİN DEĞİL, HALKIN YANINDA OLMALIDIR!

12 Eylül halkın devrimci silahlı muhalefeti yerine açıktan açığa reformizmi örgütlerken, statükocular 12 Eylül değirmeninde öğütülmeye çoktan başlamışlardı.

"Atatürk devriminin yandaşları, erleri, Atatürk ilkelerinin sahipleri, böyle bir duruma sürgit göz yumamazlardı elbet. Nasıl 27 Mayıs 1960'ta göz yum-madırlarsa, daha sonraki yıllarda nasıl zaman zaman uyarı mektuplarıyla anımsatmaları, iktidarı ellerinde tutanları Atatürk devriminin yoluna çağırdı-

larsa bir kez daha kutsal görevi yapacaklardı. Bu kaçınılmaz bir gerçektir. Öyle de oldu. "{7}

Faşizmin kutsal görevi, 12 Eylül düzenini kurumlaştırmaktır. "Huzur ve güven ortamı" dediklerinin, Anayasa ve diğer yasalarla kurumlaşan açık faşizm olduğunu görmemek, en basit haliyle safdilliktir. Ne var ki, 12 Eylül değişimini işlemeye başlamıştı. Bir zamanların sosyalistleri 12 Mart'ta sağduyularını yitirmişler, 12 Eylül'de sıra kişiliklerine, düşüncelerine gelmişti. Ancak zeka fukaralarının yapabilecekleri saptamaları gene bu kesimler yaptılar. Demokrasiyi faşist cunta kuracaktı, ordu her dönem kışlasına çekilmiş, özgürlükçü, çoğulcu demokrasiden yana bir kurumdu.(i) Ama öncelikle "tarihsel görev" yerine getirilmeliydi!

Sözde sosyalistlikten sosyal demokratiğe atlamaları için iki gün yetti. 12 Eylül korkusunun mağduruydular. İnançlarını yitirmiş, korkudan dengeleşmiş bir "Aydınlar" topluluğu ortaya çıktı, ışıklar söndü, aydınsızlaştılar. Çürümeye 12 Mart'ta başlayanlar, 12 Eylül'de döneklilikleriyle iftihar eder oldular. Geçmişlerini inkar ediyor, lanet okuyorlardı. Oysa bilmiyorlar ki, bir Dağıstan ata sözünde de söylendiği gibi, tarihin gerçeklerinden hiç kimse kaçamaz. **"Geçmişine tabanca ile ateş edenlere gelecek topla cevap verir."**

Bir zamanlar kazandıkları saygınlığı para ile satanlar, ilerici bilinirken düzenin akıl hocası oluverenler hadlerini bilmiyorlar. Geçmişlerini unutup 12 Eylül psikologlarının dili ile konuşuyorlar.

"Böyle durumlarda hepimiz çok özerk ve bilinçli hareket ettiğimizi sanırken, objektif sonuçlar bakımından birer 'ajan' durumuna girmek tehlikesiyle karşı karşıyayızdır."(8)

Kıbrıs ve Ermeni sorunlarında oligarşinin akıl hocalığını ve sözcülüğünü yapan M. Soysal'ın "Ajanlık" konusunu çok iyi bildiği anlaşılıyor! Ayrıca devleti "koruma ve kollama"da da uzmanlığa soyunduğu görülüyor.

Son devrimci şiddet eylemleri üzerine, 12 Eylül'den nasibini almış bir başka köşe yazarı da şunları yazıyor:

"Terörü kınıyor, hükümeti, iktidarı, kolluk kuvvetlerini de yasaların çerçevesi içerisinde kendilerine düşen görevi yerine getirmeye çağırıyoruz. Bu görevi yerine getiremediği sürece iktidar da terör odakları kadar suçludur ve hemen herkesin düşüncesinde acaba terörü bunlar kendileri mi kışkırtıyorlar sorusunun oluşmasını engellemez."(9)

"Terör odaklarının üzerine gidin" demenin ne anlama geldiği çok açık. Devrimci eylemlerin ardında egemen güçleri arama psikoza sona ermedikçe, iktidarın baskılarını desteklemek kaçınılmaz olacaktır. A. Sirmen ve diğerleri kontrgerillayı bir nebze de olsa tanıyan insanlar olarak bilinirler. 12 Mart'ın bomba davalarının, halkı paniğe sürüklemek için yakılan vapurların, Sirkeci Gan'nın bombalanmasının belleklerde olduğunu sanıyoruz. Kontrgerillayı buralarda, hedefi bulanık, halkta korku ve panik yaratmayı amaçlayan eylemlerde arasınlar. Ükeyi satanlara, emekçinin alınterine el koyanlara yönelen, hedefi gayet açık bu eylemlerde kontrgerilla parmağı aramak eylemlerin etkisini gölgeleyemeyecektir. Bu demagojiler ömrünü doldurmuştur. A. Sirmen ve diğerleri teorileriyle kalmıyor, devrimci hareketlere karşı da saldırgan bir tutum takınıyorlar. Binlerce şehit veren devrimci mücadeleye hadleri-

ni bilmeyerek saldıranlar ağır bir suç işliyorlar. Tarih yargılayıcıdır. Bir devrim önderi ve çağdaşımız, Amilcar Cabral'ın sözleriyle *"Çağımız dünyasında kurtuluşlar için savaşıyor ve çile çekenleri desteklemek için, yiğit olmak zorunlu değildir; haysiyetli olmak yeterlidir."* (10)

Bugün objektif olarak halkın mücadelesinin karşısında bulunanların yurt-severlikten şöyle ya da böyle etkilenmiş olduklarını ama devrim düşmanı çizgilerinin kendilerini, eninde sonunda emperyalizm ve oligarşinin kucağına iteceğinin farkına varacaklarına inanıyoruz. İstensen ya da istenmesin, sınıf mücadelesi, herkesi halkın ya da zorbaların yanında olma tercihine zorluyor. Emekten, insanlığın geleceğinden yana olanların ya da olduğunu söyleyenlerin "egemen sınıfların adamı" olamayacakları kanısındayız.

ALİ KEMAL'LERİN ÇOCUKLARI GÖREV BAŞINDA!

Provokasyon ve anarşi-terör edebiyatı asıl olarak, egemen güçlerin devrimci hareketi gayrimeşru platforma itme arzusundan kaynaklanıyor. Oligarşi 12 Eylül sonrasında yarı-resmî organı gibi hareket eden, tirajı yüksek basın organlarını bu amaçla kullandı.

İşgal altındaki İstanbul'da işbirlikçilik çirkefinin basındaki temsilcisi Ali Kemal'in ruhu, basın üzerinden eksik olmadı. Ali Kemal'in izleyicileri de gelen giden iktidarlara el etek öperek, her devrin adamı olduklarını gösterdiler. Onların değeri, gazeteci saygınlığı olmadı, fiyatla ölçüldü. Doğru habercilik, kamuoyunu aydınlatmak gibi vasıfları aramak hayal oldu. Objektif habercilik anlayışından uzak, iktidarın kürsüsü olmaktan kurtulamayan, kamuoyunun sesi olabilmek niteliğine ulaşamayan bu gazetecilik anlayışı bugün de egemen durumda.

Anarşi-terör yaygarası, özellikle cunta dönemlerinde tam bir halka ihanet çizgisine dönüştü. Kanıtlanmış örnekleriyle açığa çıkan polisle işbirliği, gazeteciliğin devletin memurluğu haline dönüşebileceğini gösterdi. Seri röportajla ve yazı dizileriyle depolitizasyonun başlıca unsuru olan anarşi-terör edebiyatı işlendi, işleniyor. Gazete sayfalarına yansıyan polis senaryolarının binlerce örneği var. Yayınlanan gazeteci anılarında, cuntanın telefon emirleriyle yayının nasıl yönlendirildiği açıkça sergileniyor.

Marifetmiş gibi oto-sansür kurumunu işlettiklerini söyleyenler, devrimcilerle yönelik tertiplerin aleti oldular. İktidar organı gibi bir yayın politikası izleyen basın, kamuoyunu aydınlatmamış, yanıltmıştır. Bilinç çarpıklığının başlıca sorumlularından olmuştur. Liberal anlamda da olsa diktatörlüklere karşı halkın yanında yer alan gazete ve gazeteciler vardır. Dünyanın pek çok ülkesi mesleki onur kavgası veren gazetecilere tanıktır. Ne var ki, cunta şakşakçılığının yayın politikası olduğu ülkemizde onurlu bir gelenek yaratılamamıştır. Fakat henüz her şey için geç kalınmış değil. Türkiye'de demokrasi oyunu girdiği çıkmazdan kurtulamayacaktır. Ağır aksak yürüyecek ama kriz dinmeyecektir. Anarşi-terör yaygarasıyla halkın davasına yapılan saldırıya ortak olanların, çok uzak olmayan bir gelecekte, tıpkı Nazi işgali ertesinde Fransa'daki gibi "büyük ihanetlerin basını" olarak anılmak istemeyeceklerine olan inancımızı hala koruyoruz.

"SOL", PROVOKASYON TEORİLERİNDEN VAZGEÇEMİYOR

Sosyal demokrat yazar-çizer takımı ve kadroları ile küçük burjuva sosyalist aydınlar, sınıf mücadelesindeki en ufak bir kıpırdanış karşısında, oligarşinin korosunda anarşi-terör edebiyatını geliştirir, provokasyon teorilerini vaaz ederken, kendisine sosyalist diyen Türkiye solunun belirli bir kesiminin durumu da bu kesimden çok daha solda değildir.

Türkiye solunda genelde yıllardan beri bir devrimci şiddet fobisi var. ML teoride "zor"un -şiddetin- yeri hiçbir yoruma yer bırakmayacak kadar açık ve kesin çizgilerle belirlendiği halde bunlar bilmezden gelinip, barışçılık, uzlaşmacılık vaaz edilebiliyor. Kimisi bunu açık açık söyleyip tavrını oligarşiden icazet dilenciliğine kadar vardırıırken, bu teoriler çoğu kez de üstü kapalı olarak dile getiriliyor. Bu tavır kendini en çok 12 Mart ve 12 Eylül gibi yenilgi dönemlerinin tartışmalarında gösteriyor. Yenilgi, solu suçluluk psikozuna sokuyor ve sol, suçu başkalarına atarak kendini aklamaya çalışıyor. Kendini aklamak isteyenler Marksist-Leninist'lere küfrederek rüştlarini ispatlama yarışına giriyorlar.

12 Mart solda, geçmişe küfür, geçmişini inkar karhpanyasına yol açmıştır. Küçük burjuva aydınlarının, sanat kültür çevrelerinde yazınsal ürünlerle besledikleri bu kampanya, cezaevlerinde ve mahkemelerde Demirel'in demokrasiliğinin keşfi ile, "çocuktuk, Amerika'nın oyununa geldik", "cuntaya davetیه çıkardık", "yaptığımız bireysel terörizmdi, narodnizmdi" türünden pişmanlık belgeleriyle tamamlanmaya çalışılıyor.

Oligarşiyе her fırsatta pişmanlıklarını açıklayanlar, 71 silahlı mücadelesinin yarattığı sempati ve prestijin farkına varınca, bu kez, geçmişe sahip çıkıyor gözükerek, silahlı mücadeleyi tasfiye hareketini daha sinsi biçimde sürdürmeye soyundular.

Faşist saldırıların boyutlandığı ve halkın can güvenliği sorununun kendini dayattığı, faşist işgallerin devrimci çalışmanın önünde set oluşturduğu koşullarda, anti-faşist eylemlerin yükselmesi de, geleneksel reformistleri ve bunlardan kopamayanları ürkütmüştür. Bu ürküntü ile halkı sindirmeye yönelik faşist saldırılar karşısında sessiz kalmak gerektiği yönünde düşünceler yayıldı.

Devrimci eylemlerin giderek artmaya başladığı ve halk kitlelerinde anti-faşist bilincin, eylemliliğin yükseldiği 78 yılı sonrasında, anarşi-terör yaygaraları da yoğunlaştı. Bu kampanyaya, karşı-devrimci Aydınlik (PDA) en ön safta katıldı. Aydınlik gazetesi, sayfalarında devrimcilerin yoğunlaştığı mahalleleri, kahvehaneleri krokilerle afişe edip, isim isim devrimcileri oligarşiyе ihbar etti. Her taşın altında "iki süper güç"ü ve esas olarak da "Sovyet Sosyal Emperyalizmini arayan D. Perinçek, Aydınlik gazetesinde 3-8 Nisan 1978 tarihleri arasında yayınlanan "Anarşinin Kaynağı ve Devrimci Şiddet" adlı yazı dizisinde bakın neler diyordu:

"Sovyet sosyal emperyalistlerin önemli ölçüde yönlendirdiği çeşitli mace-racı örgütler bugün halkın düşmanı çeteler halini almıştır. Yaptıkları bütün iş halka saldırmak, halkı parçalamak, yığınları devrimci mücadeleden uzaklaştırmak ve devrimciliği gözden düşürmektir."

"Bu çeteleri yalnız Sovyet Sosyal Emperyalizmi değil, Türkiye halkının düşmanı olan bütün karanlık örgütler kullanıyor. Birçok eylemleriyle kontrgerillanın tertiplerine de alet oluyorlar."

Türkiye solunun genelinde "Amerika'nın oyununa gelmek" olarak dile getirilen düşünceler, karşı-devrimci Aydınlık çevresinde Sovyet sosyal emperyalizminin uşaklığı ve ajanlığı olarak dile getiriliyordu. Kim adına? Sözde sol adına. (!) 19 Nisan 1978 günü "Türkiye'de Anarşi" konulu bir açık oturum düzenleyerek burjuva basının temsilcileriyle aynı frekanstan yayın yapan Aydınlık (PDA)'ın bu açık oturumdaki temsilcisi Doğan Yurdakul, *"Sahte solu faşizmden farklı gösteren, üzerine sol cılasını sürmüş olmasıdır"* diyordu.

Hayat pahalılığını protesto ve sorumlularının teşhirini içeren son eylemler üzerine bu ajan-provokasyon kurguları çokça yapılır oldu. Bu eylemleri Devrimci Sol örgütü üstlendiği halde imzasız eylemler gibi, polisiye kurgular yazılmaya başlandı. Ve tam bu sırada, her zamanki gibi D. Perinçek TKP/ML-TİKKO içinde polise ajanlık yaptığını iddia eden birini gündeme sokarak, tüm solu şaibe altına alma görevini eksiksiz yerine getirdi. Tam bir karanlık MİT, polis yöntemleri örneği göstererek, bu devrimci eylemlerle, Cumhurbaşkanlığı seçimi arasında bir bağlantı kurdu. D. Perinçek, burjuva basının provokasyon teorileri yazarlarına şapka çıkartacak biçimde, bu eylemlerin misyonu biten cunta şefi Evren'i kurtarıcı göstermek ve bu yolla bir kez daha cumhurbaşkanı seçirmek için karışıklık çıkartmaya yönelik olduğunu yazdı. Eğer bir provokasyon ve ajanlık öyküsü yazılması gerekiyorsa, bu, devrimci eylemlerin içini boşaltıp çarpıtmaya, karalamaya çalışanların devrimi provoke etme ve sol içinde oligarşinin gönüllü ajanlığına ilişkin yazılmalıdır.

Tarihe ajanlar yön veriyor olsaydı, Sovyet devrimi tarihini Papaz Gapon ya da Bolşevik Parti MK'sına kadar yükselen Malinovski gibileri yazardı. Ama tarihe ajanlar yön vermiyor. KP'lerin tarihi okunduğunda görülecektir ki, hemen her KP'de bu tür ajanlar ya da hainler çıkmıştır ama böyle oldu diye kimse o partileri ajanlıkla, eylemlerini de "karanlık güçlere" alet olmakla suçlamamıştır. Böyle olsaydı, Malinovski'nin ajan olduğu konusundaki kuşkuları duyan, ama buna inanmayan Lenin en büyük ajan, Bolşevik Parti de ajanlar örgütü, karşı-devrimci bir parti olurdu.

Türkiye solu çok şey söylenebilir ama bugüne kadar ajan-provokatörlük konusunda çok az olumsuzluk yaşanmıştır. Kaldı ki, bir örgütte ajan provokatörlerin, hainlerin çıkması (böyle bir şey istenmediği ve olmaması için tüm tedbirler alındığı halde) bir şey ifade etmez. Çünkü devrimci bir harekete yön veren o hareketin devrim stratejisi ve taktikleri, ideolojisidir; ajanların kötü niyetli eylemleri değil. Bol bol provokasyon, senaryo denemeleri yazanlar, bunun aksi düşüncüyü ispatlayabilecekleri herhangi bir örnek verebilirler mi? Ajan öykülerinin best-seller yazarı D. Perinçek de her halde SSCB'nin de birtakım ajanların komplosu sonucu "sosyal-emperyalist" olduğunu, Çin'deki son gelişmeleri de CIA'nın ajanlarıyla açıklıyordun (!) D. Perinçek, bu kurguları böyle yazabildiğine göre "ajan servisleri"nin içini iyi biliyor olmalı! ÇKP şablonculuğu, "üç dünya" ve "Ne Amerika, Ne Rusya" saçmalıkları, tüm solu karşı-devrimci, sahte sol ilan etmeye ve giderek 12 Eylül öncesi açıkça krokili, adresli, isimli ihbar etmeye

götürdü ve tüm sol tarafından lanetlendi. Bu anlayış 12 Eylül'den sonra da sürdü ve cuntacılar açıkça yardım etme isteklerini bildirdiler.

12 Eylül'den hemen sonra Aydınlık gazetesi genel yayın yönetmeni Oral Çalışlar, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na verdiği dilekçede şöyle diyor:

*"Gazetemiz görüş, öneri ve yapıcı eleştirilerini her zaman olduğu gibi açıkkyürekli ve dürüstlikle ortaya koyarak **yeni yönetimin ilan ettiği amaçların başarılmasında katkıda bulunmaya hazırdır.**"* (abç)(11) Aynı söylem mahkemelerde de sürdü.

Dün, devrimciler faşizme karşı savaşıırken, katledilir, işkencede ölürken onları ihbar eden Aydınlık (2000'e Doğru) karşı-devrimcileri, 12 Eylül'de generallere yardım teklifinde bulunuyorlardı, mahkemelerde amaçlarının 12 Eylül'den farklı olmadığını söylüyorlardı. Bugün ise oligarşinin gönüllü ajanlığını üstlenerek, ML'lerin eylemlerini şaibe altında bırakmaya çalışarak provokasyon edebiyatına başvuruyorlar. Açık ihbarcılığı sürdürmeye cesaret edemiyor, ihbarcılığı provokasyon edebiyatıyla maskeleymeye çalışıyorlar. Sahi, 12 Eylül'ü destekleyen, açıkça ihbarcılık yapanlara ne denir? AJAN!

Bütün bunlardan sonra 12 Eylül faşizminin şefi Evren'in yerinde kalmasını isteyen Devrimci Sol Güçler değil, 12 Eylül'de Evren'e destek vermek için açık çek verenler olsa gerek.

Aydınlık'ın karşı-devrim cephesinden yaptığı yayına daha alt perdeden titreşimlerle bir kısım sol da katıldı. Devrimci eylemlerin halkta yarattığı sempati nedeniyle düşüncelerini o dönem açık açık dile getiremeyenler bu fırsatı 12 Eylül sonrasında buldular.

Ve bugün değişen bir şey yok.

TKP '83 yılında cuntadan "faşist ve Maocu teröristler dışında tüm politik tutukluların serbest bırakılmasını istiyordu. Bugün de "teröre göz yumulsun gibi bir düşünce içerisinde değilim"(12) diyerek egemen güçlere en açık haliyle, devrimcilere saldırının kendilerince meşru olduğunu söylüyor... Böylece dünkü düşman kardeşler olan TBKP ve Aydınlık, devrimci hareketlere karşı birlikteliklerini belgelemiş oluyorlar. Bugün belirli farklılıklar taşısa da Aydınlık'ın yaklaşımından farklı değildir. TBKP olarak teslimiyetin ve "ulusal uzlaşma" çağrılarının altına imza atanlar, Yarın dergisinin 55. sayısında "Görevimiz Tehlike ya da Terör Nasıl Kullanılır" adlı bir kurgu öykü yazıyorlar. Kurgu öyküde emperyalist gizli servisin kontrolündeki "küçük bir aşırı sol örgüfe "karşı-eylemler" yaptırılıp, sol, güçsüz olduğu terör alanına sürükleniyor, bunun için provokasyonlar düzenleniyor ve bireysel terör alanının dışında kalmak isteyenlerin saygınlığına saldırmak gerektiği yönünde raporlar hazırlanıyor. Öyküde saygın sosyalistler olarak geçen, ama cunta sonrası, "saygı gördükleri" (!) halkın arasında barınmayıp yurtdışını mesken tutanların, mülteciliğin zaman bolluğunda çokça bilim-kurgu ve ajan filmleri seyrettikleri anlaşılıyor.

12 Eylül kafalarda o denli tahribat yaptı ki, depolitizasyon sadece sıradan insanları değil, solu da sardı. Tüm iletişim araçlarını kullanarak devrimcileri ülkedeki sıkıntıların kaynağı ve vatan haini olarak gösteren cuntanın demagogilerini teyit edenlerin bolluğu, bunun bir göstergesidir. Cunta demagogilerinde başarıya ulaşmış, "anarşi ve terör"e karşı olmak adına devlete

yönelik şiddeti tasfiye etmeye çalışmış, şiddetin egemen sınıfların tekelinde bir silah olması yönündeki statükoyu, Türkiye soluna büyük oranda kabul ettirmiştir. Dolayısıyla statükocu solun iktidar diye bir sorununun olmadığı böylece tescil edilmiştir.

Depolitizasyon üzerine sayfalar dolusu yazı yazarlar, ML literatürde yeri belli olan şiddeti literatürlerinden atmalarında, 12 Eylül depolitizasyonunun etkisini nedense görmüyorlar. Devrimci eylemleri faşist terör ile aynı görmek ve ikisine de karşı olmak adına, devrimci şiddete de karşı olduğunu açıklamak ne anlama geliyor?

Türkiye solunun "gizli pişmanlıkları" yazmakla bitmiyor. Oligarşinin açtığı anarşi-terör kampanyaları karşısında korkuya kapılanlar, kendilerini bu "suçlama"dan kurtarmak için neler yapmadılar ki! Örneğin, kendilerinin 12 Eylül öncesinde "anarşi ve teröre" bulaşmadıklarını ispat için, cuntanın mahkemelerinde Devrimci Sol Güçler'in kendilerine yönelik eleştirilerini kanıt olarak sunanlar bile çıktı. Böylece, cunta mahkemelerinde kendi yollarının ayırım noktasını belirtmiş oluyorlardı! Keza, bir kısım sol örgüt davalarının savunmasında, kendilerinin devrimci şiddete karşı olduklarını, ML'lerin eylemlerine karşı olduklarını örnekleyerek, "terörist değil, burjuvazinin tanımı içerisinde düşünce suçlusu" olduklarını ispatlama çabasıyla cuntanın gazabından "kurtuluş" amaçlıyorlar.

74-'80 sürecine damgasını vuran faşist saldırılar ve bunun karşısında yükselen anti-faşist mücadeleye yanlış bir perspektiften bakmış olanların, 12 Eylül sonrası yaptıkları değerlendirmelerinde en gözde yaklaşım, "anti-faşist mücadeleyi, anti-MHP mücadele olarak anladık" şeklinde oldu. Ve tabii bu yaklaşımların sonucu, tıpkı 12 Mart'ta olduğu gibi, "oyuna gelindi" değerlendirmelerine varıldı. Kendi hastalıklarına başkalarını da ortak ederek günahı arınmaya çalışanların, hiçbir istisna dahi tanımayan böyle bir genelleme yapmaları kendilerini bağlar. Anti-faşist mücadele verdikleri için pişmanlık duyanların yolu açık olsun! Zaten bu görüş sahiplerinin '80 öncesi de anti-faşist mücadele konusunda, pek bir düşünceleri ve eylemlilikleri de yoktu. (*) Bireysel terörizm, maceracılık vb. diyerek mücadeleyi baltalamakla meşguldüler. Eğer bir şeyler yapılsa bu, devrimci şiddet eylemlerinin halkta yarattığı sempatinin zorlaması sonucu olmuştur. Çünkü onlar, 12 Mart'ta sütten ağızları yandığı için yoğurdu üfleterek yeme alışkanlığını edinmişlerdir. Ama sonrasının gizli pişmanlıkları biraz da sürecin bu zorlamalarında yatıyor.

Yukarıda verdiğimiz örneklerden de görüleceği üzere "provokasyon", "komplo", "emperyalizmin oyununa gelmek", "maceracılık" vb. teorileri, o kadar geniş bir sol (ya da sol gözüken) çevreye yayılmıştır ki, devrimci eylemler karşısında "demokrasi elden gidecek", "cunta gelecek" yaygaraları yapan sözde aydınların ve küçük burjuva sosyalistlerinin ve "bilimsel sosyalizm" adına bu feryatlara katılanların hezeyanı bizleri pek şaşırtmıyor. Dün de böyleydi, bugün de böyle ve yarın da böyle olacak. Ve hiç bitmeyecek. Bugün Evren'in cumhurbaşkanlığı ve seçimler, yarın başka bir gerekçeyle ML'lerin eylemlerine "provokasyon" diye saldıracaklardır.

Yarın da böyle olacak diyoruz çünkü 12 Eylül'ün sert rüzgarları karşısında iyice yumuşayan Türkiye solunun bu kesimleri, genelde, oligarşi açısından "habis" olma özelliklerini yitirmiş, "iyi huylu" bir hal almışlardır. Ve onlar için ilke diye bir şey kalmadığı gibi ahlakları tartışılır hale gelmiştir.

Devrimci Sol Güçler'in kendi devrim stratejileri, eylem çizgileri, taktikleri ve gerek burjuvaziden, gerekse kendi dışındaki soldan ayrı, bağımsız programları, içinde bulundukları objektif ve sübjektif duruma denk düşen, halkın somut çelişkilerine cevap veren eylemlilikleri vardır. Düzenin kendi sorunları, oligarşinin iç hesaplaşmaları ve programı değildir devrimcilerin çakılıp kaldıkları. Devrimci Sol Güçler, elbetteki oligarşi içi çelişkilere, siyasi düzlemdeki çatışmalara ilgisiz kalmıyorlar ancak programlarını ve eylemliliklerini oligarşinin programı belirlemiyor. Hele hele oligarşinin izin verdiği kadarıyla eylemlilik gibi bir anlayışları da yoktur.

ML'ler bağımsızlık, sosyalizm mücadelesi verilirken demokrasi mücadelesine de ilgisiz kalmazlar. Ancak, oligarşinin demokrasi yutturmacalarıyla, küçük burjuva aydınlarının, SHP gibi partilere bağladıkları umutlar ML'leri bağlamıyor. ML'ler demokrasicilik oyunlarıyla değil, iktidar mücadelesiyle yükümlüdürler.

Tüm bu açıklamalardan sonra şu kadarını söyleyelim ki, umudunu SHP iktidarına bağlayanların "Demokrasiye geçişi engelliyorsunuz", "Uslu durun cunta gelir" şeklindeki tespitleri kendi içinde bile tutarsızdır. Ülkedeki rejimin demokrasi ile ilgisinin olmadığını yazıp çizenlerin, perdenin gerisinde hala 12 Eylülcülerin bulunduğunu, cuntanın sivil görünümle devam ettirildiğini görmemeleri düşünülemez. Hangi demokrasiye geçişten söz ediliyor? Cunta hiç gitmedi ki, gelmesiyle halk kitleleri korkutulmaya çalışılıyor. Hem bizim gibi ülkelerde cuntaların birbirini kovaladığı bilinmiyor mu? Cuntaları önlemenin yolu teslimiyet ve hareketsizlik midir yoksa devrim midir? Eğer Güney Kore, Şili, Filipinler gibi birtakım açık faşist diktatörlüklerin yaşandığı ülkelerde bugün demokrasicilik oyunları oynanıyorsa, bunun nedeni, bu ülkeler halklarının uslu durduğu, cuntalarla teslimiyet anlaşmaları imzaladıklarından mıdır, yoksa cuntalara geri adım attıran mücadeleleri midir? Güney Kore'de, Şili'de, Filipinler'de halk kitlelerinin "Cuntaya Hayır", "Kahrolsun Diktatörlük", "Diktatöre Ölüm" haykırıışlarını alkışlayan aydınlarımızın, küçük burjuva sosyalistlerimizin ve "bilimsel sosyalistlerimizin, sıra Türkiye'ye gelince "uslu durun", "provokasyona gelmeyin" çağrıları yapmaları, cunta destekçiliği ve çifte standart değil de nedir?

Devrimci Sol Güçler doğru bildikleri yolda yürürken, dostlarının eleştirisini dikkate alacak ama sağdan soldan atılan taşlara aldırış etmeyecektir. Hiç kimse onları başladıkları uzun yürüyüşlerinden alıkoyamayacaktır. Devrimcileri sürecin dışına atmak için histerik bir arzu duyanlara diyoruz ki:

BOŞUNA UĞRAŞMAYIN;

**NE OLİGARŞİ NE DE ONUN YARDAKÇILARI BİZİ DEVRİMCİ
MÜCADELEDEN ALIKOYAMAZ VE GÜN GELECEK BUGÜN
YAZDIKLARIMIZI SURATLARINA ÇARPACAĞIZ.**

- (1) Uğur Mumcu, 15 Eylül 1980.
  - (2) İsmail Cem, 24 Nisan 1971, Milliyet.
  - (3) ismail Cem, 12 Mart... syf.349.
  - (4) Uğur Mumcu, 15 Eylül 1980.
  - (5) Uğur Mumcu, 15 Eylül 1980.
  - (6) Olayların Ardındaki Gerçek, Cumhuriyet, 16 Eylül 1980.
  - (7) Oktay Akbal, 13 Eylül 1980, Cumhuriyet.
  - (8) Mümtaz Soysal, 30 Ocak 1989, Milliyet.
  - (9) Ali Sirmen, 29 Ocak 1989, Cumhuriyet.
  - (10) Amilcar Cabral, Son Konuşmalar.
  - (11) Aktaran Erbil Tuşalp, Eylül imparatorluğu, syf. 283.
  - (12) Haydar Kutlu, Sorgu, syf.79.
- (*) Bazıları bu sözlerimizi de iyi saklasın. Bakarsınız yarın bir askeri mahkeme ya da DGM'de lehte kanıt olabilir!

İt

Nisan 1989, Sayı: 23

KAFAMIZDAKİ KÜÇÜK DÜNYALARI YIKALIM

Liberalizm, Aktif Mücadeleyi Engelliyor

Liberalizm illet bir hastalıktır, dönemin karakterine göre kendini çeşitli biçimlerde gösterir ve üretir, farklı renklere bürünür. Özellikle yenilgi dönemlerinde, küçük burjuva davranış biçimlerinin ve burjuvaziden etkilenmelerin bir sonucu olarak tam bir batağa dönüşür. Bu liberalizm batağında her türden ve tondan, renkten zehire rastlamak tesadüf değildir.

Solda kendisine yer bulan liberalizmin somut biçimlerini, kalın çizgileriyle ve bilinen genel geçer çerçevesi içinde şöyle sıralayabiliriz:

Başkasından eleştiri gelmesin diye eleştiriden kaçınmak; edilgen, kendi içine kapanık bir tutum takınmak; eleştirileri kabul ediyor gözüküp pratikte düzeltme yönünde çaba sarfetmemek, idare-i maslahatçı bir tutum takınmak; özeleştiriyi günah çıkarmaya ve vicdan rahatlatmaya dönüştürmek; objektiflik, her tarafa hak verecek durumlara açık olmak ya da tartışılan görüşleri uzlaştırmaya, doğrularla yanlışların ortasını bulmaya çalışmak, yanlışları eleştirmemek (orta yolculuk); tartışmaları yatıştırmak, sorunların üstünü örtmek, her şeyi toz pembe ve bir şey yokmuş gibi göstermeye çalışmak; kimseyle kötü olmamak, herkesle iyi geçinmek için ilkeli olamamak, tavizkar bir tutum takınmak; bugünün işini yarına bırakmak, savsaklamak, olurluna bırakmak; disiplinde gevşeklik, ilkeleri sulandırmak; yerinde ve zamanında inisiyatif koyamama, kendi gücüne güvensizlik ve aşırı mütevizlilik; vurdumduy-

mazlık, örgüte ilişkin duyarsız kalmak, harekete saldırılara karşı kararlı tavizsiz olamamak, çevrede olan bitene kendini ilgilendirdiği halde müdahale etmemek; ilkeleri, kararları ve disiplini başkalarına uygulatıp, kendine uygulamamak, başkalarına radikal davranış, kendine radikal olmamak; daha aşırısı ve tehlikelisi alt ve üst ilişkilerinde pohpohlayıcı ve her şey yolunda gidiyor havasında ilişkileri zayıflatmak; düşmana karşı sınıf kininde körelme, sınıfsal kinin törpülenmesi ve bunun üzerine gitmeme; diyalog ve uzlaşmayı mücadelenin önüne çıkarmak; düşmanla çatışmadan, bedel ödmeden çelişkilerin kendiliğinden çözülmesine bel bağlamak, revizyonizm, oportünizm gibi ML'den sapma akımlara karşı kesin sınır çekememek, gevşek, ilkesiz ve uzlaşıcı davranmak. Sınırları belirsizleştirmek vb. vb.. ortaya koymalıyız. Bugün liberalizmin özellikle **ilkesizlik, uzlaşmacılık, örgütsüzlük, sınıf bakış açısından uzaklaşma** gibi öne çıkan tehlikeli biçimlerinin üzerinde durmalıyız. Bugün örgütlülük kalelerimizi liberalizmin bu biçimleri zorluyor. Zararın kaynağı buralarda, liberalizmin genel geçer karakteristik özelliklerini bunlar destekliyor. Başka deyişle, solun uğradığı 12 Eylül yenilgisi, sağa kayış, teslimiyetçi ve pasifist teorilerin yeniden keşfedilmesinden en çok liberalizm beslendi. Bugün Devrimci Sol Güçler de dahil olmak üzere sol saflarda etkisini sürdüren uzlaşmacılık ve ilkesizlik eğilimleri, demokrasi, özgürlük, hümanizm adı altında gizlenen liberalizm hastalığından başkası değildir. Mücadelemizin ve eleştirilerimizin sivri oklarını liberalizme yöneltmek ve esas olarak bu hastalığı ortadan kaldırmaya, etkisini daraltmaya çalışmak bugün için önemli bir sorundur.

Yenilgi yılgınlığa ve pasifizme yol açarken, sol saflarda en çok liberalizmi körükledi. Bu nedenle güçlerimizi liberalizmin karşısında yığmak zorundayız. Sola, "Devrimci Sol Güçler'e zararın büyüğü liberalizmden geliyor" dedik. Peki örgütsel gevşekliğe, ilkesizliğe ve burjuvazi ile çeşitli biçimlerde uzlaşmaya kapı aralayan liberalizm kendisini nasıl göstermektedir?

Bugün liberalizm, en tehlikeli boyutuyla örgütsel gevşekliğe, radikalliğin törpülenmesi ve ilkelerde belirsizliğe yol açmakla kendisini gösteriyor. Öncelikle bunun altını çizmeliyiz. Tehlike, örgütlenmenin en gerekli olduğu, ilkelerin tavizsiz savunulması gerektiği, radikalliğin öne çıktığı bir aşamada bulunulmasından ileri geliyor. Örneğin bu liberal eğilimler ister istemez, solda yapay ve ne olursa olsun birlik anlayışını fetişleştirmeyi getiriyor. "Nasıl olursa olsun birlik" anlayışı her şeyin önüne geçiriliyor. Kendine güvensizliğin bir ifadesi olan emperyalizme ve oligarşiye karşı mücadelenin yanında her türden reformizm ve oportünizmle mücadeleyi göze alamamak, bundan ürkmekten kaynaklanan suni birlik tartışmaları, ilkesizlik ve uzlaşmacılık, bugünkü ülke koşullarında sola bir atılım yaptırabilir mi? Elbette yaptıramaz. İlkesiz ve devrimci pratiğe hizmet etmeyen birlikleri savunmak ML bir anlayış olamaz.

Örgüt fobisine kapılmak, liberalizmin bir biçimidir. Sol saflarda revaçta olan örgütsüzlük, liberalizmin en tehlikeli yansımasıdır. Örgüt, özgürlüğü, demokrasiyi, bireyin inisiyatifini ortadan kaldıran bir cendere olarak gösterilmek isteniyor. Oligarşi de 12 Eylül'den sonra en çok örgütlü mücadeleye karşı tavır almıştır. Bu noktada örgüt düşmanlığı oligarşinin politikasına köprü oluşturmaktadır. Bu, örgüt disiplinini reddeden anlayışlar, ister istemez her türlü

ilkeden vazgeçmeyi, ilkesiz, şekilsiz birliktelikleri teşvik etmektedir. "*Tabuları, dogmaları yıkalım*", "*Sorunlara dar sınıf açısından bakmayalım*", "*Marksizm çağımızın sorunlarına cevap veremiyor, aşmak gerekir*", "*Leninist örgüt (parti) ilkeleri eskidi*" denilerek, ilkesizlik günümüzün moda eğilimi haline getiriliyor. Sonuçta örgütsüzlük ve ilkesizlik her türlü uzlaşmayı meşru görmeye götürüyor ya da örgüt savunulacaksa bile, Menşevizme rahmet okutacak kadar saçgılaşılıyor. Hizipler koalisyonu savunuluyor. Örgütsel tasfiyecilikle sivil toplumculuk ve liberalizm atbaşı gidiyor.

Böyle olunca her türlü siyasi görüşün örgütlenebileceği, sosyalizmden başka her şey olabilecek yeni bir sosyalizm anlayışına varılıyor. Böyle bir sosyalizmde burjuvaziye bile söz ve örgütlenme hakkı tanımaya kadar ileri gidiliyor. Daha da önemlisi, bugünün koşullarında burjuvazi ile uzlaşma, düzenin sorunlarını birlikte çözmeye, istikrarı sağlama gündeme getiriliyor. Kuzeyden esen liberalizm ve uzlaşmacılık rüzgarları, Avrupa bulvarlarında başka biçimlerde Avrupa komünizmi, sivil toplumculuk kisvesi altında pompalanıyor.

İlke adına ilkesizliğin sonuçta varacağı yer, burjuvazi ile aynı yerden devrimci mücadeleye saldırmak ve set oluşturmaktan başka bir şey olmayacaktır. Daha bugünden terörizm edebiyatı ile burjuvaziye "size en büyük yardımcı biz olabiliriz" mesajı veriliyor. 12 Eylül öncesine terörizm ve anarşizm olarak atıf yapılarak, bugün politik hedef gösteren, halkın sorunlarını dile getiren devrimci pratik, 12 Eylül öncesine dönme tedirginliği ile karalanıyor. Oligarşi de olaya farklı bakmıyor. Kitleleri tehdit etmede, gözdağı ile yıldırma 12 Eylül öncesine dönmeyi kullanıyor. Daha da ilerisi, devrim ve iktidar hedefinden vazgeçip her şey burjuva demokrasisine bağlanarak ve sınıfsallıktan tamamen uzaklaşarak soyut bir özgürlük, demokrasi, hümanizm savunusuna geçiliyor. Bütün sorunları, insan odağında, sınıfsallıktan soyutlayarak düşünmeye başlamak, burjuvazi ile keskin sınırları belirsizleştirmekten başka bir anlama gelmemektedir. Emperyalizm ve oligarşiye karşı mücadelede sınıf kinini törpüleyici, emekçi sınıfları iktidar ve devrim için sıcak mücadelelere içine atılmaktan caydırıcı saldırılar, ne yazık ki, soldan da gelmektedir. Silahlı mücadele ve diğer mücadele araçlarının işlevsiz, soyut yaklaşımların ürünleri olan "silah düşmanlığı", "devrimci iç savaş düşmanlığı", sınıf kinini körelterek mücadele yerine uzlaşmayı kafalara empoze etmektedir. Sınıf kininin ortadan kalktığı noktada ise burjuvazinin emekçilerin sorunlarını çözmesine bel bağlayan anlayışlar umut ve çözüm olarak sunuluyor. Düşmanlıklar ve sınıf çatışması yerine sınıf işbirliği, uzlaşmacılık ve düzeni birlikte restore etme eğilimleri ML adına, "yeni politikalar, "anti-dogmacılık" biçiminde örgütleniyor.

Bugün sol saflarda ilkesizlik aldı yürüdü. Liberalizm, pragmatizmin en koyusu olarak boy atıyor. Birbirlerini karşı-devrim saflarında gören, birbirleriyle kanlı bıçaklı siyasetler geçmişe sünger çekiyor, geçmiş politikalarını ciddi bir eleştiriye tabi tutmadan niteliği ne olursa olsun birlikte olmayı savunuyorlar. Birliğin sınırı nerede başlıyor, nerede bitiyor belirsizleşiyor. Şekilsiz, pratikten kopuk, adı birlik olan birlikler ortaya çıkıyor. Birlik niceliksel çokluğun, özgüce güvensizliğin bir sonucu olduğu gibi, bu çevrelerin 12 Eylül fobisinden de kurtulamadığını, 12 Eylül öncesinden rahatsızlık duyarak oligarşinin yo-

ğün propagandasının etkisinde kalınıp suçluluk psikolojisine girdiğini, sınıf mücadelesini yükseltmek diye bir dertlerinin olmadığını gösteriyor.

Bunların ezbere tekrarladıkları "dogmatiklik", "sektecilik", "uzlaşmazlık" suçlamaları kendi sağıcılıklarını, ilkesizliklerini ve şekilsizliklerini gizlemek kaygılarından kaynaklanıyor. Çeşitli birlik platformlarında, ekonomik-demokratik mücadele ve genel olarak demokrasi mücadelesinde, gündeme gelen eylem ve güç birliklerinde, birçok birlik savunucusu grupların, SAÇAK çevresini Devrimci Sol Güçler'e tercih etmeleri; devrimci ilke ve değerlere, sürecin yarattığı değerlere sırt çevirmelerinin temelinde de, ilkesizlik ve pragmatizmin yattığını söyleyebiliriz. Ortılığı "birlik, birlik!" çılgınlıklarının sarmaladığı koşullarda SAÇAK çevresine (!) veryansın edenlerin, ciddi eylem ve güç birliği gündeme getirildiğinde SAÇAK çevresinin koluna takılıp gitmelerini başka türlü izah etmek olanaklı değildir.

Devrimci Sol Güçler'in saflarında da, sınırlı da olsa ilkeleri sonuna kadar savunmada ikircikli, objektif tavırlar, solda liberalizm rüzgarlarından etkilenmeler görülüyor. Devrimci Sol Güçler, örgütlenme-kadrolaşma, ideolojik-pratik birlik sorununu devrimci ilkelerle birlikte süreçte en önemli şey olarak görüyor ve gündemini buna göre belirliyor. Nesnel koşullara göre hareket etmek ve sınıf mücadelesini yükseltmek gibi bir sorunumuz var; bunun için "dar sınıf bakış açısı", "sektecilik", "uzlaşmazlık" eleştirileri bizi rahatsız etmiyor. İlkeleri, örgütlülüğü savunmak, uzlaşmalara prim vermemek; eğer sınıf mücadelesi bizden bunları istiyorsa, sağa çark edip liberalizmle buluşmuş her türlü sağ ve sol sapma akımın eleştirilerini es geçebiliriz. Olaya tarihsel boyutuyla bakarsak ilkelerin, örgütlülüğün, ML'nin tavizsiz savunulmasının gerektiği böylesi dönemlerde, devrimciler, sektecilikle, "kalabalıkla uzlaşmazlıkla suçlanabilmişlerdir. Ama bunları savunmak için bu türden sübjektif suçlamaları göğüslemek gerekiyor. Tarih, er geç, her şeye rağmen doğruları sonuna kadar savunanları haklı çıkarmıştır, çıkarıyor da.

Saflarımıza, bu akımlardan sıçrayan liberalizm çamurlarını temizlemek için liberalizmi tüm yönleriyle açığa çıkarmalıyız. Liberalizme karşı mücadele, soyut değil somut gerçeklere dayanarak verildiğinde başarı kazanılacağını akıldan çıkarmamalıyız.

Bugün sol adına burjuvaziyle aynı paralelde yer almak ve aynı ağızdan konuşmak moda haline getiriliyor. 12 Eylül yenilgisi, siyasi arenada bazı siyasi yapıları bu noktada iyice sağa çekebildi. Siyasi misyonunu belirsizleştiren, sınıfsal konumunu kaybeden bazı siyasi gruplar, olaylara sadece soyut anlamda insan hakları ve hümanizm penceresinden bakmaya başladı. Objektiflik ve çifte standarta düşmeme anlayışından hareketle burjuva hümanizmine varan düşüncelere gelinmesi, liberalizmin vardığı uç noktalardandır. Bir idamlara yaklaşım konusu buna örnektir.

Bir diğer açıdan, geçmiş ilişki ve pratiğe sünger çekmek, geçmişin olumlu-olumsuz mirasını "dün dündür, bugün bugündür" mantığıyla reddetmek de liberalizme denk düşmektedir.

Yasallaşma uğruna burjuvaziyle uzlaşma yolunu seçen TBKP, buna tipik bir örnek olarak gösterilebilir.

"O eski ve sübjektif çatışmalar döneminin insanları yok ki bizim aramızda.

Biz dönemin sorumluluğunu taşıyoruz" diyebilecek kadar geçmişinden kaçan TBKP yöneticilerinin, liberalizm batağında yüzdükleri ortada değil midir? Şunu söyleyebiliriz; geçmişin tutarlı bir özeleştirisini yapmadan, geçmişin sorumluluğunu örgütü gözardı ederek, kişiler özgülünde tartışmak çözüm değildir.

Liberalizm, Devrimci Sol Güçler'in saflarında da soyut birlik anlayışı olarak yer yer ortaya çıkmaktadır. Oportünizme karşı ilkeleri esneterek yaklaşmak şeklinde, Devrimci Sol Güçler'in saflarına da sızmaktadır. İlkeli tutumdaki ısrarın kavranamadığına, eksik kavrandığına tanık oluyoruz. Bu anlayışla hareket etmek devrimci tavır ve ilişkilerde esnemeye zemin oluştururken, beraberinde getireceği uzun vadeli zararları düşünülmeli ve kısa, anlık pragmatik yaklaşımlardan mutlaka kaçınılmalıdır. Gelecek, bugüne, geçici olarak feda edilmemelidir. Hedeften sapılmamalıdır. Siyasi, ideolojik planda yoğun bir tartışma içinde, bu tartışmaların atmosferine uygun olmayan ilişkiler geliştirmek, eleştirilmesi ve yok edilmesi gereken yanlışlıklardır. Bir kez daha ilkeli ve ciddi yaklaşımların önemi burada ortaya çıkıyor.

Devrimci hareketin gelişme döneminde ortaya çıkan liberal eğilimlerden biri de kendisini denetim dışı tutma, merkezi örgütlenmenin yönlendiriciliği yerine, başına buyruk hareket etme eğilimidir. Oysa ülkemizde, özellikle partileşme süreci, ideolojik birlik ve kadrolaşmanın sağlanması için; kendiliğindencilğe, örgütsel gevşekliğe, disiplinsizliğe, demokratizme yer vermeyen, iradi, merkezi bir süreç olarak yaşanmak zorundadır. Örgütsel anlamda mutlak merkeziliği, yukarıdan aşağıya piramidal bir denetimi zorunlu kılan ülkemiz koşulları ve buna uygun düşen ML parti anlayışı; adem-i merkeziyetçi, gevşek, devrim dışında hareket eden özerk eğilimleri reddeder. Ancak her şeye rağmen sürecin karakteri merkeziliğe karşı zaman zaman bölgesel, birim düzeyinde, faaliyet alanında vb. özerk eğilimleri bağrında taşır. Bu objektif olgu, giderek sübjektif bir anlayışla, özerk davranmayı benimsemeye yatkınlıkla birleştiği noktada "özerkçilik" sapmasına dönüşür. Bu, noktada özerklik merkeze başkaldırmış, adeta bir dükaliğe dönüşmüştür. Bu örgütsel işleyişin zaafa uğraması anlamına gelirken, zamanında neşter vurulmadığı noktada kangrenleşir, yayılır ve örgütü daha büyük çıkmazlara sürükleyebilir. Özerklik eğilimlerini sistemleştirmek örgüte, örgütlü mücadeleye objektif olarak karşı çıkmaktır. Bu tür eğilimler, ortaya çıktığı anda tasfiye edilmelidir. Partileşme süreci böyle dükalıklarla bir yere varamaz, aşamaz. Partileşme sürecinde bir devrimci hareket bu türden özerklik eğilimlerini, dükalıkları yok ederek merkeziliğin işleyişini, örgütsel bütünlüğünü güvenceye alarak aşar ve gelişir. Bu eğilimlere liberal davranmanın varacağı yer, proletaryanın ve ezilen halkın birliği değil, her biri başına buyruk otonom örgütçüklere. Bu tür eğilimlerin gelişmemesi için, disiplin ve denetimde liberalizme düşmek, devrimci denetim ve disiplini sağlamak gerekiyor.

12 Eylül yenilgisinin ortaya çıkardığı liberal eğilimlerden bir diğeri de, mutlak bir "değişime" saplanıp kalınması, "yenildik öyleyse yanlış yoldaydık" denilerek, yıllarca önce sınıf mücadelesi pratiğinin mahkum ettiği teorilere sarılmasıdır. Değişim sözcüğü, 12 Eylül'den sonra solda liberalizmin değişik ifadesinden başka bir anlama gelmiyor adeta.

Görüşleri pratikte doğrulanan stratejisi doğrultusunda, mücadelesini her koşulda, yaşanan sürecin özelliklerine uygulayarak sürdüren devrimci güçler, "değişmemekle", en hafifinden dogmatizmle, mekaniklikle suçlanabilmişlerdir. Aslında solda yenilgi sonrası temel görüşlerde değişikliğe gitmek bir ölçüde gelenekleşmiştir diyebiliriz. 12 Eylül gibi, geçmişte 12 Mart'ta da farklı sonuçlar yaratmamıştır bu durum. Ama 12 Eylül'de 12 Mart'a oranla yenilen darbelerin daha ağır ve yenilginin daha derin ve sarsıcı olması "değişimin" de çok daha basitleşerek ileri boyutlara vardırılmasını getirmiştir. Öyle ki, görüşlerinde yüz seksen derece dönüşüme uğrayanlar, pişkinlik ve ikiye bölünmüşlüğü içerisinde siyasiliği sürdürebilmektedir. Dün birbirlerini "hain", "düşman", "beşinci kol" ilan edenlerin, devrimci özeleştirisi süzgecinden geçmeden bugün birbirlerini partilerine üye olmaya davet etmeleri, liberalizmin en koyu örneklerindendir. Değişim, devrimci ve ileriye dönük bir tarzda değil de, geriye, burjuvazi ile uzlaşmaya doğru olduktan sonra ML'ler açısından savunulacak hiçbir yanı olamaz. Değişim, liberalizmi besleyen bir kaynak olduktan sonra kabul edilemez.

POPÜLİZM, KARIYERİZMDEN ARINMADAN YENİ İNSAN YARATAMAYIZ!..

Devrimci mücadeleye musallat olan hastalıklardan bir diğeri de popülizmdir. Devrimci güçlerin legal platformda örgütsel olarak serpilip gelişmeye başlaması, yakın geçmişe göre kitleselleşme, bu hastalığı güncelleştirmiştir. Popülizmin kökleri nereye dayanmaktadır?

Ülkemizin sınıfsal gerçeği, küçük-burjuvalar ülkesi olmasıdır. Ayrıca devrimci mücadelenin geldiği aşama göz önüne alındığında küçük-burjuva sınıf karakterinin önemi daha da artmaktadır. Genel olarak solda olduğu gibi, Devrimci Sol Güçler de, halkın ağırlıkla küçük-burjuva kesiminde mevzilenmişlerdir. Bu gerçeğin hızla aşılması, içinde yaşanan somut durumu gözönüne almamızı gerektiriyor. Bu, sınıfsal mevzilenme aşılıp aşılmaya çalışılsa da küçük burjuvazi, devrimci saflara diğer hastalıklarıyla birlikte popülizmini de taşıyor. Temel sınıflar arasında yer almaması her iki sınıftan da etkilenmesine neden olur. Kaypak, ikircikli tutumuyla, dışındaki güçlerden, gelişme ve olaylardan doğrudan ve çabuk etkilenir. Duygu ve düşüncelerinde orantısız değişimle genel olarak kararlı bir sınıf tavrı göstermez. Yalpalaması ve sonuçta desteğini güçlüden yana koyması, ara tabaka olma gerçekliği içinde değerlendirilmelidir. Bizim için de zor olanı bu sınıfsallık ve gerçekliktir. Bu olumsuz etkilerin, yenilginin yaşandığı dönemlerde devrimci hareketin saflarında daha şiddetli olacağını akıldan çıkarmamalıyız. Yalpalayanlara, çeşitli biçimlerde sağa-sola savrulan unsurlara karşı her zaman hazırlıklı olmak gerekiyor. Küçük burjuvazinin zaman zaman içine düştüğü karamsarlığa, "*yeniliyor, yok oluyor, mahvoluyoruz, bu darbelerin sonu ne olacak?*" psikozuna karşı ideolojik mücadeleyi, moral değerleri sürekli güçlendirmeyi, devrimci inanç ve kararlılığı pekiştirici adımlar atmayı hiç ihmal etmemeliyiz. Bunlarla karşılaştık, karşılaşıyoruz. Devrime kadar daha çok karşılaşıla-
cağız!..

Bununla birlikte her türlü zaafı, hastalıklı tutumu indirgemeci bir yaklaşımla, tümünden küçük-burjuvaziye aittir gibi kolaycılığa düşmemeliyiz. Aynı hata ve zaafılar proleter kökenlilerde de görülebilir ki, sınıflı bir toplumda yaşadığımızı ve proletaryanın, burjuvazinin yaşam tarzından, ideolojik, kültürel egemenliğinden önemli ölçüde etkilendiğini gözönünde tutmak zorundayız. Emperyalist kültür ve ideolojinin dünya çapındaki etkinliğini ve bırakalım bizim gibi ülkeleri, sosyalist ülke insanlarında bile yarattığı çarpıklıkları, sosyalist yaşamdaki deformasyonları bir kenara atıp her şeyi sınıf kökeni ile açıklamak, doğru saptamalar yapmaktan ve doğru çözümler üretmekten uzaklaştırır bizleri. Küçük-burjuva hata ve zaafılar derken bunların esas olarak, küçük burjuvazide yoğunlaştığını ve gıdasını bu ara tabakadan aldığını belirtmek istiyoruz.

Sürecin karakteri değişmeye başladı. Pasifikasyon ve depolitizasyona karşı, devrimci çizginin radikal tutumlarının etkisi daha net ve açık görülüyor. Ekonomik krizin derinleşmesinin kitlelerde kendiliğinden de olsa bir hareketlenme yarattığı bir gerçektir. Bugün kitleler, 12 Eylül'ün baskı ve terörle çizdiği yasallık sınırını zorluyor. Hayatın her alanında faşizme ve sömürüye karşı tepkiler birikiyor, geliyor. Kitleleşme ufuklarının açılmaya başladığı günümüz koşullarında, bu hastalığı çeşitli biçimleriyle tespit edip ortadan kaldırmak ya da en azından etkisini alt düzeye indirmek, devrimci mücadelesinin kitlelerle ilişkisinin daha sağlam temellere oturması için kaçınılmazdır. Ne dersek diyelim, belki de tepki çekebilir ama bugün yaşadığımız süreçte popülizm kendini hissettirir derecede geliyor ve tehlikeli bir görünüm alıyor. Kendimizi idealize etmeyelim. Kendimize, yoldaşlarımıza ve halka karşı açık olalım. Gizleyecek bir şeyimiz yok. Açıklığımızı, eksikliğimizi kabullenişimiz, kendimize güvenimizin ve halka olan inancımızın ifadesi olarak düşünülmelidir. Biz iktidara aday olmak, dünyanın Türkiye'sinde devrim yapmak istiyoruz ve iddialıyız. Çizgimize ve halka güveniyoruz. Türkiye'yi devrime bizim stratejik çizgimiz götürecektir, bundan kuşku duymuyoruz. Bu yolda somut, cesaretli, kararlı pratik adımlar atıyoruz. Ama bu gerçekler liberalizmden popülizme ve kariyerizme kadar düzenin ürettiği çeşitli hastalıkların saflarımızda da yansımaları bulmadığı anlamına gelmez. Bu anlamda kendimizi her şeyin üzerine çıkaramayız. Yapmamız gereken ve doğru tavır, hiç tereddüt etmeden, çevremizde gözlerini bize dikmiş sapkın akımlardan korunmak ve burjuvazi yararlanacak diye hatalarımızı, zaafılarımızı ortaya koymaktan çekinmemektir. Biz kitlelere güven verecek, ciddiyetimizi göstereceksek, gerçekleri doğrularımızla, yanlışlarımızla açık açık söyleyebilmeliyiz. Kitleler bunlara değer verecektir. Bu tavır, bizi kitlelere daha da yakınlaştıracaktır.

Bugün popülizm kendisini çok bilmişlik, ukalalık, her yerde öne çıkıp gezvelik yapma şeklinde göstermiyor sadece. Yalnızca legal ilişkilerde, bu tür devrimci kişiliğin dışında ve kendini olur olmaz her yerde göstermeye çalışarak, öne çıkma anlayışı tehlikenin bir yanısıdır. Bundan daha önemlisi, popülizmin illegal ilişkilerdeki insanlarda çeşitli biçimlerde kendini açığa vurmasıdır. Bunun en iyi bilinen ve süreçte tanık olunan görünümü, illegalitede ne iş yaptığını şu ya da bu biçimde çevreye ve açık çalışmadaki insanlara hisset-

tirmektir. Gizli ilişkiler içinde kendini gizleyememek, devekuşu gibi hareket etmektir.

Poz, gösteriş ve böbürlenme bunun en uç noktaya vardırılmasıdır. Ve bu durum, devrimci ilişkilere zarar verecek düzeydedir. Popülizmin en üst ve tehlikeli biçimi, küçük-burjuva bireyciliğinin tepe noktası olan kariyerizmdir. Ya da şöyle söyleyebiliriz: Popülizm ve kariyerizm, düşünüş ve davranış biçimi olarak birbiriyle organik ilişki içindedir. Birbirlerini koşullandırır, birbirine dönüşürler. Sonuçta popülizm bu bağlantısı içinde kariyerizme yol açar. Oysa devrimci kişilik kazanma, komünistleşme sürecindeki bir kadro, mütevazı olabilmeli, gösterişten uzak, dinlemesini bilen, öğretmen olduğu gibi öğrenci olmasını da bilen, biçimsel tavırlarıyla değil de somut devrimci faaliyetleriyle göze batan, adeta iğne ile kuyu kazar gibi sabırlı, ama bunu duyarsızlık olarak anlamayan sıra neferi özelliklerine sahip olmalıdır.

Bugün çarpık kapitalist düzenin sürekli ürettiği ve empoze ettiği Makya-velistçe yükselme hırısı, köşeyi dönme felsefesi, sol saflarda ideolojik yoz etkisini göstermektedir. Bu, kendisini, devrimci unsurların gelişimini, mücadelenin doğal mecrasında, görev ve sorumluluklarını canla başla yerine getirmekte görmesi yerine, devrimci olmayan yöntemlerle kendini bulunduğu yerin valisi zanneden tavırlarda ifade etmektedir. Kendini öven, başkalarını küçümseyen, olayları abartan, eleştiriye tahammülsüz ve mütevazı olmayan bu eğilimle de mücadele edilmelidir. Sıradan bir nefer olmak, ama savaşçı bir nefer olmak bilincinin yerleşmesi, bu eğilimlerle sürekli savaşa bağlıdır. 12 Eylül sonrası sol saflardan koparak teslimiyete ve giderek hainliğe geçenlerin, popülist ve kariyerist küçük burjuva hastalıklarını mücadele içinde atamayanlar ve kendini bu hastalıklarıyla uzun süre saklayanlar olduğu unutulmamalıdır. Karşı-devrimin saldırısının yoğunlaştığı zor günlerde, bu hastalıklı kafa yapısını taşıyanların dökülmesi ve devrimci mücadelenin safralarına dönüşmesi kaçınılmaz bir sonuç olmuştur. Zor günlerde yılgınlığa, teslimiyete, hatta hainliğe kadar götürebilecek hastalıklardan popülizm ve kariyerizme karşı mücadele, ertelenemez öneme sahiptir.

Günlük yaşamımızda bu tür eğilimlerin örneklerine sıkça rastlarız. Bunların üzerine acımadan gidilmelidir. Çevremizde çeşitli kitle toplantıları ve gösterilerinde "giz yüklü büyük adam" pozlarında, kendine bir hava vererek dolaşan tiplerin olmadığını kim söyleyebilir? Keza yaptığı işi tam bir küçük-burjuva bireyciliğiyle övünç kaynağı haline getirmek için imalı konuşma, jest ve mimiklerle anlatmaya çalışanlara tanık olmadığımızı söyleyebilir miyiz? Bunlar bir yana, toplantılarda, çeşitli kitlesel tartışma ortamında, başkasına söz vermeyecek kadar kendisini göstermek için bilgiçlik taslayanlar, olur olmaz her şeye karışan insanlar hiç de az değildir. Bilgisini ve pratik becerisini devrimci mücadelenin bir parçası olarak değerlendirmekten öte, başkalarının üstüne çıkmak ve onları ezmek için kullanmak da, yabancı olgular değil, bunlar da kariyerizmin (özünde bencilliğin) dikalası tavırlardır.

Eskilik taslayan, kahramanlık menkıbeleriyle kendisini özel bir yere oturtan, her fırsatta başkalarına ders vermeyi saplantı haline getiren popülist ve kariyerist, hatta megaloman, narsist tipler de vardır. Ezberinden alıntılarla

konuşan, lafızlara önem veren, siyasi tüm çabası kendisini üstün gösterme ve karşısındakini mat etmekle sınırlı olanlar da, popülizmin batağına boylu boyunca batmış olanlardır. Böyleleri başkalarının görüşlerine de değer vermez, burun kıvrır. Varsa yoksa her şeyi kendisi bilen, bilsin bilmesin ahkam kesen, hatta büyük iddialar öne süren kliniklik tiplerdir. Bunların hiçbir zaman kendilerine ait görüşleri olmamıştır. Sağdan soldan devşirdiklerini çok bilmiş havalarda pazarlarlar, popülizmlerini böyle tatmin etmeye çalışırlar. Ama çok bilmiş havalara halel gelmemesi için, bunların sözlüğünde "bilmiyorum" yoktur. Bu çok bilmişlik kompleksi ister istemez onları yalan-yanlış söylemeye sevk eder. Örneğin 1905 devriminde geçmiş bir olayı, 1917 Şubat devriminde geçmiş gibi anlatmaya koyulurlar. Olayları bu nedenle birbirlerine karıştırırlar.

Popülizm ve kariyerizm sol saflarda oldukça yaygın bir hastalıktır. Geri kalmışlık kompleksi, Batı hayranlığı ister istemez ortaya çarpık, hastalıklı tipler çıkarıyor. Taklitçilik, aydın özentisi, aydınca yazma ve konuşmaya tapınma, entel, akademik olmayı her şeyin üzerinde değerlendirme bu tür hastalıklı tiplerin belirgin özellikleridir. Bunların yazı tarzı basmakalıptır. Üslupları bize yabancı, sırtan, itici bir üsluptur.

Bulunduğumuz örgütlülük içinde ceza, müeyyide, konum indirimi ve eleştiri vb.'leri kabul etmeyenlere, tepkisel davrananlara, *"Ben bunu hak etmedim"* diyenlere çok tanık olmuşuzdur. Bu tavırların altında gizli bir popülizm potansiyeli vardır. Keza görev verilince, sorumluluğu yükseltince kendisini abartmaya başlayarak altlarını küçümseyen, üstleriyle gizli-açık rekabete girip, onları pohpohlayıp ilişkilerinde liberalleşen ve sürekli gayri-memnun, felaket tellallığı yapanların da popülizmden öte, kariyerist bir tutum içinde olduklarını söylemek zorundayız. Böyleleri daha uç noktada hep kendilerinin daha iyi ve en iyiyi yapan olduğunu iddia ederler. Popülizmi ve kariyerizmi daha daraltarak kalın çizgilerle ifade etmek mümkün. Popülizmin havasından nasipleneler bir yere kadar belirgin ortak özellikler gösterirler. Örneğin "kıyakçılık", "herkese hoş görünme", "idare-i maslahatçılık", "herkesle iyi geçinme", "orta yolculuk", "iyi insan dedirtmek için yetkilerini kullanıp siyasi bazı atraksiyonlara girişme", "ilkelerde tavizler ve idareci olmak", "harekete karşı saldırıları göğüslemede liberal davranma" vb. ortak özellikler içerisinde sayılabilir. Genellikle liberalizme de uygun düşün bu hastalıkların, sapkınlıkların bir ya da birkaçı bir arada bulunabilir. Popülizmi ortaya çıkaran bu sapkınlıklar değişik dönemlerde değişik biçimlere bürünürler.

Başa dönersek, popülizme ve kariyerizme karşı mücadelede, Mao'nun *"kitlelerin öğretmeni olmadan öğrencisi olun"* özdeyişinin çok şey ifade ettiği bilinmelidir.

Devrime, Devrimci Sol Güçler'e kronikleşmiş bu hastalıklarından kurtulmak için çaba sarf etmeyen insanlar tarafından çok zarar getirilir. Devrimci Sol Güçler, çok iş yapar görünen, çok konuşan, laf ebesi, bilgiççe hava atmasını seven, yaptığını kendisi için yapan insanlara ihtiyaç duymuyor. Döne döne şunu söylemek gerekiyor. Bu hastalıkların sınıfsal ve nesnel temelleri burjuva ve ondan etkilenen küçük-burjuva bireyciliğidir. Gözlerimiz hep bu nokta-

da olmalıdır. Devrimci Sol Güçler'in, açık çalışmada olsun, gizlilikte olsun, yaptığı işin reklamını yapmayan, yerinde ve zamanında konuşan ve inisiyatif koyan, en önemlisi kitlelerle kaynaşmasını ve konuşmasını bilen, kitleler içinde eriyen, özverili, atak, inançlı ve kararlı neferlere ihtiyacı var. Dimitrov'un dediği gibi, *"Attığı her adımda, kavga sürecinde, özgürlükte, hapiste her zaman öğrenen, öğrenip savaştan, savaşıp öğrenen"* kadrolara ihtiyacı var.

Biz hiçbir zaman kitle içinde olsun, ideolojik çalışmalarımızda, siyasi tartışmalarımızda olsun, neler bildiğini gösteren, birbirlerine üstünlük taslamaya çalışan insanlar olmamalıyız. Popülizmi ve kariyerizmi körüklemek ML'lerin işi olamaz. Her yerde ve her zaman *"Arkadaşlarımızın görüşleri değerlidir"* ilkesi değişmez ilkemiz olmalıdır. Olgun, ikna edici, birbirimizin açıklarını tamamlayıcı ve ilerletici tavırlar ML'lere yakışan tavırlardır. Bunun gibi literatürümüzde, üslubumuzda bizim pratiğimize yabancı, pratiğimizin eseri olmayan unsurlar olmamalıdır. Açık, net, anlaşılır olmak doğru olandır.

Evet, sonuç olarak söylersek; her akşam düşündüğümüzde mutlaka günlük faaliyetlerimizin muhasebesini yapabilmeliyiz. Devrim için bugün ne yaptım, neler yapmadım, nerede hatalı davrandım, nerede kendimi aştım?

İşte muhasebe, bu soruların cevabını verebilmektir. Bunu yapabildiğimiz ölçüde dava adamı olmaya başladık demektir.

Nisan 1989, Sayı: 23

MACARİSTAN SOSYALİZMDEN NEREYE?

Gorbaçov, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin tikanıklığını aşmak ve birikmiş sorunları çözmek için, açıklık ve yeniden yapılanma adı altında demokratik ve ekonomik reformları uygulamaya koyduğundan beri; Macaristan sosyalizmi daha çok tartışılır ve sorunların çözümünde Gorbaçov yöntemleriyle karşılaştırılır oldu. Hatta bu doğrultuda Macaristan için daha ileri yorum yapanlar var.

"Çiçek açmadan solan Prag baharı"nın 20 yıl sonra Moskova'da Gorbaçov'la birlikte açmaya başladığını, Gorbaçov'un bugün, Dubçek'in 20 yıl önce yapmak istediklerini yapmaya çalıştığını söyleyenler var. Burjuva ve küçük burjuva aydınlarının, Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov ile birlikte açılan yeni dönemi, 1968 Çekoslovakya örneğine indirgemelerini bir kenara bırakırsak, Macaristan sosyalizmi ile ilişkisi ve sonuçları üzerinde ciddi olarak durmak zorundayız.

SB ile karşılıklı politik, ideolojik etkilenme açısından bakıldığında, Macaristan sosyalizmini dünden bugüne tekrardan sorgulamak gerekiyor. Çünkü burada Gorbaçov'a ve SBKP'ye de ilham kaynağı olan bazı uygulamaların olduğu görülüyor. Bundan daha da önemlisi, sosyalist ülkeler içerisinde kapi-

talist ilişkilerin en açık ve emperyalizmle ilişkilerin en gelişkin olduğu, hatta zaman zaman "sosyalist mi?" diye gözlerin üzerine dikildiği Macaristan, bugün yeni bir başlangıcın eşiğindedir (Macaristan IMF'ye üyedir ve emperyalistlere dış borcu 10 milyara yakındır). Yeni süreç, politik reformlara geçiş, Dayanışma benzeri bağımsız sendika kurulmasının önünün açılmasıyla başladı. Macaristan politik reformlar konusunda uç ve olumsuz bir örnek olma öncülüğünü hiçbir sosyalist ülkeye kaptırmadı. Sosyalist demokrasi, çoğulcu demokrasi adına, giderek burjuva demokrasisine özenme ve kaymanın ilk kaynağı, çok partililiğe geçiş kararı almasıyla birlikte Macaristan'da görülüyor. Sosyalizme adım attıktan 40 yıl sonra, sosyalizmin sorunlarının çözümünde çok partililiği ve daha ileri düzeyde pazar ekonomisini alternatif doğru politikalar olarak görmek, tarihin tekerleğini geriye çevirmeye çalışmaktır. Yıllarca "halkın partisi", "halkın devleti" tespitlerine sarılıarak sınıfsız topluma geçilmeye başlandığı 70'li yıllarda komünizme geçileceği söylendi durdu. (Bunlar Kruşçev'le birlikte ortaya atılmıştı.) Bugün geline aşamada ise sosyalizmin sorunlarını, sınıfsız topluma geçiş programlarını, kitlelerin kolektif dinamizmini hızlı bir şekilde harekete geçirmekte görmek yerine, burjuva parlamentarizmine dönüş yollarında aramak, sosyalizme umut bağlayan milyonları hayal kırıklığına uğratmaktadır ve sorunları artırmaktadır.

Sorunların çözümünü gelecekte değil, geçmişte, burjuva siyasal işleyişe geri dönüştürmeye nasıl olur da "sosyalizmi modernleştirmek" denilebilir? Macaristan "çoğulcu sosyalizme", "çok partililiğe" adım atarken, 1968 ekonomik reformlarının, piyasa ekonomisinin sosyalizmdeki mucitlerinden birinin başbakanlığa getirilmesi de tesadüf olmasa gerek. Bunu da kapitalizme doğru siyasal reformları tamamlayan bir gelişme olarak değerlendirebiliriz. Macaristan'daki "çoğulculuk"a geçiş kararını en çok emperyalizm destekliyor. Bu bile Macaristan'da neler olduğunu, sosyalizmin nereye götürüldüğünü sorgulamaya yetmektedir. Ve bugün "hedefimiz parlamenter demokrasiyi kurmaktır" denildi mi, çanların Macaristan sosyalizmi için çaldığını görmek için, kahin olmak gerekmiyor. "Çok partili sistemin burjuva yorumuna karşılık" demek de, reformları ekonomik, kültürel, ideolojik vb. bileşenleriyle birlikte düşündüğümüzde fazla bir şey ifade etmiyor. Olayın adını koymak gerekiyor. "Çok geniş kapsamlı reformların parlamenter demokrasisinin yolunu açmayı hedeflediğinin belirtildiği, pazar ekonomisinin daha da yaygınlaştırıldığı ve yerleştirildiği koşullarda ne olup bittiği konusu da Marksist-Leninistlerin daha fazla dikkatlerini üzerinde topluyor. Gorbaçov'un esin kaynağı Macaristan reformlarının uygulayıcıları, sosyalist ilişkileri kapitalizm yönünde dönüştürmek için daha hızlı adımlar atmakla kalmıyorlar. Gorbaçov'dan daha Gorbaçov'cu bir tavra giriyorlar. Gorbaçov'a ilham verenler Gorbaçov'un açıklık ve yeniden yapılanma politikalarından cesaret alarak, Sovyetler Birliği'ndeki reformlara daha soğuk yaklaşan Demokratik Almanya, Çekoslovakya ve Romanya'yı da eleştirmekten geri kalmıyorlar. Onlar bir yerde Gorbaçov'un reformlarına yol açarak adeta onun için deney oluşturuyorlar. Bugün Gorbaçov'un tek partililikten vazgeçilemeyeceğini söylemek zorunda kalması fazla bir şey değiştirmiyor. Çünkü var olan sosyalist ilişkileri, değer ve

ilkeleri, Marksist-Leninistlerin değerlerini aşındırmayı beraberinde getirecek olan ekonomik siyasi reformların belli bir noktadan sonra, çok partililiği farklı koşullarda da olsa parlamenter demokrasiyi, Sovyetler Birliği'ne de davet etmesi fazla şaşırtıcı olmamalıdır. Macaristan da yıllarca tek partililiği sosyalizmin temel ilkelerinden biri olarak görmüştür. Bu konuda kararlılığını ortaya koyan sayısız demeç ve yazı gösterilebilir. Ama sonuçta Macaristan'a çok partililiği, bu ekonomik politik reformlar eninde sonunda dayattı. Yanlış anlaşılmasın, kaba bir determinizmden yola çıkmıyoruz. Burada Sovyetler Birliği'nde süreç, ille Macaristan'ın geldiği noktaya gelecektir demek istemiyoruz. Somut koşulların somut tahlili gerekir diyoruz. Ama Macaristan'ın başına gelenlerin bir "musibet" olması gerektiğini söylemek istiyoruz.

Macaristan daha birçok tartışılacak sorun koyuyor önümüze. Bugün sosyalizmin sorunlarını tartışmak, tıkanıklığına çözüm yolları aramak önemlidir. Gorbacov reformlarını ve her şeyin getirilip odağına oturtulduğu sosyalist demokrasiyi anlamak için Macaristan sosyalizminin belirgin özelliklerine bakmak ayrı bir önem kazanıyor. Şu sorun bile bizi Macaristan'ı tartışmaya zorlamaktadır: Gorbacov'un reformlarını Macaristan pratiği ile açıklamak... Sosyalist sistem içerisinde itici bir güç olan ve Gorbacov'un attığı adımlardan cesaretlenen, sosyalizmden kapitalizme bir adım daha ilerleyerek çok partililiğe geçmek isteyen Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'ne, Marksist-Leninistlerin gerekli uyarı ve eleştiriyi yapmaları... Evet, bugün güncel bir görev olarak bunlar önümüzde duruyor. Bugünün güncel olarak tartışılan birçok sorunu da burada yatıyor.

Macaristan'da Sorunların Kaynağı Tek Partililikte Değil, Sosyalizmi Ekonomizme İndirgeyen Dogmatik Anlayıştadır!

Macaristan'da sosyalizm mayalanma aşamasında iken birtakım önemli yanlışlıkların yapıldığını, 1956 karşı-devrimini çözümleyerek anlayabiliriz. 1956 karşı-devrimi partinin kitleleri yeterince sosyalizme kazanamadığını, sosyalizmi aktif olarak örgütlemekte kolektif ruh ve bilinçle harekete geçiremediğini, insanları yenileyemediğini ve dolayısıyla sorunlarını çözemediğini gösteren acı bir deneydir. Bunu sadece biz söylemiyoruz. 1956 karşı-devriminin bastırılmasında rol alan ve sonra genel sekreterliğe getirilen (ve bu görevini 1988'e kadar sürdüren) J. Kadar da söylüyor. 1956 karşı-devrimi ve bastırılması, bu nedenle Macaristan sosyalizminin izlediği yol bakımından diğerlerinden farklılığının mihenk taşıdır. Macaristan'da sosyalizmin değişik "özgün" bir yol izlemesi ve kapitalist ilişkilerden tam bir kopuş sağlayarak yerli yerine oturamaması, esas olarak 1956'dan sonra başlayıp gelişmiştir. Tabii Macaristan'da sosyalizmi, SBKP 20. Kongresi ve Kruşçev sonrası gelişmelerden de ayrı düşünmemek gerekiyor. SBKP'ye ideolojik, politik bağlımlılık, MSİP'i doğrudan etkilemiştir. 1956 sonrası genel olarak, SB dahil, sosyalist ülkeleri üretici güçler teorisi sarmıştır. Bu anlayış doğrultusunda üretici güçlerin geliştirilmesi neredeyse, sosyalizmi kurmada ve sınıfsız topluma yol almada tek ölçü alınmıştır. Hiç tartışmasız sağ bir çizginin ekonomizm saplantısı olarak, üretici güçler teorisi, Macaristan'da daha fazla etkili olmuş ve Macaristan sosyalizminin izlediği yolu sürekli tartışılır hale getir-

miştir. 1956 sonrası Macaristan'da, kitlelerle parti arasındaki kopukluğun ortadan kaldırılması sorununda; üretici güçler teorisi ve toplumsal refahla birlikte kitlelerin tüketim ihtiyaçlarının karşılanmasına verilen önem, geçerli tek yol olarak görüldü. Macaristan'da küçük burjuva üretim alışkanlıkları, uygulanan ekonomik politikayla körüklendi. Sosyalizm denilince akla adeta, sadece sağlıkta, eğitimde sorunların büyük ölçüde çözümü, tüketime artırılması, yüksek ücret, gelir düzeyinde artış, toplumsal yaşam standartlarında ilerlemeler gibi şeylerin yanısıra; insanların, gelecekte kuşku duymadan otomobil, ev, dayanıklı tüketim maddelerine vb. sahip olması gelmeye başladı. Mal-mülk edinme, bireysel zenginleşme, maddi şeylere değer verme, maddi sorunların çözümünü sosyalizmle özdeşleştirme ve sosyalizmi maddi refah toplumu ile eşitleme anlayışları, toplumsal düzeyde etkisini gösterdi. 1968 reformlarıyla bu anlayış daha da sistemleştirildi ve ileri götürüldü. Bütün bunlar kitleleri sosyalizme bağlamada gelip geçici tedbirler olarak karşımıza çıkıyor. Sadece üretici güçlerin geliştirilmesiyle, maddi teşvikin esas alınmasıyla, giderek kolektif üretim ilişkilerine evrilme yerine, piyasa ekonomisi kurallarına bağlı olarak, grup ve daha çok bireysel mülkiyetin korunması, teşvik edilmesi ve geliştirilmesiyle (üretim artışı tek ölçü alınarak) sosyalizmin inşa edilmesine ve sağlamlaştırılmasına değil, kapitalist unsurların palazlanmasına yol açılır. Bütün bunlarla birlikte merkezi planlamanın gevşetilmesi, işletmelerin inisiyatifinin giderek artması, pazara yönelik üretim ve rekabet, sosyalizmden çok kapitalist ilişkileri canlı tutmuş, kapitalist düşünce ve alışkanlıklar büyük oranda kendisini korumuştur. İster istemez bu gelişme geçici bir rahatlama ve maddi sorunların çözümünü getirse de, uzun sürede ekonomiyi ve sosyal ilişkileri çıkmaza girmekten kurtaramayacaktır. İşte Macaristan'da da böyle olmuştur.

Emperyalizmle girilen ilişkiler, dış borçlarla sağlanan gelişme, kapitalist ilişkilere fazla dokunmama ve sosyalist ilişkileri bunun yerini alacak şekilde dönüştürmeme, bir noktadan sonra, toplumsal refah ve toplumsal yaşam standardını yükseltme politikaları, başarılı bir sosyalizm örneği olarak gösterilen Macaristan'ı tıkanma noktasına getirmiştir. Bu kez de tıkanmanın nedenleri, daha fazla ekonomik reforma gidilememesi ve bunun demokratik reformlarla tamamlanamaması olarak görülmüştür. Gorbaçov'un politik reformlarından da cesaretleterek, sorunların çözümü, "sosyalist çoğulculuk", "insan yüzlü sosyalizm" sözleri ardına gizlenerek, siyasi düzeyde de kapitalizme taviz vermeye, kapitalizmin köhnemiş ve çürümüş kurumlarına yönelme-
de aranmaya başlanmıştır.

Macaristan'da ekonomik tıkanıklığın nedenleri, piyasa ekonomisi kurallarının uygulanmasında, kapitalist ilişkilerin korunmasında ve emperyalizmle girilen köklü ilişkilerde, emperyalizmin yoğun propaganda bombardımanından etkilenmede değil, sosyalist çoğulculuğa geçilememesinde ve politik reformlar yapılamamasında aranıyor. Bunalım çözüleceği yerde daha derinleştiriliyor. Burada sorun, sosyalist demokrasiden ve sosyalizmden ne anlamak gerektiği sorunudur.

Sağlık ve eğitim alanında, sosyal güvenlik, toplumsal düzeyde sağla-

nan gelişme, kitlelerin yaşam standardının yükseltilmesi vb. kuşkusuz iyi şeylerdir ve sosyalist üretim ilişkilerinin hedef ve sonuçlarının içinde görülmelidir. Bunlar insanları sosyalizme bağlıyor. Bu da doğru! Macaristan'da 1956 sonrası kitleleri sosyalizme bağlamada, bu olgulardan fazlasıyla yararlanılmıştır. Tehlikeli olan, toplumda maddi sorunların çözümünün temel amaç haline getirilmesidir. Şöyle soralım: Sosyalizmden sınıfsız topluma gidebilmek için, üretici güçlerin özgür ve sınırsız gelişiminin yeterli olduğunu söyleyebilir miyiz? Eğer soruya "evet" yanıtı verebilseydik, sınıfsız topluma doğru epey mesafe alındığını da söylemek zorunda kalırdık ki, bugün, sosyalist ülkelerde ortaya çıkan sorunlar, bunun böyle olmadığını gösteriyor. Bu sağ ekonomist anlayışlar sosyalizmi ileri götürememiştir.

Yüzyılların bireyci düşünce ve alışkanlıklarından, geleneklerinden insanları koparabilmek, kapitalizmin kirinden pasından arındırabilmek hiç de kolay bir iş değil. Bunu, üretim güçlerinin önünü açmak ve toplumsal refahı yükseltmek de ortadan kaldırmıyor. İnsanlar toplumsal refaha erişmekle, yeni insanlar haline gelmiyor; sosyalistleşerek kolektif bilinç ve ruha sahip olamıyor. Bütün sosyalizm deneyleri günahlarıyla, sevaplarıyla önümüzde duruyor: Üretici güçlerin geliştirilmesi ihmal edilemez ve insanları dönüştürmede altyapı olarak önemi yadsınamaz ama, bu, sosyalizmin sadece bir yüzüdür. Diğer yüzü, insanları kapitalist düşünce ve alışkanlıklardan sıyrarak, kolektif ruh ve bilinç vererek, yani insanları kafaca sosyalistleştirebilmektir. Emperyalizmin propagandasına karşı bağımsızlık kılabilmek, her şeyiyle kendini sosyalist topluma adayabilecek düzeye getirebilmektir. Fedakarlık, çalışkanlık, insanlığın ve toplumun çıkarlarını her şeyin üzerinde görmektir. Enternasyonalist dayanışma bilinci ve coşkudur. Halklara yardım elini hiçbir karşılık beklemezsizin uzatabilmektir. İşte sosyalist insan, bu niteliklere sahip yeni insandır. Sosyalizmin bu yüzü, sosyalizmin kapitalizme üstünlüğünü ortaya koymaktadır. Sorunu şöyle de ortaya koyabiliriz: Üretici güçlerin geliştirilmesi, toplumsal refahın sağlanması, insanların, ideolojik, politik, kültürel olarak komünist anlamda dönüştürülmesi politikasıyla tamamlanamadığında, bunun için kültür devrimi sürekli kılınmadığında, sosyalizm kapitalizme kesin üstünlük sağlayamayacaktır. İnsanlar sosyalizmde maddi açıdan biraz zorda kaldılar mı, yaşam düzeylerinde bozulma oldu mu, sosyalizme karşı çıkabiliyorlarsa; işte sosyalist insanı yaratma ve kültür devrimini sürekli kılmanın ciddiyeti ve önemi burada ortaya çıkıyor. Polonya bu konuda derslerle doludur. Polonya'da yaşam standartlarında biraz düşme olunca kitleler Dayanışma'nın peşine takılıp sosyalizmin kapılarına dayanmışlardır.

İnsanlar iletişim araçlarının devasa boyutlar kazandığı günümüzde, emperyalizmin çok yönlü propagandasından ister istemez etkileniyorlar. Değiştirilmeleri, yenilenmeleri, sosyalistleştirilmeleri hiç de kolay olmuyor. Bunun için emperyalizmin propaganda kanallarının yaygınlığı gözönüne alınarak, geçmiş düşünce ve alışkanlıklarla sürekli mücadele etmeyi gerektirir. Bu, gereği gibi yapılmadığından, bir de bunun üstüne kapitalist düşünce ve alışkanlıkları besleyen altyapının korunması ve hatta geliştirilmesi politikası eklenince, yenileme işi daha da zorlaşıyor. Bunlar gözönüne alınmadığı gibi,

"barış içinde yarış" ve "üretim güçlerini geliştirme" her şeyin önüne çıkarılınca, tüketim alışkanlıkları geliştirilip bireysel zenginleşme özendirilince, sorunlar daha da içinden çıkılmaz hale geliyor. Başka bir deyişle sosyalizmin manevi değerleri, kolektif dayanışma ve yardımlaşma, enternasyonal bilinç, toplum için fedakarlık gibi kapitalizmi gerçekte alt edecek olan değerler bir kenara bırakılıyor. Macaristan'da olanlar da bunlardan başka bir şey değildir.

Bütün bu uygulamaların sonucu Macaristan'da çok partiliğe geçişin yolu, bizzat MSİP tarafından açılmış, sosyalizmin varlığı-yokluğu tartışılır olmuştur. Sosyalist değerlerin, burjuva demokrasisine dönüş yapacak kadar aşındırıldığı bir ülkede, sosyalizmin mi, kapitalizmin mi, ya da kolektif üretim ilişkilerinin mi, grup ve bireysel mülkiyet ilişkilerinin mi egemen olduğunu, ya da giderek hangisinin ağır basmaya başladığının tartışmasını yapmak yadırganacak bir durum değildir.

Macaristan'ı da doğrudan ilgilendiren bir sorun var. Sosyalist ülkelerde enternasyonal birlik ve dayanışma bilinci öylesine zayıflamıştır ki, bırakalım emperyalizme karşı kurtuluş savaşlarına aktif destek vermeyi, bugün kendi içlerinde milliyetçilik uç vermeye başlamıştır. Milliyetçi çıkarlar ön plana çıkıyor, halklar birbirine düşüyor. Gorbacov'la birlikte Sovyet halkları arasında milliyetçilik alevleniyor. Litvanya, Estonya, Letonya daha fazla özerklikten öte, bağımsızlık istiyor. 70 yıl önce çözülmüş bir Karabağ sorunu için, Ermeni ve Azeri halklar birbiriyle çatışıp kanlı bıçaklı olabiliyor. Aynı şeyler, diğer sosyalist ülkelerde de farklı boyutlarda kendisini gösteriyor. Bunlar dışa vurmuş, reddedilemeyecek nesnel olgulardır.

Daha yeni, Transilvanya bölgesindeki Macar azınlığa karşı yapılan uygulamalar nedeniyle bir yandan Macar, diğer yandan Romen milliyetçiliği canlanıverdi (Romanya konumuz dışı olduğu için geçiyoruz). İşte Macaristan sosyalizminin ideolojik, kültürel ve sınıfsal manevi değerlerinin proletarya ve topluma egemen kılınmasını ihmal etmesi, kültür devrimini sürekli kılamaması, enternasyonal birlik ve dayanışma bilincini ayakta tutamaması ve milliyetçi duygulara açık kapı bırakmasının kaçınılmaz sonuçları!

Sosyalist Demokrasi ve Sosyalizmden Ne Anlamak Gerekir?

Sorun, yazımızın başında da ortaya koyduğumuz gibi, gelip sosyalist demokrasi ve parti ile kitleler arasındaki ilişkilere dayanıyor. Bugün sosyalist ülkelerin gündeminde, sorunların çözümsüz kalmasına bağlı olarak sosyalist demokrasi tartışmaları yer alıyor. Sorunun özünün yakalandığını kabul etmek gerek. Sosyalist demokrasinin işletilmemesi, parti ile kitleler arasında olması gereken organik ilişkinin kopukluğu ve sonuçta partiden başlayarak toplumu da saran bürokratik işleyiş ve yozlaşma, kitlelerin giderek sosyalizme yabancılaşması gibi olgular, Gorbacov dahil tüm sosyalist ülke liderlerince kabul ediliyor. Sosyalizmin birikmiş, çözüm bekleyen sorunlarını teşhis etmekte birleşmek iyi bir şey. Ama yeterli değil. Tedavinin nasıl yapılacağı, sorunların hangi yol izlenerek çözüleceği de daha az önemli değildir. İşte çelişki, sorunların çözümünde hangi yolun izleneceğinde ortaya çıkıyor. Bugün bu ülkelerde, sosyalist demokrasinin işletilememesinin nedenini, sosyalist çoğulculuğa

ve çok partiliğe bağlayanlarla, aslında sorunun partinin sağ politikalar izleyerek kitlelerden kopması ve kitlelerin nabzını elinde tutamamasına, kitleleri sosyalizmin örgütlenmesine fedakarca ve aktif olarak katamamasına bağlayanlar olmak üzere iki farklı görüş vardır. Birincisi Gorbaçov ve en uç noktada Macaristan örneğinde olduğu gibi kapitalist ekonomik ve siyasi işleyiş ve ilişkilere daha fazla yer vermeye yöneliktir. Bu noktada Macaristan'a baktığımızda, sosyalist demokrasiden -ama paslanmış, işlemeyen bir sosyalist demokrasi olduğunu belirtelim- burjuva demokrasisine doğru bir yöneliş görmek mümkün. Bu yolun tersine diğer görüş, sosyalist demokrasiyi işletmemekten, çoğulculuktan, çok partililikten değil, sosyalist ülkelerin başına musallat olmuş revizyonizm belasından kurtulmaktan geçtiğini söyleyen Marksist-Leninist görüşüdür. Komünist partilerin 20. Kongre kararlarına bağlı olarak, 1956'dan sonra sağ politik bir çizgi izlemeye başlamaları, üretici güçler teorisine sarılmaları, kitlelerin sosyalist eğitimi ihmal etmeleri, kitlelerle bağlarının zayıflaması, bürokrasi ve yozlaşmayla birlikte sosyalizmi çıkmaza sokmuştur. Yani parti politikalarının sağa çark etmesi ve yanlışlığı, sosyalizmin sorunlarının çözümünün ve sınıfsız topluma gidişin önünde engel hale gelmiştir.

Marksist-Leninist ilkeler, proletaryanın sosyalizmden sınıfsız topluma gidişte, proletarya diktatörlüğünün, proletarya partisinin öncülüğünü ve iktidarını, hiçbir sınıf gücü ile paylaşmamasını zorunlu kılar. Sınıfsız topluma gidişte, proletarya kendi dışında hiçbir sınıfın politik örgütlenmesine izin vermez. Sosyalist demokrasi, parti ve kitleler arasında volan kayışları işlevi gören de olsa, proletarya partisi dışında diğer sınıf partileri varlığını koruyorsa, bunu, kapitalizmden sosyalizme geçişte devlet biçimlerinin çeşitliliği ve farklılığında aramak gerekir. Devrimin daha geniş bir toplumsal tabana yayılarak kendi özgünlüğü içinde halk cepheleri veya ulusal cephelerde gerçekleştirilmiş olması, bu cephelerde yer alan ve proletarya partisinin kesin öncülüğünü kabul eden ve sosyalizmin örgütlenmesi önünde engel teşkil etmeyen diğer sınıf partilerinin belli bir süre daha varlıklarını sürdürmelerini getirmiştir. Bu tür genellikle işçi-köylü ittifakına dayalı geçiş biçimleri, Lenin'in İki Taktik'te ifade ettiği, proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğüne, ya da aynı muhtevaya sahip halk diktatörlüklerine (demokrasilerine) denk düşmektedir. Hatta bu geçişlerde, sınıf ittifakı yelpazesinin daha da genişlediği Çin gibi yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde, ulusal burjuvazinin partileri de varlıklarını sürdürmüşlerdir. Halk diktatörlüğünün, sosyalizme geçişin bir biçimi olduğu ülkelerde, kesintisiz olarak sürecin sona erip sosyalizme adım atıldıktan sonra proletarya partisi, iktidarı hiçbir şekilde diğer sınıf partileriyle paylaşmaz. Ve şimdiye kadarki deneylerde de paylaşmadığı ortadadır. (Diğer sınıf partileri bu süreçte sembolik bir işleve sahip olabilirler. Ya da çokça örneği görüldüğü gibi, proletarya partisi ile birleşirler.)

Sınıfsız topluma doğru, sınıf çelişkilerinin giderek kaldırılmaya başlandığı aşamada (şehir-kır, tarım-sanayi, proletarya-köylülük çelişkilerinin) çok parti tartışması yapmak, en hafif deyişle saçmalaktır. Sınıflararası çelişkilerin çözümün başladığı noktada, diğer sınıflar çözülürken bu sınıfların partilerine "özgürlük" istemek, daha çok burjuva parlamentarizmine uygun

düşen çok partililikten ve geriye dönüşten başka ne anlama gelebilir?

Halk demokrasisi aşamasından sonra -geçmişte 1948'de bu aşamada Macaristan Komünist Partisi Sosyal Demokrat Parti ile birleşmiştir- sosyalizme doğru adım atmış olan Macaristan'da -40 yıl sonra- çok partililiğe geçişin karara bağlanması ne ile açıklanacaktır? Bunun sosyalist parti ile uzak yakın bir ilişkisi olamaz. Bu karar, sosyalizmin ilke ve değerlerini aşındırma da en uç noktaya gelinmesi, kapitalist kurumlar ve siyasi işleyişten medet umulmaya başlanmasıdır ki, Marksist-Leninistlerin Macaristan'da sosyalizm var mı tartışmasını daha açıktan yapmaya başlamaları da bununla ilgilidir.

Sonuçta şunu söyleyebiliriz. Sorun, sosyalist demokrasiye ne anlaşıldığı, Marksist-Leninistlerin ne anladığı sorunudur. Sosyalist çoğulculuk ardına sığınıp çok partililiği savunmak, Marksist-Leninist sosyalist demokrasi anlayışının reddettiği bir anlayıştır.

Yeri gelmişken burada, bu konuda ülkemiz solundaki çarpık anlayışlara da değinmek ve Macaristan'daki son gelişmeleri, sosyalist demokrasiye bir gereği olarak değerlendirerek övecek olanlara da bazı gerçekleri anımsatmak istiyoruz.

Solun yenilgisi, yılgınlık, pasifizm ve daha sağa savrularak burjuvazi ile uzlaşma teorilerini gündeme getirirken, sınıf mücadelesi pratiğine bugünkü somut şartlarda hizmet etmeyecek konuların tartışılmasını da getirdi. İşte bunlardan biri de sosyalist demokrasi tartışması oldu. Sosyalist ülke ve güçler arasında tartışılan bu konu, solu fazlasıyla etkiledi. Öyle ki, bazıları daha ileri giderek, solun yenilgisini sosyalist demokrasiye kavranamamasına bağlayabildi(l)

İşte bu tür sapkın akımlar sosyalist demokrasiye yeniden keşfederek, sosyalist demokrasi deyince, koro halinde çok partili demokrasi cevabını verir oldular. Bunlar sosyalist demokrasiye, çoğulculuğa indirgedikleri gibi, bilgiççe ahkam keserek, sosyalist ülkelere bile akıl vermeye kalkıştılar. Sosyalist ülkelerdeki çok yönlü tıkanıklığın, çok partililiğe geçişte aşılabileceğini söyleyebilecek kadar ileri gittiler. Öyle ki, birlikler oluşturmak için sosyalist demokrasi üzerinde, bu çerçevede anlaşmayı kalkış noktası yapabildiler. Fakat ülkemiz sınıf mücadelesi pratiği, çok geçmeden bu tartışmaları gündem dışı bıraktı. Bu bir yana, artık onlara birileri Macaristan'ın çok partililiğe geçiş aşamasına nereden ve nasıl geldiğini anlatmalı ve sosyalist demokrasiye Lenin ve Stalin'in ne anladığını öğretmelidir!

1956 Karşı-Devrim mi, Halk Ayaklanması mı?

Macaristan'da tarih sayfaları yeniden açılıyor, 1956 olayları yeniden tartışma gündemine getiriliyor.

Bu tartışma neden gündeme getiriliyor?

Kapitalist piyasa ekonomisini daha genişletmeye yönelme, bağımsız sendikaların kurulmasına izin verme ve çok partililiğe geçiş kararı alma, ister istemez Macaristan Sosyalist İşçi Partisi yöneticilerini, tarihlerine yeniden bakmaya zorluyor. Macaristan'da sosyalizm mi yoksa kapitalizm mi ağır basıyor sorusu, bir yere kadar 1956 olaylarına yeni yaklaşımda cevabını bula-

çaktır. Ne denirse densin, bugün kapitalizme siyasi düzlemde de yolu açanlar, tarihi, geldikleri bu noktada yeniden yazmak zorundadırlar! İşte bunun için ilk önce, devrim ve karşı-devrim çatışmasının Macaristan tarihindeki önemli dönemeçlerinden 1956 olaylarını hedef seçiyorlar.

Gorbaçov da, açıklık ve yeniden yapılanma adı altında, ekonomik ve siyasi reformlarla (parti de dahil olmak üzere) siyasi mekanizma ve işleyişi değiştirmeye yöneldiği, Marksist-Leninist ilkeleri iyice törpülediği, değiştirdiği, saçıcılığı derinleştirdiği noktada, Sovyetler Birliği tarihini yeniden yazmaya aynı kaygılarla girmiştir. Buharin başta olmak üzere karşı-devrimcilerin aklanmaya başlanmasıyla Gorbaçov'un reformları arasında bir paralellik olduğu açıktır.

Aynı şeyleri 1956 karşı-devrimi odağında yapılan tartışmalar için de söyleyebiliriz. Tarihte karşı-devrim olarak yerini almış ve Macar halkıyla birlikte Sovyet Kızıl Ordusu tarafından ezilmiş olan 1956 ayaklanmasını, halk ayaklanması olarak yeniden değerlendirmeye tabi tutmak, karşı-devrimcileri aklamaya götürür. Bu olayın tartışılması bile Macaristan'da sosyalist ilke ve değerlerin ne ölçüde zedelendiğini gösteriyor. Eğer bu tartışmalar karşı-devrimci ayaklanmayı halk ayaklanmasına dönüştürmekle sonuçlanırsa, kuşkusuz İngiliz ve Amerikan emperyalizminin desteklediği, faşist Macar burjuvazisine dayanan karşı-devrimci İmre Nagy'in de aklanması gündeme gelecektir. Marksist-Leninistler olarak şunu demek durumuyuz karşı karşıyayız. Bugün Macaristan tarihi yeniden ele alınmak üzere tartışılmaya başlanmışsa, 1956 karşı-devrimi halk ayaklanması olabilir mi, düşüncesiyle yeniden değerlendirilebiliyorsa, bütün bunlar ancak emperyalizm sevindiren gelişmeler olabilir. Sosyalist çoğulculuk adına çok partiliğe geçiş kararı ve kapitalizme akıl almaz tavizler vermek, Macaristan sosyalizmini (MSİP'i) bugün daha fazla yozlaşmaya, Marksist-Leninist değer ve ilkelerinden geri gitmeye, kapitalizmin kapısını çalmaya götürmektedir.

Nisan 1989, Sayı: 23

NE AMERİKA NE RUSYA MI? ŞİMDİ NEREDELER?

Geçmişte sol içi çatışmaları körükleyen, birliğin önünde engel teşkil eden, tarihi Moskof düşmanlığını sol görüntüyle ayyuka çıkaran ve anti-komünizmi oynadığı misyonla objektif olarak kışkırtan AYDINLIK'a, günümüzde bir şeyler oluyor! 12 Eylül faşist darbesinden beri, "Ne Amerika Ne Rusya..." sloganı hiç duyulmaz oldu. "Sosyal emperyalizmin yayılmacılığı"na la-

net okuyan beddularla yatıp, "sosyal faşist" darbe kabuslarıyla uyananlar, nedense bugün pek suskunlar. "Milli Koalisyon", "Beşinci Kol", "Sahte Sol", "terörist gruplar", "kontrgerillanın ikiz kardeşi maceracılar" diyerek geçirilen 15 yıldan sonra, birileri kalkıp "Biz 20 yıl boşa emek harcamışız", "Söylediğimiz, yazdığımız şeylere biz de tam inanmıyorduk ama yazıyorduk" demez mi? Ve devamla "antagonist sınıfların oluşmuşluğu da, -Sovyetler Birliği kas-tediliyor- gerçekte sadece bir hipotezden ibarettir ve altına sağlam bir ekonomik temel konamamıştır" (*) deyiverince bomba patladı!

AYDINLIK nereye?

2000'e Doğru varmadan, içi arı kovarı gibi kaynayan AYDINLIK, sırtına yüklenmiş günahlarına solda bir papaz arıyor! Olacak iş mi, PDA salkım SA-ÇAK?

49 fraksiyon "sahte sol" bir yana, "gerçek sol" AYDINLIK bir yanaydı! AY-DINLIK Olimpos'un doruklarındaydı!

Sahi ne oldu, 1975-80 döneminde her olaya sosyal emperyalizm gözlü-ğüyle bakanlara? Sovyetler Birliği'ni yeni Rus çarlarının yönettiğini göreme-yenlere(!) lanet okuyanlar "boşa emek harcamaktan" vazgeçip, neden tüm devrimini yapmış ülkeleri "sosyalist aile" içinde görmüyorsunuz diyerek 20 yıl birlikte boşa emek harcadıkları ortaklarına lanet yağdırmaya başlarsa, vay AYDINLIK'ın başına gelenlere! Bir zamanlar mitinglerin, toplantıların, kitle gösterilerinin, devrimci gecelerin davetsiz misafirleri olarak "eylemde birlik, ajtasyonda serbestlik" çığırkanlıkları yaparak provokasyon ortamı yaratan-lara ne oldu da birden tüm solu 49 fraksiyonuulla "sahte sol" olmaktan çıkarıp gerçekte halk için mücadele ettiğini söylüyorlar? Dahası, yıllardır soruyoruz, uğruna onlarca devrimcinin kanını akıttıkları "Ne Amerika Ne Rusya" sloga-nının, "sosyal faşizm" uydurmalarının terkin, ya da bunları piyasaya eskisi gibi çığırkanca sürememelerinin altında yatan tecrit olma korkusunu nasıl açıklayacaklar acaba? Kendi içlerinde de sorguluyorlar bu değişimi. İçlerin-den birilerinin samimi olarak itiraf ettiği gibi, bu "sosyal emperyalizm teorisi yeryüzünde yaşamıyor" artık. Bunun farkına varmış olsalar gerek. Ya da ba-zılarının, Marksist-Leninistlerin, devrimcilerin ve yurtseverlerin yani Türkiye solunun ağzını açık bırakan "Biz 20 yıl boş yere zaman harcamışız" deyişle-rindeki gibi çok önemsiz bir şey açıklıyormuş hafifsemesi ve pişkinliğiyle, "Geçmişte ufak tefek bizim de hatalarımız oldu, geçmişte kaldı, unutalım" tür-ründen Mevlana kafalı Cizvit açıklamalarını mı dinleyecek halk ve sol?.. Ha-la bu eli devrimci kanına bulaşmış ihbarcılar dinleyecek mi?

20 yılda devletler, düzenler yıkılıyor, yenileri kuruluyor, kuşaklar geliyor, kuşaklar gidiyor. 20 yıla kaç proletarya devrimi, özgürlük savaşı sığıyor? Ne kadar da kolay geliyor "Biz 20 yıl sürekli yanlış yaptık" demek. Bu sorumsuz-luk ve vurdumduymazlık karşı-devrimcilere yakışıyor doğrusu. Böyle bir cü-ret için AYDINLIK şeflerini "kutlamak" gerek ama, önce onlarca devrimciyi katletmenin, katlettirmeye çanak tutmanın hesabı sorulmalıdır. Muhbirlikleri, ajanlıklarıyla Marksist-Leninistlere, devrimcilere, yurtseverlere verdikleri za-rarın faturasını ödemelidirler. Aynı cesareti, cinayetlerinin tek tek hesabını vererek de göstermelidirler. Onlar bu yolu tutmazsa, er geç bu ucuz kakra-

manlıkların, devrimle, halkla alay etmenin hesabını vereceklerdir! Öyle yıllarca suç işleyip böyle sorumsuzca, ciddiyetsizce hala devrimci ve yurtseverleri suçlamanın bedeli ödenmelidir.

2000'e Doğru giderken bu ani viraj almayı anlamak güçleşiyor. İnsanın aklına başka şeyler getiriyor. Siyasi ömrünün çoğunu yatıp kalkıp Sovyetler Birliği'ne küfretmekle geçirenlerden, AYDINLIK'çıların bağnazlıkta Perinçek'i bile sollayan bazıları bugün, "tükürdüğünü yalayarak" (bu da bir marifettir ama sonunu getirene!), "orta yolculara katılarak" Sovyetler Birliği'nde (Rusya'da değil!) sosyalizmin varlığını yeniden keşfediyorlar. Tanrı bizi, girdiği mağaradan 20 yıl sonra çıkan kaşiflerden korusun!

"Hitler'in İzinden Giden Yeni Çarlar"ın Sosyalizmi ve "Sahte Sol"un Sosyalistliği!

Sol adına, bırakınız bir araya gelmeyi, birbirlerini "baş düşman" ilan edenler ve koşullayanlardan AYDINLIK'ın "esas darbeyi sosyal emperyalizme vurmak gerekiyor", "Hitler'in izinden giden Brejnevler" vb. derken, bugün, düşman bellediklerine, bunlar böyle olsalar da artık bu nitelermeleri kullanmamak gerekir demelerinin hikmeti ne ola ki? Gorbaçov'un Çin politikasını da içine alan reform rüzgarları mı, Deng Siao Ping'in tapındıkları "Mao Zedung Düşüncesi"ne ihanetiyle ellerinin bomboş kalması mı, yoksa Halkın Günlüğü abonmanlıklarının sona ermesi mi? Ya da "Bizim partimize Gorbaçov da üye olabilir" diyerek yeni "Çar" Gorbaçov'da keramet bularak "beşinci kol"culara, "sosyal faşist"lere de partilerinin kapılarını aralayanlara ne demeli? İnsan 20 yıl sürekli "düşman, düşman" çılgılığı attıktan sonra, birden düşman ağızıyla konuşmaya yönelince hızını alamıyor anlaşılan. Perinçek susarken, bazıları hiçbir sosyalist ülkeyi ayırmadan, tümünü dünya sosyalist ailesinin üyesi olarak görmeye başlıyor. Ama bu gelişme bizi şaşırtmıyor. 20 yıl ÇKP kafasıyla düşündükten sonra, 20 yıl da SBKP kafasıyla düşünsen ne olacak? Kendi kafasıyla düşünmedikten, ülkemize Pekin'den, Tiran'dan değil de Moskova'dan bakmaya devam ettikten sonra ne değişecek?

Düşünün bir kez! Siyasi hayatları boyunca "sosyal emperyalizm"e karşı teoriler üreterek burjuvaziye akıl verenler, "sosyal emperyalist Rus uşaklarının MHP'li faşistlerden daha tehlikeli olduklarını yayararak, sonra da kalkıp *"öyle ki Sovyetler Birliği'nin sosyalist olmadığı şeklinde bir teori bugün yaşamıyor"*(1) diyerek 20 yıl boşa emek harcadıklarına yanıp yakılacaklar.

*"Baş düşman Sovyet sosyal emperyalizmi"*ne karşı Türkiye oligarşisine, başına milli sözcüğünü koymayı unutmadan koalisyon hükümetleri öneren, *"iç barışı ve istikran"* (2) savunmaya gönüllü aday olan, devrimciler, Marksist-Leninistler hakkında ihbar listeleri yayınlayanlar, faşistleri de "kimliği olan okullara girmelidir" diyerek yanına çağırın ve faşistleri 45 milyon halkın içinde sosyal emperyalizme karşı çıkacak güç olarak görenler, saçma teorilerinin dünya üzerinde tutunacak dalı kalmadığını gördükleri bugün, ne yapacaklarını şaşırmış, birbirlerine düşmüş durumdalar. Türkiye solundan tecrit olmalarına yol açan karşı-devrimci politikalarını Perinçek ikiyüzlüce inkar etmek istiyor ya da sözcük oyunları ile istediği gibi tefsir etmeye çalışıyor;

hemen kendi saflarından iz süren, açığını yakalamak isteyen bir Cizvit adayı onu yakalayiveriyor. Perinçek nasıl olur da "Başkasının gözündeki çöpü görüp kendi gözündeki merteği göremez?" deyiveriyor. Biraz olsun vicdanını rahatlatırcasına Perinçek'i köşeye sıkıştırıveriyor. Perinçek'in günahlarına ortak ettiği "*gühankar*", "*Biz yapmadık*", "*Sovyetlerin beşinci kolu ve ajanı olanlar dışında kimseyi halk düşmanı görmedik*" (3) deyişlerine; "*hayır, yaptık*", "*Halk düşmanı olarak gördük*" (4) diyebiliyor. Bir diğeri, "*Giderek sol diye bir kavram yok oluyor, sol sadece kendimize indirgeniyor, sol içi çelişmelerin bizim açımızdan da antagonistleşmesinin zemini doğuyordu*" (5) diyordu ve utangaçça, biraz da suçluluk kompleksiyle, "*Kendi dışımızdakileri düşman bildik*" itirafını yapıyordu. Milliyetçi karşı-devrim treni hele bir yerde dursun, içindeki kargaşalık bir durulsun, daha ne kirli çamaşırlar dökülecek ortaya, ne itiraflar dinleyeceğiz, yakında göreceğiz. AYDINLIK'm iç hesaplaşmasının filmi daha yeni başlıyor. Yalan, bilinç çarpıklığı, demagoji üzerine kurulan bir siyasi çizginin traji-komik sonunu izleyeceğiz.

Ya devrimcilere karşı onlarla işbirliği yapanlar görebilecek mi?

Devrimci harekete karşı düşmanlığı bir çizgi haline getirmiştir AYDINLIK. Solda birliğe karşı giriştiği sabotajlarını unutmuşçasına, yavuz hırsız örneği kaleme aldıkları "*Sol içinde şiddetin geçmişi*" adlı yazıda ve şefleri "*Doğu Perinçek ile Playboy'un söyleşisi*" adlı yazısında "*Geçmişten miras olarak benim övündüğüm bir nokta, sol içindeki şiddete kesin bir tavır almış ve hayatımızda hiç uygulamamış olmamızdır*" (6) diye söyleyebiliyorlar. Söyledik ya, bunlar sola karşı çok cüretlidirler! Bunun için son yalanlarına bakmak yeterli; "*Biraz hatalı değerlendirdik*" gibi deyişler, AYDINLIK'm bu süreçteki pratiğine bakıldığında, 20 yıllık aradan sonra ne anlama geliyor?

Onlar, "sol içindeki şiddete her zaman tavır aldık, hayatımızda hiç uygulamadık" diyebilecek bir misyonun değil, sol içi çatışmayı körüklemenin, halk güçlerine ideolojik, politik, silahlı-silahsız saldırganlığın misyonunun günahlarını taşıyanlardır.

Onlar, hemen hiçbir ayırım yapmadan, tüm solu "kontrgerilla ile mücadelelerinin bir parçası" yapanlardır.

Onlar, solun o kadar dışında ve ikiyüzlü bir tutum içindeler ki, "*Bu sahte solla birlikte yürüyenler halkla birlikte yürüyemez*" (7) derken, "sahte sol" olarak gördükleri ülkenin gerçek Marksist-Leninistlerini, devrimcilerini, yurtseverlerini burjuvazi ile işbirliği yaparak burjuvaziye ihbarda bulunanlardır. Dün doğrudan ihbar ediyorlardı, bugün "provokasyon, ajan" maskesi adı altında aynı işlevi sürdürüyorlar.

Bu dönemde bazılarının, "*fazla devletsel bir söyleme kapıldığımız ve solun diğer kesimleriyle aramızda derin, psikolojik uçurumların açıldığı, bugün de belli ölçülerde devam eden şüphe ve soğukluklarda bizim de kabahatimiz olduğu*" (8) deyişleri bile, devlete ne ölçüde yakın olduklarını gösteriyor. SAÇAK-AYDINLIK'la işbirliğine giren sol, Marksist-Leninistlerin bu tür karşı-devrimcilere aldığı tavrın önemini anlayabilecek mi?

Onların 20 yıl yanıldıktan sonra, bugün doğruları söyleyeceklerinin garantisi olamaz. Bir kere muhbirlikleri, burjuva işbirlikçilikleri belgelenmiş olan-

ların, halk, hiçbir sözlerine, pratiğine inanmaz, güvenmez. Ve kabahatten öte, halka ve devrimcilere karşı bağışlanmaz suçları vardır.

"Kabaha" diye telaffuz etmeyi yeğledikleri suçlar, başından sonuna kadar onlara aittir. Marksist-Leninistler, devrimci ve yurtseverler onları sadece söylemlerinden, Marksist-Leninist devlet, ordu, devrim teorisini kökten inkar ederek burjuvazi ile aynı dili konuşmalarından dolayı değil, bundan daha önemlisi, oligarşiye ajanlık yaparak sola karşı burjuvazi ile açtıkları savaştan dolayı Türkiye sol hareketinin dışına itmiştir. Bunun için karşı-devrimci ve burjuva milliyetçisi olmakla damgaladı devrimci hareket onları.

"ABD Türkiye'de Darbeler Düzenleyecek Gücünü Yitirmiştir"

Kehanetinin (!) Cevabı 12 Eylül'dür!

Türk ordusu *"ABD emperyalizminin emrinde değildir. ABD'nin Ortadoğu'daki jandarma gücü niteliği taşıyor."* (9)

"ABD, Türkiye'de darbeler düzenleyecek gücünü yitirmiştir." (W) Bu kehanetleri ancak iflah olmaz burjuva milliyetçileri yazabilir.

ABD emperyalizminin üsleri ile, F-16'ları, topları ile değil, giyim kuşamdan eğitime kadar Türkiye'yi kontrol altında tuttuğunu burada uzun uzadıya anlatmak gerekmiyor. Görünen köy -tabii görmek isteyen için- kılavuz istemez. Bugün ABD emperyalizmiyle, başta askeri alanda olmak üzere, her alandaki içli dışlı bağımlılık ilişkisini burjuvazinin siyasi ve askeri temsilcilerinin bile ortaya koyduğu apaçık bir gerçekken "Sovyet sosyal emperyalizmi yayılmacılığını" önlemek peşinde koşanlar elbette bunu anlayamaz.

Onların, anti-komünizm (anti-Sovyetizm biçiminde) içerikli burjuva milliyetçiliği peşinde ömürlerini tüketirken gözlerine perde inmiştir çünkü. "4. Ordu Sovyet Sınırına!" sloganını atarlarken burjuvaziden daha koyu bir milliyetçilik histerisine kapılmış, oligarşinin ve emperyalizmin iç savaş ordusuna bel bağlamışlardır. Tam bu noktada devletle, orduyla özdeşleşmişlerdir. Herhalde 4. Ordu'nun Sovyet sınırına değil de, Ege'ye yerleştirilmesine AYDINLIK ihbarcılarında daha fazla gözyaşı dökene olmamıştır! Ama belki de sürekli söyledikleri gibi, ordu içindeki "sosyal emperyalizm" yanlıları, bu "milli" planı sabote etmiştir, kimbilir!

Ancak ve ancak AYDINLIK gibi kendi gözüne "sosyal emperyalizm" perdesini çekenler, her taşın altında "sosyal faşist" ve "sosyal emperyalistlerin kullandığı sahte solcuları, maceracıları" arayanlar; Amerikancı faşist 12 Eylül darbesinin ardındaki güçleri göremezdi. IMF patentli 24 Ocak kararlarından sonra faşist bir cuntanın tezgahlanacağını düşünemezdi. Çünkü ABD emperyalizmi onlara göre "gerileyen", Sovyet sosyal emperyalizmi ise gelişen bir güçtü! Ancak kendi yarattıkları sosyal emperyalist hayaletinden kendileri korkan AYDINLIK'çı hainler, "ABD Türkiye'de darbe tezgahlayacak gücünü yitirdi" gibi saçmalıkları üretebiliyordu. Sosyal faşist darbe olacağı kabusuyla kıvranırlarken 12 Eylül Amerikancı faşist darbesiyle gözlerini Mamak'ta açtılar.

Neler saçmalamadılar ki; yok *"ABD Sovyetler'e karşı şahin, 3. dünya ülkelerine karşı güvercin"* (11) olacaktı. Neyse ki bunlar akıllarını kaçırma-

dan, Türkiye caddeleri, meydanları, güvercinlerle değil de, ABD'nin şahinleri 12 Eylülcülerle doldu da "kurtuldular!" AYDINLIK'çılar zaten siyasi yaşamları boyunca hemen hiçbir şeyi doğru tahlil etmemişlerdir. Siyasi tarihleri eleştiri ve özeleştiriyi dejenere etme, günah çıkarma, yalan, ihbar ve demagoji tarihidir.

12 Eylül şokundan çıkar çıkmaz bilinen misyonlarını oynamakta hiç gecikmediler. 12 Eylül öncesi burjuvazinin sivil hükümetlerine işbirliği, milli koalisyon önerileri götürürken, bu kez cuntaya yardım etmek ve yolunu düzlemek amacıyla ihanetin karanlığına dört nala at sürdüler. Cuntaya destek mesajları gönderdiler. Ne de olsa 12 Eylül'ün generalleri de en az onlar kadar "baş düşmanlarının düşmanıydı. Neredeyse mahkemelerde cuntanın yurt-severliğini ilan etmeye kadar ileri gidenleri oldu. Öyle ya, nasıl olsa 12 Eylülcülerin arkasında "Sovyet sosyal emperyalizmi" yoktu ki(!)

Mahkemelerde cunta üyelerini tanık gösterdiler, iyi de yaptılar! Ne mal olduklarını kendileri bir kez daha gözler önüne serdiler. Cuntacılar da onların hedefledikleri "sahte sol"a saldırıyordu ya, ne fark ederdi ki? Cunta onları içeri almakla büyük hata yaptı. Önemli bir müttefikten oldu! Onları içeri almasaydı, AYDINLIK gazetesinin kapısına kilit vurmasaydı cuntanın gözüne girmek için kimbilir ne ihbarlar yaparlardı!

20 Yıl Hep Doğru (!) Ya Da Hep Yanlış Düşünmüş Bir Burjuva Aydın: Halil BERKTAY

AYDINLIK çevresi bugüne kadar ne söylediyse siyasi pratik bunları yad-sımış, süpürüp atmıştır. Salkım SAÇAK dökülen AYDINLIK'ın günümüzde hiçbir iler tutar yanının kalmadığı anlaşıyor. 20 yıllık günah biriktiren Halil Berktaş bakın neler söylüyor: *"Yıllarımızı sosyal emperyalizm teorisinin belirlediği bir çizgi doğrultusunda mücadeleye hasrettik, şimdi bu merkezi önermeyi değiştirmek insanın tükürdüğünü yalaması gibi geliyor."* (12)

Hayret!

20 yıl halkı, burjuvazi gibi, yalan ve demagojilerle, yanlış hedef gösterek aldatmaya çalıştıktan sonra, tanrının nurunu görmüş ermişler gibi hala papazlığa devam ediliyor. 20 yıl süreyle doğruları savunan da H. Berktaş (!), 20 yıl sonra tükürdüğünü yalayan da!

Biraz tepelerden aşağı inmeyi öğrenmeli Bay Berktaş, öğrenmezse hayat öğretecektir, hem de acı bir tarzda. Bu ne keramettir ki, o hem "hep doğru", hem "hep yanlış" yapma hakkını kendisinde görüyor ve siyaset sahnesinde Türkiye halklarından güven tazelemeyi bekliyor! Devrimi hep başkalarının kafasıyla düşünmeye alışmış, ondan bundan devşirdiklerini bir araya getirip, kendi görüşleri diye yutturmuş birinin, bugün de Gorbacov ve Deng Siao Ping kafalarına talip olmasının varacağı yer paranoyak, kendini beğenmiş, ukala bir kişilik olabilirdi ancak. Tarih aynasına şöyle bir bakın, bu kişiliği hemen tanıyacaksınız. Yıllardır ahkam kesmiş, hızla sağa savrulan bir burjuva aydınının traji komik sonu! Ya da sil baştan siyasete yeni kimliği ile soyunmasının başlangıcı!

20 yıllık lideri Perinçek'in *"Ben Halil'in teorilerini Türkiye'de sivil toplum-*

culuğun tazelenmesi olarak görüyorum" (13) demesi, sadece H. Berktaş'ın siyasi yerini göstermek olmasa gerek. Bir korkunun, telaşın dışı vurumu var bu sözlerde. Tarihin cilvesine, bakın! Sola cila çekerek burjuva milliyetçiliğini pazarlayanlar, şiddetle (!) sivil toplumculuğa, liberalizme, döneklige karşı radikalizme sarılıyor! Saflarındaki kan kaybının örgütsel ve siyasi yaşamlarını tehdit ettiği noktada, kaşarlanmış, tescilli bir burjuva milliyetçisi, "dogmatizm kalıntısı diye her gün saldırıya uğrayan devrimci geleneklere (hangi devrimci gelenekten söz ediliyor, bunların olsa olsa karşı-devrimci uzlaşmacılık, ihbarcılık, sol düşmanlığı gibi geleneklerinden söz edilebilir.-bn) sıkıca sarılmak gibi hayati bir sorun varken, hala reformcu hayaller yaymak çok büyük faturalara neden olabilir" (14) diye yakınıyor. AYDINLIK'ın daraldıkça daralan, ayaklarının altındaki toprak hızla kayıyor. Panik halinde söylenmiş sözler bunlar.

Tüm sorunları "sosyal emperyalizm"e havale etmekten başka fatura bilmeyenler, yasal sınırlar dışında hiçbir mücadele tanımayanlar, ne zamandan beri reformizmden şikayet eder oldular? Hem sözde de olsa radikalizmi savunacaksın, hem de yasallığa çakılıp kalacaksın! Yazdıklarını gözleri görmüyor, söylediklerini kulakları duymuyor olabilir ama, hiç kimse 20 yıl "kör" ve "sağır" kalmıyor çağımızda. Anlaşılan komedi oynadıklarının farkında değiller hala. Dünya devrim tarihinde ender rastlanan bir siyasi körlükle 20 yıldır, semazenler gibi, birilerinin çevresinde dönüp duruyorlar. Bir arpa boyu yol alamadıklarını birileri anlatmalı bunlara.

Doğrusu Bay Berktaş "Açık söylüyorum, isteyen gücensin, emek boşa harcanmış, zaman boşa harcanmış; şu iki teörinin (Sovyetlerin sosyalist olmaktan çıkarak sosyal emperyalist hale nasıl geldiğini açıklayan teoriler-bn) üzerine yazıldığı kağıtlar boşa harcanmıştır" (15) deyişinize şaşırmadık desek yalan olur. Bravo, cesaretinize hayranız! Fakat 20 yıl çok "kısa" bir zaman değil mi bu itiraf için?

"Zamanı boşa harcamadık, emeğimizi boşa harcamadık, 20 yıl boyunca Moskof düşmanlığını (anti-komünizmi) körükledik, solu birbirine düşürdük ve bölünmesinde başrol oynadık. Biz halka, devrime karşı suç işledik!" Ne dersiniz? Biraz daha cesaret, biraz daha açık sözlülük, gücendirdiklerinizi biraz daha gücendirmek pahasına bunları söyleyebilmelisiniz. Devrimci kamuoyu sizden bunu bekleyecektir. İleri bir adım attınız, emeğiniz bir daha boşa gitmesin, sonuna kadar gidin! Bizden uyarması, son pişmanlık fayda vermez!

Türkiye Gerçeğini Sosyalist Ülke "Konsoloslukları" Değil, Türkiyeli Marksist-Leninistler Bilirler!

ÇKP'nin başına partinin yıllarca önce hain ilan ettiği Deng Siao Ping gelmişti. Hiç de "Mao Zedung Düşüncesinden söz etmiyor, aksine Mao'ya ve Kültür Devrimi'ne ideolojik-politik cepheden savaş açıyordu. ÇKP'nin Türkiye "temsilcileri" ya da Çin Halk Cumhuriyeti'nin Türkiye "Konsolosluğu" misyonuna soyunanlar şaşkıncılar. Sosyal emperyalistçilerin dünyaları yıkılmıştı. On yıllardır putlaştırdıkları, tapındıkları, dogmatik ve biçimci olarak bağlandıkları değerler bir bir ellerinden gidiyordu. Çin Komünist Partisi Kültür Devri-

mi'nin kazanımlarını yok ediyordu. Mao açıktan eleştiriliyor, meydanlardan resimleri kaldırılıyordu. Ama en önemlisi, ÇKP ekonomik ve buna bağlı siyasi, demokratik reformlar adına, yıllardır "sosyal emperyalizm teorisi"ne alt-yapı hazırlayan, üretici güçler teorisine sarılmıştı. Her şeyi "baş düşman sosyal emperyalizm"e karşı olmak temelinde değerlendiren ve milliyetçilikle cıllanmış "üç dünya teorisi" parça parça değişime uğruyordu. Artık sosyal emperyalizm söylemi de gündemden düşmüş, kullanılmaz duruma gelmişti. Giderek Sovyetler Birliği'yle ilişkiler geliştiriliyordu. Uygulanan benzer politikalar Çin'i ve Sovyetler'i birbirine yaklaştırıyordu. Keskin çelişkiler yumuşuyordu. "Sosyal emperyalizm" söylemi yerini, 13. parti kongresinden sonra daha ılımlı, "iki süper güç" söylemine bırakıyordu. Daha ilerisine kapı aralanıyordu.

Bu gelişmeler kafalarındaki şablonlara bir türlü uymuyordu. Dogmatizm, kullanılan şablonların değişmesi de yüzüstü ortada kalmak sonucunu doğurmuştu. Kafa değişmiş, gövdenin tüm dengesi bozulmuş, beden içten içe tepki göstermeye başlamıştı. Doğaldı, çünkü kafa başka, gövde başka olamazdı ya!

Ne yapacaklardı? 20 yıldır savundukları her şey bir anda geçersiz kınılıyordu. Şimdi yollarını hangi kıbleye dönerek bulacaklardı? Evet, tutunacak dal kalmayınca yaprak dökümü başladı. Çünkü ne Pekin, ne Tiran hatta ne de Moskova radyoları hiçbir zaman bu sadık izleyicilerinin de kendilerine ait birer kafaları olduğunu, kendi ülke gerçeklerini kendilerinin bileceğini bunlara öğretmemişti. Zaten kendi Özgücüne, halkına ve ülke Marksist-Leninistlerine güvensiz, yerli "konsolosluklarının da böyle bir dertleri olmamıştı.

Ama şimdi bunlara da güvenilmiyordu doğrusu! Ani bir değişimle, üstelik "konsolosluklarını haberdar etmeden, şablonları değiştiriveriyorlar, orta yerde kalan "bizimkiler" oluyordu. Bu kadarı da olamazdı! İçlerinde isyan başladı. Ama şablonları atmak ve "kendi gövdesinin üzerine kendi başını yerleştirmek" için değil, bir başka şablon bulmak için. Şablonculuk, başkalarının hazırladığı reçetelerle hareket etmek ruhlarına işlemişti. Bu işin müptelası olmuşlardı!

12 Mart sonrasının yılğınlarının, döneçlerinin, devrimci barutunu yitirmişlerinin çekim merkezlerinden biri olan AYDINLIK, bugün tam bir keşmekeş içinde kayıyor, çözülüyor. Saflarında, 70 yıl önce Ekim Devrimi'nin mahkum ettiği Menşevizm tezlerine sarılanlar, "Rusya'da proletarya, iktidarı burjuvaziye vermeliydi" gibi deli saçması söylev çekenler bile çıkıyor. Sivil-toplumculuk burjuvazi saflarından ideolog kadro devşirdi, devşiriyor. 2000'e Doğru giderken AYDINLIK salkım SAÇAK dökülüyor. Nasıl olmasın ki? Adeta kimliklerini oluşturan teoriler, hipotez olmaktan ileri götürülemediği ve zaten bugün de artık yaşamıyor. Bu teorilerden kaynaklanan suçlara daha fazla ortak olmak istemeyen, bunların günahlarını taşıyamayanlar, tek tek, grup grup terk ediyorlar lanetlenmişler ve günahkarlar adasını. İssiz bir denizde, Perinçek'in kaptanlığında nereye çarpacağı ya da nereye demir atacağı belli olmayan bir gemideki paniği yaşıyor AYDINLIK. Yine de son bir umut diyerek kaptanları Perinçek, burjuvazinin gözdelelerinden olması için, eski provokas-

yon, anarşi ve terör -hoş hiç vazgeçmedi ki, devrimci eylemleri pusuya yatmış bekliyordu- teorilerine sarılıyor, sol gruplar içinde ajan kovalıyor, böylece sola olan güveni yıkma histerisiyle çırpınıp duruyor, ama çırpındıkça batıyordu. Sol gruplar içinde ajan ve provokatör kovalama çabalarının ardından da, legal örgütlenmenin erdemlerinden söz ettin mi, illegaliteyi karanlık odakların alanı olarak lanetledin mi, oligarşinin yıllardır solu çekmeye ça- lıştığı çizgiye aday olduğunu fazlasıyla göstermiş olursun. Zaten burjuvazi, AYDINLIK gibileri çok iyi ve yakından tanıyor, onların hakkını er geç teslim edecektir. Devrimci eylemlerle, devrimci halk muhalefetine hareketliliğiyle ve örgütlerle, provokasyon teorileri arasında ve giderek cumhurbaşkanlığı seçimleri arasında bir bağlantı kurmaya çalışan Perinçek, anlaşılan o ki, 12 Eylül öncesi yerine getirdiği devrimci eylemleri bulandırma, burjuvaziye hizmet etme alışkanlıklarından hiç kurtulamamış. Sol görüntü ile, devrimci harekete gölge düşürmek, şüphe yaymak, bugün şablonsuz kalan konsolos kafalıların en başat görevleri oluyor.

Ya onlarla işbirliği yapan sol ne diyor, ne yapıyor? Susuyorlar!

Legalizm Hastalığı TBKP ve AYDINLIK'çıları Aynı Kavşakta Buluşturuyor

Şabloncular, "konsolos" kafalıları, kendi kafasıyla düşünmeyen, ülkemiz gerçeklerinden hareket etme yerine, başka ülke gerçeklerini ülkemize olduğu gibi uydurmaya çalışanlar sınıf mücadelesinde sürekli hayal kırıklığına uğramıştır. TBKP, kendi başlarına ülke gerçeklerini somut olarak tahlil etme ve buna uygun politikalar belirleme diye bir dertleri olmayan konsolos kafalıların toparlandığı bir odaktır.

Pravda, İzvestia ne yazdıysa, SBKP Genel Sekreterleri neler söyledilerse, Sovyetler Birliği Bilim Akademileri neler araştırıp bulmuşlarsa, onlar bunları hiçbir eleştiri süzgecinden geçirmeden kendi mallarıymış gibi benimsemişlerdir. Onlar için sürekli başkaları düşünmüş, yazmış, söylemiş, onlara hep bir şeyler dikte ettirmiştir. Bu tespitler, Türkiye gerçeğine uyuyormuş, uymuyormuş, ne gam! Önemli olan Moskova kaynaklı olmasıdır! Kremlin her şeyin en doğrusunu bilir ve yapar çünkü! Kremlin politikalarını eleştirmek mi, ne hadlerine!

Şablonculuk onları kılıktan kılığa sokmuş, kendi kendilerini yadsımaya kadar sürüklemiştir. Siyasetlerini kişiliksizleştirmiş, bukaletun gibi renkten renge dönüştürmüştür. Bağımsız düşünememe, bir yerlere güdümlenme, siyasi kişiliği, siyasi kimliği alıp götürüyor. Bu yola sapanları silikleştiriyor. TBKP Türkiye halklarının kafasında hiç yerli imajı yaratmıyor.

Daha çok yakın zamanda Sovyetler Birliği'ne söz söyletmeyenler, söyleyenleri hemen aforozlayanlar, en küçük bir yanlışlarının eleştirilmesine şiddetle karşı çıkanlar bunlardı. Sovyetler Birliği, ideallerindeki sosyalizmdi. SBKP hata yapmazdı. Onu eleştirenler burjuvaziye anti-komünist propaganda ve demagoji yapması için malzeme veren "goşistler"di, "küçük burjuva maceracıları"ydı, "Maocu bozkurtlar"dı!

Breşnev mi; SBKP'nin başına geçmiş en önemli önderlerinden biriydi.

Gorbaçov geldi, her şey bir anda değişti, değiştiler, uygun adım Gorbaçov'un ardından yürüdüler. Tam bir ikiyüzlülükle özeleştiri üstlerine vazife değilmiş gibi, Gorbaçov'dan daha Gorbaçov'cu oluverdiler. Gorbaçov ne söylüyorsa, onlar aynısını yüksek sesle tekrar ediyorlardı. "Dün dündür, bugün bugündür." Brejnev hatalar yapmıştı! Soyvetler Birliği ekonomisi Brejnev döneminde uygulanan ekonomik politikalar sonucu tıkanmıştı. Bürokrasi vardı, kırtasiyecilik almış yürümüştü, yolsuzluklar oluyordu, rüşvet ve kapitalizme özgü birçok yanlış politika sosyalizmi aşındırmış; yozlaşma artmış, eski (burjuva) düşünce ve alışkanlıklar geliyordu. Gorbaçov böyle diyorsa doğrudur. Onlar Gorbaçov'dan daha mı iyi bileceklerdi?!

Bağımsız politika üretmek yeteneğinden yoksun bir "mülteciler" partisinden de ancak bu beklenebilirdi. Onlar SBKP ne diyor ve yazıyorsa kuran kursu öğrencileri gibi tekrar etmekle yükümlüydüler. Dün Brejnev ne dediyse onu tekrarladılar, bugün de Gorbaçov ne derse onu tekrarlıyorlardı.

SBKP Gorbaçov'la birlikte dünyada bir "barış" atağını başlatmış, sınıf bakış açısını terk ederek emperyalistlerle her türlü uzlaşmaya mı girişmişti; dünyada liberalizm, uzlaşma, ilkesizlik rüzgarları mı esiyor, hemen tümüne ayak uydurdular. Bir anda TBKP içinde her şey, dünya çapında barışı koruma çabasına dönüştü. Her şey yasallaşmaya, burjuvazi ile uzlaşıp düzenin bir parçası olmayan barışçı yola indirgeniyordu. (Oysa daha önce bu işi gizli kapaklı yaparlardı!)

Oligarşinin demokrasi manevralarının çekiciliğine aldanarak, demokrasi figüranlığını gönüllü kabullendiler. İcazet dilenerek, yasallaşmak uğruna başlayan geriye saymanın, ilkelerden taviz vermenin henüz nerede duracağı belli değilken, bugünden devrim hedefinden vazgeçtiklerini ilan ettiler. Hedeflerini daraltıp burjuva demokrasisi ile sınırladılar. Çarpık kapitalizmin istikrarının soldan koruyucusu olacaklar, statülerin yıkılmasını engellemek için ellerinden geleni yapacaklardı. "Provokasyon", "bireysel terörizm" ve "anarşi" edebiyatıyla devrimci eylemlere burjuvazi ile birlikte tavır alacaklar, bunları önlemek için burjuvaziye kolaylıklar sağlayacaklardı.

İlkesizlik ilke, kişiliksizlik kişilik, pragmatizm temel politika olunca her türlü uzlaşmaya ve şekilsiz birliğe kapılarını açtılar. Geçmişte, AYDINLIK'tan hiç de özde farklı olmayan bir dogmatizm ve "konsoloslukla, sosyal emperyalistçi solu düşman ilan ederken, "Maocu bozkurtlar" diye güçlerini bunlara karşı yığarken, tüm bunlara sanki olup bitmemiş gibi sünger çektiler. Ülke gerçekleri sonuçta, geçmişte birbirlerine ne söylemiş olursa olsun aynıları aynı yerde, aynı ilkesizlik, pragmatizm anlayışları içerisinde bir araya getiriyordu. Geçmişin sol şovalyeleri birbirlerine karşılıklı jestler yapıyor, birbirlerini partilerine davet ediyor, birbirlerinin yayın organlarında boy gösteriyorlardı. "Sosyal emperyalist", "sosyal faşist", "Maocu bozkurt" söylemlerini sınıflar mücadelesi dışlayınca, bunlar da bu sloganlardan kimi açıkça, kimi fiili olarak vazgeçmiş, anlaşmamaları için bir neden kalmamıştı.

D. Perinçek her şeyi yasal mücadele alanına hapsederek, bunun dışında gelişen devrimci eylemleri karanlık odakların provokasyonuna yönelik olarak nitelendiriyordu. Anarşi ve terör olarak gördüğü devrimci hareketi önlemek

için, kirli ellerini burjuvazinin kirli ellerine uzatıyordu. TBKP'nin bundan farkı neydi? Aynı şeyleri oligarşiye TBKP de vaat ediyordu.

Her şey yasallık içinde demokrasi için değil miydi? AYDINLIK ve TBKP mücadeleyi salt yasal sınırlar içine hapsetmede, düzenin istikrarını korumada, devrimci eylemleri "anarşi", "terör", "provokasyon" diyerek karalamada, ilkesizlikte, devrimci mücadelenin önüne set oluşturmada zaten objektif olarak birlik oluşturmuyorlardı. Oligarşi ile uzlaşmaya ant içmiş, yasal mücadele hedefini demokrasi ile sınırlayan bu örgütler, partiler, devrimci mücadelenin bir parçası değil; devrim mücadelesinin karşısına çıkmaya aday olabilirler ancak. Bunu bilmek için kahin olmaya ne hacet! Zaten AYDINLIK bu yolda epey mesafe almış durumdadır.

"Bizim Kendi Marksist-Leninist Sandalyemiz Var!"

Tarih biz Marksist-Leninistleri haklı çıkarırken, Türkiye gerçeğine ayakları basmayan tüm şabloncu çizgileri mahkum ediyor.

Biz Marksist-Leninistler 20 yıldır ne söyledikse bir bir gerçekleşiyor. Gorbacov, açıklamalarıyla bizim eleştirilerimizde ne kadar haklı olduğumuzu ortaya koyuyor. Bugün AYDINLIK saflarında "sosyal emperyalizm" eksenindeki ayrışmada, Sovyetler Birliği'ne bakışın temelden değişmesi, *"Sovyetler Birliği konusunda böyle bir hatamız olsa orta yollara katılmamız gerekirdi"* (16) tepkisiyle karşılaşıyorsa; bütün dogmatik, şabloncu çizgilerden bağımsız, kendi devrimimizin yolunu, Marksizm-Leninizmin genel teorisi ve temel ilkeleriyle tüm devrim deneylerinden çıkardığımız dersleri, ülkemize yaratıcı bir tarzda uygulayarak hareket etmemizden, doğru yolda olduğumuzun sosyal pratikte kanıtlanmasındandır.

Dönüp dolaşıp şabloncu çizgilerin de, ısrarla gerçekleri görmekten ne kadar kaçarlarsa kaçsınlar, öyle ya da böyle biz Marksist-Leninistlerin çizgisine hak verecekleri açıktır. Çünkü, Türkiye devriminin yolunu ne Çin'deki ve Arnavutluk'taki, Sovyetler Birliği'ndeki ne de başka bir ülkedeki birileri belirleyebilir. Bu yolu çizmek, ülkede yaşayan, bu ülke gerçeklerini her "konsolosluktan çok daha iyi tanıyan Türkiyeli Marksist-Leninistlerin görevidir ve öyle de olmuştur.

"Bizim kendi Marksist-Leninist sandalyemiz var." Ülkemizin devrim sorunlarına ilişkin hiçbir şablona, başka bir yerde hazırlanmış formüllere yer vermeden ama hiçbir deneyi reddetmeden kendimiz çözüm üretiyoruz. Türkiye devrimini, kendi özgücüne güvenen, hiçbir güçten talimat ve akıl almadan hareket eden ve yalnızca kendi halkına dayanan, bu ülkenin Marksist-Leninistleri gerçekleştirecektir.

Biz Marksist-Leninistler 20 yıldır bunu biliyor, bunu söylüyor, bunu uyguluyoruz.

(*) SAÇAK s. 53, syf.28, "Sovyetler Birliği ve Çin'deki Gelişmeler", Halil Berktaş

(1) SAÇAK, s. 52, syf.38, "Dünyanın Büyük Dönemeci 2" başlıklı yazı

(2) SAÇAK, s.53, syf.18, "Sovyetler Birliği ve Çin'deki Gelişmeler", H. Berktaş

(3) SAÇAK, s.51, syf.51, "Arşivlerin Tozu Dumanı ya da Bilançonun Abc'si", Asaf Güven Aksel

- (4) SAÇAK, adı geçen yer
- (5) SAÇAK, s.53, syf.18, "Sovyetler Birliği ve Çin'deki Gelişmeler", H. Berktaş
- (6) SAÇAK, s.54, syf.1
- (7) "Anarşinin Kaynağı ve Devrimci Siyaset", syf.36, D. Perinçek, Aydınlık Yayınları
- (8) SAÇAK, s.53, syf.18, "Sovyetler Birliği ve Çin'deki Gelişmeler", H. Berktaş
- (9) Türkiye Devriminin Yolu, syf.42, D. Perinçek, Aydınlık Yayınları
- (10) age, syf.41
- (11) SAÇAK, s.52, syf.33, "Dünyanın Büyük Dönemeci", H. Berktaş
- (12) SAÇAK, s.53, syf.20, "Sovyetler Birliği ve Çin'deki Gelişmeler", H. Berktaş
- (13) SAÇAK, s.56, syf.17, "Dünyayı Değiştirme Mesajını 2000'lere Taşımak", D. Perinçek
- (14) SAÇAK, age, syf.18
- (15) SAÇAK, s.52, syf.40, "Dünyanın Büyük Dönemeci 2", H. Berktaş
- (16) SAÇAK, s.54, syf.26, "Sovyetler Birliği ve Çin'deki Gelişmeler", H. Berktaş

Mayıs 1989, Sayı: 24

ARABESK YAŞAMIN BİR BAŞKA YÜZÜ: "FUTBOLCULUK" !

Mart ayının olağan günlerinden biri... Okullar birdenbire boşalıyor... Ne hastanelerde acil servis dışında doktor ve görevli bulmak olası, ne alışveriş merkezlerindeki kalabalığa rastlamak, ne de sokaklardaki her zamanki canlılığa tanık olmak! Kasap "kapalıyız" tabelası asmış kapıya... Bakkal, manav vd. esnaf kepenk kapama eyleminde adeta... Herkes kahvehanelere ve evlere koşuyor; heyecanlı, hızlı, yetişme telaşıyla... Hayır, bu genel bir alarm değil! Sokak kahvehanelerinden sesler geliyor. "En Büyük Türkiye!", "Re re re, ra ra ra Gassaray Gassaray cim bom bom!" Bu sesler biraz sonra tüm sorunlarını "unutan" toplumun sesi olarak tüm Türkiye'den duyulacak, gecekondu yıkımlarına ve işkencelere koşut...

"Futbolculuk" Statüsü Faşizmin Eski Ama Etkili Bir Silahı Olmaya Devam Ediyor

Bugün ülkemizde bir derby maçı gündeme gelmeye görsün, adeta akan sular duruyor. Meclis tatile giriyor. Bakanlar Kurulu toplantısı erteleniyor... Maçla ilgili tartışmalar, röportajlar her şeyin önüne geçiyor. Kitleler sorunlarını bir anda unutuveriyorlar!

Çünkü günlerce öncesinden emekçi ve orta sınıflardan insanlar kendilerini maça konsantre ediyorlar. Zam yapılmıyormuş, hayat pahalılığıymış, basıkmış, işkenceymiş, görünüşte onları pek ilgilendirmiyor. Kendi yaşamlarını tehdit eden, düzenden ve iktidardan kaynaklanan bu uygulamaları bir kenara bırakıyorlar. Maçlarla, takımlarla adeta özdeşleşiyorlar. Bütün duyguları, düşünceleri bu doğrultuda kanallara oluyorsa.

Futbolun kitleleri bu ölçüde saran, adeta büyüleyen etkisi nereden geliyor? Nasıl oluyor da futbol hemen tüm kapitalist sistem içindeki ülkelerde ama özellikle yeni-sömürgelerde, diğer spor dallarından, moda akımlardan, sanat etkinliklerinden çok daha fazla kitleleri peşinden koşturuyor?

Ortam öyle bir hale getirildi ki, bugün bir maç üzerine milyonlar değil, neredeyse milyarlar harekete geçiriliyor. "Sağcısından "solcusu"na, burjuvazisinden işçisine hemen herkesi aynı nidalarla birleştiren futbolun bu cezbedici sihri nereden geliyor?

Egemen sınıflar, kitleleri ideolojik denetimleri altında tutabilmek için, kitleleri oyalayıcı, kendi sorunlarından uzaklaştırıcı, gerçekleri saptırıcı, dertlerini unutacakları düzen içi çeşitli kanallara açıyor. Kitlelerin duygularını eğlence, coşku, heyecan, öfke vb. biçimde ama ilkel ve kabaca tatmin edebilecekleri, enerjilerini boşa harcayacakları ve sömürü düzenine karşı çıkma potansiyellerini saptırıcı eğilimleri pompalıyor.

Bunlar her zaman oligarşinin baskı ve terörüyle atbaşı gitmiş ve onunla iç içe gelişmiş, geliştirilmiştir. Özellikle faşizmin egemen olduğu ülkelerde, baskı ve terörle yıldırılan ve sindirilen kitleler, ideolojik olarak denetim altına alınırken en çok depolitizasyona ve depolitizasyonu besleyecek kültürel-sanatsal-sportif etkinliklere başvuruluyor. Bilinç çarpıklığına yol açan, beyin yıkamaya hizmet eden ve kitlelerin potansiyelini boşuna harcayan bu düzen içi kanalların en önemlilerinden biri günümüzde, ne "sağcılık", ne "solculuk", "futbolculuk"tır!

Franco ve Salazar'ın sık sık "Futbol olmasaydı kitleleri yönetmek zor olurdu" deyişlerinin altında işte bu gerçek yatıyor.

Futboldaki depolitizasyonun sihrini İspanya ve Portekiz faşizminin keşfettiğini söyleyebiliriz. Futbolun diğer depolitizasyon sacayakları Fado(*) ve Fiesta(**) ile birlikte etkili bir depolitizasyon silahı olarak kullanılması ve amacına ulaşması ilk İspanya ve Portekiz faşist yönetimlerinde başarılmıştır. Geleneksel boğa güreşi yanında futbol, Franco ve Salazar'ın baştacadır. Neredeyse faşizmle birlikte İspanya ve Portekiz'de futbol, bütün spor dallarını gölgede bırakmış ve ulusal spor ilan edilmiştir.

Faşizmin futbola sarılması ve her şeyiyle desteklemesi tesadüf değildir. Bunun, doğrudan kitleleri kendiliğinden biçimde sarmış olması gerçeği ve kitlesel yaygınlık kazanmasıyla ilgili bir gerçektir. Faşizmin iyi tahlil edebildiği olgu, futbolla kitlelerin bu organik bağıdır. Futbolun depolitizasyonda etkin bir araç olarak kullanımının Latin Amerika'dan başlayarak sömürge ve yeni-sömürge diktatörlüklerine yayılması, İspanya ve Portekiz örneğinden sonradır. Bu ülkeler faşizmin depolitizasyon laboratuvarlarıdır. Latin Amerika faşist diktatörlükleri ve diğer yeni-sömürge oligarşileri, kitlelerin ruhsal ve toplumsal şekil-

lenmesiyle kaynaşan, kendi ülkelerine özgü depolitizasyon araçlarını yaratmada, İspanya ve Portekiz deneylerinden çok şey öğrenmişlerdir. Burada sorunu mekanikleştirmemek ve toplumsal süreçleri aynılaştırmamak önem kazanıyor. Emperyalizme bağımlılık nedeniyle, özde aynı olan, çarpık kapitalist ilişkilerin ortaya çıkardığı çarpık kültür, her ülkenin toplumsal formasyonuna, tarihsel gelişimine ve geleneklerine göre belirli farklılıklar gösterir. Birçok yeni-sömürge ülkede çarpık kültür odağında "futbolculuk" gibi farklı gelişimlerin ortaya çıkması doğal ve kaçınılmazdır.

Bazı yeni-sömürge ülkelerde, kitleler içerisinde kendiliğinden gelişen futbol, uzun süre egemen sınıfların depolitizasyon aracı olarak bilinçli bir biçimde kullanımdan uzak kalmıştır. Futbolun yeni-sömürge ülkelerde kitlelerin peşinden koştukları bir spor haline gelmesini, doğrudan geri bıraktırılmışlıkla, yoksullukla ve kültürel çarpıklıkla açıklamak gerekir.

Geri bıraktırılmışlık olgusu kitleleri basit, kurallarının kolayca anlaşılabilirliği, hemen hiçbir masrafı olmayan ve fazla araç-gereç gerektirmeyen, her yerde oynanabilen kitlesel sporlara yöneltmiştir. Bu anlamda sokak arasında, boş arsada iki taş parçasını kale yaparak ve fazla kural gerektirmeden, çok sayıda insanın iki gruba ayrılarak kolektif olarak eğlenebildikleri istisnai bir spor dalıdır futbol.

"Basitlik", "kolektiflik", "ekonomiklik" gibi avantajları futbolun yaygınlaşmasında, diğer spor dallarına kıyasla futbolun ayırt edici teknik ve kültürel özellikleridir.

Futbol bu niteliklere uygun bir spor dalı olmasıyla kitleleri çekmiştir. Futbol yoksul spordur diyebiliriz, popülerliği de buradan geliyor ve gelişiyor. Buraya kadar futbol ile kitleler arasındaki ilişkiler doğal seyrindedir. Yozlaşma yoktur ve futbol yeni-sömürge insanının spor ihtiyaçlarına cevap vermiştir. Sadece bu kadar değil, çeşitli toplumsal, psikolojik faktörlerin etkisiyle, seyrederek haz duyma ihtiyacını da karşılamıştır. Futbolun kitleselleşmesi, kitleleri sarsması ve seyircinin kitleselleşmesi birbirini bütünleyen gelişmelerdir. Tabii buradan tüm yeni-sömürge ülkelerde futbol kitleselleşti gibi bir sonuç çıkarılamaz. Ülkenin toplumsal gelenekleri, kültürel birikimi ve emperyalizmle girdiği ilişkilerle ilgili olarak futbol dışındaki kitlesel sporlar da popülerlik kazanmıştır. Ama bu futbolun yeni-sömürgelerde, kitleler nezdinde egemen spor dalı olmasıyla çalışmıyor. Tüm spor dallarını kitlesellikte yaya bırakan futbol, emperyalizmin daha fazla teşvikini gündeme getirmiş, getiriyor. Sonuçta kitlelere mal olan spor dalları, yeni-sömürgeler genelinde egemen sınıflarca depolitizasyona hizmet edecek şekilde kullanılıyor.

Her şeye rağmen, emperyalizm futboldan yana tercihini yapıyor, elindeki gücü ve olanakları yeni-sömürgelerde futbolun kitleselleşmesine harcıyor. Kitleselleşmesi ve kitleleri deşarj etmedeki önemli özellikleri, futbolun tercih edilirliliğini pekiştiriyor.

Burada "futbolun emperyalist-kapitalist ülkelerdeki yaygınlığı ve popülaritesini neye bağlamak gerekir?" diye sorulabilir.

Özellikle Kıta Avrupası'nda futbolun popülerliği tartışmasızdır. Ama bu ülkelerde futbolun tüm spor dallarını gölgede bırakması, giderek silip süpür-

mesi söz konusu değildir. Futbolun ağırlığı olmakla birlikte, diğer spor dalları da etkisini sürdürmektedir. Her şeyden önce buralarda futbol, kitlesel depolitizasyonun aracı olmaktan uzaktır. Kapitalist ülkeler kendi iç dinamikleriyle gelişmiş, kültür düzeyi yüksek, demokrasi geleneği olduğundan, buralarda depolitizasyonun işlevine farklı bakmak gerekiyor. Ya da depolitizasyonun olup olmadığını, varsa nasıl, ne ölçüde, hangi kanallarla olduğunu tartışmayı gerektiriyor.

Bir yerde emperyalizmin, yeni-sömürge ülkeleri tek üründe uzmanlığa mahkum etmesi ve diğer alanlarda köreltmesi gibi, depolitizasyonla ilişkisi içinde sporda da kitleleri tek bir alana yöneltmeye çalışıyor. Çünkü oligarşiler için önemli olan "millileştirilmiş" bir depolitizasyon zemini yaratmaktır. Gelişen aşamada yeni-sömürgelerde egemen sınıfların depolitizasyon politikasının aracı sporda futbol olmaktadır.

Eğer bütün emperyalist tekeller her şeyden önce reklamlarını en iyi şekilde yapmayı, kendi kârlarına kâr katmayı düşünerek milyarlarca futbolu seyretilen kanallar açıyorlarsa, futbol dünyada en fazla ilgilenilen, seyredilen bir spor dalı haline geliyorsa, bu durumu başka türlü açıklamak mümkün değildir.

Baskı ve İşkencelerin Çılgınlıkları Futbol Naralarıyla Bastırılıyor!

İspanya ve Portekiz'den sonra Amerika'da özellikle Brezilya ve Arjantin gibi faşist diktatörlüklerin birbirini izlediği ülkelerde futbolun nasıl etkin bir depolitizasyon aracı olarak kullanıldığı biliniyor.

Faşist diktaların baskı ve terörü yoğunlaştırıp on binlerce komünist, ilerici ve yurtsever "kirli savaş"ta kayıplara karıştırdığı bir sır değil. Bu ülkelerde sınıf mücadelesinin yükselmesiyle birlikte kitleleri futbol gibi şeylerle oyalayıp avutmak, sorunlarından ve sorunlarına çözüm yolu aramaktan uzaklaştırmak, baskı ve işkenceyi gizlemek özel bir önem kazanmıştır... Brezilya'da futbol öyle ileri götürüldü ki, üst üste üç dünya kupası kazanacak düzeye erişti. (1958-1962-1970 Dünya Futbol Kupası'nı Brezilya kazanmıştır.) Futbol efsaneleri, Pele gibi futbol kralları yaratıldı. Kitleler futbola tapınmaya başladı ve özelemlerini futbolla özdeşleştirdi. Futbol Latin Amerikalılar için bir karnavalı. Kitleler futbolla yendi, yenildi, ağladı, sevindi, coştı, eğlendi, boşaldı. Yani duygularına doyum yolu buldu. Futbolun Brezilya'da diktatörleri ayakta tutan dayanaklardan biri olmasının esprisi budur.

1976'da yönetime el koyan Arjantin faşist cuntası binlerce insanı işkenceyle katledip kayıplar listesine yazdırırken, tam bir korku toplumu yarattığı gibi, 1978'de kendi ülkesinde yapılan Dünya Futbol Şampiyonası'na kitleleri depolitize etmede önemli bir silah olarak kullanmıştı. Çeşitli hile ve maç satın almaya kadar varan sahtekarlıklarla her yola başvurarak Dünya Kupası'nı ülkesine kazandıran Videla, baskı ve terör altında bunalan, binlerce kaybının acısını yaşayan halkı günlerce festival havasına sokabilmiştir. Arjantin'in Dünya Kupası'nı kazanması uzun süre Videla diktatörlüğünün güvencelerinden birine dönüştürülmüştür.

Diğer Latin Amerika ülkelerinde de toplumsal işlevde konumlanışı farklı

değildir futbolun. Milyonlarca aç insanın bulunduğu, sadece Meksiko şehrinde üç milyon insanın sokakta yattığı Meksika'da 1986'da yapılan Dünya Futbol Şampiyonası kitlelerin içinde bulundukları sefil duruma karşı tepkilerini pasifize etme ve kitleleri futbolla festival havasına sokarak oyalamayı amaçlıyordu. İşin ilginç tarafı milyonlarca insanın yoksulluk ve sefalet içerisinde yaşadığı Meksika gibi yeni-sömürge ülkelerde, Dünya Kupası gibi büyük bir organizasyonu hazırlayan emperyalizmdi. Emperyalizm bu gibi ülkelerde kitle mücadelesini başka kanallara akıtmak ve tepkileri bastırmak için devreye girerek bu tür organizasyonları da gerçekleştirir.

Evren:

"Asmayıp da besleyecek miyiz?"

"As!.. As!.. As!..."(***)

Ülkemizin Latin Amerikalılaştığından söz ederken, egemen sınıflarca futbolun toplumsal işlevinin depolitizasyona göre dönüştürüldüğünü de söylemiş oluyoruz.

Nasıl mı dönüştürüldü?

Son yıllarda üçüncü ligin kurulması, profesyonel futbolun kasabalara kadar yayılması, Meclis'te ve Bakanlar Kurulu'nda futbolun sürekli gündem maddesi haline gelmesi, milletvekillerinin, bakanların, hatta Başbakan'ın futbolun hamisi rolünü üstlenmesi, bütün spor dallarından daha fazla futbola para harcanması, tekellerin doğrudan futbola el atması, futbolun daha çekici hale gelmesi için transferlerde astronomik rakamların gündeme getirilmesi, günlerce reklamı yapılarak Avrupa'dan ünlü futbolcuların transfer edilmesi, süper takımların kurulmaya çalışılması, spor basınının neredeyse futbol basınına dönüştürülmesi, TV spor programlarında futbolun giderek daha fazla yer alması, futbolculuğun özendirilmesi vb. vb. yöntemlerle dönüştürülüyor. Bunlar hep futbolu çekici kılmak ve kitleleri futbola kanalize ederek depolitizasyonu kolaylaştırmak ve hızlandırmak çabalarıdır.(****)

Bugünkü özellikleriyle futbol insanların fiziki-bedensel ve görsel ihtiyaçlarını karşılamak niteliklerinden soyutlanmış, politik, toplumsal ve kitle psikolojisini doğrudan etkileyen yeni işlevlere sahip bir olguya dönüştürülmüştür. Bu süreç çarpık kapitalist ilişkilerin gelişmesiyle başlamıştır. Ve hemen tüm hükümetler, dozu farklı olmak koşuluyla, bu araçtan kendi politikaları doğrultusunda yararlanmışlardır. Ama futbolun bilinçli ve etkili bir depolitizasyon aracına dönüştürülmesi, 12 Eylül faşizmiyle başlamış ve ANAP iktidarı döneminde üst noktaya varmıştır. 24 Ocak ve 12 Eylül'ün yeni statüler yarattığını söylerken, futbolun da bunun içinde önemli yer tuttuğunu anlatmak istiyoruz. Depolitizasyonu işte tam da bu noktada ele almak gerekiyor.

Futbol ezilmiş ve horlanmış, yokluğa itilmiş ve yoğun sömürü altında tutulan işsiz ve toplumda kendine yer bulamayan, topluma yabancılaşan insanların, sorunlarını unutacakları, tepkilerini açığa vuracakları ve sınıf mücadelesinden uzaklaşacakları düzen içi bir statü olarak sivrilmiştir.

Kitleler futbolla, yozlaşmış ve iyice arabeskleşmiş bir eğlence havasının sarhoşluğu içinde, belli bir süre hayal aleminde yaşayabiliyorlar. Özellikle

yeni-sömürgelerde geri kalmışlık kompleksi, futbol gibi araçlar milli davalara dönüştürülerek aşılmaya çalışılıyor. Ulusal maçlarda bunun etkisi hemen görülüyor. Kitleler sınıfsal konumundan uzaklaşıyor, toplum kaynaşmış, sınıf ayrımı olmayan bir havaya sokuluyor, hemen herkes ulusal gururu yükseltme ortak paydasında birleşiyor. Bu kaba bir milliyetçilikle bilinçli olarak kö-rükleniyor ve sınıf mücadelesine karşı kullanılmaya çalışılıyor. Bunlar son yıllarda egemen sınıfların planları dahilinde futbol odaklı yaşanan olaylardır. Futbol, kitleleri saran bir hastalık halini almıştır. Bir histeri, bir saplantıdır. Kitleler futbolla afyonlanıp depolitize edilmektedir. Çarpık kültür içerisinde kendisini bu biçimde dışa vuran futbolun, arabeskle ilişkisinden de, daha başka deyişle arabesk bir karakter kazanmasından da söz etmek gerekiyor.

Arabeskleşen Futbol ve Arabesk:

Bağırıp Küfrederek mi Boşalım, Ağlayıp İnleyerek mi?

Arabesk ve futbol ilişkisi çok somuttur. Futbol sloganlarından şarkılarına kadar, maçlardaki her türlü eğlenceli tezahürat, arabesk motifleriyle donatılmıştır. İnsanlar "En büyük..." derken hastalıklı bir tutkuyla, kendini tuttuğu takımıyla özdeşleştirmektedir. Kendi kimliğini unutmuş, takım kimliğini bulmuştur. "Ne mutlu..." derken de, takım kimliğiyle övünç duymaktadır. Takımın yenilgisi onun için hayal kırıklığıdır. Stadı başı önde, üzgün terk eder. Yok eğer haksızlığa uğradığını düşünüyorsa, hakeme, karşı takım oyuncu ve taraftarlarına bağırır ve küfredir. Hatta kendi takımına da iyi oynamadığını gördüğü anda aynı tavrı gösterir. Daha da öfkeleniyse tüm öfkelere öfkesini katar, kitle psikolojisi içerisinde şiddete başvurur. Yakar, yıkar, her türlü küfür ve hakareti yağdırır. Bütün enerjisini boşaltmış, duygularını değişik biçimde de olsa tatmin etmiştir.

Diğer yandan yendiği zaman ise gururlanır. "En büyük..." derken karşı-sındakini yenmiş olmanın, dolayısıyla bu başarı sayesinde, kendini ezen güçleri yendiği yanılsamasıyla hareket eder. Başı diktir, bütün dertlerini unuttur. Sesi kısılana, enerjisi tükenene kadar tezahüratı sürdürür. Sokaklardan zafer kazanmış bir asker gibi bayrağını sallayarak geçer. Bu da bilinçsiz tepkilerini yönlendirmenin bir diğer yüzüdür. Sonuçta yense de, yenilse de stad-da duygularının tatminini sağlamış olur.

Kelimenin mecazi anlamıyla "futbolculuk", arabesk yaşamın değişik bir biçimi olarak karşımıza çıkar. Arabesk müzikte feleğe isyan eden, küfreden ve aslında acılarının nedeni olan mevcut düzene doğrudan küfredemediğinden feleği, tanrıyı, kaderi kullanan insan ile, Galatasaray, Beşiktaş ya da Fenerbahçe'yi kullanan, onlara öfkelenip küfreden, isyan eden insan arasında özde bir fark yoktur. Her ikisinin ortak paydası, gerçeklikten kaçış ve biçime sığınarak, (arabesk ya da futbol) onunla kendini ifade edıştır. Dolayısıyla sınıfsal ve devrimci, kendine güvenli bir öz taşımayan öfke savruktur. Ağlamaktan sevince geçişi çoğu zaman ayırt edemezsiniz. Bu sağlıklı olmayan ruhsal şekillenmeye sahip kitleler, yaşamda elde ettikleri bu kendini en son ifade etme biçimine karşı bir tavır alındığında -onunla kendini özdeşleştirdiğinde- köşeye sıkıştırılmış bir kedi gibi saldırganlaşabilmektedir. Ne var ki,

bu saldırganlık da istikrarlı ve tutarlı değildir. Çünkü temelinde kendine güven, cesaret değil korku vardır. Geçici, bilinçsiz parlama vardır. Korkudan ya da çarpık ruhsal şekillenmeden (lümpenleşme de diyebiliriz) dolayı yaşamı dağınık ve avaredir. Arabeskin hüznü, bu tiplerin genel ruhsal durumunu anlatan en iyi olgudur. Ruhsal şekillenmesini çizmeye çalıştığımız bu insanların, kendiliğinden sınıfsal bilince ulaşmaları olanaksızdır. İçine çekildikleri bu bataklık ancak devrimci mücadelenin yükseltilmesiyle kurutulabilir.

Ahlaki çürüme, yozlaşma, lümpenleşme olarak çarpık kültür en uç noktada stadlarda dışa vuruyor. Küfür, argo, arabesk sloganlar kitlelerin stadlardaki dilidir.

Eğer kitleler yaşamsal sorunlarını çözecek mücadeleden koparılıp futbolun cazibesine kapılıyor, sorunlarından kaçıyor, futbolla avunuyor, dertlerini unutuyor, bağırıp çağırıyor hatta kavga edip boşalıyorsa; takımı ile yeniyor, yeniliyor, gururu kırılıyor, seviniyor, üzülüyorsa; her şeyden çok gelecek maçın heyecanını yaşamaya başlıyor, gelecek maçta yeniden boşalmak için kendini hazırlıyorsa futbol depolitizasyon aracı olarak yerli yerine oturtulmuş, amacına ulaşmış demektir.

Futbolun egemen sınıfların elinde kitlesel bir hastalığa ve depolitizasyon aracına dönüştürülmesinden bunu anlamak gerekiyor.

Toplu Bir Umut ve Sınıf Atlama Aracı Olarak Futbol!

Futbolun, düzenin sürdürülmesine hizmet ettiğini ve kitleleri oyaladığını, bu şekilde açıklamak yeterli değildir, eksiktir. Futbolun daha başka toplumsal, politik işlevleri de vardır. Futbolun politikaya alet edilmesi -kastedilen egemen sınıf temsilcilerinin politik oyunlarıdır- depolitizasyon politikasıyla gelişmiyor. Aksine onu tamamlıyor. Burjuva politikacılarının, bakanlarının, milletvekillerinin futbol takımlarının yöneticisi, başkanı olması, kendi takımlarının liglerden düşmesini engellemek ya da takımlarını şampiyon yapabilmek için nüfuzlarını kullanarak politik oyunlara başvurmaları, yaşadığımız günlük gerçeklerdir.

Bu gelenek Latin Amerika diktatörlüklerine kadar uzanıyor. Burjuva politikacılarının kitlelerin futbola duydukları ilgiyi kendilerine tahvil etme amaçları, futbol konusunda politik nüfuzlarını kullanmayı gerekli kılıyor. Bütün bunları bir kenara bırakalım. Galatasaray maçı için tam mahalli seçimler arifesinde Köln'e kadar giden bir Başbakan'ın tavrını neyle açıklayacağız? Spor politik oyunların aracı yapmada bundan somut örnek az bulunur. Spor hiçbir dönem bu ölçüde politik oyunların aleti olmamış, kitleleri depolitize etmek için kullanılmamıştır.

Futbolun tekellere reklam aracı olması ve kârlarına kâr katması ölçüsünde aşırı özendirilmesi, transferlerde astronomik rakamların ortaya sürülmesi, ister istemez sınıf atlama özlemi içinde olan yoksul emekçi kesim gençliğini etkiliyor. Bu kesimlerden çıkan ve bir ölçüde sınıf atmış istisna şöhretler de bu özendirmenin öznesi olarak reklam ediliyor. Futbol özendirildikçe tekeller futbolu devletin de yardımıyla semtlere kadar sokuyor ve gençlik futbola daha çok çekilebiliyor.

Futbol tam olarak bir sektöre dönüştürülmüştür. Yoksul insanlar için kısa yoldan bir yükselme kapısı olarak lanse ediliyor. Emekçi gençliği bu yöne kanalizasyon depolitezyonuna açılan kapılardan biridir. Top peşinde koşan gençlik içinde, istisna da olsa yükselme şansına sahip olmak isteyenler, kendi sorunlarından giderek uzaklaşmakta ve futbolu her şeyin önüne geçirebilmektedirler. 12 Eylül'den sonra bu konuda da faşizmin epey yol aldığını söyleyebiliriz.

Futbolun ortaya çıkardığı bir başka sonuç da depolitezyonu körüklemektir. 24 Ocak kararları ve 12 Eylül'den sonra köşeyi dönme, kısa yoldan zengin olma hayalleri öylesine işlendi ki, kitleler şans oyunlarına yönelirken, aynı zamanda yakın bir futbol izleyicisi olup çıktılar. Spor toto ve lotodan zengin olmayı hayal eden milyonlarca insan, maça gitsin gitmesin, TV'den izlesin izlemesin, futbol hastalığına yakalandı. Değil takımları bilmemek, kimin nerede oynayıp, oynamayacağını öğrenmeye başladılar. Spor toto ve loto kuponu doldurmada, tahmin yapmada iyice uzmanlaştılar. Kahvehane ve meyhane köşeleri spor toto ve loto dolduran insanlarla doldu. Futbolun depolitezyon anaforu onları da içine çekti.

... İşte futbolun çok yönlü kitle depolitezyonu sağlayacak şekilde kullanılmasının sonuçları bunlardır. Bugün ülkemizde futbol yediden yetmişe bir hastalık halini almıştır. Ve bunun sürmesi için her şey yapılmaktadır. Böyle köklü ve kalıcı bir statünün giderek yerleşmesi, sınıf mücadelesi yönünde şimdiye kadar ettiğinden çok daha fazla engel teşkil edecektir.

Solun Pragmatizmi Futbolculuk Statüsünün Kırılmasına Engel Oluyor!

Son dönemlerde futbola özel önem verilerek, taşıma suyla elde edilen geçici başarılar abartılıyor. Kitlelerin futbola eğiliminin yaygınlığı ve futboldaki kıpırdanışlar, futbolun depolitezyona hizmet etmesi çabalarını bir kenara bırakmayı, futbolda atılım yapıldığını savunmayı getiriyor. Pragmatik tutumlar sergileniyor. Dejenerasyon, lümpenleşme ve depolitezyon görmezden gelinerek kitlelerin nabzına göre şerbet veriliyor. Ne olursa olsun, soldan da olsa, bu tür yaklaşımlar kitlelere ters düşmemek adına objektif olarak egemen sınıfların politikasına destek veriyor. Tehlikeli olan, solda gözüken ve demokrat olma iddiası taşıyan gazete ve dergilerde, futbolun depolitezyona hizmet etmediğinin kanıtlanmaya çalışılmasıdır. Bu konuda daha da ileri gidilerek İspanya, Portekiz'in faşizm deneylerinde futbolun depolitezyon aracı olarak kullanılmadığının dahi savunulmasıdır.

Futbola, "ulusal" bir spor olarak depolitezyondaki etkin rolü unutulup sahip çıkılıyor. Ulusal bilinçle uluslararası futbol karşılaşmalarındaki taraftarlık özdeşleştiriyor. Bu sol adına bir bilinç çarpıtmadır. Bugün uluslararası platformda Türkiye'yi temsil eden bir "ekonomik heyet"i desteklemek arasında özde bir fark yoktur. Ama bu platformlarda oligarşi hiçbir zaman ulusal davranmamış, ulusal onuru pazarlamıştır. Bu bilinç çarpıklığını Marksist-Leninistler sol adına kabul edemez.

Solda en hafifinden son zamanlardaki bu gelişmelere karşı bir vurdumduy-

mazlık, gözyumma gözleniyor. Giderek kangrenleşen ve kitleleri yozlaştıran, çürüten ve sınıf mücadelesinden uzaklaştıran bu toplumsal olguya radikal bir tutum takınmak görevi unutuluyor. Tam anlamıyla bekle-gör politikası izleniyor.

Futbolun toplumun bütün kesimlerinde devletin ve tekellerin özendirme-siyle olağanüstü yaygınlaşması, kitlelerin futbolun cazibesine kapılması kar-şısında, ister istemez sol da bundan etkileniyor. Kararlı bir şekilde futbolun toplumumuzda yarattığı bu gerici statüyle radikal tarzda mücadeleye girişil-memesi, bu statünün dışına çıkılmamasını da beraberinde getiriyor. "Hayır biz bu statüyü yadsıyoruz." denilse de, bugün sol, objektif olarak bu statüye çakılıp kalmıştır ve kitlelerden çok farklı bir tutum içinde değildir. Sorun lafta keskin olmak, statüleri reddetmek değildir. Bunu pratikte, yaşamımızda ka-nıtlayamadıkça, sözümüzle, özümüzle ve pratiğimizle teorimiz bütünlük sağ-lamadıkça, bunların hiçbir inandırıcılığı yoktur. Bu bize "imamın dediğini yap, yaptığını yapma" özdeyişini anımsatıyor. Sorun ideolojik tartışmaya geldi mi, futbol konusunda atıp tutanlar, futbolun kitleleri nasıl depolitize ettiğini bilim-sel olarak açıklamaya kalkışanlar, TV'de hiçbir maçı kaçırmıyorlar! Stadlara gidip kitleden biri gibi tepkilerini ortaya koyanları da yok değil. Daha kötüsü, fanatik bir taraftar gibi davrananlar biie var. Birçok toplumsal olaydan daha fazla tuttuğu takımın yenilgisine üzülen, devrimci kıpırdanışlardan daha çok maçlardan heyecan ve coşku duyanlar var. Futbol tartışmaları TV'den ve ba-sından etkilenerek solda da günlük tartışmaların bir parçası olmuştur.

İtirazları ve tepkileri duyar gibi oluyoruz: "Yanlış tanımlanıyor, öyle değil, sorun abartılıyor!"

Kimseyi aldatmaya gerek yok. Her şey ortada, gözler önünde...

Bugün futbolculuk statüsüne çakılıp kalmak ve bu anlamda düzenin poli-tikalarına karşı alternatif koyamamak veya en hafifinden bunu küçümsemek solda nesnel bir olgudur. Sol futbolun depolitizasyon çemberini kırabilmiş, "futbolculuğa" ve depolitizasyona cephe alabilmiş değildir. Futbolculuğa de-politizasyonla bağlantısı içinde tavır almadan, bu statüyle bağlar kopartılıp atılmadan, yeni, sosyalist insan yaratılamaz. Bu noktada kalındıktan sonra, kitleden ne farkımız olduğu her zaman sorulacaktır, sorulmaktadır. Biz ikti-darı almak ve kökten değiştirmek, yeni ve sömürsüz, kitlelerin özgürce tüm yaratıcılıklarını geliştirecekleri bir düzen kurmak istiyoruz. Kitleleri bilinçlen-dirmek, örgütlendirmek ve kendi sorunlarına kendilerinin sahip çıkmasını ve haklarını söke söke alma yollarını öğrenmelerini istiyoruz.

İşçi ve emekçi kitleleri düzenin tüm statülerinden çıkarmak ve yeni insan-lar olarak eğitmek istiyoruz. Ama önce, bunu başarabilmek için kendimizi eğitmeli, bu statülerden kendimiz sıyrılmalıyız. Bu başarılmadan diğerinin başarılıla-cğını söylemek kendimizi aldatmak olacaktır.

Bu konuda kendimizi de sorgulamalıyız. Devrimci Sol Güçler olarak fut-bolun üzerimizde etkisi yoktur diyebilir miyiz? Buna olumlu cevap vermek zor. Bizim saflarımızda da "futbolculuk" yaşama hakkı bulabiliyor. Yanlış an-laşılmasın, spor kimliği içerisinde futbolu yadsımıyoruz'. Spor olarak insanın fiziki özelliklerini geliştirme, insanı güçlendirme, moral değerlerine güç katma anlamında futbolun da olumlu işlevleri olduğu bir gerçektir.

"Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur." özdeyişimizde olduğu gibi ya da Lenin'in ifadesiyle "sıhhatli bir vücutta sıhhatli bir ruh" yaratmak da hedeflerimizin içindeyse -ki kuşkusuz öyledir-, bu sözler spora vermemiz gereken önemi göstermektedir. Biz gelecekte sağlıklı, güçlü, morali yüksek, dimağı dinç, yaratıcı, kendine güvenli, atak ve cesur kuşaklar yetiştirmek istiyoruz. Bunun bir ayağını ise kolektif ve bireysel spor faaliyeti oluşturuyor. Bugünden bunun adımlarını atabilmeli, insanlara perspektif sunabilmeliyiz. Fakat spor faaliyeti de bugün diğer tüm yan uğraşlarımız gibi, temel siyasi faaliyetimizin bütünleyici ve geliştirici bir parçası olarak kavranmalıdır. Siyasi faaliyetimizi geliştirmede bugün bir unsur olarak, olabildiği ölçüde bu türden spor faaliyetlerini belli bir disiplin içinde kendimiz organize edebilmeliyiz.

Diğer yandan görsel olarak sporun estetik yanı da teknik, taktik, fizik ve kondüsyona dayalı bir amatör ruhla oynanan bir futbol maçının, seyredene bir spor dalı olarak haz verdiğini reddedemeyiz. Biz başından beri anlattığımız gibi, futbolun insanı sportif işlevinden soyup, gerek müsabaka olarak, gerekse de seyreden insanların duygu ve düşüncelerini olumsuz yönde etkileyerek yozlaştırmasına, çürümeye, depolitizasyona hizmet etmesine, kitleleri devrimci mücadeleye katmaktan ya da tam anlamıyla kendilerini vermekten alıkoymasına karşı çıkıyoruz.

Yalnız saflarımızda da futbola eğilimin var olduğu bir gerçektir. Bizim insanlarımız futbolun getirildiği noktayı düşünce alanında çözümleyebiliyor. Fakat pratikte futbola bu işlevleriyle tavır alması ve mahkum edebilmesi, bugün için tam anlamıyla gerçekleşebilmiş değildir. Taraftar gibi davranma, maçların heyecanına kapılarak zaman öldürme, TV'de futbol programlarını kaçırmama gibi yer yer rastlanılan davranışlar, bizim de "futbolculuk" statüsünden etkilendiğimizi gösteriyor. Geçmişte edindiğimiz futbola ilgi, yoğun futbol propagandasıyla körükleniyor, bir yerde dışa vuruyor. Bu sökülüp atılmalıdır.

Bu konuda örnek olacaksak, toplumun diğer bütün kesimleriyle kendimizi karşılaştıracaksak, şöyle demenin fazla bir değeri yoktur: "Biz Marksist-Lenistler, devrimciler futbolun depolitize etme işlevini görüyor, bundan fazla etkilenmiyoruz!" Bizim tutumumuz kesin, açık ve inandırıcı olmak zorundadır. Sorun nicel farkla ifade edilerek çözülmüyor. Biz farklıyız ama temelden nite-lik olarak farklıyız. Bizim "futbolculuk"la, bu işlevle hiçbir bağlantımız olamaz, olmamalıdır. Olmaması için mücadele etmeliyiz. Kitlelerin depolitizasyonuna, "futbolculuk" statüsünde çakılıp kalarak objektif olarak destek vermemiz düşünülemez.

Biz açıktan ve hiçbir pragmatizme kapılmadan, futbolun kendi üzerimizdeki olumsuz etkisiyle de mücadele ederek "futbolculuk"la açıktan hesaplaşmaya girmeliyiz. Bu statüyü öncelikle kendi saflarımızdan söküp atmak ve kitleleri bu yöndeki çürüme ve bataktan çekip çıkarmak için cepheden ideolojik bir mücadeleye girişmeliyiz.

Hedefimiz iktidarı almak ve yeni bir düzen kurmaksa, düzenin tüm statüleri ve kurumlarıyla olduğu gibi, "futbolculuk"la da bu anlamda mücadeleyi başarmalıyız, başarmak zorundayız.

- (*) ispanya ve Portekiz'de ülkemizdeki arabeske benzer bir müzik türü.
- (**) Şenlik, karnaval, bayram gibi kitlesel eğlenceler ispanya ve Portekiz'de bu adla anılıyor.
- (***) 1982 Anayasa oylaması öncesi Evren'in Taksim'de yaptığı mitingdeki konuşmadan.
- (****) 1988'de Özal'ın Naim Süleymanoğlu'nun Seul Olimpiyatları'na katılma hakkını Bulgaristan'dan "satın alması" ve Naim'i hanedana manevi evlat olarak dahil etmesi, ANAP'ın ve Özal'ın pragmatistlikte Latin Amerika diktatörlerinden hiç de aşağı kalmadığını gösteriyor. Aslında bu tavır ANAP iktidarının sporun her çeşidine ama özellikle futbola özel bir önem vereceğinin ipuçlarını veriyordu.

Mayıs 1989, Sayı: 24

YARATICI MARKSİZM Mİ, MARKSİZM-LENİNİZMİN EVRENSEL TEZLERİNİN REDDİ Mİ?

"Burjuvazi ve işçi hareketi oportünistleri, bugün işte Marksizm 'evcilleştirme' üzerinde birleşiyorlar. Öğretinin devrimci yanı ve devrimci ruhu unutuluyor, siliniyor ve değiştiriliyor. Burjuvazi için kabul edilebilir ya da öyle görünen şeyler ön plana çıkarılıyor ve övülüyor." (Lenin) (1)

TBKP, yasallaşmak ve burjuva demokrasisine ulaşmak biçimindeki stratejisini, Marksist-Leninist literatürün kavramlarının önüne "yeni" sözcüğü ekleyerek ama kavramların içeriğini boşaltarak sürdürüyor.

Yasallaşmayı ve burjuva demokrasisini amaçlayan TBKP, belirsiz bir geleceğe ertelemekten de öte, devrim diye bir sorununun olmadığını gösteriyor. Bunu bilen TBKP savunucuları da reformizme çakılıp kaldıkları yüzlerine vurulduğunda, savunma psikozy içinde "yaratıcı Marksizm" gibi sözcüklere sarılıyorlar.

Marksizm-Leninizm'in evrensel ve emperyalizm çökene kadar da geçerliliğini koruyacak olan devlet-devrim, savaş-devrim, savaş-barış konularına ait tezlerinin içeriği; "yeni dünya koşulları", "yeni ülke koşulları", "atom ve uzay çağı" gibi kavramlarla anlamsızlaştırılıyor, belirsizleştiriliyor. Bunlarla ML teori karmakarışıklaştırılarak oligarşi için kabul edilebilir hale getirilmeye çalışılıyor.

Ekim 1988 tarihli 17. sayımızda çıkan 'TBKP, Program Taslağı ve Reddedilen Marksizm-Leninizm' başlıklı yazıda, TBKP'nin Marksizm-Leninizm

maskesinin düşürülüp, reformcu yüzünün gözler önüne serilmesinden aşırı rahatsızlık duyanlardan biri de, "Yeni Açılım" yazarı Ayşe Güler'dir. O da hemen tüm "Program Taslağı" savunucuları gibi, "yaratıcı Marksizm" sözcüğüne sarılarak, TBKP'nin reformistliğini gizlemek için bir sürü laf kalabalığı yapıyor. Ama özde bizim eleştirilerimize cevap vermiyor. TBKP'yi reformist olarak damgalarken dayandığımız temel konuları ve evrensel tezleri görmezden geliyor. Konuyu bu temel hedeflerden başka yöne çekerek ayrıntılarda boğmaya, kafaları bulandırmaya çalışıyor.

Çağı açıklayan ve dönüştüren biricik bilimsel dünya görüşü Marksizm-Leninizm'dir. Marksizm'in yaratıcılığı, bir dogmalar yığını değil eylem kılavuzu olmasından, somut koşulların somut çözümlemesini yapabilmesinden geliyor. Bunları ders vermek amacıyla tekrarlamıyoruz. Bunlar herkesin ve TBKP savunucularının da bildiği gerçekler. Amacımız, Marksizm'in bu en önemli özelliğini kavram düzeyine çıkarıp sömürmeye çalışan ve kendi reformizmini "Yaratıcı Marksizm"le açıklayan TBKP ve benzerlerinin, bu işi nasıl becerdiklerini ortaya koymaktadır. ML'in temel tezlerini değiştirmek, yaratıcılığın değil revizyonizmin adıdır. Biz burada TBKP'nin elinde "yaratıcılığın" temel tezleri değiştirmeye kadar vardırılmasına ve Marksizm-Leninizmin temellerinden sarsılmasına karşı çıkıyoruz. Sorun dönüp dolaşıp "yaratıcı Marksizm" kisvesi altında Marksizm-Leninizmin temel tezlerinin değiştirilmesinde düğümleniyor. Biliyoruz, burada yeniden klasikleşmiş dogmatizm tartışması gündeme getirilmeye çalışılacaktır. Biz Marksizm-Leninizmin evrensel tezlerini ve bunların nasıl değiştirildiğini ortaya koyduğumuzda, TBKP savunucuları, hemen bizim ne kadar dogmatik, ne kadar çağa ayak uydurmaktan uzak olduğumuzu tekrarlayıp duracaklardır. Yalnız biz burada ML'in yaratıcılarına dayanarak onların tutundukları bu son dogmatizm dalını da keserek reformizmlerini gizleyemeyecek duruma getireceğiz.

Hiçbir çarpıtmaya ve demagojiye yer vermeyecek şekilde devlet-devrim, savaş-barış, savaş-devrim konularına ait temel tezleri Marks, Engels ve Lenin'in yazdıklarıyla vereceğiz. Onları; Marks, Engels, Lenin'le ve yazdıklarıyla baş başa bırakacağız. Bunu yaparken sık ve uzun alıntılara başvurmak zorunda kalışımızı okuyucunun bağışlayacağını sanıyoruz.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ KABUL EDİLMEYEN MARKSİST-LENİNİST OLUNABİLİR Mİ?

Proletarya diktatörlüğü üzerine TBKP'nin söyledikleri yoruma ve tartışmaya yol açmayacak kadar açıktır. Bakın Nabi Yağcı ML etiketi ardına gizlenerek, ne çamlar deviriyor: *"Eğer kimi kavramlar eskimişse, günümüze uymuyorsa, bunları atmaktan korkmadık.* (Bu cüretli sözlerle bir diyeceğimiz yok. -bn) *Örneğin, biz açıkça, PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ SÖZÜNÜ KULLANMIYORUZ.* (Bizim ve Marksizm-Leninizmin TBKP'ye itirazı burada başlıyor. -bn)... *Hayır! Biz proletarya diktatörlüğü sözünün, tarihsel olarak bu doğru kavramın bugün günümüz gerçeklerine oturmadığını görüyoruz."* (2) Burada çok ince bir tahrifat var. Sözde kavrama karşı çıkılırken -ki bu da kabul edilemez- özde "günümüz gerçeklerine oturmuyor" denildiği noktada pro-

letarya diktatörlüğü reddediliyor. Zaten "proletarya diktatörlüğü" kavramının siyasi literatürden kaldırılması devlet ve devrim konusundaki inkarcı yaklaşımla birleşince, karşı çıkılanın kavram olmadığı, sınıf egemenliğinin bir biçimi olarak proletarya diktatörlüğünün özüne karşı çıkıldığı anlaşılıyor. N. Yağcı'nın söylediklerini sürdürüyoruz:

"... Yeni programımızda, açıkça gördüğünüz gibi, proletarya diktatörlüğünü koymadık. Bu sözcük, komünistlerin bugün demokrasi konusundaki görüşlerini yansıtmıyor..." (3) "Burada proletarya diktatörlüğünün burjuva demokrasisine feda edildiğini daha açık görüyoruz.

Şimdi Marks, Engels ve Lenin'in ne dediklerine bakalım:

"... Benim yeni olarak yaptığım şey:

1) Sınıfların varlığını, üretimin tarihsel gelişme evrelerinden başka bir şeye bağlı olmadığını; 2) Sınıflar savaşımının zorunlu olarak proletarya diktatoryasına götürdüğünü; 3) Bu diktatoryanın kendisinin de bütün sınıfların ortadan kalkmasına ve sınıfsız bir toplumun kurulmasına geçişten başka bir şey olmadığını tanıtlamak oldu..." (4) Marks'ın söylediklerini Lenin daha ileri götürüyor:

"Yalnızca sınıflar savaşımını kabul eden biri, bundan ötürü bir Marksist değildir; henüz burjuva düşüncesinin, burjuva politikasının çerçevesinden çıkmamış biri olabilir. Marksizm'i sınıflar savaşımı öğretisine indirgemek, onun kolunu kanadını kırmak, bozmak, onu burjuvazi için kabul edilebilir bir şeye indirgemek demektir. Sınıflar savaşımının kabulünü, PROLETARYA DİKTATORYASININ KABULÜNE DEK GENİŞLETEN KİŞİ BİR MARKSİST-TİR ANCAK. Marksist'i bayağı küçük (ve büyük) burjuvadan temelden ayırt eden şey işte budur." (5)

Girişte sorduğumuz soru yanıtlanmış oldu. Proletarya diktatörlüğünü kavram olarak da (*), içerik olarak da reddeden birisi Marksist-Leninist olmaz. Marksizm-Leninizmin evrensel tezleri buna izin vermiyor!

EMPERYALİZM ÇAĞINDA BARIŞÇIL GEÇİŞİ SAVUNARAK MARKSİST-LENİNİST OLUNUR MU?

Şiddete dayalı devrimi baştan reddeden, barışçıl geçişi mutlaklaştıran TBKP Program Taslağı şunları yazıyor:

"Biz şimdi öyle bir yol göstermeye çalışıyoruz ki, şiddetle karşılaşılmasın. Bunun için şimdiden demokratik yollara dört elle sarılmak gerekir. Barışçıl yolu hazırlamak lazım." (6) Burada nesnel koşullar yerine öznel düşüncelerin geçirilmeye çalışıldığını görüyoruz. Nesnel bir zemini olan burjuva devletin parçalanması ve şiddete dayalı devrim yerine, nasıl olacak da TBKP barışçıl yolu hazırlayarak geçirecek?

TBKP Program Taslağı daha ileri gidiyor: "Partimizin bugünkü stratejisi aynı zamanda devrimin barışçıl yoldan kazanılmasının stratejisidir." (7) Sübjektivizm burada en ileri noktasına varıyor.

Marks, Engels ve Lenin barışçıl geçiş sorununu çok açık olarak çözümlemişler ve Lenin'in belirttiği gibi, emperyalizm çağında sosyalizme barışçıl geçişin istisna kabul etmediğini ortaya koymuşlardır. Lenin açık ve net konuşuyor:

"Bugün, 1917'de birinci büyük emperyalist savaş çağında, Marks'ın bu sınırlaması artık geçerli değildir. Amerika gibi İngiltere de, Anglosakson öz-gürlüğünün (militarizm ve bürokratizm yokluğu) dünyadaki bu en büyük ve son temsilcileri de, her şeyi kendilerine bağımlılaştıran ve her şeyi kendi ağırlıkları altında ezen askeri ve bürokratik kurumların aşağılık ve kanlı Avrupa bataklığı içine boylu boyunca battılar. Şimdi, Amerika'da olduğu gibi İngiltere'de de, her gerçek halk devriminin ilk koşulu' (bundan böyle bütün, emperyalist ülkelerde olduğu gibi, bu ülkelerde de, 1914'ten 1917'ye dek, 'Avrupai' bir yetkinliğe, erişkinliğe eriştirilmiş olan) 'hazır devlet makinesini' PARÇALAMAK, YIKMAKTIR."(8)

"Zora dayanan devrim olmaksızın, burjuva devlet yerine proleter devleti geçirmek olanaksızdır,"(9)

TBKP ve benzerlerinin barışçıl geçişte temel yol olarak gördükleri genel oy hakkı ve seçimler yolu üzerine de Lenin'in söylediklerine bakalım:

"Bizim devrimci-sosyalistlerimizle Menşeviklerimiz gibi küçük-burjuva demokratları, tıpkı ikiz kardeşleri olan batı Avrupa sosyal-şoven ve oportünistlerinin tümü gibi, genel oy hakkından açıkça 'daha çok' bir şey beklerler. Genel oy hakkının, 'bugünkü devlet içinde', emekçiler çoğunluğunun iradesini gerçekten dile getirmeye ve bu iradenin yerine getirilmesini sağlamaya yetenekli olduğu düşününü paylaşır ve bu yanlış düşünüyü halka da aşırlarlar."(10)

İşte TBKP Program Taslağı'nda yazılanlar ve Nabi Yağcı'nın söyledikleri, işte Marks ve Lenin'in yazdıklarıyla Marksist-Leninist devlet ve devrim teorisi!

Dikkat edilsin, demagoji ve çarpıtmaya yer bırakmayacak kadar açık ve nettir Marksist-Leninist devlet ve devrim teorisi. Emperyalizm çağında bürokratik ve militarist mekanizmasıyla burjuva devlet parçalanmadan, yıkılmadan proletarya devrimi gerçekleşemez, yerine proletarya devleti kurulamaz. Altını çizerek tekrarlıyoruz, bürokrasi ve militarizmiyle burjuva devlet, sosyalizme barışçıl yollardan geçişin önündeki engeldir. Bürokrasi ve militarizm burjuva devletin genel bir olgusudur ve nesneldir. Bugün burjuva devletin bürokratik ve militarist mekanizmalarının yok olması yönünde bir eğilim mi var ki, TBKP barışçıl geçişi dayatmaya kalkıyor? Tersine, sosyalist güçler devrim ve öz-gürlük savaşlarıyla yeni yeni mevziler kazandıkça, emperyalist zincir kırıldıkça, burjuva devletin militarizminin ve bürokrasisinin daha da büyüdüğünü ve yetkinleştiğini ve buna bağlı olarak devrimin zora dayalı olarak yapılmasının kendisini daha da dayattığını görmüyor ve anlamıyor mu? TBKP savunucularına şunu hatırlatmak isteriz. Ekim Devrimi'nden günümüze gerçekleşen tüm "gerçek halk devrimleri" zor-şiddet yoluyla burjuva devlet mekanizması parçalanarak gerçekleşmiştir. (**) Barışçıl geçişin tek istisnası Şili'deki Ailende deneyidir. Bu deneyin trajik sonu burjuva devlet mekanizması parçalanmadığı için, bu mekanizmanın Allende'ye nasıl "ihanet ettiği"ni göstermesi ve barışçıl geçişi savunulara ders olması bakımından önemlidir. Tabii bu söylediklerimiz ders almasını bilenler içindir.

HER SAVAŞA KARŞI ÇIKAN MARKSİST-LENİNİST OLABİLİR Mİ?

Savaş ve barış konusu, TBKP'nin Marksizm-Leninizmi inkar etmeden ele aldığı, en çok göze batan konulardan biridir. Bu konuda TBKP şunları söylüyor:

"İnsanlığın varlık-yokluk sorunu çevresinde, emperyalizmin en saldırgan ve gerici güçlerinin politikasıyla barıştan yana olan insanlık arasındaki çelişki günümüzde, öne çıkan başlıca politik çelişkilerdir. Bu çelişki, çağımızın temel çelişkisi olan sosyalizm ile emperyalizm arasındaki çelişkinin gelişme biçimini belirlemektedir." (11) TBKP programından alınan bu alıntıyı N. Yağcı'nın daha "cüretli" açıklamalarıyla sürdürelim:

"Öte yandan eskiden, savaş politikanın bir devamıdır denirdi. Bütün komünistler de bunu söylerlerdi. Ama şimdi bu geçerli mi? Şimdi bunu söyleyebilir miyiz? Söyleyemeyiz. Çünkü politikanın devamı politika olmak zorunda ve zaten Sovyetler Birliği'nin yenilenme politikası da bu." (12)

Nabi Yağcı ve TBKP burada üretim ilişkileri ve üretim güçleri arasındaki, altyapı-üstyapı arasındaki gibi genel toplumbilimsel bir yasayı reddediyor. Emperyalizm ve sınıflar var oldukça var olacak olan bir olayı reddediyor. Savaş politikanın devamı değilse neyin devamı? Bu mantık savaş-barış diyalektiğini reddeden bir mantıktır. Bu mantığın varatağı yer "savaş savaşın devamıdır" olmak durumundadır ki, bu örneğin İran-Irak savaşını, geçmiş savaşlarla açıklamak saçmalığına kadar uzanabilir.

TBKP programında iç savaş korkusu bile dile getiriliyor.

"TBKP devrimci yolun bir iç savaşa dönüşmeksizin gerçekleşmesini amaçlıyor." (13)

Şimdi Lenin ne diyor ona bakalım:

"Sosyalistler, sosyalistlikten vazgeçmeksizin her türlü savaşa karşı olamazlar." (14)

"Bu ünlü söz (kastedilen savaş politikanın başka araçlarla devamıdır sözüdür-bn) savaş üzerine derin bilgisi olan yazarlardan birisi, Clausevitz tarafından söylenmiştir. Marksistler haklı olarak bu belirti daima, her savaşın özelliğini kavramada teorik temel olarak görmüşlerdir, (abç) Marks ve Engels de savaflara işte bu görüş açısından bakmıştır." (15)

Şimdi TBKP savunucuları bu alıntılara bakarak "Bunları biz de biliyoruz, bunlar o günkü koşullara bağlı olarak söylenmiş şeylerdir." diyeceklerdir. Biz altı çizili olan yerleri, bu sözlerin koşullara bağlı olup olmadığını kavramaları için, tekrar tekrar dikkatle okumalarını salık veriyor. Sözü yine Lenin'e bırakalım...

"Her türden pasifist de 'savaşın barış politikasının bir devamı, barışın da savaş politikasının bir devamı olduğunu' hiçbir zaman anlayamamıştır." (16) Yok bu sözler de sizi tatmin etmediyse, Lenin'den biraz daha devam edelim...

"Biz Marksistler her türlü savaşın gözü kapalı karşıtı olanların sınıfına dahil değiliz... Bu nedenle de, devrimci savaş olasılıklarını, yani sınıf savaşından doğan savaşları, devrimci sınıfların verdikleri savaşları, doğrudan ve yakın devrimci özellikleri olan savaşları reddedemeyiz ve yadsımayız." (17)

İster anlayın, isterseniz anlamamakta diretin; biz, Marks, Engels ve Lenin'den alıntılara, ML'in evrensel tezlerini aktarmaya devam edeceğiz.

"Barışa çabuk kavuşup kavuşmamak devrimin gelişmesine bağlıdır. Ne kadar duygusal şeyler söylene, haydi savaşı bitirelim diye ne kadar çok yinelenirse, bu devrim gelişmedikçe yapılamaz." (18)

Aşağıda aktardığımız alıntıya da itiraz edecek olursanız, pes doğrusu demekten kendimizi alamayacağız.

"Silah elde etmeye ve onların kullanılmasını öğrenmeye çalışmayan bir sınıf köle muamelesi görmeyi hak eder." (19) TBKP ömür billah köle muamelesi görmeyi kabullenmiş görünüyor, bari bunu sınıf adına yapmasın. Sınıfın günahı ne?!

Marks, Engels ve Lenin'in, bu konuda söylediklerinden bir tekinin bile geçersizliğini, iflah olmaz bir reformist ve pasifist olmadıktan sonra, aklı başında hiçbir ML söyleyemez. İşte TBKP-SBKP'nin ideolojik çizgisinden kopya ettikleriyle, sınıfsal özünden koparılmış ve emperyalistlerle uzlaşmayı, barışmayı getiren görüşleriyle, devrimleri nükleer savaş çıkaracak tehlike odakları olarak görüp sırt çeviren çizgisiyle aksini söyleyebilir ve söylemektedir de.

Gelelim nükleer silahlar ve genel dünya barışının korunması meselesine. Görmemek için at gözlüğü takmış olmak gerekir. Doğrudur, nükleer silahlar dünyayı uçuracak ve insanlığı yok edecek düzeydedir. Nükleer savaşın önlenmesi, nükleer silahların yok edilmesi için mücadele etmek de Marksist-Leninistlerin görevidir. Ama işte sorun bu noktada irdelenmelidir. Bu görevi yerine getirirken haklı savaşlardan, özgürlük savaşları ve devrimlerden emperyalizmle uzlaşarak vaz mı geçilecektir? Nükleer savaş önleme görevine karşın devrimler feda mı edilecektir?

İçinde bulunduğumuz dönemde, tüm enerji ve gücümüz nükleer savaş önlemeye verilirse ve bu emperyalizmle halkların özgürlük savaşı ve devrim çelişkisinin önüne geçirilirse, pratikte Marksist-Leninistlik değil pasifistlik üretilir. TBKP de öyle yapıyor.

Haklı savaşların nükleer savaflara yol açacak kıvılcımlar olarak görüldüğü noktada, tabii ki savaşın politikanın devamı olduğu gerçeği reddedilecek, yerine "politikanın devamı politika" reformist, pasifist formülü geçirilecektir. Devrime yol açacak iç savaflara karşı çıkılacak, kitleleri böyle savaşa hazırlayan "silah elde etmeye ve onların kullanmasını öğretmeye çalışan" ML'lerin, devrimcilerin karşısına burjuvazi ile birlikte barikat kurulacaktır. TBKP Program Taslağı'nın en özlü ifadesi budur.

Evet, TBKP savaşı, devrimsiz, zor kullanmaktan uzak bir devrim istemektedir. Tesadüfe(!) bakın ki, 60 küsur yıl önce ML'lerin karşısına Kautsky de *"devrimsiz, savaşımsız ve zor kullanmaktan uzak bir devrim"* (20) istemiyle çıkıyordu. Devrimin yolu iç savaştan geçmelidir, geçmek zorundadır. Bu yasadır, yasalara karşı çıkılmaz, bu yasalar keşfedilip buna uygun hareket edilir. İç savaşın kayıpları olacaktır, acıları olacaktır, zorluklara katlanılacaktır. Ama devrimi kazanmanın, halkları baskı ve sömürden kurtarmanın başka yolu yoktur.

Marksizm-Leninizm adına yolunu şaşırانların, sosyal demokratlıklarını gizlemek için Marksizm-Leninizmi salt kızıl bir şal zannedenlerin, isimlerinin başına "komünist" etiketini yapıştırmakla komünist olunacağını sananların söylediklerimizi daha iyi anlayabilmeleri için Marksist-Leninist tezlerin altını bir kez daha çizme gereği duyuyoruz.

- *"Sınıflar savaşımının kabulünü, proletarya diktatörlüğünün kabulüne dek genişleten",*

- *"Her gerçek halk devriminin ilk koşulu olan hazır devlet mekanizmasını*

bürokrasi ve militarizmiyle parçalamayı ve yıkmayı"savunan;

- "Sürekli ve demokratik barış" için "hükümetler ile burjuvaziye karşı bir iç savaştan yana" olan kişi ancak kendisine Marksizm-Leninizmi layık görebilir. Bunlar Marksizm-Leninizmin olmazsa olmaz ilkeleridir. "Yaratıcı Marksizm" kisvesiyle bu temel ilkeleri "çağ değişti", "uzay ve atom çağına girildi" diyerek değiştirmenin;

- Proletarya diktatörlüğü yerine sınıfsallıktan soyutlanmış şef "demokrasi"yi koymanın;

- Burjuva devlet mekanizmasını devrimin zoruyla parçalamak yerine reformlar, seçimler ve burjuva parlamentosu aracılığıyla sosyalizme barışçıl geçişi koymanın;

- İç savaş, devrimci savaş, özgürlük savaşları yerine nükleer savaşı önleme gerekçesiyle, haklı haksız ayrımı yapmadan, tüm savaşlara karşı çıkmanın ve burjuvaziye uzlaşmaya kapı aralayarak devrimden vazgeçmenin Marksist-Leninist literatürdeki adı reformizmdir.

Bu Marksist-Leninist evrensel tezlerle dayanarak gönül rahatlığıyla bir kez daha TBKP'nin reformist oduğunu ilan ediyoruz.

- (1) Lenin, Devlet ve Devrim, syf. 13-14
- (2) Haydar Kutlu, Yazılar, Konuşmalar, syf.221
- (3) Haydar Kutlu ile Hadi Uluengin'in yaptığı sohbetten, 29.10.1987 Cumhuriyet
- (4) Marks'tan aktaran Lenin, Devlet ve Devrim, syf.48
- (5) Lenin, age, syf.48-49
- (6) Haydar Kutlu ile Berlin'de yapılan Röportaj, 13 Kasım 1987 Tercüman
- (7) TBKP Program Taslağı, Kapitalizmden Sosyalizme Geçişin Yolu bölümü
- (8) Lenin, Devlet ve Devrim, syf.54
- (9) Lenin age, syf.34
- (10) Lenin, age, syf.24
- (11) TBKP Program Taslağı, Savaş ve Barış Sorunu bölümü
- (12) Haydar Kutlu, Yazılar Konuşmalar, sf.222
- (13) TBKP Program Taslağı, Kapitalizmden Sosyalizme Geçişin Yolu bölümü
- (14) Lenin, Savaş ve Sosyalizm, sf.60
- (15) Lenin, age, syf.17
- (16) Lenin, age, syf.92
- (17) Lenin, age, syf.128
- (18) Lenin, age, syf.153
- (19) Lenin, age, syf.63
- (20) Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky, syf.169

(*) Zaten biçim özü yansıtırırsa yerini bulur. Muhteva ve kavram bir bütün olur. (**) Bize Moğolistan'ın çok özgün durumu nedeniyle Lenin'in "kapitalist olmayan yol" tezine dayanarak sosyalizme yöneldiği örneğini vermeye kalkmayın.

Temmuz 1989, Sayı: 26

DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER HALKLA BÜTÜNLEŞTİKÇE, OLİGARŞİ VE OPORTÜNİZM SALDIRGANLAŞIYOR

Devrimci Sol Güçler radikal bir tarzda mücadeleyi yükseltmeye başladı-ğından beri, oligarşinin boy hedefi olmayı sürdürüyor. Sorun, doğrudan Devrimci Sol Güçlerin sadece radikalliklerinden, kitleleri aktif mücadeleye çekmek için öne atılmalarından kaynaklanmıyor. Oligarşi açısından çok yönlü saldırganlığın can alıcı noktası, hemen tüm solun örgütlü mücadeleyi tatil ettiği ve örgütlü bir güç olarak süreçte yer almadan kendine güvensizliğini sergilediği bir aşamada, Devrimci Sol Güçler'in, illegal ve legal mücadeleyi birleştirerek örgütlü mücadeleyi sürekli kılmasıdır. Devrimci Sol Güçler'in gerçekleştirdiği devrimci eylemlerle giderek güçlenmesi ve kiteselleşmesi, kamuoyunun dikkatlerini üzerine çekerek kendini siyasi gündemde sürekli tartıştıracak kadar etkili hale dönüştürebilmesidir.

Çeşitli eylemler ve kampanyalar bütün toplum kesimlerini sınıfsal konumlarına göre etkiledi ya sarstı. Halk güçleri içerisinde 12 Eylül'ün baskı ve terörünün yarattığı yılgınlığı, karamsarlığı ve örgütsüzlüğün getirdiği umutsuzluğu, Devrimci Sol Güçler varlığını duyurarak olumlu yönde değiştirmeye hız kattı. Solda belirsizlikler netleşmeye başladı, saflaşmalar gelişti.

Diğer yandan işbirlikçi tekellerden başlayarak tüm gerici egemen güçler üzerinde belli bir huzursuzluk ve korkuyu açığa çıkardı. Onlara, 12 Eylül öncesi devrimci mücadelenin gelişim seyrini ve sonuçta başlarına gelecekleri hatırlattı. Devrimci Sol Güçler'in örgütlülükleri oranında devrimci mücadeleyi yükselterek, kitleselleştirmeleri, yaygınlaştırmaları, en önemlisi gözle görülür bir şekilde daha da radikalleştirme, MİT ve siyasi polis başta olmak üzere oligarşinin militarist güçlerini telaşlandırdı. Oligarşi gerçeği görüyor, böyle giderse Devrimci Sol Güçler daha büyük şeyler yapabilir, mücadeleyi daha etkin kılarak kitle mücadelesini aktifleştirebilir, kitleler içerisinde köklerini sökmeyecek biçimde daha derinlere salabilir diye düşünüyordu.

Örgütlü devrimci güçlerin mücadelesinin, örgütlü karşı-devrimci güçlerin saldırısını getirmesi çok doğaldır. Bu yöndeki bütün devrimci gelişmeler karşısında, son günlerde Devrimci Sol Güçleri hedefleyen MİT ve siyasi polis kaynaklı yoğun bir saldırı kampanyası başlatıldı. Oligarşi kendisi açısından daha büyük bir tehlike olmadan Devrimci Sol Güçler'i etkisiz hale getirmek istiyor.

Sürecin bu şekilde gelişmesinin önüne geçemediği noktada Devrimci Sol Güçler'in mücadelesinde ve örgütlülüğündeki yükselişin, iktidara alternatif bir güce dönüşeceğini çok iyi biliyor.

Devrimci Sol Güçler, sınıf mücadelesinde nesnel koşullara denk düşen yeni bir süreç başlattı. Ve bu süreç hızla kitleleri depolitizasyonun yörüngesinden çıkartıp politikleştiriyor ve durağanlıktan hareketliliğe geçirecek radikalleştiriyor. Bu gelişmeyi yakından izleyen oligarşi, Devrimci Sol Güçler'in önüne devrim ve iktidar hedefini koyduğunu ve bunun için kararlılıkla mücadeleyi yükseltecek potansiyel bir güç olduğunu görüyor. Zaten Devrimci Sol Güçler'in 12 Eylül öncesi devrimci mücadeledeki yeri de oligarşiye bu konuda yeterli bir deneyim kazandırmıştır.

12 Eylül süreci boyunca, en zor anlarda, oligarşinin "yok ettik, kökünü kazıdık" diye böbürlenmeye başladığı koşullarda bile, yediği örgütsel darbelerle rağmen Devrimci Sol Güçler; paniğe kapılmadan, mücadeleyi tatil edencesine geri çekilme taktiğine başvurmada, mülteciliğe yönelmeden sınıf mücadelesinin her alanında yer almıştır. Her koşulda devrimci güçlerin mücadeleyi sürdürebilecekleri, oligarşinin devrimci güç ve örgütleri açık faşizm döneminde de yok edemeyeceği, yenilginin geçici olduğu ve direnme çizgisi ile ayakta kalınacağı ve ileri atılım yapılabileceği mesajlarını halk kitlelerine taşıyordu. Oligarşi artık bu nesnel gerçeği çok iyi biliyor. "Bunlar küçük bir güç olarak kalsalar da mücadeleyi sürdürürler" deyişlerinin ve bundan duydukları tedirginliğin altında, Devrimci Sol Güçler'in mücadeleyi kesintisiz sürdürme geleneği yatıyor.

Diğer yandan bu süreçte Devrimci Sol Güçler'in ağır darbeler almalarına karşın, 12 Eylül dönemini aynı zamanda mücadele içinde değerlendirmeleri ve direniş çizgisinde tutunmaları, faşizmin saldırı oklarının üzerlerinden hiç eksik olmamasını da getirmiştir. Bu süreçten Devrimci Sol Güçler'in gerekli dersleri çıkararak; güçlerini daha sağlıklı örgütlendirmeleri ve mevzilendirmeleri karşısında oligarşi, devrimci eylemlerin gelişim çizgisine bakarak, devrimci hareketi adım adım izliyor. Oligarşi mücadeleyi yeniden sekteye

uğratmak ve hep dalları yeşerdikçe budanan yaşlı bir ağaç gibi bırakmak için alçakça saldırılara başvuruyor. Fiziki darbelere başvurmadığı ya da bunlara rağmen yok edemeyeceğini anladığı her seferinde, karşı-devrimci propaganda savaşının tüm pislikleriyle devrimci harekete saldırıyor, ideolojik saldırının odak noktası halk kesimleri olduğundan, onların kafalarında bulanıklık yaratacak, Devrimci Sol Güçler'in siyasi kimliğini çarpıtacak her yola utanmazca başvuruyor. Aslında yaşadığımız süreçteki saldırı kampanyasının altında da şimdiye kadarki saldırılarının -o kadar hava yaratmasına karşın- boş çıkması, önemli bir şeyler elde edememesi, prestij yitimi ve bu gelişimi önleyememiş olmasının tepkisi yatıyor. Gelineen noktada saldırının çapını büyüterek Devrimci Sol Güçler'e önemli darbeler indirmek istiyordu. Son saldırı kampanyasına bakıldığında, oligarşinin kesin sonuç almak için ne ölçüde saldırıganlaştığını görmek mümkündür.

Buradan yola çıkarak oligarşinin yakın gelecekte saldırılarının esas hedefinin Devrimci Sol Güçler olduğunu söyleyebiliriz. Hitler, Somoza, Şah faşist diktatörlüklerinde de görüldüğü gibi, halk güçleri başkenti kuşatıp "lütfen beyler" deyinceye kadar oligarşinin faşist temsilcileri de, gitmemek için binbir yola başvuracak, hile, yalan, satın alma, karalama kampanyalarını sürdüreceklidir.

Bugünkü saldırılardan oligarşi gerekli dersleri çıkarıyor. Bugünkü saldırılar gelecekteki daha hilekar, geniş çaplı saldırıların bir provası niteliğinde görülmelidir. Bu ölçüde de Devrimci Sol Güçler mücadelede yetkinleşecek, iktidara yürüyeceklerdir. Devrimci mücadele, çatışma geliştikçe, kriz derinleştikçe, Devrimci Sol Güçler'in omuzlarına daha ağır yükler bindiriyor. Devrimci Sol Güçler bu bedeli ödemeye, mücadeleyi yükseltirken gelecek saldırıları göğüslemeye hazır olmalıdır.

Oligarşi, Devrimci Sol Güçler'in örgütlü olduğu ve devrimci eylemlerini sürdürdüğü hemen her yerde, her süreçte saldırılarını yoğunlaştırdı. Onlarca ev basıldı, dernekler kapatıldı, keyfi gözaltılar ve tutuklamalar gündeme getirildi. İşkence yoğunlaştırıldı. Oligarşi, Devrimci Sol Güçler'e karşı kendi koyduğu yasaları bile bir kenara bırakarak saldırıyor.

Kısacası, genelde Devrimci Sol Güçler'e gözdağı vermek, örgütlülüklerini dağıtmak, legal ilişkilerle illegal ilişkilerin uyumunu bozmak amacıyla yapmadığı şey kalmadı.

En az bunlar kadar önemli olan kamuoyunu şartlandırmak, Devrimci Sol Güçler'e karşı olumsuz yönde etkilemek, kitleler içerisinde mücadelesiyle yarattığı sempatiyi dağıtmak amacıyla, her zaman olduğu gibi gerici ve faşist yayın organları da devreye sokuldu. Bunlar aracılığıyla Devrimci Sol Güçler'e karşı yalan ve demagoji pompalandı. Devrimci Sol ana davasından yargılananların savunmaları dahi çarpıtılarak kullanıldı. "Ölüm listesi" yayınlandı. Bazı yayın organlarında sürmanşetten, bazılarında iri puntolarla dikkat çekecek ve genelde korku yayacak şekilde propaganda yapıldı. Devrimci Sol Güçler gerçek kimliğinden ve mücadele çizgisinden, yöneldiği hedeflerden farklı gösterildi. Tabii bunlara ek olarak aydın, demokrat geçinenlerin kendi huzurlarının bozulduğu, rahatsızlıklarının arttığı noktada her zaman olduğu gibi, oligarşiye provokasyon teorileriyle destek sunmalarını da unutma-

mak gerekiyor. Bunlar da oligarşinin saldırı kampanyasını daha etkili kılmada azımsanmayacak katkıda bulundu, bulunuyor.

Bütün bu saldırıların hedeflediği bir nokta vardı. Devrimci Sol Güçleri legaliteden sökülüp atmak, onları illegalitede kısırlaştırarak, yalnızlaştırarak süreç içerisinde boğmaya çalışmak! Bu saldırılar, legalitede illegal mücadelesine hizmet edecek şekilde yerini sağlamlaştıran, geniş ilişki kurarak kitlelere politika götürmeye çalışan Devrimci Sol Güçlerin gelişimini tıkamalıydı!

Aslına bakılırsa, THKP-C'den bu yana hemen hemen ilk kez bir devrimci hareket, illegal örgütlenme ve çalışmayı temel alarak, ıegalitede de örgütlenme ve yayılmayı sağlıklı bir şekilde hayata geçiriyor. Bu iki kesimde birden örgütlenme çalışmasını sürdüren Devrimci Sol Güçler'in, bunları sürecin karakterine uygun biçimde birleştirerek, ileri adımlar attıklarını, MİT'in ve polisın darbelerini savuşturabilmeleri de gösteriyor. Oligarşinin tedirginliğinin ve saldırganlığının çapının giderek büyümesinin nedeni, tastamam bundan dolayıdır.

Oligarşi bugün legalitede Devrimci Sol Güçler'in onbinlerle, yüzbinlerle ifade edilmesinden ve bunun giderek daha güçlenip önüne geçilmez olmasından korkuyor. Bu korkusu gerçeklik kazandığında, Devrimci Sol Güçler'in gövdesinin mevzilendiği, devrimci mücadelenin lokomotifı olan illegal örgütlenmeye kolayca uzanmada, örgütsei darbe vurmada daha da zorlanacaktır. İşte o zaman ipin ucunu kaçırmış olacaktır. Böylece, dal budak salmış, kitleler içerisinde yayılmış, kitleleri devrimci politikası doğrultusunda harekete geçiren, dar, gizli, sınıf mücadelesi okulunda ustalaşmış kadrolarla donanmış bir harekete, oligarşinin vurucu güçlerinin yapacağı çok şey olmayacaktır.

SOLUN POLİTİKA SİLAHI DEDİKODU VE SPEKÜLASYON DEĞİL, İLKELİ DEVRİMCİ MÜCADELE OLMALIDIR!

Varlık nedenini oligarşiye karşı mücadeleyi örgütlemekte ve radikalleştirmekte bulmak yerine, Devrimci Sol Güçler'i karalamakta arayan, açıktan kitlelere anti-Devrimci Solcu propaganda yaparak küçük hesaplar peşinde olan oportünist sol da, oligarşinin saldırı kampanyasının geçmişten bu yana gelen bir parçası oldu. Örgüt olamayanların, örgütlü mücadeleye uzak duranların, siyasi yaşamları boyunca ciddiye alınır bir güç olamayanların bugünkü süreçte örgütlü mücadeleyi yükseltme noktasında eleştiri yapmak, oligarşiye karşı Devrimci Sol Güçler'le birlikte yürümek diye bir niyetleri yok. Onlar daha çok "eleştiri"yi, ideolojik, politik ve örgütsel bazda değil, karalamalar, çamur atmalar düzeyine indirgeyerek yapıyorlar. Tüm statükocu sol bugün, oligarşinin ağızyla bir dedikodu ve spekülasyon kampanyası yürütüyor. Doğrudan Devrimci Sol Güçler'in moral etkinliğine darbe indirmek, örgütlü mücadeleleri ve devrimci eylemleri üzerinde kuşku yaratmak için, devrimci değerlere aykırı düşecek biçimde ahlaksızca, kişileri hedef alarak "şu şunu yaptı, bu bunu yapıyor" diyerek, olmayan şeyler yaratıyorlar. Küçük çıkarları için her türlü hile, yalan ve demagojiyi meşrulaştırmaya çalışıyorlar. Hatta daha da ileri giderek Devrimci Sol Güçler'i eylem kırıcı (!) göstererek, polisiye eylemler ve provokasyonlar yaratıyor diye senaryolar yazıyor, "tecrit" ve "teş-

hir" etmek için hiçbir ilke gözetmeden birlikler oluşturuyorlar.

Onlar oligarşi ile uğraşacakları, oligarşiye darbeler vurup, solda güç ve saygınlık kazanacakları ve kitleler içerisinde somut destekler bulacakları yerde, bu güçlerini Devrimci Sol Güçler'e karşı mevzilendirerek kazanmak istiyorlar. Ama bu yol Marksist-Leninistlerin, devrimcilerin, yurtseverlerin yolu değil burjuvaziye özenenlerin yoludur. Ve kendilerine dönen bir silah olacaktır.

Devrimci Sol Güçler'in bu süreçte solun bu bilinen kesimlerinin yarattığı "bir pislik denizinde" kirlenmeyeceğini herkes görecektir. Devrimci Sol Güçler ilkeli tavırlarıyla, yerinde ve zamanında doğru inisiyatif koyarak Marksist-Leninist eleştiri ve tartışma yöntemini, etkili olduğu her yerde yerleştirmelidir. Ve bu pislğin üzerimize bulaşmaması için gereken devrimci tavır gösterilmelidir.

Devrimci Sol Güçler'in gelişmesinden düşman kadar korkanlar var. Bunlar 12 Eylül fobisinin etkisinden çıkabilmiş değillerdir. Onlar kendi kafalarındaki yılgınlığı ve karamsarlığı, örgütlü mücadeleye soğuk yaklaşımı kitlelere mal ediyorlar. Ve kitlelerden biriymiş gibi hareket ediyorlar. Onların bugün için tercih ettiği örgütlü mücadele değil, kendiliğinden mücadele potansiyelinin birikmesi, tepkilerin yoğunlaşması, bunun üzerinde siyaset yapılmasıdır. Devrimci Sol Güçler'in bunların da hedefi olması, doğrudan örgütlü mücadele riskini göze alarak mücadeleyi yükseltmesi karşısında, sürece ayak uyduramamalarından kaynaklanıyor. Mücadelenin yükselmesi, Devrimci Sol Güçler'in örgütlülüklerinin ve etkinliğinin artması, bu anlamda onların varlıklarını tehdit ediyor.

İşin komik yanı da, faşizme karşı her alanda mücadeleyi yükselten Devrimci Sol Güçler'in aleyhine üretilen spekülasyon ve yalanların, artık siyaset arenasında esamesi okunmayanlar veya bir güç olamayanlarca yapılıyor olmasıdır. Mücadeleye önderlik edemeyen, pratik, teorik neredeyse hiçbir şey üretemeyen, her türlü ahlaktan ve ilkedен yoksun bu haddini bilmezlere anladıkları dilden konuşmak gerekir. Çünkü onlar devrimci değerlerini yitirmiş, burjuvazinin yarattığı, sokaktaki yoz, sıradan insanların tavrı içindedirler adeta.

NE YAPMALIYIZ?

Zor bir süreçten geçiliyor. Yeni tip Leninist kimlikli bir örgütlenmeye ulaşmak, bu zor süreci en az hata ile aşmaktan geçiyor. Bu süreçte ne yapmalı, hangi somut pratik adımlar atılmalıdır.

Sürekli söylüyoruz, söylemeye devam etmek kaçınılmaz oluyor. Örgütlenmek, kadrolaşmak, kiteselleşmek ve mücadeleyi sistemli bir biçimde radikalleştirerek ve yaygınlaştırmak ihmal edilmemesi gereken ve birbirini bütünleyen sorunlar olarak karşımızda duruyor. Ama odakta kadrolaşma ve örgütlenme yatıyor. Bütün güç ve olanaklarımızı buraya yığmak zorundayız. Yaptığımız her devrimci faaliyet buna hizmet edecek, örgütlenme sürecini ilerletecek şekilde düşünülmelidir. Bu süreçte, örgütlenmekle birlikte oligarşiden ve sol içinden gelen çok yönlü saldırılara karşı almamız gereken tavırlar da çok önemlidir.

Her konuda, her yerde, her zaman ilkei davranmak, ayaklarımızı yere

daha sağlam basmamızı sağlayacaktır. İlkede orta yol politikası, Marksist-Leninistlerin politikası olamaz. Böyle bir politika yozlaşmaya, inançsızlığa ve devrimci değerleri yitirmeye götürür. Bu bizi kitlelerden koparır, saygınlığımızı ortadan kaldırır ve örgütlülüğümüzü kof bir bürokratik mekanizmaya dönüştürür. İdeolojik bakımdan ölümümüzü hazırlar. Ne olursa olsun, yalnız ve azınlıkta da kalsak, hatta tecrit edilmeye karşı karşıya gelsek bile, ilkelerimiz her şeyimiz olmak zorundadır. Gerekirse yaşamımız pahasına savunmalıyız. Sorun oportünizmden tecrit değil, kitlelerden tecrit olmamaktır.

Sadece güzel ilkeler saptamak değil, onları yaşamımızda uygulayabilmek zor ve önemli olandır. Yaptıklarımızla söylediklerimizi ve savunduklarımızı yaşamımızla bütünleştirebilmek, ancak devrimciliği bir yaşam biçimi olarak benimsersek gerçekleşebilir. Her şeyimizle kendimizi halkın mücadelesine, devrime, sosyalizm ve sınıfsız toplum davasına adayabiliyorsak, onun için ödenmesi gereken bedelleri göze alıyorsak; işkence, zindan ve onlarca yıl ceza almayı, her türlü zorluğa katlanmayı, bu yaşamın bir parçası ve olası sonuçları olarak kavırıyorsak, oligarşinin çok yönlü saldırıları boşa çıkacak ve devrimci ilkeleri korumak gelenekleşecektir.

Kamuoyu ve kitlelerin kafasında bu ilkeli tutumumuzla öyle bir imaj yaratmalıyız ki, Devrimci Sol Güçler'in söyledikleri doğru olarak kabul edilebilir bir hale gelsin. İlkeli davranırken kamuoyuna ve halka hiçbir zaman yalan söylememek en önemli sorundur. Kamuoyu ve halk kitleleri gerçekleri Devrimci Sol Güçler'in ağızından olduğu gibi öğrenmeye alıştırmalıdır. "Devrimci Sol Güçler söylediye doğrudur" anlayışı yerleştirilmelidir. Böyle olunca ne oligarşinin yalan ve demagojileri, ne de oportünist solun ideolojik mücadeleden uzak zavallı çırpınışları gerçeklerin üzerini örtemeyecek, devrimci eylemleri karartamayacak, kitlelerde kuşku yaratamayacaktır.

Bu süreçte Devrimci Sol Güçler'in önem vermesi gereken bir diğer önemli konu da, düşmanı tanıma sorunudur. Oligarşi 12 Eylül sürecinden birçok deney kazanarak çıktı. Özellikle MİT ve siyasi polisi yetkinleştirmede ileri adımlar attı. İşte bu noktada düşmanı tüm yönleriyle iyice tanımadan, gücünü ve ne yapıp yapamayacağını tartmadan hareket etme anlayışının yenilgiye götüreceği ortadadır. MİT ve siyasi polisin ve diğer karşı-devrimci güçlerin saldırılarını önlemede, ya da en azından yenilen darbelerin çapını sınırlamada yapılması gereken şey Marksist-Leninist, devrimci güç ve örgütlere karşı uyguladığı teknik ve taktikleri çözümlemek, ona uygun davranmaktır. Bu faşist odakların çalışması karşısında ilkeli, dikkatli, sabırlı, özverili, profesyonelce bir anlayışla hareket etmemek, örgütsel düzeyde ağır sonuçlar yaratabiliyor. MİT ve polis, kadroların açık vermesi için sürekli pusuda olduğuna göre devrimci disiplin, ilkeli yaşam tarzımızla bu pusulara düşmemeliyiz. Hiçbir güç devrimci iradede daha güçlü olamaz. Ters durumda bizim hatalarımız, gevşekliklerimiz, düşmanı ve kendimizi yeterince tanımama vardır.

İllegal çalışmanın, illegal ve legal çalışma ve örgütlenmeyi birleştirmenin zorluğu açıktır. Yeni tip Leninist bir örgüt, bu zorluklar aşılarak, devletin faşist örgütlenmelerine karşı mücadelede ustalaşarak, ustalaşmış kadrolar çoğaltılarak, devrimci ilke ve değerler korunup zenginleştirilerek yaratılacak-

tır. Devrimci Sol Güçler, mutlaka hangi zorluklar karşısına çıkarılırsa çıkarılsın, oyunu, kurallarına göre oynayarak kazanacaktır.

Politik mücadelede, örgütlülük oranında, sürecin karakterine uygun olarak başarılar elde etmek, devrimci eylemlerle kitlelerde sempati yaratmak yeterli olamaz. Kitlelerin içerisine girip onların ekonomik, demokratik sorunlarına da eğilip, sınırlı da olsa çözüm yolları göstermek, onları mücadeleye sokarak deneyimlerini zenginleştirmek gerekiyor.

Burada her şeyden önce nasıl bir kiteselleşme sorusuna cevap vermek gerekiyor.

Devrimci Sol Güçlerin anladığı nitelikli bir kiteselleşmedir. Kof, disipline gelmeyen ve gevşek, nereye çekilirse oraya götürülebilene bir kiteselleşme değildir kastedilen. Devrimci Sol Güçler dinamik, aktif ve radikal bir mücadele çizgisinin yarattığı kiteselleşmeyi savunuyor. Devrimci Sol Güçlerin kitleleri devrimci mücadelede, grevlerde, mitinglerde, işgallerde, gösterilerde, çatışmalarda eğitilen, sürecin gelişimine ayak uyduran, özveriye ve belli bir kararlılığa sahip kitle olarak büyüyor, öyle büyüyecektir.

Devrimci Sol Güçler illegal ve legal örgütlenme ve çalışmayı rotasına oturtma sürecinde, profesyonelce çalışmaya hazır kadrolar yanında, devrimci eğitime açık kiteselliğe ihtiyaç duyuyor. Giderek sertleşen ve zorlaşan sınıf çatışması ortamında oligarşinin tüm baskı ve şiddetini üzerinde toplayan Devrimci Sol Güçler, her türlü devrimci eyleme açık kiteselleşmeyi yaratmak zorundadır. Bunu yarattığı ölçüde oligarşinin saldırıları da etkisiz olacak ve mücadele ivmesi üst boyutlara tırmanacaktır. Kitleler için somut politikalar üretmek, kitlelere devrimci önderlik etmek hedefimiz olmalıdır.

Devrimci Sol Güçler için düzenin yasallık zincirleri bağlayıcı olamaz. Devrimci Sol Güçler bu noktaya gelebildilerse, sürece damgalarını basmada tartışmasız etkin bir yer elde ettilerse, bunu, düzenin sınırlarına hapsetmedikleri kitle çizgisine, doğrudan mücadele anlayışlarına borçludurlar. Devrimci Sol Güçler, kendi sübjektif durumlarını ve kitlelerin içinde bulundukları durumu ve karşı-devrimin gücünü hesaba katarak; dönemin kaldıracağı devrimci eylemlerle, haklı bir zemine oturttukları mücadele çizgileriyle, düzenin yasallığını aşmasını bilmişlerdir.

Oligarşi de, oportünist sol da, Devrimci Sol Güçler'in kitle çizgisinde yasallık sınırı tanımamasına karşı, saldırılarında farklı tutum takınmıyorlar. Oligarşinin terörizm, anarşizm demagojileri, solun bu kesiminin de aynı şeyleri farklı tonlarda tekrar etmesini getiriyor.

Devrimci Sol Güçler meşru ve haklı bir zeminde olduktan sonra, her türlü devrimci eylemi gerçekleştireceklerdir. Bu açıdan bu eylemler gündeme geldiğinde, oligarşinin ve oportünist solun saldırılarına karşı Devrimci Sol Güçler'in kiteselliği karşı koyacak, onları etkisiz kılacak ve nötralize edecektir. Başarı öncelikle özgüce güvenden, ilkeli, radikal olmak ve liberalizmden arınmaktan geçiyor.

Oligarşinin ve bazı oportünist kesimlerin, Devrimci Sol Güçler'in örgütlülüğünden ve gelişmesinden kaynaklı korkuları fobiye dönüşmüş durumdadır. Bunun için de objektif olarak aynı zeminde hareket ediyorlar ve Devrimci Sol

Güçler'i yalnız bırakmak için yoğun bir çaba sarf ediyorlar. Dergi sayfalarında ve işkencecilerin ağızından çok kez birbirine paralel şeyler söyleniyor. Devrimci Sol Güçler'i tecrit etmek. Bu, bazen bir kongre öncesi Devrimci Sol Güçler'in adaylarını gözaltına alıp açıkça "kongre bitince bırakacağız" der ve öyle olur. Bazen "sizi legalitede var etmeyeceğiz" der... Oportünizm de dergi sayfalarında bol bol parti ve işçi sınıfı reklamına rağmen, sınıf mücadelesinde marjinalliklerinin açığa çıkmasıyla hırçınlaşıyor. "Sol sektör" söylemiyle birlik çağrısı yapıp, Marksist-Leninistlere "...Kendi kaderiyle baş başa bırakılacağı açıktır" diyerek sıkıntısını! açığa vuranlar oluyor. Bazen bir dizisi bir araya gelerek acizliklerini gizlemek için 16 Mart eylemlerinde görüldüğü gibi provokasyon teorileri icat ediyor. Bazen de doğrudan polis ağızıyla saldırıyor, hiçbir ilke ve kurala uymuyor. Hemen her yerde devrimci harekete karşı "birlik" sağlıyor. Bunun için orada var olmamız yeterli oluyor.

Oportünist ve revizyonist eğilimler ve grupların örgüt, mücadele vb. hemen tüm konulardaki görüşleri son 20 yıllık pratikte iflas etti. Şimdi bu iflasın sancılarını çekiyorlar. Ve dengesiz bir saldırı içindedirler. Oportünizmin varlık şartı için yapamayacağı şey yoktur. Ne yaparlarsa yapsınlar iflasları yeniden belgelenecektir. Ve 1 Mayıs'ta çaplarının ve istikrarsızlıklarının yeniden ortaya çıkması onları daha da hırçınlaştırdı... Yalnız onlar değil kuşkusuz, oligarşi ve oportünizmin korkusu birlikte büyüyor.

Temmuz 1989, Sayı: 26

BULGARİSTAN DEVLET BAŞKANI T. JİVKOV'A AÇIK MEKTUP

Bulgaristan'ın Türk azınlıklara yönelik politikasıyla ilgili, sosyalistlerin bakış açısını ortaya koyan ve 20.6.1989 tarihinde tüm basın organlarına dağıttığımız açıklamamızı aşağıda yayınlıyoruz.

Sayın Jivkov,

Sizin de çok iyi bilmeniz gerekir ki, sosyalistler işçi sınıfının baskı ve sömürden kurtuluş mücadelesini yürütmenin yanı sıra, başka bir ulus tarafından ezilen, baskı altında tutulan, sömürgeleştirilen ulusların ve her türlü hakları elinden alınmış, dili, kültürü yok edilmeye, asimile edilmeye çalışılan azınlık ulusların kurtuluş mücadelesini de destekler, örgütler, gerektiğinde önderlik ederler.

Lehin, 15 Temmuz 1903 tarihli Iskra'nın 44. sayısında yayınlanan "Programımızda Ulusal Sorun" başlıklı makalesinde; sosyalistler, **"...ulusal kaderi tayin etmeyi, dışarıdan şiddete başvurarak ya da haksız biçimde etkilemeye dönük her türlü çabayla savaşıacaklardır."** belirlemesini yaparken özgür ve sömürsüz bir dünya kurma mücadelesinin ne kadar geniş sınırlara sahip olduğunu da vurgulamış oluyordu.

Sömürünün ve baskının olmadığı özgür bir dünya yaratma mücadelesini, bir ülkenin veya ulusun çıkarları çerçevesinde ele alamayız sayın Jivkov. Bu türden sınırlamalar, bizleri ekonomizmin batağına veya şovenist bir milliyetçiliğe götürür.

Oysa biz sosyalistler, Dimitrov'un da belirttiği gibi **"ne kisve altında olursa olsun milliyetçiliğin komünizmin düşmanı olduğuna inanıyoruz."** Bizleri milliyetçilik batağından, şovenist darkafalılıktan kurtaracak tek ilke, Leninist Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı ilkesidir. Bu ilkeyi benimsemeyen, dahası Leninist anlayışla özümsemeyen herkes, kendini nasıl nitelese nitelesin darkafalı şovenistten başka bir şey değildir.

Sayın Jivkov,

Deneyleriniz ışığında siz de çok iyi bilirsiniz ki, sosyalist mücadelenin en büyük zorlukları iktidarın ele geçirilmesinden sonra, sosyalist inşa sırasında ortaya çıkar. Ekonomik, siyasi vb. alanlarda ortaya çıkan dağ gibi sorunların yanısıra, çözümlenmesi gereken en büyük sorunlardan biri de ulusal sorun konusunda çıkan problemlerdir.

Ulusal sorun özellikle Balkanlar'da yaşayan sosyalistlerin en büyük sorunlarından biridir. Siz de bilirsiniz ki, yıllar boyunca bir uluslar mozayığı olan Balkanlar'da egemenliğini sürdüren emperyalizmin temel politikası, halkları birbirine kırdırmak olmuştur. Ve emperyalizm, bölgenin bir kısmından kovulmasına ve aradan on yıllar geçmesine karşın, ekilen ayrılık tohumları halen çeşitli sorunlar doğurmaya devam etmektedir.

Sayın Jivkov,

Balkanlar gibi bir yerde de olsa, ulusal sorun, sosyalistler için çözümlenemez, altından kalkılamaz bir sorun değildir. Tabii ki sosyalist toplumun inşasına ışık tutan temel Marksist-Leninist ilkeler gözardı edilmediği takdirde.

Çözüm nedir?

Çözüm, şovenizmin darkafalılığından, milliyetçiliğin küçük hesap kurnazlığından ve oportünizmin kestirmeci kolaycılığından kurtularak sağlanabilir öncelikle. Bu noktada Lenin'in aşağıdaki sözlerini size bir kere daha hatırlatmak isteriz. Doğru ve sorunsuz çözümün ilkelerini en basit biçimiyle şöyle açıklıyor Lenin:

"Herhangi bir ulusa ya da dile ayrıcalık yok! Ulusal azınlığa karşı en ufak ölçüde baskıya ya da haksızlığa yer yok! İşçi sınıfı demokrasisinin ilkeleri bunlardır." (Lenin, İşçi Sınıfı ve Ulusal Sorun, 10 Mayıs 1913, Pravda, no. 106)

Marksizmin bu temel ilkeleri ışığında Bulgaristan'daki bugünkü duruma baktığımızda hiç de iç açıcı değerlendirmeler yapamıyoruz sayın Jivkov.

Emperyalizmin ve güdümündeki kukla yeni sömürge ülke iktidarlarının

ezilen uluslara ve ulusal azınlıklara karşı güttükleri politikaları kınayıp protesto ederken, çoğu kez sizin ulusal sorun konusundaki politikanızı da kınayıp protesto etmiş oluyunuz. Ve bu çelişkili durumu siz yaratıyorsunuz sayın Jivkov.

Gerçekten sormak ve cevabını bilmek istiyoruz: Hangi ilkeler ulusal sorun politikanızı böylesine çıkmaza sokmuştur? Ve yine bugün hangi ilkeler i ı ında çözüm arıyorsunuz ki, gün geçtikçe  ıkmazınız derinle iyor?

İnsanların isimlerini, dillerini de i tirmeye dayanan, kültürlerini asimile etmeyi hedefleyen bir politikanın Marksist-Leninist kuramla bağlantısını kuramıyoruz. Ve Marksist-Leninist gerçeğin tam tersi olduğunu biz çok iyi biliyoruz. Bugün ise bu yanlış çizginiz somut sonuçlarını vermeye ba lamı tır. Son olarak izledi iniz Türkleri sürgün politikası bu yanlış politikanızın sonucudur ve bugüne kadarki yanlış politikanızın iflasını sergilemektedir.

Lenin, **"Biz gerçekten var olanı kabul etmeyi reddedemeyiz; var olan şeyler, kendini bize zorla kabul ettirecektir."** derken tam da bugün sizin d   t  n z duruma işaret ediyordu yıllar öncesinden sayın Jivkov!

Bulgaristan'daki Türk azınlığı inkar edip, onları zorla asimile etmeye çalışmanız; dahası bunu ba aramadı ınız noktada, bir sosyalist olarak hiç anlayamadı ımız ve izah edemedi imiz sürgün politikası, kaçmak istediğiniz gerçekleri daha büyük çıkmazlar halinde karşınıza çıkaracaktır ve çıkarmaktadır.

Bulgaristan'daki Türk azınlığın gerici ve tutucu eğilimler barındırması, sizin bu politikanızı haklı göstermez. Bu, her halkın geçmişinde yer alan ve sosyalist politikalarla yok edilen e ilimlerdir. Sizin 50 yıl sonra bu bahaneyle Türk azınlığı zorla asimile ve sürgün etme politikanız, bugüne kadar ulusal sorun konusunda yanlış ve hatalı bir çizgi izledi inizi gösterir. Bu a amadan sonra yapmanız gereken zora dayalı bir asimile ve sürgün politikasını gündeme sokmak olmamalıydı. Çünkü Lenin'in de belirttiği gibi **"ulusal topluluklara zulüm siyaseti uluslar  bölme siyasetidir. Aynı zamanda halkın kafasını düzenli olarak yozla tırma siyasetidir."** (Lenin, Ulusal Eşitlik, Put Pravdi, no.62, 16 Nisan 1914)

Belki farkında değilsiniz ama Lenin'in bu belirlemesi aynı zamanda bugünkü Bulgaristan için büyük bir tehlikenin söz konusu olduğuna işaret etmektedir. Evet, bu politika Türk azınlığı sosyalizm düşmanı bir rotaya sokaca ı gibi Türk ve Bulgar halkları arasında suni çelişkilerin tohumlarını atacak ve sonuçta kaybeden Bulgaristan nezdinde dünya sosyalist güçleri olacaktır. Böyle bir zararın sorumluluğunu yüklenmek " refi" size d  memeliydi sayın Jivkov!

İzledi iniz politika ve son olarak gündeme getirdi iniz sürgün politikası Türkiyeli hiçbir sosyalist tarafından kabul edilemez. Bulgar halkının da ergeç bu tavrınızı mahkum edeceğine inanıyoruz.

Marksist-Leninist kuram ve pratik açısından doğru bir tek yanı bulunmadığı gibi, insan hakları açısından da savunulacak bir tarafı olmayan bu politikaya bir an önce son vermenizi dilerken, size son olarak Stalin'in ulusal sorun konusunda sizin d  t  n z hatalı eğilimleri savunan bir kısım parti

mensuplarına verdiği yanıtın bir pasaj hatırlatmak istiyoruz. Geç de olsa yararlı olması dileğiyle;

"Yukardan bir kararnameyle, zorbalık yoluyla ulusların kaynaşmasını sağlamaya kalkışmak, emperyalistlerin oyununa gelmek, ulusların kurtuluş davasına kötülük etmek, uluslar arasında kardeşçe işbirliğini örgütlendirme davasını toprağa gömmek olur. Böyle bir siyaset, Çarlık yönetiminin Ruslaştırma siyaseti gibi bir şey olur."

"Herhalde biliyorsunuz ki, bu türden bir ulusal özümleme siyasetine, halk düşmanı karşı-devrimcilerin siyaseti olarak, felaket getiren bir siyaset olarak, Marksizm-Leninizm ideolojisinde yer yoktur." (Stalin, Ulusal Sorun ve Leninizm, Meşkov, Kovalcuk ve Öteki Yoldaşlara Yanıt, 18 Mart 1929)

Evet, sayın Jivkov,

Marksizm-Leninizm'de yeri olmayan ve her geçen gün başta Türkiyeli sosyalistler olmak üzere tüm dünya sosyalistlerine büyük zararlar veren bu politikayı bir an önce terk etmenizi bekliyoruz.

Temmuz 1989, Sayı: 26

PROVOKASYONLAR ÜZERİNE TARTIŞMA

Son altı-yedi aylık süreçte üniversiteli gençliğin yoğunlaşan mücadelesi nerede provokatif tavırlara maruz kaldıysa altından hep HK oportünizmi çıktı. Herkesin tepkisini çeken bu provokatif tavırlar giderek arttı. En son Dev-Genç'e yönelik çıkardığı iki bildiri ile sol içi çatışmanın açık çağrısını yapar hale geldi. Bu bildirisinin birinde Dev-Genç polislikle suçlanırken, ikincisinde de DY taraftarlarını rezilce yalanlarla bizimle çatışmaya sokmayı hedefliyordu.

Biz 1 Mayıs alanından ve üniversitelerde gerçekleştirilen eylemlerden tutuklananlar olarak, bu oportünist anlayışın teşhiri için genel bir tartışma teklif ettik. 90 kişilik koğuş kitlesi önünde oportünizmin de kabul etmesiyle yaklaşık 5.5 saatlik bir tartışma gerçekleşti.

Tartışma disiplini Dev-Genç'li bir arkadaşın başkanlığında sağlandı.

Önce GKB'nin iki ve bunlara yanıt, Dev-Genç'in bir bildirisi okundu.

İlk söz hakkı GKB taraftarı konuşmacıya verilerek bildirilerindeki anlayışın savunulup savunulmadığı soruldu.

GKB taraftarı konuşmacı şunları dile getirdi.

"Bu bildiriler bölgesel örgütlenmemizce yazılmıştır. Bu yüzden buradan çıkıp bir örgüt değerlendirilemez. Bildirilerin dili biraz tepkiseldir. Biz Devrimci Sol Güçler'i hiçbir zaman polis olarak görmedik. Polislik suçlaması da tep-

kiseldir, objektif değildir. Sol içi tartışma ideolojik mücadele yoluyla yapılmalıdır. Biz her zaman bunu yaptık.

Bizim başkalarının potansiyeli üzerinde yükselmek gibi bir anlayışımız yoktur. Ama kendi faaliyetimizi, kendi programımızla belirleriz. Bizim eylemlerimize provokasyon demeniz de tepkiseldir. Ajitasyon, propaganda faaliyetinden ancak faşist diktatörlük rahatsız olur..."

Oportünizmin sözcüsünden sonra söz alan arkadaşımız ise birlik sözcüğünün güzel olduğunu, hemen herkesin birlikten dem vurduğunu belirterek şöyle devam etti:

"GKB taraftarı arkadaş da aynı şeylerden söz ediyor, ama 13 yıl önce 1976'da Dev-Genç'lilerin gerçekleştirdikleri Demokratik Üniversite Mitingi'ne tıpkı bu süreçte yaptıkları gibi dışarıdan korsan giriş yapmaya çalışıp, başaramayınca kitleye kurşun sıkarak 4 arkadaşımızı yaralamalarından bu yana bir çizgi haline getirdikleri sol içi çatışmayla siyasi varlıklarını ifade etmelerine ilişkin hiçbir şey söylemedi.

Bu anlamıyla daha tartışmanın başında verdiği kısmi özeleştirici hiçbir şey ifade etmiyor. Eminiz ki az sonra gerçek görüşlerini ortaya koyacaklardır.

Arkadaşa şunu sormak istiyoruz: Siyasi tarihinizde sol içi çelişkileri çatışmaya döndürmeyip, ideolojik mücadele yoluyla çözdükleri tek bir örnek var mıdır? Varsa somutlansın.

Bugüne kadar 200'e yakın şehit verdik. Ve bunların hepsi de oligarşiye karşı toprağa düşmüştür. İçlerinde sol gruplar tarafından da vurulan (biri TİKP-Aydınlıkçı hainlerince katledilmiştir) dört yoldaşımız vardır. Biz buna rağmen sol içi çatışmalara girmedik, elimizi tek bir devrimci kanına bulaştırmadık. Ama GKB taraftarı konuşmacıya soruyoruz, bugüne değin saflarınızdan sol içi çatışmada ölen kaç insan vardır ve siz karşılığında kaç kişiyi vurdunuz? Bunun net yanıtını istiyoruz. Ve yine devamla bugüne değin bir tekinin özeleştirisini verdiniz mi?

'1 Mayıs alanına sosyal faşistleri eze eze gireceğiz' sloganı ile 1977 1 Mayıs katliamına zemin hazırlayanlardan olduğunuzun özeleştirisini de hala vermiyorsunuz. Burjuvazi yıllardır 'sol içi Maocu bozkurt ile sosyal-faşist çatışması' demagojisi yapıyor. Niye? Çünkü hala bağnazsınız, özeleştirici verip, demagoji aracı olmaktan kurtulma cesareti bulamıyorsunuz.

Burada önümüzde iki bildiri var, ikisi de parti gençlik örgütü imzalı, içindeki söylem ve anlayış yarın biraz güçlenirsem tıpkı geçmişteki gibi sola karşı silah sıkırım diye bağırıyor. Dev-Genç'i polislikle suçlayıp ardından 'tavrimiz polise aldığımız tavır olacaktır' diye yazmanın başka hiçbir anlamı yoktur. Açık söyleyelim ki, sonuçta Dev-Genç'e hiçbir şey yapamazsınız, saldırınızın alanı bu olur, burası ortada, ama bu, başkasına yapamayacağınız anlamına gelmez. Kendinizden güçsüz olduğuna inandığınızın tepesine binersiniz, bu nedenle sizin teşhiriniz yapılmalı ve önünüze geçilmeli.

İkinci bildirinizdeki mantık tam bir kışkırtıcı mantıktır. Solu birbirine düşürmek istiyorsunuz. Bildiride kendinize ait bir görüş yok. Açıkça yalan var. 'Yeni Çözüm çıkar çıkmaz ve bugüne değin hep DY'ye saldırdı, onun önderlerini karaladı' vs. vs. Bu yalanlarla niyetiniz çok açık biçimde ortada. Mahal-

le çocukları gibi davranıyorsunuz. Türkiye solunda böyle kaba ve küçük bir hesapla yazılmış başka bir bildiri göremezsiniz.

Yeni Çözüm'ün tüm sayıları şimdi önümüzde. Buyrun tüm kitle önünde yalanınızı ispatlayınız.

Size şunu da söyleyeyim, tüm kitle nezdinde. Biz yalanınızın, tam ama tam tersi, bugün DY hareketini özellikle eleştirmiyoruz. Somut pratik üzerine yazılan (Demokrat Arkadaş'a yanıt, Kurultay Üzerine ve bir de Aydın Erol ile ilgili) toplam üç yazı dışında pek bir şey bulamazsınız.

Niye böyle yapıyoruz?

Çünkü biz bu ülke topraklarına, devrimci gelenekler ve küçük hesaplara dayanmayan bir devrimci ahlak yerleştirme mücadelesi veriyoruz.

DY hareketini elbette ki geçmişinden bugünkü sürecine değin en yoğun biçimde eleştireceğiz. Geçmişte ve bugün söylediklerimizi hayatın nasıl doğruladığını tek tek ortaya koyacağız. Ama bu süreçte karşımızda bu hareketi bağlayan merkezi bir yanıt verilmesi durumu yoktur. Bu hareketin önünde acil bir örgütlenme sorunu ve görevi vardır. Onlar bu hayati işle uğraşırken biz küçük hesaplar yapıp üzerlerine gidemeyiz. Bu bizim geleneklerimize ve devrimci ahlak anlayışımıza aykırıdır. Ama açık söylüyoruz, bu hareket örgütsel toparlanmasını sağladıktan ve karşımızda gerçek merkezi bir muhataptan gördükten sonra en yoğun eleştirilerimizden kurtulamayacaklardır.

Tabii ki siz bunları anlamıyorsunuz değil mi? Nasıl bu fırsatı kaçırıyorlar bu saflar diyorsunuzdur. Siz bizi anlayamazsınız arkadaşlar, oportünizm bizi anlayamaz. Ne zaman ki, siz de başınızı yukarı kaldırır, iktidara bakarsanız, ne zaman büyük düşünürseniz, işte o zaman bizi anlarsınız.

Bir nokta da şudur: Eylemde birlik, ajitasyonda, propagandada serbestlik ilkesi size göre, birliğin, bize göre ise oportünizmin ilkesidir. Siz bu ilke olmasa birliğin gerçekleşemeyeceğini iddia ediyor ve bunun birleştirici olduğunu söylüyorsunuz. Soruyoruz bu ilkenin birleştirici özelliği ülkemizde ne zaman ve nerede yaşanmıştır? Madem birleştirici idi, 1980 öncesi neden her kitle eyleminde sizlerle revizyonistler arasında THKP/C savunucusu gruplar durmak zorunda kalıyordu? Siz o dönemde eylemde birlik, ajitasyonda serbestlikten anti-Sovyetik sloganlar atmayı anlıyordunuz. Madem bu ilke birleştirici rol üstleniyordu, neden bizim disiplinimize uymak zorunda kaldınız? Gerçekten, tüm sol gruplarla birlikte yapılan gösterilerde anladığınız biçimde 'ajitasyonda serbestlik' uygulamadınız. Yoksa güçsüzlükten ötürü mü ilkelerinizden taviz verdiniz. Ama güçlü olduğunuz yerlerde ne zaman ilkenizi uygulamaya kalktınsa sol içi birliğin değil, çatışmanın zemini doğdu. Bu ilkenizin uygulandığı her yerde birlik zemini parçalandı. Bunları açıklamak zorundasınız. Ve de her şeyden önce bu ilke nerede yazılıdır. ML'in hangi ustası bunu dile getirmiştir. Bugüne değin her sözünüzün başında bu geliyor. Burada kitlenin önünde açıklayınız, nerede, hangi ML klasikte geçiyor? Bunu not alın. Çünkü açıkça cevaplandırmanızı istiyoruz. Eğer siz cevaplandırmazsanız - ki öyle olacak- biz nerede, nasıl ve neden geçtiğini size tartışmanın sonuna doğru açıklayacağız.

Son olarak arkadaşlardan isteğimiz şudur: Size göre A birimi nerede ise

kendi başına davranmıştır. Dolayısıyla B,C,D de farklı davranabilir, o zaman bu nasıl bir parti olabilir? Bu yüzden yazıların savunmalarını bekliyoruz."

Arkadaşımız 'bu turda söyleyeceklerimiz bunlardır' diyerek ilk söz hakkını kullanmış oldu.

İkinci tur yine GKB taraftarı konuşmacının söz almasıyla başladı:

"Burada tartışmanın platformu başka yerlere kaydı. Tarihi süreci ele almak zorundayız. Partimizin halk güçleri içinde gördüğü hiçbir güce silah sıklamamıştır."

Bu arada Dev-Genç taraftarı arkadaşımız, izin alarak şu soruyu yöneltti:

"Kimleri halk güçleri arasında, kimleri dışında görüyorsunuz?" GKB konuşmacısı devamla:

"Halk güçleri olarak işçi sınıfı, köylülük ve küçük burjuvaziyi, halk düşmanı olarak da komprador burjuvaziyi, toprak ağalarını ve milli burjuvazinin sağ kanadını görüyoruz... Devrim ve sosyalizm mücadelesi karşısında olmayı kendine meslek edinmiş güçlere gül atamayız. Bunlar emperyalizm ve sosyal emperyalizmdir. Sosyal emperyalizmin Türkiye'deki savuncusu güçler TKP ve yanındakiler (Kimler? -bizim sorumuz-), TİP, TSİP vb. karşı-devrimci güçlerdir. Halk güçleri arasında ise DY, HY, DHB, DS, Kurtuluş. Bunların hepsini halk güçleri arasında görüyoruz.

Partimizin tarihinde sol içi çatışmaların başlatıcısı olduğu söylendi. Biz hiçbir yerde silah çekmedik. Bizim insanlarımız öldürülmüştür ama biz karşılık vermedik. Hep ikna etmeye çalıştık... Bizim elimiz devrimci kanına bulaşmamıştır.

Herkes kendine göre demokrasi anlayışı çizemez. Kendinize demokrasi başkasına yasak koyarsanız, her şeyin amiri benim demek olur.

1977 1 Mayıs'ında insanların faşist diktatörlük tarafından katledildiği bilinmesine rağmen, sorumlusu bizler gösteriliyor. Bunun yazıya dökülmesini istiyoruz. Ayrıca sol içi çatışma konusunda da yazınızı istiyoruz. Biz DY'yi sol içi çatışmaya çekmek istemiyoruz.

'Ajitasyon-propagandada serbestlik, eylemde birlik ilkesi' hiçbir yoruma gerek bırakmayan bir ilkedir. Ben kendi düşüncemi yaygınlaştırmakta özgürüm, kimseye danışmak zorunda değilim. Kitlelerin olduğu her yerde kuşlamayı da, pullamayı da yaparım. Kimseye danışmam. Kendi programım doğrultusunda istediğimi yaparım. Kimseye sınır getirmem. Eğer varsa senin olanağın sen de yap. İşte demokrasi budur... Üniversitede de ben kuşlama yapıyorum, sen topluyorsun, engellemeye çalışıyorsun. Ben devrim anlayışım doğrultusunda eylem yapıyorsam bu alanda kendime engel tanımam."

Oportünizmin iyi niyet gösterisi böylece bitmiş, sancı erken doğumu getirmişti... Ne diyordu yukarıda:

"Elimiz devrimci kanına bulaşmamıştır."

"1977 1 Mayıs'ında biz zemin hazırlamadık."

"Herkes kendine göre demokrasi anlayışı çizemez."

"Ama ben 'kimseye danışmam... istediğimi yaparım... sen de yap.'"

"İşte demokrasi budur" derken tüm kitlenin gülmesine yol açan oportünizmin sözcüsü, kendi kendine ajite ettikçe iyi niyet gösterisini de böylece

terk ediyor, dip taraftan su alan takasıyla limanları yaka yaka ilerliyordu. TBKP'li bir tutuklu arkadaş da söz alarak düşüncelerini açıkladı.

TBKP'li politik göçmen: *"Biz geçmişten ders alıyoruz. Fakat TDKP taraftarı konuşmacı arkadaşın sözlerinde bunu pek göremiyoruz. Düşmanları ve dostları tanımladı. Somutladığında buna katılmadım. Partiler ve güçleri tanımlarken bilimsel açıklamalarda tanımlamalıydı. Arkadaş milli burjuvazinin sol kanadını halk güçleri arasına katarken sol partileri halkın karşısında gösterdi. Bir yerde halk güçleri arasında, başka yerde düşman olmamalı. Örneğin biz Danimarka'da bu arkadaşlarla birlikte pek çok çalışmada birlikte yer aldık. İsim ve yer de verebilirim. Arkadaşın dili sürçtü herhalde.*

İkinci olarak, ajitasyon ve propagandada serbestlik-eylemde birlik ilkesi doğru değildir. Her eylemin bir disiplini vardır. Örneğin geçen gün, kapılar tutulacak, koridora çıkışa hazır olunacak dendi. Biz bu disipline uyduk. Şimdi Dev-Genç adına konuşan temsilci arkadaşın inisiyatifiyle hareket ettik. Bu doğru bir tavidir. Çünkü ortak taleplerimizdir söz konusu olan. Ama ben orada çıkıp bir cezaevi görevlisine bu ilkeden hareketle saldırsaydım, her şeyi bozmuş olurum. Eylem amacından sapardı."

DY taraftarı konuşmacı: *"Meselenin özü 'ajitasyon ve propagandada serbestlik, eylemde birlik' ilkesinin arkasına saklanarak ilkeli ve disiplinli birliğin ortadan kaldırılmak istenmesidir.*

Biz ilkeli birliği ortadan kaldırırsak, bu, anarşizme yol açar. Yaşadığımız bu süreçte TDKP taraftarı arkadaşların mantığını doğru bulmuyoruz. Örneğin gençlik içinde bir platform ve bunun disiplini vardır. Öğrenci Dernekleri Platformu'nun eylemliliklerinin de bir disiplini ve örgütlenmesi vardır. Örgütler bu tür eylemliliklerde illegal bir yapının propagandasını eylem birliği ilkesine ters düşüp yapamazlar. Bunun adı siyasi faydacılıktır. Somut siyasi yaşamı kaçırmak, rakip siyasetlere göre politika belirlemektir. Diğer sol siyasetleri ezmeye çalışmak da yanlıştır. TDKP taraftarı arkadaşlara yapacağımız uyarı şudur; yaptığınız yanlış eylemler sizi kitleler karşısında eritiyor. Şunu sonuna kadar eleştiririz. Teşhir de yaparız ama bunu asıl yaşamın kendisi yapar."

Söz hakkı bizde idi ve arkadaşımız konuşmaya başladı:

"İlk tur konuşmamızda iyi niyetle yaklaşımımızın hiçbir anlam ifade etmediğini, biraz sonra sol içi çatışmaya, bildirinize, bugün yaptıklarınıza ilişkin görüşlerinizi su yüzüne vuracağınızı özellikle söylemiştik. Yanılmamışız... Devrimciler dürüst olmalıdır. Açık ve samimi olmalıdır. Başka türlü halka güven vermek mümkün değildir. Siz bu halinizle hiç güven veremezsiniz. Çünkü burada dahi doğru söylemiyorsunuz. Hiçbir devrimci kanına girmedik diyorsunuz... Tabii sizin deyiminizle 'sosyal faşistler' devrimci sayılmadığı için onların öldürülmesiyle eliniz kana bulaşmamış oluyor(!) Kaç tanesini vurdunuz bu 'sosyal faşistlerden. 10'u mu, 20'si mi, 30'u mu kaç tanesi yok şimdi? Elimiz halk güçlerinin kanına bulaşmamıştır diyorsunuz. Ne kadar da rahat söylüyorsunuz. Onu da yüzümüze baka baka yapmaktasınız. Hiç vurmadınız halk güçleri dediklerinizden demek?"

Söyleyin şimdi herkesin önünde, TİKB halk güçlerinden midir? Öyledir değil mi? Vurdunuz mu TİKB'den, katlettiniz mi, size ekmek-su veren,

1965'lerden beri devrimci mücadelede yer alan işçiyi, vurdunuz mu TKEP'ten alaca karanlıkta kaporta işçisi devrimciyi, vurdunuz mu PKK'dan? Haydi cevap verin! Veremiyorsunuz, veremezsiniz de! Ne kadar da kolay değil mi yüzümüze baka baka 'elimiz halk güçlerinin kanına bulaşmamıştır' demek. Unutuldu sanıyorsunuz değil mi? Toprak oldular ve her şey küllendi! Hayır, bunların özelleştirisini halka vermedikçe ve pratikte de yaşanmadıkça hiçbir şeyin üstü küflenmez...

Onlarca insanın öldürülmesi konusunda bir özelleştiri dahi vermezken, devrimin yolu konusunda iki yılda bir özelleştiri veriyorsunuz.

Neden vermiyorsunuz halka özelleştirinizi? Bu sorumluluğu yerine getirmediğiniz sürece her yerde tıpkı şimdiki gibi sizi teşhir edeceğiz. GKB konuşmacısı bizden sol içi çatışmaya ilişkin yazılı görüşlerimizi istedi. Şimdi kendilerinin sol içinde çatıştıkları yıllarda yazdığımız yazıları gösteriyor ve okuyoruz. Yıl 1978, Dev-Genç dergisi sayı 2, başlık 'Sol Gruplar Arasındaki Çatışmalar ve Tavrımız':

...Tavrımız sol gruplar içindeki mücadelenin, ideolojik mücadele içinde olmasıdır. Bu noktada hiçbir siyaset, kendi dar grup ve tekke çıkarlarını düşünmemelidir. Genel devrimci hareketin, faşizm karşısındaki çıkarları öne çıkarılmalıdır. Bütün gruplar bu konudaki tavırlarını açıkça ortaya koymalıdır. Her kim ideolojik mücadele platformundan siyasi mücadele platformuna atlayıp sol gruplar arasında çatışmalar yaratıyorsa, o mantık kesinlikle teşhir edilmeli, mahkum edilmelidir. Aksi bir tavır, son gelişmeleri meşru duruma getirecek ve bundan bütün sol zarar göreceği gibi, sorumlu da olacaktır. Bundan yararlanacak olan hiçbir sol siyaset değil, karşı-devrim olacaktır.

Bütün sol gruplar asgari ortak noktalarda bir platform oluşturarak, 'çatışma durumunu mahkum etmelidir.

Bu tavrımız siyasi hareketimizin doğuşundan bugüne kesintisiz devam etmiştir. GKB'den arkadaşlara birde saldırdıkları Yeni Çözüm'den okuyalım:

Yeni Çözüm Özel Sayı 6, başlık Sol İç Çatışmaları Mahkum Edelim, Provokasyonlara Alet Olmayalım':

Yıllardır süregelen çağrımızı yeniliyoruz: 'Sol birbiriyle çatışıyor' demagogisini egemen güçlere vermemek için düşünce farklılıklarımız olsa da, emperyalizme ve faşizme karşı birleşebileceğimiz ortak noktaların olabileceğine inanarak, eylem ve güç birlikleri yaratarak, giderek daha ileri birlikler hedefleyerek devrime yürüelim.

Yine aynı yazıda sol içi çatışmalar ve bunların muhasebesi için '...Sol grupların siyasi temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulmalıdır' denmekte ve bunun çağrısı yapılmaktadır.

Bu yazılı belgeleri GKB taraftarlarına sunuyoruz, istedikleri zaman alıp okuyabilirler.

1977 1 Mayıs'ında bizi nasıl suçlarsınız anlamak mümkün değil ve de bu konuya ilişkin şimdiye kadar niye bir yazı çıkarmadınız diyor arkadaş. Hiç gerilere gitmeden okuyalım kendisine: 1 Mayıs 1988, Çözüm 4. sayısı, başlık '1 Mayıslar Hep Yaşayacak':

...Her iki taraf (oportünizm ve revizyonizm -bn) egemen sınıfları unut-

muş, adeta 1 Mayıs alanında birbirlerine karşı vereceği meydan savaşına hazırlanıyordu. Kamyonlar dolusu sopa hazırlanıyor, anti-faşist mücadelede hiç görülmeyen hazırlıklar yapılıyordu.

Ve 1 Mayıs 77'de herkes sözüne sadık kaldı! Tabii 'sosyal faşist barikatları kırmak isteyenler' alana dayandığı anda, her türlü hazırlığını yapan egemen sınıflar da şaka yapmadığını gösterdi. Karanlık güçlerin kitlenin üzerine açtığı ateş sonucu 36 yurtsever devrimci katledildi, yüzlercesi yaralandı.

Geçmişin olumsuzluklarından söz edilecekse, en önce 'sosyal faşist', 'Maocu bozkurt' teraneleriyle solun sonu belirsiz çatışma ortamına sürüklenmiş olmasından, 1 Mayıs 77 gibi alanları kana bulayanlara çanak tutmuş olmasından söz edilmelidir.

Şimdi ne diyeceksiniz acaba? Eğer istiyorsanız size 1 Mayıs 77 katliamının yıllardan beri gerçek tezgahlayıcılarını ve ona zemin hazırlayanları ortaya koyan yazılarımızı getirelim... Ama ne değişir ki! Bugüne değin kısmen Emeğin Bayrağı dışında hangi taraf bunun özeleştirisini yaptı? Hiçbiriniz!

Diğer bir nokta: Tekrar soruyoruz Eylemde birlik, ajiasyon ve propaganda da serbestlik' ilkesi nerede geçiyor, nasıl geçiyor? Varlık koşulum dediğiniz bu ilkenin ML'deki temelini burada açmalısınız. Yoksa sizin adınıza biz açacağız ve nerede nasıl geçtiğini göstereceğiz.

GKB taraftarı konuşmacı sözlerinin bir yerinde 'herkes kendine göre demokrasi anlayışı çizemez, yoksa amirlik olur' derken, hemen sonrasında 'Ben her yerde ve eylemde(...) istediğimi hayata geçiririm. Eğer senin de olanağın(!) varsa yap. İşte demokrasi budur' demektedir.

Yani benim demokrasi sınırsız, başkalarının sınırlı olmalı. Bu arkadaşlara göre, eylemin başkaları tarafından örgütlenişi önemli değildi. Yeter ki eylem zamanını bir yerden duysunlar, hemen kimsede olmayan olanaklarını(!) -bir lastik ıstampa, bir teksir makinesi, bir paket kağıt, 3 metrelik amerikanbezi ve plastik boya- kullanır, 10, 15 'militan' ile oraya damlar, eyleme sızıp ajitasyon ve propagandada serbestlik ilkesini işletirler. Peki ya bu ilkenin 'eylemde birlik' kısmı? O nerede? Var mıydınız DEMKAD'ın miting komitesinde, binlerce kişinin oraya taşınmasında, miting alanının güvenliğinin alınmasında, mitingin organizasyonunda var mıydınız, bunların herhangi birinde? Yoktunuz! O halde nerede eylemde birlik? Bir siz uyanıksınız arkadaşlar, geri kalan sol ise saf! Başkaları eylemi baştan sona örgütleyecek, kitle çalışması yapıp eyleme insan taşıyacak, onun güvenliğini, her türlü sorumluluğunu üstlenecek, sen bunların hiçbirine katılmadan bekleyeceksin ve miting saati 10-15 kişi ile korsan dalışlar yapıp, eylem içinde eylem yapacaksın. Geriye ise ajitasyon-propaganda kalıyor. Siz de bu işi yerine getiriyorsunuz değil mi? Olmaz arkadaşlar olmaz. Bu mantık sizi bir yerde tıkar. Bugün de tikiyor işte. Böyle provokatif yöntemler, sol içi çatışma yaratmaya uygun tavırlar önce halkın lanetini alır.

Bu tür bir çalışma, başkasının yarattığı potansiyel üzerinden siyaset yapmak değil de nedir? GKB konuşmacısı biraz önce biz siyasetimizi başkaları üzerinden yapmayız diyordu. Başkaları üzerinden siyaset daha nasıl yapılır?

GKB'den arkadaşlara diyoruz ki, madem 'partimizin gücünü tüm Türkiye halkı biliyor' dediniz, o halde niye bağımsız eylem koymuyorsunuz? Bir örgütün gücü, bağımsız eylem koyabilmek cesaretinden ve örgütlülüğünden geçer. Koyun o halde gücünüz varsa eyleminizi, yapın ajitasyon ve propagandanızı... Öyle başkalarının eylemlerine sızıp bir avuç pul atarak ajitasyon ve propaganda yapılmaz.

Burada ne rahat söylüyorsunuz benim pul atma hakkım engellenemez diye. Peki bir de olayı tersinden alalım: Partiniz silahlı bir korsan gösteri yapıyor diyelim, hem de çok kritik bir yerde, diyelim emniyet önünde; birileri de duydu ve aldı yanına bir pankart, bir tomar pul ve bildiri 10 kişiyle tam başladığınız anda girdi aranız. Beş tanesi en önünüze aniden geçip pankartlarını açtılar, üçü ortanızda kuşlama yapmaya, ikisi de ajitasyon çekmeye başladılar. Öyle ya, madem ajitasyon-propagandada serbestlik var(!) Ne yaparsınız arkadaşlar o insanlara? (GKB'nin taraftarları da dahil 90 kişi gülüyor-bn) Bakın siz de dahil, herkes gülüyor. Farkındasınız aslında ne yaptığınızı. Yani elle tutulur bir davranışınız yok. Atarsınız değil mi bu korsan sızmacıları. Biz en hafifinden söyleyelim, kulağından tutup atarsınız. Aslını, sorarsanız çok daha kötü şeyler yaparsınız da biz böyle diyelim.

Vazgeçin arkadaşlar, bu yöntemden vazgeçin. Bu yol bir gün kitle katliamına bile götürür. Sorumluluğunu siz de dahil kimse alamaz.

Bir de üstüne üstlük 'Ben kitlenin bulunduğu her gösteride programım doğrultusunda pulumu da atarım, bildirimi de dağıtırım ve kimseye de sınır getirmem.' diyorsunuz. Yani kendinizin yeterince eylemi provoke ettiğinize inanmıyorsunuz, herkesi de buna katılmaya çağırıyorsunuz. Lafınızı da 'işte demokrasi budur' diye tarihi bir havayla bitiriyorsunuz. Ne demokrasisi? Bunun adı anarşizmdir 'efendiniz' bile size gıpta eder bu tanımınızla!

Bildirinizde de, burada da feveran ediyorsunuz niye pullarımızı topluyor, bildiri dağıtmamızı engelliyorsunuz diye.

Madem sınırsız A/e isteyen istediğini yaptığı bir demokrasiyi savunuyorsunuz, o halde pullarınızı toplamalarına, ortak kararla gerçekleştirilmiş eylemlerde açtığınız pankartları engellemelerine neden karşıyorsunuz?

Siz nasıl sınırsız demokrasiye sığınıp özellikle kitle gösterilerinde polisin dört gözle beklediği provokasyona zemin hazırlayan tavırlara giriyor; pulunuzu atıyor, pankartları açıyorsanız; sizin 5-10 korsancınızın dışındaki, programı gereği okullardaki polis noktalarına karşı eylemler yapan Dev-Genç'li arkadaşlarımız, ya da platformun Kadıköy'de düzenlediği yürüyüşte, Yıldız Üniversitesi'ndeki dernek forumunda yüzlerce ve de DEMKAD'ın mitinginde binlerce kitle de provokasyona izin vermemek, eylemin güvenliği sağlamak ve açıkça sizin de ayıbınızı örtmek için 'sınırsız demokrasi' haklarını kullanıyor, sana izin vermiyor... İşte sizin mantığının size verdiği mahkumiyet!

Niye böyle davranıyorsunuz? Şimdi size bunu açıklayacağız! Devrimin Sesi adlı merkezi yayın organınızın Ekim 1988'de çıkan Gençlik Ekim sayı 1'de şöyle yazmışsınız:

En küçük bir talep için mücadelede devletle karşı karşıya gelindiğinde, azınlık bir kesimin hedef tahtası haline gelmesini önlemek için, genellikle ey-

lemeler, öğrenci gençliğin çoğunluğu, bir talep (ya da talepler) için mücadele etmeye hazır olduğunda organize etmelidir...

...Eylemlerde 'deşifre' olmayı getiren 'sol'culuktur. Henüz kitleler eyleme hazır olmadan bir grup 'siyasileşmiş' öncüyle eyleme girişmektir yanlış olan. Binlerce, onbinlerce genç sokaklara döküldü mü polis kimin eyleme girdiğini tespit edemez, (syf.27)

Bu alıntı sizin neden kendi özgücünüze güvenerek kitle eylemleri örgütlediğinizi ve neden güç birliği şeklinde gerçekleşen eylemlere bir 'parti' olarak önderlik etmeye çalışmadığınızı açıkça ortaya koyuyor. Çünkü oportünizminiz kitlelerin ezici çoğunluğu olmadan eylem organize edilmesine karşıdır, yani size kalsa öğrencilerin ezici çoğunluğunu sağlayana dek üniversitelerdeki mücadeleyi tatil edersiniz. Öyle ya onbinlerce genç sokağa dökülmeden eylem yapmak 'sol'culuksa, en fazla iki bin öğrencinin katıldığı eylemlere sizin kesinlikle katılmamanız gerekiyor. Bu düşüncenizle tam da Lenin'in küçük-burjuva sosyalistleri dediklerine uyuyorsunuz. Siz de onlar gibi 'deşifre' olmamak, yakalanmamak uğruna ortalarına gidip 'kuşlama' yapacağınız onbinlerce insan bekliyorsunuz. Bugünkü süreçtedeşifre olma ve yakalanma korkusu da size eylem örgütlemek yerine hazır eylemlere 5-10 kişiyle korsan dalış yapıp, onların ortasına -deşifre olmamak için(!)- girip pul vb. atıp kaçmayı dayatıyor. Başkalarının potansiyeli üzerinde siyaset yapmak işte budur.

Konuşmamızı toparlamadan önce üçüncü kezdir sorup hiçbir yanıt alamadığımız 'ajitasyon ve propagandada serbestlik eylemde birlik' ilkenizin hangi ustada ve nasıl geçtiği sorumuza kendimiz yanıt vermek istiyoruz. Çünkü siz yanıt vermezseniz, biz sizin yerinize vereceğiz diye söz vermiştik.

Öncelikle şunu belirtelim. Söylem olarak hiçbir ML klasikte böyle bir ilke yoktur.

Bugün oportünizmin savunduğundan nitelik olarak farklı şekilde Lenin'de 'eylemde birlik, tartışma ve eleştiride serbestlik' ilkesini görürüz.

1905 devrimi Çarlık Rusya'sında her toplumsal devrimin yaptığı gibi düzene karşı olan sınıfları ileri doğru itmiştir. Aynı durum bunların temsilcisi politik hareketler içinde geçerli oldu. 1903'teki RSDİP 2. Kongresi'nde ayrılan Menşevikler, 1905 devriminin de etkisiyle belli ölçüde sola kayarlar. Bu sola kayışla birlikte kitlelerin de devrimin ruh hali ve savaşı kazanma isteği birlik eğilimlerini güçlendirmişti. Lenin'in de birleşik bir sınıf partisini prensipte yadsımayışı, 1906 yılında Bolşevik ve Menşeviklerin 4. Birlik Kongresi'nin aldığı kararla tek çatı altında birleşmelerini getirdi. Ancak bu kongrede Menşevikler çoğunluğu ele geçirerek parti yönetimini alırlar. İşte tam bu süreçte Lenin, gelecek kongrede çoğunluk olabilme yolunda 'eylemde birlik, tartışma ve eleştiride serbestlik' ilkesini uygulamak gerektiğini savunur. Lenin'e göre azınlığın çoğunluk olma hakkı vardır. Bu da düşüncelerini ifade etme olanağından geçiyor. Lenin'e göre, parti herhangi bir karar almadan önce görüşler açılmalı, eleştirilmeli ve tartışılmalıdır. Ama bir kez karar çıktı mı, herkes istisnasız buna uymak zorundadır. Kararın uygulanması sürecinde kesinlikle eleştiri ve tartışma olamaz. Bir eylem birliğini bozucu, birliği yok edici, ya da

etkisini azaltıcı hiçbir eleştiriye, davranış biçimine izin verilemez.

'Eylemde birlik, tartışma ve eleştiride özgürlük, işte biz disiplini böyle tanımlıyoruz' diyordu Lenin.

Herhangi bir eylem, karar öncesi en geniş ve özgür biçimde tartışılır. 'Ancak yetkili organlar bir kez karara vardıldıktan sonra, biz bütün parti üyeleri tek bir adam gibi davranırız.' (Örgütlenme Üzerine, Sosyal Demokrasi İçindeki Kadetçiliğe Karşı Mücadele ve Parti Disiplini adlı makaleden)

İşte 1906 yılında RSDİP'in yaşadığı birleşmede Bolşeviklerin azınlıkta kalmasının getirdiği özgünlükte Lenin'in ortaya attığı ilke budur.

Bu süreçte dahi Lenin, eylem anında birliği bozacak her türlü eleştiri ve tartışmayı kesinlikle reddeder. Hele sıcak pratiğin yaşandığı süreçlerde 'proletarya ordusu saflarında eleştiriye yer verilmez' der.

İşte ağzınıza sakız ettiğiniz ilkenin esası!

Sonuç olarak şunları söylemek istiyoruz. Siz geçmişinizin özeleştirisini vermek bir yana, bugün de solu çatışma içine çekmeye uğraşıyorsunuz. Başka siyasetlerin tek ya da güç birliği yaparak gerçekleştirdiği eylemlere küçük hesaplar ve oyunlarla sahip çıkmaya çalışıyorsunuz. Hiçbir katkınız olmadığı halde bu eylemlerin ve kitlenin güvenliğini küçücük çıkarlarınız uğruna tehlikeye sokuyor, provokasyona zemin hazırlıyorsunuz. Ajitasyon ve propagandada serbestlik, eylemde birlik ilkesi oportünizmin eylem kırma ilkesidir ve siz de bunu yapmaya çalışıyorsunuz. Onlarca devrimcinin kanına girdiğini gerçeğini tüm ülke bilirken hala özeleştiri verme cesaretini kendinizde bulamıyorsunuz."

Artık hemen her şey söylenmişti. Son tura girildiğinde oportünizmin savunacak hiçbir şeyi kalmamıştı. Son kez şunları diyordu:

"Tartışmayı ideolojik temelden kopartıp olaylar üzerinde yoğunlaştırmak, bir hareketi doğru değerlendiremememize yol açar. Bize yönelik eleştiri ve tespitler doğru değildir. Biz dergimizin birkaç paragrafı ile yargılanmaya çalışılıyor. Geçmişin özeleştirisini temelinde özeleştirimiz var. A ya da B birimine bakılarak bir anlayışın eleştirisi yapılamaz."

Oportünizmin sözcüsü bu kısa konuşma ile son turunu da îmamıamıştı. Sıra yine bizde idi:

"Birincisi" diye söze başladı arkadaşımız; bir yapı ideolojik ve pratik bütünselliğini sağlayamamışsa onun örgüt hatta parti olduğundan nasıl söz edebilirlerdi? İkincisi, tartışmayı A ya da B birimine indirgeyen bizzat oportünizmin kendisiydi.

Üçüncüsü, halka verdiklerini söyledikleri özeleştirimler kimi örgütsel konularla ilgiliydi. Bunlar açıkçası halkımızı pek ilgilendirmiyordu da... Dökülen devrimci kanlarındaki sorumluluklarının özeleştirisini ise ne burada, ne de başka bir yerde vermişlerdi.

Arkadaşımız konuşmasını ve tartışmayı şu sözlerle noktaladı:

"Biz bu tartışmanın sonuna kadar 'eleştiride serbestlik, devrimci kardeşlik' anlayışını hayata geçirmeye çalıştık. Ama birileri çıkar, geçmişinden hiç ders almadan 'kardeş katli vaciptir' derse karşısında Dev-Genç'i görecektir. Tartışmayı izleyen tüm arkadaşlara teşekkürler."

Sınıf mücadelesinin bu alanında oportünizmi yüz yüze yakalamış ve panzehiri, ideolojik mücadeleyi genele açık bir tartışmada bir kez daha hayata geçirmiştik. Ancak geçmiş deneylerle sabittir ki, yenilgiyi sadece bu teşhir ve tartışmada kabul etmiş görünen oportünizm, dün olduğu gibi bugün ve yarın da yine eski huyuna-suyuna uygun davranış gösterecektir. Biliyoruz ki, yine hiçbir şey yaşanmamış gibi davranacaktır.

Bu yüzden biz Dev-Genç'liler olarak, hiçbir duygusal ve liberal tavra girmeden, geçmişinden bir nebze ders almayıp tam da devrimci eylem birliklerinin daha önemle dayattığı bir süreçte sol içi çatışma yaratmaya çalışan bu oportünist grubu teşhir etmeliyiz.

Aynı şekilde diğer sol gruplar da her eylemi provoke eden; herkesin kitle-sinin can güvenliğini tehlikeye sokarak, siyasetlerin de hesapta olmayan sorumluluklar altına girmesine yol açan, bildirilerinde A siyasetini B siyasetine kışkırtacak kadar gözü dönen bu sorumsuz, oportünist TDKP-GKB anlayış(sız)ına karşı hesap sorucu olmalı, onları kitleler önünde özeleştiriye çağırmalıdır. Bunların teşhiri ve pervasızca saldırganlıklarının kökten törpülenmesi her sol grubun sorumluluğu içindedir. Yarının sol içi çatışmalarının bugünden görünen bu kara filizinin gelişmesine izin vermek, geçmişte dökülen devrimci kanlarına el bulaştırmak anlamına gelecektir.

Çünkü sorumlu davranmak ya da liberalizm, bugünden yarının toprağına taşıyacağımız öğelerin muhtevasını da verecektir.

Haziran 1989

Bayrampaşa Cezaevi'ndeki Dev-Genç'liler

Eylül 1989, Sayı: 27

DERŞİMLER, HALEPÇELER, CUDİLER KÜRT HALKI GERÇEĞİNİ YOK EDEMEYECEKTİR

"Doğuda savaş vardır. Karşımızdakiler düşmandır. Onlara yardımcı olanlarda düşman muamelesi görecektir." (G. Kurmay Başkanı Org. Torumtay)

Savaş mı? Kimler arasında? Neden?

"... Milli Karakolu'na götürüp yapmadıkları işkence kalmadı. Varil bidonunun içine koyup etrafına ateş yakmak, taksi tekerleğinin içine koyup elektrikle döndürmek, copları insanların kıkına sokmak, erkeklerin penisinin deliğine kibrit çöpü koyup yakmak... 21 gün nezaretin içinde kaldık, 7 günü yemeksiz susuz geçirdik, tuvalete bırakmadılar, 7 günden sonra bir lokma ekmek verdiler gün boyunca. Özel tim ve istihbarat adamlarının insanların kellesini kesip kafası karşılığında para aldıklarına şahitlik ediyoruz." (Cumhuriyet gazetes, 26.7.1989)

Savaş bu mu?

"30 Temmuz '88 günü Diyarbakır'ın Hani ilçesine bağlı Serdi Köyü'nün yakınında teröristlerle girdiğimiz silahlı çatışma sırasında 9 teröristi ölü ele geçirdik. Ama nasıl ele geçirdik? Hangi silahlarla ele geçirdik? Maalesef üzümlere söyleyeyim ki kimyasal silah kullanarak..." (Diyarbakır Lice ilçesi koman-

do taburunda askerlik yapmış bir grup erin basına gönderdikleri mektup)

Ya da bu?..

Evet, oligarşinin kurmayları doğru tespit ediyorlar! Bugün "Doğuda" olanların adı gerçekten de savaştır... Ama Arjantin halkının faşist cuntanın kendilerine açtığı savaşa taktığı ad gibi, bir "PİS SAVAŞ"tır...

Bir halk var "Doğuda"... Yüzyıllardır ezilmiş, horlanmış, aşağılanmış... Bir halk var... Sorgusuz-sualsiz işkencehanelere alınan, köyleri boşaltılan, yanlışlıkla vurulup çöplüklere atılan, okulları askeri kışla haline getirilen, kendileri için toplu mezarlar kazılan, seyahat iznine tabi tutulan, düğünlerinde bile sopadan geçirilen... Ve onca haksızlığa, zulme her karşı çıkışının adı "eşkıya" olmuş... "İzale-i şekavet"ler, "Dersim Kanunları" onun için çıkarılmış... Özel ordular, özel birlikler onun için kurulmuş, seyyar işkencehaneler mekanı olmuş... Zilan, Dersim, Halepçe ve daha nicelerini tanımsın.

Liste uzun ve kabarık. Katliamların hesabını kitabını tutmaksa epeyce zor. Çünkü bu halk özgürlük inancını hiçbir zaman yitirmemiş, darağaçlarının gölgesinde, bombardıman uçaklarının gürültüsünde, fosfor bombalarının ürpertici ışıığında başkaldırı ruhu yok olmamış, Kürt halkında bugün, o ruh ve inanç olanca canlılığını koruyor, dumanlı dağlardan isyan ateşleri hiç eksik olmuyor...

Bugün Kürt halkının yaşadığı yerler yasaların, hukukun hakim olduğu değil, vahşet ve faşizm yasalarının saltanat sürdüğü yerler haline getirilmek isteniyor.

Burjuvazi ise katliamcı, baskıcı, ulusal kimliği ayaklar altına alıcı karakterini elden hiç bırakmıyor. O Mai Lay'de, Sabra Şatilla'da, Halepçe'de ve Cudi'de gerçek yüzünü gizleyemiyor. Yeni Halepçe'lerin planlarını yapaduruyor. İrkçi demagojileri dilinden düşürmüyor. Çünkü burjuvazi genel karakteristiğini dünyanın dört bir yanında uygulayaduruyor...

Yaşanan süreçte Cudi'nin ön plana çıkarak güncelleşmesi, burjuvazinin Kürt halkının gelişen muhalefetine karşın yoğun terör uygulayarak, kitle bağlarının ve gelişiminin önüne geçilmesinin psikolojik, düşünsel ve pratik zemininin hazırlanmasının hesaplarıdır. Bugünlerde Cudi operasyonu ile kapalı kapılar ardından tezgahlanmak istenen oyunlar, geçtiğimiz süreçte gündeme getirilen, hala sürdürülmesine karşın başarı kazanılamayan "yöntemler" ile de yakından ilişkilidir. Ölüm mangalarının olanca vahşetine rağmen, oligarşi ülke genelindeki başarısızlığını ve çıkmazını terörle aşmaya, çırpınışlarını durdurmaya çalışıyor. Kitleselleşmenin önüne ne pahasına olursa olsun geçmek istiyor. İşte bu yüzden de terör sadece PKK militanlarıyla sınırlı kalmıyor, Kürt yoksul köylülerine kadar iniyor.

Tüm bunların ortaya çıkardığı panorama ise bir taraftan baskı, zulüm ve işkencenin had safhaya çıkartılması, diğer taraftan idari düzenleme ve yasaların oluşturulması, bir başka taraftan da askeri dönüşümlerin gerçekleştirilmesi şeklinde çizilmeye çalışılıyor. Bu panoramanın başkonoğu olan zulüm ve işkence Kürt köylüleri üzerinde öylesine bir cendere oluşturarak korkunç düzeylere vardı ki, artık, günlük basına yansımaları bile engellenemiyor. İşkencesiz, katliamsız gün geçmez hale geldi. Tüm okullar kışlaya, kışlalar ise işkence merkezlerine dönüştürülüyor. Köyün tümünü gözaltına alma olanağı kalmadığında, köydeki muhtar-ağa evleri, o da olmadı köy meydanları bu görevi fazla-

sıyla yerine getiriyor. Zayıf mı var? Belediye dozerleri ne güne duruyor. Alelacele kazılan çukurlar toplu, isimsiz, adressiz mezarlıklara dönüştürülüyor. Faşizm bu konuda mutlak eşitlikçi davranıyor! Kadın-erkek, çocuk-yaşlı fark etmiyor onun için. Köy meydanlarında çırılçıplak soyundurmalar, kocalarının, babalarının, kardeşlerinin önünde çırılçıplak kadınlara yapılan en hayasızca saldırılar karakol ve kışlalarda toplu tecavüzlere kadar götürülebiliyor...

En küçük bir ihbarın aylarca sürececek bir gözaltı ve işkence demek olduğu herkesçe biliniyor. Devletin tüm kuruluşları sistemli işkence ve katliamların yardımcıları durumunda. Savcılar, valiler, kaymakamlar, şikayet için gelen insanları kovuyor, tehdit ediyor, olmadı yeniden gözaltına aldıyor.

Diğer taraftan yapılanlar yıllar önce Vietnam'da ABD birliklerinin deneyip de bir sonuç alamadığı uygulamaların yeniden biçimlendirilişinin ötesinde bir anlam taşımıyor. Her şey ulusal bilincin kitlelerde gelişip kökleşmesinin önüne geçilmesi... Mezralar zorla birleştirilip "stratejik köy" oluşturuluyor, direnen köylüler ise işkencelerden geçiriliyor, katlediliyor. İller arası seyahat, akrabaları, tanıdıkları ziyaret için köylere giriş çıkış yasak ve izne tabi. Direnen, topraklarını terk etmek istemeyen köylerin meraları, ormanları, otlakları, tarlaları yakılıyor, köylüler görüldükleri yerde gözaltına alınıyor, haftada bir "ihbar var" diyerek evleri basılıyor, aranıyor, toplu dayaklardan geçiriliyor, dışkı yemeye zorlanıyorlar. Aranılan kişilerin operasyonlarına "sülaleleri" de katılmaya zorlanarak dağlara savaşmaya çıkmak zorlaştırılmaya çalışılıyor. Örgütlenen koruculuk ve muhbir ağıyla gerici faşist unsurlara tam bir sulta verilmek isteniyor. Oluşturulan fişleme sistemi yüzbinlerce insanı devlet yanlısı/düşmanı olarak tasnif ediyor. Gerici faşist aşiretler silahlandırılarak ulusal güçlere karşı kullanılıyor...

Düzenli birliklerin yetersizliği görüldükçe yeni düzenlemelere gidiliyor. "Özel kolordular", "özel tim"ler, "anti-gerilla" birlikleri, ölüm mangaları, uzman seyyar işkence ekipleri, özel sınır birlikleri, siyasi polis ve benzerlerine ilave olarak yeni iç savaş birlikleri yetiştiriliyor. Bunların da yetersiz kaldığı noktada terhis olanlardan uzmanlaşmış askerlere el atılarak onlardan özel paralı birlikler kuruluyor. Ancak tüm bu yöntemler oligarşinin çıkmazını aşmasına yardımcı olamadığı gibi, başarısızlığının da göstergeleri oluyor.

Oligarşi diğer yandan kendi arasında var olan çatışmaları ve siyasal krizini Kürt, Bulgaristan, Kıbrıs sorununu güncelleştirerek, kamuoyunda canlı tutmaya çalışıyor. Var olan krize böylelikle "milli bütünlük" sağlamak adı altında geçici çözümler getirmiş olacaktı. Son gelişmeler de bunu ispatlıyor. DYP ve SHP, ANAP'ın "milli bütünlük" politikasına angaje olmuş durumdadırlar. Faşizmin politikasına teslim olan SHP ülkemizde sosyal demokratinin ne anlama geldiğini en açık şekilde ortaya koyuyor. Demirel ise ANAP'ı, olaylar karşısında daha tavizsiz bir politika izleme doğrultusunda sürekli olarak uyarmaktadır. Demirel'e demokratlık payesini doğru görenlerimiz, 12 Eylül sonrası denize düşenin yılanı sarılması esprisinde olduğu gibi şimdi kime sarıldıklarını acaba anlayabiliyorlar mı? Milli bütünlüğü emperyalizmin ayakları altına seren oligarşi milliyetçiliği demagojik platformda ön plana çıkarırken, esas olarak emperyalizmin pazarı durumundaki ülkeyi ve kendi saltanatını kaybetmeme çabasıdır.

Mücadelenin silahlı temelde yükselmesinin başta devrimci kesimleri olmak üzere, giderek demokrat, ilerici hatta halkın bir kesimini de etkilediği açıktır. Bu olay, konuyu sol içinde de güncelleştirmiştir.

Özal'ın bu olaya destek olanların da düşman görüleceği ve ezileceği şeklindeki demeçleri Kemalist dönemden gelen bir geleneğin devamıdır. Burjuvazi ciddi boyutta gelişen her Kürt hareketi karşısında ülke genelinde sola da saldırmıştır.

Son dönemde en sıradan gecelere, panellere izin verilmemesinin yanı sıra, çıkan sosyalist dergilerin hemen hemen hepsi toplatılmıştır.

Başlangıçta aydınlarımızı pek rahatsız etmeyen PKK hareketi, gelişim içinde oligarşinin destek verenlere de yönelmesiyle aydınları da saflaşmaya itmektedir. Demokrat kimliğe sahip çıkmak da bu saflaşma içerisinde belli olacaktır.

Emperyalizm açısından ise durum bugün netleştirilmiş değil. Onun politikası her zaman aynı, silahlı radikal hareketleri ezme, kendisiyle uzlaşmış ve kendisinin tanıyacağı belirli bir ulusal-kültürel özerkliği içeren politikalarıdır. Çünkü onun için önemli olan sömürünün devamıdır. PKK'nın ise bugün öne çıkan programında bir uzlaşma görülmemekle birlikte, sömürü mekanizmasının dışına çıkabilecek, sosyalizme yönelebilecek net bir programdan ziyade, ulusal kimlik mücadelesi ve programı, hemen hemen her şey gibi gösterilmektedir. Sınıf bakış açısı bulandırılmaktadır.

Faşizm ulusalcı güçlerin mücadelesini boğmak, kaynağını kurutmak, kitle bağlarını koparmak istiyor. Bunun yolunu da ulusal mücadeleyle halk arasında Çin seddi oluşturmakta gördüğünden, Kürt halkı üzerinde korku bulutlarını eksik etmemek için her yolu, her yöntemi deniyor... Şimdiye kadar denenmiş yöntemlerin hemen tümünün başarısızlık noktasında ortaklaşması artık bir yol kavşağına gelindiğinin de ifadesi oluyor. Ya ulusal harekete göstermelik de olsa bazı tavizler verilecek ya da geleneksel yöntemler katlanarak ivmesi yükseltilecektir. Ancak geline süreçte geleneksel yöntemlerin tıkanıklığı aşmadığı da açıktır, buna ek olarak toplu katliamların gündeme gelmesi kaçınılmaz olacaktır.

Birinci yol kendi içinde belirli riskleri taşır. Her şeyden önce gelişen hareketin inisiyatifinin elde tutulabileceğinden emin olunması gerekir. ABD de bu yöntemi bugün için tercih ediyor gibi görünmesine karşın tehlikelerden arındırılmayı ve riskin yok edilmesini istiyor. Şu an böylesi bir gelişme uzak görüldüğünden kısa vadede tek çözüm kalıyor. O da ikinci yolun tercih edilmesi!..

Son günlerin tüm telaşlı açıklamaları, toplantıları da bu yolun seçildiğini gösteriyor.

Tüm bu gelişmeler oldukça açık ve net şekilde planların ne olduğunu ortaya koyuyor: Yeni Halepçe'lerin yaratılması...Yarınki Halepçe'lerin ardından ağıt yakma, lanet yağdırma durumuna düşülmek istenmiyorsa, bugün Kürt halkının gerçekliğinin yaşatılmasından yana olunmalı, bu, açık ve net olarak dile getirilmelidir. Geline süreç insanlığın, demokratlığın adını yeni Halepçe'lere karşı çıkmak olarak koymuştur. Demokrasi bu tavrın altında yatmaktadır.

POLONYA'DA KAPİTALİST RESTORASYON SÜRECİ

Son yıllarda yaygınlaşan sosyalizm sorunları üzerine tartışmaları, Polonya'da Dayanışma'nın iktidara gelmesiyle yeni bir boyut kazanacağı hiç şüphesizdir. Tartışmaların odak noktasının da sosyalizm şartlarında kapitalist restorasyon olacağı açıktır.

Sosyalist toplumda kapitalist restorasyon sorunu, devrimci çevrelerde uzun süre tartışma konusu olmuştur. Bu konuda kabaca iki görüş bulunduğunu söyleyebiliriz. Biri, sosyalist mülkiyetin gerçekleşmesiyle beraber sosyalizmde geriye dönüşün, kapitalist restorasyonun artık **objektif olarak** mümkün olmadığı; diğeri ise, komünist parti içinde ortaya çıkacak ve partiyi, giderek devleti ele geçirecek revizyonizmin, **sübjektif olarak** sosyalizmin "devlet kapitalizmi" haline dönüşümü anlamına geldiğidir. Bu teorilerin gerçeği açıklayamadığı, gerçeğin şu ya da bu yanına değindiği halde, bugün sosyalizmdeki gelişmeler karşısında iflas ettiği tartışma götürmez.

Sosyalist toplumda kapitalist restorasyon sorunu, masa başında uydurulmuş, demagogik ve ajitasyon yüklü teorilerle açıklanamaz. Bunun için sorunun kendisinin diyalektik yöntemle incelenmesi gerekir. Bu, bir yazıya konu olacağından, şimdilik geçiyoruz.

Polonya'da Dayanışma'nın iktidara **büyük oranda** geçmesinin siyasal anlamı üzerinde duralım.

Polonya ve diğer Doğu Avrupa ülkeleri sosyalist devrimi büyük ölçüde Kızıl Ordu desteğiyle gerçekleştirdiler. Büyük bir hızla sosyalizmin kuruluşunu kısa bir sürede yapmaya çalıştılar, sanayiye kamulaştırdılar, kolektif mülkiyeti kırlarda büyük oranda yerleştirdiler. Sosyalist üretim ilişkilerinin özü mülkiyet ilişkileri olmasına rağmen, bu ilişkiler dağılım ilişkilerini ve en önemlisi de sosyalist insan ilişkilerini de kapsar. Eğer sosyalist toplumun insanları, sosyalist mülkiyete sahip çıkacak bir bilince ve giderek bir yaşam tarzına ulaşamamışlarsa, sosyalist toplumun daha ileriye hamle yapması ve sosyalist kuruluşun tamamlanması düşünülemez. Oysa Polonya ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinde, toplum, mevcut üretim ilişkilerini, yani sosyalist kamusal mülkiyeti ve kolektif mülkiyeti bile özümseyecek durumdan yoksundu. Bu durumun başlıca nedeni, başta da belirttiğimiz gibi, sosyalist devrimin büyük ölçüde Kızıl Ordu desteği ile gerçekleşmesi, kitlelerin bu devrime aktif katılımının zayıf oluşuydu. Bu noktada komünist partilerin başlıca görevi, bir yandan sosyalist kuruluşu gerçekleştirirken, diğer yandan buna oranla kitlelerin bilinç düzeyinin yükseltilmesi ve kitlelerin yoğun bir katılımını sağlamak için azami çabayı harcamaktı. Komünist partiler bunda yetersiz kalınca, çelişki kendini 1950'lerin ortalarında büyük kitlesel ayaklanmalarla gösterdi. Bu ayaklanmalar gerici ayaklanmalar olmasına karşın, işte böyle objektif temelleri vardı. Ekonominin sosyalistleştirilmesinin hızına göre, kitlelerin sosyalistleştirilme-

sinin hızı çok yavaştı. Üstelik komünist partileri, Stalin'in ölümünden sonra, bu tarihsel görevlerini neredeyse tümünden bir yana iterek, kitlelerin tüketim özelemlerinin peşinden gitmeye başladılar.

Stalin'in ölümünden sonra Sovyetler'de ortaya çıkan ekonomist eğilim, Doğu Avrupa'daki sosyalist ülkelere de sıçradı. Sonuç elbette çok farklı olacaktı. Çünkü sosyalizmin Sovyetlerde gerek altyapı gerekse üstyapıda yerleşmiş bir durumu vardı. Oysa Doğu Avrupa'nın sosyalist ülkeleri henüz çok yeniydi. Kitleler sosyalist eğitimden geçmemişti, büyük ölçüde burjuva ideolojisinin, hatta feodal din ideolojisinin tesiri altındaydı. Polonya'da durum çok daha kötüydü. Polonya'da kilisenin halk kitleleri üzerindeki etkisi gerçekten güçlüydü. Bunlara Polonya'daki tarihsel Rus düşmanlığını de katarsak, komünistlerin işinin zorluğu daha iyi açığa çıkar. Bu şartlarda Polonya'da komünist partinin, tarihsel bir özveriyle, sosyalist ideolojinin ve ilişkilerin geliştirilmesine çalışması gerekiyordu. Ancak Stalin'in ölümünden sonra Kruşçev'in estirdiği reform rüzgarları, kitlelerin gerici özelemlerini cesaretlendirdi. Ortaya çıkan gerici ayaklanmalar bastırılmasına rağmen, Polonyalı komünistler, kitlelerin kendiliğindenci özelemlerine taviz verdiler. İşbaşına geçen Gomulka, bu taviz politikasının temsilcisiydi. Sonuçta, bugün Dayanışma'nın işbaşına geçmesine varan tavizler politikası Gomulka tarafından başlatıldı.

Gomulka, başlıca üç alanda "reform" yaptı. Bürokrasi yumuşatıldı; işletme müdürlerine daha çok inisiyatif tanındı; kooperatifler büyük oranda dağıtıldı. Böylece, sosyalist üretim ilişkilerinin temel ögesi olan mülkiyet ilişkileri büyük bir darbe yiyordu. Gomulka dönemi, Jack Kuron'un deyişiyle bir "istikrar dönemi"ydi. Bu istikrar, kitlelerin kendiliğindenci gerici özelemlerine taviz verilmesiyle, kolektif mülkiyetin kırlardan sökülüp atılmasıyla sağlanmıştı.

Eğer geriye doğru atılan bir adım, ileriye doğru atılacak adıma ivme kazandıracaksa, elbette geriye doğru atılan taktik adım doğrudur. Aksi halde, Polonya'da olduğu gibi, geriye doğru atılan adımların durduğu yer Dayanışma iktidarı olur. Nitekim Gomulka'nın geriye doğru adım atmasıyla sorunlar bitmemiştir, tersine daha da ağırlaşmıştır. Gomulka'nın "istikrar dönemi" 1970'e kadar sürdü. O zaman "istikrarın faturası ortaya çıktı. Ekonomik bunalımın derinleşmesiyle Polonyalı işçiler, bilerek veya bilmeyerek, anlık ekonomik çıkarlarının dürtüsüyle sosyalizme karşı bayrak açıyordu. Polonya Birleşik İşçi Partisi ise, "işçilerin partisi" olma sıfatıyla olsa gerek, onların anlık ekonomik çıkarları önünde boyun eğiyordu ve zaten başka çaresi de yoktu. Çünkü geçen yıllar boyunca Polonya Komünist Partisi de, mevcut işleyişin bir parçası haline gelmiş, bürokratlaşmıştı. Polonyalı parti üyeleri de ekonomik bunalımdan kurtulmanın yolunu, kendilerini kurtarmakta arıyorlardı.

Aralık 1979'da işçi grevlerinin artmasıyla beraber Gomulka döneminin de sonu geldi.

Gerek döneminin başlaması, ekonomizme saplanan komünist partinin, kapitalist restorasyonun önünü biraz daha düzlemesi anlamına geliyordu. Bu dönemde, kırlık bölgelerde zaten ortadan kaldırılan kolektif mülkiyetin yerine geçen küçük köylü özel mülkiyeti giderek daha da artmaya başladı. Ancak, komünist parti "kolektif mülkiyet yanlısı" olduğundan, küçük köylü özel mülki-

yetini aktif olarak desteklemiyordu, sadece önünü açıyordu. Gierek esas reformları, sanayi alanında ve ekonominin uluslararası kapitalizme bağlanmasında yaptı.

Refaha tapan komünist parti, böylece kitlelerin -ve tabii kendisinin- çıkarlarını savunuyordu. Bunun için de yapılması gereken tüketim sanayinin canlandırılmasıydı. Sosyalist bir tarzda kitlelerin kendiliğindenci ekonomik istemlerinin karşılanmaması durumunda, sorunun **kapitalizme yol açacak** bir tarzda çözümünü yoluna gidi. Tüketim sanayi için IMF'den kredi ve Batı'dan teknoloji alındı. Bu işleyiş için de, köylünün tarım ürünlerinin dışarıya satılması gerekiyordu. Tarımsal ihraç karşılığında, tüketim sanayi için ithalat! İşte Gierek döneminin sanayi politikası buydu.

Tüketim sanayi için seçilen yolun bedeli ağır oldu. Sorun netice olarak çözüme kavuşturulmadığı gibi, bunalım daha da ağırlaştı. Batıya yönelen Polonya ekonomisi, kapitalizmden daha çok etkilenmeye başladı. Petrol fiyatlarının artması, Polonya ekonomisini de bunalıma soktu. Sanayide planlama büyük darbeler yedi. Dış borçlar giderek arttı. 1979'a gelindiğinde dış borçlar 20.5 milyar dolar olmuştu. Ekonomik bunalım had safhadaydı. Bunun sosyal ve siyasal alana yansımaması düşünülemezdi. Rüşvet, karaborsa, adam kayırma, her türlü yozluk artmaya başladı. Tarımda ve sanayideki üretimin düşüşüne paralel olarak, "hizmet sektörü"ndeki özel girişimcilik artmıştı.

Sonuçta siyasal olarak Polonya Komünist Partisi, kitlelerden büyük oranda soyutlandı ve onları yönetememeye başladı. Halk kitleleri, emperyalizmin desteğiyle kendi örgütlerini kurdular. Dayanışma sendikası bu şartlar altında, büyük grev dalgasının ardında kuruldu ve milyonlarca işçiyi çatısı altında topladı. Aynı şekilde kırsal alanda da köylüler, kır Dayanışma'yı kurdular. Sosyalizm Polonya'da yalnızca ekonomik olarak değil, siyasal olarak da bunalımdaydı ve bir dönüm noktası yaşanıyordu. Ya geline yoldan vazgeçilecekti, ya da geline yerde ortaya çıkan ve kitleleri peşinden sürükleyen kapitalist restorasyon temsilcilerine boyun eğilecekti.

Polonya Komünist Partisi, hemen boyun eğmedi. Belirli oranda direndi. Jaruzelski'nin önce başbakanlığa, sonra parti sekreterliğine geçmesi, Polonya'daki iktidarın direnmesinin başlangıcıydı. Bu direniş, Aralık 1981'de "savaş hali"nin ilan edilmesiyle sürdü. Dayanışma güçleri geçici bir yenilgiye uğratıldı. Emperyalist güçler fırtına kopardılar ve Polonya'yı tehdit etmeye başladılar.

Komünist Parti kendi yarattığı canavara teslim olmak istemiyordu, ama, iş işten geçmişti. Ne yazık ki, Dayanışma'yı kesin yenilgiye uğratacak ML düşünceden, enerjiden, halk desteğinden, siyasal ve ekonomik olarak var olan geriye gidişi durduracak güçten yoksundu. Partinin özeleştirisi gerçekten trajikti: İlkelerden sapılmıştı; objektif kurallar gözönüne alınmamıştı, planlı ekonomi değerlendirilememişti. Ancak dediğimiz gibi, iş işten geçmişti ve köprünün altından çok sular akmıştı. Komünist Parti ve halk kitleleri karşı karşıya gelmişlerdi. Böylece Komünist Parti, Dayanışma önünde geçici bir galibiyet almasına rağmen kısa sürede teslim bayrağını çekmekte gecikmedi.

"Dayanışma", Gierек döneminin bitmesi anlamına geliyordu. Hatta kapitalist restorasyon sürecinin başlatılması için sosyalist güçlerle bir hesaplaşma içine girilmesinin adıydı. Gierек, Polonya ekonomisini dünya kapitalist ilişkiler ağına bağlayarak, içeride sosyalist ekonomiye büyük darbeler indirerek, hem kendi sonunu ve hem de Dayanışma'nın ortaya çıkışının koşullarını hazırlıyordu. Dayanışma böylece, içerideki koşulların, hem de dış koşulların bir ürünü olarak, sosyalizme bir saldırı, uluslararası bir saldırı örgütü olarak ortaya çıkmıştı. Bu saldırının kitlesel gücünü ise, ne yazık ki, işçi sınıfı teşkil ediyordu. Kendiliğindenci ve ekonomik çıkarlarının peşinde olan işçi sınıfı, ekonomist, revizyonist önderliğin iflas ettiği koşullarda burjuva önderliğin ve burjuva ideolojisinin etki alanına girdi. Bu, bir bakıma Polonya koşullarında kaçınılmazdı; bu kaçınılmazlığı yaratan komünist partisinin kendisiydi. Burjuva önderliğindeki Dayanışma, işçilerin ekonomik taleplerinin istismarını yaptı. Lech VValesa, Oriana Fallaci ile yaptığı bir röportajda şunları söylüyordu: *"Aç bir tavşan sınır mınır ve ideolojileri izlemez. Aç tavşan nerede yiyecek bulacaksa oraya gider."* (Polonya Günlüğü, syf.88, Metis Y.) Ve Polonya'nın "aç tavşanları" işçiler, uzun vadede kendilerini açlıktan öldürecek bir ideolojinin, bir hareketin peşinden sürüklendiler. "Aç tavşanları" sosyalizm eşittir refah toplumu diye yıllarca uyutmaktan başka bir şey yapılmamıştı. Ve şimdi onlar, refahı "sosyalizm"de bulamayınca, kapitalist topraklarda yiyecek aramaktan çekinmediler. Komünist ideolojiden yoksun parti, işçilere ne refah sağlayabildi, ne de yeni insanı yaratabildi. Bu koşullarda, emperyalizm için Polonya, VValesa eliyle ele geçirilmesi güç olmayan bir yerdi artık.

Polonya işçi sınıfının, peşinden gittiği Dayanışma'nın ekonomik ve siyasi programının ne denli bilincinde olduğu tartışılabilir. Ancak Dayanışma'nın I. Ulusal Kongresi'nde kabul edilen programın, özünde kapitalist restorasyon programı olduğu tartışma götürmez. Dayanışma hareketi ve programı, Polonya komünist partisinin yıllarca uyguladığı politikaların mantıklı sonucundan başka bir şey değildir. Elbetteki bu mantıklı sonuç, kaçınılmaz bir sonuç değildir. Bu sonucun ortaya çıkıp çıkmaması, komünist partinin iç dinamiğine, devrimci güçlere, halkın sosyalizm davasına bağlılığına, uluslararası koşullara vb. bağlıdır. Ancak, bu durum, Polonya'nın 30 yıllık gelişimi içinde, mantıklı bir sonuç durumuna gelmiştir.(*).

Dayanışma'nın programı, ekonomik açıdan, öz olarak, şu iki ana noktayı ihtiva ediyor: Birincisi, "ekonomik idare aygıtını siyasi iktidardan ayırmak gerekir". İkincisi, "piyasa mekanizmasının işlemlerini olanaksız kılan bürokratik engellerin temizlenmesi gerekir."

Bilindiği gibi, kapitalizmin işleyişinin önemli bir özelliği, üretimdeki toplumsal anarşidir. "Halbuki sosyalizmde itici güç, bilinçli-planlı örgütlenmedir." Dayanışma'nın ekonomik programının, sosyalizmin ekonomik programını, sosyalizmin ekonomik temellerini ortadan kaldıran bir muhteva taşıdığı açıktır.

Dayanışma'nın ekonomik programına uygun olarak siyasi programı da şu temel noktaları ihtiva ediyor. Birincisi, çoğulculuk, *"Sendikamız, toplumun farklı sosyo-politik ve ekonomik programlar önermeye çalışan sivil girişimlerine yardımcı olacak ve bu girişimleri koruyacaktır."* Ve ikincisi, *"Ceza yasa-*

sında, özellikle de bu yasanın yurttaşlık haklarını bastırmaya elverişli bölümlerinde, bütünüyle bir reform yapılmadıkça, çoğulculuk ilkesi her zaman için tehdit altında olacaktır." (Bkz, Polonya Günlüğü)

Sosyalist toplumda farklı sosyo-ekonomik ve politik girişimleri savunan bir çoğulcu rejimin, herhalde sosyalizmle bir alakası yoktur. Üstelik ceza yasasında "bütünüyle" bir reform talep edilmesi, çoğulcu rejimi tam anlamıyla güvence altına alıyor. Böylece kapitalist restorasyonun iki temel alanda, üst-yapı ve altyapıda birden gerçekleştirilmesini talep eden bir programla karşı karşıya kalan Polonya sosyalizmi, sonunda ne yazık ki, bu kapitalist restorasyon hareketine teslim olmuştur. Üstelik bu taleplerin gereklerini, daha Dayanışma iktidara geçmeden yerine getirmeye bile başlamıştır. Polonya yönetiminin son aylarda uygulamaya soktuğu ekonomik ve siyasi kararlar, Dayanışma'nın iktidara gelmesine tam anlamıyla zemin hazırlamıştır. Ekonomik alanda planlama, neredeyse tamamen rafa kaldırılmış ve devlet işletmelerinde şu ilkeler geçerli kılınmıştır: Özyönetim, özkaynak, bağımsızlık ve başarı-sızlık halinde işletmenin kapatılması. Ve böylece 30 yıl önce Gomulka'nın "üretimin artırılması" gayesiyle başlattığı kolektif mülkiyetin tasfiyesi, sanayi-de de başlamış bulunuyor.

Siyasal planda ise, Polonya yönetimi çoğulculuğu getirerek, kapitalist restorasyonun mimarı Dayanışma'ya iktidarın bütün kapılarını açmış ve emperyalistlerden büyük övgüler almıştır. Ve şimdi sonuç olarak Dayanışma, kendisinin önüne serilen iktidarı, komünistleri dışarıda bırakacak şekilde kurmaya başlamıştır. Komünistler ise, değil iktidarı vermemek, sadece birkaç bakanlık almak için çırpınıyor.

Sonuç olarak, bugün Polonya'da 30 yıldır hazırlanan bir zemin üzerinde kapitalist restorasyon süreci, hem ekonomik ve hem de siyasi alanda başlamış bulunmaktadır. Kapitalist restorasyon sürecinin tam anlamıyla kapitalizmin restorasyonu ile sonuçlanması, sürecin bundan sonra kanlı mı, kansız mı süreceği, devrimci ve karşı-devrimci güçlerin moral ve maddi güç durumuna, uluslararası koşullara, vb. bağlıdır. Mutlaka kanlı olacağı şeklinde bir düşünce nesnel durumu açıklamıyor.

Polonya sosyalizmi deneyinden Marksist-Leninistlerin çıkarması gereken pek çok ders vardır.

(*) Bir noktayı önemle vurgulayalım. Sosyalist ülkelerde komünist partilerin sağa sapması, ekonomizm batağına saplanması, bu partilerin "son tahlilde burjuvazinin partileri haline gelmeleri" sonucunu doğurmaz. En azından bugüne kadarki süreç böyle bir şeyi doğrulamadı. Kapitalist ülkelerdeki komünist partiler içinde ortaya çıkan ve partiyi ele geçiren revizyonizm, kapitalist ilişkiler ağı içerisinde elbette son tahlilde burjuvazinin bir aleti durumuna gelir, yani sosyal-demokratlaşır. Ancak sosyalist ülkelerde, komünist partiler içinde ortaya çıkan revizyonizm en uç boyutta Polonya'da olduğu gibi, kapitalist restorasyonun zeminini hazırlar ve bu ortamda kapitalizm boy verir, kapitalist restorasyonun güçleri ortaya çıkar.

12 EYLÜLÜN ETKİLERİ SOLDA YOK EDİLMEYEN MÜCADELE GELİŞEMEZ

12 EYLÜL'Ü AŞAMAYAN SOL VE DEVRİMCİ GÖREVLERİMİZ

Aradan geçen 9 yıldan sonra, 12 Eylül faşizminin ne ölçüde kurumlaştığı, toplum üzerinde, solda ve insanların beyininde yarattığı tahribatların düzeyi daha iyi anlaşılıyor. Aradan 9 yıl geçti, ama hala 12 Eylül süreci aşılamadı. Bu konuda öncelikle solun içinde bulunduğu durum ve ne yapmak istediği tartışılmalıdır. Kitlelerin psikolojik, moral, siyasi olarak içinde bulundukları durumun önemi de yadsınamaz. 12 Eylül, kitlelerin devrimci mücadeleye katılımının ve politikleşmesinin önünü kesmede çok şeyler başardı. Sol bu kıskacı nasıl yaracaktır? Bu soruların yanıtları da 12 Eylül sürecinde solun takındığı tavırda yatıyor.

Baskı ve terörle birlikte uygulanan depolitizasyon politikası, kitleleri, düzenin yarattığı boş hayallerle dolu kanallara çekti. Solun bunun karşısındaki etkisizliği tartışmasızdır. Sol da en az kitleler kadar bu politikaların etkisinde kaldı. Sorunun düğümlendiği nokta burasıdır. Sol kendi içinde 12 Eylül'ü aşamadığı noktada, kitlelere nasıl bunu yaptıracaktır diye sormak gerekiyor.

Çarpık kapitalizm ve milli krizin sürekli istikrarsızlık, sosyal, politik huzursuzluk üretmesine bakarak, "12 Eylül faşizmi kalıcı değildir" demek bu anlamda bir şey ifade etmiyor. Ülkemizde kriz sürekli ve varlığı da kitleleri hareketlendirmede yeterli bir neden değildir. Ülkemizde kitleler, sürece devrimci güçler örgütlü olarak müdahale etmediği müddetçe, bir-iki istisna dışında hiçbir zaman, krizin yıkıcılığı ve kendilerine verdiği zararlar orantılı olarak tepkilerini dışa vuramamışlardır. Kitlelerin, satın alma güçlerinde önemli düşüşlerin olduğu, tükettikleri temel tüketim maddelerine astronomik denebilecek oranda zamların yapıldığı durumlarda bile sokağa dökülmediklerini yaşanan gerçekler gösteriyor. En zor durumda kaldıklarında ise ekonomik taleplerle pasif eylemlere girişmeleri, sürece devrimci güçler müdahale etmedikten sonra, düzenin egemenlerini fazla zor duruma sokmamıştır. Hatta yer yer bu hareketlenmeleri kendi iç hesaplaşmaları yönünde kullanmaya kalkmışlardır.

Evet, sorunun çözümü açıktır. Bu çözüm, doğrudan kitleleri sarsacak ve depolitizasyonun etkisini devrimci eylemlerle kırarak, kitlelerin tepkilerini açığa çıkaracak ve yer yer ekonomik temeldeki çıkışlarını politikleştirecek devrimci irade ve güçle ilgilidir. Bu süreçte devrimci iradenin rolü çok önemli bir yer tutuyor. Bütün koşulların varolduğu noktada, devrimci iradenin müdahalesinin yetersizliği, sürecin aşılmasını ve devrimci mücadelenin alternatif olarak kitlelerin çekim alanı olmasını engelliyor. Bütün iş sürecin gereklerini yerine getirmek ve devrimci mücadeleyi çok yönlü, diyalektik bir bütünlük içerisinde örgütleyebilmektir. Ancak bu başarıldığı ölçüde kitleler üzerindeki 12

Eylül baskısı, yılgınlık ve karamsarlık, politikadan ve örgütlü mücadeleden kaçışın önü alınabilecek, toplumsal yozlaşma ve çürümeye karşı her alanda alternatifler yaratılabilecektir. İşte ortaya konulduğu gibi kitleleri politikleştiremediğimiz, ekonomizmin ve düzen partilerinin yörüngesi dışına çıkaramadığımız bu süreçte 12 Eylül'ün etkisinin kırıldığını ve devrimci sürecin önünün açıldığını söyleyemeyiz. Devrimci sürecin önünü açmak radikal kitle eylemleriyle birlikte onu daha da geliştirecek, güçlendirecek, tüm mücadeleleri bu ekseninde birleştirecek olan devrimci şiddet eylemleriyle sağlanabilir ancak. Aksi durumda depolitizasyonu yenmede kısmi etkisi olan radikal kitle eylemliliğinin kısır bir döngüye girmesi ve gerilemesi kaçınılmazdır.

Partileşme, kadrolaşma süreci de böyle bir süreç yaşanarak tamamlanabilir ve böyle bir süreçte kitlelere güven veren bir örgüt emperyalizme ve oligarşiye karşı politik bir alternatif olma iddiası taşıyabilir. Hedefi açık ve kitlelerin anlayabileceği şekilde olan devrimci şiddet eylemleri, kitleleri sarsacak ve onların, düzenin şu ya da bu kurumuna bağladıkları umudu silip atmalarını kolaylaştıracaktır. Biz de oligarşinin karşısına anladığı dilde konuşan, ciddi, etkili ve kalıcı bir güç çıkaramadığımız sürece, ne kadar doğru ve haklı olursak olalım, kitlelere ne vaat edersek edelim, bu, kitlelerin düzen partilerinden kopmalarını getirmeyecektir. Yaşanılan gerçekler ortadadır. Düzen partileri emperyalizme ve oligarşiye kendilerini kanıtlamak için birbirleriyle yarışırken, kitlelerin talepleriyle adeta alay ediyorlar. Kitlelerin taleplerine sahip çıkar gözükürken, iktidarın yolunu tekellerle yaptıkları toplantılarda arıyorlar. Ama ne var ki bugün halk kitleleri solun içinde bulunduğu duruma bakarak, kendisine güven verecek bir gücün henüz olmamasından hareketle, yine, bir düzen partisinden diğer bir düzen partisine destek kaydırmaktan başka bir şey yapamıyor. Ama yine de sürece damgasını vuran bu gelişmelerin yanında, devrimci güçlerin, 12 Eylül'ün etkisini kırmak ve halk kitleleriyle daha geniş ve kalıcı bağlar kurmak için yaptıklarını da görmek gerekiyor. Solun tüm olumsuzluklarına rağmen, 12 Eylül'ün etkisini kırmada birkaç yıl içerisinde hiç de az şey yapılmamıştır. En azından, boyutlu olmasa da yapılan devrimci şiddet eylemleri ve radikal kitle hareketleri ortadadır. 12 Eylül'ü aşmak, alternatif politik bir güç olmak için yapılanlar, gelecek ve halk için umut vericidir. Ama sorun sürecin karakterini değiştirme, devrimci güç ve örgütlerden yana ağır bastırma olarak kavrandığında, daha çok şeylerin yapılması gerektiği de kabul edilmesi gereken bir gerçektir. Karşı-devrimin saldırıları karşısında, sınıf mücadelesi, Devrimci Sol Güçler'den ve tüm Türkiye solundan daha çok şey yapmalarını istemektedir. Sınıf mücadelesini devrimci şiddet temelindeki bir politik mücadelede ile, 12 Eylül'ün etkilerini önce etkisizleştirecek, sonra devrimci güçler lehine ortamı değiştirecek şekilde yükseltmek zorunluluk olmaktadır ki, 12 Eylül'ü aşmak derken, tastamam bunu anlatmak istiyoruz. Böylesi bir pratiğin örgütlenmesi, önce solun kafasındaki 12 Eylül'ü yenecek, sonra bu mücadele giderek halkı saracak ve olumlu yönde etkileyerek kitlelerin geniş boyutlarda mücadeleye katılmasını sağlayacaktır.

DEVRİMCİ GÜÇLER GELİŞTİKÇE BURJUVA MUHALEFETİN 12 EYLÜLCÜ YÜZÜ AÇIĞA ÇIKIYOR

12 Eylül bataklığında doğmuş, 12 Eylül'ü her şeyiyle sürdürmeye çalışan ANAP, kitleler nezdinde gücünü tamamen yitirdi. 12 Eylül'ün ve 24 Ocak'tan bu yana uygulanan ekonomi politikasının faturasını giderek yoksullaşan kitleler ANAP'a çıkardılar. İktidarın görünen yüzü olmasıyla da bu doğal bir sonuçtu. 26 Mart seçimlerinde oy oranı yüzde 20'lere gerileyen ANAP, hükümet olmanın bütün güç ve olanaklarını, kitleler nezdinde yeniden alternatif olma yolunda kullanmaya kalksa da sonuç değişmiyor. Kamuoyu yoklamaları, ANAP'ın bütün çırpınına ve kitlelerin ağzına bir parmak bal çalma politikalarına rağmen yüzde 20'lerin altına düştüğünü gösteriyor. ANAP kitlelerin gözünde alternatif olma durumunu kaybettiği ölçüde, aslında oligarşi nezdinde de kaybediyor. Emperyalizm ve oligarşi, kendi politikalarının uygulanmasında ve uşaklıkta kusur etmese de, kitlelerin desteğini çektiği ve kamuoyu nezdinde ipliği iyice pazara çıkmış olan bir siyasal gücü inatla desteklemeyecektir. 12 Eylül partisi olarak ANAP misyonunu bitirmiştir. Hatta yıl sonunda Evren de gidecektir, ama tüm bunlar 12 Eylül'ün gittiği ya da bittiği biçiminde anlaşılamaz. Bu sefer 12 Eylül koşulları şu veya bu biçimde oligarşinin diğer muhalefet partilerince sürdürülecektir. Çünkü oligarşi 12 Eylül'ü kurumlarıyla, ideolojisi, felsefesi ve tüm yönleriyle sürdürmekten yanadır. 12 Eylül'ü kurumlarıyla, politikasıyla yaşatacak partiler bu süreçte ANAP'ın yerine alternatif olacaktır.

ANAP'ın 12 Eylül partisi olarak yıldızı söndükçe, 12 Eylül sürecinin ürünleri olan DYP ve SHP'nin yıldızı ister istemez parlıyor. Burada kitlelerin şaşkınlığından, geçmişi çabuk unuttuğundan söz etmek gerekiyor. Bugün yıllarca kitlelere baskı, zulüm ve yoksulluğu yaşatmış, 12 Eylül öncesi oligarşinin destek ve güvenini kazanmış, AP'nin misyonunu sürdürmeye çalışan DYP'ye destek vermeleri, yadırganacak bir durum olarak görülmemelidir. Hiçbir devrimci alternatifin olmadığı ya da henüz kitlelere güven verecek güce erişmediği noktada, ANAP'a şamarı vuran kitlelerin DYP ve SHP'ye yönelmelerinden başka ne beklenebilir ki? 12 Eylül düzen partilerinin hepsini kapatmakla, siyaset yasakları koyarak politikacıları kötölemek için her yola başvurusuyla düzen partilerini karşısına almıştı. Yoksa emperyalizm ve oligarşinin geline süreci devrimci mücadeleyi ve halk muhalefeti durdurmak ve düzenin istikrarını geçici de olsa sağlamak için, tek alternatifi olan 12 Eylül'e karşı olmaları ne hadlerine! Sonuçta onlar da "terör", "anarşi", "bölücülük" diye karalamaya çalıştıkları devrimci mücadelenin ezilmesinde birleşiyorlar, 12 Eylül'ü destekliyorlardı. Zaten ordunun devreye sokulması, sınıf mücadelesinde devrimci güçlere ve halka karşı kullanılmaya başlanması, CHP döneminde başlatılmış, AP döneminde geliştirilerek devam ettirilmiştir. 12 Eylül, bu gelişim üzerinde, kendisine düzen partilerinin yıprandığı ve düzeni gereği gibi koruyup kolyayamadıklarının anlaşılması oranında meşruluk zemini buldu. Herkesin hemfikir olduğu bir nokta var ki, o da, 24 Ocak kararları ilan edildikten sonra, sınıf mücadelesini bastırmada bunu doğrudan orduyan başka hiçbir gücün uygulayamayacağı gerçeğidir. 24 Ocak kararları

devrimci mücadelenin düzeni sarstığı o günün koşullarında kağıt üzerinde kalmaya mahkum olmasa dahi, hiç de sonuç alıcı olmayacaktı. Sonuçta DYP'yi kontrolleri altında tutan Demirel ve eski AP kadrolarının 12 Eylül'le çelişkisi, 12 Eylül'ün ekonomi politikasına ve devrimci güçleri ve halkın tepkilerini, baskı ve terörü artırarak bastırmasında, yani icraatının temel politikasında değildir. 12 Eylül öncesi düzen partileri, cuntayı, siyasi arenayı kendilerine kapatması noktasında eleştiriyorlardı. Daha da önemlisi cuntanın, AP'nin gündeme getirdiği 24 Ocak kararlarını uygulaması bir yana, yaptığı anayasa ve ona bağlı oluşturulan yasalar, Demirel'in ve AP'nin yıllardır isteyip de yapamadığı şeylerdir. Siyaset yasakları delindiğinde sahte demokrasi havarisi geçinen Demirel ve DYP'nin, süratle eski konumuna rücu etmesi ve 12 Eylül'le uzlaşması, gerçek yerini gösteriyor. Kendinin ölmediğini egemen sınıflara kanıtlayan Demirel, bu süreçte cunta ve cuntanın yasalarıyla da arasındaki ilişkileri adım adım yoluna koydu. Bugün gelinen aşamada, sınıf mücadelesinin yükselmesiyle, Türkiye Kürdistanı'nda sıkıyönetim önererek kendi 12 Eylülcü yüzünü açığa vurmaktadır. Sonuç olarak DYP ve Demirel kendi kurmaylıklarında 12 Eylül'e karşı olmadıkları gibi, aksine, hep bunu arzulamışlardır.

SHP ve DSP'nin ise programlarına bakarak bir sonuca varmak aldatıcı olacaktır.

İcraatta SHP de gerek 12 Eylül karşısında, gerekse de oligarşi karşısında çok farklı tutum içinde olmayacaktır. Birakalım SHP'yi, SHP'den çok daha keskin sloganlarla iktidar olan CHP'nin söyledikleriyle yaptıkları birbirinin tersi olmuştur. Sıkıyönetime karşı olan CHP, sıkıyönetim ilan edendir. Kontrolleri dağıtacağız diyen de CHP'dir, iktidar olduktan sonra, "araştırdık kontrgerilla diye bir kurum yoktur" diyen de... İlk IMF programlarını gündeme getiren de onlardır. Ülkemizde sosyal demokratların icraatlarının halka karşı olduğu ve giderek tekellerle faşist güçlerin programlarını uygulamaya dönük olduğu yaşanarak görüldü. Bugün SHP, CHP'nin çok daha sağında ve çok daha fazla devlet politikasına kendini uydurmuş bir partidir. Çok yerde devrimci ve demokratik güçlerin mücadelesi karşısında ANAP'tan daha devletçi ve 12 Eylül'le bütünleşen tavırlar alabilmektedir. Tekelci burjuvaziye güven vermek için başvurmadığı yol kalmamıştır.

Oligarşiye daha fazla güven vermek için kendi içindeki demokratları tasfiye etmesi, açlık grevlerine karşı, Kürt sorununa karşı, ANAP'la aynı düşünceleri paylaşması, SHP'nin halkın değil oligarşinin alternatif olduğunu ortaya koyduğu gibi, 12 Eylülcü yüzünü de açığa çıkarıyor. Bölücülük, terörizm, anarşizm yaygaralarıyla sınıf mücadelesinin bastırılmasını şiddetle desteklemesi de bunu gösteriyor.

12 EYLÜL DEMORALİZASYONU ÖNCE SOLDA YOK EDİLMELİDİR

Aradan 9 yıl geçti. Solun büyük kesimi 12 Eylül'ün etkisinden kendisini kurtaramadı. Örgütlü bir güç olarak oligarşiye karşı mücadele içerisinde yer alacak konuma gelememi. Çok ilkel, geri, devrimci mücadeleye hizmet etmeyen tartışmalar solda yer alan birçok grubu içten içe çürüttü. Bugün öyle ha-

le gelindi ki, pratikten kopuk ve ülkemiz sınıf mücadelesi somutunu pek ilgilendirmeyen tartışmalar ve mücadeleden uzak kalmak, bazılarında yoldaşlık ilişkilerini bile ortadan kaldırdı. Bunu artık kendileri de açık etmek zorunda kalıyorlar. Örgütsel ilişkiler iyice dejenere hale geldi. Bütün bu örgütsel ve ideolojik çürümenin panzehirinin mücadele olduğu anlaşılmadı. Bu süreçte örgüt olmak, varlığını şu ya da bu şekilde koruyabilmek, solda adeta tartışma kulübüne dönüşmek olarak anlaşılmaya başladı. Bunlar pratikten ve sınıflar mücadelesinden öylesine kopmuş durumdadırlar ki, yıllardır işçi sınıfına gitmek ve fabrikaları devrimci güçlerin kaleleri yapmak hayaliyle yaşadılar. Boşa kürek çektiklerini süreç açığa çıkardı. Şimdi de hayal kırıklığı içerisinde yanlışlıklarını iç hesaplaşmayla çözmeye çalışıyorlar. Ve yine pratikten kopuk olmalarından dolayı bir sonuca varmamanın sancısını yaşıyorlar. Onlar için yolun sonuna gelinmiştir. Öyle ki attı mı mangalda kül bırakmayan ve çoğu 12 Eylül malulü siyasetler, devrimci mücadelede yer almadan, yazıp çizdikleriyle kitlelerin peşlerinden geleceği yanılgısını sık sık yaşıyorlar. En son mahalli seçimlere katılan, "9'u bir yerde" siyasetler, işçi sınıfının en güçlü olduğu İstanbul'da 2 bin 500 oy bile toplayamamışlardır. Bin kişiyi bir mitingte bir araya getirememişlerdir.

12 Eylül sürecinde sınıf mücadelesini geri çekilme adına terk edenler, uzun süre mücadelede yer almak yerine mülteciyi seçenler ne bekliyorlardı demeyin! Onlar çok şey bekliyorlardı! Ama kitleler pratiğe bakıyor. Kitleler pratikte, 12 Eylül süreci boyunca mücadelede ağır darbeler alsalar da, güçleri oranında mücadeleyi sürdürenlere ve giderek güçlendikleri oranda yükseltenlere bakıyorlar.

12 Eylül'ün solda yarattığı deformasyonlar yıllarca devrimci mücadelenin önünde engel teşkil eden sonuçlar ortaya çıkardı. Örgütlü devrimci mücadele güçlendikçe, bunların etkisi sınırlansa da, kitleler üzerinde sürdüğünü söylemek zorundayız. En önemlisi 12 Eylül, solu, değişmeye, kendi düzenine zarar vermeyecek en sağ çizgiye hapsolmaya zorladı. 12 Eylül'le birlikte mücadeleyi tatil edip yeni bir demokrasi kurulana kadar Avrupa'ya göçüp, siyaseti Avrupa bulvarlarına taşımak bunun önemli bir yanını oluşturuyordu. Ama konunun diğer önemli bir yanı Avrupa'daki liberal akımlardan gelen esintilere -yenilen darbelerin de etkisiyle- kapılarak devrimci değerlerin, örgütlü mücadelenin terk edilmesi, birey özgürlüğünün, örgütsüzlüğün öne çıkarılmasıydı. 12 Eylül'ün solda istediği de aslına bakılırsa daha fazlası değildi.

12 Eylül, solda kendi görüntüsünü, vitrini düzeltecek partilere de ihtiyaç duydu. Süreç bunu dayatıyordu. Avrupa'ya göç etmiş reformist akımın temsilcisi gruplar, 12 Eylül partileriyle gelecek bir demokrasi sevdasına kapıldılar. Onlar gelişmeleri 12 Mart sonrası gibi görüyorlardı. Hesaplarını bunun üzerine kuruyorlardı. Reformizm kolay başarılar peşindeydi. Bütün mücadelesini yasallaşma ve oligarşinin sınırlarını çizdiği demokrasiye yöneltmişti. Oligarşi, bu ölçüde teslimiyet içinde olan reformizmden daha fazlasını istedi. Onları daha da sağ bir çizgiye, Avrupa komünist partileri gibi düzenin soldan koruyucusu partiler derekesine getirmeye çalıştı. Bunda oligarşinin başarısız

olduğu söylenemez. Bugün "komünist" partisini yasallaştırmak için, oligarşiye teslim olmayı bile göze alarak, icazet altında ülkeye dönen reformistler, giderek oligarşinin baskısı karşısında, komünist ismini yasallaştırmaktan vazgeçmeye de başlamış görünüyorlar. Yeni yasal parti kurma çalışmaları, "teslimiyet" biçiminde geliştirilen taktiklerinin de fiyasko ile sonuçlandığını kanıtlıyor. O halleriyle bile oligarşiye yaranamamanın çaresizliğini yaşıyorlar.

Solda bugün öyle bir ideolojik saplantı var ki, değişmemek, devrimci değerleri kararlılıkta savunmak küçümseniyor ve "muhafazakarlık", "tutuculukla suçlanmayı göze almayı gerektiriyor. Yenildik, öyleyse yanlış yaptık denilerek egemen sınıfların baskısı karşısında sivil toplumculuktan Troçkizme kadar etkilenip, görüş değiştirenlerin, yıllarca pratiğe hizmet etmeyecek biçimde "sosyalist demokrasi"yi tüm tartışmalarının odağına koyanların bugün geldikleri nokta, tükenmişliklerini ortaya seriyor. Kuşkusuz, "en bilimsel", "en devrimci", "en doğru" edebiyatını sürdürmekten vazgeçmiyorlar.

12 Eylül'ün baskı, terör ve depolitizasyonu sadece sivil toplumcuların bir dönem palazlanmalarıyla, örgüt düşmanlığı yaratmakla kalmadı. Devrimci değerler aşağılanıp, burjuva özgürlükleri yüceltilirken, koyu bir silahlı mücadeleye düşmanlığını da ortaya çıkardı. Bizim gibi emperyalizme bağımlı yenisömürge ülkelerde halkların kurtuluşu için temel ve zorunlu olan silahlı mücadele, burjuvazinin ağız ile terör ve provokasyon yaratmak olarak karalandı. Her şey yasallıkta aranırken, burjuva hümanizmi göklere çıkarıldı. Bu anlayış sonucunda ülkemiz sınıf mücadelesi tarihinde devrimci güç ve örgütlerin kitleleri en çok harekete geçirdiği ve kitlelerle bağ kurduğu 75-'80 tarihsel kesiti, terör ve anarşi dönemi olarak görüldü ve yadsındı.

12 Eylül'ün soldaki ideolojik tahribatı azımsanacak gibi değildir. 12 Eylül öncesinin nice keskin "Marksist-Leninisti", 12 Eylül'ün yenilgi yılları içerisinde Marksizm-Leninizmin eskidiğini, çağı açıklayamadığını, bunalımı olduğunu, Avrupa komünizminden de etkilenecek keşfettiler! Bu kez Marksizm-Leninizmi bozmak için çeşitli sapkın akımlar geliştirmeye çalıştılar.

12 Eylül'den sonra birlik çığırkanlığı solu adeta kapladı. Geçmişte "birlik ya benim etrafımda olur, ya da bizim etrafımızda birlik olmayanlara siyaset yaptırmayız" diyenler, 12 Eylül'den sonra her türlü ilkesiz birliğin içinde yer almak için can atar oldular. Birlik adına ilkesizlik meşrulaştırıldı. Nice büyük umutlarla kurulan birlikleri, cepheleri iskambilden şatolar gibi hiçbir şey yapmadan çöktü. Çünkü bu birlikler, ilkelilikten ve pratiği örgütlemekten uzak masabaşı birliklerdi. Pragmatizm ve daha güçlü görünme sevdası her şeyin önüne geçti. 12 Eylül'le birlikte kendine güvenini kaybedenler, birlik olsun da nasıl olursa olsun anlayışıyla, 12 Eylül öncesi karşı-devrimci, ihbarcı gruplarla birliği bile savunur oldular! Daha da kötüsü, bu tür karşı-devrimcilerle birlikler oluştururlarken, karşı-devrimcileri Marksist-Leninistlere tercih edecek kadar olumsuz tavırlar sergilediler, ilkesizlik ve liberallikte nereye kadar savrulduklarını gösterdiler.

Bazılarının kafasında 12 Eylül bazı şeyleri değiştirdi. Faşist terör karşısında kitlelerin mücadelesiyle bütünleşmiş, devrimci şiddet uygulayan, kitleleri örgütleyen ve geniş kesimleri etkileyen Marksist-Leninistleri "goşist" ola-

rak karalamaya çalışan, provokasyon yarattıklarını söyleyen bazıları; Marksist-Leninistlerin varlığını nesnellikle açıklamaya başladılar. 12 Eylül öncesi, diğerlerinin yok olacakları kehanetinde bulunan ve kendilerinin önderliği ele geçirecekleri düşüyle yanıp tutuşanlar, bugün somut gerçekler karşısında Marksist-Leninistlerin gücünü yadsıyamıyorlar. Bir dergi çıkarıp, çizmekle sınıf mücadelesini yönlendirebileceğini sananlar, sosyal pratikte esamesi okunmayan bazıları, Marksist-Leninistlere artık "goşist" diyemiyorlar ama, özellikle Handal'dan (Salvador KP'sinin özeleştirisinden) doğrudan etkilenecek "devrimci-demokratlar" diyorlar. Ülkemizde yaygın küçük burjuva nüfusa bağlı olarak onların şimdiki avuntusu, devrimci-demokrat dedikleri Marksist-Leninistlerin onlara göre işçi sınıfını örgütleyememesidir! Bunlar bırakalım işçi sınıfı içerisinde örgütlenmeyi, solda marjinallikleri bile tartışma konusu olanlardır ve Marksist-Leninistlere ilişkin söylediklerinde ciddiye alınacak bir şey yoktur.

İşçi sınıfını kendi tekelinde görüp, başta Marksist-Leninistler olmak üzere kendi dışındaki solu küçük burjuva hareketi olmakla suçlayanların kimileri ise, tarihin cilvesine bakın ki aradan geçen 15 yıldan sonra, işçi sınıfı içinde hiçbir ciddi örgütlenme yaratamadıklarını itiraf ediyorlar. 12 Eylül sonrasının yeni öncüleri, ne yazık, artlarında örgütlü bir kitlenin olmayışına bakarak kimseyi kurtuluşa götüremediklerini -tabii bu arada işçi sınıfını da- itiraf edip geçen yıllara yanıp yakınıyorlar.

Ülkede işçi sınıfı dışında neredeyse hemen hiçbir sınıf görmek istemeyenlerin, işçi sınıfının dışında diğer sınıfları da örgütlemeye çalışan Marksist-Leninistleri, "Biz bir halk hareketiyiz" demelerine bakarak küçümsemek istemelerinde anlaşılmayacak bir şey yoktur. Her şey bir yana, bu, 15 yıl boyunca işçi sınıfı içinde hiçbir şey yapamayan ve yıllarca hep işçi sınıfı edebiyatı yapmakla boş yere vakit geçiren kibirli küçük burjuvaların böbürlenmesi olabilir, proletaryanın bakış açısı değil! Evet biz bir halk hareketiyiz. İşçileri olduğu kadar, işçi sınıfının ittifakları diğer emekçi sınıfları da, güçleri de örgütlüyoruz ve örgütleyeceğiz. Devrimimizin karakteri ve ittifaklar politikamız bunu gerektiriyor. Ülkemiz sınıfsal gerçeği bunu dayatıyor. Sormak isteriz: Yıllardır işçi sınıfını örgütlemekten söz edenlerin son işçi eylemlerindeki etkileri ne kadardı acaba? Hiç desek yeridir. İşte işçi sınıfı şakşakçılığının varabileceği trajik sonuç...

12 Eylül, bazılarında daha değişik dönüşümler ortaya çıkardı. Bazıları, cunta mahkemelerinde, şimdiye kadar örgüt olmadıklarını, dergi olarak kaldıklarını söyleyebildiler. Örgüt inkarı, onların bu çıkışlarıyla, diğer örgütsüzlüğü savunan sapkın akımlara güç ve moral desteği oldu.

İşte biz solda depolitizasyon, demoralizasyon ve 12 Eylül'ün çok yönlü etkileri öncelikle yok edilmelidir derken, bu olumsuzlukların giderilmesini anlatmak istiyoruz. Bunları aşmak derken, kitleleri 12 Eylül sürecinin dışına çıkarıp devrim yoluna kanallandırmak, örgütlü mücadeleyle, sürece müdahale etmeyi anlatmak istiyoruz. Çıkış yolu mücadeleden geçiyor. Ve biz; stratejik anlayışımıza uygun bir şekilde devrimci eylemler ve radikal kitle eylemleri örgütleyerek, sola bu süreci aştırmaya çalışıyoruz.

Devrimci mücadele yükseldikçe, kitle eylemleri radikalleştikçe, oligarşinin pervasızlığı artıyor. Saldırısı kendi koyduğu yasaları bile bir kenara iterek yoğunlaşıyor. Son üç dört aydır MiT'in ve siyasi polisin Devrimci Sol Güçler'e yönelik saldırıları iyice azgınlaşmıştır. Zam ve zulmün politikasıyla kitleleri 12 Eylül süreci içinde tutmak isteyen oligarşinin, en küçük bir demokratik talebe ve kitle eylemine saldırgan bir tutum takınması, Devrimci Sol Güçler'e, bu süreçte yeni görevler yüklüyor. Devrimci Sol Güçler, faşizmin azgın terörü karşısında kitlelerin eylemlerine güç katacak, kitleleri sarsarak depolitizasyonun etkisinden kurtaracak örgütlülüğü mücadelede yaratmayı hedeflemektedir.

12 Eylül, ideolojik, politik ve kültürel olarak birçok boyutta halk kitlelerinde ve solda derin izler bırakmıştır ve hala yaşıyor. Öncelikle görev; 12 Eylül'ün yarattığı olumsuzlukları solda yok edecek bir mücadele hattı ortaya koyabilmektir... Her şey bunun için seferber edilmelidir.

Ekim 1989, Sayı: 28

SİLOPİ HALKININ ONURUNU AYAKLAR ALTINA ALANLAR BİR DİNAMİTİ ATEŞLİYORLAR

"Ha bir Kürt ölmüş ha bir köpek" (özel tim)

"Buraya köpekler ve Çinliler giremez"

"Buraya zenciler ve köpekler giremez"

Bu tür sözlere veya tabelalara kurtuluş mücadelesi veren ülkelerde sık sık rastlayabiliriz.

Oligarşinin ırkçılık ideolojisiyle beslediği "Özel Harekat Timleri"nin Kürt halkına yaklaşımı bu. Artık Kelle Avcıları, Ölüm Mangaları, Özel Tim adı altında Türkiye Kürdistanı'nda dolaşıyor, istediği insanı işkenceye alıyor, duvar dibine geçiriyor, kurşuna diziyor, helikopterlerden cesetlerini köyün ortasına atabiliyor. Tam bir vahşetin örnekleri ülkemizde yaşanıyor.

Burjuvazinin katliamcı tarihi, dün Vietnam'da, yakın geçmişte Latin Amerika'da, Halepçe'de gözler önüne serilirken, bugün Türkiye Kürdistanı'nda yeni katliamların sayfasını açıyor. Burjuvazinin neler yapabileceği somut olarak ortada iken, hala burjuvaziyle uzlaşma zeminleri arayanlar, ezilen halkın

şiddetini uygulayanlara karşı terörist gözüyle bakmakta, provokasyon teorileri üretmekte, hümanizm (!) edebiyatı yapmakta kararlılar mı?

Silopi'de yaşananları sadece insan hakları yönüyle değerlendiremeyiz. Ortada halk güçlerinin toplumsal ve ulusal kurtuluş davası vardır ve yıllardan beri bu cephenin iki yanında saflaşma sürmektedir.

Silopi olayları, üzerinde çok ciddi durulması gereken bir örnek koyuyor karşımıza. Özellikle de silahlı mücadeleden yana olduklarını söyleyenler için.

Silahlı cephede yürüyen savaş ve onun karşısında oligarşinin terörü kitlesel boyuta sıçratması, vahşetini tüm çıplaklığı ile gözler önüne sermesi, yoksul halkı hızla bir saflaşmaya itiyor. Halk kendisine uzatılan ilk ele, mücadeleye uzanıyor, ona yöneliyor.

Bugün, Kürt halkı çok çeşitli alternatifler içerisinde değildir. Silahlı mücadelenin gelişim ve yaygınlaşması yeni yeni alternatifleri sunacaktır. Artık bıçağın kemiğe dayandığı noktaya gelinmektedir. Yoksulluğun, sefaletin, baskının her koşulda tepkiye yol açmadığı ortadadır. Bir halkın onuru ayaklar altına alınmaya başladı mı, işte o zaman burjuvazi bir dinamiti ateşlemiş demektir. (Aslında pislik yedirme olayı bugünlerin habercisiydi.)

Halkı terörle sindirmeye çalışan oligarşi başarısızdır. Zaten başarması da mümkün değildir. Terör silahlı geri tepmiş, halkın kininin ve öfkesinin dışa vurmasına neden olmuştur.

Ulusal içerikte de olsa, sınıfsal içerikte de olsa, gerilla mücadelesinin yığınları nasıl harekete geçirdiği Silopi örneğiyle yaşanmaktadır. Sürdürülen mücadele karşısında oligarşinin terörünün, onur kırıcı davranışlarının yığınlarda yarattığı sinmişliği nasıl parçalayıp, kitle hareketlerinin boy göstereceğini ortaya koymuştur.

Bugünkü süreçte Devrimci Sol Güçler'e düşen görev, Kürt halkının ulusal talebine karşı gerekli duyarlılık ve hassasiyeti göstermek, politikalar üretmektir. Çünkü o ses bizim de sesimizdir.

Önümüze uzun soluklu bir mücadele koyuyoruz; bu da iktidardan başka bir şey olamaz. Üzerine basmak zorunda olduğumuz toprak, Kürt ulusu dahil, ülkemizin ezilen bütün sınıflarının kurtuluş özlemi ve umududur. Bu umudu filizlendiği her yerde yeşertmek, ülkenin dört bir yanında sözünü dinletir bir halk kurtuluş hareketi yaratmak temel hedefimizdir. Sadece ezilen ulus problemi ile değil, bu ülkede oligarşinin iktidarına son vermek gibi daha büyük bir iddia ile ilgili olduğumuza göre hazırlıklarımızı buna göre yapmalıyız.

Unutmamalıyız, her an değişebilen büyük ama istikrarsız ittifaklarımız, desteklerimiz yok. Yalnızca kendi özgücümüze güvenmek, emekçi sınıflara dayanmak zorundayız.

Burjuvazinin Kürt halkı üzerindeki vahşetini her alanda protesto etmeliyiz, kınamalıyız. Halkların kardeşlik duygularını geliştirmeliyiz.

Yüreğimiz Silopi'de atmalıdır. Dün 1 Mayıs'ta, Zeytinburnu'nda, Okmeydanı'nda, Kızıldere'de olduğu gibi.

TÜRKİYE HALKLARININ YENİ TİP MARKSİST-LENİNİST BİR PARTİYE İHTİYACI VAR

"Filozoflar dünyayı sadece çeşitli şekillerde yorumlamışlardır; oysa sorun onu değiştirmektir."

"Marksizm bir dogma değil, eylem kılavuzudur."

"Devrimci teori devrimci pratik içindir."

Bugün Marksist olduğunu iddia eden herkesin dilinde bu genel doğruların en keskin savunusunu görmemiz mümkündür.

Diğer yandan somuta baktığımızda bu keskin savunuların sadece sözde kaldığını, birçoğunun "ne varsa dilinde var" örneği, pratikleriyle bu genel doğrulardan fersah fersah uzak olduklarını görürüz.

Kimileri için "dogmatik" sıfatı bile yeterli olmaz. Çünkü dogma haline getirdikleri Marksizmi, lafzen de olsa anlayabilecek kapasiteden uzaktırlar. Ortaçağ skolastiklerinin dogmatizmi bile bunlarınkinin yanında "yorum açısından" daha zengindir.

Kimileri ilk çağ sofistlerini bile mumla aratırlar. Yalan, demagoji ve çarpıtma tek işlevleridir. Geçtikleri her yerde arkalarında bıraktıkları, kafa karışıklığı ve ideolojik bulanıklıktır.

Kimileri şabloncudur. Sadece çözüm yollarını değil, bu çözümün uygulandığı ülke tahlillerini de aynen aşırıp karşınıza tanıyamadığınız bir ülke panoraması getirebilirler.

Ortak özellikleri ise pratikten, yaşamdan kopuk oluşlarıdır. Teori, onlar için polemiktir, tartışmadır, akademik çalışmadır. Marks'ın 11. Tez'de reddettiği filozofluk misyonu bile bunlar için fazladır. Çünkü kendilerine ait bir tek düşünce kırıntısına bile rastlamak zordur. Teori adına savundukları her şey lafazanlık, sağdan soldan devşirme ve çarpıtmadan ibarettir.

Türkiye solundaki 60 yıllık kısırdöngünün altında yatan da oportünizmin bu "genetik" özellikleridir.

Devrimci hareketin 1970'lerde sistematize ettiği Türkiye devriminin yoluna ışık tutan tezlerinin, oportünizmin yarattığı bu kısırdöngüyü parçalamaya başlamasıyla birlikte, tüm silahlarını kuşanan oportünizmin bütün kesimlerinde hedef seçilmesi, bu anlamda dikkatle değerlendirilmelidir.

Ancak skolastik dogmaların, sofist yöntemlerinin devrimci hareketin gelişimi karşısında tutunabilmesi pek mümkün değildi. Nitekim öyle de oldu. Çünkü yaşamın kızgın pratiği tek belirleyiciydi ve oportünizm orada yoktu.

Ancak oportünizmin devrimci hareketin tezlerini hedef alan saldırıları kolay kolay bitemezdi. Nitekim 12 Eylül sürecinin yarattığı desteklerle, bugün bu saldırı yeniden başlamış ve giderek düzeyini yükseltmektedir,

Amacımız ne oportünizme cevap vermek, ne de onlarla polemige girişmektir. Bizler açısından önemli olan Türkiye devriminin yoluna ilişkin temel konularda bir açıklık sağlayabilmektir. Bu anlamda çabamız devrimci kadrolara, samimi unsurlara ve kitleye bir perspektif sunabilmek çabasıdır. Oportünizmin susmasını da beklemiyoruz, eşyanın doğasına aykırı olur bu. Giderek mücadelenin dışında kalmalarıyla orantılı olarak sesleri kısılrsa da, gazete-dergi köşelerinde, "dost sohbetlerinde" aynı teraneleri tekrarlamaya devam edeceklerdir. Çizmeyi aşmamak şartıyla, bunu da onların en "yaşamsal" hakkı gördüğümüzü ve garipsemeyeceğimizi de ilave olarak belirtelim.

Bugün örgütlenmek, daha fazla örgütlenmek, DEVRİMCİ SOL GÜÇLER'in en hayati sorunudur.

DEVRİMCİ SOL GÜÇLER, radikal bir tarzda sürece müdahale etmelerinin, devrimci pratiklerinin, kitleleri harekete geçirme çabalarının açığa çıkardığı potansiyeli örgütlemek ve kadrolaştırmak sorunuyla karşı karşıya bulunuyor.

Bu süreç aşılmadan, her koşulda tüm mücadele biçimlerini hayata geçirecek Leninist bir parti yaratılamayacaktır. Devrimci mücadelenin nitelik sıçraması yaparak doğrudan iktidarı hedefleyebilmesinde, yaşanan süreçte örgütlenme, kadrolaşma yönünde atılacak hızlı ve kararlı adımların büyük bir önemi vardır. Bu sorunlar ise, parti, partileşme sorunuyla doğrudan ilgilidir. Nasıl bir Leninist örgüt sorusunun cevabını öncelikle net bir biçimde ortaya koymamız gerekiyor. Günümüzde oportünizm, reformizm, revizyonizm ve hatta burjuvazi tarafından ne olup ne olmadığı karmakarışık hale getirilen, birçok tanımla yapılan Leninist örgüt anlayışını özgün ve evrensel yanlarıyla, ortaya çıktığı nesnel zeminde çözümlemek, devrimci ilkelerini, kriterlerini bir kez daha hatırlatmak başlı başına devrimci bir görev haline geldi.

Leninist örgütlenmenin çeşitli siyasal güçlerce devrimci özünün törpülenerek burjuvazi tarafından kabul edilebilir bir şekle büründürülmesi ve kolunun kanadının budanarak devrimci işlevinden koparılması çabalarına, bugün işçi sınıfının "40 çeşit" partisi olabileceği gibi sorumsuzca üretilen teoriler eklenmiştir.

Leninist örgütlenme sağa-sola çekiliyor, ilkeleri çarpıtılıyor, özü karartılıyor ya da temelden değiştiriliyor. İşin ilginç yanı, bütün bunlar Leninizm adına yapılıyor. Dogmatikliği de, taklitçisi de, hazır reçetecisi de Leninist örgütlenme ilkelerini kökten değiştirip Menşevizmden de öte liberal bir parti anlayışını pratikte uygularken Leninistliğine toz kondurmuyor! Sadece, bu sapkın akımlarla Leninist örgüt anlayışı arasındaki kesin sınırları çekebilmek ve kitlelerin kafalarının daha fazla bulandırılmasını önlemek için bile, Leninist örgütlenmeyi yeniden açmak ve tartışmak zorunlu hale geliyor.

LENİNİST PARTİ İLKELERİNİ REDDETMENİN BİN BİR YOLU

12 Eylül yenilgisi solda ideolojik, politik, örgütsel, öyle şiddetli bir defor-

masyon yarattı ki, 12 Eylül öncesi, sözde de kalsa Leninist örgütlenmeyi savunanlar yenilgiyle birlikte Stalin döneminden başlayarak Leninist örgüt anlayışına karşı bir saldırı kampanyasını başlatmış bulunuyorlar. Yenilgilerinin nedenlerini Bolşevizmin kaba ve ilkel bir karikatürü olmalarında arayacakları yerde, Troçkizmin aşıldığı sivil toplumculuk, Avrupa Komünizmi gibi sapma akımların etkisinde kalarak Stalin dönemini ve Leninist örgüt modelini hedef seçip kendilerini aklama yolunu seçtiler.

Bugün asıl tehlike, Leninist örgütlenmenin özüne ve devrimci ilkelerine değil de, biçimine ve şemalarına kendisini uydurmaya çalışan hazırlop reçetecilerden gelmiyor. Bu anlayış sahiplerini 12 Eylül süreci iflas ettirdi. "Bir Yoldaşa Mektup"taki örgüt modelinin aynısını model olarak almanın ülkemiz sınıf mücadelesine uymadığı, bu anlayışla kitleleri devrim saflarına çekecek bir örgütlenmenin yaratılmadığı anlaşıldı. Bunun savunucuları 12 Eylül'le birlikte daha baştan mücadeleyi tatil ederek 12 Eylül karşısında yenilgiyi kabul ettiler. 12 Eylül'e karşı mücadele edemeyecekleri çok çabuk ortaya çıktı. 12 Eylül süreci onlara Bolşevik partinin hangi nesnel zeminde ortaya çıktığını, evrensel ve özgül niteliklerinin neler olduğunu, farklı koşullarda RSDİP'ni tekrar etmeye çalışmanın bir işe yaramayacağını açıkça gösterdi. Bazıları dogmatikliklerinin ve hazır reçeteciliklerinin farkına vardı. Ancak bundan kurtulmak isterken, bu kez de Troçkist tezlerin ağına düşmekten kurtulamadılar. Daha büyük yanlışlara sürüklenerek reformizme, giderek küçük burjuva sosyalizmine yöneldiler. Kendi kafasıyla düşünemeyen, kendi özgün pratiğinin sorunlarını çözümleyemeyenlerin taklitçilikten ve ödünç teori peşinden koşmaktan bir türlü kurtulamadıkları görüldü, görülüyor.

Bugün Leninist örgütlenme açısından asıl tehlike, Leninist örgüt anlayışını Stalin döneminden başlayarak eleştirenlerden, *"Koşullar değişti, artık Leninist örgüt anlayışını terk etmek gerekir"* diyerek doğrudan saldırı yöneltenlerden geliyor.

Öyle ki, her şey legal, açık, geniş, demokratik ve kitlesel bir partileşme odağında sınırlandırılıyor. Leninist örgüt kavramı yozlaştırılıyor. Bu, en somut biçimde legal örgütlenme ile illegal örgütlenme karşı karşıya getirilerek yapılıyor. İlegalite tümünden reddediliyor. Her şey yasallık sınırına hapsedilerek burjuvaziyle uzlaşmaya bütün kapılar açılıyor. İlegalite neredeyse burjuvazinin söylemiyle **karanlık güçlerin alanı** olarak nitelendirilmeye başlanıyor.

Kendi durumlarını oligarşinin kurumları nezdinde meşrulaştırmaya çalışan ve illegaliteyi yadsıyarak yasallık içinde mücadele etmek ve mücadeleyi burjuva demokrasisi sınırlarında dondurmak kararı alanlar, hiçbir dönem kendi özgüçlerine güvenerek hareket edemeyenlerdir. Bunların savundukları sınıf savaşı ve devrim partisi eleği!, reform ve uzlaşma partisidir. Diğer yandan partide çok seslilik, çok kanatlılık, birleşik ve güçlü olma adına hizip özgürlüğü, burjuva partileri gibi hizipler koalisyonu bile savunulur hale geliyor. Dahası da var. Çok kanatlılığı, hizip özgürlüğünü yeterli bulmayanlar, sosyalist demokrasinin uygulamadaki tikanıklığının tek partililikten kaynaklandığını

keşfederek çok partililiği sosyalist demokrasinin ilkesi durumuna çıkarabiliyorlar. Sosyalist demokrasiyi çok partililikle açıklamaya kalkanlar, eleştirilerinde Stalin dönemini hedef gösterirken, Lenin'e yapılan eleştirilerin ipuçlarını da veriyorlar. Tek partililiği Sovyetlerde iç savaşın dayattığını ve sonuçta sosyalist demokrasinin bu süreçte işlemez hale geldiğini söylüyorlar. Burada şunu sormak gerekiyor: Onların anlayışına göre iç savaş sonrası tek partililiğin zorunluluğu kalktıktan sonra, Lenin ve Bolşevikler neden çok partililiğe yol açmamışlardır? Sadece Stalin'le değil, Lenin'le de hesaplaşmaya girişmeden çok partililiği savunmanın yolunu açamayacaklarını hatırlatmak gerekiyor. Bu anlamda Lenin'i Stalin'e karşı kalkan olarak kullanmaya kalkmaları da ahlaki yönden tartışılmalıdır. Çok partili işleyiş, sosyalist demokrasiyi değil, ikiyüzlü burjuva düzenini açıklayabilir. Bir taraftan birlik çığılıkları atar, proletaryanın tek bir merkezi güç halinde örgütlenmeden devrim yapamayacağını söylerlerken, diğer taraftan proletarya diktatörlüğü altında burjuvazi dışında her sınıfa örgütlenme özgürlüğünü savunmak, proletaryanın güçlerini parçalamak ve karşı-devrimin kapitalizmi restorasyonuna elverişli ortam hazırlamak, bunların nasıl kafa karışıklığı içinde olduklarını gösteriyor. (Bazıları daha "demokratik" davranarak burjuva partilerine de örgütlenme özgürlüğünün tanınmasını savunabiliyor.) Bu iki iddiadan birinde, ama asıl olarak Leninist örgüt konusunda, Türkiye'deki statükoculuğun, reformizmin samimi-yetsiz olduğu çok açıktır. Bu eleştirilerini açıktan açığa yapanlar, doğrudan Lenin'in Bolşevik partisini eleştirenler de var. Bugün dogmatik, anti-demokratik, despot damgası vurup; yasal, herkese(!) açık, geniş, kanatlar ve hizipler barındıran koalisyon partilerine duyulan özlem moda oldu. Her şeye Stalin dönemine karşı olmak noktasından bakıldı, giderek Lenin dönemine varıldı. Doğal olanı buydu. Lenin'le Stalin arasına Çin Seddi çekmenin bir anlamı yoktu çünkü... Bolşevik örgütlenmenin dogmatikliği, despotluğu, bürokratikliği, lider sultacılığı "keşfedilince", Troçkizmin, sivil toplumculuğun, Avrupa Komünizminin kendini bile kurtaramayan teori cephaneliğinden ikmal yapmak da geçer yol sayıldı. Avrupa koşullarında ehlileşenler, "dar sınıf bakış açısını terk edelim" diyerek sınıfsallıktan uzak, saf demokrasi ve özgürlük tutkunu olup çıkıverenler, bu teorileri yine de çağdaş ve Leninist değilse de Marksist etiketle propaganda etmekten çekinmiyorlar. Bunlar bu kez Marks'tan kendilerine dayanacak bir yer arıyorlar. Bunların saldırılarını doğrudan Leninist parti anlayışına ve Leninizme yönelttikleri ortadadır. Ne kadar Marks'tan yardım umsalar da, Marksizme de karşı çıktıklarını, çıkmak zorunda olduklarını gösteriyor. Marks'ı Lenin'den ayırmak, Marks'ı Lenin'e karşı çıkarmak bayatlamış reformist taktiklerdir.

Kendi küçük dünyalarında yaşayan bazıları da bugünden merkeziyetçiliği temel alan örgütleri, katı, sekte, lider sultasında örgütler olarak niteliyor. Örgüt disiplinini birey özgürlüğüne son veren bir baskı aygıtı gibi gören aydınların yıllardır tekrarladıkları teranelerdir bunlar. Bazıları bu "bilimsel" aydınca tahlillerini, böyle örgütler iktidar olunca katı merkeziyetçiliği, anti-demokratlığı sürdürüyor, despotikleşiyor, bürokratlardan oluşan partilere dönü-

şüyor, "kışla sosyalizmi" uyguluyor, sosyalizmde tıkanıklıklar bunlardan kaynaklanıyor diyecek kadar ileri götürüyorlar. Onların savunduğu proletarya değil, küçük burjuva sosyalizmidir. Leninist parti anlayışı değil, Menşevik hatta daha da gevşek liberal niteliklere sahip bir partidir. Onlar, devrim, savaş örgütü değil, kendilerini tatmin edecek, beyin jimnastiği ve akademik tartışma yapacakları sosyal kulüpler arıyorlar. Onlar, kitleler içinde sivrilmiş, kitlelerin güvenini kazanmış, uzun mücadele yılları içinde olgunlaşmış tecrübeli kadrolarla, liderlerle kitleleri karşı karşıya getirmek istiyorlar. Yaptıkları doğrudan örgüt düşmanlığıdır. Kitlelerin kafasını "despot liderler", "sürü kitleler" demagogisiyle karıştırmak, devrimci örgütleri zayıflatmak, onların bugün sarıldıkları iştir.

Alternatif olarak getirdikleri bir şey de yoktur. Tek yaptıkları Troçki'den, burjuvaziden ve küçük burjuva aydınlardan aşındıkları eleştirileri papağan gibi tekrarlayıp durmaktır. Fakat tüm söylediklerine ve iddialarına rağmen siyasi olarak iflas etmişlerdir. Bu iflaslarını açıklayamamakta ve bunun nedenini araştıracaklarına, Marksizm- Leninizmin temel ilkelerine, devrimin belirli önderlerine saldırmayı seçmektedirler. Ancak bu burjuva yöntemi de onların iflaslarını gizleyemiyor.

LENİNİST PARTİ İLKELERİ BOLŞEVİK PARTİNİN TARİHSEL EVRİMİ İÇİNDE BELİRLENMİŞTİR

Bolşevik partisinin oluştuğu ve geliştiği nesnel koşullar, özgünlüğü ve evrenselliği anlaşılmadan, 1921 Kronştad Ayaklanması ve X. Kongre'den başlayıp sosyalizmi inşa sürecinde, sınıf çatışmasının keskinleştiği her tarihi dönemde Leninist çizgiye bağlı olanlarla, küçük burjuva sağ ve sol sapma akımlar arasındaki hesaplaşma ve 1938'e kadar süren parti içi mücadeleler anlaşılmaz.

Bu noktayı açıklamak bakımından Stalin'in *"Mücadele yoluyla parti içi çelişkilerin giderilmesinin partimizin gelişme yasası olduğu"*(1) deyişi çok şey ifade ediyor. Bolşevik partisinin tarihi evrimi içerisinde başından geçenler, iç çelişkiler ve hizipleşmeye vararak, partinin pratik adım atmasını engelleyen bloklaşmalar ve bunlardan arınarak gelişip güçlenmesi; başka proletarya partileri içinde gelişme güçlenmede karşılaşacakları bir deney olarak duruyor. Proletarya partilerinin küçük burjuvazinin ideolojik, kültürel etkisini uzun süre üzerlerinde taşıyacağı düşünülürse, dönem dönem, özellikle sınıf mücadelesinin zorlaştığı, güçlüklerle karşılaşıldığı noktalarda bu tür iç çelişkileri kendi özgüllükleri içerisinde yaşayacaklardır. Ama Bolşevik partisi bu konuda hemen ilk deney olmasıyla ve Rusya'da küçük burjuvazinin güçlü olması nedeniyle iç çelişki ve çatışmaları çok yoğun ve karmaşık olarak yaşamak zorunda kalmıştır.

Bolşevik partisinin tarihi evrimindeki bu çelişki ve çatışmalara bakarak, Lenin'in partide çok kanatlılığa, çok başlılığa, hizip özgürlüğüne destek verdiğini söylemek, sorunu çarpıtmak olur. Bunun için 1912'ye kadar Bolşevik ve Menşeviklerin birlikte oldukları RSDİP örnek teşkil etmiyor.

RSDİP'in daha baştan II. kongresinde iki fraksiyona bölünmesi ve örgüt anlayışından başlayarak, devrim taktiklerine kadar ters düşen bu iki fraksiyonun 1912'ye kadarki birliktelikleri -zaman zaman ayrı kongreler ve konferanslar toplamış olsalar da- Rusya koşullarının özgünlüğü ile açıklanabilir ancak. Bolşevik partisinin böyle bir sürecin içinden çıkıp gelmesi, başka proletarya partilerinin de aynı süreci yaşayacağı anlamına gelmiyor. Farklı süreçleri aynılaştırmaya kalkışmak çok kaba bir determinizmdir. Sınıf mücadelesinin tarihselliği ve nesnelliği böyle anlayışı reddeder. 1912'deki kesin ayrılığa kadar RSDİP içinde, fraksiyon, çok kanatlılık, yer yer merkezilik gibi sorunların partiden tam bir kopuşa yol açacak kadar kendini dayatmaması, bu sorunların canlı-somut olarak geriye çektiğinin, devrime müdahale etme iradesinin önünde engel oluşturduğunun süreç içinde yaşanarak; kendinden önce bir Marksist parti tecrübesi olmaksızın yaşanarak görülmesidir. Bu deney, tarihsel bir olgudur ve bir sorun olarak olgunlaştığı noktada kopuş sağlanmıştır. Birlikteliğin o dönem için devrime engel olmaması, bu anlamda sonuçtur. Zaten Lenin ve Bolşeviklerin, birlikte oldukları süreçte Menşeviklerin devrimci gelişime ters düşecek taktikler geliştirdikleri ve örgütün ilkelerini tasfiyeye giriştikleri her aşamada ayrı hareket etmeleri, bunu yeterince açıklıyor.

Hizip özgürlüğünün, çok merkezliliğin partinin irade ve eylem birliğini sabote ederek devrimin gelişmesini engellediğini, 1912'ye kadar Menşeviklerle birlikte hareket ettikleri dönemde çok yakından öğrenmişlerdir. Lenin, Menşeviklerle birlikte oldukları dönemden çıkardıkları sonuçları şöyle ifade ediyordu: *"Saflarında reformistler, Menşevikler bulundukça proleter devrimi muzaffer kılmak, bu devrimi korumak olanaksızdır.(...) Eğer Menşevikler, reformcular, küçük burjuva demokratlar partimizde kalsaydı, Sovyet rejimi kesinlikle devrirdi.(...) Böyle bir anda yalnızca partiden ihraç edilmeleri keskin zorunlu olan Menşevikleri, reformcuları, Turaticileri kovmak yetmez; duraksamaya eğilimi olan ve reformcularla, birliği bozmamak için bunları bütün önemli mevkilerden uzaklaştırmakta duraksama eğilimi gösteren kusursuz komünistleri de partiden çıkarmak yararlı olabilir."* (2)

Eğer burada Lenin'e ve Bolşeviklere dayanılacaksa, yapılması gereken RSDİP'in yaşadığı tüm deneyleri tekrarlamaya çalışmak değil, Lenin'in bu deneylerden sentezleyerek çıkardığı evrensel ilkelere sahip çıkmaktır.

Lenin, devrimin ve sosyalizmin çıkarlarına ters düşen her tavır karşısında, başka deyişle parti içi eleştiri ve tartışma özgürlüğü sınırı aşıp irade ve eylem birliğinin engellendiği noktada, en kararlı ve sert tavrı almaktan çekinmemiştir. Kim olursa olsun parti ilkelerini onlara karşı uygulamıştır. Kamanev ve Zinoviyev'in Ekim Devrimi arifesi ihanetlerini Lenin, *"İşçiler böyle grev kırıcılarını kendi çevrelerinden kovmakta duraksıyorlar mıydı?"* (3) diye sorarak karşılıyordu.

Brest-Litovsk barış görüşmelerinde, sol muhalefetin Sovyet devletinin ölüm kalım sorunu olan barışı baltalayıcı tavırları karşısında da Lenin, partiden kopmayı bile göze alacak noktaya gelmişti. 1921'deki Kronştad Ayak-

lanması ve işçi muhalefeti karşısında takındığı tutum da böyledir. Partinin fraksiyonlarla sosyalizmi ilerletemeyeceğinin, hizipleşmenin düşmanlara parti içinde destek vermek anlamına geldiğinin ısrarla altını çizen Lenin, *"Her türlü fraksiyon oluşumunun kökünün kazınarak"*(4) yok edilmesini, *"şu ya da bu platform üzerinde oluşmuş bütün grupların ('İşçi Muhalefeti', 'Demokratik Merkezçilik' vb. grupları gibi) tümü ile dağıtıldıklarını"*(5) kesin karara bağli-yordu.

Brest-Litovsk, İşçi Muhalefeti ve Kronştad Ayaklanması gibi tarihsel olaylarda, Bolşevik parti içindeki hiziplere, pratiği engelleyen gruplara kesin tavır alınarak dağıtılmaları, tek tek bu olayların özgün sonuçları gibi gözükabilir, dar anlamda da doğrudur. Fakat Lenin 1921 'e kadar yaşanan bu tür olaylardan, Leninist partinin evrensel ilke ve tutumlarına ilişkin dersler çıkarmıştır. Şimdi aradan geçen 70 yıldan sonra kalkıp birileri hala evrensel ilkeleri özgünlükle, özgün olaylarla açıklamaya kalkışırsa, ilkel ve geri bir yaklaşımla kendisini komik bir duruma düşürür. Hangi tarihsel kesitlerde yaşanmış olaylardan çıkarılmış olursa olsun, evrensel ilkeleri reddetmeye kalkmak, "dogmatizme düşmeme" uyarıları yaparken dogmatizme saplanıp kalmaktır.

HER DEVRİMCİ HAREKET KENDİ LENİNİST PARTİSİNİ KENDİ ÜLKE KOŞULLARINDA YARATIR

Bolşevizmin mücadele tarihi, diğer ülkelerin Marksist-Leninistleri için parti konusunda zengin deneylerle doludur. Marksizmin parti anlayışı Bolşevik partinin mücadelesi içerisinde yerli yerine oturmuş, örgüt ilkeleri belirlenmiştir. Leninizmin parti anlayışını kendi özgül koşullarına uygulayarak yeniden yaratan diğer ülke Marksist-Leninistleri, Leninist örgüt teorisini zenginleştirmişlerdir.

Çin Komünist Partisi, Leninist parti anlayışının yarı-feodal, yarı-sömürge, silahlı mücadelenin temel çarpışma biçimi olduğu Çin'de yeniden yaratılmasının ürünüdür. Çin'de Bolşevik partisinin pratiğinde olduğu gibi, uzun bir barışçıl mücadele döneminden geçerek büyük kentlerde ayaklanmayla iç savaş başlatılmamıştır. ÇKP daha baştan uzun süreli savaşa göre askeri niteliklere sahip bir örgütlenme olarak oluşmuş, savaş içerisinde çelikleşmiştir. Temel çarpışma alanı kırlar olduğu için kadro kaynağı genellikle Bolşevik partisinden farklı olarak yoksul köylülerden oluşmuştur. Silahlı mücadele olmadan proletaryanın ve Komünist Partisi'nin Çin'de hiçbir yeri olmazdı. (6)

Yeni sömürge Küba'da kendi özgün koşulları içerisinde küçük bir gerilla grubu olarak mücadeleye başlayan 26 Temmuz Hareketi, Marksist-Leninistlerin iradi çabalarıyla süreç içinde partileşmiştir. Ve Leninist parti anlayışına kendi özgünlüğü ile katkıda bulunmuştur. Bu deney de Leninist parti konusunda dogmatik olunamayacağını, şablonlara göre hareket edilemeyeceğini, her ülke Leninist partisinin o ülkenin koşullarının, devrimin rotasına göre biçimleneceğini göstermektedir. *"Bizim devrimimiz takipçiliğiyle değil, yaratıcı-*

lığıyla ayırt edilir. (...) Hazır kalıpları olduğu gibi uygulamaya kalksaydık... 26 Temmuz olmayacaktı. Bu yarıkürede bir sosyalist devrim olmayacaktı." (7)

Nikaragua ve El Salvador devrimlerinde de geleneksel bürokratik parti anlayışının ve dogmatizmin iflas ettiğine tanık oluyoruz. İşte muzaffer devrimcilerden VVheelock'un sözleri: *"...Devrimci mücadeleyi çok küçük bir savaşçı çekirdeği temelinde ve son derece ters koşullarda geliştirmeye başladık."* (8)

Örnekler, Leninist partinin evrensel parti-örgüt ilkelerini, kendi ülkesinin koşullarına yaratıcı bir tarzda uygulamasını bilen, hazır reçetelere bağlı kalmayan Marksist-Leninistlerin zafer kazandığını gösteriyor.

Bugün tüm dogmatiklerin, reformistlerin Marksist-Leninist parti anlayışlarını çeşitli biçimlerde reddedenlerin, Leninist parti ilkelerini hangi noktalarda reddettiğini göstermek gerekir. Leninist parti-örgüt ilkeleri ve Leninist örgütün önemli niteliklerini şöyle maddeleştirebiliriz:

1- Partinin örgütsel işleyişini sağlayan temel ilkesi, örgütün iskeleti, demokratik merkezîyetçiliktir. Demokratiklik bağlayıcı kararlar alınıncaya ve eyleme dönük irade birliği sağlanıncaya kadar süren tartışma ve eleştirilerle sınırlı değildir. Aynı zamanda aşağıdan yukarıya partinin bütün organlarını seçme ve seçilmeyi de içerir. İdeal işleyişi böyledir.

Azınlığın çoğunluğa, alt parti kurumlarının üst parti kurumlarına bağlılığını ifade eden demokratik merkezîyetçilik konusu, Lenin'in özellikle üzerinde durduğu bir konudur. Ve partinin varlığı ile yokluğu bir anlamda bu ilkenin gereğince uygulanmasına bağlıdır.

Lenin bir partide demokratik merkezîyetçiliğin önemini şu şekilde ortaya koyar: *"Şimdi örgütlenmiş bir parti haline geldik, bu bir otoritenin kurulmasını gerektirir, fikir gücünün otorite gücüne dönüştürülmesini gerektirir, alt parti kurumlarının üst kurumlara bağlılığını gerektirir."* (9)

Ancak bugün olduğu gibi dün de küçük burjuvazinin "otorite" düşmanlığı sözkonusudur ve bugün olduğu gibi dün de küçük burjuvazinin örgütsel işleyiştan anladığı herkesin "kafasına yatana" yapmasıdır. Ve başı bozukluk teorik ve pratik sorunlarıyla Lenin'in ve Bolşevik partinin önünde kimi zaman çözümlenmesi gereken acil konulardan biri olmuştur. Şöyle tanıtıyor bu başıbozuklukları Lenin: *"Aristokratik anarşizm, özel olarak Rus nihilistinin niteliğidir. Rus nihilisti, parti örgütünü ürkünç bir 'fabrika' olarak düşünür; parçanın bütüne ve azınlığın çoğunluğa bağlılığını 'kölelik' olarak görür; (...) bir merkezin yönetiminde işbölümü yapılmasını insanların 'çark dişlileri' haline getirilmesi gibi görür ve bu davranışa traji-komik feryatlarla karşı çıkar; (...) partinin örgüt tüzüğünden söz etmek, insanı tüzüğün tümünden vazgeçirecek aşağılayıcı bir tiksintiyle karşılaşır."* (10)

Aynı "traji-komik" feryatları bugün de duyuyoruz. Ama bu canhıraş feryatların kuru gürültüden başka bir şey olmadığını ve olamayacağını RSDİP deneyinden çok iyi biliyoruz. Sovyet devriminin belirli dönemlerine baktığımızda Leninist parti modelinin bu ilkesinin ne denli yaşama ve mücadeleye uygun olduğunu daha iyi kavrayabiliyoruz.

1905 Şubat Devrimine kadar Bolşevik partisi katı bir merkeziyetçilik uygulamasaydı, siyasi arenada kendisine yaşam, şansı bulamazdı. Partinin merkezini ve kadrolarını Okrahana'dan korumak, her koşulda kesintisiz mücadeleyi sürdürmek, gizli, dar profesyoneller örgütünü gerektiği gibi, parti kararlarının alınmasında ve parti kademelerine atamalarda katı bir merkeziliği gerektiriyordu. Koşullar değişince Örgütsel işleyiş de değişti.

1905 Şubat Devrimi sürecinin getirdiği özgürlük ortamında partide demokratik yan ağırlık kazandı. Daha sonra koşullar değişince bu işlerlik farklı biçimlere büründü. Yaşanan deneylerde görüldüğü gibi, Leninist partide demokrasi her zaman ve her koşul altında geçerli değildir. Bolşevik partisinin devrimci özünü almak yerine, şemalarına bağlı kalarak uygulamaya koyanların anlayamadıkları nokta, işte bu demokrasinin hangi zamanda ve koşulda işlerlik kazanacağıdır. Partide demokrasi ilkesinin işlerliğini mutlaklaştıranlar, Bolşevik partisinin çelik gibi bir disiplini nasıl sağladığını ve dünyada ilk kez proletarya devrimini gerçekleştirdiğini, sözde ne söylerlerse söylesinler anlayamamışlardır. Merkezilik onlar için anti-demokratiklikle, bürokratiklikle, parti diktatörlüğüyle özdeştir. Merkeziliğin demokratikliğe kurban edildiği noktadan sonra çok kanatlılık, çok merkezlilik meşrulaşacak ve örgüt disiplininin ortadan kalkması kaçınılmaz olacaktır. Bu da zaferi değil hüsranı getirecektir.

2- Leninist parti, koşullara ve zamana göre illegal ve legal örgütlenme arasındaki ilişkiyi en iyi biçimde kurabilen partidir. Baskı koşullarında parti, gövdesini illegaliteye oturtur. Legal faaliyetler çeşitli biçimlerde kitle örgütleri ve kitlelerle bağlantı içerisinde sürdürülür. İlegal örgütlenme, legal örgütlenme içerisinde geniş bir ilişki ağı kurar. Koşulların değişmesi, burjuva yasallığının zorlanması ile legal örgütlenmenin yolu açıldığı durumda ise parti, gövdesini legale taşır. Legalde mücadeleyi sürdüren parti, devrimi gerçekleştirip iktidarı aldığı sürece kadar illegal örgütlenmesini dağıtmaz. İlegal örgütlenme, proletarya partisinin her koşul altında mücadeleyi sürdürmesinin temel güvencesidir. Böyle yapılmazsa, koşulların değiştiği ve yasallığın ortadan kalktığı noktada, parti tamamen hareketsiz duruma düşer ve burjuvazi karşısında mücadeleyi sürdüremez hale gelir. Avrupa'da faşizmin yükseldiği dönemde legal ve illegal ilişkiyi kuramayan ve legalitedeki başarılarından başı dönen komünist partileri, faşizmin iktidarı sırasında çok kısa sürede yenilmişlerdir. Faşizm legalde olan komünist örgütleri çok kısa sürede dağıtmıştır. Ülkemizde de buna benzer örnekler çokça yaşandı, yaşanıyor. Sömürge tipi faşizmi ve demokrasi oyununu kavrayamayan reformistler, oligarşinin çok sık tuzağına düşüyorlar. Zamanlarını parti açıp kapamada harcıyorlar. Yasallığın dışına çıkmama üzerinde burjuvaziyle uzlaşan reformist partiler, varolan sınırlı demokratiktik açık faşizmin gelişile birlikte ortadan kaldırıldığında açıkta kalmışlar ve faşizme teslimiyetten başka bir şey yapamamışlardır. Böyle partilerce illegalite tehlikeli görüldükçe, kendilerine yasallık sağlandığı koşullarda burjuvaziyle uzlaşmaktan, yasallık ortadan kalkınca da burjuvaziye teslimiyeti seçmekten

başka yapacak bir şeyleri yoktur. Ülkemizde oynanan demokrasi oyunu soldaki reformist partilere iki rol biçiyor. Uzlaşma ve yasallık içerisinde demokrasi mücadelesi! Düdüğün çalınıp yasallığın ortadan kaldırıldığı noktada teslimiyet!

DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER'in mücadele geçmişinde ise ne bu türden bir anlayışa ne de böyle bir misyona rastlamayız. DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER'in bugüne kadarki gelişiminin, en geniş kitleleri kucaklayabilmesinin altında yatan gerçek ise, illegal mücadele ve örgütlülüğün temel alındığı legal-illegal mücadele ve örgütlenmenin diyalektik birliğidir. Bu da her türden reformist ve oportünistin bir türlü anlayamadığı bir olgudur. Burjuvazinin ve küçük burjuva aydınlarının etki alanında kaldıkça da kavrayamayacaklardır. Bu gelişim karşısındaki çaresizliklerinin sonucu ise şaşkınlık ve DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER'e daha fazla saldırıdır.

DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER açısından bugünkü koşullarda ana görev, partileşme sürecinin temel halkası olan kadrolaşmayı sağlamak ve bu yönde katedilen mesafeyle orantılı olarak illegal yapıyı sağlamlaştırmak olmalıdır. Bu sürecin tamamlanmasına, yani amaçlanan partinin oluşturulmasına bağlı olarak legal parti DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER açısından bir önem taşır mı?

Soruya cevap vermeden önce her türlü yanlış anlaşılıma karşı DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER açısından konuya ilişkin temel noktaları bir kere daha sıralamak gerekir.

- Faşizmin egemen olduğu bizim gibi ülkelerde Marksist-Leninist bir partiye damgasını vuran illegalitedir.

- Bugünkü aşamada DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER'in önündeki ana görev, kadrolaşmada ifadesini bulan partileşme sürecini tamamlayabilmektir. Bu partinin illegal olması tartışılmaz bir olgudur.

Bu iki ana noktayı vurguladıktan sonra yasal bir partinin DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER açısından bir önemi taşıyıp taşımayacağına gelebiliriz.

Evet legal mücadelenin her alanında olduğu gibi, parlamenter mücadele alanında da Marksist-Leninistlerin bir kolu olması teorik olarak yadsınamaz. Bu kolun gelişmelerin seyrine bağlı olarak nasıl biçimleneceğini bugünden belirleyebilmek olanaklı olmasa da, teorik olarak yasal bir parti halinde biçimlenebilmesi de ihtimal dışı değildir.

Ancak legal mücadelenin bir parçası olarak (Duma'daki Bolşevik grup hatırlansın) ihtimal dahilinde düşünebileceğimiz bu durumun hangi ihtimallerde söz konusu olamayacağını da kesinlikle ortaya koyarak konuyu kapatmak istiyoruz.

- Legal parti, illegal yapının belirleyiciliğinde sürdürülen legal-illegal mücadelenin legal platformunun bir parçası olma dışında bir işleve sahip olamayacaktır. Bu işlevin legal alan içindeki önemini ve yerini ise bir bütün olarak mücadelenin ulaştığı seviye belirleyecektir. Legal parti, devrimi yapacak örgüt değildir. Ancak illegal partiye yardımcı bir fonksiyon görebilir.

- Temel işlevi, oligarşinin çeşitli manevralarında figüran olmak değil, bu manevraları iflas ettirecek bir çizgiyi uygulamak şeklinde biçimlenecektir. Bu

anlamda çizgisini belirleyecek olan kıstas, uzlaşma-diyalog vb. değil, devrime hizmet olacaktır.

- Bu koşullar mevcut olmadıkça, yaratılmadıkça, legal parti bir aldatmacadan başka bir şey değildir ve devrime değil, düzenin meşrulaşmasına, sınıf çatışmasına değil, sınıf işbirliğine hizmet edecektir. Bu tür partilerin varlığı ve kime hizmet ettikleri sır değil. Bugünkü koşullarda legal bir parti, oligarşiye hizmet etmekten başka bir işlev göremez.

3- Leninist parti, RSDİP'in tarihsel evriminin belli bir aşamasında hizip özgürlüğüne, çok merkezliliğe gereken kesin tavrı almıştır. Hizipleşme, bloklaşma ve partinin eylem birliğini ortadan kaldıran her türlü gruplaşmayı biz zat yaşayan Bolşevikler, hizip özgürlüğünün devrime ve sosyalizme verdiği zararları öz deneyleriyle öğrenmişlerdir. Leninist parti, burjuvaziye parti içeriğinde destek vermek anlamına gelen hizip özgürlüğünü reddeder. Birleşik Sosyalist Parti, Kornünist Parti yaratma adına bugün ülkemizde illegalite terk edilip legaliteye çakılıp kalınıyor. Partinin disiplinini ortadan kaldıracak şekil de demokratik merkezîyetçilik ilkesinin merkezi yanı törpüleniyor. Her şey demokratiklikle ölçülmeye başlanıyor. Örgütlenmeler gevşek liberal örgütlenmelere dönüştürülüyor. Bugün çok kanatlılık, çok seslilik sözlerinin affında yatan gerçekler bunlara yol açıyor. Bu tavırlarını sürdürenlerin Leninist parti nin adını ağızlarına almaları bir şeyi değiştirmeyecektir. Onların yaptığı tam ikiyüzlüce bir tavırla Leninist örgütlenmenin ilkelerini kökten ortadan kaldır maktan başka bir şey değildir.

4- Leninist parti bütün mücadele biçimlerine açıktır. Hiçbir mücadele biçimi reddetmez. Çarpışma biçimleri sorununu tarihsel ve iktisadi açıdan ele alır. Lenin'in bu konuda söyledikleri çok açıktır: *"İktisadi evrimin değişik aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, canlı koşullardaki değişimlere bağlı olarak değişik biçimleri ortaya çıkar, bunlar başlıca çarpışma biçimleri olurlar, bu nunla ilgili olarak ikinci dereceden tamamlayıcı mücadele biçimleri de değişir"* (11)

İşte bunu anlayamayan bütün ülkelerin oportünist-revizyonist-reformistleri, Bolşevizmin tarihsel gelişiminin özgünlüğünü şemalaştırıyorlar. Kendi ülke devrimlerinin yolunu bu şemalara bakarak çiziyorlar. Onlara göre her ülkenin devrimi Bolşevik Partisinin izlediği yolu izlemek zorundadır. İşte bunun için silahlı mücadelenin temel mücadele biçimi olduğu ülkelerde, ne devrimin gelişimini, ne de devrimi gerçekleştirecek partinin oluşumunu kavrayamazlar. Silahlı mücadelenin zorunlu olduğu tüm sömürge, yeni-sömürge ülkelerde, yani iktisadi evrimin farklı geliştiği ülkelerde, partinin silahlı mücadelenin temel oluşuna göre örgütlenmesi, daha baştan politik-askeri niteliklere uygun olarak oluşması, bu oportünist anlayışlarca hep Narodnizm, maceracılık olarak görülüyor. Şunu söylemek gerekir, Rusya başkadır, Çin, Küba daha başkadır. Farklı nesnel koşullarda Bolşevizmin örgüt şemasını ve mücadele evrimini olduğu gibi kopya etmek, bir yanıyla dogmatizm ise, diğer yanıyla reformizmden başka bir şey olmayacaktır.

Baştan savaş örgütü olarak kurulmayan, Bolşevik partisini taklide çalışan

bu tür örgütler, kitlelerle hiçbir zaman bütünleşememiş, onların mücadelesini iktidara yönetememişlerdir. Hep geride kalmışlardır.

Nitekim Bolşevik parti modelini karikatürleştirerek tüm güçlerini merkezi bir yayın organı etrafında yürütülecek ajitasyon-propagandaya yönelten bu yapılar, 70 yıllık sol hareketin tarihinde ancak 'bir arpa boyu' yol alabilmişlerdir. Ülke gerçeklerinden kopuk bir anlayışla merkezi yayın organı etrafında örgütlenme çalışmaları da kötü bir taklit olmaktan öteye gidememiş, Türkiye devrimci hareketine değeri ölçülemeyecek zaman ve eleman kaybının acısı yaşatılmıştır.

Bugün ise dogmatizmden kurtulmak adına burjuva ideolojisinin açtığı şemsiyenin altına sığınarak II. Enternasyonal döneklerini aratacak bir örgütlenme ve mücadele anlayışı savunulmaktadır. Bu durum, devrimci hareketin iç sorunu gibi bir görünümle ortaya çıkmış olsa da, fazla zaman geçmeden burjuvaziyle birlikte devrimci mücadeleye cepheden saldıran çeşitli yapılanmaların vücut bulmasıyla sonuçlanacak bir gelişimin başlangıcı sayılmalıdır.

Şimdiye kadar dillerinden düşürmedikleri, bireysel terörist, maceracı, narodnik, anarşist vb. suçlamaların, bir süre sonra bazılarının literatüründe "Komünist, Marksist-Leninist, Stalinist" şeklindeki "küfürlere" dönüşmesi sürpriz olmayacaktır. Çünkü bugün Marksizm adına piyasaya sürdükleri örgütlenme ve mücadele anlayışları, onları bu platforma itecek kadar burjuvaziye yakındır.

5- Leninist parti anlayışı proletaryanın tek parti ile temsil edilmesini gerekli kılar ve proletarya partisi iktidarını hiçbir parti ile paylaşmayı kabul etmez. (12) Devrim düşmanlarının, proletarya diktatörlüğüne karşı kullanacağı bir güçten başka bir şey olmayacak olan diğer sınıfların partilerine örgütlenme özgürlüğü tanımak, burjuva demokrasisine, soyut özgürlüklere özenmekten başka bir anlama gelmez. Proletarya diktatörlüğü şartları altında sınıf mücadelesi değişik biçimler altında sürerken, örgütlenme özgürlüğünü kabul ettikten sonra burjuvazinin bu örgütlere sızmayacağını söylemek, kapitalizmin restorasyonundan, karşı-devrimin kışkırtmalarından bir şey anlamamaktır. Kronştad Ayaklanması bu konuda derslerle doludur. Bu karşı devrimci ayaklanma, Bolşeviklerden daha sol sloganlarla örgütlenmiş ve proletaryanın iktidarını yıkmaya yönelmiştir. Bu, parti içinde gelişen bir durum olmasıyla daha kısa sürede etkisiz kılınabilmektedir. Parti dışında örgütlenen ve başka bir parti önderliğinde gündeme gelen bir ayaklanmanın, karşı-devrim girişiminin çok daha tehlikeli olacağını söylemek için kahin olmaya gerek yoktur.

DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER YENİ TİPTE LENİNİST BİR PARTİ YARATMAK İSTİYOR

DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER yeni tipte Leninist bir parti yaratmak istiyor. Ve bunu ülkemizde gerçekleştirecektir.

Burada biraz durmak ve yeni tipte Leninist parti kavramının ne anlama geldiğini açıklamak istiyoruz.

Yeni tipte Leninist parti emperyalizmin III. bunalım döneminde yeni-sömürge ülke devrimcilerinin örgütlenme biçimidir. Leninist örgütlenme ilkelerinin yeni-sömürge ülke somutuna uygulanması, yeni tipte Leninist parti kavramının özüdür. Leninist örgütlenme ilkelerinin kesinlikle korunmasına karşın "yeni tipte" nitelemesinin kullanılması, esas olarak oportünist dogmatizmin ve şablonculuğun yarattığı bulanıklık içinde, özgünlüğü ve Marksizm-Leninizmin esas yönünü yaşayan özü olduğunu vurgulamaya yöneliktir.

Yeni tipte Leninist parti ile klasik Leninist parti arasındaki en önemli fark, yeni tipte Leninist partinin örgütlenme ilkesinin politik-askeri birlik ilkesi olmasıdır. Bu örgütlenme ilkesi, yeni-sömürge ülke koşullarında temel mücadele biçiminin silahlı mücadele olmasının sonucudur. Bu temel mücadeleyi sürdürecektir örgütlenmenin politik-askeri niteliğe sahip bir örgütlenme olması zorunludur.

Bugün ülkemizde "Marksist-Leninist" iddialı birçok parti var. Ama bunların hiçbirisi Leninist savaşı partinin ruhuna uygun ortaya çıkmamıştır. Bunların çoğu, üç-beş küçük burjuva aydınıyla üç-beş sendika bürokratinin bir araya gelerek oluşturduğu partilerdir. Bunların hiçbirinin Leninist partiyle bir ilişkisi yoktur. Ülkemizde, halkın adlarını bile telaffuz edemediği bir parti enflasyonu vardır. Ve yıllardır faaliyet gösterdikleri halde hiçbir kitlelere gidememişlerdir. Kısırdöngü içerisinde dönüp duruyorlar. Kitleler edebiyatını dillerinden düşürmedikleri halde, kitlelerin dışındadırlar.

Biz böyle daha baştan ölü doğmuş partiler kurmayacağız. Bizim kuracağımız parti sınıf mücadelesinin her alanında kitleleri devrim mücadelesine çekmek için savaşan bir parti olacaktır. İşçi ve emekçi sınıflara güven verecek, devrim umudu aşılayacak, kitleleri silahlanıp savaşa ve iktidarı almaya hazırlayacak bir parti olacaktır.

Bizim partimiz silahlı mücadelenin temel olduğu ülkemizde, askeri yanı da içinde taşımak zorundadır. Bugün ülkemizde parti, sınıf mücadelesi, emperyalizme bağımlılıktan, faşizmin baskı ve terörünün varolmasından dolayı daha baştan politik ve askeri bir örgüt olmak zorundadır.

Biz, silahlı mücadeleyi hayata geçirecek, kitleleri politik kitle mücadelesinin silahlı-silahsız tüm biçimleriyle örgütleyecek, kitlelerin en küçük bir muhalefetini devrime kanallı edecek, her koşulda savaşı sürdürecektir bir örgütten söz ediyoruz.

Açık faşizm geldi mi mücadeleyi tatil etmeyen, göçmenliği seçmeyen, burjuvaziye teslim olmayan, halkın önünde savaşan bir örgüt hedefliyoruz.

Bizim partimizde, devrimci mücadelenin parçalanmasına yol açan hizip özgürlüğü kendisine yer bulamayacaktır, tartışma kulübü olmayacaktır. Bizim partimiz, faşizmin baskı koşulları gözönüne alındığında merkeziyetçiliği katı biçimde uygulamak durumunda olacaktır.

Dogmatik ve taklitçi olmayan, yaratıcı ve kitleleri örgütleyici bir parti olacaktır. Bugün böyle bir partiye iradi bir süreç yaşanarak varılmak zorundadır. Partileşme sürecinde merkeziyetçilik ilkesi kendi örgütsel özgünlüğü içerisinde egemen olmak zorundadır. İdeolojik birlik sağlama ve kadrolaşma olarak

da tanımlanan bu süreçte, savaşçı bir partiye uygun örgütlenmeler oluşturulacaktır.

Partileşme süreci her şeyiyle kendisini devrime adanmış, özverili kadroların birikiminin sağlanmasına ihtiyaç duyuyor. Kadroları birbirine yoldaşça ilişkilerle bağlayan, soyut tüzüklere ve başka ülke partilerinden kopya edilmiş programlara sarılmayan, onları sadece bir deney olarak kavrayan bir parti olacaktır. Onları birbirine bağlayan, mücadele içerisinde yaratılan devrimci gelenekler değerler, ilkeler ve devrimci yaşamın bir yaşam felsefesi olarak benimsenmesidir.

Bizim partimiz, her kongrede veya konferansta merkez komitesini revizyonistlikle, hainlikle suçlayarak tasfiye eden, parti içi darbeciliği ve hizipleşmeyi meşrulaştıran, birbirinin kuyusunu kazanların yer aldığı bir parti olmayacaktır. Leninist örgüt anlayışının yıllar önce mahkum ettiği parti içi hizip özgürlüğünü baştan kabul edenlerin ve bunu savunanların karşısında olacaktır.

Ama öncelikle de bizim partimiz, uzlaşmacı, statükocu bir düzen partisi gibi değil, devrime öncülük edecek savaşçı bir parti olacaktır.

Her koşul altında yasallaşmak için burjuvaziden icazet dilenen, mücadelesini burjuva demokrasisinin sınırları dışına taşımayan her türlü reformist parti ile mücadele edecektir. Sosyalist demokrasinin işleyişindeki tıkanıklığı sözde açmak için, Troçkizmin cephaneliğinden yararlanarak sosyalizm şartlarında çok partililiği savunanlara karşı çıkacaktır.

Bizim partimiz, halkımızın örgütlü gücü, emperyalizme ve oligarşiye karşı bir savaş örgütü, halk devriminin öncüsü, devrimci halk iktidarının sosyalizme ve sınıfsız topluma ilerleyişin motoru olacaktır.

Bizim partimiz, Türkiye'nin şartlarında yaratılan Marksist-Leninist savaşçı bir parti olacaktır.

- 1) Stalin, Örgütlenme Üzerine, syf. 165
- 2) Lenin, Aktaran Stalin, Leninizmin ilkeleri, syf.113
- 3) Lenin, Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi,
- 4) Lenin, Örgütlenme Üzerine, syf. 118
- 5) age, syf. 117-118
- 6) Mao, Yeni Demokratik Devrim, syf.9
- 7) F.Castro, Castro Konuşuyor, syf.11
- 8) Nikaragua, Sandinist Halk Devrimi, syf.45
- 9) Lenin, Bir Adım İleri İki Adım Geri, syf. 199-200
- 10) Lenin, age, syf,228
- 11) Lenin, Aktaran W. Pomeroy, Gerilla Savaşı ve Marksizm, syf.93
- 12) Anti-emperyalist, anti-oligarşik devrimde proletarya partisi, iktidarı ele geçirdiği çeşitli halk kesimlerinin örgütleriyle iktidarı paylaşmak zorunda kalabilir. Bu nesnel bir durumdur.

SOSYALİZMİN SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ SOSYALİZMEDİR

Sosyalist dünyada bugün Marksist-Leninist teori, ideoloji, politika, ilke, değer ve geleneklerle bağdaşmayan, Marksizm-Leninizmin önüne koyduğu yeni bir dünya hedefiyle, sınıfsız topluma ulaşma amacıyla çelişen olaylar yaşanıyor.

Bu olaylar bir yerde, emperyalist dünyanın sosyalizme karşı yönelttiği yalan ve demagojilerle, adice karalamalarla örülmüş ideolojik, politik saldırılarına arayıp da bulamadığı değerinde büyük bir kaynak yarattı. Bu olaylar emperyalizmin ideolojik-politik saldırılarına aynı koroda katılan sabık Marksistlerin eleştirileriyle de birleşince, sosyalizmin ne olup olmadığı, Marksizm-Leninizmin neleri başardığı adeta bu kesimlerce "tartışılır" hale getirildi. Ve Marksizm-Leninizmin hedefine ulaşip ulaşamaması konusunda burjuva cephesinden bir kuşku ve güvensizlik sürekli pompalandı, canlı tutuldu.

Ama önemli olan burjuvazinin bu yola başvurusu değil, sosyalist dünyada, sosyalizmin geleceğine ilişkin yaratılan kuşku ve güvensizliktir. Sosyalist dünya, bugünkü süreçte her zamankinden daha çok içerden hançerleniyor. Emperyalizmin ideolojik saldırısına, giderek sosyalist cepheden bir ideolojik saldırının eşlik etmesi, konunun gelinen noktada Marksist-Leninistler açısından kazandığı ciddiyeti gösteriyor.

Daha somut ifade edilirse, sosyalizme yönelik ideolojik saldırıların solda yankı bulması saldırının gücünü gösteriyor. Bu güç, sosyalist dünyada tartışmasız etkileri olan, sosyalizmin iki büyük gücünde (Sovyetler Birliği ve Çin) ortaya çıkan ve onlardan tüm sosyalist dünyaya yayılan politikarlardan ve bu politikaların sorunlar karşısında çözümsüzlüklerinden kaynaklanıyor.

Sosyalist devrimini yapmış birçok ülkenin Marksist-Leninist sağlamlıklarını, saflıklarını, yaratıcı ve devrimci ruhunu koruyamamaları, proleterya partilerinin sağa-sola sapmaları sonucu sorunları birikti ve birçok noktada sosyalizmi yıpratıcı tikanıklıklar haline dönüştü. Sorun bu kadarla kalmadı, Daha kötüsü, bu çözümsüzlükler karşısında sosyalist güçlerin ve proleterya partilerinin, bu tikanıklıkları açacak formülleri ve yöntemleri, sosyalizmin dünyanın yarısına yakınında uygulanan 70 yıllık deneyimi içerisinde arayıp bulacakları yerde, daha da sağa kayarak kapitalist reçetelere yeniden başvurmakta aramalarıdır.

Açıkçası, sosyalist dünyada burjuva liberalizmine kapıları açan reform rüzgarları esmeye başladı. Piyasa ekonomisi, bireysel zenginleşmeye öncelik tanıma, kâr ve rekabet hırsı, maddi özendirme yöntemlerinin artışı; "demokratikleşme" adına çok partiliğe, bağımsız sendikalaşmaya, burjuva parlamentarizmine dönüş yolunu açma; "dışa açılma", "modernleşme", "yeni teknolojileri getirme" adına sosyalist ekonomiyi ağgözlü emperyalist tekelle-

rin yatırım yapacakları kadar elverişli alanlar haline getirme çabaları, sosyalizmin tıkanıklıklarını açacak yöntemler olarak görüldü. Sosyalist değerler, ilkeler, bu kapitalist yöntemlere bulaştırıldı. Marksizm-Leninizmin saflığı bozuldu. Sosyalist değerler yozlaşmaya, gelenekler unutulmaya başlandı. Kısacası kapitalizm bütün pisliklerini, çürüme ve kokuşmasını, bunalımın sonuçlarını bu ekonomik politik reçetelerle birlikte sosyalizme taşıdı. Ve sosyalist değerlerden çok şey alıp götürülen ve liberal çözümlerde ısrarlı olundukça da götürecek olan yolsuzluk, rüşvet, adam kayırma, bireysel zenginleşme hırsları, lüks yaşama tutkusu ve kapitalist değerlere özenme gelişti.

Kapitalist dünyayı yıkıma uğratan ve altyapısından üstyapısına derinden sarsan 1929-1933 dünya bunalımından hemen hiç etkilenmeyen, kapitalist dünyada üretim gerilemeleri ve yıkımlar yaşanırken, tarım ve sanayide dengeli bir biçimde dev adımlarla ilerleyen güç Sovyetler Birliği'ydi. Sosyalist dünya; bunalım, üretimde gerileme, yıkım, enflasyon, işsizlik diye bir şey tanıımıyordu. Stalin "Bizim rejimimiz bu hastalıklara yakalanmaz. Çünkü iktidar bizim elimizdedir. Çünkü biz ekonomiyi planlıyoruz" derken bu farkı ifade ediyordu. Merkezi planlamayla işsizliği, rekabet anarşisini ve enflasyonu yenen sosyalist dünyada bu tür hastalıklar ortaya çıktı. Kapitalist dünyadan alınan yöntemlerle sosyalist ilerlemenin önündeki engellerin aşılabacağı sanılırken, yeni engellerle karşılaşıldı. Çözumsuzluklara uygulanan yanlış politikalar, yeni çözümsüzlüklerin kaynağı oldu ve çözümsüzlüklerin sınırlarını genişletti.

İçte, sosyalist ekonominin inşası için kültür devriminin kesintisiz sürdürülmesi ve sosyalist insanın yaratılması görevinin öne çıkarılması yerine, ekonomizmin sığ düşüncelerinden hareketle "daha çok sanayileşme ve daha çok makineleşme"nin öne çıkarılması, kolektif ilişkilerin zayıflatılması, devrimci dinamizmin giderek köretilmesi ve insanların hantallaştırılması, bireycilik... Ya da zaman zaman salt politikayla, ideolojiyle insanların karınlarını doyuracağını sanan çocuklukların yarattığı boş hayaller...

Dışta, enternasyonalizmin devrimci kardeşliğini, dostluğunu, sosyalist güveni güçlendirip, halkların mücadelesini ve devrimleri desteklemeyi başat politikalar haline getirmek yerine; pragmatizm, büyük ulus şovenizmi ya da "tek sosyalist ülke" milliyetçiliği, dar görüşlülüğü, sübjektivizm, içe kapanma, ideolojide suni ayrımlar yaratmak ve uluslararası politikalarda düşman kardeşler pozisyonuna düşmek gibi yanlış ve sosyalizmle çelişen politikaları sosyalizm adına uygulamak.

Daha da ilerisi, sosyalist halklar, güçler ve partiler arasında zorlama, tepkisel düşmanlıklar yaratmak, çatışmalara girmek; adeta "enternasyonalizm yoktur ve olmayacaktır" düşüncesini yayan emperyalist beklenti ve demagojik propagandaları haklı çıkarırcasına, enternasyonalizmi geliştirici devrimci girişimlerin öncülüğüne soyunmama; emperyalizm karşısında savunmaya geçmek, devrimlerden uzak durmak anlamına gelen "barış"ı korumayı her şeyin önüne koymak, emperyalizmi çöküşe götürecek çelişiklere çözüm aramak ("tek dünya sistemi" görüşleri vb.), burjuvaziye doğrultulan silahların indirilmesi çağrıları, uzlaşma, olaylara sınıfsal değil, salt insansal açıdan bakmaya başlamak...

Tüm bunlar; Marksizm-Leninizmin değil ama Marksizm-Leninizmi, emperyalist ülke ve güçlerin kabul edeceği noktaya kadar revizyona tabi tutmanın ve temel ilkelerin ve değerlerin bozulmasının sonuçlarıdır. Bu ise pratikte toplumsal gelişmeye bürokratlaşma, işsizlik, rüşvet, milliyetçilik, bireycilik vs. biçimlerinde çok yönlü yansımıştır.

Bir bunalımı atlatamadan peşinden bir yenisiyle sarsılan, insanı topluma yabancılaştıran ve insani değerleri sömürü, kâr, ve açgözlülükle ezip geçen, insanlığa verecek hiçbir şeyi kalmamış olan kapitalizmin hamileri, sosyalist dünyada, kendi durumlarına benzer çözümsüzlükler ve olumsuzluklar gördükçe zafer çığlıkları atıyorlar. "Vietnam, Sovyet, Çin, Etiyopya, Polonya, Macaristan halklarının özgürlük mücadeleleri"ne (1) kesin destek vaat ediliyor. Boğazına kadar pislik ve çirkefe batmış kapitalizme herhalde sosyalist ülkeler tarafından bugüne kadar böyle büyük bir iyilik yapılmamıştı! Sosyalist dünyadan uzatılan yardım eli, kapitalist dünyada çılgınca bir sevinç yarattı. Boş bir umut olsa da halkların kafasını bulandırmak, tatlı kârlarıyla biraz daha sefahat sürmek için kapitalist dünyanın sözcüleri, ideologları ve bu dünyayla göbek bağı olan aydın bozuntuları, sosyalizmi bir cennet sanıp hayal kırıklığına uğrayan Marksizm örnekleri hepsi birden "sosyalizmin iflas ettiğini", "Marksizmin öldüğünü" haykırıyorlar. Sosyalist dünyada sınıfsız topluma doğru yönelineceği yerde, kapitalist uygulamalardan medet ummanın, can çekişen emperyalist kapitalizme taze bir kan olduğu artık saklanamaz bir gerçek. Oysa uygulanmayan bir Marksizm-Leninizm ölmez!

Gorbaçov'un açıklık ve yeniden yapılanma politikalarına, ekonomik politik reformlarla kapitalist unsurları sosyalizme yamamasına, aynı yolda daha önce yürümeye başlayan Deng'in piyasaya ekonomisine ve bireysel zenginleşmeyi toplumsal zenginleşmenin önüne koymasına, Çin'in kapılarını emperyalistlere ardına kadar açmasına en büyük alkış, ezilen halklardan değil emperyalistlerden geliyor. Kapitalist reçetelerin, sosyalist yoldan kapitalist yola savurduğu Macaristan'a emperyalistler kucak açıyor. AET'ye katılma davetiyesi çıkarıyor. Avusturya, Macaristan'la arasındaki tel örgütleri kaldırıyor. Dayanışma'ya iktidar yolunu açan Polonya yönetimine her türlü ekonomik destek ve yardım sunuluyor. ABD Başkanı Polonya ve Macaristan parlamentolarında kendi evindeymiş gibi rahatça konuşuyor, reformlar ve reformculara destek vaadiyle birlikte, daha ileri gitmeleri için övgüler diziyor.

Emperyalizm restorasyon beklentisi içerisinde, bütün dikkatlerini Gorbaçov ve Deng üzerinde; Macaristan ve Polonya'daki giderek kendisine yaklaşan anti-sosyalist değişimlerde topluyor. Emperyalizm sosyalist dünyadan önemli bir şeyler koparmayı umuyor. Somut gerçeklere bakıldığında pek haksız da sayılmaz! Polonya, Macaristan, Çin, Sovyetler Birliği, henüz hiçbir kaybedilmiş değil. Ama buralardaki olumsuz gelişmeler haklı olarak emperyalizmin iştahını kabartıyor. Gelişmeler tüm sosyalist ülkeleri kapsamadığı için, olumsuzlukların içinden, her sosyalist ülkenin ve gücün kendi ayakları üzerine basması gibi olumluluklar da gelişiyor. Buna bağlı olarak birçok parti "konsolosluk" olmaktan çıkma yönünde adım atıyor ki bunlar sevindiricidir.

HATALARIYLA SORUNLARIYLA VE KAZANIMLARIYLA SOSYALİZM KAPİTALİZMİN TEK ALTERNATİFİDİR

Marksizm dünyayı yorumlamakla kalmadı, dünyayı değiştirmeye de yöneldi. Sınıf mücadelesi tarihinde yeni bir çağa damgasını vurdu. Ezilen ve sömürülen sınıflara iktidar yolunu gösterdi. Marksizmi emperyalizm çağında geliştiren Lenin "çağımız proleter devrimler çağıdır" dedi. Emperyalizm aşamasında kapitalizm, "çürüyen ve tarihsel olarak ömrünü doldurmuş bir sistem haline dönüştü" dedi. Kapitalist dünyayı, proletarya ve ezilen halkların sosyalizmle değiştirmesinin artık pratik bir sorun haline geldiğini ortaya koydu. Toplumsal pratik Lenin'i haklı çıkardı. Lenin'in bilimsel öngörülleri gerçekleşti. Kapitalist dünyanın sömürü zincirleri kırıldı. Büyük Ekim Devrimi'yle ilk kez işçiler, yoksul köylüler ve ezilen halklar iktidar oldular. Kendi geleceklerini kendi ellerine aldılar. Ekim Devrimi'nin açtığı yoldan ilerleyen halklar, kendi ülkelerinin devrim-sosyalizm yolunu, kendi özgün koşullarında, kendileri yaratarak emperyalizmin boyunduruğunu birbiri ardına kırdılar.

Çağın bir diğer devriminde, feodalizmin uyuşukluğu, cehaleti ve sopası altında açlık ve sefalet içinde yaşayan 600 milyon Çinli, emperyalizmi kovarak feodalizmin gerici kabuğunu parçaladı. Özgürlüğünü kazandı. 20. yy'ın sonlarına gelindiğinde, dünyanın yarıya yakını yeni bir dünyada saf tuttu. Ne Rusya'da "Çarlığın halklar hapishanesi" kalmıştı, ne de milyonlarca insanın kıtlıktan ve açlıktan, cehalet ve sefalet içinde yaşaması ve ölmesi duyuluyordu... Ve ne de bu ülkelerde sırtım Çarlığa ve feodal despotluğa dayamış bir avuç kapitalist ve toprak ağası asalak vardı.

Evet, sonuçta Marksizm bilimsel öngörülleri gerçeğe dönüştürdü ve dünyayı değiştirdi. Emekçi sınıfları, sınıf mücadelesi sahnesinde başka sınıflara figüranlık yapmaktan başrole çıkardı. Hiçbir ideoloji ve sistem ezeni de ezilene de ortadan kaldırıp, halkları Marksizm ve sosyalizm kadar eşit ve özgür bir temelde, gönüllü olarak birleştirip, yeni bir dünyanın kuruluşuna yöneltilmedi. Sovyet iktidarı, halklar hapishanesini yüzün üzerinde halkın özgürlükler ülkesine çevirdi. Hiçbir sistem, emek sömürsünün her biçimine son verip, emeğin yaratıcılığını sosyalizm kadar özgürleştiremedi. Dünyanın ve toplumsal emeğin yarısının sahibi olan kadınları, üretim dışına itilmekten, ev köleleri olmaktan kurtarıp, toplumsal saygınlığına kavuşturamadı. Sovyet iktidarı burjuva devriminin kadınlara 130 yılda kazandırdığı özgürlükten çok daha fazlasını 2.5 yılda sağladı.

Sosyalizm çok büyük projeler gerçekleştirmiştir. İnsanlık tarihinin en binliği, katılımlı kitle eylemleri sosyalizm bayrağı altında gerçekleşti. Kapitalizmin ekonomik anarşisine, sosyal yıkımına son verip, ilk planlamayı sosyalizm başardı. Milyonlarca insanı yıkıma uğratan, açlık ve sefaletle karşı karşıya getiren, işsiz ve topraksız bırakan kapitalizmin bunalımı, artık sosyalizmde yaşanmıyordu. "Emek kahramanlığı", emek yaratıcılığının sınırsız özgürlüğü sosyalizmin doğal sonucuydu. Kapitalizmin yüz yılda gerçekleştirebileceği sanayi ve tarım projelerini, sosyalizm on yıllara sığdırdı. Paylaşım savaşından ve iç savaştan geçmiş, emperyalist işgal yaşamış Rusya'da, milyonlarca işçi ve köylüyü sosyalist sanayileşme ve tarımda kolektifleştirmekle

harekete geçiren sosyalizmdi. Yeni bir ülkeyi, kapitalizmin düşünce ve alışkanlıklarından sıyrılmış yeni insanları yaratan; geri Rusya'yı 20 yılda sanayi gücü olarak kıta Avrupası'nda birinci sıraya ve dünyada ikinci sıraya yükselten sosyalizmdi.

Açlıktan sokaklarda ölen, çekçeklerde hayvan yerine konan, "buraya Çinliler ve köpekler giremez" yazılarıyla aşağılanan Çinliler, sosyalizmle ulusal onurlarını kazandılar. Proleter kültür devrimini yarattılar.

Sosyalizmin başarıları bunlarla sınırlı kalmadı. Sosyalizm kapitalist dünyanın çehresini de değiştirdi. Sosyalizmin işçi ve emekçi kitleler ve halklar içinde kazandığı saygınlıktan ve prestijden etkilenen kapitalist sistem, sosyalizmin başarılarını örnek alarak, çökmekte olan düzenini korumaya çalıştı. Ve sosyalizmin gelişen gücü karşısında, bunalımını biraz olsun hafifletebilmek için sosyalizmin başarılarından etkilendi ve yararlandı. Örneğin, sosyalist planlama ile aynı şey olmasa da planlamayı gündeme getirdi; piyasa ekonomisinin anarşisini, ekonomik ve sosyal yıkımını sınırlandırmaya çalıştı. İşçi ve emekçi sınıfların toplumsal muhalefetiyle sosyalizmden aldığı "sosyal devlet" olgusunu kendi düzenine yamamaya çalıştı. Sosyalizm her şeyiyle tarih sahnesine çıktıktan, kendisini tehdit eder duruma geldikten sonra, kapitalizm, sosyalizmin başarılarına bakarak kendisine yeni çıkış yolları, nefes boruları aradı.

Sosyalizm her şeye rağmen geliyor, güçleniyor. İnsanlığın önüne yeni ve sömürsüz bir dünyanın ufuklarını açıyor. Kapitalizm, nesnel ve tarihsel gerçekliğin sonucu olarak proletarya devrimleriyle yerini karşıtı sosyalizme terk ediyor. Sosyalizmin, bütün eksikliklerine, hatalarına, henüz önüne koyup da çözemediği sorunlarının varlığına karşın, bunlar, kapitalizmin yerini alacağı gerçeğini değiştirmiyor. Bugün sosyalizmin sorunlarına bakarak, sosyalizmi ve Marksizmi yargılamaya kalkmak, sosyalizmin kapitalizme tarihsel üstünlüğünü görmemektir. Bir geçiş toplumu olarak sosyalizmin sınıfsız topluma varıncaya kadar, çeşitli sorunlarla karşılaşacağı, düz bir hat izlemeyeceği gerçeğini kavramamaktır.

Kapitalizmin bireyciliğiyle, ekonomik ve sosyal yıkımıyla; anarşisiyle ve bunalımlarıyla bugün, insanlığın temel sorunlarını çözemediği anlaşılmıştır; İnsanlığa sunabileceği bir alternatif kalmamıştır. İnsani ve toplumsal olan her şeyi çürüten, yozlaştıran, çirkinleştiren kapitalizm neyi çözümleyecektir? Dünyanın sorunlarını sosyalizmin kolektifliği, kitleleri fedakarca, bilinçle harekete geçirebilme yeteneği, kitlelerin gücüne ve yaratıcılığına güvenmesi çözebilir. Evet, bugün altını çizmek gerekir ki, eksiklikleriyle, hatalarıyla, yaptıkları ve yapamadıklarıyla sosyalizm, tarihsel olarak ömrünü doldurmuş olan kapitalizmin tek alternatifidir. Sosyalizm henüz varamadığı ideallerine, kapitalist bataklığı tamamen kurutarak, kendi sorunlarını düşse kalka, kendi gücünü kullanıp çözerek varacaktır. Sosyalizm kendi sorunlarını çözecek kadar güçlü dinamiklere sahiptir.

Kapitalizm bugün bu düzeyine tam dört yüz yıl sonra ulaştı. Özgürlük, demokrasi, eşitlik vb. ideallerinin, halk kitleleri açısından tamamen biçimsel bir anlama geldiği gerçeği bir yana, değerlerini, kültürünü, ekonomik ilişkilerini kabul ettirebilmesi için yüzyıllar geçti.

Sosyalizmin tarih sahnesine bir sistem olarak çıkmasının üzerinden henüz 70 yıl geçmiştir. Sosyalizm kapitalizmin bataklığından çıkıp yükseldi. Sosyalizmin, kapitalizmden arta kalan düşünce, davranış, alışkanlık ve kültür artıklarını, yerleşmiş değerleri ve gelenekleri, emperyalizm hala dünya üzerinde bir güç olarak varlığını korurken; sosyalizme karşı en aşağılık ve rezilce çarpıtma ve saldırılarını sürdürürken; 70 yıl gibi bir sürede söküp atmasını ve önüne koyduğu lekesiz, pürüzsüz yeni bir dünya hedefine varmasını beklemek saf bir idealizmdir. Aksi, sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik değişmeler karşısında bire bir ayniyet arayan mekanik materyalist anlayışların ürünüdür. Bu türden burjuva anlayışlara Türkiye solundan, ürettikleri ya da ithal ettikleri çeşitli teorilerle objektif olarak prim verenler, ne yazık ki hiçbir zaman eksik olmadı.

SOSYALİZM SORUNLARI, SOSYALİZMİ İNKAR TEORİLERİNE VARDIRILMAMALIDIR!

Türkiye solunda da bugün bazıları "proletarya ele geçirdiği tüm iktidarı birer birer yitirmiştir" diyerek, emperyalistlerin "sosyalizm öldü, artık yaşamıyor" propagandalarına objektif olarak soldan destek vermektedirler. Teorisini yapanların dahi artık adını anmadığı ve tamamen tepkiselliğin ürünü olan teori kalıntılarıyla (sosyal emperyalizm, sosyal faşizm) günümüz gerçekliğini açıklamaya çalışanların da geldiği nokta, ne yazık ki objektif olarak, artık sosyalizmin yeryüzünde yaşamadığını ispat etmek (!) çabası olmuştur. Lenin, "Çağımız proleter devrimler çağıdır" derken, kimilerinin ısrarla vazgeçemedikleri "hiçbir sosyalist ülke yoktur" tekerlemelerine rağmen Leninistliği kimseye bırakmamalarını ise anlamak gerçekten güçleşiyor.

Günümüzde hiçbir sosyalist ülke yoksa, sosyalizm bugüne kadar insanlığa bir umut, bir kurtuluş yolu olamamış demektir. Bunlara göre Çin karşı-devrimci, Sovyetler kapitalist, Küba küçük burjuvalar ülkesi vb. vb... Ne kaldı geriye? Doğunun "özgürlük savaşçıları" Afganistan mücahitleri, milyonlarca Kamboçyalının öldürülmesinden sorumlu olan Kızıl Kmerler, Batının gözdesi Dayanışma, Çin'de büyük bir sevinçle karşıladıkları burjuva talepli öğrenci ayaklanması mı? Ezilen halklara bunlar mı umut ışığı görülüyorlar? Bu tespitleri yapanların, günümüz sosyalizmine başarı ve başarısızlıklarıyla bir bütün olarak "var olan sosyalizm" diye burun kıvranlardan ne farkları kalıyor? Ya da "hiç sosyalist ülke yok, hepsinde geriye dönüş oldu" propagandasıyla emperyalistlerin, gericilerin karşı-devrimci ideolojik saldırılarının yarattığı sonuçlardan, hangi farklı sonuçları elde ediyorlar? Bu görüşlerinde ısrar edenlere şunu sormak gerekir; Madem 70 yıllık bir geçmişe sahip sosyalizm insanlığa ve emekçi halklara, proletaryaya bir şey veremeden yıkıldı ve yerine yeniden kapitalizm geldi ise, yarın sizin kuracağınız sosyalizmin yaşayacağını ve bir kurtuluş umudu olmasının garantisi nedir? Bu kesimlerin bu ve benzeri sorulara verebilecekleri yanıtları yoktur. Elbette Marksist-Leninistler, emperyalistler şöyle diyor böyle diyor diye salt karşı-devrimin söylemlerinden yola çıkarak teori üretmez, davranış belirlemezler. Emperyalistlerin yaratmak istediği karamsar dünya tablosuna 20 yıldır fırça

sallamışsak, biraz durup düşünmenin zamanı hala gelmedi mi? Objektif olarak karamsarlık yaymanın ve bunda ısrar etmenin sonu buraya kadar varıyor, varacaktır.

Diğer yandan sosyalizmin proletarya ve ezilen dünya halklarına kazandırdığı tüm değerleri gözardı eden "var olan sosyalizm" teorisi de farklı bir işlev görmemiştir. "Var olan sosyalizm" de küçük burjuva sosyalistlerinin, sosyalizmi bir süreç olarak değil de, bugünden yarına hemen kuruluverecek bir sistem olarak kavramalarının, kitabî sosyalizm anlayışlarının, hayatın gerçekleri karşısında hayal dünyalarıyla birlikte yıkılmasının ürünüdür.

"Var olan sosyalizm" kavramı, sosyalizmin sorunlarını anlamada yeterli olmadığı gibi, üstelik kitlelerin kafasını bulandırmaktadır. Teoride öngörülen sosyalizmle (ideal olan), gerçeklikte var olan karşılaştırılarak, gerçeklikteki yanlıştır sonucuna varan mekanik, toptancı mantık, gerçekliğe ışık tutmaktan uzaktır. Bu mantık, teori ile pratik arasında ayniyet arayan -ki aramak gerekir- ama bulamadığında, pratiği teoride öngörülene dönüştürme çabasını sürdürmek yerine "yanlıştır" deyip işin içinden sıyrılıvermektedir. Böyle davrananlar, sosyalist sistemdeki var olan tüm olumlu gelişmeleri ve yaratılan değerleri ve gelenekleri de reddediyorlar. Marksist-Leninist politikaları, enternasyonalizm örneklerini ve diğer olguları bir çırpıda yadsıyorlar. "Var olan sosyalizm" kavramı adı altında, sosyalizmi örgütleme ve Marksist-Leninist politika ve ilkeleri benimseyip benimsememe, daha da önemlisi uygulayıp uygulamama konusunda, birbirlerinden farklı gelişme düzeylerini temsil eden tüm sosyalist ülkeler, birbirinden farklı günah ve sevaplarıyla bir araya konulmaktadır ki, bu bile başlı başına nesnel bir değerlendirme olmaktan uzaktır. Örneğin, en azından bu kavramla Küba ile Polonya ve Macaristan aynı kefeye konmaktadır. Böylece sosyalizmin kapitalizme karşı kazandığı somut kazanımlar bir kalemde reddedilmektedir.

Günümüz sosyalizminin gerçekliği, bu nedenlerden dolayı var olan sosyalizm-var olmayan (teorideki) sosyalizm kriterleriyle değil, ama sosyalizmin pratikteki örgütlenmesini Marksizm-Leninizmin şaşmaz temel ilkeleriyle karşılaştırmayı ihmal etmeyen, Marksizm-Leninizmi uygulayıp uygulamama, Marksizm-Leninizmden sapmalar ve bunlara karşı oluşturulan devrimci politikaların varlığı yokluğuyla açıklanabilir. "Sosyalizmin neresindeyiz?" sorusu ancak böyle yanıtlanabilir. Aksi halde "var olan sosyalizm" toptancı kavramının içerdiği yadsıma ve bu yadsıma dolayısıyla bu görüşte ısrar edenler; "sosyal emperyalizm-faşizm", "bürokratik-totaliter-revizyonist-burjuva dikta törlükler kavramlarında diretenlerin, bu kavramlar etrafında ördükleri teorilerin gördüğü işlevden farklı bir işlev yüklenemezler.

Proletarya diktatörlüğünü ise, "totaliter", "bürokratik", "despotik" diyerek, sınıfsal özünden değil de biçimindeki benzerliklerden yola çıkarak, burjuva demokratik ya da faşist diktatörlüklere benzetmek çabaları da, yukarıdaki bakış açısının bir başka kategorideki uzantısıdır.

Bugün geline nokta bakarsak, sosyalizmi başarısız ve ideallerini gerçekleştirememiş olarak ilan edenlerden kimileri de, bunun bütün sorumluluğunu, proletarya diktatörlüğüne bağlıyor ve bu nedenle proletarya diktatörlü-

ğü uygulandığı için sosyalizm bunalıma girdi diyorlar. Şu gerçeğin altını tekrar tekrar çizmek istiyoruz: Proletarya diktatörlüğü Marksizm-Leninizmin temelini oluşturur. Marksizm-Leninizmden bu teori çekip alındı mı, Marksizm-Leninizm çöker. Ve proletarya diktatörlüğünü kabul etmeyen bir "Marksizm" Marksizmden başka her şeydir. Ancak sınıflar mücadelesini, kaçınılmaz olarak proletarya diktatörlüğüne kadar götürenler Marksisttir. Dolayısıyla hem proletarya diktatörlüğünü yadsıyan, hem de sosyalistliği kimseye bırakmayanlarla tartışma, sosyalizmi sosyalizm yapacak çözümlerin tartışıldığı Marksistler arası bir tartışma değildir. Proletarya diktatörlüğünü ve son tahlilde Marksizmi yadsıyarak -sözde ne kadar keskin ve "bilimsel" yetkinlikte sosyalist geçinirlerse geçinsinler- sosyalizmin sorunlarına çözüm aranamaz.

"ÇOK PARTİLİLİK" VE "PARTİDE ÇOK KANATLILIK" SORUNLARIN ÇÖZÜM YOLU DEĞİLDİR

Bugün sosyalizmin sorunlarının tartışılması, bazılarınca, sosyalizm öğretisinin temel bazı konularının tartışılmasına kadar vardırılmıştır. Kimi, tüm sorunların kaynağını "tek partililik"te, kimi tek partide "çok kanatlılığın olmasında", kimi "parti diktatörlüğünde" arıyor! Sosyalist demokrasiyi yeniden "keşfediyor" ve tartışıyor. Ve bunu 70 yıllık sosyalizmin inşa pratiğini sosyalist demokrasinin normlarını çarpıtarak yapıyor. Sonuçta bu anlayışlar da proletarya diktatörlüğü ve onun teori ve pratiğiyle çelişen anlayışlardır. Proletaryanın sosyalizmde iktidarı hiçbir parti ile paylaşmayacağı gerçeğine karşın çok partililiği savunmak; proletarya demokrasisine değil, burjuva demokrasisine doğru adım atmaktır. Bugün sosyalizmin sorunlarını proletarya diktatörlüğüne, politik yanıyla tek partililiğe bağlayıp da, çok partililiği çözüm olarak gündeme getirenlerin, nereye doğru sürüklendiği ortada!

Proletarya partisinde çok kanatlılık sorununa farklı bakmak gerekiyor. Partide çok kanatlılık denilince "çok kanatlılık"ın havarilerince hemen Bolşevik Partisi'nin örgütlenme ve mücadele deneyi öne sürülüyor. Bolşeviklerin ve Menşeviklerin iki hizip olarak 1903'ten 1912'ye kadarki beraberlikleri, daha sonra Bolşevik Parti içindeki sol muhalefetin durumu buna örnek olarak gösteriliyor. Bolşevik Partisi'nin kendi özgül-nesnel gerçekliğinden kaynaklanan bu geçici çok kanatlılık olgusu, parti ve örgütlenme konusunda evrenselleştiriliyor. Öncelikle söylemek gerekir ki, Bolşevik Parti'nin bu özgünlüğü evrensel bir şema olarak alınıp tekrarlanamaz. Bu kaba bir dogmatizmdir. Özgül koşulları ve tarihsel süreçleri aynılaştırmak, bu özgün deneyi her kapıyı açan bir anahtar olarak görmektir. İkinci olarak, çok kanatlılık, bugün kendi subjektivizmlerini ve sapkınlıklarını kanıtlamak isteyenlerin öne sürdükleri gibi 1912 sonrasında parti içinde hizipler özgürlüğü, hizipler koalisyonu demek değildir. Bloklaşmak, partinin irade ve eylem birliğini ortadan kaldırmak, partiyi, merkezi karar alma ve uygulama gücü olmayan gevşek bir örgütlenmeye dönüştürmek hiç değildir. Bolşevik Partisi, içinde çok kanatlılık gibi görünen şey, bağlayıcı karar alınmaya ve irade birliği sağlanıp hayata geçirilme aşamasına getirilinceye kadar, tartışma ve eleştirilerin çeşitli gruplaşmalarla birlikte yoğun bir şekilde sürdürülmesidir. Grupların eleştirilerini ve savun-

dukları görüşlerini saklı tutarak, pratiği, irade birliğini engellememesidir. Bu demokratik işleyiş sınırlarının aşıldığı ve parti kararlarının bağlayıcılığının kalktığı noktada, partinin irade ve eylem birliği tahrip edilmiş olur. Ki, Lenin'in, irade ve eylem birliğini ortadan kaldıran tavırlara ve gruplaşmalara en sert tutumu almış olması bununla ilgilidir. Ekim Devrimi öncesi partinin kararlarına karşı çıkıp, ayaklanma kararını açıklayan Kamanev ve Zinovyyev'in partiden derhal atılmasını öneren Lenin'dir. Lenin, Brest-Litovsk anlaşmasını engellemeye kalkan sol muhalefetle tüm bağların kesilip atılmasını isteme noktasına gelmiştir.

Sonuçta, X. Parti Kongresi, partinin birliğini koruma yönünde iyi niyetli olsalar bile, partinin pratik adımlarındaki uyumluluğu zayıflatanlara, düşman güçlerin partiye yanaşıp karşı-devrimci amaçları için bu çatlaktan yararlanmasına yol açanlara, Kronştad ayaklanmasından sonra karşı çıkarak, fraksiyonların yasaklanmasını karara bağlamıştır. Bolşevik Partisi tartışma kulübü olmamıştır. Kaldı ki, RSDİP dünyada ilk proletarya partisi deneyidir denebilir. Lenin'in partisinden önce sağlıklı bir deney yoktur. Hiçbir proletarya partisi, Marksist-Leninist parti ilkelerinden sapmadıkça çok kanatlılık görüntüsü altında tartışma kulübü, fraksiyonlar koalisyonu ve bloklaşması olmayacaktır. Bu noktada bir gerçeği daha açıklamak gerekiyor. Çok kanatlılık ya da fraksiyonculuğun meşru görülmesi anlamında değil ama, devrimden sonra, proletarya partilerinde sınıf mücadelesinin aldığı yeni biçime göre, demokratik merkezîyetçiliğin tam anlamıyla işletilmesi koşullarının güçlenmesiyle birlikte, proletarya partileri yeni bir görünüm alırlar. Parti içinde demokratik işleyiş, en geniş tartışma ve eleştiri ile birlikte yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya sağlanır. Partinin tüm organlarına seçme ve seçilme, parti için olağanlık ve zorunluluk olur. Tartışma, eleştiri ve özeleştirinin zenginliği ve demokratiktik, görünüşte, birçok kanatlılık olarak algılanabilmektedir. Ama sürekli baskı, terör ve takip koşullarında (legal olarak yaşayabilecek demokratik koşulların olmadığı) faşist-gerici yönetimler altında parti, illegal örgütlenmek zorunluluğu bir yana, demokratik merkezîyetçiliği tam olarak uygulayamaz. Merkezi yanlar öne çıkar ve hatta öyle olur ki, çoğu kez askeri bir örgütlenmede olduğu gibi partinin merkezi kararları emir yerine geçer Bolşevik Partisi'nde Şubat 1917 Devrimi'ne kadar,, 19Q5 Şubat Devrimi dönemi dışında, demokratik yan yeterince işletilememiş, partide merkezîyetçilik egemen olmuştur. Çok özgün bir gelişme olarak Sovyetler'de, iç savaş döneminde parti kararları merkezi olarak alınmış ve tam bir askeri emir gibi uygulanmıştır. Marksist-Leninistler, bizim gibi sürekli baskı, terör ve takip koşullarında savaşıacak olan bir partinin örgütlenme v.e yönetim ilkelerinden, böylesi somut koşullara uygunluğu anlıyorlar.

SOSYALİZMİN SORUNLARI KAPİTALİST YÖNTEMLERLE ÇÖZÜMLENEMEZ!

Evet, hiç tartışmasız sosyalizm 70 yılda proletarya ve ezilen halklara çok şey kazandırmıştır. Ama bu süreçte hatalar da yapılmıştır. Sosyalist ideallere ters düşen uygulamalara da düşülmüştür. İstenilen sonuçların elde edile-

mediği, sorunların gerektiği gibi çözümlenemediği olmuştur. Bunların temeline proletarya partilerinin Marksist-Leninist politikadan sağa ya da sola sapmaları vardır. Sosyalist dünya esas olarak sağ sapmadan, sorunların çözümünü kapitalist yöntemlerde aramaktan etkileniyor. Ve idealleri sağdan bulanıklaştırılıyor.

Sorunların özünde, kapitalist yöntemlerin ve önlemlerin, sosyalist dünya da üretici güçler teorisinin sosyalizmi modernleştirme, kapitalizmle yarışma adına fetişleştirilmesi, tek çözüm yolu olarak görülmesi vardır. Sosyalist dünya da bu durumu ne abartmak ne de küçümsemek gerekiyor. Sorunlar nesnel gerçekliği içinde ele alınıp, çözüm yolları bulunmaya çalışılmalıdır. Sosyalizm kendi sorunlarını aşacak kadar dinamik, üretken ve gelişmeye açık bir toplumdur.

Sosyalistler hatalarından kurtulmak ve eksikliklerini kapatmak için sosyalist dünyadaki tüm deneyleri, değişimleri eleştirel bir gözle incelemelidirler. Sosyalist dünyadaki deneyleri taklit etmeden, olduğu gibi alıp kendi pratiğine uygulamaya kalkmadan, yaratıcılıklarını ve inisiyatiflerini kullanarak kendi program ve taktiklerini ülkelerinin toplumsal sürecinin karakterine göre kendileri çizmelidirler. Toplumsal süreçler farklıdır. Her ülkede sosyalist inşada karşılaşılan sorunlar farklıdır. Tarihsel aşamalar, halkların gelenek, görenek ve yaşam biçimleri, toplumsal örgütlenişleri farklıdır; sorunlarının çözümü de farklı olacaktır. Toplumsal süreçler, halkların karakterleri aynılaştırılamaz ve dolayısıyla sorunların çözüm yolları da aynı olamaz. Hazır reçetelerle ve şemalarla sorunlar çözülemez.

Öte yandan karşılaşılan sorunların çözümünde sosyalistlerin kapitalizmden alacakları bir şey yoktur, olmamalıdır da. Sosyalistler sorunların çözümü için gözlerini sosyalist dünyanın 70 yıllık deney birikimine ve başarılarına çevirmelidirler. Sorunlarının çözümünü sosyalizmin içinde bulacaklardır. Che bu gerçeği somut ve açık olarak şöyle ifade ediyor: *"Sosyalizmi kapitalizmden arta kalan çürümüş silahlarla (temel iktisadi çekirdek olarak meta, kâr yapma, bireysel maddi özendiriciler vd.) gerçekleştirmeye çalışmak gibi çılgınca bir düşünce insanı ancak ölü bir noktaya vardırır... Toplumumuzun maddi temeli ile eş zamanlı olarak komünizmi inşa etmek için yeni bir insan yaratmalıyız."* (2)

Bugün her şeyden önce sosyalizm, yeni insan ilişkileri, yeni bir kültür, ahlak anlayışı, sömürüyü doğuracak tüm ilişkilerin kaldırıldığı yeni ilişkiler, yeni bir bölüşüm ilişkileri ile daha eşit, daha özgür bir toplum yaratmalıdır. Makineleşme, maddi istemlerin tatmini, sosyalizmin manevi değerleri üzerine çıkarıldığında geri ülkelerde sosyalizm kurulamaz, geliştirilemez.

SOSYALİZM KENDİ SAYGINLIĞINA KENDİSİ LEKE SÜRMEDİKÇE EMPERYALİZM BUNU BAŞARAMAZ!

Kapitalist sistem, sosyalizmin açıklarından yararlanıyor, sosyalizmin çözümsüzlüklerini kullanıyor, sosyalizmin mevcut sorunlarına kapitalist çözüm yolları aramasından güç alıyor. Marksist-Leninist politikardan sapan ülkelelerin uzlaşma köprüleri kurmaları sayesinde, kapitalizm, geçici soluklanmalar

ve rahatlamalar yaratabiliyor. Bu, kapitalizmin devrimler yoluyla sosyalizme geçit verdiği gerçeğini değiştirmese de, kapitalizmin toptan çöküşünü ve dünya devriminin gerçekleşmesini, sınıfsız topluma ilerleme mücadelesini geciktiriyor. Kapitalizmin son on yıldır krizi derinleştiği, kitleler bunalımın tüm sonuçları karşısında kapitalist işleyişe karşı seslerini yükselttikleri halde, sosyalist dünyada ortaya çıkan tikanıklıklar ve bunları çok iyi kullanması sayesinde emperyalizm, kendisine soluklanacak kanallar açabildi, Sosyalizm dünya halkları gözünde prestij ve saygınlığını kendisi düşürmedikçe, emperyalizmin bunu başarmaya gücü yetmez. Ama işte bugün, bazı sosyalist ülkelerde olduğu gibi, sosyalizm yüzünü kapitalizme çevirdiği noktada, bunu kendisi yapmış oluyor.

Bariş, detant politikasının yanında ulusal kurtuluş savaşlarına yaklaşımdaki soğukluk, emperyalizmi rahatlatan politikaların başında geliyor. Ama kapitalist sistemi en çok rahatlatan şey; sosyalist dünyanın büyük bölümünde sağ ekonomist çizginin egemen olmasıdır. Kültürel değerleri de ihmal ederek, sosyalizmin üretici güçlerin sınırsız gelişmesine, sanayi ve tarımda üretimin artırılmasına indirgenmesi, kapitalizmle aynı yöntemlerle yarışa girip, üstünlük sağlamaya kalkışılması politikalarından emperyalizm memnundur. Kapitalizme özgü koşullarda ve yer yer kapitalist yöntemleri devreye sokarak yarışa girmek, gelinen aşamada sosyalizmin tıkanmasıyla, sosyalist güçlerin ve genelde sosyalizmin prestij ve saygınlığına gölge düşürmekle sonuçlanmışır. Bu sorunlar bugün "sosyalizmin kapitalizmden ne farkı var?" tartışmasını gündeme getiriyorsa, bu gerçeği enine boyuna incelemek zordurdayız.

Sosyalizmin prestij ve saygınlığının yara almasında, Sovyet-Çin kutuplaşmasının ve bunların birbirlerini düşman görece kadar nesnellikten uzaklaşmalarının, Sovyetlerin Afganistan'a müdahalesinin, Polonya'da ordu darbesinin, Vietnam'la Çin'in sınır savaşına girmesinin, Pol Pot deneyinin, Macaristan'daki son gelişmelerin de payı olduğu bir gerçek.

Ama ne olursa olsun bunlar sosyalizmin sorunlarıdır ve sosyalizmin kuruluşunun düz bir hat izlemeyerek, sınıfsız topluma kolayca ilerlenemeyeceğinin kanıtıdır. Che'nin dediği gibi "yol uzundur ve bir kısmı hiç bilinmemektedir." Bunları kendi nesnelliği ve tarihselliği içerisinde görmek zorundayız. Bunlar bir tek şeyi ifade ediyor ve kanıtlıyor: Marksist-Leninist politikalar terk edilerek sosyalizm dışı yöntemlerle sosyalizmin sorunlarına çözüm aramak, bir ülke Marksist-Leninistlerini ancak sosyalizm imajını olumsuzlaştırmaya gptürür; Marksist-Leninist politikalara sıkıca sarılmak ise gerçekten örnek bir sosyalizm deneyi yaratmakla sonuçlanır.

İşte bugün sosyalist dünyada üretici güçler teorisine bağlı bir gelişme bir yere kadar gelip tıkanmış. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere bazı sosyalist ülkelerde, ekonomik-sosyal sorunların çözülemediği ve sosyalizmin ilerleyişinin durduğu ortaya çıktı. Kitlelerin bilinçli bir şekilde sosyalizmin örgütlenmesine gönüllü ve kitlesel olarak katılımının sağlanması gerçekleştirilmeden, insanlar sosyalistleştirilip, kapitalizmden kalan düşünce ve alışkanlıklarından tamamıyla arındırılmadan, sosyalizmin sınıfsız toplum yönünde somut ve ile-

ri adımlar: atamayacağı anlaşıldı. Devrim yapmak önemliydi ama insanların devrimci ruhunu çelikleştirmeden, coşku ve inancını yükseltmeden devrim, hedefine emin adımlarla ilerlemiyordu. İleri adımlar atarak gelişmek ise Marksist-Leninist politikalarla tavizler vererek değil, aksine Marksist-Leninist politikalarla sıkı sıkıya sarılmakla mümkündür. Var olan kapitalist sistemden apayrı bir sistem ve değerler yaratılmadan, kitlelere nasıl apayrı, ideal bir dünya (sosyalizm) örneği gösterilebilir? Bunun üzerinde durmak gerekiyor.

Sağ ekonomist çizginin egemenliği altındaki komünist partilerin sosyalizmin gelişmesini durdurduğu ve giderek geriye çektiği, kazanılan başarıları kaybettirdiği ya da zedelediği, Gorbacov'un SBKP'nin başına geçtikten sonra yaptığı açıklamalarla da bir gerçek olarak karşımıza çıktı. Bunlar Türkiyeli Marksist-Leninistlerin 20 yıldır söylediklerinin doğrulanması anlamına da geliyor.

Çin'de de parti, geçmişte parti ile sağ ekonomist çizginin temsilcisi olarak tescillenmiş olan Deng Şiao Ping'in iktidarıyla sağa çark etti. ÇKP, Deng ile birlikte, yıllarca karşı çıktığı ve bu nedenle Sovyetler'i "revizyonist", "karşı-devrimci" ve giderek "sosyal emperyalist" ilan ettiği üretici güçler teorisine kendisi dört elle sarıldı. Hem de bu en büyük üretici güç kitlelerin kolektif çalışma disiplini, toplumsal fedakarlığı ve gönüllü bilinçli, sınırsız yaratıcılığı ihmal edilerek yapıyordu. Kapitalist yöntemler katılarak üretici güçleri geliştirmeye yönelindiğinde, üretici güçlerin bu yanı, insan unsurunun kolektif dinamizmi ve yaratıcılığı giderek zayıflıyordu. Bu gelişimi sosyalizmin tedricen zayıflatılması olarak almak gerekiyor. Çünkü bireysel yaratım gücü, kolektif kitlesel yaratımın bir parçası ve itici bir unsuru olmadıktan sonra, kapitalist ilişkileri ve bireyi öne çıkaracaktır. Kitlelerin kolektif yaratıcı gücüne fazla değer vermeyen üretici güçler teorisini böylesi bir akıbet ve kapitalizmin olumsuzlukları bekliyor.

Sosyalizmi yaratacak, koruyacak olan parti ve onunla bütünleşmiş kitlelerdir. Burada kültür devriminin sosyalizm koşullarında, proletarya diktatörlüğü altında insanları dönüştürmek ve yüzlerce yıllık geçmişin gerici, bireyci ve yoz ilişkilerinden, alışkanlık ve düşüncelerinden kurtarmak, kapitalizmden zorunlu miras kalan üretim ilişkilerinin yerine kolektif üretim ilişkilerini geçirip, üretim güçlerini geliştirmesinin önemi ortaya çıkıyor. Burada, insanları kapitalizmin hastalıklarından kurtarmanın ve yeni bir kalıba dökmenin, üretici güçleri geliştirecek dinamiğin, en çok üretim ilişkileri olduğu gerçeğinin, ama her şeyden önce sosyalist insanın ve proletarya diktatörlüğünün motor gücü partinin, her dönem kitleleri bu dönüşümleri sağlayacak şekilde harekete geçirecek doğru bir politikaya sahip olmasının zorunlu olduğu anlaşılıyor. Sosyalizmin kapitalizmden temelde farkı, artı-değer sömürsünü kaldırmanın yanında, toplumsal örgütleniş ve dönüşümde kitlelere her türlü inisiyatif parti aracılığıyla sunmuş olmasıdır. Başlangıç amaçlarına tam anlamıyla ulaşmasa da ve yer yer mekanikliğe düşerek uç noktalara savrulmuş olsa da, Mao'nun ve ÇKP'nin milyara yaklaşan sayıda insanı, toplumsal ilişkiler ile birlikte Kendilerini de yenilemek için bilinçli ve gönüllü harekete geçirmişinin

önemini anlayamayanlar, sosyalizmin kapitalizmden farkını göremiyorlar. Sosyalizmi; üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırmaya, üretici güçleri geliştirmeye ve kapitalizmi sanayi ile tarımda geri bırakmaya, yaşam standartlarını yükseltmeye, tüketimdeki artışa indiriyorlar. (3)

Bu anlayışta olan Deng'le birlikte Çin'de, insan ilişkilerinin sürekli yenilenmesi, kitlelerin yaratıcı gücünün belirleyiciliği ve sosyalizmin manevi değerlerinin önemi hep gözardı edildi. Kültür devriminin başarıları milyonlarca insanı sosyalizmi örgütlemek için sevk etmesi, "komünlerle, "işçi yönetim gruplarıyla, "devrimci komitelerle vb. kitleleri yöneten konuma yükseltmesi tamamiyle reddedildi. Kültür Devrimi Çin devriminin kara bir sayfası, devrimi geriye götüren bir dönem olarak lanetlendi. Zaten Kültür Devrimiyle bu düzeyde hesaplasmadan, kitlelerin sosyalizmin kuruluşundaki belirleyici rolü devreden çıkarılmadan, Çin'de sağ ekonomist çizgi ve üretici güçler teorisine tapınma siyaseti egemen kılınmaz; ÇKP 13. Kongre Raporu'nda olduğu gibi "sosyalist bir toplumun temel görevi üretici güçleri geliştirmektir" diye her şeyin makineleşmek ve ağır sanayii kurmak olduğu açıkça söylenemezdi.

Aynı şekilde emperyalist dünyayla uzlaşma köprüleri atılırken, üretici güçler teorisini sınıfsız topluma yönelişte her şey olarak gören ve insanların üretici güçlerin gelişimiyle kendiliğinden değişecekleri anlamına gelen tezler öne süren Kruşçev'in, partinin çizgisini sağa çekebilmesi için, Lenin ve Stalin döneminin uygulamalarıyla hesaplaşması zorunluydu. Herkesin tarihte kendi çizgisine, politikasına ve uygulamalarına destek verecek olanları (tarih mahkum etmiş olsa da) aklamaya çalışmasını anlamak güç değil. Bir yazımızda (4) altını çizdiğimiz gibi, Buharin'in çağ çizgisinde bir şeyler bulan Gorbaçov, Buharincilerin itibarını iade etmiştir. "Sosyalist pazarın ve Sovyet ticaretinin geliştirilmesinden, sınıf çelişkilerini ve mücadelesini reddederek, kulakların kendiliğinden erimesinden söz eden Buharin, bugün Gorbaçov'un uygulamalarına tarihsel bir köprü oluşturuyor. Stalin hedef alındığı noktada Buharinelere hak verilmeye başlanıyor.

Deng de ilk iş olarak Çin'de sağa kayışın ortaya çıktığı dönemin politikalarında kendisi kadar etkin olan Liu Şao Şi'ye itibarını iade etti. On yıl sürebilen Kültür Devrimi, Çin'in devrim tarihinden çıkarıldı. 1966'da Liu Şao Şi ve Deng ikilisinin uyguladığı sağ ekonomist politika, 1978'den başlayarak yeniden uygulamaya konuldu. Deng'in liberalizme kayan sağ ekonomist çizgisinin sonuçlarını Çin'de yaşanan son olaylar ortaya koyuyor. Son olaylardan sonra, Deng'in uyguladığı kapitalizme dönük ve kolektif zenginleşmeyi değil bireysel zenginleşmeyi teşvik eden politikalarda frene basma ihtiyacı duyulması, sonucu değiştirmiyor. Sonuçta kapitalist özlü reçetelerin geçici başarısı sona erdi. Şimdi sosyalizmden alıp götördüklerinin yerini ekonomik bunalım, rüşvet, yolsuzluk, enflasyon, işsizlik, dış borçlarda artış, tarımsal üretimde gerileme aldı. Sosyalizmin kültürel değerlerindeki yozlaşmalar, Batı hayranlığının, burjuva özgürlüklere dönüş isteminin sosyalist bilinçte yarattığı tahribatlar açığa çıktı. Çin'deki son kitlesel hareketlenme, Deng'in sağ ekonomist çizgisinin, kapitalist reçetelerle sosyalizmin kazanımlarını; halk komünlerini, Kültür Devrimi'ni, kitle inisiyatifini, sosyalist ahlak ve kültürü, da-

yanışmayı, toplum için fedakarlık ruhunu ne ölçüde kemirdiğini gösterdiğikardar, sosyalizmin kazanımlarına sahip çıkanların tepkisini de dile getiriyor.

Bu noktada geriye gidip, Çin'de sosyalizmin inşa sürecine bakmak gerekir. Bu süreçteki politik müdahaleleri, uygulamaları ve ekonomik politikaları sonuçlarıyla birlikte değerlendirmek gerekiyor.

HER ÜLKEDE SOSYALİZMİN KURULUŞ SÜRECİ KENDİNE ÖZGÜ BİR YOL İZLER!

Çin, Rusya'dan ve Doğu Avrupa ülkelerinden çok farklı bir toplumsal süreç yaşamıştır. Çin'de sosyalizmin kuruluşunda karşılaşılan sorunlar ve çözümleri de buna göre farklı olacaktı. Sosyalizmi kurma sürecinde karşılaşılan sorunların bir yanında nesnel ve tarihsel gerçeklikler bulunuyor. Bu, devrimi yapmış diğer ülkelerden çok daha zor, karmaşık ve çelişkili bir süreci Çin sosyalizminin önüne koymuştur.

Çin'de sosyalizm, yarı-feodal, yarı-sömürge bir ekonomik ve kültürel yapının parçalanmasıyla, yaygın bir küçük üretimi devraldı. Sosyalist üretim ilişkileri, okuma yazma bilmenin lüks olduğu koşullarda, karasabanla, beden gücüyle üretim yapan 600 milyon köylüyü değiştirerek örgütlendirmek zorundaydı. Ama Çin'de sosyalist inşa sürecinde bu nesnel gerçeğin yanında, bir de ÇKP'den kaynaklanan zaafın önemli sorunlar yaratacak nitelikte olduğunu söylemek gerekiyor. Gerçekten de Çin'de sosyalizmin tarihi incelendiğinde; ÇKP'nin Marksist-Leninist parti ve örgütlenme ilkelerine tam olarak uymadığı ve "iki çizgi mücadelesi"ni meşru gördüğü ve bütün sorunlarına bu yanlış parti anlayışının ivme kazandırdığı görülecektir.

ÇKP, tarihi boyunca tek bir ideolojik politik çizgiye sahip olmamıştır. Eğer Çin'de sosyalizm 40 yıldır rayına oturmadıysa, her zaman sağa ya da sola savrulduysa, kesintilere uğrayıp zikzaklar çizdiyse, geriye dönüşler yaşadıysa, zaman zaman kültür devrimi gibi sosyalist kazanım ve değerler yadsınacak kadar ileri gidildiyse, bunu öncelikle partinin çelişkili yapısında, iki çizgi mücadelesini savunmasında aramak gerekir.

Leninist örgüt anlayışı hizip özgürlüğünü tanımaz. Partide hiziplerin varlığı Çin özgülünde iki çizgi mücadelesine denk düşüyor. Ve bu, partinin irade ve eylem birliğine zarar vereceği için, Leninist örgüt anlayışı iki çizgi mücadelesini reddeder. Sınıf mücadelesinin değişik biçimler altında sürdüğü ve kapitalizmden komünizme proletarya diktatörlüğü altında geçiş toplumu ve sosyalizmde, proletaryanın en önemli silahı partidir ve bu süreçte proletarya partisi demir gibi bir disipline, ideolojik-politik birliğe sahip olmak zorundadır. Partide disiplinin sağlamlığı ve demokrasinin işleyişi birbirini dışlamaz. Demokrasinin uygulanması, hizip özgürlüğü ve iki çizgi çatışması için meşru bir zemin değildir. Partide irade ve eylem birliğini sağlamak, bağlayıcı karar çıkarmak kadar, tartışma ve eleştiriler ne ölçüde zengin olursa ve demokrasi ne ölçüde işletilirse, bu, parti disiplininin ve birliğinin gönüllü ve bilinçli birlikteliğinin en iyi şekilde sağlanması anlamına gelir. Parti içi demokrasi için hizip özgürlüğü ve iki çizgi çatışması gerekmiyor. Lenin'in de altını çizdiği gibi *"proletarya partisinin demir disiplini (özellikle diktatörlüğün sırasında) azıcık*

da olsa zayıflatmak isteyen kimse, gerçekte proletaryaya karşı, burjuvaziye yardım etmektedir." (5)

Çin, önünde başka bir deney olmadığı ve somut başarıları nedeniyle önce Sovyetler'in sosyalizmi inşa sürecindeki politikalarını ve uygulamalarını örnek aldı. Bu, ilk anda, Çin'e özgü sosyalist inşa sürecine göre hareket edilmediğini gösteriyor. Sovyet inşa süreci modelinin Çin'e uyması beklenemedi. Çünkü her ülkenin devrim yolu, sosyalizme geçiş biçimi kendi özgül koşullarına göredir. Sosyalizmin kuruluşu da her ülkede farklı bir yol izleyecekti. Başka ülkelerin başarılarından, deneylerinden yararlanılmıyordu ama olduğu gibi kopya edilmemeliydi. İlk başta Sovyetler'in inşa sürecinden etkilenmesi nedeniyle, Çin'de sosyalizm 1956'lara kadar beklendiği ölçüde başarılar elde edememiştir. Bu deneyden sonra Çin'de sosyalizmin Sovyet deneyiminden farklı bir rota izleyeceği, izlemesi gerektiği anlaşıldı. Çin, kendine özgü sosyalist örgütlenme biçimini esas alarak halk komünleri üzerine oturttu. Sanayie geçiş halk komünleri ile gelişecekti. Somut deney bu gerçeği ortaya çıkarıyordu.

Bütün ülkelerin sosyalist inşa sürecinde Sovyet deneyimini izlemeleri diye bir zorunluluk olmadığı yaşanılarak kanıtlandı. Sovyetler Birliği daha işin başında, emperyalist savaştan hemen sonraki işgalle birlikte bir iç savaş yaşadı. Sosyal ve ekonomik yıkım, açlık, kıtlık ve sefalet vardı. Emperyalistler ve toprak ağaları ile burjuvazinin beyaz orduları yenilgiye uğratıldı. Bu kez emperyalist kuşatma altında sosyalizmi inşa etmekle karşı karşıyaydı. Tek ülkede sosyalizmin kurulması ve yaşatılmasının bütün zorlukları, o tarihsel süreçte sosyalistlerin en önemli sorunlarıydı. Bütün bu tarihsel koşullar bir arada değerlendirildiğinde, savaş komünleri ve NEP politikasından sonra, hızlı bir sanayileşmeye ve makineleşmeye geçiş, tarımda sosyalist üretim ilişkilerinin örgütlenmesi anlamına gelen kolektifleştirmeye geçiş sosyalizmi emperyalist kuşatma altında ayakta durabilecek bir güç haline getirmek açısından, tarihsel öneme sahip politikalar ve uygulamalardı. Rusya'nın o dönemde dünyanın altı emperyalist ülkesi içinde yer aldığı düşünülürse, makineleşmeye geçişinde belli bir temele oturduğunu ve aşırı zorlama, iradecilik olmadığını söylemeliyiz. Yani işe sanayiden başlamak için Rusya'da hazır bir altyapı da vardı.

Stalin'in deyişiyle, bu süreç sosyalizmin ölüm-kalım süreciydi. Ya 10 yıl içinde sanayi kurulacak, ya da emperyalist abluka koşullarında Sovyetler yok olup gidecekti. Çünkü kapitalist dünyada faşizmin yükselişi, yeni bir emperyalist savaş tehdidi söz konusuydu. Ve sosyalizmin anavatanı, emperyalizm ve faşizmin açık tehdidi altındaydı. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşa sürecinin çok sancılı olması da buradan geliyor. O günkü nesnel ve tarihsel koşulları doğru değerlendiremeyenler, sosyalist sanayileşme ve tarımda kolektifleştirmenin önemini anlayamayanlar, sosyalizmin hangi koşullarda inşa edildiğini hesaba katmayanlardır. Bunlar sosyalizmin tüm dünyada kendini bir güç ve her yönden emperyalizmin alternatifi olarak kabul ettirdiği bu sancılı süreçteki yöntemlerine ve bu yöntemlerden sorumlu olarak gördükleri Stalin'e saldırıyorlar, (6)

Çin'de ise toplumsal süreç" farklı ilerliyordu. Dünyada köklü değişimler olmuştu. Sosyalizm tek ülkede var olmaktan çıkmış, dünyanın üçte birine yayılarak bir blok karakteri kazanmıştı. Bunlara bakarak Çin'in sosyalist inşada Sovyet deneyimini yaşaması gerekmiyordu. Sorun, geri ülkelerde sosyalizme geçiş sürecinde sosyalist üretim ilişkilerini öncelikle örgütleme, insanları sosyalist düşünce ve inançla donatma süreci olarak kavranması sorunuydu. Sanayileşme ve makineleşme üretim güçlerinin gelişmesine bağlı olarak ilerletilirken, bu gerçeğe göre hareket edilmediği noktada, ekonomizme saplanma bir yerde kaçınılmaz oluyordu.

Castro'nun şu deyişleri bu gerçeği somut olarak açıklıyor: "Bizim devrimimiz -bunu kimse inkar edemez- muazzam bir ideolojik gücü ayakta tutmuştur, bu güç olmasa bizi başka kim savunabilir?" (7)

Vietnam, Çin ve Küba sosyalist inşaa süreçlerinin ortaya koyduğu gibi, sosyalizm sanayileşme ve makineleşmeyle özdeş değildir. Sanayileşme ve makineleşme, sosyalizmde toplumsal refahı getirmesi ve yaşam düzeyini her alanda yükseltmesi bakımından ihmal edilmemesi gereken önemli bir sorundur. Ama burada, bu aşamaya hangi süreçlerden geçilerek gelineceği ve bu sürecin karakterini belirleyen politikalar önem kazanıyor. Geri ülkelerde bu aşamaya politik ve ideolojik müdahalelerle, üstyapısal devrimi sürekli kılarak, üretim ilişkilerini ve insanları yenileyerek, "öncelikle makineleşme", "makineleşme olmadan sosyalizm kurulamaz" diye tutturmadan gelinecektir. Sosyalizmin kuruluşuna makineleşmeyi temel alarak başlamak, her ülke özgülünde nesnel durumu açıklayamaz. Geri ülkelerin sosyalizmi inşaa sürecinde, sosyalizmin manevi değerlerini yaygınlaştırmak ve yaşatmak her şeyden önde gelmelidir. Emperyalizmi bu ülkelere bir saldırıdan alıkoyan şey, modern makinelerle donanmış bir sanayie ve tarım sektörüne sahip olmaları değil, öncelikle sosyalist bilinçle donanmış olarak, sosyalizme sahip çıkan milyonların varlığıdır. Emperyalizmi kitlelerin sosyalizme inancı, devrimci ruh ve coşkusu korkutuyor.

INTERNASYONALİST DAYANIŞMA SOSYALİST İLERLEMENİN HIZLANDIRICI GÜCÜDÜR

Geride ülkelerde sosyalist sanayileşmeyi örgütlemek esas olarak sosyalistlerin kendi görevleridir. Sosyalizmde kendi kendine yetme ve özgüce güven politikası her zaman esas politikadır. Ama özgüce güven politikası içe kapanıklığa, dünyadan soyutlanmaya vardırıldığı noktada her alanda daha ileri kazanımlar elde etmeyi engelleyecektir. Özgüce güven politikası enternasyonal dayanışma ve yardımlaşmayla birleştiğinde, sosyalist sanayileşme sorununu aşmak zor olmayacaktır. İşte bu noktada enternasyonal dayanışma ve yardımlaşmanın önemi ortaya çıkıyor ki, bu da Marksizm-Leninizmin temel ilkelerinden biridir. Ve proletaryanın enternasyonalist politikasını sürdürmesi, devrim öncesi olduğu kadar, devrim sonrasında da yaşamsal önemdedir. Proletarya enternasyonalizmi devrimci sorumluluğun ve görevin gereğidir. Enternasyonalizmin gerilediği yerde milliyetçilik ilerler. Yeter ki bu konuda Sovyetler Birliği'nin, 1961'de Çin'deki bütün tarım ve sanayi projeleri-

ni tamamlamadan çekilmesi ve Çin'i yüzüstü bırakması gibi enternasyonal bayrağını yere düşüren politik tavırlar sergilenmesin. Yeter ki, Çin'in aynı şekilde Arnavutluk'u terk etmesi yeniden yaşanmasın. Marksist-Leninistler bu kötü örneklerin tekrarlanmamasını, Küba'nın Angola'da yaşattığı gibi enternasyonalist dayanışma örneklerinin çoğaltılmasını istiyorlar.

Bu doğrultuda atılmış bir adım olarak Küba'nın 14 yıl boyunca Angola halkına verdiği enternasyonal destekten burada özellikle söz etmemiz gerekiyor. Diğer olumsuz örnekler yanında bu enternasyonal dayanışma dünya halklarına çok şey kazandırdı. Küba'nın kendi güvenliğini bile tehlikeye atacak kadar ileri düzeyde Angola halkıyla girdiği enternasyonal dayanışma, Angola Devrimi'nin kazanımlarını korumakla kalmadı, geline aşamada Güney Afrika işgalci kuvvetlerinin yenilgisi yanı sıra, Namibya halkının SVVAPO önderliğinde yürüttüğü bağımsızlık sürecimin kısılmasını da beraberinde getirdi. Afrika'nın güneyinde, özgürlük savaşçıların, devrimlerin ve Afrika halklarının düşmanı emperyalizm ve işbirlikçisi ırkçı Güney Afrika yönetimi, 14 yıldır her türlü fedakarlıkla yürütülen enternasyonal dayanışmayla yenilmiştir.

Castro, Güney Afrika güçlerini, Küba ve Angola birliklerinin birlikte yenilgiye uğrattığı ve Güney Afrika'yla emperyalizmi barışa zorladıkları çatışmalar sürecini ve zorluklarını, enternasyonal dayanışmanın önemini ve zorunluluğunu şöyle açıklıyor:

"Angolalılar bizden yardım istediler. Bu yardım son derece önemliydi Ya yardımda bulunacaktık ya da yıllar boyu sarf edilen emekler heba olacaktı. Ve yardım ettik. (...) Belki de kimse Küba gibi doğrudan doğruya emperyalizmin tehdidi altındaki bir ülkenin o enternasyonal taahhütlerine sadık kalabileceğine inanmamıştır. (...) Peki biz bunu nasıl yapabildik, on binlerce savaşçıyı, yüzlerce tankı, topu, vb. vb. o uzak ülkeye gönderebildik? Nasıl? Çünkü halk bizimle birlikte, çünkü bütün halkın savaşı anlayışımız bizi çok güçlü kılmaktadır, çünkü ülkemizin savunması bütün halkın elindedir! Ve ancak o ruhta, o anlayış içinde bir halk hiç duraksamadan taahhütlerine bağlı kalabilir ve bütün o takviyeleri oraya gönderebilirdi..." (8)

Bugün artık enternasyonal birlik denilince, merkezi ve bağlayıcı kararlara tabi, seksiyon partilerden oluşmuş yeni bir 3. Enternasyonal düşünülmemelidir. 3. Enternasyonal, sevapları ve günahlarıyla kendi nesnelliği ve tarihselliği içerisinde bir anlam ifade ediyor.

Enternasyonalizm temelinde bugün acil görev, sosyalist güçler arasında tepkisellik ve sübjektivizm sonucunda zedelenmiş olan enternasyonal dayanışma bilincini ve ruhunu, genelde halkların öncü partilerinde yaratabilmektir. Doğal olarak böyle bir çaba sonucunda oluşturulacak olan enternasyonalist birlik, bugünkü nesnel gerçeğe bağlı şekillenecektir. Bu anlayış pratikte bugün için sosyalist güçler arasında bağımsız politik çizgilerini koruyan, kendi politik strateji ve taktiklerini kendisi çizen, ama ortak düşman emperyalizme, faşizme ve kapitalizme karşı aralarında karşılıklı dayanışma, yardımlaşma, bilgi alış-veriş sağlayan parti ve örgütlerin birliği olarak biçimlenecektir. Ve bu ilkeleri benimseyen hiçbir sosyalist gücü yadsımayacaktır.

Bunun için gelişmiş kapitalist ülke proletaryasının, dünya ezilen halklarının ve kurtulmuş sosyalist halkların birliği perspektifiyle hareket edilmelidir. Enternasyonalist dayanışma sadece maddi olarak silah-insan gücü yardımı biçiminde kavranmamalıdır. Bugün sosyalist hareket bu temel öneme sahip dayanışma biçimlerinin bile ön koşulu olan ilişkilerden geçmek zorundadır. Bunlar ideolojik dayanışma (yayın vd.), siyasi (askeri ve barışçıl her türlü eylem biçimiyle) olarak her bir halkın kendi örgütlü gücü oranında öne çıkaracağı dayanışma örnekleri olmalıdır. Bunlar aracılığıyla yaratılacak güvenle bir birlik sürecine girilecektir. Bu bugünden yarına oluşturulacak bir birlik değildir, ama bugünden ilk adımları mutlaka atılmalıdır. Giderek ideolojik birlik sürecini de getirecek olan böyle bir birlik platformu, pragmatizm ve milliyetçiliğin önünün alınmasında da işlev görecektir. Aksi halde gelişecek olan pragmatizm, milliyetçilik, halklar arası ayrılıkçılık ve emperyalizm karşısındaki dağınıklıktır. Dünya halkları nezdinde sosyalizme duyulan inanç ve güvenin pekiştirilmesi ya da zayıflatılmasında, enternasyonalizm politikası temel bir öneme sahiptir. Salt bu nedenle bile bugün yeni bir enternasyonalin gerekliliği kendini dayatıyor.

ÇİN SOSYALİZMİNİN ÖZGÜNLÜĞÜ: HALK KOMÜNLERİ VE PROLETER KÜLTÜR DEVRİMİ

Şu bir gerçek ki, sosyalist inşa sürecindeki geri, köylü toplumları için halk komünleri deneyini Mao'nun ve ÇKP'nin Marksizm-Leninizm hazinesine önemli bir katkısı olarak görmek gerekir. Halk komünleri Çin'de sosyalizmi kitlelere mal etme anlayışının nüveleri olarak görülmelidir. Halk komünleri sosyalist merkezi bütünün hareketli, canlı parçaları olarak sadece sosyalizmin ekonomik-sosyal gelişiminin değil, kitleleri sosyalizme kazanmanın ideolojik-kültürel eğitim ve dönüşüm araçları da olmuştur.

Çin'e özgü sosyalizmi kurma rotasının odağında yer alan halk komünlerini yaygınlaştırma ve güçlendirme politikası, partide sağ ekonomist çizginin egemen olmasıyla gevşetildi. Giderek Liu Şao Şi-Deng yönetimi altında üretici güçler teorisi öne çıktı. Sosyalizm daha çok makineleşme ve sanayileşme olarak görülmeye başlandı. Çin'e özgü sosyalizmi kurma yolundan sapıldı. Mao'nun kitleleri harekete geçirerek başlattığı Proleter Kültür Devrimi, bu somut olgular karşısında, öncelikle partideki sağ temsil edenleri ve politikalarını hedef aldı. Burada sağ ekonomist çizginin temsilcilerinin etkilenmesi SBKP'ye bağlanıyordu. Proleter Kültür Devrimi bu yanı sıra SBKP'nin 20. Kongre sonrası uygulamaya koyduğu sağ çizgiye tepkinin bir ifadesi olarak da görülmelidir. "Revizyonist karargahları bombalayalım" sloganı altında başlayan Proleter Kültür Devrimi, insanlık tarihinin tanık olduğu en büyük kitlesel hareketliliklerdir. Bu yanı sıra "sosyalizm kitlelerin eseri olacaktır" gerçeğinden hareketle, on yıl boyunca sürdürülen Proleter Kültür Devrimi'nden öğrenilecek çok şey vardır. Kültür Devrimi kitlelere sosyalizmin gerçek sahiplerinin kendileri oldukları gerçeğini göstermiştir. Sosyalizm kitlelerin bilinçli ve gönüllü eylemliliği ile gelişip güçlenebilirdi ki, bu da Proleter Kültür Devrimi'yle çakışıyordu.

Proleter Kùltür Devrimi sosyalist inşada güçlü bir atılımdır. Kitleler ideolojik ve politik olarak sosyalizmi özümlemede bizzat kendi öz deneyimleriyle bu süreçte çok şey öğrendiler. Burada Proleter Kùltür Devrimi'ni, kitlelerin yukarıdan emirlerle ve zorla harekete geçirilmesi olarak değerlendiren ve Kùltür Devrimini kitle zorbalığı olarak karalayanlara karşı da bir şeyler söylemek gerekiyor.

Proleter Kùltür Devrimi'ne bu yönde yapılan karalamalar, Mao'nun Marksizm-Leninizm evrensel düzeydeki katkılarına ve sonuçta Çin Devrimi'ne saldırının bir aracı haline getiriliyor. Çin'de proletarya devrimi olmadığı ve Çin'in hiçbir zaman sosyalistleşmediği gibi bir sübjektivizmle hareket edenler, kitlelerin sosyalistleşmesinde önemli bir kaldıraç olarak bütün Marksist-Leninistlere önemli dersler sunan Proleter Kùltür Devrimi'nin rolünü ve önemini asla anlayamamışlardır. Bir milyarlık Çin'de sosyalizmin nasıl kurulacağını, kurulmak zorunda olduğunu kavrayamamışlardır. Bunun öneminin ve değerinin anlaşılamadığı noktada, sosyalizmde her şey, üretici güçlerin geliştirilmesine, sanayileşmeye ve toplumsal refaha indirgenmiştir. Bu anlayışlar sağ ekonomist sapmaların kaynağı oluyor. Zaten Proleter Kùltür Devrimi'ne "karar ve yönergelerle sosyalizmi kurma" olarak bakıp reddedenler, Çin'in sosyalistleşememesini tarım ülkesi olmaktan kurtulamamasına, makine sanayi kuramamasına bağlıyorlar. Onlar ideolojinin, üretim ilişkilerini sosyalistleştiririnin, sosyalizmin manevi değerlerinin geri ülkelerde sosyalizmi kurmak ve yaşatmakta önemini anlayamadıkları için, sosyalizm denilince öncelikle maddi-teknik temel arıyorlar. Hiçbir siyasi güç, örgütlenme ve tepeden alınan karar, kitlelerin istemleriyle, düşünce ve duygularıyla kaynaşmamışsa, milyonlarca insanı kendi sübjektif niyetleri doğrultusunda harekete geçiremez. Kitlelerin sosyalizmin inşası yolunda harekete geçirilmesi, nesnel bir gerçekliğin ifadesinden başka bir şey olamaz. Evet, Lenin'in dediği gibi "canlı, yaratıcı sosyalizm halk yığınlarının ürünüdür". Ve Proleter Kùltür Devrimi çağımızda bu gerçeğin en canlı ve somut örneğidir.

Çin Proleter Kùltür Devrimi'nin ortaya çıkardığı ve sosyalizmin inşasında kullanılacak olan bu değerler yadsınamaz. Evet, Kùltür Devrimi sürecinde yer yer mekanikliğe düşülmesi ve sosyalist üretim ilişkilerinin aşırı zorlanması, üretim güçlerinin gelişme seviyesini aşan ilişkilerin, belirgin uyumsuzlukların ve giderek çatışmaların ortaya çıkmış olması da bir gerçektir. Fakat bunlar Proleter Kùltür Devrimi'nin özgün, tarihsel önemini azaltmıyor.

Bu süreçte iradenin toplumsal dönüşümdeki rolü abartılmış denebilir. İradenin, politikanın sihirli bir değnek gibi her şeyi dönüştürebileceğine inanılmış ve bu, üretim ilişkilerinin üretici güçler üzerindeki etkinliğini abartmayı da beraberinde getirmiştir. Sonuçta sınıf mücadelesini, partideki mücadele de dahil olmak üzere, proletarya-burjuvazi arasındaki çatışma olarak değerlendirmek, en küçük bir yanlış yapanı "burjuva ajanı", "dönek" diye mahkum etmek, sosyalizmde sınıf mücadelesinin biçimlenişini anlayamamanın bir sonucudur. ÇKP içinde süren mücadelede, grupların birbirini hainlikle, burjuva ajanlığıyla, kapitalist yolcu olmakla (ve hemen aynı kavramlarla) suçlamaları, olaylara ak-kara mantığıyla bakmanın, sübjektivizmin ürünüdür. Ve bu

öyle komik durumlara yol açmıştır ki, kısa aralıklarla hainler kahraman, kah* ramanlar hain haline gelebilmişlerdir! Ve bu süreçte partiye ve sosyalist in- şaya da bir noktadan sonra zararlar verilmiştir. Bütün bu olumsuz gelişmeler partinin iki çizgi mücadelesine olanak veren yapısal özelliğinin sürekli ve meşru görülmesiyle doğrudan ilgilidir. Çin Komünist Partisi'nin başlıca aç- mazı budur demek yanlış olmayacaktır. (9)

Kültür Devrimi'nde, Mao'nun Sol'un yönlendirici olabileceği tespiti esas olarak partide çağ çizgiyi tasfiye etme çabalarından kaynaklanıyor. Kültür Devrimi'nin başlarında Mao eşine yazdığı mektupta bunu belirtiyor; "Onlarla uyuşmaktan başka seçeneğim olmadığı açık. Önemli bir konuyu kendi istek- lerime aykırı olarak onaylamak, hayatımda ilk kez başıma geliyor" diyordu. Sol'un Kültür Devrimi üzerindeki en sivrilmiş temsilcisi Lin Piao etkinliğini kul- lanarak darbe yoluyla iktidarı almaya kalkıştı, başaramadı. Mao bu darbenin önlenmesinde önemli rol oynadı. Ama bütün bu gelişmelere rağmen Mao'- nun ölümüne kadar solla, sağın çatışması sürdü. Kültür Devrimi'nin etkinli- ğinden dolayı bu süreçte "Dörtlü Çete" diye anılarak tasfiye edilecek olan sol çizgi temsilcileri ağır bastı. Mao, ilk önce sağ çizgiyi tasfiye etmeyi önüne hedef olarak koyduğundan, Kültür Devrimi'ni bir yanıyla bu yönden kullandı- ğından, Lin Piao'nun darbesine karşı çıkmakla birlikte, parti içinde sağa karşı solu desteklemeyi sürdürdü. Kültür devrimi ile tasfiye edilen sağın parti için- deki en önemli iki temsilcisinden biri olan Deng Siao Ping'in yıldızı yeniden parladı. Mao'nun da desteğiyle önemli görevlere getirildi. Ama fazla sürmedi. Deng'in uygulamaları solun politikalarıyla çelişkiye düştü. Mao, Deng'ten desteğini çekti ve sol bir kez daha Deng'i düşürdü.

Çin'de yeni bir sürecin, sağ çizginin ÇKP'de yönetimi ele geçirdiği süre- cin başlaması, Mao'nun ölümünden sonradır. Mao'nun parti içindeki çizgisi- nin izleyicisi olarak yönetime gelen Hua Kua Feng dönemi sol çizginin etkin- liğinin kırılması ve partinin sağ çizginin egemenliğine geçişinin hazırlık süreci olarak görülmelidir.

Mao'nun ölmesinden hemen sonra "Dörtlü Çete" olarak adlandırılan sol çizgi partiden tasfiye edildi. Aralık 78'de toplanan ÇKP MK'nın üçüncü Ge- nel Toplantısıyla, sağ, denetimi doğrudan ele geçirdi. Kültür Devrimi'nin ka- zanımları tasfiye edilmeye başlandı.

ÇKP tarihinin, iki çizgi mücadelesi ve darbeler tarihi olmasının esprisi bu dur.

YANLIŞ POLİTİKALAR, YANLIŞ TEORİLER VE SOSYALİST GÜÇLERDE YOL AYRIMI

Burada ÇKP ve SBKP arasındaki ayrılıkların, nasıl düşmanlıklara dönüş- tüğünü de ele almak gerekiyor. Bunda, SBKP'nin 1956 Kongresi ile sağa dö- nüş yapmasının etkisi olmakla birlikte, ÇKP'nin tepkiselliğinin, giderek içe kapanıp, milliyetçi bir çizgi benimsemesinin ve sola savrulmasının da etkisi azımsanmamalıdır. Başlangıçta SBKP'nin emperyalizme karşı savunmaya geçmesiyle süren sağ çizgisine karşı, Marksizm-Leninizm bayrağı ÇKP'nin elindeydi. ÇKP MK'sinin 1963 tarihinde SBKP'ye yolladığı mektupta tepkisel-

liğinin ve mekanikliğinin izleri görölse de, sağcı tezler mahkum edilmiştir. ÇKP, SBKP'nin kişi kültünü yıkma gerekçesiyle Stalin'e saldırmasını, sosyalizmin inşa sürecinde uygulanan Marksist-Leninist politikalara saldırı olarak gördü. Bunda sonuna kadar haklıydı. Çünkü bu anlayış Lenin'in savunduğu önderler, parti, sınıf ve kitleler arasında olması zorunlu olan ilişkiyi ve karşılıklı saygınlığı ortadan kaldırıyor, partinin demokratik merkezîyetçilik ilkesini sekteye uğratiyordu. (10)

SBKP'nin Leninist "barış içinde bir arada yaşama" (11) ilkesinin özünü değiştirmesi ve bu ilkeyi dış siyasetinin temel ilkesi düzeyine çıkarması yanlıştı. "Barışı koruma", "nükleer bir savaşı önleme"ye bağlı olarak bu ilkenin, yozlaştırılmasına, bu politikanın sınıf mücadeleleri ve devrim sorununa kadar yansıtılmasına, ÇKP haklı olarak karşı çıktı. Bu tezi bu şekilde değiştirmek, SBKP'nin devrimler ve ulusal kurtuluş savaşları karşısında enternasyonal görevlerini yerine getirmesinde frenleyici bir etkeni. ÇKP'ye göre, "barış içinde yarış"ı sosyalist ülkelerle kapitalist ülkeler arasındaki ekonomik yarışa indirgemek, her şeyi emperyalizmle Sovyetler Birliği arasındaki çelişki olarak görmek, emperyalizmden kaynaklanan çelişkileri sonuçta tek bir çelişkide odaklaştırmak ve geriye itmek, Marksist-Leninist bir politika değildir. Emperyalizmden kaynaklanan çelişkiler tek bir çelişkide toplanamazdı. Ve yaşanan süreçte emperyalistlerle ezilen halklar arasındaki çelişki, baş çelişki olarak öne çıkmıştı. Devrimlerin fırtına merkezi sömürgelere, yeni-sömürgelere kaymıştı. SBKP'nin "barışçıl yoldan sosyalizme geçiş" teorisi; Marksist-Leninist devlet ve devrim tezlerinin reddedilmesi anlamına geliyordu ve bu tezler, II. Enternasyonalin ve uluslararası reformist sağ çizginin tezleriydi. Gerçek halk devrimleri, burjuva devletin bürokrasisi ve militarizmi ile aşırı güçlendiği emperyalizm döneminde, burjuva devlet mekanizması parçalanarak gerçekleşecekti.

SBKP ve ÇKP arasındaki ideolojik-politik ayrılıklar giderek derinleşti. SBKP'nin sağ çizgisine karşı Marksist-Leninist bir çizgide bulunan ÇKP; bu noktada kalamadı. Tepkisellik ve mekaniktik içe kapanmayı, milliyetçiliğe kaymayı getirdi. ÇKP, SBKP karşısında Marksist-Leninist platformunu kaybetti.

ÇKP, belki de tarihinin en büyük hatasını Sovyetler Birliği'ni SBKP'nin başına sağ bir çizginin geçmiş olmasına bakarak, "kapitalist" ve "sosyal emperyalist" bir ülke olarak ilan etmekle yapmıştır. Bu tespitten sonra sosyalist ülke ve partiler arasındaki ideolojik, politik ayrılıkları çatışma noktasına vardırmanın, uzlaşma köprülerini tamamen atmanın, sosyalizm içinde suni bir şekilde düşman kamplar yaratmanın sorumluluğu ÇKP'ye aittir. Çünkü sosyalist dünyanın ortaya çıkışından beri sosyalist güç ve ülkeler arasındaki birliği bu ölçüde yaralayan ve ortadan kaldıran başka hiçbir olay yaşanmamıştır.

Sosyal-emperyalizm teorisini sistemleştiren ÇKP, daha sonra "Üç Dünya Teorisi"ni ortaya attı. Bu teoriyle Sovyetler Birliği'ni baş düşman ilan ederek, sosyalist ülkeler arasındaki düşmanlığı körükleyen ÇKP, tarihinde ikinci büyük hatasını işledi. Milliyetçilik temelinde gelişen bu teori, "Birinci Dünya" ka-

tegorisine "İki Süper Güç" adı altında ABD ve Sovyetler Birliği'ni alıyordu. Bunlardan SSCB daha tehlikeliydi! Ama bu teoriye göre, dünya devriminin temel gücü olarak görülen ve "III. Dünya" kategorisine giren ülkelerin baş düşmanı, ABD emperyalizminden önce, "saldırganlığı ele almış ve hegemonya peşinde koşan ve güçlenen emperyalist güç olarak SSCB'dir."(!) "III. Dünya" kategorisine giren ülkeler arasında bir sınıfsal ayırım yapmayan bu teori, faşist ya da sosyalist tüm ülkeleri bir arada temel güç olarak sayabilmektedir! Bu teoriye göre faşist Pinochet yönetiminden sosyalist Çin'e kadar birbiriyle uzlaşmayacak, sınıfsal ve sistem olarak temelde farklı ülkeler, "III. Dünya" adı altında toplanmıştır. Pinochet yönetiminin, Suudi gericiliğinin, ABD emperyalizminin arkasında yer aldığı bütün gerici-faşist yeni-sömürge ülke yönetimlerinin, ABD emperyalizmine karşı çıkacağını düşünmek büyük bir çelişki olur. Ama bu teori daha çok, ÇKP'nin sosyal emperyalist gördüğü SSCB'ye karşı bu ülkeleri çıkarmayı hedeflemiştir.

"Üç Dünya Teorisi" dünyadaki çelişkileri tersyüz etmiştir.

"Üç Dünya Teorisi" her şeye, sosyal emperyalizm noktasından baktığı için, yeni-sömürge ülkelerdeki sınıf mücadelesini görmezden gelmiştir. Gerici-faşist yönetimleri, sosyal emperyalizme karşı olma adına, devrimlere ve halkların mücadelesine tercih etmiştir.

"Üç Dünya Teorisi", "baş düşman" SSCB'ye karşı, "ikinci dünya ülkeleri" kategorisine giren emperyalist-kapitalist ülkelerde, hatta "I. Dünya" içinde nitelikleri ABD emperyalizmiyle "III. Dünya" ülkeleri arasında işbirliği oluşturan objektif olarak sosyalizme karşı geniş bir cephe kurma planını önüne koyan bir teoridir.

Bu teorik ayaklar üzerine oturan "Üç Dünya Teorisi" ister istemez, "II. Dünya" kategorisine giren ülkelerde burjuva-proletarya temel çelişkinin de yadsınması anlamına gelmektedir. "Üç Dünya Teorisi" ÇKP'yi politikada genellikle halkların mücadelesine ve devrimlere karşı emperyalizmle birlikte tavır almaya götürmüş, gerici güçlerle işbirliği, bu teorinin kaçınılmaz sonucu olmuştur.

Özünde sosyal emperyalist olarak görülen SSCB'ye karşı olma üzerine inşa edilmiş, sınıfsal bir temele oturtulmayan bu teorinin, dünya ölçeğindeki pratik ifadesi, emperyalizm ve gerici güçlerle aynı safta buluşmayı getirmesidir.

ÇKP'nin geçmişiyle ilgili bu bilgiler ışığında, şimdi bugünkü öğrenci ayaklanmasına nasıl yaklaşmak gerektiğine değinelim.

KAPİTALİST REÇETELERİN ERKEN DOĞUMU: ÖĞRENCİ GÖSTERİLERİ VE ŞAŞKIN SOL!

Çin'i sosyalist görmeyenlerin bu ayaklanma karşısındaki tavırları da farklı değildir. Özellikle AEP ve AEP'i körü körüne izleyenler ayaklanmaya övgü düzmekte emperyalistleri yaya bırakıyorlar!

Onlar Mao'nun ölümünden sonra Çin Devrimi'ni yeniden incelemeye alırlar. Aradan 30 yıl geçtikten sonra bütün görüşlerini değiştirdiler. İnandıkları, bütün değerleri tersyüz ettiler. Onlara göre Çin sosyalist bir ülke değildi!

Ve hiçbir zaman da olmamıştı! ÇKP ve önderi Mao Zedung hiçbir zaman Marksist-Leninist olmamıştı.! Çin Devrimi küçük köylü devrimiydi! Bu devrime proletarya ve öncüsü damgasını vurmadığı için, demokratik devrimden sosyalist devrime geçilememişti! Sonuçta, ÇKP gericileşmiş ve Çin'de burjuvazi-nin iktidarına dönülmüştü!

70'li yıllarda ise "Üç Dünya Teorisi"yle birlikte Çin karşı-devrim cephe-sinde yer almıştı! Çin Devrimi'nden sonra ÇKP, AEP'ye verdiği bilgilerle dev-rimin gelişmesi konusunda AEP'i "kandırmıştı" vb. vb.

Kruşçevci sağ çizgi karşısında Mao'nun ve ÇKP'nin belli bir süre Mark-sizm-Leninizm bayrağını yüksekte tutmasını ve AEP'e de örnek olmasını ve kendilerinin de Mao'yu Marksizm-Leninizmin "5. ustası" ilan etmelerini unu-tuverdiler. "Başkan Mao Öldü" diye atılan başlıklar unutuldu! **AEP** ve şabloncuları için, küçük üretimin yaygın olduğu geri ülkelerde, sosyalizmin örgütlenişinde önemli bir deney olarak gördükleri halk komünlerinin hiçbir değeri yoktu artık! Kitlelere inanmanın, kitlelere güvenmenin, sosyalizmi ileri götürmek için onlara inisiyatif vermenin tarihteki bu en büyük deneyi olan Proleter Kültür Devrimi'nin hiçbir değeri yoktu!

Çin Proleter Devrimi'nin ve Mao'nun yadsınmasından sonra, Çin'in ister totaliter ister despot vb. kavramlarla ifade edilsin, sonuçta "burjuva diktatör-lüğü" altında bir ülke olarak görülmesinden sonra, yönetime karşı ayaklan-manın niteliği önemli değildir, her halükarda desteklenmelidir! Demokrasi, özgürlük vb. istemleri karşısında "kim için", "**nasıl**" sorularını sormak, bu ha-reketleri destekleyen "komünist"lerimizin, "devrimci komünistlerimizin aklına hiç gelmiyor!

İşte bugün Çin'deki ayaklanmayı emperyalizmin yedeğine düşerek des-tekleyen AEP ve yandaşlarının bu tavrı, Çin Devrimi'ne ve dünyaya bakışla-rından, Çin Devrimi'ni ve Mao'yu, sosyalizmin Çin'deki kazanımlarını yadsı-malarından kaynaklanıyor. Son olaylarla ilgili bakış bu çizginin sığ, önyargılı bir örneğidir.

AEP'nin ve Arnavutluk çizgisinin Türkiye'deki savunucularının Çin'e ve son ayaklanmaya bakışlarını öğrenmek için, yalnızca birinin yazdıklarına bakmak yeterlidir. Çünkü üslup farklılıklarıyla hepsi yaklaşık aynı şeyleri söy-lüyorlar.

"Çin'deki iktidar da bürokrat burjuvazinin gerici ve karşı-devrimci diktatör-lüğüdür." (12)

Tespit bu olunca Çin'deki kitle hareketinin karşı-devrimci yanı olması za-ten düşünülemez!

"Çin gençliğinin Ve halkının ayaklanması desteklenmeye layıktır." (13)

Yazının biraz ilerisinde emperyalizmle aynı çizgiye düşmesinin sıkıntısı. Emeğin Bayrağı'nı zorlama bir yoruma götürüyor. Emeğin Bayrağı nesnel gerçeği kendi niyetine göre değiştiriyor ve şöyle diyor:

"ABD'nin ve kapitalist Batı'nın Çin'deki halk ayaklanmasını gerçekten desteklediği ileri sürülemez. Böyle bir şey ileri sürmek, halk ayaklanmasının hedef ve amaçlarıyla emperyalistlerin ve gericiğin hedef ve amaçlarının (...) çakıştığını iddia etmek olur ki bu da eşyanın tabiatına aykırıdır."

Ne yazık ki, "eşyanın tabiatı" her zaman açıklayıcı olamıyor! **"Aykırı"** da olsa objektif olarak aynı konuma düştüğünüzü George Bush bangır bangır bağırarak söylüyor, "eşyanın tabiatı" buna neylesin?

Tüm AEP şabloncuları gibi Emeğin Bayrağı da kafasında sistemleştirdiği kurgulara bakarak ilerliyor. Toptancı bir mantıkla tüm sosyalist ülkeleri; "ya sessiz kalarak, ya da açıktan açığa karşı-devrimci, anti-sosyalist vb. diyerek Çin halk ayaklanmasına tavrı aldılar" diyerek, kendisince mahkum ediyor. Ama kapitalist ilişkilerin hızla ilerlediği ve kapitalizmin sınırına dayandığı Macaristan ve Polonya'nın Çin'deki ayaklanmayı -tıpkı Emeğin Bayrağı ve diğerleri gibi- destekleyen tavrını ya bilmiyor (!) ya da kurgusunu **bozduğu** için bilerek çarpıtıyor.

Yeni Demokrasi'ye gelince;

Emperyalist basın kuruluşlarının enformasyon abartılarını ve bilinçli bir çarpıtma-yalan kampanyası açabileceğini dikkate alsak bile, Çin olaylarında Yeni Demokrasi'nin "iyimser" yaklaşımına ulaşmak imkansız.

Yeni Demokrasi, Temmuz '89 tarihli 23. sayısında Çin'deki gelişmeleri "Mao Zedung düşüncesini savunan Marksist-Leninist güçler karşı-devrimci yönetimi devirmenin mücadelesini örgütlemeye çalışıyor" sözleriyle ayakta alkışlıyor. Kitlelerin Mao posterleri ve Mao giysileriyle, Mao'yu öven pankartlar ve yazılarla yürüdüklerini ilan ediyor. Göstericiler içinde Mao'nun düşüncelerinin etkinliğinden söz ediliyor. Öğrenci ayaklanmasının "devrimci-demokrat" olduğunu belirleyen Y.Demokrasi, buna kanıt olarak kitlenin Enternasyonal Marşı'nı söylemesini gösteriyor. Eğer Y.Demokrasi'nin kanıtları(!) bu kadar güçlüyse (!) hiç merak edilmesin Deng-Li Peng de Enternasyonal söylüyor ve göstericileri "burjuva kapitalist cumhuriyet kurmak isteyen **karşı-devrimciler**" olarak niteliyor. Çeşitli basın organlarında çıkan ve göstericiler içinde "Maocular"ın (bizim bu kavramı doğru bulmadığımızı belirtelim) da bulunduğu haberlerini abartarak kendi düşüncesine destek yapan Y.Demokrasi, çürük bir zemine oturuyor. Göstericilerin (Yeni Demokrasi'nin literatürüyle yazarsak) Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesi (MLMZD)'ni savunduğunu gösterir elinde bir kanıt olmayan Y.Demokrasi, "Demokrasi Bildirgesi" yayınlayan liberal gençlerin bildirgesine uzun uzun yer veriyor. **Madem** gösteride MLMZD taraftarları etkin, neden onların bildirilerine yer vermiyor Y.Demokrasi? Ve madem ki gösterilerde MLMZD egemen, tüm emperyalist-kapitalist kamp ile sadece Macaristan ve Polonya gibi, sosyalizmden nereye gittikleri tartışılan ülkelerin, bu hareketi desteklemesini nasıl açıklıyorlar? Yoksa emperyalistler sınıfsal çıkarlarının nerede olduğunu bilemeyecek kadar kör, ya da şu sıralar moda olan deyimle "sınıfsal söylem"i **terk mi etti?** Emperyalist-kapitalist kampın tüm üyeleriyle Macaristan ve Polonya, "hızlı" reformcu Deng'i değil de, niçin "devrimci-demokrasi"yi, hatta MLMZD'yi destekliyor? Sosyal emperyalizm teorisi her şeyi tersyüz ettiği için Y.Demokrasi ve diğerleri dünya olaylarına bakarken, emperyalistlerle nasıl kafa kafaya geldiklerini açıklayamıyorlar.

Y.Demokrasi olgulara bakıyor ama gördüklerini değil, görmek istediklerini yazıyor. Bütün Batı'nın ayakta alkışladığı ve **protestoların simgesi haline**

gelen "hür dünya"nın bekçisi Amerika'daki "Hürriyet Anıtı"nın bir benzerinin Tienanmen Meydanı'na, hem de tam Mao'nun resminin karşısına yerleştirilmesi Y.Demokrasi'yi hiç mi hiç rahatsız etmiyor, hiç ama hiç düşündürmüyor. Çünkü, Y.Demokrasi, Çin'deki protestoları devrimci-demokrat göstermeye, MLMZD'nin etkin olduğuna ve dünyada gelişen, güçlenen akımın Y.Demokrasi'nin çizgisi olduğuna karar vermiştir bir kere. Artık bu yolda her şey mubahdır. Bundan dolayı da kapitalizmin simgesi "Hürriyet Anıtı"nı; "Tienanmen Meydanı'na diktikleri beyaz özgürlük tanrıçası kendi bilinçsizliklerinin karanlığından yükselen demokratik taleplerin ve direnişin bir sembolünden başka bir şey değildir." (14) şeklinde hoş görebiliyor. O, "Özgürlük Tanrıçası" ki, ABD'yi ve "hür dünya" denen emperyalist-kapitalist sistemi simgeliyor. Ama Y.Demokrasi'ye gelince ne gam! Y.Demokrasi "proletarya ele geçirdiği tüm iktidarlara birer birer yitirmişti" diye ifade ettiği karamsarlığı içinde bir umut, bir ışık arıyor ve bula bula Deng'den daha hızlı reformcuları buluyor ve eylemin kanla bastırılmasından sonra okuyucularına direnişin liderlerinin kırık bölgelere çekildikleri müjdesini veriyor. Bunları okuyunca, direnişin önderleri yeniden kırlarda "kızıl siyasi üsler" kurup, şehirleri mi kuşatacaklar yoksa diye düşünmeden edemiyoruz! Amacımız kara mizah yapmak değil ama, "Kırık Bölgelere Geri Çekilme" diye alt başlık atan Y.Demokrasi, okurlarına ' böyle bir şey anlatmak istiyor olmalı!..

Bugün kapitalist reçetelerle sosyalist demokrasinin geliştirilebileceğine umut bağlayan tüm revizyonist ve reformistler de Çin'deki son olaylara bu, açıdan bakıyorlar.

Bunlara göre gösterici öğrenciler, mevcut yönetime göre daha fazla liberalizmden, demokrasiden yanadırlar. Böyle olunca Çin'de Deng'in burjuva özlü (damgalı) hareketi ezmesi "demokrasinin ezilmesi", "demokrasi tanrıçasının ölümü" olarak değerlendiriliyor. Ama bu, aynı zamanda onlara göre, reform karşıtlarının sonlarının başlangıcıdır. Onlar, sosyalist dünyadaki gelişmeleri reformların ne denli yapıldığına bakarak ölçüyorlar. Bu anlayış sahipleri, her ne kadar öğrencilerin özgürlük heykeli dikmelerini bazıları gibi, "yükrelerinin derinliklerinden kopup gelen bilinçsiz bir tepki" olarak değerlendirmeseler de, demokrasi konusunda sınıflar üstü (son tahlilde burjuva demokrasisini) düşündükleri açıktır. Sosyalist demokrasi, çoğulculuk ve çok seslilik adına, burjuva parlamentarizminin sahte çok sesliliği, renkliliği ile karıştırılıyor, ona özeniliyor. Salt bu anlayışla reformları daha yavaş ve temkinli uygulayan Deng'in (ki bu reformların Marksist-Leninist çözümleri içermediğini her zaman söyledik) öğrenci ayaklanmasını bastırmasına bakarak "diktatör", "despot" ilan ediyorlar. Objektif olarak burjuva eğilimli öğrenci ayaklanmasını desteklemek anlamına gelen bu tavır alış, Marksist-Leninist bir anlayış değildir. Bir yanılsa, daha yanlış önermelerle karşı çıkılamaz.

Çin'deki son olayları Deng'in on bir yıllık reform politikalarının içeriğinden ayrı düşünemeyiz. İktidarı tehdit edecek düzeye ulaşamasa da, burjuva demokratik taleplerin damgasını vurduğu son gösterilerden; 78'den başlayarak ekonomide ve siyasette kapitalist reçetelerle liberalizmi uygulamaya koyan, Deng'in başında bulunduğu ÇKP sorumludur. Bireysel zenginleşmenin top-

lumsal zenginleşmeyi yaratacağı düşüncesine dönüldükten sonra, kitlelerde kapitalist özlemlerin boy vermesi ve onun belli bir aşamada daha ileri burjuva istemlerle bir patlamaya yol açması kaçınılmazdı.

Çin'de ortaya çıkan gelişmeleri sosyalizmin sorunları merkezinde ele almak gerekiyor. Olayları bu biçimde ele alamayanlar, günlük gelişmelerin akışı içinde sürüklenir ve bu karmaşık olaylar karşısında sürekli görüş değiştirerek zorunda kalır. Ortada inandırıcılık ve samimiyet diye bir şey kalmaz. Sosyal emperyalizm tellallığından 20 yıl sonra Sovyet blokunda sosyalizmi keşfeden ve çok kanatlılığa soyunanların tavrı, Çin'deki son gelişmeler karşısında bununla çakışıyor. Deng'in uygulamaya koyduğu sağ ekonomist programı, siyasette ve ekonomideki liberalleşmeyi, sosyalist demokrasinin işlemesi ve sosyalist modernleşmeye geçiş olarak göstermeye çalışan, "reformların Çin'e istikrar, hızlı kalkınma ve uluslararası prestij kazandırdığı"nı söyleyen bazıları, bu olayların ortaya çıkışı üzerine; ilk önceleri yumuşak bir tutum takınan ÇKP'ye övgüler düzüyor, gelişmeleri "Pekin baharı" diye niteliyorlardı. Daha sonra ÇKP'nin geliştirdiği sert politika karşısında şaşkınlığa uğrayan ve hayalleri yıkılan bu kesimler "böyle sosyalizm olmaz" diyecek kadar ileri giderek, o çok övdükleri ÇKP'nin politikasını emperyalist ağızlardan farksız biçimde lanetliyorlardı.

Biz Marksist-Leninistler, Mao'nun ölümünden sonra ÇKP'ye sağ çizginin egemen oluşunu, sosyalizmin sorunları çerçevesinde değerlendirdik. Bu yönetimin uygulamalarına karşı gelişen burjuva özlü muhalefet bunun bir parçasıydı. Bu olaylar karşısında taraf olmamız söz konusu olamaz. Ortada, Çin'deki taraflar açısından Marksist-Leninist politik bir tavır görmüyoruz. Sağ sapmaya karşı daha sağda taleplerle ortaya çıkan bir hareket karşısında, "kötünün iyisidir" diyerek Deng'in tavrı da desteklenemez. Aynı şekilde, "öğrenciler demokrasi istiyor" gibi söylemlerle sokaktaki muhalefete hak verilemez.

Marksist-Leninist politika bu çatışma karşısında, yani yanlışların çatışması karşısında taraf olmayı doğru bulmaz. Marksist-Leninist politikaya ulaşmak, sosyalizmin sorunlarının çözümünü kapitalist reçetelerde değil, sosyalizmin 70 yıllık deneyi içinde, Çin'in kendi sosyalizm pratiğinde aramaktan geçiyor.

ENTERNASYONAL DAYANIŞMA RUHUNUN ZAYIFLADIĞI YERDEN MİLLİYETÇİLİK VE BÜYÜK ULUS ŞOVENİZMİ BAŞKALDIRIYOR

Bugün gelenen noktada, sosyalist ülkelerde halkların sosyalist ideoloji ve politika temelinde yürütülen programlarla sağlanan eşitliğinin, gönüllü birliğinin büyük ölçüde yara aldığı gizlenemez bir olgu haline geldi. Sosyalist ülkeler, halklar milliyetçilik odağında birbirlerine tavır alıyorlar. Yugoslavya ve Arnavutluk arasında sürtüşmeyi ayrı değerlendirmek kaydıyla, Macaristan ve Romanya böyle bir sorunla karşı karşıya. Çin'de milliyetçi eğilimler Tibet sorununu çerçevesinde gelişiyor. Sovyet ulusları arasında ayyuka çıkmış olan sorunların varlığı da, milliyetçilik tehlikesine işaret ediyor. Bulgaristan'ın büyük ulus şovenizmi ise apaçık bir sorun!

70 yıldır kardeşçe birlik içerisinde sosyalizmin kuruluşuna katılan ve bu temelde kendi kültür ve dillerini özgürce geliştiren halklar, ne acıdır ki, milliyetçi duygularla, milliyetçi taleplerle bugün birbirleriyle çatışıyorlar. Ve merkezi Sovyet iktidarından ayrılma taleplerinin hiçbirisi, merkezi iktidardan daha sosyalist bir çizgiyi ve gelişmeyi temsil etmediği gibi, daha da geriye düşüyorlar. Revizyonizmin enternasyonal dayanışmayı söndürerek büyüttüğü ya da daha doğru tanımla gelişmesine zemin hazırladığı milliyetçilik canavarı, halkların bilincini kemiriyor.

1917 Ekim Devrimi ile ve sosyalist kuruluşun sonraki döneminde Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı ilkesi çerçevesinde, çeşitli biçimlerde (özerk cumhuriyet, birlik cumhuriyeti, özerk bölge vb.) çözümlenen uluslar sorunu, başka bir biçimde ve her bir cumhuriyetin, özerk bölgenin vb.nin merkezi Sovyet iktidarına karşı almış olduğu konumlar zorlanarak yeniden gündeme getiriliyor. Sovyet uluslarının birliği bozulmaya çalışılıyor. Halkları bir arada tutan sosyalist maya, yerini birbirinden ayrılmaya ve birbirleriyle çatışmaya götüren milliyetçiliğe bırakıyor. Kim ne derse desin sosyalist dünyada ve özellikle halklar mozayikliği olarak nitelenen SSCB'de, halkların çeşitli milliyetçi taleplerle çatışmasının altında, sosyalist ideoloji ve politikanın, enternasyonalist dayanışma ruhunun, halkların birliği ve kardeşliği ilkesinin nasıl yozlaştırıldığı gerçeği yatıyor.

Lenin ve Stalin döneminde halklar özgürlüklerini kazandılar. Eşit ve kardeşçe, birlik içinde kendi kültürlerini ve dillerini serbestçe kullanma, geliştirme temelinde, sosyalizmi kurma çabasına yöneldiler. Çarlık Rusyası'ndan kalan tarihsel, milliyetçi önyargılar, kinler ve düşmanlıklar hızla siliniyordu. Doğal olarak yüzyılların önyargılarını, düşmanlıklarını, milliyetçi düşüncelerini Sovyet iktidarının bir çırpıda temizlediğini söylemek, gerçekleri çarpıtmak ve idealist bir tutuma girmek olur. Ama şu bir gerçek ki, halkların eşitliği, kardeşliği ve birliği yolunda, sosyalist, ideolojik ve politik eğitimin yerleştirilmesi sayesinde, Lenin ve Stalin döneminde çok mesafe alınmıştı. Sovyet halkları bunu, faşizmin işgaline karşı sosyalizmi koruyarak, faşizmi yenerek gösterdiler. Peki halklar kendi aralarındaki sorunları sosyalist ilkeler çerçevesinde çözümlerken, bugün neden milliyetçi talepleri gündeme getirerek çatışıyorlar? Bunu Çarlık Rusyası'ndaki tarihsel nedenlere kadar götürmek olasıdır. Tarihsel kökler buradadır, ama sorunları hala doğrudan buraya bağlamak, halkların yıllar boyunca sosyalist bayrak altında kendi aralarındaki milliyetçi önyargıları ve düşmanlıkları çözmedeki kazanımlarını reddetmek olur. Sorun, tamamen, halklar arasındaki birliği ve kardeşliği pekiştirecek sosyalist, ideolojik-politik eğitimin ihmal edilmesi, gereğinde yapılamaması, dogmatizme düşülmesi ve halkların ihtiyaçlarına cevap verecek şekle geliştirilememesinde yatıyor. Sorun üstyapıda ilerlemenin sağlanamaması, giderek kitlelerin edilgen, atıl bir halde tutulması vs.ye dayanıyor.

Bugünkü sorun, tamamiyle, Kültür Devrimi'nin halkları sürekli bir sosyalist ideoloji ye pratikle donatamaması ve harekete geçirememesinden kaynaklanıyor. İşte bu boşluklardan, emperyalist dünyanın yoğun propagandalarının da (ancak burada suçlu emperyalizmin üstüne yıkmakla durumun

açıklanamayacağını belirtelim, çünkü bundan esas olarak, halkları emperyalizmin propagandalarına açık hale getiren revizyonizm sorumludur) etkisiyle SSCB'ye milliyetçilik girmeye başladı. Bunun nedenlerini de Sovyetlerde 1956'dan sonra geliştirilen sağ politikalarla, üretici güçler teorisine dönüşte aramak gerekiyor.

İçte; sosyalizmin toplumsal refaha, maddi tatmine ve ekonomik gereksinmelerin karşılanmasına indirgenmesi, dışta; soyut bir hümanizmle bezenmiş barış politikalarını temel almayı getirdi. Barış ve detant politikalarının sosyalist güçler ve halklar arasındaki enternasyonal dayanışma ruhunu körelttiğini, içe kapanmayı, milliyetçiliği, "büyük ulus şovenizmi"ni geliştirdiğini söyleyebiliriz. Halklar arasında birliği ve kardeşliği zedeleyen, düşmanlığı körükleyen gelişmeler bu süreçte ortaya çıkmış, bireyci, burjuva eğilimleri hortlatan Gorbacov döneminde ise, kendini sesli olarak ifade etmeye başlamıştır. Sosyalist ideoloji ve politikanın zayıfladığı, saflığının bozulduğu yerde, kapitalizmden kalma düşüncelerin gelişmesi (emperyalizmin de hala dünya ölçeğinde ciddi bir güç olduğu düşünülürse) kaçınılmaz bir durumdur. Enternasyonal dayanışmanın gerçekleştirilemediği, bu ruhun zayıfladığı ya da yaratılmadığı oranda, objektif olarak milliyetçiliğe yeşil ışık yakılıyor demektir. Sovyet halkları arasındaki birliğin ve kardeşliğin bu gelişmelere bağlı olarak giderek zedelenmesinin belli bir aşamasında, Gorbacov'un daha sağcı ve kapitalist reçetelerden medet uman politikaları da etkili olmaya başladı ve ulusal çatışmalara gözle görülür bir ivme kazandırdı.

Bugün Sovyet halkları kendi aralarında milliyetçi taleplerle çatışmaya başlamışlarsa, Gorbacov'un sürece daha sağdan müdahalesi bir sonuçtur ve bu gelişmeleri açığa çıkarıcı bir katalizör rolü oynamıştır.

Evet sorun, sosyalizmin ulusal soruna yanlış yaklaşımı değildir. Sosyalizm bu konuda rüşdünü ispatlamış, dünya halklarının saygı ve sempatisini de kazanmıştır. Bugünkü sorun, revizyonizmin doğru çözümleri uygulamada ısrar etmemesinde, ulusların sosyalizmin gelişimi ve oturması oranında kardeşçe birliğini ve bütünlüğünü zenginleştirici politikaları tavsatmasında ve süreci kendiliğindencilığe bırakmasındadır. Sosyalizme kapitalist unsurları yamamaya çalışanların ulusalcılığı öne çıkarması doğaldır. Yıllarca sosyalizmin anayurdu olmayı benmerkezci politikalarına haklılık için bir bahane olarak kullanan revizyonizmin, parça-bütün ilişkisinde, her defasında parçayı bütüne feda eden anlayışlara girmesi de enternasyonalizmi değil, ulusalcılığı, büyük ulus şovenizmini geliştirmiştir. Sosyalizmin genel çıkarlarını öne çıkarmayan bir anlayışın, kendi insanlarını, halklarını eğitmesi beklenemez.

SSCB'de halkların dayanışması, kardeşliği, birbirine güven duyguları ve her şeyden önemlisi sosyalist enternasyonalizm temelinde bölgeler arasındaki gelişim farklılıklarını giderici (ekonomik ve sosyal gelişme farklılıkları sosyalizmin kuruluş dönemi boyunca da belli oranlarda sürer, hedef bu farklılıkları kaldırmaktır) sosyalist dayanışma kampanyaları geleneği yaşatılamamıştır. Böylesi ideolojik-politik kampanyaların eksikliği, örneğin, Litvanya, Estonya ve Kafkasya halklarının hem merkezi Sovyet iktidarına hem de birbirlerine karşı olumsuz tutum almalarına neden olmuştur. Bugünkü koşullar-

da merkezi Sovyet iktidarından ayrılmak, ayrı bir devlet kurmak istemek, objektif olark sosyalizme, SBKP'nin merkezi uluslar politikasına güvensizliğin bir ifadesidir. Yani nesnel nedenleri olmakla birlikte, sınıfsal geri bir talebi yansıtan ayrılma talebi, sadece milliyetçilikle değil, merkezi iktidarın güven verememesi, enternasyonalizmi yaşatamamasıyla da ilgilidir. Revizyonizmin yanlışlıklarının faturası, sosyalizme, Marksizm-Leninizme çıkarılmaktadır, objektif olarak bu böyledir.

Bulgaristan'da ise bugün sosyalist politika adına, büyük ulus şovenizminin somut bir örneği yaşanıyor. Türk azınlığın dilini, kültürünü geliştirmesi engelleniyor, gelenekleri yok sayılıyor. Açıkta açığa bir halkın asimilasyonu, Marksist-Leninist politika adına savunuluyor. SSCB'de Lenin ve Stalin döneminde 100'ün üzerinde halkın kardeşliği, birliği sağlanmış, kendi kültür ve dillerini geliştirmeleri için her türlü olanaklar yaratılmıştı. Keza aynı şekilde Dimitrov döneminde Bulgaristan'daki Türk azınlığın kendi dili ile eğitimini sağlamak üzere Sovyetler Birliği'nden Türkçe bilen öğretmenlerin getirilmesi, Türk okullarında ve üniversitelerde Türk dili ile eğitim yapılan bölümlerin kurulması da örnek uygulamalardandı. Çünkü Marksist-Leninistleri ilgilendiren şey, insanların hangi kültür ve dile sahip olurlarsa olsunlar sosyalistleştirilmesidir. Sosyalizmde, hiçbir halka başka bir dil ve kültür zorla benimsetilemeyeceği gibi, halkların ve azınlık milliyetlerin dili ve kültürlerine de ambargo konulamaz. Marksist-Leninistler sosyalizmi somut koşullarda halklara benimsetmeye çalışırlar.

Sosyalizm koşullarında da olsa, bir halkın gerici ideolojilere açık olması, o halkın dili ve kültürel değerlerine bağlılığıyla açıklanamaz. Böyle oldu mu sosyalist eğitimin gereğince verilemediği, halkların gerici, milliyetçi ideolojilerin ve geleneklerin etkisinden kurtarılamadığı sonucu çıkar. Bu noktada suç, bu halkın gerici ideolojilere açık olmasında değil, o ülkenin Marksist-Leninistlerinde ve proletarya partisinde aranmalıdır. Bulgaristan'dan göçe zorlananlarla yapılan röportajlarda bu insanların Dimitrov döneminde, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı'na ilişkin uygulamalardan ve Stalin'in bu konuya bakışından övgüyle söz etmeleri ve çelişkilerinin sosyalizmden çok Jivkov dönemindeki uygulamalardan kaynaklandığını belirtmeleri de konuya açıklık getiriyor.

Bulgaristan Komünist Partisi'ne, bir halkı asimile eden yöntemlerle sosyalizmin kurulamayacağını, halklar arasında birliğin ve kardeşliğin böyle sağlanamayacağını, tersine, bu tür uygulamaların, sosyalizmin haklı olarak edindiği, prestij ve saygınlığı zedeleyeceğini ve halkların sosyalizmden şüphe duymalarına yol açacak sosyal-şoven politikalar olduğunu söylemek zordur.

Halkların kardeşliği bu politikalarla değil, Marksist-Leninist proleter kültür devriminin sürekli kılınmasıyla, enternasyonalizm örneklerinin çoğaltılmasıyla pekiştirilebilir. Bunun yanı sıra halkların sosyalist üretim ilişkileri temelinde birlik oluşturmalarının maddi temelleri de atılmalıdır. Bölgeler arası ekonomik-sosyal dengesizliklerin giderilip, yaşam biçimleri ve standartları da aynılaştırılmaya çalışılmalıdır. Maddi yaşam birliği ve bu alanda sıkı ilişkiler, kar-

deşçe birliğı ve halkların sosyalist temelde kaynaşması sürecini hızlandıracaktır. Halkların gönüllü birliğı ancak Marksist-Leninist temelde bir birlik olabilir. Ve ulusal sorun ile azınlıklar sorunu sosyalizmin her gelişme aşamasında yeniden ele alınmalı, yeni koşullarda alacağı biçimler Marksizm-Leninizm ışığında aşılmalı, halkların bütünleşmesine giden yol karşılıklı güven, eşitlik ve enternasyonalist dayanışma ruhuyla döşenmelidir.

Biz komünistler her türlü desteğı sunalım ve bırakalım sosyalist halklar dillerini, kültürlerini zenginleştirsinsinler. Bundan kazançlı çıkacak olan sosyalizmdir.

Bulgaristan'daki Türk azınlık sorunu ve Bulgaristan Komünist Partisi'nin (BKP) sosyalist politikalarla çelişen tavrı karşısında, Türkiye' solunda, bu sorunla ilgili olarak olumsuz ve olumlu tavırlar birlikte ortaya çıktı.

Bugün Bulgaristan'da sosyalizmin geleceğı ve halkları kaynaştırmanın bir aracı olarak uygulandığı söylenen sosyal-şovenist politika karşısında, 20 yıldır Bulgaristan'daki sosyalizm uygulamasına toz kondurmayan tüm reformist, revizyonistler bile sessiz kalamadılar. Sosyalizme aykırı uygulamalar o kadar açık ki, pusulası hep Kremlin'i gösteren bu kesimler zorlanarak da olsa, BKP'nin politikasını eleştirdiler. TBKP gibi yasallaşmak uğruna renkten renge girenler bile BKP'yi eleştirmekten kaçınmadı. Emek Dünyası'nın durumu başlı başına bir istisna teşkil ediyor. Emek Dünyası, burjuvazinin anti-komünist propagandalarına kapılmama adına, sosyalizmi lekeleyen, saygınlığına gölge düşüren, halkların kardeşliğini ve birliğini yaralayan BKP'nin sosyal-şoven politikasının ortağı ve ister istemez, sol saflardan Türk şovenizminin körükleyicisi konumuna düşüyor.

Dergimizin 26. sayısında yayınlanan ve BKP'nin sosyal-şoven uygulamalarını eleştiren, kınayan "Bulgaristan Devlet Başkanı T.Jivkov'a Açık Mektup" ve DEVRİMCİ SOL davası tutsaklarının "telgrafıyla ilgili olarak, Yeni Demokrasi'nin (YD) yazdıkları üzerinde, bazı noktalarda durmak istiyoruz.

Biz Marksist-Leninistler şimdiye kadar sosyalist ülkelerde ortaya çıkan ve sosyalist değer ve ilkelerle çeliştiğine inandığımız politikaları, yanlış uygulamaları eleştirdik. Bu konuda ilkemiz, hiçbir sosyalist güç ve ülkeye angaje olmadan devrim sorunlarımızı kendimizin çözmesi, kendi özgücümüze ve halklarımızın devrimci potansiyeline güvenmek, sosyalist parti ve güçlerin yanlışlıklarını eleştirirken, devrimci politikalarına sahip çıkmak, başarılarının onurunu enternasyonalist anlayışımız gereğı paylaşmak olmuştur. Burada kaygımız, her zaman için sosyalist ülke ve güçlerin sosyalizme kazandırdıklarını da yok saymamak ve ucuz eleştiriler yapmamak olmuştur. Tüm oportünist, revizyonist, dogmatik, taklitçi çizgilerin, Marksist-Leninistlerin bağımsız, özgün çizgisini "orta yolcu" diye suçlamalarının temelinde işte bu gerçek vardır.

Sosyalizmin sorunlarına ve sosyalist ülkelerin izledikleri politikalara, Marksist-Leninist ideolojiye ve kendi özgün devrimci politikalarına güvenerek olgun yaklaşmanın, sosyalist ülkeleri düştükleri yanlış politikalara bakarak bir kalemde çizip atmamanın, karşı-devrimci ilan etmemenin doğruluğı gelen aşamada daha iyi anlaşılıyor. Bu noktada tüm oportünist, revizyonist,

dogmatik ve şabloncu çizgilerin, kendilerine haklı bir zemin yaratmak için başvurdukları "orta yolculuk suçlamalarının da iflas ettiği görülüyor. Hele Gorbaçov ve Deng politikalarından sonra, sosyalist dünyada kendi kafasına ve gücüne güvenen ve "orta yolcu"luk diye ifade ettikleri Marksist-Leninist çizgi haklı olarak güç ve prestij kazanmıştır. Bugün bu gerçeği 20 yıldır bizleri "orta yolcu" diye suçlayanlardan bazıları da sesli olarak ifade etmektedir.

Bizim anlayamadığımız, YD'nin yeni bir şeymiş gibi BKP'nin sosyal şoven uygulamalarını eleştirmemiz karşısında takındığı seviyesiz ve çocukça kendini beğenmiş tavrıdır.

YD'nin yazdıkları psikolojik bir incelemeyi gerektiriyor. YD gerçeklerden, eleştirdiklerinin teorik görüşlerinden, pratiklerinden hareket etmiyor. Hemen her zaman ve her konuda yaptığı gibi, kendi hayal dünyasının kurgularına göre tavır belirliyor, "teori" üretiyor! Marksist-Leninist politika çarpıtma ve tahrifatlardan uzak, somut gerçeklere dayanarak yapılır. Marksist-Leninist politika ciddiyet, olgunluk, seviye ve objektiflik ister. YD'de bu nitelikleri görmüyoruz. YD'nin "DS ve YÇ çizgisi yıllardan beri Bulgaristan'daki sosyal-faşist diktatörlüğü sosyalizmin kalelerinden biri olarak göstermek için özel çaba sarfetmiş bir çizgi..." gibi, kendi hayal dünyasında kurgulayıp, DS ve YÇ'ye görülmemiş misyonlar biçmesi bunun son örneklerindendir. Önce DS ve YÇ'yi kendince tam taşlanacak bir konuma yerleştiren YD, sonra da, kendi şeytanını kendisi taşıyor!

Marksist-Leninistler, YÇ, Devrimci Sol Güçler ne zaman, nerede "Bulgaristan sosyalizmin kalesidir" demişlerdir? Bunu sormaya hakkımız var sanıyoruz! YD çizgisinin ÇKP ve AEP şablonculuğu yaptığı dönemlerde de ML'ler sosyalist güç ve ülkelerin yanlışlarını ihtiyat ve sorumlulukla eleştirmiştir. YD gibi bir gecede kimseyi karşı-devrimci ilan etmemiştir. Çin'i olduğu gibi Sovyetler Birliği ile Bulgaristan'daki reformist-revizyonist çizgiyi yıllardır eleştiren ve bu nedenle "orta yolcu"luk yakıştırması yapılan biz Marksist-Leninistleri bu türden hayal mahsulü çarpıtmalarla mahkum etmeye çalışmak, ne ile açıklanabilir? Bu bizlerin çözümleyebileceği bir şey değil! YD'nin sık başvurduğu bu sakat anlayışı çözümlemek için uzman psikologlar gerekiyor!

Aslına bakılırsa, YD işi bu noktaya getirdikten sonra bizim fazla söz etmemize de gerek kalmıyor. Çünkü aynı yazı içerisinde, bizi, hem "orta yolculukla, hem de Bulgaristan'ı sosyalizmin bir kalesi olarak gördüğümüz şekilde suçlamak, YD'nin kafa karışıklığından olduğu kadar, bizi nasıl olursa olsun ille de mahkum etmek anlayışının sonucudur. Asıl sakatlık, bu saplantıda yatıyor! Sosyalizmle az çok ilgilenen herkes, bizim uluslararası planda sosyalist ülke ve güçler karşısındaki tavrımızı bilir. 20 yıldır yazdıklarımız, söylediklerimiz ortada, Bulgaristan için özel olarak söylenen her şey de ortada. Ne diyelim, kendisi sağa-sola savrulan, keskin zikzaklar çizen, dengesizlikleriyle spekülasyon iddialar ortaya adan YD'den de ancak bu beklenebilir! YD herkesi kendisi gibi görme alışkanlığından vazgeçmediği sürece, bu saçmalıklar içinde yuvarlanıp duracaktır. Çarpık, dengesiz, hayal mahsulü tahlilleri sürüp gidecektir.

YD'nin çarpıtma ve hayal dünyasında kurguladıklarına göre eleştirilerde

bulunması bu kadarla bitmiyor. Nerede, ne zaman söylediğimizi veya yazdığımızı kaynak göstermeden, "sosyalizmi sınıflardan arınmış bir sistem" olarak değerlendirdiğimizi yazabiliyor. Bu noktada artık sorunu ahlaki boyutuyla da ele almak gerekiyor. Bizim bildiğimizi, sosyalistlerin söylemediği ya da yazmadığı şeyleri, sosyalistleri halk kitlelerine ve kamuoyuna kötü tanıtmak için burjuvazinin ideologları ve burjuva basın ve yayın organları yazıyor. Ama kendilerini sol saflarda görenlerin, işçi ve emekçi sınıflara yeni bir düzen, yeni bir kültür, yeni bir ahlak anlayışı getirme iddiasında olanların değer ölçüleri, erdemleri, dürüst olmayı, yalan, çarpıtma ve demagojiye hiçbir zaman başvurmamayı gerektirir. YD'ye kendini bir de bu ahlak anlayışı çerçevesinde sorgulamasını salık veririz.

Biz sosyalizmin sorunlarını 20 yıldır ele alıyor ve yanlış politikaları eleştiriyoruz. Bugünkü eleştirilerimiz karşısında, "sosyal emperyalizm" ,"sosyal-faşizm" tespitlerine yaklaştığımızı sanan ve bundan çocukça sevince kapılıp, alkışa duran YD, yine kendi hayallerini alkışladığının ayırında mı acaba? Sanmıyoruz! Çünkü buradan kalkarak YD, aşka gelmiş sarhoşun ne dediğinin bilmezliği içinde, DEVRİMCİ SOL militanları ve YÇ okurlarına saflarını yeniden düşünmeleri çağrısı yapıyor. Bu tür basitliklerle Marksist-Leninist politika yapılamaz. Ve hiç de ikna edici olmuyor! Şu bilinmelidir ki, biz ne kadar sosyalist ülkeleri eleştirirsek eleştirelim -sosyalist güçler içinde kaldıkları sürece- onları, YD gibi hiçbir zaman "sosyal faşist", "sosyal emperyalist", gibi ucuz ve temelsiz suçlamalar yapma yanlışlığına düşmeyeceğiz. Sosyalist güç ve ülkeleri yanlış politikalar izlemelerine bakıp, sosyalist kazanımlarıyla birlikte bir çırpıda yadsımayacağız! "Hiç sosyalist ülke kalmadı" karamsarlığı ve umutsuzluğunu yayma tellallığı yapmayacağız. Herkes yanlış, "sosyal faşist", "sosyal emperyalist", "hain!" Bir tek YD doğru! Bu hikayeye kimse inanmaz!

YD, sosyalizmin sorunlarını tartışma olgunluğundan hiç nasibini almamış, "Adına layık bir biçimde teşhir edebilmek", "müthiş bir şovenizm", "üfürükleri dile getirmek", "çarpıtma ve demagoji yapılmadığı sürece mahkum edilmesi kesinlikle söz konusu değildir" gibi köşeli ve abartılı sözlerle siyasi eleştiriye soyunmak bunun örnekleridir.

YD, araya sıkıştırdıkları, altyapı-üstyapı ilişkilerindeki uzun uzun açıklamalarla da yine aynı yöntemi kullanıyor. Burada da YÇ'nin görüşlerini değil, kendi hayal dünyalarındaki YÇ'yi eleştirmektedir! Şu kadarını söyleyelim: Eğer karşı-devrim iktidarı bir gecede ele geçirmişse, altyapı üstyapının, ekonomi-politika arasındaki ilişkinin tartışılmasının ne anlamı olabilir?

REVİZYONİZM FARKLI ÜLKELERDE AYNI TARİHİ YAZDI: KAPİTALİZMLE UZLAŞMADA İLERİ!

Sovyetler Birliği'nde de, Çin'den daha farklı tarihsel bir aşamada bulunulmasına ve toplumsal özgünlüğe rağmen, kapitalizmden ödünç alınan ekonomik, politik vb. reçetelerin uygulanmasıyla, farklı sonuçların ortaya çıkmadığını, Gorbaçov öncelikle Sovyet ekonomisi olmak üzere, sosyalizmin birçok konuda kendisini yenileyemediğini, emperyalizm karşısında gerçek bir alter-

natif güç olarak kendisini kabul ettiremediğini belirtmiştir. Ama bu doğru teşhisi yapan Gorbaçov'un, sosyalizmin sorunlarını çözmede Marksist-Leninist politikalar ortaya koyamadığını görüyoruz. Gorbaçov'la birlikte, Kruşçev döneminde başlayan sağcılaşıma daha da derinlik kazandı. Çünkü Kruşçev sadece ekonomide reformlara yönelmiş, bunu politik reformlarla tamamlamamıştı. Ekonomik politikadaki sağcılaşıma "sosyalist demokrasi işletilemiyor", "kitleler sosyalizmin örgütlenişine aktif bir şekilde canla başla katılmıyor", "sisteme yabancılaşma geliyor" denilerek, partiden başlamak üzere siyasal reformlara başlandı. Ekonomik politikadaki sağcılaşımayı Gorbaçov'la birlikte, iç politikadaki sağcılaşıma ve dış politikada iyiden iyiye uzlaşmaya dönüşen sağcılık izledi.

Gorbaçov'un parti çizgisini daha da sağa çeken açıklık ve yeniden yapılanma politikaları, sosyalizmin ve Sovyetler Birliği'nin sorunlarını çözemiyor, çözemez. Perestroyka ve glasnost, sadece Sovyetler Birliği'nde sosyalizm dışı gelişmelerin, milliyetçi eğilimlerin dışa vurmasına yol açmakla kalmadı, Sovyetler Birliği'yle organik ilişki içinde bulunan, ortak ekonomik politik mevzide yer alan sosyalist güçlere ve ülkelere de kötü örnek oldu.

Sosyalistliği tartışma konusu yapılan, baştan beri kapitalist ilişkilerle birlikte yaşamayı seçen Macaristan, kapitalist reformculuk geleneğini sürdürdü ve daha ileri gitti. Çok partililiğe geçiş hazırlıklarıyla birlikte tarihini tersyüz etti. 1956 karşı-devrimini halk ayaklanmasına çevirdi. Macaristan Sosyalist İşçi Partisi (MSIP), Amerikan ve İngiliz emperyalizminden destek alan ve faşist Macar burjuvazisine sırtını dayamış olan İmre Nagy'ye itibarını iade etti. Belki de daha önemlisi sosyalizm tarihinde ilk kez, Macaristan'da, sosyal-demokrat olduğunu açıkça söyleyen birisi parti başkanlığına getirildi. Macaristan, burjuva parlamentosuna dönüş yolunu açarak kapitalist düzenin sınırlarına dayandı.

Polonya'da anti-sosyalist, karşı-devrimci Dayanışma, ordunun yönetimi devralmasıyla kontrol altına alındı. Ama Polonya'da partinin bu süreçte sosyalizmi ilerletmede, Dayanışma engelini aşarak başarı kazanamadığı açık olarak görülüyor. İşte tam bu noktada Gorbaçov'un kapitalizmden esinlenerek gündeme getirdiği siyasal reformlar, "demokratikleşme", "özgürlük" ve "insan hakları" çağrıları, Dayanışma için kaçınılmaz bir fırsattı. Dayanışma, Gorbaçov'un gelişle birlikte mücadelesini adım adım yükseltti. Ve öyle bir noktaya gelindi ki, karşı-devrimci ilan edilen ve ordunun yönetime el koymasının nedeni olan Dayanışma, yönetime ortak edilmek zorunda kalındı. Partinin bunda kitleleri sosyalizme kazanarak Dayanışma'yı tecrit edememesinin önemli, hatta belirleyici bir rolü vardır. Ama Gorbaçov'un ve reformların Dayanışma'ya bir kaldıraç olduğu da tartışmasız bir gerçek. Burada büyük bir parantez açarak Polonya'da sosyalizmin nasıl bu duruma getirildiği üzerinde durmak gerekiyor.

Polonya'da parti ile kitleler arasındaki bağlar, Dayanışma'nın alternatif bir güç olarak ortaya çıktığı 1980 Ağustos işçi grevleri ve gösterileri sonucu kopmadı. Dayanışma bir sonuçtur. Jarulzelski'nin de çok açık olarak ifade ettiği gibi "bu bağlar gücünü çok önceden yitirmişti". Proletaryanın iktidarını

sürdürebilmesi, sosyalist kuruluşu tamamlayabilmesi ve kapitalist restorasyondan kendisini koruyabilmesinin temel koşulu olan, parti ile kitleler arasındaki bağlar zayıfladı. Kitlelerin partiye ve devlete karşı yabancılaşmasının ve bu bağların büyük oranda yitirilmesinin nedenleri, sosyalizmin kuruluşundaki nesnel zorluklara ve daha sonraki uygulanan yanlış politikalara kadar uzanıyor.

1981'de partinin kurumlar ve kitleler nezdinde yıprandığı ve etkisini yitirdiği noktada, ordunun yönetimi devralmasıyla başa geçen Jarulzelski de, Polonya'da sosyalizmin kuruluşunda yapılan yanlışlıkları farklı değerlendirmiyor. Sosyalizm, Polonya'da baştan birtakım yanlışlarla başlamış ve bu yanlışlarla büyüme devam etmiştir. Bunda partinin yanlış politikalarının rolü belirleyicidir. Kimse nesnel ve tarihsel koşulları sosyalist kuruluşun zorlukları içinde belirleyici olarak göremez. Parti, sosyalist inşa yolunu kendi tarihsel ve nesnel koşullarına özgü bulacağı yerde, daha çok Sovyet modelinden etkilenmiştir. Parti ülke, işçi, devrim ve karşı-devrim (anti-sosyalist) dinamiklerin durumuna göre bir mücadele stratejisini hayata geçirmemiş, geçirememiştir.

SBKP'nin 1956'daki 20. Kongresiyle birlikte sosyalist dünyada, sosyalist kuruluşu geliştirmek ve tamamlamak amacıyla, tek model olarak uygulamaya koyduğu üretici güçler teorisinin sonuçlarından Polonya fazlasıyla payını aldı. Tarihsel gelişimi, gelenekleri ve kitleleri derinden etkileyen Katolik Kilisesi ve Polonya milliyetçiliğini gözetererek, partinin, kitlelerin ideolojik eğitimi-ne, kültür devrimine önem vermesi ve sürekli kılması gerekirken bu yapılmamıştır. Kitlelerin kilisenin ve diğer gerici ideolojilerin etkisinden kurtarılıp, sosyalistleştirilememesi, bunun ihmal edilmesi Polonya'daki en önemli yanıştır. Komünist Partisi'ne üyelik için ateizm koşulunun aranmaması, Katolik kilisesinin aktif eleman sayısının komünist partisi militanlarından fazla oluşu ve Jarulzelski'nin kendisinin de ideolojik eğitim eksikliklerini kabul etmesi, Polonya'nın bu noktaya nasıl geldiğinin verilerini sunuyor. Kaldı ki, komünistler Polonya'da iktidarı Kızıl Ordu'nun yardımıyla aldıklarında da çok güçlü değillerdir; demokratlar, sosyalistler ve köylü partisiyle ittifak yapmışlardır. 1950'de Komünform kolektivizasyon kararı aldığıında, Polonya'nın bunu tanı-maması da bu sıkıntının bir sonucudur.

Polonya'daki kitleler sağ politikalarla oyalanarak tüketim ekonomisine alıştırmışlardır. Sosyalizm onların gözünde sadece ekonomik ve sosyal refahlarının yükseltilmesi ve daha iyi yaşam koşulları olarak görülmüştür. Sosyalizmde manevi değerlerin hazzı tattırılamamıştır. Bundan dolayı, Polonya ekonomik bunalıma girdiği ve ekonomik-sosyal durumunda sarsılmalar olduğunda, kitleler, sosyalizm için özveride bulunmamışlar, emperyalizmin de bu durumu istismar edip kışkırtmasıyla, tepkilerini sosyalizme zarar verecek boyutta dile getirmişlerdir. 1956 Poznan ve Aralık 1970 olayları ve en son olarak milyonlarca işçinin, anti-sosyalist Dayanışma'nın peşine takılarak, doğrudan sosyalizmin kapılarına dayandığı 1980 olayları bunu gösteriyor.

Kitlesel desteğini yitirmiş olan partinin, daha önce karşı-devrimci ilan etti-

ği ve kitleler üzerindeki etkisini kırmak için orduyu devreye soktuğu Dayanışma, bugün seçimlere giriyor, partinin meşruiyetini tartışılır hale getiriyor. Dayanışma'yı ordu faktörü ile bastıramayan partinin (ki bu başarısızlıkta Gorbaçov'un da etkisi var) onunla uzlaşması ve yönetimi paylaşması, Polonya'da sosyalizmin nereye doğru yol aldığını gösteriyor.

Polonya'da Dayanışma ve arkasındaki anti-sosyalist güçler, bugün iktidarın en büyük adayıdır. Nereden bakılırsa bakılsın Polonya'daki toplumsal süreç hızla sosyalizm aleyhine ve Dayanışma'nın, (tabii onu destekleyen anti-sosyalist güçlerle emperyalizmin) lehine gelişiyor. Bu ise kapitalist restorasyon isteyenlerin ve emperyalistlerin arayıp da bulamadıkları bir fırsat yaratıyor.

Geçmişte karşı-devrimin ve kapitalist restorasyonun eşiğine kadar gelen Macaristan ve Çekoslovakya, esas olarak Kızıl Ordu'nun desteğiyle bunu savuşturabilmiştir. Sosyalizmin iç dinamiklerinin hızla aşındırıldığı ve Gorbaçov'un politikaları sonucu kapitalist restorasyon tehlikesinin başgösterdiği Polonya'da, ordu dahil tüm sosyalist güçler bir tercihle karşı karşıya kaldılar: Ya seçimler yoluyla Dayanışma'nın adım adım iktidarını izlemek ve teslim olmak, ya da kaçınılmaz olarak sosyalist bir alternatifi hızla örgütlemek ve bugünkü gidişatin önüne set çekmek... Bugün birincisi gerçekleşmiş gözüküyor. Dayanışma hükümet kuracak kadar insiyatif sahibi oldu ve iktidardaki yerini bundan sonra daha da sağlamlaştırmaya çalışacaktır. Bugün iktidara Komünist Parti, hükümete Dayanışma hakim. İktidar mücadelesi şimdilik barışçıl yöntemlerle sürüyor. Dayanışma ağırlığını koydukça iktidar mücadelesi daha değişik biçimler alabilecektir.

Benzer gelişmeler 1956 karşı-devrimci ayaklanmasını yaşamış olan Macaristan için de geçerlidir. Biz Marksist-Leninistler dikkatlerimizi sosyalizmin sorunlarının ağırlığı nedeniyle, en çok bu ülkeler üzerinde yoğunlaştırmalıyız. Polonya ve Macaristan, sosyalizmin manevi değerlerinin yıpranması ve kitleler üzerindeki etkisini yitirmesinin sonucu olarak, nasıl bir sürece girildiğinin zengin dersleriyle doludur. Sosyalist bir ülkede kapitalist ilişkilerin gelişmesi ve sosyalizmi tehdit eder hale gelmesi nasıl gerçekleşebilir, bu deneyler ciddi olarak incelendiğinde, Marksist-Leninistlerin çıkaracağı birçok ders vardır.

Sosyalist dünyanın iki büyük partisine musallat olan sağ ekonomist çizgilerden, sol politikardan; bölünme ve çatışmalardan en çok, devrimler ve özgürlük savaşı veren halklar etkilendi. Bu sapmalardan dolayı enternasyonal birlik ve dayanışma zedelendi. Sosyalist güçler, Marksist-Leninist bir tavırla halkların özgürlük mücadelesinde de görevlerini yerine getirmede, getiremedi. Halkların kurtuluş savaşlarına verilen destek, daha çok faydacı bir anlayışla gelişti. Çok yerde halklar emperyalizme karşı mücadelelerinde yalnız bırakıldı. Küba Devrimi bu duyarsızlığın belki de ilk örneklerindendir. Bir dönem Sovyetler Birliği, Vietnam Devrimi'ne verdiği yardımı da azaltmış ve kesmişti. Bu tür yanlışların sonuçlarını, yaşadıkları deneyle çarpıcı olarak aktaran Nikaragua Devrimi'nin önderlerinden Tomas Borge'nin şu sözlerinde de görüyoruz: "Sovyetler ve Sovyet devrimci-

ler Nikaragua'da bir devrim olabileceğine inanmamışlardır ki, bize nasıl yardım edeceklerdi?"

Bu sözler sosyalist güçlerin devrim ve enternasyonalizm konusundaki duyarsızlıklarını da gösteriyor.

Diğer yandan "sosyal emperyalizm" teorisini "üç dünya teorisi" ile sistematikleştiren ÇKP, çok yerde devrimler ve halk savaşları karşısında emperyalizmle aynı safta yer aldı. Enternasyonal görevlerini yerine getirmede.

Günümüzde yeni bir sürece girildi. ÇKP ve SBKP'nin politikalarında önemli değişimler ortaya çıktı. Gorbaçov ile birlikte nükleer silahlar tehlikesi öylesine abartıldı ve fobi haline getirildi, barış politikası her çelişkinin önüne öylesine geçirildi ki, devrimler ve özgürlük savaşları iyice gölgede kaldı. Zaten bütün politika dünyada "barış"ı koruma çelişkisi etrafından toplandığında, ister istemez devrimler ve özgürlük savaşlarından vazgeçilmek zorunda kalınacaktı. Gelişmeler bundan farklı olmamıştır. Dünyanın proletarya devrimlerine gebe çatışma noktaları, barış politikasının kurbanı yapılıyor.

Gorbaçov'un Küba gezisi sırasındaki ve daha önceki açıklamaları Latin Amerika (özellikle El Salvador) devrimini olumsuz olarak etkilemiştir. Gorbaçov halkları, devrim yapmaya değil, devrimlerden vazgeçmeye çağırıyor. Düzeni yıkmak değil, düzenin bir unsuru olmak öneriliyor. Bunlar, kendi ülke içi ekonomik-politik sorunlarını çözmek için baş vurulan taktikler olamaz. Devrimleri durdurmaya çalışan politikalar, ezilen halkların mücadelesinde stratejik tahribatlar yapıyor. Bunlar Sovyetler Birliği'nin özel olarak "devlet çıkarlarını korusa bile!

Nükleer bir savaşı ne pahasına olursa olsun önleme kaygısı, başta Sovyetler Birliği olmak üzere hemen tüm sosyalist ülkeleri emperyalizmle uzlaşmaya götürdü.

Kapitalist yöntemlerden ve unsurlardan medet ummak, ekonomi ve politikayı sosyalizm aleyhine liberalleştirmek bunu tamamlıyor. Gorbaçov, emperyalistleri bile şaşkına çeviren politik kararlar alıyor. Emperyalist kampla sosyalist kamp arasındaki temel sınıfsal farkı kaldırıyor, dünya ekonomik zinciri yaratma çağrısı yapıyor. Ekim Devrimi'nden başlayarak devrimlerle parçalanmış emperyalist zinciri onarmak için sosyalist dünyadan el uzatıyor. Çağa damgasını vuran, kapitalizmle sosyalizm arasında ve sosyalizm lehine çözülen çelişkiyi bir kenara bırakıyor. Emperyalizmin 7 devinin zirvesine gönderdiği mektupta, sosyalist dünyanın kapılarını emperyalizme sonuna kadar açarak "büyük bir pazar" olduklarını ilan ediyor. Gorbaçov'un art arda yaptığı çağrılar, ezilen halkları ve sosyalist güçleri şaşırtıyor. Sosyalizmle kapitalizmin literatürünü kapitalizm lehine değiştiriyor, kavramlarla kafa bulanıklığı yaratıyor. Soldan, burjuva ideolojisine bugün daha güçlü bir destek bulunamazdı doğrusu!

Çin de aynı rotada ilerliyor, barış politikasında SBKP'ye yaklaşıyor. Ve Sovyetler Birliği ile Marksist-Leninist politikalarda değil, burjuva reformlarda birleşiyor.

GORBAÇOV VE DENG, MARKSİST-LENİNİST POLİTİKALARDA DEĞİL BURJUVA ÇÖZÜMLERE BAŞVURMADA BULUŞTULAR

Her şey bir yana, sosyalist dünyada düşman kardeşliğin sona erdiği bir sürece giriliyor. Kalkış noktaları ve gelişme süreçleri farklı da olsa, belli bir aşamada birbirlerine en ağır suçlamaları yaparak tüm ilişkilerini koparsalar da, Çin'in üretici güçler teorisine dönüşüyle birlikte uygulamaya koyduğu ekonomik reformlar ve sosyalizme yamadığı burjuva reçeteler, Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyeti'ni birbirine yaklaştırdı. Şimdi geçmişe sünger çekiliyor. ÇKP, her bildirisinin ve açıklamasının başına koyduğu "revizyönizm", "sosyal emperyalizm" kavramlarını kullanmamaya başladı. Sovyetler Birliği'ni halkların baş düşmanı ve ABD emperyalizminden daha tehlikeli ve hegemonyacı ilan eden "Üç Dünya Teorisi"nden vazgeçildi. ÇKP'nin ve şabloncularının Marksizm-Leninizme katkı olarak gösterdikleri "Üç Dünya Teorisi"ni ÇKP'nin gürültüsüzce bir kenara ittiği görülüyor. Bu stratejinin terki ekonomik politikayı da, dış politikayı da doğrudan etkiledi ve değiştirdi.

İçte burjuva reformlarla sosyalizme yol açma politikaları, dışta da uzlaşmacı politikaları gerektiriyor. ÇKP barış politikalarını öne çıkarmada son gelişmelerle birlikte SBKP'den hiç de geri kalmadığını gösterdi. Böyle giderse ÇKP de, SBKP 20. Kongre kararlarıyla ortaya atılan ve Gorbaçov'la birlikte şampiyonluğu yapılan "barış" ve "barış içinde bir arada yaşama" politikalarının havarilerinden olmaya aday gözüküyor. Bugün ÇKP ve SBKP'nin birbirine karşılıklı jestler yapmaları boşuna değildir. Aynı yolun yolcuları olmaları bunu gerektiriyor. Onlar liberal anlayışları ve reçeteleri sosyalizme yamama çabasında birleştiler. Onlar Marksist-Leninist politikalarla sınıfsız topluma doğru yürüyüşü sürdürmüyorlar. Gözleri gelecekte değil, geriye bakıyorlar ve geçmişin kapitalist ilişkilerinden kopamıyorlar.

Gorbaçov, Çin'deki reformlara övgüde kusur etmiyor. "Çin Halk Cumhuriyeti'nde ekonomik mekanizmada ve politik sistemde gerçekleştirilmekte olan reformlar, bizim için büyük bir ilgi kaynağıdır" deyişleri, Çin reformlarını örnek bir deney olarak önlerine koyduklarını gösteriyor.

ÇKP'nin sosyal emperyalizm ve "Üç Dünya Teorisi"nden vazgeçmiş bir tutuma girmesi; sosyalist ülkeler ve güçler açısından kuşkusuz olumlu bir değişim. Sosyalist ülkeler ve güçler arasında birliği ve emperyalizme karşı asgari düzeyde de olsa birlikte hareket etmeyi baltalayan engellerin kaynağı bu teorilerdir. Sosyalist dünyayı iki düşman kampa bu teoriler böldü. Sosyalist sistemin saygınlığının yitirilmesinde, dünya halklarının sosyalizm özlemlerinin bulanıklaştırılmasında bu teorilerin katkısı unutulacak gibi değildir. Bu, milliyetçi, sosyalizmi zayıflatan, emperyalizm ve gerici güçlere sosyalist dünya içerisinden güç veren teorilerin, geçmişin kötü anıları olarak kalma sürecine girmesi, sosyalist güçler arasındaki birliğin önündeki bir engelin daha kalkması anlamına geliyor. Sosyalist dünyada parçalanmışlıkların giderilmesine doğru atılan adımlar, esen barış rüzgarları tüm Marksist-Leninistler için her şeye rağmen sevindiricidir. Ama bu yakınlaşmanın Marksist-Leninist ilkelere temelinde, sosyalizmin ilerletilmesi ve halklara moral kaynağı olacak biçimde gerçekleşmesi, bizce esas olması gerekendir. Biz Marksist-Leninist-

ler isterdik ki, sosyalist güçler arasındaki düşmanlıkların sona ermesinde, Marksist-Leninist politikalar yönlendirici olsun. Birliğe doğru atılan adımlar, halkların özgürlük savaşlarına ve tüm sosyalist dünyaya çok daha büyük ve kalıcı, moral ve coşku kaynağı olsun.

İFLAS EDEN MARKSİZM-LENİNİZM DEĞİL, KAPİTALİZMİ SOSYALİZME YAMAMA ÇABALARIDIR!

Bugün emperyalist-kapitalist sistemin çöküşüyle birlikte çıkarları yok olacak olanlar hep bir ağızdan haykırıyorlar: "Sosyalizm bunalımda!.. **Marksizm** iflas etti!.." Bunlar yüzeydeki olgulardan hareket eden, derinde yatan gerçeği, sosyalizmin, kapitalizmin zorunlu alternatifi olduğunu görmek istemeyenlerin çığırtkanlıklarıdır. Aslında burjuvazinin dört elle sarıldığı ve sosyalizme karşı kullandığı sosyalizmin hataları ve zaafı, yanlış politikaların sonuçları olarak, Marksizm-Leninizm teorisine hiçbir şekilde mal edilemez.

İflas eden SBKP 20. Kongresi'yle, Kruşçev'le başlayıp Gorbaçov'la birlikte uç noktalara vardırılan sağ-ekonomist-reformist politikalaradır.

Her şeyi barış politikasına indirgeyip barışı sınıfsallıktan yalıtarak, burjuva hümanizmi anlayışıyla sistemleştirme politikasıdır. Bu reformist-sağ politikaları hayatın kendisi, gerçekleşen devrimler ve özgürlük savaşları reddetmişlerdir. Yaşanılan tarihi süreçte gerçekleşen, Lenin'in evrensel geçerliliği olan devlet ve devrim tezlerinin doğrulanması olmuştur.

Barış içinde bir arada yarış ve üretici güçler teorisi ile hareket edilerek, sosyalizmin kapitalizme üstünlüğünü gösteren sadece üretici güçlerin özgürleşmesi ve sınırsız gelişme olanakları bulması değildir. Bu, tek başına sosyalizmi tanımlamada yeterli olamaz. Sosyalizmin manevi değerleri tüm halk kitlelerinin bilincine çıkarılmadığı, insanlar yeni bir ahlak ve kültürel yaşam tarzıyla yenilenmediği süreç; sosyalizm geriye bakmadan, emin adımlarla sınıfsız topluma doğru ilerleyemez. Ve kapitalizmi alt edemez. Sosyalizmin gerçek tanımı manevi unsurlar olmadan yapılamaz. Hele devrimlerin çoğunlukla, emperyalizmin krizinin ve çelişkilerinin en zayıf olduğu, yaygın küçük üretime sahip geri ülkelerde gerçekleştirilmiş olması, sosyalizmin manevi değerlerinin sosyalist kültür ve ahlakın, sosyalizmin başarısı için önemini daha da artırıyor. Sosyalizmin manevi değerlerindeki gelişmeye bağlı olarak üretici güçlerin gelişmesi, başka deyişle politikanın ve üretim ilişkilerinin ekonomiye ve üretici güçlere yön vermesi, sosyalizmin kapitalizme üstünlüğünü açığa çıkarması için zorunluluk olmaktadır.

Sosyalizmin kuruluşunda, insanların dönüştürülmesinde kendiliğindençiliğe yer yoktur. Sosyalizm, iradi, bilinçli ve politik müdahalelerle, kültür devriminin sürekliliğiyle, bölüşümü ve mülkiyet ilişkilerini sosyalistleştirerek ilerleyen, üretim güçlerini dönüştüren bir geçiş toplumdur. Sömürücü sınıflardan temelden farklıdır. Altyapı-üstyapının, ekonomi-politikanın, üretici güçler-üretim ilişkilerinin karşılıklı bağımlılıkları çerçevesinde ve ikincilerin yönlendiriciliğinde, farklı bir toplumsal örgütlenmedir. Ama sadece maddi koşulların ve üretici güçlerin değişmesiyle insanlar sosyalistleşmiyor. Kapitalizmden miras kalan gerici, bireyci düşünceler ile alışkanlıklar bir anda

yok olmuyor. Bugün manevi değerlerdeki zedelenme ve ideolojik-politik saflığın bozulması, Marksizm-Leninizmden sapma sonucunda üretici güçlerin özgür gelişiminin de bir yerde tıkanacağını çok açık ortaya koyuyor. Sovyetler Birliği'nin ve Çin'in durumu bunun tipik örnekleridir. Kapitalizmle, kapitalist değerler çerçevesinde yarışa kalkışmak, sosyalizmi başarıya götürmeyeceği gibi, sosyalizmin dünya halkları nezdindeki saygınlığına da gölge düşürmekten başka bir sonuç vermeyecektir. Bugün özgürlük için emperyalizme karşı kurtuluş savaşı yürüten halklar, neden sosyalizme yönelmek gerektiğini sorgulamak durumuyla karşı karşıyadırlar. Nikaragua'da sosyalizme karşı "İsveç Sosyalizminin model olarak tartışılmasını biraz da bu gelişmelerde aramak gerekiyor. Sandinistler içinde "İsveç Sosyalizmine gösterilen ilgi ve "karma ekonomi", "çok partili demokratik sosyalizm" tartışmaları Nikaragua'nın sosyalist yolda ilerleyip ilerlemediğini tartışılır duruma getiriyor. Bir yerde Sandinistlere de hak vermek gerekiyor! Gorbacov'un emperyalizme ortak sistem kurma çağrısı yaptığı bir dönemde, Nikaragualı devrimcilerin Sovyetler Birliği ya da diğerlerini örnek almalarını beklemek saflık olur. Nikaragua'da devrim yalpalyorsa bunda sosyalist dünyadaki olumsuz gelişmelerin rolü büyüktür.

Manevi değerlerdeki üstünlüğü gerçekleştirmeden, sosyalizmin ekonomide, sanayide, tarımda, kısaca üretici güçlerin gelişiminde, kapitalizme üstünlük sağlaması ütopyadan başka bir şey olamaz. Sağladığı başarı ancak geçici olur ve şimdilerde yaşandığı gibi kitleleri hayal kırıklığına uğratar.

Barış içinde yarış politikasının iflas ettiğini Gorbacov, Sovyet ekonomisini eleştirirken ortaya koyuyor. Yalnız burada Gorbacov, daha hızlı bir "barış içinde yarış" politikasının şampiyonluğuna soyunmak gerektiği sonucuna varıyor. "Barış içinde yarış" "barış içinde bir arada yaşam", "barışçıl geçiş" üzerinde yükselen ve emperyalizmle uzlaşarak mevcut statüleri koruma anlamına gelen bu politikalar, emperyalizm karşısında sosyalizmin savunmaya geçtiğini ifade ediyordu. Bu politikalar, devrimlerin, özgürlük savaşlarının geliştiği ve yaygınlaştığı bir sürece ters düşüyordu. Bu politik çizgi Gorbacov'la birlikte daha geri çekildi, mevzi terk etme politikasına dönüştürüldü.

"Emperyalizmle sosyalizm arasında uzlaşmaz çelişki yoktur" diyerek Gorbacov, bütün çelişkileri, emperyalizmle sosyalizmin (Sovyetler Birliği!) arasındaki çelişkide odaklaştıran Kruşçev'in politik tespitlerinin bile çok gerisinde kalıyor. Macaristan ve Polonya'daki gelişmeler karşısında duyarsızlık, emperyalizm karşısında gerilemeyi, mevzi kaybetmeyi kabullenme politikasını ifade ediyor.

Bugün Çin'de iflas eden; halk komünleriyle, kültür devrimiyle ilerleyen ve kitleleri sosyalizmin örgütlenişine aktif olarak katan, kitlelere kolektif sosyalist bilinç veren sosyalizmin inşa süreci ve uygulanan politikalar değildir. İflas eden, emperyalizmle birlikte devrimlere karşı aynı cephede buluşan ve sınıfsallıkla en küçük bir ilgisi olmayan milliyetçi "üç dünya teorisi" ve Sovyetler Birliği'ni düşman ilan eden "sosyalizm emperyalizm" teorisidir.

İflas eden; Deng yönetimi altındaki ÇKP'nin, bireysel zenginleşmeyi kol-

lektif zenginleşmenin önüne koyan "piyasa sosyalizmi", sosyalist kazanımları ve değerleri aşındıracak şekilde, burjuva reformları sosyalizme uydurmaya çalışan reformist politikalarlardır. İflas eden kültür devriminin Marksizm-Leninizm yaptığı katkıları yadsıyan ÇKP'nin sağ politikalarıdır.

İflas eden, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'nin (MSİP) daha baştan piyasa ekonomisiyle birlikte yaşamayı kabullenmesi ve bunu kapitalizmden devşirdiği reformlarla giderek genişletme politikalarıdır. Geldiği nokta sil baştan yaparak, çok partililiği benimseyip burjuva parlamentarizmine dönüşün yolunu açmasıdır. Macaristan, kapitalizmi geliştirdikten sonra sosyalizme geçilebileceğinin, üretici güçler gelişmeden sosyalizmin kurulamayacağını teorisi yapıyor... Menşevizme, Kautskysizme dönüyor. Ekim Devrimi ve Lenin'in iflas ettirdiği "önce kapitalizm sonra sosyalizm, kültürel-ekonomik olarak geri ülkelerde sosyalizm kurulamaz" teorilerine dönüyor. İflas eden bu anlamda Marksizm-Leninizm yolunda yürüyüş değil, Kautskysizme dönüş, iktidarı burjuvaziye geri verme ve onunla paylaşma anlayışıdır.

Bugün yaşanan olaylara bakarak, tartışılan ya da yoğun sorunları bulunan sosyalist ülkelerin belirledikleri reform politikalarından şu sonucu çıkışabiliriz: 1956 sonrası Sovyetler Birliği, 1976 sonrası Çin, çok daha önce Macaristan ve Polonya gibi ülkelerde, Marksist-Leninist politikalar burjuva anlamda reformlarla yozlaştırılmıştır. Bu politikalar emperyalizm karşısında adım adım geri çekilme, savunma ve giderek tek kendi devlet çıkarlarını koruma mezasine doğru bir gerilemeyle bugüne kadar getirildi. Ama bu sapmalar iflas etmişti. Gorbacıv ve Deng ile diğerlerinin, buradan Marksizm-Leninizme yönelecekleri yerde, çözüm olarak çok daha geri mevizlere çekilmeyi ifade eden reformlarla, sosyalizmi ilerletme politikaları da günümüzde iflas etmiştir. Marksizm-Leninizm ise gerçekte tek seçenek olarak varlığını hala koruyor. Bugün sorun Marksizm-Leninizmi benimseyen bir önderlik sorunudur. Sağ ekonomist politikaların terk edilmesi, Marksist-Leninist çizginin proletarya partilerinde egemen kılınması sorunudur.

GERİ KAPİTALİST ÜLKE KOşULLARI SOSYALİZMİN KURULUşUNA ENGEL DEğİLDİR

Devrim, geri kapitalist, yarı-sömürge, yeni-sömürge ülkelerde kapıyı çaldığında iktidarı almak mı almamak mı gerekiyordu tartışmasına, bunun avantaj ve dezavantajlarına; tek ülkede sosyalizm sorununa açıklık getirmek için Marks ve Lenin'de devrim tezlerinin gelişimini genel hatlarıyla da olsa ele almak gerekiyor.

Kapitalizmin rekabetçi döneminde ortaya çıkan çelişkilerden hareketle, Marks ve Engels, devrimin, kapitalizmin genel bunalıma girmesiyle ileri bir kapitalist ülkeden başlayarak kıtasal bir karakter kazanacağı görüşü üzerinde durdular. Kapitalizmin ekonomik, politik, sosyal ve sınıflar çelişkileri burarlarda keskinleşiyordu. Devrim fırtınası kapitalist ülkelerde esiyordu. 1848 devrimlerinden de, 1871 Paris Komünü'nden de bu sonucu beklediler. Bu teori kapitalizmin "eşitsiz gelişim yasası"nın keşfedilmemesinin sonucudur. Marks ve Engels bu hatalarını görüp devrim odağının Doğu'ya, Rusya'ya

kaydığını 1880'lerde belirlediler. Ancak henüz tek ülkede devrim tezine ulaşamamışlardı. Marks ve Engels'in teorisine körü körüne bağlı kalarak üretici güçlerin en fazla gelişmiş olduğu ülkelerde devrim beklentisine girenler, devrimci inisiyatifin giderek artan rolünü küçümseyip determinizmi abartanlar, kapitalizmin tekelci aşamasından devrimin rotasını, giderek emperyalizmin çelişkilerinin en yoğun yaşandığı, geri, emperyalizme bağımlı ülkelere kaydığını göremediler. Marks'ın ve Engels'in Manifestoda ve daha sonra Rusya için söylediklerini göz önüne alamadılar (15). Onlar üretici güçler teorisinin şampiyonluğunu yaptılar. Geri ülkelerde burjuva demokratik devrime burjuvazi öncülük edecekti ve kapitalizm koşullarında üretici güçler belli bir düzeye eriştikten sonra sosyalizme geçişin koşullarında üretici güçler belli bir düzeye eriştikten sonra sosyalizme geçişin koşulları olgunlaşacaktı. Bu teoriye dört elle sarılanlar bütün ülkelerin Kautskycileriydi. Bunlar pratik bir sorun haline gelen proletarya devrimini belirsiz bir geleceğe erteliyorlardı. Oysa çağımızda burjuvazi ilerici misyonunu yitirmiş, gericileşmişti ve burjuva devrimine de proletarya öncülük edecekti. Demokratik devrimle sosyalist devrim arasında bir Çin Seddi yoktu. Demokratik devrimi köylülerle birlikte gerçekleştirecek olan proletarya, bu aşamada durmaksızın kesintisiz bir şekilde sosyalist devrime yönelecekti.

Lenin, Marks ve Engels'ten farklı olarak, kapitalizmin emperyalizm aşamasında ortaya çıkan ve sosyalizme geçit veren çelişkilerden hareketle, devrimin üretici güçlerin en çok gelişmiş olduğu ülkelerde değil, kapitalizmin krizinin en yoğun olduğu ve buna bağlı olarak çelişkilerinin en fazla derinleştiği ("zayıf halka"larda) ülkelerde gerçekleşeceği sonucuna vardı. Bunu kapitalizmin emperyalizm aşamasında iyice belirginlik kazanan "eşitsiz gelişim yasası"yla açıkladı. Lenin'in devrim teorisinde determinist yön değil, volanti-rist yön ağır basar. Çünkü emperyalizm tek tek ekonomik yapıları dağıtmış, bütün ülkeleri bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlamış, bir dünya ekonomisi yaratmıştı. Devrim için gerekli olan koşullar, emperyalist kapitalist zincirin tümünde, üretici güçlerin geldiği düzey itibariyle ve genel bunalıma girmesi nedeniyle olgunlaşmıştı. Ve devrimin rotası bu krizin en fazla derinleştiği geri ülkelere kaymıştı.

Lenin'in ortaya koyduğu gibi devrim emperyalist çelişkilerin, emperyalist savaşla birlikte en çok keskinleştiği ve krizi en fazla derinleştirdiği ve iradi yanın ağır bastığı, tabii ki devrimci proletaryanın bilinç ve örgüt düzeyinin en ileri olduğu Rusya'da gerçekleşti. Rusya, devrimin gerçekleştiği dönemde geri kapitalist, feodal-emperyalist bir ülkeydi. Emperyalizm aşamasında sınıf mücadelesinin pratik dayatması, Rusya gibi, diğerlerine göre ekonomik ve kültürel bakımdan geri bir ülkede devrimi gündeme getirirken, sosyalizmin inşasında da uzunca, çok sancılı, karmaşık ve çelişkili bir süreç ortaya çıktı.

Lenin Ekim Devrimi'nden sonra, Avrupa'da özellikle Almanya'da patlak verecek bir proletarya devrimi gerçeğini göz önünde tuttu. Emperyalist paylaşım savaşı Avrupa'da krizi derinleştirmişti. Lenin Avrupa'da gerçekleşecek bir devrimin Sovyet iktidarının yaşaması ve sosyalizmin kuruluşu için önemli bir destek olacağını kabul ediyordu. Ama Avrupa'daki devrimci ayaklanma-

rın, Macaristan'da ve Almanya'da olduğu gibi iktidarı belli bir süre elde tutmaya kadar varsa da, sonuçta yenilmesi ve kapitalizmin giderek istikrar kazanmaya başlamasıyla, tek ülkede, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşu, Marksist-Leninistler için her şeyin önüne geçti.

Bu noktadan sonra Stalin'in yönetimiyle birlikte, Sovyetler Birliği ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nde tartışmalar tek ülkede sosyalizmin kurulup kurulamayacağı, yaşatılıp yaşatılamayacağı noktasına kaydı. Devrimin üretici güçlerin en gelişkin olduğu kapitalist bir ülkede başlayacağı ve en azından Kıta Avrupa'sına yayılacağı, devrimin dünya devrimi olarak gerçekleşeceği, (Marks ve Engels dönemi) tezlerine sarılanlar, geri bir ülkede proletarya devriminin gerçekleşemeyeceğini, gerçekleşse de Batı'ya sıçratılmadan, Batı'daki proletarya iktidarından destek almadan iktidarın elde tutulamayacağını, devrimin yozlaşıp gideceğini savunuyorlardı. Troçki'nin başını çektiği bu dünya devrimi ve sürekli devrim teorilerinin savunucuları, şimdi de geri kapitalist bir ülkede proletarya iktidarı olsa da, uzun süre elde tutamayacağını, sosyalizmi kurup yaşatamayacağını iddia ediyorlardı. Sonuçta o süreçte Sovyet Birliği'nde Stalin'in etrafında toplanan Leninist çekirdek, Troçkistler vd.leri arasındaki mücadele, tek ülkede sosyalizmin kurulup kurulamayacağı üzerinde yoğunlaştı. Bugün sosyalizmin sorunları karşısında ideallerinin gerçekleşmediğini gören, hayal kırıklığına uğrayan tüm küçük burjuva sosyalistleri, Troçkist tezlere sarıl olular. Üretici güçler teorisini ve dünya devrimini savunmaya başladılar.

Bu tartışmalarda çoğu kez, sosyalizm adı altında bugünkü sosyalist ülkelerde, sınıfsız bir toplum olan komün özelliklerini aradılar ve bulamayınca, kendi teorilerinin gerçekleştiğini sandılar.

Marks ve Engels'in sosyalizmin kuruluşunu ve sınıfsız topluma gidiş sürecini, daha sancısız ve daha kısa bir süreç olarak görmeleri, doğrudan onların esas olarak üretici güçlerin en ileri olduğu ülkelerde devrim beklentileri içinde olmalarının sonucudur. Ama toplumsal pratik böyle gelişmedi ve devrim geri ülkelerde gerçekleşti. İşte Ekim Devrimi'nden sonra gerçekleşen hemen tüm devrimlerin, (Demokratik Almanya ve bir yere kadar Çekoslovakya bunun dışında) emperyalizmin boyunduruğu altındaki feodal, yarı-feodal, küçük burjuvazinin nüfusun çoğunluğunu teşkil ettiği ve kapitalizmin geri olduğu ülkelerde gerçekleşmiş olması, sosyalizmin nesnel ve tarihsel zorunluluğu olarak kavranmalıdır. Lenin'in deyişi bu nesnel tarihsel gerçeği ifade ediyor: "Bir ülke ne kadar geri olursa, kapitalizmden sosyalizme geçiş o kadar güç olur". Güçlükleri iyi bilen Lenin, geri kapitalist Rusya'da, iktidarı almak için hiç tereddüt etmedi. Çünkü üretici güçlerin gelişmesini beklemek yerine proletarya iktidarının sağladığı avantajlarla, daha kısa sürede sosyalizmin kurulacağını, üretici güçlerin hızla geliştirilebileceğini söyledi. Teorisini bunun üzerine kurdu.

Bugün her kim geri, yeni-sömürge ülkelerde proletaryanın (partisinin) iktidarı almaması, beklemesi gerektiğini söylerse, devrim anlayışını reddetmek ve yüzyıllık klasik reformist-determinist çizgiye dönüşü savunmak durumundadır. Çünkü çağımızda tüm devrimlerin esas sorunu iktidar sorunudur.

SOSYALİZMİN İNŞASI DÜZ BİR HAT İZLEMEZ!

Sosyalizm, işçi ve emekçi sınıflara, ezilen halklara hiçbir zaman bir anda oluşacak bir dünya cenneti vaat etmedi. Sadece, onları kendi güçleriyle iktidarı ele geçirdikten sonra, sınıfsız topluma (komünizme) gidişin yoluna soktu.

İşçi ve emekçi sınıfların, yeni bir toplum kurma savaşı, kendileriyle birlikte tüm insanlığı kurtarma mücadelesi, sömürsüz ve sınıfsız bir toplum yaratma yolunda işleri hiç de kolay değildir. Tarihsel, nesnel zorunluluklar ve zorluklar, işçi sınıfına ve öncüsüne (parti örgütüne) çok ağır görevler yüküyor.

Küçük üretimin nüfusun çoğunluğuna sahip olduğu geri kapitalist, yarı-feodal, feodal ülkelerde, devrimden sonra sosyalizmin örgütleniş sürecinde karşılaşılan sorunların ve güçlüklerin iki kat ağır olması nedeniyle; sosyalizmi kurma sürecinin hiç de Marks ve Engels'in devrim bekledikleri ve üretici güçlerin en fazla geliştiği kapitalist ülkelerde öngördüğü gibi olmayacağını gösterdi. Sosyalist devrimlerle birlikte, Marksist-Leninistler, sosyalist insanın örgütlenmesini hemen kolaylaştıran gelişmiş kapitalist sanayi ülkeleri devralmadılar. Çinli Marksist-Leninistler ise, daha zoru, 600 milyon köylü ile sosyalizmin inşasını gerçekleştirmek zorundaydılar. Bir önceki toplumsal düzenden kalan tarihsel gerilikler (altyapı ve üstyapıdaki), miras kalan zorluklar, bununla birlikte gelen sınıfsal çelişkilerin farklı boyutlardaki varlığı, sınıf mücadelesinin sosyalizmde de farklı biçimlerde süreceği gerçeğini ortaya koyuyordu.

Tam bu noktada tarihsel olarak mahkum edilmiş olan Bernsteinci-Menşevik görüşler yeniden ve yeniden, burjuva sosyal demokratlarından reformist-revizyonistlere kadar geniş bir kesimce piyasaya sürülmektedir. "Rusya'da Menşevikler haklı çıktı, 1917 Ekim'inde Bolşevikler iktidarı almamalı, burjuvaziye bırakmalı, kapitalizmin ve işçi sınıfının gelişmesini beklemeliydi"; "Çin'deki devrim Marksizme-Leninizme uymuyordu" vb. vb. görüşlerle tüm yeni reformcular sosyal evrimciliğe sarıldılar.

Oysa proletaryanın devrime gebe tüm ülkelerdeki başat sorunu iktidar sorunudur. Devrimle birlikte, mevcut devlet zırhını yıkarak kurduğu proletarya devleti aracılığıyla, kitleleri harekete geçirerek ve ideolojik olarak devrimi kitlelere dayandırarak sosyalizmi örgütlemek olanaklıdır. Bu görüş Sovyetler Birliği'nde, Çin'de, Küba'da vb. sosyalist ülkelerde somut koşulların somut tahfilinden hareketle, devrim momenti yakalanarak başarılmıştır. Dolayısıyla devrim öncesi ülkenin tarihsel geriliği, gelişmişlik düzeyi, üretici güçlerin gelişme düzeyinin düşüklüğü, etkisi olsa da devrim sonrası, proletarya iktidarının başarısızlıklarının, sosyalizmin Marksist-Leninist temelde kavranamamasının nedeni olarak gösterilemez. Aksi halde bu, sosyalizmi kurma görevini belirsiz bir geleceğe ertelemek demektir ki, bu da pratik bir aciliyet kazanmış devrimden kaçma anlayışıdır. Önderlik eden iktidardaki proletarya partisi bir sapma içinde değilse, proletaryanın gerçekten örgütlü gücüyle, tarihsel gerilik, halk ile parti arasında uçurumlar açacak kadar

güçlü bir neden olamaz. Aksi halde salt şeker kamışı üretimine dayanan ekonomisiyle Küba sosyalizme geçemez, parti ve önderlik halkla kaynaşamazdı.

Devrim olduğunda çok cılız bir işçi sınıfına sahip Kore de, Arnavutluk da sosyalizm yoluna giremezdi.

Moğolistan'da hiç işçi yok, makine yok diye Moğolistan'da sosyalizme geçilemeyecek miydi? Henüz kapitalizmle hiç tanışmamış geri ülkelerde "kapitalist olmayan yol"dan sosyalizme geçişi önermekle Lenin, yanlış mı yapmıştı? Lenin çağımızda ülkelerin üretim güçlerinin gelişme düzeyine, kültürel-ekonomik geriliğine bakmadan sosyalizme geçilebileceğini ve bunun için temel sorunun iktidarı almak olduğunu söylemiştir. Proletarya devrimi için üretim güçlerinin belli bir seviyede olması gibi bir zorunluluk arayanlar, devrim sonrası, sosyalizmin kuruluşunu da makineleşme olarak görüyorlar, gösteriyorlar. Ve yine kaba bir determinizme saplanıp kalıyorlar. Lenin'in "komünizm; sovyet iktidarı artı bütün ülkenin elektrikleştirilmesidir" sözlerinden hiçbir şey anlamıyorlar.

Sosyalizmi makineleşme, sanayileşme ile özdeş görenler geri ülkelerde makineleşmeden önce sosyalist insan ilişkilerinin kurulmasının, sosyalizm açısından gerekli ön koşul olduğunu anlayamıyorlar.

Bütün bu tarihsel ve nesnel gerçekler komünist topluma gidişte proletarya diktatörlüğünü şart koşuyor. Lenin, sınıfsız topluma gidişte proletarya diktatörlüğünün zorunluluğunu, proletaryanın sosyalist inşada karşılaşacağı sorunlara ve sınıf mücadelesinin yeni koşullarda sürdürülmesine bağlıyor: *"Kapitalizmden komünizme geçiş bir bütün tarihsel dönemi alır, bu dönem sona erinceye kadar sömürücüler, kaçınılmaz olarak, bir restorasyon umudu beslerler. Ve bu umut restorasyonları sağlama girişimlerine dönüşür."* (Lenin)

Bu sözlerle kapitalizme sosyalizme bir restorasyon olanağının varlığını ve sınıf mücadelesinin yeni koşullarda süreceğini ifade eden Lenin, proletarya diktatörlüğünü, bu süreçte, proletaryanın elinde nesnel ve tarihsel zorunluluklarını aşmak ve sınıfsız topluma ulaşmak için başvuracağı ve giderek sönecek olan, geçici bir zor aygıtı olarak görüyordu. Lenin proletarya diktatörlüğü, proletaryanın sınıf mücadelesinin yeni koşullarda sürdürülmesidir." derken de bu gerçeği ifade ediyordu. Ve Lenin proletarya diktatörlüğüne şu işlevleri yüklüyordu: *"Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, ülke dışındaki kapitalist düşmana ve ülke içindeki sömürücü sınıfların kalıntılarına karşı ve meta üretiminin sökülüp atılmadığı ortamda kök salan yeni burjuvazinin tohumlarına karşı sürdürülen kanlı ve kansız şiddete dayanan ve barışçıl, askeri ve iktisadi, eğitsel ve yönetsel inatçı bir mücadeledir."* (16)

Bu süreçte sınıf mücadelesinde proletaryanın en önemli silahı, diktatörlüğü ve diktatörlüğünün ideolojik-politik rotasını çizen, tüm kitle örgütlerini ve toplumu yöneten partisidir. Bütün bu mücadelenin kurmayı partisidir. Bu süreçte en büyük sorumluluk partiye düşüyor.

Görüldüğü gibi, Lenin'in teorik öngörülleri tüm devrimlerden sonra gelişen sosyalizmin inşa süreçlerinde doğrulandı. Sovyetler Birliği dahil olmak üzere,

tüm sosyalizme geçmiş ülkeler sosyalist inşanın, düz bir hat izlemediği, karmaşık, çelişkili, inişli-çıkışlı bir süreç olduğunun deneyleriyle doludur.

Sosyalizmin sistem olarak tarih sahnesinde yerini aldığından bugüne karşılaşılan sorunlar, proletarya partilerinin bunları çözmede ortaya koydukları politikalardaki başarıları kadar başarısızlıkları, yanlışlıkları, sağa sola sapmaları aralarındaki ayrılıkları, hatta çatışmaları, sosyalizm sürecinin düz ve kolay bir hat izlemeyeceğinin somut, canlı verileridir. Ve bu, sosyalizmin oldukça uzun bir tarihi sürece yayıldığını da gösteriyor. Bu sürecin uzunluğunu, esas olarak geri ülkelerde devrimlerin gerçekleşmiş olması çiziyor.

Marksist-Leninistlerin, sosyalist kuruluş sürecinde karşılaştıkları bütün sorunlar ve sosyalist dünyada ortaya çıkan diğer sorunlarla, bunları çözmede burjuva reçetelere başvurmalarının nedenlerini de, öncelikle sürecin bu karışık ve çelişkili karakterinde aramak gerekiyor. (Süreç kapitalist reçeteleri haklı çıkarmasa da bu böyledir.) Hatta, sosyalizme geçildikten sonra yeniden kapitalizme dönüş manevraları olasılığı bile, doğrudan sürecin karakteriyle ilgilidir. İşte bu noktada, sosyalist düzende her şeyin Marksizm-Leninizm ideallerine uygun olacağını, karşılaşılan sorunların kurulu bir saat gibi tıkır tıkır çözülebileceğini sananlar, bugün sosyalist dünyanın karşılaştığı sorunları ve bunlara çözüm bulmakta zorlanmasını hiç mi hiç anlamıyorlar. Emperyalizmin sözcüleri ve ideologlarıyla küçük burjuva aydınlarının sosyalizm hakkında yaydıkları karamsarlıklara ve umutsuzluklara, hayalinde sosyalizmi idealleştirmiş olan bu kişiler de katılıyorlar.

Sosyalizmin yolu, hiçbir umutsuzluğa ve karamsarlığa yer vermeyecek kadar açık ve net. Yeter ki, sürecin zorluklarını aşma kararlılığında ve inancında olunsun ve bu süreçteki zorlukları aşmada Marksist-Leninist bir çizgide yürünsün.

Sosyalizmin inşa sürecinde proletaryanın karşılaştığı zorluklar bu kadarla da bitmiyor. Sosyalizm, kendinden önceki sömürücü toplumlardan temelden ayrı bir süreci içeriyor. Sosyalizmin kuruluşu sürecindeki bir diğer zorluk ve karmaşıklık buradan geliyor. Köleci toplumdan kapitalist topluma kadar olan ve emek sömürsünün değişik biçimlerine dayanan toplumsal biçimleşmeler, birbirlerinin içinde gelişerek yükselmişlerdir. Bu toplumlarda sömürünün ve mülkiyetin sadece biçimi değişmiştir. Sosyalist toplum ise, sömürüyü ortadan kaldırdığı gibi, mülkiyet biçimini de kökten değiştirir.

Köleci, feodal, kapitalist toplumlarda esas olan özel mülkiyettir. Sosyalist toplumun mülkiyet biçimi ise toplumsal mülkiyettir. Gerek köleci toplum içinde feodalizm, gerekse de feodal toplum içinde kapitalist toplumsal ilişkiler örgütlenme ve belli bir aşamaya kadar gelişebilme olanağı bulabilmişlerdir. Köleci ya da feodal üretim ilişkileri üretici güçlerin gelişimi önünde engel oluşturduğu noktada, zaten gelişmekte olan yeni üretim ilişkileri, devrimlerle birlikte egemenliğini açıkça ilan eder. Yani sömürücü toplumun üretim ilişkilerinin birbiri içinde örgütlenme ve gelişmesinin nesnel koşulları vardır. Sınıfsız topluma proletarya diktatörlüğü altında gidişin zorunlu bir aşaması olan sosyalist toplumdaki üretim ilişkilerinin ise, sömürücü toplumların bağrında örgütlenmesinin ve gelişmesinin nesnel zemini yotkur.

Sosyalist üretim ilişkilerinin örgütlenişi, iktidarın alınmasından sonra proletarya partisinin yukarıdan aşağıya iradi müdahaleleriyle gerçekleşir. Sosyalist ekonomi, sosyalist politika tarafından yönlendirilir ve dönüştürülür. Sosyalist toplumun ekonomi-politiğinin temeldeki farklılığı buradan geliyor. Aynı farklılık ekonomi ile politika arasındaki ilişkiye bağlı olarak, üretim ilişkileriyle üretici güçler arasındaki ilişkide de görülür.

Daha açık ve somut ifadeyle, devrimler zayıf halkalarda, geri kapitalist, yarı-feodal, sömürge ve yeni-sömürge ülkelerde gerçekleştiğinde, ister istemez sosyalist üretim ilişkileri, mevcut üretici güçlerden ileri gidecek ve onu motive edecektir. İktidarı almak ve sosyalist ilişkileri oluşturmak her proletarya devriminin başat görevi olduğuna göre, üretici güçlerin, üretim ilişkilerinin değişimini izlemesi sosyalist inşa sürecinin özgüllüğünün ifadesidir. İşte ideojinin, politikanın, bilinçli sosyalist insanın üretim sürecine müdahalesinin önemi burada yatıyor. Aksi halde Sovyet Devrimi'nde ve sonraki Çin, Vietnam, Küba devrimlerinden sonra, her bir özgül ülke koşullarında, üretim ilişkilerinin üretici güçlerin gelişme seviyesinden ileri olmasını açıklayamayız. Bu geri ülkelerdeki, proletarya partilerinin iktidarı alarak, üretici güçlerin mevcut düzeyinden daha ileri üretim ilişkileri örgütlemelerini yadsımak, özde, Çin, Vietnam, Küba ve diğer devrimleri yadsımak anlamına gelir. Diğer yandan üretici güçlerin son tahlilde belirleyici olduğunu, üretim ilişkilerinin bir dönem üretici güçlerin gelişim seviyesinin ilerisinde seyretmesinin geçiş dönemine özgü olduğunu belirtmemiz gerekiyor.

Proletarya partisi, sosyalizmin örgütlenişinde doğru politikalar uygulayarak, üretim ilişkilerini kolektifleştirdiği oranda üretici güçlerin gelişiminin daha da özgürleşmesini sağlar. Üretim ilişkilerindeki değişim, üretici güçlerdeki değişimi ve gelişimi yönlendirir.

Sosyalizmin sorunu öncelikle insanları, toplumsal ilişkileri, değerleri, ahlakı değiştirerek onlara sosyalist bir öz kazandırmaktır. Sosyalizm öncelikle bu yeni değerlerle, ilişkilerle ayakta duracaktır. Ki böyle olmasa hiçbir sosyalist ülke şimdiye kadar yaşayamazdı.

Üretim ilişkileriyle üretici güçler arasındaki çelişki, sosyalizm koşullarında da sürer. Burada sorun bu çelişkileri tarihsel dönemeçte doğru Marksist-Leninist politikalar uygulayarak, çatışacak düzeye vardırırmama sorunudur.

Ekonomi-politika, altyapı-üstyapı, üretim ilişkileri-üretici güçler arasındaki çelişkilerin ve ilişkilerin, sosyalizmdeki özgün ve diğer toplum biçimlerinden farklı işleyişi, sosyalizmin inşasının tamamlanmasına kadar olan sürece yayılmıştır. Bütün toplum biçimlerinde bu birbirine organik olarak bağlı ilişkilerde, ekonominin, altyapının ve üretici güçlerin itici dinamik olması, sosyalizmde bir istisna olarak tersine dönmüştür. Burada bir kez daha, sınıfsız topluma geçişin bilinçli, iradi bir süreç olduğunu belirtelim. Bunun için geçmiş toplumlarda, miras kalan maddi ve manevi her şeyi, ilişkileri, gelenekleri, yasaları, kültürel değer ve alışkanlıkları devrimci tarzda dönüştürmek gerekiyor.

SBKP'nin başına sağ çizginin çöreklenmesiyle karşı-devrimi bir gecede getirenler, sosyalist toplumda ekonomi-politika, üretim ilişkileri ile üretici güç-

ler arasındaki özgün bağı hiç anlamıyorlar. Sosyalizmde politikanın, üstyapının, üretim ilişkilerinin; ekonomi, altyapı ve üretici güçler karşısındaki belirleyiciliğini mutlaklaştırıyorlar. İkincilerin birinciler üzerindeki etkisini ve gelişme düzeyini hiç hesaba katmıyorlar.

Politikayla ekonomi arasındaki ilişkiler statik değil dinamiktir. Onlar ekonominin politika üzerindeki etkisini bir kalemde silip atıyorlar. Sosyalizmin kendiliğinden oluşmayacağı, politik müdahalelerle yukarıdan aşağıya kurulacağı ve bunun da partinin öncülüğünde kitlelerle başarılacağı gerçeğini yanlış kavrayarak ekonomiyi bir kenara atıyorlar. Son tahlilde ekonominin, altyapının, üretici güçlerin belirleyiciliğini görmüyorlar. Sosyalist inşa ilerledikçe, politikanın ekonomi üzerindeki belirleyici etkisinin giderek azaldığını, ekonominin ağırlığının arttığını anlamıyorlar.

40 yıllık sosyalist kazanımların üzerini çizerek burjuvaziyi bir gecede iktidar yapanlar, maddi temelini hiçbir zaman koyamadıkları bu anlayışlarını sorgulayacakları yerde, Marksist-Leninistlerin teorik tespitlerini kastederek, revizyonist üstyapının, yıllarca sonra sosyalist altyapıyı nasıl olup da restore edemediğini, yıkamadığını sorgulamaya kalkıyorlar. Onlar, on yıllar önce kapitalist restorasyonu gerçekleştirip, burjuvaziyi iktidara getirdikleri Macaristan ve Polonya'da, bugün gerçekten restorasyona elverişli koşulların gelişmesini nasıl açıklayacaklar? Macaristan, Polonya ve Sovyetler Birliği, Gorbaçov'la birlikte ikinci bir restorasyon mu yaşıyor? Onlar, yıllardır "revizyonizm burjuva ideolojisi", "revizyonizmin iktidarı burjuvazinin iktidar"dır" deyip durdular; sağ ekonomist çizgilerin proletarya partilerine egemen olduğu sosyalist ülkeleri yok saydılar. Bugün bazıları bu teorilerini bir kenara bırakıp bu ülkelerde sosyalizmi yeniden keşfederlerken, hala bazılarının ısrarla bu teorilere sarılmaları, onların tepkiselliğinin ve sübjektivizminin kısır döngüden kurtulmamalarının sonucundan başka bir şey değildir.

SOSYALİZM SINIFSIZ TOPLUMA MADDİ ÖZENDİRİCİLERLE DEĞİL MANEVİ ÖZENDİRİCİLERLE İLERLER

Sosyalist toplum bütün kendinden önceki toplumlardan farklı olarak bilinçli insanların bilinçli faaliyetleriyle kuracağı yepyeni bir toplum olacaktır. Neyi, niçin yaptığını bilen yeni insanların, bilinen sınıfsız toplum amacına ulaşmak için sürece planlı müdahale etmeleri, sosyalizmi karakterize ediyor. Sosyalist toplumun bilinçli etkinliklerle kurulacak oluşu, merkezi planlamada ifadesini buluyor. Sosyalizmde merkezi planlama, Che'nin deyişiyle, sosyalist toplumu özgürlükler diyarına götüren yoldur. Sosyalist toplumla ilgili gelişmelerin kaynağı burada başlıyor.

Kapitalizmden miras kalan nesnel yasalardan meta ekonomisi ve değer yasası, sosyalizmin kuruluşunu getirecek olan merkezi planlamayla baştan çelişiyor. Sosyalist insanın gelişiminde merkezi planlamanın etkisinin daha da artmasına karşılık, meta ekonomisi ve değer yasası varlığını (giderek azalsa da) korumaya devam ediyor. Kabul etmek gerekir ki, sosyalist değişim ve bölüşüm ilişkileri tam anlamıyla egemenlik sağlayıncaya kadar, kapitalizmden devralınan nesnel yasalar sürecin karakterini belirleyecek duru-

munu kaybetse de, etkisini şu veya bu oranda sürdürecektir. Sosyalist toplumda yaratılan değerlerin bölüşümünde hala burjuva hukuku geçerli olacaktır. "Eşit işe eşit ücret" ve "emeğe göre ücret" burjuva hukukunun geçerliliğinin ifadesidir. Sorun, bu geçiş sürecinde bunları en hızlı biçimde ortadan kaldırmak, yerine sosyalist bölüşüm ilişkilerini, sosyalist hukuk ilkelerini yerleştirebilmektir. İşte burada sadece nesnelliğe çakılıp, işi kendiliğindenciliğe bırakmak, iradenin, politik mdahaleninbu süreci dönüştürmede, bu yasalara etkide bulunmada rolünü küçümsemek, sonuçta politikanın, iradenin bu süreçteki önemini yadsımayı getiriyor.

Marksist-Leninistler daha baştan, merkezi planlamayla birlikte, bu yasaların etkisini azaltma ve kırmının en kısa yolunu bulmak için çaba sarfetmelidirler. Marksist-Leninistler yeni insan ilişkileri, sosyalist değerler, ahlak anlayışı ile adaletli, haksızlıkların ve sömürünün olmadığı bir toplum istiyorlar. Sosyalizmde bu idealleri gerçekleştirmeye en yakın politikaları bulmak gerekiyor. Ekonomik yasalara boyun eğip, yeni insan ilişkileri, adaletli bir bölüşüm ve üretim ilişkilerinin yaratılamayacağının, bunun makineleşmeye, sanayileşmeye bağlı olduğunun söylenmesi bir şey ifade etmiyor.

Sosyalizmde, kapitalizmden miras kalan yasalar üzerine tartışmalar, bunların nasıl ve hangi yöntemlerle en hızlı biçimde dönüştürülebileceği üzerinde odaklaşıyor.

Sosyalist nderlik, merkezi planlamayla meta ekonomisine özgü yasalar arasındaki ilişkiyi sosyalizmin ilerletilmesi yönünde en hızlı biçimde czmek zorundadır. "Kapitalist ekonominin kalıntılarının yok edilmesi, üretici güçlerin gelişimine bağlıdır ve bu gelişim, belli bir aşamada bu kalıntıları yok edecek" anlayışında olanlar, kaba bir determinizme düşmekten kurtulamıyorlar. Sosyalist planlama ve bu süreçte insanların bilinçli kontrollerinin bunun başarılmasına katkıda bulunabileceğini anlamıyorlar. Sürece bilinçli iradi müdahalenin ve bunun kitleleri harekete geçirmesini ve kolektif insan faaliyetlerinin dnştrclğn görmüyorlar. Proletarya iktidarının ilk dönemlerinde meta ekonomisi ve değer yasasının etkisinin yaygınlığını, her ülkenin kendi toplumsal özgünlüğü içinde anlayabilir, kabul edebiliriz. Sovyetler Birliği'nde olduğu gibi proletarya diktatörlüğü altında, kapitalizmin kontrollü de olsa geliştirilmesi anlamına gelen NEP'i anlayabiliriz. Bunları birer zorunluluk olarak görmek gerekiyor. Sosyalist retim ilişkilerini, sosyalist hukuku ve ahlak anlayışını egemen kılmak için, bir yere kadar bunlarla birlikte yaşamak gerekebilir. Ama sosyalist inşa sürecinin üzerinden onyıllar geçtikten ve sosyalizmin birçok ülkeyi içine alan 70 yıllık deney birikiminden sonra, "nesnel yasalara bağlı kalmak gerekir" diyerek kapitalist yöntemlere başvurmayı, kapitalizme dönük ilişkileri sosyalistleşme-yi engelleyecek şekilde geliştirmeyi, Marksist-Leninist politikalar olarak açıklamak mümkün değildir. Bugün Sovyetler Birliği'nde, "NEP daha uzun tutulmalıydı, üretimi geliştirmek için kapitalizmden de yararlanmak gerekir" deyişlerinin altında, üretici güçler teorisinin saplantı haline getirilmesi yatıyor. Meta retimi ve değişimini yaygınlaştıran piyasa ekonomisine dönülür, sosyalist mülkiyet parçalanıp, küçük mülkiyet yaygınlaştırılır, özel mülkiyet yasallaştı-

rılırken, sosyalizmin sorunlarını çözeceğiz denilebilir mi? Bugün sosyalist dünyada sosyalist üretim ilişkilerini ters-yüz etmeye yönelik olarak, bireysel zenginleşme kolektif zenginleşmenin önüne konuluyor, tarımda kolektif mülkiyet küçük meta üretimine dönüştürülüyor, halk komünleri tasfiye ediliyor, piyasa ekonomisi, hatta artı-değer sömürsünü yaratacak şekilde özel mülkiyet ilişkileri geliştiriliyor. Sosyalizmi sınıfsız topluma götürmede önemli bir araç olan merkezi planlama gevşetilir, inisiyatif, bölgelere, üretim birimlerine kaydırılmaya çalışılıyor. Ve hatta; fiyat, kalite, meta miktarları belirlemesini işletmelere ve işletmelerin rekabetine bırakarak, işletmelere plan dışı yatırımlar, ithalat-ihracat, yabancı sermaye ile ortaklıklar kurma hakkı tanıyarak merkezi planlama adeta reddediliyor. Özerk üretim birimlerinin rekabeti anlamına gelen özyönetimler teşvik ediliyor. Özyönetime dönüşle birlikte üretim birimlerinin genel ekonomiye ve ülkenin genel çıkarlarına (merkezi planlamaya) aykırı biçimde çalışması olanağı yaratılmış oluyor. Rekabet ve kârlılığın öne çıkarılması süreçte başka bir şey doğurmayacaktır. Sosyalizmde kârlılık olgusu, sadece hesaplamaya ilişkin bir olaydır ve bir işletmenin kârlılığı değil, "toplumsal kârlılık" esastır. İnsanların ihtiyacına göre üretim sosyalizmin esası olduğundan, birtakım işletmelerin zararına çalışmasına bile (kısa veya orta vadede) göz yumulabilir ve planlama çerçevesinde sübvans edilir. Çünkü o işletme toplum için gereklidir. (Elbette bu, işletmelerin verimliliğini vb. gözardı etmek anlamına gelmez.) Oysa bugünkü reformlar işletmelerin kârlılığını ve birbirleriyle rekabetini esas alıyor. Hatta bunun için kârlı olmayan işletmelerin kapanmasına ve işçilerin işsiz kalmasına bile göz yumuluyor. Bunun, aslında sosyalizme ters düşer biçimde işsizliği körüklemesi bir yana, kaynakların da heba edilmesi olduğu açıktır. Bu uygulamanın ardından işletmeyi karlı kılmak için maliyet düşürücü çabaya giren yöneticilerin işçi ücretlerini düşürmesi, yolsuzluklar, fiyat yükselmeleri vb. gibi kapitalist unsurlar gelecektir. Özyönetim ilkesiyle çelişen işletmelerde yönetimin teknobürokratlara terk edilmesinin ise, proletarya iktidarı anlayışı ile uyuşmadığı, işçiyi yönetimden uzaklaştırarak sosyalizme yabancılaştıracağı, bürokrasiyi geliştireceği, sınıfsal ayrışmaları körükleyeceği ise, işin bir diğer önemli noktasıdır.

Bugün Polonya'da, Macaristan'da, artı-değer sömürsünün kaynağı anlamına gelen 500 ve bunun üzerinde işçi çalıştıran (özel mülkiyete bağlı olarak) işletmeler, yasalarla güvenceye alınmıştır. Sosyalizm bu yollarla bir yere varamaz. Sosyalizmin kuruluşundan 30 yıl sonra kapitalist reçetelerin sosyalizme verdiği zararları kendi deneyleri içinde görebilen sosyalistler de var. Castro köy pazarlarından vazgeçmelerini, sadece bireysel zenginleşmeyi geliştirdiği için değil, kapitalizmin zihniyetiyle, alışkanlıklarıyla, ahlaksızlıkları ve her türlü yozluklarıyla, sosyalizmin değerlerini ve kazanımlarını aşındırmaya başlamasına bağlıyor. Burada bir kere daha altını çizmekte fayda var. Sadece başarılı örneklerden değil, Küba'da olduğu gibi başarısız deneylerden de dersler almak gerekiyor.

Sosyalizmin inşa sürecinde, bugün, önemli bir üretim kaldırıcısı gibi sosyalist dünyada yeniden maddi özendiricilere daha fazla yer veriliyor. Bu

da sosyalizmin kapitalizme üstünlüğünü ortaya çıkaran bir değeri, manevi özendirmelerle kitlelerin yaratıcılığının ve fedakarlığının açığa çıkarılmasını engelleyen bir gelişmedir.

Sosyalizmin inşa sürecinde halk kitlelerini sosyalizmin örgütlenmesine, üretimin artırılmasına ve sosyalizme sahip çıkmasına teşvik edecek olan maddi özendiriciler değildir. Maddi özendirici ve teşvik uygulamalarının kitlelerde yaratacağı şeyler; yeniden ve yeniden özel mülkiyet eğilimi, bireycilik, bireysel zenginleşme ve yükselme hırısıdır. Bugün sosyalist ülkelerde Marksist-Leninist politikalarından sapmalar gıdasını biraz da bu tür uygulamalardan almaktadır. Yaşam biçimiyle, kazancıyla, ayrıcalıklarıyla giderek proletaryadan kopan, bürokratlaşan yöneticiler tabakasının, maddi özendiricileri daha fazla ayrıcalık koparmak için kullanacağı da açıktır.

Sosyalizmin gelişmesinin, üretimde verimliliği artırmanın ve yeni sosyalist insanı yaratmanın yolu, manevi teşvik ve özendiricilerden, bunun koşullarını hazırlamaktan geçiyor. Sovyet, Çin, Küba ve diğer devrim deneyleri bunun örnekleriyle doludur. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşu aşamasında "sosyalist cumhuriyetler", kapitalist ülkelerin onyıllarda başarabildikleri kadar büyük projeler içeren 5 yıllık planın, 4 yıl üç ayda tamamlanacak kadar, kitlelerin fedakarca ve disiplinli çalışmaya seferber edilerek başarılması bunun örnekleridir. Çin'de Proleter Kültür Devrimi döneminde, üretimin artırılması, somut ekonomik başarılar bununla ilgilidir. Küba'da sosyalizm sürecinde, Karaippler sorunu sırasında manevi özendiricilerin kitlelerde yarattığı coşku ve hareketlilik birçok sanayi sektöründe, tarımda üretimin büyük bir artış gösterdiğini, planların aşıldığını gösteriyor. Kitleler sosyalizm sürecinde büyük projelere imza atmıştır. Kitleleri, büyük projeler başarmada, ideolojik, politik güç ve manevi özendiriciler, yepyeni bir toplum yaratma hazzı harekete geçirmiştir. Sosyalizmde temel görev bu olağanüstü kitlesel fedakarlık, yaratıcılık ve dinamizm dönemlerini, ideolojik kavrayış ve inanmışlıkla harekete geçebilme anlayışını güncelleştirmek, olağanlaştırmak süreklileştirmektir. Kültür devrimi esprisi budur. Burada öncü kadroların kitlelere sunacağı fedakarlık ve yaratıcılık örneklerinin kitleler için, her şeyden fazla çekici olacağı unutulmamalıdır. Kitleler öncü kadroların seviyesine böyle bir etkileşim içinde çıkarılabilir ve sosyalizm sağlam ideolojik-politik bir temele oturur.

Bütün bu örnekler, sosyalizmin kapitalizmden temelden farkını ortaya koymak için önemli kriterlerdir. Sosyalizmden sınıfsız topluma ilerleme ve insanları sosyalistleştirerek üretimdeki yaratıcılığını yükseltme yöntemlerini, kapitalizmden miras kalan yöntemlerde, maddi teşvikte değil, sosyalizm için halk kitlelerini daha çok harekete geçirecek manevi özendirmelerde ve yöntemlerde aramak gerekiyor. Che'nin çok somut ifade ettiği gibi *"Maddi özendiricilerin kurulmakta olan yeni toplumda yerleri olmayacaktır; biz ilerledikçe onlar da çürüyecektir. Bugün yürürlükte olan yönlendiricinin gitgide önemini yitirdiği, bunların yerini görev duygusu ve yeni bir devrimci düşünce tarzı gibi maddi olmayan özendiricilerin alacağı koşulları oluşturmamızdır."*(17)

POLONYA, MACARİSTAN VE SOSYALİZMDE GERİYE DÖNÜŞ SORUNU

Bugün sosyalist dünyada sosyalist ilke ve değerlerin aşındırıldığı, ideoloji ve politikanın burjuvazinin kabul edebileceği bir noktaya çekildiği Macaristan ve Polonya'da yaşanan toplumsal sürece bakarak, restorasyon sorunu tartışmaları güncellik kazandırdı.

Gorbaçov'un SBKP'nin başına gelişinden sonra, Macaristan ve Polonya'da, 1968 öncesi Çekoslovakya'sından farklı olarak çok daha açıktan kapitalist restorasyon süreci yaşanıyor. Çekoslovakya'da emperyalizmle karşı-devrim içten içe, kademe kademe parti ve devletin kurumlarını ele geçirerek; "demokrasiyi işletiyoruz", "demokratikleşiyoruz", "sosyalizmi daha insancılaştırıyoruz" diyerek; işçi konseyleriyle Yugoslavya özyönetimi benzeri bir geriye dönüş planını uygulamaya koymuştu. Sosyalist dünyanın o zamanki gücü, ideolojik-politik etkinliği, böyle bir karşı-devrime izin vermiyordu. Sosyalist dünyanın sorunları bugünkü kadar değildi ve sorunları çözmek için kapitalist reçetelere başvurma bu düzeyde yaygınlaşmamıştı. Sosyalist dünya, bir geriye dönüşü göz göre göre kabullenemezdi.

Ama bugün, sosyalist dünyanın iki büyük gücünde ekonomik ve siyasi düzlemde kapitalizmi çağırtıran reformlara gidilmesi, emperyalistlerle işbirliğine gidilecek kadar sınıfsal bakıştan yoksunlaşma, Macaristan ve Polonya'da geri dönüş sürecinin çok açık yaşanması gibi gelişmeler, sosyalist dünyada çok önemli tepkiler ortaya çıkarmıyor. Polonya'da, da Macaristan'da da sosyalizmin hemen tüm değer ve ilkelerinin terk edilmesinde, Gorbaçov'un (ve tabii ki SBKP'nin) önemli bir rol oynadığı açıktır.

Gorbaçov'un, geçmişteki Macaristan ve Çekoslovakya müdahalesini dolaylı olarak yadsırcasına "devrim ve karşı-devrim ihracından vazgeçilmezdir" deyişi doğrudan bu anlayışların sonucudur. Macaristan'da bizzat parti kademelerinin kilit noktalarını ele geçiren sosyal demokratlar, reformistler; Polonya'da ise iktidara ortak olan Dayanışma, sosyalist dünyada kapitalist ilişkilerin geliştirilmesine müdahale etme olanaklarının azaldığını hissettikçe, daha ileri gidiyorlar. Bu konuda güvenceleri bu süreçte Gorbaçov ve politikalarıdır.

Restorasyon sorunu geçmişte de çok tartışıldı. Bir gecede sosyalizmi kapitalizme dönüştüren kaba, ilkel ve restorasyonu karikatürize eden anlayışların bu konu ile ilgili tartışmalarını bir yana bırakırsak, restorasyon sorunu sosyalist çevrelerde ciddi olarak Yugoslavya örneğinde tartışıldı. Yugoslavya'nın henüz sosyalist insanın başındayken rekabet ve kâr dürtüsüyle kapitalist ilişkilere yol açıcı özyönetimleri gündeme getirmesi, ister istemez geriye dönüş tartışmalarını hararetlendirdi.

Özyönetimle Yugoslavya, birbirinden bağımsız işletmelerin kârının sosyalist yöntemlerle dağıtılmasına karşı birbiriyle rekabet halinde kapitalizme dönük bir sistem oluşturmuştu. Bu girişimlerinde arz-talep, fiyat-kalite üzerinde amansız bir rekabet olması, kapitalist ilişkilerin, alışkanlık ve düşüncelerin gelişmesinin ortamını hazırlıyordu. Yugoslavya'nın daha çok kapitalist ilişkilerin bir ifadesi olan özyönetimi, ekonomik politikasında temel birim

olarak kabul etmesi ve bu uygulamaya geçme öncesinde Kominform'dan ve sosyalist dünyadan kopması, emperyalist-kapitalist kampa yanaşması ve ilişkilerinin ağırlığını her yönüyle ABD ve İngiliz emperyalizmine kaydırması, o dönemde sosyalist güçler tarafından dışlanmasını gündeme getirmişti.

Sosyalist dünya içerisinde bir yanını Çin'in, bir yanını Sovyetler Birliği'nin oluşturduğu ideolojik-politik ayrılıklarda, Yugoslavya'ya bakış farklılıkları da önemli bir yer tuttu. Kruşçev'in, sosyalist dünyanın dışladığı Yugoslavya ile yeniden ilişki kurması Çin'in tepkisini çekti. Bu noktada Yugoslavya'ya bakış konusunda ideolojik-politik ayrılık, Sovyetler Birliği'nin tersine, Çin ve onunla birlikte hareket eden Arnavutluk'un, Yugoslavya'yı sosyalist dünyaya dahil etmemesi noktasındaydı. Bu gelişmeler sonucunda Yugoslavya örneği, sosyalist güçler içerisinde, kapitalist ilişkileri geliştirmenin ilk örneğiolarak tartışmaların başlangıcı oldu.

Sosyalist toplumda, bir geçiş toplumu olarak sınıfsız topluma kadar, sınıf mücadelesinin değişik görünümünde sürdüğü gerçeğini sözde ne derlerse desinler, pratikte reddeden revizyonist-reformistler, proleterya bir kez iktidarı aldıktan sonra, artık geriye dönüş sürecinin yaşanmayacağı ve geriye dönüşün olmayacağını hep savunageldiler. Yugoslavya örneğini saymazsak, bugün Macaristan ve Polonya'da yaşanan süreç nasıl açıklanabilir? Bugün Polonya ve Macaristan'da piyasa ekonomisi uygulanırken, çok partili sisteme geçişin hazırlıkları yapılırken, sosyalizmin mi yoksa kapitalizmin mi kazanacağını kestirmek oldukça güçtür. Polonya ve Macaristan'da sosyalizm ileri gitmiyor, kapitalizmi geri getirmeye çalışan anti-sosyalist güçler karşısında geriliyor. Açıkça, burjuva ilişkilerinin hızlı gelişme ve güçlenme sürecinin bu ülkelerde yaşanmakta olduğunu görmemek için, ancak iflah olmaz reformist-revizyonist olmak gerekiyor. Ayrıca reformist ve revizyonistlerin "sosyalizmden geriye dönüş olmaz" tezleri karşısında Lenin'in, Sovyet iktidarının ilk yıllarında söyledikleri çok açıktır.

Rusya gibi geri kapitalist bir ülkede küçük burjuvazinin muazzam çoğunluğu ve savaşın ortaya çıkardığı ekonomik-sosyal yıkımın halk üzerindeki sarsıntı ve sıkıntıları, özellikle küçük burjuva ve yarı proleter kitlelerin ruh halinde yalpalamalara yol açıyordu. Lenin, *"Bu yalpalamalar bazen bu kitlelerin proleterya ile ittifakını güçlendirme yönünde, bazen de burjuva restorasyonu doğrultusunda gelişir. Ve 18., 19. ve 20. yüzyılların bütün devrimlerinin tüm deneyi proleteryanın devrimci öncüsünün birliği, gücü, etkisi çok az da olsa zayıflatıldığında, bu yalpalanmalardan, kapitalistlerin iktidarının ve mülkiyetinin restorasyonundan (yeniden inşasından) başka bir şey doğmayacağını mutlak açıklık ve ikna gücü ile göstermektedir."* (18) der.

Restorasyon konusunda diğer bir yanlış anlayış da, revizyonizmi burjuva ideolojisiyle aynılaştırıp revizyonistlerin proleterya partilerinde etkinlik sağlamasıyla burjuvazinin iktidara geldiğini ve karşı-devrimin gerçekleştiğini söyleyenlerin anlayışıdır. Bunlara göre sosyalist toplumda her şey politikadır. Politikaları üreten ve uygulayan da partidir. Böyle olunca restorasyon onlara göre bir gecelik saray darbeleri gibi gerçekleştirilen sinsice

bir iş, bir eylem olup çıkmaktadır. Bu tezin (!) sahipleri partinin revizyonistlerce ele geçirildiği noktada; sosyalist ideolojinin kitleler içerisinde ne kadar kök saldığına, sosyalist üretim ilişkilerinin ve sosyalist ekonominin düzeyine hiç bakmadan sosyalist ülkelerde restorasyonu bir gecede tamamlıyorlardı.

Onlar olaylara diyalektik bir mantıkla değil, mekanikçe yaklaşıyorlar ve gerçekleri ak-kara mantığına hapsederek değerlendiriyorlar. Gerçekleri kendi sübjektivizmlerine kurban ediyorlar. Onlara göre iktidardakiler ya burjuvazidir ya da proletarya, bunun ortası yoktur! Lenin'in tanımladığı gibi revizyonizmin sınıf temeli işçi aristokrasisi ve küçük burjuvazidir. Revizyonizm küçük burjuva ideolojisi ve son tahlilde burjuva ideolojisine dönüşür. Sosyalist bir ülkede revizyonizmin iktidarı sağ ekonomist sapmaya tekabül eder. Devrimi bir gecede karşı-devrime dönüştürenlerin elinde revizyonizm kavramı da bozuluyor ve özünden kopararak burjuva ideolojisine dönüştürülüp, olur olmaz her yerde küçük bir yanlışlık yapıldığında kullanılıyor. Revizyonizm, sosyal emperyalizm, sosyal faşizm teorilerini daha mantıklı hale getirmek için, bu teori sahiplerinin SSCB'de politikayı elde tutan yeni burjuvaların (hatta "yeni çarlar"ın) 15 yılda üretim tarzını da sosyalist olmaktan çıkardıklarını söylemeleri özünde fazla bir şey değiştirmiyor. Çünkü bu 15 yılda, sosyalist üretim ilişkilerinin kapitalist üretim ilişkilerine nasıl dönüştüğünü, restorasyonun altyapıda nasıl gerçekleştiğini açıklayabilmiş değiller. Zaten sonuçta bazılarının, Gorbaçov'un reformlarına sarılarak bu ütöpik tezlerden kaçmaya çalışmaları ve "restorasyona altyapıda mantıklı ve sistemli bir açıklamayı bir türlü getirememiş olduklarını itiraf etmeleri de bunu gösteriyor.

Kapitalist restorasyonun sosyalist iktidarlara zorlayan, dışardan baskı oluşturan önemli bir gücü, uluslararası emperyalizmdir. Stratejik planda çöküşe ilerleyen emperyalizm bilimsel ve teknik devrimle birlikte, taktik planda önemli bir gücü hala elinde tutuyor. Emperyalizm çöküşünü geciktirmek için her türlü yonteme başvurarak sosyalizmi boğmaya, kapitalizme geri dönüşü sağlamaya çalışıyor. Darbeler düzenliyor, açık işgallere başvuruyor, sosyalizme karşı her türlü yalan ve demagojiye dayalı yoğun saldırı kampanyaları açıyor. Sosyalizmin hata ve zaaflarından yararlanarak terör ve katliamlarını unutturmak ve sosyalizmin saygınlığını yıpratmak için insan hakları, özgürlük, demokrasi havariliği yapıyor. Kendi ülkelerindeki ekonomik-politik sorunlar büyüdükçe gözlerini kendi içlerine çeviren sosyalist ülkelerin, restorasyon sürecini yaşayan ülkelere çok fazla yardımı olmayacağı gibi, reform dalgalarından etkilenmenin sonucu ideolojik olarak da restorasyona karşı etkin bir tavır alamıyorlar. "Barış", "demokrasi", uluslararası gerginlikleri giderecek yeni politikalar, yeni ekonomik bağlar vb. oluşturulması rüzgarlarının estiği bu momenti çok iyi değerlendiren emperyalizm, tüm araçları kullanarak restorasyona en yakın ülkelere başlayıp "av"ına yaklaştırmakta ve çelişkileri körüklemektedir.

Emperyalizmin kendi yanına çekebilmek için sosyalist dünyada göz koyduğu ülke Polonya idi. Emperyalizmin CIA'sıyla, IMF'siyle, Hür Avrupa

Radyosu'yla, Papa'sıyla Polonya'ya karşı son yıllarda Dayanışma'yı destekleyerek nasıl bir "kutsal savaş" açtığı biliniyor. Kitleler üzerinde tarihsel ve geleneksel etkisi olan Katolik kilisesine taze kan vermek için, Papalığa bir Polonyalının seçilmesini tesadüf olarak görmemek gerekiyor. Papa'nın Polonya'yı ziyaretinden sonra kilisenin toplum üzerinde ideolojik etkinliğini giderek artırmış olması başka türlü açıklanamaz. Ama burada kilisenin ideolojik olarak toplum üzerindeki etkisinin, giderek azalacağı yerde güçlenmesine yol açan şey, partinin ve Polonya'da sosyalizmin kuruluşunda düşülen yanlışlıklardır. Kitlelerin sistemli bir ideolojik eğitimen geçirilerek Marksizm-Leninizmi tam anlamıyla sindirememeleri ve gerici ideolojilere açık bırakılmalarıdır.

Çekoslovakya üzerine oynayan emperyalizm, restorasyonun son aşamalarında önlenmesinden sonra Polonya'yi gözüne kestirmişti. Bütün ideolojik-politik-ekonomik saldırı araçlarını bu ülke üzerinde toplamıştı. Geline nokta çabalarının hiç de boşa gitmediği görülüyor. Polonya'yı ve Macaristan'ı ziyaret eden G. Bush'un kendini evinde gibi hissetmesi, restorasyonun tamamlanması için reformlara açık çek vermesi, başarısının ölçüsünü ortaya koyuyor. Zaten Dayanışma liderleri de Polonya'daki son seçimlere bağlı dönüşümü açıkça ifade ediyorlar: "45 yıl boyunca süren komünist iktidarla bir hesaplaşma"!

Sosyalizmin inşa sürecinin düz bir hat izlemeyeceği, inişli-çıkışlı, gerilemeli ve ileri atılması karmaşık bir süreç olduğu gibi, geri dönüş süreci de düz bir hat izlemeyecektir ve izlemiyor da. Parti politikasının sağa sapmasıyla sosyalizmin bir gecede kaybettiğini ve kapitalizmin kazandığını söyleyenler, geriye dönüş süreci ve kapitalist restorasyonu düz bir çizgi olarak görülmektedir. Bu, nesnel bir gerçek yerine kendi sübjektivizmini ve kendi ütopyalarını koymaktır.

Evet, bugün ne yazık ki, Polonya'da ve Macaristan'da sosyalizmden kapitalizme doğru bir süreç yaşanıyor. Kapitalizm yeniden inşa edilmeye çalışılıyor. Bu sürecin neresinde bulunduğunu kestirmek zor. Ama şu açık ki, çok partililiğe ve burjuva parlamentarizmine geçilmesi bu ülkeler hakkında bir belirleme yapmak için dönüm noktaları olacaktır. Genel seçimler aşamasına gelindiğinde ve anti-sosyalist güçler, partiler seçimleri kazanıp iktidarı istediklerinde, bir devrim karşı-devrim hesaplaşmasının olup olmayacağını bugünden kestiremeyiz. Ya da bu süreçte sosyalist güçlerin müdahalesiyle, daha önce bir hesaplaşmanın gündeme gelmesi de hesaba katılmalıdır. Ancak yine de bugünden genel hatlarıyla bir şey söylemek gerekiyorsa, Gorbacov'un bu ülkelerde çok partililiğe ve seçimlere yeşil ışık yakmasından ve ortaya çıkan sonuçları saygıyla karşılayacağını birçok kez açıklamasından sonra, iç direnme dinamikleri giderek zayıflayan, kitlesel desteklerini hızla yitiren sosyalist güçlerin, reformlar yoluyla tamamlanmaya çalışılan bu süreçte bir müdahalede bulunmaları tartışmalı, hatta zayıf bir olasılıktır. Fakat iplerin tamamen elden kaçırılması aşamasına gelindiğinde, ülke içi ve dış dinamiklerin yarattığı olgular çerçevesinde yeni gelişmelerin ortaya çıkması da olasıdır. Fakat bu du-

rum mutlaka silahlı bir çatışma veya yeni bir savaşla noktalanacaktır demez.

Sonuç olarak, biz Marksist-Leninistler, sosyalist dünyada, sınıfsız topluma ulaşma hedefini bulandıran ve burjuva reçetelerin uygulanmasına yol açan tüm sorunları sosyalizmin sorunları olarak görüyoruz. Tarihin tekerleğini geriye çevirmek mümkün olmadığına göre, sosyalizm sorunlarını aşarak hedefine ilerleyecektir diyoruz.

Ülkemiz açısından ise, ne "komünist" ismi altında sosyal demokratlaşanların varlığı, ne sosyalist dünyadaki olumsuzlukları karamsarlığa ve umutsuzluğa dönüştürerek, Marksizm-Leninizmi iflas ettirme çabaları, ne de sosyalist dünyadaki suni düşmanlıkları körükleme politikaları, Marksist-Leninistlerin sosyalizm bayrağını yükseğe kaldırmalarını engelleyemeyecektir.

Sosyalizm bayrağı başka sosyalist güçlere bel bağlayan, kendi özgücüne güvenmeyen, kendi kafasıyla hareket etmeyen şabloncu çizgilerin elinde değil, kendi devriminin yolunu kendi çizen, özgücüne, halklarının devrimci potansiyeline güvenen Marksist-Leninistlerin elinde yükselecektir, yükseliyor.

- (1) 22 Temmuz tarihli, G. Bush'un çağrısı anımsansın.
- (2) Che, Küba'da Sosyalizm ve İnsan, aktaran; Che'nin Düşüncesi, Michael Lowy.
- (3) Sorun sosyalizmde insanların ne kadar fazla tüketeceği, maddi anlamda ne kadar iyi, refah ve bolluk içinde yaşayacağı sorunu değildir. Che'nin açık ifade ettiği gibi bireyin kendini daha mükemmel hissetmesi, daha büyük bir iç zenginliğine sahip olması ve daha büyük sorumluluk taşımasıdır. Bu sağlandığında, maddi refahla bu insan iç zenginliğinin, yeni ahlak ve kültürün, yaşam biçiminin kaçınılmaz sonucu olacaktır.
- (4) Yeni Çözüm Dergisi, sayı: 17, Ekim 1988, "Buharinciler Buharin'i aklıyor" başlıklı yazı.
- (5) Lenin, Sol Komünizm, syf.41.
- (6) Bunun için bugün çeşitli kılıflar altında ve yine kapitalizmin geride kalmış, çürümüş, sosyalizme hiçbir şey kazandırmayacak yöntemlerini "sosyalizmi yeniliyoruz, modernleştiriyoruz" adı altında sosyalizme aktaranlar, sosyalizmi liberalleştirmeye kalkanlar, önlerinde ilk engel olarak Stalin'i ve onun tarihi önemdeki politik kazanımlarını görüyorlar. Hepsi sonuçta Stalin düşmanlığında birleşiyorlar. Stalin'le Lenin arasında bir Çin Seddi yoktur. Stalin, Lenin'in belirlediği politikaları ve yapmak istediklerini somut tarihsel koşullarda gerçekleştirdi, daha fazla sınırı değil. Bu anlayışta olanlar için sıra Lenin'e de gelecektir. Son zamanlarda Stalin'le birlikte Lenin'i de hedef alanlar görülmeye başlandı. Şimdi Marks'a kadar uzanmak moda oldu. Ama bu anlayışta olup da kapitalizme özenmekten kendini kurtaramayanlar, aradıklarını Marks'ta bulamayacaklardır. TBKP, Birikim vb. bazı çevreler için sıra Marks'a gelmiştir. Proletarya diktatörlüğü ve diğer temel tezler yadsındığı noktada Marks'ı da objektif olarak yadsıyorlar. Birikim çevresi ise bunu çok açık ilan ediyor. Aslında reformizmin, sivil toplumculuğun "cesaretli" bir adım daha atarak Marks'ı da hedef tahtasına yerleştirmesi, aynıları aynı yerde ayrılari aynı yerde saflaştıracaktır.
- (7) Castro Konuşuyor, Yaşam Yayınları.
- (8) Castro Konuşuyor, syf.28-30, Yaşam Yayınları.
- (9) İki çizgi anlayışının, dogmatizmin ve şol şekterizmin en trajik sonuçları Kam-

boçya'da yaşanmıştır. Sol sekte bir çizgi izleyen Pol-Pot yönetimi, Çin'deki sosyalizmin kuruluşunu taklit etmeye kalkarak, Kamboçya'da devrim gerçekleştirildikten sonra iradeyi, politikayı, üretim ilişkilerini geliştirmeyi aşırı zorlayarak, üretim güçlerinin gelişimini hızlandırmak istemiştir. Ama sonuçta toplumsal gelişmenin düzeyini hiç hesaba katmadan, milyonlarca Kamboçyalıyı sosyalistleştirme adına şehirlerden kırlara sürerek, zorla kolektifleştirme sürecinde katletmiştir. Adı ne olursa olsun, ne adına hareket ettiğini söylerse söylesin, halka karşı olan ve halkı katledecek kadar ileri giden bir yönetim sosyalist olamaz. Sadece sosyalizmin görüntüsü altında sosyalizmin saygınlığının ve prestijinin sarsılmasına ve emperyalistlerin sosyalizme saldırılarında onlara bulunmaz fırsatlar vermenin nedeni olur. Kamboçya'da sosyalizm adı altında halka uygulanan baskı ve terör karşısında, Kamboçya halkının talebiyle, Vietnam Halk Cumhuriyeti'nin Kamboçya'daki devrimci güçlere yardım ederek, sosyalizmle bir ilişkisi olmayan Pol-Pot yönetimini alaşağı etmesinin, çok meşru ve haklı bir zemini olduğunu yeri gelmişken söylemeliyiz.

- (10) Stalin, Bolşevik Parti içerisinde her dönem Leninist çizginin kararlı bir savunucusu ve uygulayıcısı olmuştur. Sosyalist kuruluşun gerçekleştirilmesi sürecinde Leninist çekirdekle birlikte, her tarihi dönemeçte alınan ve uygulanan Marksist-Leninist politikalarda da önemli bir rolü vardır. Anavatan Savaşı'nda çelikten iradesiyle gösterdiği kararlılık, cesaret ve aldığı kararlarla faşizmin yenilgiye uğratılmasında büyük pay sahibidir. Stalin'i kitleler nezdinde bu ölçüde kahramanlaştıran ve tartışmasız lider imajını yaratan olgular tesadüf değildir. Bunlar en başta, Stalin'in, yaşamı boyunca sosyalizme olan inancını her şeyin üstünde tutması ve yaşamını bu davaya kararlı bir Leninist olarak adanmasıdır.
- (11) Leninist "barış içinde bir arada yaşama" ilkesi, emperyalist ülkeler var oldukça onlarla ticari, diplomatik ilişki kurmayı, içişlere karışmamayı, bağımsız ve eşit ilişki geliştirmeyi, sosyalizmin meşruluğunun bir gereği sayar. İlişkilerin niteliği, birbirini devlet olarak tanıma ve bunun getirdiği yükümlülüklerle sınırlıdır. Bu ilkenin yozlaştırılması ise emperyalizmle uzlaşma ve devrimcileri göz ardı etme siyasetine dönüştürülmesidir.
- (12) Emeğin Bayrağı, Temmuz'89 sayısı.
- (13) agy.
- (14) Yeni Demokrasi, s.23, syf.5.
- (15) Marks ve Engels devrimin Rusya'da başlayabileceği tartışmasını gündeme sokmuşlardı. Marks-Engels'in Rusya'da devrimin gerçekleşmesi ve sosyalizme geçişte temel olabileceğini söyledikleri "İlkel bir ortak toprak sahipliği biçimi olan Rus Opşına'sı" ayrı bir tartışma konusudur. Burada sorun Marks ve Engels'in devrimci inisiyatifin Doğu'da, geri kapitalist Rusya'da da kendini gösterebileceği tespiti yapması ve sonuçta kendilerini ileri kapitalist ülkelerde devrimin başlatmasıyla sınırlandırmamalarıdır. Ama onların başlat olarak devrim için gözlerini diktikleri Batı'nın ileri kapitalist ülkeleriydi.
- (16) Komünist Enternasyonal Programı'ndan aktaran Stalin, Komünist Enternasyonal Programı, syf. 129, Aydınlık Yayınları
- (17) "Parti Militanlığı", Aktaran Michael Lowy, Che'nin Düşüncesi, Köz Yayınları, syf 73
- (18) Örgütlenme Üzerine, Lenin/Stalin, syf. 122, İnter Yayınları.

KADIN ERKEK İLİŞKİLERİNDE YANLIŞLAR VE DEVRİMCİ TAVIR

12 Eylül sonrası sol saflarda ortaya çıkan yozlaşma ve dejenerasyon, ister istemez kimi konularda daha fazla sorgulayıcı olmayı, geçmişin olumlu değer yargıları ve geleneklerini korumak ve yaşatmak için daha fazla çaba göstermeyi zorunlu kılıyor. Devrimciler salt 12 Eylül'ün ideolojik bombardımanına karşı değil, aynı zamanda 12 Eylül ideolojisinin sol nezdinde yarattığı (ve kabul etmek gerekir ki başarılı da olduğu) ideolojik-politik-kültürel etkilere karşı da mücadele etmek zorundadırlar. Yozlaşma ve dejenerasyonun her biçimine karşı mücadele verilmeden devrimci değerler korunamaz ve yaşatılamaz.

Oligarşi, 12 Eylül'le birlikte solu, sadece fizik olarak imha etmeye çalışmadı, onu, aynı zamanda ideolojik olarak da fethetmeye yöneldi. Bu bakımdan egemen ideolojinin sola nüfuz etmeye başlamasını, toplumsal dejenerasyonun sola yayılmasını ve giderek devrimci değerlerin yozlaştırılmasını Eylül sonrası sürecin en belirgin özellikleri arasında görmek hiç de yanlış değildir. Hemen her alanda yaşanan bu dejenerasyonun en belirgin olarak ortaya çıktığı alanlardan biri de kadın-erkek ilişkileri alanıdır.

Sol saflarda yer yer burjuva anlayışların doğrudan savunusuna varan bu yozlaşma süreci, geçmişe, geçmişte savunulan ve yaşama geçirilen devrimci anlayışlara doğrudan yöneltilen saldırılar temelinde gelişti. 12 Eylül'ün yarattığı yığınlar, çürümüş, yozlaşmış unsurlar, romanlarında, öykülerinde, anılarında, karikatürlerinde vb. devrimcilerin kadın ve erkek cinsleri arasındaki ilişkiyi adeta "tabu" gördüklerini anlattılar, onları duygularını bastıran, cinsel tatminsizlik içinde olan psikopat tipler olarak göstermeye çalıştılar. Devrimci saflık, fedakarlık, alçakgönüllülük, kendini davaya adanmak gibi erdemler onlar için ancak alay konusu olabilecek şeylerdi.

12 Eylül'ün sola yönelik ideolojik bombardımanı da bu ekseninde gelişmiş, örgüt ve örgütlü mücadele düşüncesinin zaafa uğratılması için elden gelen her şey yapılmıştı. Çeşitli sapkın anlayışların solda gelişme zemini bulması, 12 Eylül'ün başarısı olarak görülmelidir. Kuşkusuz bu gelişme öyle birden bire olmadı. Önceleri gizli ya da açık belirmeye başlayan kimi eğilimler, zaman içinde "meşru" görülür olmaya ve açıktan savunulmaya başlandı. Elbetteki bu eğilimlerin kendine meşru temel bulabilmesi geçmişin reddinden ya da eleştirisinden geçiyordu ve öyle de oldu.

Kimi sol çevreler geçmiş yargılamaya soyundular ve 74-80 kuşağını geri olmakla, köylü olmakla, feodal değer yargılarına sahip olmakla suçladılar. Dahası, sığ, kaba, ilkel olarak damgalamak istediler. 74 -80 kuşağı devrimcileri adeta aşağılandı. "Tabuları yıkmak", "birey özgürlüğü", "cinsel özgürlük" vb. adına toplumsal değerlere saldırı temelinde gelişen soldaki bu ahlaki

yozlaşma süreci, halkın değer yargılarının küçümsenmesi, devrimci değerlerin hiçe sayılması ya da onlarla alay edilmesinde ifadesini buldu. Sadakatin önemi yadsındı, burjuvaca "özgür aşk" örtülü ya da açıktan savunulur hale geldi. Bir noktada önerilen ve savunulan, yoz ve çürümüş burjuva yaşamının ta kendisi oldu..

Yaşanılan süreç, bu yönüyle halka yabancılaşma süreciydi de... Zaten 12 Eylül'ün başarısı tam da burada ortaya çıkıyor. Sol saflara halka yabancı burjuva anlayışları egemen kılabilirdiği ölçüde, 12 Eylül'ün gerçek başarısından söz edilebilir. Çünkü örgütsel tahribatların telafisi, bu türden burjuva anlayışların etkisizleştirmesine oranla çok daha kolaydır. Bugün, sol saflarda ortaya çıkan ve ML anlayışla uzaktan yakından ilgisi olmayan her türden sapkın anlayışla mücadele etmek, bu anlayışları mahkum etmek devrimci görevlerimizden biridir. ML'ler her konuda olduğu gibi yaşam tarzlarıyla da halka örnek olmak zorundadırlar. Her şeyi cinsellik noktasında odaklaştırmak, ya da kadın-erkek ilişkilerinde halka ve devrimcilere yabancı olan anlayışları meşru görmek/göstermek sosyalistlerin harcı olamaz. Özgürlük adına sapkınlığı savunmak Marksistliğin, sosyalistliğin ötesinde anti-sosyal bir tutumdur ve asla sosyalist yaşam içinde ele alınamaz. Toplumsal değer yargıları, devrimci yaşam ilkeleri kendini sosyalist ya da devrimci olarak tanımlayan herkes için geçerli olmak zorundadır.

Toplumsal dejenerasyonun sola sirayet etmesini engellemeye çalışmak, devrimci saflardaki yanlış eğilimlerle mücadele etmek ve sosyalist insan konusundaki eğitime önem vermek, devrimci ahlakı egemen kılmaya çalışmak, devrimci değerleri ve gelenekleri korumak ve geliştirmek, gelecek toplumun yeni insanını yaratmada bugünden atılan adımlar olacaktır. Bu bağlamda kadın-erkek ilişkilerine bakışımızı, tarihsel gelişimi de özetleyerek ortaya koymaya, bu konuda devrimci saflarda ortaya çıkan hatalı ve zaaflı eğilimleri sergilemeye çalışacağız.

TARİHSEL GELİŞİMİ İÇİNDE KADIN-ERKEK İLİŞKİSİ

Kadın ve erkek cinsleri arasındaki ilişkinin özünde en kısa tanımla **duygusal yakınlık** diye ifade edebileceğimiz **aşk** bulunur. İnsanlar var oldukça, hayvani içgüdülerinden kurtulup toplumsal bir varlık olduklarından bu yana **aşk** da var oldu. Kadın-erkek ilişkisi, yaşanan toplumsal sürecin bir parçası olarak, bu süreçle birlikte gelişti ve onun özelliklerini bütünüyle taşıdı.

İnsanlık henüz efendileri tanıımıyorken, yani sınıflı toplumlar çağından önce dünyaya evli geliniyordu. Doğan çocuk bir grubun üyesi olarak gruptaki karşı cinsten kişilerle evliydi. Grup halinde evlilikten sonra, ana hukukunun yanına baba hukukunun da yerleştiği iki-başlı aile tipi yaşandı. Ve özel mülkiyetle birlikte "babalık hukuku" egemen olup da miras ortaya çıkınca, evlilik, artık maddi çıkarların doğrudan belirleyiciliği altına girdi. Topluluk içinde ortak yaşamın yükümlülüklerini yerine getirip getirmemeye ölçülen saygınlık, servetle ölçülür hale gelmişti. Kişisel özellikler, kahramanlıklar, topluluk için daha çok ter dökenlerin kazandığı saygınlık servet sahiplerinin kazandığı

saygınlığa dönüştü. İki cins arasında, eşlerini seçim hakkından söz etmek imkansızlaştı.

Bireysel aşk bugünkü anlamında olmasa da tekeşliliğin ortaya çıkmasıyla başladı denilebilir. Zira daha önce yaşanan aile biçimlerinin tümünde, iki kişinin yakınlığı söz konusu değildi. Kişisel güzellikler, sıkı yakınlıklar ayrı cinsten kişiler arasında cinsel ilişki isteği uyandırıyor ama insanlar kiminle cinsel ilişki kurdukları konusunda kayıtsız da değillerdi. Evlilikleri ana baba kararlaştırıyor, duygusal yakınlık girilen ilişkide önem taşıyor.

Köleciler toplumun özgür yurttaşları için aşk ancak gayri meşru yaşanabiliyordu. Evliliği kararlaştıran ana baba karşısında, evlenenlerin özgür iradeyle kendi geleceklerini kararlaştırma diye bir şey söz konusu değildi. Durum böyle olunca, özgür yurttaşlar ancak yabancı kadınla ya da fahişelerle duygusal yakınlıklar kurabiliyorlardı. Zina aşkın görülebildiği ilişkinin biçimiydi ve feodal toplumda da aynı özelliğini korudu. Evliliği kararlaştırmanın ana baba, onaylayanın bey (senyör) olduğu feodal toplumda, cinsel aşk, kralın kızına aşık olan delikanlıların konu olduğu efsaneler kadar uzaktı.

Kapitalizm, kadın-erkek ilişkisine önceki sınıflı toplumlardan çok farklı bir boyut kazandırdı. Her şey metaya dönüşürken, evlilik kurumu da metalaştırıldı. Çıkar ilişkileri, maddi kaygılar duygusal yakınlığın üzerindeydi. Fakat insanlar eşlerini seçimde özgür iradelerini ortaçağla kıyaslanmayacak denli kullanabiliyorlardı. Evlilik burjuvaziye göre bir sözleşmeydi, emek nasıl "özgürce" alınıp satılıyorsa, evlilik de "özgürce" bağitlanmamalıydı. Biçimsel olarak evlilik gönüllü olarak yapıyordu, katılanlar "evet" demeden bu kurum işlemiyordu. Ama "evet" sözcüğünün ardındaki gerçek, servetin neden olduğu ölçüydü... Yine de burjuva çağı feodalizmin kısıtlamalarını, evlilik kurumu üzerindeki ayrıcalıkları bir kenara atarken, kadın ve erkeğe eşlerini seçimde özgürlük tanıyor ve en önemlisi "aşk evliliği"ni insanın hakkı olarak ilan ediyordu.

Burjuva ailesi, kapitalist toplumun ahlaki ikiyüzlülüğünün neden olduğu bozulmayla, zinanın, eş aldatmanın Ortaçağla kıyaslanamayacak denli yoğunlaşmasıyla sarsıldı. Burjuvazi aşktaki insani yanın, başka bir deyişle cidiyetin yıkılması, zina özgürlüğünün toplum katında "normal" görülebilmesi için teoriler üretti, propaganda yaptı. "Gönüllerin özgür kılınması", "aşk özgürlüğü" sloganlarıyla hayvanlaşan insanın, toplumsal karakterinden sıyrılan bireyin yüceliğini(l) işleyip durdu. Feodal düzenin evlilik kurumu üzerindeki egemenliğini (özellikle kilisenin) kıran burjuvazi, tarihsel sürecin kendi aleyhine işlediği noktada ahlaksızlığın, çöküşmenin propagandasını yapar oldu.

Kısacası sınıflı toplumlar çağında kadın-erkek ilişkisi maddi çıkarların, cinsel önyargıların, yasaların cenderesi altında, her toplumsal sürecin özelliklerini taşıyarak gelişti. Cinsel içgüdülerden, bireysel aşka doğru evrilen kadın-erkek ilişkisi sınıflı toplumlar çağında mülkiyet ilişkilerinin damgasını taşıdı.

Burjuva toplumu, miras bırakabileceği hiçbir mülkiyetin bulunmadığı, karısı karşısında erkeğin egemenliğine neden olacak bir serveti olmadığı ve dolayısıyla kadın-erkek ilişkisindeki kuralın aşk olduğu proleter aileyi yarattı.

Proleter aile özel mülkiyetin doğal sonucu olan tekeşli evliliğin sona erişini ilan eden gelişmenin habercisi oldu. Eşleri birbirine bağlayan hiçbir maddi ya da cinsel-töresel yargıların belirleyiciliğinin bulunmadığı proleter ailede, kadının boşanma hakkına genel anlamda kavuşmak yanında, eşlerin birbirine katlanamaması durumunda onları baskılanmayla bir arada tutan her türden öge de ortadan kalkmaya başlıyordu.

Üretim araçlarının ortak mülkiyeti ile birlikte tekeşli aile de toplumun ekonomik birimi olmaktan çıkar. Bu, kadın-erkek ilişkisinde maddi kaygıların yitip gitmesi anlamına gelir. Kadın ya da erkeğin birleşebilmesini engelleyen en önemli toplumsal-ahlaki, ekonomik etkeni oluşturan "sonu ne olur" kaygısı ortadan kalkar. Eş seçimi üzerindeki sınıflı toplumdan arta kalan tüm kısıtlamalar (idari, ekonomik ve egemen sınıfların empoze ettiği ahlak anlayışı) ortadan kalkınca, "bireysel gerçek aşkı" gölgeleyen toplumsal sorunlar yok olunca, o zaman karşılıklı duygudaşıktan başka hiçbir engel kalmaz. Engels, sosyalizmde ne olacak sorusuna yanıt verirken şunları söylüyor:

"...yaşamlarında bir kadını asla parayla ya da başka bir toplumsal güç aracıyla satın almamış olacak yeni bir erkekler kuşağı; kendini, gerçek aşktan başka hiçbir nedenle bir erkeğe vermeyecek, ya da bunun iktisadi sonuçlarından korkarak kendini sevdiği kimseye vermekten vazgeçmeyecek olan yeni bir kadınlar kuşağı. İşte bu insanlar dünyaya geldiği zaman, bugün onların nasıl davranmaları gerektiği üzerine düşünülen şeylere hiç kulak asmayacaklar; kendi pratiklerini ve herkesin davranışlarını yargılayacakları kamuoyunu kendileri yaratacaklardır." (Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, syf. 109)

Bugün sosyalizm bir gerçek. Engels'in ifade ettiklerine ulaşıp ulaşılmadığı ise ayrı bir tartışma konusu. Ancak bu söylenenler sosyalizm için savşanların soruna bakışına da açıklık getiriyor.

ML'LERİN GENEL OLARAK SORUNA BAKIŞI

Proletaryanın iki cins arasındaki duygusal yakınlıktan anladığı, Marks'ın karısı Elenora'ya yazdığı mektupta "insanı yeniden insan yapan" diye nitelendiği aşktır. Aşkın temelinde elbette cinsellik bulunur, ama ona içeriğini kazandıran ve biçimini veren toplumsal yanıdır... "Bireysel gerçek aşk" bir doğa vergisi olmadığı gibi, insanlığın ortaya çıkışıyla birlikte de var olmamıştır. Ona tarihsel-toplumsal sürecin yaşanmasıyla ulaşılacağına göre aşktaki toplumsal yanı kavramak da şarttır. Üzerine basarak belirtmek gerekiyor ki, kadın-erkek ilişkisi sorunu, genel toplumsal sorunun bir parçasıdır ve "cinsel problemler" toplumsal çelişkilerin ve ilişkilerin üzerinde, dışında değil, tam tersine onun içindedir. Lenin, Alman KP üyesi kadınların "cinsel problemleri" (kadın-erkek ilişkilerini bu biçimde kavlıyorlar) gerektiğinden fazla abartmaları üzerine şunları söylüyor:

"...sorunun yetersiz, Marksistçe olmayan ele alınışı nereye varıyor öyleyse? Cinsel sorunun ve evlilik sorununun büyük toplumsal sorunun bir parçası olarak kavranmamasına. Tersine, büyük toplumsal sorunun cinsel problemin bir uzantısı, bir parçası gibi görünmesine, Ana sorun, ikinci sorun gibi

geriye çekiliyor. Bu, bir konudaki aydınlığa zarar vermekle kalmaz, genellikle proleter kadınların kafasını, sınıf bilincini bulandırır." (Kadın ve Aile, Lenin'den Anılar, Clara Zetkin)

Duygusal yakınlığın kadın ve erkeğe "yaşama sevinci", "yaşam gücü" kısaca "mutluluk" verebilmesi, onun her türden sapkınlıktan, hayvanileşmeye varan cinsel dizginsizlikten (aslında tatminsizlikten) uzak olmasıyla mümkündür. Bu noktada proletarya, burjuvazinin aşkı ahlaki ikiyüzlülüğüyle bozması arasına net bir çizgi çeker. İnsanların siyasal, kültürel ve sosyal bakımdan kendilerini geliştirmeleri, enerjilerini toplum için harcamaları burjuvazinin esenliği açısından engellenmesi gereken bir olgu olmuştur. Burjuva ideolojisinin kaynaklık ettiği sapkınlıklar, cinselliği abartıp onu toplumsal sorunun bir parçası olmaktan çıkararak nihilist mantıkları geliştirmiştir. Çöküşmeyi yaşayan burjuva toplumunun durumuna uygun teorileri oluşturma görevi ise çoğu zaman "sol" liberallere, burjuva ideolojisinin "sol" saflarındaki uzantılarına düşmüştür.

Ülkemizde de yılgınlık ve teslimiyetin kol gezdiği, burjuvazinin tüm propaganda aygıtlarıyla saldırıya geçtiği, solun ağır darbeler yediği bir ortamda "sol" adına cinsellik teorilerinin yapılması, doğrudan sözkonusu nesnel koşullarla ilgilidir. 12 Eylül sonrası yılgınlık ve davayı inkar koşullarında, genel sol saflarda oluşan manevi yozlaşmanın belki de en çarpıcı örneklerini kadın-erkek ilişkilerine bakiştaki çarpıklıkta gördük. "Feminizm", "Sosyalist Feminizm" vb. çığırkanlıkların ardında "erkek ne yaparsa kadın da onu yapmalı" deyip, kadın-erkek ilişkilerini cinsel tatmin düzeysizliğine indirenler, burjuvazinin uzantılarını oluşturma örneklerini verdiler. Ülkemizde yaşanan somut olayların da kanıtladığı gibi sınırsız cinsel özgürlük anlamına gelen "kadının özgürlüğü" sloganıyla, sınıfsal bakışla ilgisiz, "özgür aşk" arzularıyla istenilen, "cinsel azgınlıktan", "sınırsız cinsel ilişki"den başka bir şey değil. İşin garip yanı bunların bir kısım çevrelerce Marksizm adına savunuluyor olmasıdır.

Sosyalizmin bir gerçek olduğu çağımızda insanlığın geleceğini temsil eden proleter güçlerin bu konudaki anlayışını Lenin tüm çıplaklığıyla ortaya koyuyor:

"Devrim, güçlerin yoğunlaştırılmasını, artırılmasını gerektirir.(...) Cinsel yaşamın dizginsizliği burjuvacıdır, çöküş belirtisidir. Bundan ötürü, yineliyorum, güçlerde zayıflama, boşa harcama, tükenme olmamalı. Kendine egemenlik, öz disiplin kölelik değildir. Aşk da kölelik değildir." (Lenin'den Anılar, Clara Zetkin)

Cinsel saplantılar proletaryanın yaşam felsefesinde yeri olmayan burjuvaca bunalımlardır. Toplumsal dönüşümün sancılarının çekildiği, kıyasıya bir sınıf savaşımının verildiği, bu yüzden de bireylerin dikkat ve enerjilerinin, azami derecede yoğunlaşması gerektiği tarihsel süreçlerde, burjuvazinin devrim saflarına sızan olumsuzlukları zarar verecektir. Lenin'in Clara Zetkin'le yaptığı konuşma bu bakımdan oldukça öğreticidir. Lenin, Sovyetler karşı-devrimle boğuşup ayakta durma savaşı verirken, Almanya'da karşı-devrimin saldırısının püskürtülmesi gerekiyorken Alman KP üyelerinin eğitim

çalışmalarında "cinsel sorunu" tartışmalarını, cinselliği konu etmelerini alabil-diğine eleştiriyor ve Clara Zetkin'e "Neden müdahale etmiyorsunuz?" soru-sunu yöneltiyor. "Gözlerini yalnız cinsel soruna dikip ondan hiç ayırmayanla-ra hiç güvenim yok." diyerek de, kadın-erkek ilişkilerinde tek tek her devrim savaşıçısında olması gerekene işaret ediyor. Aynı konuşmada Lenin, "aşk özgürlüğü" adına kadın-erkek arasındaki ilişkiyi cinsel tatmin düzeyine indir-geyen ve sorunu "bir bardak su içmek" gibi gören "sınırsız cinsel özgürlük" savunucularını da eleştirerek, Marksistlerin soruna yaklaşımının ne olması gerektiğini çok açık biçimde ortaya koyuyor:

"Komünist toplumda cinsel yaşamın eğilimlerini, aşk gereksinimlerini do-yurmanın 'bir bardak su içmek' gibi basit ve önemsiz olduğunu söyleyen ünlü teoriyi elbette biliyorsunuz (...) Toplumun ideolojik üstyapısındaki bütün gö-rüntüleri ve dönüşümleri onun ekonomik temellerinden doğrudan doğruya ve tümüyle saptıran böyle bir Marksizm! reddediyorum.(...) Kuşkusuz susuzluk giderilmek ister. Ama normal bir insan, normal koşullarda sokak çamuruna yatıp bir çirkeften içer mi? Ya da kenarı birçok dudağın değmesiyle yağ-lanmış bir bardaktan? Hepsinden önemlisi işin toplumsal yanıdır. Su içmek gerçekten bireyseldir. Aşkta iki kişi vardır ve bir üçüncü, yeni bir yaşam do-ğabilir. Bu olguda toplumsal bir çıkar vardır, topluma karşı bir ödev vardır.

"Komünist olarak bir bardak su teorisine en küçük bir yakınlık duymuyo-rum, 'aşk özgürlüğü' parlak etiketini taşısa bile. Üstelik bu aşk özgürlüğü, ne yenidir, ne de komünistçedir (...) Burjuva pratiğinde etin özgür kılınması ola-rak kozadan çıktı. (...) Eleştirimle sanki keşişliği öğüttüğüm sanılmasın. Ak-lımdan geçmez! Komünizm keşişler getirmemelidir, tersine yaşam sevinci, yaşam gücü, gerçekleştirmiş aşk yaşamı getirmelidir." (age)

DEVRİMCİLERİN İLİŞKİLERİNİN DAYANMASI GEREKEN TEMELLER...

Öncelikle belirtmek gerekir ki, devrimci hareketin kadın-erkek ilişkisinde aradığı kıstas, kapitalizmin neden olduğu maddi çıkarlardan tamamıyla uzak, yalnızca bireysel gerçek aşka dayalı ilişkidir. Bu anlamda, devrim mü-cadelesinin omuzlayıcıları, proletaryanın anlayışına uygun bir beraberliği an-cak ve ancak yoldaşlık ilişkisi temelinde kurabilirler. Duyulan ilginin, yakınlı-ğın, beğenin gerçekte bir beraberliğe ulaşabilmesi başka bir biçimde sağla-namaz.

Nedir yoldaşlık ilişkisi! Yoldaşlık ilişkisi her şeyden önce yaşam felsefe-sinde, duygu ve düşüncelerde, değerlendirmelerde, yaşamın canlı akışı için-de birliktir. Anlayışın birliğidir, dayanışma ruhudur, fedakarlıktır, paylaşabil-mektir ve en önemlisi mücadele azmi ve kararlılığıdır. Yoldaşlık devrim-dü-zen hesaplaşmasının tamamlanmış olması durumunda anlam kazanacaktır. Zira mücadelenin yüklediği sorumluluklar ancak bu halde paylaşılabilir. Yıl-larca birbirini görmemeyi, kaybetmeyi göğüslemek de mücadelenin kuvvetli olasılıkları içinde olduğuna göre, eşlerin bunu idrak edebilmesinin yoldaşlı-ğın biçimlendirdiği ilişkiyle olabileceği açık bir gerçektir. Bir devrimci için, devrimci mücadele dışında bir sevgi ilişkisi düşünülemez. Gerçek sevgi ve

paylaşım, ancak mücadele içinde oluşabilir, gelişir ve karşılıklı özveriyle, emekle güzelleşir. Kalıcı ve insana yaşam sevinci veren gerçek bir sevgiden söz ediyorsak, devrimciler için bunun, yoldaşlık ilişkisi temeli dışında gelişmeyeceğini de kabul etmek gerekir. Kavgada bir olmayanların, sevdada da bir olamayacağı reddedilemez bir gerçekliktir.

İkinci olarak, bu ilişki doğal sürecini yaşamalıdır. Devrimciler şıpsevdi olamazlar; diyalektik bütünsellikten uzak, sığ yaklaşım ve değerlendirmelere itibar etmedikleri gibi, sığ bir kadın-erkek ilişkisine de itibar etmezler. Kişiden kişiye değişebilen birtakım estetik öğeler vb. ölçülerin bu ilişkide elbette payı olacaktır. Ama bir anda ortaya çıkan yakınlık gerçek bir sevgi değil, olsa olsa hoşlanma, yakınlık duyma gibi bir ilgidir. Eğer devrimciler için kadın-erkek ilişkisi, karşı cinsle girilen ilişki, "cinsel tatmin" değilse (kuşkusuz bu yanı da olacaktır) ilişkinin nesnelliği açısından, eşlerin birbirlerini tanımaları bakımından doğal süreci kabul etmek gerekir. "Geçici tutkular", "hoşlanma" adı ile ifade edebileceğimiz duygular da birer insan davranışıdır, fakat devrimci temelde bir ilişki için yeterli koşul olamazlar. Birbirlerini tanımayan, henüz kişiliklerinde karşılık, bilemedikleri gizli yanları olan ilişkilerin uzun ömürlü olması eşyanın tabiatına aykırıdır.

Burada şu noktanın altını çizmek gerekiyor. Kadın-erkek ilişkisi, hareket insanının öncelikle kendi siyasi geleceğini ilgilendiren bir konuda devrimci hareketle kurduğu doğrudan ilişkidir. Bir devrimcinin kendi yaşamı açısından dinamizm kazandıracığı sağlıklı bir ilişki, aynı zamanda harekete karşı yükümlülüklerin, yüklendiği sorumlulukların üstesinden gelmesinde mesafe almasını sağlayacaktır. Devrimciler arasındaki bu ilişkinin her boyutu ile örgütü ilgilendiren bir konu olduğu unutulmamalı ve kadın-erkek ilişkisi asla "özel ilişki" sınırları içinde hapsedilmemelidir. Konunun örgütsel boyutu yadsınırsa hataya düşmek kaçınılmazdır. Örgüt içinde insanlar, kişisel özelliklerinden devrimci niteliklerine, gelişim düzeylerinden gelecek açısından vaat ettiklerine kadar hemen her yönleriyle, kişilerin karşılıklı olarak bireysel düzeyde birbirlerini tanımalarından çok daha iyi tanınır ve bilinirler. Kaldı ki, kurulan ilişki, insanların mücadele içindeki konumlarından birbirlerini nasıl etkileyeceklerine, kaldıkları yerin kullanım biçiminden birlikte olmanın yaratacağı tüm engellerin mücadeleye nasıl etki edeceğine kadar her şeyi ile örgütü etkileyecektir. İlişki, insanların gelişimine ket vuracak mıdır; yoksa onları geliştirecek midir; enerjilerini mücadeleden yana daha fazla kullanabilecekler midir, yoksa tersi mi olacaktır? vb. Bunların hepsi önemlidir. Yani ilişkinin her iki tarafı geliştirici olması, devrimci mücadeleye olumlu etkide bulunması gözetilmek zorundadır; bu da örgütsel denetimi ve onayı zorunlu kılar.

Diğer bir nokta ise, sadece yaşanan anın değil, geleceğin de gözetilmesidir. Devrimciler kadın-erkek ilişkilerinde de bir gelenek yaratmalı, bu geleceğin yeşertilmesine katkıda bulunmalıdır. Burada ahlaki boyutuyla da örnek bir ilişkiyi yaratmak gerektiği çıkıyor ortaya. Halka ne sunulacaktır? Kapitalizmin yoz, çürümüş ilişkilerine karşı çıkarken alternatif olarak ortaya ne konacaktır? Nasıl bir ahlak anlayışı savunulacaktır? Bu önemlidir. Devrimciler halka kendi ilişkileriyle örnek olmalıdırlar. Bir yerde yeni toplumun ahlak an-

layışı, devrimci insanın şahsında ve ilişkilerinde, yeni tip insanı ve yeni toplum ilişkilerini görebilmelidir. Burada bağlılık, sadakat, vefa, temizlik, saflık, dürüstlük, karşılıklı özveri, paylaşım vb. gibi insanın özünde var olan ve halka ait olumlu değerler olarak şekillenen erdemleri yüceltmek önem kazanıyor. Devrimciler kendi ahlak anlayışlarını, bu değerleri geliştirerek ve kendi ilişkilerinin bir parçası haline getirerek şekillendirmeli ve halka somut biçimde göstermelidir.

Bu noktada karşılıklı özveri, devrimci paylaşım ve sadakat duygusunun taşıdığı önemi anlamak gerekiyor. Mayasında emek olmayan, özveri olmayan ve devrimci paylaşımı esas almayan bir ilişki biçimi, hangi niyetlerle olursa olsun tarafları zamanla düzene bağlayan bir ilişki olmaktan kurtulamaz. Aynı şekilde burjuva aşk kavramından uzak durmak, **sevgi** de sadakata özel bir önem vermek vazgeçilmez bir anlayıştır. Yaşanılan zor koşullarda birçok zaman birbirlerini uzun süre göremeyebilecek insanlar açısından sadakat duygusu daha da anlamlıdır. Devrimciler, devrime ne kadar sevgi duyar ve bağlanırsa, kavgada omuz omuza olduğu duygudaşına da o ölçüde sevgi duymalıdır. Temelinde yoldaşlık yatan sevgi, taraflardan biri mücadeleden kopmadıkça sürmeli, hiçbir koşul, aradaki sevgi bağını koparmamalıdır. Devrimcilerin ayrılması da öyle kolay bitmemelidir. Süreç içinde ortaya çıkan olumsuzluklar sorgulanmalı, sevginin zayıflaması ya da yok olmasının maddi temelleri açığa çıkarılmalıdır. Yanlış bir tercih mi yapılmıştır yoksa bencillik mi söz konusudur, ideolojik birlik yoksunluğu mudur söz konusu olan, yoksa fiziki bir eksiklik mi vardır vb. Kısaca her bakımdan sorguya tabi tutulan olumsuzluk, öncelikle giderilmeye çalışılmalı, ayrılık en son çözüm olmalıdır. Devrimciler olumlu gelenekler yaratacaklarsa, bu konuda da halka örnek olmak zorundadırlar.

Kavranılması gereken bir başka nokta da toplumsal gelenek, görenek ve değer yargılarının dikkate alınması gerektiğidir. Bunlar hem görmezden gelmeyeceğimiz, hem de kendimizi tamamen onlarla koşullayamayacağımız şeylerdir. Tarihsel, dini, kültürel nedenlerle kadının toplumdaki yerinin pek çok ülkeye göre daha geri olduğu ülkemizde, yüzyılların gelenekleri, kadının eve kapatılması hala canlıdır, ayaktadır. Her ne kadar kadının üretim sürecine katılımı giderek sosyal yaşamda daha fazla yer kaplıyor olsa da, henüz alınacak mesafe uzundur. Kadının devrimci mücadeledeki yerinin sağlamlaşması, kadınların mücadeleye katılımının hızlanmasıyla kuşkusuz, bugün karşılaşılan sorunların nesnel temelleri birer birer hafifleyecek ve gitgide yok olacaktır. Ama bunun bir süreç sorunu olduğunu görmezden gelerek, yaşanan toplumun değer yargılarıyla doğrudan çatışmaya girmek hiç de benimsenecek bir tutum olmaz.

Bütün bunlardan, devrimcilerin kadın-erkek ilişkilerinde ilkeli ve kurallı hareket etmeleri gerektiği sonucu ortaya çıkar. Çarpıklıkların, yozlaşmanın, tatminsizliğin daha boyutlu olarak yaşandığı ülkemizde, doğru temellerde kurulamayan bir ilişkinin, sonuçta, ya olumsuzlukla biteceği ya da insanları tamamen mücadele dışına iteceğini söylemek yanlış olmaz.

DEVRİMCİ SAFLARDA ORTAYA ÇIKAN YANLIŞ VE ZAAFLI EĞİLİMLER ÜZERİNE

Bu eğilimlerin başında ilişkiyi gizleme, açık olmama vb. tavrı geliyor. Bu olayın özünde duygusal yakınlığın toplumda adeta bir tabu gibi görülmesinin de payı var. Devrimciler gerek birbirlerine karşı, gerekse de devrimci harekete karşı her konuda olduğu gibi bu konuda da açık olmalıdırlar. İlişkiyi gizlemenin yanlışlığı bir yana, bu durum başka olumsuzlukların da kaynağı olabilir. Kendi içinde yanlışlığı barındıran bir ilişki, gizli kalmış olmasından dolayı koparılamaz noktalara kadar varabilir. Ayakları üzerine doğrulmuş, henüz sağlam adımlar atmaya başlamış bir mücadelenin unsurları, güçlerinin yoğunlaşmasını ve birleşmesini engelleyen her türlü olumsuzluğun yenilebilmesi için en başta açık olmayı bilmelidirler. Hele sorun sadece bireysel bir sorun olarak değil, örgütsel ilişkilerin bir parçası olarak ele alınıyorsa, farklı bir davranış biçimi söz konusu olamaz. Çeşitli nedenlerle çekingen davranmanın da anlamı yoktur. Sevmek ya da karşı cinsten birine duyulan aşk tamamen insani bir duygudur ve utanılacak bir şey değildir. Aynı şekilde ilişki süreci içinde taraflar birbirlerine karşı da açık olmalıdır. Mücadeleyi nereye kadar götürecekleri konusunda gerek kendisinin gerekse de karşısındakinin kafası net olmalı ve bu konuda birbirlerine güvenebilmelidirler. Birliktelik, devrimci bir paylaşımsa, bu her konuda (sevdada da, kavgada da) kendini göstermelidir.

İkinci ve çokça rastlanan bir yanlış eğilim de, doğal bir tanıma süreci yaşanmadan oluşturulan beraberliklerdir. Çok kısa süreli tanımayla birbirinin kişiliği, karakteri, özellikleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadan veya nitelik ve konuma dikkat etmeden, içerikten yoksun hoşlanma duygularıyla girilen ilişkiler devrimci saflarda sıkça rastlanan olumsuzluklardır. İlk andaki hoşlanma duygusunun "sevgi" sanılması, birbirlerini gerçek anlamda tanımadan evlilikler yapılması ya da bunun istenmesi, en başta "nasıl bir birliktelik" sorusunu sormayan, doğal gelişmeyi gözardı eden ve böylelikle baştan olumsuzlukla başlayan ilişkiler, genellikle olumsuz biçimde sonuçlanmaktadır. Zaten devrimci bir temele dayanmayan ve içinde tatminsizlik gibi bir olguyu barındıran bu tür beraberliklerin uzun ömürlü olması da beklenemez.

Bir başka yanlış eğilim, kadın-erkek ilişkisinin **özel ilişki** sınırları içine hapsedilerek, hareketle olan ilişkinin doğrudan bir parçası olduğunun reddedilmesidir. Bu yaklaşım ister istemez, içinde yanlış, eksikliği, zaafı barındıran ilişkilere müdahale edilmesini reddetmeye ve giderek liberal bir anlayışın savunuculuğuna dönüşebilmektedir. Devrimci hareket içerisinde her türden olumsuzluğa olduğu gibi, bu konuda da ortaya çıkan olumsuzluklara müdahale edilmesi gerektiğini ilke olarak benimsemek gerekir. Geleceği olmayan, devrime değil düzene hizmet edecek ilişkilerin geliştirilmesine karşı çıkmak, engelleyici olmak yanlış değildir. Kuşkusuz müdahale biçimi insanların mücadele sürecinde edindikleri bilinç seviyesine ve niteliklerine göre değişken olacaktır. Öncelikle devrimci ahlak anlayışının kökleşmesi için çaba göstermek, kadro ve sempatizanların konuya bakışını netleştirmek, on-

lan devrimci bir eğitimden geçirmek gerekir. Olumsuzlukların sorgulanması ve somut tedbirler alınması, gerekirse müeyyideler uygulanması tamamlayıcı öğeler olarak düşünölmelidir. Bundan amaç, kişiyi devrimci anlamda kazanmaktır. Bulunduğı duygusal atmosfer nedeniyle mantıklı düşünemediğı ya da geleceğı bütünöyle göremediğı koşullarda, ileride pişmanlık duyacağı ve belki de onu devrimci saflardan uzaklaşmaya kadar götürebilecek olumsuzluklara kaynaklık edebilecek bir yanlış baştan engellemeye çalışmaktır. Bu devrimci yaklaşımdan dolayı, daha çok burjuva anlamda serbest aşkı savunanlar tarafından devrimcilere yöneltölen **geçmişte ahlak zabı-talığı yapıldığı** yolundaki saldırılar fazla ciddiye alınmamalıdır. Devrimciler geçmişte bu konuda, müdahaleci olmaktan çok liberal davranmaktan ötürü zarar gördüler. Birçok insan-yanlış temellerde oluşturulan ve müdahale edilmeyen birliktelikler yüzünden devrimci mücadeleden kopup gitti. Özellikle 12 Eylül sonrası çarpık anlayışların kimi sol çevrelerce teori düzeyinde savunulabilir hale gelmesi ve yine 12 Eylül sonrası devrimciler arası beraberliklerin yüksek oranda ayrılma ile sonuçlanması bu konuda yeterli düzeyde bilinç oluşturulmadığının ve devrimci geleneklerin yaratılamadığının göstergesi olarak kabul edilmelidir.

Saydığımız bu yanlış ve zaafli eğilimler dışında, burada özellikle son dönemde görölen bir olumsuz ilişki biçimine de değinmek gerekiyor. Söz konusu olan, birlikte yaşama ilişkisidir. İlişkilerde bağlayıcılıktan, sorumluluktan kaçmanın, ciddiyetsizliğin bir ifadesi olan bu ilişki biçimi, ölkemiz toplumunda dejenerasyon ve yozlaşmanın hem nedeni hem de sonucudur. Çeşitli küçük burjuva çevrelerde de yaygın olarak görölen ve giderek sol çevrelerde de yaygınlaşan bu ilişki biçimi daha çok sürecin ortaya çıkardığı bir olgudur. 24 Ocak felsefesinin ve 12 Eylül'ün tüm toplum ölçüsünde ve sol saflarda yarattığı ahlaki çöküntü ve yozlaşma bu tür ilişkilerin ortaya çıkmasına, yaygınlaşmasına ve yaşam bulabilmesine zemin hazırlamıştır. Temelinde cinsellik yatan ve savunucularınca daha çok, aralarında uzun süreli birliktelikler oluşturacak insanların cinsel olarak da birbirlerini tanımaları gerektiğı noktasında ele alınan bu ilişki biçimi meşru kabul edilemez. Gelişkin bir kültür ve ahlakın olmadığı ya da eksik olduğu, çarpıklığın, tatminsizliğin yoğun olarak yaşandığı bir toplumsal yapıda bu tür ilişkiler süreç içinde kaçınılmaz olarak dejenerasyonu doğurmaktadır. İnsanların cinsel olarak birbirlerini tanımaları adına ya da başka nedenlerle bu tip ilişki biçimini onaylamak, kadının özgürleşemediğı ve feodal geleneklerin alabildiğine güçlü olduğu ölkemizde, bir noktada ahlaki düşkünlüğün savunulması anlamına gelir. Devrimciler kendi ilişkilerinde her şeyi paylaşır, ideolojik, politik, kültürel, duygusal vb. bazda birliktelik sağarlarsa, aralarında cinsel uyumun olmaması için hiçbir neden kalmaz. Çıkacak çeşitli uyumsuzluklar da birlikte paylaşım içinde devrimci tarzda aşılır. Fiziki anlamda bir eksiklik olmadığı sürece bu böyledir. Eğer fiziksel bir yetersizlik varsa ve bu gizlenmişse, zaten gerçek anlamda devrimci bir paylaşım olmamış, ilişki daha baştan sağlıklı temeller üzerinde yük-selmıştır.

Birlikte yaşama ilişkisi, devrimcilerin zorunluluk koşullarında başvurmak

zorunda kaldığı **devrim nikahı** ile de karıştırılmamalıdır. Devrim nikahı, yasal bir nikah yapılmadığı koşullarda, örgüt insanların aralarındaki bağı, hareketi ve insanları nezdinde resmileştirmesidir. Bu onların tercihi olarak değil, koşulların zorunlu kılmasından dolayı ortaya çıkan bir durumdur. Kuşkusuz devrimciler aralarındaki bağı bir kağıt parçasına atılan imzadan ibaret görmezler ve belki bunun hiçbir önemi de yoktur. Ancak toplum katında bu bağı meşru kılmak istiyorlarsa, ister istemez değer yargılarını dikkate almak zorundadırlar.

Üzerinde durulması gereken bir nokta da, devrimci olmadan önce yapılan evliliklerin giderek devrimci bir niteliğe kavuşturulması gerekliliğidir. Çoğu kez gereken devrimci sorumluluk gösterilmemekte, feodal yargıların koşullanmışlığı altında aile içindeki ayrıcalıklı statü korunmaktadır. Eşlerin eğitimi, ilişkilerde feodal yanların törpülenmesi devrimci bir ilişkiye önemli bir başlangıç olacaktır: Böylesi durumlarda, bilinçli tarafın karşı karafı eğitmede taşıdığı sorumluluğun gereğini yerine getirmesi, duyarsızlık ve tembellik göstermemesi önemlidir. Devrimci hareket kitleselleştikçe, ister istemez bu konu, daha da önem kazanan bir sorun olarak karşımıza dikilecektir. En azından bu tür evliliklerde eşler devrimci mücadeleye engel olmayacak bir noktaya getirilmelidir.

Sonuç olarak özetlemeye çalışırsak;

Kadın-erkek ilişkilerinde bugün karşımıza dikilen görev, olumlu örnekler zincirinde gelenek yaratabilmektir. Bu sürecin bir de nesnel yanı var ki, mücadeleye geliştikçe, kadının işgal ettiği yer genişledikçe bugünün sorunları mevcut ağırlıklarını kaybedecek, yerini yenilerine bırakacaktır. Bugünün koşullarında tek tek her unsurun siyasi geleceklerinin devrimci hareket açısından daha bir önem taşıdığı açıktır. Bunun için kurulan ilişkileri gözlemlemek ve yukarıda belirtilerini anlattığımız çerçevede ortaya çıkan yanlışların üzerine gitmek, gereken müdahaleleri gündeme getirmek şarttır.

Devrimciler soruna, ahlaki ve örgütsel boyutuyla birlikte bakabilmeli, kurulan ilişkiyi hem devrimci ahlak anlayışı temelinde (temizlik, saflık, dürüstlük, sadakat, özveri, paylaşma vb. öğeleri temelinde) geliştirmeli, hem de devrimci mücadele açısından, yaratacağı sonuçlar açısından değerlendirebilmelidir. Halka, kendi kişiliklerinde ve yaşamlarında yeni insanı gösterebilmeli, ona örnek olabilmelidir.

Son olarak şunu belirtmek gerek: Yoldaşlığın ruhunu verdiği bir kadın-erkek ilişkisinin oluşabilmesi'ne bu ilişkiyi oluşturan tarafların devrim-düzen hesaplaşmasını tamamlamaları, ancak, devrim için yapılacak fedakarlığın aralıksız sürmesiyle olanaklıdır. Zaaflı, temiz olmayan, örgütsel boyutuyla suç ve hata temelinde gelişen bir ilişkinin gerçek sevgi olamayacağı gibi, devrimci mücadeleye zarar vereceğini de her devrimci bilmek zorundadır.

Kasım 1989, Sayı: 29

GERÇEKLER EMEK YAZARININ HAYALLERİNDEN GÜÇLÜDÜR

THKP-C'nin yenilgisinden bu yana yaklaşık 20 yıl geçmesine rağmen, onun ideolojik-siyasi çizgisine ve bu çizgiyi savunanlara karşı oportünizmin yönelttiği saldırılar hala bitmedi ve bu gidişle -aynı şeylerin tekrarlanması pa-hasına- biteceğe de benzemiyor. Kuşkusuz bunun temel nedeni, THKP-C'nin ideolojik çizgisi ve siyasi pratiği ile Türkiye sol hareketinde bir dönüm noktasını oluşturması ve reformizmin 50 yıllık egemenliğine son vermesidir. THKP-C ile birlikte devrimci düşünce ve inanç, Türkiye toprağına derinleme-sine kök salmış, reformizmin gelişmesi ve bir güç olmasının maddi zemini büyük ölçüde zayıflamıştır. Bu yüzdendir ki, 20 yıldan bu yana, tüm refor-mistler, inkarcı ve yılgın unsurlar baş hedef olarak THKP-C ve onun çizgisini savunan ML'leri seçmişlerdir.

Emek Dergisi'nin 9. sayısında Teslim Töre imzasıyla yayınlanan bir yazıda da aynı şeyler tekrarlanıyor. Söz konusu yazıda Emek yazarı, sözde Mahir'e duyduğu "saygı"dan söz ettikten sonra, eskimiş bir oportünist taktiğe başvurarak, Yeni Çözüm nezdinde Mahir'i ve THKP-C'yi mahkum etmek (!) istiyor. Ve bunu yaparken, yer yer Mahir'in arkasına sığınma cüretini bile gösteriyor.

Emek yazarının münecimliğe soyunması bir yana, söyledikleri şeyler bize hiç de yabancı gelmiyor. 71 yenilgisi ardından ortaya çıkan bir dizi yılgın ve inkarcı da benzer şeyler söylüyorlardı. Ölenler yığitti, mertti ama çizgileri yanlıştı, bu yüzden geçmiş aşılmalıydı, dogmatik olmamak gerekirdi vb. 74-75'lerin kaba inkarcılığının bu söylemi, yerini daha incelmış, daha diplomatik bir oportünizme bırakarak Emek yazarı tarafından yineleniyor:

"Mahir Çayan'a saygımız büyüktür. O, Türkiye devrimci mücadelesinin yüce bir şehidi, değerli beyinlerinden biridir(..) Devrimci hareketimizin bu önemli değeri, bizim için de yüce bir değerdir." (syf .8)

Emek yazarı Mahir Çayan için, "saygımız büyük", "değerli beyin", "yüce bir değer" gibi ifadeler kullanıyor ama ardından onun ve THKP-C'nin ideolojik-politik çizgisini savunanlara -Mahir Çayan adına da konuşarak- saldırıya geçiyor; ML'leri şabloncu olmakla, dogmatik olmakla, geçmişli taklit etmekle, geçmişten bir şey öğrenmemekle suçluyor.

Bugün artık hiç kimse -en koyu reformistler bile- 71'in devrimci önderlerine doğrudan saldırma yolunu seçmiyor. Sağlıklarında Mahirlere, Deniz'lere demediklerini bırakmayanların bile bugün, "saygı"dan, "değer"den söz ediyor olmaları kuşkusuz bir anlam taşıyor... Kimsenin devrimci önderleri doğrudan hedef yaparak kitleler nezdinde puan kazanma olanağı kalmadı. O halde yapılacak olan açıktır: Onlara hem sahip çıkıyor gibi görünülecek, hem de savundukları görüşler mahkum edilmeye çalışılacak! 71 çizgisinin yaşatılması ve onun tayin ediciliğinde geçen 20 yıla yakın mücadele süreci sonucunda, doğrusu oportünizmin yapabileceği başka bir şey de yok. Emek yazarı da bu yolu deniyor. Ama belirtelim ki, benzer şeyler başkaları tarafından da çokça tekrar edildi. Bugün dostun da düşmanın da kabul etmek zorunda kaldığı bir gerçek, THKP-C geleneğinin ülkemiz soluna damgasını vurduğu gerçeği orta yerde durmasına rağmen, aynı şeyleri tekrar ediyor olması, Emek yazarı için belki bir "yenilik" gibi görülebilir ama bizim için kulağı tırmalayan, çok bilinen bir "nakarat" olmaktan öteye gitmiyor, gidemiyor.

Emek'in İdeolojik Üretme Yöntemi Aktarmacılıktır

Emek yazarına göre Yeni Çözüm, ideolojik-teorik üretimde "yaratıcı, kendini yenileyici ve doğurgan değildir." Teorik içerikli hemen tüm yazıları Mahir Çayan'ın "20 yıl önce yazdıklarının tekrarıyla" doludur. Oysa değişen koşullar dikkate alınmalıdır. Yapılması gereken "Mahir'in üretici, yaratıcı yöntemini kavrayarak, o yöntemi izleyerek yeni şeyler üretmek, Mahir'in görüşlerini aşmaktır.

Emek yazarının yaratıcılıktan, kendini yenilemeden anladığı aslında inkarcılıktır. Ona göre eğer geçmişli reddetmiyorsan, Emek vb. gibi bir sağ oportünist çizgiyi benimsemiyorsan ne kadar geçmişin ideolojik-politik hattını savunarak yeni koşulları dikkate alan bir örgütlenme ve mücadele çizgisini izleyeceğini söylersen söyle, dogmatik olmaya, aynı şeyleri tekrarlamaya, "kısırlığa", "darlaşmaya" ve dahası "sol tutuculuğa" mahkumsun!

Türkiye solunda genel bir alışkanlık haline gelen bir yaklaşım var. Hemen her yenilgi sonrası öncelikle savunulan çizgi yargılanır. Madem yenilgi alındı, o halde "teorimiz yanlıştı" mantığı solun büyük kısmına hakim olan

anlayıştır. Bu durum ister istemez pek çok grubu, yenilgi sonrası süreçte hızla yeni teorik arayışlar içerisine itiyor. Pratiğin geliştirilmesi unutuluyor ya da teorik tartışmalar içerisinde pratikten kopuluyor. Ama nedense bunu yapanlar, yüksek perdeden konuşmaya, bilgiçlik taslamaya devam ediyor. ML'liklerinden, komünistliklerinden en ufak bir taviz vermiyor.

Buraya kadar olan her şey normal görülebilir, bütün bunlar yenilginin sol saflarda yarattığı etkilere bağlanabilir. Ama sorun burada bitmiyor. Kendi çizgisini yargılamaya kalkanlar, başkalarının da kendisi gibi hareket etmesini istiyor; bu olmayınca başlıyor damga vurmaya: Dogmatik, şabloncu, geçmişte tekrar ediyor, yaratıcı değil vb. vb.

Emek yazarının yaptığı da budur. 71 yenilgisi ardından birileri kalkıp 71'in silahlı mücadele çizgisini savundu ve güçleri oranında hayata geçirmeye çalıştı. 12 Eylül'le birlikte yeni bir yenilgi yaşandı ve yine birileri aynı çizgiyi savunmakta ısrarlı oldu. İşte bu olmazdı! Herkes Emek yazarı gibi düşünmeli, geçmişini bir an önce mahkum etmeliydi! Bunu yapmıyorsun; o halde kısırsın, yaratıcı değilsin, akla gelebilecek her türlü sıfatlarla damgalanmaya mahkumsun!

12 Eylül sonrası ML çizgiye yönelik bu türden suçlamalar o denli yoğunlaşmaya başladı ki, hemen herkes benzer sıfatlarla ML'lere saldırı yolunu seçti. Emek'in bu suçlamalarının ardında yatan aslında kopkoyu bir oportünizmdir. O da diğer oportünistlerin yolunu seçmiştir.

Kuşkusuz Marksizm yaratıcı bir teoridir. Bir dogma değil eylem kılavuzudur. Onu koşullara bağlı olarak geliştirmek, yaratıcı bir tarzda uygulamak gerekir. Ama bundan koşullarda temel bir değişiklik olmamasına rağmen teoriyi yeniden revizyona tabi tutmak anlaşılırsa, bunun adı kendini aşmak değil, kendini inkar olur ki, Emek yazarı daha önce kendilerinin yaptığı gibi Marksist-Leninistlere aynı şeyi öneriyor: (1)

"Hepimiz şu ya da bu ölçüde aynı yöntemi izledik. İdeolojik-teorik üretimde ve tartışmalarda Lenin'in eserlerinden, onun yaklaşım tarzını değil, herhangi bir konu ya da döneme ilişkin varmış olduğu sentezleri aldık. Marksizm-Leninizmin özünü kavramak, onun sorunlara yaklaşım ve çözümleme yöntemini öğrenmek yerine, lafızlarını ezberledik. Bu yüzden bazen Lenin'i bile kendi eserlerinde birbiri ile çelişir hale düşürdük. Bu yöntemi ne yazık ki devam ettiriyoruz."(syf.9-10)

Aktardığımız bu pasajda Emek yazarı, bir öğretmen tarzıyla genelde solun yaklaşımını ele alıp değerlendiriyor. Ama aslında anlattığı kendi izledikleri yöntemdir. Biz böyle yaptık diyemediği için de herkesi kendisi gibi gösterme yolunu seçiyor. Teori üretiminin "yaratıcı, kendini yenileyici ve doğurgan" olması gerektiğini vaaz eden Emek yazarı, kendi adına bu noktaya erişebilmişse bundan sevinç duymak gerekir. Ne yazık ki, yazdıkları hiç de böyle olmadığını gösteriyor. Emek, Marksizmi ülkemiz koşullarına yaratıcı bir tarzda uygulamaktan çok uzaklarda bulunuyor. Başkalarını "yaratıcı" olmamakla suçlarken kendisi 70 yıl önce yazılanları tekrar etmekten öteye gitmiyor. Teori üretimi adına, Marksizmin klasiklerinden yapılan alıntılarla dolu sayfalarca yazı yazmak, ama somuta ilişkin açık ve net hiçbir şey söylememek

Emek'in ve birçok oportünist çevrenin "teori üretim yöntemi" olmuştur. Bu yöntemin esası aktarmacılıktır. Emek yazarı tüm sola yönelik şu eleştiriyi yaparken, aslında söylediklerinin en çok kendisini anlattığının farkında mıdır bilemeyiz:

"... biz (...) değişen koşullara uygun örgüt ve eylemler geliştirmek yerine onların söylemiş olduklarını ezberleyip tekrarlayarak, onları taklit etmekle uğraştık." (syf. 9)

Emek bağımsız düşünme ve yaratma yeteneğini geliştirememiştir. 70 yıl önce yazılanları tekrar etmekte, ülkemiz koşullarına uygun bir devrim, örgüt ve çalışma anlayışı geliştirmekten uzak şabloncu bir çizginin izleyicisidir. Bu yüzden ki, yığınların özlemlerinin, taleplerinin hep gerisinde kalmış, kendisini "Leninist bir parti" olarak tanımlasa da yığınlara öncülük edecek ciddiye alınır bir güç olmaktan uzak olmuştur. Teoriyi pratiğin ihtiyaçlarına göre değil kafadaki şablonlara göre üreten bir anlayış kitleler içerisinde yankı bulamaz! Klasik reformizm yöntemlerini aşan bir eylem çizgisi, bir pratik sergileyemeyen Emek bu yüzden kitlesel bir hareket hüviyeti de kazanamamıştır. ML'lere saldırılarının temelinde bu tür sancılar vardır. Emek, kitleselleşememesinin nedenini, şablonları aşamayan ve ülkemiz pratiğinde yaşam şansı olmayan reformist çizgisinde arayacağına, çareyi, 20 yıldan bu yana Türkiye sol hareketine damgasını vuran ve tayin edici kitlesel gücünü oluşturan THKP-C geleneğine ve bu geleneği bugün temsil etmekte olan ML'lere saldırmakta buluyor.

Yeni Çözüm Mahir'i ve THKP-C'nin ideolojik-siyasi çizgisini savunuyor. Buna karşılık Emek yazarının iddia ettiği gibi kendini hiçbir zaman belirli kalıplara bağlı kılmamıştır. ML'ler teori üretimini soyut bir çalışma olarak değil, pratiğe ışık tutacak, pratiğin sorunlarına çözümler üretecek bir çaba olarak görürler ve öyle davranırlar. Kalıplaşmış, yaratıcılıktan uzak ve klasiklerden alıntılarla doldurulmuş yazıları Emek yazarı "teori üretimi" olarak görebilir ama Yeni Çözüm görmüyor ve böyle yazmaya da özenmiyor. Marksist-Leninistlerin teorisi, değişen koşulları dikkate alan, ona uygun örgüt ve mücadele biçimleri geliştiren, pratiğin içinde şekillenen ve pratiğe yön veren canlı ve yaratıcı bir teoridir. Örneğin biz 74-80 döneminde, nasıl 71 sürecinin kaba bir tekrarı değil idiysek, bugün de aynı şekilde 74-80 sürecinin tekrarı olacağız. İçinde bulunduğumuz devrim aşaması ve devrimin yoluna ilişkin temel stratejik görüşlerimizi muhafaza etmekle birlikte, değişen koşullara uygun örgütlenme ve mücadele biçimleri geliştirmek durumunda olduk, olacağız. Somut bir örnek olması açısından belirtelim: 74-80 sürecinde, faşist saldırıların ulaşmış olduğu boyut nedeniyle "anti-faşist çatışma" tayin edici önem kazanmıştı. Devrimciler faşist saldırılara karşı PASS perspektifinden hareketle devrimci şiddet temelinde caydırıcı bir eylem hattı izlemek ve buna uygun örgüt biçimleri yaratmak zorundaydılar. Kitleselleşmek buradan geçiyordu. Nitekim bunu başardıkları ölçüde kitlesel bir güç haline geldiler. (Örgütlülüklerinin gelişmesi ve siyasi koşulların değişmesiyle birlikte de giderek doğrudan devleti hedefleyen eylemlere yöneldiler.) Elbette böyle yaptılar diye THKP-C çizgisini reddetmiş olmadılar, aksine o çizgiyi yeni koşulların doğru tahlili temelinde yaratıcı biçimde pratiğe geçirmeye çalıştılar. (Sübjek-

tif yetersizlikleri elbette ayrı bir tartışma konusudur.) Bugün de koşullar 74-80 döneminin koşullarından farklıdır ve izlenecek taktikler de aynı şekilde farklı olacaktır.

Peki Emek yazarı, kendi çizgileri için aynı şeyleri söyleyebilir mi? Yıllardır kendini tekrar etmekten, reformizmle kol kola yürümekten başka ne yapmıştır? Nerede kaldı "yaratıcılık", "kendini yenileyici", "üretken" teori?

Emek yazarı, bizi 20 yıl önce söylenenleri tekrar etmekle ve yeni koşulları dikkate almamakla eleştirirken bu koşulların ne olduğunu ortaya koymuyor. Koşullarda kimi farklılıklar olduğu doğrudur ama bu farklılıklar, stratejik çizgimizi değiştirmemizi gerekli kılacak durumda mı? Son 20 yıl içinde Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısı mı değişti? Siyasal rejimi mi değişti? Evet, değişen nedir? İçinde bulunduğumuz devrim aşamasının ve izlenecek stratejinin değişmesi için bu türden değişiklikler gerekmez mi? Emek yazarına göre hiç de öyle değil. Bakın ne diyor:

"Yapılması gereken, Mahir'in üretici, yaratıcı yöntemini kavrayarak, o yöntemi izleyerek yeni şeyler üretmek, Mahir'in görüşlerini aşmaktır. Mahir Çayan sağ olsaydı, belki de 20 yıl önce yazmış olduklarını, bugünün Türkiye'si için savunmayacaktı. Lenin'in "İki Taktik" eserinde yazdığı bazı formülasyonları hala geçerli göstermenin yanlış olacağını vurguladığı gibi, bugün de Mahir de Kesintisiz Devrim adlı eserinde yazdıklarını savunmanın yanlış olacağını söyleyebilirdi" (syf. 10)

Emek yazarı, "Siz Mahir'i ne bilirsiniz, tanımıyorsunuz bile!" demeye getiriyor ve Mahir adına konuşmakta sakınca görmüyor. Kendi düşüncesini Mahir'e onaylatarak hem daha güçlendirmek istiyor, hem de Mahir'e düpedüz saygısızlık ediyor. Eğer Emek yazarı, Mahir'in 71'lerde ortaya koyduğu düşüncelerin o yılların Türkiye'si için doğru olduğunu savunsaydı, Mahir için, "20 yıl önce yazmış olduklarını, bugünün Türkiye'si için savunmayacaktı" deyişini devrimci bir öndere yapılmış saygısızlık olarak görmez, en nihayet bunlar Emek yazarının değerlendirmeleridir der geçerdik. Ama Emek yazarı da bilir ki, Mahir'ler kendi yaşamlarını, o değiştirilmesi çok istenen görüşler için vermişlerdir. O görüşleri 71 koşulları için bile yanlış göreceksin, sonra da bugün Mahir yaşasaydı zaten değiştirirdi diyeceksin! Bu Mahirlerin bir hiç uğruna öldüğünü söylemekten başka ne anlama geliyor? Emek yazarı, çok bilmiş öğretmen pozlarını bırakmalı, başkasının adına fikir yürütmekten vazgeçmelidir. Ve bilmeli ki, ML'ler, "yaşasaydı şöyle yapardı, böyle yapardı" türünden falcılara özgü düşünceleri ciddiye almazlar.

Emek yazarı bizim görüşlerimizi değiştirmemiz gerektiğine kendini o kadar inandırmış ki, kendini haklı kılmak için olsa gerek, aktardığımız alıntıda Lenin'den de bir örnek vererek anoloji yapıyor. Lenin'in örnek gösterilmesi, aktarmacılık alışkanlığının sürdüğünün bir göstergesi sayılabilir ama bu fazla önem taşımıyor. Üzerinde durulması gereken konu, verilen örneğin Emek yazarını haklı çıkarmadığıdır.

Birincisi; Türkiye'de devrim süreci yeni bir devrim aşamasına ulaşmadı ki, Mahir'in 71 koşullarında savunduğu görüşler bugün (tıpkı Lenin'in 1906'da 'İki Taktik' eserinde yazdığı bazı formülasyonları 1917'de Nisan

Tezleri'nde değiştirmesi gibi) değişsin. Emek yazarı, İki Taktik ile Nisan Tezleri arasında yer alan koskoca bir 1917 şubat Burjuva Demokratik Devrimini atlıyor ya da görmezden geliyor.

İkincisi; Lenin Nisan Tezleri'ni yazdığında İki Taktikle ortaya konulan ve 1905 devrim süreci için geçerli olan bazı tezleri eskimiş bularak değiştiriyor. Ama bundan o tezlerin 1905 koşullarında yanlış olduğu anlamı çıkmaz ki. Oysa Emek, Mahir'in 71 koşullarında yazdıklarını, bugün için olduğu gibi o gün için de yanlış buluyor. O zaman Lenin örneği hangi amaçla veriliyor? Aradaki benzerlik ne? Emek yazarının kendini inandırıcı bulmaya o kadar ihtiyacı var ki, bunun için Mahir adına da konuşabilir, Lenin'den gelişigüzel örnekler de verebilir. İyi ama aktarmacılıktan, kendini tekrar etmekten, teoriyi dogmalaştırmaktan, kısırlaştırmadan o kadar yakındıktan sonra aynı şeyi yapmak (ki bu aslında Emek'in genel yöntemidir) ne kadar inandırıcı oluyor? Sanırız buna en iyi cevabı yine Emek yazarı verebilir.

Emek'in Esas Sıkıntısı Kitleselleşememektir

"Yeni Çözüm (...) üretilmiş olana bağnazca tutunarak onunla yetinmek istiyor. Bu da (...) onu sol tutuculuğa itiyor. Değişmeye, yenilenmeye karşı içgüdüsel bir tepkiye geçiyor. Bu tepkisellik onu, dışındaki sol güçlere karşı saldırgan/aştırıyor."(syf.11)

Emek yazarının psikolojik boyuta varan derin(!) tahlilleri ile uğraşmak gerekmiyor. Ancak Yeni Çözüm'ün dışındaki sol güçlere karşı "saldırgan" bir tutum içinde olduğu suçlaması üzerinde durmak gerekiyor. Yeni Çözüm, kime karşı, nerede, nasıl saldırgan oldu? Bu ortaya konmalıdır. Kastedilen ideolojik polemiklerdeki dil ve üslupsa, bunu "saldırganlık" diye nitelemek, akklı başında hiçbir devrimcinin yapacağı iş değildir. Biz ML literatürde kalmak koşuluyla siyasi muarızlarımıza, onların ideolojik çizgileri ve pratiklerine yönelik eleştirilerimizi, kendimizi diploması kurallarına bağlı kılmaksızın en açık dille ifade ederiz, ediyoruz. Bu bizim için yeni bir yöntem de değildir. Bu yüzden saldırgan olarak tanımlanıyorsak, evet "saldırgan" olmaya devam edeceğiz. Birlik adına ideolojik mücadeleden vazgeçmek, birbirine karşı açık ve samimi olmak bizim yöntemimiz olmadı, olmayacaktır. Devrimcilerin, kendi aralarındaki polemiklerde (ML literatür içinde kalmak koşuluyla) kullandıkları dil ve üslup, pratik eylemde birlik olmaları önünde engel görölmemelidir.

Ama saldırganlık suçlaması, sol gruplar arası ilişkilerde izlenen pratik yöntemlerle ilgili ileri sürölüyorsa, bunu şiddetle reddederiz. Aksine saldırgan olan biz değil oportünizmdir. Pratik yaşam bunun sayısız örnekleri ile doludur. Sol içinde şiddeti yöntem derekesine çıkarırlar, onlarca devrimciyi katledenler henüz daha unutulmadı. Bizim pratiğimiz ve tarihimiz lekelerle dolu değildir. Emek yazarı, sol içi saldırganlıktan söz edecekse, öncelikle geçmişin üzerine sünger çekip, bize karşı hemen her konuda ittifak yaptığı sol grupların geçmişlerine eğilmeli, onları sorgulamalı, dahası, bugün kim ne yapıyor, kime karşı, nerede ve niçin birleşiyor sorularına cevap aramalıdır.

Emek yazarı "oportünist" deyişimizden bile çok rahatsız olmuşa benziyor ve şunları söylüyor;

"Yeni Çözüm, bir siyasi partinin, örgütün ya da çevrenin oportünist olduğunu iddia ve ispat etmek istiyorsa, o siyasetin varsa programını, yoksa temel perspektifleri ve örgüt anlayışını, sınıfsal temellerini ve politikalarını ele alıp, onun oportünist/iğini o temelde ispatlamak durumundadır. Yeni Çözüm bunu yapmadığı için, söz konusu yazılarında "oportünizm" kavramı, bir söv-gü, bir suçlama ve bir iftiradan öteye bir anlam taşımıyor." (syf. 14)

Bunları yazan birinin, Türkiye'de yaşamıyor olması gerekiyor. Gerekiyor diyoruz, çünkü yıllardır yazılan çizilenlerden habersiz olan biri ancak bu türden sözler sarfedebilir. Türkiye'de -istisnalar hariç- hiçbir siyasi grup ve yapı yeni değildir. Emek'in sağ oportünist, kendiliğindenci çizgisi de siyasi mücadele içinde olanlar için bir sır değildir. Ama Emek yazarı Türkiye solunda var olan bellek kaybı hastalığına tutulmuş olsa gerek, her şeyi adeta yeniden başlatıyor. Emek yazarı yazısında, "Bugüne kadar neyi eleştirdiniz de eşyayı adıyla çağırmak anlamında ona 'oportünist' diyorsunuz" demeye getiriyor. Peki biz soruyoruz Emek yazarına: Neyi eleştirmedik? (Kaldı ki, sağ oportünizmin eleştirisi için illa da Emek'in genellemelerle dolu soyut yazılarını eleştirmek gerekmiyor. Bunun anlamlı bir çaba olduğuna da inanmıyoruz. Emek'i etkilemeye ve onun çizgisini eleştirmeye özel olarak ilgi duymak, Emek için, aynı düşünce platformunda yer alanlar için söz konusu olabilir, ama bizim için değil.)

Yıllardır revizyonizme ve sağ oportünizme, onların ideolojik-siyasi çizgilerine ve eylem pratiğine ilişkin yazdıklarımız, söylediklerimiz bir çırpıda nasıl yok sayılabiliyor? Kaldı ki, Yeni Çözüm oportünizm kavramını yeni kullanmıyor. Emek yazarının aklına bu kavramı "sövgü, suçlama ve iftira" olarak kullandığı şimdi mi geldi? Emek yazarı yanılıyor. Bizim mücadele tarihimizi bilenler, kızgınlıkla olsa bile, siyasi muarızlarımıza karşı "sövgü" anlamına gelecek sözler etmediğimizi çok iyi bilirler. Bize küfür edildiğinde bile, buna olgunlukla cevap verdiğimizizi belki Emek yazarı hatırlamıyor olabilir, "ama biz hiç unutmadık.

Emek yazarının oportünizm kavramını kullanmamıza (o da genel bir ifade içinde) bu kadar çok içerlemesine hiç gerek yoktu. Eğer öğrenmek isteseydi, bu kavramı kimler için, ne amaçla kullandığımızı anlayabilirdi. (Biz TBKP vb.gibi oportünizm ve revizyonizmi literatürümüzden çıkaranlar değiliz) Yine "Polisle ağız birliği" edenlerin kimler olduğunu da görürdük. Kimseyi şaibe altında da bırakıyor değiliz. Bizher zaman açık ve somut konuşuyoruz. Spekülasyon ve dedikodu temelinde siyaset yapmak bizim tavrımız değildir. Yeni Çözüm'deki yazımızda genelde devrimcilere, sola bir mesaj vermek istedik, devrimci saflarda duyarlılık oluşturmak istedik. Nitekim bu yazıdan kısa bir süre sonra Emek'in de içinde olduğu sol gruplarca Esenler Halkevi'nde bir provokasyon ve saldırının hedefi olmamız bile, tek başına bu uyarımızda ne denli haklı olduğumuzu göstermiştir.(2) Evet, "Oportünizmin yapamayacağı şey yoktur" derken hiç de haksız değildik. Emek yazarına göre, Yeni Çözüm'ün tutumu ve politikası saldırgan olmak yanında, "Sol sektör, bencil, toparlayıcı, birleştirici değil, itici ve dışlayıcı bir politikadır." Aslında bu eleştirisi sadece Emek'e özgü değildir. Oportünizmin hemen tüm kesimleri bi-

zi benzer biçimde eleştirir. Sol güçler arasındaki birliğe önem vermediğimiz, grupçu davrandığımız öne sürülür. Gerçek böyle midir? Biz sol güçler arasındaki güç ve eylem birliklerinin daima kararlı savunucuları olduk. Bundan her türden ilkesiz birliğe "evet" diyeceğimiz anlamı çıkmıyor. Biz ilkelerin de en kararlı savunucularıyız. Zaten bütün sorun da burada başlıyor. Kendi ilkesiz birliklerine bizi ortak edemeyenler aynı ağızdan yaygaraya başlıyorlar: Birlik bozucusu, sol sekte vb. vb. Ama nedense kendi anlayışlarını sorgulama ihtiyacı duymuyorlar. İhbarcı Aydınlık karşı-devrimcileriyle bile birlik yapabilenlerle, onları bize karşı tercih edebilenlerle nasıl birlik oluşturacağız? Oligarşiye karşı değil bize karşı birleşmeyi düşünenlerle nasıl birlik yapacağız? Kitle örgütlerinde kendi grup çıkarları için herkesle bize karşı birleşebilenlerle niçin birlik yapacağız? Sorun bizden kaynaklanmıyor; 12 Eylül yenilgisi sonrası bir türlü toparlanamayan ve ciddi bir güç olamayan oportünizmin, pragmatist, günübirlik, ilkesiz politikasından kaynaklanıyor. Sol güçlerin birliği önündeki esas engel budur.

Emek yazarı istiyorsa son dönemde yaşanmış kimi örneklerle şöyle bir göz atalım. Kim nasıl ilkeli (!) davranmış görelim. Örneğin; kitle örgütlerinde herkesin Devrimci Sol Güçlere karşı birleşmesi hangi siyasetin ürünüdür? Birbirine ideolojik olarak en uzakta olanlar bir çırpıda nasıl bir araya gelebiliyorlar? Yoksa onları Devrimci Sol Güçler mi birleştiriyor? TDKP'nin ortak eylem içinde kuşlama vb. şeyler yapması, bildiri dağıtması ve provokasyona açık bir zemin yaratması Emek tarafından eleştirilmiş midir? Ortak eylemin disiplinini bozanlara müdahale ettiler diye, bunu yapanlar sekte, birlik bozucu mu oluyor? Aydın Erol olayında kimler, hangi tavrı almıştır? Her şey çok açıkken, hemen herkesin birleşerek Devrimci Sol Güçler üzerinde şaibe yaratmaya kalkmasının anlamı ve amacı neydi? Kendi suçlarını başkalarının üzerine atmaya kalkanlara kimler destek verdi? Migros işçilerinin bağlı bulunduğu sendikada sarı Türk-İş yanlısı merkezin desteklediği bir sahtekara kim sahip çıkmaya kalktı? Emek, hangi anlayışla bir sahtekara destek oldu?

Daha sayısız örnek verilebilir ama gereksiz bir çaba olur bu. Birlik bozucusu, sol sekte vb. eleştirileri yapmadan önce, herkes kendi tutumunu sorgulamalıdır. Bugün birliğin önündeki engel, devrimci ilkeleri ve değerleri kolaylıkla çiğneyebilen, grup çıkarları için her şeyi yapmayı meşru gören bir pragmatizmin sola egemen olmasıdır. Sorgulanması gereken budur.

Bizi birlik yanlısı bir tutum ve politika içinde olmamakla eleştiren Emek yazarı, "özellikle kitle örgütlerinde (...) kitle örgütü ruhuna uygun birliktelikler sağlama" gerektiğine işaret ederek, "bir siyasetin kurumu haline getirilmiş dar kitle örgütleri yaratmanın sorunları çözmeyeceğini, eskinin fraksiyoncu kitle örgütleri yaklaşımıyla, yığınların birleşik hareketi ve örgütlenmesinin sağlanamayacağını söylüyor. Emek'e göre Devrimci Sol Güçler kitle örgütlerini dar fraksiyon örgütleri olarak yaratıyor, bu yanlıştır. İyi ama kitlelerin günlük taleplerine sahip çıkacak ve onları sosyalizm mücadelesine katmak için çaba gösterecek örgütleri yaratmak için Emek taraftarlarının da örgütlenmesini mi beklemek gerekiyor? Emek taraftarları henüz örgütlenemediler diye kitlelerin günlük talepler uğruna mücadelesi örgütsüz mü bırakılacak? Ay-

rica Emek taraftarları, Devrimci Sol Güçlerin kurduğu hangi kitle örgütüne geldi de, onlara burada çalışamazsınız dendi? Aksine Emek, "yok oluyoruz", "varlık gösteremeyiz" kaygıları ile hareket ettiğinden bu örgütlere gelip çalışmamıştır. O halde yanlış olan ne? Fraksiyoncu kitle örgütü yaratılmak isteniyor yargısı Emek yazarının gerçeği yansıtmaktan uzak, önyargılı bakışını ortaya koyuyor. Devrimci Sol Güçler, kitle mücadelesinin geliştirilmesine sıcak bakan, bu mücadeleye düzenin koyduğu sınırları zorlayarak kendi meşruiyet zemininde ilerletmeyi amaçlayan tüm güçlerle aynı kitle örgütü içinde olmayı, birlikte çalışmaya her zaman hazır oldu. Ve bunun olanağını bulduğu her yerde de farklı bir tutum içine girmede. Kitle örgütlerini fraksiyon örgütleri gibi kavrayan oportünizmdir. Bu örgütlerde demokratik işleyişi yok eden, yönetimi kaybedince çalışmalardan çekilen, tepeden inmeci yöntemlerle demokratik yönetimleri fesheden kimlerdir? Emek yazarı Halkevleri'ne bir baksın örneğin.(3) Gerçeği görecektir. Bugün başkaları örgütlü değil diye Devrimci Sol Güçler kitlelerin mücadelesini örgütsüz bırakmak anlayışında değildir. Ve böyle bir sorumsuzluk örneği sergilemekten de uzak olacaktır.

Yeni Çözüm'e yöneltilen saldırganlık ve sekterlik suçlamaları altında aslında başka bir sıkıntı yatıyor. Bu sıkıntı açıkça itiraf edilemiyor. Ama Emek yazarının kaleme aldığı yazının hemen her satırından bunu anlamak mümkün. Bu sıkıntı, 12 Eylül yenilgisi ardından, oportünizmin bir türlü kitleselleşmemesinin yarattığı sıkıntıdır. Bu durum Emek gibi genelde tüm oportünizmi mevcut durumu kabullenememeye, hazmedememeye ve bu yüzden kendi aralarında ilkesiz birlikler yapmaya, Yeni Çözüm'e ve Mahir'e karşı yoğun bir saldırıya yöneltiyor. Bazıları bunu "olgun" bir havada, bazıları ise öfkesini dışarı vuracak biçimde yapıyor. Aradaki fark sadece budur.

Peki nedir oportünizmi bunca telaşa düşüren ve aynı cepheden hücumla geçiren gerçek?

Bilindiği gibi oportünizmin büyük kesimi, 12 Eylül öncesi siyasi arenada etkin bir güç durumunda değildi. Yaygın olan diğer bir kesimi ise 12 Eylül'le birlikte kitleselliğini yitirdi ve örgütsüzleşti. Oysa 12 Eylül sonrası iddialar çok büyüktü. Herkes yok olmuştu, parçalanmıştı, artık kimsenin gelişme şansı kalmamıştı. İşçi sınıfına dayanan "komünistler" gelişebilir ve güçlenebilirdi. Küçük burjuva tabana, orta sınıflara dayanan Devrimci Sol Güçler parçalanmak, yok olmak zorundaydılar. Kimileri onlar için "atomlarına kadar parçalanacaklar" kehanetinde bile bulundu. Emek de farklı düşünmüyordu. "Birlik yapıp sol sekterleri kaderleriyle baş başa bırakalım" derken, oportünizmin diğer kesimleriyle aynı noktada birleşiyordu.

Gelişme hiç de hayal edilen gibi olmadı. Her nasılsa "küçük burjuva radikalleri" öngörülenin aksine, 12 Eylül sürecinden en az kayıpla ve en kısa sürede toparlanarak çıktılar ve hızla kitleselleşmeye başladılar. Bu nasıl olurdu? Yapılan tahliller mi yanlıştı? Kendi kadro ve sempatizanları nezdinde iktidarcılıklarını yitirmeyecekler miydi? "Komünistler" olarak her zaman doğru düşünen kendileri değil miydi? (4)

Hemen tüm sağ oportünistler ve geleneksel reformistler bu duruma kısa sürede bir çözüm buldu! Ülkemiz küçük burjuvazinin ve orta sınıfların yaygın

olarak bulunduğu bir ülkeydi. Küçük burjuva radikalizminin her dönemde kit-
le tabanı bulması normaldi. Ama işçi sınıfı içinde etkin olamazlardı!

Çok geçmeden bu tahlillerin de içi boş, kendisini ve tabanını kandırmak-
tan öteye gitmeyen sözler olduğu anlaşıldı. Marksist-Leninistler işçi sınıfı
içinde geliştikçe durumu kurtarmak daha da zorlaştı. (5)

İşte oportünizmin saldırganlığının temelinde yatan bu gerçektir. Gerçeği
olduğu gibi kabullenemeyenler durumu izah etmekte zorlandıkça, kendi kad-
ro ve sempatanları nezdinde de her gün inandırıcılıklarını yitiriyor, ikna edi-
ciliklerini kaybediyorlar.

Oportünizm, sonunda istese de istemese de nesnel gerçeği olduğu gibi
kabullenmek zorunda kalacaktır. Devrimci Sol Güçler bugünlere 12 Eylül'ün
baskı ve terörünün en yoğun olduğu dönemde bile örgütlülüğünü ve direniş
çizgisini hayatın her alanında koruyarak geldiler. Her geçen gün geliştiler ve
güçlendiler. Marksist-Leninistler güçlerine güç katarak yürürlerken, oportünizm
kendi kısırlığını, politika üretme yoksunluğunu yaşıyor, gerekli moral ve coşku-
ya da sahip olamayınca kaçınılmaz olarak sürekli küçülüp parçalanıyordu. Bu-
gün soldaki gruplara şöyle bir bakılsın. Kendine "parti" diyenler de dahil (bun-
lar en az bir düzinedir) ne haldedirler, hemen görülecektir. Tüm böbürlenmeleri,
kibirlikleri boşunadır; ortada ciddiye alınacak bir güçleri bile yoktur.

İşte çarpıcı bir örnek? İçinde Emek'in de bulunduğu 9 siyasi derginin 26
Mart seçimlerinde bağımsız belediye başkanlığı için yürüttükleri ortak kam-
panya... Bu kampanya sırasında oportünizmin gücü ve kitleselliği açık biçim-
de ortaya çıkmıştır. Yapılan 400-500 kişilik miting ve alınan 2500 oy...

İşte sorun tam da bundan kaynaklanıyor. Oportünizmin koro halinde
Devrimci Sol Güçleri hedef almasının nedeni gelişememek, bunalımdan çı-
kamamak ve kitleselleşememek sıkıntısıdır. "Küçük burjuva radikalleri" kitle-
sel olarak sürekli büyürken "komünistler" nasıl olur da gelişemez? Bunu bir
türlü içlerine sindiremiyorlar. Oportünizm, kitlesizlik hastalığından fena halde
rahatsızdır. Çünkü yıllardır, Marksist-Leninistleri hep kitlesel olmamakla suç-
lamış, bir avuç insan olarak değerlendirmiş ama kendi kitleselliği hiç olma-
mıştır. Artık oportünizmin Marksist-Leninistleri bir avuç maceracı olarak suç-
lamasının nesnel hiçbir dayanağı ve inandırıcılığı kalmamıştır.

Emek, Parti Konusunda Yeni Çözüm'e Ders Veremez

Yeni Çözüm'ü dışa karşı "salırgan" olarak ilan eden Emek yazarı, he-
men ardından, bu "salırganlığın" nedenlerini "tahlil'e" yöneltmekte ve ken-
dince sıkıntının kaynaklarını çözümlemektedir. Ve büyük bir keşif yapmışça-
sına, partinin yaratılması konusunun Yeni Çözüm'ün "en temel sorunların-
dan biri" olduğu sonucuna varmaktadır.

Bugün her devrimci hareket gibi ülkemiz Marksist-Leninist hareketinin de
önünde çözmesi gereken sorunlar olduğu doğrudur. Ancak bu sorunlar,
Emek yazarının ifade ettiği türden, onları "bunaltan" ve "sıkıntıya sokan" so-
runlar değildir. Marksist-Leninistlerin sorunları, devrimci hareketin bugünkü
seviyesinden daha ileri bir noktaya sıçrama yapmasını sağlayacak pratik
adımları atma noktasında düğümleniyor. Ortada, yerine çakılıp kalmış ya da

gerileyen bir hareket yok ki, "bunalımdan", "sıkıntıdan" söz edilsin. Emek, soruna kendisi açısından yaklaşıyorsa o başka. Ama kendi sıkıntılarını başkalarının da aynı şekilde yaşayacağını sanmak ve onlara akıl vermeye kalkmak boş bir kuruntudan öteye gitmiyor.

Evet, Marksist-Leninistlerin bugün en temel sorunları "Leninist tipte bir parti" yaratmaktır. Bunu yeni söylüyor da değiller. Partileşme süreci tespitle-rine bağlı olarak, mücadelelerini bu temel amaca göre sürdürüyorlar. Emek yazarı, yeni bir şey keşfetmiş gibi boş yere böbürlenmesin ve kendince bu durumdan olmadık sonuçlar çıkarmaya, ayakları yere basmayan tahliller yapmaya kalkmasın. Emek yazarının siyasi olgunluktan ve ciddiyetten uzak bir şekilde, "ortada bir parti var, niye yeni bir parti kurmak için uğraşıyorsunuz" derken, parti konusunda kendileriyle hemen her konuda aynı görüşleri savunanları birliğe çağıracağına "narodnik", "küçük burjuva", "sekte" diye nitelendirdiklerini partilerine çağırması, ciddiyetsizliği bir yana ilkesizliğin verdiği boyutu göstermesi bakımından ilginçtir.

Yıllardır kerameti kendinden menkul "partiler" adına konuşanlar, bizleri parti konusunda hemen hemen aynı şeyleri tekrarlayarak eleştirmişler, kendi durumlarına bakmaksızın "akıl" vermeye kalkmışlardır. Bazen üçü-beşi bir araya gelmiş ama yine de ciddi bir güç olma durumuna erişememişlerdir.

Nasıl partidir bunlar? Ne biçim parti anlayışıdır savunulan?

Türkiye solunda parti konusuna yaklaşımda bir sıklık, bir basitlik olduğu kesindir. 3-5 insanın bir araya gelmesi, sağdan soldan aktarılmış bir tüzük ve bir program metninin hazırlanmasıyla parti olunabileceğini düşünenler, bunu yapmışlardır da... Ama ne yazık ki, bu partiler, kendilerinin iddialarının aksine, emekçi sınıf ve tabakalara öncülük edebilmekten uzak birer tartışma kulübü ya da dar bir grup yapısı olmaktan öteye gidememiştir. Nispeten kitlesel bir nitelik kazananlar da, kitlelere öncülük edememiş, izlediği çizgi itibarıyla kitle kuyrukçusu bir konumda kalmıştır. Bunlardan biri de Emek yazarı Teslim Töre'nin sözünü ettiği ve çok övdüğü "Leninist partidir. Ona göre "parti proletaryanın öncü, örgütlü müfrezesidir ve bunu parti kendisine, 'öncü' ismini takarak değil, sınıf mücadelesi içinde kanıtlayarak elde eder." Peki ama sözü edilen Leninist parti nerededir, ne iş yapar, sınıf mücadelesi içindeki varlığı nedir? Bunu kimse bilmez. Öncülük, tıpkı kendisinin eleştirdiği gibi kendi kendine yakıştırılan bir sıfat olmaktan öteye gitmez.

Bu tür partiler Türkiye solunda hayli yaygındır. İsimleri ve rumuzları ayrı olmasa kimse bunların farklı olduğunu anlayamaz. İzledikleri çizgi bakımından olsun, sınıf mücadelesi içindeki rolleri bakımından olsun aralarında fark bulmak çok güçtür. Kelimenin gerçek anlamıyla dar grup yapıları "parti" maskesi ile örtülmekte, kitleler açıkça aldatılmaktadır. Kitleler içinde dal budak salmayan, iktidar mücadelesine önderlik edebilecek anlayışa, nitelik ve güce sahip olmayan bu "partiler" hiçbir dönem Marksist-Leninistlerin anladığı anlamda bir Leninist parti niteliği kazanmamışlardır. Kendilerini "komünist", "sosyalist", "Marksist-Leninist", "devrimci" vb. olarak adlandırsalar da...

Bizi partisizliği savunmakla, fraksiyonculukla suçlayan Emek yazarı, parti konusunda bize ders veremez, aksine bizden öğrenmesi gereken çok şey

var. Çünkü o, Leninist yeni tipte parti anlayışını özümsemiş olmadığı gibi, bizim parti konusunda yıllardır söylediklerimizden de habersiz gibidir. Biz, Emek yazarının anladığı türden parti olmaya kalksaydık, bunu bugüne kadar defalarca gerçekleştirdik. Biz kitlelere öncülük edecek ve onları devrim mücadelesine seferber edecek partinin daha farklı niteliklere sahip olmak zorunda olduğuna inanıyoruz. Öncülük öyle lafızda yinelenen bir olgu değil, sınıf mücadelesi pratiği içinde kazanılan bir nitelik olmalıdır.

Emek yazarı öyle şeyler söylüyor ki, bilmeyen biri, kendileri dışında herkesin fraksiyon olmayı aşamamış dar grup yapıları, kendilerininse partileşmeyi başarmış, sınıf savaşına önderlik eden ve iktidara yürüyen bir örgüt olduğunu sanır. Gerçeğin böyle olmadığı biliniyor. Parti diye lanse edilen yapının, aslında ciddi bir grup niteliği bile taşımadığı, bir avuç insanın kendi arasında oluşturduğu şematik bir örgütlenmeden ibaret olduğu kimse için sır değildir. Emek yazarına, halka ve devrime önderlik etmek isteyenlerin daha ciddi ve sorumlu davranmak zorunda olduğunu hatırlatmak gereğini duyuyoruz.

Emek yazarı yine, Marksist-Leninistleri fraksiyon olarak nitelerken, onların herhangi bir grup değil, bir örgüt olduklarını yadsıyor. Ve açıkça saygısızlık ediyor. Evet, Marksist-Leninistler bugün bir parti kurmuş değiller ama devrimci bir örgüt durumundadırlar.

Emek yazarı hiç endişelenmesin! Marksist-Leninistler kendi partilerini de kuracaklardır; Leninist karakterde gerçek bir devrimci partiyi...

Biz partiden masa başında oluşturulan, sınıf savaşımından kopuk, bürokrat bir örgütlenmeyi anlamıyoruz. Biz savaşın partisinden söz ediyoruz. Biz emekçi sınıfların mücadelesine hayatın her alanında önderlik edebilecek, Marksist-Leninist ideolojiyle donanmış bir partiden söz ediyoruz. Bizim partimiz her yenilgi ya da darbe sonrası ideolojik tespitlerini değiştiren ya da aradan uzun yıllar geçti diye, ülke koşullarında önemli bir değişiklik olmamasına rağmen, temel tezlerini değiştiren bir parti olmayacaktır. Bizim partimiz dün Brejnev'e, bugün Gorbaçov'a alkış tutan, pusulasını revizyonizme göre ayarlayan bir parti de olmayacak; kendi yönünü kendi tayin edecek, kendi gövdesi üzerinde kendi kafasını taşıyacaktır. Marksist-Leninistlerin partisi, proletaryanın ideolojisiyle donanmış, Türkiye halklarının kurtuluş mücadelesine önderlik edebilecek niteliklere sahip, PASS'ı hayata geçirebilecek bir örgütlenme olacaktır. O aynı zamanda kendi içinde düşünce üretimini sürekli kılan, demokratik bir işlerliğe sahip ama çelik bir disiplinle hareket eden, her konferans veya kongrede bölünmeyen, gizliliği esas almış, profesyonel devrimcilerden oluşan ve Leninist parti anlayışının evrensel ilkelerini kendine rehber edinmiş bir parti olacaktır. (6)

Tabii ki, böyle bir parti, çocuklarının yaptığı gibi masa başında, "kurduk" demekle kurulmaz. Halkın kurtuluş mücadelesine öncülük edecek bir parti, ülkemiz sınıf mücadelesinin kızgın pratiğinde yetişmiş, Marksist-Leninist niteliklere sahip kadrolarla oluşabilir. Kitlelerin içinde saygınlığı olan böyle bir partiyi oluşturmanın elbette güçlükleri var ama Marksist-Leninistler bunu başarma çabası içindedirler ve mutlaka başaracaklardır. Biz, Leninist partiye ulaşmak için "partileşme süreci" dediğimiz ve temel olarak ideolojik birliğin,

kadrolaşmanın ve buna bağlı olarak organlaşmanın adım adım sağlandığı zorunlu bir sürecin yaşanmasının şart ve gerekli olduğunu söylüyoruz. Bu sürecin kendi içinde uzamasının nedeni, 12 Eylül yenilgisiyle alınan darbele-
rin yarattığı örgütsel gerilemedir.

Biz Leninist partinin yaratılmasını fetişleştirmiyoruz ama onu Emek ve benzerlerinin yaptığı gibi Leninist partinin karikatürü bile olamayacak bürokratik bir kulüp olarak da görmüyoruz. Bu anlamda Emek'le aramızdaki fark, parti olup olmamada değil, nasıl bir parti anlayışına sahip olduğumuzdadır.

Bizim Marksist-Leninist bir parti yaratma konusundaki çabamız, besbelli ki, Emek yazarına göre boşa kürek çekmektir. Çünkü o hükmünü vermiştir. Artık bundan böyle istense de kimse partileşemez! Çünkü partileşme momenti kaçırılmıştır! Ona göre parti her ülkede belli nesnel koşulların var olması halinde kurulabilir. Bu koşullar yoksa parti kurulamaz. Bakın ne diyor Emek yazarı:

"Biz, 'yeni tip Leninist örgüt' (parti) yaratmanın momentini 1970'li yıllarda en uygun noktasında bulduğumuz, (...) ama Yeni Çözüm ve bazı başka devrimci güçlerin o momentini yakalayamadığını düşünüyoruz. Aynı koşulları bugün bulmak mümkün değildir, bundan ötürü yeniden öyle bir moment ya-kalamak son derece zordur." (syf.18) Bu sözlerin sağlıklı ve ciddi olduğundan şüphe etmek gerekir sanıyoruz. Hangi ruh hali insana bu türden bir tahlil yaptırabilir, gerçekten incelemeye değer. Aktardığımız sözleriyle Emek yazarı, Marksizm-Leninizme yeni bir katkıda (!) bulunduğunun farkında mıdır bilemeyiz ama ülkemiz devrimi adına bir tehlikeyi atlatmış olmamıza sevinmemiz gerekiyor. Çünkü Emek yazarı her ülkenin devrimci sürecinde belli tarihi momentler yakalandığında parti kurulabileceğini buyuruyor. O moment kaçırıldı mıydı, vay parti kuracakların haline, vay proletaryanın haline! Yeni Çözüm ve başka devrimci güçler bu momentini kaçırmışlar ama bereket versin Emek erken davranıp momentini yakalamış ve "Leninist" partiyi kuruvermiş! Yoksa kimbilir ne olurdu halimiz! Emek sayesinde hem proletarya öncüsüz kalmaktan kurtulmuş, hem de devrimci müzmin partisizlik sorununu çözüme olanağına sahip olmuşlar. Ne hoş!

Emek yazarının partinin belli tarihi momentlerde kurulabileceği türünden anti-Leninist iddiaları üzerinde durmaya elbette gerek yok. Devrimcilerin en olumsuz koşullarda bile, proletaryanın iktidar mücadelesine önderlik edecek "öncü"yü yaratmak görevi ile yüz yüze olduğu, devrimci bir öncü yaratılmadan iktidara yürünemeyeceği ve bunun esas olarak devrimcilerin iradesi ile ilgili bir olay olduğu Marksizm-Leninizmin en genel doğrularındandır. Kaldı ki, dünya devrimci deneyleri bunun pek çok başarılı örneği tanıktır. Emek, istediği kadar anti-Leninist tahliller yapıp kendisine pay çıkarmaya çalışsın, bu hiçbir şey ifade etmez.

Emek yazarı kendini öylesine inandırmış ki, ya söylediklerinin ne anlama geldiğinin farkında değil, ya da kendini beğenmişlikte sınır tanımıyor:

"Ve deneylerimizden hareketle, grup ruhundan kurtulmuş devrimcilere, Leninist normları temel alarak kurulmuş proletarya partisi mevcuttur, bu yürünmüş aynı yolu yeniden yürüyüp enerjinin büyük bölümünü yararsızlaştır-

ma yerine, var olandan daha ilerisini yaratma olanağı bulunmadığına göre, var olan bu yapıyı birlikte gereken düzeyde yeniden üretilim diyoruz." (syf.19)

Bu sözlere yanıt vermek gibi boş bir çabaya girmek yerine, Emek yazarını karşısındakilere daha saygılı davranmaya davet ediyoruz. Emek, birilerinin illa bir yerlere katılmasını arzuluyorsa, ona tavsiyemiz, yıllarca "birlik" adına kol kola yürüdüğü reformistlere gidip iltihak etmesidir. Çünkü aralarında ayrı olmalarını gerektirecek hiçbir ciddi neden yoktur. Ayrıca kendi gibi en az bir dizi parti vardır, onları da unutmamalı, kardeş partiler olarak birleşme yolunu seçmelidir. Tabii ki, bu geçmişte olduğu gibi, "birlik yapıyoruz", "birleşiyoruz", "birleştik" derken son anda birbirine küfrederek ayrılmayı ve herkesin kendi tekkesinin şeyhi olmaya karar vermesiyle sonuçlanmamalıdır.

Evrim-Devrim Aşamaları Ve Devrimci Durum Konusunda Emek Reformizmin Yıllardır Söylediklerini Tekrarlıyor

Emek yazarı, evrim-devrim aşamaları ve devrimci durum konusunda THKP-C'ye yöneltilen bilinen genel eleştirileri tekrarlamaktan öteye gitmiyor. Ülkemizi gelişmiş bir kapitalist ülke gibi görerek, klasiklerde yer alan tanımları ülkemiz özgülü için de aynı şekilde geçerli sayarak, o tanımların ruhunu değil lafzını öne çıkarıyor. Bu konuda bugüne kadar o kadar çok şey yazıldı, söylendi ki, aynı şeyleri yinelemeyi gereksiz görüyoruz. Zira Emek yazarının kalıplaşmış düşünce sistematığının bunları anlayabileceğini sanmıyoruz. (7)

Emek'e göre *"ülkenin statüsü ne olursa olsun, bütün kapitalist ülkelerde 'evrim ve devrim aşamaları' birbirinden ayırt edilebilir. Bu, fiili olarak olduğu gibi, bilimsel olarak da böyledir."* Niçin böyledir, bu konuda tek bir satır bile belirtilmiyor. Madem Emek yazarı böyle buyurmuş, bize düşen söyleneni olduğu gibi kabul etmektir!

Emek, Mahir Çayan'ın ülkemiz özgülünü tahlil ederek evrim ve devrim aşamalarına ilişkin getirdiği yaklaşımı reddedebilmek için, gelişmiş ya da bağımlı kapitalist ülkeler arasındaki farkı bir çırpıda yok sayan bir sonuca varıyor. Ona göre, evrim-devrim aşamaları ve devrimci durum Çarlık Rusyası'nda da, bugünün ABD'sinde de, ülkemizde de aynı biçimde karakterize olur. Ama ülkemizde olgun olmasa da milli kriz varmış, Emek yazarı için ne gam!

Bizim yeni-sömürge, yarı-sömürge ülkelerde devrimci durumun sürekli olarak varolduğunu savunmamıza karşı çıkan Emek yazarı, bunu "bir kadının doğurganlık yeteneğinin onun 'sürekli gebe' olduğu biçiminde yorumlanması'na benzetiyor.

Statüsü ne olursa olsun kapitalist ülkelerin hepsinde evrim ve devrim aşamalarının birbirinden ayırt edilebileceğini söyleyen Emek yazarı 'doğurganlık yeteneği' ile neyi kastediyor? Bir devrimin olabilmesinin koşullarının anlamı ezileni de ezeni de etkileyen bir milli krizin varlığıdır. Bugün için, milli bir kriz içinde olmayan metropol ülkeler için doğurganlıktan sözedilemez. Elbette bundan bu ülkelerde devrim hiç olmaz diye bir sonuca varılamaz; bu, o ülkelerin "kısırlaşmış" olduğunu iddia etmek anlamına gelir ki, bu doğru değildir. Ama dünya devriminin merkezinin metropollerden dünyanın kırlarına kayma-

sından sonra bağımlı ülkeler tam anlamıyla doğurgan bir karakter kazanmıştır. Bu ülkeler içinde bulundukları sürekli kriz nedeniyle sadece doğurgan olmakla kalmamış, aynı zamanda her an gerçekleşebilecek bir devrime gebe hale gelmişlerdir. Bu anlamda bu ülkeleri "sürekli gebe" olarak tanımlamak hiç de yanlış değildir. Zaten biz, silaha başvurma'nın objektif koşulları vardır derken, gebe olmasına rağmen doğum yapması bazı nedenlerle zorlaşan bir kadının bir kısım müdahalelerle doğum yapmasını kolaylaştırmak olarak anlıyoruz. Yani doğum için gerekli koşulları olgunlaştırmayı anlıyoruz.

Emek yazarının bir türlü anlamadığı ya da anlamak istemediği budur. Ülkemiz oportünistleri ve revizyonistlerinin yıllardır söylediklerini tekrar etmekten öteye gitmeyen Emek yazarına, bu konuda uzun uzadıya yanıt vermek gereksiz. Okuduklarını daha iyi anlamasını tavsiye ederek son bir noktaya daha değinmek istiyoruz.

Emek yazarına göre Yeni Çözüm, "evrim aşamasının nerede bittiği, devrim aşamasının nerede başladığını tespit edebilmek fiilen imkansızdır" diyerek reformistlerin işine gelen tespitler yapmaktadır. Reformistler de bu türden tezler ileri sürerek "devrimi devrimci gelişmenin içinde eritiyor, köklü nitel değişikliğe, yani devrime gerek kalmadan adım adım ilerlemeyi savunuyor."

Emek yazarı, bizim, yarı-sömürge, yeni-sömürge ülkelerde evrim ve devrim aşamalarının iç içe geçmesinden, toplumsal sürecin esas olarak bir devrim süreci olarak belirlenmesi gerektiğini, ama milli krizin olgunlaşmamış niteliğinden ötürü bunun toplumsal altüst oluş şeklindeki bir devrim dönemine denk düşmediğini ifade ettiğimizi anlamamazlıktan geliyor ve bizi kaba bir benzetmeyle, geleneksel reformistlerle özdeşleştiriyor. Oysa reformistlerle aynı anlayışa sahip olan biz değil, bizzat Emek'tir. Emek de, geleneksel reformistler gibi bugünkü süreci uzun bir evrim dönemi olarak tanımlamakta ve evrimci çalışmayı esas almaktadır. Onlardan farkı, bu dönemi devrim döneminin izleyeceği ve sosyalizme barışçıl biçimde geçişin sözkonusu olamayacağı noktasıdır. Zaten bugün silahlı eylemin koşullarının varolduğunu reddeden (buna başvurusundan söz etmiyoruz) bir anlayışın, kendisini geleneksel reformizmden ayırmasının inandırıcılığı yoktur.

Emek yazarı, reformistlerle temelde hiçbir farkı olmadığını bildiği için araya bir fark koymak zorunluluğunu hissediyor. Aksi halde kendi varlık koşulunu nasıl açıklayacak? Ve bunun için rahatlıkla Marksist-Leninistlerle reformistleri aynı anlayışın savunucuları olarak ilan ediveriyor. Bununla kalsa yine iyi. Bir kez bellemiş ya, sol sekterizm kolaylıkla karşıtına dönüşebilir; Yeni Çözüm de zaman zaman öyle oluyor! Örneğin 26 Mart yerel seçimlerindeki tutumuyla rahatlıkla reformistlerin yanında yer alıyor! Emek yazarına pes demek gerekiyor. Çarpıtmak, olanı tersine çevirmek bu kadar yapılabilir gerçekten. (8)

Emek Kendiliğindenciliğe Tapıyor

Emek yazarı, PASS'ı eleştirirken, alternatif olarak aslında hiçbir şey söylemiyor. Bütün reformistler gibi kendiliğindenciliğe tapıyor. Ona göre devrimin stratejisini önceden belirlemek olanaksızdır. Kitle hareketleri kendiliğindenciliğinden

den gelişir ve proletarya partisi de buna öncülük ederse devrim gerçekleşecektir. Devrimin hangi mücadele biçimi temel alınarak gerçekleştirileceği sorusuna önceden yanıt verilemez. Bu taşla mı olur, silahla mı olur belli değildir. Emek yazarı bunu şöyle ifade ediyor:

"Bizim ülkemizin nesnel gerçekleri ve yığınların devrimci yaratıcılığı da kendi devrim modelini yaratacaktır. Onu daha şimdiden illa da şu ya da bu modele benzetmek için çabalamak boş bir uğraştır." (syf.33)

Kısaca Emek, belirsizliği teori düzeyine yükseltiyor. Emek yazarına göre yeter ki sosyalizm hedeflensin, gerisi kolaydır. Her şey kendiliğinden gerçekleşecektir. Onun bir tek amacı vardır: Türkiye'de halk savaşının geçersizliğini ispatlamak (!) Bunun için Filistin halkının taşlı ayaklanmasını örnek göstererek, bakın başka türlü de olabiliyor diyor. Ama verdiği örnek, çeşitli ülkelerin devrim sürecinde mücadele biçimlerinin taşıdığı zenginliği göstermek amacı taşıyor. Ö, silahlı mücadelenin, dolayısıyla PASS'ın yanlış olduğunu gösterebilmek için kendine tutunacak bir dal arıyor. Ve gördüğü farklı bir örneğe sarılıveriyor. Silahlı mücadele, Emek yazarında öyle bir fobi haline gelmiş ki, TBKP yöneticileriyle yaptığı sözde polemiklerde bile onların barışçıl mücadeleyi temel yöntem kabul etmelerini eleştirmesine rağmen, bir kez olsun silahlı mücadeleden söz etmiyor. Aslında Emek'in TBKP'ye itirazı, onların barışçıl mücadele dışındaki mücadele biçimlerine baştan kapalı olmalarıdır. Emek özünde reformistlerin söylediklerini yinelenmekten başka bir şey yapmıyor; farkı, mücadelenin "taşlı" da verilebileceğini kabul etmesi... Bu noktada görüşleri TSİP gibi reformistlerle ayniyet içindedir. Onlar da devrimcileri, yaptıkları eylemlerden dolayı provokasyon yaratmakla suçlarken, tıpkı Emek yazarı gibi İran ve Filistin halkının mücadelesini örnek göstermişlerdir. Görüş Dergisi'nde Veli Gürcan şunları söylüyordu:

"İran ve Filistin halkının verdiği mücadeleyi hiç dikkate almamak, onların savaşından hiçbir şey öğrenmemek, televizyon ekranına 'öküzün trene baktığı gibi bakmak' demektir." (Haziran 1988)

Bir de Emek yazarının dediklerine bakalım:

"Yüksek askeri teknolojiye sahip militarist bir devlet yapısı karşısında taşla da savaşılabilirliğini, iki yılda yaklaşan zamandır sürdürdükleri 'taşlı halk ayaklanması'yla göstermişlerdir. Yığınların harekete geçip mücadeleye katılması durumunda, yüksek askeri teknolojilerin fazla etkili olmayacağını önce İran ve Filistin halkları göstermişlerdir. Ve dahası 'taşlı halk ayaklanmasının' silahlı eylem biçimlerinden daha az etkili olmadığını da göstermişlerdir." (syf. 34-35)

Kuşkusuz Marksist-Leninistler İran ve Filistin halkının mücadele deneyinden ders çıkarmak durumundadır. Ancak dünyada başka devrim deneyleri de vardır ve nedense kimileri bu deneylerden dersler çıkarılması gerektiğini - sözde reddetmeseler de pratikte tersi olmakta- hatırlamazlar. Marksist-Leninistler hiçbir devrim deneyini yadsımadıkları gibi, birini diğerinin karşısına çıkarmazlar. Hepsinden alınacak dersler olduğunu düşünür ve ona göre hareket ederler. Ama Emek yazarı, ülkemiz için silahlı mücadelenin geçersiz olduğunu ispatlamak, **çabasıyla** olsa gerek, **"taşlı** ayaklanmayı" silahlı müca-

delenin karşısı gibi gösterme çabasına girmekte ve buradan her devrim deneyinden dersler çıkarma adına, devrimin "öyle de, böyle de olabileceği" türünden bir anlayışa varmakta, devrimin stratejisi sorununu tamamen belirsizliğe iterek bu durumu teorileştirmektedir. Aslında Emek'in devrimin stratejisi konusunda reformistlerden farklı bir şey söylediği de yoktur; her geöen gün onlardan biraz daha etkilenen ve belli bir çizgisi olmayan Emek, başkalarını eleştirme hakkını kendinde görmemelidir.

Ayrıca Emek yazarının PASS hakkında ileri geri sözler etmesinin de fazla bir anlam taşımadığını, özünde, diğer konularda olduğu gibi bu konuda da 20 yıldan bu yana tekrar edilenleri yinelemekten öteye gidemediğini belirtmemiz gerekiyor.

Emek yazarı ve çeşitli reformist güçler, THKP-C'yi ve Devrimci Sol Güçleri "foko"ya indirgemekte, her şeye askeri eylem mantığıyla baktıkları yargısını oluşturmaya çalışmaktadırlar. Oportünizmin ve revizyonizmin yıllardır görmek istediği THKP-C aslında budur. Bu yüzden PASS'ı da, Devrimci Sol Güçlerin mücadelesini de anlamaktan hep uzak kalmışlardır.

PASS, öncü savaşı, mücadele biçimleri konularında Mahir Çayan çok açık ve net görüşler ortaya koymuştur. Bu görüşlerin yani THKP-C'nin ideolojik-politik çizgisinin savunucusu olan Devrimci Sol Güçler de çok şey yazdılar, söylediler. Bunları Emek'e yeniden anlatmayı gereksiz görüyoruz. Yalnız Emek yazarı şunları bilmelidir ki, biz hiçbir zaman, oportünistlerin göstermeye çalıştıkları türden "foko" olmayacağız. Tüm oportünistler gibi anlaşılan Emek yazarı da bundan rahatsızlık duyuyor. Devrimci Sol Güçlerin "işçiler içinde kendilerine taraftar bulduğunu" söylemek zorunluluğunu hisseden, kitle örgütlenmesine ağırlık verdiği tespiti yapan Emek yazarı bu işe akıl sır erdiremiyor olsa gerek ki, bir açıklama getirme çabasına girişiyor. Öyle ya, hem PASS'ı savunduğunu söyle, hem de kitleler içinde destek bul! "Pratik deneyler tarafından" yanlışlığı ortaya çıkarılan bir stratejiyi savunanlar nasıl olur da kitle tabanı bulabilir? Bunda bir terslik olmalıdır. Açıklama basittir: Yeni Çözüm, teoride yazdıklarını pratiğe uygulamamaktadır, o "pratikte daha olumlu perspektiflere yönelmiş"tir.

Emek yazarı bir yandan bunu söylüyor ama diğer yandan, siz Mahir gibi, özü ve sözü bir değilsiniz demekten kendini alamıyor. Açık biçimde olmasa da, bizi gizli inkarcılar olarak göstermeye çalışarak kendince kitlelere teşhir etmektedir. şöyle diyor Emek yazarı:

"Mahir'de teori ile pratik uyum içindedir. Yanlış ya da doğru. Halbuki Yeni Çözüm bu yöntemden çok uzaktadır. Yeni Çözüm'ün teorik olarak yazdıkları başkadır, partikte yaptıkları çok başka." (syf .31)

Oportünizmin, alanlarda, fabrikalarda, radikal kitle hareketleri içinde olmamızdan duyduğu rahatsızlık hemen her yerde artık kendini dışa vuruyor. Devrimci Sol Güçlerin kiteselleşmesini bir türlü içine sindiremiyorlar. İçinde bulunulan aşamanın partileşme süreci olduğunu, bu süreçte öncü savaşının yürütülmediğini, PASS'ın tam şekliyle hayata geçirilemediğini bile bile, Marksist-Leninistleri Mahir Çayan gibi davranmamakla, söyledikleri ile yaptıklarının farklı şeyler olduğunu ileri sürmekle, kitleleri aldatmakla suçlamak için if-

lah olmaz bir oportünist olmak gerekiyor. Emek yazarı, illa da "foko"cu olun diyor, adeta öyle olmamızı arzuluyor.

Bugün Marksist-Leninistler, içinde bulundukları örgütsel durum nedeniyle teorik olarak ifade ettiklerini bütünüyle pratiğe geçirebilecek durumda değildirler. Ama yaşama ve mücadeleye o perspektifle bakıyor ve örgütleniyorlar. Emek yazarının hiç şüphesi olmasın ki, Marksist-Leninistler özü ve sözü bir olan insanlardır. Neyi savunuyorlarsa onu hayata geçireceklerdir. Bugünkü pratikleri yarının güvencesidir. Kitlelerle bütünleşmiş devrimci şiddet temel şiarları olmaya devam edecektir.

Gerçekler Emek yazarının hayallerinden daha güçlüdür. Şu unutulmalıdır: Bize sekter diyenlerin, bize karşı ilkesiz birlikler yapanların yüzü hep reformizme dönüktür. Ve onlar kısırlıktan, gelişememişlikten, bunalımdan kurtulamayacaklardır.

(1) Yeri gelmişken belirtelim. Emek yazarı kendini aşmak adına bugün **THKO'nun'** ihtilalci geleneğinden tamamen kopmuş durumdadır. Ona göre, "THKO 'sol' olumsuz yanlarından ayıklanarak devrimci değerlerinin (...) bir üst düzeyde bi linçli bir yeniden üretim süzgecinden geçirilerek aşılmalıdır." (Emek s.5., syf.44) Ve bugün THKO'dan geriye Emek'in savunduğu hiçbir şey kalmamıştır. Emek, geçmişin inkarı temelinde yeni bir arayışa girmiş, bu **arayış onu, sonunda reformist** cepheye iltihaka kadar götürmüştür.

(2) Esenler Halkevi'nde Devrimci Sol Güçler karşı düzenlenen provokasyon ve saldırı, cezaevleri ile ilgili olarak açlık grevi başlatan çeşitli gruplardan insanların, yönetiminde oldukları dernekleri, Halkevlerini, dergi büroları vs. atlayarak, doğru dan Esenler Halkevi'ne gelmesi ve yönetimden izin bile alma gereği duymadan açlık grevini burada sürdüreceklerini ilan etmeleri ardından gelişti. Provokasyon ortamını hazırlayan bu insanların bir kısmı da Emek Dergisi taraftarlarıydı. Bu nedenle, Esenler Halkevi'ndeki provokasyon ve saldırılardan, Halkevi'ndeki **açlık** grevini yönetimden izinsiz başlatan tüm gruplar gibi EMEK de sorumludur.

(3) Zeytinburnu Halkevi seçimlerinde, Devrimci Sol Güçlere karşı tüm sol grupların çıkardığı ortak liste (bu ortak listede EMEK taraftarlarının adları da yer **alıyordu**) seçimleri kaybetti. Seçimlere katılarak seçimlerin meşruluğunu kabul edenler, Devrimci Sol Güçler seçimleri kazanınca, yeni yönetimi tanımayacaklarını ilan ettiler. Bu tavrın başını EMEK taraftarları çekiyordu. Görüldüğü gibi, kitle örgütlerini fraksiyon örgütü olarak kavramak tam da (işbirliği yaptıkları tüm gruplar gibi) EMEK taraftarlarının anlayışıdır.

(4) Oportünizm, Devrimci Sol Güçler gelişme zemini bulamayacağına kendini o kadar inandırmıştı ki, yakın zamana kadar bu konuda ısrarla aynı şeyleri söyleyip durdular. Örneğin Emek yazarı, Emek'in 5. sayısında **yer alan bir yazısında bu** inancını şu şekilde ortaya koyuyor:

"Kitlelerin devrimci fikirlerle henüz tanışmadığı, özlemini duyduğu sistemi bütün yasa ve değerleriyle bilince çıkarmadığı, devrimci coşku ve kahramanlıkların yerli olduğu dönemlerde, sol sekterizm kendisine belli zeminler yaratır. (...) Ama artık bu süreç geride kaldı." (abç. syf .51)

Benzer değerlendirmeleri başkaları da yaptılar, bunları burada tek tek aktarmaya gerek yok. Hemen hepsi birbirine benzeyen bu değerlendirmelerin **Ortak yanı**, oportünizmin, "küçük burjuva radikalleri", "sol sekter" dedikleri Marksist-Leninistlerin gelişmesinin artık mümkün olmadığı noktasıydı. Ama kısa sürede yanlışlıklarını **anladılar**.

- (5) Son dönemde bu durumu kabullenen ve kendince nedenlerini açıklamaya (!) kal kanlar yok değil. Emek yazarı da gerçeği bir parça kabullenmiş görünüyor. Ve şunları söylüyor: "... bu tip akımlar, işçiler içinde kendilerine taraftar bulsalar da düşünsel planda ve bilinç olarak henüz burjuva radikalizmini aşamamışlardır." (syf.30)
- Marksist-Leninistlerin daha da gelişmesi karşısında, küçük burjuvalar devrim de yapabilir, ama bu sosyalist bir devrim olmaz derlerse kimse buna şaşırılmamalıdır.
- (6) Emek yazarı, bizi "fraksiyon" olarak niteledikten sonra, fraksiyon yapılarını, "şefli ğe dayanan, tüzüksel işleyiş yerine keyfiliğin egemen olduğu, demokratik merke ziyetçiliğin yerine mutlak merkezliliğin" uygulandığı yapılar olarak tanımlayarak bu özellikleri bize izafe ediyor.
- Emek yazarının çabası boşunadır. Türkiye solunda kimlerin gerçek şeflikler yarattığı bir sır değil. Parti maskesi ardına gizlenerek, yukarıda tanımlanan türden bir işleyişe sahip yapılanmaların oluşturulduğu bir gerçek. Herhalde Emek kendi geçmişlerinde böylesi bir işleyişe sahip olacak ki, başkalarına, kendi deneylerine dayanarak bu türden mekanizmaların yarattığı güçlükleri anlatmak ihtiyacı duyuyor. Kuşkusuz tecrübelerin anlatılmasında bir sakınca yok ama Emek yazarı herkesi kendileri gibi sanarak yanılıyor.
- (7) Böyle söylediğimiz için Emek yazarı bize de kızabilir. Haydar Kutlu'yu "bu ideolo jik düzeyde bizim programımız anlaşılabilir" dediği için "ukalalıkla" suçlayan (s.7, syf.38) Emek yazarının, benzer şeyleri kendi söylediğinde, karşısındakinin de kendisini aynı biçimde suçlayabileceğini düşünmüş olması gerekir. Örneğin Yeni Çözüm için; *"Bu kadar somut olan bir olguyu bile tespit etme yeteneğinden yok sun olan bir siyasi yapının, en karmaşık bilimlerden biri olan devrim bilimini kav raması zordur"* (syf. 26) deyişi, H. Kutlu'yu "ukalalıkla" suçlamasına sebep olan sözlerden özünde hiç de farklı değil. Ama biz Emek yazarını -her ne kadar ol gunluk üzerine sayfalarca ders vermeye kalksa da- kendisinin başkasına yakış tırıldığı türden basit nitelermelerle suçlamayı kendimize yakışık görmeyiz.
- (8) Emek yazarı da, bir kısım oportünistin yinelemekten bıkmadığı şeyleri diline do lamış görünüyor. 26 Mart seçimlerinde Yeni Çözüm'ün SHP'yi desteklediği ya lanı ısrarla söylenmeye devam ediliyor. Yeni Çözüm SHP'yi değil, onun içindeki tek tek demokrat insanları desteklemiştir ve bugün de bunun doğru olduğunu inanmaktadır. Ama Emek yazarı 9 dergi olarak bir araya gelmelerine rağmen bir varlık gösterememiş olmalarını hazmedememiş olsa gerek ki, kendilerini destek lememiş olmamıza duydukları kızgınlığı, "SHP'yi desteklediniz" diye dışa vurma yolunu seçiyor. Emek yazarı Yeni Çözüm'ü eleştirmeden önce sergiledikleri kara mizah tablodan ders çıkarmaya çalışsa daha iyi ederdi. Emek, Yeni Çözüm'ün "oligarşinin partilerine oy vermek çağrısında bulunduğu" yalanına başvurarak ah laki boyutta bir örnek sergiliyor. "Bağımsız sosyalist adaylara" değil, "demokrat adaylara" oy vermemizi hala hazmedemiyor. Çünkü kendi yarattıkları kara mizah tablo karşısında gerçekten ezilmişlerdir. Tüm güçlülük havalarının, proletaryanın öncüsü olma iddialarının (bizim nezdimizde her zaman açık olsa da) herkes nez- dinde boş bir övünmeden ibaret olduğu görülmüştür. Emek yazarının kızgınlığı bundandır.

Aralık 1989, Sayı: 30

KENDİMİZİ YENİLEMEDE ISRARLI OLMALIYIZ

Yıllardır burjuva partilerinden solun hemen tüm kesimlerine kadar herkes, halkın 12 Eylül'den bu yana nasıl depolitize edildiği üzerine bolca yazıyor ve söylevler veriyor. Bu yazar ve söylevciler her nedense depolitizasyondan kendilerinin ne kadar etkilendikleri veya etkilendilerse neden etkilendikleri üzerine bir şey söylememektedirler.

Halkın depolitize edildiği ve mücadelenin ağır aksak da olsa gelişmesiyle birlikte bu cendereden çıkmaya çalıştığı görülüyor. Öyle ki, hemen tüm toplum kesimleri büyük oranda kendiliğinden bir tarzda hak arayışlarına yöneliyor, bu doğrultuda eylemler geliştiriyor. Halkı örgütlemek, kendiliğinden eylemleri politize ederek iktidara yöneltmekle sorumlu olan sol ise adeta izleyici durumunda olup, sadece gelişmeler olup bittikten sonra var olanı açıklama durumundadır. Genel olarak solun görünümü böyleyken, hareketimiz de çeşitli farklılıklara rağmen bu tablonun dışında değildir. Belirli bir kitlesellik sağlanmış, legal ve illegal örgütlenmede belirli mesafeler alınmış, sınırlı da olsa kitle hareketlerine müdahale edilip hak arayışlarına öncülük yapılmaya ve siyasi tavırlar alınmaya çalışılmaktadır. Ama asla bununla yetinilemeyeceği, mevcut durumun kanıksanamayacağı açık bir gerçektir. Mevcut sınırlı kitleselliği ve "en iyi" olanı kanıksama, marji-

nalleşmek, kısırlaşmak ve giderek devrim hedefini yitirmekten başka bir anlama gelmez.

Genel olarak sapkın solun marjinalliğini anlamak güç değil... Çokça yazıldı, konuşuldu. Sorun devrimci hareketin tespit ettiği hedeflere ulaşmada geç kalınması, ağır, hantal davranılması ve bunun için yeterli performansın gösterilmemesidir. Hemen tüm kadroların yakıcı bir şekilde her gün yaşadığı sorunlar sürüp gitmektedir. Bölgelerde, birimlerde, iş alanlarında aynı sorunlarla boğuşmaktan, daha yetkin ve her geçen gün biraz daha gelişen programlar hayata geçememektedir.

Kolaycı ve silahlı mücadeleyi sihirli bir değnek olarak algılayan kafa yapıları, kitleler içinde çalışma, onların istem ve ruh hallerini anlama konusunda gamsızdırlar. Bu anlayış sahiplerinin kitleleri örgütleme, onların kendiliğinden mücadelesini politize etme, ekonomik-demokratik mücadeleyi yönlendirme, hatta burjuva ideolojisine karşı savaşıma gibi bir sorunları yoktur. Silahlı mücadele -nasıl olacaksa- başlayacak ve sorunları bir çırpıda çözecektir. Bu sapkınlıklar geçmişte bazı gruplar tarafından teorileştirildi ve 12 Eylül sonrası tümünden iflas etti. Denilebilir ki, bugün bu türden anlayışta olanlar kalmamıştır. Keza saflarımızda da bu tür insanlar hep oldu. Özellikle geçmişte, sürekli eylemden başka bir şey düşünmeyen, siyasi, ekonomik-demokratik, ideolojik mücadelenin tümünü silahlı eylemin propagandasına bağlayan bazı insanlar, 12 Eylül sonrası "birdenbire" ne kadar yanlış yaptıklarını, çok eylem yapmaktan dolayı yenildiklerini keşfediverdiler. Bu, düşüşün, devrim inancını yitirmenin ilk aşamasıydı... Giderek devrimci değerleri yitirme, yozluk ve devrimci safların dışına düşme kaçınılmaz sonları oldu.

Diğer bir uç anlayış ise kitlelerin kendiliğindenci veya ekonomik-demokratik platformdaki eylemliliğini her şey sanma, temel mücadeleyi pratikte yadsıma anlayışıdır. ML'ler ne silahlara tapan fotoculardır, ne de kendiliğindenciliği teorileştiren, ekonomik-demokratik mücadeleye hapso lan sağ reformist anlayışın savunucuları olabilirler. Silahlı mücadele ile diğer mücadele biçimlerini birleştirerek, hiçbir mücadele biçimini yadsımayan bir stratejik çizgiyi savunmak durumundadırlar.

Bu stratejik çizgi doğrultusunda, her kadro, kitlelerin istem ve ruh hallerini bilme, onlar içinde erime, yeni kadrolar yetiştirme, onlar gibi yaşama yeteneklerini gösterebilmelidir. Bu yeteneği sergileyecek kadrolara sahip olduğunda, saptanan hedeflere ulaşma önündeki handikaplar büyük oranda aşılabacaktır.

Bunun için özellikle devrimci tercihimizde ne kadar samimiyiz; gerçekten devrimciliği bir yaşam tarzı olarak benimsemiş durumda mıyız; günümüzün 24 saatini devrime verebiliyor muyuz; kitlelerin çıkarlarını ne kadar düşünüyoruz; bencilliklerimizi, basitliklerimizi acımasızca sorgulayabiliyor muyuz; devrimci düşüncemizi her yönüyle özümseyebildik mi; vb. vb. sorulara açık ve net cevaplar vermeliyiz.

12 Eylül sadece halkı değil, esas olarak devrimcileri depolitize etti. Halkı devrim rotasına sokacak, iktidarı alıp yeni toplumu kuracak olan

devrimciler, 12 Eylül ideolojisinin uzantıları olan sivil toplumculuk, kitlelere güvensizlik, devrime inançsızlık, bireycilik, radikallikten yoksunluk ve daha birçok konularda etkilendiler. Bu durum 2-3 yıl önce çok daha yoğun ve hemen tüm solu sarıp sarmalamış durumdaydı. 12 Eylül ideolojisinin soldaki uzantıları olan ve hiçbir zaman halka ve devrime inanmamış bu devrim bezirganları, "devrim bitti" tellallığına soyunmuşlardı. Devrimci hareketin bitmeyeceği ve Türkiye'nin geleceğinin devrimde olduğu gerçeği kendini bir kez daha dayattı...

O halde sorun nedir? Sorun, hala beyin hücrelerinde 12 Eylül yenilgisinin ve ideolojisinin sonucu oluşan yılgınlık, ürkeklik, bireyciliklerin atılmaması ve gerçek anlamda devrim tercihinin yapılamamasıdır. Beynimizdeki, bünyemizdeki tüm pislikleri atmak zorundayız.

Her çalışma alanında, çok kez şu sözleri duyarız: Falanca iş neden zamanında yapılmadı?.. Neden tespit edilen hedefe varılmadı?.. Neden?.. Neden?.. Soruları çoğaltmak mümkün, gerekçeler her zaman vardır. Aranırsa bulunur. Söyledim olmadı... A, B kişilerinin zaafı, hataları vb. sürüp gider. Zaafı, eksik insanlar hiç bitmez. Birileri hep olumsuz, birleriyse hep olumludur. Bu kabul edilemez. Bilimsel olmadığı gibi gerçek de değildir.

Bir çalışma alanında, bir bölgede iyi yürümeyen bir şeyler varsa hata, eksik veya zaaf yönetilende değil, öncelikle yöneticide, sorumluda aranmalıdır. Kuşkusuz hareketin merkezi politikasında, program ve taktiklerinde de hatalar olabilir. Ama bunun da açık ve net ortaya çıkması için, yaşama geçirilip sonuçları alındıktan sonra neyin doğru veya yanlış olduğu ortaya çıkar. Bu sonuçlar yeniden kolektif bir biçimde değerlendirilerek tekrar pratiğe geçirilir.

İnsanlar yapmadı, yapmıyor, zaafı tespitleriyle bir yere varamayız ve inandırıcılığı zayıftır. Tüm sorumlu düzeydeki kadrolar öncelikle kendi iç hesaplaşmalarını sağlıklı bir şekilde yapmak zorundadırlar. Sorunun çözüm anahtarı buradadır.

Tüm devrimci yaşamımızı sorgulamak zorundayız. Aile yaşamımızı, günlük tavırlarımızı, ahlakımızı, yoldaşlık ilişkilerimizi, harekete bağlılığımızı, zorluklar karşısındaki direncimizi, harekete karşı açık olup olmadığımızı, şimdiye kadar kendimizi ne kadar harekete sunup sunmadığımızı, sunmadıysak nedenleri?.. Tüm bunlara açık ve doyurucu cevaplar vermeden, maddi temellerini saptamadan daha ileri bir örgütlülüğe doğru yol almamız çok zordur. İmkansız demiyoruz, zordur diyoruz. Çünkü açık yürekli olmayan, ağır, hantal, bürokratik, popülist, bireyci, tedirgin, ayak direyen, kendini her şeyiyle harekete sunmamakta ısrar eden ama sunuyor gibi gösterenlere karşı radikal tedbirler almak zorunlu hale gelmiştir.

Gelişmemekte ısrar eden, kendini sunmadığı gibi genç unsurları da atıl halde bırakan, gelişmelerin önünü tıkayan unsurlarla yıllar geçiremeyiz. Böylesi bir siyasi oluşum kendini yenileyemez. Kararları alan ama uygulayamayan bir siyasi oluşum, tek tek insanlarla uğraşmaktan zaman

bulup siyasi mücadeleyi örgütleyemez. Bu, siyasi mücadele yapmamak veya en basitinden sağcılaşma, giderek çürüme ve halktan soyutlanmadır.

Biz devrim yapacak bir hareket olacaksak, önce kendimize karşı radikal olmak zorundayız. Kendi hata ve zaaflarına karşı radikal olamayanların yönetmeye kalktığı insanlara karşı radikal olmalarında zaaf aranmalıdır. Öncelikle tüm sorumlu kadrolar, her derecede yöneticiler kendi iç hesaplaşmalarına yönelmek durumundadırlar. Hiç kimse "ben eskiyim" söylemine sığınmamalıdır. Kaç yıllık devrimci olursa olsun, geçmişte ne kadar olumlu şeyler yapmış olursa olsun, biz bugüne bakmak zorundayız. Kuşkusuz insanların olumlu geçmişleri silinip atılamaz, insan geçmişi üzerine yükselir. Ama geçmişte çok parlak bir pratik sergilemiş, hatta büyük karizması olan kimilerinin bugün hangi çöplüklerde süründükleri bir sır değil. Biz bugüne, geleceğe bakmalıyız. Bugün devrimcilik yapıyor muyuz? Veya ne kadar devrimciyiz, ne kadar özveriliyiz? Ancak bu noktada bir devrimcinin geçmişinin anlamı olabilir.

Her düzeyde sorumlular, tüm kadrolar, içinde bulundukları pratiği, kendini sorgulama ile birlikte değerlendirmelidir. Bölge ve iş esaslarındaki değerlendirmelerin odağına bireysel eleştiri ve özeleştiriye oturarak bunu kadro adaylarına, sempatanlara kadar yaymalıdırlar.

Kitlelerin, devrimci sempatanların sorumlularını eleştirecekleri platformları yaratmak görevinden kaçılmamalıdır. Otorite ve yönlendirme sadece görev vermayla sağlanamaz. Kitlelerde öğrenme ve öğretme ancak kolektif bir çalışma ve iletişimle sağlanabilir. Kitlelerin düşüncelerinden korkan, tevazu sahibi olmayanlar, genellikle kendine güvenmeyen, zaafli, konumunu yitirme endişesi taşıyanlardır.

Eleştiri ve özeleştirilerde hedef yenilemedir, kendini aşmadır. Devrimci bir hareket, hangi düzeyde olursa olsun, hiçbir insanını kaybetmek istemez. Herkesin yapabileceği görevler vardır. Bu noktada kadroların istihdamı önem taşır. Kadroların gerçekçi bir değerlendirmesi yapılamazsa yanlış istihdam da kaçınılmaz olur... Sorumluluklarını yerine getirmemekte ısrar edenlerin, gerekçecilerin, çeşitli biçimlerde statükoları korumakta ayak direyenlerin tasfiyesi veya hala düzelme umudu taşıyorsa, daha alt görevlerde istihdamı ile yeni bir süreç yaşamaları kaçınılmaz olacaktır. Hiç kimse bulunduğu konumda kalıcı olduğunu düşünerek statükolar yaratmamalıdır.

Tüm kadroların sağlıklı bir biçimde iç hesaplaşmalarını yapacaklarına inanıyoruz. İç hesaplaşmalarımızı yapıp kendimizi yenileyelim, 12 Eylül'ün depolitizasyon rüzgarlarını saflarımızdan atalım...

ÇAĞDAŞ YOL YA DA SİYASETTE HER YOL

Devrimci Sol Güçler oligarşiye karşı mücadeleyi her alanda yükselttikleri oranda, oportünizmin de şimşeklerini üzerlerine çekiyorlar.

Son aylarda bu gruplardan Çağdaş Yol çevresi, kendi "politik tükenmişliklerinin, açmazlarının, sınıf mücadelesi içerisinde önemli bir güç olamamalarının yarattığı sıkıntılarını, THKP-C'ye, Dev-Genç'e ve Y.Çözüm'e ideolojik mücadele adı altında açıktan saldırarak dışa vuruyor.

Çağdaş Yol'cular küçük düşünölmüş hesaplarla, saldırılarında oldukça ileri gittiler ve işi Devrimci Sol Güçler'in yönetiminde bulunduğu dernekleri basmaya ve şiddet kullanmaya kadar vardıldılar. Saldırılarını bu noktaya kadar tırmandıranlar gelinen aşamada, suçluluk psikozuyla bütün oklarını Yeni Çözüm'e ve diğer sol güçlere çevirmek zorundaydılar. Ç.Yol'un, özellikle 9. sayısının neredeyse yarısının Devrimci Sol Güçler'e yönelik yazılarla dolu olması tamamen bu durumun yansımasıdır.

Hesapsız ve pervasız saldırıların ulaştığı boyut öyle bir noktaya gelmiştir ki, Y.Çözüm'ün her yazdığını çarpıtmak, demagoji ile olmadık şeyleri ona mal etmeye çalışmak ve onu mahkum etmek artık saplantı haline dönüşmüştür.

Bu saplantıyla hareket eden Ç.Yol her yola başvuruyor. Genelde devrimci harekete, özelde Ç.Yol'a ne getirip ne götüreceğini hesap etmeksizin, sadece Devrimci Sol Güçler'e karşı olmak niteliğini öne çıkararak hemen herkesi -muhter mi, değil mi bakmadan- kullanabiliyor. Birlik adına burjuva milliyetçisi, karşı-devrimci Aydınlık-Saçak çevresini Mark*sist-Leninistlere tercih edebiliyor. Marksist-Leninistlere karşı olma noktasında çok ilkeli(!) davranıp birlik oluşturma çağrısı yapabiliyor, işi kışkırtıcılık çıkırtkanlığına dönüştürebiliyor. Artık Ç.Yol deyince akla pragmatizm ve ilkesizliğin gelmesi şaşırtıcı olmamalıdır.

Yıllardır kitleselleşememenin, dar bir pratik içine sıkışıp kalarak solda bölgesel ve çok sınırlı bir güç olmanın, kendini yenileyememenin ve aşamanın, ne kadar radikal gözökmek isterse istesin, reformizmin batağından çıkamamanın yarattığı bunalımlarla, her gün gelişen, kitleselleşen, mücadeleyi iktidar perspektifiyle radikal bir çizgide yükselten Marksist-Leninistleri mahkum etmeye çalışarak Ç.Yol rahatlıyor olsa gerek.

Kendi ideolojik, politik ve örgötsel çapına ve pratiğine bakmadan, Marksist-Leninistleri politik olarak tükenmişlikle, ideolojik olarak iflas etmişlikle, teori üretmemekle suçlamaya kalkan Ç.Yol'a birileri komik duruma düştüğünü hatırlatmalıdır. Şu kadarını söyleyelim. Mahalli genel seçimlere katılan ve Ç.Yol'un da içinde olduğu "9'u bir yerde" siyasi güçler, çıkardıkları bağımsız adaylarla ilgili yürüttükleri kampanyada ne olup ne olmadıklarını ortaya koydular. İşin kötü yanı, kendi güçsüzlüklerini sergilemek yanında, objektif ola-

rak kamuoyunda, genelde solun güçsüz olduğu imajını da yarattılar. Topu topu 2 bin 500 oy toplayabildiler ve yaptıkları mitingde 500 kişiyi bile bir araya getiremediler. Konuya rekabetçi bir anlayışla yaklaştığımız sanılmasın. Amacımız "politik tükenmişliğin" kime uygun düştüğünü canlı, somut bir örnek üzerinde göstermektir.

Ç.Yol bizi, Marksizm-Leninizmin, doğru politikaların ve gelişmenin biricik kıstası olan sosyal pratikten örnek vermeye zorluyor. Bu basit bir "biz şunu yaptık, siz bunu yaptınız" sorunu değildir. Birilerinin sınıf mücadelesi ve proletarya adına ciddi hiçbir şey yapmayarak, bu yolda adım adım ilerleyen ve sağlıklı bir gelişim gösterenleri küçümsemesine, hatta yok saymasına, zorunlu bir yanıttır. Evet, Ç.Yol sınıf mücadelesinde politik alternatif olacak şekilde ciddi hiçbir şey yapmazken, Devrimci Sol Güçleri görmemek için bin dere-den su getiriyor, onların 1 Mayıs'ta binlerce insanı alanlara yürütecek kadar politikada üretken, yaratıcı ve atak olabildiklerini görmezden geliyor.

Ç.Yolcuların 2 bin 500 oy içinde ve 500 kişiyi bulamayan mitingde kapladığı hacim ne kadardır acaba? İstatistik hesapları okuyucuya bırakıyoruz. Neden işçi sınıfı, "işçi sınıfı" edebiyatıyla ünlenmiş Ç.Yolcuların ve seçim ortaklarının çağrılarıyla harekete geçmez, bir mitinglerine bile gitmez? Haydi anladık, miting riskli diyelim, neden hiçbir riski olmayan ve gizli oy yöntemiyle yapılan seçime gidip de oyunu "proletarya sosyalisti" Ç.Yol ve genellikle uyverist seçim ortaklarına vermez? Yoksa seçim kampanyasının sonuçları biraz gecikerek de olsa, işçi sınıfının Nisan ayında sokağa dökülmesiyle telli etmiş olmasın?!

12 Eylül depolitizasyonunun etkilerini kıra kıra kitleleri radikal bir mücadele içinde eğiten, gittikçe daha fazla mücadeleye çeken Devrimci Sol Güçler mi, yoksa bölünme üstüne bölünme yaşayarak küçülen, bir dergi çevresi olarak daralan ve bu yüzden de Türkiye solunda her kesimi kendisi gibi yok sayan Ç. Yol mu tükeniyor? Engin bir "tarih bilincine" sahip (!), "proleter sosyalizmi"ni(!) kendine rehber edinmiş binleriniz nerede? Çok merak ediyoruz, yoksa onbinlerce emekçi, işçi sınıfı, "proleter sosyalizmi"nin dilinden mi anlamıyor da bir türlü çağdaş yola çıkamıyorlar?

Sınıf mücadelesi her şeyden önce olgunluk ister. Ç.Yol'a hatırlatmak isteriz. Bu üslup, edebiyat ve bu dar pratikle ve saldırganlıkla kimse bir yere varamamıştır, varamaz.

12 Eylül sonrası mücadele arenasında bizi yok sayan Ç.Yol'a ne diyelim? Eylemlerimizi mi, kampanyalarımızı mı sayalım? Hayır, bu olmaz çünkü Ç.Yol tarafından hemen "Biz şunu yaptık, siz şunu yaptınız" böbürlenmesiyle suçlanırsınız! Peki, hiç cevap vermezsek ne olur? Ç.Yol'un attığı çamurun izi kalır, onlar da bunu istiyor zaten. Kısacası, Ç.Yol şehrin göbeğinde öyle bir köylü kurnazlığı ile saldırıyor ki, sana kendini savunman için tek seçenek sunuyor: Susmak! Bu durumda da teori hazırdır. Sükut ikrardan gelir! Ama sınıf mücadelesi gerçeği hiçbir kurnazlığa, sızlanmaya yer bırakmayacak kadar acıdır. Ç.Yol istemese de bu gerçeği görüyor ve zaten bu yüzden bağıırıyor, sızlanıyor. Oysa bağırmanın, sızlanmanın hiçbir yararı yok. Yapılması gereken, gerçekleri olgunlukla kabul etmek ve ona göre davranmaktır.

ÇAĞDAŞ YOL'UN 1981-1983 ARASINDA TARİH BİLİNCİ YOK OLMUŞ!

Bize tarih bilinci üzerine ders vermeye kalkan Ç.Yol'a bakın ki, bir tarihsel kesitin üzerinden nasıl da bir çırpıda atlayıp geçiyor. Devrimci Sol Güçler'e karşı olma saplantısı gözlerini öylesine kör etmiş ki, gerçekleri değiştirmek için bir tarihsel kesit bilinçlerinden siliniveriyor. Haydi anladık, 1981-1983 döneminde Metris odaklı gelişen İstanbul cezaevleri direnişinde yoktular. Bunun için de bilmeden yalan yanlış şeyler yazıyorlar. Ama çok yazıldı, çok söylendi; (hatta kendi deyimleriyle "kabak tadı verdi") bu yazılan ve söylenenlerden de mi haberleri olmadı? Hiç mi yaşayanlardan dinlemediler? Yoksa çok "uzaklarda" oldukları için mi bu kesitteki direnişlerin farkına varamadılar?

Diyarbakır da dahil birçok cezaevinde teslimiyet yaşanırken Metris'te direniş bayrağı açılmıştı. Ve bu direnişler, cuntanın cezaevlerinde siyasi tutsakları teslim alma ve rehabilite etme programını bozduğu, siyasi tutsaklara direnme perspektifi sunduğu için, cezaevleri direniş tarihinde ayrı bir öneme sahiptir. (Anlıyoruz, bu sözlerimiz de Ç.Yolculara "kabak tadı" veriyor! Ama "kabağın" bile "tadını" algılatıncaya kadar yazmak bir zorunluluk oluyor.) Bu direnişlerde aktif olarak yer alan yaklaşık bin iki yüz civarındaki tutuklunun 420'yi aşan sayıdaki kesimini Devrimci Sol davalarından yargılananların oluşturduğunu biliyorlar mı* acaba? Gerçekleri değiştirmeye, yani çarpıtmaya kimsenin gücü yetmez! Hele bu gerçekler can ve kan bedeli kazanılmışsa... Ç.Yol'un yaptığını burjuva tarihçileri bile yapmaz, yapmıyor. Ve yine "devrim şehitleri sömürücülüğü yapıyorlar" gibi kapitalist-tüccar literatürüne sarılınmasın! Çünkü devrim şehitleri üzerine en çok sözü, bu mekanlarda şehitler verme pahasına direnenler söyledi ve söylemeye hakları da var. En az konuşması gerekenler ise devrimcileri "kahramandılar" edebiyatıyla sahiplenirken(!) onların devrimci misyonlarına saldıran Ç. Yolcular ve onun gibileridir. Bir de şu ne olduğu belirsiz, hiç kimseyi beğenmeyen, kendileriyle birlikte her şeyin düzeleceği kerametinde olan "Konuk Yazarlar"ı var Ç.Yol'un... Hodri meydan, kitleler sizi bekliyor. Mültecilikten vazgeçip ülkeye gelirlerse herkes boyunun ölçüsünü görür. Her nedense çok konuşanlar, tevazudan yoksun olanlar, hiçbir şey yapmayanlar oluyor.

DEV-GENÇ'E SAHİP ÇIKMAK ONUN MÜCADELE GELENEĞİNİ SÜRDÜRMEKLE OLUR

Nasıl oluyor, anlamak kolay değil. Siyaset ciddiyet ve tutarlılık gerektirir, oysa Ç.Yol, Dev-Genç'e sözde sahip çıkarak kendisini basitleştiriyor. Ç.Yolculara sormak istiyoruz: Dev-Genç'in yirmi yıllık mücadelesinin neresindeydiniz? Dev-Genç adına layık olabilmek (üstelik de "direnişçi Dev-Genç"!), öncelikle Dev-Genç'in mücadele geleneklerini sürdürmek ve kitlelerin mücadelesini radikallemekten geçer. Acaba Ç.Yol şimdiye kadar gençlik içerisinde Dev-Genç'in mücadelesini neler yaparak, nerede ve hangi kitlele-

ri harekete geçirerek sürdürmüştür? Ç.Yol kendisini ve kendisine inanmış çok sınırlı sayıda bir insan topluluğunu avutuyor. Dev-Genç adına sözde de olsa sahip çıkmakla reformculuğunu, Dev-Genç'in prestij ve radikalliğinin ardına gizlenerek saklamaya çalışıyor. Ve bu noktada pragmatizmini bir kez daha gözler önüne seriyor.

Kuşkusuz Marksist-Leninist çizgiye geç de olsa sahip çıkmak suç değildir ve bunu kimse de engelleyemez. Eğer niyet bu ise, nerede kaldı tarihsel önemde özeleştiri? Yok! Bu türden isim kapkaççılığını daha önce de deneyenler oldu, ama bu yöntem, onların gençlikle kucaklaşmasını sağlamadı.

Ç.Yol eleştiriyi değil, saldırganlığı kendine yöntem bilmiş gözüküyor. Sübjektivizmleri ve önyargıları onları öylesine serseme çevirmiş ki, okuduklarını dahi anlayamıyorlar.

Dev-Genç'in "Özerk Demokratik Üniversite Programı"nı eleştirirken, işi iyice ileri götürüp Dev-Genç'in programını "devrim hedefinin devrimci provokasyonu" diye niteleyip, kendilerinin ne kadar keskin devrimci olduklarını göstermeye çalışıyorlar. "Proleter sosyalisti" geçinen bir siyasi harekete demagoji yapmak hiç yakışmıyor doğrusu! Dev-Genç broşüründen alıntı yaptığınız yerde anlatılmak istenen çok açıktır. Tabii ki demokratik üniversite, gerçek anlamını demokratik halk üniversitelerinde bulacaktır. Ama bu noktaya gelene kadar üniversitelerde akademik-demokratik, özerk üniversite kavgasının verilmeyeceği anlamına gelmez. Broşürdeki biçimiyle söylersek:

"Aksine özerk demokratik üniversite mücadelesi, demokratik halk üniversitesinin kurulması yolunda bir adım olarak ele alınması gereken, egemen sınıfların eğitim ve eğitim kurumları üzerindeki egemenliğini sınırlamaya yönelik bir mücadeledir."

Bu anlatımda devrim hedefi ve demokratik halk üniversiteleri hedefi nasıl gözardı ediliyor? Cımbızlama yöntemiyle görüş aktarmak ve olmadık yorumlar yapmak Ç.Yol'un mahareti olmalı. İşin garip olan yanı, reformistlerin bizi reformistlikle suçlaması, Ç.Yol yaptığı alıntılardan bir şey anlamamış ama, inanıyoruz, okuyucu bizim neyi savunduğumuzu, Ç.Yol'un alıntılıdığı kadarından bile anlayacaktır.

Dev-Genç'in, "özerk demokratik üniversite" formülasyonu ile, genel demokratik hak ve özgürlükleri genişletme mücadelesinin bir parçası olarak akademik-demokratik hakları genişletme mücadelesini anlatmak istediği bilindiği halde, neden ille de "Dev-Genç'e sormak gerekiyor, kaç tane hak kazanıldığında üniversiteye demokratik diyebileceğiz" gibi "zeka" ürünü cümlelerle gerçek çarpıtılmak isteniyor. Bu tür ironilere çok ihtiyaç duyan kendince eğlenip rahatlayabilir. Ama hatırlatmakta yarar var. Herkesi aptal yerine koyan en büyük aptallığı yapar. Hem merak etmeyin, siz ve bir kısım gruplar halk üniversitelerini Çözüm'den öğrendiniz, başkaları da öğrenecek. Tabii keskin bir üslupla eleştirmeyi ihmal etmeden...

ÇAĞDAŞ YOL BAŞKALARINI REFORMİSTLİKLE SUÇLAYARAK KENDİ REFORMİZMİNİ GİZLEYEMEZ

Ç.Yol, ne olursa olsun Yeni Çözüm'ü mahkum edebilmek için öyle yapıyor ki, Yeni Çözüm'ü reformizmin ağababası TBKP ile birlikte göstermeye kadar vardırıyor işi. Eleştirmiş olmak için eleştirmeyi, en keskin görünmeyi, demagojiyi, savunma kompleksi içinde saldırgan tutumları anlamak bir yere kadar mümkün. Ama göz göre göre çarpıtmayı ve çamur atmayı, bizim yazıp söylemediğimizi bize söyletmeyi hiçbir şekilde kabul etmek mümkün değil.

Ç.Yol yerel seçimlerde, Yeni Çözüm'ün TBKP ile birlikte SHP'nin desteklenmesine omuz verdiğini söylüyor. Konu ile ilgili olmadığı halde, öyle başarılı bir montaj yapıyor ki, okuyan, Yeni Çözüm'cülerin gerçekten sosyal demokratlara oy verdiğini sanabilir. Yazdıklarını aynen aktarıyoruz:

"Yeni Çözüm 'iyice araştırdıktan sonra' kaydıyla sosyal demokratlara oy verin diyor."(Ç.Yol, s.9, syf.35)

Bu yalanı açığa çıkarmak için Yeni Çözüm'den biraz uzunca bir alıntıyı aktarmak zorundayız:

"Emekçi halkın partisi olduğunu yüzleri hiç kızarmadan, miting alanlarında senin gözünün içine baka baka haykıran, parti içindeki devrimci ve demokratları tasfiye eden, seçimler öncesi kafasına puşi takıp, daha sonra da bu halkın gerçekliğini dile getiren milletvekilini partiden ihraç edebilecek kadar ikiyüzlü olan, açlık grevlerini şiddet eylemleri olarak gören ve destekleyenleri polise teslim eden, bu baskı, sömürü ve zulüm düzeninin değişmesini değil de salt iktidar olmayı isteyen, oligarşinin emekçi halkımızın düzene tepkisini frenleme aracı olan SHP'ye... OY YOK!

Kuşkusuz bu partilerin adayları içerisinde az da olsa bu niteliklere sahip (Kastedilen devrimci-demokrat niteliklere sahip adaylardır. Dikkat edilsin, hiçbir yerde sosyal demokrat denilmiyor, -bn-) kişiler vardır. Her ne kadar oligarşinin partileri içinde yer almaları ve onun adına mücadele etmeleri halka zarar veren bir tutum olsa da, oligarşinin bu partilerini halka yanlış tanıtmaya araçları durumlarına düşseler de, bu tür adaylar dikkatle ayıklanarak desteklenmelidir. Ancak bu destek verilirken halka açık ve net mesajlar verilmeli, bulanıklığa neden olunmamalıdır. Desteğin sadece adaya olduğu açıkça belirtilmeli, partilerin niteliği halka anlatılarak teşhir edilmeli, demokrat insanların yanlışlığı vurgulanmalıdır." (Yen\ Çözüm, Özel Sayı 13)

Tek tek olaylar üzerinde durmak istemiyoruz ama Yeni Çözüm'ü TBKP reformculuğu ile aynı yere koyan, SHP burjuva seçeneğini desteklemekle itham eden Ç.Yol'un "Sosyalist Basın Susturulamaz" kampanyası gündeme geldiğinde hangi tavrı aldığı unutulmadı henüz. Kampanyada burjuva basının da yer alması gerektiğini, aksi halde katılmayacaklarını söyleyen ve bu tavrında büyük bir "tutarlılık" örneği sergileyen Ç.Yol platformdan kopmuş, daha sonra ise hiçbir şey yapmayarak dostlarıyla bir kenarda kampanyayı izlemekle yetinmiştir. Sonra da bu kampanyayı yürütenleri tam bir ikiyüzlülikle "oportünizmin daniskasını" uygulamakla itham edebilmiştir. Bilmeyiz, bir şey söylemeye gerek var mı? (*)

BİR MUHBİRDEN YENİ ÇÖZÜM'ÜN DEĞERLENDİRMESİNİ İSTEYENLER YARIN KİME BAŞVURACAK?

Ç.Yol pragmatizmini ve bize karşı nasıl bir mücadele içinde olduğunu göstermek için, Hıdır Bal gibi muhbirliği ayyuka çıkmış birisini bile kullanmaya kalkıyor. Hem de Hıdır Bal ile ilgili yazdıklarını hiç araştırma gereği bile duymadan ve muhbirlik olayı sıcaklığını korurken...

Fırsatçı, her yolu mübah sayan saldırılarla Ç.Yol ne yapmak istiyor, ne-reye gidiyor? Muhbirle söyleşinin bir adım ötesinde, sırada kimler vardı, bunlar hiç düşünülüyor mu? Her sayfasında Yeni Çözüm'ü, sol içi birleştirici bir üslup yerine itici bir üslup kullanmakla itham eden Ç.Yol, Türkiye soluna muhbirlerin ağzından yeni üsluplar sokuyor, yeni "gelenek"ler yaratıyor. Bu mudur solda Ç. Yolunuz?

Bizim eleştiri üslubumuz da, eleştirilerimizdeki dayanaklarımız da devrimcidir; Ç.Yol'unki gibi solun dışına düşmüş, ahlaksızlığı ve muhbirliği kendine yol bilmiş kişilerden oluşan dayanaklarımız olmadı ve olmayacak! Sınıflar mücadelesinde, kendine güvensizlikten kaynaklanan her türlü güçsüzlük bunalımı, her şey bir yana, sol saflarda yer alan bir gücü böylesi dayanaklara sarılmaya itmemeliydi... Yazık!

DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİNDE GÜÇSÜZLÜĞÜN TEORİSİ: ÇOK BAŞLILIK

Ç.Yol "Halkevlerinde Devrimci Tavrı" başlıklı yazısında hiç de devrimci bir tavır sergilemiyor. Tersine, ilkesizliğe, pragmatizme saparak demokratik kitle örgütlerinin işleyiş mekanizması olan demokratik merkeziyetçiliği kendi subjektif durumuna göre teorileştirmeye çalışıyor. Bizi reformizmle eşdeğer bir yere oturtmaya çabalayan Ç.Yol, DKÖ'lerin, halkevlerinin işleyişine sıra geldiğinde kitle edebiyatı yaparak, kitle kuyrukçuluğuna soyunuyor. Görünüşte bizim DKÖ'lerle ilgili söylediklerimize katılıyor. Ama özünde katılmadığını daha sonraki satırlarda açıkça ortaya koyuyor ve bir tutarsızlık örneği sergiliyor. Ç.Yol da kendi gücüne güvenmeyen, hemen hiçbir yerde tek başına yönetime gelemeyen tüm oportünist grupların yaptığı gibi, "her siyasi yoğunluk birer kişiyle yönetimde yer alsın" anlayışını savunarak kitle örgütlerinde sözde demokratlık adına, kitleden kopuk, masa başı koalisyonları savunuyor. Yani yüzlerce üyeyi temsil eden de, 1-2 kişiyi temsil eden de aynı hakka sahip olacak. Bu mu demokratik? Bu mu kitlelerin iradesine tabi olmak? Ç.Yol işin kılıfını hemen buluveriyor ve teorisinin gerekçesini güncel nesnel duruma bağlıyor. Kitlelilik yok, kitlelilik olsa homojen yönetimi savunacakmış havasına giriyor. Ne yapsınlar, onlara da "hak vermek" lazım! Her siyasi yoğunluğa bir temsilci verilirse kendilerine halkevlerinin yönetiminde yer düşecek. Böyle olunca da "nesnellik" kendi günlük pragmatizmle-rine ve subjektivizmlerine göre biçimlenecek. Ç.Yol'un "objektif koşulları hesaba katmadan yönetimde homojenlik kuralını koyması..." deyişi her şeyi açıklıyor: Güçsüzlük... Ve de sekterlik, dar grupçuluk, benmerkezcilik ekse-ninde, "(...) Bu tehlike şu anda tüm DKÖ'leri ve halkevlerini kuşatmaya çalı-

şıyor." diyerek korkularını haykırıyorlar. Bu noktada her yol mübah oluyor.

Bir de bizim DKÖ'ler için önerdiğimiz anti-emperyalist, anti-faşist olma ilkesini bir türlü anlayamamışlar. Bu ilkenin anti-şovenist olmayı da içerdiğini açıkça belirtme gereği duymadığımız için bizi şovenistlikle suçlayabiliyor-lar. Bundan da, ulusal sorun konusunda da reformist bir yol izlediğimizi çıkarıyorlar. Ç.Yol'un yazdıklarına şaşırıyoruz artık. Neredeyse bizim, ulusların kendi kaderini tayin hakkı ilkesinden bihaber olduğumuzu söyleyecek! Bırakalım kelimelerin arkasına sığınmayı, pratikte Ç.Yol olarak Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını savunma yönünde ne yaptınız? Ç.Yol, Devrimci Sol Güçler'e bu konuda akıl vermeye kalkacağına, pratikte bir şeyler yapsın da gerçekten anti-şovenistliğinin düzeyini anlayabilelim. Biz, Dev-Genç mücadelesinin her şeyiyle mirasçısıyız. Anti-emperyalist ve anti-faşist olma nitelikleri Dev-Genç'in örgüt ilkesidir ve bu ilke anti-şovenizmi de içermektedir. Açın Dev-Genç'in 20 yıllık tarihini, okuyun! Dev-Genç'in ulusal soruna, Kürt halkının haklarına nasıl sahip çıktığını ve Kürt halkına yönelik milli baskı ve asimilasyona karşı pratikte neler yaptığını göreceksiniz. (Ç. Yol, bir yandan Dev-Genç'e sahip çıkmaya çalışıyor, ama daha Dev-Genç'in mücadele tarihinden haberi yok! "Direnişçi Dev-Genç'i cahillikle mi yaratacak?)

Ç.Yol'un "bilmediği" bir gerçeği daha, istemeden anımsatmak istiyoruz. Devrimci Sol Güçler, ulusal sorunu Ç.Yol gibi sadece dayanışmacı bir mantıkla değil, kendi halkının temel sorunlarından biri olarak görmekte, buna göre örgütlenmekte ve mücadele etmektedir. Kaldı ki, Ç.Yol dayanışma anlamında da sözü edilir bir şey yapmamış ve yapmamaktadır. O sadece lafızda keskindir.

FAŞİZM YERİNE DEVRİMCİ SOL GÜÇLER'E YÖNELTİLEN BIÇAKLAR VE KABA GÜCE BAŞVURULUYOR ÇIĞIRTKANLIĞI

Ç.Yol yüzü hiç kızarmadan, "Yeni Çözüm, çözümsüzlüğünü dayak ile çözmeye çalışıyor" diyor. Ve bunu Yeni Çözüm'ün politik tükenmişliğine bağlıyor. Bir kalem darbesiyle gerçekleri tersyüz etmek ve baskın çıkmaya kalkmak kolay gibi görünüyor. Ama yanılıyor, Ç.Yol gerçekleri gizleyemez. Ortada Devrimci SolGüçler'den bıçakla yaralanmış bir kişi vardır ve bunu bıçaklayanlar kendilerine Ç.Yolcu diyenlerdir. Bir halkevinin, bir güruhla basılması ve izinsiz açlık grevi yapılması vardır. Dahası, yayınladıkları bildiride, Zeytinburnu'ndan, Ümraniye'den, Küçükçekmece'den püskürtüldüğünü yazıyorlardı. Kafa yapısı açıktı... Olayların detayına girmek istemiyoruz, bunlar bildirilerde yazıldı. Ç.Yol ve onun gibi sınıf mücadelesinde varlıkları güçlükle seçilebilen bazı grupların, sol içi çatışmayı hortlatma girişimlerinin sonucu olarak gündeme gelen saldırıdan dolayı halen yaralar kabuk bağlamamışken, "kaba güç" çığırtkanlığı yapanlara bir çift sözümüz var: Devrimcileri yaralayacağınıza, gidin faşizmin güçlerine saldırın! Sahi, yeri gelmişken, siz faşizme karşı 1975-1980 tarihsel kesitinde verilen mücadelede ne yaptınız, neredeydiniz? Hangi fabrikaları faşizmin karşısına diktiniz? Ya cunta sonrası? Cunta sonrası, Çağdaş Yolcuların mücadelesine tanık olma-

dik. Eğer gerçekten bir şeyler yaptıysanız, anlatın da öğrenelim. Ç.Yol, cunta karşısında sınıf mücadelesini gücü oranında bulunduğu her alanda sürdüren Marksist-Leninistleri küçümsemeye kalkarken, ne kadar basitleştığinin farkında mıdır? O "bildiri", "pankart", "yazılama", "tek tek eylemler" diye küçümseyip burun kıvrılan, alay edilmeye çalışılan eylemlerin sürdürüldüğü 1980-1984'lü yıllarda, Ç.Yol, bırakın bunları yapmaya, ülkede kalmaya bile cesaret edemezken (**) şimdi ortaya konan alaycı tavra "bu ne cesaret" mi diyelim, yoksa üzülelim mi? Siz karar verin! Ne demişler, iğneyi kendine batır, çuvaldızı başkasına!

Ayrıca sağa sola çamur atıp, "Görev başına!" gibi tumturaklı ama boş laflarla bir yere varılamaz. Aynı sözleri tekrarlaya tekrarlaya siz de inanmaz olacaksınız. "Görev başına!" demeden önce, görevler doğru saptanmalı ve göreve sahip çıkılmalıdır.

(*) Burada yeri gelmişken bir konuya daha değinmek istiyoruz. Bir okurumuzun Zeytinburnu'ndan gönderdiği mektupta, Ç.Yolcularla ilgili yazılan "Ç.Yol kadın kullanarak örgütleniyor" deyişinden hareketle feveran ediyor, dostlarından yardım istiyor. Sosyalist basın ve kamuoyuna açıklanan bir bildiri ile, Yeni Çözüm, Günaydın Gazetesi ile aynı kefeye konuluyor. Öncelikle şunu söyleyelim.. Ülkemiz solunda sosyalist ahlak kuralları hiçe sayılarak hareket edildiğine birçok kez tanık olunmuştur. Bunları tek tek örneklemeyi gereksiz buluyoruz. Yeni Çözüm'de yayınlanan mektupta da, bir okurumuz Zeytinburnu'nda tanık olduğu olayları aktarmıştır. Burada öncelikle Ç.Yol'un böyle olup olmadığını araştırarak somut verilerle söyleneni yalanlamasını beklerdik. Bunun yerine kamuoyu nezdinde bizi teşhir etmeye ve kadın cinselliğini burjuva değer sistemi çerçevesinde aşağıladığımızı söylemeye kalkması, doğru bir tutum olmayıp, demagojidir. Bizi Günaydın Gazetesi ile aynı kefeye koyanlar, bizim söylediklerimizi ve yazdıklarımızı çarpıtarak Günaydın ve benzerlerinden hiç de farklı bir yol tutmuyorlar. Çünkü onlar çarpıtmada ustalaşmışlardır.

DKD'nin bildirisindeki "hazmedememe", "tükenme" vb. söylediklerini ise ciddiye almak gerekmez. Çünkü DKD'nin nasıl kurulduğunu kimse unutmadı. Kendileri de unutmamış olacaklar ki, basit rekabet duygularını yansıtırıyorlar. Kadın deməğinin birkaç siyasetle birlikte kurulması tartışılırken ve DKD ismi de o platformda saptanmışken, bir yandan platforma katılıp, bir yandan da platformdan habersiz -hem de DKD ismiyle- DKD'nin kuruluş çalışmalarını yapmaları tam bir burjuva politikacılığıydı. Eleştirisi karşısında ise bir ilkesizlik örneği sergileyerek "POLİTİKA BU" diyebilmişlerdi.

(**) Yurtdışında "cephe" örgütlenme gibi büyük çabalarınız vardı. Çok iddialıydınız. "Sınıf mücadelesi keskinleştikçe, küçük burjuva halk kesiminin düzene karşı en radikal, en devrimci tepkisi olan D. Yol siyaseti, işçi sınıfıyla daha sağlam ittifaklar kurmanın yoluna çıkmıştır." diyordunuz, ifadelerdeki sırttan kendini beğenmişlik bir yana, şu cephe ne oldu? Neler yaptı, neden dağıldı? Siz bu boş hayaller peşindeyken de hep "birlikçi" ve mücadele dışındaydınız. Yine "sektekler" diye sağı solu suçluyordunuz. Bugün de farklı değilsiniz.

Sosyalist kültürle eğitilemeyen halk, sosyalizmin nimetlerini görememiş, sosyalizmin kendisi için ne anlama geldiğini kavrayamayan insanlar duvardan atlayarak kapitalizmin nimetlerine koşuyor... Kapitalizmi de görecekler... Revizyonist politikalar sonucu değeri anlaşılamayan sosyalizm tüm gerçekliği ile gözler önüne serilecektir.

Peki, size ne oluyor duvara alkış tutan solcularımız?

Ne çabuk unuttunuz taraf olduğunuzu?

Evet, biz tarafız! Berlin Duvarı'na vurulan darbelerin seslerini duymuyoruz.

Biz emperyalizmin duvarına vurulan sesleri duyuyoruz.

El Salvador'dan sesler geliyor. Tüm dikkatimizle o sesleri dinliyoruz.

FMLN gerillaları savaşı başkentte sürdürüyorlar. Amerikan güdümlü iktidar karşısında etki gücünü her geçen gün artırarak onu köşeye sıkıştırmaya çalışıyor, saldırılarıyla yeni dengeler kurmak, onu yıkmak nihai zafere giden yolun kilometre taşları oluyor.

Bir mermi de bizden FMLN gerillaları, bir mermi de bizden...

Emperyalizmin moral olarak yıkmaya çalıştığı günlerde, sizin mermilerinizin sesine ihtiyacı var ezilen halkların..

Emperyalizm Berlin Duvarı'na vurulan kazmaları alkışlıyor...

"Sosyalistler" Berlin Duvarı'na vurulan kazmaları alkışlıyor...

Her taraftan abluka altına alınmaya çalışılıyor. Hangi niyetle olursa olsun sosyalizme inançsızlık geliştirilmeye çalışılıyor. Şimdi daha fazla inanca, daha fazla morale ihtiyaç var. Dünyanın neresinde olursa olsun, en küçük bir isyan kıvılcımı hepimizin yüreğinde çakmalı.

Bizler hangi şart altında olursa olsun, emperyalizmle aynı safta hiçbir şeye alkış tutamayız. O duvar binlerce komünistin kanıyla sulanmıştır. Biz şehitlerimizin üstünden atlayamayız.

Emperyalizmin duvarlarını dört bir yandan parçaladıktan, özgür bir dünya yarattıktan sonra, halklar arasındaki tüm çitleri kaldıracğız. Çünkü biz enternasyonalistiz.

Gorbaçov Berlin'i destekliyormuş, varsın desteklesin. Bizler komünizm davamızda yola çıkarken, halklarımızdan başka kimseye güvenerek yola çıkmadık. Bugün halklar olarak uzakta yaşıyorsak da, sıkıştığınız mermide bizlerin sıkıştırılmış kını, öfkesi var.

Berlin Duvarı'nı şakşaklayanlar...

Salvador'da emperyalizmin çatırdayan duvarını duymayanlar...

Vurun duvara...

Bir damla yüreğiniz varsa, vurun emperyalizmin duvarına.

PATRİO O MUERTE VENCEREMOS

YAŞASIN PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ

SOSYALİST DEMOKRASİ TARTIŞMALARINDA SAPMALAR VE ML TAVIR

"Bazı sosyalistler son zamanlarda, otorite ilkesi diye adlandırdıkları şeye karşı düzenli bir haçlı seferine girişmişlerdir. Şu ya da bu eylemin otoriter olduğunu söylemek onu mahkum etmeye yetmektedir. "(1)

Engels'in sözünü ettiği anlayış, bugün, içinde "proletarya diktatörlüğü", "zor", "Stalin" geçen her şeyi "mahkum eden" bizim sivil toplumcu sosyalistlerimizin anlayışıdır. Sivil toplumluluğun hemen tüm solu şu ya da bu biçimde kemirdiği son yıllarda "proletarya diktatörlüğü", "parti", "disiplin", "otorite", "zor", vb. kavramlardan söz etmek adeta suç oldu. Bu kavramlara sahip çıkanlara uzaydan gelmiş garip yaratıklarmış gibi bakılıyor ve Marksizmin dogmatik yorumcuları, muhafazakarlar vb. olarak damgalanıyorlar.

Marksizmi herkes için kabul edilebilir "makul ölçülere" çekmekle meşgul olanların bizleri muhafazakar, dogmatik vb. diye eleştirmelerinden zerre kadar rahatsızlık duymuyoruz. Aksine, Marksizm-Leninizmin temel ilke ve kavramlarına sahip çıkmanın huzurunu duyuyoruz.

Bütün enerjisini soyut tartışmalara ve özellikle sosyalist demokrasi tartışmalarına harcayanların yıllardır hiçbir yere varamadıkları gibi, sorunu tarihselliğinden kopararak her şeyi birbirine karıştırıp anlamsızlaştırdıklarına (bilinçli ve bilinçsiz) dikkat çekerek bu konunun üzerinde kısaca durmak istiyoruz.

Sorunun bu noktaya gelmesi, hiç kuşkusuz emperyalist-kapitalist sistemin ideolojik-psikolojik saldırılarının beyinlerde yarattığı tahribatın sonucudur. Dolayısıyla bu tartışma pratik ihtiyaçtan veya devrimci bir bakış açısıyla süreci yönlendirme ihtiyacından doğan bir tartışma değildir. Zaten sorunun tartışıldığı zaman ve mekana bakıldığında bu kolaylıkla görülecektir.

Bugünkü soyut ve yapay sosyalist demokrasi tartışmalarının temelinde, Avrupa'da 1968 devrimci kabarışına sırt çeviren ve düzenle kaynaşan Avrupa KP'lerinin 'tarihsel uzlaşma' önerileri ve "Avrupa komünizmi" teorileri vardır. Tartışmanın yaygınlaşması ise bürokratlaşan, kitlelerden kopan, sosyalizmi idari ve teknik örgütlenmeye indirgeyen sosyalist iktidar partilerinin tikanıklıklarla karşılaşmaları, giderek devrimci düşüncesini ve yöntemlerinden uzaklaşmaları ve burjuva düşünce biçimlerine yönelmesiyle oldu. En uç noktasına da "Gorbaçov reformları" ile geldi.

Diğer yandan, bu tartışmanın ülkemizde yansıma koşulları benzer olduğu kadar ilgi çekicidir de. "Sosyalist demokrasi" tartışmaları, 12 Eylül yenilgisi koşullarında, inkarcılık ve yılgınlığın boy attığı bir ortamda, Avrupa "cafe"lerinde, mücadele ateşinden uzak yıllar geçiren solun ithal etmesiyle başladı ve halen de sürüyor.

Sosyalist demokrasi kavramını ne kadar çok kullanır, ne kadar çok tartış-

şırsa o kadar çok demokrasi yanlısı olduklarını sananların, proletarya diktatörlüğü, parti ve zor ile sosyalist demokrasiyi birbirine karşıt şeylermiş gibi gösterme çabaları ve kavramları eğip bükerek sübjektivizmlerine uydurmaya çalışmaları nihai olarak boşa kürek çekmek olsa da, hiçbir etkisi olmadığı söylenemez. Aksine sosyalizmle yeni tanışan, 12 Eylül'ün depolitizasyonundan şu veya bu oranda payını almış genç unsurlarda ideolojiye güvensizliği, bir dava uğruna özveride bulunma gibi erdemler yerine, toplumsallıktan uzak bir bireyselleşme tutkusunu yayıyor.

Gelişme koşulları ve vardığı boyut düşünüldüğünde bu tartışmanın burjuvaziye karşı mücadele barutunu tüketmiş olanlarca, sosyalist teori ve mücadeleyi burjuvazi nezdinde "kabul edilebilir" mevzilere çekme ve statüler oluşturma amaçlı bir tartışma olduğu kolayca anlaşılabacaktır.

Bu noktada sosyalist kavramları yerli yerine oturtmak ve Marksist-Leninst yaklaşımı bir kez daha hatırlatmak zorunluluk olmuştur.

DEMOKRASİ DİKTATÖRLÜKTÜR

Çağımızda en çok iğdiş edilen ve üzerinde en çok demagoji yapılan kavramlardan biri de "demokrasi"dir. ABD'nin bile kendini demokrasinin ve özgürlüklerin kalesi olarak lanse ettiği, halk düşmanı faşist çeteleri özgürlük savaşçıları olarak yutturmaya çalıştığı bir dönemi yaşıyoruz. Gerici faşist diktatörlüklerin "demokrasi", sosyalist yönetimlerin ise en azılı "diktatörlük" olarak gösterildiği bir rol dağıtımının dünya halklarına onaylatılmaya çalışıldığı günümüzde, sosyalist sistemin zaaflarından ve eksikliklerinden yararlanan emperyalistler, "demokrat" görünmeye, imajlarını değiştirmeye özel bir önem veriyorlar.

Bu tartışmaya sol da bütün cepheleriyle katılmış bulunmaktadır. Emperyalizmin demagojik temelde geliştirdiği ideolojik-politik saldırılar, sosyalistlerin inançsızlığı, kendine güvensizliğiyle birleşince yüz yıllık Suçlarıyla tarihe gömülmekte olan burjuva demokrasisi yeniden diriltiliyor. Halkların kanları üzerinde yürüyen G. BUSH, Polonya'da demokrasi kahramanı kesiliyor ve "solcu"larımız da sosyalist demokrasi tandanslı söylemleriyle bu kutsamaya soldan katılmaktan geri durmuyorlar.

Tartışmanın vardığı boyutta, kavramlar bilinçli olarak anlamsızlaştırılmış ve olgunun sınıfsal özü yok sayılmıştır. Bu noktada "demokrasi" tartışmasına, konunun abecesinden başlamak, öncelikle her şeyi yerli yerine oturtmak, yıllardır yazılan, tartışılan şeyleri tekrarlamak kaçınılmaz olmuştur.

Demokrasi Grek kökenli bir kelime ve "halk yönetimi" anlamına geliyor. Antik Yunan sitelerinde, halkın, sitenin yönetimine ilişkin tüm kararların oluşumuna katılmasını ve bu şekilde biçimlenen yönetimi ifade eder demokrasi. Ancak bu bile, bugün bizim sivil toplumcularımızın anladıkları anlamda sınırsız ve sınıfsız bir demokrasi değildir. Sitenin çoğunluğunu oluşturan kölelerin dışlandığı, yer almadığı bir demokrasidir, köle sahipleri için demokrasidir.

ML'ler, demokrasi sorusuyla her karşılaştıklarında "kimin için?" sorusunu sormuşlardır. Bugün unutturulmaya çalışılan bu soru, demokrasinin sınıf içeriğinin kavranması açısından önemlidir.

Evet, "kimin için demokrasi?" Burada, ML'lerin yanıtı kesin ve nettir. Sorunun yanıtı "sınıf için demokrasi" kapsamı dışında ele alındığında, varılan yer kaçınılmaz olarak sınıf pusulasını yitirmişlerin durağı, soyut bir demokrasi tanımı ve burjuva demokrasisidir.

Demokrasinin de bir devlet biçimi olduğu, tarihsel anlamı kavranmasa da herkesin kabul ettiği bir gerçekse, demokrasiyi sınıfsal özünden soyutlamak, devleti soyutlamayı da getirir ki, bu, felsefi idealizmin batağında kulaç atmak demektir. O halde, demokrasiyi devlet olgusuyla birlikte ele almakla işe başlamak birinci adım oluyor.

Bu anlatım biçimi bazılarına kaba ve şematik gelebilir. Ancak, kavramların tarihsel anlamlarından koparıldıkları günümüzde bu, kimi zaman bir gereklilik olmaktadır. Bu nedenle devam edersek;

Demokrasi, *"bir devlet biçimi, çeşitli devlet biçimlerinden biri(...), zorun örgütlenmiş olarak, sistemli biçimde uygulanması..."*(2) olarak bir diktatörlüktür. Çünkü devlet bir sınıfın baskı aygıtıdır ve demokrasi de bir devlet biçimi olarak kimin elindeyse onun için kullanılan bir baskı aygıtıdır. Bu noktada burjuvazinin, bayatlamış demokrasi tanımlamaları olan "halkın yönetimi", "tam demokrasi"nin, "ideal demokrasinin olamayacağı da görülecektir. Bir sınıf için söz konusu olan demokrasi, diğer sınıf için diktatörlük, "örgütlenmiş zor"dur.

Lenin, sınıflar mücadelesi tarihinin engin deneylerinden hareketle bu durumu şöyle ifade ediyor:

"Sağduyu ve tarihi küçük görmüyorsak, değişik sınıflar var olduğu sürece 'saf demokrasi'den söz edemeyeceğimiz açıktır. Ancak sınıf demokrasisinden söz edebiliriz. 'Saf demokrasi'nin hem sınıf mücadelesini, hem de devletin niteliğini kavrama eksikliği gösteren belirsizce bir deyim olmakla kalmadığını, aynı zamanda boş bir söz olduğunu çünkü komünist toplumda değişkenlik ve alışkanlık haline gelmesi süreci içinde eriyeceğini, ama hiçbir 'saf demokrasi' olamayacağını burada söylemeliyiz." (3)

Tekrarlarsak, sınıflı toplumlarda bir sınıf için demokrasi, diğer sınıf (ve sınıflar) için diktatörlüktür. Köleciler toplumda demokrasi köle sahipleri içindir ve köleler için diktatörlük anlamına gelir. Aynı şey kapitalizmde burjuvazi ve proletarya (ve emekçiler) açısından geçerlidir.

"Çok küçük bir azınlık için demokrasi, zenginler için demokrasi: Kapitalist toplumun demokratizmi işte budur." (4)

Bütün bu tespitlere karşı söylenenler bilinçsizlikten doğmuyorsa, iflah olmaz bir oportünizmdir.

Öğrenmek isteyenler için, yaşam fazlasıyla öğreticidir. Bugün ülkemizde kimilerinin solculuk adına özendikleri, her şeyin merkezine konan "Avrupa demokrasisi" İngiliz maden işçileri için cop ve yoksulluk, İrlanda ulusu için asimilasyon, kurşun, bomba, radikal silahlı hareketlere karşı katliam, işkence ve hapishanelerde provokasyondur. Emekçilere karşı en organize saldırıların sürdüğü "Avrupa demokrasisi", tekellerin örgütlenmiş zoru olarak, proletarya ve emekçiler için diktatörlüktür.

Lenin'in de belirttiği gibi, "saf demokrasi" peşinde koşmak (ki ülkemiz so-

lunda "batı demokrasileri" olarak da anlaşılabilir) devlet olgusunun inkarıdır. Bu anlayış burjuva idealizmine, devletin "sınıflarüstü" olduğu safatasına götürür ki, Marksist tarih anlayışının temelden yadsınmasıdır.

Burjuva demokrasisi, tarihsel olarak burjuvazinin feodalizme başkaldırısı ve siyasal iktidarı fethetmesiyle doğdu, aşağıdan gelen, işçi sınıfı ve emekçi halkın mücadelesiyle gelişti. Ekonomik liberalizmden ayrı düşünölemeyecek olan burjuva demokrasisi 18. yy.da doruğuna ulaşırken, tekelleşmeyle birlikte siyasal gericiliğe doğru evrildi. Bugün Batı demokrasisi olarak anılan ve "en iyi yönetim biçimi" olarak gösterilen burjuva demokrasisi, işçi sınıfı ve emekçilerin mücadelesinin yarattığı bir "denge" üzerinde yaşamaktadır. Mücadelenin boyutlandığı hallerde faşizme evrilme potansiyeli taşıyan siyasi gericiликтir.

Tekelci devlet kapitalizminin en üst boyutta yaşandığı günümüzde, işçi ve emekçilerin sistem üzerindeki rolleri deyim yerindeyse "figüranlıktan öte değildir. Tekellerin tamamen egemen olduğu bu ölkelerde kitlelerin gerçek anlamda yönetime katılmalarından söz edilemez. Periyodik aralıklarla yapılan seçimler ise, Marks'ın deyişyle, *"Birkaç yıllık zaman için halkın, kendilerini soyacak olanları belirlemesi"* dışında bir anlam taşımaz. Partiler de burjuvazinin siyasal yönetim ve yönlendirme mekanizmalarıdır ve kitlelerin inisiyatiflerini taşımazlar.

Kapitalist-emperyalist sistemde bugün özgürlüklerden söz edilebiliyorsa, bu, işçi ve emekçilerin mücadelesinin ürünüdür. Çünkü burjuvazi, burjuva demokratik devrimin hemen ertesinde elde ettiği siyasal iktidarın silahlarını işçi ve köylölere yönelterek hak ve özgürlükleri rafa kaldırmış, bu hak ve özgürlükler uzun bir süreçte kanlı mücadeleler sonucu kazanılabilmıştır.

Tüm bu söylenenlerden, burjuva devlet biçimi olarak demokrasi ile faşizm arasında hiçbir farkın olmadığı, emekçiler için hiçbir anlam ifade etmeyeceği sonucu çıkarılamaz. ML'ler reformları reddetmezler, demokrasi mücadelesinin en solunda yer alırlar ama reformlar için mücadeleyi amaç edinmezler, iktidarın fethine bağlı olarak ele alırlar.

Tarihsel olarak çağını doldurmuş burjuva demokrasisinden alacak bir şeyimiz yoktur. Burjuva demokrasilerinde var olan olumlu yanlar ise zaten işçi ve emekçilerin mücadelesinin kazanımlarıdır ve zaten emekçilerin malıdır. Proletarya demokrasisi (diktatörlüğü) bu kazanımların üzerinde yükselecek ve gerçek demokrasinin kuruluşuna hizmet edecektir.

Demokrasi ile diktatörlüğün birbirini dışlamadığını, karşıtların birliği ve çatışmasını içerdiğini, sınıflı toplumlarda saf demokrasinin olamayacağını belirttiikten sonra, komünizmin alt aşaması (geçiş evresi) olan sosyalizmde ve komünizmde demokrasiye nasıl baktığımıza değinelim kısaca.

İleride üzerinde duracağımız gibi, proletarya diktatörlüğü (demokrasisi) proletarya, halk sınıf ve tabakalarına demokrasi, geçmiş toplumun temsilci ve kalıntılarına ise diktatörlük (zor) anlamına gelir. Bu anlamda proleter demokrasi de sınıf demokrasisidir. ML'ler, sosyalist toplumda herkes için demokrasinin sağlanacağı, saf demokrasinin kurulabileceği gibi sahte umutlar yaratmaz. Çünkü proletarya diktatörlüğü de bir devlet biçimidir. Ve her devlet gibi bir sınıf diktatörlüğüdür (ve demokrasisi).

Sınıf farklılıkları tümüyle ortadan kalkmadıkça (yani komünist topluma kadar) gerçekten tam bir demokrasi, özgürlük ve eşitlikten söz edilemez. Ancak bundan sonradır ki, demokrasi, özgürlük ve eşitlik gerçekten sağlanır. Bu aşamada sınıfların ortadan kalkması nedeniyle diktatorya uygulanacak bir sınıf kalmadığından demokrasi de "sönmeye" başlar. Devlet biçimi olarak demokrasinin sönmesi esprisidir bu. Lenin'in Devlet ve İhtilal adlı eserinde konuya ilişkin uzun anlatımını burada almakta yarar var:

"Ancak komünist toplumda kapitalistlerin direnci kesin olarak kırıldığı, kapitalistlerin ortadan kalktığı ve sınıfların yok olduğu (yani toplumsal üretim araçlarıyla ilişkileri bakımından toplum üyeleri arasındaki ayrım silindiği) zaman, ancak o zamandır ki, devlet ortadan kalkar ve özgürlükten söz etmek olanaklı duruma gelir. Ancak ve ancak o zaman gerçekten tam, gerçekten hiçbir istisna tanımayan bir demokrasi olanaklı duruma gelecek ve uygulanacaktır. Ancak ve ancak o zaman demokrasi sönmeye başlayacaktır."(5)

"SOSYALİST DEMOKRASİYE MARKSİST-LENİNİST BAKIŞ

Sosyalist demokrasi tartışmalarının genelde tek partililik, çok partililik, monolitiklik ya da çok seslilik olarak, yani parti etrafında döndürülmesi konunun parti sorunları ile sınırlı olduğu gibi bir imaj yaratabilir, ancak **sosyalist demokrasi tartışması parti tartışması değil, sistem tartışmasıdır.**

İlk kez egemen sınıf olarak örgütlenen proletarya, sosyalist demokrasiyi altyapıda ve üstyapıda yeni bir ilişkiler bütünü yaratma sorunu olarak algılar. Sosyalizm, yeni bir iktisadi şekillenmenin üzerinde toplumun yeniden örgütlenmesidir.

Proletaryanın, toplumu nasıl ve hangi araçlarla yöneteceği, kitleleri yeni bir toplumsal yapının kuruluşuna nasıl ve hangi araçlarla katacağı, kitlelerin yaratıcılığını, nasıl açığa çıkarıp kullanacağı vb. tüm soruların yanıtı sosyalist demokrasinin içinde gizlidir.

Sosyalist demokrasi, yönetimde çoğunluğun iradesinin geliştirilmesi ve pekiştirilmesi sorunudur. Marksist-Leninistlerle her türden reformistler arasındaki ayrım noktalarından birisi de sosyalizmin iradi bir süreç olduğudur. Bu iradiliği bozmadan, tam tersine, kapitalist kuşatma koşullarında daha da pekiştirerek kitlelerin yönetime katılımını sağlamaktır. İşçi sınıfını ve emekçileri partinin disiplini ve önderliği altında, gönüllü ve yaratıcı bir biçimde sosyalizmin kuruluşu sürecine sokmak, kendi yaşamlarında söz ve karar sahibi yapmak; işte sorunun temelinde bunlar vardır. Yani sorun, kaç partinin olduğu, parti içinde muhalefet ve kanatların olup olmadığı değil, kitlelerin iradesinin iktidarda gerçekleştirilmesi sorunudur. Eğer tartışılacaksa, sosyalizmin iradi, merkezi bir süreç olduğu, burjuvaziye karşı sürekli şiddet içermesi gerektiği dışlanmadan bu irade birliğinin nasıl sağlanacağı tartışması olmalıdır. Ters yaklaşım mutlak olarak burjuva, küçük burjuva kavrayışlara götürür ki, bu da sınıf pusulasını yitirmek demektir. Sorun böyle anlaşıldığında görülecektir ki, proletarya diktatörlüğü içeriğiyle her türden burjuva demokrasisinden bin kez daha demokratiktir. Çünkü proletarya diktatörlüğü çoğunluğun demokrasisi, en geniş demokrasidir, halk kitlelerinin yönetime doğrudan katkı

lımıdır. Bu katılım, her şeyden önce işçi sınıfının ileri unsurlarının öncü örgütü olan parti, mesleki ve demokratik örgütleri, ideolojik ve eğitim kurumları, mücadelenin biçimlendirdiği toplumsal örgütlenmeler (Sovyetler savunma komiteleri vb.) ile gerçekleşecektir.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN (SOSYALİST DEMOKRASİNİN) YÖNETİM ORGANI OLARAK PARTİ

ML'ler, partinin, proletarya diktatörlüğünün kumanda merkezi olarak önemi ve vazgeçilmezliğini her zaman savunagelmışlerdir. Bu anlamda, partinin önemini küçümseyen ya da parti otoritesini zayıflatan tüm düşünce ve davranışları reddeder, bunun burjuvaziye hizmet etmek demek olduğunu vurgularlar. Çünkü parti olmadan sosyalizm kurulamaz.

Proletarya diktatörlüğünün yürütücüsü ve güvencesi olan partiyi böylesine vazgeçilmez kılan, onun proletaryanın on yıllar süren mücadelesinde kumanda ederek kazandığı öncü müfreze özellikleri, deneyim ve kadro birikimi ile kitlelerin güvenliğini kazanıp yığınların nabzını elinde tutan yapısıdır. Parti, sınıfın en ileri, en bilinçli, yeni bir toplum kurma heyecanını, coşkusunu taşıyarak her türlü özveride bulunabilen ve mücadele içinde çelikleşmiş unsurlarını bünyesinde toplar. Tüm bu özellikleriyle proletarya partisi, çekirdek bir yapı olmasına karşın tüm topluma kumanda edebilecek yetenekleri ve zemini de kazanmıştır.

"Proletarya partisinin disiplini; öncünün sınıf bilinci ve kendini devrime adanmasıyla, ikincisi, çalışan insanların en geniş yığınlarıyla bağ kurma ve onların içinde erime yeteneğiyle, üçüncüsü önderliğin doğruluğu ve yığınların bunu özdeneyimleriyle görmeleri kaydıyla sağlanır."(6)

Proletarya partisinin toplum üzerindeki etkinliği zora dayanmaz. Kitleleri ikna temeldir. Bu anlamda kitlelerin özdeneyimleriyle gerçekleri görmesi ve sosyalizme inanması, katılım göstermesi için sabırla çalışır. Toplamlar yönergelerle idare edilemezler. Proletarya partisinin toplum üzerindeki etkinliği yönergelere değil, kitlelerin gönüllü katılımına dayanır. Aksi durumda parti kitlelerle ne bağ kurabilir, ne de politikanın yaşama uygulanmasında destek ve onay alabilir. Proletarya diktatörlüğünün gerektiğinde zor kullanacağı gerçeği, zorun mutlaklaştırılacağı, herkese karşı ve her zaman kullanılacağı gibi bir anlayışa vardırılmamalıdır. "Zor"un mutlaklaştırılması onun etki gücünü yok eder çünkü.

"Zor"u inandırma temeli üzerine oturtabildiğimiz zaman, onu, doğru ve başarılı olarak kullandık."(7)

Kitleleri ikna etme, eğitime ve onların hem öğretmeni, hem öğrencisi olma özellikleriyle yeni toplumun vazgeçilmez kurumu olan proletarya partisi her şey demek midir? Parti ile devlet birbiriyle özdeş midir? Hayır! Proletarya partisi yönetimde olmadan proletarya diktatörlüğü düşünülemese de, bu, parti tek başına ve her şeyden bağımsız olarak ülkeyi yönetir anlamına gelmez ve parti ile devletin özdeşliği demek de değildir. Stalin, partinin "iktidarın çekirdeği" olduğunu söylerken, onun, "devlet iktidarı" olmadığını, "onunla özdeş" tutulamayacağını özellikle belirtir.

Sosyalist toplum sınıflı bir toplumdur ve sınıf savaşımı çeşitli görünüm-lerde ve şiddete devam eder. Bu savaş devlet iktidarını almanın avantajları ile sürdüren partisi, "iktidar çekirdeği" olarak devlet ile kaynaşmıştır. Bütün devrim deneyleri göstermiştir ki, proletarya partisinin "doruğu" ile **devletin** "doruğu" birbirine kaynaştırılmadan bir devrim yürütülemez, o devrime önderlik edilemez. Devlet, daha geniş bir örgütlenmedir ve salt partiden, partililerden oluşmaz. Parti ile devlet ilişkilerine örnek olması açısından SBKP 8. Kongre (1925) Kararı'ndan bir bölümü aktarmak konuya ışık tuta-caktır:

"Partinin kolektiflik görevleriyle, devletin Sovyetler şeklindeki organizma-larının görevleri hiçbir zaman karıştırılmamalıdır... Parti, kararlarını Sovyet anayasası çerçevesinde, Sovyet organizmaları kanalıyla uygulamalıdır. Parti Sovyetlerin etkinliğini yönetmeye çalışmalı fakat hiçbir zaman kendini onla-rın-yerine koymamalıdır."(8)

Parti, sosyalizmin kurulması ve geliştirilmesi mücadelesinde vazgeçil-mez olan fonksiyonlarını yerine getirirken kendi otoritesini, disiplini ve mer-keziyetçiliğini demokrasi ile çelişmeyen bir bütün haline getirir.

Parti, bir tartışma kulübü ya da disiplinsiz, ilkesiz bir şekilsiz yapı, hizip-ler-gruplar karmaşası değildir. Kendi içinde en geniş demokrasiyi, eleştiri-özeleştiri mekanizmasını işleten partide, azınlık çoğunluğa, alt organlar üst organlara bağlıdır. Kararların alınması sürecinde en geniş demokrasiyi işle-ten parti, karar aşamasından sonra en katı disiplin ve bağlılıkla, alınan kara-rın yaşama geçmesi için merkeziyetçiliği uygular. Hiçbir disiplinsizliğe göz yumamaz. Parti üyelerinin ve partililerin politikaya en geniş ve doğrudan ka-tılımı için birçok kanal açar, politikaların oluşumu öncesinde kitlelerin tartış-ması, görüş ve öneri belirtmesi, oluşacak politikayı kavraması için çaba har-car. Parti içinde ise, üyelerin söz ve karar sahibi olmasını güvenceye alır. Karşı-devrimci ideoloji dışında hiçbir düşünce ve görüşü bastırmaz, Mark-sizm-Leninizm içi tartışmalarda ideolojik mücadeleyi kullanır. Çeşitli düşün-celerin tartışılmasından sonra oluşan kararlara herkesin saygılı olması ve kararın en iyi biçimde uygulanması için disiplin ve bağlılık ister.

Partinin kendi içinde demokrasiyi uygulaması, çekirdeği olduğu topluma da örnek olur. Kitlelere güven vermenin dışında, partinin en yetkin elemanla-rın yönetiminde olması için partinin tüm organları seçimle oluşturulur. Tüm üyelerin, organları seçme ve buralara seçilme hakkı vardır. Ayrıca, görev ve işlevlerini yerine getirmeyen veya getiremeyen organların ve üyelerin bu so-rumluluktan uzaklaştırılması ilkesi benimsenmiştir. Tüm görevliler ve organlar çalışmalarından dolayı sorumlu oldukları organa hesap vermek zorundadır.

Parti içi demokrasi konusunda SBKP-MK 1937 Şubat Toplantısı'nda alı-nan kararlardan bazı örnekler vermek, konuya açıklık kazandırmakta yararlı olacaktır. Toplantıda şu ilke kararlar alınıyor:

- Parti içi demokrasi ilkesinin tam ve kesin uygulanması,
- Parti komiteleri için içerden tayin uygulamasına son verilmesi ve yöneti ci organların seçimle gelmesi ilkesinin hakim kılınması,

- Parti organları için seçimlerde aday listelerine değil, adaylara oy verilmesi, parti üyelerinin adayları eleştirmek ve her konuda onlara soru sormak haklarının sınırsız olması,

- Seçimlerde gizli oyun esas alınması,

- En alt organlardan MK'ya kadar tüm parti organlarının seçilmesi,

- En alt parti örgütlerinde, mıntıka ve şehir örgütlenmelerinde yılda bir, eyalet ve cumhuriyet örgütlenmelerinde on sekiz ayda bir seçim yapılması,

- Parti örgütlerinin, parti komitelerini genel fabrika toplantılarında seçme leri sistemine sıkı sıkıya bağlı kalınması ve genel fabrika toplantıları yerine delege toplantılarının konulmaması vb. vb...

Alınan bu karar ve ilkeler çerçevesinde, 12 Aralık 1937'de genel seçimler yapılmış ve ilk dela bu seçimlerde komünistler ile parti dışındaki adaylar ortak blok oluşturarak uygulanan demokrasinin sınırları genişletilmiştir. 94 milyon seçmenden 91 milyonunun oy kullandığı seçimlerde, ortak blok listeleri 90.4 milyon oy almıştır.

Bugün burjuva parlamentarizmine özenenlerin kendi tarihlerinden ders alma gibi bir düşünceleri olmadığından, gözleri sosyalizmin demokrasi deneyimlerini görmüyor.

Sosyalist demokrasi, burjuva demokrasisi gibi temsili bir sistem değildir. Kitlelerin politika ve yönetime doğrudan katılımını içeren sosyalist demokrasi, proletarya partisinin etkinliği dışında, sendikalar, kooperatifler, gençlik örgütlenmesi gibi toplumda örgütsüz tek bir insan dahi bırakmamayı içeren demokratik örgütlenme zenginliği yaratarak kitleleri bu örgütlerde toplama ve yönetime katılmalarını sağlamayı, etkin kılmayı hedefler. İşte bu noktada, partinin parti dışı örgütlenmelerle ilişkisi, partinin kitle bağları ve kitle katılımının nasıl sağlanacağı sorusu gündeme gelir.

PARTİNİN KİTLE BAĞLARI VE KATILIMCILIK

Burjuva demokrasisinin biçimsel bir demokrasi olduğu, kapitalist sistemde kitlelerin politikadan uzak tutuldukları ve "genel oy ilkesi"nin de kitleleri demokrasicilik oyununa katma aracından başka bir şey olmadığı, bu anlamda da göstermelik olmaktan öteye geçmediği biliniyor.

Proleter (sosyalist) ise burjuva demokrasisinin biçimsel (temsili) demokrasisini reddeder ve doğrudan demokrasiyi, giderek genişleyen bir tarzda kurar. Sosyalist demokrasi, geçmiş toplumun üzerinde kurulacağından, geçmişten kalan temsili kurumların hepsini reddetmez, onları yeni bir içerikle yeni toplumun kuruluşuna katar. Ancak esas olan kitlelerin kendi örgütlülükleri ile yönetime katılımıdır. İşçiyi sendikada, köylüyü kooperatifinde vb. etkin kılmak, üretimin yönetiminde söz ve karar sahibi düzeyine yükseltmek esastır. Bu anlamda kitlesel örgütlenmelerin işlevlerine kısaca değinmekte yarar var.

Proletarya iktidarı koşullarında sendikaların önemi büyüktür. İşçi sınıfının üretimin yönetime ve politikaya katıldığı, kendi kaderi üzerinde söz sahibi kılındığı sendikalar, doğrudan demokrasi araçlarının en önemlilerinden biri olduğu gibi, işçilerin çalışma koşullarını düzeltme, işçilerin eğitimi gibi vazgeçilmez görevleri de vardır. Ancak sendikalar tüm yönetimi üstlenemez. Yö-

netimi sendikalara devretmeyi savunan anarko-sendikalist anlayışlar ortaya çıkmışsa da, partiyi dışlayan ve proletarya diktatörlüğünü partisiz unsurların yönetimine veren bu sapma akım pek fazla taraftar bulamamıştır. Çünkü sendikalar sadece partililerin yer aldığı örgütlenmeler değildir. Parti, üyelerinin etkinliğiyle sendikaları yönlendirir, etki sağlar. Ancak sendikalar, partiden bağımsız kitle örgütleridir. Bu durumda ekonominin yönetimini sendikalara devretmek düşünülemez.

Sendikalara yaklaşım konusundaki bir diğer yanlış anlayış da, sendikalarda demokrasinin genişletilmesine ve sendika organlarının seçimle işbaşına gelmesine karşı çıkan Troçki'nin anlayışıdır. 5. Tüm Rusya Sendikalar Konferansı (Kasım 1920) için delegeler toplantısında bu görüşü savunan Troçki, "vidaları sıkma ve sendikaları sarsma" sloganı ile ortaya çıkar. Bugünlerde sosyalist demokrasinin şampiyonu olarak gösterilmeye çalışılan Troçki'nin "demokрасisi" buraya kadardır!

Kooperatifler köylüleri saflarında toplayan en geniş kitle örgütlerindendir. Köylülerin kolektif harekete katılması, eğitimi ve köy ekonomisinin sosyalist ekonomi ile bağlantılarının kurulmasında ve planlanmasındaki rolleri ile kooperatiflerin önemi büyüktür, köylülerin yönetime katılım organlarındandır.

Sendika ve kooperatiflerin yanı sıra, her ülkenin kendi tarihsel, siyasal, kültürel vb. özellikleri ve devrim sürecinde yarattıkları organların yansıması olarak gençliği, kadınları, aydınları, öğrencileri vb. örgütleme, onları eğitme, onların sosyal, kültürel, sportif etkinliklerini düzenleme, yönetime katma araçları olan dernekler, kulüpler, federasyonlar, birlikler... vardır. Tüm bu örgütlenmeler aracılığıyla sosyalist toplum kitlelerin etkinliklerini sağlar. Böylece emekçi yığınlar için demokrasi bir hayal ve şekilden ibaret olmaktan çıkar, en geniş demokrasi özelliklerini kazanır. Bu, gerçek demokрасidir, çoğunluğun demokрасisidir.

Sosyalist toplum için yaşamsal önemdeki kitle örgütleri ile partinin ilişkileri nasıldır?

"Partinin yönergeleri dışında kitle örgütleri önemli hiçbir karar alamazlar.(...) Ama bu, proletarya diktatörlüğü, parti yönergelerine indirgenebilir demek midir? (...) Elbette hayır. Proletarya diktatörlüğü 'parti yönergeleri' ve buna bağlı olarak bu yönergelerin proletaryanın kitle örgütleri yoluyla uygulanması ve halk tarafından gerçekleştirilmesiyle meydana gelir. (...) Partinin yönergeleriyle onların gerçekleşmesi arasında, yönetilenlerin irade ve eylemi, sınıfın irade ve eylemi, bu yönergeleri destekleme (ya da red) eğilimi, bunları uygulama yeteneği (ya da yeteneksizliği) bunları durumun gerektirdiği biçimde uygulayabilme yeteneği (ya da yeteneksizliği) vardır. (...) Partinin yönetici rolü ile proletarya diktatörlüğünü özdeş saymak, sınıfın irade ve eylemleri yerine, partinin yönergelerini koymak olur."(9)

Stalin'in sözlerinden de anlaşılacağı üzere parti ile kitle örgütleri ve kitleler arasındaki ilişki basit bir amir-memur ilişkisi değildir. Karşılıklı etkileşim içinde yürür. Parti, kitleleri yönlendirirken, kitlelere öğretir, eğitir ama bu arada kitlelerin irade ve eylemleri de partiyi etkiler. Kitle örgütleri, yönetici güç olan parti ile kitleler arasında bağ ve iletişim kuran volan kayışlarıdır. Bu ka-

yışlar koptuğunda "partiden kitlelere, kitlelerden partiye" akış durur.

Lenin, *"Tüm halk, üretim araçlarının demokratik yönetimi için örgütlenmedikçe, tüm emekçi örgütlenmeleri ve devlet işlerine katılmaları için seferber edilmedikçe devrimci önlemler uygulanamaz"* der. (10) Bu sözlerde kitle-parti ilişkisinin önemi ve kitle katılımının can alıcılığı ortaya konulur.

İşte bu noktada, proleter kültür devriminin ve "yeni insan"ın önemi bir kez daha kendini dayatıyor. Kitlelerin politikaya, sosyalizmin kuruluşuna katılımı konusunda Lenin ve Stalin döneminde Sovyetler Birliği'nde, Kültür devrimi döneminde Çin'de yaratılan örnekler sosyalizmin kazanımları olarak önemli deneyimlerdir. Böylesi katılımlar ve özveriler gösterilmedikçe sosyalizme hızlı bir ivme ile atılım yaptırmak olanaksız hale gelir.

Bu noktada bütün itirazların kaynağı olumsuz deneyimler oluyor. Ama diyalektik düşünce, olumsuz deneyimlerden hareketle olgunun bütününe yad-sımayı değil, onu yeniden ve en üst düzeyde üretmeyi getirir.

SOSYALİST DEMOKRASİ ÇOĞUNLUK DEMOKRASİSİDİR

"Proletarya demokrasisi, herhangi bir burjuva demokrasisinden milyon kez daha demokratiktir. Sovyet devleti, en demokratik burjuva demokrasisinden milyon kez daha demokratiktir."(11)

Lenin'in bu sözleri yeni Kautskycilerimiz için hiçbir şey ifade etmiyor. Çünkü onlar, Kautsky'yi "dönek" haline getiren tezleri yeniden keşfediyorlar. Her yenilgi sonrası Amerika'nın bir kez daha keşfedilmesine tanık olan bizler için bu şaşırtıcı bir durum değil. Yeni "dönek"lerin çıkması hoşumuza gitmiyor ama eşyanın adını da koymak gerekiyor.

Yeni Öncü yazarlarından A. Ural da "utangaç" Kautskycilerden. Bugün Avrupa'da Kautsky'ye önemli bir dönüş varsa, bu onu doğrulaması da boş a sayılmamalıdır diyor.

Biz çoğunluğun demokrasisini, milyonların demokrasisini kurmayı amaçlıyoruz ve bu saatten sonra burjuva parlamentosunun, "burjuvazinin ahır"ı mı, yoksa "demokrasinin beşiği" mi olduğunu tartışacak değiliz. Yanlış uygulamaların ve revizyonist sapmaların faturasının Marksizm-Leninizme çıkarılmasına izin vermeyeceğiz.

Sosyalist demokrasinin maddi temeli kolektif mülkiyet ve onun üzerine oturan yeni bir toplumsal ilişkiler sistematiğidir. Burjuvazinin, emekçilerin kulanımına kapadığı basın-yayın kurumları, sanatsal-kültürel etkinlikler, eğitim olanakları vb. ile tüm bunlardan yararlanma hakkının eşitlenmesi, fırsat eşitliğinin yaratılması, proletarya ve diğer emekçileri düşünsel yönden de geliştirerek sosyalist demokrasiye sahip çıkmaya ve onun sınırlarının genişletilmesi için gerekli ortamı yaratmaya yol açacaktır. Burjuva toplumun bayrağında yazan "para"nın egemenliğini yıkacak olan sosyalist toplum, burjuva hak ve özgürlüklerinin kağıt üzerinde varlığının aksine, bu hakların emekçi halk tarafından eşitçe kullanılabilmesi için gerekli maddi koşulları (sosyo-ekonomik yapıyı), hukuki düzenlemeleri (anayasayı, yasaları), örgütlenmeleri, diğer üstyapı değişikliklerini gerçekleştirerek hak ve özgürlükleri ete kemiğe büründürür, güvenceye alır. Sosyalizmin gerçekleştirdiği bu demokrasi, çoğun-

luğun demokrasisidir ve bundan karşı-devrimci güçler, eski sömürücü sınıfların artıkları yararlanamaz. Ancak, sosyalizm eski sömürücü sınıf temsilcilerine de bir şans tanır ve karşı-devrimci çabalarından vazgeçtikleri, sosyalizmin kuruluşuna gönüllü olarak katıldıkları oranda bu hak ve özgürlüklerden herkes gibi yararlanabilirler. Bu anlamda sosyalist toplum "zor" ile "ikna"yı birlikte kullanır.

Zaferi elde eden proletarya, eksiksiz bir demokrasi kurmayı hedefler. Çoğunluğa demokrasi, yeni toplumun kuruluşuna yaratıcı yetenekleriyle katılım ve yönetme gücü veren yeni toplum, ayak bağlarından kurtuldukça, burjuvazinin direncini kırdıkça ve yeni insanı, yeni toplumsal ilişkiler bütünü yaratıkça, tam ve eksiksiz demokrasiye doğru hızlı adımlarla yürüyebilecektir.

Geriye, yeni kurulan "dev" mekanizmanın nasıl ortadan kaldırılacağı ve gerçek özgürleşmenin nasıl sağlanacağı sorunu kalıyorsa, ML teori buna da yanıt vermiştir. Sivil toplumculuğa saplanmaya, inançsızlık içinde başını sağa-sola vurmaya gerek yok. Çözüm ML teoriyi kavramaya çalışmak, kavranılanları bilince çıkarmaktır.

PARLAMENTARİZMİN VE BÜROKRASİNİN ORTADAN KALDIRILMASI

Lenin, "Devlet ve İhtilal" adlı eserinde parlamentarizme ve bürokrasiye Marksistlerin bakışını inceler. Bugün sosyalist ülkelerde çok partililik tartışılır hale geldiği ve bürokratlaşma üst boyutlarda yaşandığı için sosyalist demokrasiyle bağdaşmayan bu iki olguya değinmek gerekiyor.

Sosyalist demokrasinin, revizyonizmin bürokratlaşmış katı kalıplarında tam olarak uygulanmamasını fırsat bilen sapma akımların burjuva parlamentarizminden hiç de farklı olmayan bir "çok seslilik" (kaldı ki, burjuva demokrasinin, gerçek anlamıyla bir "çok seslilik" olmadığı, tekelci devlet kapitalizminin "tek sesliliği" olduğunu bilmek için Marksist olmak bile gerekmiyor) arayışı içinde olduklarını görüyoruz. Bu görüşlerine kanıt olarak, Paris Komünü'nü ve 1917 Ekim Devrimi sonrası Bolşevik Partisi dışında başka partilerin de kısa bir dönem varlığını sürdürmesini göstermek istiyorlar. Ancak dayandıkları yapı çöküyor. Çünkü Marks, Komün deneyini incelerken şöyle diyor:

"Komün parlamenter bir örgüt değil, aynı zamanda hem yürütmeci, hem de yasamacı, hareketli bir gövde olmak zorundaydı. '1(12)

Yine herkes tarafından bilinir ki, Marks, Komün'ün yenilgisini değerlendirirken, düzen partisinin gücünü bir de seçim sandıklarında denemesine izin verdikleri için komünarları eleştirir. Burjuva parlamentarizmi "ahırından söz eden Marks, parlamentarizmin eleştirisinin sadece anarşistlere bırakılamayacağını belirtir ve parlamentarizmin devrimci eleştirisini yapar. Parlamento'nun (halk temsilcileri meclisi anlamında) temsili bir kurum olarak varlığını koruyacağını belirten Lenin, ancak bunun burjuva parlamentosundan farklı, yasa ile yürütmeyi birleştiren "hareketli bir kurum" olacağını söyler. Bu kurumların özelliklerini Lenin şöyle anlatır:

"Bu örgenliklerde düşünce özgürlüğü ve tartışma, yutturmaca halinde

yoğlaşmaz. Çünkü parlamenterler (Lenin parlamenter ile halk temsilcilerini kastediyor-bn.) kendileri çalışmak, yasalarını kendileri uygulamak, bu yasaların etkilerini kendileri denetlemek, bunlar üzerine seçmenlerine karşı doğrudan kendileri yanıt vermek zorundadırlar. Temsili örgenlikler kalır ama özel sistem olarak, milletvekilleri için ayrıcalıklı durum olarak parlamentarizm **artık yoktur**. Bir demokrasiyi, hatta bir proletarya demokrasisini, temsili örgenlikler olmaksızın düşünemeyiz ama eğer bizim için burjuva toplumun eleştirisi boş bir söz değilse, eğer bizim burjuvaziye alaşağı etme isteğimiz(...) işçilerin oylarını avlamaya özgü 'seçimlik' bir söz değil de, ciddi bir istekse, demokrasiyi parlamentarizm olmaksızın düşünebiliriz ve düşünmek zorundayız da. "(13)

Lenin, "Biz ütopyacı değiliz, tepeden tırnağa 'yeni' bir toplum üretmeyeceğiz, yeni toplum eskisinin üzerinden yükselecektir." der. Aksi düşüncüyü anarşistçe bulur ve böyle düşler, "sosyalist devrimi insanların değişecekleri güne dek ertelemekten başka bir işe yaramaz" diye ilave eder. Bu sözleriyle Lenin, toplumun çoğunluğunu değiştirdikten sonra sosyalizme geçme hayalleri içinde olanları küçümser. Toplumu tüm yönetim organlarından ve devlet mekanizmasından bir anda kurtarmayı düşleyen anarşist eğilimlerin boş olduğunu belirten Lenin, "Biz **sosyalizmi**, altın üste bağımlılığından, denetimden, gözetimci ve muhasebecilerinden vazgeçmeyecek **bugünkü insanlarla yapmak istiyoruz**" sözleriyle sosyalizmi ete kemiğe büründürür.

Biz Marksist-Leninistler ütopyacı insanlar değiliz ve yeni toplumun da bir disipline, otoriteye, denetime vb. gereksinimi olduğunu, yeni toplumda da devlet memurlarının (bürokrasi) olacağını biliriz ve ham hayaller yaymayız. Ama yeni toplum tüm bunlara yeni bir kimlik verir ve her geçen gün bunlara biraz daha az gereksinim kalması için çabalar.

Marks, idari personelin (memurların) görevlerinden söz ederken şöyle der:

"Memurculuğu birdenbire, her yerde ve büsbütün ortadan kaldırmak söz konusu edilemez. Bu bir ütopyadır. Ama giderek tüm memurculuğun ortadan kalkmasını sağlayacak yeni bir yönetim makinesinin kurulmasına başlamak için, eski yönetim makinesini hemen parçalamak bir ütopya değil, Komün deneyinin ta kendisi; devrimci proletaryanın geciktirilemez, ivedi görevinin ta kendisidir."(14)

Lenin, bürokrasinin giderek ortadan kaldırılmasına, memurların görevlerinin "işçi ücretleri"ni aşmayan bir para karşılığı herhangi insanların yapabileceği basit işler düzeyine indirgenmesiyle başlanabileceğini ve giderek de memurların işlerinin sırayla herkes tarafından yapılabileceği bir düzene koyulabileceğini söyler. Görevlilerin seçimi ve sorumluluklarını yerine getirmediklerinde görevlerinden alınmaları, hesap vermeleri ilkesi de bürokrasiye karşı alınacak önlemler arasındadır.

Amacımız geleceğin toplumuna ilişkin ayrıntılı şemalar çıkarmak değil, ancak gerek bürokrasi, gerekse parlamentarizm çokça tartışma konusu olduklarından Marksist-Leninistlerin bu konulara nasıl baktıklarının bilinmesi, gelecek toplumun ana hatlarının çizilmesi de gerekiyor, en azından yönelimlerimiz bilinmeli, tartışılmalıdır.

Burjuva parlamentarizminin ve bürokrasinin kısılcısından kurtulmak, sosyalist demokrasinin kuruluşu açısından da önem taşıyor, çünkü bunlar sosyalist demokrasinin işleyişi önünde ayak bağıdır. Sosyalist ülkelerde yaşanan sorunların birçoğunun kaynağında bürokratik hantallık ve kitle bağlarının kopması, katılımcılığın gerçekleştirilememesi olduğu, ancak sorunların çözümünün başka yerlerde arandığı, burjuva yöntemlerin tartışıldığı biliniyor. Oysa çözüm, burjuva yöntemlerde değildir, Marksist-Leninist çizgide kalındığı ölçüde çözüm bulmak zor değildir.

DEVİRCİ HALK DİKTATÖRLÜĞÜ SOSYALİST DEMOKRASİNİN (PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ) BİR ALT BİÇİMİDİR

Kapitalizmin geri olduğu ve henüz burjuva demokratik devrimin tamamlanmadığı Türkiye gibi yeni sömürge ülkelerde proletaryanın görevi anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimini yaptıktan sonra kesintisiz biçimde sosyalizme geçmektir.

Anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimi bağlaşıkları, programı ve görevleriyle sosyalist devrimden ayrılır, ancak arasında Çin seddi yoktur.

Proletaryanın köylülük, diğer emekçiler, şehir-kır küçük burjuvaları ile, kısacası çıkarları emperyalizm ve oligarşiyle çelişen güçlerin cephesel bağlaşıklığıyla gerçekleşecek olan halk devrimi sonunda kurulacak iktidar da, bu cephenin yansıması olan devrimci halk diktatörlüğü olacaktır.

Devrimci halk diktatörlüğünde (iktidarı) sürükleyici ve yönetici güç yine proletarya ve partisidir, çünkü bu görevlerin yerine getirilmesinde en tutarlı sınıf, en çok çıkarı olan sınıf proletaryadır. Başka bir sınıfın önderliği durumunda (bu, zayıf da olsa olasılık dışı değildir) devrimin giderek yozlaşması ve görevlerini yerine getirememesi tehlikesi büyüktür. Bu nedenle proletarya partisi önderliği ele geçirmeyi amaçlar. Anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devriminin iktidar organlarında devrime katılan parti veya gruplar güçleri oranında temsil edilirler ve onların temsil ettiği sınıf ve tabakaların çıkarları güvenceye alınır. Devrimci halk iktidarı proletarya öncülüğündeki halk sınıf ve tabakaların "devrimci halk cephesi" iktidarındır. Proletarya, devrim programına bağlı kaldıkları oranda bu ittifaka sadık kalır.

Devrimci halk iktidarında halk güçlerine demokrasi, emperyalizmin işbirlikçilerine, karşı-devrimcilere ise diktatörlük uygulanır. Devrimci halk iktidarının yönetim organı, devrime katılan sınıf ve tabakalar arasındaki güçler dengesi üzerine oturduğundan demokrasinin genişliği ya da darlığı bu dengelerle belirlenecektir.

Anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimi ile sosyalist devrim arasında Çin seddi yoktur. Anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devriminin başarıya ulaşması, aynı zamanda sosyalist devrim girişimlerinin başlamasıdır. Sosyalizmin inşasının çatışmalı ya da barışçıl mı olacağını, kısa veya uzun bir süreye mi yayılacağını, proletaryanın bu devrimdeki gücü ve etkinliği, diğer sınıfları ikna gücü belirleyecektir.

Anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devrimi ile sosyalist devrimi birbiri-

nin içine geçmiş zincirin halkaları olarak ele alma esprisi (kesintisiz devrim), devrim organlarının ve demokrasinin de sosyalist biçime yakın (onun nüveleri, alt biçimleri) olmalarını, dolayısıyla devrimci halk diktatörlüğünün de proletarya diktatörlüğünün bir alt biçimi olarak değerlendirilebileceğini gösterir. Bu anlamda devrimci halk diktatörlüğü özünde sosyalist demokrasidir.

Tüm bunları söylerken proletarya diktatörlüğü ile devrimci halk diktatörlüğünün, halk demokrasisi ile sosyalist demokrasinin birbiriyle özdeşleştirilemeyeceğini, birbirine karıştırılmaması gerektiğini de özellikle belirtelim. Bu kavramlar özdeş olmadıkları gibi, birbirinin yerine de kullanılamazlar. Ancak devrimci halk iktidarı (halk demokrasisi) proletarya iktidarını, sosyalist demokrasiye geçişi, sosyalizmin öngününü ifade eder. Devrimci halk iktidarının devrim programına ilişkin attığı her başarılı adım sosyalizme doğru atılmış bir adımdır.

SOSYALİST DEMOKRASİ TARTIŞMALARINDA SAPMALAR

Sosyalist demokrasi tartışmalarının getirilip dayandırıldığı nokta, proletarya diktatörlüğüne gerek olup olmadığıdır. Savunulan düşünceler, devrimden sonra zorun gerekli olup olmadığına gelip dayanmaktadır. Burjuvazinin ideolojik saldırıları karşısında yumuşayan ve Marksist teoriyi herkes için kabul edilebilir bir çizgiye çekmek için durmadan geri adım atanlar, aşırı demokratizm hastalığına yakalanmışlardır. TBKP'lilerin bunu açıkça teorileştirdikleri, proletarya diktatörlüğünün yanlış anlamalara yol açtığı gibi demagojik ifadeler kullandıkları ve proletarya diktatörlüğü kurmak gibi bir niyetlerinin olmadığını oligarşinin mahkemelerinde de açıkladıkları biliniyor. Ancak aynı şeyleri düşünenlerin hepsi aynı cesareti gösteremiyor ve gönüllerinde proletarya diktatörlüğü değil, burjuva demokrasisi yattığını açıklayamıyorlar.

Demokratlıkta ne kadar ileri olduklarını göstermek için teoriyi orasından burasından kesip biçenler, bunu sosyalist demokrasiyi gerçek içeriğine kavuşturma, sosyalist demokrasi konusunda işlenen suçları açığa çıkarıp yargılama adına yapıyorlar. Birilerini yargılama adına ortaya çıkanların Marksist-Leninist teoride açtıkları gediklerin hesabını nasıl verecekleri ayrı bir konu. Ancak şunu söyleyelim ki, işledikleri suç çok büyük.

Proletarya diktatörlüğü, sınıfsız topluma gidişte proletaryanın elindeki en etkili ve vazgeçilmez silahtır. Bunu inkar edenler iflah olmaz küçük burjuva reformistleridir.

Kapitalizm artıkları varlıklarını sürdürdükleri, geriye dönüş umutlarını yitirmedikleri ve girişimlerde bulundukları için, proletaryanın eski egemen sınıflara karşı zor uygulayacağı bir araca gereksinmesi vardır. Bu araç proletarya diktatörlüğüdür. Restorasyon umutlarını koruyan ve yaralı bir kaplan gibi saldırganlaşan burjuvaziyi sindirecek güç, şiddettir. Proletaryanın şiddetini içeren proletarya diktatörlüğünü reddetmek, iktidarı almayı reddetmek demektir.

Proletarya diktatörlüğünü herkese diktatorya uygulaması olarak gösterenler ise sadece ve sadece demagoji yapmaktadırlar. Proletarya diktatörlüğü, sadece geçmişte egemen durumdaki sınıflara ve onların kalıntısı karşı-devrimcilere karşı diktatörlüktür. Halk sınıflarına ise kesinlikle diktatorya uygulamaz. Proletarya diktatörlüğü, halk saflarında iknaya dayalı yöntemleri temel alır. Kitleleri eğiterek kazanmayı amaçlar. Kitleler geri olabilir, bazı sosyalist uygulamaların karşısında da olabilir, çelişkiye düşebilir. Böylesi durumlarda sabırlı olmak, programı yeniden gözden geçirmek ve kitlelerin özdeneyimleriyle öğrenerek sosyalist programa ikna edilmeleri için çaba göstermek gerektiğini belirten Stalin, "Savaş Komünizmi" uygulamaları sırasında köylünün fazla ürününe el konulmasının yanlışlığını, bu dönemde köylülerle çelişkiye düştüklerini, Bolşevik Parti'nin X. Kongre'de bunun özeleştirisini verdiğini ve hatasından geri döndüğünü örnek verir.

Proletarya diktatörlüğü zoru içermesine karşın, sadece zor değildir. Eski sömürücü sınıfların iknası ve karşı-devrimci çabalarından vazgeçirilerek devrime kazanılması için dahi öncelikle ikna yöntemi kullanılır. Ve ancak bu çabalar sonuç vermediğinde gerekli zor unsurlarına başvurulur.

Biz ML'ler, zoru vurgularken, zorun gerekliliği ve önemini anlatmak istiyoruz. Yoksa sürgit zor uygulanmasını değil. Proletarya, iktidarını sağlamlaştırıp burjuvaziyi etkisizleştirdiği oranda demokrasinin sınırlarını genişletecek, sınıfsız toplumda gerçekleşebilecek olan tam demokrasiye doğru ilerleyecektir. Bu süreç, sancılı olacaktır. Düz bir hat izlemeyecek, inişli-çıkışlı bir çizgide gelişecektir. Çünkü burjuva ve küçük burjuva alışkanlıkların atılması uzun bir dönemi gerektirir. Binlerce yıllık sınıflı toplum geleneklerinin, alışkanlıklarının ve düşünüş biçiminin hemen değişeceğini sanmak hayalcilik olur. Bu değişimin kültür devrimi başariılmaksızın gerçekleşeceğini sanmak ise daha büyük bir yanılgıdır.

Proletarya diktatörlüğünde zor uygulanması, tartışmalarda, Stalin'in kişiliği ve uygulamaları nezdinde mahkum edilmek isteniyor. Her şeyi bir yana bırakıp, Stalin'in sosyalizme kazandırdıklarını bir kalemde silip emperyalistlerin dili ve üslubu ile proletarya diktatörlüğüne (elbette Stalin'in kişiliğinde) saldırmak, kendisine sosyalistim diyenlerin işi olamaz. Emperyalist burjuvazinin eline koz verenlerin bu suçları affedilemez. Emperyalist saldırganlığın eşikteki tehlike olduğu koşullarda ayakta kalmanın tek bir koşulu vardır. Sağlam bir parti, sağlam bir önderlik. Partiyi ve proletarya diktatörlüğünü zayıflatan her uygulama ve kişiye karşı sosyalizmi korumak isteyen herkes Stalin gibi davranmak zorundadır. Olayları tarihselliğinden koparanların dramatik sahneler çizmeleri hiçbir şey ifade etmiyor.

Proletarya diktatörlüğünün tarihsel zorunluluğu nereden gelmektedir? Hiç kuşkusuz bu soruya yanıt vermek, tarihin materyalist kavrayışını gerektirir. Böyle kavrayamayanlar, sosyalizmin tarihsel evrimini, emperyalizm çağında sosyalizmi tek ülkede inşa etme mücadelesinin alacağı biçimleri anlayamazlar. Bunun yanı sıra sosyalizmin bir geçiş toplumu olması gerçeğini, proletaryanın iktidarı ele geçirmesinin yalnızca bir ilk adım olduğunu, eski

toplumun yıkıntıları üzerinde yeni bir toplumun kurulacağı gerçeğini akıllardan hiç çıkarmamak gerekiyor.

"Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, kanlı ve kansız, şiddete başvuran, barışçı, askeri, iktisadi ve yönetsel inatçı bir savaştır."(15)

Yeni toplumu kurarken başvurulacak şiddetin derecesi, karşı-devrimci güçlerin direniş gücüne bağlıdır ve bu geçişin kanlı mı kansız mı olacağına onlar karar verecektir. Şiddeti tercih eden proletarya olmamıştır hiçbir zaman, ama karşısındaki güç şiddet kullanıyorsa, aynı yöntemlerle karşılık vermeden de yapamaz. Bu anlamda proletarya diktatörlüğü koşullarında burjuvazi silahsızlandırılıp geriye dönüş umutlarının kırıldığı, sosyalist sosyo-ekonomik yapı yerli yerine oturtulduğu oranda, proleter demokrasinin sınırları da genişleyecek ve giderek zor uygulamasına gerek kalmayacaktır.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ MÜ PARTİ DİKTATÖRLÜĞÜ MÜ?

Proletarya diktatörlüğünün parti diktatörlüğü, hatta liderin diktatörlüğü olduğu üzerine kalem oynatanlar, bu tezi ilk kez ortaya attıkları iddiasında görünüyorlar. Ancak bu tartışma yeni değildir. Bu sorun Rusya'da tartışıldığında Lenin şu yanıtı vermişti:

"Yalnızca, sorunu 'Parti diktatörlüğü mü', yoksa sınıf diktatörlüğü mü? Liderlerin (parti) diktatörlüğü mü, yoksa yığınların (parti) diktatörlüğü mü?' biçiminde koymak bile fikir kargaşalığı anlamına gelir. Yığınların sınıflara bölündüğünü (...) siyasal partilerin de, genel kural olarak en çok otorite ve etki sağlamış olan, en deneyimli ve sorumlu görevlere seçim yoluyla gelen ve lider diye adlandırılan kişilerden meydana gelmiş, oldukça kararlı gruplar tarafından yönetildiğini herkes bilir. Ama bu bahaneyle, genel olarak yığınların diktatörlüğünü, liderlerin diktatörlüğü ile karşı karşıya koymak, gülünç bir saçmalaktır, avanaklıktır."(16)

Yetmiş yıl önce tartışılan ve sonuçlanan bu konuyu ilk kez ortaya atılıyor gibi tartışan bizim "avanaklarımızın proletaryanın iktidar olması gibi sorunları yoktur. Bu nedenle ML'ler ne derlerse desinler, onlar yine bildiklerini(!) okuyacaklardır.

Proletarya diktatörlüğü koşullarında "siyaset ve örgütlenme ile ilgili hiçbir önemli sorunun" parti dışında bir kurum tarafından çözümlenemeyeceğini, "bu anlamda olmak üzere, proletarya diktatörlüğü, **özünde** onun öncü müfrezesinin, proletaryanın asıl yönetici gücü olan partinin 'diktatörlüğü'dür" denilebileceğini Lenin'den aktaran Stalin, bunun açılımını Leninizmin İlkeleri adlı eserinde yapıyor ve Lenin'in 'parti diktatörlüğü' kavramını 'parti yönetimi' anlamında kullandığını belirtiyor. ('Parti diktatörlüğü'ne 'parti yönetimi' dışında anlamlar yükleyenler bunu anlamak istemeyeceklerdir kuşkusuz.) Proletarya diktatörlüğü ve parti ilişkilerini şöyle özetleyebiliriz:

1- "Proletarya diktatörlüğünden, özünde proletaryanın örgütlü ve bilinçli azınlığının diktatörlüğünü anlıyoruz." diyen Lenin, bununla parti diktatörlüğünü proletarya diktatörlüğü ile özdeş tuttuğunu söylemek istemi-

yor, çünkü proletarya diktatörlüğü daha geniş bir kavramdır.

2- Proletarya diktatörlüğü parti yönergelerine indirgenemez. Parti yönergeleri, sınıfın irade ve eylemlerinin yerine konulamaz, sınıfın irade ve eylemlerine rağmen var olamaz.

3- Parti, sınıfın bir parçasıdır, kendisi değildir. Parti, sınıfın yerine konulamaz. Bu anlamda sınıf savaşımının yeni biçimlerde sürdüğü proletarya diktatörlüğü, sınıfın desteği olmadan başarıyla yürütülemez.

4- Parti, iktidarı alır, devleti yönetir, ama bu da parti eşittir devlet demek değildir. Parti, iktidarın çekirdeğidir, onunla özdeş değildir ve iktidarı Sovyet örgütlenmelerinden bağımsız yürütemez.

5- "Proletarya diktatörlüğü kayıtsız-şartsız zor kuramını içerir." Ama bu, partinin otoritesinin zor üzerine kuracağı anlamına gelmez, işçi sınıfına karşı ikna ve **"İşçi sınıfının öncüsü ile işçi kitleleri arasında karşılıklı güven"** esastır.

Bütün bu söylenenler karşısında bazıları, "iyi ama ya parti doğru önderlik yapamıyorsa, ya parti ile kitleler arasında 'karşılıklı güven' ilişkileri sarsılmışsa?" diye itiraz edeceklerdir. Evet, bu itirazlar da yeni değil ve bu tehlike her devrimci parti için vardır. Stalin, adı geçen eserinde bu soruların karşılığını da veriyor. Böylesi bir durumda sorunun çözüm yolunu partinin sağlamlaştırılması, ML çizgiye çekilmesi ve kitle bağlarının pekiştirilmesinde aramak gerekir, parti ve proletarya diktatörlüğü kuramını inkarda değil... Proletarya partisi hata yapmaz diye bir şey düşünülemez. Hatasız bir mücadele düşünenlere; *"Eğer mücadele yalnızca hatadan arınmış elverişli koşullarda yürütülecek olsaydı, dünya tarihinin yapılması gerçekten çok kolay olurdu."* (17) sözlerini sık sık anımsatmak gerekiyor. Otuz yılın devrimci deneyimlerinin birikimiyle Castro, bugüne kadar birçok yanlışlıklar yaptıklarını ancak bunları düzeltmesini bildiklerini şöyle ifade ediyor:

"...Bu yanlışları düzeltme süreci içinde partimiz zayıflamamaktadır, tersine partinin rolü güçlenmektedir. Hatalarımızı düzeltirken partimizin rolü daha da temel bir nitelik kazanmaktadır." (18)

TEK PARTİDEN VAZGEÇİLEBİLİR Mİ?

Proletarya diktatörlüğünün partinin kumandası olmadan düşünülemeyeceği, parti ile proletarya diktatörlüğü bağlantısı çerçevesinde anlaşılmış olmalıdır. Proletarya diktatörlüğü koşullarında partinin rolünü küçümseyen ve partinin kumandası yerine çok partililiği, hizipler özgürlüğünü savunanlar, tek parti yönetiminin Sovyetler Birliği'nde iç savaş koşullarının zorunluluğu olduğunu, Marksist teoride tek parti yönetiminin olmadığını iddia ediyorlar.

Çok sesliliğin en keskin savunucularından biri haline gelen Yeni Öncü bakın ne diyor:

"Artık sanki sosyalizmin gerçekleşme koşulunun tek parti olduğu gibi bir görüş de facto olarak benimsenir oldu. Ne Paris Komünü girişiminde, ne de Sovyet iktidarının gerçekleşmesi ve ona öngelen dönemde sosyalistler böyle bir görüşün savunucusu olmamışlar, tam tersine burjuva demokrasisinin bir

gizlilik perdesi arkasında yığınlardan gizlenerek gerçekleştiğini ve sosyalist demokrasinin bunu aşacağını savunmuşlardır."(19)

Yeni Öncü, ML teoriyle çelişen görüşlerini doğrulayacak kanıtlar bulamayınca Bolşevikleri, savunmadıkları bir şeye "de facto" olarak teslim olmuş gibi göstermeye çalışıyor. Tarihe bu şekilde bir idealist yaklaşım, tarihi ya kişilerin niyetlerine bağlar ya da kişilere savunmadıkları şeyleri yaptırır. Yeni Öncü'nün bu gelişiminden (!) memnuniyet duyan Troçkist Sınıf Bilinci Dergisi, Stalinist(!) Yeni Öncü'yü daha cesur olmaya davet ediyor. Troçkizme göre 1921 Kronstad karşı-devrimci ayaklanmasından sonra (tabii onlara göre bu ayaklanma devrimcidir) partide hiziplerin yasaklanmasıyla birlikte bürokratik karşı-devrim süreci başlamış ve 1923 sonlarında hızlanarak sosyalist demokrasinin ortadan kalkmasıyla sonuçlanmıştır. Troçkizme yaşam şansı tanımayan, hizip özgürlüğünü ortadan kaldıran bu anlayışı sosyalist demokrasinin sonu olarak görüyorlar.

Yeni Öncü'nün mültecilik yıllarında, Avrupa'daki Troçkist akımlardan etkilenerek geliştirdiği tezleri asıl sahiplerinin kaleminden vermek Troçkizmin kimi solu ne ölçüde etkilediğini göstermek açısından gereklidir.

Troçki "İhanete Uğrayan Devrim" adlı eserinde "çok sesliliği" şöyle savunuyor:

"Gerçekte sınıflar türdeş değildir ve iç çelişkilerle parçalanmışlardır. Bu yüzden ortak sorunların çözümüne ancak çeşitli eğilimler, gruplar ve partiler arasında bir mücadele yoluyla varabilirler. Belli kayıtlarla partinin bir sınıf 'fraksiyonu' olduğunu kabul etmek mümkündür. Ama sınıfın birçok 'fraksiyonu' -kimi geri kimi ileri bakan- olduğuna göre aynı sınıf birden fazla parti yaratabilir. Aynı nedenle bir partinin değişik 'fraksiyonları'na da dayanabilir. Siyasal tarihin bütününde sınıfa tekabül eden bir parti yoktur."(abç)

Sendikaların askerileşmesini savunacak kadar "demokrat" olan Troçki, partiyi ele geçiremeyince tekke kurma özgürlüğü istiyor.

Troçkizmin "çok seslilik" adı altında burjuvaziye de özgürlük istediğini bir başka Troçkistin kaleminden görelim:

"Gerçek alternatif şöyledir; Ya kitlelerin istedikleri herkesi seçebilme haklarını ve seçilenlerin (burjuva ya da küçük burjuva program ve ideolojilere sahip olanlar da dahil) siyasal örgütlenme özgürlüklerini içeren işçi demokrasisi ya da bütün sonuçlarıyla birlikte işçi sınıfının siyasal haklarının kısıtlanması."(20)

Burjuva ve küçük burjuva ideolojilere örgütlenme hakkı vermemeyi, işçi sınıfının siyasal haklarını da kısıtlamak olarak görüyor. Yoksa işçi sınıfının siyasal çıkarlarını en iyi burjuvazi mi savunuyor? Troçkist'lere göre, "Sömürücülerin siyasal temsilcilerine özgürlük ne denli doğru?" diye sormak saçmadır çünkü konseylerde yer alacak partiler olsa olsa burjuva kalıntıları taşıyabilirmiş ve bunlarla, ayaklanmaya kalkmadıkları sürece yasakla değil, ideolojiyle mücadele edilmesi gerekirmiş.

KP öncü partidir ve işçi sınıfının temsilcisidir. İşçi sınıfının çıkarlarına yönelik her türlü görüşe açıktır. Sosyalist kuruluşa ilişkin sorunların en üst dü-

zeyde tartışıldığı bir organdır aynı zamanda. Bu anlamda sınıfın çıkarlarını temsil edenleri bünyesinde toplar. Çok partililik ya da parti içinde hiziplere özgürlük tanıyan görüşler değişik sınıf ya da tabakalara iktidar olma hakkı vermek demektir. Bu görüşü savunanlara Castro şu soruyu soruyor:

tenin Ekim Devrimi'ni gerçekleştirmek için her şeyden önce bir partiye ihtiyaç duymuştu. Bunu, özellikle küçük partilere izin vermekle başlayacağını hayal edenler uyansınlar diye söylüyorum. Kimi örgütlemek için, yani karşı-devrimcileri mi? Amerikancıları mı? Yoksa burjuvaları mı? Hayır! Burada bir tek parti vardır ve o da bizim proletaryamızın, bizim köylülerimizin, öğrencilerimizin, çalışanlarımızın partisidir. Var olan, var olacak olan tek parti budur."(21)

Sosyalist demokrasi tartışmalarında çok partililik, çok seslilik, proletaryanın çıkarlarının tek bir partide temsil edilmesinin mutlak olmadığı şeklinde savunuluyor.

Çok partililik, burjuva parlamentarizmi özentsidir. Burjuva parlamentarizminin özü ise biliniyor ama unutulmuş görünüyor. Polonya ve Macaristan'daki muhalefeti ayakta alkışlayanlar, bu ülkelerde kapitalizme doğru hızlı gidiş karşısında aynı heyecanı duyuyorlar mı acaba? Sosyalist demokrasiyi parti sayısına indirgeyenlere, en iyi demokrasinin burjuva demokrasisi olduğunu çünkü burjuva parlamentarizminin parti sınırlaması getirmediğini (tabii düzen için tehlike oluşturanlar hariç) söylüyoruz. Bu nedenle başka bir demokrasi aramalarına gerek yok!

Diğer yandan çok partiliği, bazı sosyalist ülkelerde (Polonya, Çin, Macaristan vb.) KP dışında küçük partilerin varlığına dayandırarak savunmaya çalışanlar da var. Devrimini yapmış ülkelerde, devrimin yapılış koşulları, devrim sürecinde girilen bağlaşıklıklar ve o ülkenin tarihsel-siyasal-kültürel koşullarına bağlı olarak —özellikle halk demokrasileri döneminden kalan— çeşitli partiler varlıklarını sürdürmüşlerdir. Ancak bunlar gerçek anlamda bir sınıf partisi olmaktan çok, sosyalizme destek olan birer kitle örgütüne dönüşmüşlerdir. Bu anlamda bir parti olarak etkinliklerinden söz edilemez. Böylesi özgül koşullarda kimi sosyalist ülkelerde parti adını taşıyan ama parti olmayan örgütlenmelere bakarak çok partililik savunulamaz, tek parti düşüncesinden taviz verilemez.

"Doğrunun tekelinin olamayacağı" gibi demagojik ifadelerde çok partiliğe teorik dayanak arayanların tavrı, kendisine güveni, ideolojisine güveni olmayanların, kendisine proletaryanın tarihsel ilerleyişinde yer bulamayanların tavrıdır. Bu lafazanlara bakılırsa, bugün doğru olanın yarın yanlış olması mümkündür. O halde çok sesli olmak gerekir. Bu her şeyden kuşku duyan ve bilinemezliği yayan bir görüştür. Bu mantık hiçbir şeyden, hiçbir düşünceden emin olamayacağı bir adım atmaktan korkar. Bu mantığın sahiplerine öğüdüümüz sosyalizmden de vazgeçmeleridir. Öyle ya, ya sosyalizm de yanlışsa!

Bilinemezci sosyalistlerimizin aksine Lenin, tek partiden hiç kuşku duymuyor ve şöyle diyor:

"Bir tek parti diktatörlüğünden ötürü bizi kınadıkları zaman ve işittiğimiz

gibi bize sosyalist birlik cephesi önerdikleri zaman, şöyle diyoruz: Evet, tek parti diktatörlüğü! Biz bunda direniyoruz ve gerileyemeyiz çünkü söz konusu olan şey, onlarca yıl içinde tüm sanayi proleteryasının öncü mevkiini kazanmış olan partidir." (22)

"Sosyalistler böyle bir görüşün savunucusu olmamıştır" diyenlere bu sözleri ithaf ediyoruz. Bu durumda ya Lenin sosyalist değildir ya da çok parti diyenler sosyalist (Leninist) değildir. Acaba hangisi?

"Hizip özgürlüğü", "demokrasi ve muhalefet özgürlüğü" yaygaralarıyla partiyi amaç ve hedeflerinden saptıranlara her ülke devriminde rastlamak olanaklı, Lenin, bunları "aristokratik anarşizm" olarak tanımlıyor.

"Bu aristokratik anarşizm, özellikle Rus nihilistlerine özgü bir şeydir. Parti örgütü ona, son derece acayip bir fabrika gibi görünüyor. Parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa uyması ona köleleştirme gibi gelir. Merkezin yönetimi altında işbölümüyle insanlar çarkın dişlileri durumuna getiriliyor diye bir işbölümü nihilistin traji-komik yaygaralar koparmasına yol açar." (23)

Kendi görüşlerini RSDİP örneklerine dayanarak etkili kılmaya çalışanlara bu sözler bir şey anlatıyor mu acaba? Sanmıyoruz. Çünkü onlar Stalin'le hesaplaşmalarını tamamlayıp hedeflerine adım adım yaklaşmış, Lenin'i düzeltme noktasına gelmişlerdir. Onların gündeminde Lenin'le hesaplaşma vardır. Bu bir dilek değildir, sapmanın gelişimi, mantığı bunu gerektiriyor. Lenin ile Lenin'in öğrencisi ve onun devamı olan Stalin'i birbiriyle çatıştıranlar doğrudan Lenin'e yönelemezlerdi. Bunu yapsalardı işin başında kaybederlerdi. Bu nedenle Stalin'i taktik bir hedef olarak kullanarak Leninizmi yıpratıp son saldırıya hazırlanmışlardır.

Leninist parti anlayışıyla hesaplaşma içine girenlerin görüşlerine yer vererek bu hesaplaşmanın üstü kapalı yapıldığını gösterelim.

Çok sesliliği yıllardır tartışan Yeni Öncü şöyle diyor:

"Leninist partinin 'hiziplerle bağdaşmayacağı' görüşü iki partinin iç içe olamayacağı görüşüdür. Buna aynı örgüt içerisinde eylem birliğini devam ettirebilecek durumda olan, alınan kararları birlikte hayata geçiren ama farklı olan görüşleri çerçevesinde merkezi yapıya eleştiriler yönelten görüş farklılıklarıyla hiçbir alakası yoktur." (24)

Yeni Öncü, kendi iç disiplini ve örgütlülüğü olması anlamında hiziplerin varlığını güya reddediyor ama öte yandan, parti içinde 'eylem birliği' yapacak, merkezi yapıya (tabii kendisini merkezden ayırmaya özen gösteren bir biçimde) eleştiriler yöneltecek 'görüş farklılıklarından söz ediyor. Söylenenler bununla kalsa bir yere kadar 'hoş görülebilir'. Hatta görüş ayrılıklarından kastedilen, temel ideolojik-politik yaklaşımlar dışında, güncel pratik sorunlardaki farklılıklarsa bu doğaldır ve partiyi geliştiren dinamiktir. Ama Yeni Öncü'nün sözünü ettiği bu değildir; ideolojik birliği yadsıyan ve partiyi yalnızca eylem birliği için bir araya gelenlerin oluşturduğu şekilsiz yapıya indirger ki, böyle bir 'parti'nin ortak iş örgütlemesi olanaksızdır, bunu Yeni Öncü kendi deneyimleriyle bilir. Yeni Öncü'nün asıl isteği hizip özgürlüğüdür. İşte Yeni Öncü'nün incilerinden biri daha:

"Eğer azınlıkların çoğunluğa kazanma şansının olmadığı bir durum yara-

tilmişsa yığınlar yanlış bir çoğunluğu oluşturmaya devam edebilirler. Bu noktayı gözönünde bulunduran herkes **azınlık hakları** denilen soruna gerçekten büyük bir önem vermek zorunda olur,"(25)

Proletarya partisinde azınlık görüşü, parti disiplinine uymak koşuluyla görüşünü dile getirir, savunur ve tüzüğe uygun tarzda tartışır. Yani azınlık görüşün çoğunluk olma hakkı parti içi demokrasi kurallarınca zaten vardır. Bunu Yeni Öncü de bilir. Ancak Yeni Öncü'nün anlatmak istediği bu değildir. Yeni Öncü, içinde hizipleri taşımayan bir partinin demokratik olamayacağını düşünüyor ve Leninist partinin eleştiri-özeleştirici mekanizmasını işletebileceğine de inanmıyor.

"Partide eleştiri-özeleştirici mekanizması ancak tekelliliğin olmadığı koşullarda işleyebilir... İktidara gelmeden önce proletarya partileri kendi hataları konusunda daha eleştirel olabilirler. İktidara geldikten sonra böyle bir şeye rastlamak uzun vadeler dışında olanaklı olmamaktadır."(26)

Leninist(l) Yeni Öncü'nün geldiği nokta burasıdır. Yeni Öncü'ye bazı anımsatmalarda bulunalım. Parti içinde "her türlü disiplinsizlik ve hizipçiliğin bastırılmasını", "şu ya da bu platform üzerine kurulmuş bütün grupların vakit geçirilmeden dağıtılmasını", "partiden kesin ve hemen ihraç edilme cezası" ile cezalandırmalarını isteyen de; X. Kongre'de, çeşitli grupların görüşlerini lüks bularak "muhalafet istemiyoruz artık" diyen ve "bu görüşlerin (sendikalist ve anarşist vb.) propagandasını yapmanın RKP üyeliğiyle bağdaşmaz bulunduğunu açıklayan da Lenin'dir. Sizin görüşleriniz bunlardan hangisiyle çakışıyor ya da çakışan herhangi bir yan var mı?

Parti içi demokrasi ve mücadele konusunda diğer bir sapmayı da Yeni Demokrasi'nin Çin'den aktarmalarında görmek olanaklı.

Yeni Demokrasi ÇKP'yi aynen taklit etmeyi, şablon çıkarmayı hüner sayıyor ve "iki çizgi mücadelesi" tezini alıp savunuyor. Ancak unuttuğu bir nokta var. Bu anlayış ÇKP'ye de bir şey kazandırmadı ve ÇKP on yıllardır bir türlü komplolardan kurtulup belini doğrultamadı. Marksist-Leninist çizgiye oturamadı. Aslında bunu anlamak için Çin'e gitmeye de gerek yok. Çünkü Türkiye solunu az çok tanıyan Yeni Demokrasi, Türkiye Komünist "Partisi" ML'nin de bu anlayışı savunduğunu ve her konferansın bir önceki MK'yı "oportünist Menşevik alaşımı, Troçkist kırması, likidatör" vb. olarak suçlamaktan parti programı oluşturmaya, kongre toplamaya ve mücadele etmeye zaman bulamadığını bilir.

Burjuva düşüncesini dışarıda değil, parti içinde aramak gerektiğini belirten "iki çizgi"ci Y. Demokrasi, parti içinde burjuva çizgisinin çıkışını mutlaklaştırıyor ve iki dünya görüşünün çatışmasını partide içselleştiriyor. Toplumdaki emek-sermaye çelişkisinin varlığı, sınıfların varlığı parti içindeki iki çizginin nesnel zeminidir; iki çizgi irademiz dışında vardır, çelişki dışsal değil, içseldir; burjuvazi parti dışında değil, içinde aranmalıdır; sınıf mücadelesinin göbeği parti içindedir deniyor.

"Bir proletarya partisi içinde proletarya ideolojisi olacak ama onun varlığını tamamlayan karşıtı mevcut olmayacak. Böyle bir önerme anti-diyalektik, anti-materyalist, gayri bilimseldir."(27)

Diyaletik ve tarihsel materyalizmin bu kaba yorumu, karşıtların birliği ve çatışmasından zerre kadar bir şey anlamamıştır. Yorum bu olunca, her proletarya partisinde "burjuva çizgisi" olarak mahkum edilecek bir grup, çizgi aranıp bulunur ve komplocu yollarla tasfiye edilir. Böylece partiyi iki konferans arasında en doğru yolda yöneten Merkez Komite, konferansta Troçkist kırmayı, Menşevik alaşımı, likidatör (aklınıza ne kadar sapma gelirse o kadar) ilan edilip karşı-devrim cephesine atılır. Artık parti "En Marksist-Leninist" çizgiye çekilmiştir. Ama şu diyalektiğin yasaları yok mu, onun yasaları işlemeye devam eder ve bir sonraki konferansa kadar mutlaka bir burjuva çizgisi daha çıkıp partiye musallat olur. (Kader!)

Y. Demokrasi, partide proleter ve burjuva çizginin varlığını mutlak görüyor çünkü bu anlayışa göre partide proleter çizginin egemen olması için (içsel diyalektiğin gereği imiş) ille de bir çelişki ve çatışma olmalıdır. Ama Y. Demokrasi'ye göre bunu söylemek burjuva çizgiyi meşru görmek değildir.

"Proletarya partisi içinde burjuva çizginin doğmasının kaçınılmaz olduğunu söylemek bu çizgiyi meşru görmeyi gerektirmez. Tersine, ortaya çıkışta onun kokusunu alabilmeyi, maskesini düşürebilmeyi, başını ezebilmeyi hem mümkün, hem de zorunlu kılar."(2&)

Bazı "partiler"de her konferansta birilerinin neden "başının ezildiği" bu sözlerden anlaşılıyor.

Çizgi ideolojik-siyasi bir kavramdır, platform ya da program anlamındadır. Bundan dolayı çizgiye karşı ideolojik mücadele esastır, hizip ise örgütsel bir kavramdır, bu nedenle idari tedbir gerektirir diyen Y. Demokrasi, "iki çizgi mücadelesi"ni savunan bazı "partnerin her konferansta bir merkez komiteyi kurban etmesini ve her defasında idari tedbirlere başvurmasını nasıl açıklıyor acaba?

İki çizgiyi kavrayamadıkları için kendisi dışında herkesi diyalektiği bilmemekle, "gayri bilimsel" olmakla suçlayan Y. Demokrasi'nin gazabından Stalin de kurtulamıyor. "Diyaletik ve Tarihsel Materyalizm" adlı bir de kitap yazan Stalin, karşıtların birliği temel yasasını kavrayamadığı, partide burjuva çizgisinin ortaya çıkabileceğini düşünemediği ve "Troçkistleri tasfiyesi sırasında aşırılıklara kaçtığı", "son dönemlerde parti içi demokrasinin yerine birçok kez kendi otoritesini geçirdiği" şeklinde eleştiriliyor. Yeni Demokrasi'ye göre iki çizgi mücadelesini kavrayamayan Stalin, "monolitik proletarya partisi" anlayışının da yolunu açıyor.

Hiçbir yanlış anlamaya yer vermemek açısından belirtmek gerekir ki, kapitalizm bir sistem olarak var oldukça, proletarya partisinde burjuva ve küçük burjuva yansımalar da olacaktır. Ama bu yansımanın var olması, bunun burjuva ideolojik çizgi olarak, maddi bir ilişki olarak proletarya çizgisinin karşısında var olması demek olmadığını ve proleter yanla iç içe, yan yana olacağını, proleter yanın sürekli kılınmasının da, sürekli bir ideolojik yenilenme ile olacağını belirtmek gerekir. "İki çizgi" kavramı bu diyalektik olgunun mekanik ve kaba yorumu ile oluşmuştur.

TBKP, TSİP vb. reformistlerin anlayışlarına ise değinmeye gerek bile yok. çünkü onlar ardından bir damla bile gözyaşı dökmeden cenazesini kal-

dırdıkları "sosyalizm"ın reddinden çok önce Leninist parti anlayışını toprağa vermişlerdir. Şimdilerde ise Türkiye halklarının dört gözle kurulmasını beklediğini ve kurtuluşunu bando-davulla karşılayacağını sandıkları legal parti kurmak için, birlik toplantılarında birbirlerinin adımlarını kollamakla meşguldürler.

Birtakım aydınların birlik tartışmaları, çağrıları, vs. ise bir başka alem! En iyi sosyalist demokrasiyi biz kurarız iddiasındaki bu entelektüellerin, ne proletarya ile ne de diğer emekçilerle en küçük bir ilgileri dahi olmadığı halde (hatta küçük burjuvaziyi dahi temsil etmiyorlar) proletaryanın birliği, proletarya partisi gibi yüksek perdeden atışları gülünçten de öte!

SOSYALİST DEMOKRASİ TARTIŞMALARINDA SAPMALARIN TEORİK KÖKENİ

Sosyalist demokrasi konusundaki sapmalar tek bir kaynaktan beslenmiyor. Anarşizmden Troçkizme ve Bernsteinici, Kautskyst reformculuğa kadar geniş bir yelpaze oluşturuyor bu sapmalar.

Sosyalist demokrasiyi sınıflarüstü, saf demokrasi anlayışına götüren anarşizm, devlet de dahil hiçbir otoriteyi tanımıyor. Onlara göre her türlü otorite kötüdür, hiçbir otorite olmamalıdır. Devlet de, devrimle birlikte hemen ortadan kaldırılmalıdır. Proletaryanın egemenliği, yine proletaryanın bir başka parçasının ezilmesidir. Bakunin Marks'ın proletarya devleti teorisinden tiksinti duyduğunu belirttikten sonra şöyle der:

"Bu demektir ki, bu yeni egemenliğe, bu yeni devlete boyun eğecek daha başka bir proletarya varlığını sürdürmektedir."(29)

Devlet varsa egemenlik de vardır, dolayısıyla kölelik de vardır diyor Bakunin, *"Bunun için biz devletin düşmanınız"* sözleriyle proletaryanın devletini reddeder. Bu koşullarda seçilecek halk temsilcilerinin de işçi olmaktan çıkacaklarını iddia eder. Bakunin'e göre halk temsilcisi seçilen kişi, işçi olmaktan çıkacak ve tüm sıradan işçilere devlet çarkının tepesinden bakacak, *"halkı değil ama kendi kendilerini ve halkı yönetme iddialarını temsil edeceklerdir."*

Sosyalist demokrasi tartışmalarında, proletarya diktatörlüğüne ve proletarya partisine ilişkin eleştiri ve güvensizliklerde Bakunin'in ruhunu bulmak olanaklı. Lenin'in "aristokratik anarşizm" olarak nitelediği; disipline, otoriteye, merkeziyetçiliğe karşı nihilist tavır alışları aynen bulmak olanaklı. Tam da Lenin'in dediği gibi parti onlara acayip bir fabrika gibi görünüyor, azınlığın çoğunluğa uyması, köleleşme olarak değerlendiriliyor ve merkezin yönetimi insanları robotlaştıran bir mekanizma olarak reddediliyor. Küçük burjuva aydınının disiplini ve otoriteyi, basit insanlara özgü, küçültücü, sıkıcı bir şey olarak gören anlayışına denk düşen bu tavır, sosyalist demokrasi tartışmalarına yansıyor.

Anarşizmin hemen saf demokrasiye geçilmesi anlayışının sağındaki sapmayı ise, reformizmin demokrasiyi burjuva demokrasisi ile özdeşleştiren anlayışı oluşturuyor. Bernstein ve Kautsky'nin yüz yıl önce mahkum edilmiş teorileri ısıtılıp "yeni teoriler"miş gibi servis yapılıyor. 20 yıldır hemen her konuda sağdan soldan aptartıklarını, ilk kez ortaya atmanın "gu-

ruru" ile sunanlar, sosyalist demokrasi konusunda da aynı alışkanlıklarını sürdürüyorlar.

Demokrasiyi bir "uzlaşma okulu" olarak gören Bernstein'ın söyledikleriyle bugün savunduklarının benzerliğini ortaya koymak için sözü Bernstein'a bırakalım:

"Demokrasi aynı anda hem bir araç, hem de bir amaçtır. Hem sosyalizmin kuruluş yöntemidir, hem de sosyalizmin kendisidir. Demokrasi bir uzlaşma okuludur. Demokratik süreci hızlandırmak için sosyal demokrasinin en iyi aracı pratik olarak genel oy alanında yer almak ve bunun getireceği tüm sonuçları kabullenmektir."

Proletarya diktatörlüğünü reddeden Bernstein, sınıflararası uzlaşma ile sosyalizmin kurulabileceğini sanıyor. Gerek Bernstein, gerekse Kautsky devrimde şiddeti ve diktatörlük uygulamasını kabul etmiyorlar. Onlara göre proletarya şiddet kullanmadan, barışçıl yolla, oy çoğunluğuyla iktidarı almalıdır. Kısaca söylersek, özünde bunlar burjuvazinin devrilmesini de istemiyorlar.

Kautsky, demokrasinin işleyişi konusunda kapitalizm ile sosyalizm arasında fark görmez ve eğer proletarya, iktidarında burjuvazinin (azınlığını) haklarını korumazsa ikiye bölünmüş olur der.

Sovyet demokrasisini azınlık haklarını korumadığı için eleştiren Kautsky, genel oy hakkı ile demokrasiyi mükemmel biçimde kurduğu için Paris Komününü över. Kautsky'ye göre, Sovyet devriminin bir zaafı da, SBKP'nin diğer sosyalist partilerle dövüşerek etkinlik sağlaması ve onları yürütme organı dışına atmasıdır.

Bilindiği gibi Marks'ın komünarlara eleştirilerinden biri de, proletarya diktatörlüğünü pekiştirmeleri gereken zamanda seçime başvurmaları ve eski mekanizmayı tamamen parçalamamalarıdır. Paris Komününü'nün bir zaafını örnek demokrasi olarak yutturmaya çalışan Kautsky ve neo-Kautskystlere Lenin'le yanıt verelim:

"Sovyet hükümeti bir proleter demokrasisidir. Bu demokrasi, halkın büyük çoğunluğu için, çalışan ve sömürülen insanlar için, demokrasinin dünyada eşi görülmedik biçimde gelişmesini ve yayılmasını sağlamıştır. Kautsky'nin yaptığı gibi demokrasi üzerine koca bir broşür yazmak ve burada diktatörlüğe iki sayfa ayırmak 'saf demokrasi'ye düzinelerce sayfa ayırmak, bu gerçeği görememek, konuyu tamamen liberal usulde tahrif etmek demektir." (30)

Kautsky, Sovyet demokrasisinde, aradığı "saf demokrasi"yi, burjuva azınlığın haklarının korunmasını bulamaz ve onu parti diktatörlüğü olarak niteler.

Özetle; sosyalist demokrasi, proletarya diktatörlüğü, parti, zor vb. konularda Marksist-Leninist bakış açısı son derece açıktır. Ve konu o denli önemlidir ki, kişi ve grupların bu kuramları yorumlayış biçimleri, onların, lafızda ne derlerse desinler, objektif olarak hangi safta olduklarını ortaya koyar. Konuyu yine Lenin'den bir pasajla bağlayalım:

"Bu baylara göre proletarya 'diktatörya'sı' demokrasiyle çelişir. Gerçekte bu bayları küçük burjuva demokratlardan ayırt eden ciddi hiçbir şey yoktur." (31)

Sosyalizmin sorunlarının birikip kimi ülkelerde kapitalist restorasyonun hızlandığı ve sorunlara, kimilerince burjuva yöntemleri çağrıştıran çözümler arandığı bir süreç ile, dünya çapında sosyalist güçlerin son on yılda önemli bir somut zafer kazanamamış olması ve Türkiyeli devrimcilerin ağır bir yenilgi aldığı süreç üst üste gelince, yenilgi dönemlerinin tüm hastalıkları en tipik halleriyle su yüzüne çıktı. Ve yenilginin etkisiyle "Nasıl bir sosyalizm?", "Nasıl bir parti?" tartışmaları aldı yürüdü.

Biz, geleceğin sosyalist toplum modelinin, nasıl bir demokrasi kuracağımızın, proletarya partisinin bu dönemde fonksiyonunun ne olacağının tartışılmasına elbette karşı değiliz. Aksine, ufkun genişleyip aydınlanması, herkesin neyin nasıl yapılacağını bilmesi açısından sonsuz yarar var. Bu tartışmalarda taraf olmamızın nedeni de budur. Biz, tam bir kaos içine sürüklenen sosyalist demokrasi konusunda, doğrularla yanlışların seçilmesi ve ML'lerle küçük burjuva sosyalistlerinin, reformistlerin bakış açılarının birbirinden ayırt edilmesi için tarafız. Konunun bulandırılması ve bulanık suda avlanma çabaları, karşısında ML'leri bulacaktır.

Tartışmış olmak için tartışmıyoruz. Bir yenilgi döneminden çıkan ve Türkiye halklarının kurtuluş mücadelesinin devrimcilere yüklediği tonlarca yükü, güncel görevi bir yana bırakarak, ciddi bir şeyler yapılıyor havasında tüm dergi sayfalarını bu konuya ayırıp hiçbir sonuca da varamadan havanda su dövenlerle aynı dili konuşmuyoruz, kalkış noktamız ve kaygılarımız çok farklı.

Birçok sosyalist ülkede ortaya çıkan revizyonist-oportunist sapmanın sonucu önemli oranda prestij kaybına uğrayan, sosyalizme güvensizlik aşıl原因an, ideolojiye karşı kuşkuculuk, inançsızlık tohumları eken küçük burjuva aydınlarının, otel lobilerine ve barlara yakışan bu tartışmalarının ne teorik hazinemize, ne de mücadele pratiğine bir yararı yoktur. Biz, sosyalizmin sorunlarını tartışacaksak bunalım yaratıcı ya da derinleştirici, umutsuzluk, karamsarlık yayıcı tartışmaları değil, sonunu çözmeyi, teorik ufkumuzu genişletmeyi, karamsar bulutları dağıtmayı amaçlayan tartışmaları gündemimize alırız. Kalkış noktamız budur. Küçük burjuva aydınının kendi bunalımını, çaresizliğini yansıttığı platformlar bizim için kabul edilemez.

Tarihin çarklarının geriye döndürülemeyeceğini bilenler için çıkış yolu vardır ve onlar, sosyalizmin sorunlarının da, sosyalizmin bu sorunları aşacak potansiyele ve birikime sahip olduğunun da bilincindedirler.

Sosyalist demokrasi tartışmalarını, burjuva jargonuyla Stalin'e küfürnameye dönüştürenlerin tarih bilinci yoktur. Egemen sınıfların tarihine ve kültürüne gösterdiği saygının onda birini sosyalizmin tarihine, değerlerine göstermeyenler tam bir inkarcılık, tasfiyecilik tavrı içindedirler. Ve onların kendileri dışında hiçbir şeye saygıları yoktur. Öyle ki, tüm politik yaşamı boyunca, değil yüz milyonlarca insanı devrime götürmeyi, birkaç yüz kişiyi dahi yürütememiş olanlar, devrim önderlerini bir kalemde silip atabilmekte, sosyalizme dünya çapında prestij kazandıran ve kendilerini de bu saflara katan devrimci dalgaların yaratıcılarını hiçleyebilmektedirler. Ancak üç-beş kariyerist entelektüelin, **dergi** bürolarında dünya haritalarını önüne alıp sosyalist ülkelerin

üzerine kırmızı kalemle çarpı çekmesi, sosyalizmin tarihini değiştiremeyecektir.

Sosyalist demokrasi tartışmalarında yüz yıllık sapma akımlara tercüman olanlar bilmelidir ki, bu tempoyla koştukları sürece çok yakında Lenin ile tartışma ve hesaplaşma noktasına varacaklardır. Tartışmaya iyi niyetle başlamak sonuçtaki günden arınmayı getirmez, kimsenin suçunu hafifletmez.

Proletarya diktatörlüğü ve Leninist parti düşüncesinden atılan her geri adım, Lenin ile çatışmak zorundadır.

Stalin'i taktik bir hedef olarak yıpratıp asıl olarak Lenin'e yönelenler ise karşılarında Marksist-Leninistleri bulacaklardır. Buna izin vermeyeceğiz!

- (1) F. Engels, Otorite Üzerine, Seçme Yapıtlar Cilt II, syf.448
- (2) Lenin, Devlet ve ihtilal, syf.132
- (3) Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky
- (4) Lenin, Devlet ve ihtilal, syf.116
- (5) Lenin, Devlet ve İhtilal, syf.118
- (6) Stalin, Leninizmin ilkeleri, syf.146
- (7) Stalin, Leninizmin ilkeleri, syf.155
- (8) Marksizm-Leninizmin İlkeleri, C.4, syf.41
- (9) Stalin, Leninizmin ilkeleri, syf.142
- (10) Lenin, Dönek Kautsky
- (11) Lenin, Dönek Kautsky, syf.96-97
- (12) Aktaran Lenin, Devlet ve ihtilal, syf.62
- (13) Lenin, Devlet ve ihtilal, syf.64-65
- (14) Lenin, Devlet ve ihtilal, syf.67
- (15) Lenin, Sol Komünizm, syf.40
- (16) Lenin, Sol Komünizm, syf.36-39
- (17) Marks, Biyografi, syf.264
- (18) F. Castro, Castro Konuşuyor, syf.21
- (19) T. Yılmaz, Y. Öncü, syf.1
- (20) Orhan Dilber, Y. Öncü, syf.7
- (21) F. Castro, age., syf.21-22
- (22) Aktaran Stalin, Leninizmin ilkeleri, syf.157-158
- (23) Lenin, Bir Adım İleri İki Adım Geri
- (24) Y. Öncü. s.5, syf.37
- (25) agd.
- (26) agd.
- (27) Y. Demokrasi
- (28) Y. Demokrasi
- (29) Anarşizm ve Anarko Sendikalizm, syf. 179
- (30) Lenin, Dönek Kautsky, syf.95
- (31) Lenin, Devlet ve ihtilal, syf.157

OPORTÜNİZMİN "SEKTERİZM", "DOGMATİZM", "GRUPÇULUK", "BİRLİK" ÇIĞLIKLARI VE GERÇEKLER

Türkiye sol hareketinde çarpıtılmış anlamlarıyla kullanılan, çoğu kez küfür yerine geçen ve de küfür olarak algılanan bazı kavramlar vardır. Bu kavramlar, genellikle kullananlar ve hedef olanlar tarafından, bu çarpıtılmış anlamlarıyla kavrandığı için sol içi anlaşmazlıkların, daha da ötesi çatışmaların nedeni olabilmektedir. Örneğin, bu kavramları kullananların çoğu, yönelttikleri kesime hakaret etmek, küçük düşürmek amacıyla hareket etmektedir. Muhatap olan kesim de aynı biçimde kavradığı için ideolojik-siyasi tartışmanın seviyesi bir basamak daha aşağıya inmekte ve süreç daha da olumsuz bir eğri çizerek devam etmektedir. Herkesin "yavuz hırsız" olduğu bu süreç, çoğu kez kaçınılmaz biçimde fiili çatışmalarla sonuçlanmaktadır.

Burada durup "neden?" sorusuna bir yanıt aramamız gerekiyor. Evet, neden Türkiye solu ideolojik-siyasi tartışmanın seviyesini koruyamıyor?

Çünkü Türkiye soluna damgasını vuran OPORTÜNİZM'dir, DOGMA-TİZM'dir, SEKTERİZM'dir, GRUPÇULUK'tur, BİRLİKÇİLİK'tir.

Ama Türkiye solu bu niteliklerini ML literatürdeki kavramları, anlamları çarpıtılmış bir biçimde başkalarına yamayarak gözlerden gizlemeye çalışır. Bugün oportünizm bu anlamlarını çarpıttığı kavramları diline pelesenk etmiş ve ML'lere karşı dogmatik, sekte, grupçu, birlik düşmanı gibi ithamları peş peşe sıralamaktadır.

Gerçekler ise hiç de oportünizmin sunmaya çalıştığı gibi değildir. Oportünizmin tüm "gerçeği", çarpıtmalara ve olguların tersyüz edilmesine dayanmaktadır. Sosyal pratiğin her geçen gün kanıtlarıyla ortaya çıkardığı bu durumu, oportünizmin "yavuz hırsız" misali ML'lere yönelttiği suçlama ve saldırılar değiştiremeyecektir.

Oportünizmin yarattığı bu kavram kargaşasına bir son vermek gerekiyor. Bunun yolu da bu kavramların ML literatürde sahip oldukları anlamları ortaya koymaktan geçiyor. Tabii bunu yaparken de en büyük kılavuzumuz sosyal pratik olacaktır.

Diğer yandan bu kavramların gerçek anlamlarının ortaya konulmasını gerektiren ikinci bir neden de, bu kavramları kullanmasına bağlı olarak ML'lerin üslup yönünden eleştirilmesidir. Daha önce defalarca değinildiği gibi üslup konusundaki tavrımız "eşyanın adını koyma" anlayışımızdan kaynaklanmaktadır. Amacımız suni çelişkiler-anlaşmazlıklar yaratmak değil, teorik ve pratik tavırlarını eleştirdiğimiz grup ve yapıların bu teorik-pratik tavırlarıyla sol içerisinde sahip oldukları konumu sergilemektir.

OPORTÜNİZMİN PANZEHİRİ ML TEORİ VE PRATİKTİR

Oportünizm, bir sapma olarak yüz yılı aşkın bir süredir dünya sosyalist hareketinin gündemindedir. Küçük, burjuva sınıf yapısının ideolojik-siyasi plana yansımalarının bir görünümü olan oportünizm, bir küçük burjuvalar ülkesi olan Türkiye’de sol hareketin gündeminden hiç inmemiştir. Bu yönüyle oportünizmle mücadele, ülkemizde her dönem ML’lerin önündeki en önemli görevlerden biridir. Çünkü oportünizmin teorik ve siyasal tezleri ML hareketin gelişiminin önüne bir engel olarak çıkmakta, sınıflar mücadelesinin hedeflerinde bulanıklık yaratmaktadır.

TBKP’nin bile, sosyal demokrasinin dahi gerisine düşmüş bir programla kendini gerçek Marksist-Leninist olarak sunmaya çalıştığı bu ortamda, bu sapma akımların yarattığı tehlikeyi görmezden gelemeyiz. Evet, tehlike büyüktür ve görevimiz öncelikle bu tehlikeyi yaratanların en büyük silahlarını etkisiz hale getirmektir. Bu noktada "teorinin gri" olduğu gerçeğini iyi kavramamız gerekiyor.

Gerçekten de Goethe’nin "Teori gridir ama hayat ağacı yeşildir" sözünü ülkemiz sınıflar mücadelesinde her gün, her saat doğrulanan bir özdeyiş olarak belleklerimizden çıkarmamamız gerekiyor. Çünkü oportünizmin yarattığı pratik ve teorik sorunların çözümü de böyle bir bakış açısıyla mümkündür. Her şeye yaşamdan koparılmış bir "teori"nin "at gözlüklerinden" bakmak çıkmazlarla örülü bir yola girmekten başka bir anlam taşımıyor. Bunu daha iyi kavrayabilmek için Lenin’in oportünizm konusundaki uyarısını dikkatle okumalıyız. Şöyle uyarıyor bizleri Lenin:

"...Oportünizmin belirgin özelliğini unutmamak gerekir; belirlenmemişliği, bulanıklığı ve kaypaklığı. Tüm doğası gereğince oportünist her zaman sorunu açık ve seçik olarak koyma yolundan kaçır; sonuç verici bir şey arar, birbirini çürüten görüşler arasında kıvrılarak dolaşır, birisiyle olduğu gibi başka birisiyle de 'aynı görüşte olmaya' çalışır, kendi görüş ayrılıklarını küçük değişiklik önerileri, kuşku, saf ve masum dilekler vb. çerçevesinde sunar."(İşçi Sınıfı Partisi Üzerine, syf.25) (Bir Adım İleri, İki Adım Geri-Tüzüğün 1. Maddesi)

Lenin’in bu uyarısı, oportünizmin en önemli özelliği konusunda kesin bir belirleme yapmamızı sağlıyor. O da oportünizmin her yönüyle bir belirsizlik olmasıdır. Lenin’in deyimiyle *"O 'ateşli bir aşk' ve 'aşâğılık bir ihanet arasında dönüp dolaşan bir tutumla'"* (Marks, Engels, Marksizm, syf.305) varlığını sürdürmeye çalışır.

Gerçekten de oportünizmin ideolojik tezlerine yakından baktığımızda, onun Marksizmin lafızları arasında cambazlık yaptığını görürüz. Ancak Marksizmi kavrayışı lafız düzeyindedir ve tüm Marksist-Leninist literatür dogmatlaştırılmıştır.

İşte tüm siyasi yaşamını, bu dogmatlaştırdığı Marksist-Leninist literatür üzerine kuran oportünizmin gerçek niteliğini anlamanın yolu, onu pratiğin şaşmaz ölçütleri içinde değerlendirmekten geçer.

Devrim anlayışında olsun, örgüt anlayışında olsun, mücadele anlayışın-

da olsun oportünizm kendisini dogmalarla donatmıştır ve bu dogmalar zırhının içinde kendini korumaya aldığı zannetmektedir.

Ancak oportünizmin unuttuğu en önemli şey olan yaşamın zenginliği, sınıflar mücadelesinin geliştirici, yetkinleştirici etkisi, oportünizmin tüm zırhlarını parçalar. Ve soruna bu açıdan bakıldığında görülür ki, oportünizmin devrim anlayışı bir başka ülke devriminin şablonudur, örgüt anlayışı tekkeciliktir, mücadele çizgisi kendiliğindenciliktir.

Evet, yaşamın zengin pratiğinden, sınıflar mücadelesinin kızgın alanlarından yola çıktığımızda görürüz ki, oportünizmin özü kendine güvensizlik, uzlaşmacılık ve mekaniklik.

Fazla uzağa gitmeye de gerek yok. Türkiye sınıflar mücadelesi tarihine kabaca bir göz atmak yeter. Hatta daha da yakına gelip 1 Mayıs '89'u ele alalım. Oportünizm tüm özellikleriyle karşımıza çıkacaktır.

Öncesi ve sonrasıyla 1 Mayıs 1989 sürecinde nelere tanık olmadık ki. Boşluğa fırlatılan en keskin sloganların yanı sıra, işbirlikçi sarı sendikacıların peşine takılmaktan 1 Mayıs sabahı ortaklıkta görünmemeye, olayın ertesinde her şeyi üstlenip başkalarına çamur atmaktan mahkemelerde 1 Mayıs'ı savunmama acizliğine kadar her türlü kaypaklığı, bulanıklığı hep birlikte yaşadık.

Daha önce gerektiği şekilde işlenen bu konuları yeniden gündeme getirmek gibi bir niyetimiz yok. Bu nedenle ne tek tek olayları yeniden ele alacağız, ne de oportünizm konusunda derin teorik tahlillere gireceğiz. Çünkü bugüne kadar oportünizm konusunda Marksist-Leninist literatürde söylenmedik söz, yapılmadık tahlil kalmadı. Tüm bunları buraya aktarmanın da tek başına bir anlamı yok. Sadece şunu söylemek istiyoruz: Oportünizmin panzehiri sınıflar mücadelesinin kızgın pratiğidir ve doğru bir bakış açısına sahip olduğumuz takdirde bu kızgın pratiğin dışladığı kesimleri çok kolay tanıyabiliriz. Ancak yine de burada oportünizmin belli başlı niteliklerini kısaca da olsa incelemeye devam edelim.

MARKSİZM BİR DOGMA DEĞİL EYLEM KILAVUZUDUR

Yukarıda yazımızın başlangıcında, oportünizmin "yavuz hırsız" misali, olguları tersine çevirmekte pek mahir olduğunu vurgulamıştık. Bu "mahirlik" dogmatizm konusunda da kendini gösterir ve oportünizm kavrayamadığı, işine gelmeyen her teorik tahlili dogmatizm olarak niteler.

Özellikle Marksizm-Leninizme karşı bir haçlı seferinin yürütüldüğü, her türlü liberalizmin ve tasfiyeciliğin geçer akçe olduğu günümüz koşullarında (bilinçli bir çabanın ürünü olarak) ilkelerle dogmaların birbirine karıştırılması- na daha fazla tanık oluyoruz.

ML hareket de bugün bu saldırılardan payını almakta, Türkiye somutuna uygulayarak savunduğu ML düşünce ve ilkeler nedeniyle dogmatizm ile suçlanabilmektedir. Bu suçlamayı yapanların dogmatizmin ne olduğunu bilmediklerini söylemek mümkün değildir. Ancak ML hareket, dogmatizmle suçlamak, onların ML ilke ve düşünceyi savunulamaz hale getirme amaçlarına varmanın bir aracı olarak gündeme gelmektedir.

Oysa Marksizm-Leninizmin dogmalaştırması diye bir sorun varsa, bu, oportünizmin Marksist-Leninist ilkeleri kılavuz edinmek yerine çeşitli deneyleri mutlaklaştırması ve tarihsel deneyleri birer dogma haline getirerek her koşulda geçerli kabul etmesidir.

Marksist-Leninist hareket yüz yılı aşkın bir mücadele deneyine sahiptir ve her koşulda değişik politik strateji ve taktiklerle gelişimini sürdürmüştür. Her değişik tarihi ve sosyal koşulda farklı şekillerde biçimlenen bu strateji ve taktikler ve yaşanan deneyleri değişmez kabul etmek dogmatizmin temelini oluşturur ve bugün oportünizmi fasit bir daire içinde kısır bir döngüye mahkum eden de bu dogmatik kavrayıştır.

Nitekim Lenin bu deneylerin dogmalaştırılması konusundaki tehlikeyi görerek uyarıda bulunma gereğini duymuştur:

"Marks, devrimin şekilleri, metotları, tarzı ve niteliği konusunda kendinin ve sosyalist devrimin gelecekteki önderlerinin elini kolunu bağlamıyordu. Çünkü o zaman bir yığın yeni problem ortaya çıkacağını, devrim boyunca bütün şartların nasıl değişeceğini, bütün bunların kargaşa sırasında ne kadar sık ve çok değişeceğini çok iyi biliyordu." (Lenin, Aktaran Stalin, Sağ ve Sol Sapmalar)

Lenin'in üzerinde durduğu bu noktaları gözönüne alarak Türkiye soluna baktığımızda, Lenin'in bu tehlikeye işaret etmekte ne kadar haklı olduğunu bir kez daha görürüz. Ülkemizin tarihi ve sosyal koşullarından hareket ederek oluşturduğu bir devrim, örgüt ve mücadele anlayışı yoktur oportünizmin. Tüm teoriler daha önceki deneylerin aynen tekrarlanması üzerine yükselir. Ve işte bu dogmatizmdir. Marksizm-Leninizmin kısırlaştırılmasıdır, yaratıcı özünün yok edilmesidir.

Her türlü sapmada olduğu gibi, dogmatizmin temelinde de somut koşulları gözönüne almama vardır, yaşamdan kopukluk vardır. Bunu en iyi biçimde Türkiye sol hareketinin dogmatik tezlerinde görürüz. Bütün yayın organlarının ajitasyon-propaganda metinlerini taradığımızda somutu yansıtan bir şey bulamayız bunlarda. Söylenenler soyut, nesnellikten uzak ve dogmalaştırdıkları ML ustaların sözleridir.

Bu noktada dogmatizmin "alıntı hastalığı" sırtır. Senin bütün söylediklerin, somut önerilerin, karşıt tezlerin oportünizmin bu marazi hastalığı karşısında havada kalır. ML ilkeler ışığında yaptığın her tespit "kitapta yok" gerekçesiyle orijinallik, küçük burjuva ideolojisi diye suçlanabilir. Önerdiğin her mücadele yöntemi ve aracı terörizmle, maceracılıkla suçlanabilir, çünkü bunlar da "kitapta yok"tur.

Ve arkasından "kitapta" olanlar karşına çıkarılmaya başlanır. Bunların Türkiye ile, yaşanan somut çelişkilerle bir ilgisinin olup olmaması önemli değildir. Önemli olan bunların kitapta olmasıdır. Ve oportünizm, kitaplardan aktardığı bu ilgisiz alıntılarla ML olduğunu kanıtladığını sanır. Oysa durum hiç de öyle değildir. Bakın Lenin, bu alıntı hastalığından kurtulamayanları nasıl değerlendiriyor:

"Marksizm alabildiğine derin ve çok yönlü bir öğretilerdir. Bu yüzden Marks'tan alıntılara -hele yerinde kullanılmayan alıntılara- en fazla Mark-

sizle ilişkilerini kesenlerin 'kanıtları' arasında rastlanır. Ve buna da şaşmamak gerekir."(Lenin, Düşünceler, Aforizmalar, syf.25)

Marksizm, Lenin'in de belirttiği üzere, alabildiğine derin ve çok yönlü bir öğretilerdir. Bu derinliği ve çok yönlülüğü kavramayanlar için Marksist demek çok zordur. Ve bugüne kadar oportünizmin Marksizmi derinleştirici, zenginleştirici tek bir katkısı olmamıştır. (Yalnız burada oportünizmin neden olduğu olumsuzlukların ML'lere sunduğu dersleri ayırmak gerekir. "Bir musibet bin nasihatten iyidir" misali, oportünizmin Marksizme tek yararı, yarattığı musibetler vasıtasıyla olmuştur.)

Dogmatizm, devrimci mücadeleye büyük zararları dokunan bir sapma akımdır. Ve alınan her türlü önleme karşın, devrimci mücadeleye zarar vermeye devam edecektir. Dogmatizmi engellemenin, zararsız hale getirmenin yolu yok mudur? Elbette vardır. Ancak çözüm bir reçete değil, yine mücadelelen, yaşamın kendisindedir. Yine Lenin'e dönmek zorundayız:

"Toplumlar ve ekonomik gelişmenin gerçek süreci ile uyuşmanın, bu doktrinin en yüce ve biricik ölçütü sayıldığı yerde, hiçbir dogmatizm olamaz." (İşçi Sınıfı Partisi Üzerine, syf.153)

OPORTÜNİZM, KENDİ SEKTERLİĞİNİ GİZLEMELİK İÇİN ANLAYAMADIĞI HER POLİTİK TAKTİĞİ SEKTERLİKLE SUÇLAR

Bugün oportünizmin ML harekete yönelttiği suçlamaların başta gelenlerinden biri de sekterliktir. Ancak sekterliğin gerçek anlamıyla yapılan bir suçlama değildir bu. Oportünizmin literatüründe sekterlik salt politik taktiklere tekabül eder. Oysa sekterlik hiçbir zaman politik taktiklerle özdeşleştirilemez. Sekterlik bir bütün olarak ideolojik-siyasi çizgiye bakılarak ele alınması gereken bir kavramdır. Politik taktikler ideolojik-siyasi çizginin ürünüdürler ve sadece bir parçasını oluştururlar.

Sekter kelimesinin kökeni, feodal dönemde, bazen dogmaların yorumunda egemen kiliseyle farklı düşünceler taşıyanların oluşturduğu "sekt"lere dayanır. Sekter fanatik, içe kapalı, toplumla ilişkilerini kesmiş, belli müritlerden oluşan dar gruplardır ve bizdeki tekkelere tekabül eder.

Bu dinsel kökenli kelime daha sonra siyasal literatüre de girmiş, dogmatik, kitlelerle ilişkisi olmayan, dar bir çerçevede sıkışıp kalan grup ve yapılar sekter olarak nitelenmiştir. ML literatürde de sekter kelimesi bu anlamıyla kullanılır.

Sekter örgütlenmelerin özelliklerini ve devrimci hareket içinde sahip oldukları işlevi Marks ve Engels "Enternasyonal içindeki Sahte Bölünmeler" isimli makalelerinde ortaya koyarlar...

"Proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesinin ilk evresi sekter bir hareket olarak belirir. Proletaryanın bir sınıf olarak davranacak kadar gelişmediği bir sırada, bu, akla uygundur. Bazı düşünürler toplumsal karşıtlıkları eleştiriyorlar ve işçi yığınlarına, kabul etmekten, yaymaktan ve uygulamaya koymaktan başka bir şey bırakmayan hayali çözümler öneriyorlar. Bu girişimcilerin kurdukları tekkeler, doğaları gereği tarafsızlıktırlar, yani her türlü gerçek harekete, siyasete, grevlere, birleşmelere ya da tek sözcükle, her türlü

birleşik eyleme yabancıldır. Proletarya yığınları, bunların propagandaları karşısında her zaman kayıtsız, hatta düşmanca bir tutum takınır(...) Bu tekkeler başlangıçta, hareket için bir manivela görevi görürler ama hareket bunları aşar aşmaz da bir engel haline gelirler ki bundan sonra da gerici olurlar." (Seçme Eserler, Cilt-II, syf.322-323)

Devrimci hareketin başlangıç aşamasını yaşamadığını ve dünya çapında büyük ilerlemeler kaydettiğini belirtmeye gerek yok. Keza Türkiye'de de devrimci hareket özellikle son 20 yılda, dönem dönem ağır darbeler alsa da önemli aşamalar kaydetmiştir. Bu nedenle günümüzde sekterliğin özellikleri Marks ve Engels'in anlatımından farklı bir muhtevadadır. Ancak yine de kafa yapısı olarak Marks ve Engels döneminden beri değişmemiştir. Bugün oportünizm de, sosyalizmin çocukluk dönemindeki ütopyacı bir avuç düşünür ve müritlerinden oluşan sekter yapılar gibi toplumsal karşıtlıkları eleştirip, işçi yığınlarının bunları kabul edip yaymasını, uygulamaya koymasını bekliyor ve masa başında ürettikleri "hayali çözümleri", "kitleler ayaklanın!", "görev başına!" feryatlarıyla emekçi halkın sırtına yüklemeye çalışıyor. Evet, kafa yapısı aynı ama biçimde epey değişiklikler gösteriyor bu tekkeler.

Bugünkü sekter yapıları (tekkeleri) tüm yönleriyle kavramamız için, Marks ve Engels döneminden biraz daha beriye, Lenin dönemine gelmemiz gerekiyor. Burada, Lenin'in de sekterlik karşısında oldukça duyarlı olduğunu, tekkelerle mücadelesini sürdürürken sekterizme düşmemenin yollarını da gösterdiğini görürüz.

Lenin'e göre, diğer sapmalarda olduğu gibi sekterizmde de sorunun can alıcı noktasını teorik ve pratik çalışmalar arasındaki ilişkide görürüz. Öncelikle teorik-pratik çalışmalar arasındaki ilişkiyi ele alan Lenin şunları söyler:

"Burada sosyal demokratların teorik çalışmalarının gerekliliğini, önemini ve taşıdığı büyük anlamı belirtirken, bu çalışmanın birinci plana, PRATİK çalışmanın önüne konması gerektiğini asla söylemek istemiyorum. İkincisinin birincisi bitinceye kadar rafa kaldırılmasını ise hiç söylemek istemiyorum." (İşçi Sınıfı Üzerine, syf.151-152)

O halde hangisi birinci plandadır? Lenin bu soruya açık bir yanıt verir. Şöyle söyler:

Tersine, birinci planda her zaman mutlaka pratik propaganda ve ajitasyon çalışması bulunur. Ve çünkü, birincisi, teorik çalışma yalnız 'ikincisinin öne sürdüğü' soruları yanıtlar." (age, syf. 152)

Teorik ve pratik çalışma arasındaki ilişkiyi kavrayamayanların, devrimci önderliği salt teorik görevlerin yerine getirilmesiyle sınırlayanların kaçınılmaz sonu sekterizmdir. Bundan kurtulmanın yolu ise teorik ve pratik görevler arasındaki ilişkiyi kavrayan, bu konuda netlik taşıyan bir kafa yapısına sahip olmaktır. Lenin de bunu söyler:

"Bu görevlerin belirlenmesi, sosyal demokrasiyi, sosyalist grupları çoğu zaman karşılaştıkları eksikliklerden -dogmatizmden ve sekterizmden- korur." (age, syf. 152-153)

Gerek Marks ve Engels'te, gerekse de Lenin'de sekterlik **pratik** mücade-

leden ve kitlelerden kopukluk olarak tanımlanmıştır. Yani sorun gelip kitle çizgisinde düğümlenmiştir.

Sorunun kitle çizgisinde düğümlendiği sekterlik konusunda oportünizmin ML'lere yönelttiği suçlamaların gerçek niteliğini anlamak için Türkiye solunda kitleliliğin nerede olduğuna bakmak gerekir. Bu açıdan baktığımızda oportünizmin hiçbir dönem ülke koşullarına, mücadelenin gereklerine uygun bir kitle çizgisine sahip olmadığı açık bir şekilde anlaşılacaktır. Çünkü oportünist grup ve yapılar hiçbir zaman kitlesele bir hareket olmamış, kitleden kopuk tekeler olmaktan kurtulamamışlardır.

Bu noktada, oportünist tekkelerin ML harekete yönelttikleri sekterlik suçlamasının, kavramın gerçek anlamıyla değil, çarpıtılmış anlamıyla yöneltildiği ortaya çıkmaktadır. ML'lerin, her türlü sapmanın ML ilkeleri dejenere etme çabaları karşısında uzlaşmaz tutum takınmaları sekterliğin değil, Marksist-Leninist ideolojiyi her şeyin üstünde tutmalarının göstergesidir. Bu tutumdur ki, ML hareketi, her türlü sapmaya olduğu gibi sekterizme karşı da korumaktadır.

Oportünizmin ideolojik-siyasi çizgisinin bir ürünü olarak ortaya çıkan sekterlik ise pratikte kendini iki biçimde gösterir. Birincisi dar anlamda, örgütsel sekterliği ifade eden grupçuluktur.

Sekterizmin pratik yansımalarından biri olan grupçuluk, tam anlamıyla grupsal çıkarları devrimin çıkarlarının üstünde tutmaktır.

Bu grupçu yapıların sosyal pratikte bir varlıkları da yoktur. Ve sosyal pratiğin zengin ortamıyla da karşılaşmak istemezler. Çünkü sosyal pratiğe girdikleri anda asalaklıkları, gereksizlikleri ve çürümüşlükleri bir anda ortaya çıkacak, bir anda darmadağın olacaklardır.

Bu grupçu yapıların ideolojik-siyasi açıdan da birbirlerinden farkları yoktur. Nüanslarla hemen hemen aynı şeyleri savunurlar ama yine de ayırırlar.

Grupçu tavrın en önemli özelliklerinden biri de Türkiye'de 26 Mart 1989 yerel seçimlerinde yaşanmıştır.

26 Mart seçimlerini kendi grup çıkarları için uygun bir platform olarak değerlendiren 9 sol derginin bağımsız adaylarla seçimlere katılması ve sosyalizm maskesiyle parsa toplamaya kalkması sosyal pratik karşısında tam bir fiyaskoya dönüşmüş ve grupçu tavırlarını kendileri de sonuçta "marjinal kaldık" diye itiraf etmişlerdir. Ancak kaybeden yine sosyalizmin genel çıkarları olmuş, alınan 2 bin 500 oyla sosyalizmin prestijine büyük bir darbe vurulmuştur.

Somut koşullardan, mücadeleden kopukluğun sonucu olarak gündeme gelen bu grupçu tavrın sahipleri yine de "yavuz hırsız" rolüne soyunmadan edememiş, "Düzen Partilerine Oy Yok" diyen ve halkı Devrimci Sol Güçler'in göstereceği tutarlı, mücadeleden yana devrimci-demokrat adayları desteklemeye çağıran Yeni Çözüm'e saldırmaktan geri durmamışlardır.

Sosyalizmi kendilerine maske yaparak sekterliklerini, grupçuluklarını gizlemeye çalışan bu dergilerin saldırıları da, onların Türkiye'nin siyasal-sosyal koşullarını ve mücadelenin gereksinimlerini kavramaktan ne kadar uzak olduklarını gösteren diğer bir kanıt olmuştur,

Oysa 26 Mart seçimlerinde sorun ne sosyalistlerin güç gösterisiydi (biraz akli başında olan herkes bunun olanaksızlığını kavrayabilir) ne de 3-5 şehirdeki belediye başkanlığıydı. Tüm ülkede yerel yönetimlerin belirlendiği, düzen partilerinin kendini pazarladığı koşullarda devrimcilere düşen görev, yürütülecek geniş bir teşhir kampanyasının yanısıra devrimci mücadeleye yararı olabilecek kazanımlar elde etmektir. Grup çıkarlarının dışında bir şey göremeyenlerin bunu anlamaları biraz zordur. Bazen de düzenlenen bir yasal mitinge veya kampanyaya bile katılmazlar. Gerekçe olarak ise "katılırsak sizin propagandanız olur" derler. Güçleri ya hiç yok ya da sınırlı olduğundan grupçuluk ve ilkesizlik kaçınılmaz oluyor. Bu noktada 15-20 grup birleşince az bir güç oluyor ve birbirlerini destekliyorlar. Kader birliği! Çözüm, "Sosyalist Basın Susturulamaz" kampanyası mı açmış, ilk yapacakları iş bu kampanyaya katılmamak için "birlik" oluşturmaktır. Çünkü etkisiz, çapsiz ve de grupçudurlar. Onları kampanyanın oligarşiyle ilgili olan yanı fazla ilgilendirmez. Kendi ifadeleriyle, "Çözüm'ün peşine takılmak istemezler". Birlikte **bir** kampanyada herkesin gücü görülecektir. Bunun için telaşla anti-Çözüm birlikler oluşturulur, yapay alternatif öneriler getirilir. Tabii yıllar geçer, kendi önerileri doğrultusunda da bir şey yapmazlar. Ama olsun Çözüm'ün peşine takılmamışlar ya! Şu "Demokratik Basın Birliği" ne oldu? Ne iş yapar?

Sekterizmin pratikteki diğer yansıması ise sınıfsal plandadır. Bunu "işçi sınıfı fetişizmi" diye de adlandırabiliriz.

Sekterizmin bu biçiminin temelinde yatan da pratikten, somut koşullardan kopukluktur. Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısını tahlil edemeyen, bu yapı içerisinde sınıfların konumunu belirleyemeyen oportünizmin böyle **bir** fetişizm yaratması ve devrimci mücadeleyi pratikte sendikal mücadeleye indirgemesi kaçınılmazdır.

İşçi sınıfı fetişizmi, işçi-köylü ittifakını, emekçi halkı oluşturan çeşitli sınıf ve tabakaların örgütlenmesini, mücadelesinin yönlendirilmesini reddeder. Çünkü işçi sınıfı dışında tüm sınıf ve tabakalar küçük burjuvadır, güvenilirmezdir, gericidir.

Bu anlayış Lassalle'in anlayışıdır ve Marks, Lassalle'in, Gotha Programı'nda yer alan *"işçi sınıfının karşısında bütün öteki sınıflar gerici bir kitle oluştururlar"*(Gotha ve Erfurt Programının Eleştirisi, syf.32) sözüne karşı çıkarak bunun bir saçmalık olduğunu söyler. Devamla, Marks, Komünist Manifesto'da da böyle bir şey olmadığını, orada proletarya için "gerçekten devrimci bir sınıftır" denildiğini, bunun ise diğer sınıf ve tabakaları gözden çıkarmak ve gerici olduklarını söylemek anlamına gelmediğini söyleyerek, gidecek proleterleşmeleri kaçınılmaz olan orta sınıfların da bu bakımdan devrimci olduklarının Komünist Manifesto'da belirtildiğini vurgular.

Marks döneminin önde gelen sekter yapılarından birinin "şeyh"i olan Lassalle'in anlayışı, bugün de müritleri tarafından savunulmaktadır.

Sekterizmin bu anlayışının aksine, bir devrimci örgüt, başta işçi sınıfı olmak üzere, ezilen tüm sınıf ve tabakaları örgütlemek ve mücadele içerisinde yönlendirmek zorundadır. Bu, aynı zamanda bir örgütün sınıflar mücadelesindeki güçlülüğünün de koşuludur.

Lenin'in proletarya partisinin sağlamlığını ve güçlülüğünü sağlayan şartlardan birisi olarak bu konuya değinmesi de oportünizm için pek fazla önem taşıyor:

"İkincisi, çalışan insanların en geniş yığınlarıyla, başta proletarya ile ama aynı zamanda çalışan insanların proleter olmayan yığınlarıyla belirli ölçüde bağ kurma, en yakın ilişkiler sürdürme ve -eğer derseniz- onların içinde erime yeteneğiyle."(Marks, Engels, Marksizm-syf.99)

Evet, Lenin'in bu söylediklerinin pek bir önemi yoktur oportünizm açısından, istese de tüm ezilen sınıflara yönelik bir çalışmayı yürütemez. Çünkü onun, bu geniş halk yığınlarını toparlayıp örgütleyecek ne siyasi bir çizgisi, ne de örgütsel yapısı vardır. Onun korumak zorunda olduğu bir tekkesi vardır ve çıkardığı fetvalarla, attığı isterik çığlıklarla işçi sınıfının örgütlenip ayaklanmasını beklemekten başka elinden bir şey gelmez.

GÜÇSÜZLÜĞÜN, ÇARESİZLİĞİN BİR SONUCU: "BİRLİKÇİLİK"

Marks, Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Lassalle ile birleşmesiyle ortaya çıkan Gotha Programı'nın eleştirilerini gönderdiği W. Bracke'e yazdığı mektupta, bu birleşmenin doğru olmadığını belirtirken Marksistlerin birleşmelere nasıl baktığını da ortaya koyar.

Marks'a göre, komünistler birleşmenin gerekli olduğu koşullarda, ortak düşmana karşı hareketi geliştirici anlaşmalara girebilmeli, bunun dışında, ilke ve programlardan ödün vermeyi getirecek birleşmelerden kaçınmalıdır. Lassalle ile yapılan birlik ikinci türden olduğu için de yanlış ve hareketin çıkarlarına zarar veren bir birlik olmuştur.

Bugün Türkiye'de her türden oportünist, revizyonist ve reformist kesimler en keskin birlikçi kesilmiş durumdadır. Somut duruma baktığımızda, getirilen birlik anlayışı hareketin pratik amaçlarına hizmet etmekten çok, ilke ve siyasi çizgiler temelinde kalan ve bu durumuyla mevcut koşullarda ütopyadan öteye gitmeyen bir içeriğe sahiptir.

Aslında bu durum her yenilgi sonrası, oportünizmin içine girdiği kendine güvensizlik, çaresizlik ve tasfiyecilik anlayışının bir sonucudur. Somutun yarattığı problemlere çözüm bulamayan oportünist ve revizyonist kesimler, iş yapıyor görünmek amacıyla ve pratik mücadelenin sorunlarından uzaklaşmanın kolay bir yolu olması nedeniyle birlikçi kesilmiştir ve hepsi iflas etmiştir. 12 Eylül sonrası oluşturulan Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC) ve Sol Birlik'in esamesi bile okunmuyor. Şimdilerde yurtdışında ve içinde süren "Sosyalist Birlik" toplantıları da iflas etmek zorundadır. Ve bu "Sosyalist Birlikçiler öylesine birlikçiler ki, kimi çağırıp çağırmayacaklarını biliyorlar. Kimi neden çağırmadıklarını açıklama dürüstlüğüne bile gösteremiyorlar. Amaç iş yapıyor görünmek olunca da, gerçekten birlikten yana olan ML'leri yarım saat bile dinlemeye tahammül edemediler. Çünkü ML'ler "evet, 'birlik' ama pratikte birlik yapalım, halkın çözüm bekleyen sorunları için birlikte mücadele edelim" diyorlardı... Bu işlerine gelmedi. Yıllardır birbirini tekrarlayan boş konuşmalarla yılları öldürmek daha risksiz ve kolaydı. Sonucu hep birlikte göreceğiz, Şimdilerde anti-sekter, anti-grupçu birlikler oluşturulmaya

çalışılıyor. Hangi hesaplarla kurulduğu açık. Sonucu hep birlikte göreceğiz. Birbirlerine hakaret ve küçük hesaplar suçlamasıyla son bulacak, derin teorik tahlilleri ve birlik söylemleri hiç bitmeyecektir. Ta ki, mücadele boyutlanana kadar.

Pratiğe, mücadelenin geliştirilmesine hizmet edecek bir sonuç yaratma ihtimali olsa, bu çabalar belki hoş karşılanabilir, destek verilebilir. Ancak sorun tamamen bunun dışındadır. Ve oportünizm varlığını devam ettirecek bir dayanak bulma çabasıdır, sonuçta zararlı çıkan devrimci mücadele olacaktır.

Oportünizm ve revizyonizmin, bu boş ve aldatıcı çabaları karşısında gerekenleri söylemiş ve doğru olanı göstermiş olmanın rahatlığıyla, bundan sonrasını -bugüne kadar olduğu gibi- mücadelenin rayına sokacağına inanıyoruz.

Bu noktada oportünizmin ML'leri "birlik düşmanı" olarak suçlamasını da pek önemsemediğimizi belirtmeliyiz. Çünkü oportünizmin savunduğu "birlik" anlayışının ülkemiz sınıflar mücadelesinde emekçi halk kesimlerine sağlayacağı tek bir yarar yoktur. Bu türden "birlikçi" anlayışların yüz yıl öncesinden Marksizm tarafından mahkum edildiğini bildiğimiz için, oportünizmin bu türden "birlik" çığırkanlıkları karşısında "birlik düşmanı" olmaya devam edeceğiz. Marksizmin büyük önderi Engels de bize bunu söylüyor zaten:

" *'Birlik' çılgınlıkları insanı yanıltmamalı. Bu sözcüğü dillerinden düşürmeyenler (...) çoğu kez ayrılık tohumlarını en çok ekenlerdir. Bu birlik fanatikleri ya her şeyi belirsiz bir bulamaç haline getirmeye çalışan kaz kafalılardır -ki bunun gerçekleşmesine bir kez izin verildi mi ayrılıkları çok daha katı zıtlıklar halinde tekrar ortaya atarlar, çünkü o zaman hepsi aynı kefeye gireceklerdir- (...) ya da bunlar bilmeden ya da bilerek hareketi çarpıtmak isteyenlerdir. İşte bundan ötürü en büyük sekterler ve en büyük kavgacılar ve sahtekarlar, belirli anlarda, birlik için en fazla bağırıp çağıranlardır. Yaşamımız boyunca kimse bize birlik çığırkanları kadar yük olmamış ve oyun oynamamıştır.*" (F. Engels, Seçme Eserler, Cilt-II, syf.515)

Sonuç olarak, bugün oportünizmin "sekterizm", "dogmatizm", "grupçuluk", "birlik" diye çılgınlıklar atması boş bir çabadır. Sınıflar mücadelesi her geçen gün oportünizmin sekterliğini, dogmatikliğini, grupçuluğunu ve aldatıcı birlikçiliğini daha açık bir şekilde gözler önüne seriyor.

ML'lere düşen görev, tüm bu çılgınlara aldırış etmeden, mücadelenin önlerine koyduğu görevleri duraksamadan yerine getirmektir. Arkamıza bakmadan, bataklıkta çırpınanların çılgınlıklarına aldırmadan yolumuza devam etmeliyiz, çünkü oportünizmin boş gevezelikleriyle uğraşmaya vaktimiz ve ona harcayacak enerjimiz yoktur. Tüm vaktimiz ve enerjimiz girdiğimiz sürecin karşımıza çıkardığı zorluklara hasredilmektedir. Herkesin bir görevi vardır. Onlar ML'lere, mücadele edenlere küfür ve hakaret, biz emperyalizme ve oligarşiye karşı mücadele etmek, halkı her alanda örgütleyip mücadeleyi yükseltmek göreviyle karşı karşıyayız.

EKİM DEVRİMİ'NİN DERSLERİ ÜZERİNE

*"Her genel tarihsel usamlama, ti-
kel bir şıkka, bu özel şıkkin görelî ko-
şulları analiz edilmeden uygulanırsa,
bu lafazanlıktan başka bir şey olmaz."*

Yeni bir çağın, sosyalizm çağının, insanlığın kurtuluşuna giden o büyük yolun açıldığı, tarihsel bir dönüm noktasını oluşturuyor Ekim Devrimi.

Sosyalizm salt bir "hedef olmaktan çıkıp gerçekliğe yönelen bir olguya dönüşüyor. İktidar -gerçek anlamda- tarihte ilk kez ezilenlerin, sömürülenlerin oluyor. İlk kez bir komünist partisi, iktidarı almanın değil, yeni bir toplumu inşa etmenin zorlu yoluna atılıyor... İlk kez, kapitalizmin "mezar kazıcıları", kapitalizmi bir ülkeyle sınırlı da olsa kazdıkları mezara gömüyorlar.

Tarihsel anlamı böylesine büyük olan bir devrimin, elbette, kendinden sonraki süreç üzerindeki etkisi de büyük olacaktı ve öyle de oldu.

Ekim Devrimi'nin üzerinden 72 koskoca yıl geçmesine karşın bu etki sürüyor.

Ama nasıl?

Bu soruyu sormak gerekli oluyor.

Dünyanın yeni-sömürgelerinde, temelini Ekim Devrimi'nin şablonlaştırılmasında bulan "ayaklanma"cıların, yıllardır bir türlü iktidarın yakınına dahi ulaşamamalarıyla, öte yandan şimdilerde "dogmatik olmayalım" diyerek temelini Ekim Devrimi'nin evrensel tezlerinin yadsınmasında bulan "inkarcıların devrimden tümüyle uzaklaşmalarıyla karakterize olan iki eğilimin varlığı karşısında bu soruyu tartışmak özellikle önemli ve gereklidir.

Bu iki eğilim, -şablonculuk ve inkarcılık- bir yanıyla birbirinin zıddı gibi görünüyor. Ama diğer yanıyla birbirleriyle bağlantılıdır. Ve bugün, "inkarcılık" şablonculuğun yeni yüzüdür.

ŞABLONCULUĞA DÜŞMEMENİN ÖNKOŞULU: EVRENSEL OLANLA ÖZGÜL OLANI AYRIŞTIRABİLMEK

Ekim Devrimi'nin 72. yılında, bu büyük devrimin büyük mimarının, bizzat Lenin'in kendi ülkesindeki devrim ve diğer devrim deneyleri karşısındaki tutumunun özellikle kendi deyişleriyle bir kez daha altının çizilmesi, günümüz tartışmaları açısından anlamlı olacaktır. Çünkü bu tutum, Ekim Devrimi öncesi deneyimlerin ve teorisinin dogmatikleştirilmesine karşı olduğu gibi, Ekim Devrimi örneğinin şablonlaştırılmasına karşı bir tutumu da içerir.

Diğer ülkelerdeki sınıf mücadelesi deneyimleri teoride mutlaka içerilmiş olmalıdır ona göre. Çünkü;

"Sosyal demokrat hareket özünde uluslararası bir harekettir. Bu, sadece ulusal şovenizmle savaşmak zorunda olduğumuz demek değil, genç bir ül-

kede yeni bir hareketin ancak öteki ülkelerin deneyimlerinden yararlanacak olursa başarılı olabileceği demektir de. -Ve yararlanmanın ölçütünü de şöyle belirterek sürdürüyor- Bu deneyimlerden yararlanmak için bunları salt tanımak ya da yalnızca son kararlarını kopya etmek yetmez. Gerekli olan bu deneyleri eleştirci bir tutumla ele almak ve bunları bağımsız olarak sınımadan geçirmektir." (1)

Teori, bazen, yerinde olarak "bütün ülkelerdeki işçi sınıfı mücadelelerinin, bunların deneyimlerinin bir sentezi" olarak da tanımlanır. ML bir hareket, savaşımı içinde **böylesi bir teoriye** sahip olmak zorundadır. Eğer teori böylesi bir senteze tekabül etmiyorsa, muhtemelen şu iki biçimden birine sahip olacaktır:

Birincisi, kendi somutuyla sınırlı, yalnızca kendi özel koşullarını tahlil ederek oluşturulan bir teori. Ki bu teori, kendi farklı koşullarını hiçbir "genelleme"ye sığmamacasına abartarak, kendi dışındaki tüm deneyimleri "yerel" görerek, örneğin bir zamanlar çokça rastlandığı gibi 'Türkiye'ye özgü sosyalizm", "Afrika'ya özgü sosyalizm" türünde sonuçlara varacaktır.

İkincisi ise, kendi somutunu yadsıyarak, yalnızca dışındaki somutlukların ve deneyimlerin bir ürünü olan, yalnızca yazılmış oldukları döneme kadarki deneyimleri içeren teorilerle yetinilmesidir. Ki bu da, ülke gerçeklerinden kopuk olacağı için, kendi somutunda sınıf mücadelesinin gereksinimlerine yanıt vermeyecek, kelimenin tam anlamıyla "soyut" kalacaktır.

Bağımsızlık savaşındaki Cezayir Komünist Partisi'nden, Latin Amerika'daki komünist partilere kadar tümünün somut olarak yaşadıkları açmaz ve iflaslar bunun sonucudurlar. Onlar, kendi somutlarını tahlil etmek yerine genel, soyut bir teoriyi kendi topraklarına **aynen** oturtmaya kalkmışlardır.

Aynen oturtulmaya çalışılan modelin odağında da, genellikle Ekim Devrimi vardır. Kimileri için yaşanmış tek örnek, aktarılacak tek deneyim Ekim Devrimi olmuş, tarih ve teori orada dondurulmuştur. Çin'den Doğu Avrupa devrimlerine, Küba'dan Nikaragua'ya değin bir dizi yaşanmış örnek yok sayılıyor bu anlayış sahiplerince. Kimi bunu, "onlar gerçek devrimler değil", "küçük burjuva hareketler örneğimiz olamaz" vb. sözüm ona değerlendirmelerle, kimi de bu devrimleri tümüyle "istisnai" koşulların ürünü sayan değerlendirmelerle yapıyor. Neresinden bakılırsa bakılsın yanlış.

Bir kere, bu devrimlere ilişkin yapılan bu türden nitelendirme ve değerlendirmeler nesnel temellerden yoksundurlar. Ve genellikle, yalnızca "kendi kafalarındaki modele uyup uymaması" çerçevesindeki öznel yargılardır.

İkincisi, sıkça söylendiği gibi, her devrimin temel meselesi iktidar meselesidir. Öyleyse, devrimin belli bir biçimde nitelendirilmesinden ayrı olarak, devrimci, ilerici karakterdeki tüm halk hareketlerinin mücadele biçimleri, iktidara yürüyüş yolları, tüm ülkelerdeki ML'lerin incelemesi, sonuçlar çıkarması gereken deneyimlerdir. Sovyet Devrimi de, Cezayir, Çin, Bulgaristan, Küba, Nikaragua, Filistin vb. de ve hatta sosyal dönüşümü sağlayamamış bir İran örneği bile kendi sınırları içerisinde bu incelemenin konusudurlar. Ama işte bir tek koşulla: Şablonlaştırmamak.

Tüm bu devrimlerin her birinin yaşandığı kesitler açısından -geleceği de

etkileyen-tarihsel bir değeri vardır kuşkusuz. Ve bazıları, yaşadıkları süreç açısından karakteristik olan yanları daha büyük ölçüde kendilerinde toplarlar ve bu anlamda da tümünün içinde "dönüm noktası" olma gibi bir nitelikle ayırt edilirler. Ama en karakteristik olanı, "evrensel"i kendi üzerinde en yaygın bir biçimde temsil edeni bile, bir başka ülke için bütünüyle uyarlanabilecek kapsamda olamaz. Çağımızın muzaffer proleter devrimcilerinin hiçbirisi de kendi örneğini böyle görmemiş, bunu önermemiş, tersine, onlar diğer ülkelerdeki ML'leri hep böylesi bir tehlikeye karşı uyarmışlardır. Kendi eserlerini yadsıdıkları, küçümsedikleri için değil elbette, yalnızca Marksizm-Leninizm ve onun yöntemi böyle gerektirdiği için.

Emperyalizmin üç ayrı döneminde gerçekleştirilen ve bu dönemler açısından karakteristik olma özelliğini taşıyan üç devrimin -Sovyet, Çin, Küba devrimlerinin- muzaffer önderlerinin, bu noktayı değerlendirişlerini yan yana getirmek öğretici olacaktır sanıyoruz:

"Bütün uluslar sosyalizme varacaktır. Bu kaçınılmaz bir şey. Ama hepsi bunu aynı yoldan yapacak değildir. Her biri... kendisinden bir şeyler katacaktır. Teorik bakımdan hiçbir şey, geleceğin bu yönünü 'tarihsel materyalizm' adına tekdüze griye boyamaktan daha ilkel değildir."(Lenin) (2)

"İki öğrenme tarzı vardır. Biri dogmatiktir. Ülkenin koşullarına uysun uymasın, bütün her şeyi içine alır. İyi bir tarz değildir bu." "Bir devrim bilimi olarak incelemeliyiz Marksizm-Leninizmi."(Mao) (3)

"Sizlere örnek olacağımız iddiasında değiliz, yalnızca size bu örneği sunuyoruz ve bunu bir tarihi olgu olarak cömertçe veriyoruz. Eğer birisi yaptıklarımızdan, az da olsa dünya nüfusunun bir başka kesimini iyiye götürmeyi sağlayacak dersler çıkarırsa, bu bizi tatmin edecektir." (Che, Uluslararası Gönüllü Emekçi Müfrezelerine Söyiev'inden)(4)

Kısacası, bu sorunda hareket noktamız, deneylerin gerçekten tümüne bakabilmek, baktıklarımızda eleştirici olabilmek ve bu deneylerin ortaya koyduğu olgular arasında evrensel olanla özgül olanı ayırtılabilmek olmalıdır. Her devrimin, kendinden önceki örnekleri değerlendirme noktasında, verdiği ilk ders de budur.

TEORİ KENDİ GERÇEKLİĞİMİZİ İFADE ETMELİDİR

Ülkemiz için öngördüğümüz devrim teorisini neye dayandığımızı, nasıl açıkladığımızı, yalnızca bir "tercih" sorunu değildir elbette. Doğrudan, "bilgi"nin elde edilışindeki diyalektik süreç açısından ve "teori"nin oluşumundaki tarihsellik açısından, bir yöntem sorunudur. Bu anlamda, eğer şu ya da bu ülkenin (Sovyet, Çin ya da bir başkası) deneyiminden çıkanlar, ülkemiz koşullarının tahlili için özel bir zahmete girilmeksizin, ülkemiz devriminin teorisi olarak öngörülüyorsa, burada "dogmatiklik, şablonculuk"tan öte, biraz daha kökenine inerek Marksist yöntem açısından bir eleştiri gerekiyor. Çünkü dogmatiklik-şablonculuk bu noktada doğrudan Marksist yöntemin yadsınması anlamına geliyor.

Türkiye devriminin yoluna ilişkin öngördüklerimiz, Marksizm-Leninizmin evrensel ilkeleri **ışığında**, Türkiye'nin somut ekonomik-sosyal-siyasal koşul-

ların tahlilinin bir sonucu olmalıdır. Marks'ın, Lenin'in devrime, devrimin yoluna ilişkin söylediklerini tekrarlayıp durmak ve bu kez de tersinden zaten onların söylediklerinin tekrarından başka bir şey olmayan teorilerini, Lenin'e Marks'a uygunluğunu(!) göstererek kanıtlamak, diyalektik yöntemin iğdiş edilmesidir. Ve öte yandan ülke devrimi hakkında hiçbir şey öngörmemekle eşdeğerdir.

"Hiçbir Marksist, sosyal demokrat görüşlerini, teorinin gerçekliğe ve belli toplumsal ve ekonomik ilişkilerin yani Rusya'nın toplumsal ve ekonomik ilişkilerinin tarihine uygunluğundan başka bir şeye dayandırmamıştır." (5)

Oysa ülkemiz solundaki yaygın ele alış bundan ne kadar uzak. Bu ele alış, özellikle mücadele metotlarının tartışılmasında kendini net olarak ortaya koyar. Önerilen, herhangi bir mücadele metodu karşısında doğru yaklaşım, önce bu mücadele metodunun ülke koşullarına uyup uymadığı, ülkemizdeki sınıf mücadelesinin gereksinimlerine yanıt verip vermediğine bakmaktır kuşkusuz. Ancak oportünizmin yaklaşımı, bunun yerine "Lenin'de var mı, yok mu"ya bakmaktır. Ve eğer "mazallah" önerdiğiniz Lenin'de yoksa, anında "mahkum" edilmeniz işten değildir!

Elbette önerilen, somutta sınıf mücadelesinin gereksinimlerine yanıt verip vermediğiyle birlikte, Marksizm-Leninizmin evrensel tezleri açısından da değerlendirilecektir ve bu ikisi birbirini dışılayan değil, değerlendirmenin birbirini tamamlayan iki yönüdür. Ancak bu noktada sorunun özü, genel teori açısından yapılacak değerlendirmenin, Marks'ta, Lenin'de böyle bir formülasyon var mı yok mu biçiminde değil, onların sorunları inceleme ve çözme için kabul edip uyguladıkları yöntem ve somutluklar açısından yapılabileceğidir.

Yukarıda, teorimizin, "Marksizm-Leninizmin ilkeleri ışığında artı, kendi somutumuz" bütünselliğini içermesi gerektiğini belirtmemiz de bu anlayışın bir ürünüdür.

Bunun kavranması, ideolojik mücadelenin, sol içi tartışmanın "Lenin'de var mı yok mu" gibi kısır bir alandan çıkarılıp, ülke pratiğine hizmet edecek, ülkemiz somutunda teoriyi zenginleştirecek bir içeriğe kavuşturulması açısından da önemlidir.

Lenin, biraz önceki aktarmayı yaptığımız yerde, yine yöntem sorununa ilişkin olarak, sosyal demokrat teoriye dair tartışmalarda, doğrudan ülke ekonomisine ilişkin verileri, örnekleri kullanmasının nedenini *"Eğer 'Halkın Dostları'nın görüşlerini eleştirirken, onların fikirlerini Marksist fikirlerle karşılaştırmakla yetinseydim, bu, materyalist yöntemden ayrılmak olurdu"* diyerek açıklıyor. (6)

'65-'70'li yıllarda, kimilerinin buram buram tercüme kokan "programlar peşinde koştuğu, kimilerinin Çin örneğini -tek farklılık olarak bunu Türkiye toprakları üzerinde yapıyor olmalarıyla- savundukları, kimilerinin tersinden, tüm diğer deneyleri, evrensel ilkeleri yadsıyarak "Türkiye'ye özgü..." masalı peşinde koştukları bir ortamda, M. ÇAYAN'ın ayırt edici yanı -ve bugün çoğunlukça teslim edilmek zorunda kalınan "teorisyen"liği, diğerlerinden farklılığı- **bu materyalist** yöntemi hayata geçirmiş olmasındadır.

Tespit edilen çizginin tanımlanması da bu perspektifin açık bir örneğidir:

"Partimizin çizgisi Marksizm-Leninizmin dünyanın ve Türkiye'nin şartlarına uygulanması sonucunda ortaya çıkmış olan uluslararası devrimci hareketin çizgisidir."

Teori, sınıf mücadelesinin gereksinimlerinin kimi yanlarını abartmak ya da yadsımak sonucunu veren yapay ikilemlerle sınırlandırılmaz. Sorunun açtığımız bütünsellik içinde ele alınması, şu ya da bu ülkede belli bir biçimde uygulanan mücadele metotlarının, bir başka yere "ikilem"ler biçiminde yansımalarına da engeldir.

Ülkemizde ML'ler, hiçbir zaman sorunları, mücadelenin yol ve yöntemlerini, **biri diğerini yadsıyan** ikilemler içinde koymadılar. Oysa oportünizm ve revizyonizm, esas olarak şablonculuğun-dogmatizmin sonucunda, yol ve yöntemlerin tespitini böyle bir platforma indirgemişlerdir.

Silahlı mücadele mi barışçıl mücadele mi; gerilla savaşı mı kitle mücadelesi mi; legal çalışma mı illegal çalışma mı gibi, "ya o, ya bu" anlamına gelecek ikilemlerle tartışmak diyalektik yöntem değildir. ML'ler soruna, temel-tali ilişkisine, güçlerin istihdamına, mücadelenin gelişme rotasına yol gösterecek bir perspektifin saptanması açısından bakmışlardır. Bunlardan birinin "temel" olarak saptanması, diğerinin yadsınması değildir. Bu ve benzeri tüm "ikilem"lerin iki yanı da, mücadelenin, örgütlenmenin, çalışma tarzının içermesi gereken yönleridir. Ve bunlar arasındaki ilişkilerin nasıl, hangi ağırlıklarla biçimleneceği de, tüm diğer konularda olduğundan daha fazla, ülke somutunun belirleyici olacağı bir yandır.

Şablonculuk hastalığının bir başka yanı da, diğer ülkelerdeki gelişmeler, deneyimler karşısında seçmeci, eklektik davranmaktır. Yakın kesitin örnekleri olarak İran'daki politik devrimin biçimlenişi ve Filistin'deki "taşlı ayaklanma" karşısındaki tutumlar, bu eklektik, seçmeci mantığı bütünüyle açığa çıkarması bakımından özellikle vurgulanmaya değerdir.

Kafada bir şablon vardır -Ekim Devrimi'nin "ayaklanma" şablonudur bu- ve dünya genelinde sınıflar mücadelesi, ancak bu şablona uygun örnekler ortaya çıktığı sürece "kayda değer"dir. Elbette bu bakış açısı, dünya devrim mücadelelerinin zenginliklerini ülkemiz devrim mücadelesine aktarmakta yetersiz kalacak, beklenen "Ekim" koşulları da bir türlü oluşmayacaktır.

Sorun, Filistin'e bakıp, "hah işte, dememiş miydik, silahlı mücadelenin yaratamadığını taşlı AYAKLANMA yarattı" demek değildir. Çünkü **birincisi**, Filistin'de ayaklanma silahlı mücadelenin karşısı değil, onun bir sonucu ve bütünüyicisidir ve bundan sonrasında, ikisi tam bir bütün oluşturabildiğinde Filistin Devrimi'ni ilerletebilecektir. **İkincisi**, ML'ler sınıflar mücadelesinin ortaya koyduğu biçimlere, bunun ülkemiz devrimi açısından, içerdiği potansiyel ve olanaklar açısından, kendi mücadele pratiklerini zenginleştirmek açısından bakarlar. İş övgü düzmek değil, aynı pratiği mücadeleye taşıyabilmektir. **Üçüncüsü**, sınıflar mücadelesi, yalnız Filistin'de değil, örneğin Peru'da, örneğin El Salvador'da, örneğin Filipinler'de de -belki oportünizmin kafasındaki şablona uymuyor ama buna rağmen- sürüyor.

Doğru bakış açısı bu deneyimlere de bakmayı gerektiriyor. Ama oportünizm ve revizyonizm, bunlara karşı gözlerini kapamayı ve suskunluğu tercih ediyor.

Oportünizm ve revizyonizm, yalnızca "görmek istediklerini gösteren" bir gözlükle bakıyor olsa gerek dünyaya. Şablonculuk işte tam da budur. Ve o gözlük çıkartılmadıkça, ülkemiz sınıflar mücadelesinin gereksinimlerine yanıt vermek, devrimi ilerletmek olası değildir.

ŞABLONCULUĞUN YENİ YÜZÜ: İNKARCILIK

"Oportünizmin, Marksizm-Leninizmi tahrifte iki metodu vardır." der M. ÇAYAN; "Biri, ustaların başka tarihi şartlar için öngördüklerinin her zaman geçerliymişçesine dogmalaştırması, diğeri de, Marksizm-Leninizmin evrensel geçerliliği olan tezlerinin, zaman-mekan değişmiştir denilerek reddi."

Bugün, oportünizmin bu iki biçimi arasındaki çizginin pek de kalın olmadığını görüyoruz.

Düne kadar, birinci biçimiyle (ve artı SBKP şablonculuğuyla) "siyaset" yapanlar, bugün zaman-mekan değişmiştir, "dogmatik olmayalım" nakaratıyla yürütüyorlar bunu (parantez içi aynı kalmak koşuluyla).

"Dogmatik olmayalım." Bu sözün anlamı, bugün onların ağzında Marksizm-Leninizmin inkarıyla sonuçlanan bir içerik kazanıyor. "Dogmatik olmayalım" adı altında, Marksizm-Leninizmin evrensel tezleri ve dahası tarihsel-toplumsal gelişmenin yasaları "sorgulanıyor" ve "sorgu"lar hep aynı sonucu veriyor: İNKAR.

İnkarcılığın hangi noktalarda somutlandığına geçmeden önce bir başka belirleme daha yapmak gerekiyor: Bu çizginin şablonculuğu, hiçbir zaman "doğrudan" Ekim Devrimi'nin "ayaklanma stratejisi"nin şablonculuğu olmamış ve bunlar hiçbir zaman "ayaklanma stratejisi"nin gerektirdiği bir çalışma ve mücadeleyi dahi hayata geçirmemişlerdir. Onların şablonculuğu esas olarak SBKP şablonculuğudur. Bu çizginin savundukları, ülke somutunun tahlilleriyle değil, SBKP'nin ne söylediğiyle belirlenmiştir bugüne değin. Ve bugün de durum farklı değildir.

"Dogmatik olmayalım" diyorlar ve bunun içini de "belli bir biçimde" doldururlarsa, bu SBKP'nin teorisyenleri öyle söylediği içindir. Bugün "açılım"ını yaptıkları düşüncelerde ne "yeni" olan bir şey vardır, ne de bu düşüncelerde kendilerine ait olan bir şey.

Dogmatik olmamak gerekliliği, Marksist-Leninist teoriyi kavramanın, onun, yaşadığımız süreçleri de açıklayan bir eylem kılavuzu olma işlevini yerine getirebilmesinin önemli kriterlerinden biridir. Düşüncenin ve toplumun gelişmesine, diyalektik yöntemin ve tarihsel materyalizmin ışığında bakıldığı için böyledir bu. Yani "dogmatik olmama"nın bu zeminde bir anlamı vardır. Marksizm-Leninizmin dışına düğüldüğünde bu söz de boş bir avuntuya dönüşür. Örneğin, burjuva ideologları çoğu durumda -sözcük anlamıyla- hiç de dogmatik değillerdir (tersine "dün dündür, bugün bugündür" pragmatizmi vardır) ama bundan dolayı onları alkışlayacak değildir.

Evet, bu çizgide de dogmatik olmamanın Karşılığı kopkoyu bir inkarcılık-

tır. Vardıkları nokta devrimden bütünyle uzaklaşmadır. Bu sözün ardına sığınarak söyledikleri "çağ değişmiştir, insanlığın önünde yeni sorunlar vardır, bu sorunlar sınıf bakış açısıyla bakılarak çözülemez" vb. deyişler Marksizm-Leninizmin "devlet, devrim ve parti" başlıklarında özetleyebileceğimiz evrensel tezlerinin inkarından başka bir şey değildir.

Uzunca alıntılar aktarmayı gereksiz buluyoruz. İnkarcıların dergilerinde yer alan her makale, inkarı belgeleyen yüzlerce satır içeriyor ve hemen her derginin eleştiri yazılarında seçilmiş pek çok örnek var. Hepsii "zor"a dayalı devrimin, proletarya diktatörlüğünün, "proletaryanın öncü müfrezesi" olarak partinin, devrimin objektif şartlarının varlığının belirlenmesi olarak emperyalizm çağı tespiti reddinde özetleniyor ve tüm bunların yerine, yine Leninist devlet teorisinin reddi temelinde, "ne için, kim için demokrasi" sorusunun yanıtsız bırakıldığı bir "demokrasi" ikame ediliyor. Ve bu demokrasi, kapitalizm koşulları altında **"bütün sınıf ve katmanların ulusal ve toplumsal güçlerin kendilerini politik ve ideolojik olarak özgürce ifade edebilecekleri... bir politik rejim"** (abç)(7) olarak tanımlanabiliyor.

Ancak "değişen dünya", "nükleer tehdit", "ekolojik sorunlar", "karşılıklı ilişkilerdeki gelişmeler", "teknolojinin getirdiği yenilikler" vb. hiçbir, Leninizmin bu evrensel tezlerinin niçin artık geçersiz olması gerektiğini açıklayamıyor. Ve bütün bunların gerçekte de, böylesi bir değişikliğe, geçersizleştirme-ye temel olması da mümkün değil.

Bugün, inkarcılığın kullandığı motifler yalnızca bunlarla ve inkarcılık batığına sürüklenenler de yalnızca bu deyişlerin sahipleriyle sınırlı değil kuşkusuz. Leninist devlet teorisinin reddi anlamında sivil toplumculuk, proletarya diktatörlüğünün reddi anlamında "sosyalist demokrasi"cilik, "dışarıdan bilinç" sorununda partinin reddi anlamındaki yaklaşımlar bütün olarak Leninizmin reddi anlamını içeren sözüm ona Stalin eleştirileri; bütün bunlar inkarcılığın bugünkü değişik yüzlerini, değişik yanlarını oluşturuyor. Ve inkarcılığın bu tür lüsünde de, getirilen gerekçeler Leninizmin bu temel tezlerinin niçin geçersiz olması gerektiğini açıklama gücüne sahip değil. Çünkü hemen hepsi yaşadığı süreçte Lenin'in ve sonrasında tarihin mahkum ettiği Troçki'den, Kautsky'den, Bernstein'dan ve onların günümüzdeki çömezlerinden aktarma görüşler.

ML'ler, toplumsal biçimlenmelere donmuş bir kalıp olarak bakmaz, tersine, her yeni gelişmeyi tahlil ederek, teoriyi zenginleştirip derinleştirirler. Marksizm-Leninizmin gücü de buradadır. Bu noktada önemli olan belli bir çağın, bir sürecin, bir olgunun temel niteliğini belirleyen etkenlerle ikincil olanları ayırt edebilmektir. Neyin geçerli, neyin geçersiz olduğunu doğru **bir** biçimde saptayabilmenin önkoşuludur bu.

Emperyalizm bir sistem olarak ve Lenin'in belirttiği gibi tüm nitelikleri taşıyarak varlığını, dünya halkları üzerindeki baskı ve sömürsünü sürdürüyor. Kapitalist devlet, metropollerde ve yeni-sömürgelerde, demokratikleşmek, uzlaşmaya daha yatkın hale gelmek bir yana, baskıcı yönünü, ekonomik rolünü artırarak biçimleniyor. Hiçbir ülkenin egemen sınıfları, iktidarlarını parlamenter, barışçı yoldan devretme gibi bir eğilim içinde gö-

rünmüyor. Tersine, egemen sınıfların, metropoller dahil her yerde daha çok baskıya, şiddete başvurmaları gerçeği, işçi sınıfının iktidarı ancak zorla devralabileceği öngörüsünü kanıtıyor yeniden. Düzene alternatif, iktidara yönelmiş devrimci örgütlenmelere, legal, barışçıl alanlar giderek daha fazla kapatılıyor ve bu gelişmede Leninist parti anlayışı bir kez daha gerekliliğini dayatıyor...

Yaşadığımız çağın genel tablosu ve ML'lerin doğrultusunu belirleyen temel olgular bunlardır. Daha başka türde gelişmeler, sorunlar yok mu? Var. Nükleer tehdit, ekolojik sorun vb. Var, ancak bunların da nasıl bir perspektifle değerlendirileceği önem kazanıyor burada.

Şu ya da bu durumu tespit etmek ayrı şey, bundan hangi sonuçların çıkarılacağı ayrı şeydir.

Lenin, "Emperyalist ekonomizm"ın savaş koşullarında geliştirdiği düşüncelere ilişkin bu yorumu yapıyor: *"Emperyalist savaşın nedenleri ve önemi, böyle bir savaşa ilişkin sosyal demokratik taktikler vb. üzerinde ciddi olarak düşünmek başka şeydir, savaşın düşüncenizi baskı altına almasına izin vermek, onun yarattığı korkunç izlenimlerin ve azap verici ağırlığın altında düşünmekten ve tahlil etmekten vazgeçmek başka şeydir."* (8)

Evet, bugün "yeniden yapılanmacılar"ın, onların basit bir tekrarından başka bir şey olmayan TBKP ve benzerlerinin, sivil toplumcuların, proletarya diktatörlüğüne, "tek parti"ye reddiye düzenlerin durumları, tam da Lenin'in tarif ettiği ekonomistlerin durumuna benziyor. Emperyalizm bir türlü yıkılmıyor, sosyalist ülkelerde sorunlar çığ gibi, üstelik nükleer tehdit de var. Bu noktada, bu tahlillerden, devrimci sonuçlar çıkarmak yerine, o halde diyorlar, yer-yüzünde sınıf mücadelesi yumuşatılmalı, her şey "barışçı", "demokratik" yola dökülmeli, proletarya diktatörlüğü gibi şeyleri bir daha ağızımıza almamalıyız. Gerçekte bu durum, "barış içinde bir arada yaşama" vb. teorilerle temelleri atılan revizyonizmin, dünyanın yeni-sömürgelerinde yıllardır devrim için savaşmaya bir türlü cesaret edemeyen revizyonist KP'lerin vardığı, varmak zorunda olduğu noktadır ve inkarcılığın her türünün içinde yeşerdiği ortam da budur.

Emperyalizmin baskı ve şiddetini giderek artırmasının, dünyamızı her yönüyle giderek daha fazla yaşanmaz kılmasının, ML çözümlemede -içereceği farklı taktiklerle birlikte, nihai açıdan- yaratacağı, yarattığı bir tek sonuç vardır. Bu sonuç, tüm ülkelerin M-L'lerine, dünya ölçeğinde ve toplumsal düzeyde hiçbir sorun karşısında duyarsız-tavırsız kalmadan, tüm bunları bir noktada yoğunlaştırarak, devrim mücadelesini geliştirme görevini yükler. Çünkü ML'ler bilirler ki, "insanlığın kurtuluşu" işçi sınıfının kurtuluşuyla mümkündür.

ENTERNASYONALİZM

"TEK MERKEZ ŞABLONCULUĞU" DEĞİLDİR

Görülüyor ki, şablonculuk, belli bir devrim modelini taklit etmekten öte, belli bir "merkez"i taklit etme biçiminde de ortaya çıkabiliyor. Türkiye solu hakkında uzaktan da olsa bir gözlemi olan herkesin tanık olduğu gibi,- TKP

ve türevlerinin, yıllar boyu tüm teorik-politik üretkenlikleri(!) SBKP'nin teorisyenlerince yazılıp çizilenleri yinelenmekten öteye geçmemiştir. Ne var ki, bu durum yalnız bununla, bu çizgiyle sınırlı değildir ülkemizde. ÇKP, AEP çizgileri ve onların ülkemizdeki savunucuları açısından da -çeşitli siyasi hareketlerde farklı düzeylerde olsa da- yaşanan bir olgudur.

Bu ilişki, bu yaklaşım tarzı genellikle "enternasyolizm" anlayışına sığdırılmaya çalışılıyor. Enternasyonalizm bu değildir. Tüm nesnel ölçütlerin, sosyalist sistemdeki gelişmelerin dünya genelinde sınıf mücadelesinin değişik biçim ve içerikler kazanmış olmasının dışında bir "merkez" saptanması ve bu "merkez"nin tespit ve tahlillerinin birebir ülke somutunda uyarlanması değildir. Bir anlayış olarak enternasyonalizmin içeriği, bu yazının en başında Lenin'den yaptığımız aktarmada oldukça açık bir biçimde tanımlanmıştır.

Ancak bu anlayışa pratikte farklı bir biçim atfedilmesi, bu yaklaşımın sahiplerinin sık sık çizgi değiştirmesini, dün gerekçesiz savunulanların bugün gerekçesiz reddedilmesini -ve yerine de çoğu zaman bunların tam zıddını oluşturan bir çizginin geçirilmesini- beraberinde getirmiştir. İkinci olarak, üretilen politika ve taktiklerin ayakları ülke topraklarında olmadığı için de, öngörülenler sosyal pratikle çelişmiş, kaçınılmaz açmazlarla karşı karşıya gelmişlerdir.

Dünya ölçeğinde devrimci mücadele merkezleştirilebildiği oranda, bir örgüt (ya da örgütler organizasyonu) böylesi bir işlevi yüklenebilir kuşkusuz. Ama sınıf mücadelesi tarihinde örnekleri yaşandığı gibi (ister Komintern gibi bir örgütlenme açısından ele alınsın, ister aynı süreçte SBKP'nin önder işlevi açısından) bu "merkez" bile dünya ölçeğinde global politikalar üretip öngörürken, KP'lerin kendi ülkelerine ilişkin politika ve taktiklerinin saptanmasında, özgülün içerilmesini öngörür. Komintern'in tüm ülkeler bazında yöneleceği hedeflerin "strateji" başlığında toplandığı "Komünist Enternasyonal'in Strateji ve Taktiği" başlıklı yazıda şu söyleniyor örneğin: *"Komünist partisi taktik çizgisini saptarken, mevcut iç ve dış durumu, sınıf güçlerinin karşılıklı oranını, burjuvazinin sağlamlık ve güçlülük derecesini, proletaryanın mücadeleye hazır olma düzeyini, orta tabakaların tutumunu, vb. hesaba katar."* (9)

ML'ler, enternasyonalizmi, tüm ülke devrimci hareketleriyle dayanışma içinde olmak, giderek "enternasyonal bir ideolojik ve politik çizgi yaratmaya çalışmak" ve tüm dünya devrimci deneyimlerinden ülkemiz devriminin teori ve pratiğini zenginleştirecek sonuçlar çıkarmak gibi noktalarda özetleyebileceğimiz bir perspektifle ele alırlar.

Ne herhangi bir modelin taklit edilmesi, ne de sübjektif bir "merkez"nin takipçisi olarak ele almazlar. Böyle bir ele alışın yarattığı sonuçlar ortadadır. Şablonculuğun bu biçimi, kaçınılmaz bir biçimde iflah olmaz bir oportünizmle sonuçlanmak durumundadır. Lenin'in belirttiği gibi, her formüle kolayca imzasını atan ve onu aynı kolaylıkla terk eden bir tutum ancak böyle tanımlanacaktır.

Bugüne değin gerçekleşmiş her devrim, aynı zamanda şablonculuğa,

dogmatizme, inkarcılığa karşı, Marksizm-Leninizmin yeni zaferleri demektir.

Devrim ancak Marksist-Leninist ideolojinin yol göstericiliğinde ve ancak Marksizm-Leninizmin ülke koşullarına doğru bir biçimde uygulanabilmesiyle gelişip zafere ulaşabilir. Ekim Devrimi her şeyden önce bunu kanıtlamıştır. Menşevikler karşısında Bolşeviklerin zaferinin anlamı budur.

Bugün kimileri, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist ülkelerde yaşanan sorunları, Ekim Devrimi'ndeki "hatalar"a, Lenin'in, Stalin'in politikalarına bağlamaya çalışıyorlar. Tarihsel gerçekler çarpıtılmaksızın böylesi sonuçlar çıkarmak mümkün değildir. Ve mümkün olmadığı içindir ki, oportünizm-revizyonizmin her türü, Ekim Devrimi'nin geliştiği koşullar ve oluşum biçimi de dahil olmak üzere, tarihi çarpıtarak başlıyorlar işe.

Sorunların kaynağı ne Ekim Devrimi'nin gerçekleştiriliş biçiminde, ne de Lenin'in, Stalin'in proletarya diktatörlüğü ve sosyalizmin inşasına ilişkin tezlerindedir. Kaynak, revizyonizmin ekonomi politikasında, kültür devrimini ele alışında, enternasyonalizm anlayışında, dış politika alanındaki ilişkilerinde aranmalıdır. Ve esas olarak söylenmesi gereken şudur ki; yaşanan sorunlar Marksizm-Leninizmin değil, Marksizm-Leninizmin doğru ve yaratıcı bir tarzda kavranıp uygulanamamasının iflasıdır. "Mahkum" olan, dogmatiklikten inkarcılığa uzanan bir çizgide Marksizm-Leninizmden sapılmasıdır.

ML'lerin görevi, Ekim Devrimi'nin açtığı yolda, onu şablonlaştırmadan ama onun evrensel derslerini de yadsımadan, emperyalizmin baskı ve şiddetini artırıyor olmasının, sosyalist ülkelerde yaşanan sorunların çokluğunun devrimci bilinci dumura uğratmasına izin vermeden, değişen ilişki ve çelişkiler ışığında Marksizm-Leninizmi derinleştirip geliştirerek, devrim yolunda kararlılıkla yürümektir.

Ekim Devrimi, dün olduğu gibi bugün de, işçi sınıfının, ezilen dünya halklarının kurtuluşunun ışığıdır. Ve yarın da sınıflar mücadelesinin doruğunda parlamaya devam edecektir.

- (1) Lenin, Ne Yapmalı, syf.35
- (2) Marksizmin Bir Karikatürü ve... syf. 85
- (3) İhtilalin Özü, syf.151
- (4) Sosyalizm ve insan, syf.79
- (5) Lenin, Halkın Dostları Kimlerdir... syf.81
- (6) Lenin, age, syf.121
- (7) Yeni Açılım, sayı 15, syf.53
- (8) Marksizmin Bir Karikatürü ve... syf.19
- (9) III. Enternasyonal Belgeleri, syf.190

Ocak 1990, Sayı 31

MARKSİZM-LENİNİZMİN YOL GÖSTERİCİLİĞİNDE KURTULUŞA KADAR SAVAŞACAĞIZ

Yıllardır dünya kamuoyu, sosyalist ülkelerdeki kitle hareketleri ve onların istemleriyle meşgul. Ne ML öğretide, ne de pratiğinde görülmemiş şeyler yaşıyor. Cunta yapılıyor, yüz binlerce işçi Papa'nın resmiyle yürüyor, on binlerce öğrenci, işçi, aydın burjuva özlemlerini haykırıyor, revizyonist yönetimleri istifaya çağırıyor. Nitekim Polonya'da VValesa'nın iktidarı, Çin'de burjuva özgürlükler isteyen öğrenci hareketlerinin bastırılması, Doğu Almanya'da burjuva özlemlerini dile getiren on binlere iktidarın teslim oluşu, Bulgaristan ve Çekoslovakya'nın bunu takip edişi yaşanan olgular. Macaristan ise karma ekonomiyi seçmiş ve yolunu büyük ölçüde düzlemişti. Yugoslavya ise yıllardır sosyalizmle ilgisi olmayan uygulamalarını zaten sürdürüyordu.

Son olarak Romanya'da Çavuşesku'nun burjuva reformlara karşı çıkışı, hatalı ve eksik de olsa sosyalizmi koruma anlamında bir olumluluktuk. Ama Gorbaçov'un "Kimsenin iç işlerine karışmayız" sözlerine rağmen "reform"ları diğer ülkelere nasıl empoze ettiğini, hatta örgütlediğini gördük, görüyoruz. Burjuva eğilimlerin şaha kalktığı, SSCB ve emperyalistler tarafından ideolojik, maddi, manevi her yönüyle desteklendiği ve **"zafer" kazandığı bu koşul-**

larda Çavuşesku'nun işçi sınıfından ve halktan kopmuş, kastlaşmış bürokrat yönetimi bu saldırılara ne kadar dayanabilirdi? Nitekim fırtına koptu ve Çavuşesku yönetiminin düzenlediği gösterinin karşı gösteriye dönüşmesiyle iç savaş ülkenin her tarafına yayıldı.

Çavuşesku yönetimi SSCB ve diğer Varşova Paktı ülkelerinden bağımsız tavır almakla birlikte sağ, pragmatist, milliyetçi çizgide zincirleme hatalar yaptı. Alt ve üstyapıda bürokratlaşma, kitleleri yönetime katmama, sosyalist insanın ilerlememesi, enternasyonalist ruhtan yoksunluk, pragmatizm vb. öğeler hemen hepsi için geçerlidir. Çavuşesku'nun düzenlediği kitlesel gösterinin aleyhine dönüşmesi de kitlelerden ne kadar uzak olduklarının tipik bir göstergesidir. Kastlaşmış, bürokrat yönetimlerin, on yıllardır halk kitleleri ve işçi sınıfının çıkarlarını ML politik bir hatta savunamayanların hatalarının bedelini ağır ödeyecekleri açıktı. Rüşvet, yolsuzluk, entrika, kitlelerin atıl halde tutulması, yozluk vb. doğal olarak yüzyılların kapitalist kültür mirasını henüz atamamış kitlelerde daha çok zengin olma, burjuva özlemler ve bireyciliği körükleyecekti. İdeolojik-politik çizginin sapmaya uğradığı aşamada halk kitlelerinin geriye, eski düzene yönelişi çekici hale gelir. Belli bir süre polisiye önlemlerle durdurulabilir belki. Sonra... Sonrasını hep beraber yaşadık, yaşıyoruz. Revizyonizmin barikatları paramparça oldu. İktidar gücü ellerindeyken halka yukarıdan bakan, devletin yetkililerine karşı yaltaklananlar bir gecede ihanet ederek liderlerini, yönetimlerini hainlikle suçladılar. Sosyalizme inançsız üç-beş bürokrat, işçi sınıfı ve halkın seline engel olamıyordu artık. İnançsız, çıkarıcı bu bürokratlar inanmadıkları sosyalist iktidarı, az da olsa var olan değerlerini de çarpışmasız, kansız ve sessizce burjuva liberal-reformist güçlere teslim ettiler.

Hangi güçle, hangi değerlerle direneceklerdi? İşçi sınıfından kopuk, bürokrat ve yaltakçılarından oluşmuş yöneticilerin ahlaki yapıları da çirkindir. Bir gecede burjuva reformistlere teslim olup "reformcu"larla birlikte liderlerini hain ilan etmekten çekinmediler. Bunlar çürümenin, ahlaksızlığın, inançsızlığın boyutunun derinliğini gösteren örneklerdir.

Bütün bu gelişmelerin nedenlerini, ideolojik-politik boyutlarını farklı yazılarımızda etraflıca inceledik, inceliyoruz. Değişmeyen ve kutup yıldızı gibi parlayan bir gerçek var ki o da, 1969-70'ten beri yaptığımız ML tespitlerdir. SSCB'deki revizyonist yönetimin sosyalizmi geriye dönüş sürecine soktuğu, bu gelişmeyle birlikte SSCB ve ÇKP arasındaki ideolojik ayrılıkla sosyalist blokun parçalandığı, enternasyonal tavidan uzaklaşıldığı, partilerin kitlelerden koptuğudur. Bunu Arnavutluk takip etti ve parçalanma küçülerek devam etti. Emperyalist kuşatma altında geri ekonomilere sahip, devrimini yeni yapmış birçok ülke, çeşitli nedenlerle bu parçalanmada taraf oldular veya öyle görünmek zorunda kaldılar. Revizyonist, pragmatist, kitlelere güvenmeyen ekonomist ve bürokrat anlayışlar belirli farklılıklar gösterse de genelde sosyalist insanın geri olduğu, işçi sınıfı ve halk kitlelerinin uzun yıllar süren savaşıyla alınmayan yönetimler teslim bayrağını en erken çekenler oldu. Revizyonist yönetimler sosyalist bilinci büyütüp geliştirememiş, alt ve üstyapı arasındaki uyumu sağlayıp her gün bir adım daha ileri gidememişti. Doğada

ve toplumda durağanlık olamazdı. Kapitalist, feodal kültürle yoğrulmuş kitleleri sosyalist kültürle donatmak ve sosyalist altyapıyı inşa etmek ancak proletaryanın devrimci diktatörlüğü ile olanaklıydı. Devrimci iktidarın politikasının revizyonistleştiği noktada, alt ve üstyapıda alınan mesafenin geldiği aşamaya, dünyadaki sosyalist güçlerin, halk kurtuluş hareketlerinin durumuna göre gerileyişin veya yenilenmenin verileri ortaya çıkar.

Revizyonist yönetimlerin olduğu ülkelerde kitleler ideolojik ve politik olarak adım adım gerilerken, altyapıda da kolektif yapılar ya işlemez hale geldiler ya da çıkarıcı bürokratların elinde rüşvet ve adam kayırmanın geçerli olduğu, kitlelere yabancılaşan kurumlar oldular. Kitleler söz ve karar hakkını yavaş yavaş yitirdiler. Halkın mevcut düzeni savunma ve koruma dinamikleri yitirildi... Böylece ülke içinde zaman zaman ortaya çıkan eleştirilere rağmen, ciddi devrimci alternatifler oluşmadı. Revizyonistler her karşı sesi bastırma yollarını buldular. Bir kısım sosyalist ülkeler ise gelişime, uygulamalara eleştirel bakmakla birlikte işçi sınıfını uyarıcı, evrensel boyutta bir ideolojik mücadeleye girme cesaretini kendilerinde göremediler, pragmatizme düştüler. Geriye halk kurtuluş savaşları ve yeni devrimler kalıyordu. Yeni devrimler ve halk kurtuluş savaşları revizyonizmin kitleleri miskinleştiren, geriye götüren, emperyalizmle uzlaşan tavırları karşısında devrimci güçleri harekete geçirici katalizör rolü görebilirdi. Ama emperyalizmin geri bıraktırlmış ülkelere sürekli saldırıları, cuntalar ve revizyonizmin kurtuluş savaşlarına sırt çevirmesi (hatta bu savaşları istememesi), sosyalizm cephesinde yaşanan olumsuzlukların emperyalizme ve burjuvaziye propaganda materyali sağlaması vb. nedenlerle kurtuluş hareketleri ve devrimler gerileyiş sürecine girdi. Tüm bu olguların yaşandığı süreçte Gorbaçov'un revizyonist politikayı cüretle dile getirmesi, emperyalizmle uzlaşma çağrıları, halk kurtuluş savaşlarına tavır alması, emperyalizmin saldırılarına kayıtsız kalması, sosyalizmin geçmiş yıllarını sorgulayarak devrimci değerleri çiğneyip karşı devrimcileri aklamayı, kapitalizmle sosyalizm arasında uzlaşmaz çelişkilerin olmadığını belirtmesi sosyalizm düşmanlarını ve emperyalizmi daha da cesaretlendirdi. Gorbaçov emperyalizmin ve oligarşik yönetimlerin sevimli çocuğu oldu.

Kruşçev'le başlayan, Brejnev'le gelişen, Gorbaçov'la şaha kalkan revizyonizmin emperyalizmle birlikte sosyalizmi burjuva reformizmine dönüştürme çabaları Stalin düşmanlığıyla sınırlı kalamazdı. Leninizmi, sosyalizmi yok etmek ana hedefleriydi. Henüz bu ana hedeflerine ulaşamadılar ama şimdilik de olsa moral üstünlüğü ele geçirdiler.

"Sosyalizm iflas etti" yaygaralarına karşın, sosyalizmin yaşadığı, tükeneenin ve iflas edenin revizyonizm olduğu açıktır. Biz Devrimci Sol Güçler olarak 20 yıldır revizyonizm gerçeğini anlatmaya devam ediyoruz. Ne kimi oportünist kesimlerin yaptığı gibi revizyonizm yönetim olur olmaz her şeyin bittiğini ifade eden "sosyal emperyalist, devlet kapitalizmi" gibi içi boş tespitler yaptık, ne de revizyonistlerin Türkiye seksiyonları gibi revizyonizmin tüm uygulamalarını savunduk. Oportünizm ve revizyonizmin kolaycı ve kopyacı tavırlarını mahkum ettik.

ML bir örgüt veya parti devrim yapmak için yola çıkmışsa yaratıcı, ba-

ğimsız politikasını her koşulda korumak zorundadır. Bunun gelişmediği koşullarda sosyalist ülke yönetimlerinin yanlışlarını savunma ve ML'den uzaklaşma kaçınılmaz olur. Nitekim bugün başka ülkelerin seksiyonu gibi hareket edenler, takipçisi olduğu ülkelerdeki politikaların değişmesi ve yeni yönetimin eski yönetimi mahkum etme politikaları karşısında ya şaşkınlığa düşmüş ya da gözü kapalı savunarak adeta sürü özellikleri göstermişlerdir. Bugün, artık geçmişten ders çıkardıklarını söylemelerine karşın, özde aynı taklitçiliği devam ettiriyorlar ve kitlelere her gün biraz daha yabancılaşıyorlar. Bu yabancılaşma geliştikçe ML'lere saldırı dizginsiz ve dengesiz bir şekilde bürünüyor. Kimilerinde Stalin ve proletarya diktatörlüğünün fobi haline dönüşmesi bu nedenledir.

Oportünizme ve revizyonizme yandaş olmadığımız, güce tapmadığımız için "orta yolcu" olarak adlandırıldık. ML'nin orta yolu yoktur. Dün de ML sandalyemizde oturuyorduk, bugün de. Hayat oportünizmi ve revizyonizmi değil, ML'leri kanıtladı.

Emperyalizm, burjuvazi ve revizyonizm sosyalist inançlarımızı karartmaya, devrimci değerlerimizi öldürmeye çalışıyor. Bunun için her zamankinden daha çok ML'ye sarılmak, devrimci mücadeleyi geliştirmek ve yaşanan gerçekleri halka kavratmak zorundayız.

Türkiye solunda olumsuz bir gelenek var. Birçok teorik sorun sadece kadrolar ve sol gruplar arasında tartışılıyor, halka indirilmiyor. Bu olumsuzluk bugün de devam ediyor. Devrimci yayın organlarında tartışılan konular devrimci kadro ve sempatanlarla sınırlı kalıyor. Oysa geleceği güvenceye almak istiyorsak birçok sorun halka götürülmelidir, hem de ısrarla gerçekler vurgulanarak. ML hattımız kitlelerce bilinmelidir. Örneğin sosyalizmin sorunları, SSCB ve diğer ülkelerdeki uygulamalar, bugünkü gelişmeler ve devrimci çözümün ne olduğu tartışmasına halkı da katmalı ve gerçekler kavratılmalıdır. "Teoriyi aydınlar bilir" küçük burjuva anlayışı reddedilmeli ve aydınlar arası kısır polemiklerin sonuçsuzluğu görülmelidir.

Sosyalizmin değil, revizyonizmin çöküş yılları bunlar... Ama emperyalizm "sosyalizm çöküyor" diye propaganda yapıyor. Kuşkusuz genelde sosyalizmden gerileştir bu. Ama bu gerileş kendi içinde sosyalist öğeleri de taşıyor ve beraberinde yükseliş yıllarını da getirecektir. Bu süreçte şu gelişmeler olasıdır: Birincisi, revizyonist, yoz bir yönetim altında da olsa önceden inşa edilen kolektif yapıları görmüş, kısmen sosyalist değerlerle tanışmış halklar yeni "reformist" yönetim altında bireycilikle, yozlukla, ekonomik krizle, işsizlikle tanışacaktır. Dünyadaki gelişmelerden soyutlanmış, yasaklarla donatılmış, kültürel ve ekonomik olarak asla doyuma ulaşmamış, yönetime katılmamış bir halkın kapitalizmin bireyci propagandasının etki alanına girmemesi zordur. Şimdi -bir anlamda- bireyciliği yeniden keşfedecekler ve sosyalist arayış daha gerçekçi bir şekilde yeniden gündeme gelecektir. Kuşkusuz bu yol birçok etkene ve gelişmeye bağlı olarak değişik, çok yönlü, uzun yıllar süren mücadelelerle dolu olacaktır. İkincisi, sosyalizmin ne olup olmadığı tartışması daha canlı bir şekilde yaşanacak ve ML'nin evrensel tezleri yeniden egemen olup, revizyonizmin nereye vardığı ve varacağı açık ve net gö-

rülecektir. Üçüncüsü, bütün bu gelişmeler halk kurtuluş hareketlerini geliştirecektir.

Halk kurtuluş hareketleri emperyalizmin ve faşizmin baskı ve sömürsü altında özgürlük ve kurtuluş mücadelesi vermek zorundadırlar. Kurtuluş hareketleri sosyalizmi yadsıyan burjuva reformist tezleri kabul edemezler. Bunun objektif ve sübjektif koşulları yoktur.

Hala "reform"ları kabul etmemiş sosyalist ülkelerle birlikte, sosyalizmi korumak için ölene kadar savaşıcağına and içen F. Castro gibileri de var. Ama kendilerini hızla yenilemez, halk kitlelerini reformizme karşı hazırlamaz, iktidarın onların olduğunu kavratamaz, iktidarı onların koruması ve yaşatmasını gerektiren politikaları ve kurumları süratle oluşturmazlarsa Çavuşesku(*) ve diğerlerinin başına gelenler onların da başına gelecektir.

Kitlelerin katılmadığı, yönetmediği ve silahlı koruyuculuğunu yapmadığı hiçbir iktidar uzun süre yaşayamaz. İktidarı alacak, yönetecek ve sosyalizmi inşa edecek bilinçte kitleler yaratılmalıdır. Sorunun temel halkası kitlelerin savaşı, kitlelerin iktidarı ve kitlelerle parti arasındaki ilişkilerin nasıl şekilleneceğindedir.

Kapitalizmin yüzlerce yıllık geçmişine karşı sosyalizmin yetmiş iki yıllık geçmişi var. Yaşanan deneyler sosyalizmin gerçek olduğunu kanıtladığı gibi, sorunların olduğunu da, geriye gidişlerin, yalpalamaların olacağını da göstermiştir. Bu nesnel gerçeği kabul ederek, yaşanan deneylerden dersler çıkararak sosyalizmin yükseliş yıllarını yaratmalıyız. Türkiye devrimine öncülük edecek ML partiyi yaratma ve kitleleri örgütleme görevimizi hiçbir güç engelleyememeli. Halklarımızın özgürlüğü ve kurtuluşu için ML'nin kılavuzluğunda KURTULUŞA KADAR SAVAŞACAĞIMIZA ant içtiğimiz bilinmelidir.

Hiç kimseye bir gecede yaratılacak "cennet" vaat etmiyoruz. Herkesi uzun, yorucu, özverili bir mücadeleye çağırıyoruz. Halkın kendi özgürlüklerini, kurtuluşunu kendi elleriyle sağlayacağı ve koruyacağı bir iktidar için savaşıyoruz. Bu yol Devrimci Sol'un yoludur.

HALKIN SAVAŞI, HALKIN İKTİDARI VE HALKIN YÖNETİMİ İÇİN SAVAŞ!

(*) Çavuşesku'nun tüm hatalarına rağmen revizyonist politikalar karşısında bağımsız tavrını koruması, sosyalizmi savunması, iktidarı direnişsiz burjuva reformizmine teslim etmeyişi ve sosyalizmi koruyan bir kısım güçleri savaştırabilmesi olumlu olarak değerlendirilmelidir. Bütün emperyalistlerin, burjuvaların ve revizyonistlerin emperyalist-kapitalist kampın dışına çıkmış bu tür ülke iktidamlarını yıkmak için birlik oldukları koşullarda direnen, teslim olmayan ve sosyalizm için şehit olanları saygıyla anıyoruz. Bu direnişler geleceği yeniden yaratmada olumlu fonksiyonlar görecekler.

ÇAVUŞESKU HATALARINA RAĞMEN ONURLU BİR SOSYALİST

Emperyalizm ve burjuvazi tarafından dikte ettirilen yalan haberler sür-manşetten inmiyor. Hedef sosyalizmi karalamak ve prestijini düşürmek olun-ca her türlü yalan ve iğrençliklere başvurmaktan çekinilmiyor. Nitekim burju-va ve sözde ilerici basın, emperyalizmin ve faşizmin vahşetine, sömürüsüne, işgallerine, eşkıyalığına ya yer vermez ya da geçiştirirken, N. Çavuşesku ve karısı üzerine her gün yeni yalanlar uyduruyor ve anında tüm dünyaya yan-sıtıyor. Romanya nasıl bir yerdir, nasıl yönetilir, devrim hangi aşamalardan geçmiştir, Çavuşesku'nun gelişimi, mücadelesi, ülkenin ekonomik ve siyasal durumu vb. birçok şey araştırılıp gerçekler etrafında yayın yapmak yerine magazin haberciliği yapılıyor. Emperyalizm ile burjuvazi kaba bir propagan-dayla halkın geri kesimlerine seslenip sosyalizme karşı nefret tohumları ek-meye çalışıyor. Kuşkusuz Romanya'daki sosyalizmin birçok hata ve eksiklik-leri vardı. Zaten bunlar olmasa bugünkü noktaya gelinmezdi. Ama emperya-lizmin bakış açısıyla her şeyi Çavuşesku ve ailesinin kötülüklerine bağlamak gibi bir sübjektivizme düşmek devrimcilerin tavrı olamaz. Kimdir Çavuşesku, nasıl bir mücadele ve devrimi savunmuş ve uygulamıştır?

26 Ocak 1918 tarihinde yoksul köylü olan bir ayakkabı tamircisinin oğlu olarak dünyaya geldi. Yoksulluk nedeniyle ilkokulu bile bitiremedi. Hep çalış-mak zorunda kaldı. 13 yaşında kente giderek bu yaşta Komünist Gençlik Bir-liği (KGB) toplantılarına katıldı. 1933'te KGB'ye üye oldu. 15 yaşında cezaevi ile tanıştı. Bu ilk tutuklanmasından sonra 4 kez daha tutuklandı. 1940'taki tutuklanmasında gördüğü işkenceler nedeniyle ses telleri tahrip oldu ve kısık sesle konuşma durumuna düştü. Her şeyiyle kendini devrime adanmış bir yoksul köylü çocuğu, devrim mücadelesinde göz dolduran biriydi artık. 1944 Ağustos'unda bir grup arkadaşıyla cezaevinden kaçırıldı. 26 yaşında KGB'nin sekreteri seçildi. Bulunduğu yere kıyasla çok önemli görevler üst-lendi. 1944-45'te, komünist partinin burjuva iktidarını düşürme ve ele geçir-me programı çerçevesinde güçlü miting ve gösterileri düzenleyenlerin başın-da o vardı. Bu miting ve gösterilerle KP'yi iktidar adayı haline getirdi.

KP'nin miting ve gösteriler dışında silahlı örgütlenmeleri de oluşturuldu. Çavuşesku'nun kurduğu ve yönettiği bu birliklere "SAVAŞAN YURTSEVER BİRLİKLER" adı verildi. Bu birlikler yerleşim alanlarında ajan, sabotajcı ve düşman unsurlara karşı halkı savunmakla görevliydi.

Yine "KÖYLÜ KOMİTELER" kurarak kırılık alanlarda ve kasabalarda hü-kümete rağmen yönetimi fiili olarak sürdürdüler.

Kentlerde ise "YURTTAŞ KOMİTELERİ" ile mahalelerde devrimci ikti-darı şekillendirdiler.

1945 Şubat'ında Çavuşesku önderliğinde, İçişleri Bakanlığı önünde yapı-

lan protesto mitingi ile burjuva partilerini iktidardan düşürme hareketi yükseltildi. Burjuva hükümetiyle KP arasında gerginlik tırmandı. SSCB'nin devreye girmesi ve kralla görüşmesi ile hükümet istifa etti. Hükümeti kurma görevi Ulusal Demokratik Cephe (UDC)'nin lideri Groz'a verildi. Bu hükümette KP, bakanlıkların büyük çoğunluğunu aldı.

Çavuşesku, yeni yönetimde teğmen rütbesiyle Romanya ordusunun siyasi komiseri oldu. 1946'ya gelindiğinde Romanya ordusunun bütün kilit noktaları ve üst mevkilerinde komünistler vardı. Çavuşesku süratle tırmanıyordu.

27 yaşında RKP'nin MK aday üyeliğine seçildi. 1946 Kasım'ında KP, iktidarı tamamen aldı. Bütün burjuva partileri kapatıldı, yöneticileri yargılandı. 1947 Aralık'ında Kral Micheal yurtdışına çıkarılıp Romanya Halk Cumhuriyeti ilan edildi. Bu sürede ülkede sadece RKP ve SDP kalmıştı. Bu iki parti birleşerek Romanya İşçi Partisi (RİP) adını aldı.

Çavuşesku 1948'de ilk komünist hükümetin Tarım Bakanı oldu. Toprak reformunu örgütledi. Karısı Elena ile birlikte Komünist Gençlik Birliği saflarında faşizme karşı mücadele ederken tanışmalarına karşın, mücadele dolu yıllar evlenmelerini engelledi. Ancak 1948 yılında evlendiler.

1950'de tuğgeneral rütbesiyle Savunma Bakanı oldu.

1951'de parti içerisinde tasfiye hareketi yaşandı. 192 bin parti üyesi "partiye yabancı unsurlar" olarak değerlendirilip tasfiye edildi. Dej'in önderliğinde sürdürülen bu tasfiyelerde Çavuşesku da tasfiye taraftarı oldu. Baştan beri parti içerisinde iki grup vardı. Dej ve Çavuşesku, ülke içinde olan ve fiili olarak önderliklerini kabul ettirenlerdi. Ruca ve Pauker ise Moskova'da olup yurtdışından yönetmek isteyenlerdi. Bu çelişki 1952'de çözüldü. "Moskovalılar" olarak adlandırılan bu grubun 12 MK üyesi görevden alındı ve Çavuşesku politbüro aday üyesi seçildi, 1954'te politbüro üyesi oldu.

1965'te RİP lideri Dej'in ölmesiyle, vasiyeti sonucu RİP liderliğine Çavuşesku getirildi.

Çavuşesku ve Dej, kendilerini "Romanyalılar", yurtdışındakileri "Moskovalılar" olarak isimlendirerek siyasetteki rollerini ve anlayışlarını da belirtmiş oluyorlardı. Nitekim Dej liderliğindeki RİP, Stalin'in ölümünden sonra uluslararası alanda SSCB çizgisi dışında tavırlar göstermeye başladı. Kruşçev'in "sosyalist işbölümü"ne karşı çıktı. Kendilerine verilen tarımda gelişme, üretme rolünü kabul etmedi. Keza Sovyet-Çin çatışmasında taraf olmadı. Bağlantısız ülkelerle birlikte tavır alma, Batı Avrupa ülkeleriyle ilişkiler geliştirme yolunu izledi.

RİP'in ve SBKP ile ilişkilerinin ilk olumsuz nüveleri parti içindeki çelişkilerle atılmış ve bu çelişkiler giderek Kruşçev revizyonistlerinin iç ve dış politikalarındaki yanlışlarla birlikte gelişerek milliyetçi bir çizgiye oturmuştur.

Dej'in öğrencisi olan Çavuşesku da bu millici çizgiyi devam ettirmiştir.

Çavuşesku'nun liderliğinde 1965'te hazırlanan yeni anayasada da millici öğeler görülür. Varşova Paketi üyelerinden bir komünist parti ilk defa *"diğer komünist ülkelerle ve partilerle eşitliğinden ve nihai amacın Romanya milletinin milli sosyalist devleti"* olduğundan bahseder. SBKP rahatsız olur. Bu anlayış-

şın ilk yansıması eğitimin örgütlenmesinde görülür. SSCB'de uygulanan eğitim örgütlenmesi tipi, 1948'den itibaren terk edilip devrim öncesi sisteme dönülerek "burjuva eğitimin değerlerinin" sosyalist topluma kazandırılması olarak teorileştirildi. Hatta Romanya burjuva kültürünün ilerici olduğu söylendi.

1966'da SBKP ile Çavuşesku arasındaki çelişkiler açık hale geldi. Savaş sırasında SSCB sınırları içinde kalan Besarabya'yı geri istedi. Bu, SSCB için görülmemiş bir şeydi. SSCB cevap olarak Besarabya'da askeri manevralara başladı.

RİP'in, SSCB'ye karşı Romen çıkarlarını koruması ve millici tavrı halk nezdinde prestijini artırdı. Çavuşesku giderek popüler bir lider oldu. Bu olaydan sonra Çavuşesku tüm toplumu komünist partiye üye olmaya çağırırdı. Oysa uzun yıllar köylüler, teknokratlar, aydınlar üyeliğe alınmıyordu. Parti üyelerinde yoğun artış oldu.

Çavuşesku, millici ve SSCB'ye kafa tutan karizmasıyla yurt gezilerinde halkın hemen her kesimiyle konuşarak, sorunlarını dinleyerek halka yakın, onlardan biri olduğu mesajını verebildi. Ancak 1980'de gelişen ekonomik bunalımla birlikte, Çavuşesku muhalifleri tarafından yıpratılmaya başlandı.

Çavuşesku'nun SBKP ile Besarabya konusunda anlaşmazlığa düşmesinden sonra Romanya, (1967'de) F. Almanya'yı tanıyan ilk sosyalist ülke oldu. Kısa bir süre sonra yine ilk sosyalist ülke olarak batı ile teknolojik işbirliğine girdi. SSCB ile dış ticaretini %47'den %20'ye düşürdü. Batı ülkelerinin payı %50'yi geçti.

COMECON'un işbölümünde Romanya'ya tarım üretimini dayatması Çavuşesku'yu arayışa itiyor ve bu arayış Çavuşesku'yu sağdan sola milliyetçiliğe ve pragmatizme götürüyordu.

RİP sanayileşmek istiyordu ama nasıl? Bu, "Nasıl?" sorusuna doğru yanıtlar verilemiyordu. Dolayısıyla Çavuşesku'ya millicilik veya Kruşçev-Brejnev revizyonistlerinin dayatmalarını kabul etmekten başka yol kalmıyordu. Birçok sosyalist ülke bu nedenlerle revizyonist çizgileri yüksek sesle eleştiremediler, tavır alamadılar. Kuşkusuz, sorunun cevabı uzun ve tartışılıyor. Ama bunun anahtarı parti ve kitle ilişkilerinin nasıl düzenleneceği, kitlelerin yönetime katılım şekli ve sosyalizmin nasıl kavrandığındadır.

Çavuşesku 1967'de SBKP tarafından bütün KP'leri bir merkezde toplama amacı güden Karbyvary Toplantısı'na karşı çıktı. Bu toplantının, "KP'lerin kendi çizgisi ve siyasi amacını belirleme hakkına tecavüz" olduğunu söyleyerek bu tür gelişmeleri onaylamayacaklarını belirtti.

Moskova ile bağlar giderek kopuyordu. Aynı sürede Arap-İsrail 6 Gün Savaşı'nda İsrail'i kinamadı. Milliyetçilik pragmatizmden ayrılmaz ve nereye ne yapacağını kestirmek güçtür.

Çavuşesku, 1968 Çekoslovakya müdahalesinden bir ay önce Çekoslovakya'yı ziyaret ederek reformlara sempati ile baktığını belirtti... SSCB, Çekoslovakya'daki gelişmelere müdahale edince, Çavuşesku, halkı anavatanı savunmak için silaha sarılmaya çağırırdı. Halk bu çağırışı coşkuyla karşıladı. Çavuşesku'nun yaratmak istediği millilik veya milliyetçiliğe teslimiyeti her alanda kendini gösteriyordu. Nereye kadardı ve hangi sonucu yaratacak? Milli portre ile sosyalist dönüşüm sağlanabilir miydi?

Çekoslovakya olaylarının ardından yapılan KP'ler toplantısına RİP çağrılmadı. (Dresden Toplantısı)

Romanya 1968'de ordusunu donatma ve güçlendirme programları oluşturdu. Kendi silahını yapmaya önem verdi. Batı Almanya ve ABD ile teknolojik işbirliği ve kredi anlaşmaları yaptı. Yugoslavya ile askeri ilişkiler kurdu ve Varşova Paktı ülkelerinin ortak askeri manevralarına katılmadı.

Romanya 70'li yıllarda, 1948 öncesi krallık zamanındaki eyalet sistemine yeniden döndü. Eyalet adları da değiştirilerek tarihi adlar verildi. 1973'te, Romanya'da sosyalizmin 25. kuruluş yıldönümü yerine Romanya'nın bağımsızlığa kavuşmasının 92. yılı kutlandı. 1881 yılında kurulan Romanya Krallığının kuruluş tarihi yeniden kabul edildi. Aynı anlayışın bir sonucu da devrim öncesi gerici, milliyetçi olan birçok yazar ve ozanın yeniden itibarlarının iade edilerek eserlerinin basılmasıdır. Kralcı birçok kişi yeniden karizma sahibi oldu.

Kuşkusuz sosyalistler kendi tarihlerini yadsımaz ve tarihlerindeki her türlü ilerici öğeye sahip çıkarlar. Ama bunu yaparken asla gericiliğe ve tutuculuğa taviz vermez, millici olmazlar. Partinin bağımsızlığını savunmak, ülke toprağında politika üretmek, taklitçi olmamak, yaratıcı olmak milliyetçiliğe verdirilamaz.

Kuşkusuz Çavuşesku'nun tüm yalpalamalarına, sağ, sol ve millici politikalarına karşın esas halkayı yakaladığı süreçler de olmuştur. Örneğin işçilerin yönetime katılımını hedefleyen uygulamaları, parça başı iş sisteminin kaldırılması girişimleri, özeleştirinin gerekliliğinin vurgulanması gibi...

Çavuşesku bugün kendini katledenlerin çok hoşuna gidecek şeyler de yaptı. KP dışındaki basına eleştiri özgürlüğü tanıdı. Sanatta Dej dönemindeki "sosyalist gerçekçilik" adlı sanat akımı iradi olarak zayıflatıldı ve sanatta değişik anlayışların eser vermesi teşvik edildi.

Dej zamanında oluşturulan siyasi polis kaldırıldı. Çavuşesku bunun nedenini, "vatandaşı, polisin suiistimalinden ye aşırı parti kontrolünden korumak" olarak açıkladı.

Çavuşesku SBKP ve diğer revizyonistlerin çizgisini beğenmiyordu ama kendisi de -tecrit edilmiş bir konumda- sağlıklı kararlar veremiyordu.

1980 sonrası Romanya ekonomisinde kriz engellenemedi, borçlar birikti. Yugoslavya ve Macaristan gibi IMF'nin dayatmalarına teslim olmadan borçlar ödendi. Ama halkla yönetim arasındaki ilişkiler giderek bozuldu. Halk özveri gösterecek bilinçte değildi. Çavuşesku yönetimi, halkın ve muhaliflerin eleştirileri, gayri memnunklukları ile karşı karşıya kaldı. Yönetimle halk arasındaki ilişkileri sağlayan kurumlar işlevsiz bırakıldı, bir kısım sıkı tedbirler alınmaya başlandı. Fabrika yönetiminde işçilere devredilen karar yetkisi geri alındı. Yerel örgütlenmeler, mahallelerde kurulmuş olan ve '70'lerde Batı'da "ROMANYA KÜLTÜR DEVRİMİ"nin başlangıcı olarak görülen HALK MECLİSLERİ gibi örgütlenmeler dağıtıldı.

Fabrika ve çiftlikleri dolaşarak işçiler ve köylülerle doğrudan ilişki kurmayı tercih eden, halkın sorunlarıyla ilgili dilekçelerin kendisine elden verilmesini isteyen, çalışma odasının kapısını açık tutarak isteyen herkesin kendisini ziyaret edebileceğini belirten Çavuşesku, halktan kendini giderek soyutladı.

Emperyalist kuşatma altında, SSCB vb. ülkelerin denetleyemedikleri ülkeleri tecrit politikaları, sosyalist bilinçte bir üstyapının oluşmadığı nesnel koşullarda yapılacak politika hatalarının olumsuz sonuçlara yol açması kaçınılmazdı. Dahası, sosyalist ülkelerde esen Gorbaçov'un reform rüzgarlarına Çavuşesku'nun millici öğelerle karşı durması çok zordu. Kitlelerden korkmak, onlardan uzak durmak yerine, gerçekleri kitlelere zamanında açıklamak ve onlarla birlikte çözüm yolları bulmaktan başka bir yol yoktur.

Bütün devrimciler, ML'ler, gelişmeler karşısında burjuva propagandasına karşı duyarlı olmalı, sorunları nesnel bir açıdan değerlendirmelidirler. Emperyalizmin ve revizyonizmin ağız birliğiyle saldırdığı ve desteklediği her şeye kuşkuyla bakılmalıdır.

Romanya'da sosyalizmi yıkan reformcu-liberal karşı-devrimcilere yardım için asker göndermekten söz eden Gorbaçov'un, dünya eşkıyası ABD'nin Panama gibi ülkelere pervasız saldırısına sessiz kalması düşündürücüdür.

Emperyalizm ve burjuva liberallerinin, tüm eksiklik ve olumsuzluklarına karşın sosyalist olarak gördüğümüz bir ülkedeki iktidarı yıkmak isteyenlerin karşısında ve sosyalistlerin tarafında olmalıyız. Bu anlayışla Çavuşesku ve yandaşlarının karşı-devrimci komploya karşı onurlu direnişlerini destekliyoruz.

Ocak 1990, Sayı: 31

REVİZYONİZMİN İFLASI SOSYALİZMİN ZAFERİNİ GETİRECEKTİR

Son dönemde sosyalist ülkelerdeki gelişmeler üzerine dünyada ve Türkiye'de yoğun bir tartışma yaşanıyor. Çeşitli kesimler gelişmeleri kendilerince yorumlamaya ve açıklamaya çalışıyorlar. Tartışmalarda farklı noktalardan hareket edilse de birçok burjuva ve küçük burjuva kesimin üzerinde hemfikir oldukları nokta "sosyalizmin iflas ettiği" düşüncesidir. Esas olarak emperyalizmin ve burjuva ideologların seslendirdiği ve yaygınlaştırmaya çalıştığı bu düşünceye, rüzgara göre yön belirleyen ve çullarını burjuva çadırına sermekte kararlı olan çeşitli sözde sosyalistler de soldan destek oluyorlar. "Sosyalizm Stalin kabuğundan sıyrılıyor, özgür gelişme evresine giriyor" vb. teranelerle bu kesimler emperyalistlerin, burjuva ideologların ve her türden karşı-devrimci çevrelerin anti-sosyalist propaganda ve demagojilerine destek vermiş oluyorlar. Bunlar için gelişmeler muazzam bir iç rahatlatma oluyor. Yıllardır teoride savunulani pratikte yaşama geçirme inanç, cesaret ve becerisinden yoksun bu kesimler, teoriyi de inançsızlık zemininde yeniden oluşturarak kendi kendilerini rahatlatmış oluyorlar. Burjuva düzlemde "sosyalistlik" oynamakla pratik bir tutarlılığa da ulaşılmış olunuyor. Emperyalistlerin, ye-

minli proletarya ve sosyalizm düşmanlarının sosyalizmin sorunları üzerinde zafer sarhoşluğuyia "noel partileri" düzenlemeleri ve kapitalizmi kutsamaları onlar için pek bir anlam ifade etmiyor. Onlar yine avunulacak bir şeyler bulmuşlar ve "sosyalizm değil, onun 'Stalinist' yorumu iflas etti" diyerek burjuvazi ile birlikte yaşamının nimetlerini sıralıyorlar.

Dalgalandırılan bayrak hangi kılığa bürünürse bürünsün, özde kapitalizmin, burjuvazinin bayrağıdır. Hangi renge boyanırsa boyansın, sonuç pek farklı olmuyor. Burjuvazinin bu bayrağı allayıp pullayıp her yere asmaya çalışması elbette anlaşılır bir olaydır. Ama sosyalistlik bir yana, demokratlık kimliğinin bile utanç duyacağı bu bayrağın önünde secdeye varılmasını anlamak mümkün değil. Sosyalistliğin her zamankinden daha çok kararlılık, inanç ve özveri istediği bu koşullarda burjuva cephesinde at koşturanların kime ve neye hizmet ettiklerini daha ciddi olarak düşünmeleri gerekir.

Bugün hep bir ağızdan vaaz edilen insanlığın geleceğinin karartılması, iyiye ve güzele yönelik mücadele ve umutların yok edilmesi, kapitalizm pislğine razı edilmesidir. **"Sosyalizm iflas etti" söylemi kim tarafından ve nasıl dile getirilirse getirilsin, bunun emekçi halklar için ifade ettiği şey açlık, sefalet, yoksulluk, baskı, zorbalık, yabancılaşma ve çürümeden başka bir şey değildir.** Ve bugün burjuvazi kan ve irinle örölü düzenini bir "meziyet" olarak sunuyor, bu, insanlığın ilerleyişinin bir yüzyıl geriye çekilmesi anlamına gelir. "Sosyalizm öldü" söylemine katılanların birer sosyalist veya demokrat bilinciyle düşünmelerinin fazlaca yüklü olacağını bilerek, **en** azından bir insan olarak düşünmelerini istiyoruz. Görecekler ki, sosyalizmi alternatif olmaktan çıkarmak insanlığı kapitalizmin öğütücü değirmeninde un ufak etmek, bitirmek demektir; insanlığın ulaştığı gelişme düzeyi ve birikimlerini kapitalizmin meta pazarında tüketmek, insanlığı geleceksiz bırakmaktır.

19. yüzyılda başlayan ve insanlığı geleceğe taşıyan sosyalizm düşüncesi hiçbir zaman insanlığın gündeminden çekilip alınamaz. Şundan emin olunmalıdır; bugün insanlığın en ileri değer ve birikimleri sosyalizm ve sosyalizm mücadelesinin kazanımıdır. Sosyalizme alternatif olarak ileri sürülen "Avrupa demokrasisi", "sosyal refah" vb. olgular sosyalizm mücadelesinin yan ürünleri ve bu mücadeleyi engellemenin birer aracı olarak ortaya çıkmışlardır. "Sosyalizmin öldüğü" üzerine şarkılar düzenler, Kuzey Amerika'nın Kızılderililerinin kaderini paylaşmaktan kurtulamayacaklarını bilmelidirler. Daha basit bir belirleme ile, bugün yeryüzünde insanlığı yücelten ve yaşamı **an**lamlaştıran ne varsa, özgürlük, demokrasi, bağımsızlık, hümanizm, sevgi, paylaşma, onur vb. iyi, güzel ve ileri olan tüm şeyleri sosyalizmin insanlık alemine kazandırdığı ve bunların yaşamasında itici bir güç olduğu gerçektir. İnsanlık aleminin geleceğinden sosyalizm umudunu çıkarıp atmak, onun uzay boşluğunda rastgele dolaşan, iradeden ve gelişme dinamiğinden yoksun gök cisimleri düzeyine indirmek olur.

Sömürünün, baskının, yabancılaşmanın, her türden insani değerlerden yoksunluğun belirlediği kapitalizm dünyasında sosyalizm bir umuttur. Sosyalizm, kapitalizmin nesnelliğinin Kaçınılmaz **olarak ürettiği, insanlığın daha gü-**

zel ve iyiye ulaşma uğraşının vazgeçilmez kilometre taşıdır. Sosyalist ülkelerdeki restorasyonlar ve sosyalizm aleyhine söylenenler, kapitalizmi insanlığın kurtulunamayacak bir prangası olarak sunmak tarihi gerçeği yok edemeyecektir.

Bugün kapitalizm siyasal ve ideolojik cephede bir taarruz yaşıyor, bütün kokuşmuşluğu ve çürümüşlüğüyle zafer çıgıkları atıyor ama bu geçicidir. Bu durumun çok uzun sürmeyeceği ve bunun ardından insanlığın sınıfsız sömürsüz çağa yürüyüşünün yüksek dalgalanmalarının geleceği bilinmelidir.

Kapitalizmin ideolojik ve siyasal cephedeki atağı, kapitalizmin geleceği üretmesi niteliğinden gelmiyor. Sosyalizm adına yola çıkanların kapitalizmin mantığından, düşünce biçimlerinden kopamamasından kaynaklanıyor. Sosyalizm yoluna girmiş ülkelerde sosyalizmden kaçış iki noktada kendini gösteriyor. Biri burjuva biçimlerin yeniden keşfi olurken, diğeri soyut, idealist bir kavramlar savunuculuğudur. Bu türeyişler, sosyalizm yoluna çıkanların kapitalizm karşısında sosyalizmi bütün iç mantığı ve bütünlüğüyle kavrayamamasından kaynaklanıyor. Kapitalizmden kopuşu sosyalizmin her düzlemde değerlerini dikerek gerçekleştiremeyenlerin koca bir boşluk yaratmış olmaları şaşırtıcı gelmemelidir. Evet, sosyalizmden "kaçış"ın tek nedeni sosyalizmin kendini üretememesi, insanlığın bilinci ve maddi yaşamına yeni değerler ko-yamamaktır. Yeni bir geleceğe yönelen toplumlar yeni gelecek adına revize edilmiş ve içeriğinden kaparılmış bir "geleceğe" ilelebet iman edemezler.

ML'ler yıllar önce söylediler. Sosyalizm kolektif mülkiyet ve onun üzerine oturan yeni bir toplumsal ilişkiler sistemidir. Yeni insanın yaratımı sürecidir. Maddi üretimden paylaşım ve onun her düzeydeki manevi üretimine kadar yeni değerler sistemi oluşturamayanlar, halkın geleceğinde yeşeren, doyuma ulaşmış özgür insanı yaratamayanlar elbette boşlukta yürüyor olacaklardır.

Sosyalist ülkelerde yaşananların sorumluluğu revizyonizmde ısrarlı olanlardadır. ML'yi revize edenler, devrimciliği terk eden ve kapitalizm ile uzlaşanlar yeni bir toplum kuramazlar, sosyalist insanı yaratamazlar. Bugünkü sosyalizm, olması gerekenden uzak, dejenere edilmiş bir sosyalizmdir. **Maddi temellere oturmuş, yeni insanla vücut bulmuş bir sosyalizm daha ilk kuruluş başarısının hemen ardından revize edildi, deformasyona tabi tutuldu.**

Halkları boşluğa bırakanlar bu boşluktan kapitalist yönelimin çıkacağını göremediler. Ve bugün kimileri iç rahatlatmanın teorisini yaparak tarihi yaşanmaması gereken ve de kurtulunması zorunlu bir geçmiş olarak değerlendirir, bunun vebalinden kurtulmaya çalışırken, kimileri de akıl sır erdiremeyenlerin şaşkınlığını yaşıyorlar. Ama bunu önceden gören ML'ler devrimci olunmadan, devrimcilik sürdürülmeden sosyalizmin kurulamayacağını ve bir gün şu veya bu yanından boşalacağını söylediklerinde, bu yüksek sosyalist-lerimizce "inanç"sızlıkla suçlanıyorlardı.

Takke düşmüş, kel görünmüştür. Küçük burjuva kavrayışla sosyalizmin kurulamayacağı ayan beyan ortadadır. Kapitalizm ile barışık yaşayarak, sınıf savaşımı cephesi dışına çıkarak, her şeyi "reel politiker" yaklaşımla değerlendirenler, insanları her şeyiyle daha fazla peynir-ekmek için uğraştırmakla

sosyalizme ulaşılmaz. Evet, devrimci olunmadan ve devrimci kalınmadan sosyalizm kurulamaz. Hiçbir akıllı evvel revizyonizmin faturasını ML'ye, sosyalizme çıkarmaya kalkmasın. Sosyalizmin, ML'nin bu çorbada tuzu dahi yoktur. ML'ler hep uyardılar. Burjuvaziden arta kalanlarla yapılan çorbanın dökülecek çorba olacağına haykırdılar. Ama nafile!

Bir kez daha belirtiyoruz ki, emperyalizme-kapitalizme karşı sürekli bir savaşın içinde olmayanların yeniyi yaratmaları düşünülemez. Teslimiyet er geç kader olacaktır. Sorunumuz devrimcilikte ısrar etme sorunudur. Biz burada bu olguyu vurgularken, yazımızda, sosyalist ülkelerdeki olumsuz gelişmelerin kaynağını belirterek devrimci olamamanın somut sonuçlarını sergilemeye ve ML bakış açısını ortaya koymaya çalışacağız.

SOSYALİZM İRADI, ÖRGÜTLÜ VE DEVRİMCİ BİR SÜREÇTİR

Sosyalizm, kolektif mülkiyet ve onun üzerinde yükselen yeni toplumsal ilişkilerin yaratımı sürecidir. Bunun nasıl biçimleneceği ve hangi aşamalardan nasıl geçileceği yaşanan tarihsel koşullar ve ülkelerin iktisadi, sosyal kültürel, siyasal koşulları tarafından belirlenir. Ama bunların hiçbirisi esasta bir farklılığa yol açmaz. Yeni bir iktisadi şekillenme, kolektif mülkiyet temeli üzerinde toplumu yeniden, daha üst düzeyde örgütlemek elbette ki devrimci olmayı, sınıf savaşının devrimci kavrayışını gerekli kılar. Bu anlamda sosyalizmin kuruluşu için hazır reçeteler aranamaz, aransa da bulunamaz. Sosyalizm her ülkede yaşanan tarihsel koşullarla ilişki içinde kendi mecrasında gelişecektir. Burada başarı veya başarısızlık, yengi veya yenilgi bu sürecin devrimci tarzda kavranılıp kavranılmamasına, yönetilip yönetilmemesine bağlıdır. Devrimci bir irade, kavrayış ve yetenek gösterildiğinde sosyalizmin güçlüklerinin üstesinden gelmek zor olmayacaktır.

Öncelikle sosyalizmin, iktisadi planda üretimin sosyalleşmesinin maddi-teknik temellerini oluşturan sosyalist sanayileşme, üretici güçlerin canlı bir tarzda geliştirilmesi anlamına gelir. Ama salt bununla da sınırlı değildir. En az onun kadar önemli olan diğeri bir nokta da sosyalist insanın yaratılmasıdır. **Sosyalist insanı yaratma sosyalizmin başarısının vazgeçilmez koşuludur. Bu ise insanın "tabiat"ının değiştirilmesi, yeni tarzda düşünen, davranan, paylaşan, binlerce yıllık sınıflı toplum alışkanlık, değer ve düşünce biçimlerini arkasında bırakmış insan tipinin yaratılması ile olacaktır.**

İlk anda fazlaca anlaşılmayacak bir yönü olmadığı söylenebilir. Ama yaşanan sosyalizm deneyi göstermiştir ki, bu hiç de basite alınmaya gelmiyor. Bunu başarmak özde kültür devrimi sorunu olmakla birlikte, bir bütün olarak sosyalizm sürecinin devrimci tarzda yaşanıp yaşanmamasıyla doğrudan ilintilidir. Sosyalist insan, sosyalizmde kitlelerin edilgen bir unsur olmalarıyla yaratılmaz. Sosyalist insan, sosyalizmin kuruluşunda kitleleri kendiliğindencilığe terk ederek de yaratılamaz. Bir bütün olarak sosyalizmi inşa etme (kolektif sanayileşme ve sosyalist insan) iradi ve merkezi bir süreç olmakla kitlelerin etkin, yaratıcı, aktif katılımını zorunlu kılar. İrade kitle inisiyatifini boğmaya başladığı anda tersine dönmüş **ve devrimcilikten uzaklaşmıştır. İradeyi**

kitle inisiyatifi ile bütünleştirmek ve güçlendirmek ise sosyalizmi sınıf savaşımının bir cephesi olarak kavramaktan geçiyor.

Sosyalist ülkelerin pratiğine daha sonra döneceğiz. Bu ülkelerde sosyalist insanı yaratma olgusunun hiç de izah edilen tarzda yürümediği bir gerçek. Sorunların altında yatan nedenler de toplum olarak bu sürecin devrimci tarzda, iradi ve merkezi bir biçimde yaşanıp yaşanmamasıyla ilgilidir. Bu sürecin yönlendiricisi olarak parti eğer ML bilimi ile donanmamış, devrimci kavrayış ve iradede yoksun bir parti ise sosyalizmi inşa edemez.

Bugün sosyalist ülkelerde süreci yönlendiren partilerin durumları nedir? Sorunun cevabını kendilerinden dinleyelim: *"Parti ve hükümet organlarının pratikteki çalışmaları yalnızca nesnel etkenlerden dolayı değil, bunun yanı sıra, her şeyden önce öznel sebeplerle de zamanın ve hayatın dayattığı şeylerin gerisinde kalmış bulunuyordu."* (M. Gorbaçov, SBKP 27. Kongresi Siyasal Raporu, syf.16) İşte Stalin'in *"Yönetici kurumların görevi, olgunlaşan ilişkileri zamanında not edip, üretim ilişkilerini üretici güçlerin gelişmesine uyduuracak biçimde zamanında önlemini almaktır. (...) Eğer yönetici kurumlar doğru siyaset uygularsa bu ilişkiler uzlaşmaz ilişkiler halinde soysuzlaşmazlar ve (...) çatışmaya varmazlar."* (Stalin, Son Yazılar, syf.126) dediği olgu gerçekleşmişti. Ama bunu tespit eden Gorbaçov devrimci bir kavrayışa sahip olmadığından, biriken sorunları ve çatışma düzeyine ulaşmış üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki uyumsuzluğu devrimci müdahale ile çözmek yerine sorunlara teslim olmuş, onları kullanarak attığı adımı tamamlamamış, bugünkü duruma gelinmiştir.

Sorunumuz üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki uyumu gözetken ve yaratan devrimci bir iradeyi oluşturma ve yaşatma sorunu. Bu sorunda yeterli kavrayışa, radikalliğe sahip olamayan bir parti, sosyalist toplumun gündeminde durgunluk, yozlaşma ve çatışma ile boğuşma ve giderek kendini yadsıma ile baş başa kalacaktır. O halde sosyalizmi inşa sürecinde devrimci bir partinin belirleyiciliği vazgeçilmez önkoşuldur. Burada her şeyin partiye indirgenmesinin, eşitlenmesinin yanlışlığına değinmeyi yararsız buluyoruz. Bunlar bilinen şeylerdir. Tartışmanın özü ya da sorunların kaynağı merkeziyetçilik değildir. Tam tersine, bunun yadsınması veya dar bakış açısıyla dondurulmasıdır.

REVİZYONİST PRATIĞIN TERSİNE, SOSYALİZMDE PARTİ VAZGEÇİLMEZ VE BELİRLEYİCİDİR

Sosyalizm bir geçiş sürecidir. Adım adım sosyalist ekonomi ve üretim ilişkilerinin yeni tarzda örgütlendirilmesidir. Çünkü sosyalizm diğer toplumlar gibi (feodalizm ve kapitalizm gibi) bir önceki toplumun bağrında şekillenmez. Niteliği gereği daha önceki toplumsal aşamaların tersi bir yönde gelişir. Sosyalizm öncesi toplum biçimlerinin ana özelliği hepsinin özel mülkiyete dayalı olması iken, sosyalizm tam tersi bir karaktere sahiptir. Sosyalizm, proletarya örgütlenmiş bir sınıf olarak iktidarı ele geçirdikten sonra, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişkiye son vermek ve toplumu yeniden örgütlemektir. Bu yeniden örgütlenme olgusu toplumun her hücresinin yeniden yaratılması olayıdır. Diğer yandan, proletarya iktidarının üzerinde yükseldiği maddi

ve teknik temelde yeni örgütlenişte etken olacaktır. Proletarya iktidarının görece daha zayıf bir sanayi gelişimi temeli üzerinde kurulacağı geri ülkelerde görevler çok daha zordur.

Genel anlamda belirtirsek sorun bir darbeyele çözülmüyor. Yani üretim ilişkilerinde değişiklik yalnız başına yeterli olmuyor. Bu ilişkilerin ahlaki, moral, psikolojik, sosyal ve siyasal biçimleriyle yeni baştan yaratılması ve yüksek bir maddi-teknik temelle birleştirilmesi gerekir.

İşte bütün bunların yapılması proletaryanın öncü örgütü partinin mevcudiyetiyle söz konusu olacaktır. Öncü niteliğinden kopan bir partinin toplumu ileriye taşıması düşünülemez. Bu, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında uyumlu bir gelişmenin yaşanması kadar, sosyalist insanın yaratılması için de önkoşuldur. Fakat esas sorun da burada başlıyor. Parti öncü fonksiyonunu nasıl yerine getirecektir? İdari yönergeler yayınlayarak mı, yoksa **toplumun** her kesimiyle uyumlu ilişkilere, ideolojik etki ve manevi öncülüğe sahip olmakla mı? Lenin sorunu şöyle yanıtlıyor:

"Proletarya partisinin disiplini; öncünün sınıf bilinci ve kendini devrime adanmasıyla; ikincisi, çalışan insanların en geniş yığınlarıyla bağ kurma ve onların içinde erime yeteneğiyle; üçüncüsü, önderliğin doğruluğu ve yığınların bunu özdeneyimleriyle görmeleri kaydıyla sağlanır." (Lenin, Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı, syf.12-13) Çok doğaldır ki, kendini devrime adayamayan, kitlelerle bağ kuramayan, onları geleceğe taşıyamayan ve o alan içinde eriyemeyen, doğru bir ideolojik-politik önderliği gerçekleştirmeyen bir parti, toplumu dönüştüremez, yeniden örgütleyemez. Bunlara sahip olmak içinse partinin bütün süreçlerde devrimci olması gerekir. Çünkü parti iç işleyişiyle, ilişkileriyle, çalışma yöntemleriyle ve sosyalist inşaya katılımıyla dönüştürülecek toplumun bir prototipidir. **Partinin öncülüğü yalnızca siyasi öncülük değildir. Onun yanı sıra ahlaksal öncülüktür. Partinin saf ve temiz tutulması, ideolojik eğitim ile ideolojik saflığın ve devrimci karakterinin canlı tutulmasıyla, manevi otoritenin pekiştirilmesiyle, kitlelerin özdeneyimleriyle edindiği güvene sahip olmakla işlevini yerine getirecektir.**

Parti, devrimci olması, sınıf savaşımalarında ustalaşmış öncü örgüt olmasıyla topluma sosyalizmin değerlerinin taşıyıcısı olacaktır. Bütün ilişkileriyle örnek, eğitici ve öğretici olması, kitleler nezdinde bir çekim merkezi, yeni insanların yeni ilişkiler sistematiği içinde kendilerini kolektif tarzda ürettiği **bir** yapı olması gerekir. Bu niteliklere sahip olmayan bir parti toplumdan yabancılaşarak giderek kastlaşacak, yaratıcı ve müdahaleci niteliğini yitirecek, toplumsal gelişme dinamiklerini örgütleyemeyecek ve toplumun tıkanmalarla, giderek yozlaşma ve çatışmalarla kendini tüketmesine yol açacaktır. Kendisini de adım adım tasfiye edecek, toplumun tam özgürleşmesini **sağlayacak** olan parti, tarihsel bir anlayışa, sürekli devrimci bir kavrayış ve yapıya sahip olamazsa bunları yapamaz. Parti kolektif mülkiyeti, sosyalist demokrasiyi örgütlemek, toplumsal yaratıcılığın kendiliğinden fışkıracağı ilişkiler sistemini yaratmak, insanları sosyalizmin moral değerleriyle beslemek, onların kendilerini coşkulu bir şekilde üretecekleri koşulları oluşturmak durumundadır.

Lenin ve Stalin önderliğindeki Bolşevik Partisi böyle bir partidir. Kitleleri

kolektif bir irade içinde geleceğin yaratımına en üst düzeyde katabilen öncü niteliğe sahiptir. Ne yazık ki partinin bu niteliği sonraki yıllarda devam etmemiştir. 1956 Kongresi ve Kruşçev yönetimiyle parti devrimci sınıf bakış açısından kopmuş ve giderek topluma öncülük etme ve geleceği örgütlenme niteliğini yitirmiştir. Bu noktada kendini adayamama, işleri olurlarına bırakma, memurculuk, nemelazımcılık, kişisel çıkar ve etki edinme ve giderek toplumdan ayrılmasıyla bütün hastalıkların kaynağı olmuştur. Tabii buna küçük burjuva düşünce tarzıyla sorunlara çözüm arama da eklenmelidir. Devrimci sınıf pusulasını bir kez yitiren parti, ondan sonra biriken olumsuzluklar altında ezilerek, sorunları iradi müdahalelerle çözme yerine onlara boyun eğerek teslim olacak ve giderek derinleşen bir sürecin etkeni olacaktır.

SBKP'nin 1956 sonrası süreçte geldiği nokta budur. Bakın Gorbaçov partinin durumunu nasıl izah ediyor: "... *Birçok temel parti örgütü ilkeli tutuma bağlı kalmayı başaramamıştır. Olumsuz olgulara, göz yumuculara, karşılıklı himayeciliğe, disiplin zayıflamasına ve içki düşkünlüğünün yaygınlaşmasına karşı tüm parti örgütleri kararlı mücadele yürütememiştir.*

(...)

"... *Yönetici durumundaki birçok parti üyesi denetim ve eleştiri dışında kalmış ve bu, çalışmalarda başarısızlığa, parti ahlakının ciddi biçimde çığnemesine yol açmıştır.*" (Gorbaçov, Yenilenme ve Kadro Politikası, syf.19, abç) Ama durum bununla kalmıyor. "*Kendilerine güven gösterilmiş ve yetkiler verilmiş, devletin ve yurttaşların çıkarlarını korumakla görevlendirilmiş olan ama görevlerini kötüye kullanmış, eleştiri bastırmış, yolsuz olarak kendine kazanç sağlamış, kimileri ise suç oluşturan eylemlerin, örgütleyicisi olmasına bile ortağı olmuş yönetici kişilerin davranışı karşısında emekçilerin duyduğu haklı öfkeyi de suskunlukla geçemeyiz.*" (Gorbaçov, age, syf.20, abç)

Şimdi çok daha iyi anlaşılıyor ki, sayılanların daha derinlemesine yaşadığı Doğu Avrupa'da kitlelerin partiye karşı "asla" sloganlarıyla yürümesi için çok neden var. Sosyalist adaletin, ahlakın, manevi üstünlüğün toplumun örgütleyici aygıtı partiden başlamak üzere ortadan kalktığı toplumda, kitlelerin partiye ve sosyalizme öfke duyması ve giderek onu reddetmesi şaşırtıcı gelmemelidir. Geleceği yaratma görevlerini yerine getiremeyen parti, doğal olarak emperyalizmin enformasyona dayalı propagandasını engelleyemeyecek, kitlelerdeki tüketim ekonomisinin sürükleyiciliğinin önüne geçemeyecektir. Yüksek bir ahlak ve manevi kişiliğin, ideolojik saflığın olmadığı bir toplumda tüketim kültürünün yozlaştırıcı kulvarlarında koşuşturmak kimseye şaşırtıcı gelmemelidir.

Bugün olguları bilimsel bir tarzda, neden sonuç ilişkisi içinde çözme yetisi beceremeyenlerin "sosyalizmde insan böyle olmaz" ya da "yaşam bir coca cola veya araba olamaz" nidalarıyla şaşkına dönmeleri çok doğaldır. Nereden, ne bekliyoruz? Toplumun manevi besleyicisi, örnek ahlaki kurumu olması gereken partiler, bırakalım ekonomik, sosyal ve siyasal planda doğru kararlar almayı, çürümenin, yozluğun, düşkünlüğün batağı olmuştusa, o toplumdaki değerler gelişmiş insan değerleri olamaz.

İşte Lenin ve Stalin partisiyle Kruşçev-Gorbaçov partisi ve yarattığı so-

nuçlar! Devrimci olan sorunları çözer, gelişmeyi örgütlerken, devrimci olmayan parti, toplumu içten bir çöküşe götürmüştür. Ve ne yazık ki, revizyonizm bundan bir türlü ders alamamaktadır. Partideki ve toplumdaki ahlaki ve ideolojik bozulmayı, parti ve toplumu devrimci tarzda yeniden örgütleyerek, parti ve kitlelerin sosyalizm inancı ve güvenini yenileyerek, insanların bütün insani yaratımıyla kendini yeniden ürettiği koşulları oluşturarak sosyalizmin sağladığı yüksek manevi huzuru, güveni yeniden canlandırmak yerine, sorunları tavizler yoluyla çözmeye yönelmekte ısrar ediyor. Sağcılık, sorunlardan kaçmak ve kendiliğindencilığe bırakma, merkezi önderliği zayıflatma, sosyal bozulmayı derinleştirme dışında bir şey yaratmamıştır. Gorbaçov sonrası dönemde kapitalizmin yoz, kokuşmuş alışkanlık ve değerleri ortalığı kaplamışsa bunun nedeni sağcı çözüm yöntemleridir. Aynı şey parti için de geçerlidir ve giderek partinin toplum nezdindeki meşruiyet ve gerekliliğini yok edecektir. Doğu Avrupa bugün bu noktayı yaşıyor.

Doğu Avrupa ülkelerinde partinin "öncü" rolünün terk edilmesi sosyalizmi inşa sorununun kendiliğindencilığe terk edilmesi anlamına geliyor. Kapitalizmin ekonomik, siyasi ve ideolojik olarak hala büyük bir güç olduğu ve insanların sınıflı toplumlara özgü bireyci düşünce, davranış ve alışkanlıklara sahip oldukları bir dönemde sosyalizmin inşasını kendiliğindencilığe terk etmek sosyalizmin kuruluşunu belirsiz bir geleceğe ertelemek, burjuvaziye teslim olmak demektir. Ama Doğu Avrupa komünist partileri hala "demokratik sosyalizm" söylemleriyle kendilerini avutmaya devam ediyorlar. Ve bu gidişle bir gün yine hata yaptıklarını ve birkaç adım daha geriye çekilmedikleri için suçlu olduklarını vaaz edip "sosyalizm" sözcüğünü de terk edeceklerini söylemek için kahin olmaya gerek yoktur.

SOSYALİZM EKONOMİST MANTIKLA ÖRGÜTLENEMEZ

Sosyalizmin en özlü ifadesini Lenin yapar. Lenin'e göre sosyalizm "elektrifikasyon+Sovyet iktidarı"dır. Bunun anlamı yüksek bir maddi-teknik temel üzerinde toplumun yeniden örgütlenmesidir. Sosyalist ekonominin temelini kolektif mülkiyet oluşturur. Hangi biçimlerde gelişirse gelişsin, sosyalist ekonominin örgütlenmesi, mülkiyet ilişkilerinin dönüştürülmesi, bunun temeli üzerinde yeni bir değerler sistemi oluşturma birbirinden ayrılmaz. Gelişme grup mülkiyetinden (kolhoz mülkiyeti) halkın mülkiyetine doğru, meta dolaşımı yerine kademeli olarak ürün dolaşımına doğru bir evrimi içermek durumundadır. Burada ihmal edilmemesi gereken, bu evrilmenin sosyalist insan, sosyalist değerler sistemiyle birlikte yürümesi gerektiğidir.

Revizyonizm ise Lenin'in belirlemesini tek yanlı ele almış, her şeyi üretici güçlerin "en iyi düşünülmüş" idari-teknik örgütlenmesine indirgemıştır. Bu, partinin kitleleri sosyalist örgütlenmeye kazanmasını, onların yeni bir ideolojik temel üzerinde sosyalist inşaya coşkulu katılımını dışladığı gibi, sosyalizmi ekonomik refaha indirgemıştır. Ortaya çıkan sonuç, maddi kazanç dışında bir şey düşünmeyen, paylaşımdan, kolektiflikten, toplumsal sorumluluktan uzak, "bencil" ve yoz birey olmuştur.

Kruşçev revizyonizmi ile geliştirilen "üretici güçler teorisi" ve buna bağlı

"ekonomik yarış", "kararlılık sistemi", "maddi özendiricilik" vb. olgular, sosyalizmin inşasına ekonomist mantıkla yaklaşımın ürünüdürler. Bu yaklaşımın sosyalist insanda yarattığı tahribat ise hiçbir şeyle ölçülemeyecek kadar fazladır. **Sosyalizmi daha yüksek bir maddi-teknik temele kavuşturmak, kır-şehir çelişkisi başta olmak üzere sosyalizmin çelişkilerinin üstesinden gelmek her şeyden önce sosyalist insanın yaratılmasıyla mümkündür.** Sosyalist insanın, sosyalizmin ideolojik boyutunun yadsınması insanın üretime yabancılaşması, üretimin sonuçları üzerindeki doğrudan ilgisinin yok edilmesi olur ki, bu da sosyalizmi yıkıma götürmekten başka bir sonuca yol açmaz. Paylaşımçı, yaratıcı, toplumsallaşmış insan olmaksızın en yüksek maddi ve teknik temele ulaşma hiçbir değer ifade etmez ve toplum üyeleri bu maddi temelde kendilerini bulamadıkları ölçüde bunun dışına taşarlar.

Maddi özendiriciliğin ve meta üretiminin sosyalizmdeki yeri ve anlamı üzerine fazlaca şey söylemek gereksizdir. Bunlar sosyalizmde ekonomik unsurlar olarak uzun süre varlıklarını sürdürürler. Meta üretimi birleştirici bir unsur olarak, kır ve şehir arasındaki ekonomik bütünleşmeye katkıda bulunan bir unsur olarak bir süre varlığını sürdürecektir. Meta üretimi ancak kır ve şehir ekonomisi ayrımının, grup mülkiyeti (kolhozlar) ile toplumsal mülkiyet olarak biçimlenen iki sektörün ortadan kalktığı, birleşik tek sektör olduğu zaman yok olacaktır. Bu sürece kadar, ekonomik gelişmenin düzeyi oranında bir rol oynaması yadsınamaz. Ama gelişmenin yönü meta üretiminin adım adım tasfiyesi biçiminde olmalıdır. Sosyalist ekonomide meta üretimi fonksiyonları sınırlandırılmış ve denetim altına alınmış bir özellik taşır. "Maddi özendirici"likte de yaklaşım bundan farklı olmamalıdır. Burada hareket noktası, bu unsurların en alt düzeyde ve giderek kendini ortadan kaldıracak biçimde ele alınması gerektiğidir. Sosyalizm devrimci toplumsal bir eylemse, eylem içinde, kapitalizme karşı savaşım içinde insanın ve maddi yaşam şartlarının, maddi-teknik temelin yaratılması eşanlımlı süreçlerdir. Birinden birini öne çıkarmak veya yadsımak sapmalardan kurtulamamak demektir.

Revizyonizmin yaklaşımı ise tamamen tersi yönde olmuş, meta üretimi ve maddi özendiricilik giderek yok olan bir tarzda değil, geliştirilen, toplumsal mülkiyet biçimlerinden geriye dönüş biçiminde ele alınmış ve sonuçları ile, sosyalist ilişkilerin dejenerasyonu ve sosyalist insanın yabancılaşmaya doğru gerilemesiyle bugünkü tablonun nedeni olmuştur.

Özellikle belirtmek gerekir ki, sosyalizmin ekonomik yasası üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki uyumun gözetilmesidir ve sosyalist ekonomi gelişme kaynağını buradan alır. Kapitalizmin anarşi ve rekabet yasası yerine üretimin giderek tam toplumsallaşmasını geliştirecek olan uyum yasasının bozulması sosyalizmde uzlaşmaz çatışmaların temelidir.

Sosyalizmin bu ekonomistçe kavranışı sonucu, Stalin döneminin sosyalist insanı, yerine, "komünist cumartesiler"in, "Stehanov" ve "büyük kolektifleştirme" hareketinin çocukları yerine yoz, bireyci, maddi kazanç peşinde koşan insanlar yaratılmıştır. Tarihten ders almamakta direnen Gorbaçov *"...Toplum işlerine ilgi azalmış, ahlaksal kayıtsızlık ve kuşkuculuk belirmiş, çalışma alanında manevi teşviklerin rolü azalmıştır. Ne pahasına olursa ol-*

*sun maddi refah ve zenginleşmeyi yaşamın tek amacı sayanların sayısı bu arada gençler arasında da artmıştır. Bunların değer tanımaz tutumu gide-
rek daha açık biçimler alır olmuş ve çevrelerindeki insanların bilincini zehirle-
yerek tüketimcilik dalgasının doğmasına yol açmıştır."* (Gorbaçov, Yenilen-
me ve Kadro Politikası, syf.17, abç) belirlemeleri yapabiliyor. Ama bu belirle-
melere karşın, bunların çözümü için geliştirdiği yöntem ve politikalar bunları
daha ileri boyutlara taşıma dışında bir sonuca yol açmıyor. Sorunlara çözüm
devrimcilik dışında olunca sonuçların bu tarzda olması da çok doğaldır.

Ekonomist yaklaşımın kendini ürettiği bir diğer olgu da sosyalist ekono-
mide "değer yasası"na yaklaşımdır. Değer yasası kır-şehir çelişmesi, birleşik
emek-vasıfsız emek arasındaki ayrımlar devam ettikçe ve esasta meta üreti-
mi alt bir unsur olarak varlığını sürdürdükçe işlemeye devam eder. Ama bu
hiçbir zaman ekonominin temeli olamaz. Mali özerklik, verimlilik, maliyet fi-
yatları vb. olgular bunun bir yansıması olarak, düzenleyici birer alt unsur ola-
rak varlık bulurlar. Revizyonizm ise bunu ekonomik gelişmenin bir ürünü ola-
rak, üretimin toplumsallaşması yolunda giderek ortadan kalkacak, etkisi sı-
nırlandırılmış ve denetim altına alınmış bir olgu olarak ele almamış, tam ter-
sine giderek ekonomide belirleyici unsur olarak ele almıştır. Her şey kâr-za-
rar eksenini etrafında döndürülmüş, bu da sosyalist kuruluşu sekteye uğ-
ratmış, toplumun manevi ve ideolojik bozulmasının temeli olmuştur. Merkezi
planlamanın gevşetildiği, üretimde rekabetin geliştirildiği bir toplumda üretim-
de anarşi, sosyal yapılanmada bozulmalar kaçınılmazdır. Bu konuda Gorba-
çov'un şu sözleri çarpıcı bir örnektir: "... *Hak edilmemiş primler, çeşitli türden
ek teşvikler için büyük miktarda para çarçur edilmiş, çıkar amacıyla hesap-
larda rokam oyunlarına, fazla yazmalara gidilmiş, başkasının sırtından ge-
çinme hevesleri artmıştır."* (Gorbaçov, age, syf.16)

İşte bugün sosyalist ülkelerde boy gösteren, emperyalizmin yönlendirdiği
anti-sosyalist eğilimlerin temelinde bu yaklaşım ve yarattığı sonuçlar yatar.
Tüketim mallarına akın, pornografik filmler önünde kuyruk oluşturma, özel-
mülkiyet çılgınlıkları, toplumsal davranışlara tepkiler ve her türden bireyleşme
kimseyi şaşırtmamalıdır. Sosyalizmde bunlar olmaz denmemelidir. Çünkü
revizyonizmin örgütlediği sosyalizm değildir. İflas edeceğini ML'ler yıllar ön-
ce söylediler. Tüketim kültürünün, asalakça kazanma arzusunun geliştiği bir
yerde insanların kapitalizmin tüketim ekonomisinin cazibesine kapılmaları ve
kapitalist batıya özenmeleri çok doğaldır. Çünkü en iyi tüketim malları orada
var ve dev reklam tekniğiyle bunları en iyi şekilde sunabiliyor. Yine asalakça
geçinmenin bütün yolları batı kapitalizminde var ve toplumsal sorumluluktan
koparılmış birey kendini en iyi orada bulur.

Sosyalist ülkelerdeki gelişmeler üzerine kafa yormak isteyenler, bunu bir
beyin jimnastiği veya hobi olarak ele almıyorlarsa, kitlelerde dışa vuran kapi-
talist yönelimlerin kaynaklarını aramak ve bulmak zorundadırlar. Bu kaynak-
lar sosyalizmin ekonomik örgütlenmeye indirgenmesidir. Sosyalizm dışı bü-
tün yönelimlerin temelinde bu gerçek yatar. Ama sorunun bir diğer boyutu,
sosyalist insan yaratma boyutu vardır ki, bu, başlı başına sınıfsal bir bakışı,
devrimci bir Kavrayışı gerekli kılar. Sosyalizmin, ideolojik-kültürel cevherini

yadsıma veya önemsememe, bunu bir devrim olarak ele almama ile sosyalist ekonomi politiğin ekonomist kavrayışı, olgunun iki yanını oluşturur. Birincinin yadsınması veya yeterince önemsenmemesi diğerinin nedeni olarak ortaya çıkar. **Sosyalist insan soyut ML bilginin aktarımı ile değil, çok yönlü bir savaşın içinde yaratılır. Bu ise sınıf savaşımının tüm cephele-
rinde devrimci olmaktan geçer.**

SOSYALİST İNSAN KAPİTALİZME KARŞI SÜREKLİ BİR SAVAŞIM OLMAKSIZIN YARATILAMAZ

Sosyalist insanın yaratılması her şeyden önce sosyalist insan konusunda net ve açık bir düşünceye sahip olmaktan geçer. Bu olmadan sosyalizmin inşasında doğru ve tutarlı politikalara da sahip olunamaz.

Sosyalist insan sınıf savaşımının etkin ve aktif bir unsurudur. Esas yanını yüksek bir manevi ve ahlaki doymuşluk oluşturur. Toplumsal sorumluluk bilincine ulaşmış, tarihsel zorunlulukları kavramış, çalışmayı bir edinim düzeyine yükseltmiş, paylaşımcı, kolektif karakterli, yaratıcı ve yetenekli, güçsüzlüklerini aşmış insan, ulaşılması gereken insan tipidir. Böyle bir insan sorununu önüne temel görev olarak koymayanlar, ne kadar ileri teknik ve idari düzenlemelere ulaşırlarsa ulaşınsınlar, üretim ilişkilerinde ne kadar hukuki değişimler yaparlarsa yapsınlar sosyalizmi inşa edemezler ve sosyalist ülkelerde bugün yaşanan sancılar kaçınılmaz olur.

O halde böyle bir insan nasıl yaratılır? Sınıf savaşımının tüm cephele-
rinde devrimci olmanın anlamı nedir? Bunlar diyalektik materyalist bir kavrayışla ele alınmalı ve yanıtlanmalıdır. Ancak bu yanıtların oluşturulmasıyla bugün yaşananlar karşısında bilinçli tavır alma söz konusu olabilir ve ancak bunların anlaşılmasıyla sosyalizme olan inanç sürdürülür, sosyalizm kavgası yeniden alevlendirilebilir.

Revizybnizmin bütün cephelede devrimciliği terk etmesiyle sosyalist insanın yaratılması olgusunu yeterince kavrayamadığı ve Lenin-Stalin döneminde yaratılan insan tipinin gelişmesini sürdüremediği, giderek toplumu içten çürümeye bıraktığı ve bunun sonucu olarak bugün kapitalist tüketim metalarının çekim alanında dolaşan, soyut burjuva özgürlüğü ve demokrasiciliği ile eğlenen yoz, bireyci kavrayıştan uzak insanın olduğu bilinen gerçeklerdir. Emperyalizme, onun her türden gerici ideolojisine karşı sınıf savaşımının sıcaklığından koparılmış bir insanın ML bilgilerin soyut aktarımı ile yaratılamayacağını, bunun ancak yeni bir ruh, yeni bir atmosfer içinde "tabiatı"nın değiştirilmesiyle olacağını belirtmiştik. Ama bütün bunların bir kısım akli evvellerin itirazlarına maruz kalacağı bellidir. O nedenle sosyalist insanı yaratma sürecini ayrımlara tabi tutmak ve bugün yaşanan olumsuzluğun kaynaklarını işaret etmek daha kavratıcı olacaktır.

SOSYALİST İNSAN BURJUVA YOZLUĞUNA, BİREYCİLİĞİNE KARŞI SAVAŞILMADAN YARATILAMAZ

Sosyalist insanın yaratılmasının sınıflı toplumun alışkanlık ve düşünce biçimlerinden kopuşla olacağı, işe buradan başlamak gerektiği açıktır. Sınıflı

toplumların bireyci, yoz ve tüketici kişiliğini değiştirebilmek, burjuva ideolojisi-ne karşı sürekli bir ideolojik-kültürel savaşımla mümkündür. Birbirini tamamla-yan kültür devrimleri olarak algılanması gereken bu savaşım, her şeyden ön-ce tüketim kültürüne karşı savaşımı gerekli kılar. Tüketim kültürü, küçük bur-juva zihniyet ve kültürü, lüks yaşamı yayar. Bunu yok etmek, bilimsel ve tek-nik devrimler çağında insanları tüketim kültürünün konformizminden kurtar-mak, kültür cephesinde manevi ve ideolojik yükselişin sağlanmasıyla olabilir.

Kültür devrimleri her türden burjuva, küçük burjuva alışkanlığın sö-külüp atılmasını, insanın özgürleşmesini yaratan, daha zengin bir iç dünya ve doyuma ulaştıran bir cephe olarak ele alınmazsa, sorunun çö-zümlemesinde yetersizlikler ve giderek boyun eğişler kaçınılmaz olur.

Sınıf mücadelesinin diğer cephelerinde geri çekilmiş ve devrimciliği rafa kaldırmış revizyonizm, elbette ideolojik, kültürel eğitimi biçimsel ve gösterişli törenlere indirgeyerek ezberci eğitimle eşitlemekten başka iş yapmayacaktır. Açıktır ki, yalnızca bunlardan kaynaklanmıyor sorunlar. **Bunları da içeren asıl etken, sosyalist insanı, insanların haz duyarak, zenginleşen bir iç dünyanın doyumuna ulaşarak, üretimin her düzeyinde aktif olarak ve geleceği gerçek anlamda kendi ellerine alarak katılacakları, insanların kendilerini aşacakları bir düzeyde ve her yönden yeniden yaratacakları bir katılımı ele almak gerekir.** Bunlar revizyonizmin düşünce dünyasında olmayan şeylerdir. Bunların olmaması ise yabancılaşmaya kapıların ardına kadar açılmasıdır ki, revizyonizm bunu yapmıştır.

Yeni değerler sistemini oluşturma yeteneğinden uzak olan revizyonizm toplumu besleyecek, motive edecek bir solumayı gerçekleştirememiştir. Bu konuda Gorbaçov'un şu sözleri çarpıcıdır: *İdeolojik-politik eğitimdeki ciddi yetersizlikler birçok durumda gösterişli girişim ve kampanyalarla, merkezde ve yerelde sayısız yıldönümü kutlama/arıyla gizleniyordu.*" (Gorbaçov, Yeni-lenme ve Kadro Politikası, syf.17)

Burada partinin içler acısı durumuna değinmiyoruz. Toplumun her yön-den besleyicisi olması gereken parti ve devlet organlarındaki kokuşmuşlukla sosyalist insanın yaratılması olgusu bir arada düşünülemez. Sosyalist insan nasıl yaratılır (ve yaratılamaz) sorusu sınıf savaşımı cephelerinde devrimci olup olmamakla ilgilidir.

ENTERNASYONALİST OLUNMADAN SOSYALİST İNSAN YARATILAMAZ

Proletarya devriminin özü enternasyonalizmdir. Sosyalist insan da ancak enternasyonalist savaşım içinde yaratılır. İdeolojik-politik eğitimin en etkili ve geniş alanlarından biri burasıdır. Enternasyonalist olmak, sınıf savaşımının sıcaklığında proletaryanın nihai zaferi için savaşımı sürdürmek demektir. Dünya halklarının emperyalizme ve burjuvaziye karşı savaşımının bir par-çası olmayan, bu savaşım içinde eğitilmeyen, savaşım ruhunu her zaferde yüksek boyutlara taşımayan bir ülkede sosyalist insan yaratılamaz.

Devrimini yapmış ve örgütlü bir sınıf olarak iktidarını kurmuş, sosyalist inşaya yönelen proletarya kendi kabuğuna çekilemez. "Ulusal" sınırlardaki

savaşım dünya ölçüsünde kapitalizme karşı yürütölen savaşımın bir parçasıdır. Proletaryanın sınıf savaşımının, "ulusal" sınırlarla parçalanmış olması yalnızca biçime özgü bir olaydır ve savaşımın bir bütünün ayrılmaz parçaları olması gerekliliğini dışıalamaz. Savaşımın "ulusal" sınırlarda verilmesi her ölkö proletaryasının yaşadığı koşulların, ölkelerin ve sınıf savaşımının değışik düzeylerde olmasının bir sonucudur.

Bu nedenle emperyalist sömürü zincirinin dışına çıkmış her ölkö, proletaryanın genel savaşımında kazanılmış bir cephedir ve genel savaşımında cephe gerisi görevini görür. Lenin ve Stalin döneminde Sovyetler Birliği bütün kuşatılmışlık koşullarına karşı bunu başarmış ve bilince çıkarılması gereken örnekler sunmuştur.

Bugünün "sosyalist" ölkelerinde proletaryanın ve emekçi halkın sınıf bakış açısından kopmasının, milliyetçiliğe, tüketim ekonomisinin göz kamaştırıcılığına, ahlaksal düşkünlüğe kapılmasının bir nedeni de sosyalizm savaşımının bu cephesinden kopmuş olmasıdır. 1956'dan sonra iktidar olan revizyonizm, Lenin'in dünya ölçüsünde devrimci durumun gerilediği ve kapitalizmin bir dinginlik yaşadığı koşullarda, tek ölkede sosyalizmi örgütlemek için emperyalist-kapitalist sistemle süren sıcak savaşıma son vermek ve savaşımı daha geri cephelerde, sosyalist inşa ile sürdürmek gerektiğini belirterek formöle ettiğı "barış içinde bir arada yaşama" tezini genel geçerliliğı olan sürekli bir politika olarak ele almış, sağ bir yoruma tabi tutarak kapitalizmin meşrulaşmasının kabulüne indirgemıştır. Lenin'in formölasyonu bir nesnelliğın ifadesidir. Dünya ölçüsünde devrimci durumun gerilediğı koşullarda, sosyalist ölkö sıcak savaşı son vererek, bir yandan kapitalist ölkelerde proletaryanın mücadelesine destek olurken, diğör yandan sosyalizmin kuruluşunu örgütleyecektir. Kruşçev revizyonizmi ve takipçileri taktik bir politikayı teori-leştirmiş, sosyalist ölkenin dünya proletaryasına karşı olan görevlerini bir kenara bırakmışlar ve bu, politik "detant" süreciyle emperyalizmle her düzeyde barışmaya vardiirılmıştır. Bugün ise sınıf savaşımının tatil edilmesini talep etmeye vardiirılmıştır.

"Barış içinde bir arada yaşama" siyasetinin revizyonizmin pratiğinde biçimlenmesi ise her şeyin SSCB ile ABD arasındaki rekabete indirgenmesi olmuştur. "Barış içinde yarış" olarak da adlandırılan ve kapitalizme karşı savaşımı ABD ile ekonomik yarış ve diplomasi oyunlarına indirgeyen anlayış, yeni insana da bu bakış açısını vermiştir. Revizyonizme göre her şey ABD-SSCB ekseninde gelişecektir. Bu nedenle ittifaklar ve destek politikaları buna göre biçimlenmiş, ittifak veya destek konusu olacak hareketler sınıfsal yapıları, yönelimleri ve nesnel kaynaklarına bakılmaksızın, yalnızca ABD ile olan uzaklığa göre değeriendirilmiştir. Bu da politikada sınıf bakış açısının yitirilmesi ve gerici-faşist birçok yönetimin desteklenmesi (1986-Marcos en son örnektir), buna karşın da birçok ilerici-komünist halk hareketinin küçük burjuva milliyetçi yönetimlere kurban edilmesi sonucunu doğurmuştur. Bu yaklaşımın emperyalizmin dünya ölçüsünde halklara ve işçi sınıfına karşı geliştirdiğı gerici, faşist ve militarist politikalarına seyirci kalmayı da içerdığını **eklemek gerekir**. Burjuvazi ile anlaşma stratejisinin, bir süre sonra sınıfsal

konum tamamen yitirilerek emperyalizmle "sosyal pakt"lara dönüşmesi için fazlaca bir engel yoktur. Nitekim Kruşçev'le başlayan "detant", Gorbaçov'la "Avrupa evi"ne evrilmiştir.

Benimsenen ve yürütülen politikalar tek tek somutlandığında, sınıf savaşımını ABD'nin ekonomik olarak geçilmesi ve tüketici karakterde bir refaha indirgeyen bir ülkenin halk kitleleri, sosyalist bir kavrayışa ulaşabilirler mi? Elbette ulaşamazlar. **Kapitalizmin tek nefes borusu olarak seçtiği ve dünya halklarını sömürerek geliştirdiği tüketim ekonomisi ile koşullandırılmış bir ekonomi sosyalist olamaz. Bunun da ötesinde, böylesi bir ekonomik yarışı sosyalist bir ülke gerçekleştiremez.** Sömürüden elde edilen bir artığa sahip olmayan ve dengeli gelişmeyi hedefleyen bir sosyalist ekonomi, tüketim alanında kapitalizmle yaşamaz. Çok doğaldır ki, sosyalist ülkenin halk kitleleri ABD karşısında edinilmiş bir ekonomik geçişi göremeyeceklerdir ve vaat edilen tüketim refahına ulaşamayacaklardır. Böylesi bir ideolojik-kültürel şekillenme içinde olan insanların Batı kapitalizminin metaları peşinde koşması doğal değil mi? Kaçınılmaz diyoruz ve bugün sergilenen de budur. Bunu dün söyledik ama dinletemedik. Bugün ise akıl sır erdirememenin sersemletici ortamında kapitalizme öykünme ile aymazlık devam ettiriliyorsa, bunun sorumlusu sosyalizm değil, onun revize edilen kavrayışdır.

Diğer yandan, dünya halklarının mücadelesinden koparılmış soyut bir büyük devlet hedefi, buna yönelik propagandalar sosyalist ülke insanlarına ne verebilir? Emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadele ateşi dışında, onları sessizce seyreden, hatta çok defa ezilen halkların kurtuluş mücadelesinin karşısında konumlar alan bir ülke insanların değer ve ahlaki normları ne olabilir? Bütün bunlara olumsuz yanıt vermek zorunludur. Emperyalizme ve faşizme karşı savaşım cephesi içinde olmayan, bu savaşımın ideolojik-politik eğiticiğinden gelmeyen, bu savaşım ile ajite olmayan, moral doyuma ulaşmayan bir ülkenin insanları sosyalizmin tarihsel ve sınıfsal bilincine ulaşabilirler mi? Zorunlulukları kavrayabilirler mi? Emperyalizmin ikiyüzlü propagandalarına kulak tıkayabilirler mi? Emperyalist-kapitalist ülkelerin insanı tüketen, anarşik ve kaosu içselleştirmiş "biçimsel demokrasilerinin sınıfsal ayırdına varabilirler mi? Bütün bunlara olumlu yanıt veremiyorsak, bu ülkede sosyalist insan sorunu olduğu yerde duruyor demektir. Bütün bunlara olumlu yanıt veremiyorsak, kapitalizmin cafcıflı dünyasının çekim alanından kurtulamamanın, sınıflı topluma özgü alışkanlık ve davranışları sürdürmelerinin ve özelemler peşinde koşmalarının sorumluluğu sosyalizmin değildir ve olamaz. Bu tablonun sorumlusu devrimciliği arkasında bırakmış sözde komünist partilerdir ve bunun faturası sosyalizme çıkarılamaz.

Bununla birlikte, dünyanın dört bir yanında napalm bombalarıyla halkların katledildiği, faşist cuntalarla işkence ve baskının ilerici insanlık dünyasını isyana sürüklediği, sosyalist ülkelerin ablukalara uğradığı bir dünyada, ilerici insanlığın kalesi olması gereken sosyalist bir ülke, seyirci konumun da ötesinde, ekonomik ve diplomatik gerekçelerle faşist cuntalarla ilişkiler geliştiriyorsa, bu ülkenin insanlarında emperyalizme ve faşizme karşı bilinç gelişiminden söz edilebilir mi? **Bu** ülkenin insanları sosyalizmin tarihsel kavrayış-

na ulaşabilirler mi? İnsanlığa karşı işlenen suçlar karşısında ayağa kalkmayan, insanlık tarihinin birikimlerini sahiplenmeyen, onları geliştirmeyen bir ülke insanı, özgürlük ve demokrasinin sınıfsal kavrayışını edinebilir mi? Bunların hepsine olumsuz yanıt veriyoruz. Bunun doğurduğu sonuçlardan dolayıdır ki, sosyalist ülkelerdeki halk kitleleri kapitalizmin yoz, kozmopolit kültürel değerlerinin peşinde sürüklenebiliyorlar.

Son olarak, sosyalist ülkeler arasındaki anlaşmazlıklara tahakkümcü tarzda yaklaşan, bunları uzlaşmaz karşıtlar düzeyinde ele alan, sınır anlaşmazlıkları peşinde koşan bir ülkede içe kapanma olarak ifadesini bulan milliyetçi hareketlere rastlamak sürpriz değildir. Daha önce saydıklarımızla birlikte düşünüldüğünde, bu ülkede milliyetçi eğilimlerin gelişmesi fazlaca şaşırtıcı olmamalıdır ve bunun da sorumlusu sosyalizm değildir.

Evet, her cephede enternasyonalist olamayan bir devrim, emperyalizmle barışan bir devrim devrimciliğini yitirmiştir ve sosyalist insanı yaratamaz. Sosyalist insandan yoksun bir sosyalizm ise eşyanın doğasına aykırıdır. Sosyalist insan her şeyden önce sosyalizm yolunda ilerleyen ülkenin kapitalizme karşı savaşımının başına geçmesiyle yaratılır. Sosyalizm yolunda ilerleyen ülkelerin sınıf savaşımının sıcak cephesinde yer almaları ve kitlelerin bu savaşımın ideolojik-politik ve kültürel eğitiminden geçmeleri sosyalist insanın yaratılmasını olanaklı hale getirir.

SOSYALİST İNSAN "SINIF SAVAŞIMINI SONA ERDİRMEKTE YARATILAMAZ

Sosyalizmin bir geçiş toplumu olduğu, sosyalizmde sınıf savaşımının sürdüğü ve yeryüzünde kapitalizm bir sistem olarak var olduğu sürece bu savaşımın süreceği bilimsel bir saptamadır. Bu elbette sömürü toplumlarına özgü biçimlerde değildir ve olamaz. Sosyalizmin gelişim düzeyine bağlı olarak ifadesini bulur ve sosyalizmin nihai zaferine kadar devam eder.

Sosyalizmde sınıf savaşımı iki yönlüdür. Bir yandan kapitalizmin kendini yeniden üretme kaynaklarını bir daha oluşmamacasına ortadan kaldırmak için burjuva düzenin artığı maddi ve kültürel her türlü oluşuma karşı savaşım sürerken, diğer yandan sistem olarak varlığını devam ettiren kapitalizme karşı bir savaşım sürer.

Burada birbirinden koparılmadan ele alındığında ortaya çıkan olgu, sosyalist kuruluşun kendi başına bir sınıf savaşımı olduğu gerçeğidir. Bu devrimci bakış açısına sahip olamayanların sosyalist kuruluştaki yozlaşma ve dejenerasyonu görmeleri, zamanında ve yerinde müdahaleler gerçekleştirmeleri düşünülemez.

Lenin ve Stalin sosyalist kuruluşu açıklarken ve proletarya diktatörlüğünü gerekçelendirirken, bu savaşımın iktidar savaşımından çok daha zor, çok daha uzun ve çok daha fazla bileşeni! olduğunu özellikle vurgulamışlardır. Yenilgiyle birlikte bir kat daha fazla enerjiyle saldıran yenik burjuvazinin bu gücü, küçük meta üretiminden, yeraltındaki servetlerinden, yönetme, örgütleme ve savaşım deneyimlerinden, sınıflı toplumun alışkanlık ve düşünce biçimlerinden, kır-şehir, kafa-kol emeği arasındaki çelişkiden ve de kapitalist

sistemden aldığı nesnel gerçeğine karşılık olarak, önerilen sınıf savaşımının sürekli kılınmasıdır. Proletarya diktatörlüğünü zorunluluk düzeyine yükselten de bu nesnelliktir. Kapitalizm var oldukça burjuva restorasyon umutları devam eder ve ilk boşluk anında bu umutların girişim düzeyine yükselmesi hiç de zor değildir.

Ama ne yazık ki revizyonizm bu nesnelliği yadsımış ve "sınıf savaşımı"nı tatil etmiştir. Abartılı ve nesnellikten uzak sübjektif değerlendirmeler üzerine oturan **sınıfların ortadan kalktığı ve komünizme kısa bir sürede varılacağı saptamaları sonun başlangıcı olması dışında bir değer ifade etmezler. Sınıf bakış açısını yitirenler, kapitalizm bir sistem olarak var oldukça komünizme geçişin mümkün olamayacağı ve bu nedenle sınıf savaşımının süreceği ML bilimsel tespitini elbette görmezden geleceklerdir.** Bırakalım kapitalizmin bir sistem olarak varlığını sürdürmesini, meta üretiminin sınırlandırılmış da olsa varlığını sürdürdüğü ve yine sınırlandırılmış ve denetim altına alınmış da olsa değer yasasının varlığını devam ettirdiği, devlet olgusunun var olduğu bir toplumsal ilişkiler sisteminin "komünizm" olarak adlandıramayacağını bilmek için fazlaca şey bilmeye gerek yoktur. Hisler düzeyinde de olsa, sınıfsal bir kavrayış bunun algılanmasına yeter.

Sınıf pusulasını yitirmiş, devrimci kavrayıştan yoksun SBKP (daha sonra farklı yoldan ÇKP) 21. kongrede sınıf savaşımının sona erdiğini ve proletarya diktatörlüğünün "halkın devleti"ne dönüştüğünü ilan etmekle bu gerçeği reddederek sınıf savaşımından koptu ve bundan sonra, proletaryanın kazanımlarını bir bir yitirmesiyle, sudan çıkan balık misali emperyalizmin tüketim kumsallarında nefes tükenmesi de başlamış odu.

Engels ve Lenin'in, "halkın devleti" zırvalarına karşı söylediklerini, devletin tarihsel-siyasal bir olgu olarak sınıflarla doğduğu ve sınıflarla sönüp gideceği üzerine söylediklerini aktarmayacağız. Bu tanımlamanın uydurma, işçi sınıfı ve emekçileri burjuvazinin restorasyon umutları ve girişimleri karşısında silahtan arındırma demek olduğunu belirtmek sanırız yeterlidir. Ama yine de bir şeyleri anlamada iyi niyetle uğraşanlara diyoruz ki; "halkın devleti" tespiti, her şeyden önce, sosyalizmin iradi örgütlenme süreci, partinin toplumu yeniden örgütlemesi süreci olduğu bilimsel gerçeğini dışlar. Komünizme ulaşamadığı ve sosyalist kuruluş sürecinin devam ettiği ise bugün bütün olgularıyla bilindiğine göre, bu saptamanın tek başına ele alındığında sosyalist kuruluşu yarıda bırakmak, dolayısıyla burjuvazinin restorasyon umut ve girişimlerine kapıları ardına kadar açmak olduğu itiraz edilemez bilimsel bir gerçektir.

"Halkın devleti"nin damgasını vurduğu bir süreçte sosyalist insan elbette yaratılamaz. Sınıf savaşımı içinden geçmeyen bir ülkenin proleterleri yeni tipte insan karakterini nasıl edinecekler? Lenin, sorunu "insanın tabiatının değişmesi" sorunu olarak ele alırken neye işaret etmek istiyordu? Sınıf savaşımı bittiğine (!) göre insanın yenilenmesinin neye göre ve nasıl olacağı soruları da diğer sorular gibi havada kalmak durumundadır.

Bu anlatılanlar ışığında Çin'in durumu değerlendirildiğinde oradaki gelişmeleri anlamak da daha kolay olmaktadır. "Sınıf savaşımı esas halka olmak-

tan çıkmıştır" denilen ve Beyaz Saray'da ABD'nin en saldırgan, militarist başkanı ile el ele, yanak yanağa gösterişlere girilen bir ülkede; sınırlarını kapitalist metalara açmış bir ülkede yaşayan halk kitlelerinin ABD'ye öykünmeleri, soyut "özgürlük" ve "demokrasi" sloganlarıyla alanları doldurmaları garipsenmemelidir. Sınıf savaşımı vb. olmadığına göre zorunlulukları kabul edişin bir anlamı olamaz. Ve Çin, ABD'den daha geri olduğuna göre ABD'ye yönelmede ters bir şey yoktur.

SORUNLARIN KAYNAĞI DEMOKRASİDEN DEĞİL DEVRİMCİLİKTE KOPUŞTUR!

Buraya kadar anlatılanlardan çıkan en özlü sonuç budur. Sosyalizmde demokrasi sorunu hiç olmadı. Bürokratlaşmanın, kitlelerden kopmanın getirdiği biçimsel demokrasi sorunu oluştu, ama bu sosyalizmin sorunu değildir. Sosyalizmin sorunu demokrasiyi gerçekleştirememek olamaz. Sosyalizmde demokrasi (veya sosyalist demokrasi) çokça tartışıldı ve biz de yaklaşımı mızı koyduk. Örgütlenmiş proletaryanın iktidarı olarak sosyalist demokrasinin, toplumlar tarihinde demokrasinin ulaştığı en geniş muhteva olduğunu belirtmeye gerek bile yoktur. Sorunun diğer bir yanı demokrasinin de devrimcilikten geçtiği sorunudur. Devrimci olmayan, daha doğru bir deyişle devrimcilikten kopmuş bir iktidar, örgütlenmiş bir sınıf olarak proletaryanın iktidarını gerçekleştiremez. Ve yaşanan örneklerdeki gibi, kaçınılmaz sonuç kitlelerden kopma, bürokrasiye varma olacaktır. Çünkü **devrimci olunmadan kitlelerle canlı ve dinamik bir diyalog, alışveriş gerçekleştirilemez. Yine devrimci olunmadan parti ile sınıfın diğer örgütlerinin bütünselliği oluşturulamaz.** Sınıftan uzaklaşmış bir parti kastlaşmıştır ve sınıfın örgütlü iktidarını gerçekleştiremez, sınıf kitle örgütlerinin iktidar odağı olma esprisini pratikte yadsır.

Sosyalist demokrasinin en geniş demokrasi, çoğunluğun demokrasisi olarak gerçekleşmesi için ilk elden kavranması gereken, sınıfın bir örgütü olan parti ile diğer örgütlerinin bütünselliğini gerçekleştirebilme sorunudur. Sınıfın öncü örgütü olan partinin doğrudan demokrasiyi gerçekleştirmesi, sınıfı çeşitli mesleki ve demokratik örgütleriyle iktidara katması, sınıfın organik bir parçası, gövdenin üzerindeki baş olması gerekir. Baş gövdeden kopmuşsa gövde canlılığını yitirmiş demektir. Bunun gerçekleşmesi ise partinin sınıfla kopmaz bağlarını koruması, sınıfın ideolojik-politik öncülüğünü gerçekleştirmesi, sınıfı manevi olarak beslemesi demektir.

Bugün sosyalist ülkelerde kitlelerde yankılanan soyut "demokrasi", "özgürlük" istemlerinin temelinde bu gelişmeyi yaşama geçirecek devrimci bir öncünün yok olması yatmaktadır. Öncü örgütünden kopmuş, iktidar olmanın temel aracı parti ile bağlarını yitirmiş emekçi kitlelerin iktidar istemesi kadar doğal bir şey olamaz. Bu iktidar isteminin sınıf perspektiflerini dıştalar biçimde oluşması ve burjuva demokrasisine yönelmesi sorunun özünü değiştirmez. Esasta bunun da kaynaklarını ileriki bölümlerde koyduk. **Kapitalizm koşullarında, burjuva parlamentoculuğunun siyasal olarak işlev gördüğü ve bunu yüksek reklam tekniği ile bezendirerek pazarladığı koşullar-**

da devrimci bir çekim merkezi yoksa, halk kitlelerinin geçmişten kalma alışkanlıklarının peşinde kendiliğinden sürüklenmeleri kaçınılmazdır. Halk kitlelerinin burjuva parlamentoculuğunu dışalamaları, bunun karşısına devrimci bir alternatifin konulmasıyla olanaklıdır. Devrimciliğini yitirmiş komünist partiler ise bunu gerçekleştiremiyor, gerçekleştiremez. Partinin öncü fonksiyonunu pratik olarak yitirmesi ve kitlelerden kopması proletarya demokrasisi alternatifinin pratikte alternatif olmaktan çıkması demektir.

Evet, sorunumuz tek parti, monolitiklik vb. değildir. Tek parti zorunludur ve tek parti devrimci olabildiği ölçüde en geniş demokrasiyi gerçekleştirecektir. Bugün olmayan budur. Proletarya demokrasisi yerine ne olduğu belirsiz bir "parti demokrasisi" geçmişse, iş işten geçmiş demektir. Marksizmin abc'si devrimin ve sosyalizmin kitlelerin eseri olacağıdır. **Partinin öncülüğünde irade birliği yoksa, kitleler bu şaheserin yaratımına canlı ve yaratıcı biçimde katılamıyorsa, sosyalizm kurulamaz ve proletarya demokrasisi gerçekleşemez.** Her cephede olduğu gibi demokrasi konusunda da devrimciliğin yitirilmesi bütün musibetlerin kaynağını oluşturuyor. İnsanlığı gerçekten özgürleştirecek, sosyalist demokrasiden daha demokratik bir düzene tarih henüz tanık olmadı. Her şeyin eninde sonunda gelip dayandığı nokta devrimciliktir.

Şunu özellikle vurgulamak gerekir. İdealist yaklaşımlardan uzaklaşılmalı ve kitlelerin kapitalist sistemin varlığı koşullarında kendiliğinden devrimcileşmesi beklenilmemelidir. Kitleler kapitalizmin aldatıcılığı peşinde sürükleniyorsa devrimci bir öncünün yokluğundadır sorun. Sosyalizm olarak, sosyalist demokrasi olarak sunulanın kitleleri doyuma ulaştırmadığı koşullarda, kitle istemlerinin soyut "demokrasi", "özgürlük" olarak biçimlenmesinin doğal olduğunu tekrar da olsa vurgulamak gerekir. Bu nedenle **sosyalist ülkelerde ki gelişmelerden hareketle sosyalizmin nesnelliğini, kaçınılmazlığını sorgulamaya kalkmak için tekellerin yumuşak koltuklarında kendinden geçen bir kafaya sahip olmak** gerekir, Böyleleri, sosyalizm zaferden zafere koşarken de bu aymazlığı yapıyorlardı. Sosyalizmin, sosyalist demokrasinin nesnel zorunluluğu kapitalizmdir. Burjuva parlamentoculuğu var oldukça, sosyalist demokrasi bir alternatif olarak hep var olacaktır. Birincinin yok olmasıyladır ki, ancak diğeri de yok olacaktır.

REVİZYONİZMİN İFLASI SOSYALİZMİN ZAFERİNİ ENGELLEYEMEZ

Sosyalizmin nesnelliği kapitalist sömürü ve baskıdır. Üretim araçlarının toplumsal karakterine karşı, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet çelişkisi sosyalizmin maddi-tarihsel gerekliliğinin temelini oluşturur.

Proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf savaşımı, bir yandan büyük sanayiye gelişme, bir yandan da burjuvazi tarafından ele geçirilmiş siyasi egemenlikle orantılı olarak gelişme gösterir. Kapitalizmin emperyalizm aşamasında, toplumun maddi üretici güçlerinin o döneme kadar içinde hareket ettikleri üretim ilişkileriyle çelişkiye düşmesi, yani bir genel bunalım döneminin başlamasıyla kapitalizm tarihsel olarak artık miyadını doldurmuştur. Kapitalist üretimin toplumsal karakteri bireysel mülkiyetle uzlaşmaz karşıtık arz

etmiş ve bu olgu gelişmenin önünde engel olmaya başlamıştır. Sosyalizm, bu çelişkinin bir yanını oluşturan proletaryanın, çatışmanın bilincine varmasıyla olanaklı hale gelmiştir. Daha özlü ifade edersek sosyalizm, kapitalizm koşullarında maddi çıkarları çatışan proletarya ve burjuvazi arasındaki çatışmanın bir ürünüdür. Bu çatışma yok edilemez ve hiçbir koşulda proletarya ve burjuvazinin çıkarları uzlaştırılmaz. Bu noktada tarihin ve bilimin ortaya koyduğu gerçek, kapitalizmin yıkılışı ve sosyalizmin kuruluşunun kaçınılmazlığı gerçeğidir.

Esasta sosyalizmin nesnelliğinin ispatına girişmek bu aşamada gülünç olur. Bu tartışma yüz yıl önce Marks-Engels tarafından yapılmış, idealizmin cephaneliğindeki bütün rezervler tüketilmiştir. Ama hala idealizm bataklığının da kulaç atanlara Engels'ten materyalist bir tarih dersi aktarmak faydalı olur.

"Yeni olgular, bütün geçmiş tarihi yeni bir incelemeden geçmeye zorladılar ve bütün geçmiş tarihin bu sınıflar savaşımı tarihi olduğu, birbirine karşı savaşım durumundaki bu toplumsal sınıfların her zaman üretim ve değişim ilişkilerinin, kısacası çağlarındaki ekonomik ilişkilerin ürünleri oldukları; buna göre, toplumun ekonomik yapısının, her kez, son çözümlemede, hukuksal ve siyasal kurumların tüm üstyapısını olduğu gibi, her tarihsel dönemin dinsel, felsefi ve öbür fikirlerini de açıklamayı sağlayan gerçek temeli oluşturduğu görüldü. (...)

"Bunun sonucu, sosyalizm, artık şu ya da bu dahinin rastgele bir buluşu olarak değil ama tarih tarafından oluşturulmuş iki sınıfın, proletarya ile burjuvazinin savaşımalarının zorunlu ürünü olarak görünüyordu. Artık sosyalizmin görevi, elden geldiğince eksiksiz bir toplumsal sistem imal etmek değil ama iktisadın bu sınıfları ve onların karşıtlarını zorunlu bir biçimde ortaya çıkaran tarihsel gelişmesini incelemek ve bu biçimde türetilen ekonomik durum içinde çatışmayı çözme araçlarını bulmaktır." (Engels, Anti-Dühring, syf.78, Sol Yayınları)

Bu eşsiz materyalist tarih dersi sosyalizmin toplumsal gelişmenin belirli bir aşamasında (emperyalizm çağında) kaçınılmazlığını ortaya koymasının yanısıra, idealizmden tam kopuşu, her düzeyde kopuşu gerçekleştiremeyenlerin bugün düştükleri açmazı da sergiliyor. Sosyalizmi idealist bir mantıkla, "eksiksiz bir toplumsal sistem imal etmek" olarak algılayanların, sosyalizmde sorunlarla yüz yüze geldiklerinde inançsızlık batağında "iflas" çıgılıkları atmaları doğal oluyor. Sosyalizm sınıflar arasındaki karşıtlık şeklindeki tarihi gelişmenin bir sonucu olarak kavranamazsa, bu çatışmanın düz bir hat izleyeceğine veya birdenbire sona eren, iktidarın alımı ve mülkiyet biçimlerinin değişmesiyle hallolacağına inanılır. Pratikte bunun gerçekleşmemesi durumunda da "iflas" diyerek teslimiyet bayrağı çekilmesi kaçınılmaz olur. İşte tarihin materyalist kavrayışı ile idealist kavrayışı arasındaki ayrım ve sergilenen tutumlar!

Esasta ML ustaların hiçbiri sosyalizmin nihai zaferinin bir anda, bir hamle ile, çatışmasız, çelişkisiz elde edileceğini söylememişlerdir. Tam tersine, idealist yaklaşımın her düzeydeki yeniden üretilmesinin ayırında olduklarından, altını çize çize sorunun bir süreç sorunu, inişlerle çıkışların, yenilgi ile

zaferlerin, ilerleme ile duraklamaların bir arada olduğu bir süreç sorunu olduğunu belirtmişlerdir. *"Kapitalizmden komünizme geçiş -der Lenin- bir tarihsel dönemin tümünü kapsar. Bu dönem tamamlanana kadar, sömürücülerin eskiyi yeniden kurma umudunu beslemeleri kaçınılmazdır. Bu umut, eski dönemi yeniden kurmak isteyen çabalara da dönüşür."* (Aktaran Stalin, Leninizmin İlkeleri, syf.43) Ama bu kavrayışa sahip olamayanlar doğaldır ki, ters uçta geziniyorlar ve "sosyalizm iflas etti" bayrağını burjuvazi ile kol kola sallamakta tereddüt etmiyorlar.

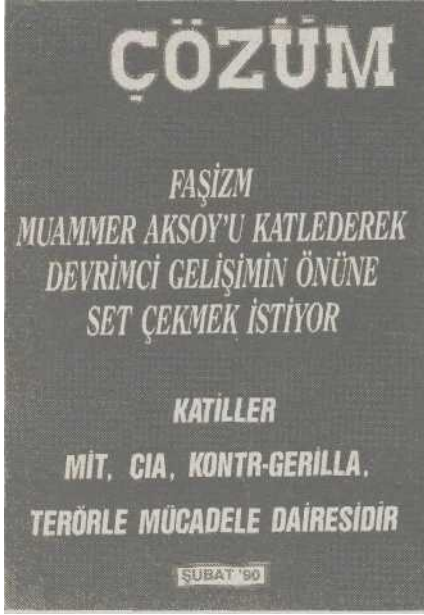
Hayır! İflas eden sosyalizm değildir. Gelişmeler materyalist tarih kavrayışının öngörüsü dışında olmasa da iflas eden sosyalizm değil, revizyonizmdir. Sosyalizmin ekonomist küçük burjuva yorumudur.

Sosyalizm yeni bir iktisadi şekillenme temeli üzerine toplumun yeniden örgütlendirilmesi, yeni mülkiyet ilişkisi içinde sosyalist insanın yaratılması sorunudur. Buraya ulaşmak, bu başarıyı elde etmek için tüm cepheelerde devrimci olmak vazgeçilmez önkoşuldur. Revizyonizmin devrimciliği nasıl terk ettiğini, sosyalizmin örgütlendirilmesi, sosyalist insanın yaratılması politika ve yaklaşımlarını bir bir nasıl yadsıdığını sergiledik. Şimdi buradan sosyalizmin çıkmamasının kefareti sosyalizme, ML bilime yüklenmesin. Bunu yapmaya kalkanlar felsefi idealizmin batağında boğulmaktan kurtulamayacaklardır.

Bugün olanlar revizyonist politikaların pratikte kendi sonuçlarını üretmesidir. Hiçbir akıllı evvel bunları kaicilaştırıp sosyalizmi mezara gömmeye kalkışmasın, çünkü başaramayacaktır.

Revizyonizmin iflasının halkların sosyalizme olan inancını sarsacağı, felsefi idealizmi körükleyeceği, körüklediği doğrudur. Ama bunlar sosyalizmin yeni yeni zaferlerine engel değildir. Belki biraz daha fazla enerji ve inanç gerektirecektir ama sosyalizm zaferler serisini sürdürecektir. Engels'in vurguladığı gibi, sosyalizm insan iradesinden bağımsız, kapitalizmin nesnelliğinin bir ürünüdür. Bu nesnellik sürdükçe toplum sosyalizm zaferlerine şahit olacaktır. Sosyalizmin defterini dürüp işini bitirmek, insanlık ailesini yok oluşa bırakmak olur ki bu intihardır. Yine böyle bir yaklaşım bütün tarihi gelişmeyi yok saymadır. İnsanlığın geleceği sosyalizmedir ve mutlaka kazanılacaktır.

Restorasyon girişimlerinin sürdüğü ülkeler için de "her şey bitti" demek idealizme düşüşün bir başka yanını oluşturur. Gelişmeler olumsuz olmakla birlikte, belirli maddi temellere oturmakla birlikte süreç devam ediyor. Bu sürecin kendi içinde devrimci dinamikler doğuramayacağını kimse iddia edemez. Gelişmelerin her yönde olumsuz seyretmeye devam ettiğinin varsayılması durumunda bile ML'ler bunun açıklamasını yapmışlardır. Yenilgilerin yeni zaferlerin anası olacağı olgusu kimse tarafından yadsınamaz.

Şubat 1990, Sayı: 32

OLİGARŞİ DEVRİMCİ EYLEMLERİ PUSLANDIRMAK İÇİN PROVOKASYONLAR DÜZENLİYOR

1 Mayıs 1989 şehidi Mehmet Akif Dalcı'nın katilinin cezalandırılması eyleminden hemen sonra, Prof. M. Aksoy'un katledilmesi, kamuoyunun dikkatini 12 Eylül öncesi işlenen ve sorumluları bulunmayan birçok cinayete çevirdi. Bu cinayetler 1 Mayıs 1977 katliamı, Bedri Karafakioğlu, C. Orhan Tüten-gil, Abdi İpekçi'nin öldürülmesidir. Bülent Ecevit'e suikast girişimi, Hamit Fendoğlu'nun öldürülmesi vb.dir.

Oligarşi, 12 Eylül öncesi bu tür cinayetleriyle, MHP terörü ve doğrudan devlet terörüyle devrimcileri, halkı sindirme ve faşizmi kurumlaştırma amaçındaydı. Bu terör, devrimci hareketin ve anti-faşist güçlerin mücadelesiyle boşa çıkartıldı. Son olarak faşist şef Gün Sazak'ın cezalandırılması ile psikolojik çöküntü içine giren faşistler, programsız ve dengesiz bir şekilde halk kitlelerine ve devrimcilere saldırmaya başladılar. Faşist saldırılara karşı duyarlı hale gelmiş emekçi halk kitleleri ve devrimciler, yer yer savunma durumuna düşmeden saldırıya geçip faşizmin oyununu bozdular. Çorum'daki saldırıda

ise halk kitleleri savunma konumunda direnerek, dengesiz faşist saldırı püskürtüldü. Sivil faşistlerin Gün Sazak'ın cezalandırılmasıyla gelişen dengesiz saldırıları ve başarısızlıklarda birlikte, oligarşinin bu güçlere dayanarak Abdi İpekçi vb. cinayetlerle korku ve yılgınlık yaratıp kitleleri teslim alma programı sonuçlanamadı. Oligarşi, artık MHP'ye dayanarak devrimci hareketin gelişimini engelleyemezdi. Yeni program ve taktiklerle devrimci mücadeleyi engellemek başat hedefleri oldu. Bu, 12 Eylül cuntasıydı.

Devrimci güçlerin, devlet destekli sivil faşist terör stratejisini etkisiz kıldığı gibi, cunta ile üst boyutlarda bir mücadele sürdürerek cuntanın programını bozucu ve halk kitlelerinin faşizme karşı savaşımını geliştirememesi, kendi eksik, zaaf ve güç yetersizliğinin sonucudur.

12 Eylül'den sonra genel olarak solda ve aydın kesimlerinde her türlü şiddet eylemine karşı olma şeklinde bir burjuva hümanizması gelişti. Bu düşüncenin gelişmesinde, 12 Eylül generallerinin "sağa da, sola da karşı olma", "devletin anarşiye, teröre karşı olduğu", bunun için 12 Eylül'ün yapıldığı propagandasının etkisi büyüktür. Sözde ne denirse densin, faşizmin hüküm sürdüğü, emperyalist bağımlılığın olduğu, sömürü, zulüm ve işkencenin kurumlaştığı bir ülkede, sömürünün olmadığı, halk demokrasisinin olduğu özgür bir ülke yaratmanın temel yolunun silahlı mücadeleden geçtiğine inanan mayanlar ve bu tür mücadeleyi oligarşinin "terörist" söylemiyle mahkum etmeye çalışanlar, esas olarak oligarşinin kampındadırlar. Bunlar için haklı eylem, meşru eylem, devrimci adalet, devrimci halk iktidarına nasıl varılacağı tartışmaları yoktur. Düzene karşı yapılan her türlü şiddet eylemi "terörizm" diye mahkum edilmeye, karartılmaya çalışılır. Onların on yıllardır süren söylemleri hep aynıdır: "Şiddet eylemleri yapılırsa cunta gelir." Ne yapılmalıdır sorusuna verdikleri cevap faşizmin izin verdiği oranda dergi, kitap çıkarma, dernek, parti kurma vb.dir. Ötesi ateş çemberidir. Burjuvaziyle ağız birliği ederek devrimcilere saldırımlarına karşın, faşist terörden kendilerini kurtarmayacaklarını anarlarsa, yurtdışına kaçarlardı. Kimisi şiddete bulaşmadığı ve de faşizmin adaletine olan inancını yitirmediklerinden, sıkıyönetim komutanlıkları önünde kuyruğa girerek "örnek bir TC vatandaşı" gibi yargılanmayı bekler. TC hakimlerine yeminler ederek, sağ ve sol teröre nasıl karşı çıktıklarını belgelerle ispatlamaya çalışır. Ama güçsüz ve korkak oligarşi, programının başarıya ulaşması için tedbiri elden bırakmaz. Bir süre cezaevlerinde yatmalarını sağlayarak, az da olsa var olan düzen aleyhtarı yanlarını törpüler, birer burjuva demokrasi olmalarını ve her türlü şiddete karşı çıkmalarını sağlar. Ve 12 Eylül'cüler, kitleleri "80 öncesine döneriz" korkusuyla yaşatmak isterken, soldan, aydınlardan, basından da aynı seslerin gelmesi 12 Eylül'ün başarısıdır. 12 Eylül öncesinden memnun olmayanlar, korkanlar emekçi kitleler değil, oligarşidir. Nitekim halk kitleleri 12 Eylül öncesi devrimci mücadeleyi tanıdılar; hak aramayı, mücadele etmeyi öğrendiler. 12 Eylül'de ise devletin baskı, terör ve işkencesini gördüler. Yoksulluk ve sömürünün katmerleştiğini yaşadılar. Reformist, statükocu aydınlar ve sol ise faşizmin demokrasicilik oyunu içerisinde halk kitlelerini aldatarak, on yıllarca bir şey yapmadan, oligarşinin icazetiyle orantılı propaganda yaparak düzeni reformlarla değiştirme

hayalleri kurarlar. Bu hayaller hiç bitmez. Son olarak sosyalist sistemdeki gerileyişler ve burjuva özelemleri ile daha cüretkar olan reformizm, oligarşiyle olan diyalogunu da geliştirmiştir.

Reformist sol ve aydınların, devrimci eylemleri, "terörizm" diye göstermeleri yeni bir olay değildir. Türkiye devrimci hareketi 1971 silahlı çıkışından bu yana hep böyle süregelmiştir. 12 Mart 1971, 1975-80. 12 Eylül'den günümüze kadar sözcükler de değişmemek üzere hep aynı şeyler söylenmiştir: "Anarşi, terör, cunta gelir" vb...

Oligarşi, kurtuluş hareketlerinin geliştiği hemen her yerde provokasyonlar, misillemelerle hedef şaşırtır, ölüm mangaları vb. çetelerle eylem yapıp devrimcilere mal eder. Halk kitlelerine, devrimcilere saldırıp korku yayarak sindirme, hedefsiz bombalama ve sabotajlarla kargaşa yaratma, ortada ve karizması olan kişileri katlederek şiddete karşı olma psikolojisi yaratma vb. taktiklerini bolca uygular.

Reformist sol ve aydınlar dünyada olan biten bu gerçekleri bilmelerine karşın, oligarşinin M. Aksoy gibilerini hedeflemesi karşısında panik ve korkuya kapılarak tutarsız, nesnel gerçeğe uymayan yorumlarla faşizmin yapmak istediklerine objektif olarak destek oluyolar.

Nedir bu destek? 12 Eylül öncesi faşizmin taktiği, faşist terörle kitleleri sindirmek ve devrimci gelişimi engellemektir. Bunun için sivil faşist odaklar her türlü terörü denedi. Ama amacına ulaşamadı. Bu nedenle cuntaya başvurdu. Cuntanın "ikna" edici olması için MHP'li faşistleri de kısmen cezalandırdı. MHP'ye dayalı strateji iflas edince, MHP'li faşistlere de ihtiyaç yoktu artık. Taze ve yıpranmamış güç orduydı. Sivil faşistler kullanılmanın bilinci-ne vardıklarında iş işten geçmişti. Mamak'ta zorla' İstiklal Marşı söyletiliyor, askeri eğitim yaptırılıyordu. Şaşkınlılar; şaşkınlıklarını attıkları oranda İslamcılığa, tarikatçılığa sarıldılar. Yeni motiflerle siyasi arenada var olmaya çalıştılar. Ama ne oligarşi, ne de sivil faşistler aynı taktiklerle devrimcilere saldırı-cak nesnel koşullara ve morale sahip değillerdi. (Kuşkusuz bu, aynı taktiklerin hiç kullanılmayacağı anlamına gelemez, ama en azından şimdilik böyle.)

O halde oligarşinin yeni dönemde devrimci hareketi, halk kitlelerinin mücadelesini engelleyecek taktikleri neler olacaktı? Türkiye on yıllarca cunta ile idare edilemezdi. Kaldı ki, halk kitlelerinin artan yoksulluk, baskı, sömürüye karşı mücadelesinde bazı nefes boruları da açmak gerekiyordu. Tersî durumda güçlü patlamalar olabilirdi. Ekonomik, sosyal, siyasal konjonktürel birçok nedene bağlı olarak demokrasîcilik oyunu ile Türkiye, dünya arenasında yerini almalı ve halk kitlelerine de Türkiye'de demokrasi olduğu gösterilerek bu statüde haklarını aramaları sağlanmalıydı. Partiler, dernekler, yayın organları, mitingler, paneller, seçimler, her şey vardı Türkiye'de. Düzene radikal anlamda karşı çıkmayan, düzen sınırları içinde mücadele etmek isteyen herkese yaşam hakkı vardı. Aydınlar ve reformist sol, parti de kurabilir, yazı da yazar, dernek de kurardı. Oligarşi, esas olarak onlara dokunmazdı. Çizmeyi biraz aştıkları noktada kulağını çekerek hizaya getirirdi. Ama Devrimci Sol Güçler'in demeklerine büyük oranda izin verilmez, açılanlar süratle kapatılır, yayınların (kitap, dergi, bültenlerin) hemen hepsi yasaklanır. Miting,

panel vb. girişimlerine izin verilmez. Ama görünümde Türkiye'de demokrasi öğelerinin bir kısmı vardır: Dernekler, yayınlar, partiler, gösteri vb. haklar. Ama bunları gericiiler, faşistler, reformist sol ve aydınlar kullanabilir, devrimciler kullanamaz.

Oligarşi, devrimci güçlerin siyasi arenada güç biriktirmelerini önlemek için, her türlü yasadışılığı meşru görerek baskı ve teröre başvurmasına rağmen, gelişimi engelleyemedi. Öyle ki, Devrimci Sol Güçler'in ekonomik-demokratik platformdaki eylemlerine dahi çoğu zaman basında sansür konuldu. Açıkta, "Devrimci Sol Güçler'in eylemlerini yazmayacaksınız" deniliyordu. Ama bunu ne kadar sürdürebilirdi? Eylemliliğin düzeyiyle orantılı bu taktik -belki- kısmen başarılı oluyordu. Ama sansürü her zaman uygulayamazdı! Nitekim sansür duvarının parçalanması, eylemin kitlelerin özlemlerini dile getirmesi, devrimci adalet yanının çarpıcı olması, oligarşinin adaletinin olmadığına gösterilmesi ve en önemlisi de devrimci bir hareketin eylemlerinin açıklığı ve netliği oligarşiyi korkuttu. Eylemliliğin devamında kendisi için tehlikenin büyüklüğünü gördü. Halk kitlelerinin desteğini yitirdiği, ekonomik ve siyasal olarak burjuva alternatiflerin çözüm yollarının tıkanıdığı koşullarda, devrimci hareketin eylem düzeyinin yükselmesi ve devamı engellenmeliydi.

Oligarşi operasyonlarla sonuç alınamayacağını biliyor ve gelişmeyi engelleyemiyordu. İşte bu aşamada tüm devrimci hareketlere karşı uygulanan eski bir CIA taktiğine başvuruldu. Devrimci eylemin prestijini sarsma, halk kitlelerine yansımaları bulanıklaştırma, kitlelerde ve solda "işte, devrimciler şiddete başvurursa, sağcılar da başvurur, kaos kargaşa doğar, var olan haklar da kısıtlanır" düşüncesi yaratılarak, devrimci harekete karşı çıkmaları sağlanmak istendi. Nitekim reformist sol ve aydınlar, basın, oligarşinin bu klasik taktiğinin oyuncağı oldu ve aynı paralelde konuşup yazmaya başladılar: "12 Eylül öncesi de böyleydi.", "Yeni bir cunta hazırlığı mı?" vb. vb...

Oysa bugün yeni bir cuntanın nesnel ve öznel koşullarının olmadığı hemen herkes tekrarlıyor. O halde kolaycı ve ucuz yollu "cunta mı?" nakaratları niye? Bu aşamada oligarşinin ve reformistlerin korkusu çakışıyordu: Devrimci hareket silaha başvurmamalı, statüler bozulmamalı.

Oligarşi, statünün bozulacağını anladığında, statünün korunması için başka da çaresinin olmadığı noktada, M. Aksoy'u öldürerek hedef saptırmaya, statükocu düşüncelerin gelişmesini sağlamaya, "bu yol çıkmaz" düşüncesi yaratmaya çalışıyor.

Faşizm, devrimci hareketi engellemek için bu tür provokasyon, hedef şaşırtma, düşünce karmaşası yaratma, reformist, statükocu güçleri geliştirme türü taktikler izleyecektir. Bu taktiklerin yeni olmadığı biliniyor. Latin Amerika'da, Uzakdoğu'da ve ülkemizde kullanıldı. 12 Mart cuntası, 1971'de Kültür Sarayı'nın yakılması, gemilerin batırılması ve bombalanması eylemlerini düzenleyerek silahlı devrimci hareketi karalamak ve prestij kaybına uğratmak istedi. Yakın zamanda PKK'ya mal edilmeye çalışılan İkiyaka'daki katliam da yurtseverlerin gelişimini engellemek için düzenlenmiş bu tür provokasyonların tipik bir örneğidir. Devrimcilerin gelişimini engellemek için M. Aksoy'u katletmeyi göze alması da aynı türden örneklerden biridir.

Oligarşi, günümüzde örgütler içine ajan sızdırma, muhbir ağını örgütlenme, bölme, hizip yaratma, baskı ile yıldırma ve provokasyonlarla devrimci hareketi engellemek istiyor. Devrimci Sol Güçler nezdinde yıllardır birçok şey denediler ama başaramadılar. M. Aksoy'un katledilmesi de bunun göstergesidir. Bu gelişmeler, oligarşinin yeni provokasyon taktikleriyle karşılaşacağımızın ilk göstergeleri olarak görülmelidir.

Oligarşi, bu tür provokasyonlarla da devrimci hareketi engelleyemeyeceğini anlayacaktır. Provokasyon taktiklerini boşa çıkarmak devrimci hareketin görevidir. Ama sol ve aydın kamuoyuna da görevler düşüyor. Öncelikle oligarşinin taktığının yeni bir cunta olmadığını anlamalıdır. Devrimci şiddete karşı çıkış ve düzenin izin verdiği oranda bir mücadele çizgisinin herkese dayatılmak istendiği görülmeli ve bu doğrultuda oligarşinin korku ve panik yaratma amacına bilinçli veya bilinçsiz destek verilmemelidir.

Hangi ad altında yapılırsa yapılsın, bu tür eylemlerde MİT, CIA, kontrgerilla ve Terörle Mücadele Dairesi'nin veya işbirliği yaptığı uluslararası gizli örgütlerin, yani devletin kendisi aranmalıdır. M. Aksoy'un katili bunlardır ve yüksek sesle haykırılarak halk kitlelerine devletin gerçek yüzü gösterilmelidir. Devletin provokasyon, demagoji ve 12 Eylül fobisi yaratma girişimleri devrimci eylemliliği engelleyemez, çizgimizi kararmaz. Devrimci Sol Güçler'in haklı ve halk kitlelerinin taleplerini yansıtan devrimci eylemlerini sürdürceğini dostlarımız da düşmanlarımız da bilir.

PROVOKASYONLAR MÜCADELEMİZİ ENGELLEYEMEZ!

Şubat 1990, Sayı: 32

DEMOKRATİK MÜCADELENİN ÖNEMİ VE DEVİRİMCİ ANLAMI

Sınıflar mücadelesinin sancılı da olsa giderek kitleselleşmesi, demokratik kitle örgütlenmelerinin yaygınlaşması, halkın artan hoşnutsuzluğu, iktidarın artan baskısı... Önümüzdeki sürecin daha geniş kitlesel ve yükselen bir ivme göstereceği açıktır. Bu durum geniş yığınların mevzilendiği demokratik platformda, devrimci mücadelenin nasıl bir perspektifle ele alınması gerektiği sorununa değinmemizi kaçınılmaz kılıyor.

Kuşkusuz bu konudaki yaklaşım, tartışma gündemine yeni girmiyor. Türkiye solunda genel çerçevesi belirlenmiş bir sorundur. Her konuda olduğu gibi, bu konuda da, sorunu zaman-mekan boyutlarıyla ele aldığımızda, 12 Eylül sonrasının nesnel koşulları sınıf mücadelesinden kopanların ideolojik şekillenişini belirtiyor. Konumuzu tekrar ele alıp, bu konudaki çarpık anlayışlara

değinirken, diğer yandan sürecin özelliklerini ve okurlarımızın bakış açılarını genişletmeye çalışacağız.

Türkiye solunda yenilgi sonrası görülen ideolojik bozgun, inkarcılık, tasfiyecilik çok daha şiddetli yaşandı. Marksizmin en temel tezlerinin sorgulandığı bir ortamda, "demokratik mücadele" anlayışı da bu kesimlerce tahrif edilerek, sivil toplumsuluktan demokratik mücadeleyi reddetmeye kadar çeşitli anlayışlar türedi. Yakın zamanlara kadar demokratik kitle örgütlerinde ilkelere tartışılması, meslek örgütlerinde siyaset olurdu-olmazdı tartışmaları, DKÖ'leri kültürel kurumlara indirgemek vb. hala canlılığını korumuyor mu?

Sağ ve sol sapmaların 12 Eylül'le birlikte geçirdiği sarsıntılar, sınıf mücadelesinin kızgınlaşmasıyla birlikte bir kez daha yaşandı. Oportünizmin temel özelliği olan günlük politika üretme, yaşanan süreçte ideolojik olarak ortaya sürülüyor.

Burjuvaziden yenen tokatın şaşkınlığı içinde yeni "tezler" geçmişten ders çıkartma adına ortaya sürüldükçe, bunca deney ve tartışmalardan sonra üzölmemek elde değöl. Ortaya sürölen "teoriler" mücadeleyi geliştirmekten ziyade, sübjektif konumlarıyla direkt bağlantılıdır.

Demokratik platformda mücadele etmek, çalışma tarzına ilişkin bir olay olmakla birlikte, örgüt ve devrim anlayışıyla kopmaz bir bağ içerisinde. Bunun amaç ve araçlarının devrimci nitelikte olmasının anlamı buradan gelir. Demokratik platform veya bir başka deyişle legal mücadele alanı salt kendi başına ele alındığında, Menşevizmin günümüz koşullarında teorileştirilmesinden başka bir anlama gelmez. Bu sorun, sınıf mücadelesini iktidar perspektifiyle yürüten Marksistlerin önüne çıkmakla birlikte, Leninist örgüt ve mücadele anlayışı bunu aşmıştır.

"Bütün ölkelerde, hatta sınıf mücadelesinin eh az keskin olması anlamında en özgür, en 'legal' ve en 'sakin' olan ölkelerde bile legal ve illegal çalışmayı, legal ve illegal örgütleri, sistemli bir şekilde birleştirmek artık her komünist partisi için kesinlikle zorunlu olmuştur." (Lenin) Lenin, konuyu sadece Çarlık Rusyası'yla sınırlamayarak Leninist örgütlenmenin evrensel boyutunu, proletaryanın iktidar mücadelesini yürüten komünistlerin önüne net bir şekilde koymuştur. Ülke ister burjuva demokrasisi, ister faşizm koşullarını yaşasın, bu iki alan arasında diyalektik bağ kurulmadığı sürece sapmalardan kurtulmak mümkün değildir. Burjuva demokrasisi veya faşizm koşullarında bulunmak konunun sadece biçimini ve yöntemlerini belirler.

Bu kural (legal ve illegal mücadele ve dolayısıyla örgütlenmeyi birleştirmek) her ölkede ML'ler açısından kesin ve değışmez bir kuraldır. Burjuva demokrasisinin en gelişkin olduğu, sayısız legal olanakların olduğu ölkelerde, nasıl illegal çalışma yadsınamazsa, demokratikliğin işlemediği en baskıcı düzenlerde de legal faaliyet ve örgütlenme yadsınamaz, olanaklar yok diye geçiştirilemez. *"Öte yandan, istisnasız her durumda partilerin kendilerini illegal çalışmayla sınırlandırmaları, her engeli aşarak legal çalışmayı da aynı şekilde yürütmeleri, legal yayınlar yapmaları ve gerekirse sık sık değıştirilecek çok çeşitli adlar altında legal örgütler kurmaları da gereklidir."* (Lenin)

Bilinmelidir ki, her açık örgütlenme, her açık faaliyet, iktidar karşısında tehlike arz ettiği durumlarda, burjuvazi bu tür örgütlenmeleri dağıtabilir, hatta mahvedebilir. Kitleleşmenin havasına kapılarak temel örgütlenmeyi yadsıyıcı bir popülizme kapılınmamalıdır. Bu durum, özellikle bizim gibi faşist diktatörlüğün yaşandığı koşullarda kendisini dayatmaktadır. Kitle örgütlenmelerinin açık olması, düşmanın darbeleri karşısında tutunamamalarını beraberinde getirecektir. Bunlar burjuvazi tarafından ne kadar dağıtılsa dağıtılsın, sömürü ve zulüm var olduğu sürece, yeniden ve yeniden var olacaktır. Proletarya hareketi her koşulda kendisine çıkış yolu bulacaktır. 12 Eylül sonrası karanfil atılarak, çelenk bırakılarak gelişen mücadelenin bugün geldiği nokta gözler önündedir.

ML bir örgütlenme, hayatın her alanında siyasi, ekonomik-demokratik, ideolojik mücadelesini yürütürken, alanlar arasındaki diyalektik bağı kurmaya çalışır. Zaten ustalık da bu bağlantıyı kurmada ve manevralarını yapmada ortaya çıkar.

Ülkemizde faşizm koşulları ve bunun niteliği gözardı edilerek, toplumsal muhalefetin giderek yaygınlaşması ve ortaya çıkan kurumların iştah kabartan havasına kapılıp stratejik örgütlenmenin ikincil plana düşmesi veya ertelenmesi, mücadelenin legal platformdaki devrimci anlamından giderek uzaklaşmayı, sağa sola savrulmayı beraberinde getirecektir.

Bu anlayışlar, dünya görüşleri birbirinden her ne kadar farklı olsa da, pratik görünüşleri açısından, esas örgütlenme, illegal örgütlenmedir deyip, kitle örgütlenmelerinden uzak durmaya çalışırlar. Oysa yedikleri darbelerin üzerinde ciddi ciddi düşünme fırsatı bulabilselerdi, bu darbelerin gerçek nedeninin örgütlenmenin kitlelere yaslanması değil, yaslanamaması ve bunun yanı sıra illegal örgütlenmeyi hayata geçiriyorum adı altında kof, amatörlüğü aşmayan örgütlülüklerin oluşturulması, örgütsel ilişkilerin ve kimliğin gizliliği yerine kişilerin gizlenmesi, giderek kitleden kopulması ve kitle nabzının tutulmaması, dar kadro, geniş olmayan imkanlarla varlığın devam edememesi olduğunu görecektirdi. Onlar için birkaç eylem, küçük dünyalarında büyük işler olup çıkmıştır. 12 Eylül'ün savurduğu anlayışlardan biri de bu olmuştur. Geçmişte legal örgütlenmelerde çalışanları ihanetle suçlayanlar, bugün ihanetle suçladıkları şeyleri yapmak istiyor, ama yapamıyorlar. Konuyu ML tarzda özümsemedikleri için genel strateji içindeki yerini de kavrayamamışlardır.

12 Eylül'ün savurduğu bir başka anlayış da geçmişin sağcılar oldu. "Kitleler neredeyse biz oraya gideriz" diyerek en basit, kendiliğindenci kitle hareketlerine dahi abartılı yaklaşanlar, proletaryanın barikatlar kuracağı, genel greve gideceği hayaliyle bir 12 Eylül öncesini geçirdiler. Baskı koşulları artınca mücadeleyi devam ettirebilecek, en alt seviyede de olsa yürütebilecek kadrolardan yoksunlaşınca yenilginin nedeni, o ağızlarından besmele gibi düşürmedikleri kitleler olmuştu. Kitlelerin açık faaliyeti denenmiş, başarısızlıkla sonuçlanmıştı. ML'leri geçmişte küçük burjuva maceracılar olarak nitelleyenler, bugün açık kitle faaliyetini reddederek bu sefer de legalizmle suçluyorlar. Tabii onlar, her zaman olduğu gibi, en Marksist(!) oluyorlar. Eğer şim-

di Marksistseniz, geçmişte ne idiniz, yok geçmişte Marksistseniz, şimdi nesisiniz?

12 Eylül'ün ortaya çıkardığı bir başka modayı da son günlerde bolca yaşamaya başladık: Muhasebecilik. Muhasebe elbette her örgüt için, sadece belli dönemlerde değil, her zaman, hatta her gün uygulanması gereken bir yöntemdir. Yalnız son günlerde yapılan muhasebeler bundan farklı. Geçmişin günahları, Gorbaçov'un estirdiği açıklık politikasıyla birlikte yenilgi sonrasının arkasından sıralanmaya başladı. Amaçları yasallaşma ve ulusal kimliğe sahip olma üzerine kurulan tescilli reformistlerimizin muhasebesine baktığımızda, Leninist örgütlenme ilkelerinden kalan son kırıntıları da burjuvaziye teslim ettiklerini görürüz. Konumuz açısından legal-illegal mücadeleyi nasıl kavrayıp hayata geçirdiklerine bir göz atalım. *"Tek bir amaç vardı: Daha fazla üye, daha fazla örgüt ve sesini daha çok duyurma. Tek başına ele alındığında bunlar yanlış değildi, ama belirli amaçlara bağlı olmadığı için de, sonuçları olumsuz oldu. Bu yönde kazanılan her başarı, partiyi içeride bürokratik yönetime boğdu, zira, deneyimli yönetici kadrolar çok azdı, parti bu genişliği yönetemez duruma geliyordu ve giderek, yığınsal çalışmaları daha kolay yönlendirebilmek için partinin merkez yönetim hiyerarşisi dışında yasal yönetim biçimleri ortaya çıktı. Bu durum konspiratif çalışma ile uyumuyor, partiyi durmaksızın legale çekiyordu."*(Lenin) Çekile çekile bugünlere gelindi, illegal örgütlenme, kendi denetim ağını legalde kuramazsa, legal alan kendi örgütlenme ve hiyerarşisini süreç içerisinde doğuracaktır. Ve örgütlenme giderek legale kayacaktır. Tabii bu kimileri için TKP'nin hazin sonu gibi olacaktır.

Legal alanda çalışmak veya çalışmamak sübjektif bir tercih meselesi değildir. Sınıf mücadelesinin gerçekliğiyle ilgilidir. Yığınların kendilerini ifade ettikleri, somut taleplerini dile getirdikleri açık örgütlenmeler olan kitle örgütlenmelerinin, yığın hareketinin siyasallaşmasında önemli rolü vardır. Çünkü yığınların, somut taleplerinin dile getirilişini, en basit hakların kendi deneyimleriyle nasıl kazanıldığını buralarda yakalaması çok daha kolaydır. Ayrıca yürütülen haklı mücadelenin kitlelerle kaynaşması, kitlelerce açıktan savunulur duruma gelmesi, egemen güçlerin iktidarının zora, baskıya dayanan yüzünün görülmesine, onun meşruluğunun el değiştirmesine neden olacaktır.

Ülkemizde DKÖ'lerin nasıl biçimleneceğini, siyasal iktidarın niteliği ve kitlelerin bu iktidar karşısındaki konumları belirler. Köklü bir sınıf hareketi ve mücadele geleneğinin olmayışı, politik pasiflik içinde olmaları, kaderci nitelikleri, geniş bir küçük burjuva tabakasının varlığı, faşizm koşullarında yaşamaları, demokrasi bilincinin geriliği, kendi kurumlarını oluşturamaması, tek tük var olanların da tepeden inmesi, demokrasi bilincinin, örgütlenme ve mücadelesinin önemini ortaya koyar.

Bugün oligarşinin kitle hareketlerine karşı olan politikalarına, MİT raporlarına baktığımızda, en çok çekindikleri konuların başında kitle hareketlerinin geldiğini görürüz. Devrimci mücadeleyi kitlelerden koparmaya, devrimcileri **bir avuç terörist olarak, gösterip** yalıtmaya, tüm değer ve zenginlikleri kendi

bünyesinde barındıran halkın, bunları devrimci mücadeleye sunmasının önüne geçmeye çalışır. Halk hareketi olma iddiasında olan bir siyaset, halkın nabzını en açık şekliyle elde tutacağı yerlerde çalışmak veya kurumlarını yaratmak zorundadır.

Mevcut siyasi iktidarın halk kitlelerine sunabileceği, sadece göz boyama ve bilinç çarpıtmaktan başka bir şey değildir. Yapılan zamlar, hayat pahalılığı, baskı, işkence, en küçük demokratik bir gösteriye dahi tahammül edememe vb. tüm çerçevesiyle gözler önünde olmakla birlikte, iktidar, halkın iradesini hiçe sayarak, başta parlamento olmak üzere birçok kurumu işgal etmiş durumdadır. Burjuvazinin kendi yasalarını dahi hiçe sayması, var olan meşruluğumuzu bir kat daha artırmaktadır. Yapılan pervasız saldırılar, en doğal ve sıradan hak gaspları karşısında geliştirilebilecek mücadelenin meşruluğu, tartışma götürmeyecek kadar açıktır. Halkın örgütlü gücünü götürdüğümüz her yerde, en kısa zamanda etrafımızda geniş bir potansiyelin oluştuğunu görüyoruz. İşte sorun, oluşan potansiyelin sadece demokratik platforma hapsedilmemesidir. Mevcut siyasal iktidar karşısında, bağımsız politika üretebilen, yığın hareketine önderlik yapabilecek potansiyele erişemezsek, kendiliğindenciliğin, amatörlüğün girdabından kendimizi kurtaramayız. Çünkü, kitlelere kumanda edecek 'devrimciler örgütü'nün sınıf mücadelesindeki kapasitesini de düşürmüş oluruz. Ve süreç, bir noktadan sonra tersine işlemeye başlar ki, kitlelerin mücadelesinin gerisine düşer veya kitlelerin sübjektif yapıyı zorlayan talebiyle karşı karşıya kalırız.

Oportünizm yığınların karşısına Marksist terminolojiyle çıktığından dolayı, onun gerçek yüzünü en iyi bir şekilde gösterecek olan devrimci mücadelenin bizzat kendisidir, yani pratiktir. İşte oportünist-revizyonist solu Devrimci Sol'dan ayıran önemli kriterlerden biri de, demokratik platformdaki kitle örgütleri ve mücadelesine olan yaklaşımdır.

ML'ler için demokratik platformdaki mücadele, stratejik mücadele ve örgütlenmeden ayrı, bağımsız değildir. Siyasal mücadelenin kendisi şeklinde hiçbir zaman yorumlanmamıştır. Bunun biçimlerini, siyasal mücadele ve örgütlenme ile bağına belirleyecek olan nesnel süreç ve kitle mücadelesinin erişmiş olduğu seviyedir (niteliktir). O halde, soruna sınıf mücadelesinin bütünü üzerinden ve ona kumanda eden örgütlenme noktasından bakmak, kitlelerin mücadelesi ve örgütlenmesini bu perspektifle ele almak gerekir.

Bu açıdan demokratik platform dediğimiz örgütlenme ve demokratik mücadele, sürecin ve kitle hareketinin nitelik değiştirmesiyle birlikte demokratik halk cephesi şeklinde karşımıza çıkacaktır. Uzun vadeli bir programın ve alternatif bir iktidarın yığınlara sunulmasının kısa vadede kazandığı muhteva olarak bakmak zorundayız bir anlamda DKÖ'lere.

Kitle hareketinin boyutu, seviyesi, kitlelerin mücadeleye katılımı, kendi mücadelesiyle elde ettiği meşruluğun sınırları; bunlar, demokratik kitle hareketinin mücadele sınırlarını çizen kriterlerdir. Bugünkü darlığa bakarak yüzeysel değerlendirmeler yapmak, demokratik kitle hareketini farklı yerlere

oturtmak, yüklenmemesi gereken işlevler yüklemek, sıgılıktan başka bir şey değildir.

Bugün var olan demokratik kitle örgütlenmelerinin çalışmalarına bakarak, bunlara legal alan, yasal mücadele vs. gibi fonksiyonlar yüklemek oldukça yanlış bir anlayıştır. Mücadelenin giderek yükseldiği, yasal olanla olmayanın, barışçıl olanla olmayanın birbirine karıştığı dönemde, iktidarın otoritesinin sarsılmasıyla birlikte, demokratik mücadele kavramı da bu süreçte uygun bir nitelik kazanacaktır. İşte bu aşamada, bugün için ağırlık olarak, yasal-mesleki şeklindeki yorumlamalar gelecekte hiçbir anlam ifade etmeyecek, yeni bir süreçte kendisini devredecektir.

DKÖ'leri, en basit ifadeyle, kitlelere mücadele etmeyi öğretecek, hemen yanıbaşında bulabileceği örgütlülükler olarak sunmak zorundayız. Bu, en ilkel ve basit araçlarla da olsa, son derece "mütevazı" haklarından başlayarak da olsa, halka, kendi yaşamına sahip çıkmak için mücadeleyi öğretmek zorundayız ki, böylelikle giderek yaşamını ve tüm toplumu ilgilendiren daha bütünlüklü sorunlara, kendi deneyimleriyle, bedelini göğüsleyerek, daha zorlu mücadele biçimlerine alışkanlık kazanarak sahip çıkabilsin.

Yani daha özlü ifadeyle, bir yandan kitlelere kendilerini ifade edebilecekleri mücadele araçları sunarken, diğer yandan hakkını aramada ısrarlı, militan, yeni geleneklere yüzü dönük bir kitle çizgisi benimsetmeliyiz. (Bu çizginin açık faşizm koşullarında DKÖ'lerin varlığını devam ettirmesi, kitlelerle olan bağını sürdürmesi yanıyla 12 Eylül öncesi ve sürecinde olumlu bir geleceğin başlangıcı, birikimine sahibiz. Bugün ise bunu geleceğe taşımak ve yeniden üretmekle karşı karşıyayız.)

Sınıf mücadelesinin önünü açmak, kendiliğinden olandan çok, bilinçli-örgütlü eylemlilikle mümkündür. Bu da, yaratılacak olan devrimci kitle hareketini iktidar perspektifiyle donatmaktan geçer. Proletaryanın davasını zafere taşımada, yalnızca demokratik amaçlardan dolayı yakınlık kurmuş insanlardan ziyade, bu kitle hareketini yönlendirebilecek devrimcilerin yetiştirilmesi, her alanın olduğu gibi, bu alanın da temel sorununu oluşturmaktadır. Eğer bu hedeflenmezse, bol bol dernekçi ve lafazan üretmekten başka bir şey yapmıyoruz demektir. Bu durumda ise, DKÖ'ler gerçek işlevlerinden giderek uzaklaşır, sömürgeleşir, reformist bir rotada yol alırlar. Oysa bizler, bu mevzileri yığınların politikleşmesinde birer okul haline dönüştürmeliyiz.

Son dönemde giderek yaygınlaşan DKÖ'leri, savunduğumuz dünya görüşüne uygun olarak ele alıp, yerli yerine oturtmak zorunluluğu ortadayken, bunun tam olarak kavrandığı söylenemez. Onun demokratikliği mücadelesinin içeriğinden ve mücadeledeki yerinden kaynaklanmaktadır. Yoksa, iç işleyiş gibi biçimsel ve döneme özgü yanıyla izah etmeye kalkarsak, öyle günler gelir ki, birçok şeyi izah edemez duruma düşeriz. Bu açıdan, iç işleyiş sosyalizmin demokrasi anlayışına uygun bir tarzda ele alınırken, faşizm koşullarında yaşadığımız da hafızalardan bir an olsun çıkarılmamalıdır. Faşizm koşullarında mücadeleyi yürütüyor olmamız, DKÖ'lerin esnek bir nitelik kazanmasına neden olmuştur. Çünkü DKÖ'ler, sürekli faşizm koşullarında kalıcı bir özellik göstermezler, Bu açıdan, yığınların örgütlülüğünü her koşulda devam

ettirebilecek özellikleri de içinde barındırmalıdır. İşte DKÖ'lerde esneklik sınırını çizen bu koşullardır. Bunlar bugünden yarını hedefleyen bir tarzda ele alınıp örgütlendirilmelidir.

DKÖ'ler siyasal örgütlenmelerin kendisi olmamakla birlikte, onun perspektifiyle ele alınır, ancak bünyesinde toparladığı kesimlerin sınıf karakterleri, yapısı itibarıyla proletaryanın hedef ve amaçlarıyla birebir örtüşmez. Bu yüzden DKÖ'lerin kitleselliğinin giderek artması, halk kategorisi içerisinde değerlendirebileceğimiz çeşitli sınıf ve tabakaların somut taleplerine ve çelişkilerine cevap verecek şekilde değerlendirilmelidir. Aksi takdirde, siyasal yanı ağır basan, tek bir sınıfa hitap eden örgütlenmelere dönüşür ki, bu da yığınlardan uzaklaşan, akaderpik, ekonomik-demokratik mücadeleyi sözde reddetmeyen ama özde reddeden sol sektör bir anlayışa düşmek olur.

Kendi meşruluğunu tarihsel-siyasal haklı taleplerle ve kucakladığı kitle ile yürüttüğü mücadeleyle belirleyen DKÖ'ler, elinde tutmuş olduğu kitlenin nabzı ile sürece uygun kitle muhalefeti geliştirmek zorundadır. Yok şu eylem DKÖ'lerin işi, yok bu eylem siyasal örgütlenmenin işi gibi savlardaki eylem biçimlerinden ziyade, burada esas olan hedef ve amaçtır. Yığınların can güvenliğinin tehdit altında olduğu, oligarşinin baskı politikasına, şiddetine karşı yığınlardan gelen karşı koyuş ve tepkinin her biçiminin kitleselleştiği noktada, hala yasallıkta, barışçıl olanda direktmek, ülkemiz koşullarında DKÖ'lerin kazanmış olduğu muhteva ve işleyiş kavramıdır. Bu durum, yasadışılığın, zorbalığın hüküm sürdüğü bir ortamda kitleleri oligarşi adına teskin etmek demektir.

12 Eylül öncesi DKÖ'lerin yapısı veya '68'lerdeki Dev-Genç'in yapısı ve süreçlerde oynadıkları rollerin bu denli tartışılmasının özünde yatan olay da budur. DKÖ'lerin işlevi, içinde yaşanan nesnel koşulların ihtiyacına cevap veren bir şekilde ele alınmaz, her koşulda geçerli bir DKÖ formülasyonu ortaya atılırsa, bu, dogmatiklikten başka bir şey olmaz. Yığınların talebine cevap vermeyen, sürece açıklık getirmeyen bir DKÖ anlayışı, pratikte iflas etmiş demektir. 12 Eylül sonrası, ilkelerin dahi tartışma gündemine gelmesi, koşulların değişimine ayak uydurma anlayışından değil, inkarcılığın moda haline gelmesindendir.

DKÖ'lerin işleyiş, ilkeleri, süreçte oynaması gereken rol üzerine pembe tablolar, yaldızlı demokrasi nutukları kulaklarımızı tırmalar, gözlerimizi kamaştırır şekilde bol bol sergileniyor. Adeta solun yenilmişliği bile, sosyalist demokrasinin kavranamamasına indirgeniyor. Ve karşımıza burjuva liberalizminin ML ambalajlı şekli çıkıyor.

Devrimci değerlerde olduğu gibi, demokrasi kavramı da 12 Eylül sonrası en çok tahrif edilen, cılkı çıkarılan kavramlardan biri oldu. Geleneksel çözümün da bundan etkilenmemesi düşünülemez. Siyamlı ikiz kardeşlerden biri, "Bizim kuracağımız partiye Gorbacov bile üye olabilir" derken, diğeri, burjuvaziye göz kırparak, kendi düzenlerinde siyasal örgütlenme konusunda ona şans tanıyacağını beyan ediyordu.

Demokrasi konusunda bu kadar ahkam kesenlerin pratikteki davranışları

ise kendilerinin inkarı olmaktan öteye geçemiyor; tepeden yönetim ele geçirmeler, seyyar üyeler, naylon üyeler, kongre öncesi üyelik dondurmalar...

Oluşturduğumuz veya oluşturacağımız örgütlenmelerde demokratikliği, halk güçleri arasındaki demokrasinin işleyişini pratikte göstermek durumundayız. Halk güçlerinin her kesimine kapımızı açarken, ilkeli davranışlar, halkın somut taleplerine karşı ürettiğimiz doğru politikalar, disiplinli, devrimci değerlere önem veren, halka yeni insan tipinin örneklerini sunan davranışlar sergilemeliyiz. Onların yukarıda saydığımız darbeci, pragmatist davranışlarına hiç gerek olmadığını, kendilerine bizzat pratikte yaşatmalıyız. Siyasal mücadelenin ivmesinin giderek yükselmesi, ayrışmaları, saflaşmaları giderek daha bir boyutlandıracaktır. Geleneksel solun yükselen mücadele karşısındaki feryatları, özünde düzenle sağlanan statükonun bozulmasına duyulan tepkidir.

Kitlelerin düzenle olan somut çelişkilerine, demokratik istemlerine karşı, genel teorik programlarla gitmemeliyiz. Somut koşullara ve kitlelerin somut istemlerine, çelişkilerine yönelik tek tek programlar hazırlayarak birimler hareketine geçirilmelidir. Programsızlık, devrimci ve iradi bir çalışmanın değil, kendiliğindenciliğin ürünüdür. Böylesi durumların varlığı, mevcut potansiyeli yakalayamadığımızı ve örgütlü iradi bir çalışmanın içine çekemediğimizi gösterir. İktidar gibi çok ciddi bir problemi önüne koyan, kitlelerle bağ kurmuş olan bir yapı, yığınlara somut önermelerle gitmek zorundadır. Yığınlara işin ciddiyetini en başından koymalıdır. Ne için mücadele ettiğimizi, neden örgütlü davranmamız gerektiğini, çalışmalarımızın ne şekilde olacağını bir program dahilinde sunmalıyız. Nasıl olsa genel anlayış belli diye hareket etmek olmaz. Böylesi bir anlayış, süreç içinde, günlük işlerin içinde kaybolmayı, birçok gelişmeye açıklık getirememeyi de beraberinde getirecektir. Bu durumda sürece yetişmek, onu kovalayan bir hengame içinde sağlıklı sonuçların alınacağını beklemek hayaldir. Böyle bir hengame içinde mücadelede etkin olmak, önderlik etmek, doğru politikalar üretebilmek olanaklı değildir.

Ciddi programlarla kitlelerin karşısına çıkılan yerlerde elde edilen başarılar ve sonuçlar, olumlu örnekler olarak hepimizin gözleri önündedir. Programsızlığın, günübirlikçiliğin hala devam ettiği birimler ise dağınıklıktan, tıkanmışlıktan kendilerini kurtaramamaktadırlar. Devrimci yaşamın disiplinli, ilkeli bir yaşam olduğu gerçeği ortada iken, çalışmalardaki veya yaşamdaki dağınıklığın nasıl hemen birbirine yansıdığı hissedilecektir.

Bizler düzenin sadece siyasal alternatifi değiliz. Üretim ilişkilerinden, insan ilişkilerinden, moral ve kültürel değerlerinden aile ilişkilerine... kapitalist toplumun tüm hücrelerine kadar düzene alternatifiz. Bu açıdan, eleştirmenin, olayın bir yanı olduğu, alternatifini sunmanın, dönüştürmenin ise, tamamlayıcı ve önemli yanı olduğu bilinciyle hareket etmeliyiz. Mevcut birikimlerimiz gözönüne alındığında, bu konuda zorluk çekilmeyeceği ortadadır.

Kitleselleşmenin giderek artması, kitle eğitiminin önemini de ortaya koymaktadır. Kitlenin en basit pratiğinden en karmaşık pratiğine, günlük yaşamından ideolojik, geleneksel kalıntılarına, düzen şartlanmışlığına kadar, çok yönlü bir eğitimin programlanması önümüze konmalıdır. Devrimci kitle nitele-

mesinin özü burada yatmaktadır. Devrimci Sol Güçlerin kitlesi, her yönüyle bir farklılığı içermelidir, yeni insan tipinin yaratılmasına hizmet etmelidir. Geleceğin örgütlenmesine, yöneticilerine, sosyalist insanın yaratılmasına bu basamaklardan geçerek ulaşacağımız unutulmamalıdır. DKÖ'ler bu işin basamaklarından biridir. Kapitalist düzen sınırları içinde yaşadığımız, her gün kirinin pasının bulaştığı, reklamından modasına kadar kültürel abluka altında olduğumuz akıllardan çıkarılmamalıdır. Bunlar gözönüne alınırsa, kitle eğitiminin ne kadar sabır gerektiren bir iş olduğu kavranacaktır. Yığınlara sadece soyut bir gelecek sunmamalıyız. Devrimciler arasındaki ilişkileri en güzel örnekleriyle sunmalı, kitleleri giderek kendi sorunlarına sahip çıkabilen insanlar haline getirmeliyiz.

Bugünkü sürecin özellikleri göz önüne alınırsa, örgütlenmede sürecin esas olarak neye ihtiyaç duyduğu ortadadır. Bu ihtiyaca cevap verebilecek yetenekteki insanların yetiştirilmesi, özel olarak eğitilmesi daha bir önem kazanmaktadır. Kitleselleşme, görüldüğü gibi sancılı gelişirken, kadrolaşmada bu sancı daha da şiddetli yaşanmaktadır. Bu nokta, üzerinde önemle durulması gereken bir konu olarak hala gündemimizi belirtiyor. DKÖ'ler yığınların somut talebine en açık şekilde hitap ettiğinden, kitleselleşme bu alanda daha yoğun yaşanmaktadır. Bu alanda, bütüne bakabilen, kendi alanının dışında sınıf mücadelesini omuzlamaya çalışan bir hareketin varlığı ve ihtiyaçlarının olduğunu düşünebilen bir kafa yapısıyla kitle ilişkilerine yaklaşım gösterebilmeliyiz. Bu anlayışla hareket edebilen insanlara sahip olabilirsek, bulunduğumuz mevziyi en rasyonel bir şekilde değerlendirme şansına sahip oluruz. İşte tam bu noktada, denetim olgusunu, işleyen, örgütlü bir mekanizma haline dönüştürebilsek, kitle ilişkilerini tüm çıplaklığı ile elde tutmuş oluruz.

Mücadelenin giderek geliştiğini ve niteliksel sıçramaların ister istemez yaratılan kurumlarda da nitelik değişmelere, mücadelenin yeni biçimlerine evrildiğini bugünden görebilmeli ve ona göre kendimizi hazırlamalıyız. O günler hele bir gelsin anlayışı, bizlerin değil, oportünizmin anlayışıdır. Bugün yalınayak, 'açız' diye yürüyen kitlelerin, yarın 'iktidar' diye yürüyeceği günlere de geleceğiz. O günlere varmamız, yaratacağımız halk hareketinin sağlıklı bir zeminde gelişmesi için, bugün halkın, en "mütevazı" sorunlarını çözebileceği, hemen yanıbaşındaki kurumlara ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç, ancak devrimci anlamda ele alındığında gerçek işlevini görecektir. Aksi durum bizim anlayışımız olamaz. İktidar alternatifi olacak ve silahlı mücadeleyi kendisine temel mücadele biçimi olarak seçmiş bir siyasal örgütlenmenin kitle dayanakları ne kadar güçlü ve sağlam olursa, yolumuzda daha emin adımlarla yürüyeceğimiz bilinmelidir. Ve unutmamalıyız ki, Devrimci Sol Güçler bir halk hareketidir, bu onun temel özelliği ve şiarıdır.

SBKP'NİN REFORMİST POLİTİKASI VE AZERBAYCAN MİLLİYETÇİLİĞİ KARŞISINDA ML GERÇEKLER SAVUNULMALIDIR

Dünyanın ilk proleter sosyalist devrimi 1917'de Rusya'da gerçekleştiğinde, devrim özgürlük elini ilk önce, o güne kadar 'halklar hapishanesi' diye anılan çarlığın ezdiği milliyetlere uzatmıştı. Bu eli tutan ezilen halklar ve milliyetler hem özgürlüklerine kavuşmuş, hem de dünyanın ilk sosyalist iktidarını ayakta tutabilmek için onu sahiplenmişler ve yeni bir toplum, sosyalist toplum inşa etme yoluna girmişlerdi. Böylece devrim ve her ulusun emekçi sınıfları ulusal anlaşmazlıklara galip gelmiş, her birinin ulusal özelliklerini de garanti altına alarak emekçi sınıfların ortak çıkarları temelinde yeni bir enternasyonal kardeşlik yaratmıştı. O güne kadar adı bile duyulmayan birçok milliyet, hatta birkaç bin nüfuslu milli topluluklar bile tarih sahnesine çıktılar, ulusal kişilik kazandılar. Ama devrimin kazancı sadece bu olmadı. Rus işçi sınıfının devrimi olarak başlayan bu devrim, çevre uluslardaki ulusal kurtuluş devrimleriyle bütünleşti ve giderek bütün ulusları içine alan sosyalist bir devrim olarak kaynaştı. Dil, kültür, gelenek gibi ulusal renk zenginliklerini de içinde taşıyan, farklı ulusların özgür birliğine dayanan tek bir sosyalist ulus yaratma yoluna girildi. Dünya tarihinin başka hiçbir döneminde, başka hiçbir toprak üzerinde, başka hiçbir sınıf, böylesine bir özgürlük içinde bir uluslar birliği yaratmayı başaramadı. Bunu başaran bütün bu ulusların işçi sınıfıdır, onun yaratma yoluna girdiği yeni toplum, yani sosyalizmdir.

O halde, bugün Sovyetler Birliği'nde başgösteren milliyetçi hareketler, hatta Azerbaycan ve Ermenistan'da olduğu gibi boğazlaşmaya varan ulusal çalkantılar nereden çıktı, değişen nedir? Halklar, onları kaynaştıran, ulusal varlıklarını ve sömürü tanımayan toplumsal kazanımlarını borçlu oldukları sosyalizmden mi desteklerini çekiyorlar? Veya uluslar birbirlerine verdikleri destekten mi vazgeçiyorlar? Ne biri, ne öteki. Bugüne kadar değindiğimiz gibi, sosyalist ülkelerdeki bütün olumsuzlukların asıl kaynağı olarak işin özeti şudur: Bu ülkelerde kendilerine komünist parti sıfatlarını yakıştıranlar kırk yıldır kendi uluslarından, kendi emekçilerinden vazgeçmişlerdir. 15 cumhuriyette elli küsur milliyetle devrim yapan Lenin ve Stalin'in Bolşevik Partisi'nin temellerini inşa ettiği sosyalizm mirasından vazgeçmişlerdir. Olan budur.

Azerbaycan'daki olaylar, Doğu Avrupa'da olanlardan, ekonomide, yönetime, **dış politikada** ortaya çıkan sorunlardan ayrı değildir.

Sosyalizme kendisiyle birlikte halkı da yabancılaştıran yönetimlerle halkın kopuşmasıdır yaşanan olaylar. Ama bu kopuşma elbette -en azından bugün-devrimci temellerde olmuyor. Kırk yıldır sosyalist ilişkiler yerine, devrimci dinamikten yoksun, bürokrat, hantal, pasif, refah bekleyen ilişkiler üreten revizyonizmin, artık kendini tüketme noktasına gelen sorunlarının çözümünü her alanda devrimci bir yenilenmede değil, bu sorunlara teslim olan, sınıf pusulasını terk eden yöntemleri meşrulaştırmakta araması, on yıllardır biriken, üstesinden gelinememiş geri isteklerin ve ulusal önyargıların güçlenip öne çıkmasına, sesini yükseltmesine vesile oldu. Kitlelerin devrimci dinamizmini geliştirmek yerine, geri eğilimlerinin boy verdiği ortamı meşrulaştıran revizyonizmin, bugün kendi kötü eserinin kötü meyveleriyle uğraşmasına şaşmamak gerekir. Devrimin partisinin kendi devrimci mirasını bol keseden harcayarak kendini intihara sürüklediği yerde -başka koşullar da izin veriyorsa- olsa olsa her türlü gerici, karşı-devrimci akımları yeşertip büyüteceği aşıkardır.

Azerbaycan ve Ermenistan'daki gerici nitelikli ulusal hareketlenmeler hem tarihi bir arka plandan kök alan, hem de bugünkü uluslararası koşullar tarafından desteklenen, ama sonuçta bu aynı olgunun kanlı boyuta ulaşan örneklerindendir. Bugün Moskova'nın ve yönetici yerel partilerin cumhuriyet halklarından giderek yalıtılmış durumları, Azerbaycan, Ermenistan, Litvanya vb. cumhuriyetlerde başgösteren milliyetçi akımları haklı çıkarmıyor. Oluşan milliyetçi hareketler ve cepheler açıkça sosyalizm karşıtı, gerici akım ve örgütlenmelerdir. Desteklenmeleri düşünülemez. Bu akımların halklara sosyalizmden daha hızlı kopuş, ayrılık ve çevresindeki başka halklara karşı düşmanlık duygularını azdırmaktan başka verecek bir şeyleri yoktur. Öte yandan Azerbaycan'daki milliyetçi terör ve başkaldırıyı şimdilik bastırmış olması da Sovyetler Birliği yönetiminin günahlarını örtmeye yetmiyor. Gerici eylemlerin yeşereceği toprağı fazlasıyla hazırladığı için Gorbaçov da suçludur. Gorbaçov ve reform yandaşlarının "açık" bıraktığı kapıdan ilk giren bu gerici hareketler olmuştur.

EMPERYALİZM VE BURJUVAZİ DİKKATLERİ YANLIŞ YÖNE ÇEKMEK İSTİYOR

Azerbaycan olayları emperyalist-kapitalist dünyada Ermeni-Azeri taraf-tarlığına, bunların da arkasında Sovyet düşmanlığına döküldü. Özellikle ülkemizde şovenizm histerisine dönüştü. Gözü yaşlı, sözüm ona mezalim gösterileri ortalığı kapladı. Kendi sınırları içindeki "dağlı Türkler" in yediden yetmişe kırımına ikiyüzlü vicdanları kör olan faşizmin milliyetçilerinin yüreklerinde Azeri Türkleri için kardeşlik ateşi kabardı. Oysa emperyalist-kapitalist dünyada, ister Ermeniler yanında, ister Azeriler yanında yapmacıklı bir trajedi oynanadursun, aslında bu oyunun her bir 'tarafın haklılığının çifte standartlı mezalim öykülerine dayandırıldığı, hala geçerli bir şovenizm numarası olduğu biliniyor. Kitlelerin gözünü tek yanlı haber ve propaganda kaynakları sayesinde şovenizmle kör ettikten sonra olaylara ilişkin her türlü yalan yanlışı Senaryoyu onlara kabul ettirmek de zor olmuyor. 80 ölüyü 80 bin kişinin katledilmesi olarak gösteren burjuva basınının nasıl tek yanlı ve yanlışı" haberci-

lik yapma becerisi gösterebildiği Romanya olaylarında ortaya çıktığı gibi, Azerbaycan olayları için de aynı abartmacılık ve yanıltma söz konusudur. Gerek emperyalist basının, gerekse oligarşinin yerli basınının yaratmak istediğinin aksine, olayların tırmanışında ne Ermeni milliyetçileri masumdur, ne de Azeri milliyetçileri. Her iki taraf da milliyetçi isteklerinin diğerine üstün gelmesine çalışıyor, terör ve kitle katliamı karşılıklı sürüyor.

ÇATIŞMALARIN TARİHİ KÖKLERİ

Bugün Azerbaycan ve Ermenistan'da yaşanan ulusal çatışmaların tarihe uzanan kökleri bunuyor. Tam bir uluslar mozaiği olan Transkafkasya'nın tarihi geçmişine geçmeden önce, bugün anlaşmazlıkların üzerinde yoğunlaştığı durum üzerine kısa açıklayıcı bilgi vermekte fayda var.

Ermenistan ve Azerbaycan Sovyet Cumhuriyetleri içinde iki özerk bölge yer alıyor: Ermenistan sınırları içinde Nahçıvan, Azerbaycan sınırları içinde Dağlık Karabağ. Yalnız, Nahçıvan'da Azeriler, Dağlık Karabağ'da da Ermeni nüfus çoğunlukta. Yani ters nüfusları dolayısıyla coğrafyaları ters yerleşmiş iki bölge. Ermeni milliyetçilerinin nüfusları daha çok ama, Azerbaycan ortasında kalan Karabağ'ı istemeleri olayların nedeni değil, başlangıcı oldu. Azerbaycan milliyetçileri Azerbaycan'daki Ermenileri, Ermeni milliyetçileri Ermenistan'daki Azerileri katletmeye başladılar. Ulusal çatışma bölgeleri Karabağ ve Nahçıvan'da karşılıklı kitlesel çatışmaların odakları oldular. Halk cephesi diye ortaya çıkan, Sovyet yönetimlerine fiilen alternatif olarak yerleşen milliyetçi cepheler çatışmaların kurmaylığı oldular. Katliamların giderek yoğunlaşması üzerine bunların sahne olduğu Azerbaycan, Ermenistan ve Nahçıvan'da Sovyet askeri birlikleri çatışmalara ve çatışanlara müdahale etti. Kısaca Sovyet ordusu şoven hırslarla yüzlerce, binlerce insanın katliamına dönüşen bu karşılıklı yok etme savaşının ortasına girdi.

Sadece Azeri ve Ermeniler arasında değil, uluslar mozaiği olan Transkafkasya'daki milliyetler arasındaki çekişmelerin tarihi, devrim öncesi çarlık dönemine kadar eskilere dayanıyor. Dar bir alanda 8 milliyeti birden bağrında toplayan bu bölgedeki halkların feodal aşiretçi yapıları, ekonomik ve kültürel geri kalmışlık, etnik sınırları belirsizleştiren iç içe geçmişlik, etnik çekişmelerin ve düşmanlıkların bol yetiştiği bir alan yaratmıştır. Çarlık rejimi bu düşmanlıkların üzerine tuz biber eken bir gericilik kaynağıydı. 1. Paylaşım Savaşı'nın ardından emperyalist devletlerin yoğun manevraları arasında bu milliyetler çeşitli politik ve uluslararası kampaşmalar arasında gidip geldikten sonra nihayet Ekim Devrimi onları sosyalizm bayrağı altında birleştirdi.

Ekim Devrimi, çarlığın bıraktığı birçok tarihsel-toplumsal sorun gibi, milliyetler meselesini de çözmek zorundaydı. Uluslara kendi devletlerini kurmak dahil tam bir özgürlük sağlamakla kalmamalı, onları sosyalist inşa yoluna sokmalı, bunu yaparken de gelişmiş-gelişmemiş uluslar arasındaki ekonomik, kültürel, politik eşitsizlikleri ortadan kaldırmalı, yüzyılların biriktirdiği ulusal düşmanlıkları silmeliydi. Gerçekten de 1917 Sosyalist Devrimi, ulaştığı bu halkları çarlığın halklar hapishanesinden çıkarmayı, yeni bir ulusal ve toplumsal kimlikle, kendi Sovyet devletleriyle özgür ulus cumhuriyetleri haline

getirmeyi başarmıştır. Ama bu özgür ulusları sosyalist kalkınma yolunda gerçek ekonomik hak eşitliğine kavuşturup geliştirmek ve ulusal önyargıları enternasyonal dayanışmaya çevirmek yılların, on yılların bilinçli, iradi çabasının sonucu olabilirdi. 15 ulusa kendi devletlerini, yönetim aygıtlarını, 50 küsur milliyete idari-kültürel özerklikleriyle derhal özgürleşme olanaklarını yaratan Bolşeviklerin milliyetler politikası böyleydi. Bu politikanın başarısını güçlü ulusların şovenizme karşı, geri ulusların yerel milliyetçi sapmalarına karşı kararlı mücadeleye bağlamışlardı. Bugün Sovyetlerde yaşanan ve savsaklanan milliyetler problemi, üstelik daha zor koşullarda, sosyalist insanın ilk yıllarında da vardı. Birçok ulusun iktisadi bakımdan geri olması, kendi proletaryalarının çok cılız olması, kültürel bakımdan gelişmemiş olması ve geçmişteki düşmanlıkların tazeliği daha ağır bir problem yaratıyordu. Ancak Lenin ve özellikle Stalin, kaynakların ve ilişkilerin sosyalistçe dağılımının üzerinde ısrarla dururken, milliyetçiliği ulusların sosyalist dayanışmasını zehirleyen bir tehlike olarak görmüşlerdi.

Bolşevikler, yerel milliyetçi sapmaları hiçbir zaman hoş görmemişlerdir. Stalin, yerel milliyetçilik sapmasını, "eski ezilen ulusların yok olan sınıflarının proletarya diktatörlüğü rejimine karşı hoşnutsuzluklarını kendi ulusal devletleri içinde kendi başlarına kalma ve kendi sınıf egemenliklerini koruma eğilimi" diye tanımlar.

Bu birkaç nokta, bugün Sovyetler'de başgösteren ulusal hareketlenmeleri izah etmeyi kolaylaştıran bir çerçeve sağlıyor. Bugün Sovyet Partisinin başında kırk yıl önce *"Azerbaycan ataerkil-feodal ilişkilerin en geri durumda bulunduğu bir ülkedir. Kapitalizmden geçmemiş ve onları Sovyet ekonomisi yoluna sürüklemeye yetenekli özel yöntemlerin uygulanması gerekir."* diyen Stalin gibi bir devrimci yok. Sosyalizm ne kadar çok şey vermiş olsa da, birliğin diğer uluslarına göre iktisadi ve kültürel geriliğin Azeri insanının kafasında daima bir soru olarak kalmaması düşünülemez. Kırk yıl alan bir sürede devrimci bakış açısını yitiren bir yönetim, sosyalist insan ilişkileri, fedakar, çalışkan, önderlik yetenekleri, ulusla bütünleşmiş parti kadroları yerine bürokrat ve hala ataerkil ilişkileri yaşatıp yerleştiriyorsa Azerbaycan veya herhangi bir ulusun halkının dokusuna girip taşıyacak bireysel-ulusal bencilliklere şaşmamak gerekir.

Bütün bunlardan sonra, Gorbaçov'un "açıklık" politikası, bu ulusal bencilliklere daha da açılıp saçılma imkanı tanımaktan başka ne işe yarayabilir?

Birbiri ardına kurulan ve giderek daha cesaretli başkaldıran "halk cephe-leri" açıkça sosyalizm karşıtı, gerici oluşumlardır. Bunlara göz yummak, geriye doğru daha hızlı bir altüst oluşa yol hazırlamak demektir. Stalin'in daha o zamandan bu konudaki uygulaması ilginç ama önemli bir uyarıdır:

"... Henüz dağılma vakti bulamamış köklü milliyetçi geleneklerin kalıntıları, bütün bu koşullar, yerel komünistler arasında, ulusal özelliklerin abartılmasına doğru, proletaryanın sınıf çıkarlarının küçümsenmesine doğru, milliyetçiliğe doğru belli bir sapma yaratma sonucunu vermiştir. Bu olay, en güçlü milliyet komünistleri arasında, çoğu kez, ucu, güçsüz milliyetler komünistlerine karşı yönelik bir şovenizm sapması biçimine büründüğü birçok milliyet-

lerden meydana gelmiş cumhuriyetlerde özellikle tehlikeli olmaktadır. (Gürcistan, Azerbaycan, Buhara, Horezm)" (Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu, syf.377)

Böyle bir uyarının Gorbaçov'un politik programından alacağı bir karşılık yoktur. Gorbaçov'un Azerbaycan'a veya aynı gelişmelerin görüleceği başka bir yere ordu göndermesi milliyetçiliği önlemeye yönelik gibi gözükse de, geline noktada, ulusların kardeşliğini geliştirici, sosyalizmi ilerletici bir fonksiyon görmemektedir. SBKP'de 40 yıla yakın süredir yönetimde olan revizyonizm, alt ve üstyapıda geliştirilen yozlaşma, çürüme, bireycilikle birlikte uluslar arasında düşmanlık tohumlarının ekilmesi, ulusların ihmali vb. sonuçları da yaratıp bugünkü milliyetçilik, gericilik ve kapitalist özlemlerini gerçekleştirebilecekleri zemini yaratmıştır. Gorbaçov iktidarı bu gelişmenin dinamiti işlevini görmüştür. Gorbaçov'un bilinen politikasıyla ne sosyalizm korunabilir, ne de milliyetçi gelişme engellenebilir. Geline aşamada SBKP'nin reformist politikası SSCB'yi dağılma, sosyal demokratlaşma vb. tehlikelerle karşı karşıya bırakmıştır. Bu tehlikeli durumdan çıkabilecek olası gelişmeler de mümkündür. Ama bugün ağırlıkta olan bu değildir.

Bütün bu gelişmelerle birlikte ML'ler, ne Gorbaçov reformizmini, ne de milliyetçi hareketleri destekleyemezler. Her iki tarafı da mahkum edip ML gerçekleri savunmalıyız.

Şubat 1990, Sayı: 32

İCAZET İÇİN OLİGARŞİNİN AYAĞINA KAPANANLAR KOMÜNİST İSMİNİ KİRLETMEKTEN VAZGEÇMELİDİRLER

TBKP iki yıl önce birleşik parti olarak ortaya çıkarken önüne temel politik hedef olarak yasallaşmayı koyduğunu açıklamış, bir an önce ülkeye dönerek partiyi ülke içinde yasal olarak kurup faaliyete geçmek istediklerini söylemişti. Süreç TBKP'nin düşündüğü ve beklediği gibi gelişmedi. Yasallaşma işi düşünüldenden çok daha uzun süre aldı ve zor oldu. Şimdi TBKP yasallaşmış bulunuyor. Gerçi Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun tutuklulukları halen sürüyor, ancak geline noktada bunun pek bir önemi kalmadı. Politbürosuyla, merkez komitesiyle, il ve gençlik örgütleriyle TBKP açığa çıkmış bulunuyor. Bundan sonra partinin İçişleri Bakanlığı'nca tescilli fazla uzun sürmeyecektir.

TBKP'liler geline noktayı "büyük başarı", "tarihi olay", "yıllar süren mü-

cadelenin zaferi" vb. sözlerle zafer olarak ilan ediyorlar, büyük kutlama ve zafer gösterilerinde bulunuyorlar.

TBKP'lilerin sevinç çılgınlıkları atmalarını yadırgamamak gerekiyor. Ne de olsa amaçlarına ulaştılar. 70 yıldır sürdürdükleri çaba nihayet sonuçlarını verdi ve büyük özlemleri gerçekleşmiş oldu. Artık yasal olarak faaliyette bulunabilecekler.

Ancak, 70 yıldır büyük özlemleri olan bu sonuca nasıl ulaştılar? Yasallaşarak ne elde ettiler? Yasallık kendilerine ve Türkiye sınıflar mücadelesine ne sağlayacaktır? Emekçi halk ve ilerici-devrimci güçlerin bu olaydan kazanç ve kayıpları neler olacaktır? Zafer naraları, sevinç çılgınlıkları atılırken bu soruların cevaplarının verilmesi gerekiyor. ML'ler açısından yasallık olayının ne anlam ifade ettiği bu sorulara verilecek cevaplarla belirlenecektir.

TBKP'ye göre, bu soruların cevapları tartışılmayacak kadar açıktır. Onlar TBKP'nin yasallaşmasını "demokrasinin zaferi" olarak görüyorlar. TBKP yasallaştığında ülkede demokrasinin kurulmuş olacağını düşünüyorlar. Onlara göre, bizzat yasallığın kendisi en büyük başarıdır. Yasallaşmış olmak her türlü zafer ilanı için yeterlidir. Bunun hangi yöntemlerle, nasıl elde edildiği, bu konuda verilen tavizler vb. hiçbir şey önemli değildir.

Bilmiyoruz, dünyada, böyle yasallığı amaçlaştıran, her şeyin ölçüsü olarak tek yasallığı gören, ülkede demokrasinin varlığı-yokluğu sorununu kendi yasallığına indirgeyen başka bir komünist partisi var mıdır? TKP'nin yaklaşık 70 yıla varan tarihi, salt yasallaşma uğraşısıyla geçmiş bir tarihtir. Bu kadar uzun bir süre boyunca TKP hep yasallaşmakla uğraşmış, yasallaşmayı tek amaç haline getirmiştir.

Bunun yanında, üzerinde durulması gereken diğer bir nokta da, tarihi boyunca yasallığı tek amaç olarak gören TKP'nin bunu gerçekleştirmenin yolunu nerede aradığıdır. TKP, yasallığı elde etmenin yolu olarak, hiçbir zaman mücadeleyi görmemiştir. O, yasallığı her zaman egemen sınıfların bir lütfü olarak görmüş ve olaya bu anlayışla yaklaşıp egemen sınıfların icazetini elde edebilmek için her türlü yol ve yöneme başvurmuştur.

Onun bu durumu halka ve devrime inanmayan, kendi gücüne güvenmeyen küçük burjuva niteliğinden kaynaklanmaktadır. TKP, tarihi boyunca hiçbir dönem ciddi bir güç olamamış, kitlesel bir nitelik kazanamamış, her zaman dar bir küçük burjuva aydın hareketi olarak kalmıştır. Ve ülkemiz küçük burjuva aydınlarının kendi gücüne, özgücüne güvenmeyen, kaypak yapısını her dönem en somut haliyle kendisinde yansıtmış, kendi gücüne dayanarak bir şeyler yapmak, kitleleri örgütleyip mücadeleye seferber ederek bu yolla birtakım noktalara ulaşmak yerine, kendi dışında sırtını dayayacağı bir yerler aramış, çeşitli burjuva kliklerin peşine takılmış, egemen sınıflardan icazet dilemiş, icazetle var olmaya çalışmıştır.

TKP'nin Mustafa Suphi'lerin öldürülmesinden sonraki '50'lere kadar olan dönemi, küçük burjuva milliyetçisi Kemalistlerin kuyruğuna takılıp icazet arama dönemidir. Bu dönemde kendisine biçtiği misyon küçük burjuva Kemalist iktidarı destekleme olduğu için, bağımsız bir güç olarak siyasi arenada yer alıp siyaset yapmakla dahi uğraşılmamış, millici iktidara destek olma adına,

Kemalistlerin halka karşı uyguladığı her türlü baskı ve teröre sessiz kalınmış, Kürt ulusuna karşı izlenen katliam ve soykırım politikaları "feodalizm tasfiye ediliyor" diye desteklenerek sosyal şoven bir yaklaşım sergilenmiştir.

1940'ların ortalarından itibaren çok partili döneme girilirken, emperyalizmin ve işbirlikçi egemen sınıfların gözde partisi DP ile işbirliği yolları aranmış, DP'nin ilk ortaya çıkışında kitlelerde tek partili CHP iktidarına karşı birikmiş tepkileri örgütleyebilmek için yüzüne taktığı sahte demokrat maskesini iktidara geldikten sonra indirip, faşist saldırganlığını ortaya koymasından sonra, TKP ülkeyi tümüyle terk ederek yurtdışına kapağı atmış ve o tarihten itibaren 70'li yıllara kadar ülkede herhangi bir faaliyeti olmamıştır.

70'li yıllarda, merkezi yurtdışında olmak üzere, ülkede tekrar faaliyete geçildiğinde, TKP dışarıda sırtını Sovyetler'e dayayıp, ideolojik olarak SBKP'nin ülkedeki şubesi biçiminde hareket ederken, içeride izlenen politikalarda da bir taraftan 12 Mart'ın yılgınlık eğilimlerine hitap edilip kitlelerin geri eğilimleri örgütlenmeye çalışılırken, diğer taraftan CHP kuyrukçuluğuyla, burjuvaziden icazet sağlanmaya ve yasallaşılmaya çalışılmıştır. 70'ler konjunktüründe revizyonist çizgide sürdürülen icazet arayışları ve yasallaşma çabaları, TKP'nin silahlı mücadeleye, teröre karşı olduğu, düzenin "istikrar"ını tehdit etmediği konusunda kendisini oligarşiye kanıtlamak için sürdürdüğü tüm çabalara rağmen başarıya ulaşamamış ve legalleşmeyi sağlayamamıştır.

'80'li yıllarda ülkede 12 Eylül'ün baskı ve terörünün yarattığı yılgınlık ve karamsarlık, örgütsel olarak yenilen darbeler, mültecilik koşullarında Avrupa'daki çeşitli sapma akımlardan etkilenmeler ve en nihayet SBKP'de Gorbacov'un işbaşına gelmesiyle yaşanan değişimler, TKP'de de hızlı bir değişimi gündeme getirmiş ve 1985'lerden itibaren başlayan değişim ve gelişmeler '87'de Haydar Kutlu'nun açıklamalarıyla kamuoyuna da duyurulmuş, TKP bu tarihten sonra burjuvaziye kendini kanıtlamak için yeni bir çaba içine girmiştir.

Haydar Kutlu'nun '87 yazında büyük gürültüyle yaptığı açıklamalar kısa sürede beklenen sonuçları verecektir. Egemen sınıfların çeşitli sözcüleri ve burjuva basını Haydar Kutlu'ya ve TKP'ye övgüler düzmeye, komünistlerin artık ne kadar "akıllı", "uslu" hale geldiklerini vazetmeye başlayacaklardır.

Haydar Kutlu kendilerine her çeşit güvenceyi veriyordu. Artık yeni bir parti olduklarını, eskiyi aştıklarını, milli bir parti olmak istediklerini, kendilerine yasallık tanınırsa anayasa ve yasalara saygılı olacaklarını, demokrasiden yana olduklarını, ülkenin bütünlüğünü istediklerini, toplumda barış, huzur ve istikrar istediklerini, istikrarsızlık ve gerginlikleri yok etmek için çalıştıklarını söylüyordu. Yıllardır birileri tarafından çokça yinelenen "huzur" ve "istikrar"ın kurulmasına katkıda bulunma niyetleri vardı. Bu ses duymamazlıktan gelinmezdi. Bu sese kulak tıkanamazdı. Egemen sınıfların çeşitli sözcüleri "Bu sese kulak verilmeli" diyorlardı.

Haydar Kutlu'nun bu açıklamaları yapmasından kısa süre sonra TKP'nin yasalara, reformist TİP'le de birleşmesi gündeme geliyor ve zaten aralarında geçmişte de bir fark olmayan, aynı kökenden gelen bu iki parti "birleşik parti"

olarak kamuoyunun karşısına çıkıp, Haydar Kutlu'nun açıklamalarında ifade ettiği görüşleri program şeklinde sunuyorlardı.

TBKP'nin kuruluşundan, program ve görüşlerinin kamuoyuna açıklanmasından sonra, ANAP hükümetinden aldıkları kimi sinyallere de dayanarak, Haydar Kutlu ve Nihat Sargın ülkeye dönerek TBKP'yi yasal olarak kurmak için harekete geçtiler. Beklenen an gelmişti. Burjuvaziye yeterli güvenceleri verdiklerine inanıyorlardı. Artık ülkeye dönüp partiyi yasal olarak kuracaklar ve o her şeyin çözümü olduğuna inandıkları "barış, demokrasi ve yenilenme" programını uygulamaya koyacaklar, ülke demokrasiye kavuşacaktı (!) Ancak, Avrupa'dan başlayan büyük demokrasi seferi, Esenboğa'da bir fiyaskoyla bitti. Bu demokrasi fatihleri, her ne kadar yayınladıkları program ve görüşler ve yaptıkları açıklamalarla, düzen için tehlike olmadıklarını, yasalara ve anayasaya saygılı olduklarını açıkça ortaya koymuş ve tekrar vurgulamış olsalar da, oligarşi tam emin olmadan kendilerine icazet vermeyecek ve ucuz kahramanlık yapmalarına fırsat bırakmayacaktı. Haydar Kutlu ve Nihat Sargın tutuklandılar. TBKP'nin yasallaşma hayalleri belirsiz bir geleceğe kaldı. Önlerinde yeni bir süreç başlıyordu. Bu TBKP'nin kendini oligarşiye yeniden kaptırma süreciydi.

TBKP İKİ YILDA NE YAPTI?

Yeni Açılım'da şöyle yazıyor: *"TİP ve TKP yöneticileri Nihat Sargın ile Haydar Kutlu, iki partinin ortak bir program temelinde birleştiklerini açıklayarak Kasım '87'de yurda döndüler. Amaçlarını Türkiye'de komünist hareketin yasal faaliyetinin önündeki engelleri kaldırmak ve TBKP'nin yasal kuruluşunu başlatmak için bir girişimde bulunmak olarak açıkladılar. Yarattığı etkiler biliniyor. O günden başlayarak, demokratik bir sistemin köşe taşlarından biri olarak 'düşünce ve örgütlenme özgürlüğü' konusu, şu ünlü 141-142. maddeler yoğun bir tartışma düzlemine ulaştı, ilerici-demokrat çevreler bu tartışmaya aktif olarak katıldılar. Marksistler yasallıkla birlikte komünist hareketin birliğini de gündeme aldılar."*(Yeni Açılım, syf.17, Selim Güleç)

Yeni Açılım yazarı, TBKP'nin kurulması ve Haydar Kutlu ile Nihat Sargın'ın ülkeye dönmelerinden sonra düşünce ve örgütlenme özgürlüğü konusunun, 141-142. maddelerin yoğun bir tartışma düzlemine ulaştığını belirtiyor. Evet, gerçekten Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın dönüşlerinden sonraki süreçte Türkiye'de bu konularda tartışmalar yoğunlaşmıştır. Ancak bu tartışmalar neden ve nasıl yoğunlaşmıştır, tartışmalar ülkedeki demokrasi mücadelesi açısından ne anlam ifade etmektedir ve TBKP'nin bu tartışmalarda hangi yönde, nasıl etkisi olmuştur? Söz konusu tartışmalara değinirken bu soruların da cevaplarının verilmesi gerekiyor.

Burada öncelikle şu noktanın açıklıkla ortaya konması gerekiyor. TBKP'nin ortaya çıkışından bu yana ortaya koyduğu görüşler ve izlediği çizgi, oligarşinin 141-142. maddelere ilişkin tutum ve yaklaşımlarında birtakım değişimler gündeme gelmesinde etkili olmuştur. Çünkü TBKP'nin ortaya çıkışından bu yana oligarşi, TBKP nezdinde ülkedeki göstermelik demokrasi'nin **vitrinini** süsleyecek "güzel" bir şüs görmüş ve TBKP olayına bu temelde

yaklaşmıştır. İki yıldır Türkiye'de 141-142 tartışmaları ve bugün bu tartışmaların belirli bir noktaya ulaşmış olmasında bu yönüyle TBKP'nin bir rolü vardır. Ancak belirttiğimiz gibi, TBKP'nin burada oynadığı rol, mücadele ile 141-142'nin kaldırılması yönünde egemen sınıfları zorlayan bir rol değil, izlediği çizgi ve politikalarla egemen sınıfların güvenini kazanarak birtakım hesaplar içine girmelerini sağlayan bir roldür.

Bu rolün daha iyi anlaşılabilmesi için, bugün 141-142. maddeler konusunda süren tartışmaların hangi alanda, nasıl sürdüğünün dikkatli bir biçimde izlenmesi gerekiyor.

Bugün ülkede bir tarafta düşünce ve örgütlenme özgürlüğü, 141-142. maddeler vb. konularında yoğun tartışmalar sürerken ve bu konularda sözde parlamentosundan Cumhurbaşkanına, hükümetinden muhalefetine herkes bir şeyler yapılması gerektiğini söylerken, somut yaşama bakıldığında bu konulara ilişkin uygulamalar hiç de tartışmalarda ileri sürüldüğü biçimde yürümüyor. Bir taraftan sözde 141-142. maddelerin kaldırılması için girişimler sürerken, diğer taraftan her gün dergiler toplatılıyor, insanlar bir tek yazıdan dolayı onlarca yıl ceza alıyor, okullarına yapılan faşist saldırıyı kınayan öğrenciler polisin gaz bombalı, coplu saldırısına uğrayıp onlarcası birden tutuklanıyor, Kahramanmaraş katliamını lanetlemek için panel düzenleyen dernekler saldırıya uğruyor, insanlar gözaltına alınıp işkenceden geçiriliyor. Bunlara benzer sayılamayacak birçok olay her gün yaşanıyor.

Bir tarafta bunlar yaşanırken, diğer tarafta oligarşinin 141-142'yi kaldırma manevraları yapması ve TBKP'nin de 141-142'nin ortadan kaldırılacağı güvencesiyle, politbürosuyla, merkez komitesiyle ortaya çıkıp basın toplantıları yapması ve TBKP'ye kimsenin bir şey dememesi, oligarşinin 141-142 konusundaki girişim ve hesaplarının ve TBKP'nin konumunun açık göstergeleridir.

TBKP'nin iki yıllık süreç boyunca ülkedeki demokrasi mücadelesine bir katkısından söz edebilmek mümkün değildir. Bu süreç boyunca TBKP'nin yaptığı tek şey, oligarşiye kendini anlatmaya ve düzen için ne kadar zararsız olduğunu kanıtlamaya çalışmak olmuştur. TBKP bu amacına ulaşabilmek için öylesi yollara başvurmuştur ki, işi siyaseti tatil etmeye kadar götürmüştür. TBKP'ye göre yasallaşılmaya çalışıldığı, ancak yaşadığın henüz sağlamadığı bu süreçte siyaset yapmak oligarşiyle, onun devletiyle karşı karşıya gelmeye ve oligarşinin tepkisini çekmeye yol açabilir. Öyleyse yapılacak tek şey, pratik olarak hiçbir şey yapmamak, hiçbir mücadele içinde yer almamak, sadece gazete ve dergi çıkarıp "barış, demokrasi ve yenilenme" konularında taraftarlarını ve kitleleri bilinçlendirmeye çalışmaktır. Bu arada sendikalarda ve demokratik kitle örgütlerinde tepeden inme bir tarzda, birtakım köşe başlarını ele geçirmek ve buralara yerleşmek gelecekte kurulacak yasal partiye hazırlık olacaktır.

İşte TBKP'nin iki yıllık süreç boyunca yaptıkları bunlardır. Oligarşi, AET'ye girme hesapları yaptığı bu süreçte, 12 Eylül'ün kurumlaştırdığı açık faşist yapıyı biraz makyajlama gereği hissederken, TBKP ortaya koyduğu çizgi ve politikalarla, oligarşiye tam da arayıp bulamadığı bir malzeme oldu-

ğu mesajını vermiş ve oligarşinin 141-142 sorunundaki adımlarında bu yönüyle etkili olmuştur.

Oligarşinin 141-142'yi kaldırma yönündeki girişimleri salt AET hesaplarıyla da ilgili değildir. Giderek yükselen ve 12 Eylül'ün koyduğu sınırları zorlayan toplumsal muhalefetin bir bölümünü yasallık zeminine çekerek düzen sınırları içinde eritmek ve böylece hedefleri daraltarak, devrimci muhalefete karşı daha etkin bir savaş yürütebilmek için de böyle bir şeye ihtiyaç duyulmaktadır. İşte bu noktada da TBKP'nin ve onun gibi diğer yasalıcı reformistlerin toplumsal muhalefeti yasallık zemininde eritmede önemli bir işleve sahip olacakları hesaplanmaktadır. TBKP kendisi için öngörülen rolün farkındadır ve zaten hesaplarını da onun üzerine kurmuştur. Kendisine tanınan alana yerleşip oligarşinin icazeti altında burada bir güç-etkinlik elde etmenin hesaplarını yapmaktadır.

Bugün 12 Eylül'ün getirdiği baskı, yasak ve kısıtlamaların bütün ağırlığıyla sürdüğü ve ülkede devrimci-demokrat güçlerin sınırlı güçleriyle de olsa bunlara karşı bir mücadele geliştirdiği, kitlelerdeki huzursuzluk ve tepkileri yönlendirmeye, toplumsal muhalefete önderlik edip demokrasi mücadelesini geliştirmeye çalıştığı koşullarda TBKP'nin hiçbir alanda, hiçbir mücadele içerisinde yer almaması ve siyaset yapmaması, onun gelecekte sınıflar mücadelesi içerisinde üstleneceği misyonun da bir göstergesidir. Geçmişte silahlı mücadeleye anarşizm, terörizm, maceracılık söylemleriyle karşı çıkan TBKP geleneği, bugün gelinek noktada düzenin istikrarını tehdit eden, toplumda çatışma ve gerginlik kaynağı olabilecek her şeye karşı çıkar konuma gelmiştir. Çünkü onun üstlendiği misyon, ülkede "huzur" ve "istikrarın" sağlanması, yasal ve barışçıl yollardan "barış" ve "demokrasi"nin geliştirilmesidir. TBKP'nin kendine biçtiği misyon budur ve bu misyonu gereği, önümüzdeki dönemde düzene karşı gelişecek her türlü devrimci muhalefeti engelleme ve toplumdaki devrimci muhalefet dinamiklerini düzen kanallarına akıtma rolü oynayacaktır.

TBKP bugün, bu işlevi ideolojik platformda sürdürdüğü faaliyetlerle yerine getirmeye çalışmaktadır. Ancak yasallaşmış siyaset arenasına girdiğinde bunun hangi biçimler alacağını kestirebilmek zordur.

GEMİLERİ YAKAN TBKP NEREYE GİDİYOR?

TBKP'nin iki yıldır sınıflar mücadelesinin dışında siyasal faaliyeti tatil ederek geçirdiği süreç, bir yanıyla oligarşiye kendini kanıtlama süreci olurken, bir yanıyla da, TBKP oluşumuyla birlikte girilen yeni yönelimlere hazırlık ve adaptasyon süreci olmuştur. Mehmet Karaca şöyle diyor: *"Geri dönüşü olmayan bir geçiş dönemindeyiz. Bunun ne kadar bilincindeyiz? Eğer bunun iyi bilincinde değilsek, köklü önlemler alma, büyük adımlar atmada da tutuk davranırız. Gemileri yakamıyoruz. Bizi geçiş döneminin gereklerini yerine getirmekten alıkoyan asıl neden budur. Eskiye terk etmede, bir dönemi geçmişe gömmede, alışkanlıkların ataletini yenmede, yeterince hızlı, köktenci ve cesur değiliz. Kafamız geçmiş dönem ve geçiş konusunda ikirciksiz, net, tam açık değil."* (Yeni Açılım, syf.16)

Bu alıntı, TBKP'nin yaşadığı bugünkü süreci en doğru biçimde ortaya koymaktadır. Belirtildiği gibi, TBKP bugün bir geçiş dönemi yaşamaktadır. Bu geçiş, burjuva siyasal platforma geçiştir. TBKP geleneği geçmişte her ne kadar revizyonist, reformist bir çizgiye sahip olsa da burjuva platformun dışında bir çizgiydi. Gerçi bu konuda kendi iradesinden çok egemen sınıfların dışlayıcı tutumu rol oynuyordu. Onlar yasallık için her türlü yola başvurdıkları halde, egemen sınıflar kendilerini dışladığı, icazet vermediği için burjuva yasal platformun dışında varlığını sürdürüyordu. Yoksa özlemleri parlamentaryer mücadeleyi temel alan burjuva reformist bir çizgiydi. Ancak egemen sınıfların dışlayıcı tutumu nedeniyle buna ulaşamıyor, zorunlu olarak parlamento dışı halk muhalefeti içinde yer alıyorlardı. TBKP, geçmişte kendi iradesiyle olmasa da nesnel olarak içinde bulunduğu bu konumdan hareketle, bugünkü ortakları TİP'i parlamentocu reformist bir çizgi olarak değerlendiriyor, kendisini devrimci konumda görüyordu. Bugün yönelinen hedef ise geçmişte TİP'in reformizm ve uzlaşmacılıkla suçlanan çizgisidir. TKP artık burjuva reformist bir akım olma yolundadır.

TBKP'nin bugün yaşadığı bu geçiş, sosyalist hareketin tarihinde daha önce yaşanmış örneklerle yakın bir benzerlik gösteriyor. Bugün Avrupa'da tekelsel burjuvazinin gözde partileri durumunda olan sosyal demokrat, işçi partisi vb. isimlerle anılan birçok parti, TBKP'nin geçtiği yoldan giderek bugünkü noktaya gelmişlerdir. TBKP, her ne kadar, şimdiye kadar hiç keşfedilmemiş, çok yeni gibi gözükten birtakım söylemlerle ortaya çıkıyor, dünyadaki ve ülkedeki değişme ve gelişmelerden, yeni koşullardan vb. bahsediyorsa da, bunların hiçbirisi yeni söylenen şeyler değildir. Yüz yıl önce Bernstein ve Kautsky'ler tarafından dile getirilen ve yüz yıldan beri sosyalist saflarda çeşitli kılıflar altında tekrar tekrar hortlatılan düşünce ve görüşler, bugün çok yeni şeylermiş gibi allanıp pullanarak tekrar piyasaya sürülmektedir.

Yüz yıl önce ünlü revizyonist Bernstein, *"Karşıtların mücadelesinin bütün gelişmelerin temelinde olduğuna inanmıyorum. Benzeyen yanları olan güçlerin işbirliği de bunun kadar anlamlıdır."* diyordu. Bugün TBKP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Karaca, *"Düşman imajından vazgeçen bir anlayış, var olabilmek için düşman imajına gerek duymayan bir yaklaşım"* (Yeni Açılım, syf.16) derken yüz yıl önce söylenen teraneyi tekrarlamaktadır.

Mehmet Karaca, görüşlerini ileri sürerken bunları genel insanlık çıkarları, ortak çıkarlar, günümüz koşulları vb. gerekçelere dayandırmaktadır. Bernstein da görüşlerini ileri sürerken bunlara benzer gerekçeler ileri sürüyordu. Bernstein'in çizgisinden yürüyenler, bugün Avrupa'da tekelsel burjuvazinin gözde partileri konumundadırlar. Bu partilerin işçi hareketi içinden çıktıkları halde, Marksist görüşleri terk edip revizyonist görüşlere saplanmaları, onları bugünkü noktaya getirmiştir.

Sınıf mücadelesini, devrimi, proletarya diktatörlüğünü reddeden, sınıflararası barışı, uzlaşmayı, işbirliğini temel alan, genel insanlık çıkarları, dünya barışı, sistemlerarası güç dengeleri adına, NATO, AET savunuculuğu yapan, mevcut sorunların kapitalist sistem içinde çözülmesini öngören, çoğulculuğu, **parlamentarizmi** ilke olarak benimseyen TBKP'nin savunduğu görüş-

lerin ideolojik konum olarak bu partilerden bir farkı yoktur.

Bu ideolojik konumuna karşın TBKP, bugün siyasal olarak sosyal demokrat partilerden farklı konumdadır. Şu anda henüz bir burjuva partisi durumunda değildir. Ancak girilen yol oraya çıkmaktadır. Eğer bu konuda, yanlış görülmez, revizyonist-reformist çizgide ısrar edilirse, o noktaya varılması kaçınılmazdır

Düzenle bütünleşme ve burjuvazinin güdümüne girme, belki hemen bugünden yarına gerçekleşmeyebilir. Avrupa'daki sosyal demokrat partiler de bir anda değil, belli bir süreç sonunda gelmişlerdir bu noktaya. O süreç tamamlanıncaya kadar Marksist saflardan kopsalar da halk saflarında birer hareket olarak kalmışlardır. TBKP de kendi koşulları içinde bu tür bir süreç yaşayabilir. O noktada Marksist-Leninistler, bu hareketi değerlendirirken bugün içine girdiği yolun kendisini hangi noktaya götüreceğini tespit edip söylemekle birlikte, bu hareketi çeşitli süreçlerde nesnel olarak hangi konumda olduğuna bakarak değerlendireceklerdir.

TBKP MEVCUT DURUMUYLA KOMÜNİST İSMİNİ KIRLETMEKTEN VE BAYAĞILAŞTIRMAKTAN BAŞKA BİR İŞLEV YERİNE GETİRMEMEKTEDİR

TBKP'nin girdiği yol ve varmak istediği hedef kendi bileceği iştir. İsteyenin bataklığa gitmesini, sömürücü burjuva düzenin bir unsuru haline gelmesini kimse engelleyemez. Ancak bizim için önemli olan nokta, onun kendisine yakıştırdığı isim ve sıfatlarla gerçek kimliğinin birbirine uymaması, bu konuda sahtekarlıkla ve ikiye bölmeyle kitlelerin kafalarının buandırılmasıdır.

Kitlelerin açlık, sefalet, baskı ve zulüm altında inlediği, en küçük bir hak aramanın dayakla, işkenceyle, kanla bastırıldığı, faşist saldırılara karşı can güvenliğinin sağlanması için protesto ve direniş yapan öğrencilere vahşice saldırılıp bölük bölük cezaevlerine doldurulduğu, 1 Mayıs'ı kutlamak isteyenlerin kurşunlanarak katledildiği, insanlara insan dışı yedirildiği koşullarda "düşman imajından vazgeçen bir anlayış, var olabilmek için düşman imajına gerek duymayan bir yaklaşım"dan söz ederek emekçi kitlelerle egemen sınıfların çıkarlarını uzlaştırmaya çalışan, "gerginlik yaratmayan", "düşman imajından vazgeçen" yaklaşımlarla var olan toplumsal çelişkilerin üzerini örten, mevcut baskı, terör ve sömürüyü, açlığı, sefaleti görmezlikten gelen, uzlaşmalarla mevcut durumu statüleştirme ve kalıcı kılmayı öngören bir anlayışın komünist sıfatıyla bir ilgisi olamaz.

"Barış, demokrasi, yenilenme", "genel insanlık çıkarları" vb. söylemlerle, sınıf mücadelesinden kopan, emekçi sınıfların baskı ve sömürü düzenine karşı yürüttüğü mücadeleyi düzen kanalları içinde eritmeyi önüne görev olarak koymuş, NATO, AET vb. emperyalist kuruluşları savunan, barış, istikrar, dünya dengeleri adına, bu emperyalist soygun ve saldırganlık örgütlerine karşı çıkmamayı öğütleyen anlayış, komünistlik bir yana, tutarlı demokrat dahi olamaz.

Komünist sıfatına layık olabilmek, işçi sınıfının bilimsel dünya görüşü Marksizm-Leninizmi kendine rehber edinip, mücadelede bunun gereklerine

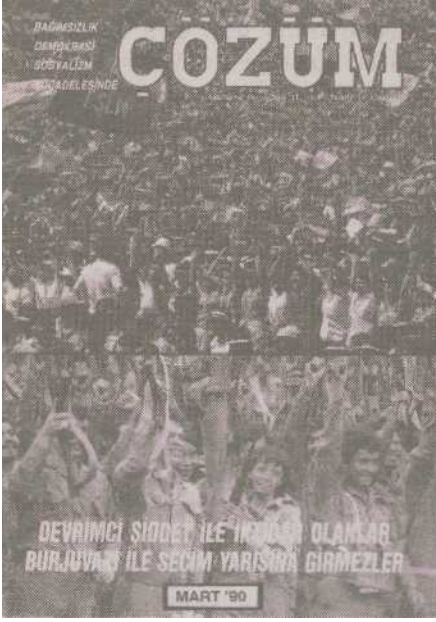

uygun davranmayı gerektirir. Sınıf mücadelesi yerine sınıf uzlaşmacılığını koyan, devrim yerine reformdan, yenilenmeden söz eden, devrimi ve proletarya diktatörlüğünü reddedip her alanda burjuvaziyle uzlaşmayı ve işbirliğini savunan TBKP'nin komünistlikle bir ilgisi yoktur. Onun bu sıfatı kendisine yakıştırması sahtekarlık ve ikiyüzlülüktür başka bir şey değildir.

TBKP'nin birleşik parti olarak ortaya çıkışından bu yana bütün çabası, reformcu ve uzlaşmacı çizgisiyle kendini oligarşiye kabul ettirebilmek için uğraş vermek olmuş, bu amaçla taviz üzerine taviz vermiş, solta arasına sınırlar çekmiş, milli parti olmak istediğini, demokrasiye katkıda bulunmak istediğini, toplumda istikrar için çaba göstereceğini tekrarlamış durmuş, oligarşiye şirin gözükme için siyasi varlığını yadsıyarak siyasi faaliyeti dahi tatil etmiştir.

İcazet adına verilen bu tavizler ve sergilenen tavır, onu hızla düzenle bütünleşme ve düzenin istikrarına hizmet eden bir konuma sokmuştur. Bugün TBKP'nin bu niteliğine karşın hala komünist isminden vazgeçmemesi, komünist sıfatını sürdürmeye çalışması, varlık koşulunu bu isimden almasından kaynaklanmaktadır. Bu isimden de vazgeçerse varlık zemini tümüyle ortadan kalkacaktır. Çünkü TBKP'nin program ve görüşleriyle izlediği çizginin, özünde, SHP, DSP vb. burjuva reformist partilerden hiçbir farkı yoktur. Hatta birçok noktada 12 Eylül'ün devamcısı ANAP'la aynı konuma düşmektedir. ANAP Genel Başkan Yardımcısı yaptığı açıklamada, *"Görüşlerimiz arasında bir fark yok. TBKP, PKK'ya karşı tavrını ortaya koymalıdır."* diyerek TBKP'nin durumunu çarpıcı biçimde gözler önüne seriyor. TBKP'yi bugünkü haliyle mevcut burjuva partilerinden ayırt eden şey, sadece kendisine yakıştırdığı komünist sıfatıdır.

Ancak o, bu haliyle komünist sıfatını kirletmekten, onu bayağılaştırmaktan başka bir işlev görmemektedir. TBKP geldiği noktada artık kendi kimliğini daha açık ortaya koymalı, kendini daha doğru tanımlayacak bir sıfat bulmalı, komünist ismini kirletmekten vazgeçmelidir.

Mart 1990, Sayı: 33

KENDİNİ YENİDEN YARATMA SAVAŞI KAZANILMIŞTIR

12 Eylül'le birlikte Türkiye solu önemli bir sınavdan geçti. Cuntaya karşı ciddi bir direniş gösteremeyen sol, kısa bir süre içinde yediği ağır darbelerle, etkileri daha sonra son derece güçlü biçimde kendini hissettirecek derin bir yenilgi sürecine girdi. Yenilgi boyutluydu; sadece örgütsel dağınıklık ve yok oluşa yol açmadı, ideolojik olarak hızlı bir sağa savrulmaya da yol açtı.

Yenilginin boyutlu olmasında, alınan örgütsel darbeler kadar, hemen her alanda cuntaya karşı etkili bir direniş gösterilememesinin de payı vardır. Darbeler ardından, poliste, cezaevlerinde ve cuntanın mahkemelerinde sergilenen teslimiyetçi pratik, cuntanın fiziki baskılarının yanında ideolojik saldırılarının da güç kazanmasında ve yenilginin pekişmesinde etkili oldu. Yılgınlık, karamsarlık, moral çöküntüsü giderek kendine güvensizliği, inançsızlaşmayı doğurdu ve bu, dalga dalga yayılarak devrimci dinamiklerin güdükleşmesine ve hatta yer yer yok olmasına kadar vardı. Sonuçta yenilgi virüsü, cuntanın ideolojik bombardımanından da beslenerek bütün bünyeyi sardı.

Bugün Türkiye solunun içinde bulunduğu durum, 12 Eylül yenilgisinin doğrudan bir sonucu olduğu gibi, aynı zamanda yenilginin devrimci saflarda yarattığı tahribatın boyutunu da gösteriyor. Cuntaya karşı -hazırlıksız yaka-

lansalar da- güçleri oranında mücadele eden ya da etmeye çalışanlar, hemen her alanda bir direniş örgütlemeyi başaranlar, kendi yanlış ve eksikliklerini hızla ve açıkyüreklilikle tespit ederek, bunları aşmak için ciddi bir çaba içine girenler, yaralarını sarma ve yeniden ayağa kalkma konusunda önemli bir mesafe almışlar ve bugün toplumsal muhalefeti geliştirme çabasını sürdüren devrimci bir güç konumuna yükselmişlerdir. Ama buna karşın hemen her alanda cuntaya karşı teslimiyetçi bir konuma savrulanlar, yenilginin yarattığı ağır sorunlar altında ezilmiş ve geline aşamada kendileri için bir çıkış yolu arama çabası içinde debelenip durmaktadırlar. Bir türlü toparlanamayan, ciddi anlamda bir güç oluşturamayan solu bu noktaya getiren zaafın, hata ve yanlışların doğru biçimde değerlendirilmesi, içinde bulunulan olumsuzlukların ve bunlardan kaynaklanan problemlerin aşılabilemesinin ilk adımıdır. Kendi zaaf ve yanlışlarından dersler çıkararak bunları aşma çabası ve iradesi gösteremeyenlerin halk kitlelerine önderlik etmeleri bir yana, içine düştükleri bunalımdan kurtulmaları da mümkün değildir.

Zaten bu yüzden bugün, 12 Eylül'e karşı mücadele etmeyen, yediği darbeler ardından ağır bir yenilgiye uğrayan, poliste, cezaevlerinde, faşizmin mahkemelerinde teslimiyetçi bir çizgi izleyen ve bunun sonucu yılınlaşan, bağlı olduğu moral değerleri yitiren, inançsızlaşan kesimler, bunalım bataklığında kıvranıp duruyorlar. Yenilginin muazzam ölçüde tahrip edici etkilerini bu kesimler nezdinde çok daha açık olarak görebilmek olanağı var. Kendi olumsuzluklarını aynı şekilde başkalarına da yamama çabası, herkesi kendi gibi görme ve gösterme isteği, onları, faşist cuntanın saldırılarına karşı hemen her alanda bir direniş örgütlemeye çalışan ve kimi hatalarına ve olumsuzluklarına karşın örnek tavırlar geliştiren, örgütü ayakta tutup sürekliliğini sağlayan, devrimci gelenekler yaratan, devrimci düşünce ve inançlarını koruyan ve moral değerlerine sıkı sıkıya sarılan, bunları canlı tutan ve bu yüzden de geleceğin temellerini cuntanın saldırılarının en azgın olduğu dönemde adım adım ören devrimci harekete ve kadrolarına karşı, olmadık yalanlar ve spekülasyonlar üreterek karalamaya yöneltiyor. Açık devrimci eleştiri yöntemi yerine, spekülasyon temelinde -çoğu kez polis mi, yoksa kendisine devrimci diyenlerin mi yaptığı belli olmayan- karalamalardan medet umuyorlar. Bu tutumları, bu kesimlerin yenilgi sonrası içine düştükleri inanç yitimi, yozlaşma ve çürümenin boyutunu göstermesi açısından çarpıcıdır.

Bugün içine düştükleri örgütsel dağınıklığın yarattığı problemlerle boğuşmaktan başını kaldıramayan, örgütsel varlık gösterme ve kitleselleşme konusundaki sıkıntıları kronikleşen ya da her toparlanma çabası ardından darbe yemekten kurtulamayanlar ya da başka bir ifadeyle, toplumsal muhalefete öncülük edecek devrimci bir alternatif konumuna sıçrayacak somut bir programa ve gerekli araçlara sahip olmayanlar, her geçen gün kitleselleşerek bunu başarma konumuna doğru ilerleyen devrimci hareketi -ve doğal olarak önderlerini- karalamayı, yıpratmayı kendileri için bir görev kabul etmiş olabilirler. Ama boşuna. Güneş balçıkla sıvanmıyor; gerçeği çarpıtmak ve farklı göstermek olanaklı değil. Kaldı ki devrimciler, kendi olumsuzluklarını hiçbir zaman gizlememiş, yanlışları ve hataları **konusunda halka özeleş-**

tiri vermeyi devrimci sorumluluklarının bir gereği bilmişlerdir. Kuşkusuz faşizme karşı savaşta yanılığa düşmek ya da hatalar yapmak önemsiz değildir, ama her devrimci hareketin tarihinde benzer durumlar vardır. Sorun, bunları görebilmek, pratik süreç içerisinde aşmayı ve kendini yenilemeyi hedefleyen politikalar geliştirebilmektir.

Burada, 12 Eylül'le birlikte faşizme karşı mücadelede birbirini bütünleyen kesitler olması itibarıyla poliste, cezaevlerinde ve mahkemelerde sergilenen tavır bir kez daha değerlendirmek, sorunu devrimci hareket açısından irdelemek durumunda olacağız.

İşkence Altında Her Koşulda Direnmek Devrimci Bir Görevdir

Bir hareketin ve onun elemanlarının poliste, cezaevlerinde, faşizmin mahkemelerinde ortaya koyacağı tavır vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Bu, o hareketin niteliği hakkında olduğu gibi, devrimci sınıf savaşını sürdürme irade ve isteği konusunda da açık bir fikir edinmemizi sağlar.

İktidar mücadelesi veren her devrimci hareket, en zor koşullarda bile gösterdiği direnç ve kararlılık sonucudur ki, halkın gerçek anlamda güven ve desteğini kazanabilir. Devrimci bir hareketin önder ve militanları, her düzeyde insanları poliste, mahkemede ya da tutsaklık koşullarında, sarsılmaz bir kararlılık ve direnç göstermek, direnmeyi devrimci yaşamlarının bir parçası haline getirerek davalarına bağlılık ruhunu canlı bir biçimde yaşatmak ve kökleştirmek durumunda olmalıdırlar. Faşizmi yenebilmek, hangi koşulda olursa olsun ona boyun eğilmeyeceğini gösterme iradesi ve cesaretinden geçiyor. Bunun anlamı, şubelerin, cezaevlerinin, mahkemelerin sınıf savaşının değişik biçimlerde sürdüğü alanlar olarak görülmesi gerektiğidir. Kişi tutsak düştüğünde de kendi sınıfının davasını sonuna kadar savunmayı bir görev bilmelidir.

İşkence tezgahı, devrim ile karşı-devrim arasındaki savaşın değişik biçimde ve düzeyde yoğun olarak yaşandığı bir çatışma arenasıdır. Devrimci burada, inancını yıkılmaz kılarak kendi sınıfının zaferi için savaşırken, işkenceci de faşizmin zaferi için her yola başvurarak, çözülmeyi sağlamayı amaçlayacaktır. Yani devrimcinin iradesiyle faşizmin zorbalığı boy ölçüşecektir. Her şey kişinin iradesine bağlıdır; sonucu, onun devrime ve halka olan bağlılığı belirleyecek, işkenceci karşısında gösterilecek en küçük zayıflık şu veya bu ölçüde inanç yitimine uğraması demek olacaktır.

Her devrimci, direnme eyleminin neye hizmet ettiğini bilince çıkarmış olmalıdır. Öncelikle kim olduğunu, ne için savaştığını, kimlere karşı sorumlu olduğunu, bir an olsun unutmamak zorundadır. Ve sınıf düşmanı ile uzlaşmaya hiçbir şekilde yanaşmamalıdır. Kendisine yapılan işkencenin neyi amaçladığını bilen biri, direnme eyleminin anlamını ve zorunluluğunu daha derinden hissedecek, direnmeyi ideolojik kavrayışının bir sonucu olarak gerçekleştirecektir.

İşkenceyle amaçlanan, öncelikle kişinin örgütsel ilişkilerini açığa çıkarmak, onu sahip olduğu düşünce ve inançlardan vazgeçirmek, kendine, yoldaşlarına ve sınıfına ihanet ettirmek ve giderek karşı-devrimin bir unsuru ha-

line dönüştürmektir. Kuşkusuz bunlarla bitmiyor. Faşizm, ihanete zorladığı, hainleştirdiği kişileri canlı bir propaganda aracı haline getirerek halkın devrimcilere olan güven ve desteğini sarsmaya, giderek yok etmeye çalışır. Genelde kitlelerin korkutulması, yıldırılması ve pasifikasyonunu sağlamak hedeflenir. Yani işkencede amaç ikilidir: Birincisi, kişiye yöneliktir; ikincisi ve daha da önemlisi kitlelere yönelik yanıdır. Bu yüzden her devrimci, kendisine yapılan işkencenin, özünde sınıfına karşı girilen karşı-devrimci bir eylem olduğu bilinciyle hareket etmek, direnmeyi sınıfsal bir tavır alış olarak özümsemek durumunda olmalıdır.

Bu noktada, poliste direnmenin esas olarak bir ideolojik sorun olarak ele alınması gerektiği ortaya çıkıyor. Ancak sınıfına, onun dünya görüşüne bağlı olanlar işkencehaneyi sınıf savaşının bir arenası olarak görebilir ve direnmeyi de bu savaşın kendi sınıfı adına elinde olan tek silah olduğu bilinciyle hareket edebilir. Dahası, ideolojik kararlılık işkencede direnmenin esasıdır. Kararsızlığa düşüldüğü noktada çeşitli boyutlarda olumsuzluğun **ortaya çıkması** kaçınılmazdır.

Bundan çıkarılması gereken sonuç nedir? Eli başta, devrimciliği bir yaşam biçimi olarak görmek gerektiğidir. Hangi sınıftan gelirse gelsin, **devrimci** olan insan, yaşamının her anını devrimci kılabilmelidir yani davası ile özdeşleşebilmelidir. Devrimciliği gelip geçici bir heyecan, yüzeyde kalan bir inanç olarak değil, derinliğine özümseyen kişi ancak işkence altında örgütüne, yol daşlarına, devrime ve halka ihanet noktasına sürüklenmez. Poliste şu veya bu oranda çözülen, inanç zayıflığı gösteren herkesin, daha önceki yaşamın da farkına vardığı ya da varmadığı bazı zaaf, eksiklikler taşıdığı ve **bunla** rın devrimciliğin sınava tabi tutulduğu bir sırada açığa çıktığı genel bir olgu olarak kabul edilmelidir. O halde yapılması gereken nedir? Bu, her şeyden önce kişinin kendi zaaf ve eksikliklerine karşı mücadele etmesi, onları aşma yönünde çaba ve azim göstermesi, iç hesaplaşmayı sürekli kılarak kendini yenilemesi, devrimciliği kolay zamanlarda yapılan bir uğraş olarak değil, bir yaşam biçimi olarak özümsemesi demektir.

Poliste Ortaya Çıkan Belli Başlı Tavırlar

Poliste alınan tavırlar kişiden kişiye değişmekte ve kendi içinde, direnmekten çeşitli düzeylerde çözülmeye ve polisle işbirliğine kadar değişkenlik göstermekle beraber, genel bir kategorileşmeye tabi tutarsak şu başlıklar altında ele alınabilir:

1) Hainlik noktasına varan işbirliği tavrı: Polise her şeyi anlatmakla kalmayıp onun bir piyonu olmayı da kabul ederek açık bir işbirliği içine girme tavrıdır. Sadece devrimcilikten vazgeçilmekle kalınmaz, karşı-devrim saflarına da geçilir. İhanet, çözüme ile sınırlı değil, hainlik düzeyine çıkmıştır. Bu tip ihanet tavrı gösterenler, örgütüne ve yoldaşlarına zarar vermeyi gönüllü olarak üstlenirler. Yoldaşlarına işkence yapmak, polisle operasyonlara katılmak, polisin her düzeyde fikir yürütmesine ve örgütsel çalışma ve ilişkileri öğrenmesine yardımcı olmak, karşı-devrimci propagandanın aracı olmayı gönüllü kabul etmek vb. çaba içine girerler. Savunduğu düşüncelere ve sını-

fına düşman olurlar ve adeta intikam almaya yönelirler.

12 Eylül sonrası az da olsa poliste bu tip tavırlar içine girenler olmuştur ve bunlar devrimci, yurtsever örgütlere büyük zararlar vermişlerdir. Poliste işkence sonucu hainliği seçenlerin kendi içinde görece farklı davranış biçimleri göstermeleri, genelde onların tutumuna ilişkin farklı bir değerlendirme yapmayı gerektirmez.

2) Çözülme tavrı: Örgütüne ve yoldaşlarına, işkencede direniş gösteril meyerek boyutlu düzeyde zarar vermedir. Örgütsel ilişki ve faaliyetler, katılan eylemler hakkında hemen her şeyi anlatmada ifadesini bulan bu tavır, devrime olan inanç yitiminin sonucu karşı-devrime teslim olma demektir. İşkencede açık bir yenilgi anlamına gelir. Kendi içinde verilen zararın boyutu, çözülmenin gerçekleşme biçimi ve derecesi açısından farklılıklar taşıması, özünde bir teslim oluş söz konusu olduğu için fazla önem taşımaz. 12 Eylül sonrası devrimci örgütlere yönelik operasyonların genişlemesi ve ağır darbe ler alınmasında, işkence altında çözümlerin önemli bir yeri vardır.

3) Yarı-çözülme tavrı: Polis tarafından daha önce çeşitli biçimlerde açığa çıkarılmış ve öğrenilmiş şeyleri kabul etme ya da sınırlı, kısmi bilgiler verme biçiminde ortaya çıkan uzlaşmacı tavidir. Bunu küçük burjuva reformist bir tavır olarak da nitelendirebiliriz. Kişi işkenceden ya da ölümden kurtulmak için, pragmatik anlayışlar veya değişik nedenlerle karşı-devrimle uzlaşma yolunu seçer. Kendi içinde bir direnmeyi içerse de özünde yatan boyun eğıştır. Devrimci anlamda direnme için gerekli inanmışlık ve kararlılık zayıftır. Belli ölçüde inanç ve moral yitimine uğrayan kişi, sonuna kadar direnme gücünü ve cesaretini kaybederek uzlaşma yolunu seçer. Bilinen şeyleri kabul etmekle örgüte ve yoldaşlarına zarar vermediğini düşünmek yanılgıdır. 12 Eylül sonrası böyle olmadığı, polisin direnen insanların iradesini kırmak için bu tür reformist tavırlardan yararlandığı ve onları kullandığı bir gerçektir.

4) Direnme tavrı: İşkencede devrime ve halka bağlı kalma, karşı-devrim boyun eğmemedir. İşkencecilere örgüt ve yoldaşları hakkında bilgi vermeyi reddetme, hiçbir şey kabul etmemedir. Direnen insan işkenceciye karşı kendi davasını savunur, işkenceyi protesto amaçlı eyleme de geçer; gerektiğinde ölümü de severek kucaklar.

Direnme, kişinin polise düştüğü andaki durumuna, örgütsel konumu ve niteliğine bağlı olarak değişik biçimler kazanabilir, ancak genelde ifade vermemek esastır. Buna karşın, örgütsel konumu ve niteliği açığa çıkmamış kişiler, eğer serbest bırakılma olanaklarına sahipse, her türlü örgütsel ilişki ve faaliyeti reddeden bir ifade verme yolunu da seçebilirler; bu tutum da direnme tavrının dışında değildir. Ancak aslolan, ifade vermeyi reddetmek, taviz anlamına gelecek en küçük davranıştan kaçınmaktır.

Örgütsel konumu önceden polis tarafından bilinen ya da kendi iradesi dışında açığa çıkanlar örgütün, devrimin ve ML'nin savunulmasını ve propagandasını yapmayı, ifade vermeyi her koşulda reddetmeyi, işkencecileri protesto tavrı geliştirmeyi direnmenin bir parçası olarak görürler.

12 Eylül Sonrası Sol Genel Olarak Poliste Yenildi

12 Eylül cuntasının yoğun saldırılarıyla birlikte ağır darbeler yiyen sol, poliste genel olarak başarılı bir sınav veremedi. Önder ve kadro düzeyinde yaygın olarak çözülme, yarı-çözülme tavırları yaşandı. Gevşek ve hantal bir örgütsel yapıya sahip olmanın, cuntaya hazırlıksız yakalanmanın ya da yeterince hazırlık yapamadan yakalanmanın yarattığı gedikler yanında, poliste sergilenen bir dizi olumsuzluk sonucu operasyonların ardı arkası kesilmedi ve örgütsel bir yok oluş sürecine girildi. Yenilen darbelerin boyutlu oluşunda, bir bütün olarak poliste direniş gösterilememesinin **payı** büyüktür.

Elbette bu durum hiç direnilmediği anlamına gelmiyor. Hemen her örgüt içerisinde önder ve kadro düzeyinde, direnen insanlar da çıktı. Hatta bu kimi örgütlerde nispeten daha yüksek yoğunlukta oldu. Ama bu durum, genel açı-sından bir istisna oluşturmaktan öteye gitmiyor. Sorun tek tek bireylerin tavrından çok, genelde örgütlerin tavrı düzeyinde ele alındığında ortaya çıkan tablo, poliste açık bir yenilgi yaşandığıdır.

Peki bu niçin böyle olmuştur? Sol poliste niçin başarılı bir sınav verememiştir?

En başta küçük burjuva sınıfsal kökeni saymak gerekir. Devrimci, anti-föşist, yurtsever nitelikli örgütlerin kadrolarının büyük oranda küçük burjuva kökenli olması yanında, bu örgütlerin dayandığı sınıfsal taban da ağırlıklı küçük burjuva kesimlerdi. Bu, 12 Eylül öncesi sürecin nesnel bir gerçekliği-dir. Ağırlıklı 1975 sonrası oluşmaya başlayan sol örgütler, öncelikle gençlik hareketi içinde filizlendiler ve giderek diğer sınıf ve tabakalar içinde örgütlenmeye çalıştılar. Sol, emekçi sınıfları kucaklayan ve onları harekete geçirebilen bir sınıf hareketi niteliğine yükselemediği için bu nesnel konumu aşamadı. Aynı zamanda onun açmazını oluşturan bu durum, zor koşullarıyla yüz yüze gelindiğinde yaygın olumsuzlukların yaşanmasının zeminini teşkil etti. Küçük burjuva özelliklerinden arınamayan (ya da arındırılmayan) kadrolar, karşı-devrimin ideolojik-siyasi saldırılarının yoğunlaşarak etkili olduğu koşullarda teslimiyetçi bir konuma savruldular.

Yine 12 Eylül öncesinde sol, küçük burjuvazinin "güçlülük" psikolojisini belirli oranlarda taşımaktaydı. Bu psikoloji, zor günlere hazırlık yapılmasını engelledi. Kadrolar açık faşizme karşı dişe diş sürececek bir savaşa hazırlanamadı. Ancak faşizm olgusu 75 sonrası kuşak için bizzat yaşanmış ve tüm boyutlarıyla algılanabilmiş bir olgu değildi. Bilinç düzeyinde yeterince hazır olamama yüz yüze gelindiğinde bocalamayı, moral ve inanç yitimine uğrayarak uzlaşmayı ve giderek teslimiyeti doğurdu.

Yenilgide etkili olan bu nesnel nedenleri ortaya koyarken, sorunun ideolojik bir boyutu olduğunu da reddetmiyoruz. ML'nin her düzeyde egemen kılınamamasının kuşkusuz önemli bir yeri var ama 12 Eylül sonrası poliste uğranılan yenilginin geneldeki nedenini "ML bir çizgiye sahip olup olmama" noktasından çok, solun 12 Eylül öncesinde içinde bulunduğu nesnel durumun belirleyici etkisine bağlıyoruz. Aksi halde poliste direnen her insanı ML

olarak görmek, direnmeyeni görmemek durumunda kalırız ki, bu yaklaşım objektif ve kabul edilebilir değildir.

Çok doğal olarak şu soru sorulabilir: Her direnen insan inancından mı, ML'ye olan bağlılığından mı direnmiştir? Direnme esas olarak ideolojik bir sorunsa, direnme tavrının ana dayanağı elbette bu olacaktır. Kendine ML diyen herkes her koşulda direnme tavrına sahip olmalıdır. Ancak 12 Eylül sonrası poliste yaşanan deneyleri değerlendirirken solun nesnel durumunu göz ardı ederek kaba bir hataya düşmemeli, sorunu "direneler ML'lerdi, direnmeyenler değildi" ikilemi ile açıklamaktan kaçınmalıyız. Aksi halde işkence altında hiçbir şeyi kabul etmeyen nice insanın sonradan devrimciliği bırakmış olmasını açıklayanlayız. Hatta bunların içinde öyleleri çıkmıştır ki, cezaevlerinde ve mahkemelerde işbirlikçi konuma dahi gidebilmişlerdir.

Direnmenin çeşitli nedenleri olabilir. Sınıfına, davasına inancı nedeniyle direnenler olabileceği gibi, başka nedenlerle örneğin hukuksal kaygılarla, feodal değerlerle, kişisel gurur nedeniyle de vb. direnilebilir. ML, devrimci olmayan çeşitli ideolojik akımların elemanlarını da direnebilir. Ayrıca ilk işken- ce sınavında direnenlerin ikinci veya üçüncüsünde zaaf gösterdiği görüldüğü gibi, tersi örnekler de çokça vardır. Yani direnmiş olmak, kişinin ML olmasının tek kriteri olarak ele alınamaz.

Kimileri "*Direndik, o halde çizgimiz de ML'dir*" biçiminde kaba bir genelleme yapıyor. Bu mantık gibi, bunun tersi, "*Direnmediler, o halde çizgileri M-L değil*" demek de yanlıştır.

Direnme ve çeşitli düzeyde çözülme tavırları, özellikle 12 Eylül sonrası süreç açısından kendi nesnel ve öznel koşullarıyla birlikte ele alınmalıdır. 12 Eylül sonrası poliste, her hareket içinde hem direnme, hem de çeşitli düzeylerde çözülme tavırları birlikte yaşandı. Ve esas olarak olumsuzluk belirleyici oldu. Ancak 12 Eylül karşısında alınan yenilgi tek başına poliste alınan tavırla ortaya çıkmadı. O, yenilginin sadece bir parçasıydı. Yeniden olumsuzluğu aşma çaba ve iradesi gösterilemeyerek, örgütsel varlığı ve mücadeleyi sürdürmeyerek, gerek cezaevlerinde, gerekse de faşizmin mahkemelelerinde teslimiyetçi bir tavır sergilenerek ve de sağ reformist çizgilere savrularak tamamlandı. Bu durum, ideolojik kargaşa, bölünme ve parçalanmalar, yurtdışına kaçış, mücadeleyi tatil etme ile devam etti. Bu yüzden yenilgi her alanda çok daha boyutlu yaşandı. Bugünkü sıkıntıların asıl nedeni de bu durumdan kaynaklanıyor.

Bunu, her şeyi poliste alınan tavırla açıklamaya kalkmanın yanıltıcılığını belirtmek için söylüyoruz. En az onun kadar önemli olan bir başka olgunun da altını çizmek gerekiyor. Sol örgütler olumsuzluğu aşma, örgütlerini, ideolojilerini, mücadelelerini yaşatabilme çabasına girmiş, o iradeyi gösterebilmiş midir? Ne yazık ki, solun büyük kesimi için buna verilecek yanıt koskoca bir hiçtir. Cezaevleri, mahkeme pratikleri ve mücadeleyi her alanda sürdürme, yeniden ayağa kalkma, faşizmin oyununu bozma ve geleceğe hazırlanma yerine cuntanın ideolojik, politik, fiziki saldırıları karşısında gerileme, uzlaşma, teslimiyet ve örgütsel kargaşa hakim olmuştur.

Devrimci Hareket Açısından Durum Nedir?

Devrimci hareket, 12 Eylül sonrası yaşanan yenilginin ve polisteki olumsuzlukların dışında değildir. Devrimci hareket saflarında da direnme tavırları gibi, uzlaşmacı-reformist çözülme, ihanet tavırları yaşandı. Bu durum salt sıradan örgüt insanları için değil, kadro ve önder düzeyindeki insanlar için de geçerlidir.

Bunu yeni söylüyor da değiliz. Halka karşı sorumlu olmanın gereği her zaman açık olmayı, kendi hata ve olumsuzluklarından dersler çıkararak bunları aşmayı ilke edinenler için gizlenecek bir şey olamaz. Ama buna rağmen, devrimci hareketin yeniden yükselişe geçtiği ve toplumsal muhalefete öncülük edecek bir güç olma yönünde ilerlediği günümüzde, kendi içine düştükleri durumu izah etmede, militanlarını ikna etmede güçlük çekenler, devrimci harekete ve onun insanlarına saldırarak kendilerini aklama yolunu seçmektedirler.

Çoğu kez, polis, MİT ve zindan subaylarının taktiklerine benzer yöntemlerle kişiler ve devrimci hareket yıpratılmaya, güvensizlik yaratılmaya çalışılmakta, 12 Eylül sonrası yaşanan süreç ve devrimci hareket ve onun her düzeydeki elemanlarının ölümleri göze alarak verdikleri sınav görmezden gelilmektedir.

Daha 1983 Ocak'ında yapılan değerlendirmede, 12 Eylül öncesi ve sonrası dönem değerlendirilmiş, hareketin eksik ve zaafı ortaya konmuş ve yine poliste, cezaevlerinde ve faşizmin mahkemelerinde alınması gereken tavır bir "örgütsel görev olarak açık biçimde belirlenmiştir. Şöyle deniyordu:

"Hareketimiz küçük burjuva ve proleter ideolojinin çatışmasının yaşandığı süreci "aşıp küçük burjuva zaaflarından yeterince arınmadığından, işkence karşısında örnek tavırların yanında zayıf örnekler de vermiştir. Ve mücadelenin, kitlesel karakterli oluşu, profesyonel örgütlenmelerle kitle ilişkilerinin gizlilik kuralları içinde yeterince disipline edilememesi, bu durumu daha da olumsuz hale getirmiştir.(...) Asıl olan işkenceden geçen, zayıflık örnekleri veren binlerce genç, tecrübesiz insanı, tekrar mücadeleye kazanmak ve onlara düşmanın görüldüğü kadar güçlü olmadığını kavratmaktır." ("Hareketimizin Gelişimi ve Devrimci Mücadele" broşürü)

Ve ardından temel örgütsel görevlerden biri olarak şu tespit ediliyordu:

"İşkence karşısında teslim olmama, cezaevlerinde faşist disiplin politikasını reddetme ve mahkemelerde devrimci hareketin savunularak oligarşinin kürsülerini devrimci kürsü haline dönüştürüp, çeşitli biçimlerde kitlesel, grupsal veya bireysel siyasi tavır koyma, hareketimizin tutsak düşen elemanlarının yapması gereken temel örgütsel görevlerdendir." (ağb)

Evet, devrimci hareket faşizme karşı mücadelede tutsak düşen elemanlarının en başat görevinin direnmek olduğunu, belli bir kesitte olumsuz tavırlar gösteren her insanın kendini yeniden yaratmak zorunda olduğunu açık bir biçimde belirtmişti. Ve nitekim yoldaşlarımız, 12 Eylül'ün tutsaklık koşullarında devrimci direniş hattını örgütlemek, devrimci düşüncüyü ve değerleri korumak, faşizmin "teslim oldular" demagojisini boşa çıkarmak ve halk kitlelerine direniş mesajı iletmek için kararlı, özverili, direnişçi bir mücadele sergilemiştir.

Türkiye zindanlarında 12 Eylül'ün psikolojik ve moral üstünlüğünün dalga dalga yayılmasının önüne geçilmesi gibi temel bir görevle karşı karşıyaydı devrimciler. Bunun tek yolu, baskı ve yaptırımlara karşı tutarlı, sağlam bir direniş hattı örmektir.

Kimileri, cuntanın yöneldiği politikanın içeriğini anlayamadığı, kimileri de direnme inanç ve ruhuna sahip olmadığı ya da yitirdiği için hızla teslimiyete sürüklendiler veya teslim oldular. Cezaevlerinde "direnme" önemli değildi, önemli olan "dışarıya çıkmak"tı. Cezaevleri faşizme karşı mücadelenin dışı dış sürdürüldüğü siyasal mücadele alanı olarak görülmemiştir.

Sonuç, pek çok cezaevlerinde oligarşinin başarısıydı. Binlerce devrimci, ilerici, anti-faşist militan ve sempatizan, faşizmin siyasi inanç ve düşüncelerinden koparma, teslim alma politikasına boyun eğmek durumunda kaldı. Üstelik bunlar içinde poliste devrimci bir tavır alan ve direnen insanlar da vardı.

Teslimiyetçi mantık, tıpkı 12 Eylül sonrası cuntaya karşı mücadele yerine "ricat" kararları alarak nasıl kapağı yurtdışına attıysa, cezaevlerinde de direnmeyi gereksiz görerek ya da direnme cesareti ve kararlılığı gösteremeyerek "hayatta kalabilmenin teorilerini yaptı. Bu yüzden zorunlu ve kaçınılmaz eylem biçimlerini yadsıdılar, insanların bedenlerini ölüme yatırmalarını ve siyasal mücadelenin bir aracı haline getirmelerini anlayamadılar ya da anlamak istemediler.

Oysa devrimciler karşı karşıya bulundukları koşullarda, inancın ve halka bağlı kalmanın sınavını vermek zorundaydılar. Ya ayağa kalkacaklardı ya da yok olup gideceklerdi.

Devrimci hareketin önder kadro ve militanları uzun soluklu direnişlerden geçtiler, ölümler yüz yüze geldiler, ölüme meydan okudular. 75 güne varan ölüm oruçlarında dakika dakika ölüme giderek, hücre hücre ölümü yaşadılar, şehit düştüler, sakat kaldılar. Yıllarca süren fiili direnişlerin içinde, bu direnişin yaratıcıları ve örgütleyicileri arasında yer aldılar. Cezaevi direnişlerinde hep ön hartaydılar, oldukları her yerde direniş kaleleri yarattılar.

Aynı şey faşizmin mahkemelerinde alınması gereken tavır için de geçerliydi. Askeri usul ve yasalarla işleyen cunta mahkemelerinde devrimciler halka, üzerlerinde tek tip elbise, önleri ilikli, saçları sıfır numara tıraş edilmiş, eller iki yanda hazırol duruşundan, oturuşundan kalkışına kadar her şeyi disipline edilmiş "teröristler" olarak gösterilmek istendi. Ne yazık ki, TV ekranlarında bu görüntülerle bolca karşılaşıldı. Devrimciler, pasifikasyonu pekiştirme amaçlı bu görüntüleri yaratmak yerine, bulundukları yerleri devrim davasının bir kürsüsü gibi kullanarak her türlü hukuki kaygıdan uzak bir tutumla devrimin propagandasını yapmalıydılar.

12 Eylül sonrası mahkemelerde, örgüt olduğunu bile reddederek davasını savunmayan, gizli ya da açık pişmanlık gösteren, silahlı mücadeleye doğrudan ya da dolaylı saldırarak kendini aklamaya çalışanların olduğu sırada, devrimci harekete mensup tutsaklar, hemen her fırsatta kendi düşünce ve inançlarını yüksek sesle dile getirmekten, ML olduklarını söylemekten, silahlı mücadeleyi ve devrimi savunarak faşizmi yargılamaktan, gerçekleştiren

dikleri eylemleri üstlenmekten ve savunmaktan bir an olsun vazgeçmemişlerdir.

Toplu davalar, faşizmin lanetlendiği ve kitlesel olarak her türlü disiplinin reddedildiği alanlar haline getirilerek, Türkiye siyasi davalar tarihinde benzeri yaşanmamış örnekler sergilenmiş, evrensel boyutta ele alınabilecek bir tavır ortaya konmuştur. Cuntanın mahkeme salonlarında başlı başına bir tarih ya zılmıştır demek hiç de abartma değildir.

Devrimciler, mahkeme kürsülerinde de kendi hata ve zaafalarını **ortaya** koyarak halka açıklamaktan korkmamışlardır. Örneğin, polisteki direnme konusundaki şu sözler o kürsülerde dile getirildi:

"...İşkence tezgahları devrimci direnişin kalesi olmalıdır. Hiçbir koşulda örgüte ve yoldaşlarına zarar verecek hiçbir bilginin verilmemesi, hiçbir belgeye imza atılmaması ilkimiz olmalıdır.

12 Eylül sürecini bu yanı ile değerlendirdiğimizde (...) hareketimiz unsurlarının bu sınavdan tümüyle başarılı geçtiği söylenemez. Direnme ilkesi tüm yoldaşlarımızda yaşama geçirilemedi. Birçok zayıflık, yanlışlık ve eksiklik görüldü." (Devrimci Sol, Savunma)

Bugünden geçmişe bakılarak, izlenen çizginin doğru mu, yoksa yanlış mı olduğunu çok daha iyi görebilme olanağı var. Devrimci hareketin kaydettiği gelişme ve içinde bulunduğu durum, hareket tarzının ne denli isabetli olduğunu gösteriyor.

Polisteki sınavda direnme gösteremedi ya da yeterince gösteremedi diye bu insanlar ebediyen kaybedilmiş mi sayılacaktı? Örgütle tüm ilişkileri kopararak dışlanacaklar mıydı? Yoksa hiçbir şey olmamış gibi, her şey eskiden olduğu gibi sürecek miydi? "Koru beni, koruyayım seni" anlamına gelecek yaklaşımlarla örgüt içi ilişkilerde liberal bir anlayış mı egemen kılınacaktı? Ne biri, ne de diğeri... izlenecek tek yol vardı: İşbirlikçi ve hain durumuna gelmeyen herkese kendini yenileme şansı verilmeli, radikal bir hesaplaşma yolu tutulmalıydı. Olumsuz tavırları olan herkesi dışlama, hareket dışına atma tavrı, ML, devrimci, yurtsever onbinlerce insanın faşizmin kucağına atılması demek olurdu ki, bu, tam da faşizmin istediği idi. Faşizmin zindanlarında uzun soluklu, can bedeli direnişler içinde, mahkemelerinde hiçbir hukuksal kaygı gütmenden ML'nin ve örgütün savunulması, buraları faşizmin yargılandığı kürsüler haline getirme eylemleri içinde adım adım kendini yenilemeye yönelinmeliydi. Yani kendini aşma olayı, bizzat pratiğin içinde, hem de yıllarca sürecek kızgın bir pratiğin içinde yaşanmak zorundaydı. Devrimci pratik olmadan yenilenme de olamazdı. Bu süreç aynı zamanda devrimci saflarda ciddi bir eğitimi de zorunlu kılıyordu. Moral değerleri korumak ve gelenekler yaratmak vazgeçilmez bir önem taşıyordu.

Nitekim bu çabalar sonuçlarını verdi. Olumsuzluklardan alınan derslerle, her alanda bir direniş geleneği yaratıldı. Toplumsal muhalefetin adım adım gelişmeye başladığı '85 sonrası süreçte gerçekleştirilen eylem biçimlerinde bile zindanlardaki direnişlerin belirleyici izleri vardır.

İşkencede süresiz açlık grevine gitmek, devrimci hareketin bir süreden beri "bağlayıcı örgüt karan" olarak uygulanageliyor, Ve bu eylem biçimi artık

sadece örgüt kadro ve üyelerinin değil, taraftarlarının, yurtsever-demokrat insanların da yaygın olarak başvurduğu bir direniş biçimi haline dönüştü. Denilebilir ki, 12 Eylül sonrası poliste yaşanan olumsuz deney, savaşın bu alanında bir direnme geleneği yaratılarak belli anlamda aşılmıştır. 1. şube hücreleri, karakol binaları devrimci türkü ve marşların söylendiği alanlar haline dönüştürülmüşse, herhalde bu kendiliğinden olmamıştır. Ve en önemlisi, poliste dirertiş artık, 12 Eylül sonrasının genele damgasını vuran olgusu olarak, tek tek kadroların direnişi olmaktan çıkarak kitleselleşme boyutu kazanmıştır.

Devrimci hareket, polisteki yenilginin 12 Eylül öncesinin nesnel koşullarından bağımsız olarak ele alınamayacağı anlayışından hareket etti. Bu bakış açısı gerçekçiydi. Ne solun bir kesimi gibi teslimiyetçiliğe sürüklenildi, ne sola hakim olan liberalizme düştü, ne de olumsuzluk gösterenler kaybedilmiş insanlar gibi görüldü. Sonuç, birçok devrimcinin yeniden kazanılması, ama devrimci anlamda yeniden kazanılması olmuştur. Bazı devrimci önder ve militanlar pratikte ölümü de göze alarak kendini aşmıştır; içeride ve dışarıda mücadelenin ateş hattından geçmişlerdir. Kuşkusuz bu süreçte kendini yenilemeyenler de oldu ve bunlar devimci mücadelenin dışına düştü ya da sıradan insanlar haline geldiler. Yıllarca süren mücadele birçok militan ve ileri kadro için denek taşı oldu.

Eğer 12 Eylül sonrası süreci devrimci hareket ve onun insanları açısından değerlendirmek gerekirse, bu süreç, bütün diğer görevlerin yanında **bir özel savaştı**, poliste şu veya bu düzeyde olumsuzluk gösteren her düzeyde hareket insanının **kendini yeniden yaratma savaşıydı** ve biz bugün rahatlıkla şunu söylüyoruz ki, **bu savaş kazanılmıştır!**

Oligarşinin baskı ve yasaklarla, çıkardığı yasalarla sosyalist basının sesini kesmeye çalıştığı bir dönemde, 1990 Nisan'ında tek sayı olarak yayınlanan Devrimci Çözüm, devrimci anlayışın hiçbir koşulda susturulmayacağı m da gösterdi.

KÜRDİSTAN KÜRT HALKININDIR

Oligarşi panik içinde. Türkiye Kürdistanı'nda gelişen Kürt ulusal hareketi, oligarşinin partilerini yeniden bir araya getirdi. Türkiye'yi babalarının çiftliği sanan İnönü ve Demirel, Kürt ulusal hareketini ve genel devrimci mücadeleyi yok etmek için ANAP'tan daha ANAP'çı, cuntacılar d a daha cuntacı oluveriyorlar. Devrimci muhalefetin bastırılması için açık çek veriyorlar ANAP'a. Ama ANAP iktidarı, karşılıksız bu desteklere rağmen çaresiz kalıyor.

12 Eylülcülerin ve burjuva partilerinin "12 Eylül", "anarşi ve terör" demagogisi ters tepmiş, kitleler faşizmin demagogilerini anlamaya başlamıştır. Yok-sulluk, işsizlik, ahlaki çürüme, rüşvet hemen herkesin görebildiği olgulardır. Bu nesnel koşullarda yaşayan halkın hemen tüm kesimleri daha iyi bir yaşam için hak arayışlarına girmiştir. Denebilir ki, TC tarihinde bu denli hak arayışları bilinci gelişmemiştir. Ve bu bilinçlenme selinin önünü oligarşinin baskı ve terörü engelleyemiyor.

12 Eylül'ün yıllarca süren baskı ve demagogileri ters tepiyor artık. Öyle ki, oligarşi bile kendi baskısından korkar hale gelmiştir. Nitekim Nusaybin, Cizre vb. kasabalardaki kitle hareketleri karşısında "özel tim" denilen ölüm mangalarının ve askeri güçlerin müdahale edemeyişi açık göstergelerdir. Kuşkusuz faşizm dengesizdir, katliamlar da yapar, yapacaktır da ama halka önderlik yapabilen, silahlı varlığını sürdüren ve ciddiye alınan bir güç olarak devrimci öncü varsa, bu katliamların ters tepeceği ve daha kitlesel hareketlerin doğabileceği açıktır. Bugün Türkiye Kürdistanı'nda yaşananlar bu durumu andırıyor. Çocukları katledilen halk cenazelerini bile alamıyor, aşağılanıyor, dipçikleniyor. Kültürel değerlerine, namusuna el uzatılıyor, sürgün ediliyor. Kısaca, yaşam hakkı tanınmıyor. Kitlelere öncülük eden gücün varlığı ve eylemliliği devam ettikçe, faşizmin baskıları kendini vuran silaha dönüşür. Kürt halkı bugün ulus olmanın bilincini tadarken, yakın zamana kadar "terörist" diye idam edilen, tutsak edilen, işkence gören devrimci ve yurtseverlerin kendilerinden biri olduğunu, kendi evlatları olduğunu, kendi davalarını savunduğunu görüyor ve sahip çıkıyor. Türkiye Kürdistanı'nda halk şehit evlatlarını gömerken "yas tutmayın, onlar şehit" diyerek yürüyor, halay çekiyor. Silahlı mücadelenin yarattığı bilinç, halkı yeniden şekillendiriyor, eskimiş, çürümüş feodal-burjuva değerleri yıkıyor. Arabesk, miskin, acı edebiyatını dışlıyor. Sol maskesi altında on yıllardır yutturulmaya çalışılan küçük burjuva aydınının hüznü, halka ve mücadeleye yabancı burjuva hümanisti kültürü yok oluyor. Hala bu kültürde direnen ve mücadelenin, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nın katı gerçeklerini göremeyip, silahlı devrimci ve yurtsever hareketlere oligarşinin üslubuyla saldıranlar eriyip yok oluyorlar. Oligarşinin, silahlı mücadele düşmanı solun, kendi içlerindeki hainlerin tüm saldırı ve komplolarına karşın inatla savaşı sürdüren ve bir güç olmayı başaranlar yok edilemezler. Nihai zaferi kazanıp kazanmayacakları ayrı bir tartışmadır ama yok edilemeyecekleri gerçeği açıktır. Bu noktada, PKK ulusal hareketinin pratiğinden hemen hemen herkesin çıkaracağı yoğun dersler vardır. Türkiye solunda sosyalist ideoloji ile burjuva ideolojisinin tam olarak nerede kopuş sağladığı, nerede birleştiği tartışılır bir gerçektir.

Uzun yıllar Türkiye solu, ideolojik gıdasını küçük burjuva aydınlarının, sosyalizm kılıflı burjuva ideolojisinden almıştır. 1969-1970'lerde THKP-C hareketi ile bu kopuş sağlanmış, ama yenilgi ile birlikte her şey yine bir kaosa bürünmüş ve küçük burjuva aydınları yenilgiden ders çıkarma adına, küçük burjuvazinin miskin, hantal, korkak, statükocu anlayışlarını şu veya bu oranda yeniden devrimci hareket içine sokmuşlardır. Bu küçük burjuva ideolojisinin, safraların atılması uzun yıllar aldı. Hemen her siyasi grup, bu ideolojinin görünen ve görünmeyen etkileriyle, kendine ve halka güvenmiyor, savaşı yükseltmiyor. Durağanlık kısırlığı ve çekişmeleri, ideolojik kargaşayı ve nihayetinde halkın mücadelesinin gerisinde kalmayı getiriyor.

Her şeye, herkese rağmen, yeraltı örgütlenmesinde ve silahlı mücadelede ısrarlı olmak, reformizmi, burjuva hümanizmasını reddetmek, halkın talep ve değerlerine yabancılaşmamak, mücadelede verilen kayıplardan korkmamak kaba bir değerlendirmede ilk elde görülebilecek olgulardır.

Türkiye gerçeğinde PKK, bu olguları deneysel olarak kanıtlamıştır.

Ulusal bir hareket, ulusal ve demokratik yanıyla desteklenmeli ama her şeyin odağına ulusallığın yerleştirilmesiyle sınıfsallıktan uzaklaşılması noktasında eleştirilmelidir. Ama bu eleştiri ancak pratikte ulusal hareketin alternatifi sınıfsal içerikli bir hareket yaratmakla anlam bulur.

Türkiye solu, devrimci pratiği örgütleme, halka önder olma yerine bol laf etme, bir şey yapmama ve halkın artçısı olma gibi bir "tarih" yazmıştır. Yer yer bu kırılma da, esas olarak değişmemiştir. Bu olumsuz çizgilerle, zikzaklarla dolu tarihin haritası değiştirilmelidir.

Bugün devrimci yurtsever Kürt hareketinin mücadelesine destek verme. Kürt halkı üzerindeki baskı ve sindirmeye karşı çıkma konusundaki sessizlik, dikkat çekicidir. Bir hareketin çizgisini, taktiklerini yanlış bulabilir, eleştirebiliriz ama bu durum onun haklı taleplerine sahip çıkma ve faşizmin baskısına karşı dayanışma ve destek ilişkisi içinde olmayı yadsıyamaz. Dayanışma ve destek, günlük protestolardan öte, sınıf mücadelesini geliştirme ve her alana yayarak düşman güçlerini parçalama, halkı oligarşiye karşı örgütlenme ve savuşturma düşüncesi ile şekillenmelidir.

Türkiye büyük bir kriz içindedir. Bu krizi hiçbir burjuva partisi gideremez. İşçi sınıfı, yoksul köylülük, gençlik, küçük üreticiler, aydınlar, hemen herkes bir arayış içindedir. Oligarşinin partileri, sermaye örgütleri, emperyalizm de bu krizin farkındadır. Artık 12 Eylül gibi cuntaların da çare olmadığı bilinmektedir. Bu nedenle de korkuları büyüktür. Bu aşamada Kürt hareketinin gelişimi oligarşiye korkulu rüyalar gördürmektedir. Bu korkulu rüyaları kabusla dönüştürmek, devrimcilerin elindedir.

Tüm M-L kadrolar Türkiye'nin büyük krize gebe olduğunu bilerek, halk hareketlerine öncülük etmek ve mücadeleyi her düzeyde radikalleştirme için yoğun çaba sarf etmeli, Kürt ulusal hareketine yönelecek saldırılara karşı duyarlı olmalıdırlar.

M-L'ler, devrimciler, tüm ilerici ve demokratlar mevcut krizi derinleştirmek, Kürt ulusal hareketini desteklemek ve devrimci mücadeleyi yükseltmek için radikal bir mücadele hattı ortaya koymalıdır. Kürt hareketine karşı önyargılı, sübjektif yaklaşımlardan uzak durulmalıdır.

Yüksek sesle.

**OLİGARŞİ KÜRDİSTAN'DAN GÜVENLİK GÜÇLERİNİ ÇEKMEİ,
TÜM DEVLET KURUMLARI FESHEDİLMEDİR!
KÜRT HALKININ ÖZGÜRLÜĞÜ VE KENDİNİ YÖNETME
HAKKI ENGELLENEMEZ!
KÜRDİSTAN KÜRT HALKININDIR!
KÜRT HALKINI KATLEDENLER YARGILANMALIDIR!**

diye haykırılmalıdır.

İÇİNDEKİLER

KUŞAKLAR EDEBİYATI VE GENÇLİK DÜŞMANLIĞI.....	5-15
SINIF MÜCADELESİNDE PSİKOLOJİK-MORAL SAVAŞ	
VE DİRENİŞ RUHU.....	16-22
12 EYLÜLÜN DÜNÜ-BUGÜNÜ VE	
REFORMİZMİN GÜNAHLARI	23-41
DEVRİMCİ MÜCADELE VE	
ANTI-FAŞİST MÜCADELE	42-56
TÜRKİYE-AET İLİŞKİLERİ: DEMOKRASİYE GEÇİŞİN Mİ YOKSA	
EMPERYALİSTLERLE DAHA SIKI BÜTÜNLEŞMENİN Mİ	
YOLU AÇILIYOR.....	57-67
AF DEĞİL ÖZGÜRLÜK!	68-70
PROLETARYANIN ÜÇ BÜYÜK ZAFERİ VE	
ERNESTO CHE	71-88
KADININ KURTULUŞU VE SAPMALAR.....	89-103
GERÇEKLER SOYUT DEĞİL SOMUT VERİLER	
ÜZERİNE OTURTULMALIDIR	105-109
ANTI-ML SAPMALAR VE STALİN DÜŞMANLIĞI ÜZERİNE	
BİRKAÇ SÖZ	109-135
DÜZEYSİZLİK ÖRNEĞİ BİR YAZIYA CEVAP	136-154
DAHA AZ SİYASİ GEVEZELİK	
DAHA ÇOK GÜNLÜK İŞ	155-158
KÜBA BİR "İSTİSNA" MI?	158-172
DEVRİMCİ GENÇLİK HAREKETİ VE SORUNLARI	173-176
YENİ REFORMİSTLERİN DEMAGOJİLERİ VE	
BAZI GERÇEKLER.....	177-200
1871 PARİS KOMÜNÜ	201-204
GERÇEK BİRLİKLER MÜCADELE VE DEVRİMCİ	
ELEŞTİRİ ZEMİNİNDE GELİŞİR	205-209
THKP-C ELEŞTİRİLERİ ÜZERİNE DEĞİNMELER	209-244
KÜÇÜK BURJUVA AYDINI DEĞİL	
PROLETARYA AYDINI OLALIM	245-259

MARKSİZMDE İKİ DÖNEK:

BERNSTEİN VE KAUTSKY.	260-268
SSCB GERÇEĞİ, GORBAÇOV VE DEVRİMCİ TAVIR.....	269-295
POLİTİKADA ÖĞRENCİLİK, BİLİP BİLMEDİĞİ	
KONULARDA AHKAM KESMEKTİR!	296-300
PANAMA'DA NELER OLUYOR?	301-306
AFGANİSTAN'DA OLAN DEVRİM Mİ?.....	307-314
ULUSLARIN KENDİ KADERİNİ TAYİN	
HAKKI ÜZERİNE	315-331
"UZAKTAN MEKTUPLAR "A CEVAP	332-338
DEVRİMCİ BİLİNÇ VE MÜCADELE RUHU	339-341
ŞİLİ SOSYALİZMİ VE ÖĞRETTİKLERİ.....	342-344
POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİNİN	
NİKARAGUA'DAKİ ZAFERİ VE EL SALVADOR'DAKİ	
BAŞARISI	345-363
YALAN, DEMAGOJİ, KENDİNİ VE HALKI ALDATMA	
ÜZERİNE SİYASET YAPILAMAZ	364-428
TBKP, PROGRAM TASLAĞI VE	
REDDEDİLEN MARKSİZM-LENİNİZM	429-452
SSCB'DE ÖZGÜR ULUSLAR NEDEN ÇATIŞIYOR.....	453-460
SİVİL TOPLUMCULUK YA DA	
UZLAŞMACIĞIN YENİ BİÇİMİ.....	461-472
DEVRİMCİ HAREKETTE DENETİM SORUNU	473-475
"FİLİSTİN DEVLETİ'NİN AYAĞINI BASACAĞI	
TOPRAĞA İHTİYACI VAR.....	476-478
NEDEN GİTTİNİZ? NASIL GİTTİNİZSE	
ÖYLE GELİN!	479-482
İKTİDAR ALTERNATİFİ OLMA DEVRİMCİ BİLİNCİNE	
SAHİP OLUNMALI	483-486
HALK İÇİN KONUŞMALI VE YAZMALIYIZ	487-491
STATÜLERİ AŞIP MÜCADELEYİ YÜKSELTELİM	492-503
GELENEKSEL SOLUN RESMİ EDEBİYATI:	
ANARŞİ, TERÖR, PROVOKASYON	504-515
KAFAMIZDAKİ KÜÇÜK DÜNYALARI YIKALIM	516-525
MACARİSTAN	
SOSYALİZMDEN NEREYE?.....	525-533

NE AMERİKA NE RUSYA MI?	
ŞİMDİ NEREDELER?	533-544
ARABESK YAŞAMIN BİR BAŞKA YÜZÜ:	
"FUTBOLCULUK"!	545-555
YARATICI MARKSİZM Mİ, MARKSİZM-LENİNİZMİN	
EVRENSEL TEZLERİNİN REDDİ Mİ?	555-561
DEVRİMCİ SOL GÜÇLER HALKLA BÜTÜNLEŞTİKÇE,	
OLİGARŞİ VE OPORTÜNİZM SALDIRGANLAŞIYOR.....	562-569
BULGARİSTAN DEVLET BAŞKANI T.JİVKOV'A	
AÇIK MEKTUP	569-572
PROVOKASYONLAR ÜZERİNE TARTIŞMA.....	572-582
DERSİMLER, HALEPÇELER, CUDİLER, KÜRT HALKI	
GERÇEĞİNİ YOK EDEMEYECEKTİR.....	583-586
POLONYA'DA KAPİTALİST	
RESTORASYON SÜRECİ	587-591
12 EYLÜLÜN SOLDA ETKİLERİ YOK EDİLMEDEN	
MÜCADELE GELİŞMEZ.....	592-599
SİLOPİ HALKININ ONURUNU AYAKLAR ALTINA ALANLAR	
BİR DİNAMİTİ ATEŞLİYOLAR.....	600-601
TÜRKİYE HALKLARININ YENİ TİP MARKSİST-LENİNİST	
BİR PARTİYE İHTİYACI VAR.....	602-615
SOSYALİZMİN SORUNLARININ	
ÇÖZÜMÜ SOSYALİZMEDİR	616-671
KADIN-ERKEK İLİŞKİLERİNDE YANLIŞLAR VE	
DEVRİMCİ TAVIR.....	672-682
GERÇEKLER EMEK YAZARININ	
HAYALLERİNDEN GÜÇLÜDÜR.....	683-701
KENDİMİZİ YENİLEMEDE ISRARLI OLMALIYIZ	702-705
ÇAĞDAŞ YOL YA DA SİYASETTE HER YOL.....	706-713
EMPERYALİZMİN DUVARINA VURULAN BİR KAZMA:	
EL SALVADOR.....	714-715
SOSYALİST DEMOKRASİ TARTIŞMALARINDA	
SAPMALAR VE ML TAVIR.....	716-741
OPORTÜNİZMİN "SEKTERİZM", "DOGMATİZM", "GRUPÇULUK"	
"BİRLİK" ÇIĞLIKLARI VE GERÇEKLER	742-751
EKİM DEVRİMİNİN DERSLERİ ÜZERİNE	752-761

MARKSİZM-LENİNİZMİN YOL GÖSTERİCİLİĞİNDE	
KURTULUŞA KADAR SAVAŞACAĞIZ	763-767
ÇAVUŞESKU, HATALARINA RAĞMEN	
ONURLU BİR SOSYALİST	768-772
REVİZYONİZMİN İFLASI SOSYALİZMİN	
ZAFERİNİ GETİRECEKTİR.....	772-791
OLİGARŞİ DEVRİMCİ EYLEMLERİ PUSLANDIRMAK İÇİN	
PROVOKASYONLAR DÜZENLİYOR.....	792-796
DEMOKRATİK MÜCADELENİN ÖNEMİ VE	
DEVRİMCİ ANLAMI	796-804
SBKP'NİN REFORMİST POLİTİKASI VE AZERBAYCAN	
MİLLİYETÇİLİĞİ KARŞISINDA ML	
GERÇEKLER SAVUNULMALIDIR	805-809
İCAZET İÇİN OLİGARŞİNİN AYAĞINA KAPANANLAR	
KOMÜNİST İSMİNİ KİRLETMEKTEN	
VAZGEÇMELİDİR	809-817
KENDİNİ YENİDEN YARATMA	
SAVAŞI KAZANILMIŞTIR.....	818-828
KÜRDİSTAN KÜRT HALKININDIR	829-831

Haziran

Y

eni Çözüm, yaşanmış tarihin, tarih sayfalarından silinmek istendiği, güncelin tersyüz edilerek sunulduğu, söz hakkının emekçilerin elinden alındığı bir dönemde çıktı. Yeni Çözüm, dört duvar arasında özgürlük türküleri yakanların; üniversitelere bir karabasan gibi çöken YÖK'e savaş açanların; sendikal özgürlükleri gasp edilen ama yeniden mücadeleye atılan işçilerin, memurların sesi olarak çıktı. Yeni Çözüm Seçme Yazılar bu tarihi kesitin bir anlatımıdır. Yeni Çözüm Seçme Yazılar bu kesite çözümlemeleriyle, politikalarıyla damgasını basan doğru devrimci önderliğin tarihidir. Seçme Yazılar alını ak bir tarihin kanıtlarıdır. Yazılanların ve yaşananların birbirini doğruladığı bu tarih onurumuzdur. Ülkemiz halklarına ve devrimcilerine; eğiten, öğreten, dersler çıkarılmasını olanaklı kılan bir kaynak olarak sunuyoruz.

